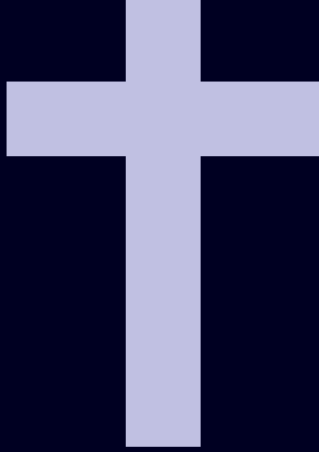

Ja ua ra 'da'yo
cohi bi gomi Oja
yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

Ja ua ra 'da'yo cohi bi gomi Oja yø ja'i

New Testament in Otomi, Tenango (MX:otn:Otomi, Tenango)

copyright © 1975 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Tenango

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Tenango [otn], Mexico

Copyright Information

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Tenango

© 1975, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
dd38228d-a3b1-5d0f-91ce-4040e165ce0f

Contents

Ra Mateo	1
Ra Marcos	40
Ra Lucas	64
Ra Xuua	102
Hechos	131
Romanos	166
1 Corintios	183
2 Corintios	200
Gálatas	211
Efesios	217
Filipenses	223
Colosenses	227
1 Tesalonicenses	231
2 Tesalonicenses	234
1 ra Timoteo	236
2 ra Timoteo	241
Ra Tito	244
Ra Filemón	246
Hebreos	247
Ra Santiago	260
1 ra Bedu	264
2 ra Bedu	268
1 ra Xuua	271
2 ra Xuua	275
3 ra Xuua	276
Ra Judas	277
Apocalipsis	279

Ra Mateo Nuna ra Mateo, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Ja ua ra lista ngue yø thuhu ya yø mboxita ra Jesucristo.

¹ Ja ua ra lista ngue yø mboxita ra Jesucristo, guehna ra mbom'meto na ngue ra David. Ra David, ra mbom'meto na ngue ra Abraham.

² Ra Abraham, ra papá na ngue ra Isaac. Ra Isaac, ra papá na ngue ra Jacob. Ra Jacob, ra papá na ngue ra Judá da 'ne'u mi'da yø n'yohu. ³ Ra Judá, ra papá na ngue ra Fares 'nehra Zara. Nu ra mamá ya yonc'el ya, ni hu ngue ra Tamar. Ra Fares, ra papá na ngue ra Esrom. Ra Esrom, ra papá na ngue ra Aram. ⁴ Ra Aram, ra papá na ngue ra Aminadab. Ra Aminadab, ra papá na ngue ra Naasón. Ra Naasón, ra papá na ngue ra Salmón. ⁵ Ra Salmón, ra papá na ngue ra Booz. Nu ra mamá na ra Booz ni hu ngue ra Rahab. Ra Booz, ra papá na ngue ra Obed. Nu ra mamá na ra Obed, ni hu ngue ra Rut. Ra Obed, ra papá na ngue ra Isai. ⁶ Ra Isai, ra papá na ngue ra dast'abi David. Ra David, ra papá na ngue ra Salomón. Nu ra mamá na ra Salomón, gue'a ra 'daxu mará xisu ndu ra Urías, bi nthatui ra David.

⁷ Ra Salomón, ra papá na ngue ra Roboam. Ra Roboam, ra papá na ngue ra Abías. Ra Abías, ra papá na ngue ra Asa. ⁸ Ra Asa, ra papá na ngue ra Josafat. Ra Josafat, ra papá na ngue ra Joram. Ra Joram, ra papá na ngue ra Uzias. ⁹ Ra Uzias, ra papá na ngue ra Jotam. Ra Jotam, ra papá na ngue ra Acáz. Ra Acáz, ra papá na ngue ra Ezequías. ¹⁰ Ra Ezequías, ra papá na ngue ra Manasés. Ra Manasés, ra papá na ngue ra Amón. Ra Amón, ra papá na ngue ra Josías. ¹¹ Ra Josías, ra papá na ngue ra Jeconías co 'nehmi'da yø n'yohu. Gue'a ra pa'a ngue yø judío bi ma mabent'i, bi ts'its'i i map'u ja ra hai Babilonia.

¹² M'mefa p'uya ra Jeconías, ra papá na ngue ra Salatiel. Ra Salatiel, ra papá na ngue ra Zorobabel. ¹³ Ra Zorobabel, ra papá na ngue ra Abiud. Ra Abiud, ra papá na ngue ra Eliaquim. Ra Eliaquim, ra papá na ngue ra Azor. ¹⁴ Ra Azor, ra papá na ngue ra Sadoc. Ra Sadoc, ra papá na ngue ra Aquim. Ra Aquim, ra papá na ngue ra Eliud. ¹⁵ Ra Eliud, ra papá na ngue ra Eleazar. Ra Eleazar, ra papá na ngue ra Matán. Ra Matán, ra papá na ngue ra Jacob. ¹⁶ Ra Jacob, ra papá na ngue ra José, nuna ra damme ra Maya. Guehna ra Maya ra mamá

ra Jesús. A nuna ra Jesús, ni hu ngue ra Cristo, guehna bá t'ets'i ngue di ndast'abi.

¹⁷ Janangue 'de'ma goho yø papá bi m'mui ngue bi m'mahyø basi, bá fudi ngue ra Abraham asta ra David. 'De'ma goho yø papá bi m'mui, bá fudi ngue ra David asta gue'mø mi mbentyø judío ngue bi ts'ixpu ja ra hai Babilonia. Bá fu'u yø pa'u p'uya ngue bi m'mahmi 'de'ma goho yø papá asta gue'mø mi m'mahra Cristo.

Ya bi mihra Jesucristo.

¹⁸ Nguna bá njap'u bá mihra Jesucristo. Nuna ra Maya ya xi nhohra hya ngue di nthatui ra José. Pe hante ngue da me, ya mi ha rá basi. Pe ra Espiritu Santo'a bi japi ngue bi hya rá basi. ¹⁹ A nuna ra José, ya ja ngue da 'yøt'e ngue rá damme. Mi zá mi badi ngue ya ha rá basi ra Maya, bi ne ra José ngue xta 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley ngue xti nxummí rá xisu. Pe himbi nepe xta mbadi xangu yø ja'i te xta 'yøt'e. ²⁰ Mente di n'yomfeni te ja ngue da 'yørbaya, nu'mø mi n'aha, bi nu n'na rá anxé Oja 'mø mi n'ui. Bi 'yembi:

—Ague José rá mbom'meto'i ra David, ogui sù guí mme'a ni xisu ra Maya. Porque nu'a rá basi ha'a, gue'a ra Espiritu Santo bi japi bi hya rá basi. ²¹ Nuna ra Maya, di m'mua n'na rá ts'ant'u 'ne gdi hutí ngue ra Jesús. Porque nuna, guehna da yanyø ja'i ja yø ts'oqui na —bi 'yembi.

²² Ya bi nja gátho ya yø hya ya para ngue di nja'a te ra hya bi bennbabi rá pøngahya Oja bi ma, bi 'yena: ²³ "Nu'a n'na ra hmute xisu da hya rá basi ngue dra ts'ant'u. Nu'mø bi m'mui, di hu ngue ra Emanuel", bi 'yena. A nuna ra Emanuel i nne da ma ngue ya 'daua di 'buhmu Oja.

²⁴ Mi nnu'a nt'aha ra José, bi 'yøt'e tengutho xi xihra anxé nuna ra m'menhni Oja. Bi zixra Maya p'uya ngue di m'mahmi. ²⁵ Pe himbi dadi mente ra pa bi hya rá basi ra Maya. Mi zá mi m'mahra madi ts'ant'u ra Maya, nuna ra José i hutí ngue ra Jesús.

2

Bi ma nthanne ra Jesús.

¹ Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra hai Judea, ja bi mip'u ra Jesús. Guehya yø pa mi ndast'abi ra Herodes, ga madi manda'a ra xequi'a. Nup'u ja ra danihni Jerusalén bi zøp'u 'da yø n'yohu ngue ja yø m'fadi ngue di xadi te ga 'yo yø sø, bi 'yep'u ja n'na ra hai ni bøxyadi. ² Bi 'yannbaya, bi 'yembi:

—ЗНару'буhra 'uene nu'a bi mihya, nuna rá dast'abi yø judio? Porque nup'u ni bøxyadi dá handáhe n'na ra dasø, gue'a ra hmeya'a ngue ya bi mi. A nuyá, nná ehe ga thannehe ya —bi 'yena.

³ Nuna ra dast'abi Herodes mi zá mi 'yøhna ra hya na, ya da záhra n'yomfeni ngue

su. Da guehyo mmengü Jerusalén, gá bi nsu. ⁴ Nuna ra dast'abi bi zohni gátho'u yø hmu yø mmäcja, da guehyo xännbate ngue ra ley. Bi 'yörpa ra nt'änni ngue hapu ja ngue di mihra Cristo nuna bá ex Oja ngue di ndast'abi. ⁵ Nuya bi t'örpa ra nt'änni p'uya, bi 'yembrä Herodes:

—Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea ja di mip'u. Porque gue'a ra hya bi 'yoträ pøngahya Oja'a, bi 'yena: ⁶ “Nup'u ja ra hnini Belén ngue ra häi Judea, man'na tate'a ngue gátho yø danihni ja'a ra häi'a. Porque ja da pømp'u n'na ra dast'abi nu'a di mandagui'u ma ja'i ngue yø judio”.

⁷ A nuna ra Herodes nt'aguitho bi zon'u yø n'yohu ötra nt'änni, ena ngue padj te ga 'yo yø sø. Ra Herodes bi 'yänni temä pa bá fadi bi n'equi ra sø. ⁸ Mi xifi hanja p'uya, nuna ra Herodes bi 'yembj:

—Ni mähä Belén, bá homhmu ra 'uene asta gue'mø guá tühmu. Nu'mø guá tühmu p'uya, gdí 'yehmi ua ngue guí xicju njuani, n'namhma ngue 'nequi ga mma ngue ga ma thanne —bi 'yembj.

⁹ Nuya yø n'yohu, mi 'yø'a ra hya bi xihra dast'abi, bi ma. Nu'a ra sø xi hyanda m'met'o p'u ni bøxyadi, mahombi hyandi ngue bi ja ra sø p'u ha ni ma. Nup'u ja ra ngu 'buhra' uene ja söp'u rá thai ra sø, gue'a hantho'a. ¹⁰ Mi zá mi hyandi hapu exa ja ngue da zoni, janjuani di johya. ¹¹ Mi zømp'u ja ra ngu, bi yat'ambo. Bi nu ngue 'bap'u ra 'uene connä Maya rá mamá. Gá bi ndantyøhmü'u yø n'yohu ngue bi danne ra 'uene. Bi xahyo 'beni ngue bi hyahra oro op'u, connä hoga bopo mahotho ga yuni 'ne man'na ra hoga bopo ni hu ngue ra mirra, gá bi unni.

¹² M'mefa p'uya, nu'mø mi n'ahya yø n'yohu, bi 'yut'a Oja ngue nu'mø bi mengui, ya hündi map'u ha 'buhra Herodes. Sinoque n'nan'yo man'na ra 'yu di mengui.

Bi ts'ixra Jesús i map'u ja ra häi Egipto.

¹³ Mi ma ya yø n'yohu, nu'a n'na rá anxε Oja bi nu ra José 'mø mi n'aha ngue bi n'yembj:

—Damj nangui n'na zihmantho, guí sixra 'uene co 'nehrä mamá. Gui 'dagui, i map'u ja ra häi Egipto. Ja bá m'map'u asta gue'mø ga xi'i ngue guá pengui. Porque nuyá, ra Herodes da hyonna 'uene ngue da hyo —bi 'yembj.

¹⁴ Nxuitho'a ra ora'a, pε ra José n'na zihmantho bi nangui ngue bi zixra 'uene connä mamá. Bi ma, i ma Egipto. ¹⁵ Ja bá m'map'u asta gue'mø mi dü ra Herodes. Nuna bi nja para ngue di nja ya yø hya bi bennabi rá pøngahya Oja da ma ngue bi 'yena: “Ga ma si ma Ts'ant'u bi 'bu'a Egipto”, bi 'yēn'Oja.

Xangu yø 'uene bi thop'u ja ra hnini Belén.

¹⁶ Mi bahra Herodes ngue nuya yø n'yohu bi nyau ngue honna 'uene ya hin'i mengbu ha 'bui, man'natho bi mbøcue p'uya. Bi menhyø soldado p'u ja ra hnini Belén ngue bá ho yø ts'ant'u nu'u 'bu'a nyo jeya panj gai. Gátho mathet'i ra hnini Belén bi tho yø ts'ant'u. Porque yø n'yohu bi xifi ngue hingui tho'a nyo jeya xi mædi bi nu ra sø. ¹⁷ Ra ndødummæi bi nja tengutho ra hya bi 'yoträ pøngahya Jeremias, bi 'yena: ¹⁸ “Nup'u ja ra hnini Ramá bi t'øde ngue janjuani ngue ya dummæi n'na ra xisu, 'ne zoni. Guehna ra Raquel i zoni ngue xi thopyø basi. 'Ne himbi ne xtí nhojpabi rá mmæi porque ya gá xi dü yø basi”.

Nuna ra Jesús i ts'ixpu ja ra hnini Nazaret.

¹⁹ Mi dü ra Herodes, nup'u Egipto mambi 'buhra José bi nu'i 'mø minxui ngue n'na rá anxε Oja bi 'yembj:

²⁰ —A nuyá, damj sixra ts'ant'u connä mamá, i map'u ja ra häi Israel. Porque ya bi dü ra Herodes nuna mi nne xtä hyo ra ts'ant'u ya —bi 'yembj.

²¹ Nuna ra José p'uya, bi zixra ts'ant'u connä mamá, bi ma i map'u ja ra häi Israel. ²² Pε mi 'yø p'uya ngue nuna ra Arquelao rá ts'ant'u ra Herodes, guehna mi ndast'abi p'u ja ra xequi mi nne xtí ma. Porque bi ponnabi ndu rá papá. Ra José p'uya bi zu xtí map'u ja ra xequi ngue ra häi Judea madj manda na. Mahombi nu'i ra José p'uya, bi sifi ngue di map'u ja ra häi Galilea. ²³ Mi zømp'u ja ra häi Galilea, bi m'map'u ja ra hnini Nazaret. Nuna bi 'yøt'e para ngue di nja ya yø hya xi manyo pøngahya Oja ngue bi 'yena: “Nuna, di hutyo ja'i ngue ra mmengü Nazaret”.

3

Nuna ra Xuua bi 'yoträ nxixya bi xihyø ja'i ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'u.

¹ Nu'u yø pa'u p'uya, nuna ra Xuua mi ötra nxixya p'u ja ra häi Judea, mi du'mi bi xihra hya yø ja'i bi mpeti p'u ja ra dapo. ² Bi 'yembyø ja'i:

—Damj 'bä'ni mmæih, gui hychmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Porque ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua —bi 'yembj.

³ Nuna ra Xuua guehna bi manna pøngahya Isaias 'mø mi nya ngue bi 'yena: “Da t'øde te da man'a n'na nc'ei da manna hya p'u ja ra dapo ngue da 'yena: Damj nsähu ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i”.

⁴ Nu rá he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntøt'e ngue ra ulu. Di ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Ne ra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁵ Xangu yø ja'i bi zöp'u 'buhra Xuua ngue

øxra hya bi ma. Bi zop'u yø ja'i bá nexpu ja ra hnini Jerusalén, gátho'u yø xequi ngue ra dæthe Jordán, gá bá ehyo ja'i. ⁶ Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dæthe Jordán.

⁷ Mí nu ra Xuua ngue mandøngu dyø judío 'bup'u ni 'yehé di xixyabi. 'Bup'u yø fariseo, 'bup'u yø saduceo. Bi 'yembuaya:

—Guí øthu tengutho øtyø c'eya ngue 'da'mø bá ep'u ra sibi. Xiya, ¿hague gni pahma ngue bá ep'u ra ndæte castigo di nja? ⁸ Damí 'yøthu ra nho, n'namhma di nequí ngue ya gá hyehma p'u ra nts'o. ⁹ Yo sá guí ena ngue ya hñte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahna ra Abraham. Porque di xi'ahna ngue nuya ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bæcua yø mbom'meto ra Abraham. ¹⁰ Guí øthu tengutho yø za hinguí zædi, guí njathu p'uya. Pe ya ja ra acha da 'yexyø za. Gátho yø za hinguí nne di nzædi, da t'ets'i ngue dá ma nt'udi. ¹¹ A nuquí, majuaní ngue nuya yø ja'i i mma ngue da hysp'u ra nts'o, guehya dadi xixyabi conna dehe ya. Pe bá ep'u man'na da 'yøtra nxixya conna sibi 'mø bi ha'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo. Nuna, man'na tæte na ngue nugá. ¿Haru gue gá sucá tengu na? ¹² Guehna da huanhyø ja'i na tengutho 'mø mahoqui ra trigo, n'nani ni ma yø xi. Ra trigo p'uya, mapeti ngue da 'bets'i. Nu'a rá xi p'uya, da t'up'u ja ra sibi hñjam'mø da huét'i.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

¹³ Nuna ra Jesús bá nexpu ja ra häi Galilea, bi zop'u ja ra dæthe Jordán mí 'buhra Xuua ngue bi xixyabi. ¹⁴ Pe ra Xuua hinguí nne xti xixyabi ra Jesús. Bi 'yembu:

—Nugá go di nnegá ngue gui xixyagui, 'ne go gni 'yehé ngue ga xixya'i ya —bi 'yembu.

¹⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra Xuua:

—Damí ne ngue gui xixyagui, porque jatho gá øt'ui'a te gá di manda Oja —bi 'yembu.

Janangue ra Xuua bi xixyabi ra Jesús. ¹⁶ Høntho bi nxixya ra Jesús, bi ma nenthe p'uya. Bi nu ngue bi xohra c'amahets'i. Nu'a ra Espiritu Santo, entho n'na ra paloma p'u i hnu, ngue bi zop'u ja rá ya ra Jesús. ¹⁷ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Nuna 'bæcua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi mahi. A nuya, janjuani ngue ja gampähä conná guehna —bi 'yena.

4

Ra zithu bi hyonnbí ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹ Ra Espiritu Santo bi zixpu bí ja ra dapo ra Jesús para ngue ja da sambahya p'u ra zithu, da hyonnbí ha di mestho ra hya di manda Oja. ² Mente nyote ma pa, ra pa ra xui hñmbi zi ra hmæ. M'mæfa p'uya, ya bi zä

ngue mathoguitu tu manthuhu. ³ Ra zithu p'uya bi guarbu 'bähra Jesús. Bi hyonnbí ha di 'yøtra ts'oqui, bi 'yembu:

—Nu'mø ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja, damí 'yøt'e ngue yø do janu da gohi di nthuhmæ —bi 'yembu.

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: “Nu ra ja'i hinda ne da 'yøde te mman'Oja, madague'a da zi ra hmæ ra ja'i, pe ya hinda zä di m'mai”.

⁵ Ra zithu p'uya, bi zixpu ja ra maca danihni Jerusalén, bi ntøp'u ja rá 'bet'e ra nija. ⁶ Bi 'yembu:

—Nu'mø gue'e rá Ts'ant'u'i Oja ya, damí nsæcua ya. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: “Nuna Oja, da penhyø anxæ ngue da mä'i. Da 'yøt'e ngue njanate gdi söt'a häi, n'namhma ngue hñdi an'na ni gua yø do” —bi 'yembu.

⁷ Mí dahra Jesús, bi 'yembra zithu:

—Xquet'a nt'ot'i ra hya p'u ja ra Maca Libro ngue nuna Oja, hñjonda zämbi te da 'yøt'e para ngue da fadi ngue'mø majuaní te mma ogue hñ'na.

⁸ Ra zithu p'uya bi zixpu bí ja n'na ra danyuni. Bi japi ngue da hyandi gátho yø nación i ja rá ngani nximhäi. 'Ne da hyandi te gá ra nho ga 'bui. ⁹ Bi 'yembu:

—Nu te gá guí handya, gá ga 'da'i ngue'mø gui ndantyoümü gui thannegui —bi 'yembu.

¹⁰ Pe ra Jesús bi 'yembu:

—Damí 'uegue grá zithu. Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue hønt'a ra Hmu Oja ja ngue dá ma nthanne, hñjom man'na.

¹¹ Nu'a rá zithu p'uya, bi zop'u ra Jesús, bi ma. Bá ehyo anxæ p'uya ngue bi mäts'i.

Ya bi du'mra Jesús ngue bi manna hya p'u Galilea.

¹² Bi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Mí 'yøhra Jesús ngue ya ofädi, bi ma p'uya i mpa p'u ja ra häi Galilea. ¹³ Bá sop'u ra hnini Nazaret, bi ma daní m'mep'u ja ra hnini Capernaum. Nuna ra hnini na, ja jarbu ja ra nenzabi nup'u di ntøt'a häiui ra Zabulón conná häi Nefalí. ¹⁴ Nguna ra hya bi nja para ngue di nja'a te ra hya bi 'yøtra pøngahya Isaias ngue bi 'yena: ¹⁵ “Nu'u yø mmøngu p'u ja rá häi Zabulón, 'ne'u yø mmøngu p'u ja rá häi Nefalí, guehya yø ja'i 'bup'u jonna nenzabi, 'ne'u rá m'mep'u man'na nguadi ra dæthe Jordán, 'nep'u ja ra häi Galilea, ja jap'u n'na ra xequi ngue 'buhyo ja'i hinguø judío. ¹⁶ Nuya yø ja'i ya mi 'bu 'bexui, pe nuyá, ya bi nu xanho ra nyot'i ya. Guehya yø ja'i entho ya xi du, pe nuyá, ya bi yorpa bi ra nyot'i ya”, bi 'yena.

¹⁷ Ya bi du'mi bi xihra hya yø ja'i ra Jesús, bi 'yembu:

—Damj 'bä'nj mmäi ngue gui hyehmä p'ü ra nts'o gni 'yohu. Ya da guehyo pa ja p'üya da 'yu Oja ngue di manda ua ya.

Ra Jesús bi zixi goho yø mahua, bi 'yø't'e ngue yø xädi.

¹⁸ Nup'ü ja ra nenzabi Galilea, bi thop'ü n'na pa ra Jesús. Ja bi djimp'ü yoho yø mahua ngue di n'yohu. Nu'a n'na i Simu, 'n'e xquet'a i Bedu. Nuna man'na, ra Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyo xit'a p'ü ja ra dehe ngue pahua. ¹⁹ Mi nu ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ma ga mmähä n'yo. Ya hingyo hua gui theui ya, sinoque ga xän'nau ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yëmbi.

²⁰ 'Bexpi zop'ü yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ²¹ Mi thohmits'u ninguerp'ü p'üya, mahombi djimp'ü mi yonc'ei di n'yohu ngue n'nat'a yø papä. Ra Jacobo 'nehra Xuua, guehya yø ts'ant'u ra Zebedeo. 'Dap'ü mi ohu rá papä p'ü ja ra barco ngue pötyø xit'a. Ra Jesús bi xifi ngue da mähä. ²² Nuya ts'its'i, 'bexpi mähä ra Jesús, bi zop'ü ja ra barco yø papä.

Nup'ü ja ra häi Galilea ja bi mamp'ü ra hya ra Jesús.

²³ Ra Jesús bi n'yo ndap'ü bi zä gä ra häi Galilea. Nu'mø bi zomp'ü ja yø njja di mpeti yø judio, xänbabi yø ja'i rá hya Oja. Xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hyä ngue ha di njap'ü di zo rá 'ye Oja yø ja'i. 'N'e øthe yø ja'i di hyenni. Hønt'a bi zä man'ü hembyø ja'i, gä øthe. ²⁴ Gátho ra häi Siria bi n'yo ra hya te øtra Jesús. Janangu nup'ü 'buhra Jesús bi ts'innbabi to gä xan'ü, ndana bi zä man'ü hembi. Nu'ü yø ja'i n'youi yø ts'onthi bi ts'innbi ngue øthe. Bi ts'innbabi yø ja'i di guxytø ts'i mø bi gä n'ü n'youi. Da guehyø ja'i tudyø gua bi ts'innbabi ra Jesús ngue da 'yøthe. ²⁵ Nup'ü ni ma ra Jesús xandøngu yø ja'i tenni. Bá nexi'da yø ja'i p'ü ja ra häi Galilea. Bá nexi'da yø ja'i p'ü ja ra häi Decápolis. Bá nexi'da yø ja'i p'ü ja ra hñini Jerusalén. Bá nexi'da yø ja'i p'ü ja ra häi Judea. Bá nexi'da yø ja'i p'ü man'na nguadi ra dathe Jordán.

5

Ra Jesús bi xänbä ra hya yø ja'i p'ü ja n'na ra nyuni.

¹ Bi nu ra Jesús ngue xandøngu yø ja'i bi zøhø. Bi map'ü bi ja n'na ra nyuni, bi hyoni hapä da mi. Nu'ü yø xädi p'üya bi mäspø hudi. ² Nuna ra Jesús bi du'mi bi xänbä ra hya yø ja'i. Bi 'yëmbi:

³ —Ra mmenthj di nthuei yø ja'i nuya entho hyoya, porque tynyo mmäi ngue di 'behra nho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahets'i ya.

⁴ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i tu yø mmäi. Porque Oja di hojpa'bi yø mmäi ya yø ja'i ya.

⁵ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i hindi 'yexpu 'bahyo mmic'eiui. Porque guehya yø ja'i da gohmj ra häi ma yat'i ya.

⁶ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i nuya ho yø mmäi ngue honi ha di 'yøtra nho, tengutho 'mø di tumanthuhü di ja ndumma ngue honi ha di nsihme. Porque da mäx Oja ngue da zä da 'yø't'e.

⁷ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i nuya da 'yøtra mate ngue da mäxyø mmic'eiui. Porque guehya yø ja'i ya da 'yøra ra mate Oja ngue da mäts'i.

⁸ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i ngue hin tema nts'o so yø mmäi. Porque guehya yø ja'i da nu Oja ya.

⁹ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i nuya da japi ngue di nhojpa'ü di nsaí. Porque guehya yø ja'i da gohi ngue yø basj Oja ya.

¹⁰ Ra mmenthj di nthuei yø ja'i nuya da zä ra n'ü da ts'üi ngue honi ha di n'yo xanho. Porque guehya yø ja'i da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahets'i ya.

¹¹ Ra mmenthj gui nthuei 'mø bi ts'üi ngue gui tennghu. Da ts'an'ahu, da ts'an'nahu yø fëhni. ¹² Damj johyahu 'mø ngue ngu'a bi nja, di nja'ahu mpähä, porque xangu ni nzäbihu bi ja mahets'i. Ya qui pahma ngue nu'ü yø pøngahya Oja xa m'm'ua m'met'o xquet'a bi ts'üi.

Bi ma ma hyequi ra hya te ja ngue da n'yo yø xädi ra Cristo.

¹³ Nu ra u, i ja rá 'befi ngue nu tema japi ya hindi nts'onj. Gui njathu p'ü ua ja ra ximhäi ya, ngue gui 'bahmu ua, ya xot'atho ra nts'o da 'yøtyø ja'i. Pe nu'mø bi m'mehra ts'edi ra u, ya hinda zä to da japi ngue xta n'ü mahøn'a. Ya hinte di muui ra u, da 't'ei, da nep'ü yø ja'i.

¹⁴ Nu'a te gni 'yohu ya, i nnudyø ja'i 'bacua ja ra ximhäi. Gue'ahu, tengutho n'na ra nyot'i di yorbu ja ra 'bexui, i nnutho gátho yø ja'i. Gue'ahu, tengutho n'na ra hñini 'mø bi ja maxøts'e ra nyuni, i nnutho gátho yø ja'i.

¹⁵ Nu'mø bi ma ma saquj n'na ra lámpara, hinda thørbu ja ra huada, sinoque da thøxpu ja ra nthøxanyot'i n'namhma ngue di yorpi gátho'ü 'bu'ambo ra ngu. ¹⁶ Damj njathu p'üya, damj nehü ngue da nu yø ja'i'a te ra nho gui øthu. Nu'mø bi nu yø ja'i'a ra nho gui øthu p'üya, yø ja'i da 'yëspabi na ni Papahu bi 'bu mahets'i.

Ra Jesús bi ma ngue xanho rá ley Oja.

¹⁷ A nuyä, 'yo gui emhmu ngue dá ehe ga hacä ra ley bi 'yotra Moisés, oque ga hacä'ü yø hya bi nxänbate yø pøngahya Oja. Nu'a, hñin'a'a. Sinoque dá ehe ngue nu'a te gäma hya mmamp'ü ja ra ley, gä gue'a ga thogä'a.

¹⁸ Nugä majuanj te di xi'ahu, mente ngue di siguetho ja ra c'amahets'i 'nehra häi, nu'a te gäma hya nt'ot'i p'ü ja ra ley, ni xinga n'na ra letra, ni xinga n'na ra punto di sä ngue da

thaquj astá gue'mò bǐ nja gátho'a temá hya nt'ot'i. ¹⁹ Janangue nuyá, nu to bi zǎ ngue festho rá hya dǐ mǎnda rá ley, mǎdague'a zits'atho, 'nɛ dǎ ngu'a dǎ xǎnnbabi mǐ'da yò ja'ǐ ngue dǎ mǎstho rá hya, guehnǎ rá ja'ǐ ngue hǐnga ɛdǎ hnu mǎnsu p'ǎ mahɛts'ǐ nǎ. Pɛ nu rá ja'ǐ ngue dǎ 'yòt'e te mmǎnǎ ley 'nɛ dǎ ngu'a dǎ xǎnnbabi mǐ'da yò ja'ǐ ngue dǎ 'yòt'e, guehnǎ rá ja'ǐ dǎ hnu mǎnsu p'ǎ mahɛts'ǐ nǎ. ²⁰ Nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue nu'mò guǐ nne dǐ ncu'ǎhu p'ǎ dǐ mǎnda Oja, mǎ datho nne ngue xtǎ ndònhò te gdi n'yohu, ngue'a te ga 'yo yò xǎnnbate ngue rá ley 'nɛ'a te ga 'yo yò fariseo.

Hingui ho ngue to da nu man'u rá cu.

²¹ Ya xcǎ 'yòhmu yò hya bǐ sǎnnbabi yò ndiua mǎnjam'mò ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Yo grǎ hyote. A nu rá ja'ǐ ngue dǐ nhote, jatho dǎ thaspa rá güenda ngue dǎ ma rá castigo", bǐ t'ɛmbǐ. ²² Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue nu rá ja'ǐ dǎ nu mǎn'u rá cu, jatho dǎ thaspabi rá güenda. A nu rá ja'ǐ ngue xihyò ts'omhya rá cu mò yaui, jatho ngue dǐ mpeti yò ts'ut'abi dǎ hyaspabi rá güenda. Nu to ɛmbǐ ngue rá ndonda rá cu, dǎ ma rá njidu hapu dǐ nzò.

²³ A nuyá, xi'mò guǐ mmap'u ja rá altar ngue guǎ ɔrpa'u rá 'bòt'e Oja, 'nɛ ja dǎ sop'u nǐ mmǎi ngue hingui ho te xcǎ 'yòrpa nǐ cuhu, ya hinguí ɔthu rá 'bòt'e. ²⁴ Sinoque bá sohnǐ 'bòt'ehu p'ǎ ja rá altar, guǎ pengui guǐ nhøjpai nǐ cu. Ja guǎ pengui guǐ dǎ nǐ 'bòt'ehu p'ǎya.

²⁵ Nu'mò bǐ ma mǎ yapǐ'ǎhu, nu'a dǐ yap'ǎhu damǐ nhøjpa'u p'ǎ ja rá 'yu, n'namhma ngue hǐndǐ dá'ǎhu p'ǎ ja rá ts'ut'abi. Porque nu'mò ya bǐ ndǎ'ǎhu p'ǎ ja rá ts'ut'abi, rá ts'ut'abi dǐ dá'ǎhu rá policia. Rá policia p'ǎya dǎ zixǎhu fǎdi. ²⁶ Majuanǐ te dǐ xi'ǎhu, ngue nup'u ja rá fǎdi, ya hǐnda zǎ guǎ pònthohu, guǎ pòmhmǎ astá gue'mò guǎ jut'ǐ gátho rá mɛnyu dǎ ts'ǎn'ǎhu.

Hingui ho dǐ n'yots'om'mǎi rá ja'ǐ.

²⁷ Ya xcǎ 'yòhmu rá hya bǐ sǎnnbabi yò ja'ǐ ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Yo grǎ 'yots'om'mǎi". ²⁸ Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue nu to hɛtǎ n'na rá xisu 'nɛ so rá mmǎi ngue dǐ n'yots'om'mǎiui, ya sutho 'mò majuanǐ bǐ n'yots'om'mǎiui rá xisu hɛti.

²⁹ A nuyá, nu'mò guǐ ɛnǎ ngue rá ts'oqui nǐ dá ngue nǐ n'yei p'ǎ guǐ ɔthu rá ts'oqui, damǐ hyahnǐ dá, guǐ 'yei. Mǎn'na xǎnho ngue dǐ m'mɛ'a n'na nǐ dǎhu, hǐnda gue'a ngue gǎ nǐ do'yohu dǎ ma rá njidu. ³⁰ Nu'mò guǐ ɛnǎ ngue rá ts'oqui nǐ 'ye ngue nǐ n'yei p'ǎ guǐ ɔthu rá ts'oqui, damǐ hyejnǐ 'ye, guǐ 'yei yap'utho. Mǎn'na xǎnho ngue dǐ m'mɛ'a n'na nǐ 'yehu, hǐnda gue'a ngue gǎ nǐ do'yohu dǎ ma rá njidu.

Hingui ho ngue dǎ 'yenyò xisu yò n'yohu.

³¹ Ya xcǎ 'yòhmu ya yò hya bǐ sǎnnbabi yò ja'ǐ 'mò yò pa xa thogui ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Nu to dǎ ne dǎ 'yennǎ xisu, ǐ jatho dǎ nangra sɛcuǎ ngue rá nxunǐ". ³² Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue n'na rá xisu 'mò bǐ 'yennǎ ndò, nu'mò bǐ nthatui mǎn'na rá n'yohu, ya rá ts'oqui ɔt'ui nǎ dǎ mɛ. Pɛ go rá ts'oqui nǎ rá n'yohu bǐ 'yennǎ xisu ngue te dǐ nja, porque hòndra xisu ngue rá 'yots'om'mǎi ǐ sǎ ngue dǎ t'ɛi.

Yo to dǐ ɛxa ntestigo yò ja'ǐ.

³³ Ya xcǎ 'yòhmu ya yò hya bǐ sǎnnbabi yò ndiua 'mò yò pa xa thogui ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Nu'mò guǐ ɛxhu ntestigo Oja ngue majuanǐ dǐ nja'a rá hya guǐ mmǎhmǎ, ya ja ts'ɛditho ngue guǐ 'yòth'uǎ te rá hya gadi yarpa nǐ mmjic'ɛhu ngue dǐ nja". ³⁴ Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue 'yo guǐ ɛxhu ntestigo Oja p'ǎ guǐ yahǎ ngue gdi hǎtra ts'ɛdi nǐ hyahu. Nu te bǐ ja mahɛts'ǐ, 'yo guǐ ɛxhu ntestigo, porque ja bǐ 'bɔp'u Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁵ 'Yo guǐ ɛxhu ntestigo rá hǎi, porque Oja dǐ mǎnda gǎ rá ximhǎi, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. 'Yo guǐ ɛxhu ntestigo rá dǎnihnǐ Jerusalén, porque ja rá dǎst'abi p'ǎ Oja, ɛntho go t'ɛxa ntestigo'a. ³⁶ 'Yo guǐ ɛnǎ ngue dǎ zǎ dá t'òc'a nǐ ya 'mò hǐmma juanǐ te guǐ mmǎhmǎ. Porque nǐ yahǎ, nǐ xinga n'na nǐ xtǎhu dǎ zǎ guǐ 'yòthu ngue xtǎ nt'axi ogue xtǎ mpothi. ³⁷ A nu'mò guǐ nne guǐ mamhmǎ n'na rá hya, njuantho damǐ mamhmǎ ngue'mò dǎ zǎ, ogue hǐnda zǎ. Porque rá ja'ǐ ngue rá n'yoi rá zithu, hingui t'ɛ'ɛǐ te mma, janangue ngue honǐ te ɛxa ntestigo.

Yo to dǎdi cosra nts'o t'ørpe.

³⁸ Ya xcǎ 'yòhmu yò hya bǐ sǎnnbabi yò ja'ǐ 'mò yò pa xa thogui ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Nu rá ja'ǐ dǎ hɔmba rá dá rá mmjic'ɛui, xquet'a dǎ thambabi rá dá. Nu rá ja'ǐ dǎ 'yòjpa yò ts'i rá mmjic'ɛui, xquet'a dǎ t'òjpa yò ts'i". ³⁹ Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu, ngue nu'a te rá nts'o ɔt'ǎhu n'na rá ja'ǐ, 'yo gadi cospǎhu. Hante gue nu'mò to bǐ mɛp'a nǐ hmǐhu, damǐ unman'na nguadi nǐ hmǐ ngue dǎ mɛ'mǐ. ⁴⁰ A nu'mò to guǐ tupǐ, 'nɛ dǐ yap'a'ǐ ngue ǎ'i nǐ pahni, co 'nɛhnǐ tuhǐ damǐ unni. ⁴¹ Nu'mò to dǎ 'yɛn'ǐ guǐ fǎxu n'na kilómetro mǎde ngue guǐ tɔspa rá 'benǐ, damǐ doblehu'a te xi'ǐ guǐ fǎxhu. ⁴² Nu'mò te'o dǎ 'yǎ'ǎhu n'na rá cosa, damǐ unni. Nu'a te'o dǎ mǐp'ǎhu n'na rá cosa, damǐ hmǐti.

Nu to 'buhyò nsaiui jatho ngue dǐ mǎdi.

⁴³ Ya xcǎ 'yòhmu yò hya bǐ sǎnnbabi yò ja'ǐ 'mò yò pa xa thogui ngue bǐ t'ɛmbǐ: "Damǐ mahni amigohu. A nu'u sw'ǎhu, 'yo gadi mahmu'u", bǐ t'ɛmbǐ. ⁴⁴ Pɛ nugǎ dǐ xi'ǎhu ngue damǐ mahni nsuihu. Damǐ 'yǎphu Oja ngue dǐ japi to san'ǎhu. Nu te'o gǎ nnu mǎn'u'ǎhu, damǐ 'yòrpa'u rá nho. Damǐ marpa'u Oja te'o ya mǎnts'o 'mò guǐ yahǎ.

Marpáhu Oja'u hinguí ho te ót'áhu. ⁴⁵ A nu'mò guí 'yóthú ya yó hyá dí xí'áhu ya, ya dí nequí ngue yó basi'áhu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' mò. Porque rá hyadi bí hoc'a Oja, hinga hõnnbu 'bahyó hoja'i ótra nho, sinoque 'nep'u 'bahyó ts'oc'ei ótra nho rá hyadi. Rá 'ye p'uya, hinga hõndyó hoja'i 'ye p'u ja yó huahí, sinoque 'nehýó ts'oc'ei 'ye p'u ja yó huahí. ⁴⁶ A nu'mò ngue hõnt'u to dí ma'áhu gadi máhmu, ¿ndana rá nho dí nequí ngue guí óthú 'mò? Conque asta yó nguthái njap'u. ⁴⁷ Xi'mò ngue hõnt'u ní amigo gadi zenguañu, ¿ndana rá nho guí óthú 'mò? Porque xquet'a njap'u yó ja'i hinguí pá Oja. ⁴⁸ Nu ní Papáhu bí 'bú mahéts'i', má datho ngue xandõnho te ót'e. Guí njathu p'uya, damí nehú ngue má datho xtánho te guí 'yóthú.

6

Nu rá ja'i ótra nho, 'yo dadi 'yets'i.

¹ Nu'a te gá rá nho ja ngue guí 'yóthú, 'yo guí nnehu ngue hõnnbu 'bai xangu yó ja'i dá nu há gdi 'yóthú rá nho. A nu'mò ngue rá n'yets'i gní 'yóthú rá nho p'u há 'bahyó ja'i, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' ya hín tema nzábi dí 'da'áhu. ² Janangue nu'yá, nu'mò guí fáxhu yó ja'i nu'u hyoya, 'yo guí nnehu ngue 'da dí batyó ja'i te guí óthú. Porque ngu'a ót'i'da yó ja'i p'u ja yó níja 'nep'u ja yó caye, hõntho nne ngue dí 'yets'i' ngue dá nu yó ja'i'a rá nho ót'e. Pe majuaní te dí xí'áhu ngue nu'ya yó ja'i njap'u, nu'a gá nnu manho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ³ Pe nu'áhu, nu'mò guí fáxhu yó hyoya, nu te ja ngue guí 'yóthú, 'yo 'be guí xihní amigo gadi nsixú. ⁴ Nu'mò guí óthú rá 'báxte, n't'aguiho damí 'yóthú. Nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' i nnu'ho te guí óthú, go dá gut'áhu'a.

Rá Jesús bí xánnbabi há dí mat'Oja yó ja'i.

⁵ A nu'mò ngue guí mmat'Ojahú, 'yo guí óthú tengutho ótyó ja'i ngue hingyó mmai gá 'yót'a te ót'e. Dí ho te órbu ja yó níja ngue 'bái há gá mmat'Oja. I nnepe ngue dá nu gátho yó ja'i te ót'e. Da guép'u ja yó caye i mmat'Oja p'u ní ma. Pe nugá majuaní te dí xí'áhu ngue nu'a gá nnumanho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ⁶ Pe nu'áhu, nu'mò guí mmat'Ojahú, damí cat'ámo ní nguñu, tótra goxthi, damí mat'Ojahú p'uya. A nu'na Oja ní Papáhu, ja 'bap'u há guí 'buhmu ná, go nnu dra mhmat'Oja guí órbu ja ní nguñu ná, 'né go dá gut'áhu ná.

⁷ Nu'mò gá mat'Ojahú, 'yo ja gadi 'yopthobi yó hya guí xihmu Oja. Porque ngu'a ótyó ja'i hinguí pá Oja, i éna ngue nu'a ya'atho guí yahní, gue'a dí 'yó Oja te xí'a. ⁸ Pe 'yoguí óthú tengutho ót'u. Porque nu'na Oja ní Papáhu, ya padí te gá guí homhmu hante ngue guí 'yápi te guí nnehu. ⁹ Janangue nu'mò gá mat'Ojahú, damí 'yémhmu: Má

Papá'áhe guí 'bú mahéts'i', damí 'yót'e ngue dá hnu mansu'i. ¹⁰ Bá éhé guí manda ua. Dí nja'a te ní páhá ua ja rá ximhái tengutho bí ja mahéts'i. ¹¹ Damí 'dacie rá hmé n'na pá ngu n'na pa. ¹² Né damí punnga má ts'oquihe, tengutho gáhe xquet'a dadi punnbahe to hinguí ho te órcahe. ¹³ Damí fáxcahe ngue hinga ót'áhe rá nts'o. Damí yanje ngue rá nts'o. Porque nu'i, gue'e gadi mmandase, jase ní ts'edi, guí tate para zantho. Dá ngut'átho.

¹⁴ Nu'mò guí 'bái ngue guí punnbabi yó ja'i hinguí ho te ót'áhu, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' xquet'a dí pun'na ní ts'oquihe 'mò. ¹⁵ Pe nu'mò hinguí nne guí punnbabi ní mmic'ejui te ót'áhu, nu'a ní Papáhu bí 'bú mahéts'i' xquet'a hindí pun'na ní ts'oquihe 'mò.

Rá Jesús bí xánnbabi yó ja'i há dí 'yetyó mmai.

¹⁶ Nu'mò guí nne ngue guí 'ye'ni mmaiñu, 'yo gadi hmí dummaiñu tengutho ótyó ja'i ngue hingyó mmai gá 'yót'a te ót'e. A nu'yá, dí hmí dummai 'mò étyó mmai, i nne ngue dá nu yó ja'i te ót'e. Pe majuaní dí xí'áhu, nu'a gá nnu manho yó ja'i te ót'e, ya hõnt'a yó nzábi'a. ¹⁷ Pe nu'áhu, nu'mò guí é'ni mmaiñu, 'yo gadi hmí dummaiñu, sinoque damí 'yejni yáhu 'né damí nxadáhu. ¹⁸ 'Yo guí nnehu ngue dí unna güenda yó ja'i ngue guí é'ni mmaiñu. Hinda hõnt'a ní Papáhu padí ngue guí é'ni mmaiñu, go dá gut'áhu ná.

Damí ne ngue bí ja ní mmetihú mahéts'i.

¹⁹ 'Yo guí nnehu ngue xógue nma munts'itho'a te guí peshu ua ja rá ximhá. Porque nu'a te guí peshu ua ja rá ximhá, dá zi yó zu'é, ya dí nts'oni. Ogue dá b'é yó be. ²⁰ A nu'yá, damí nehú ngue nup'u mahéts'i, ja bí jap'u rá nho guí nthéhu, nu'a hínha dí m'medi. Ya hinda zá dá zi yó zu'é, 'né hinda zá dá zonyó b'é ngue dá b'e'áhu. ²¹ Nu'mò guí emhmu ngue bí ja mahéts'i'a rá nho tate dí muui, hõnnbu dá zo ní mmaiñu p'u 'mò.

Rá Jesús bí hyc'pa rá hya n'na rá nyot'i.

²² Nu'mò bí xogui xanho ní dáhu ya, ya guí héthú xanho rá nyot'i i ja. Njarbatho ní n'yomfëñihu ya, nu'mò bí xogui xanho, ya guí páhmu ndana rá nho gdi n'yohu 'mò. ²³ Pe nu'mò hinguí xogui xanho ní n'yomfëñihu, ya himma juaní guí páhmu ndana rá nho gdi n'yohu 'mò. Ya nsátho 'mò ngue rá ts'ab'xui p'u gní máhá, porque hinguí xohní n'yomfëñihu ngue guí páhmu ndana rá nho.

Bi hyc'ra hya rá Jesús ngue yoho yó hmu.

²⁴ Hinguí sá ngue yoho yó hmu rá ja'i dí m'mai. A nu'mò ngue yoho yó hmu dí m'mai, n'na'a dí mađi, n'na'a hindí mađi. N'na rá hmu dá 'yörpe te dí manda, man'na rá hmu hinda 'yörpe te dí manda. Guí njathu

p'uya, hingui sä ngue mbø yoho p'ua di ma ni mmuih. Di ma ni mmuih Oja, xindi ma ni mmuih ra menyu.

Nuna Oja fa'ua yø ja'ia o ra'ye.

25 Nuga di mma, nu'a te ja ngue gui sihu, ogue te ja ngue gui hyehu, 'yo gue'a mathogutho ga ndu ni mmuih'a. A nuyá, nu rá te ra ja'i, man'natho di mui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i, man'natho di mui ngue'a te da hye. 26 Ya gui nnuhu yø ts'int's'u 'yo maya, ngue hingui uahi, 'ne hingui xofu ngue te da mets'i. Pe nuna ni Papáhu bí 'bu mahets'i, go di unni te si yø ts'int's'u na. Goma gue'ahu ya, ngue hinda máxahu Oja, porque man'na xamma'di'ahu ngue yø ts'int's'u. 27 Xiya, xi ra ja'i tu rá mmui ngue hingui hets'i, lua da zä di nte man'na doyaní ngue'a ga hets'i?

28 'Yo di tu ni mmai te gui hyehu. Ya gui nnuhu yø dõni bí ja dapo ngue hinda mpefi, ni xingui mpe, pe mahotho gui nequi. 29 Di xi'ahu na ra hya na, ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandõho drá he bi hye, pe hinha da zudi tengu ganho yø dõni. 30 Porque guesé Oja øt'e ngue mazihotho gui nequi yø dõni bí ja dapo. Bí ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzø p'u ja ra orno. Goma gue'ahu ngue hinda he'ahu Oja. Pe hinga egui ec'ihu xanho ngue faxahu Oja. 31 Janague nuyá, 'yo mathogutho di tu ni mmuih ngue sä gui 'yemhmu: "¿Te 'be'a ga sihu ya, o gue te 'be'a ga hehu ya?" gui 'yemhmu. 32 Porque yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, hont'a te da zi 'ne'a te da hye ni ma yø mmui honi. Pe nu'ahu, nu'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i, ya padí ngue gui homhmu gátho ya yø cosa ya. 33 Janague nuyá, ma datho dami hyoni ha gdi sohu rá 'ye Oja. Nuyá yø hya di manda Oja, dami ja ndummai gui 'yøthu, n'namhma ngue di 'da'i te gáma cosa gui homhmu. 34 A nuyá, 'yo sä ma'dihi di tu ni mmuih'a te ja ngue gui thohmu nixudi. Porque n'na ngu n'na pa ja te thohyø ja'i. Hontho ngue nu'a ra n'u gui thohmu n'na pa ngu n'na pa dami hyoni ha gdi thohmu'a ra pa'a.

7

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

1 'Yo gui haspahu ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hinda hyats'ahu ra güenda Oja te gui øthu. 2 Porque da thats'ahu ra güenda tengutho gni haspahu ra güenda mi'da yø ja'i. Tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a. 3 ¿Hanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne da hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'udyo ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni cu ngue oxra hai rá dá, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dá. 4 Ya hinda zä gui 'yemni cu: "Ague n'yø, tø ga hahmi

ra hai o ni dá", gui 'yembi. A nu'i p'uya, hin gadi unna güenda ngue ra biga oxni dá. 5 Ya hinni 'yup'u te gui mma. 'Be dami hyahra biga o ni dá n'namhma da zä gui hyamba ra hai o rá dá ni cu.

6 Nuna ra hya gui nnu mandõxqui, nu ra ja'i ngue mandõts'o drá mmui hinda zä gui xihmu ra hya. Porque n'na ra cosa xandõxqui, hingui sä di t'unyo fo'yo. Nu'mø bi ncué ra fo'yo, da za'ahu. Ximmangu n'na ra cosa ngue mandõ madditho, hingui sä di t'unyo ts'adi, porque ra ts'adi di 'da'mi, da nep'u hai'a te gui unhna.

Dami 'yáphu Oja te gui homhmu.

7 Nuna Oja di 'da'i te gui homhmu. Dami 'yápi te gui nnehu. Nu te gui hyoni, gui tini. Nu'mø gá játra goxthi ngue gui nzohmu Oja, da xoc'ahu. 8 Porque nu ra ja'i ádi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di játra goxthi, i sojpi.

9 Conque nu ra ja'i 'bahrá basi, nu'mø bi 'yápra thuhme, hingui sä rá mmui ra ja'i ngue ra do di unna basi. 10 Ogue ra huá da 'yápra basi, hinga c'eya di unni. 11 A nuyá, i ja ni ts'oqui, pe gui padí gui unna cosa nu'a xanho ni basihu. Man'natho'a ni Papáhu bí 'bu mahets'i ngue xandõho te di 'da'ahu 'mø gui 'yáphu.

12 Tengu gni ne ngue da máxahu yø ja'i, da ngu'a gui 'yøthu, dami 'yøpahu ra 'báxte mi'da yø ja'i. Ja ni gaxpu gátho yø hya nt'ot'i p'u ja ra ley, da gue'u yø hya bi 'yotyø pøngaha Oja.

Mahyepi ra hya n'na ra goxthi hingui xidi.

13 Mente gui 'buhmu ua ja ra ximhai, dami hyaxhu ra 'yu njuantho. A nuyá, para ngue da zä gui hyaxhu na ra 'yu na, dami cuthu p'u ja ra goxthi hingui xidi. Porque nuna ra 'yu ni ma nidu hingui nnu manhenni yø ja'i na, ngue xa nxidi ra goxthi 'ne xa nxidi ra 'yu. Pe mandõngu dyø ja'i ni map'u. 14 Pe nu ra 'yu njuantho da hyaxra ja'i di nthui ra 'da'yo te, hingui xidi ra goxthi 'ne hingui xidi ra 'yu. Pe ziyohotho yø ja'i ni map'u.

Nu'a ga nho rá ndät'a ra za, gue'a di fadi tema za'a.

15 Dami mfahmu xandõho, nuyá yø fchni xännbate da zøp'u gui 'buhmu, da 'yena ngue mmambrá hya Oja. 'Yo di há'ahu, porque maxøts'itho di nequi ngue yø hoga n'yohu, pe nu te ga 'yo, gue'a ra nts'oní ørbu ni ma. 16 Nu'a te ga 'yo, gue'a gdi pahmu te'o'a. Tengutho p'u ja ra 'uini, gui pahmu ngue hinga ja di nzap'u yø uva. Ni xingyo igo di nzap'u ja yø 'uini. 17 Porque gui pahmu ngue n'na ra hoga za, ra hoga ndät'a zudi. Pe nu'a hinga hoga za, hingui ho yø ndät'a zudi. 18 Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndät'a hingui ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zap'u ra

hoga ndät'ä. ¹⁹ Nu gätho yø za hinguï ho yo ndät'ä zædi da ma nt'ets'i ngue da t'udi. ²⁰ Janangue di xi'ahñ ngue nu'a te ga 'yo ya yø fehñi xännbate, gue'a gdí pahmñ te o'a.

Jatho gui 'yøthñ'a te rá pähä ñi Nmuhñ.

²¹ Nuya yø ja'i da 'yengui ngue drá Hmugui, hinga gá da yærbñ ha di manda Oja. Nu'u majuanj ngue da yærbñ di manda Oja, gue'u yø ja'i da 'yørpabi rá pähä ma Papá bi 'bñ mahets'i. ²² Nu'mø bi zønna pa da thaspa ra güenda yø ja'i, xandøngu yø ja'i da 'yengui: "Grá hmu, grá hmu. Xquet'a 'necáhe dá xicáhe yø ja'i te'o'i. 'Né conñi thuhü dá øthegáhe yø ja'i mñ n'youi yø ts'onñi. 'Né conñi thuhü dá øt'áhe xangu yo milagro", da 'yengui. ²³ Nu'mø dá thacá p'uya, ga embi: "Damí 'uemhmñ ua di 'bucá, porque hñmmá amigo'ahñ. Porque høndra nts'o xquí n'yohñ", ga embi.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønñigu.

²⁴ Nu ra ja'i øde te gäma hya di mmangá 'nè da 'yøt'e te di xifi, guehñá nná hyejpabi n'na ra n'yohñ ngue rá njammñi na, ngue rá mmñndo p'u bi hyøhrá ngu. ²⁵ Nu'mø bi nja rá 'ye, bi mo rá dathe, bi n'yo rá ndähñ ngue bi nõnhñá ngu. Pè hñmbi dágu, porque ra mmñndo p'u høxrá ngu. ²⁶ Pè nu rá ja'i øde te gäma hya di mmangá, 'nè hñnda 'yøt'e te di xifi, guehñá nná hyejpabi n'na ra n'yohñ ngue hñ'yñ rá n'yomfñi na. Guep'u ja rá 'bomü dehe bi hyøhrá ngu. ²⁷ Mí n'ye p'uya, bi mo rá dathe, bi n'yo rá ndähñ ngue bi nõnhñá ngu. Bi xot'i, maxøgue bi n'uñi.

²⁸ Mí juahya yø hya bi xámba yø ja'i rá Jesús, di 'yødyø ja'i ya yø hya bi xifi. ²⁹ Porque yø xännbate ngue ra ley hinguï ya manzaqui 'mø xännbate, pè nuná rá Jesús ená nts'at'abitho 'mø xännbate, nu te mma ngue di nja gue'a di njahmá'a.

8

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohñ mñ 'ya rá do yo.

¹ Mambá ep'u bi ja ra nyunñ mambi 'buhra Jesús, xangu yø ja'i bá n'youi. ² Bi guat'a n'na ra n'yohñ mñ hembra ts'o'ya p'uya. Bi ndantyøhmü p'u 'buhra Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá hmu, nu'mø guj nne gui 'yørcá rá mate gui 'yøthegui, nugá dí pađi ngue dá zágui —bi 'yembj.

³ Ra Jesús bi dots'i conná 'yè, bi 'yembuya: —Ahá, dí nne ga øthe'i. Dá zä'i ya —bi 'yembj.

Høntho bi manna ra hya na, nuná rá därkehi mñ 'ya rá do'yo, 'bexpi zä ha mñ hembj. ⁴ Ra Jesús bi 'yembra n'yohñ mñ'u:

—Nuyá, 'yo to gui xifi te dá øt'á'i ya. 'Be nñ ma ya, sømp'u 'buhra mmäcja. Dá nu ngue ya bi zä'i. Damí 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda rá Moisés ngue dá 'yøtyø ja'i 'mø bi zä rá 'ya

hembj. Janangue da bađi gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hñiqüi n'na ra capita.

⁵ Nuná rá Jesús, mñ zømp'u ja rá hññi Capernaum. Bi ma bá äpra mate n'na rá capita. ⁶ Bi 'yembj:

—Ague grá hmu, nu'a n'na ra ts'ant'u di mpæp'u ja má ngu, sä rá ndate ngue tu gá rá do'yo —bi 'yembj.

⁷ Ra Jesús bi 'yembra n'yohñ äpra mate: —Ga mmagá p'u 'mø, ga ma øthegá —bi 'yembj.

⁸ Nu'a rá capita p'uya, mahømbi 'yembra Jesús:

—Pè ague grá hmu, 'yo gadi n'ñi. Nugá hñmmá nsä'be ngue gui cærbñ ja má ngu. A nuyá, høntho damí manya ngue dá zä rá ts'ant'u di xi'i, ya di pađi ngue dá zä rá n'u hembj. ⁹ Porque nugu xquet'a 'bñ to 'bet'o ngue di mandagui. A nugá p'uya, xquet'a dí si má soldado dađi manda. Nu'mø di xi'a n'na rá soldado ngue ha dá ma, i pap'u dí et'i. Ogue ga embi: "Bi 'yècua", rá soldado p'uya bá ep'u. Ogue má hñiqüi, ga 'bepi te dá mæfi, rá hñiqüi øt'e te di xifi.

¹⁰ Nuná rá Jesús mñ 'yøde te xihra capita, di 'yøtho te sifi. Bi 'yemybø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani dí xi'ahñ ngue hñjonñi judío di pøñi ngue gdi tinnbá rá nt'èc'ei tengu ga 'yèc'ei gá na rá n'yohñ na. ¹¹ Nugá dí xi'ahñ ngue xangu yø ja'i hñngyø judío dí bømp'u nñ bøxyadi 'nèp'u nñ yæhra hyadi, ngue nup'u di manda Oja p'u mahets'i, 'dap'u di nsihmñi rá Abraham, conná Isaac, conná Jacob. ¹² A nu'u yø ja'i mñ jahmá ngue xtá nzo rá 'yè Oja 'nè hñmbj ne, dá t'emp'u thi ja rá 'bexqu'u. Ja di nzomp'u 'nè ja di guxp'u yø ts'i'u.

¹³ Ra Jesús bi 'yembra capita mñ nyauñ:

—Ní ma nñ ngu ya. Nu'a rá hya guí èc'ei ngue dá zä ga øt'e, ya bi nja ya.

Ngü rá ora bi manna rá hya na, 'bexpi zä rá ts'ant'u mñ'u.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to rá Bedu.

¹⁴ Ra Jesús bi map'u ja rá ngu rá Bedu. Nu'a rá to rá Bedu oxpu ja rá t'ots'i ngue mñ hembra pa. ¹⁵ Ra Jesús bi bennbá rá 'yè rá därkehi ngue bi gats'i. 'Bexpi zä rá pa mñ hembj. Nuná rá xisu p'uya, bi nangui ngue bi hojpi te dá zi yø ja'i.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø därkehi.

¹⁶ Mí dähra nde p'uya, nup'u 'buhra Jesús, xangu yø ja'i n'youi yø ts'onñi bá ts'innbñ ngue dá 'yøthe. Pè ra Jesús høntho dá ma ngue dá zä yø ja'i n'youi yø ts'onñi, 'bexi sä. 'Dama 'dan'yo yø n'u hemybø ja'i, pè gá bi 'yøthe. ¹⁷ Mí nja na rá hya na, ya bi nja'a te rá hya bi manna pøngahya Isaias ngue bi 'yena: "Nu te gäma n'u gmñ hemybñ, gá bi hyaqui hapu mñ'u", bi 'yena.

Yonc'ei bi nyqui ra Jesús.

¹⁸ Mí nu ra Jesús ngue mandõngu dyõ ja'í dî máts'i. Bi xihyõ xádi p'uya ngue bi máhã dî ma man'na nguadi ra zabi. ¹⁹ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley bi guarbu 'bãhra Jesús, bi 'yembji:

—Ague grã xännbate, nugã dî nne ga mme haru gdí ma —bi 'yembji.

²⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yaui:

—Yõ haho ja yõ 'bido haru säya. Yõ ts'int's'u ja yõ 'bafi haru säya. Pë ra N'yohu bi 'yë mahëts'i, hin'yu rá ngu haru dî n'oxi.

²¹ Pë nu'a n'na nc'ei rá xádi bi 'yembji:

—Ague grã hmu, damí 'dacra nt'edi ngue 'be da dü ma papá, ga ägui, ya ga më p'uya —bi 'yembji.

²² Mí dahra Jesús, bi 'yembji:

—Ma ga mmehma. Nu'u yõ ja'í entho ya xa ndü ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindüui'u.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahí conyõ funthe.

²³ Nuna ra Jesús bi yarbu ja ra barco ngue bi ma, bi máhã yõ xádi. ²⁴ Pë nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahí. Nu'u yõ funthe nanguí, so mbo ra barco mente atho ra Jesús. ²⁵ Nu'u yõ xádi p'uya, bá äp'u bi äha, bi 'yembji:

—Ague grã Hmu, damí yanje. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe ra barco. Ya ga tuhã —bi 'yembji.

²⁶ Ra Jesús bi 'yembyõ xádi:

—¿Hanja ngue gui sühu? ¿Ua hingui ec'ei ngue ga fáxahu? —bi 'yembji.

Mí nangra Jesús, bi hejpa bi ra ndahí 'nëhyõ funthe. Mí hejpi, 'bexpí nsäya. ²⁷ Nu'u yõ xádi p'uya, di 'yõtho te bi nja. Dî n'yembji n'na ngu n'na:

—¿Te'o nî n'yohu na n'yõ? Asta ra ndahí 'nëhra dehe ec'ei' mõi bi zofõ —dî n'yembji.

Ra Jesús bi 'yõthe yonc'ei mî n'youi yõ ts'onthi.

²⁸ Mí zõm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi nî hu ngue Gadara. Ja bi nthëui p'u ra Jesús yoho yõ n'yohu mî n'youi yõ ts'onthi. Pë mandõnts'otho, xpí 'yep'u ja ra camposanto. Asta nts'utho to da thop'u ja ra 'yu. ²⁹ Mí nu ra Jesús, bi mahra mafi. Bi 'yembji:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'í Oja, ¿hanja ngue gadi nthint'ua dî 'bucãhe? Porque tobe hingui sønna pa ngue gui pënngahe ra castigo —bi 'yembji.

³⁰ Nup'u yap'utho, mambi 'yop'u n'na 'bai yõ ts'adi, ma 'yoní p'u ngue sihmë. ³¹ Nu'u yõ ts'onthi bi 'yembra Jesús:

—Nu'mõ guí nne ngue ga hecãhe ua ya yõ n'yohu 'bucua, pë damí 'dacje ra nt'edi ngue ga cat'ãhe yõ mmui yõ ts'adi bi 'yonu —bi 'yembji.

³² Ra Jesús bi unna nt'edi yõ ts'onthi, bi 'yembji: —Í máhã na bí 'bähyo ts'adi' mõi.

Janangue nu'u yõ ts'onthi bi hyep'u yõ n'yohu mî n'youi, i ncarbu ja yõ mmui yõ ts'adi. Yõ ts'adi p'uya, bi gu ra 'dihí, bi nhyõrbu ja ra zabi. Gã ja bi jarbu ra dehe.

³³ Nu'u mî fáhyõ ts'adi p'uya, bi nsu' mõi mî nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bí ja ra hnini ngue bá ma te bi nja. Bi ma tengue xi thohyõ ts'adi, 'në bi ma tengue xi tho'u yõ n'yohu mî n'youi yõ ts'onthi. ³⁴ Nu'u yõ ja'í mambi 'bap'u ja ra hnini, gã bi ma ngue bi zõmp'u bí 'bãhra Jesús. Mí zõnyõ ja'í p'u 'bãhra Jesús, bi xifi ngue da ma.

9

Ra Jesús bi 'yõt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yõ ts'oqui yõ ja'í.

¹ Ra Jesús bi yarbu ja ra barco ngue da ma, dî ma man'na nguadi ra zabi ha bí ja rá hnini. ² Mí zõmp'u ja ra hnini, bá thunnbabi n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyõ gua. Mí nu ra Jesús te õtyõ ja'í bá dü ra därkehi, i padi ngue ec'ei yõ ja'í ngue da zã da 'yõthe ra därkehi. Bi 'yembra därkehi p'uya:

—Ague ts'ant'u'í, 'yo tü nî mmui, ya dá pun'na nî ts'oqui ya —bi 'yembji.

³ Nuna ra hya bi manna Jesús, mî 'yõhyõ xännbate ngue ra ley, bi mbõcuc. Bi 'yemp'u ja yõ 'nyomfëni: “Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja na co nu'a ra hya i mma”.

⁴ Pë ra Jesús i patho te mbënya yõ n'yohu mbõcuc, bi 'yembji:

—Nuna ra hya gã bëhmhu ya, hinga ja rá njap'na. ⁵ Nugã dá xihra n'yohu 'bucua, dî embji: “Ya dá pun'na nî ts'oqui ya”. Pë nuyá, hîndi nequi xanho ngue'mõi bi mpunnbi ogue hin'na. Pë nu'mõ ga embji: “Damí nangui, gui caxni fidi, gui mma”, ga embji, nu'mõ ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja ma ts'edi. ⁶ A nuyá, damí pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yë mahëts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yõ ts'oqui yõ ja'í.

Bi 'yembra n'yohu xan'u p'uya:

—Damí nangui, caxni fidi, nî ma nî ngu.

⁷ Ra därkehi p'uya, bi nangui, bi ma rá ngu. ⁸ Mí nu yõ ja'í te bi nja, bi nsu yõ ja'í. Pë espabi Oja porque dî nequi ngue Oja di unna ts'edi te õ'na ra n'yohu na.

Ra Jesús bi zixra Mateo, da 'yõt'e ngue rá xádi.

⁹ Mí ma ra Jesús, nî nthop'u ja rá oficina n'na ra n'yohu nî hu ngue ra Mateo, nuna jamba ra mënya yõ ja'í ja te pä. Mí nu ra Jesús, bi 'yembji:

—Ma ga mme n'yõ, ga õt'e ngue ma xádi'í —bi 'yembji.

Ra Mateo p'uya, bi zop'u rá oficina ngue bi më ra Jesús.

Nuya yõ ja'í t'embji ja yõ ts'oqui, 'dap'u sihmëui ra Jesús.

10 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesus bi me yø xädi p'u ja rá ngu ra Mateo ngue dá nsihme. Xangu yø nguthäi 'bap'u, co 'ne hmi'da yø ja'i t'embj ngue ja yø ts'oqui, gá 'dap'u síhmgui ra Jesús. 11 Yø fariseo p'uya mi nu te o'tra Jesús, bi 'yørpabi rá nt'änni'u yø xädi, bi 'yembj:

—¿Hanja ni xännbatehu ngue 'dap'u síhmguehu yø nguthäi co 'nehyu mi'da yø ja'i ja xangu yø ts'oqui? —bi 'yembj.

12 Mi 'yøhra Jesús te sipyø xädi, bi 'yemp'u di yahni:

—Nuya yø ja'i di hyenni, guehya ni 'yehra 'yøthe ya. Pe yø ja'i xanzaqui, hinga gue'u ni 'ye'u. 13 Damj xähmu te ni bønnyø hya nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro ngue ena: “Dj nnegä ngue di nja ni nhuçatehu, porque guehna man'natho dj muui na ngue yø 'bøt'e gui øraçahu”, en'Oja. A nugä, dá ehe ngue gue'u yø ja'i ja yø ts'oqui ga xifi dá hyep'u ra nts'o ga 'yo, hinga gue'u yø ja'i ena ngue ya 'yo xanho dá ehe ga nzofo —bi 'yembj.

Bi manja Jesús hanja ngue hingui etyø mmui yø xädi.

14 Nu'u yø xädi rá Xuua bi guarbu 'bähra Jesús. Bi 'yembj:

—¿Hanja ni xädi ngue hingui etyø mmui? Conque nugähe 'nehyø fariseo emmei di e'ma mmuigähe —bi 'yembj.

15 Ra Jesús bi 'yembya yau:

—Nu'u yø ja'i ts'ofu ngue dá nu ra ntha'tj, hingui 'bu ndummai ngue dá 'yetyø mmui mente 'dap'u 'bähmu rá novio. Njarbatho má xädigä ya, hingui etyø mmui ngue 'daua dj n'yo'be. Pe bá ep'u rá pa ngue dá zigagui má nsa'i'be. Nu'a rá pa'a p'uya, mfa'dj ngue dá zä dá 'yetyø mmui ya má xädi 'mø.

16 Nuna rá 'da'yo hya di xännbate, n'nan'yo na ngue rá nyogui xädi. Tengutho n'na rá 'da'yo ulu, hinda zä di 'bøtra ze'ulu. Porque rá 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna ze'ulu. 17 Tengutho rá 'da'yo vino hingui sä dá sirbu ja rá zexfanj ngue dá zedi. Porque rá 'da'yo vino dá xetra zexfanj 'mø dá sit'i, ja di m'mep'u p'uya. Janangue rá 'da'yo vino, rá 'da'yo xifanj dá sit'i n'nambahma ngue gä yoho händj m'medi.

N'na rá n'yo'hu bi zixra Jesús ngue dá øthebi rá t'ixu.

18 Mente rá Jesús bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi zø'a n'na rá n'yo'hu 'bet'o ngue yø judio. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús, bi 'yembj:

—Nu má t'ixu exa ja bi du, pe nu'mø gui mma, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, mahøndi m'mui.

19 Ra Jesús bi nangbu mi hu'dj, bi me'a sits'i. Bi máhä yø xädi.

20 Mente ni 'yo rá Jesús, nuna n'na rá xisu ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji, bi guarbu ja rá xutha rá Jesús ngue bi dárpa rá nyanj rá he. 21 I en'a mbo rá mmui: “Nu'mø

ga thärpabi rá he rá Jesús, dá zägui”, bi 'yena. 22 Mi dädi, 'bexpi 'bätra Jesús ngue bi hyetra xisu. Bi 'yembuya:

—Ague t'ixu, dá hyu ni mmui. Ya bi zä'i ngue gä 'yec'eigui ngue dá zä'i comma ts'edi —bi 'yembj.

'Bexque'a bi zä rá n'u mi hembra xisu.

23 Mi zømp'u ja rá ngu rá n'yo'hu ná rá Jesús, bi nu ngue 'bap'u yø me'bida. Di yänni yø ja'i 'bap'u ngue zoni. 24 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damj pømhmu ua. Nuna rá hmute 'bæcua, hingui tu na, i atho ná —bi 'yembj.

Pe nuya yø ja'i yau rá Jesús, i thentho, porque padj ngue ya xi du rá hmute. 25 Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, rá Jesús bi thop'u brá 'benna hmute. Bi bennba rá 'ye rá hmute bi guts'i. Rá hmute p'uya bi bennate, bi nangui. 26 Nu te bi 'yøtra Jesús, bi n'yo rá hya ndap'u bi zä'a rá xequi'a.

Ra Jesús bi 'yøthe yoho yø xädi.

27 Mambá ep'u ja rá ngu ná rá Jesús, nup'u ja rá 'yu bi denni yoho yø xädi. Ni mafi, bi 'yembj:

—Ague rá mbom'meto'i rá David, damj huçga'be.

28 Mi yarbu ja rá ngu rá Jesús, bi guatyø xädi. Rá Jesús bi 'yembj:

—¿Ua gui ec'eiu ngue dá zä ga øt'a ná te gui xicui ya?

Yø xädi p'uya bi 'yembj:

—Ahä grä Hmu, di ec'e'i'be ngue dá zä gui 'yøt'e —bi 'yembj.

29 Bi macyø 'ye rá Jesús ngue bi dárpa yø dá yø xädi. Bi 'yembj:

—Ngue gui ec'eiu ngue dá zä ga øthe'au, dá zä'au ya.

30 Nu'u yø xädi p'uya 'bexpi nzo yø dá. Pe rá Jesús di hejpi ngue hinte dá má, bi 'yembj:

—Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui mmammj te dá øt'au ya —bi 'yembj.

31 Pe nuya mayø xädi, høntho bi nhyehmi rá Jesús, to bi zä xifi te xi 'yørpabi rá Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rá gone.

32 Høntho bi ma ya mayø xädi, bi zø hmi'da yø ja'i p'u ha 'bähra Jesús, bá zinnbabi n'na rá n'yo'hu di gonebi rá ts'onthi. 33 Nuna rá Jesús bi japra ts'onthi ngue bi hyep'u rá ja'i n'youi. Bi zä bi nya rá gone. Pe yø ja'i bi nu te bi nja, di 'yøtho, di n'yembj:

—Nuna te dá nuhu bi nja ya, mente yø pa xä thogui hinjongui pøni ngue dá ngu'a dá 'yøt'ua ja rá häi Israél.

34 Pe yø fariseo bi 'yena:

—Nuna rá n'yo'hu 'bæcua, i øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi, porque gue'a rá zifhu yø hmu yø ts'onthi i fäts'i te øt'e —bi 'yena.

Ra Jesús di huçcyø ja'i.

³⁵ Nunā ra Jesús bi n'yo ndap'u bi zā yō hñini. Nup'u ja yō hñini sōni, xāmbabi rá hya Oja yō ja'i di mpeti p'u ja yō nija yō judío. I xihyō ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njar'u di zo rá 'ye Oja yō ja'i. Yō ja'i 'dama 'dan'yo man'u hēmbi, pē gā bi 'yōthe ra Jesús. ³⁶ Nu'mō bi nu ngue xangu yō ja'i di mpeti p'u ha sōni, emmēi di huēgui. Porque yō ja'i 'bū ndummāi, hinguī pađi te da 'yōt'e. Eñtho yō de'yo 'mō hñinjo'o to da mādi. ³⁷ Pē ra Jesús bi 'yembyō xādi:

—Majuani di xi'ahū, ngue xangu ra 'befi i ja, pē yō mēfi zi yohotho 'bui. ³⁸ Janangue nuyā, nunā Oja rá mmeti ra 'befi, dami 'yāphū ngue da menhyō mēfi p'u ja rá 'befi.

10

Ra Jesús bi 'yēxi 'dēma yoho yō xādi.

¹ Ra Jesús bi zo'u 'de'mā yoho yō xādi ya xi huanhñi. Bi unna ts'edi ngue da 'yōthe yō ja'i n'youi yō ts'onthi, da gue'u yō ja'i hēmbi n'na mā 'dan'yo mā n'u, da 'yōthe. ² Ja ua yō thūhu ya 'de'mā yonc'ēi yō representante ra Jesús. Rā mēdi rá thūhu ra Simu, nu'a i nhūṭa m'mefa ngue ra Bēdu. Rā Andre nunā rá n'yohū ra Bēdu. Rā Jacobo, 'nēhra Xuua, guehya yō ts'ant'u ra Zebedeo ya. ³ Rā Lipe. Rā Bartolomé. Rā Toma. Rā Mateo nunā ra ngathāi. Rā Jacobo nunā rá ts'ant'u ra Alfeo. Rā Lebeo nunā ja man'na ra thūhu ngue ra Tadeo. ⁴ Rā Simu nunā n'youi ra partido ngue ra cananista. 'Nēhra Judas Iscariote nunā bi dā ra Jesús.

Bi xi' 'de'mā yoho yō xādi ra Jesús ngue da ma da xāmba ra hya yō ja'i.

⁵ Nuyā 'de'mā yoho yō xādi ra Jesús, bi 'yēt'i ngue da manña hya. Rā mēdi bi 'yēmbi:

—'Yo gnī māhā p'u ja rá m'mūhyō ja'i hīngyō judío. 'Nē 'yo guī cāthū p'u ja yō hñini ja'a ra rá hāi Samaria. ⁶ Sinoque i māhā p'u 'būhyō judío. Porque yō judío tengutho yō de'yo ngue xā m'mēdi. ⁷ Guī xihmū yō ja'i p'u gđi māhā ngue nunā Oja bi 'bū mahēts'i, ya da guehyō pa jar'u da 'yudi ngue di mānda ua ya. ⁸ Dami 'yōthehu yō ja'i di hyēnni. Guī 'yōthehu ngue di bēnnate yō ánima. Guī 'yōthehu yō ja'i 'ya yō do'yo. Guī 'yōthehu yō ja'i n'youi yō ts'onthi. Nunā ra ts'edi ga 'da'ahū, hīnte dá jup'ahū. Janangue nuyā, nu yō ja'i guī 'yōthehu, 'yo te guī jūmbahū.

⁹ 'Yo guī haxhū ra mēnyū ngue ra oro ogue ra 'taxi ogue ra cobre. ¹⁰ 'Yo temā lega guī caxhū. O guī caxñi mponihū. 'Yo guī caxhū mī'da yō thixfanī ogue yō tōhō. Porque rá mēfi Oja jatho ngue di t'unñi te da zi.

¹¹ Nu'mō gā sōmhū p'u ja n'na ra danihñi ogue ja n'na ra t'unhñi, dami hyomhū n'na ra n'yohū nu'a hñumanho p'u ja rá hñini, dami 'yāphū ra nt'edi ngue di 'da'ahū ra ts'āya. Ja dami nsāyahū p'u ja rá ngu'a, astā gue'mō guá ēhmū. ¹² Nu'mō gā cāthū mbo ra

ngu, guī 'yēmhmū: "Oja di japyō ja'i 'bācua". ¹³ Nu'mō da nu manho'ahū yō ja'i 'būp'u ja ra ngu, ya di tocabi nā ra nzengua guī xihmū 'mō. Pē nu'mō ngue hīngui nnu manho'ahū, nu'a ra nzengua guī xihmū, ya hīndi tocabi.

¹⁴ Nu'mō ngue hīmbi hñū manho'ahū p'u ja n'na ra hñini ogue ja n'na ra ngu hīndi n'na'ahū ra ts'āya 'nē hīnda ne da 'yōhyō ja'i nā ra hya guī xihmū, nī māhā p'ūya, pōmhū p'u ja ra hñini ogue ja ra ngu. Dami huamhmra fonthāi di n'youi nī mbonguahū.

¹⁵ Majuani di xi'ahū ngue nu'mō ra pa dani hyaspa rá güenda Oja ya yō ja'i di ja'ahū p'u, man'na xangu ra castigo da tho'ya, ngue'a te ra castigo da tho'u yō ja'i mī 'būp'u ja ra hñini Sodoma 'nēp'u ja ra hñini Gomorra.

Bi xihyō xādi ra Jesús ngue da zā ra n'u da ts'ui.

¹⁶ A nuyā, ga pēn'nahū p'u ha 'būhyō ts'oc'ēi, ngue nts'utho, tengutho yō de'yo 'mō bi zōmp'u 'būhyō zate. Pē dami 'yōt'e ngue gyō njammūhu, guī mfāhmū, tengutho guī mfāhyō c'ēya. Pē 'yo to guī sahū, guī 'yōthe tengutho yō paloma ngue hīngyō nequisi.

¹⁷ Dami mfāhmū p'u 'būhyō ja'i. Porque yō ja'i da zixahū fādi. Nup'u ja yō nija yō ja'i da mēp'ahū. ¹⁸ Di dā'ahū p'u 'būhyō ts'at'abi 'nēp'u 'būhyō gobierno. Di u'ahū yō ja'i ngue guī ēc'ēigahū. Nu'mō ngue ya gđi 'būhmū p'u ha 'būhyō ts'at'abi, ngu'u yō judío, ngu'u hīngyō judío, gā da zā da 'yōhū ra hoga 'da'yo hya guī xihmū. ¹⁹ Nu'mō bi jo'ahū, 'yo sā di tū nī mmaih'ā te ra hya ja ngue guī xihmū rá ts'at'abi. Nu'a ra ora guī dā nī hyahū p'u ja ra ts'at'abi, Oja di 'da'ahū ra hya ja ngue guī mmamhū. ²⁰ Porque ra Espiritu Santo di bēn'nahū ra hya guī xihmū rá ts'at'abi. Hīngni n'yomfenise guī jura hya guī mmamhū.

²¹ Nu yō n'yohū ēc'ēigui, di yapse yō n'yohū hīngui ēc'ēigui ngue da tho. Yō papā, nu'mō bi 'yēc'ēigui yō basī, di dā yō basī ngue da tho. Yō basī p'ūya, nu'mō bi 'yēc'ēigui yō papā, di dā yō papā ngue da tho. ²² Hōnnbū bi zā da z'ahū yō ja'i ngue guī ēc'ēigahū. Pē nu ra ja'i da zeti hangū ra n'u da thogui, guehna di nyannā te na. ²³ Nu'mō bá ju'ahū n'na ra hñini, dami 'dagui gđi māhā man'na ra hñini. Pē nugā di xi'ahū, tobe hñi gđi tāti gādi 'yomhū ra hya p'u ha 'būhyō judío 'mō mī zōnnā pa da hyaspa rá güenda yō ja'i ra N'yohū bi 'yē mahēts'i.

²⁴ Nu ra xādi, 'yo di ēnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá xānnbate. Xi mmangu ra hñiqui, 'yo di ēnā ngue hīnda thogui tengutho thohrá hmū. ²⁵ Nu ra xādi, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá xānnbate. Rā hñiqui p'ūya, di m'mūi ngue ra conforme, ngue da thogui tengutho da thohrá hmū. Nu'mō ngue bi nu man'ngā yō ja'i, guī huqui

ngue drá zithu, goma gue'ahú hinda nu mman'ahú yó ja'i' ngue gui tenngahú.

Ra Jesús bi ma ndana ja ngue da ts'u.

²⁶ Janangue nuya yó ja'i' su'ahú, 'yo guí suhú ya. Nu te gáma hya njo'mi, siempre da fahma. ²⁷ Nuya yó hya di xi'aschú, dami xihmú gátho yó ja'i'. Nuya yó hya di hut'atho ni' guhú, i nt'ode ra hya gá ra hnini. ²⁸ 'Yo guí suhú'ú da ne da hyo'ahú. Porque nu'mó bi hyo'ahú, nu ra te ya hinda zá te da japi. Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue di juat'a ni do'yohú 'ne ni' tehu p'ú ja ra niú, guehna dami suhú na.

²⁹ Nu'mó bi 'bá yoho yó ts'int'sú, honda n'na ra xani má t'uni. Pe hinga n'na di m'mé'ú yó ts'int'sú m'ente ngue hundi unna nt'edi ni Papáhu. ³⁰ Janjuani ngue faxahu Oja. Conque asta ni xtahu i m'mede n'na ngu n'na. ³¹ Janangue 'yo guí suhú yó ja'i'. Porque man'na xammadi'ahú ngue yó ts'int'sú, madague'a ngue yó mmundotho'ú.

Ra Jesús bi xihyó xádi ngue hinda gomp'ú ha 'buhyó mmic'eiú.

³² Nu to gátho da mamp'ú 'buhyó ja'i' ngue ec'eigui, xquet'a ga mmangá p'ú 'buhma Papá bi 'bá mahets'i' ngue dadi n'amigo'be ra ja'i'. ³³ Pe nu te'o da gongá p'ú 'buhyó ja'i', da ma ngue hingui ec'eigui, xquet'a ga mmangá p'ú ha bi 'buhma Papá mahets'i' ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i' da gongui.

Nup'ú ha t'ec'ei ra Jesús, bi ma ngue di nja ra sui.

³⁴ 'Yo guí emhmu ngue dá ecá ua ja ra ximhá ngue hin temá n'ú guí sáhu. Nu'á, hin'na'a. Sinoque di nja ra sui. ³⁵ Dá ecá ua ngue di nja'a di nsuhyó ja'i'. Ra ts'ant'ú di nsuhmí ra papá. Ra hmute di nsuhmí ra mamá. Ra ts'ihue di nsuhmí rá cá. ³⁶ Nu'ú yó nsui ra ja'i' da 'yec'eigui, gue'ú 'bap'ú ja rá ngu dá zui.

³⁷ A nuyá, nu rá ja'i' ngue má datho di mahrá papá, di mahrá mamá, ngue nugui, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. A nu rá ja'i' ngue má datho di mahrá ts'ant'ú, di mahrá t'ixu ngue nugui, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. ³⁸ Nu rá ja'i' hingui nne dá denngui ngue su dá tho, guehna ra ja'i' ya hingrá nsáui dá denngui. ³⁹ Nu rá ja'i' dá gohrá mmú ngue su dá tho, guehna ra ja'i' di m'ehrá te ná. Pe nu rá ja'i' hinha ga gohrá mmú ma dá tho, guehna ra ja'i' di nyanná te ná.

Oja da gutyó ja'i'a te ra nho xa 'yot'e.

⁴⁰ Nu rá ja'i' da 'yot'ahú masu, guehna ra ja'i' tengutho 'mó go di órcagui masu ná. Nu rá ja'i' da 'yórcagui masu, tengutho 'mó go di órpabi masu'a to bá penngui. ⁴¹ Nu rá ja'i' órpa masu n'na rá póngahya Oja porque pahra ja'i' ngue gue'a rá m'menhni Oja, di t'unná nzábi rá ja'i' tengutho rá nzábi má

t'unní rá póngahya Oja. Ximmangu rá ja'i' órpa masu n'na rá hoga n'yohú, porque padi ngue xanho ga 'yo rá n'yohú, di t'unná nzábi rá ja'i' tengutho rá nzábi má t'unní rá hoga n'yohú. ⁴² A nuyá, ndana bi zá ya má xádi, nu rá ja'i' da 'yórpá ra nho ngue padi ngue i tenngui, madague'a n'na zi vaso ra dehe di unni, hundi 'b'ehrá nzábi rá ja'i', Oja dá gut'i.

11

Ra Xuua bi 'yet'i yoho yó xádi bi ma bá nyai ra Jesús.

¹ Nuya 'de'má yoho yó xádi rá Jesús, mi juadi bi xifi te ja ngue da 'yot'e, bi map'ú bí ja yó hnini ná ra Jesús ngue dá xámba ra hya yó ja'i'. ² Ra Xuua ya mi ofádi bi 'yode te ótra Cristo. Janangue bi menhni yoho yó xádi ngue bá nyai rá Jesús. ³ Mi zomp'ú ha 'bui, bi 'yembrá Jesús:

—¿Ua gue'e ná ra Cristo mi ja ngue dá ehe di ndast'abi, ua gue ga tó'máhe man'na? —bi 'yembi.

⁴ Ra Jesús bi 'yembya yai:

—Ni mé ya, bá xihmi rá Xuua'a te ra hya gá nuui bi nja. Xihmi ya yó hya gá 'yohmi di mmangá. ⁵ Dami xihmi ngue yó xadá ya zó yó dá. Yó dogua, ya i 'yo. Yó ja'i' mi 'ya yó do'yo, ya bi zá ha hembí. Yó gogu, ya óhra hya. Yó ánima, ya di bennate. Yó hyoya, ya sihra hoga 'da'yo hya. ⁶ Ra mmenthi di nthui rá ja'i' hinha di gohrá mmú ngue ec'eigui.

⁷ Mi mengyó m'menhni rá Xuua, nuna rá Jesús bi de'mi bi c'annbabi yó ja'i' ná ra Xuua. Bi 'yembi:

—¿Te'o gá ma guá nuhú p'ú bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuhú n'na ra n'yohú hingui nzaqui rá mmú, entho n'na ra zafani 'mó anna ndahi? ⁸ Xi'mó ngue hin'na, ¿te'o guá nuhú 'mó? ¿Ua guá nuhú n'na ra n'yohú ngue he ra hoga ulu? Pe guí pahmu ngue yó ja'i' he ra hoga ulu, guep'ú ja yó ngu yó dast'abi 'bui. ⁹ Pe xi'mó hinga gue'a guá nuhú'a, ¿te'o guá nuhú 'mó? ¿Ua guá nuhú n'na rá póngahya Oja? Majuani ngue gue'a rá póngahya Oja guá nuhú. Pegue tate ná, ngue gátho mi da yó póngahya xa m'mú. ¹⁰ Nuna ra Xuua guehna rá m'menhni Oja mmamp'ú ja ra Macá Libro ná, ngue éna: "Nugá ga et'a má m'menhni, di m'met'o p'ú gú ma. Gue'a di hoqui hapu ja ngue gui thogu", bi 'yena. ¹¹ Majuani di xi'ahú, nu hangu yó ja'i' 'bui, hnjongui póni ngue di tate nguehna rá Xuua bi 'yótra nxixya. Pe nuyá, to bi zá má ja'i' ya o rá 'ye Oja ya, guehya má datho bi nthui ra mmenthi ya ngue rá Xuua.

¹² Bá fu'mó yó pa bá ótra nxixya ra Xuua ya, asta quehyó pa dí 'buhmu ya, janjuani di xonyó ja'i' da zo rá 'ye Oja. Nuya yó ja'i' di xoni dá zo rá 'ye Oja, i nne ngue xogue rá sonitho di nja. ¹³ Hante ngue di m'mehra

Xuua, nu te gama hya bi man'a m'met'o y0 p0ngahya Oja, dague'u y0 hya nt'ot'i p'u ja ra ley, g0tho bi ma ngue b0 ep'u ra pa di manda ua Oja. 14 A nuna ra Elias bi man'a m'met'o r0 p0ngahya Oja, nu'm0 gu'i nne gui pahmu ha r0 nja ra hya, nuna ra Xuua ya, quehna bi t'embj ngue ra Elfas. 15 A nuy0, di nja nj gu ngue gui 'y0hmu na ra hya di mmang0 ya.

16 Ma ga honi te gd0 hyejpa y0 ja'i 'b0hra pa ja p'uya. Gd0 hyejpa bi basi n'yemp'u ja ra tai. I mmaty0 mmimbasiui ngue di n'yemmi, i embj: 17 "D0 pixt'0he ra xithi ngue xqu'i nnehm0, pe hing0 nnehm0. D0 tut'0he y0 thuhu ngue y0 thundummi, pe hing0 nzomhm0", bi 'yembj. 18 Gu'i njathu p'uya, nu'm0 himbi nja'a te gu'i mmamhm0, gu'i mb0c0e0. Porque b0 ghra Xuua, nuna bi 'yetr0 mm0i, a nu'0hu p'uya, g0 'yemhm0 ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te 0t'e. 19 A nuy0, guec0 dr0 N'yohu d0 e mahets'i, di si'a te di t'ini, a nu'0hu p'uya gu'i enju ngue dr0 nhyot'a zihme. Gu'i enju ngue dadi theg0'be'u y0 ja'i ja y0 ts'oqui 'ne'u y0 nguth0i. Pe nuna ra hya njuantho, nu'm0 di n'yomf0ni xanho y0 ja'i, d0 badj ha r0 nja ra hya.

Oja da hyaspa ra g0enda y0 ja'i hingui nnu manho ra hya.

20 Nuna ra Jes0s, nu'u y0 ja'i 'b0p'u ja y0 hnini xi 'y0t'e xangu y0 milagro, bi m0di bi hejpi te ga 'yo y0 ja'i, porque hingui nne y0 ja'i d0 hye'p'u ra nts'o ga 'yo. Bi 'yembj:

21 —Hague ngu r0 castigo da thohy0 ja'i 'b0p'u ja ra hnini Corazin. Hague ngu r0 castigo da thohy0 ja'i 'b0p'u ja ra hnini Bet-saida. Porque himbi 'yec'eigui 'm0 mi nu y0 milagro d0 0r0 ha 'b0i. A nu'm0 xt0 nnu y0 milagro y0 ja'i mi 'b0p'u ja y0 nyogui hnini Tiro 'nep'u Sid0n, n'na zihmantho xt0 hye'p'u ra nts'o manj n'yo y0 ja'i. Xt0 n'yaxy0 'b0spi 'ne xt0 hye y0 he nu'a he y0 ja'i 'm0 'b0 ndummi. 22 Nug0 d0 xi'0hu ngue nu'm0 r0 pa danj thaxra g0enda, man'na xangu r0 castigo da thohy0 ja'i festa ra hya ya, ngue'a r0 castigo da thohy0 ja'i mi 'b0p'u ja ra hnini Tiro 'nep'u ja ra hnini Sid0n. 23 A nuy0 y0 ja'i 'b0p'u ja ra hnini Capernaum, r0 nzeui ena ngue d0 t'espabi ua ja ra h0i, 'nep'u mahets'i d0 t'espj. Pe gue di map'u ja ra nidu ya. Porque himbi hye'p'u ra nts'o ga 'yo. Nu'u y0 nyogui ja'i mi 'b0p'u ja ra hnini Sodoma, nu'm0 xt0 nnu y0 milagro tengutho bi njap'u ja ra hnini Capernaum, xt0 hye'p'u ra nts'o manj n'yo y0 ja'i'a ra hnini'a 'ne hinxta nguahy0 ja'i 'm0. 24 Nug0 d0 xi'0hu ngue nu'm0 r0 pa danj thaxra g0enda, man'na xangu r0 castigo da thohy0 y0 mm0ngui Capernaum ngue r0 castigo da thohy0 ja'i mi 'b0p'u ja ra hnini Sodoma.

Ra Jes0s bi 'y0sp0 Oja.

25 Man'na ra ora p'uya, ra Jes0s bi 'y0na:

—Ma Pap0'i, dadi ja mammadj'i, gr0 Hmu p'u mahets'i, gr0 Hmu ua ja ra ximh0i. Porque y0 ja'i ena ngue y0 bamhya, i ena ngue t'ini xanho y0 mm0i hanja ra hya, pe g0 'yajpabi ya y0 hya ya. G0 japi ngue go bi bahya y0 ja'i ngue y0 'y0de tengutho y0 basi ngue y0 'y0de. 26 Nuna g0 'y0t'e ma Pap0'i, porque gue'a gu0 sanni ngue di nja'a.

Ra Jes0s bi zohy0 ja'i ya xa ny0gui.

27 Ra Jes0s bi 'yemby0 ja'i:

—Nu'a ma Pap0, bi d0qui g0tho y0 cosa ngue ga manda. Hinjongui p0ni ngue dadi mpahmi xanho'a r0 Ts'unt'u Oja, sinoque h0nse'a r0 Pap0 di mpahmi. Hinjongui p0ni ngue dadi mpahmi'a r0 Pap0, sinoque h0nse'a r0 Ts'unt'u di mpahmi. Nu ra ja'i d0 nepr0 Ts'unt'u Oja ngue d0 badj te'o na r0 Pap0, d0 z0 d0 badj. 28 Nu g0tho y0 ja'i ya xa ny0gui ngue hingui hat'i d0 'y0t'e te gama hya sanni, dami n'uni ngue ga faxahu n'namhma ngue d0 dini ha di ns0ya nj tehu. 29 Dami 'y0t'e ngue nj Hmuju. Dami hyaxhu na ra hya di xan'nah0. A nugui, di ya mantuj, hingr0 n'yets'i nna ya. Nuna ra hya di mmang0, d0 hyut'a nj mmuihu na. 30 Nuy0 y0 hya dadi mandag0 gui 'y0th0, hndj an'0hu ya. Porque nu te di xannbate, hingui henni gdi 'y0th0.

12

Ja r0 ts'edi ra Jes0s ngue nu te d0 zanni di nja 'm0ra pa ngue r0 ts'0ya, gue'a di nja'a.

1 Nuy0 y0 pa, nuna ra Jes0s co 'nhy0 x0di bi tocabi ngue bi thop'u ja y0 nu0trigo 'm0 r0 pa ngue r0 ts'0ya. Nu'u y0 x0di bi z0 ngue tu manthuhu, janangue bi daxy0 trigo, bi za. 2 Mi nu y0 fariseo te 0ty0 x0di ra Jes0s, bi 'yembj:

—Nu nj x0di gue di mp0fi. Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'm0ra pa ngue r0 ts'0ya, hingui z0 ngue to di mp0fi —bi 'yembj.

3 Mi dahra Jes0s, bi 'yembj:

—Xi'm0 mi z0hra thuhu n'na ndj ra David, co 'ne'u mi n'youi, 0ua hnjam'm0 gadi x0hmu p'u ha nt'ot'i'a te bi 'y0t'e? 4 Nu ra David bi yarbu ja r0 ngu Oja ngue bi zi y0 thuhme xi t'0spabi Oja ngue d0 nu. Bi zi ra David co 'ne'u mi n'youi. Conque nu'u y0 thuhme'u, hndj unna nt'0dj ra ley ngue to bi z0 d0 zi, hnda h0ndy0 mm0cja y0 ts'i'u y0 thuhme t'0spabi Oja. 5 0ua hin gadi x0hmu te mmamp'u ja ra ley, ngue y0 mm0cja 'b0p'u ja ra nja, nu'm0 ra pa ngue r0 ts'0ya di mp0fi, pe hnda t'embj ngue ra ts'oqui 0t'e ngue njap'u? 6 Nug0 d0 xi'0hu ya, ngue nuua ha gu'i 'b0hmu, 'b0cua n'na nc'0i t0te ngue r0 nja. 7 Pe hingui t'ini mmuihu hanja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Ma0a Libro ngue ena: "Di nneg0 ngue di nja nj nhucatehu, porque guehna man'natho di muui'a ngue y0 'b0t'e gu'i 0rcahu", i ena. Porque nu'm0 di ja nj

nhuεcateha, nuya yø ja'i hìn temā hya øt'e, hìngui 'yemphū ngue ja yø ts'oqui 'mø. ⁸ A nū ra N'yohū bī 'yε mahεts'i, ja rā ts'edi ngue nū'a go dā zānni, gue'a dī nja 'mø rā pa ngue rā ts'āya'a.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yε.

⁹ Mī ma rā Jesús, i map'u ja rá nija yø judío. ¹⁰ Nup'u ja rā nija, mī 'bøp'u n'na rā n'yohū xi 'yotrā 'yε. Yø ja'i honi ha di dinnbabi rā Jesús ngue dā ma mā yapi, janangue bi 'yørpabi rā nt'ānni rā Jesús, bi 'yembi:

—ζUa guí embi ngue ja rā nt'εdī dā t'øthe n'na rā dāarquehi 'mø rā pa ngue rā ts'āya?

¹¹ Mī dahra Jesús, bi 'yεna:

—ζTeni 'be'a guí 'yøthū 'mø gdi sihū n'na rā dε'yo, 'nε dā zop'u ja rā ots'i 'mø rā pa ngue rā ts'āya? Uanguí 'bexque'a guá juts'i n'nahmantho, madague'a rā pa ngue rā ts'āya. ¹² Xi rā ja'i ya, ya fadi ngue man'na xammađi rā ja'i ngue rā dε'yo. Janangue madague'a dra pa ngue rā ts'āya, i jatho ngue dā t'ørpa rā nho yø ja'i.

¹³ Ra Jesús bi 'yembrā n'yohū mī'u rá 'yε: —Damī majni 'yε ya —bi 'yεmbi.

Rā n'yohū p'uya bī macrá 'yε, pε 'bexpi zā rá 'yε mī 'u. Bi gohi tengutho ja'a man'na rá 'yε. ¹⁴ Mī zā mī nū yø fariseo ngue bī n'øthe rā Jesús, bī ma bā nhεchāyā ngue honi ha di hyo rā Jesús.

Ya nt'ot'i te gā øtra Jesús.

¹⁵ Mī bađi te mbεnnbabi yø ja'i rā Jesús, bī ma. Pε bī ntet'i xandøngu yø ja'i. Gā bi 'yøthe yø ja'i di hyenni. ¹⁶ Pε nuya yø ja'i øthe, di 'bepi ngue hìnjonda xifi te ørpe. ¹⁷ Nuya te gā øtra Jesús, ya bī nja'a te rā hya bī manna pøngahya Isaias ngue Oja bi 'yεna: ¹⁸ “Nuna 'bucua ya, guehna mā mεfi ya xtā huanhni. εmmei dadi mađi. Co nuná, i ja gampähä. Gā japi ngue dī n'yoi rā Espiritu Santo ya, n'namha ngue di hatra ts'edi te dā 'yøt'e. Guehna dā xihyø ja'i hìngyø judío na, ngue nuna Oja, dā hyaspa rā güenda te gā 'yo yø ja'i. ¹⁹ Nuná, hìndra nequisai na. Hìngra hmafi dī nya p'u ha dī nya. Hìn hapu dā t'øde ngue di dama yahni p'u ja rā hñini. ²⁰ Dā zerpabi yø ja'i hìngui hā rā ts'edi. Di hatra ts'edi yø ja'i asta gue'mø bi zønna pa ngue dī manda ua. ²¹ Gātho yø ja'i 'bu'a nximhāi p'uya dā 'yεc'εi ngue gue'a dā yan'a”.

Ra Jesús i embyø fariseo ngue rā zithu fāts'i.

²² Nunā n'na rā n'yohū mađi gonebi 'nε mađi xādābi rā ts'onthi mī n'yoi, bi ts'ixpu 'buhra Jesús ngue bi 'yøthe. Mī 'yøthe p'uya, bi zā bī nya rā n'yohū 'nε bi zā bī nzø yø dā. ²³ Gā di 'yodyø ja'i bī nū te øtra Jesús, bi 'yεna: —Pε guehna rá mbom'meto rā David ja ngue di thoypabi rá 'befi na, uague hìnga guehna.

²⁴ Mī 'yøhyø fariseo nā te rā hya mmanyø ja'i, bi 'yεna:

—Nuna rā n'yohū i hma, i øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. pε gue gue'a rā zithu rá hmu yø ts'onthi fāts'i ngue njap'u.

²⁵ Pε rā Jesús, gā pađi temā hya mbεnyø ja'i, bi 'yεmbaya:

—Xip'u ha dī manda n'na rā dast'abi, nū'mø dī ndunhyø ja'i, hìnjam'mø dā zā dā zεhyø hya. Xip'u ja n'na rā hñini ogue ja n'na rā ngu, nū'mø dī nsahyø ja'i 'bøp'u, di n'εgni.

²⁶ Njarbatho nā rā hya dī xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpasε yø mεfi rā zithu, ya rá 'befise di ts'onj. ²⁷ Guí εmhma ngue rā zithu fāxqui ngue dī øthegā yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. A nū'mø ngue ngu'a, xi nī mmjjudiøhu tenna hya guí xānnbatehu, ζua rā zithu fāx'mø øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi? A nuyā, ja dī nεqui p'uya ngue guí ya xādāhu, hìngui pađi te guí mmamhma. ²⁸ A nuguí, Oja bá pεnngaguí rā Espiritu Santo ngue gā n'yo'be, dā mākqui gā øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Ja dī nεqui p'uya, ngue ya dī manda ua Oja.

²⁹ Hìngra zithu øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Xi n'na rā n'yohū xanzaqui, nū'mø to dā dut'i, ya dā zā to dā yurba ja rá ngu ngue dā jupji te ja mbo. Dī njadā p'uya, di tut'a rā zithu dī manda yø ts'onthi, janangue sā dī øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi.

³⁰ Nū rā ja'i hìngui nne ngue mā n'yo'be, guehna rā ja'i rá n'yoi mā nsi'be na. Nū rā ja'i hìngui fāxqui ngue gā ør'be rā 'befi, guehna rā ja'i di ts'onngatho mā 'befi na.

³¹ Damī pahmū ya, ngue nū'a te gāma ts'oqui øtyø ja'i, dā gue'a te gāma hya man'u ga ya yø ja'i, dā zā ngue dī mpunnbi. Pε nū rā ja'i ngue dā nømman'u rā Espiritu Santo, ya hìndi punnbabi Oja. ³² Janangue nū rā ja'i dā nømman'u rā N'yohū bi 'yε mahεts'i, i sā ngue dī mpunnbi. Pε nū rā ja'i dā nømman'u rā Espiritu Santo, ya hìndi mpunnbi, nī xinga guehra pa dī 'yohū ya, nī xinga guehra pa dī 'yεp'u dī mpunnbi.

Nū te ganho rā ndāt'ä zu'a n'na rā za, gue'a dī fa'a.

³³ Nū rā hoga za, rā hoga ndāt'ä zudi. Pε rā za hìngui ho, hìngra hoga ndāt'ä zudi. Janangue nuyā, n'na rā za, nū te rá ndāt'ä zudi, gue'a dī fa'a ngue'mø rā hoga za ogue hìn'na. ³⁴ Guí øthū tengutho yø c'εya ngue n'yoi rā ndate yø ne. Porque hìngui sā guí mmamhma n'na rā hoga hya. Nū te rā hya bī mīhrā mmū rā ja'i, gue'a pønna ne'a. ³⁵ Nū rā hoja'i, rā hoga hya i mma, porque xanho rá mmū. Pε nū rā ja'i hìngui ho rá mmū, xants'o rā hya ja mbo rá mmū, gue'a pønna ne'a. ³⁶ Nugā dī xi'ahu ngue nū'mø rā pa danī hyaxra güenda Oja, nū te gāma ts'omhya pønñi nehū, gā dā that'ahu rā güenda. ³⁷ Nū'mø xanho rā hya xcá mamhma, ya hìn temā castigo guí thohmu.

Pe nu'mø xants'o ra hya xcá mamhma, gue'a ra castigo gui thohm'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

³⁸ Nu 'da yø fariseo conyø xännbate ngue ra ley bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xännbate, dí nne ga nnugáhe ha gdi 'yøt'a n'na ra milagro para ngue da fadi te'o'i —bi 'yembj.

³⁹ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu yø ja'i 'bahya, ja yø ts'oqui ngue hingui pa Oja, bet'o äcyø milagro da nu, ja da 'yec'eigui. Pe hin tema milagro ga øt'e ngue da nu yø ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yø ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonás. ⁴⁰ Porque ra Jonás nhyu pa bá o rá mmái ra hua. Dí njarbutho'a ra N'yohu bi 'yø mahets'i ya, nhyu pa da o hái. ⁴¹ Nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, nuya yø ja'i mj 'bup'u ja ra hñinj Nínive da nangui ngue di yarpa yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque yø ja'i mj 'bup'u ja ra hñinj Nínive, bi 'bätyø mmái 'mø mj 'yø'a ra hya bi manna Jonás. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Jonás, pe hingui nne gui 'yøhmä ra hya dí mmangä ya. ⁴² Dá gue'a n'na ra xisu mj ndast'abi p'u sur, nu'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, da nangui ngue di yarpa yø ja'i 'buhra pa ja p'uya. Porque nunä ra xisu na, ndøyar'utho rá hái bi 'yehē ngue bi 'yøxra hya mj pahra Salomón. Conque man'na dí tategä ya ngue ra Salomón, pe hingui nne gui 'yøhmä ra hya dí mmangä ya.

Ra ts'onthi bá pengbu ja rá mmái ra ja'i.

⁴³ Nu ra ts'onthi 'mø bi hyc'p'u ra ja'i mj n'youi, bi 'yo ra ts'onthi p'u ja ra xequi mathoguiho xa 'yot'i, honi ha dí nsäya. Pe nu'mø himbj dñi ha dí nsäya, i ena: ⁴⁴ “Ga pengä p'u ja ma ngu dá pøni”, i ena. Nu'mø bá pengbaya, da dñnbabi rá mmái ra ja'i ngue hñjongui 'bup'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahoqui xanho, i njoqui. ⁴⁵ Da mengbaya, da si mj yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá mædi. Gä da yarbä ja rá mmái ra ja'i ngue di m'map'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mumman'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mj sä m'met'o. Xquet'a guna ra hya thohyø ja'i 'bahya.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bønī ngue da 'yøt'e tengutho 'mø drá mēni.

⁴⁶ Ra Jesús tobe yaduiho yø ja'i 'mø mj zøhrä mamä conyø n'yohu. 'Bäp'u thi, j nnepe da ts'ohra Jesús ngue di nyau. ⁴⁷ Hñdi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembj:

—Nj mamä 'nē nj n'yohu 'bäcua thi. I nzo'i ngue gui nyau 'na —bi 'yembj.

⁴⁸ Mj dahra Jesús, bi 'yenthō:

—Ma ga xi'ahū ndana mā mamä, ndana mā n'yohu —bi 'yēna.

⁴⁹ Bi macyø 'yē p'uya, bi 'yuhyø xädi, bi 'yembyø ja'i di mäts'i:

—'Bäcua ya yø ja'i di nnope ngue mā mamä, di nnope ngue mā n'yohu. ⁵⁰ Porque nuya yø ja'i di ho da 'yørpabi rá pähä mā Papä bi 'bū mahets'i, guehya entho mā n'yohu, ogue mā njū, ogue mā mamä —bi 'yembyø ja'i.

13

Ra Jesús bi hyc'p'a ra hya n'na ra momhmudä.

¹ Nu'a ra pa'a, ra Jesús bi bømp'u ja ra ngu mj 'bui, bi ma i mmj'p'u ja ra nenzabi. ² Pe mandøngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yut'a n'na ra barco ja bá mj'p'u. Nu gätho mj'da yø ja'i 'bū'a nenzabi. ³ Xangu yø hya bi xännbabi yø ja'i, honi te gui hyc'p'a yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyc'p'a, bi 'yembyø ja'i:

—N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo.

⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudä, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudä. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudä. ⁵ Mj'da yø hmudä bi moni, bi zop'u hingui pidi rá hái ngue o ra do. Guehya yø hmudä n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi rá hái p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyø hmudä ya xi bøts'e. ⁷ Mj'da yø hmudä bi zop'u ja yø 'uini. Mj nte yø 'uini p'uya, bi ts'onnyø hmudä ngue bi hyc'p'ambo. ⁸ Mj'da yø hmudä bi zop'u ja ra hoga hái, guehya emmci bi nja ya. Nu 'da yø hmudä, n'na ciento bi bønī ngue n'na mhmudä. Mj'da p'uya, hyc'p'e bi bønī ngue n'na mhmudä. Mj'da p'uya, 'däte ma'det'a bi bønī. ⁹ A nuyä, di nja nj gu ngue gui 'yøhmä na ra hya di mmangä ya —bi 'yembyø ja'i.

Ra Jesús bi mā hanja ngue honi te gui hyc'p'a ra hya xihyø ja'i.

¹⁰ Ra Jesús bi guatyø xädi, bi 'yembj:

—¿Hanja ngue gui honi te gñi hyc'p'a yø hya gui xihyø ja'i?

¹¹ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, nuna Oja bi 'bū mahets'i i nne na ngue da dñnj mmäihū hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mj'da yø ja'i, hinda dñnyø mmái ya yø hya ya. ¹² A nu ra ja'i bi dñna mmái hanja ra hya ya, da máx'Oja ngue man'na di badj. Pe nuya yø ja'i hingui ørpatho masu ya yø hya di mma, nu'a zits'u ra hya bi badj, da thannbi. ¹³ Janangue di honi te nnä hyc'p'a yø hya di xihyø ja'i. Porque yø ja'i nnu te di øt'e, pe øtyø ja'i tengutho 'mø ngue hñte bi nu. Nuya yø hya bi 'yøde, tengutho 'mø ngue hñ tema hya bi 'yøde, himbj dñnyø mmái hanja na ra hya dá ma. ¹⁴ Nu te øtyø ja'i, ya bi nja'a ra hya bi 'bet'o ra pøngahya Isaías ngue bi 'yēna: “Yø ja'i da 'yøde hanja ra hya, pe hinda dñnyø mmái hanja ra hya da 'yøde. Nu te da nu yø ja'i, hinda dñnyø mmái yø

ja'i hanja'a te da nü. ¹⁵ Porque nüya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfɛni. Ëntho xa ngotyø gu ngue hingui nne da 'yøhra hya. Ëntho xa ts'antyo dä ngue hingui nne da hyɛt'a te ja ngue da hyɛt'i. Porque hingui nne da ðinyø mmü hanja ra hya, 'ne hingui nne di 'bätýø mmü ngue da 'yɛc'ɛigui, n'namhma ngue ga punnbabi yø ts'oqui", ɛn'Oja.

¹⁶ Pɛ ra mmɛnthi gá ntheha, porque nü te gá guí nnuhu, bi dinnj mmühu hanja ra hya. Nü te ra hya gá 'yøhmü, guí pahmu ha rá nja ra hya. ¹⁷ Majuaní di xi'áhu, ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mü, yø hoga n'yohu xa m'mü, bi ne xta nnu'a te guí nnuhu ya, pɛ himbi zä bi nü. Bi ne xta 'yø'a ra hya guí øhmü ya, pɛ himbi zä bi 'yøde.

Rá Jesús bi ma te ni bønya yø hya bi hyejpa ra momhmudä.

¹⁸ Nüya yø hya dädi hyejpabi ra momhmudä, dami 'yøhmü xanho hanja ra hya. ¹⁹ Nüya yø ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya guí nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudä ya. Bi 'yøhra hya yø ja'i ngue ha di njap'u di zo rá 'yɛ Oja, pɛ himbi ðinyø mmü yø ja'i hanja ra hya. Bi map'u ra zithu p'uya, nuna ra hya xi 'yøhyø ja'i, bi japi ngue bi pumbɛni. ²⁰ Mí da yø ja'i, guí nhyejpa ra häi hingui pidi ngue mi o ra do p'u bi zo yø hmudä. Mí zä mi 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nü manho. ²¹ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'utho honj ngue ha di hyɛp'u ra hya. Nü mø bi ts'ui ngue ra hya ɛc'ɛi, 'bexi cohyø mmü. ²² Mí da yø ja'i p'uya, guí nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudä. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pɛ nü'a te yø 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, hønðyø 'befi ni ma yø mmü yø ja'i. Di ja ndummuí honj ha di mmɛmmɛti. Ya hin temä nhotho bi 'yørpabi na ra hya bi 'yøde. ²³ Pɛ mí da yø ja'i, guí nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudä. Mí zä mí 'yøhra hya, bi ðinyø mmü hanja ra hya. Bi 'yørpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pɛ 'bu'i da yø ja'i ngue mathogutho bi 'yørpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Bi nhyɛcra hya ngue bi nuans'ui ra trigo rá hmudä yø paxi.

²⁴ Rá Jesús bi hyoni te gui hyejpabi n'na ra hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nüa ja ra ximhäi di manda Oja, ja nnøpe ngue rá huahj ua Oja bi tuhra hoga hmudä. ²⁵ Pɛ mí n'aha gätho yø ja'i, nü'a rá nsüiui ra mmɛhuí bi yørbu ja ra nuatrigo ngue rá xui. Bi duprá mühyüi ra trigo. Bi ma p'uya. ²⁶ Mí nte yø trigo p'uya, ya ts'ats'i ngue di nja yø trigo. Ja bi nɛqui p'u ndana gue'a ra paxitho p'uya. ²⁷ Mí nü yø hmiqúi ra mmɛhuí te ja ra huahj, bi ma bá xihra hmu. Bi 'yɛmbi: “Ague grá Hmu, nü mø ma tuhmu ni huahj, xanho rá hmudä dá tuhmu. ¿Hanja ngue n'yoiu yø paxi rá trigo ya mø?” bi

'yɛmbi. ²⁸ Rá hmu p'uya bi 'yɛmbyø hmiqúi yau: “Gue'a ma nsüigä'be bi du'u yø paxi guí mmammü ya”. Yø hmiqúi p'uya bi 'yɛmbra hmu: “¿Ua guí nne gá ma xat'ähe yø paxi n'yoiu rá trigo?” bi 'yɛmbi. ²⁹ Pɛ rá hmu bi 'yɛna: “Hin'na. Ogui xathu yø paxi n'yoiu rá trigo, porque nü mø gá xathu yø paxi, 'nehra trigo da c'uts'i. ³⁰ Dami hyemhmaui hma 'dap'u di nte asta gue'mø bi thɛts'i. Gá xicä yø mɛfi ngue da gacyø paxi, da 'yøtyø tut'i, da t'udi. Nü'a rá trigo p'uya, da 'bespu ja ra njøtrigo'a”.

Bi nhyejpa ra hya n'na zi hmudä ra mostasa.

³¹ Mahømbi hyoni te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i ra Jesús. Bi 'yɛmbi:

—Ma gá xän'nahu ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'yɛ Oja ya. N'na rá n'yohu bi dup'u ja rá huahj n'na zihmudä rá mostasa. ³² Majuaní ngue man'na zitchu na ra hmudä na ngue gätho mü da yø hmudä i ja. Pɛ nü mø bi nte, man'na tate rá dat'o ngue gätho mü da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yɛt'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int's'u.

Bi nhyejpa ra hya ra hojuni pɛ ra levadura ngue di ixqui.

³³ Mahømbi hyonna Jesús te gui hyejpa mü da yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Nü'a di nxandyø ja'i da zo rá 'yɛ Oja bí 'bu mahɛts'i, guí nhyejpabi tengutho rá íxi 'mø bi japi hyu t'ɛni rá hojuni n'na rá xisu, asta gue'mø di ixqui gá ra juni.

³⁴ Nguya yø hya bi manna Jesús ngue honj te gui hyejpa yø hya xihyø ja'i. Nü mø i ya, zant'a honj te gui hyejpa yø hya xänbba yø ja'i. ³⁵ Nguna bi 'yøt'e, porque mü jatho ngue di nja ya yø hya bi manna pøngahya Oja ngue bi 'yɛna: “Ga honj te gdä hyejpa yø hya gá xihyø ja'i. Gá xicä yø ja'i yø hya hingui fadi hanja asta gue'mø mambá nhohra ximhäi”, bi 'yɛna.

Bi manna Jesús te ga mbønya yø hya bi hyequi ngue yø paxi bi nuans'ui ra trigo.

³⁶ Mí juadi bi n'yehmi yø ja'i ra Jesús, bi 'yat'ambo rá ngu p'uya. Bi guatyø xädi, bi 'yɛmbi:

—Dami xicje te gá mbønya yø hya gá hyequi ngue yø mühyüi rá trigo bi thup'u ja ra huahj.

³⁷ Rá Jesús bi 'yɛmbyø xädi:

—Nü'a bi duhra hoga hmudä, gue'a ra N'yohu bi 'yɛ mahɛts'ia. ³⁸ Nü rá huahj, gá mbøni ngue guecua ja rá ximhäi'a. A nü rá hoga hmudä, gá mbøni ngue gue'u yø ja'i o rá 'yɛ Oja. A nü'a rá mühyüi rá trigo, gá mbøni ngue gue'u yø ja'i o rá 'yɛ rá zithu'u. ³⁹ A nü'a rá nsüiui rá mmɛhuí bi duprá mühyüi rá trigo p'u ja rá huahj, gue'a rá zithu'a. A nü mø bi thɛxyø trigo, gá mbøni ngue gue'mø bi gúa'a nximhäi mø. A nü'u

yø mæfi da hyexyø trigo, gue'u yø anx'e'u. ⁴⁰ A nu' a rá mihyuuí ra trigo dá ma mapeti ngue da t'udí, ga mbõní ngue gue'a ra ndate dí nja 'mõ bi gua'a nximhái'. ⁴¹ Porque ra N'yohu bi 'yẽ mahets'i dá menhyø anx'e p'ha 'bãhyø ja'i ya o rá 'yẽ. Dá ziqui gátho yø ja'i nuya xa japi ngue øtra ts'ocui m'ida yø mmic'ẽiui, dá ziqui gátho'u xants'o te ga 'yo. ⁴² Nuya yø ts'oc'ẽi, dá hyørbu ja ra orno di danzø. Ja dí nzomp'u yø ja'i 'nẽ dadi guxyø ts'i ngue ra ndate dá zã. ⁴³ Pẽ nuya yø ja'i xa 'yøt'e te di manda Oja, di m'mup'u ha di manda yø Papá, dadi yoxni tengutho gui yotra hyadi. Dí nja ni gu ngue gui 'yøhmũ ya yø hya di mmangã.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra menyu nt'ãgui p'ua ja ra hã.

⁴⁴ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yẽ Oja bi 'bũ mahets'i, guehya tengutho n'na ra ja'i bi dini ha nt'ãgui xandõngu ra menyu ya. Mi zã mi dini ha o ra menyu, ma hõmbi go'mi, di johya ngue'a te bi dini. Dá mã te gã pẽspøya ngue dá dãnna hã: ha o ra menyu bi dini. Ya drã mmeti ra hã p'uya.

Ra Jesús bi hyecra hya ngue ra perla.

⁴⁵ Nuya yø ja'i honi ha di zo rá 'yẽ Oja bi 'bũ mahets'i, guehya tengutho n'na ra pøhø i 'yo ngue honyø perla, tate mandõngu drã mui. ⁴⁶ Nu'mø bi dinna perla mandõngu drã mui, dá mã te gã pẽts'i, dá dãnna perla bi dini.

Ra Jesús bi hyspa ra hya yø hua bi the ra xit'a.

⁴⁷ Nuna Oja bi 'bũ mahets'i, nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhái di manda, tengutho yø hua bi the ra xit'a 'mõ bi ma yø mahua p'ha ja ra jathe. 'Dama 'dan'yo yø hua bi the. ⁴⁸ Nu'mø bá yuhra xit'a yø mahua, dá juca nenthe p'uya, dá mi ngue dá huanhni. Yø hoga hua i pẽts'i, pẽ yø hua hingui ho i ei. ⁴⁹ Dí njarbutho'a te ra hya di nja 'mõ bi gua'a nximhái ya. Dá ma yø anx'e ngue dá sicyø ts'oc'ẽi p'ha di 'bãhyø ja'i xanho te ga 'yo. ⁵⁰ Yø ts'oc'ẽi dá hyørbu ja ra orno di danzø. Ja dí nzomp'u 'nẽ ja dí guxp'u yø ts'i ngue ra ndate di sã.

Bi nyecra hya ngue ra nyogui xadi conna da'yo xadi.

⁵¹ Bi 'yãnyø ja'i ra Jesús, bi 'yẽmbi:
—Ua tñi xanho ni mmũhu ya yø hya dá mangã ya, uague hin'na? —bi 'yẽmbi.

Yø ja'i p'uya bi 'yẽna:

—Ahã, grã Hmu, tñma mmũigãhe hanja ra hya gui mmãya —bi 'yẽmbi.

⁵² Ra Jesús mahõmbi 'yẽmbyø ja'i:

—Nu ra xãnnbãte ngue ra ley, nu'mø dá gohi ngue mã xadi, mã da'yo di xadi ha di zo rá 'yẽ Oja, ya man'na xangu yø hya dá badi. Dá gohi tengutho n'na ra n'yohu xangu te

pẽspu ja rá ngu, jap'u yø cosa ngue yø nyogui, ximmí jap'u yø cosa ngue mã da'yo.

Nu'u yø mmenguhu ra Jesús hingui ec'ẽi te øt'e.

⁵³ Ra Jesús hõntho bi juadi bi xihyø ja'i ya yø hya bi hyequi, bi ma p'uya. ⁵⁴ Mi zomp'u Nazaret ja ra hñini bá nte. Bi map'u ja ra nija ngue bi xãnnbã ra hya yø ja'i. Nuya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya bi mã, gã di 'yøtho, di n'yẽmbi:

—¿Hague go ga mba'a te ra hya pahna? ¿Hague gã nzã øtyø milagro? ⁵⁵ Conque guehna rá ts'unt'u ra yaxi na. Nuna rá mamá p'uya, gue'a ra Maya. Yø n'yohu p'uya, gue'a ra Jacobo, 'nẽhra José, 'nẽhra Simu, 'nẽhra Judas. ⁵⁶ Yø nju p'uya, gã 'dadua ra hñini di 'bãhmũ. Xina, ¿hãpũ go bá hã'a te ra hya xãnnbãte na? —di n'yẽmbyø ja'i.

⁵⁷ Janangue yø ja'i embi ngue to bi zã man'yohu na ra Jesús. Hingui ørpatho mãsu yø ja'i te xifi. Pẽ ra Jesús bi 'yẽmbyø ja'i:

—Gátho yø pøngahya Oja n'nanní ni 'yẽhẽ, gã hnu mãsu. Pẽ nu'u yø mmenguhu yø pøngahya, hingui nnu mãsu. Ni xinga gue'u to 'bup'u ja rá ngu ra pøngahya di nnu mãsu.

⁵⁸ Ya hĩmbi 'yøt'e xangu yø milagro p'ha ja ra hñini p'uya, porque yø mmenguhu hingui ec'ẽitho ya yø hya bi mã.

14

Ra Herodes embi ngue nuna ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹ Nu'u yø pa'u, nup'u ja ra hã Galilea mi ndast'abi ra Herodes. Ra Herodes mi 'yøde te mmãnyø ja'i ngue xangu yø milagro øtra Jesús. ² Ra Herodes bi 'yẽmbyø ja'i ja yø 'bæfi p'ha 'bui:

—Nugã di ẽna ngue xpi bẽnnãte'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sã øtyø milagro —bi 'yẽna.

Ja mmangua ha bi nja ya ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

³ Nu'mø yø pa bi thogui, ra Herodes bi manda bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fãdi. Bi upi ngue nuna ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hingui ho di m'mãmhi rá 'bepo Herodias nuna marã xisu'a rá n'yohu Lipe. ⁴ Nuna ra Xuua xi 'yẽmbrã Herodes: "Hĩn'ya ra nt'ẽdi gui m'mãmhi ni 'bepo", xi 'yẽmbi.

⁵ Ra Herodes mi sihna ra hya na, bi ne xta hyo ra Xuua, pẽ hĩmbi zã porque ra Herodes bi zu yø ja'i. I padi ngue gátho yø ja'i i mma ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ⁶ Pẽ mi zøhrã pa bi nsãnnigo ra Herodes. Nuna rá t'ixu ra Herodias bi yãrbu 'bãhyø ja'i xi petrã Herodes ngue sãnnigo, bi mãhra hnei p'uya. Ra Herodes di ho te øtra hmute. ⁷ Ra Herodes bi 'yẽmbrã hmute: "Nu'mø temã cosa gui 'yãqui, nugã gã 'da'i", bi 'yẽmbi. ⁸ Ra

hmute p'uya bi ma bá änná mamá te 'be'a da 'yädi. Mi xihrá mamá te da 'yáp'u ya, bi ma ra hmute, bi 'yembra Herodes: "Damí 'dacrá ya ra Xuua nuná mi 'yötra nxixya, dá o ra mohi", bi 'yembi.

⁹ Mambi dutrá mmái ra dast'abi 'mø mi 'yö'a te sifi. Pe ya xi xihrá hmute ngue di unni te da 'yäpi. Yø ja'i 'bap'u mi 'bái, gá xi 'yøde te xi má. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmute'a te ädi. ¹⁰ Bi 'yet'i to bá hejpa rá ya ra Xuua p'u ja ra fádi p'uya. ¹¹ Bá jät'a n'na ra mohi, bi t'unna hmute. Ra hmute p'uya, bi dáprá mamá.

¹² Mi bahyø xádi ra Xuua ngue bi du, bi ma bá há ra ánima ngue bi 'yágui. M'mefa p'uya, nu'a te bi nja, bi ma bá xihrá Jesús.

Ra Jesús bi 'yø'te ngue bi nsihme cat'a mahuahí ma'yohu.

¹³ Nuná ra Jesús mi zä mi badí ngue ya bi du ra Xuua, bi 'yo ra barco i ma n'nanni haru hinjo'o yø ja'i. Pe yø ja'i bi badí haru i ma, mandøngu dyø ja'i bi denni ni netra nenthe. Nup'u ja yø hnini thogui, ja nexpu mi'da yø ja'i ngue tet'i. ¹⁴ Mi zøhra barco bá o ra Jesús, bi bøní. Pe ya mandøngu dyø ja'i 'bap'u. Ra Jesús bi huçyø ja'i p'uya, bi 'yøthe yø därkehi bi zispabi yø ja'i. ¹⁵ Nu'mø ya ni ma di nde p'uya, nu'u yø xádi ra Jesús bi guarbu 'bái, bi 'yembi:

—Ya bi nde, 'ne nuua dí 'bahuu ra dapo ua. Damí 'yehyø ja'i n'namhna da map'u bi ja yø hnini, da dånse ra hme da zi —bi 'yembi.

¹⁶ Bi 'yembyø xádi ra Jesús:

—Hinguí ja ngue da ma yø ja'i da tai te da zi. Damí unhná ra hme da zi yø ja'i —bi 'yembi.

¹⁷ Nu'u yø xádi p'uya bi 'yembi:

—Pe hønði cat'a yø thuhme dí hagähe, 'ne yoho yø hua.

¹⁸ Ra Jesús bi 'yembyø xádi:

—Bi 'dacju ua yø thuhme conyø hua —bi 'yembi.

¹⁹ Bi 'bepyø ja'i p'uya ngue bi mip'u ja ra 'batha. Bi hyan'u cat'a yø thuhme 'ne'u yoho yø hua. Bi hyanma het'si p'uya, bi ja mamamá Oja. Bi xenyo thuhme p'uya, bi unyø xádi ngue di 'darpabi yø ja'i. Daguehyø hua bi dat'i. ²⁰ Bi nsihme xanho yø ja'i, gá bi nniya. Mi juate ra ts'ihme yø ja'i p'uya, nu'u yø xádi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhme bi bongui. ²¹ Nu'u yø ja'i bi nsihme'a ra ora'a, cat'a mahuahí ma'yohu bi nsihme. Himma cat'i ra güenda yø xisu 'nehyø basi.

Ra Jesús ni 'yo maxøts'e ra dehe.

²² Mente çhyø ja'i ra Jesús, bi xihyø xádi ngue di m'met'o da 'yo ra barco di ma man'na nguadi ra zabi. ²³ Høntho bi juadi bi 'yehyø ja'i ra Jesús, bi map'u bi ja ra nyuni bá mat'Oja. Mi dähra nde, bi 'base p'u ja ra nyuni ra Jesús. ²⁴ Pe ra barco ya bi 'yo

mæde ra zabi. Nup'u ja ra zabi, bi nangra ndate ndahi ngue di cosra barco. Asta pa maya yø funthe. ²⁵ Mi zui hyu xudi p'uya, nuná ra Jesús bi map'u bi 'buhyø xádi ni 'yo maxøts'e ra dehe. ²⁶ Nu'mø ni ma da zømp'u 'buhyø xádi, mi hyandi ngue mmap'u ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi zu p'uya. Nu'a ga nzu p'uya, bi 'yena:

—Bá çcua ra ndahi.

²⁷ Pe ra Jesús bi zofø 'bexque'a, bi 'yembi:

—Go guecä, 'yoguí sühü —bi 'yembi.

²⁸ Ra Bedu p'uya bi 'yembra Jesús:

—A nu'mø ngue gue'e grá Hmu, damí 'yø'te ngue da zä ga n'yogä maxøts'e ra dehe. Ga søngä p'u garä çhe.

²⁹ Ra Jesús bi 'yembi:

—Gue bá 'yo 'mø —bi 'yembi.

Ra Bedu p'uya bi gap'u ja ra barco, ni 'yo maxøts'e ra dehe ngue da zømp'u bá çhra Jesús. ³⁰ Pe nu'a ga 'yo ra ndahi, i tønhi, bi nsu p'uya. 'Bexpi müdi bi yu'a mbonthe. Xøgue rá mafi bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, damí juxçagui.

³¹ 'Bexpi macrá 'ye ra Jesús, bi gats'i. Bi 'yembi:

—Ague n'yø, çhanja ngue guí yobeni? Gue zits'atho guí çç'çigui.

³² Høntho bi yut'ambo ra barco ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahi. ³³ Nuya mi o ra barco p'uya bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue gue'e rá Ts'ant'u'i Oja.

Nup'u ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därquehi ra Jesús.

³⁴ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret. ³⁵ Mi bahyø ja'i 'bu'a ra xeu'ui'a ngue ya 'bap'u ra Jesús, ndap'u bi zä, bi n'yonbase ra hya yø ja'i ngue bá çhe. Di nxifi ngue da zixyø därquehi p'u 'bähra Jesús. ³⁶ Yø ja'i bi 'yäpra mäte ra Jesús ngue squerangue rá nyani rá he da därpabi yø därquehi, 'bexque'a sä ha hembí.

15

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya yø fariseo 'nehyø xänbäte ngue ra ley ngue yø mmengü Jerusalén bi guarbu 'bähra Jesús ngue ørpa ra nt'anni. Bi 'yembi:

² —çHanja ni xádi ngue festho ra hya bi zogahu yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nxu'ye hante di nsihme.

³ Mi dähra Jesús, xquet'a bi 'yørpa ra nt'anni ya yaui, bi 'yembi:

—Da gue'ahu, xiya yø hya di manda Oja, çhanja ngue guí festhohü, ngue nuya yø hya xcä sänseshü, gue'a gadi ja ndummai guí øthü'a? ⁴ Porque Oja bi xihyø ja'i, bi 'yembi: "Damí su ni papá, damí su ni mamá". Mahømbi 'yembi: "Nu ra ja'i da

zanná papá, ogue dá zanná mamá, i ja ngue di njpara castigo 'nɛ da tho', bi 'yɛmbyø ja'i Oja. ⁵ Pɛ ya xcá xännbahɛ yø ja'i ngue ra ja'i dá zä dá 'yɛmbrá papá ogue rá mamá: "Nugä papá, nugä mamá, ya hinda zä ga 'da'i te guí siui ya. Porque nu te gä dí pɛts'i, guehna Oja dadí unni". ⁶ Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japha ngue di jammansu rá papá ogue rá mamá ra ja'i. Ja di nɛqui p'uya ngue nuya yø hya di manda Oja, guí ɛmhmu ngue hinte di muui. Porque nuya yø costumbre xa nzányø ndiua, guehya guí ɛmhmu ngue ja ts'ɛditho guí 'yøthɛ ya. ⁷ Ni xirbu guí ɛna ngue guí ɛc'ɛihɛ Oja. Go guí øthɛ na te ra hya bi 'yøtra pøngahya Isaías ngue Oja bi 'yɛna: ⁸ "Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue ɛna majuañi ngue nnu mansugui. Pɛ himma juañi ngue yø mmái ga ndannegui. ⁹ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue ɛmbi di manda Oja", bi 'yɛn'Oja.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbá rá n'yomfɛni ra ja'i'a.

¹⁰ Ra Jesús bi zonyhø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Damí 'yøhmɛ xanho ya yø hya ga mmangá ya. Damí 'yɛt'ammuihɛ. ¹¹ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønná ne ra ja'i'a.

¹² Yø xädi ra Jesús bi guarbɛ 'bái, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí padí ngue mbøcue yø fariseo 'mø mi 'yøhna rá hya guí xifi? —bi 'yɛmbi.

¹³ Ra Jesús ɛntho 'mø mi dadí:

—Nu'a má Papágá bí 'bu máhɛts'i, nu'a yø ja'i hingui o rá 'yɛ, dá zijpa ha 'bahyø ja'i. ¹⁴ Damí hyɛgui, o sá guí suha. Nuya guehya yø xädá xännbabi rá hya mi'da yø mmjnxädäui ya. Nu'mø bi nthɛui rá ots'i, nup'u dá zo rá xännbate, ja dá zop'u yø xädi.

¹⁵ Ra Bedu bi 'yɛmbrá Jesús:

—Damí xicje te ga mbønya yø hya gá hyɛqui ngue te si rá ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—¿Ua xquet'a hingui tinni mmuihɛ hanja ya yø hinga di mmangá? ¹⁷ ¿Ua hingui pahmu ngue nu te gäma cosa si rá ja'i, mbo rá mmui rá ja'i ni ma, pɛ pigui te si rá ja'i? ¹⁸ Pɛ nu rá hya pønná ne rá ja'i, mbo rá n'yomfɛni rá ja'i ní 'yɛhra hya. Nu'mø xants'o rá hya bi manna ja'i, guehna rá ts'oqui na. ¹⁹ Porque mbo rá n'yomfɛni rá ja'i bi mihra ts'o n'yomfɛni, rá nthote, rá n'yots'om'mái, rá mɛ, rá fɛhni, rá ts'ate. Gä mbo rá n'yomfɛni rá ja'i ní 'yɛhra ts'omhya. ²⁰ Nuna ra hya naya, guehna ra ts'oqui øtyø ja'i na. Pɛ nu'mø hingui x'u'yɛ rá ja'i 'mø bi nsihmɛ, hinga gue'a rá ts'oqui'a.

Nu'a n'na rá xisu ngue hingra judío bi yäpra mate rá Jesús ngue dá máts'i.

²¹ Mi bømp'u mi 'bähra Jesús, i map'u ja n'na ra häi ja ra hñini Tiro conna hñini Sidón. ²² Nup'u ja rá hñini bi zønna Jesús, mi 'bup'u n'na rá xisu hingra judío, mará mmɛngu p'u ja rá häi Canaan. Bi ma rá xisu p'uya, ni mafi, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, rá mbom'mɛto'i rá David, damí huɛgagui. Nu má t'ixu di si, n'youi rá ts'onthi. Pɛ ɛmmɛi di uní, damí 'yøthets'u —bi 'yɛmbi.

²³ Pɛ rá Jesús hingui thatho. Yø xädi p'uya bi 'yɛmbrá Jesús:

—Damí 'yørpabi nts'edi'a te xi'i, porque rá nxunanyatho ngue nuercaha.

²⁴ Ra Jesús bi 'yɛmbrá xisu:

—Nugä bá pengagui Oja ngue høndyø judío ga fäts'i. Porque yø judío ɛntho yø dɛ'yo ya xa n'ɛni, ngue hñjongui fädi.

²⁵ Pɛ rá xisu bi guarbɛ 'bähra Jesús ngue bi ndantøhmɛ, bi 'yɛmbi:

—Ague grá Hmu, damí fáxquits'u.

²⁶ Ra Jesús bi 'yɛmbrá xisu yaui:

—Pɛ nu'mø ngue 'bet'o go ga fáxa'i, 'nɛ hingra judío, ya satho 'mø dá thannbá rá hmɛ yø basí, ngue yø fo'yo di t'unni.

²⁷ Ra xisu p'uya bi 'yɛmbi:

—Ahá, grá Hmu, gue'a guí mma. Pɛ yø fo'yo, gue'u yø xɛmhɛ tãp'u ja rá mɛxa sihmɛ yø hmu si'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yɛmbrá xisu yaui:

—Ague grá xisu, guí ɛc'ɛigui xandønho ngue dá zä di nja'a te guí mma. Janangue di nja ya.

Nu'a rá t'ixu rá xisu mi n'youi rá ts'onthi p'uya, 'bexque'a bi zä.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dárquɛhi.

²⁹ Mi thohra Jesús, i mpa man'na nguadi rá zabi Galilea. Nup'u ja rá nyuni bi zøni, bi mi. ³⁰ Xandøngu yø ja'i bi zømp'u 'bui. Bi zispa yø dárquɛhi xa nnunts'i, yø xädá, yø gone, yø do'yɛ, yø dogua, xangu mi'da yø dárquɛhi bi ts'ispabi rá Jesús ngue bi 'yøthe. ³¹ Mi nu yø ja'i te øtra Jesús ngue bi zä bi 'yøthe yø dárquɛhi, di 'yødyø ja'i. Yø gone bi zä bi nya, bi zä yø do'yɛ, bi zä yø dogua. Bi nzø yø dá yø xädá. Mi nja'a p'uya, gátho yø ja'i bi 'yɛspabi Oja nuna thanne yø judío.

Ra Jesús bi 'uin'i goho mahuañi ma'yohu.

³² Bi zonyhø xädi rá Jesús, bi 'yɛmbi:

—Dadi huɛcá yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua di 'yohu ya. Di pa'a njuani ngue ya hin'ya te dá zi yø ja'i. Nugä hñndi nne ga ɛti ngue dá ma yø ngu 'nɛ hñndi sihmɛ, porque dá güennba ja rá 'yu.

³³ Nu'u yø xädi bi 'yɛmbi:

—Pɛ çhapu go ga hannbahɛ te dá zi ya yø ja'i 'bucua? Porque xandøngu. A nuaa di 'buhmu, rá dapo ua.

³⁴ Bi 'yányø xädi rá Jesús, bi 'yɛmbi:

—¿Hangu yø thuhmɛ guí hahɛ 'mø? Nu'u yø xädi p'uya bi 'yɛmbi:

—Høndi yoto yø thuhmε ja ua, 'nε zi yoho yø hua.

³⁵ Bi manda ra Jesús ngue bi mihyø ja'j. ³⁶ Bi hyan'ua yoto yø thuhmε p'uya conyø hua. Bi ja mammaði Oja ngue ya di nsihmε yø ja'j. Bi xenyø thuhmε p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'j dā zi. ³⁷⁻³⁸ Nu'ua yø ja'j bi nsihmε, goho mahuañi ma'yohu. A nu yø xisu 'nehyø basi hinguñi cätra güenda'ua. Pe gā bi nniya. Mi juate ra ts'ihmε yø ja'j, nu'ua yø xädi ra Jesús bi peti yoto canasta yø thuhmε bi bongui. ³⁹ M'mefa p'uya, ra Jesús bi 'yεhyø ja'j. Bi ma p'uya, bi 'yo ra barco, bi zomp'u ja ra häi ni hu ngue Magdala.

16

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne da nup'ua da 'yøt'a n'na ra milagro.

¹ Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo conyø saduceo bi ma bā sāmhya ra Jesús. Di 'bepi ngue da 'yøt'a n'na ra milagro nu mahεts'i, para ngue di nequi ngue rā m'menhni Oja na ra Jesús. ² Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nu'mø ngue ra nde, gui εmhmu: “Xta nho ra tiempo ya, porque ja yø zøgui”. ³ Nu'mø xudi p'uya, gui εmhmu 'mø: “Nuya hñdi ho ra pa ya, porque ra nduhmi ra c'ammahεts'i ngue ja ra gui”, gui εmhmu. Gui εna ngue gui pahmu xanho te ga mbøn'a te bi ja maya. Pe nuya gui εna ngue hinguñi pahmu te ga mbønya te gāma hya gui nnuhu yø pa di 'bøhmua ya. ⁴ Yø ja'j 'bøhya, yø ts'oc'ei ngue hinguñi pa Oja. 'Bet'o nne da nu yø milagro, ja da 'yεc'eigui. Pe hñn tema man'na ma milagro di nja ya, hñnda hont'a te bi thohra Jonās da nøpa hmεya yø ja'j ya.

Bi zop'ua yø ja'j p'uya, bi ma.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue di mfädi xanho, nuyayø hya xännbate yø fariseo 'nehyø saduceo, hñnda dennbabi yø hya.

⁵ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, nu'ua yø xädi ra Jesús xi pumbeni ra thuhmε xta hyats'i ngue da zi. ⁶ Ra Jesús bi 'yεmbyø xädi: —Damñi mfähmu ya, mamñi sihua'ra ra íxi di unyø fariseo ya, conyø saduceo.

⁷ Di n'yεmbi n'na ngu n'na'ua yø xädi p'uya: —Rā nzequi xicju ya ngue hñxtá ha ra thuhmε ga sihu.

⁸ Bi bahra Jesús te di nxihyø xädi, bi 'yεmbi:

—Gue gui εnā di xi'ahu ngue hñxcuā ha ra thuhmε gui sihu. ¿Ua hinguñi 'yo ni mmuihu na ra hya di mmangā 'mø? Masque maði zits'u gui εc'eigahu. ⁹ ¿Ua hinguñi 'yo ni mmuihu ya yø hya di mmangā? ¿Ua hinguñi mbεmhmu'a te gui nnuhu p'u nnā mähā? Xi'mø ra pa ngue høndi cut'a nthuhmε i nsihmε cut'a mahuañi ma'yohu, ¿ua hinguñi mbεmhmu njammñi canasta yø thuhmε bi bongui? ¹⁰ Xi'mø ra pa ngue høndi yoto yø thuhmε i nsihmε goho mahuañi ma'yohu,

¿ua hinguñi mbεmhmu njammñi canasta yø thuhmε bi bongui? ¹¹ ¿Hanja ngue hinguñi 'yo ni mmuihu ngue hñgra thuhmε di mma ngue di xi'i ngue gui mfähmu ngue ra íxi di unyø fariseo 'nehyø saduceo?

¹² Ya bi ðinyø mmui'ua yø xädi te mmanna Jesús, ngue hñgra íxi pe ra thuhmε'a xifi ngue di mfädi. Sinoque nu'a ra hya xifi, ngue hñdi xä'ua yø hya xännbate yø fariseo 'nehyø saduceo.

Bi manna Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹³ Nup'u ja ra xequi ja ra hñni Cesarea ngue Filipos, mi zomp'u ra Jesús. Bi 'yānyø xädi p'uya, bi 'yεmbi:

—Nugā drā 'N'yohu dá ε mahεts'i, ¿te'o εnyø ja'j ngue guecā? —bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu'ua yø xädi p'uya bi 'yεmbi:

—'Bu i'da yø ja'j εmbi ngue gue'e grā Xuua gmñ øtra nxixya. Mi'da yø ja'j p'uya, εmbi ngue gue'e grā Elías. Mi'da p'uya, εmbi ngue grā Jeremías. Mi'da p'uya, εmbi ngue 'bui tonñ pøngahya Oja.

¹⁵ Ra Jesús mahømbi 'yεmbyø xädi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogā p'u gnñ bεmhmu ngue guecā?

¹⁶ Mi dahra Bedu, bi 'yεmbi:

—Nu'i, gue'e grā Cristo, rá Ts'ant'u'i Oja nuna majuanñ ngue 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ra mmenñhi gā nthui grā Simu, rá ts'ant'u'i Jonās. Porque hñjonñi ja'j bi bεn'na'i ra hya gui mma, sinoque guesε na ma Papá bí 'bu mahεts'i bi ja'j gā manna ra hya na. ¹⁸ Nugā di xi'i ya, gue'e gnñ hu ngue grā Bedu, i nne da ma ngue tengutho n'na ra do ngue dup'u fots'i, hñjongui añi. Gue'e grā mudi 'yεc'ei ya ngue gātho mi'da yø ja'j da 'yεc'eigui n'mefa. Nu to gā da 'yεc'eigui dā dapra ndate i ja. ¹⁹ Di nja ni cargo p'u ha di manda Oja ya. Gue'e rá representante'i Oja bí 'bø mahεts'i. Nu'a ra hya gui unna nt'edi da 'yøtyø ja'j, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hinguñi unna nt'edi da 'yøtyø ja'j ua ja ra ximhäi, hinguñi sä da 'yøtyø ja'j.

²⁰ Mñ juadi bi manna ra hya na, bi xihyø xädi p'uya ngue hñjonñi ja'j da xifi ngue guehna ra Cristo na.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bεnnate.

²¹ Ra Jesús bi xihyø xädi ngue ja ts'editho di ma Jerusalén, ja danñ ma ma'uni p'u. Di unyø mmäcñ 'nehyø xännbate ngue ra ley, 'nehyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nja. Da hyo, pe rá hyu pa p'uya di bεnnate. ²² Ra Bedu p'uya, bi zica n'nannñ ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ague grā Hmu, 'yo da ne Oja ngue da ngu'a gui thogui.

²³ Mñ 'bätra Jesús, bi 'yεmbrā Bedu:

—Damñi 'uegue, rá mēfi'i ra zithu. Porque nu'i gui orcathogui. Hñga gue'a rá ts'änni

Oja so ni mmai di nja. Sinoque gue'a te yo hyase yo ja'i so ni mmai di nja.

Ra Jesus bi xihyo xadi ngue hinjam'mo da gohyo mmai'a ga 'yec'ei.

²⁴ Bi 'yembyo xadi ra Jesus:

—Nu to nne da denngui, hingui sa ngue da zanse te da n'yo. Hinha di gohra mmai, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁵ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehra te na. Pe nu ra ja'i hingui cohra mmai'a ga 'yec'ei, ma da tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanna te na. ²⁶ Porque hunte da hanta da hanta ja'i, madague'a da 'yot'e ngue ra mmeti ga ra ximhai 'ne di m'mehra te. Ni xinda hangu ra menyu da gutra ja'i, hinda za da yanna te. ²⁷ A nu'mo ba ehe mahon'a ra N'yohu bi 'ye mahets'i, di hatra ts'edi Oja, da n'youi yo anxe. Di unyo nzabi n'na ngu n'na yo ja'i, da gut'i te xa 'yot'e, xanho ogue xants'o. ²⁸ Majuaní di xi'ahu ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mo da nu ngue da hya ra ts'edi ra N'yohu bi 'ye mahets'i di manda ua.

17

Bi mp'a te gui nequi ra Jesus.

¹ Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesus bi zixra Bedu 'nehya mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Bi mep'u bi ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'muse. ² Ja ba nup'u yo xadi p'uya ngue bi mp'a gui nequi ra Jesus. Nu ra hmi, di yoxni tengu ra hyadi. Ra he p'uya, ra mbose asta di yoxni. ³ Bi nu yo xadi p'uya ngue 'bap'u ra Moisés conná Elias ngue yau ra Jesus. ⁴ Ra Bedu bi 'yembra Jesus:

—Ague gra Hmu, ya xanho ngue di 'buhmu ua. Xiya, lua gui nne ga hocáhe hyu yo t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elias? —bi 'yembi.

⁵ Tobe yadra Bedu 'mo mi go'mra gui p'u ha 'bwi. Xogue di yoxni ra gui. Bi 'yo p'uya ngue nup'u ja ra gui ja ba nyap'u Oja, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadí mađi. Co nuna ya i ja gampaha. Nuya yo hya da manna ya, dami 'yet'ammuihu —bi 'yembi.

⁶ Mi 'yohyo xadi na ra hya ba man'Oja maya, bi m'memfo hai p'uya, pe mathoguitho bi nsu. ⁷ Nup'u ha 'boni, bi guatra Jesus. Bi dots'i n'na ngu n'na, bi 'yembi:

—Dami nangui, 'yo gui nsui —bi 'yembi.

⁸ Mi hystyo xadi p'uya, ya hinjon gui 'bap'u yoho yo n'yohu xi nu. Ya 'base p'u ra Jesus.

⁹ Ya ba 'yo ngue ni gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesus bi 'yembyo xadi:

—'Yo to gui xifi te ga nui ya, asta gue'mo bi hnu ra N'yohu bi 'ye mahets'i ngue di bennate.

Ra Jesus bi ma ngue ra Elias ya ba ehe, bi xihyo ja'i ngue di nsá porque ya ba ep'u ra Cristo.

¹⁰ Nuya yo xadi ra Jesus bi 'yanna n'na ra hya, bi 'yembi:

—zHanja na ra hya manyo xannbate ngue ra ley, ngue ra Elias embi ngue jatho da 'bet'o hante ngue da ehra Cristo?

¹¹ Mi dahra Jesus bi 'yembi:

—Majuani ngue ra Elias mi jatho ngue ra maditho da ehe da xihyo ja'i ngue di nsá.

¹² Pe dami pahmu ya ngue nuna t'emi ra Elias, ya ba ehe. Pe himbi n'yo yo mmai yo ja'i te'o na. Janangue nu hangu ra n'u bi ne da japi, ga bi nja. Xquet'a di njarbatho ra N'yohu bi 'ye mahets'i ya, di unyo ja'i.

¹³ Nu'u yo xadi p'uya bi n'yo yo mmai'a ra hya manana Jesus ngue nuna ra n'u bi yo'tra nxixya, guehna bi t'emi ngue ra Elias.

Ra Jesus bi 'yothe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onhi.

¹⁴ Mi zop'u 'bahyo ja'i ra Jesus, bi guat'a n'na ra n'yohu bi ndantvohmu p'u 'bai, bi 'yembi:

¹⁵ —Ague gra hmu, nu ma ts'ant'u di si n'youi ra n'u ngue ra ataque, janjuani ngue di uní. Nu'mo bi gu, hot'a sibi, jamo horbu ja ra dehe. Dami hugagui ma ts'ant'u, gui 'yothe ts'u. ¹⁶ Ya xta xihni xadi ngue xta 'yothe ts'u, pe hinxa nza xa 'yothe.

¹⁷ Ra Jesus bi 'yembi gátho yo ja'i 'bap'u:

—zAsta njam'mo da zonna pa gui 'yec'eigahu? zUa gui ena ngue hangu ra pa ga set'ahu? Ba si ua ra ts'ant'u, ga othegá —bi 'yembi.

¹⁸ Nuna ra Jesus bi xihra ts'onhi n'youi ra ts'ant'u ngue bi hyep'u. Ra ts'ant'u p'uya 'bexpi za ra n'u mi hembí. ¹⁹ M'mefa p'uya, bi 'yanse n'nanni yo xadi ra Jesus, bi 'yembi:

—zHanja ngue hinxa nza xta othegáhe ra ts'ant'u mi n'youi ra ts'onhi?

²⁰ Ra Jesus bi 'yembyo xadi:

—Hinxa nzátha, porque hin gadi segura ni mmuihu ngue da za ra darquehi. Majuani di xi'ahu, nu'mo ngue di ja zits'u ni nt'ec'ei, madague'a tengutho ga nnoho na zi hmuda ra mostasa, ya da za gui 'yemphu ra nyuni ja nu: "Dami 'uecua gui ja gra nyuni, i ma man'na nguadi", gui 'yemphu, ra nyuni p'uya da 'uegue. Hinte gui hyemphu 'mo di ja'ahu zits'u ra nt'ec'ei. ²¹ A nuna tengu ra ts'onhi mi n'youi ra ts'ant'u, para ngue da za da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho ngue da mat'Oja ra ja'i 'ne da 'yetrá mmi.

Mahombi manna Jesus ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

22 Mente 'youi p'u ja ra häi Galilea yø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu ra N'yohu bi 'yē mahets'i, di ndäpyø ja'i ngue da hyo. 23 Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

Nuna ra hya bi xihyø xädi, emmei bi du yø mmui.

Ra Jesús bi gutra mēnyu nju p'u ja ra nija.

24 Nj n'youi yø xädi ra Jesús, bi zømp'u ja ra hnini Capernaum. Nu'u yø n'yohu juhra mēnyu p'u ja ra nija p'uya, bi 'yembra Bedu:

—Xi ni xännbateh n'yø, çua hinda gutra mēnyu nju p'u ra nija? —bi 'yembj.

25 Ra Bedu p'uya bi 'yembra n'yohu juhra mēnyu:

—Ahá, da gutra mēnyu ra xännbate.

M'mefa p'uya bi ma ra Bedu p'u bi ja ra ngu 'buhra Jesús. Hante ngue di nya ra Bedu, ra Jesús bi 'yembj:

—Ague Simu, çte guí mmanya? Xi yø dast'abi 'bucua ja ra ximhäi, çndana gue'a jumbabi ra mēnyu i jai, gue'u yø basi jumbi, ua gue gue'u yø ja'i n'nan'yo jumbi? —bi 'yembj.

26 Mj dahra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Gue'u yø ja'i n'nan'yo njumba ra mēnyu —bi 'yembj.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Janangue nu'u yø basi Oja hingui ja ngue da gutra mēnyu. 27 Anuyá, para ngue hinda zucju yø ja'i, ni map'u ja ra zabi ya. Damj hyaxra xone t'egui, guá the n'na ra hua. Nu'a rá mædi ra hua guá haqui, nup'u ja rá ne ra hua, gui tinnabi ra mēnyu di op'u. Di zua p'uya ngue gui jutra mēnyu t'äcä p'u ja ra nija, co 'ne'a ra mēnyu t'ä'i gui jut'i.

18

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma datho da hnu mansu.

1 Nu'a ra ora'a, bi guatyø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, çndana hant'a ni mmui ngue ma datho da hnu mansu p'u ha di manda Oja bi 'bu mahets'i?

2 Ra Jesús bi zohna n'na ra ts'ant'u mj 'bäp'u, bi 'bämbu made ha 'bui. 3 Bi 'yēmbyo xädi p'uya:

—Majuani di xi'aha, nu'mø hingui pähni n'yomfēñih, gui cohmu tengutho ra ts'ant'u 'bucua ya, hinda c'aha p'u di manda Oja bi 'bu mahets'i. 4 A nuyá, nuna ma datho da hnu mansu p'u di manda Oja ya, guehna ra ja'i da 'yøt'e ngue hinde di muui, di mmutho tengutho ra ts'ant'u 'bucua ngue hinda 'yani. 5 Nu ra ja'i di ja mmansu n'na ra basi tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a di nnu manho ngue da 'yøt'a, tengutho 'mø ngue go di jammansu gra ja'i.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xädi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

6 Nu'u yø basi ec'ēgui ndap'u bi zä, tengutho na ra basi 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyegagui p'u yø basi ec'ēgui, ra ndate castigo ø'mra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xanho ngue da t'ennba ja ra jathe ra ja'i, di ntharpa rá 'yuga n'na ra njani ngue da gu'mi.

7 Xan'utho te ja ua ja ra ximhäi, porque hinda 'bedi tema cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Porque ngutho siempre øtra ts'oqui ra ja'i, pe hague ngu rá castigo da tho ra ja'i nu'a di japi ngue øtra ts'oqui rá mmic'ēiui.

8 Janangue nu'mø gui ena ngue rá ts'oqui ni 'ye ogue rá ts'oqui ni gua p'u gá 'yøtra ts'oqui, damj hyeçui, 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue gará do 'ye ogue gará dogua 'mø gá curbu ha gui m'mahmí Oja, hinda gue'a ngue di ja yoho ni 'ye ogue di ja gá yoho ni gua 'ne ngutho gui mmap'u ja ra sibi para zantho. 9 Nu'mø gui ena ngue rá ts'oqui ni dá p'u gá 'yøtra ts'oqui, damj hyahní dá, gui 'yei yap'utho. Man'na xanho ngue da n'natho ni dá 'mø gá curbu ha gui m'mahmí Oja, hinda gue'a ngue di ja gá yoho ni dá 'ne ngutho gui mmap'u ja ra nidu di danzø.

Bi hyecra hya ra Jesús ngue n'na ra de'yo bi 'uegue.

10 'Yo gui emhmu ngue hinde di muui yø basi. Nugá di xi'aha ngue nup'u mahets'i bi 'buhmá Papá, nu'u yø anxē zamp'u ha 'bui, gue'u fáxyø basi'u. 11 Nu ra N'yohu bi 'yē mahets'i, bi 'yēçē ngue da yanyø ja'i xa m'medi.

12 A nuyá, xi'mø ngue di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, 'ne da 'ue'a n'na nde'yo, uangui da zop'u'u goho 'date ma'de'ma guto nde'yo p'u ja ra dapo di 'yo. Da ma da honná nde'yo xá 'uegue. 13 Nu'mø bá tump'uya, man'natho di johya ngue bá tin'a n'na nde'yo xi 'uegue, hinda gue'u goho 'date ma'de'ma guto nde'yo hingui 'uegue.

14 Njarbutho ni Papáhu bi 'bu mahets'i ya, hingui nnepe ngue di mm'me'a n'na mباسي ya yø basi 'bucua.

Jatho ngue di punnbabi rá mmic'ēiui ra ja'i.

15 Nu'mø hingui ho te øt'a ni cu, damj zofu, jaca n'naní ngue gui nyasēui. Damj xifi ngue hingui ho te øt'e. Nu'mø bi ne bi 'yø'a ra hya gui xifi, ya xanho. Ya gá nhojpaui ni cu. 16 Pe nu'mø himbi ne bi 'yøde te gui xifi, damj hyon'i yonc'ēi ogue hyu nc'ēi gui sits'i, da 'yøde haru gui nyaui ni cu, ngue gui nne gui nhojpaui. 17 A nu'mø hinda ne da 'yøde te da xi'u gui sits'i, damj dá ra güenda p'u ja ra nija 'mø. A nu'mø hinda ne da 'yø'a te ra hya da sip'u ja ra nija p'uya, gui 'yø'ni güenda ngue nuna ni cu tengutho 'mø hingra 'yēc'ēi ogue tengutho 'mø drá nguthái.

¹⁸ Dí xi'ahá ngue go gyø representanteha nguehá Oja bi 'bá mahets'i. Nuna ra hya guí unhná ra nt'edi dá 'yøtyø ja'i, gue'a di nja'a. Nu'a ra hya hingui unhná ra nt'edi dá 'yøtyø ja'i ua ja ra ximhá, hinda sá dá 'yøtyø ja'i.

¹⁹ I ja man'na ra hya ga xi'ahá ya. Nua ja ra ximhá, nu'mø bi the yø hya yo nc'ei ngue da'igu dá 'yáp'a Oja, Oja di un'a te dá t'ápi.

²⁰ Porque nu'p'u ha di mpeti yø ja'i 'e'ei'gui, madague'a hondi yonc'ei ogue hyu nc'ei di mpeti, pe nu'p'u ha 'bái, ja di 'bucá p'u.

²¹ Ra Bedu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Agué grá hmu, xi má cu ya ga 'bú'a ngue hingui ho te ørque, ¿nja mmindi ga punnbi? ¿Gue astá nyoto nnidi?

²² Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nugá hñte dí xi'i ngue hñndi nyoto nnidi ja ngue guí punnbi. Sinoque dí xi'i nja mmindi guí punnbi, yoto yø hyate ma'det'a nnidi ja ngue guí punnbi.

Ra Jesús bi hycra hya ngue n'na ra hmiquí hin'ya rá mpunnbi.

²³ Janangue jatho guí punnbabi ni mmic'eiha, porque nuna Oja bi 'bá mahets'i, mahyejpi n'na ra dast'abi ngue ørpa ra güenda yø hmiquí hangu tupi. ²⁴ Mí dá'mi bi 'yørpa ra güenda yø hmiquí, bá ts'innbabi n'na nc'ei ngue yø miyonetho rá mēnyu mi tupi. ²⁵ Pe nuna ra hmiquí bá ts'i, hin'ya ra mēnyu di gutrá güenda. Ra dast'abi p'uya bi manda ngue dá bá ra hmiquí, 'ne dá bápra xisu, 'ne dá bápyø basí, 'ne dá bápi hangu pets'i ngue di gutrá güenda. ²⁶ Pe ra hmiquí p'uya bi ndantyøhmu p'u 'báhrá hmu. Bi 'yáp'ra mate, bi 'yembí: “Agué grá hmu, damí tøgbaguí ts'u mente ga tñgá nī mēnyu ga jut'a'i”, bi 'yembí. ²⁷ Nu'a ra hmu p'uya bi hucreá hmiquí, bi punnbabi rá güenda mi tupi. Bi thøgue.

²⁸ Pe nuna ra hmiquí bi ma mapunnbi rá güenda, hñntho bi ma mathøgue, bi nthēui man'na nc'ei ngue mi tupi zits'u rá mēnyu. Bi bennbaya bi dorpa rá 'yaga. Bi 'yembí: “Gui jurcaquí ma mēnyu guí tuquí, uague hin'na”, bi 'yembí. ²⁹ Nu'a ra n'yohu mi ndupate zits'u ra mēnyu p'uya, bi ndantyøhmu p'u 'bá'a tupi, bi 'yáp'ra mate, bi 'yembí: “Damí tøgbaguí ts'u mente ga tñgá nī mēnyu, ga jut'a'i”, bi 'yembí. ³⁰ Pe nu'a ra n'yohu mi thuprá mēnyu p'uya, himbj ne xtá ndø'má tupi. Sinoque bi bent'i, bi zixá fádi astá gue'mø di japi dá gutrá mēnyu tupi.

³¹ Mí nu mī'da yø hmiquí'a te bi 'yørbaya, bi dār'man'u yø mmu'a te bi japrá mmic'eiui. Bi ma'u p'uya bá xiprá hmu te bi 'yøt'e.

³² Nuna ra hmu p'uya, bi manda bá ts'ofø mahøn'a, bi 'yembí: “Grá ts'oc'ei n'yø. Conque nu hangu má mēnyu gmí tuquí, gá dá pun'na'i ngue gá 'yácrá mate. ³³ Uanguí xtá nzá xqui punnbabi nī amigo

mi tu'i tengutho dá pun'na'i”, bi 'yembí. ³⁴ Nu'a ra hmu, janjuañi ngue mbøcuc. Bi manda p'uya ngue bi ts'ixa fádi rá hmiquí astá gue'mø dá gutrá mēnyu tupi. ³⁵ Di ja'ahá p'u má Papá'gá bi 'bá mahets'i ya, hñndi pun'nahá, ngue'mø hñnni mmu'i gdi punnbabi te øt'a nī cūhā.

19

Bi xänbá yø ja'i ra Jesús ngue hin'ya ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Ra Jesús mī juadi bi manya yø hya ya, nu'p'u Galilea mī 'yo, bi ma man'na nguadi rá dathe Jordán, i mpa p'u ja ra hái Judea.

² Pe xandøngu yø ja'i bi dēnni. Nu'p'u bi zōni, bi 'yøthe yø ja'i mađi hyēnni.

³ Bi guat'i'da yø fariseo p'u 'buhra Jesús, porque honnbi ha di zadi ngue hinda gue'a rá hya dá ma. Bi 'yembí:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na rá n'yohu hñnt'a bi zä má hya di øpi, uague hin'na?

⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—¿Ua hñn gadi xähm'a te rá hya nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro, ngue nu'mø mambá nhohra ximhá, Oja bi hocra n'yohu 'ne bi hocra xisu? ⁵ Oja bi 'yēna: “Janangue ra n'yohu sop'u rá papá, sop'u rá mamá ngue 'bähmi rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque ñntho n'na nc'ei'tho”. ⁶ Janangue nuyá, nuya yo nc'ei bi pe'n'a Oja, hin'ya ra nt'edi ngue to di xunnbabi.

⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yembí:

—¿Pe hanja ná ra Moisés ngue bi 'yembí i sá dá 'yøtra sucua rá n'yohu ngue di nxummi rá xisu m'ø?

⁸ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi ngue dá nangra sucua ngue ra nxuni, pe ngue mandø nnaixitho yø n'yomfēni yø ja'i, janangue bi njap'u. Pe nu'p'u rá madi, hinga ngu'a rá hya bá sänbá Oja dá 'yøtyø ja'i. ⁹ Pe nugá di xi'ahá, ngue yø n'yohu di nxummi yø xisu 'ne hñngra n'yots'om'mái di øpi, nu'mø hømbi nthatra n'yohu, dá me man'na rá xisu, ya rá ts'oqui øtra n'yohu. A nu'mø bi nthatra xisu bi t'ei ya, ya rá ts'oqui øt'ui rá n'yohu bi me.

¹⁰ Nu'u yø xadi p'uya bi 'yembí:

—Man'na xanho ngue hñndi nthatra ja'i m'ø — bi 'yembí.

¹¹ Pe rá Jesús mahømbi 'yēna:

—Nuna ra hya di mma, hingui nne dá ma ngue dá gátho yø ja'i di ja ngue di nthati. Sinoque nuya yø ja'i, Oja nnepe ngue di nthati, guehya di mmangá ya. ¹² I 'bähyo n'yohu ngue hingui sá di nthati. Porque 'bähyo n'yohu ya i mī'a ngue hinda zä di m'mahrá xisu. Ximmi 'bähyo n'yohu ngue m'moqui. Ximmi 'bähyo n'yohu hñndi nthati para ngue dá záp'u dá 'yøpe xanho rá 'befi

Oja bí 'bá mahets'i. Pe nu to gna ngue da zä di nthati, ya da 'yot'e tengutho ra hya di mma.

Bi xi Oja ra Jesús ngue di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'báhra Jesús, i nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nuya yø xädi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Ra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Damí hyehma yø basi da thocua dí 'bái. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbá ya yø basi ya.

¹⁵ Ra Jesús bi japyø 'ye p'u ja yø ya yø basi. M'mefa p'uya, bí map'u ja ra xecuí mî 'bái.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yot'e te bi xihra Jesús.

¹⁶ N'na ra n'yohu bi guarbá 'báhra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grá hoga xännbate, ðndana ra nho exa ja ts'edi ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yembi.

¹⁷ Mî dahra Jesús, bi 'yembi:

—¿Ua guí paði te guí mmanya, ngue guí enguí xanhogá? Porque hõnse Oja xanho. Nu'mø guí nne ya ngue di 'da'i ra 'da'yo te Oja, damí 'yot'u yø hya di manda Oja 'mø.

¹⁸ Ra n'yohu p'uya bi 'yena:

—Xi'u yø hya di manda Oja p'uya, ðndana gue'a ya yø hya guí mma?

Mî dahra Jesús, bi 'yembi:

—Yo grá hyote. 'Yo grá 'yots'om'mái. 'Yo grá bē. 'Yo to guí sännba rá fēhñi. ¹⁹ Damí sū nî papá, damí sū nî mamá. Damí mahñj mmic'eiui tengutho gnî ne ngue di ma ma madí'i.

²⁰ Mî dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gá xtá øt'e asta gue'mø mará ngüegui. Xiya, ðndana guehna ra hya di 'bedi ngue hindí øtya? —bi 'yembi.

²¹ Pe rá Jesús bi 'yembrá n'yohu yaui:

—Nu'mø guí nne ngue gátho guí 'yot'a te nî 'yup'u guí 'yot'e, nî ma ya, damí pá te gá guí pets'i. Damí unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yot'e te dí xi'i ya, ya bí ja nî mmeti mahets'i p'uya. Bá ep'u ya, ga mmep'u nná magá —bi 'yembi.

²² Pe mî 'yøhra n'yohu nā rá hya bi sifi, mambi dudrá mmái. Bí matho, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hēmbi.

²³ Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—Nu yø mmemmeti, guehya dí mma ngue xanhēnnitho ha dí n'uní da zo rá 'ye Oja bí 'bá mahets'i ya. ²⁴ Ya faði ngue rá cameyo, hñjan'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na rá 'yofani. Pe dí xi'áhu ngue man'na xandøn hēnnitho ngue n'na rá mmemmeti dí n'uní da zo rá 'ye Oja.

²⁵ Nunā rá hya bi manna Jesús mî 'yøhyø xädi, man'natho bí nsu yø n'yomfēni p'uya. Dí n'yembi:

—Rá nzeGUI ya hñjonni ja'i da zä di nyanná te ya'mø —dí n'yembi.

²⁶ Bi hyetyø xädi rá Jesús, bi 'yembi:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hñnda zä da zänse ha di nyanyø te. Pe Oja hinte hēmbi, nu te nne da 'yot'e, da zä ha di japi.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁷ Nunā rá Bedu bi 'yembrá Jesús:

—Nugáhe, ya xtá sohme p'u te gá dí peshe ngue dí ten'nahe. ¿Te 'be'a ja ngue di tocagáhe mø?

²⁸ Mî dahra Jesús, bi 'yembi:

—Majuani dí xi'áhu ngue nu'mø rá pa daní gom'na'yo gátho yø cosa i ja, gue'a rá pa'a ngue rá N'yohu dí 'ye mahets'i da mñp'u ja rá nthuts'i, dí manda te dí nja. A nu'áhu p'uya ngue guí tenngahu, nup'u ha di hø'i 'de'ma yoho yø nthuts'i, ja guí mmihma p'u ngue guí nts'at'abihu p'u ha di 'bá'u 'de'mayo 'bái yø mbom'meto rá Israel. ²⁹ Nu to gá xpá nzohyø ngu, xpá nzohyø cu, xpá nzohyø papá, xpá nzohyø mamá, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, xpá nzohyø hái ngue tennguí, pe yø ciento nniditho gá ngu'a te da ðñj ngue'a te gá xpá nzogui. Rá pa di 'yep'u p'uya, di t'unna te para zantho. ³⁰ Xangu yø ja'i hñu mansu ua, pe nu'a rá pa'a, ts'tho da hñu mansu p'u. Xangu yø ja'i hñguí hñu mansu ua, pe nu'a rá pa'a, ja daní hñu mansu p'u.

20

Ra Jesús bi hysjpa ra hya yø nzäbi tahyø mēfi.

¹ Nunā Oja bí 'bá mahets'i da gutra nzäbi. Tengutho n'na rá n'yohu bí ma mxuditho ngue da honyø mēfi da tacyø uva. ² Bi gohmi rá cohi yø mēfi ngue nu'a n'na pa rá 'befi, da gut'i co n'na rá mēnyu nî hu ngue rá denario. Bi menhyø mēfi p'u bí ja rá huahñ p'uya. ³ Mî zwi guto xudí p'uya, mahømbi ma tai rá mmehui. Bi ðimp'u ja rá tai mî'da yø ja'i ngue hinte pēfi. ⁴ Bi 'yembuya: "Nî me rá 'befi ma huahigá n'yø. Ga jut'au'i te nî 'yup'u guí tahmí", bi 'yembi. Nu'u bi si rá 'befi p'uya, bi ma rá 'befi. ⁵ Mî hyuxyadi p'uya, mahømbi ma tai rá mmehui. Bi nthēui p'u mî'da yø ja'i ngue hinte pēfi. Mahømbi 'yētra 'befi rá huahñ. Mî zwi hyu nde, mahømbi ma tai rá mmehui. Hømbi nthēui mî'da yø ja'i ngue hinte pēfi. Bi 'yembuya: "¿Hanja ngue xcá ndethohu ua n'yø, hñxcá mpehmu?" bi 'yembi. ⁷ Bi 'yēn'u zo p'uya: "Xtá ndedáhe ua ngue hñjon xā xicje rá 'befi", bi 'yembi. Rá mmehui p'uya bi 'yembi: "Nî me rá 'befi ma huahigá 'mø. Ga jut'au'i te nî 'yup'u guí tahmí", bi 'yembi.

⁸ Mij dāhrā nde p'uya, nuna ra mmehui bi xihra hmiqiu nuna di mandabi yō mēfi, bi 'yembj: "Damj zonhyō mēfi ya, gui jutyo nzābi. Rā mudi gui unyō nzābi'ū yō mēfi rā nzequitho xā nzōmp'ū ja rā 'bēfi. A nu'ū xā mēfi gā rā pa, rā nzequitho gui unyō nzābi'ū", bi 'yembj. ⁹ Mij njutyō nzābi ya yō hmiqiu xi yātra 'bēfi cat'a nde. Bi juarpa yō pa, bi unni 'da'a n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁰ Mij tocabi bi t'unyō nzābi ya yō hmiqiu xinde rā 'bēfi p'uya. Bi 'yēnā ngue man'na xangu yō nzābi xti t'unni porque xi mpefi gā rā pa. Pe mij t'unyō nzābi, hōnda n'na rā mēnyu ngue rā denario bi t'unni. ¹¹ Mij hyanyō nzābi p'uya, bi zūhra mmehui. ¹² Bi 'yembj: "Nuya yō n'yohū 'būcua, rā nzequitho bi zōmp'ū ja rā 'bēfi ya. Conque n'na oratho bi mpefi, zhanja ngue 'da'igu gā jurcahe? Nugāhe p'uya xtā sāgāhe rā n'ū gā rā pa ngue xā mpa ra hyadi", bi 'yembj. ¹³ Nu'ā rā mmehui p'uya bi 'yembrā hmiqiu nyau: "Ague n'yō, nugā hingra nts'oc'ei di ōt'āhū. Uanguj xtā nyāhū ngue nu'ā n'na pa rā 'bēfi, gā jut'āui co n'na rā mēnyu ngue rā denario. ¹⁴ Damj hyanni nzābi'ā n'na zi pa xā mpefi, nū m'p'uya. Nuna mā mēfi rā nzequitho xā nyātra 'bēfi, di nne gā jut'i tengutho dā jut'a'i. ¹⁵ zUa gadī mandagui? zUa hūn'ya rā nt'ēdi ngue gā sānse te di nne gā ōrpabi mā mēnyu? zUa gue gadi seyabi nū mmic'ēiui ngue'a rā nho di nne gā ōrpe?" bi 'yēnā mmehui.

¹⁶ Janangue nuyā, nuya yō mēfi rā nzequi xā nyātra 'bēfi ya, guehya rā mudi di t'unyō nzābi ya. A nuya yō mēfi rā mudi xā nyātra 'bēfi, guehya rā nzequitho di t'unyō nzābi ya. Mandōngu dyō ja'i bi ts'ofō, pē ziyohotho yō ja'i bi thanhni.

Māhombi mānna Jesús ngue dā tho, pē di bēnnate.

¹⁷ Ra Jesús ni hyā rā 'yu ngue ni mā Jerusalén, pē bi zicā n'nannū'ū 'de'mā yoho yō xādi, bi 'yembj:

¹⁸—A nuyā, ya nnā māhā Jerusalén. Nuna rā hūnī nā, nū rā N'yohū bi 'yē māhēts'i di ndāpyō hmū yō mmācja conyō xānnbate ngue rā ley. Nuya p'uya, guehya dā zānnbi ngue dā dū. ¹⁹ Di dāpyō ja'i hūngyō judiō. Dā dennj, di ūnj, 'nē di cuatrapont'i ngue dā hyo. Pē rā hyū pa di bēnnate.

Rā Jesús bi sifi ngue rā Jacobo 'nēhra Xuua di nja yō cargo xtā nhēts'i.

²⁰ Nuna rā Jacobo 'nēhra Xuua, guehya yō ts'unt'ū rā Zebedeo ya, 'dap'ū 'youi rā mamā, bi guarbū 'bāhra Jesús. Bi ndāntyōhmū nā rā xisu, bi xifi ngue dā 'yōrpa rā mātē nā rā hyā nne dā xifi. ²¹ Rā Jesús bi 'yembj:

—zTemā mātē guī nne gā ōt'a'i? —bi 'yembj.

Rā xisu p'uya bi 'yembrā Jesús:

—Di nne ngue nup'ū ha guī mmj ngue guī ndast'abi, gui unna nt'ēdi ya yoho mā ts'unt'ū 'būcua, ngue n'na di mihni n'yēi, n'na di mihni gāha.

²² Pē mij dāhra Jesús, bi 'yembj yō ts'unt'ū:

—Ague n'yō, hūngui padī te rā nsāui nā rā hyā guī āhmj. zUa dā zā guī thohmī'a rā n'ū ja ngue gā thocā? Porque nugā mathoguitho ja ngue di ungā yō ja'i —bi 'yembj.

Bi 'yēnyō ts'unt'ū p'uya:

—Ahā, dā zā gā sāgā'be rā n'ū.

²³ Mij dāhra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani ngue ngu'a, xandōngu rā n'ū ja ngue guī sāui, tengutho rā n'ū ja ngue gā thocā. Mathoguitho di un'āui yō ja'i tengutho ja ngue di ungā yō ja'i. Pē nuna rā hyā guī mmāmmi, hūndi tocagui ngue go gā sānni to di mīp'ū ja mā n'yēi, ogue to di mīp'ū ja mā gāha. Mā Papā'a ya xā nzānni to di mī n'na ngu n'na mā hyo.

²⁴ Nuna rā hyā āhya yō nc'ei di n'yohū, bi mbōcūe 'mō mij bahya mij 'det'a yō xādi rā Jesús. ²⁵ Pē rā Jesús bi peti gātho yō xādi, bi 'yembj:

—Ya guī pahmū ngue yō dast'abi xā t'ēts'i, co gātho mij da yō ts'ut'abi 'bēp'ū ja yō hūnī, gā di mānda yō ja'i. Nū te di mānda yō ts'ut'abi ngue dā 'yōtyō ja'i, gue'a ōt'a. ²⁶ Pē nu'āhū, 'yo guī nne ngue guī mandathohū yō ja'i. Nū rā ja'i nne ngue xtā nhēts'i rā cargo dā mēfi, guehna rā ja'i jatho ngue di mpefi dā māxyō mmic'ēiui nā. ²⁷ A nu'āhū ya, nu'ā dā ne di m'met'ō ngue gātho yō amigo ya, guehna jatho dā gohi ngue nū mēfihū nā. ²⁸ Conque rā N'yohū bi 'yē māhēts'i, hūmbi 'yēhē ngue n'narbū dā mij di māndatho. Sinoque bi 'yēhē ngue di mpefi dā māxyō ja'i. 'Nē hūngā hōndra 'bāxte dā 'yōt'e, astā dā dū ngue dā yanī xandōngu yō ja'i.

Rā Jesús bi 'yōthe yoho yō xādā.

²⁹ Mij bōmp'ū ja rā hūnī Jericō rā Jesús, bi ntet'i xandōngu yō ja'i. ³⁰ Nup'ū ja rā 'yu i nthoguī, mij hup'ū yoho yō xādā. Mij bahyō xādā ngue guehna rā Jesús ja ngue dā thop'ū hūdi. Bi māhra hmafi p'uya, bi 'yembj:

—Ague grā Hmū, rā mbom'meto'i rā David, damj hūgā'be —bi 'yembj.

³¹ A nu'ū yō ja'i mij 'bēp'ū hūhyō xādā, di hējpi ngue hūndi mmafi. Pē yō xādā p'uya, ēnā mān'na mā'bēpi ngue nts'ēdi gā mafi, bi 'yembj:

—Ague grā Hmū, rā mbom'meto'i rā David, damj hūgā'be.

³² Rā Jesús bi m'māi ngue ōde hmat'i. Bi zonhyō xādā p'uya, bi 'yembj:

—zTe guī nne ngue di nja'āui?

³³ Yō xādā p'uya bi 'yembj:

—Ague grā Hmū, di nne ngue di nzō mā dā'be.

³⁴ Bi huɛcyø xädä nã ra Jesús. Bi dospabi yø dä, pe 'bexpi nzø yø dä. Janangue bi mãhä ra Jesús.

21

Ra Jesús bi yarbũ ja ra hnĩni Jerusalén, pe espabi yø ja'ĩ, xifi ngue yø dast'abi.

¹ Nu'mø ya nĩ ma da zømp'u ja ra hnĩni Jerusalén, ya 'yop'u ja ra nyunĩ ja ra mbonza ja yø olivos. Ja jarbatho ra hnĩni Betfagé. Ra Jesús bi 'yet'i yoho yø xädi. ² Bi 'yembĩ:

—Nĩ me nũ ja ra hnĩni bí ja ra nũ. Nu'mø gá cat'ui ra hnĩni, gui tímĩ p'u da nthat'ĩ n'na ra burru, n'youi rã basĩ. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø tó di hec'gui ngue gui xocui ra burru, gui xihmĩ ngue honnã Hmũ. Pe damĩ xihmĩ ngue hĩnda ya'atho dĩ ndãpi.

⁴ Ngunã bi 'yøt'e para ngue dĩ nja na te ra hyã bi manná pøngahya Oja ngue bi 'yena: ⁵ "Damĩ xihmũ yø ja'ĩ 'bæp'u ja ra hnĩni Siõn, gui 'yempha: Nũua gui 'bæhmũ, ya bá ep'u nĩ ndast'abihũ da zøcua. Pe hĩngra tunhĩni gã 'yo nĩ dast'abihũ, bá huxã n'na ra burru ngue rã basĩ n'na ra mbo'õni ngue ra ndu, gui 'yempha".

⁶ Nũya yoho yø xädi ra Jesús bi map'u bi 'yet'i ngue bá si ra burru, bá n'youi rã basĩ.

⁷ Mĩ zøp'u 'bæhra Jesús, yø tuhu yø ja'ĩ bi gaspa yø burru ngue bi nøpã nts'at'ĩ. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸ Xangu yø ja'ĩ di tans'yø tuhu ngue pøp'u ja ra 'yu ja ngue da thohra Jesús. Mĩ'da yø ja'ĩ p'uya, bi sajpa yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹ O made 'u nĩ ma yø ja'ĩ ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'ĩ 'da gã matho ngue di johya, i enã:

—Nunã Oja, di japhnã rá m'menhnĩ 'bæcua, guehnã tãte nãya. Guehnã rá mbom'meto ra David. Oja di jãpi. Maguesẽ nã Oja bí 'bũ mãhgets'ĩ.

¹⁰ Nunã ra Jesús mĩ yarbũ ja ra hnĩni Jerusalén. Gã bá yũns'yø ja'ĩ ngue bi nũ. Di 'yembyø ja'ĩ:

—¿Te'o nĩ n'yohũ nã n'yø?

¹¹ Mĩ'da yø ja'ĩ p'uya bi 'yena:

—Nunã ya, guehnã ra Jesús, rá pøngahya Oja nã, guehnã rá mmengũ Nazaret ja ra häi Galilea nã.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'ĩ mĩ mpãp'u ja ra njja.

¹² Nunã ra Jesús bi map'u ja ra njja Oja. Nu'u yø ja'ĩ mĩ mpãp'u thĩnnĩja, da gue'u madĩ ntãi, gã bi 'yet'ĩ. Nũya yø ja'ĩ di pøspa yø mɛnyu yø ja'ĩ yar'ũ nĩ 'yẽhẽ, bi 'yennba yø mɛxa. 'Nɛ bi 'yennba yø nthuts'ĩ'u pã yø paloma. ¹³ Bi 'yembyø ja'ĩ:

—Nup'u ja ra Macã Libro, nt'ot'ĩ p'u ra hya ngue ɛn'Oja: "Nunã mã ngungã, nĩ hu ngue ra ngungã mhmat'Oja nã". Pe nu'ãhũ, gui øthu ngue ja dĩ mpeti ua yø ɛ.

¹⁴ Nup'u ja ra njja, bi guatyø xädã 'nɛhyø dogua p'u 'bæhra Jesús ngue bi 'yøthe. ¹⁵ Pe

yø hmũ yø mmãcã conyø xãnnbãte ngue ra ley, mĩ nu yø milagro øtra Jesús, 'nɛ bi 'yøde te mmanyo basĩ p'u ja ra njja, ngue ɛnyø basĩ: "Nunã rá mbom'meto ra David i tate nã", ɛnyø basĩ. Janangue bi mbøcuc. ¹⁶ Bi 'yembrã Jesús:

—¿Ua hĩngũ øde te mmanyo basĩ? Damĩ hejpi.

Mĩ dæhra Jesús, bi 'yembĩ:

—Ahã, di øde. Pe, ua hĩn gadi xãhmũ'u yø hyã nt'ot'ĩ p'u ja ra Macã Libro, uanguĩ ja nt'ot'ĩ p'u te øtyø basĩ ya, ngue enã: "Nu yø t'ubasĩ, dague'u sũtho, gã japi ngue da 'yets'a'ĩ", uanguĩ enã.

¹⁷ Bi zop'u yø ja'ĩ p'uya, i map'u ja ra hnĩni Betania, ja bá n'oxpũ.

Ra Jesús bi otra za ngue ra igo.

¹⁸ Mĩ hyaxpũya, hømbã pengui, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, nunã ra Jesús bi zã ngue tũ manthuhũ. ¹⁹ Bi hyanda n'na nza ra igo p'u ja ra nen'yu. Bi ma bá nu 'mø ngue di zãdi. Pe hĩnte mĩ zãdi, sinoque høntho xi c'amyø xi. Ra Jesús bi 'yembrã za:

—Ya hĩnnĩ mantho dĩ zæhnĩ ndãt'ã ya grã za —bi 'yembĩ.

'Bexpi m'manhnã za ngue da 'yot'ĩ. ²⁰ Mĩ nu yø xädi ra Jesús ngue ya fudi otra za, di 'yøtho hanja. Bi 'yãnnbaya, bi 'yembĩ:

—¿Hague nja ngue n'na zihmantho ya nne da 'yot'ra za? —bi 'yembĩ.

²¹ Mĩ dæhra Jesús, bi 'yembyø xädi:

—Majuani di xi'ãhũ, a nu'mø gui ɛc'ɛihũ xãnho ngue gue'a nnu manho Oja ngue dĩ nja'a te gui xihmũ, 'nɛ hĩngũ yøbɛnĩ nĩ mmũihũ, hĩngã hønt'a te gã nuhũ dá japã ra za da zã gui 'yøthu, sinoque da zã gui 'yempha ra nyunĩ ja nũ: "Damĩ 'uegue grã nyunĩ, i map'u ja ra jathe", gui 'yempha. Ra nyunĩ p'uya da 'uegue, dĩ map'u gui xihmũ ngue dĩ ma. ²² Janangue nu'mø te gui ãpũh Oja, damĩ 'yɛc'ɛihũ ngue di 'da'ãhũ Oja te gui ãpũh. Oja p'uya, da 'yøt'e ngue dĩ nja'a te gui 'yãpũ.

Nu'u yø n'yohũ 'bet'o ngue yø judío bi 'yãnna Jesús ngue to bi unna nt'ɛdĩ te øt'e.

²³ Mĩ zømp'u ja ra njja ra Jesús, bi xãnnbã ra hyã yø ja'ĩ. Mɛnte xãnnbãte p'uya, bi guatyø hmũ yø mmãcã conyø n'yohũ 'bet'o ngue yø judío, bi 'yembrã Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te gui øt'e? ¿To bi 'da'ĩ ra nt'ɛdĩ'a te gui øt'e?

²⁴ Mĩ dæhra Jesús, bi 'yembĩ:

—Nugã xquet'a gã øt'ãhũ n'na ra nt'ãnnĩ ya. Pe gue gui xicjũ hanja'a ra hyã gã ãn'nahũ, n'namhũa ngue xquet'a ga xi'ãhũ to bi 'dacã ra nt'ɛdĩ'a te di øt'ã ua. ²⁵ Xiya, çte'o bi unna nt'ɛdĩ ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'ĩ? ¿Ua Oja bi unna nt'ɛdĩ, uague yø ja'itho rá nt'ɛdĩ'a te bi 'yøt'e?

Yø ja'ĩ p'uya, dĩ n'yãnnĩ te di dãdĩ. Dĩ n'yembĩ:

—¿Tení 'be'a ga xihmá ya 'mò? Nu'mò ga xihmá ngue Oja bi unna nt'edí te bi 'yòtra Xuua, da 'yénjə p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua conná ngueque, çhanja ngue hingatá 'yec'eihu 'mò?” da 'yénjə p'uya. ²⁶ A nu'mò ga xihmá ngue yò ja'itho bi unna nt'edí te bi 'yòtra Xuua, ya nts'udyò ja'i. Porque gátho yò ja'i 'ec'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

²⁷ Mí dahyò ja'i p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Híndí pacáhe to bi unna nt'edí'a te bi 'yòtra Xuua.

Mí dahra Jesús, bi 'yembryò ja'i:

—Ya hingatá xicju na ra hya dí an'nahə, ni xinga guecá ga xi'ahə to di 'dacra nt'edí na te dí ø't'e.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya yoho yò ts'unt'u.

²⁸ Ra Jesús bi 'yembryò ja'i yayi:

—¿Tengu p'u gdí bəmhmə na ra hya ga mmangá ya? N'na ra n'yohə di si yoho yò ts'unt'u. Da 'yemba n'na'u yò ts'unt'u: “Ague ts'unt'u, ni ma ra 'befi p'u ja ma huahigá”, da 'yembí. ²⁹ Nu'a ra ts'unt'u t'etra 'befi, da 'yenthó: “Nugá hingatá mma”, da 'yembrá papá. Pe m'mefa p'uya di páhra n'yomfení, da ma ra 'befi t'et'i. ³⁰ Nu'a man'na rá ts'unt'u p'uya høndə xifi ngue da ma ra 'befi. Nuna ra ts'unt'u p'uya dí n'unni ngue da ma ra 'befi, da 'yembí: “Ahá papá, ga mmagá 'mò”, da 'yembí. Pe himma juani ngue da ma. ³¹ Xiya, çdana guehna ya yoho yò ts'unt'u ngue bi 'yø't'e te dí manda rá papá?

Mí dahyò ja'i p'uya, bi 'yena:

—Gue'a rá ts'unt'u rá madi bi ts'ofó, bi 'yø't'e te dí manda rá papá —bi 'yembí.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Majuani dí xi'ahə, ngue yò nguthái 'nəhyò xisu ngue yò 'yots'om'mái, man'na m'met'ò da zo rá 'ye Oja'u ngue'ahə. ³² Porque ra Xuua bi 'yòtra nxixya, bá çhe bi xán'nahə rá 'yu njuantho, pe hingatá 'yec'eihu te bi ma. Pe nuya yò nguthái 'nəhyò xisu ngue yò 'yots'om'mái, bi 'yec'ei te bi manna Xuua. Pe nu'ahə, madague'a guí nnuhə te øtyò ja'i di páhyò n'yomfení ngue hep'u ra nts'o ga 'yo, pe hingatá ne xqui páhni n'yomfeníhə ngue xqui 'yec'eihu te bi manna Xuua.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhí.

³³ Damí 'yøhmə ha rá nja na ra hya ga hycé ya. N'na ra n'yohə bi 'yø't'a n'na rá nua'uva. Bi fò't'e gá rá hái. Bi hoqui hapə da de'myò uva 'mò bi nja. 'Né bi hocra n'nøque hapə da mihra máhuí. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhna ngue nu'mò bi nja yò uva, dí t'unna mməhuí'a te di tocabi. Bi ma yap'utho rá mməhuí p'uya. ³⁴ Mí zønna pa da thacyò uva p'uya, nuna ra mməhuí bi menhyò hmiquí ngue da tų yò uva di tocabi. ³⁵ Pe nu'ə yò mēfi mambí 'bap'ə

bi ja rá huahí, bi bennbabi yò hmiquí ra mməhuí ngue bi uní. Bá ho 'hə, bá pando 'da. ³⁶ Ra mməhuí p'uya man'na xangu yò hmiquí hombi mennbə bí ja rá huahí. Pe nu'ə yò mēfi ya mambi 'bap'ə ja rá huahí, mahombi unyò mēfi bi zømp'u 'bui.

³⁷ Rá nze'gui p'uya, nuna ra mməhuí ya rá ts'unt'əse bi mennbə bí 'bahyò mēfi conhui rá huahí. Bi 'yena: “Nuyá, ma ga penhná na ma ts'unt'u ya. Nu'mò bi nu yò mēfi p'uya, da nu mansı, porque ma ts'unt'u na”, bi 'yena. ³⁸ Pe nu'mò mí zømp'u 'bahyò mēfi na rá ts'unt'u ra mməhuí, yò mēfi dí n'yembí: “Nuna ra, guehna rá ts'unt'u ja ngue da gohmí ra huahí naya. Ma ga hohə ya, n'namhna ngue ya ma mmətihə rá huahí”, dí n'yembí. ³⁹ Bi bennbabi rá ts'unt'u ra mməhuí p'uya, bi gujmaxøts'e ra huahí, ja bá hop'u.

⁴⁰ Nuna ra Jesús, bi 'yányò ja'i, bi 'yembí:

—Xi'mə ya bi nja ya yò hya dí xi'ahə ya, çteni 'be'a da 'yòtra mməhuí 'mò bi zømp'u 'bahyò mēfi conhui rá huahí?

⁴¹ Bi 'yenyò ja'i 'mò mí dadí:

—¿Te 'be'a da jap'u 'mò? Gá da hyo'u yò mēfi ngue yò dondo, híndí huəqui. Nu'a rá huahí p'uya, n'nan'yo mī'da yò mēfi høndə gonhui rá huahí. Nuya yò mēfi da gonhui rá huahí p'uya, nu'mò bi zønna pa da thacyò uva, di dápra mməhuí'a te di tocabi.

⁴² Ra Jesús mahombi 'yembryò ja'i:

—Guí pahmə xanho ra hya mməmp'u ja ra Maça Libro ngue əna: “Nuna ra do himbi nu manho yò hyønngü, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado na. Nguna ra hya xa nžan'Oja ngue dí nja ya. A nuju p'uya, dí əhmə ngue mazihoto te øt'Oja”, ənna hya.

⁴³ Janangue nuyá, mí ja ngue xqui soha rá 'ye Oja, pe ya hin'na ya. Nu'ə yò ja'i da zo rá 'ye Oja ya, gue'u yò ja'i da 'yòtra nho i nne Oja da 'yøtyò ja'i. ⁴⁴ Nu ra ja'i da zoxma xøts'e ra do, da fòhra ja'i. A nu'mò da dahra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

⁴⁵ Nu'ə yò hmü yò mmäcja 'nəhyò fariseo mí 'yøhna ra hya bi hycera Jesús, bi n'yo yò mməi ngue go sihna ra hya na. ⁴⁶ 'Bexque'a bi ne xti bəntə Jesús ngue xta ngot'i. Nja ngue bi zupí xti mbøcue yò ja'i, janangue himbi bent'i. Porque gátho yò ja'i embí ngue rá pøngahya Oja na ra Jesús.

22

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra dants'ihmē dí nja.

¹ Ra Jesús mahombi hyoni te gui hyejpa yò hya xihyò ja'i. Bi 'yembí:

² —Nuna Oja bi 'bə mahəts'i dí mbita yò ja'i ngue da zo rá 'ye. Əntho n'na ra dast'abi dí mbita yò ja'i ngue da nu ra ngo 'mò bi nthətrá ts'unt'u. ³ Bi menhyò mēfi ngue da si yò ja'i nuya xa mbita ngue da nu ra

nthati. Pe nu'a yø ja'i bá ts'i, himbi ne bá ehe. ⁴ Mahombi menhmi'da yø mefi p'uya, bi 'yembj: "Ga 'youi, bá xihmi yø ja'i ya xtá mbitagá, ngue ya xtá nsá tengue da ts'i. Ya xtá ho ma ndani xi noqui. Ya xtá nsá xanho. Bá xihmu ngue da ehe da nu ra nthati", bi 'yembjyø mefi. ⁵ Pe yø ja'i bi ts'i himbi ne bá ehe. Nu'a n'na nc'ei bi ma dra 'befi rá huahi. Man'na nc'ei p'uya, di sigue ngue mpátho. ⁶ Mi'da yø ja'i p'uya bi bentyø nzite xi menhna ndast'abi, bi hni, bi hyo 'da. ⁷ Ra dast'abi p'uya bi 'yemmei bi mbøcuc. Bi menhyø soldado ngue da ho'u yø ja'i bi ho yø nzite. Bá urpabi yø hini ya yø hyote. ⁸ Mahombi 'yembjyø mefi p'uya: "Nugá ya xtá nsá ngue ra nthati di nja, pe nu'a yø ja'i ya xtá zofu, hinni 'yup'u ngue xtábá thocua'u. ⁹ Pe nuya ni máhá p'u ja yø 'yu ya. To bi zá ma ja'i gui nthehu, bá xihmu ngue da ehe da nu ra nthati", bi 'yembj. ¹⁰ Nu'a yø mefi p'uya bi map'u bi ja yø 'yu bi sifi. Nu hangu yø ja'i bi nthui, gá bá si. Bá si yø ts'oc'ei, bá si yø hoja'i. Janangue bi yuhyo ja'i p'u ja ra ngu.

¹¹ Ra dast'abi p'uya, mi yat'ambo rá ngu ngue da nu yø ja'i xi ts'ofu. Bi nu p'uya ngue 'bup'u n'na nc'ei hingui he rá he tengutho yø he yø ja'i sannigo ngue ra nthati. ¹² Bi 'yembjya: "Ague n'yø, ¿hague xqui cutua ya? 'Ne hingui he ni he tengue he yø ja'i nuya sannigo ngue nu ra nthati", bi 'yembj. Pe nuna ra n'yohu hinte ga ndatho. ¹³ Ra dast'abi p'uya bi 'yembjyø mefi: "Nuna ra n'yohu 'bucua, dami turpau yø gua 'nehyo 'ye. 'Yemmi p'u thi ja ra 'bexui, ja di nzomp'u, 'ne ja di guxpø yø ts'i", bi 'yembj. ¹⁴ Porque xangu yø ja'i bi ts'ofu, pe ziyohotho yø ja'i bi thanhni.

I nnepyø nsaiui ra Jesús ngue da 'yembj hingui ja ts'edi di njutra menyu i nji.

¹⁵ Yø fariseo p'uya bi nhacahya ha di japi ngue da jajpatho hai te ga ya ra Jesús para ngue da záp'u di yapa n'nefa. ¹⁶ Janangue bi menhyø n'yohu p'uya, bi máhá 'da yø ja'i ra Herodes ngue bá nyau ra Jesús. Bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, di pacáhe ngue grá hoga n'yohu, porque gá pønmanho ra hya gui mma. Majuanj ngue gui xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdá n'yohu. Ni xingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yau, pe hingui su gui xifi ndana ra hya majuanj. ¹⁷ A nuyá, di nne gui xicie ya, ¿ua xanho ngue di njutra menyu áhra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembj.

¹⁸ Pe ra Jesús ya patho te mbennabi yø ja'i nguehna ra nt'anni ørpe, i sámyatho. Bi 'yembjya:

—¿Hanja ngue gui sámyagahu? ¹⁹ Dami 'yurcahu ra menyu nu'a gadi umhmu 'mø bi gup'áhu ra menyu ra dast'abi.

Bi unna menyu p'uya ngue da nu. ²⁰ Mi nu ra menyu ra Jesús, bi 'yembj:

—¿To rá hmi na n'youi ra menyu ja ua? ¿To rá thuhu na ra thuhu n'youi ra menyu?

²¹ Mi dahyo ja'i yau ra Jesús, bi 'yembj: —Guehna ra dast'abi naya —bi 'yembj.

Ra Jesús bi 'yembjyø ja'i yau: —Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, dami unhnu ra menyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, dami unhnu'a te di tocabi.

²² Nuna ra hya i dahra Jesús, mi 'yøhyø nsaiui, di 'yøtho, ya himbi zá ha xti japi te mbennbi. Bi zop'u p'uya.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

²³ Nu'a ra pa'a p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embj ngue hndi bennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

²⁴ —Ague grá xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'ne hndi m'mahyo basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhmu ngue di m'mahyo basi tengutho 'mø xti m'mahyo basi ra ánima. ²⁵ A nuyá, nuya dí 'buhmu ya, xi'mø ga emhmu ngue di 'bu'i yoto ma'yohu ngue edadi ncu. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'ne hndi m'mahyo basi. Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. ²⁶ Pe xquet'a da du ra n'yohu 'ne hndi m'mahyo basi. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du ra ndø, asta gue'mø bi du gá yoto ma'yohu. ²⁷ Mi zadi ngue bi m'mahmi gá yoto ma'yohu na ra xisu p'uya, xquet'a 'nehse ra xisu da du. ²⁸ A nuyá, xi'mø ra pa dami bennate yø ánima ya, ¿dana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti ra xisu? Porque gá bi m'mahmi.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembjyø ja'i yau:

—Hingui padj ha rá nja ra hya gui mmamhmu. Porque hinga guep'u gá ndinni mmaih'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 'Ne hingui pahma hangu rá ts'edi Oja i ja. ³⁰ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxø Oja bi 'bu mahets'i, ya hndi nthatyø ja'i. ³¹ Nuna te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ja di nequi p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja ngue bi 'yena: "Guecá drá Ojagá ngue ra Abraham. Drá Ojagá ngue ra Isaac. Drá Ojagá ngue ra Jacob", bi 'yen'Oja. ³² Ja di nequi p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hingui tu yø te yø ánima.

³³ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xännbate ra Jesús, yø ja'i di 'yøtho.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

³⁴ Mi 'yøhyø fariseo ngue ra Jesús bi dapra hya yø saduceo, bi nheca hya p'uya ngue honi ha di japra hya da xihra Jesús. ³⁵ Nu'a

n'na'u yø fariseo xännbate ra ley, bi ma bā sāmha ra Jesús, bi 'yembj:

³⁶—Ague grá xännbate, xi'u yø hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, ¿dana ra hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

³⁷Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Nuna ra hya gui ännqui, guehna ra hya ngue ena: “Damj ja ndummui ngue mathoguitho gui mahmu Oja co gätho ni mmuih. Hønt'a gui mbemhmu'a”. ³⁸Nuna ra hya naya, guehna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i naya. ³⁹Nuna rá yoho ra hya di manda Oja p'uya, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: “Damj mahni mmic'eiui, tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i”, enna hya. ⁴⁰Guehya yoho yø hya 'bet'o ya ngue gätho m'i'da yø hya di manda Oja. Porque nuya ga m'i'da yø hya bi 'yotra Moisés co 'nehyo pøngahya Oja, høntho xännbabi yø ja'i ha di ma Oja, co 'nehyo mmic'eiui di madi.

Ra Jesús bi xihyo ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

⁴¹Nup'u 'bøhra Jesús, tobe 'bärpætho yø fariseo. ⁴²Ra Jesús bi 'yembj:

—Xi'a t'embj ra Cristo, ¿ua gui pahmu to rá ts'unt'u'a?

Yø fariseo p'uya bi 'yena:
—Nu'a ra Cristo, gue'a rá mbom'meto ra David —bi 'yembj.

⁴³Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Pe ¿hanja na ra hya bi bennbabi ra Espiritu Santo ra David m'ø? Porque ra David, bi ma ngue rá Hmu'a ra Cristo. Ra David bi 'yena: ⁴⁴“Nuna Oja, nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembj: Damj micua ja ma n'yegä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gätho'u ni nsuiui”, bi 'yembj. ⁴⁵Ja di nequj p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hutj ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequj ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

⁴⁶Nj xinga n'na nc'ej xta mbađi te xti dahya yø hya bi manna Jesús. Bi mu'a ra pa'a p'uya ngue nuya yø nsuiui ra Jesús bi zu ngue nimantho xta 'yørpabi yø nt'anni.

23

Ra Jesús bi xihyo ja'i ngue hinda 'yøt'e tengutho øtyø xännbate ngue ra ley 'nehyo fariseo.

¹Ra Jesús bi zofø gätho yø ja'i co 'nehyo xädi, bi 'yembj:

²—Nu'u yø xännbate ngue ra ley 'nehyo fariseo, guehya embyø ja'i ngue bi t'unyo 'befi ngue di nxännbate te ga mbønna ley bi 'yotra Moisés. ³Janangue nuya yø hya di manda ngue gui 'yøthn, damj 'yec'eihn. Nu'mø te di 'ber'ahn ngue gui 'yøthn, damj 'yøthn. Pe 'yogu øthn tengutho ga 'yo ya

yø xännbate ya, porque nuyá, nu'a ra hya xännbate, hinga gue'a øt'a. ⁴A nuna ra ley xännba yø ja'i ngue da 'yøt'e, hijnjongui hät'i da 'yøt'e. Porque entho ra ndate 'benj di dutyo ja'i, pe yø ja'i hingui hät'i da duts'i. Nj xinga n'na rá saha di nne di mfäxte ngue di tøxra 'benj. ⁵Nu te gä øt'e, ga 'yøt'e ngue høntho di 'yexpu ha 'buhyo ja'i. Porque di ho te øt'e, ngue nup'u ja yø de 'nep'u ja yø gyyani, xa cuatyø sacua ngue nt'ot'i rá hya Oja. 'Ne di ho ngue søt'a häi yø he. ⁶Nup'u ha øt'a ngo yø ja'i, da guerp'u ja yø nija, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. ⁷'Ne di ho ngue nup'u ja yø täi, di respecta yø ja'i ha gui zengua. 'Ne di ho 'mø t'embj ngue yø xännbate.

⁸Pe nu'ahn, 'yo guj nne gui 'yexu ngue di hu'ahn yø ja'i ngue gyø xännbatehn. Porque n'natho ni xännbatehn 'bui, gue'a embyø ja'i ngue ra Cristo'a. A nu'ahn, gä gadi ncutho. ⁹Nuua ja ra häi, 'yo tonj ja'i gni hutj ngue ni Papáhn. Porque nu'a ni Papáhn, hønða n'na i 'bui, pe mahçts'i bi 'bui. ¹⁰Yo gui nne da 'yøt'e ngue yø hmu'ahn yø ja'i. Nu'a da 'yøt'e ngue yø hmu yø ja'i, hønðra Cristo'a ra hmu. ¹¹Nu ra ja'i di mpefi ngue fäxra mmic'eiui, guehna tate na ngue gätho'ahn. ¹²Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi ma te øtyø xännbate ngue ra ley, da guehyø fariseo.

¹³Ague gyø xännbatehn ngue ra ley conyo fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihn. Go gui cotha ra 'yu, hijn gadi japhu yø ja'i ngue da zo rá 'ye Oja bi 'bu mahçts'i. Nj xinga gue'ahn gui nne gui sohn rá 'ye Oja. Nu'u yø ja'i nne ngue da zo rá 'ye Oja, hijn gadi japhu.

¹⁴Ague gyø xännbatehn ngue ra ley conyo fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihn. Porque gui tunnba hu yø ngu yø 'danxu. Gui hät'i ngue gui embj gui xännbate te pets'i. Pe para ngue gui corpahn yø dá yø ja'i, ndø ya'atho gui mmat'Ojahn. Pe nuyá, mathoguitho ra castigo gui thohmu ngue gui njahn p'u.

¹⁵Ague gyø xännbatehn ngue ra ley conyo fariseo, hague ngu rá n'u gui thohmu, ngue himma juani gyø hoja'ihn. Ndap'u bi zä gui 'yohu ua ja ra häi, gui 'daxhu yø jathe ngue gui homhmu yø ja'i da denna hya gui xännbatehn. Nu'mø ya gä 'bäthn n'na ra ja'i ngue da denna hya gui xännbatehn, nuna ra ja'i gui 'bäthn, da gohi ngue ndoble ra castigo da thop'u ja ra nidu ngue'ahn.

¹⁶Nu to gä gui xännbatehn ra hya 'ne hingui pahmu tenj bønnn hya gui mmamhmu, hague ngu rá n'u gui thohmu. Porque nuya yø ja'i di yat'a n'na ra hya ngue

da 'yot'e, 'ne bi 'yexa ntestigo ra nija, gui xānbbatehu yō ja'i ngue hinguī ja ts'edi di nja'a ra hya bi manna ja'i. Pe nu ra ja'i exa ntestigo ra oro ja mbo ra nija, gui xihmu ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yot'a te ra hya bi ma. ¹⁷ Pe ngue ma'bedi ni mmuihu, hinguī tūmhmū teni bōnna hya gui mmamhmu. ζUa gui emhmū ngue mits'u tate ra oro ngue ra nija, nuna ot'e ngue xanduxqui ra oro? ¹⁸ Xquet'a nuya yō ja'i exa ntestigo ra altar ngue tema hya di yatra ja'i da 'yot'e, gui xānbbahu ra ja'i ngue hinguī ja ts'edi da 'yotra ja'i'a ra hya bi ma. Pe nu'mō ngue bi 'yexa ntestigo ra ja'i'a ra 'bot'e xa jāxpu ja ra altar, gui xihmu ra ja'i ngue ja ts'editho da 'yotra ja'i'na ra hya bi ma. ¹⁹ Pe ngue ma'bedi ni mmuihu, hinguī tūmhmū teni bōnna hya gui mmamhmu. ζUa gui emhmū ngue mits'u tate ja rā ts'edi ra 'bot'e ngue ra altar, ngue'a ga nduxqui ra 'bot'e? ²⁰ Pe nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra altar hinga hōndra altar exa ntestigo, sinoque exa ntestigo'te gā ja p'u ja ra altar. ²¹ A nu ra ja'i ngue exa ntestigo ra nija, hinga hōndra nija exa ntestigo, sinoque gue'a Oja 'bup'u ja ra nija exa ntestigo ra ja'i. ²² Xi mmangu ra ja'i exa ntestigo mahets'i, gue'a rā nthuts'i Oja espabi ntestigo. Da gues: Oja p'uya, porque go bi hup'u bi ja rā nthuts'i mahets'i'a.

²³ Ague yō xānbbatehu ngue ra ley conyō fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani yō hoja'ihu. Nu'a ra diezmo gadi unhnū Oja, gadi unni te gā gui tūmhmū asta ra xac'andehe gadi unhnū ra diezmo Oja. Da guehra anis, da guehra camino gadi unhnū ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui othu, pe nup'u ja ra ley, i mmamp'u man'na ra hya ngue ja ts'editho gui 'yothu. Porque nt'oti ra hya ngue mahyonitho gui n'yo manhohu, 'ne di nja ni nhuecatēhu, 'ne majuanī ngue gā da gue'a te gdi n'yohu. Guehna ra hya ja ts'editho ngue gui 'yothu naya, da guehra diezmo dami siguetho gui unhnū Oja. ²⁴ Nuya te gāma hya gui xānbbatehu, 'ne hinguī pahma te ni bōni. Go gui o'pahu masu ya yō hya zits'utho ja ts'edi, pe nuya yō hya ma datho ja ts'edi ngue gui 'yothu, hinga egui o'pahu masu xanho ya.

²⁵ Ague yō xānbbatehu ngue ra ley conyō fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani yō hoja'ihu. Porque maxots'etho di nequī ngue yō hoja'ihu, pe mbo ni mmuihu, yō behu ngue hōnt'a te pes'yō ja'i so ni mmui gui hyannbahu. ²⁶ Ague yō fariseohu, hinguī tūnni mmui teni bōn'a gui othu. 'Be da bo mbo ni mmuihu, n'namhma ngue 'nehma xots'e ni do'yohu di nequī ngue xtanho.

²⁷ Ague yō xānbbatehu ngue ra ley conyō fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani yō hoja'ihu. Porque nu'ahu, tengutho yō panteón, ngue mazihotho gui

nequī maxots'e ngue mat'axqui, pe mbo yō panteón mandō nts'otho ngue yup'u yō do'yo yō ánima. ²⁸ Guī njathu p'uya, maxots'etho di nequī ngue xanho te gni 'yohu, pe mbo ni mmuihu, madits'u ha dadi nequī p'u'a tengue majuanī, hōndra nts' o i ja mbo ni mmuihu.

²⁹ Ague yō xānbbatehu ngue ra ley conyō fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmu, ngue himma juani yō hoja'ihu. Nuya yō pōngahya Oja xa tho manjam'mō, go gadi hojpa hu yō panteón. Nuya yō ánima xa 'yotra nho, asta xcā japhu yō dōni yō do 'bāp'u ha o yō ánima. ³⁰ Guī emhmū p'uya: "Nu'mō xcabā m'muhmu'u yō pa bá m'muhma mboxitahu, hinxca faxu ngue xca hohu yō pōngahya Oja", gui emhmū. ³¹ Pe nu'mō ngue nguna ra hya gui mmamhmu, ya gui pahmu xanho ngue yō basi'ahu yō hyote nuya bi hyopyō pōngahya Oja. ³² ζTe gui tōmhmū ya? Damī 'yothu nts'edi tengutho xa 'yot'a m'met'o ni mboxitahu.

³³ Guī 'bahmu tengutho yō c'eya ngue n'yoi ra ndate. ζHa di zā gui mpomhmu ra castigo p'u ja ra ndu? ³⁴ A nuyá, ga penhnā yō pōngahya p'u ha gui 'bahmu, ga penhnā p'u yō bamhya, ga penhnā p'u yō xānbbate. Nu 'da'u p'uya gui hyohu, gui cuathu ra pont'i. Mī'da p'uya, gui amhmu p'u ja yō nija. Mī'da p'uya gui cuhmu, nu'mō bi 'dagui ngue di ma mī'da yō hniñi, gui mma guá homhmu. ³⁵ Jananguē nup'u ha gui 'bahmu, gā ja da ma ma pen'nahū p'u ra castigo i ja ngue di nja ngue yō hoja' i xa tho. Da fup'u bā tu ra hoja' i Abel asta guep'u i ntu rā ts'ant'u ra Berequias, nuna rā Zacaría bi hyo ni mboxitahu p'u ha gui nhyacui ra nija ra altar. ³⁶ Majuanī di xi'ahu ya, ngue nuna ra castigo ja ngue di nja, nguna da thogui gātho yō ja'i 'bahya.

Rā Jesús bi dār'man'u rá mmui 'mō mī hyandra hniñi Jerusalén.

³⁷ Ague yō mmenguhū Jerusalén, gue'e gui hophu yō pōngahya Oja, da gue'u yō mamhya Oja bi 'ben'nahū gui pūndothohu. Xangu yō nnidi dá ne ngue ga pen'nahū tengutho ra oñi 'mō di petyō basi ngue di huits'i conyō zahua, dadi ja'ahu p'u. Pe hūngá nehū. ³⁸ A nuyá, da hyc'ahu p'u Oja ya. ³⁹ Dí xi'ahu ngue ya hūnni mantho gui nnuju asta gue'mō da 'yehra pa gui 'yemhmu: "Di japrā m'menhnī Oja bá penhua", gui 'yemhmu.

24

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

¹ Nuna ra Jesús mī bōmma xots'e ra nija, ya ja ngue da ma. Bi guatyō xādi ngue uti te ja ra nija. ² Rā Jesús bi 'yembī:

—Ya guí nnuhú te ja ra njja ya. Pɛ ga xi'ahú'a te majuaní. Nuna ra njja naya, bá ɛp'ú ra pa da xotyó ja'í na. Xogúe dí nxádi, hín harú nmí nɛɛquí ra njja.

Bi manna Jesús te dí nja hante rá nze:gui yó pa.

³ Nup'ú ní hyandra njja, ja ní gop'ú ra nyuní bí ja ra mbonza ja yó olivos. Ja í mɛp'ú yó xádi rá Jesús. Bí mup'ú bí zóní. Bí guatyó xádi p'uya ngue yaséui, bí 'yɛmbí:

—Dí nne guí xicje njam'mó dí nja ya yó hya guí mma, ngue da xotra njja yó ja'í. 'Nɛ damí xicje temá hmɛya dí nja'mó guá ɛhɛ, da gue'mó bí gua'a nxímháí, te 'bɛ'a má hmɛya dí nja.

⁴ Mí dahra Jesús, bí 'yɛmbyó xádi:

—Damí mfáhmú xandónho, 'yo guí nne ngue to da hyá'ahú. ⁵ Porque xangu yó ja'í dí n'yo ngue da 'yɛmbyó ja'í: “Go guecá drá Cristogá ya”, da 'yɛmbí. Gue'a dí hyát'i xangu yó ja'í'a p'uya. ⁶ Nu'mó gá 'yóhmú ngue ya ja yó datunhí, ogue guí 'yóhmú ngue ya ja ngue dí nja yó tunhí, 'yo sá guí suhú. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue dí nja. Pɛ hinga gue'ú yó hmɛya'ú ngue rá nze:gui. ⁷ Da nangyó nación ngue da 'yórra rá tunhí m'í da yó nación. Da nangyó dast'abi ngue da 'yórra rá tunhí m'í da yó dast'abi. Dí nja yó thuhú, dí nja yó guehí. Dí 'yan'aháí ndap'ú bí zá. ⁸ Ja da fup'ú ra n'ú ja ngue da tho'a m'mɛfa yó ja'í p'uya.

Bi xihyó xádi ra Jesús ngue da zá ra n'ú, da ts'úí.

⁹ Da ma madá'i ngue da ma má'anj'ahú, 'nɛ da tho'ahú. Ndap'ú bí zá da zú'ahú yó ja'í ngue guí ɛ'ɛ'ígahú. ¹⁰ Xangu yó ja'í da hyɛp'ú yó nt'ɛ'ɛ'í. Astá dí dáse yó mmí'yɛ'ɛ'íuí da zúí. ¹¹ Xangu yó fehni pɔngahya dí m'múí, da 'yɛna ngue Oja dí bɛnnabí ra hya da má. Gue'a dí hyát'i xangu yó ja'í'a. ¹² Nu'mó ya bí zɛhra nts'o, xangu yó ja'í da 'yɛsp'ú guí mahyó mmí'yɛ'ɛ'íuí. ¹³ Pɛ nú ra ja'í hinda hyɛgagúí, xinda hangú ra n'ú da thogúí, gá da zeti, guehna rá ja'í dí nyanná te ná. ¹⁴ Hante ngue da zɛ:gui te ja ngue gá dí nja, da ma má'yoni ná ra hoga 'da'yo hya gá rá ngúni mxímháí n'namhmá ngue gátho yó ja'í da badí ha dí njap'ú dí nzo rá 'yɛ Oja.

¹⁵ Xquet'á guí nnuhú ngue dí nja ya yó hya bí manna pɔngahya Daniel, ngue nup'ú ja rá xɛquí madaxquibí, ja dí ts'omp'ú yó ja'í. (A nuyá, nú ra ja'í dí xádi, ní n'yo rá mmúí 'mó bí nú ngue dí nja ya yó hya ja ua.) ¹⁶ Nu'mó gá nuhú ngue ya bí njá'a p'uya, nú yó ja'í dí 'bup'ú ja rá háí Judea, da 'dagúí, dí map'ú ja yó xanthó. ¹⁷ Nú ra ja'í dí tóhma xóts'e rá ngu, 'yo dí ɛna ngue dí ma mbo rá ngu ngue te da há, sinoque da 'dagúí. ¹⁸ Nú ra ja'í dí 'yo rá 'bɛfi, hinda má rá ngu ngue da ca rá tuhú, sinoque da 'dagúí n'nahmantho. ¹⁹ Pɛ huɛcáte yó xisu dí hadyó basí'a rá pa'a, ogue

dí sadyó basí. ²⁰ Damí 'yáphú Oja ngue nuya yó hya ja ua, hinda gue'mó rá pa ngue xta nse dí nja, ní xinga gue'mó rá pa ngue rá ts'áya dí nja. ²¹ Porque xandón'atho te da thohyó ja'í'a rá pa'a. Nú te dí nja, hínjam'mó xa njap'ú astá gue'mó mambá fú'a nxímháí. 'Nɛ ya hínjí mantho da hnu ngue mahóndí njap'ú. ²² Nuna Oja, ya xa nzánní ngue hinga ya'atho yó pa dí nja ná rá ndate ná. A nú'mó ngue ya'atho dí nja, ya hínjonda bonguí. Pɛ da 'yó't'e ngue da thotho, porque Oja dí mahya yó ja'í ya xa huanhni.

Ra Jesús bí má ngue dí n'yo xangu yó ja'í da ne ngue da hyá'tya yó ja'í ya ɛ'ɛ'í.

²³ Nu'ú yó pa'ú, 'yo sá guí ɛ'ɛ'íhú ya yó ja'í da 'yɛn'ahú: “Núua, ja bí 'bucua rá Cristo”, ogue da 'yɛn'ahú: “Nínguehú ja bí 'búhú”, da 'yɛn'ahú. ²⁴ Porque xangu yó ndóɛthaní dí n'yo ngue da 'yɛmbyó ja'í: “Go guecá drá Cristogá ya”, ogue da 'yɛmbí: “Go guecá rá pɔngahyagá Oja ya”, da 'yɛna. 'Nɛ da zá da 'yótyó milagro. Nuya yó milagro da 'yó't'e, guehya da ne ngue dí hyá'tyó ja'í nuya yó thanhí Oja ya. ²⁵ Pɛ nuyá, dadi 'bet'o'ahú ya yó hya ja ngue dí nja m'mɛfa.

²⁶ Nu'mó toní ja'í da 'yɛn'ahú: “Núnu bí ja rá dapo, ja bí 'búhú rá Cristo”, da 'yɛn'ahú, 'yo sá guí páhá p'ú ha da sí'ahú. Ogue da 'yɛn'ahú: “Nup'ú bí ja n'na rá cuarto má'yagúí, ja bí 'bup'ú”, da 'yɛn'ahú, 'yo sá guí ɛ'ɛ'íhú. ²⁷ Porque nu'mó bí zónna pa da ɛ'hra N'yohú dí 'yɛ mahɛts'í, gátho yó ja'í da nú. Tengutho rá hucí 'mó bí yot'í, gá handyó ja'í ndap'ú bí zá. ²⁸ Nup'ú ha dí 'búhyó ja'í ní 'yup'ú da thaspa rá guénda, ja dí njap'ú rá castigo.

Bi manna Jesús ngue mahóna ɛcua ja ra xímháí.

²⁹ Nu'mó bí tho'ú yó ndate dí nja, dí m'mɛxúí rá hyadí nɛhra zana. Da táhyó só bí ja mahɛts'í. Nú te gá bí ja maya, gá dí pádi ha thoguí. ³⁰ Núnu máya, dí nja rá hmɛya ngue rá N'yohú dí 'yɛ mahɛts'í. Ndap'ú bí zá dara zonyó ja'í 'mó bí thandra N'yohú dí 'yɛ mahɛts'í, da n'youí rá guí. Da nú yó ja'í ngue maguesɛ, porque mathogutho ja rá ts'ɛdí. ³¹ Ngu dí nya rá corneta, nu'ú yó anxe da n'youí, da mɛnhní gá rá ngúni nxímháí, ngue dí pɛrpabí yó ja'í nuya xa huanhni.

Bi nhyɛpabí ra hya n'na nza ra igo.

³² Damí pahmú ná ra hya gá hyɛcá ya, ngue gdá hɛypabí ra hya n'na nza ra igo. Nu'mó ya bí c'amyó 'yɛza ngue bí 'doguí, guí pahmú p'uya ngue ya ní ma dí pat'í xanho háí. ³³ Nguna rá hya ja ngue dí nja ya. Nu'mó gá nuhú ngue bí nja ya yó hya dí xí'ahú ya, damí pahmú ngue ya xma nguɛrɛtho gá ma ɛhɛ. ³⁴ Nuya yó hmɛya dí xí'ahú ya, damí pahmú ngue guehya dí nja ya hante ngue da dú yó ja'í 'búhyó pa ja p'uya. ³⁵ Nú te bí ja

maŷa, 'neꝓua ja ra häi hingui zai. Pe nuna ra hya di mmangä, ja para zantho na.

Hingui fadi tema pa da ep'u ra N'yohu di ye mahets'i.

³⁶ I pase Oja tema pa di nja ya yø hya di xi'ahu. Ni xingyø anxɛ di paɗi, ni xinga gueque di paɗi tema pa di nja, maɗague'a ngue ra Ts'unt'ugui Oja. ³⁷ Tengutho ba nja'mø yø pa mambä m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di ye mahets'i ya. ³⁸ Porque nu'a ra pa'a, mi silhme yø ja'i, maɗi nthati 'da, ja t'äpyø t'ixu 'da. Pe himbi unna güenda yø ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mø ra pa mi yarb'u ja ra barco ra Noé. ³⁹ Ja bi bahyo ja'i te ja ngue di nja'mø ya jap'u ra ndate 'ye bi juadi gätho yø ja'i. Mahondi njarbatho yø ja'i 'mø bá ehra N'yohu di ye mahets'i ya. ⁴⁰ Nu'a ra pa'a, yoho yø n'yohu 'dap'u daɗi mpefi. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi. ⁴¹ Yoho yø xisu 'dap'u di nc'ani. N'na nc'ei da ts'its'i, n'na nc'ei da gohi.

⁴² Janangue dami ndø'matehu, porque hingui paɗi tema pa, tema ora da ep'u ni Hmuhu. ⁴³ Dami pahmu na ra hya ja ua, ngue n'na ra mmennigi, nu'mø da baɗi tema ora da zøhra be p'u ja ra ngu'a di nxui, di mfädi xanho, hinda n'aha. Porque hinda n'uni da sojpa ra ngu ngue da fe. ⁴⁴ Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndø'matehu. Porque nu'a ra ora ngue hinde di so ni mmuihu, xi'mø gue'a ra ora da zøhra N'yohu di ye mahets'i'a.

Ra Jesús bi hiejpa ra hya yoho yø hmiqwi, n'na ra hmiqwi ngue ra yøde, n'na ra hmiqwi ngue hingra yøde.

⁴⁵ Ga xi'ahu te 'be'a da 'yøtra ja'i bi dinna mmui hanja ra hya, nu te sifi da 'yø't'e, gue'a da 'yø't'a. Guehna tengutho n'na ra hmiqwi ngue da ma mafäti te'o 'bap'u ja ra ngu ra hmu. Nu'mø bi zønna ora di nsihme yø ja'i mafäti, da 'uini. ⁴⁶ Ra mmenth'i di nthui ra hmiqwi nuna da 'yø't'e te di 'beprä hmu. Nu'mø bi zøhrä hmu da ðini ngue daɗi mpefi. ⁴⁷ Majuan'i di xi'ahu ngue nu te ga pesrä hmu, ga di fäträ hmiqwi. ⁴⁸ Pe nuna ra hmiqwi ngue ra ts'oc'ei, da 'yemp'u ja ra mmui ngue him'be da zøhrä hmu. ⁴⁹ Da maɗi da matyø mmimhmiqwiui. Da ma ra himhni p'uya. ⁵⁰ Nu'a ra hmu ra hmiqwi p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hingui tø'mrä hmu, da gue'a ra ora da zø'a. ⁵¹ Nu'a ra hmu p'uya, mathoguitho da mei, pets'i ngue da xeni. Di 'yemp'u ni gohyø ja'i himma juani yø hoja'i. Ja di nzomp'u p'uya, 'ne ja di guxp'u yø ts'i.

25

Det'a yø hmute i hiejpa ra hya ra Jesús.

¹ Nuya yø ja'i ya o ra 'ye Oja, gui nhyepabi det'a yø hmute bi duxyø nyot'i ga zø conna

aceite. Guehya ndø'mate ngue di hyanna novia 'mø bi zøhrä ndø bá ep'u. ² Nuya 'det'a yø hmute p'uya, cat'a'u yø m'memmui, ximmi cat'a'u yø njammui. ³ A nu'u cat'a yø hmute ma'bedi yø mmui, bi duxyø nyot'i, pe himbi dux hman'na ra aceite da hyom'mø bi guahra aceite ga zø yø nyot'i. ⁴ A nuya yø hmute ngue yø njammui bi duxyø nyot'i, pe bi dux hman'na ra aceite da hyoni. ⁵ A nu'a ra novio nthø'mi p'uya, hinha ni 'yani. Mi netha yø hmute p'uya, ga bi n'aha. ⁶ Mi zo made ra xui p'uya, bi t'øde ngue bá enna hmafi n'na nc'ei, bi 'yena: "Bä eꝓua ra novio ya. Ga 'yo ni ma gui c'athu", bi 'yembyo hmute. ⁷ Mi nangu gätho yø hmute, ya mi ts'atho zø yø nyot'i, bi ne xta xirpa man'na ra aceite ngue di nzø xanho. ⁸ Nuya cat'a yø hmute ma'bedi yø mmui bi 'yembyo yø hmute ngue yø njammui: "Dami 'dacjets'u ni aceiteui, porque ma nyot'igähe ya nne da huɛt'i", bi 'yembji. ⁹ Pe nu'u yø hmute ngue yø njammui, entho 'mø mi daɗi: "Hinda zä'a, porque nu'mø ga 'da'ähe ra aceite gui homhmu, m'mefa ya hin'yu te di nzø ma nyot'ithe. A nuyä, man'na xanho ni mähä p'u bi 'bä ra aceite, ba tanna aceite gui hyomhmu", bi 'yembji. ¹⁰ Bi ma ra than'aceite'u yø hmute ma'bedi yø mmui p'uya. Pe ra novio ya bi zøho. A nuya yø hmute ya xi nsä, 'da i yathu mbo ra ngu ra novio ya. Bi nøtra goxthi p'uya. ¹¹ Mi ma n'ot'e ra goxthi p'uya, ja bi zø'u mi cat'a yø hmute xi ma ra than'aceite, bi 'yembaya: "Ague grä hmu, dami xogahe ra goxthi", bi 'yembji. ¹² Pe ra novio bi 'yembji: "Majuani di xi'ahu ngue nugä hinda pa'ahu", bi 'yembji. ¹³ Dami njathu p'uya, ya xqui nsähu 'mø ra pa da ep'u ra N'yohu di ye mahets'i. Porque hingui pahmu tema pa, tema ora da ehɛ.

Bi hycra hya ra Jesús ngue ra menyu bi ma mafäti yø mefi.

¹⁴ Nuna Oja bi 'bu mahets'i di manda yø ja'i ua, gui nhyepi tengutho n'na ra n'yohu ja ngue da ma n'na ra häi yap'atho. Bi zonyø mefi ngue di ðäpra menyu, da 'yørpabi rá 'befi mente ra pa da ma. ¹⁵ N'na ngu n'na yø mefi bi unna menyu hangu da zä da 'yørpabi rá 'befi. Nu'a n'na ra mefi bi unni cat'a mahuaɗi ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unni yo mahuaɗi ra menyu. Man'na ra mefi p'uya, bi unna n'na mahuaɗi ra menyu. Mi ðäpra menyu yø mefi na ra hmu, bi ma yap'atho p'uya. ¹⁶ Nuna ra mefi bi ndäpi cat'a mahuaɗi ra menyu, bi 'yørpä rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi cat'a mahuaɗi ra menyu bi ðaha. ¹⁷ Nuna ra mefi bi ndäpi yo mahuaɗi ra menyu, bi 'yørpä rá 'befi ra menyu bi t'unni. Mi yo mahuaɗi ra menyu bi ðaha. ¹⁸ Pe nuna ra mefi bi ndäpa n'na mahuaɗi ra menyu, bi 'ya'ma n'na ra ots'i. Ja bi gäpa p'u rá menyu rá hmu.

19 Mī ma ya'atho yø pa p'uya, bi zøhrá hmu yø mēfi. Bi 'yørpabi ra güenda'a ra mēnyu xi däpi. 20 Rá mēdi bi zo'a rá mēfi xi däpi cut'a máhuahí ra mēnyu. Gá bi dápra hmu'a 'det'a máhuahí ra mēnyu mī há. Bi 'yēmbi: "Ague grá hmu, cut'a máhuahí ra mēnyu gá dáqui, pē jaua mī cut'a máhuahí ra mēnyu dá táha", bi 'yēmbi. 21 Nu'a ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi: "Ya xanho grá hoga mēfi, hīngá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra mēnyu dá fát'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fát'a'i ya. Nuya hangu ra pa di nja'i mpáhá ya", bi 'yēmbi. 22 Bi zø'a rá mēfi xi ndápi yo máhuahí ra mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi mēfi: "Ague grá hmu, yo máhuahí ra mēnyu gá dáqui, pē jaua mī yo máhuahí ra mēnyu dá táha, ya goho máhuahí'a ya", bi 'yēmbi. 23 Ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi: "Ya xanho grá hoga mēfi, hīngá nhyetho. Gá pømmanho co nu'a zits'u ra mēnyu dá fát'a'i. A nuyá, man'na xangu ga fát'a'i ya. Nuya hangu ra pa di nja'i mpáhá ya", bi 'yēmbi. 24 Rá nzeuguitho bi zø'a rá mēfi xi ndápa n'na máhuahí ra mēnyu p'uya. Bi 'yēmbi mēfi: "Ague grá hmu, nugá dí padí ngue guí ya manzaquí. Guí á'a te hīnxca táha. Guí xoc'a te hīnxca pēfi. 25 Janāngue nugá dí su'i. Dá cá't'a hái nī mēnyu. Pē nuyá, jaua ná te nī mmeti ya", bi 'yēmbi. 26 Nu'a ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi: "Ua go grá ts'omēfi n'yø, gue grá ndø danhyei. Guí ēnguí ngue dí ácá'a te hīnx'tá táha. Guí ēnguí ngue dí xocá'a te hīnx'tá pēfi. 27 Uānguí xtá nzá xqui dá má mēnyugá p'u ja ra banco. Nu'mø má søhø, uānguí xtí ndäcrá nzābi má mēnyu", bi 'yēmbi. 28 Nuná ra hmu p'uya bi 'yēmbi mēfi 'bap'u: "Nuná rá mēfi 'bæua, damí hyannbāu'i n'na máhuahí ra mēnyu há. Damí unnui rá mēnyu'a rá mēfi há 'det'a máhuahí ra mēnyu. 29 Porque nu'a rá mēfi ya xangu rá mēnyu há, gue'a man'natho má t'unní'a. Pē nu'a rá mēfi zits'utho há, dá thannbābi'a zits'u rá mēnyu há. 30 A nuná rá mēfi hīnguí nne te dá mēfi, damí 'yēmhmu p'u thi ná. Ja dí nzomp'u 'nē ja dí gūxp'u yø ts'i", bi 'yēmbi.

Gátho yø ja'i 'bu'a nximhái dá thaspa ra güenda.

31 Nuná ra N'yohu di 'yē mahets'i, 'mø bá ēhē ngue dí ndast'abi, dá n'youi yø anxē. Nup'u dá mī, ja dí njap'u ra ts'ut'abi. 32 Gátho yø ja'i 'bu'a nximhái ja dí mpeti p'u dí hutí. Dí 'ueque n'na ngu n'na yø ja'i tengutho rá mände'yo 'mø sicyø chivo p'u ha 'būhyø de'yo. 33 Nu'ü yø de'yo di go'a n'yēi, nu'ü yø chivo di go'a ngaha. 34 Nu'a rá dast'abi dá 'yēmbi ja'i di gop'u ja rá n'yēi: "Bí 'yēhmü ua dí 'bui, di jap'ahu má Papá. Porque ngu'a bá sänni ngue dí nja hante ngue dí nhohra ximhái, ngue nua ha dí mända ja guí m'māhmü ua. 35 Porque nugá dá ntü

manthuhü, pē gá 'daciü rá hmē dá si. Nu'mø má nthuthe, gá 'daciü rá dehe dá si. Nu'mø má n'yo n'nanní n'na rá hái, gá 'daciü rá ts'äya. 36 Nu'mø hīn'yü rá ulu ga he, gá 'daciü rá ulu dá he. Nu'mø má hyēnní, gá ma güi zēnguaḡahu. Nu'mø má o rá fādi, gá ma güa nu'ü", dá 'yēmbi.

37 Nuya yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, dá 'yēmbi Hmu: "Ague grá Hmu, ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gui tú manthuhü, 'nē dá 'da'áhe rá hmē gá si? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gui tuthe, 'nē dá 'da'áhe rá dehe gá si? 38 ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gá n'yo n'nanní n'na rá hái, 'nē dá 'da'áhe rá ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue hīn'yü rá ulu gui hye, 'nē dá 'da'áhe rá ulu gá hye? 39 ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gá hyēnní, ogue gá 'yo rá fādi, 'nē dá ma di zēngua'áhe?" 40 Nu'a rá dast'abi dá 'yēmbi ja'i: "Mājuani dí xi'áhu, ngue nu'a te gá gá 'yørpahu ya má cugá 'bæua, madague'a hīnguí nnu mansu yø ja'i, pē nu te ra 'bäxte gá 'yørpahu ya, go gá fáxcāhü'a", dá 'yēmbi.

41 Rá dast'abi p'uya dá 'yēmbi ja'i ni gop'u ja rá gaha: "Damí 'uehmü ua dí 'bui, porque hīnguí nnu manho'áhu Oja. A nuyá, guí mmáhá rá castigo ja ra sibi i ja para zantho. Guehna rá sibi bi zän'Oja ngue dí ma rá zithu co 'nē'u yø anxē tēnní. 42 Porque nugá, nu'mø má ntü manthuhü, hīngá 'daciü rá hmē xcá si. Nu'mø má ntunthe, hīngá 'daciü rá dehe xcá si. 43 Dá n'yo n'nanní n'na rá hái, pē hīngá 'daciü rá ts'äya. Ja'mø hīn'yü rá ulu ga he, pē hīngá 'daciü rá ulu xcá he. Bī nja ra ora dá hyēnní, 'nē dá o rá fādi, pē hīngá ma güi zēnguaḡahu". 44 Mī dá'u yø ja'i ts'o p'uya, bi 'yēmbi Hmu: "Ague grá Hmu, ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gui tú manthuhü, 'nē hīndá 'da'áhe rá hmē xqui si? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gui tuthe, 'nē hīndá 'da'áhe rá dehe xqui si? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gá n'yo n'nanní n'na rá hái, 'nē hīndá 'da'áhe rá ts'äya? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue hīn'yü rá ulu gui hye, 'nē hīndá 'da'áhe rá ulu xqui hye? ¿Njam'mø dá nu'áhe ngue gá hyēnní, ogue gá 'yo rá fādi, 'nē hīndá ma xcābi zēngua'áhe?" 45 Rá dast'abi p'uya dá 'yēmbi: "Mājuani dí xi'áhu, ngue nu'mø hīn temá 'bäxte gui 'yørpahu ya yø ja'i 'bæua hīnguí nnu mansu yø ja'i, go gueque hīnguí nne gui fáxcāhü", dá 'yēmbi. 46 Nuya yø ja'i ya, guehya dá ma rá castigo para zantho ya. A nu'ü yø ja'i ya bi nhohyø ts'oqui, di t'unná te para zantho.

26

Yø nsuiü ra Jesús ya sänni ngue dá hyo.

1 Rá Jesús, mī juadi bí má gátho ya yø hya ya, bi 'yēmbi xādi:

2 —Guí pahma ngue manyo patho dí nja rá ngo ngue rá pascua ya. Dá gue'mø edi ja

rá ngo dá ma má dá rá N'yohu bí 'yé mahéts'i ngue dá ma má cuati rá pont'i.

³ Nu'u yø hmu yø mmäcja conyø xännbate ngue rá ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, gá bí mpeti p'u ja rá ngu rá Caifás, nuna rá 'bet'o mmäcja. ⁴ Ja bí nheca hya p'u, bí zänni ha di japi ngue di benträ Jesús dá hyo. ⁵ Nuna rá hya bí zänni, di n'yembj:

—Hinga gue'mø era ngo di mbent'i, n'námhá ngue hinda nangyo ja'i, dá yani —di n'yembj.

N'na rá xisu bí xispa rá aceite rá ya rá Jesús.

⁶ Nuna rá Jesús, ya 'bap'u ja rá hnini Betania ja rá ngu rá Simu nuna xi 'yøthe m'met'o ngue m'i 'ya rá do'yo. ⁷ Nuna rá Jesús, ya síhmε p'u ja rá mεxa. Nu'a rá ora'a, bí yut'ambo n'na rá xisu ni du n'na rá m'mo aceite ngue rá alabastro. I yup'u rá aceite mazihotho ga yuni, xandøngu rá muui. Bí xispabi rá aceite rá ya rá Jesús. ⁸ Nu'u yø xädi rá Jesús m'i nu te øtra xisu, bí mbøcue p'uya, bí 'yembj:

—¿Hanja ngue bí ma má'unitho ná rá aceite ná? ⁹ Xandøngu rá muui ná, xtä nzä xtä 'há ngue xti t'unna mēnyu yø hyoya.

¹⁰ Mí 'yøhra Jesús te mmanyo xädi, bí 'yembj:

—Oguí síhmε ná rá xisu 'bucua, porque xanho te ørque. ¹¹ A nuya yø hyoya guí mmanhmu, hangu rá pa guí nuuhu ya yø hyoya. Pε nugä hinga nzamhmu ua. ¹² A nuna rá aceite bí xisca má ya ná rá xisu, ya bí nja'a te m'i ja ngue xti nja'mø dá n'yäguí. ¹³ Majuaní dí xi'ahú ngue nup'u ha dá hmaná hoga 'da'yo hya gá rá ngani nximhäi, xquet'a 'ne'a te bí 'yørcaguí ná rá xisu, dá hma. Gue'a di fen'a.

Rá Judas di cutyø hya ha di japi ngue di dá rá Jesús.

¹⁴ Nuna rá Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho yø xädi rá Jesús, bí ma bá nyäui yø hmu yø mmäcja. ¹⁵ Bí 'yembj:

—¿Hangu rá mēnyu guí nne guí 'dacju n'námhá ga dá'ahú rá Jesús? —bí 'yembj.

Nu'u yø mmäcja p'uya, 'däte ma'det'a yø mēnyu ngue rá t'axi bí unni. ¹⁶ Janangue nuna rá Judas, bí hyoni ha di japi ngue di dāpyø mmäcja rá Jesús.

Yø xädi rá Jesús bí hoqui te da zi'a rá nde bí nsännigo ngue rá pascua.

¹⁷ Ya fuhra ngo nguehya yø pa ts'i rá thuhmε hingui n'youi rá íxi. Bí guatyø xädi rá Jesús, bí 'yembj:

—¿Haru guí nne ga hocähe rá nzibde gdá nsännigohu ngue rá pascua ya? —bí 'yembj.

¹⁸ Mí dahra Jesús, bí 'yembyø xädi:

—Ni me nu bí ja rá hnini ya, guí sømmi p'u ja rá ngu n'na rá n'yohu. Guí 'yēnuí: “Rá xännbate i gna: Ya bí zønna ora ya. Nua ja

ni ngu ja ga sägähe ua rá ngo ngue rá pascua, commä xädi, gna mma”, guí 'yēnuí.

¹⁹ Nuya yø xädi m'i yauí rá Jesús, bí 'yø'te te bí xifi. Nup'u ja rá ngu bí zoni, ja bí hojpu rá nzibde ngue rá pascua.

Bí xihyø xädi rá Jesús ngue padí ndana rá xädi ja ngue di dá.

²⁰ Mí dahra nde p'uya, nuna rá Jesús, gätho'u 'de'ma yoho yø xädi, gá 'bap'u ja rá mεxa. ²¹ Mente síhmε p'uya, bí 'yembyø xädi:

—Nuyá, dí xi'ahú ngue 'bucua n'na nc'ei ngue jügatho häi, ya xa hyoni ha di japi ngue di dāguí.

²² Nuya yø xädi rá Jesús emmei bí du yø mmui ná rá hya bí xifi. Bí müdi bí 'yänni 'da m'i 'da p'uya te'o ná i mma, bí 'yembj:

—Ague grá Hmu, ¿ua go guecä'a guí mmanya? —bí 'yembj.

²³ Mí dahra Jesús, bí 'yēna:

—Nuna dí com'me má mohi ua dí síhmε ya, guehna di dägä naya. ²⁴ Majuaní ngue rá N'yohu bí 'yé mahéts'i, dá tho'a te rá n'u ja ngue dá thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro ngue dí nja. Pε hague ngu rá castigo dá thohná rá n'yohu ja ngue di dāguí. Nuna rá n'yohu ná, man'na xanho ngue'mø hin xtäbä m'mui.

²⁵ Nuna rá Judas ja ngue di dá p'uya, bí 'yembj:

—Ague grá xännbate, ¿ua go guecä ná rá hya guí mmanya? —bí 'yembj.

Mí dahra Jesús, bí 'yemthobi:

—Ahá, go gue'e tengutho guí mmanya.

Rá Jesús bí xihyø xädi ngue di nzibde.

²⁶ Mente síhmε p'uya, bí hyajman'na rá thuhmε rá Jesús. Mí ja mammadí Oja p'uya, bí xenna thuhmε, bí unyø xädi ngue dá zi. Bí 'yembj:

—Damí síhu rá thuhmε ja ua ya. Nuna, guehna má do'yogá ná.

²⁷ Bí decra vaso po rá ngui rá uva p'uya. Mí ja mammadí Oja, bí unyø xädi ngue dá zi 'da'its'u. Bí 'yembj:

—Damí sí gätho'ahú naya. ²⁸ Nuna po rá vaso ja ua ya, guehna má jigä ná. Porque guehna rá hmeya naya ngue nu'mø dá tu, dí nja rá ts'edi rá 'da'yo cohi øt'ahú Oja. Porque nu'a di mfamma ji, xandøngu yø ja'i di nhohyo ts'oqui. ²⁹ A nuyá, dí xi'ahú ngue ya hinni mantho 'dap'u ga síhu rá ngui rá uva, asta gue'mø bí zønna pa ngue má 'da'yo honga síhu p'u ha di manda má Papá.

³⁰ Mí juate rá nsihmε p'uya, bí dut'a n'na rá thuhü ngue εspabi Oja. Bí ma p'uya, i mar'u bí ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos.

I pahra Jesús ngue dá zop'u m'mefa yø xädi.

³¹ Rá Jesús bí 'yembyø xädi:

—Gätho'ahú ya, guí sogahu p'u'a di nxui. Porque dí nja'a te mmanp'u ja rá Maca

Libro ngue ɛna: “Ga ɔt'a ngue da du ra mǎnde'yo. Yɔ de'yo p'uya di n'ɛni”, i ɛna. ³² Pɛ nu'mɔ dǎ bɛnnate, gani mpagǎ Galilea ja gani tɔp'aha p'u.

³³ Ra Bedu p'uya bi 'yɛmbi:

—Madague'a ngue gǎtho da zoc'a'i p'u ya mǎ'da ma n'yohu, pɛ nugǎ hinga soc'a'i —bi 'yɛmbi.

³⁴ Ra Jesú s bi 'yɛmbra Bedu:

—Majuani dí xi'i ngue nu'a di nxui ya, nu'mɔ tobe hǎndi mahra ɔni, ya xqui cɔnga nhyundi, guí mma ngue hinguí paquí —bi 'yɛmbi.

³⁵ Pɛ ra Bedu p'uya mahɔn'a ɛna:

—A, nu'a, hin'na'a. Madague'a ngue 'dap'u ga tui, pɛ nugǎ hinga cɔn'a'i —bi 'yɛmbi.

Gǎtho'u mǎ'da yɔ xǎdi p'uya, 'da'igu bi ma.

Ra Jesú s bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

³⁶ Nuna ra Jesú s bi mǎhǎ yɔ xǎdi, bi zɔmp'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani. Nup'u bi zɔni, bi 'yɛmbi:

—Damí mǎhmi ua ya, mɛnte ga thocǎ mǎts'u ni nguehna ngue ga ma mat'Oja —bi 'yɛmbi.

³⁷ Bi thohmǎts'u ni nguep'u ra Jesú s, bi mɛ ra Bedu 'nɛ bi mɛ'u yoho yɔ ts'ant'u ra Zebedeo. Bi mudi bi dǎr'man'u rá mmǎi ra Jesú s, mǎthoguitho ngue bi du rá mmǎi.

³⁸ Bi 'yɛmbyɔ n'yoi p'uya:

—Janjuani ngue tu mǎ mmuigǎ, nup'u nnǎ sǎ, ya ja ngue 'bexca tu. Damí cohmi ua ya, pɛ 'yogui ahmi. Ma gǎ ǎ mǎ t'ahaha —bi 'yɛmbi.

³⁹ Ra Jesú s bi thohmǎts'u ni nguep'u. Bi m'memfo hǎi p'uya ngue mmat'Oja. Bi 'yɛna:

—Ague mǎ Papá'i, nu'mɔ guí nnu manho, damí yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocǎ. Pɛ hinga nu'a go ga sǎnnǎ gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sǎnni, gue'a di nja'a —bi 'yɛna.

⁴⁰ Mǎ juadi bi mat'Oja p'uya, bí 'yɛp'u 'b'u hu yɔ xǎdi. Pɛ bi ɔini ngue ya mǎ aha. Bi 'yɛmbra Bedu p'uya:

—ɛUa xinga n'na ora di sǎ guí 'yǎ ni t'ahaha n'yɔ? ⁴¹ Damí mat'Oja, 'yogui ahmu. Nu'mɔ hinga mat'Ojaha, nthambenitho hinda gue'a guí 'yothu. I nne ni mmǎi ngue guí 'yothu nǎ ra hya dí mmangǎ, pɛ ɛmmɛi cuen'ni do'yohu.

⁴² Mahɔmbi zop'u yɔ xǎdi, bi mengbu xpi 'yɛhɛ ngue bá mat'Oja. Bi 'yɛna:

—Ague mǎ Papá'i, nu'mɔ ya hinguí nnu manho ngue guí nyanguí ngue'a ra ndate ja ngue ga thogui, di nja'a te ni páhǎ 'mɔ.

⁴³ Mambǎ pengbaya, mahɔmbi ɔinyɔ xǎdi ngue mǎ aha, porque ɛmmɛi ne tha. ⁴⁴ Mahɔmbi zop'u p'uya, bi ma'a rá hyu ndi ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a

m'met'o, ngut'a ra hya xi Oja. ⁴⁵ Mahɔmbi 'yɛp'u 'buhyɔ xǎdi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Gue mahɔnguí ahmi n'yɔ. A nuyǎ, ya bi zɔnna ora ngue di ndǎpyɔ ts'oc'ɛi ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i ya. ⁴⁶ Damí nangui. Ya bá ɛcua nǎ di dǎgui, ma ga ma c'atha.

Ya bi mbentra Jesú s.

⁴⁷ Mɛnte nzohyɔ xǎdi ra Jesú s, bi zɔhna ra Judas rá n'yoi'u 'de'mǎ yoho yɔ xǎdi, bá n'yoi xangu yɔ ja'i, bá gu yɔ juai, bá gu yɔ za. Guehya yɔ ja'i xi menhyɔ hmu yɔ mmǎcǎ conyɔ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nja.

⁴⁸ Nuna ra Judas, ya xi xihyɔ ja'i temǎ senya da 'yɔt'e, xi 'yɛmbi: “Nu'a ra n'yohu gǎ zenguagǎ ya, 'nɛ ga surpa rá hmi, gue'a guí homhmu'a p'uya. Damí benthu”, xi 'yɛmbi.

⁴⁹ Janangue mǎ zɔmp'u 'bǎhra Jesú s, bi guat'i ngue bi zɛngua. Bi 'yɛmbi:

—Xcǎde grǎ xǎnnbǎte —bi 'yɛmbi.

Bi zarpa rá hmi p'uya. ⁵⁰ Ra Jesú s bi 'yɛmbi:

—Ague amigo, ya da guehra ora jap'u di nja'a te gni 'yɛhya.

'Bexque'a bi bentyɔ ja'i ra Jesú s. ⁵¹ Mǎ ma mǎ bent'i ra Jesú s, bi guxrǎ juai'a n'na nc'ɛi rá xǎdi. Bi zennbǎbi rá 'yɛhɛ ra 'bet'o mmǎcǎ, bi hyejpabi rá gu. ⁵² Ra Jesú s bi 'yɛmbra zete:

—Damí fos'ni juai. Porque ra ja'i hote conna juai, xquet'a conna juai ja ngue di du. ⁵³ ɛUa hinguí padj ngue nu'mɔ gǎ ǎpǎ mǎ Papá ngue da máxqui, da pennagui tho'i 'de'mǎ yo'bai yɔ anxɛ ngue da máxqui? ⁵⁴ Pɛ nu'mɔ ngu'a ga ɔt'e, ya hinda zǎ di nja'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Macǎ Libro 'mɔ. Porque nu te dí thocǎ ya, ya nt'ot'i ngue ngu'a di nja.

⁵⁵ Ra Jesú s bi 'yɛmbyɔ nzite:

—ɛUa guí ɛmhmǎ ngue drǎ begǎ, ngue guí cǎhu yɔ juai, 'nɛ guí cǎhu yɔ za ngue guí benngaha? Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xǎnnbǎ ra hya yɔ ja'i p'u ja ra nja. Uanguí xtǎ nzǎ ngue ja xqui benngaha p'u. ⁵⁶ Pɛ nu te guí ɔrcǎhu ya, ya bi nja'a te ra hya bi 'yotyɔ pɔngahya Oja p'u ja ra Macǎ Libro —bi 'yɛmbi.

Gǎ bi zop'u yɔ xǎdi ra Jesú s ngue bi 'dagui.

Nuya yɔ n'yohu 'bet'o ngue yɔ judio bi hyaspabi ra güenda ra Jesú s.

⁵⁷ Nuna ra Jesú s bi ts'ixpu 'bǎhra Caifás, nuna ra 'bet'o mmǎcǎ. Nup'u ja rá ngu nǎ ra mmǎcǎ nǎ, ja bi mpeti p'u yɔ xǎnnbǎte ngue ra ley, conyɔ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nja. ⁵⁸ Pɛ ra Bedu ni 'befa ya'atho p'u ni ma yɔ ja'i ni zi ra Jesú s. Mǎ zɔmp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmǎcǎ, bi yat'ambo ra dathi. 'Dap'u bi mǎhmi yɔ policia. I tɔ'mi tengu da thohra Jesú s.

⁵⁹ Nu'u yɔ hmu yɔ mmǎcǎ co 'nɛ'u yɔ n'yohu 'bet'o ngue yɔ judio, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhɛcǎ hya, honi ha di japyɔ fehni, da 'yɛmbi ngue ni 'yup'u da du ra Jesú s.

60 Pe hingui tɪni ha di japrā hya, madague'a xangu yō ja'i bi manyō fehni ngue di yaprā Jesús. M'mēfa p'uya, mahōmbi guar'mi yonc'ei ngue di yapi. 61 Bi 'yembji:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, bi 'yēn'a n'na ndi: “Nugā dā zā gā xorpabi rá nija Oja, 'nē nhyu patho gdā hojman'na ra nija ma'da'yo”, bi 'yēnā.

62 Bi m'māhra 'bet'o mmācja p'uya ngue bi 'yembra Jesús:

—Ze guí mmanna ra hya guí nyap'a'i ya n'yō? ¿Ua hin tema hya gdi thadi? —bi 'yembji.

63 Pe ra Jesús hinte gā ndātho. Ra 'bet'o mmācja p'uya mahōmbi 'yembji:

—Nuna Oja i 'bai, dami 'yēxā ntestigo, dami xicje njuani ya ngue'mō majuaní gue'e grā Cristo rá Ts'ant'ui Oja.

64 Mi dahra Jesús, bi 'yembji:

—Ahá, go guēcā tengutho ra hya guí mmanya. 'Nē dí xi'ahū, guí nnuhū ra N'yohu bí 'yē mahets'i dāni mmip'ū bí ja rá n'yēi Oja nuna jase rá ts'edi. 'Nē dā 'yehra pa ngue hōnda ēhē, di 'yē mahets'i dā n'yoi ra guí.

65 Mi 'yōhra mmācja nā ra hya bi manna Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuē. Bi 'yembyō ja'i p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja nā. Nuya mfadi ya ngue hin tema man'na mā testigo dí homhmū ya. Ya gā 'yōsehū ya ngue thenmahya Oja. 66 Xiya, ze guí mmāhmū nā ra hya bi manya? —bi 'yembyō ja'i.

Yō ja'i p'uya bi 'yēna:

—Nuna, ni 'yup'ū ngue dā tho nā.

67 Yō ja'i p'uya bi zospabi rá hmi ra Jesús 'nē bi mat'i. Mi'da p'uya bi memba rá hmi.

68 Yō ja'i bi 'yembra Jesús:

—Nu'i guí mma ngue grā Cristo, dami pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yembji.

Bi manna Bedu ngue hingui padi te'o ra Jesús.

69 Ya hup'ū ja ra dathi ra Bedu. Nuna n'na ra xisu ngue ra guni p'ū ja ra ngu bi guarbu hu ra Bedu. Bi 'yembji:

—'Nē'i ni n'yoi ra Jesús nuna ra mmengu Galilea.

70 Ra Bedu p'uya, nuna ra hya bi mā, gā bi 'yōhyō ja'i mi 'bup'ū ngue bi 'yēna:

—Hin'na, hīndi pacā tema hya guí nne guí xicya.

71 Ra Bedu p'uya i map'ū bí ja rá goxthi ra dathi. Mi nu man'na ra xisu p'uya, mahōmbi 'yembyō ja'i 'bup'ū:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a rá n'yoi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret.

72 Ra Bedu p'uya astā bi 'yēxā ntestigo Oja ngue bi 'yēnā:

—Hin'na, hīndi pacā nā ra n'yohu guí mmanya.

73 Mi tho hman'na ts'auqits'ū p'uya, nu'ū yō ja'i 'bup'ū, bi guatra Bedu, bi 'yembji:

—Majuani ngue ni n'yoi ra Jesús, porque di nequi ngue ni mmengu'ha, xōgue nt'ōdetho'a te gni ya —bi 'yembji.

74 Mi dahra Bedu p'uya, mahōmbi 'yēnā:

—Dā jacā ra castigo Oja 'mō ngue himma juani te dí xi'ahū. Pe nuna ra n'yohu guí xicjū, hīndi pacā te'o nā.

Mi juadi bi manna ra hya nā, bi mmahra ōni. 75 Ra Bedu p'uya bi zō rá mmāi nā ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yembji: “Tobe hīndi mahra ōni, ya xqui cōnga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yembji. Ra Bedu p'uya, astā ra zōndummai bi bōn'athi.

27

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

1 Mi nechahi p'uya, bi mpeti gātho yō hmu yō mmācja conyō n'yohu 'bet'o p'ū ja ra nija. Bi nhecahya ngue sānni ha di japi dā hyo ra Jesús. 2 Bi dutra Jesús ngue bi zixpu 'buhra Pilato marā gobierno.

Ra Judas bi nhyose.

3 Nuna ra Judas xi dā ra Jesús, mi badi ngue ya bi nhecahya yō ja'i ngue dā hyo ra Jesús, bi dār'man'ū rá mmāi p'uya. Bi map'ū bí 'būhyō hmu yō mmācja co 'nē'ū yō n'yohu di manda p'ū ja ra nija. Bi cospabi'ū 'dāte ma'det'a yō mēnyu ngue ra t'axi xi unni. 4 Bi 'yembji:

—Ra ts'oqui dā ōt'ā ngue dā dā'ahū nā ra n'yohu hīnte ndupate ngue dā tho —bi 'yembji.

Pe nu'ū yō mmācja p'uya, bi 'yembra Judas:

—Nu'ā guí mmanya, ya hīndi mportagāhe'a ya. Ya guí nnuē p'ū te guí ōt'e.

5 Nuna ra Judas bá enyō mēnyu p'ū ja ra nija. Bi ma p'uya, bi datrá 'yuga connā nthāi i nzadi ngue bi dū.

6 Nup'ū ja ra nija p'uya, nu'ū yō hmu yō mmācja bi hyaxra mēnyu xi 'yēnna Judas, di n'yembji:

—Nuyá, hingui sā ngue gā uanspahū ra mēnyu ngue ra ofrenda naya, porque rá nzabi'a to bi dā ra ja'i ngue dā tho nā.

7 Bi nya p'uya, bi zānni ngue nuna ra mēnyu, dā dān'a n'na ra hāi ni hu ngue ra njats'oye. Bi ne ngue nuna ra hāi dā dāi, ja dā 'yāp'ū yō ja'i dā dū, ngue hingyō mmengu p'ū. 8 Jananguē nuna ra hāi naya, guí hutyō ja'i ngue ra Ji. 9 Ya bi nja nā te ra hya xi manna pōngahya Jeremias ngue bi 'yēnā: “Bi njo'ū 'dāte ma'det'a yō mēnyu ngue ra t'axi. Guehna ra nzābi xi zānyō judío ngue dā gut'i.

10 Nuna ra mēnyu nā p'uya, guehna i thānna hāi ni hu ngue ra njats'oye nā. Ya bi nja tengutho ra hya bi 'bejpagui Oja ngue di nja”, bi 'yēnna Jeremias.

Nuna ra Jesús ya 'báp'uh 'buhra Pilato mará gobierno.

¹¹ Ra Jesús bi ts'ixp'uh 'buhra gobierno. Ra gobierno p'uya bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ahá, go guecá tengutho ra hya guí mmanya.

¹² Nu'uh yø hmü yø mmäcja p'uya co 'ne'uh yø n'yohu 'bet'o p'uh ja ra njja, gá di yarpa Jesús. P'e ra Jesús hñte ga ndatho te sifi. ¹³ Ra Pilato bi 'yembra Jesús:

—¿Ua hingui øde te gäma hya guí nyap'a'i ya?

¹⁴ P'e ngutho ra Jesús hingui thadi. Janangue ra gobierno di 'yøtho ngue hin temá hya ga ndatho.

Bi manda ra Pilato ngue da ma macuati ra pont'i ra Jesús.

¹⁵ Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofádi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. P'e yø ja'i'uh huanhñi ndana ra ofádi da ma mathøgue. ¹⁶ Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofádi n'na ra n'yohu ñi hu ngue ra Barrabás. 'Né gátho yø ja'i padí ngue xanhñts'i rá ts'oqui mi ja na. ¹⁷ Nup'uh bi mpeti yø ja'i, ra Pilato bi 'yembyø ja'i:

—¿Ndana guí nnehu ngue ga thøcá ya, ra Barrabás, uague ra Jesús nuna gui hutyo ja'i ngue ra Cristo?

¹⁸ Nguna bi xihyø ja'i ra Pilato, ngue bi ne xti thohra Jesús. Porque padí ngue ra nts'eyatho øtyø mmäcja nuya xi däpra Pilato na ra Jesús.

¹⁹ Ya hup'uh ja rá nhudi ra Pilato ngue da 'yøtra ts'ut'abi. P'e nu'a rá xisu ra Pilato bi mennbabi ra hya, bi 'yembi: “Nuna ra n'yohu 'yost'abi, ra hoja'i na, 'yo tega di nthint'i ngue'a te ga 'yost'abi na. Porque manxui nts'utho te xtá 'uipi ngue da thogui”, bi 'yembi.

²⁰ P'e yø hmü yø mmäcja conyø n'yohu 'bet'o p'uh ja ra njja emmei di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yäpra Pilato ngue di thø ra Barrabás, go da tho ra Jesús. ²¹ Ra gobierno mahømbi 'yembyø ja'i:

—¿Ndana gue'a ya yonc'ei guí nnehu ngue da ma mathøgue ya?

Yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Da ma mathøgue ra Barrabás.

²² Ra Pilato mahømbi 'yørpa ra nt'änni yø ja'i, bi 'yembi:

—Xina ra Jesús gui hutyo ja'i ngue ra Cristo, ¿te guí nnehu ga japä na? —bi 'yembi.

Yø ja'i p'uya, gátho bi 'yena:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

²³ Ra Pilato p'uya bi 'yembyø ja'i:

—P'e ¿temá nts'o xá 'yø'nä p'uya?

Yø ja'i p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yena:

—Da guatra pont'i na.

²⁴ Ra Pilato p'uya bi badi ngue hñda zá ha di japi di thøhra Jesús. Porque mathoguiho mahyø ja'i ngue ncué. Bi manda bá thannba ra dehe p'uya ngue yø hmü yø dá yø ja'i p'uh bi nxu'ye. Bi 'yembyø ja'i:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hñte ndupate na. Hñmma ts'oquigá p'uh ngue da tho na. Ya guí nnuçeha p'uh te guí øthh.

²⁵ Yø ja'i p'uya bi 'yena:

—Nugähe co 'nehmä basihe, go ma ts'oquigähe p'uh da du na ra n'yohu na.

²⁶ Ra Pilato p'uya bi manda ngue bi ma mathøgue ra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi sityø soldado ngue da fei, né da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

²⁷ Nu'uh yø soldado ra gobierno bi zixra Jesús, i map'uh ja rá dathi ra cuarte. Bi ma mapeti gátho yø soldado p'uya ngue di mäts'i. ²⁸ Yø soldado p'uya bi møjpabi rá he ra Jesús, bi hetá n'na ra tuhu ngue ra jupoi. ²⁹ Yø soldado ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gáspra rá ya ra Jesús. Bi gärpa n'na ra t'o rá 'ye ngue rá n'yei. 'Né bi ndantyøhmü p'uh ha 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanñ hñu mansu n'na rá dast'abi. I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yembi.

³⁰ Bi zots'i. Bi guaspabi ra t'o mi fo rá 'ye p'uya, di jänmbabi rá ya. ³¹ Mi juadi bi denmahya p'uya, bi gajpabi ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

³² Nup'uh ja ra 'yu, bi nthuei p'uh n'na ra n'yohu ngue ra mmengü p'uh ja ra hñini Cirene, ni hu ngue ra Simu. Nu'uh yø soldado manñi zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma macuati ra Jesús. ³³ Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i p'uh ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na i nne da ma ngue ra Njuyaxhmü. ³⁴ Nup'uh bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'youu ra mirra para ngue di pumbenñi. Mi zá te ja p'uya, hñimbi ne bi zi.

³⁵ Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'uya ngue to xtá ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. Ya bi nja tengutho ra hya bi manná pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui ngue bi 'yena: “Da ma ra taha yø ja'i ngue to di tocabi ma he”, bi 'yena. ³⁶ Bi mihyø soldado p'uya ngue hñtho te di ja ra Jesús. ³⁷ Nup'uh ja rá ya ra pont'i cuatra Jesús, bi ma macuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'uh te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ena: “Nuna ra n'yohu 'bucua, guehñä ra Jesús rá dast'abi yø judío na”, enna letrero.

³⁸ Né yoho yø bē bi ma macuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yei, n'na i gohrá gaha. ³⁹ Asta

huatyo ya yø ja'i thop'u ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni. ⁴⁰ I ɛmbi:

—A nuya n'yo, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Nɛ guí ɛna ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. Damí nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i guí cuatya ngue'mø majuaní rá Ts'unt'u'i Oja ya.

⁴¹ Nu'u yø hmü yø mmäcja conyø xännbate ngue ra ley, conyø fariseo, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, gä thenmahya ra Jesús. Di n'yembj:

⁴² —Mí mmanna ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe nuyá, hinda zá ha di japi di nyanse ya. A nu'mø majuaní ngue rá dast'abi yø judío ya, dá zá dá çahna ja ra pont'i ya n'namhma ngue gä ɛc'eihu te dá ma. ⁴³ Mí mma ngue rá Ts'unt'u Oja, 'nɛ mí mma ngue fax Oja. A nuyá, ma ga nnuhu ya ngue'mø nne Oja ya, dá máx'mø —di n'yembj.

⁴⁴ Nuya yø bɛ 'dap'u cuathu ra pont'i ra Jesús 'nɛhya thenmahya ya.

Ya bi du ra Jesús.

⁴⁵ Mí hyuxyadi p'uya, bi m'mexui gä ra ximhäi asta hyunde. ⁴⁶ Nu'mø ni ma dá za'i hyunde p'uya, ra Jesús ra ndøts'edi bi 'yɛna:

—Elí, Elí, çlama sabactani? —bi 'yɛna.

I nne dá manna ra hya na: “Ma Oja'i, ma Oja'i, çhanja ngue gä hyɛgagui p'u?” ⁴⁷ Ja mí 'bärpátho 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i p'uya di n'yembj:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

⁴⁸ 'Bexque'a bi ma n'na nc'eí mi 'bärp'u, bá ha n'na xɛqui ra esponja xa ntüdj, bi pop'u ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpabi rá ne ra Jesús ngue dá zats'i. ⁴⁹ Pe mí da yø ja'i 'bärp'u bi 'yembj:

—Ma ga nnuhu ya ngue'mø dá ɛhna ra Elías i nzofu ngue dá yanya.

⁵⁰ Ra ndøts'edi bi 'yɛn'a n'na rá hmafi ra Jesús. Bi du p'uya. ⁵¹ Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mí zup'u ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. 'Nɛ bi 'yan'ahäi, yø t'øhø bi hyegue.

⁵² Bi xohyø panteón mí o yø ánima. Bi bennate xangu yø ja'i mí ɛc'eí Oja. ⁵³ Nu'mø mí bennate, bi bømp'u ja yø panteón. Pe nu'mø mí bennate m'mɛfa ra Jesús, nuya yø ja'i xi bennate bi map'u ja ra maça hñini Jerusalén. Ja bi nup'u xangu yø ja'i ngue ya 'bai mahøn'a p'uya.

⁵⁴ Nu'a ra capita co 'nɛhyø soldado 'bärp'u ni hyandra Jesús. Mí nu ya p'uya ngue bi 'yan'ahäi 'nɛ bi nu te gä bi 'yøtra Jesús mɛnte bi du. ɛmmɛí bi nsu, di n'yembj:

—Majuaní ngue nuna ra n'yohu na, rá ts'unt'u Oja na.

⁵⁵ Xangu yø xisu yap'útho mambj 'bai ngue hantho te gä bi nja. Nuya yø xisu ya, bá nɛxa Galilea ngue bá ten'mø maní ma Jerusalén ra Jesús. 'Nɛ guehya yø xisu mí fäts'i ngue di unni te mí honi. ⁵⁶ Nuya yø xisu ya, n'youi p'u ra Maya nuna ra mmɛngu

Magdala, co 'nɛhna ra Maya rá mamá ra Jacobo 'nɛhra José, co 'nɛhna man'na ra xisu, rá mamá'u yoho yø ts'unt'u ra Zebedeo.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

⁵⁷ Ya ni ma dá dáhra nde p'uya, bi zø'a n'na ra n'yohu ngue ra mmɛmmeti ni hu ngue ra José, ra mmɛngu p'u ja ra hñini Arimatea. Xquet'a 'nɛhna mará xädi ra Jesús. ⁵⁸ Nuna ra José, bi ma bá nyauí ra Pilato, bá äpra nt'ɛdi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. Ra Pilato p'uya bi unna nt'ɛdi ngue dá thacra Jesús. ⁵⁹ Nuna ra José, mí hyajpa ja ra pont'i ra Jesús, bi 'uennbabi rá do'yo co n'na ra sávana ma'da'yo. ⁶⁰ Ra José ya xi 'yambu ja ra t'øhø n'na ra 'da'yo panteón ngue xta 'yo mø xta ndu, ja bi gärbu ra Jesús. Bi gotra goxthi co n'na ra ndø do. Bi ma p'uya. ⁶¹ A nuna ra Maya ngue ra mmɛngu Magdala co 'nɛhna man'na ra Maya, hurpátho gä i ma nt'ägui ra ánima ya.

Bi máhyø soldado p'u o ra Jesús.

⁶² Ya ra pa ngue ra ts'äya 'mø mí hyats'i. Nu'u yø hmü yø mmäcja conyø fariseo bi ma bá nyauí ra Pilato. ⁶³ Bi 'yembj:

—Ague grá ts'ut'abi, nu'mø mí ya na ra fɛhni n'yohu bi du, mí ɛna ngue nu'mø bi gua'a nhyu pa xta ndu, di bennate p'u dá nt'ägui. ⁶⁴ Janangue nuyá, dami 'yetyø soldado ngue dá fädi ha o ra ánima asta ngue'mø bi tho'a rá hyu pa xa t'ägui. Ya hinda záp'u dá ma yø xädi 'mø ra xui ngue dá hyaxra ánima, m'mɛfa p'uya dá hyätyo ja'i, dá 'yembj ngue ya bi bennate. Ya man'natho bi thär'mants'øju p'uya ngue m'met'o.

⁶⁵ Ra Pilato bi 'yembbyø mmäcja:

—'Bup'u yø soldado guí ähmu. Ni máhä, bi fáthu ra panteón, pe dami segurahu xandønho.

⁶⁶ Gä bi ma p'uya ngue bá fädi xanho ra panteón. Bi mɛpyabi rá njo'mi ra panteón. Bá sop'u'u yø soldado ngue yø mädi p'uya.

28

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Nu'a ra pa ngue ra ts'äya ya bi thogui. Mí hyaxa ndomingo rá mädi ra pa ngue ra semana. Nuna ra Maya ra mmɛngu Magdala co 'nɛ'a man'na ra Maya bi ma ngue bá nu ra panteón. ² Nu'mø ya ni ma dá zøni, nthambɛnitho bi 'yan'ahäi. Porque n'na rá anxe Oja bi 'yɛ mahɛts'i, bi zøp'u ja ra panteón. Bi duntra do mí co'mra panteón. Ja bi hyuxp'u p'uya. ³ Nuna rá anxe di yoxni tengutho rá huɛi 'mø di yot'i. Rá he p'uya, xandønt'axi. ⁴ Yø soldado ngu i nu ra anxe, asta ra huaqui ngue ra ts'u. ɛntho ya xi du ngue ra ngüent'i.

⁵ Mí sønya yø xisu, ra anxe bi 'yembj:

—'Yo guí søui. Porque dí pacá ngue guí hommi ra Jesús nuna bi cuatra pont'i yø ja'i.

⁶ Damí nuui ua bi 'begui, ya hñinjo' o ua, ya

xā bēnnate tengutho rā hyā bi xi'ahū 'mō mī 'būi. ⁷ A nūya nī mē n'nahmantho ya, nī xihmī yō xādi ngue ya xā bēnnate rā Jesús 'nē danī dōp'ahū Galilea, ja gnī nūhū p'ū. Guehnā ja ngue gā xi'ahū nāya.

⁸ Nū'ū yō xisu p'ūya, n'na zihmantho bi ma. Māde di johya, mādi i sū, pē nī tihī ngue danī xipyō xādi te xī nja. ⁹ Nūp'ū ja rā 'yū p'ūya, mī dambēnī ya bi nthēui rā Jesús ngue di zēngua. Nū'ū yō xisu p'ūya bi guarbū 'bāhṛā Jesús ngue bi dospā yō gua ha gā ndanne. ¹⁰ Rā Jesús bi 'yēmbiyō xisu:

—Yō guī sūui ya. Nī mē ya bā xihmī'ū mā cugā ngue jatho dā mā Galilea, ja ganī nūhū p'ū.

Yō mmācja bi gūṭṛā mēnyū yō soldado ngue dā manṇā fēhni.

¹¹ Mēnte nī hyā rā 'yū yō xisu, nūya 'da yō soldado mī fāhṛā panteón, bi map'ū ja rā hnīnī, bā xipyō hmū yō mmācja te gā xī nja. ¹² Yō mmācja p'ūya, bi mā bā nyāui yō n'yohū 'bēt'o p'ū ja rā nūja, bi gohṛā acuerdo te 'bē'a ja ngue dā 'yōt'e. Bi zānnbūya ngue nūya yō soldado xī nūp'ū xi bēnnate rā Jesús, dā gūṭ'i xāngu rā mēnyū. ¹³ Bi 'yēmbiyō soldado:

—Nūya guī 'yēmphū yō jā'i ya: “Mānxui xā nzōcje rā t'āhā. Mēnte dī āhme p'ūya, xā nzōhyō xādi rā Jesús ngue xā hyats'i”, guī 'yēmphū yō jā'i ya. ¹⁴ Nū'mō dā bahra ts'ūt'abi ngue guī mmāmmī ngue xā nzū'ahū rā t'āhā, a nū'mō ngue dā zū'ahū, 'yo te guī mbēmhmū hīnte dā ja, go gā hojppāhe rā mmūi.

¹⁵ Yō soldado p'ūya, bi hyānnā mēnyū bi t'ūnnī, bi mā tengutho rā hyā bi sifi ngue dā mā. Nūnā rā hyā bi mānyō soldado, gue'a rā hyā sihyō judío'a ya astā guehṛā pa ja p'ūya.

Ya bi nyāui gā 'dē'mā'da yō xādi rā Jesús.

¹⁶ Nū'ū 'dē'mā'da yō xādi rā Jesús i mā Galilea. Nūp'ū ja rā nyūnī mī mmānnā Jesús ngue dī nthēhū, ja bi zōmp'ū. ¹⁷ Jā mī nū yō xādi rā Jesús ngue ya 'būp'ū, gā bi danne. Pē yobēnī dī'da ngue'mō majuanī ngue gue'a rā Jesús oque hīn'nā. ¹⁸ Pē rā Jesús bi guarbū ha 'būhyō xādi, bi 'yēmbi:

—Nūgā, bi n'najhṃā cargo ngue gā mānda māhēts'i 'nē cua ja rā xīmḥāi. ¹⁹ Janāngue nūyā, dī xi'ahū ya ngue guī mmāhā gā rā ngūnī nxīmḥāi. Dāmī hyonī ha gdī japhū yō jā'i ha di gohī ngue mā xādi. Dāmī xixyābāhū yō jā'i dā 'yēc'ēigūi, gue'a dī nēquī'a ngue n'yōui rā Papā, n'yōui rā Ts'ūt'ū Oja, n'yōui rā Espīritu Santo. ²⁰ Nūya te gāma hyā xtā xi'ahū guī 'yōthū, dāmī xānnbāhū yō jā'i ngue dangū'a dā 'yōt'e. Dāmī pāhmū ngue dī n'yohū hangū rā pa, astā gue'mō danī njua'a nxīmḥāi. Dā ngūṭ'atho.

Ra Marcos Nuna ra Marcos, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

*Nuna ra Xuua bi 'yøtra nxixya bi xihyø ja'i
ngue di nsä, da dö'mra Jesús bá ep'.*

¹ Ja bi mäcua ra hoga 'da'yo hya, ngue mma hanja na ra Jesucristo ra Ts'unt'u Oja. ² Nu'mø yø pa xa thogui, ra pøngahya Isaías bi ma hanja na ra hya ja ngue di nja m'mefa. Bi 'yembyø ja'i: "Nuna Oja bi 'yembrá ts'unt'u: Nuyá, ga et'á ma m'menhni, di m'met'o p'u gdi ma ngue di hoqui ha gui thogui, bi 'yembi. ³ Di m'mup'u ja ra dapo na ra m'menhni. Nu'u yø ja'i di mpeti p'u di m'mai, da xifi te da 'yø'te, da 'yembi: Dami nsäh ya, porque ya bá ep'u ra Hmu, da 'yembyø ja'i".

⁴ Ya mam'met'o nt'ot'i ya yø hya ya, pe ya bi nja'mø yø pa mi m'mup'u ja ra dapo ra Xuua. Nuna ra Xuua, bi xihra hya yø ja'i, 'ne bi xixyabi. Bi 'yembi:

—Dami hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Dami nxixyah, n'namhma ngue di pun'na ni ts'oquih Oja.

⁵ Xangu yø ja'i bi zøp'u 'buhra Xuua ngue øxra hya bi ma. Bi zøp'u yø ja'i bá nexpu ja ra hniñi Jerusalén. Gä bi zøp'u yø ja'i 'buhyø hniñi ja'a ra häi Judea. Nuya yø ja'i bi ma ngue ja yø ts'oqui, guehya bi xixyabi ra Xuua p'u ja ra dæthe Jordán.

⁶ Nu ra he ra Xuua, gue'u yø xingu ra cameyo ntø'te ra ulu. Di ngut'a n'na ra xifani. Nu'a te si p'uya, yø mmäcja t'axi mi sa. 'Nehra t'afi t'asa timp'u ja ra dapo mi si. ⁷ Bi 'yembyø ja'i:

—Ya mi ts'udyø pa da ep'u man'na ra n'yohu ya. Pe man'natho tate na ngue nugä. ¿Haru gue ga sacä tengu na? ⁸ A nugä, dá xixya'ähü connä dehe. Pe nuna ra n'yohu di xi'ähü, guehna da 'yø'te ngue di ha'ähü ra ts'edi ra Espiritu Santo na.

Ra Xuua bi xixyabi ra Jesús.

⁹ Nu'u yø pa'u p'uya, nup'u ja ra hniñi Nazaret ngue ra häi Galilea, ja bá nexpu ra Jesús ngue bi zøp'u 'buhra Xuua. Ra Xuua p'uya, bi xixyabi p'u ja ra dæthe Jordán.

¹⁰ Mi nxixya p'uya, bi ma nenthe. Bi nu ra Jesús ngue bá xohra c'amahets'i. Bá ep'u ra Espiritu Santo, tengutho n'na ra paloma bi zøp'u ja ra ya ra Jesús. ¹¹ Bi t'ø p'uya ngue bá nya Oja maya, bi 'yena:

—Gue'e ma Ts'unt'u, dadi ma'i. A nuyá, janjuanñ ngue ja gampähä connä ngue'e —bi 'yena.

Ra zithu bi hyonnbj ha di 'yøtra ts'oqui ra Jesús.

¹² 'Bexque'a ra ora'a p'uya, nuna ra Espiritu Santo bi zixpu ja ra dapo ra Jesús. ¹³ Nup'u 'buhyø zate, ja bá n'yop'u nyote ma pa ra Jesús. Mente gue'u yø pa'u p'uya, emmäi bi hyonna zithu ha di japra Jesús ngue da mestho ra hya di manda Oja. Yø anxé Oja p'uya, gue'u bi mäxra Jesús.

Bi du mi bi manna hya p'u Galileara Jesús.

¹⁴ Mi 'yehra pa ngue bi n'ofädi ra Xuua. Nuna ra Jesús, bi mengui, i map'u ja ra häi Galilea. Nup'u ha thogui, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya ngue ha di njap'u di zo ra 'ye Oja. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Ya da guehyø pa jap'uya da 'yu Oja ngue di manda ua ya. A nuyá, dami hyehmu p'u ra nts'o gni 'yohu. Dami 'yec'eiha ra hoga 'da'yo hya.

*Bi xixi goho yø mahuq ra Jesús, bi 'yø'te
ngue yø xädi.*

¹⁶ Nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi thop'u n'na pa ra Jesús. Ja bi dimp'u yoho yø mahuq ngue di n'yohu. Nu'a n'na, ni hu ngue ra Simu. Nu'a man'na, ni hu ngue ra Andre. Nuya yonc'ei ya, mi entyo xit'a p'u ja ra dehe ngue pahua. ¹⁷ Mi nu ra Jesús, bi 'yembi:

—Ma ga mmähä n'yø. Ya hingyø hua gui theui ya, sinoque ga xän'naui ha gdi theui yø ja'i ya —bi 'yembi.

¹⁸ 'Bexpi zop'u yø xit'a ngue bi mähä ra Jesús. ¹⁹ Mi thohmits'u ninguep'u p'uya, bi dimp'u mi yonc'ei di n'yohu, ra Jacobo 'nehra Xuua. Guehya yø ts'unt'u ra Zebedeo. Mi hup'u ja yø barco ngue pøtyø xit'a. ²⁰ Mahømbi xihra Jesús ngue bi mähä. Nuya ts'its'i, bi mähä ra Jesús, bi zop'u ja ra barco yø papá co 'nehhyø hmiqui.

*Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi
ra ts'onthi.*

²¹ Gä 'dap'u ni 'yo, bi zømp'u ja ra hniñi Capernaum. Mi zøhra pa ngue säya yø ja'i, bi map'u ja ra njja ra Jesús ngue bi xänbä ra hya yø ja'i. ²² Mi 'yøhyø ja'i na ra hya xänbäte ra Jesús, Gä di 'yøtho. Porque nu'mø xänbäte ra Jesús, enä nts'at'abitho ngue ya manzaqui. Pe yø xänbäte ngue ra ley, hingui njap'u ga ya'u.

²³ Mi 'bup'u ja ra njja n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembi:

²⁴ —Ague Jesús grä mmengu Nazaret, ¿hanja ngue gadi nthñ'tu di 'bucähe? ¿Ua gni 'yehg gui juacje? Nugä di padj te'o'i, go gue'e'a ra Macä Ja'i mi ja ngue dá penhua Oja.

²⁵ Pe ra Jesús bi 'yembrá ts'onthi: —Xanhen'i grä ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu gui n'youi.

²⁶ Mi 'yøhra ts'onthi na ra hya sifi, nu'a ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi, astä ra päni bi 'yen'ähäi. Xøgue rá mafi. Bi hyep'u ra ts'onthi

mí n'youi ra n'yohu p'uya. 27 Nu'u yø ja'i bi nequí ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nēhyø ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

—Hinjám'mø ha xtá øhmú n'na ra hya tengú xännbate nā ra n'yohu 'bucua. Dī nequí ngue ja rá ts'edi, porque asta 'nēhyø ts'onthi εc'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi. 28 N'na zihmantho bi n'yo ra hya gā ra hāi Galilea, ngue dī nxihyø ja'i te bi 'yøtrā Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rá to ra Simu, nunā i Bedu.

29 Mī bømp'u ja ra nija ra Jesús, bi mähā ra Jacobo 'nēhrā Xuua co 'ne'u mī'da yø xādi. I map'u ja rá ngu ra Simu 'nēhrā Andre. 30 Nu'a rá to ra Simu oxpū ja rá t'ots'i ngue hēmbra pa. Mī zønna Jesús, bi sifi ngue dī hyēnni. 31 Bi yarbū ha 'bēnna dārquēhī ra Jesús, bi bēnna rá 'yε ngue bi xots'i. 'Bexque'a bi zā ra pa mī hēmbi. Nunā ra xisu mī'u p'uya, guehna bi hojpi te da zi yø ja'i nā.

Ra Jesús bi 'yøthe xangu yø dārquēhī.

32 Ya xi yahra hyadi, ya bī nxui. Mandøngu dyø ja'i bi map'u 'bāhrā Jesús. Bi zixyø dārquēhī co 'nēhyø ja'i n'youi yø ts'onthi bi zispi ngue da 'yøthe. 33 Bī mpeti p'u ja ra goxthi gātho yø ja'i 'bup'u ja ra hñini. 34 Ra Jesús bi 'yøthe yø ja'i madi hyēnni. 'Nε bi 'yøthe yø ja'i mī n'youi yø ts'onthi. Pe nu'u yø ts'onthi hīndi japi dī nya, porque yø ts'onthi i nne da mā te'o nā ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yonna hya p'u ja ra hāi Galilea.

35 Mī hyaxpūya, bi nangmā xuditho ra Jesús. Tobe ra 'bexuitho 'mø mī bømp'u ja ra hñini, bi ma dāpo ngue da mat'Oja. 36 M'mefa p'uya, bi ma ra Simu co 'ne'u mī'da yø xādi, ngue bi honi haru 'bui. 37 Mī dīmp'uya, bi 'yεmbi:

—Xandøngu yø ja'i sōp'u ja ra ngu ngue hon'a'i —bi 'yεmbi.

38 Pe ra Jesús bi 'yεmbyø xādi:

—Ja ua mī'da yø hñini gā mmähā ngue ga ma mamhmū ra hoga 'da'yo hya. Porque gue'a dá εc'ā'a ngue ga mmanna'ya.

39 Bi n'yo gā ra hāi Galilea ra Jesús, sōmp'u ja yø nija ngue mmanna hoga 'da'yo hya. 'Nε øthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mī 'ya rá do'yo.

40 Man'na ra pa p'uya, nup'u 'bāhrā Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu mī hēmbra ts'o'ya. Bī ndantyøhmū p'u ha 'bāi, bi 'yεmbi:

—Nu'mø guí nne guí 'yōrcā ra mate guí 'yøtheguits'u, nugā dí padī ngue da zāguí —bi 'yεmbi.

41 Ra Jesús bi huεcra n'yohu mī'u, bi dots'i connā 'yε. Bi 'yεmbaya:

—Ahá, dí nne gā øthe'i. Dā zā'i ya —bi 'yεmbi.

42 Høntho bi manna ra hya nā, nunā ra dārquēhī mī 'ya rá do'yo, 'bexpi zā ra n'u mī hēmbi. 43 Hante ngue dī n'yēhmī'a ra n'yohu, bi zēmbā maзақui, bi 'yεmbi:

44 —Nuyá, 'yo to guí xifi te dá øt'a'i ya. 'Be nī ma ya, sōmp'u 'bāhrā mmācja. Dā nu ngue ya bi zā'i. Damī 'yøtrā 'bøt'e tengutho bi mānda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zā ra 'ya hēmbi. Janāngue da badī gātho yø ja'i ngue ya bi zā'i.

45 Mī ma ra n'yohu p'uya, to bi zā nī ja'i xifi ngue ya xi 'yøthe ra Jesús. Janāngue bi n'yo dāpo ra Jesús, ya hūnga εdī 'yup'u ja yø hñini, porque mathoguiitho dī mpeti yø ja'i 'mø bi nu ra Jesús. Pe madague'a dī n'yanī, ndap'u bi zā nī 'yεhyø ja'i, pap'u bi 'bāhrā Jesús ngue bi nnu.

2

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rá ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

1 Man'na ra pa p'uya, bi mengra Jesús, i map'u ja ra hñini Capernaum. Mī bahyø ja'i ngue ya 'bup'u ja rá ngu ra Jesús. 2 N'na zihmantho bi mpeti yø ja'i, asta hñini 'yenyø ja'i p'u ja ra goxthi. Nunā ra Jesús bi xännba yø ja'i rá hya Oja. 3 Mēnte ya ra Jesús, bi zø hmī'da yø ja'i. Nu'u goho nija'i bá du n'na nc'ei bá oxrá fidi ngue tudyø gua. 4 Bi ne xti catra dārquēhī p'u mbo ra ngu brá 'bāhrā Jesús. Pe hīmbi zā xti cat'i, porque xandøngu yø ja'i 'bup'u. Janāngue bi tets'a yannigu ra dārquēhī p'uya. Bi xots'a n'na xεcui ra 'bet'e ha brá 'bāhrā Jesús. Ja i cambu ra dārquēhī nī oxrá fidi. 5 Mī nu te øtyø ja'i ra Jesús, i padī ngue εc'ei yø ja'i ngue da zā da 'yøthe ra dārquēhī. Bi 'yεmbra dārquēhī p'uya:

—Aguε ts'ant'u'i, ya dá pun'na nī ts'oqui ya —bi 'yεmbi.

6 Nu'u yø xännbate ngue ra ley mī hup'u, bi mbøcue 'mø mī 'yø'a ra hya mmanna Jesús. Bi 'yεmp'u ja yø n'yomfēni: 7 “Nunā ra n'yohu 'bucua, thenmahya Oja nā co pun'a ra hya i mma. Porque hñjondā zā di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hūnda hōnt'a Oja sá ngue da 'yøtrā mpunnbi”, εmp'u ja yø n'yomfēni.

8 Pe ra Jesús 'be xi patho te mbemp'u ja yø n'yomfēni ya yø xännbate ngue ra ley. Bi 'yεmbaya:

—Zhanja ngue ngunā guí mbεmhmu?

9 Nugā dá xihra n'yohu 'bucua, dí εmbi: “Ya dá pun'na nī ts'oqui ya”. Pe nuyá, hīndi nequí xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hñ'nā. Pe nu'mø gā εmbi: “Damī nangui, guí caxni fidi, guí mma”, gā εmbi, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya guí pahmu xanho ngue ja mā ts'edi. 10 A nuyá, damī pahmu ya ngue ra N'yohu bí 'yε mahεts'i, ja rá ts'edi ua ja ra ximhāi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yεmbra n'yohu xan'u p'uya:

11 —Nugá dí xi'i, damj nanguj, caxni fidi, ni ma ni ngu.

12 Ra dárquexhí p'uya, bi nanguj. Bi gaxrá fidi, bi ma rá ngu. Nu'u gátho yø ja'í bi nu te bi nja, gá di 'yøtho. Yø ja'í p'uya, εspabi Oja, i εna:

—Hinjам'mø xtá nuh'a te dá nuh'u bi nja ya.

Nuna ra Levi, bi 'yø'te ngue rá xádi ra Jesús.

13 Man'na ra ora p'uya, ra Jesús mahømbi map'u ja ra nenzabi. Pe mandøngu dyø ja'í bi mpeti p'u ha 'bui, pe gá bi xännbabi ra hya.

14 Mí tho p'uya, bi zømp'u ja rá oficina n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Levi. Guehna rá ts'unt'u ra Alfeo, guehna jumbá ra mēnyu yø ja'í ja te pá. Mí nu ra n'yohu na ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Ma ga mme n'yø, ga ø't'e ngue ma xádi'i —bi 'yεmbi.

Nuna ra Levi bi zop'u rá oficina, bi me ra Jesús.

Nuya yø ja'í t'εmbi ja yø ts'oqui, 'dap'u sihmēui ra Jesús.

15 Man'na ra pa p'uya, nuna ra Jesús bi me yø xádi p'u ja rá ngu ra Levi ngue dá nsihmēui. Xangu yø ngathá 'bup'u, dá gue hmi'da yø ja'í t'εmbi ngue ja yø ts'oqui, gá 'dap'u sihmēui ra Jesús. Porque xquet'a 'nēhya nne dá denna hya mmanna Jesús.

16 Pe nu'u 'da yø xännbate ngue ra ley, 'nē'da yø fariseo, mí nu te øtra Jesús ngue 'dap'u sihmēhu yø ja'í nu'u t'εmbi ngue ja yø ts'oqui. Nuya mbøcue p'uya, bi 'yεmbya yø xádi ra Jesús:

—Nu ni xännbatehu, hingui ho ngue 'dap'u sihmēhu yø ngathá co 'nēhyu mi'da yø ja'í ja xangu yø ts'oqui.

17 Mí 'yøde te sipyø xádi ra Jesús, bi 'yεmp'u di yahnj p'uya:

—Nuya yø ja'í di hyēnni, guehya ni 'yεhra 'yøthe ya. Pe yø ja'í xanzaqui, hingá gue'u ni 'yε'u. A nugá, dá εhe ngue gue'u yø ja'í ja yø ts'oqui ga xifi dá hyep'u ra nts'o ga 'yo, hingá gue'u yø ja'í εna ngue ya 'yo xanho dá εhe ga nzofo.

Bi manna Jesús hanja ngue hingui etyø mmui yø xádi.

18 Man'na ra ora p'uya, bi ntini ngue nu'u yø xádi ra Xuua 'nē'u yø fariseo mí etyø mmui. Janangue bi ma 'da yø ja'í p'u 'buhra Jesús, bi 'yεmbi:

—¿Hanja ni xádi ngue hingui etyø mmui? Conque yø xádi ra Xuua 'nēhyø fariseo etyø mmui'u —bi 'yεmbi.

19-20 Mí dahra Jesús, bi 'yεmbyø ja'í yau:

—Nu'u yø ja'í ts'ofø ngue dá nu rá nthañi, hingui etyø mmui mēnte 'dap'u 'buhmu ra novio. Njarbutho ma xädigá ya, hingui etyø mmui ngue 'daua dí n'yo'be. Pe bá ep'u ra

pa ngue dá zigagui ma nsui'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfañi ngue dá zá dá 'yetyø mmui ya ma xádi m'ø.

21 Nuna ra 'da'yo hya di xännbate, n'nan'yo na ngue ra nyogui xádi. Tengutho n'na ra 'da'yo ulu, hinda zá di 'bøtra zε'ulu. Porque ra 'da'yo ulu di ngants'i, ya man'na di nts'onna zε'ulu. 22 Tengutho ra 'da'yo vino hingui sá dá sirbu ja ra zεxfani ngue dá zedi. Porque ra 'da'yo vino dá xetra zεxfani m'ø dá sit'i, ja di m'merp'u p'uya. Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifani dá sit'i.

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te dá zänni di nja'mø ra pa ngue ra ts'aya, gue'a di nja'a.

23 Man'na ra pa ngue säya yø ja'í p'uya, nuna ra Jesús co 'nēhyø xádi bi tocabi bi thop'u ja yø nuatrigo. Nuya yø xádi p'uya, bi daxtyø trigo bi za. 24 Pe nuya yø fariseo bi 'yεmbra Jesús:

—¿Hanja ni xádi ngue di mpefi? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu m'ø ra pa ngue ra ts'aya, hingui sá ngue to di mpefi —bi 'yεmbi.

25 Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Xi m'ø mí zahra thuhü n'na ndi ra David, co 'nē'u mí n'youi, ¿ua hinjam'mø gadi xähmu p'u ha nt'ot'ia te bi 'yø't'e? 26 Conque nup'u ja rá ngu Oja mí 'buhra mmäcja Abiatar, nuna mádi manda yø mmimäcjaui. Ja bi yarb'u ra David ngue bi zi yø thuhme xi t'aspabi Oja ngue dá nu. Bi zi ra David co 'nē'u mí n'youi. Conque nu'u yø thuhme'u, hñdi unna nt'edi ra ley ngue to bi zá dá zi, hñda høndyø mmäcja yø ts'i'u yø thuhme t'aspabi Oja. 27 A nuyá, nu'a te bi 'yøtya ma xädigá, uangui Oja bá sänni bá nja ra pa ngue ra ts'aya para ngue di dinna nho yø ja'í. Hingue masque bi zän'Oja ra pa ngue ra ts'aya ngue di m'mumman'u yø ja'í. 28 Janangue ra N'yohu bí 'yε mahçts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go dá zänni, gue'a di nja'mø ra pa ngue ra ts'aya'a.

3

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá ye.

1 Man'na ra pa p'uya, mahømbi map'u ja ra nja ra Jesús. Nup'u ja ra nja, mí 'bup'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'ye. 2 Yø fariseo p'uya, tøjtho te øtra Jesús. I nne dá nu m'ø ngue di n'øthe m'ø ra pa ngue ra ts'aya, para ngue dá zäp'u di yapí, dá 'yεmbi ngue hingui supra ley. 3 Pe ra Jesús bi 'yεmbra n'yohu xi 'yotrá 'ye:

—Bá nanguj n'yø, ga 'bäcua máde —bi 'yεmbi.

4 Ya njuantho bi zohyø fariseo p'uya, bi 'yεmbi:

—¿Te 'be'a ma hya mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu m'ø ra pa ngue ra ts'aya? ¿Ga øthu ra nho, ogue ra n'u? ¿Da t'øthe ra ja'í m'ø xän'u, ogue di njapi dá du?

Nu'u ts'o p'uya, hñte ga ndatho. ⁵ Ra Jesús bi hyeti gátho yò ja'i 'bup'u, p'e di nequi ngue mbøcuc. P'e tu rá mmái ngue mandø nnaxi'tho yò mmái yò ja'i. Bi 'yembra n'yohu mi'u p'uya:

—Damj majni 'ye ya —bi 'yembj.

Ra n'yohu p'uya bi macrá 'ye, p'e 'bexpi zá rá 'ye mi'u. ⁶ Mi zá mi nu yò fariseo ngue bi n'øthe rá Jesús, bi ma p'uya. Bi 'yøtra junta. 'Dap'u bi mpeti'u yò ja'i rá Herodes, bi zánni ha di japi dá hyo rá Jesús.

Ra Jesús mahømbi 'yøthe xangu yò dárquehi.

⁷⁻⁸ Ra Jesús bi me yò xádi, i map'u ja ra nenzabi Galilea. P'e xandøngu yò ja'i bi denni, porque øhyø ja'i ngue øtyø milagro rá Jesús. Nuya yò ja'i ya, yò mmengu 'da p'u ja ra hái Galilea, yò mmengu 'da p'u ja ra hñini Jerusalén, yò mmengu 'da p'u ja ra hái Judea, yò mmengu 'da p'u ja ra hái Idumea, yò mmengu 'da p'u man'na nguadi rá dathe Jordán, xangu mi'da yò hñini ja'u yò hái ha ja ra hñini Tiro 'nehra hñini Sidón, gá ja bi 'yep'u yò ja'i. ⁹⁻¹⁰ Xangu yò dárquehi bi zøp'u mi 'bakra Jesús. Gá bi 'yøthe, asta di ntøtyø ja'i ngue nne dá zømp'u 'bakra Jesús. Porque høntho dá dárra pa hé ra Jesús, 'bexi sá ha hembyø ja'i. Janangue bi xihyø xádi rá Jesús ngue di nsá n'na rá barco, ja dá yarbu. Porque hñga mbennbu ngue ni mantho di mpeti mi'da yò ja'i. ¹¹ Xquet'a 'bup'u 'da yò ja'i ngue n'youi yò ts'onthi. Nu'mø bi guarbu 'bakra Jesús, rá ts'onthi di japra ja'i ngue ndantyøhmü. 'N'e di japi ngue nts'edi ga ya ra ja'i, i ena:

—Gue'e rá Ts'ant'u'i Oja —i embj.

¹² P'e rá Jesús janjuani ngue di hejpi ngue hñda ma te'o.

Ra Jesús bi 'yexi 'de'ma yoho yò xádi.

¹³ M'mefa p'uya, bi map'u bi ja n'na rá nyuni rá Jesús. Bi zonhni hangu bi neprá mmái dá zofø ngue bi map'u 'bui. ¹⁴ Ja bi zippu 'de'ma yonc'ei yò xádi, bi 'yets'i ngue 'dap'u di n'youi. Guehya dá menhni di map'u ja yò hñini ngue dá xihyø ja'i rá hya Oja. ¹⁵ Bi unna ts'edi ngue dá zá dá 'yøthe yò dárquehi, 'n'e dá 'yøthe yò ja'i n'youi yò ts'onthi. ¹⁶ Ja ua yò thuhü ya 'de'ma yonc'ei bi thanhni: rá Simu nuna i nhuta M'mefa ngue i Bedu, ¹⁷ rá Jacobo, 'nehra Xuua guehya yò ts'ant'u ra Zebedeo ya, 'n'e guehya i hutra Jesús ngue rá Boanerges porque nuna rá hya na, i nne dá ma ngue ya manzaqui, entho rá ngáni 'mø ya, ¹⁸ rá Andre, rá Lipe, rá Bartolomé, rá Mateo, rá Toma, rá Jacobo nuna rá ts'ant'u rá Alfeo, rá Tadeo, 'nehna man'na rá Simu yò n'yohu yò ja'i n'youi rá partido ngue rá cananista, ¹⁹ rá Judas Iscariote nuna bi dá ra Jesús.

'Nu'u yø meñi rá Jesús bi ma ngue dá sippu ha 'buhyø ja'i.

Nuna rá Jesús, mi juadi bi 'yexyø n'yohu ja ngue dá mep'u di ma, i ma rá ngu p'uya, 'dap'u ni 'yo. ²⁰ Mi zønná ngu p'uya, mahømbi mpeti xandøngu yò ja'i, asta xinga mbonguü rá ora dá zuiü rá hme yò xádi rá Jesús. ²¹ Mi 'yøhyø meñi'a te øtra Jesús, bi ma p'uya ngue xtabá nzippu ha 'buhyø ja'i. I ena: —Hantho sahra nlocø'a —enyø meñi.

Nu'u yø xännbate ngue rá ley embj ngue rá zithu fäts'i te øtra Jesús.

²² Nu'a ga mmanyø ja'i te øtra Jesús, nu'u yò xännbate ngue rá ley xpi 'ye'a Jerusalén, bi 'y'en'u p'uya:

—Nuna rá n'yohu na, rá zithu n'youi na. Porque nu'a rá zithu rá hmu yò ts'onthi, gue'a di ha'tra ts'edi'a ngue sá øthe yò ja'i n'youi yò ts'onthi.

²³ Janangue nu'mø mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Guí pahmu ngue nu'u yò ts'onthi n'youi yò ja'i, gue'u yø mefi rá zithu'u. P'e hñda ne rá zithu di hejpare yø mefi. ²⁴ Xip'u ha di manda n'na rá dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hñjam'mø dá zá dá zehyø hya. ²⁵ Xip'u ja n'na rá ngu ya, nu'mø di nsuse yò ja'i 'bup'u, dá 'yehra pa di n'ueni. ²⁶ Njarbatho ná rá hya di xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpare yø mefi rá zithu, ya rá 'bafise di ts'onj. ²⁷ Xi n'na rá n'yohu xanzaqui, 'bø'ambo rá ngu, hñda zá to dá yat'ambo rá ngu ngue dá juppi te pets'i. Nu'mø dá thutra mmenniü, gue'mø dá zá to dá yat'ambo 'mø. ²⁸ Di njadá p'uya, di tut'a rá zithu di manda yò ts'onthi, janangue sá di øthe yò ja'i n'youi yò ts'onthi. ²⁸ A nuyá, damj pahmu ngue majuanj ná rá hya ja ua, ngue nu'a te gáma ts'oqui øtyø ja'i, dá gue'a te gáma hya man'u ga ya yò ja'i, dá zá di mpunnbi. ²⁹ P'e nu rá ja'i dá nømman'u rá Espiritu Santo, ya hñdi punnba Oja.

³⁰ Nguna rá nya bi manna Jesús, porque embyø ja'i ngue rá zithu fäts'i te øtra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a dá bøni ngue dá 'yø'e tengutho 'mø drá meñi.

³¹ Nu'a rá ora'a p'uya, nuna rá Jesús bi zøhra mamá 'nhyø n'yohu 'bap'u thi. Bi manda bá ts'o rá Jesús ngue di nyau. ³² Xangu yò ja'i di mäspu 'bakra Jesús. Bi t'embuya:

—Ni mamá 'n'e ni n'yohu 'bäcua thi, i nzo'i ngue guj nyau'i ná —bi t'embj.

³³ Mi dahra Jesús, bi 'yenthø:

—Ma ga xi'ahu ndana má mamá, ndana má n'yohu —bi 'yena.

³⁴ Bi hyetyø ja'i di mäspu 'bui, bi 'yembuya: —'Bucua ya yò ja'i di nnøpe ngue má mamá, di nnøpe ngue má n'yohu. ³⁵ Porque nuya yò ja'i di ho dá 'yørpabi rá pähä Oja, guehya entho ma mamá ya, ogue má n'yohu ya, ogue má nju.

4

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra momhmudá.

¹ Man'na ndj p'uya, nup'u ja ra nenzabi Galilea, bi xännba ra hya yø ja'i ra Jesús. Pe mandöngu dyø ja'i bi mpeti p'u ha 'bui. Janangue bi yarbü ja n'na ra barco ja bá mjp'u. Bi zoquits'u ra nenzabi, i ma mbo ra dehe. Gätho yø ja'i 'bu'a nenzabi. ² Xangu yø hya bi xännba yø ja'i, honi te gui hyejpa yø hya xifi. Nguna n'na ra hya bi hyequi, bi 'yembyø ja'i:

³—Damj 'yörpahü ra güenda xandönho ya yø hya ga xi'ahu ya. N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. ⁴ Nup'u bi thogui ngue ponyø hmudá, bi zop'u ja ra 'yu 'da yø hmudá. Bi map'u yø ts'int's'u ngue bi za yø hmudá. ⁵ Mj'da yø hmudá bi moni, bi zop'u hingui pidi ra häi ngue o ra do. Guehya yø hmudá n'nahmantho bi bøts'e ngue hingui pidi ra häi p'u bi zo. ⁶ Hinga ya mbo pa yø 'yu. Nu'mø bá pøxra hyadi, bi 'yuhyo hmudá ya xi bøts'e. ⁷ Mj'da yø hmudá bi zop'u ja yø 'uini. Mj nte yø 'uini p'uya, bi ts'onyo hmudá ngue bi hyøt'ambo. Ya himbi nja yø hmudá. ⁸ Mj'da yø hmudá bi zop'u ja ra hoga häi. Nu'mø mj bøts'e, mazihotho gui nequi. Mj nja p'uya, 'däte ma'det'a bi böni ngue n'na mhmudá. Mj'da p'uya, hyate bi böni ngue n'na mhmudá. Mj'da p'uya, n'na ciento bi böni. ⁹ A nuya, di nja ni gu ngue gui 'yøhmü na ra hya di mmangá ya —bi 'yenna Jesús.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyo ja'i.

¹⁰ Ya 'yo pa gätho yø ja'i p'uya. Nu'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús bi guarbu 'bäi, da guehyø ja'i nu'u tobe 'børpu bi guat'i. Bi 'yännbaya te ga mbönya yø hya xi hyequi. ¹¹ Ra Jesús bi 'yembi:

—Nuya yø hya hingui fadi ha di manda Oja yø ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmüihü hanja ya yø hya ya. Pe nu'u mj'da yø ja'i, guehya di honi te dadi hyejpa yø hya di xifi. ¹² Nu te ga nnu ya yø ja'i ya, entho 'mø hinte bi nj. Nuya yø hya øde di mmangá, entho 'mø hin tema hya bi 'yøde. Gue'a di siguetho ra nts'o ga 'yo'a. Oja p'uya, ya händi punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Ra Jesús bi ma te ni bönya yø hya bi hyejpa ra momhmudá.

¹³ Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yau:

—Xquet'a 'ne'ahu hingui pahmu te ni bönya yø hya dadi hycä 'mø. ¿Pe Hague gdá japi da dinni mmüihü te ni bönya yø hya ga hycä mahön'a 'mø? ¹⁴ Nuna ra momhmudá di mmangá, guehna ra ja'i pap'u 'bahyo ja'i ngue bi mmambrá hya Oja na. ¹⁵ Nuya yø ja'i ngue höntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'u bi zo yø hmudá ya. Höntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'u ra

zithu, bi japi bi pumbenü ra hya xi 'yøde. ¹⁶ Mj'da yø ja'i, gui nhyejpa ra häi hingui pidi ngue ni o ra do p'u bi zo yø hmudá. Mj zä mj 'yøhra hya yø ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. ¹⁷ Guehya yø ja'i himbi bent'i xanho ra hya ya. Zits'atho honi ha di hye'p'u ra hya. Nu'mø bi ts'ui ngue ra hya ec'ei, 'bexi cohyø mmüi. ¹⁸ Mj'da yø ja'i p'uya, gui nhyejpabi ra häi ngue ja yø 'uini p'u bi zo yø hmudá. Guehya yø ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. ¹⁹ Pe nu'a te yø befi i ja n'na pa ngu n'na pa, höndyø 'befi ni ma yø mmüi yø ja'i. Di ja ndummaü honi ha di mmemmeti. Hinga ngut'a te gä sönni da 'yø't'e. Ya hin tema ntho bi 'yörpabi na ra hya bi 'yøde. ²⁰ Pe mj'da yø ja'i gui nhyejpa ra hoga häi p'u bi zo yø hmudá. Nu'mø mj 'yøhra hoga 'da'yo hya, bi nu manho. Bi 'yörpabi ra nho na ra hya bi 'yøde. Pe 'bu i'da yø ja'i ngue mathoguiho bi 'yörpabi ra nho ra hya bi 'yøde.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

²¹ Mahömbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Xi'mø ngue ha ra nyot'i n'na ra ja'i, nu'a ra nyot'i ha, hinda gombu ja ra huada. 'Ne hinda hyot'a 'bit'ots'i. Sinoque da hyøxpu ja ra nthøxnyot'i n'namhma di yot'i xanho mbo ra ngu. ²² Njarbutho ya yø hya hingui fadi hanja ya. Zi yohotho yø ja'i tinyø mmüi hanja ra hya. Pe da 'yehra pa ngue gätho yø ja'i da badi hanja ra hya. ²³ Di nja ni gu ngue gui 'yøhmü ya yø hya di mmangá.

²⁴ Mahömbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Damj 'yef'ammüihü teni bönya yø hya di mmangá. Nu'mø gui 'yörpahü masu ya yø hya ya, da dinni mmüihü xanho hanja ra hya. ²⁵ A nu ra ja'i da dini xanho rá mmüi hanja ra hya, da mäx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu ra ja'i hingui nne da 'yörpabi masu ra hya di mma, nu'a zits'u ra hya padj, da thannbi.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra hmudá 'mø bi thuhu.

²⁶ Ra Jesús bi 'yena:

—Nuya yø ja'i di manda Oja, gui nhyejpi tengutho 'mø bi thu'a n'na ra hmudá. ²⁷ Nu ra ja'i bi duhra hmudá, di sigue di mpetho mente 'danyø pa brá o häi ra hmudá, sår'mø da bogui, da böxpuya. Pe nuna ra ja'i bi duhra hmudá, hingui padj hanja ngue bá te ra hmudá. ²⁸ Porque ra häi øt'e ngue da bohra hmudá, da bøts'e, di ndaxi, da 'yot'i. ²⁹ Nu'mø bi 'yot'i, da soqui.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na mhmudá ra mostasa.

³⁰ Mahömbi 'yembyø ja'i ra Jesús:

—Mahönga hycä man'na ra hya ya. Ma ga xän'nahu ha di njap'u di nxandyø ja'i da zo rá 'ye Oja ya. ³¹ Nup'u rá müdi, tengutho n'na zihmudá ra mostasa, ngue man'na zitchu

ngue gätho mi'da yø hmudä ja ua ja ra ximhäi. ³² Pe nu'mø bi ma nthuhu na ra hmudä na, man'na tate ra dat'o ngue gätho mi'da yø c'ani i ja. Nup'u ja yø 'yet'o, ja ørbu yø 'bafi yø ts'int's'u.

³³ Xangu yø hya bi hycera Jesús. I honnbi ndana ra hya da ðinj xanho p'u ja yø mmui yø ja'i, gue'a xännbabi'a. ³⁴ Nu'mø yaseui yø xädi p'uya, i xifi te ga mbønyø hya di hycui. Pe nu'mø gue'u mi'da yø ja'i xännbabi ra hya, guehya honi te gui hycipa yø hya xännbabi ya.

Ra Jesús bi säyabi ra ndahi conyø funthe.

³⁵ Mi dähra nde'a ra pa'a, bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—A nuyá, ma ga 'dasu ra zabi gdá mähä man'na nguadi.

³⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús, mi juadi bi 'yehyø ja'i, bi yurbu ja ra barco mi o ra Jesús, bi ma. Bi mähä mi'da yø barco mi jap'u. ³⁷ Nup'u ja ra zabi, bi nanga n'na ra ndate ndahi. Nu'u yø funthe nangui, so mbo ra barco. Janangue ya nne da thuntra barco ngue'a ga nhyu. ³⁸ Pe ra Jesús mambi oxpu ja n'na ra nhuði jap'u ja ra xatha ra barco ngue aha. Nu'u yø xädi p'uya, bá ap'u bi aha, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, ya ga tuhu. Nu'a'i p'uya, gui atho —bi 'yembi.

³⁹ Mi nangra Jesús, bi hejpabi ra ndahi 'nēhyø funthe. Bi xifi ngue di nsäya. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, ga bi nsäya. ⁴⁰ Pe ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—¿Hanja ngue gui suhu? ¿Ua hingui ec'ei ngue ga faxahu? —bi 'yembi.

⁴¹ Mi nu yø xädi ra Jesús ngue te bi 'yøt'e, bi ntinnbatho yø ts'u mi ja. Di n'yembi n'na ngu n'na p'uya:

—¿Te'o ni n'yohu na n'yø? Asta ra ndahi 'nēhra dehe ec'ei' mø bi zofo —di n'yembi.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi.

¹ Mi zøm man'na nguadi ra zabi, ja ra häi ni hu ngue Gadara. ²⁻³ Høntho bi bømp'u ja ra barco ra Jesús, ya xpa ep'u n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra n'yohu na, mi nnøpa ngu p'u ja yø n'o yø ánima. Madague'a nthat'i conyø cadena, pe xejtho. Janangue ya hñjongui sä da zammj. ⁴ Xangu yø nnjdi ngue nthat'i yø 'ye' nēhyø gua conyø cadena. Pe xejtho, hingui hát'i da zammj. ⁵ Ra pa ra xui 'yo dapo, bi 'yop'u ha o yø ánima, i mafi haru ni ma. 'Nē xa nguahyø nsá'mj rá do'yo ngue di nte yø do. ⁶ Yap'utho mambá ēhe, pe mi hyandra Jesús. Bi ntih i ndantiyøhmü p'u 'bäi. ⁷ Ra ndøts'edi i zofo, bi 'yembi:

—Ague Jesús, rá Ts'ant'u'i Oja nuna jase rá ts'edi, ¿hanja ngue gadi nthint'ua di 'bui? Nguet'Oja'i, 'yo gadi angui.

⁸ Nguna ra hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hycp'u ra n'yohu n'youi. ⁹ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Teni hu'i?

Ra n'yohu p'uya bi 'yena:

—Nná hugá ngue yø mmundotho gähe, porque xangugähe —bi 'yembi.

¹⁰ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue nup'u mi 'bui, hinga yap'utho da menhni. ¹¹ Ja mi 'yorbutho n'na 'bui yø ts'adi, ma'yoni p'u bi ja ra nguanj. ¹² Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Damj 'dacie ra nt'edi ga cat'ähe p'u ja yø mmui yø ts'adi bi 'yo nu —bi 'yembi.

¹³ Ra Jesús bi unna nt'edi yø ts'onthi ngue ja i map'u. Janangue bi hycp'u ra n'yohu mi n'youi, bi ma, i ncurbu ja yø mmui yø ts'adi p'uya. Nu'u yø ts'adi mi jua'i yo mahuahj. Bi gu ra 'dih yø ts'adi p'uya, bi nhyørbu ja ra zabi. Gä ja bi jrbu ra dehe.

¹⁴ Nu'u mi fähyø ts'adi p'uya, bi nsu 'mø mi nu te bi nja. N'na 'dihitho bi map'u bi ja ra hñinj ngue bá ma te bi nja. Da gue'u yø ja'i 'da'a n'nannj bi 'bui, ga bá xifi. Mi 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngy dyø ja'i bá ēhe da nu. ¹⁵ Mi zønyø ja'i p'u 'bahra Jesús, 'dap'u 'bahmi'a ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya hñte di ja, ya he ra ulu, ya xi dits'i. Pe bi zu yø ja'i'a te xi nja. ¹⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi thohra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, 'nē'a te xi thohyø ts'adi, ga xihyø ja'i nuya ja søhø. ¹⁷ Yø ja'i p'uya, bi xihra Jesús ngue da ma.

¹⁸ Janangue mahømbi yurbu ja ra barco ra Jesús ngue da ma. Nu'a ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, bi xihra Jesús ngue xta mmep'u ni ma. ¹⁹ Pe hñmbi neprä Jesús, sinoque bi 'yembi:

—Man'na xanho ni ma ni ngu. Damj xihni meñj te dá øt'a'i. Xihni amigo. Damj xifi ha bi nja ngue bi huec'a'i Oja bi 'yøthe'i —bi 'yembi.

²⁰ Bi ma ra n'yohu p'uya, bi n'yo gätho p'u ja yø hñinj Decápolis, xifi gätho yø ja'i te xi 'yørpabi ra Jesús. Nu to gä bi 'yøde te xi 'yøtra Jesús, gä di 'yøtho.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

²¹ Mi zømman'na nguadi ra zabi ra Jesús, xandøngy yø ja'i hømbi mpeti. ²² Bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja ra nija p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantiyøhmü p'u 'bahra Jesús. ²³ Janjuanj ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Nugä nná ēhe ga xi'i ngue ma t'ixu di si, ya pa man'u, ya ja ngue da du. Xi'mø gui 'yørca ra mate ga mme, gui japni 'ye p'u ja rá do'yo, janangue da zá ra n'u hēmbi.

²⁴ Nuna ra Jesús bi me na ra n'yohu bi zits'i. Xangu mi'da yø ja'i bi denni asta di ntørbu ja ra 'yu.

²⁵ Nu'u yø ja'i ni dennä Jesús, n'yoi p'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. ²⁶ Nunä ra xisu mađi hyenni, xandöngu rä menyu xi ani ngue honyo yøthe da yøthe. Ya xi ani gätho'a te mi pets'i, porqe nne ngue da ja i, bi zä ra n'u mi hembra xisu. ³⁰ Mi bahra Jesús ngue bi zä n'na nc'ei connä ts'edi, bi m'mä p'uya ngue hetyo ja'i. Bi 'yembj:

—¿Te'o bi darcagui mä he? —bi 'yembyø ja'i.

³¹ Bi 'yem'mø mi dahyø xädi rä Jesús:

—Guí änni to bi dat'a ni he. Conque gui nnu ngue xandöngu yø ja'i di ntøt'ua nnä mähä —bi 'yembj.

³² Pe rä Jesús bi sigue di za di het'i yø ja'i, ngue nne da bađi te'o bi dädi. ³³ Nu'a ra xisu p'uya, ya pađi te xi 'yøt'e, mmap'u p'uya ni huaqu'i ngue su. Bi ndant'yøhmu p'u 'bähra Jesús. Bi xi'a njuani ngue xi darpabi rä he. ³⁴ Nunä rä Jesús bi 'yembj:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gá 'yec'ei ngue di zä'i comma ts'edigä. Ni ma ya, da hyu ni mmäi ngue bi zä'i —bi 'yembj.

³⁵ Nunä rä Jesús, mente yaui rä xisu mađi hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá n'xpu ja rä ngu rä Jairo, bi 'yembra Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonj mantho gui sixra xännbate —bi 'yembj.

³⁶ Nunä rä hya bi sihra Jairo, bi 'yøhra Jesús, pe hingui ørpatho masu. Sinoque bi 'yembra Jairo:

—Yo sä guí su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yec'eigui ngue da zä gä fäxa'i —bi 'yembj.

³⁷ Ya himbi nepe xta thogui gätho yø ja'i. Sinoque høndra Bedu bi zits'i, co 'nehya yonc'ei di n'yohu, rä Xuua 'nehra Jacobo.

³⁸ Mi zomp'u ja rä ngu rä Jairo p'uya, ya zonyø ja'i, tár'man'u yø mmäi ngue ya xi du rä hmute. ³⁹ Pe ngu'i zønna Jesús, bi yat'ambo, bi 'yembyø ja'i:

—¿Te 'be'a guí øthu ua gadi yännihü? 'Yonj mantho gui zomhmu. Nunä rä hmute hingui tu na, i atho na.

⁴⁰ Pe nuya yø ja'i yaui rä Jesús, i thentho, porqe pađi ngue ya xi du rä hmute. Mi bøn'athi gätho yø ja'i p'uya, rä Jesús bi thop'u brä 'benna hmute. Ni n'yoi rä papä rä hmute 'nehrä mamá. Co 'ne'u yø xädi ni n'yoi. ⁴¹ Rä Jesús bi bennä rä 'ye rä hmute xi du, bi 'yembj:

—Talita cumi —bi 'yembj.

Nunä rä hya rä p'uya, i nne da mä ngue ena: "Ague grá hmute, di xi'i, dami nangui". ⁴² Høntho bi manna rä hya rä p'uya, 'bexpi nangra hmute, bi n'yo. Rä hmute p'uya, ya 'de'ma yonjeya mi 'bui. Nuya bi nup'u bi bennate rä hmute, di 'yøtho. ⁴³ Pe rä Jesús emmēi di hejpa yø ja'i ngue hñjonda mä te bi 'yøt'e. Bi manda p'uya ngue di t'unnä hmē da zi rä hmute.

6

Nu'u yø mmenguhü rä Jesús hingui ec'ei te øt'e.

¹ Mambá ep'u ja rä ngu rä Jairo rä Jesús, i map'u ja rä häi bá nte, bi me yø xädi. ² Nu'mø rä pa säya yø ja'i p'uya, pap'u ja rä nija rä Jesús, ngue bi xännbabi rä hya yø ja'i. Xangu yø ja'i øxra hya bi ma. Pe gä di 'yodyø ja'i hanja'a rä hya øde, di n'yembj:

—¿Haru go bá ha'a rä hya xännbate nä rä n'yohu ya ua? ¿Hague go ga mba'a rä hya pađi? ¿Hague ga nza øtyø milagro? ³ Conque guehna rä yaxi rä ts'ant'a rä Maya na. Yø n'yohu p'uya, guehna rä Jacobo, 'nehra José, 'nehra Judas, 'nehra Simu. Yø nju p'uya, gä 'dadua rä hñini di 'bøhmu.

Janangue embyø ja'i ngue to bi zä man'yohu nä rä Jesús. Hingui ørpatho masu yø ja'i rä hya xifi. ⁴ Pe bi 'yembyø ja'i rä Jesús:

—Gätho yø pøngahya Oja n'nanni ni 'yehē, gä hnu mansu. Pe nu'u yø mmenguhü yø pøngahya, hingui nnu mansu. Ni xinga gue'u to 'bup'u ja rä ngu rä pøngahya di nnu mansu.

⁵ Ja bi njap'u ngue himbi zä xta 'yøt'e xangu yø milagro rä Jesús. Høndi zi hangutho yø därkehi bi japrä 'ye ngue bi 'yøthe. ⁶ Di 'yødra Jesús hanja ngue hingui ec'ei yø mmenguui.

Nu'u 'de'ma yoho yø xädi rä Jesús, bi 'yet'i ngue da xämba rä hya yø ja'i.

Mi bømp'u ja rä hñini mi 'bøhra Jesús, bi ma bá n'yop'u ja yø hñini, manyarbu i ma ngue xännbä rä hya yø ja'i. ⁷ Nuya 'de'ma yoho yø xädi ya xi huanhni, bi zofo ngue da mennbu ja yø hñini. Bi xifi ngue yø yonc'ei p'u da ma. Bi unna ts'edi ngue da 'yøthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. ⁸ Bi xi p'uya, ngue hñ teni buxa dá gats'i. 'Ne hñi temä thuhme dá hyats'i. 'Ne hñi temä menyu dá hyats'i. Sinoque høndra tøhø dá hyats'i. ⁹ Bi xifi ngue dá guxyø thixfani 'ne hñinda gaxrá mponi. ¹⁰ Bi sigue bi 'yembj:

—Nu'mø gá sømhmu p'u ja n'na rä hñini, nu'mø to dá zixahu rä ngu ngue di säya'ahu, ja m'mahmu p'u ja rä ngu di n'na'ahu rä ts'äya, asta gue'mø guá ehmu. ¹¹ Nup'u ja n'na rä hñini gui sømhmu, 'ne hñidi n'na'ahu rä ts'äya, ogue hñjonda 'yøt'ahu masu, dami thogui, gđi mähä n'nanni rä hñini. Pe dami huamhmarä fonthäi di n'yoi ni mbonguahu,

gue'a ra hmey'a'ngue ya da thep'u ya yø ja'i hĩmbi 'yøt'ahũ masu.

¹² Nu'ũ yø xädi ra Jesús bi ma bá n'yop'ũ ja yø hĩnĩ. I xihyø ja'i'ngue da hyep'ũ ra nts'o ga 'yo. ¹³ Xangu yø nĩdĩ bi 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Nu'mø bi gøspabi ra aceite yø dārquēhĩ, 'bexi sã ha hĩmbi.

Ra Herodes embi ngue nunã ra Jesús, gue'a ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁴ Nunã ra dast'abi Herodes mi 'yøde te mmanyø ja'i'ngue xangu yø milagro øtra Jesús. Bi 'yemp'uya:

—Nugã dí enã ngue xpĩ bennate'a ra Xuua mi øtra nxixya. Janangue sã øtyø milagro —bi 'yena.

¹⁵ Mĩ'da yø ja'i p'uya bi 'yena:
—Nunã ra n'yohũ i hma, rá nze'gui guehna ra pøngahya Elías.

Pe mi'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:
—Nugã dí enã ngue 'bui toni pøngahya Oja na.

¹⁶ Ra Herodes bi 'yena p'uya:
—Pe nugã dí enã ngue gue'a ra Xuua mi øtra nxixya xpĩ bennate ya. Porque nunã ra Xuua, guehna dá mandagã bi thejpabi rá ya na.

Ja mmangua ya ha bi nja ngue bi du ra Xuua mi øtra nxixya.

¹⁷ Nu'mø yø pa xa thogui, bi manda ra Herodes ngue bi mbentra Xuua, bi dut'i conyø cadena bi got'a fãdi. Bi ũpi ngue nunã ra Xuua ya xi xihra Herodes ngue hĩngui ho di m'mahmi nã rá 'bepo Herodias nunã marã xisu nã rá n'yohũ Lipe. ¹⁸ Nunã ra Xuua, xi 'yembra Herodes: "Hĩn'yu ra nt'edi gui m'mahmi ni 'bepo", xi 'yembĩ.

¹⁹ Mĩ 'yøhra xisu nã ra hyã mmanna Xuua, bi mbøcũe ra xisu, i sãhra Xuua ngue'a te ra hyã bi ma. I nnepe ngue da tho ra Xuua. ²⁰ Pe ra Herodes hĩngui nne da hyo, porque nnu mansu nã ra Xuua, 'nẽ parpi ngue ra hoga n'yohũ. Nu'a te ra hyã mi mmanna Xuua, mađi ho da 'yøde, pe mi yøbẽnũtho ha ga 'yøde te gãmã hyã mmanna Xuua.

²¹ Pe nunã ra Herodias bi dĩni ha di japra Xuua nunã sui. Mĩ zøhra pa bi nsãnnigo ra Herodes. Bi zonhyø mmist'abiui ngue bi 'yørpabi ra nts'ihme. Gãtho yø hmu yø soldado, gã bi zofu. Nup'ũ ja ra hãi Galilea, gãtho'ũ yø ja'i hnu mansu p'ũ ja yø hĩnĩ, gã bi zofu. ²² Nunã rá t'ixu ra Herodias, bi yarbu 'buhyo ja'i xi petra Herodes ngue sãnnigo, bi mũhra hneĩ p'uya. Ra Herodes co gãtho yø ja'i bi ho te øtra hmutẽ. Janangue bi 'yembra hmutẽ ra Herodes: "Nu'mø tema cosa gui 'yãqui, nugã ga 'da'i", bi 'yembĩ.

²³ Ra Herodes bi 'yexa ntestigo Oja ngue majuanĩ di unna hmutẽ'a te gãmã cosa da 'yãpi, mađague'a di un mađe'a te gã pets'i. ²⁴ Ra hmutẽ p'uya, hĩnga 'bexpi xifi te 'be'a nne da 'yãpi. Sinoque 'be bá ãnã mamã.

Bi 'yembĩ: "Ague mamã, ¿teni 'be'a gã ãdi?" Nu'a rá mamã ra hmutẽ p'uya, bi 'yembĩ: "Damĩ 'yãpya ngue di 'da'i rá ya ra Xuua mi øtra nxixya", bi 'yembĩ. ²⁵ Nu'a ra hmutẽ p'uya, bi mengui, i ma mbo, ngue bá embra dast'abi: "Nu'a rá ya ra Xuua mi øtra nxixya ya, damĩ 'daqui, di o n'na ra mohi", bi 'yembĩ.

²⁶ Mĩ zã mi 'yøde te 'be'a t'ãpra dast'abi, mambi dudrá mmaĩ. Pe ya xi ma ngue di unna hmutẽ'a te da 'yãpi. Yø ja'i 'bup'ũ ha mi 'bui, gã xi 'yøde te xi ma. Bi manda p'uya ngue bi t'unna hmutẽ'a te ãdi. ²⁷⁻²⁸ Bi 'yet'a n'na ra soldado da hejpa rá ya ra Xuua p'ũ ja rá fãdi p'uya. Bá jãt'a n'na ra mohi, bi t'unna hmutẽ. Ra hmutẽ p'uya, bi dãpra mamã'a ra ya bi t'unni. ²⁹ Mĩ bahyø xãdi ra Xuua ngue ya bi du, bi ma bá hãnnã rá do'yo ra ãnã ngue bi 'yãgui.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bi nsihme cat'a mahuañi ma'yohũ.

³⁰ Mambã pengyø xãdi ra Jesús ngue bá manna hyã p'ũ ja yø hĩnĩ, bi dãpra güenda te xi 'yøt'e, bi dãpra güenda tema hyã xi nxãmbate. ³¹ Nu'ũ yø pa'ũ, ni ma ni 'yehyø ja'i p'ũ 'buhra Jesús. Nunã ra Jesús co 'nchyo xãdi, ni xingra hme da mbongui ra ora da zi. Janangue bi 'yembyø xãdi:

—A nuyã, ma gã mmãhã p'ũ hĩnjo'o yø ja'i ya, n'namhma gã nsãyahu zits'ũ.

³² Bi yarbu ja n'na ra barco ra Jesús conyø xãdi, i map'ũ hĩnjongui 'bui. ³³ Xangu yø ja'i bi nu 'mø mi ma ra barco, pe padi te'o ni op'ũ ja ra barco. Bi ma yø ja'i p'uya, ni n'yoguatho, bi denã nenzabi. Nup'ũ ja yø hĩnĩ thohyo ja'i, i ter'mũ'da yø ja'i, mandøngurũ ni ma yø ja'i. M'met'o bi zønyø ja'i p'ũ ha ja ngue da zønnã barco. ³⁴ Mĩ zøhra barco bá o ra Jesús, bi bõni. Pe ya mandøngu dyø ja'i 'bup'ũ. Bi huejpya, porque yø ja'i 'bui tengutho yø de'yo 'mø hĩnjo'o to da mãdi, njarbũtho. Janangue ndø ya'atho ra ora bi xãnnbabi ra hyã yø ja'i ra Jesús. ³⁵ Ya ni ma di nde p'uya, bi guatyø xãdi ra Jesús, bi 'yembĩ:

—Ya bi nde, 'nẽ nuua dí 'buhmã ra dapo ua. ³⁶ Damĩ 'yehyø ja'i, n'namhma da map'ũ bi ja yø hĩnĩ, da dãnse ra hme da zi.

³⁷ Bi 'yembyø xãdi ra Jesús:
—Damĩ unhnũ ra hme da zi yø ja'i —bi 'yembĩ.

Nu'ũ yø xãdi p'uya, bi 'yembĩ:
—¿Harũ gue gã hãhũ'a yo ciento ma pa ra nzãbi ngue ga tãmphũ ra hme da zi yø ja'i 'bucua? —bi 'yembĩ.

³⁸ Mahømbi 'yembyø xãdi ra Jesús:
—Damĩ nu hangu yø thũhme gui hãhũ.

Nu'ũ yø xãdi p'uya, bi nu hangu yø thũhme hã. Bi 'yembũya:

—Ja ua cat'a yø thũhme 'nẽ yoho yø huã.
³⁹ Ra Jesús bi 'yembyø xãdi yaui:

—Damj xihma yø ja'i da micua ja ra 'batha. Da 'yøtyø zimundo p'u da mi.

⁴⁰ Bi mihyø ja'i p'uya ngue di nsihme. Yø ciento nja'i p'u bi mi i'da, yø yote ma'det'a nja'i p'u bi mi i'da.

⁴¹ Ra Jesús bi hyan'u cat'a yø thuhme 'ng'u yoho yø hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mamadji Oja. Bi xenyø thuhme p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa'bi yø ja'i. Da guehyø hua bi dat'i. ⁴² Bi nsihme xanho yø ja'i, gä bi nniya. ⁴³ Mi juate ra ts'ihme yø ja'i p'uya, nu'u yø xädi ra Jesús bi peti 'de'mayo canasta yø thuhme bi bongui. Xquet'a bi mes'yø hua bi bongui. ⁴⁴ Nu'u yø ja'i bi nsihme'a ra ora'a, cat'a mahua'hi ma'yohu bi nsihme.

Ni yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

⁴⁵ Mente ehyo ja'i ra Jesús, bi xihyø xädi ngue di m'met'o da 'yo ra barco, di ma man'na nguadi ra zabi ha bi ja ra hnini Betsaida. ⁴⁶ Mi juadi bi 'yehyo ja'i ra Jesús, bi map'u bi ja ra nyuni ngue ba mat'Oja. ⁴⁷ Mi nxui p'uya, ya bi 'yo made ra zabi ra barco ni o yø xädi, pe ra Jesús bi 'buse p'u bi ja ra nyuni. ⁴⁸ Bi bahra Jesús ngue hangu pefi di 'yonna barco'u yø xädi, pe hingui sä da thogu, porque ra ndahi di cots'i. Mi za'i hyu xudi p'uya, bi map'u bi 'bahyo xädi ra Jesús, ni 'yo maxøts'e ra dehe. Bi ne ngue xta nuits'i. ⁴⁹ Pe mi hyandyø xädi ngue mmap'u ni 'yo maxøts'e ra dehe. Nu'u yø xädi ra Jesús bi 'yena ngue ra ndahi i nnu. Bi mahra mafi p'uya ngue su. ⁵⁰ Gä bi hyandi, pe gä bi nsu. Pe ra Jesús 'bexpi sofo, bi 'yembi:

—Go guecä, 'yogui suhu —bi 'yembi.

⁵¹ Mi yarbu ja ra barco mi o yø xädi ra Jesús, 'bexpi nsäya ra ndahi. Mi nu yø xädi'a te bi 'yø't'e, man'natho bi nsu. ⁵² Madague'a xi nu yø xädi'u yø milagro xi 'yøtra Jesús, ngue bi xandyø thuhme bi zi yø ja'i, pe hingui 'yo yø mmai te'o na ra Jesús.

Nu'u ja ra häi Genesaret bi 'yøthe yø därkehi ra Jesús.

⁵³ Mi zøn'a nenthe ja ra häi Genesaret, bi dat'yø barco 'mø mi bøn. ⁵⁴ Hontho bi bønna barco ra Jesús, 'bexpi bahyo ja'i mi 'bup'u ngue te'o. ⁵⁵ Bi ma yø ja'i p'uya, bi 'yonnbabi mi'da yø ja'i ngue da eh. Xifi ngue da tu yø därkehi da oxyø fidi, da zöp'u 'bahra Jesús. ⁵⁶ Hønmbu bi zä sønna Jesús, sömp'u ja yø hnini, sömp'u ja yø ngunhui, hønmbu ts'u hapu söni, bi njuqui yø därkehi ngue 'bop'u ja yø caye, t'äpra mate ra Jesús squerangue rá nyaní rá he da darpabi yø därkehi. 'Be xi sä ha hēmbi.

7

Ja 'da yø costumbre xa nzänse yø ja'i hingui nnu manho ra Jesús.

¹ Nuya 'da yø fariseo 'nēhyø xännbate ngue ra ley ngue yø mmēngu Jerusalén bi guarbu

'bahra Jesús ngue di nyäui. ² Bi mbøcuc 'mø mi nu te øt'i'da yø xädi ra Jesús, ngue hingui xa'ye hante di nsihme, ngue da mecra ts'oqui n'youi yø 'ye. ³ Nuya yø fariseo 'ne gätho mi'da yø judio, i øtyø costumbre xa nzännyø ndiua. Zant'a xa'ye hante di nsihme.

⁴ Nu'mø bá penga tai xquet'a xa'ye, porque ena ngue pecra ts'oqui ja yø 'ye. Xangu mi'da yø costumbre øt'e, xatyø ts'øye, xatyø mohi, punnbi da dät'ra häi. 'Nēhyø t'ots'i nts'ihme pet'e. ⁵ Mi zä mi nurpi te øtyø xädi ra Jesús ngue hingui øt'e tengutho ga 'yo, bi mbøcuc p'uya, bi 'yörpa ra nt'anni ra Jesús, bi 'yembi:

—¿Hanja ni xädi ngue festho ra hya bi zogaha yø ndiua? Porque hingui pecra ts'oqui ja yø 'ye, ngue di nxu'ye hante di nsihme.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ni xirbu gui ena ngue gui ec'eiha Oja. Go gui øthu na ra hya bi 'yøtra pøngahya Isaías ngue bi 'yēn'Oja: “Nuya yø ja'i 'bucua, nu'mø bi nya, xøgue ena majuanj ngue nnu mansugui. Pe himma juanj ngue yø mmai ga ndannegui. ⁷ Ya hinte ni bøntho ngue thannegui yø ja'i. Nu te gäma hya xännbate, xangu yø hya xa nzänse ngue embi di manda Oja”, nguna bi man'Oja. ⁸ Nu'aha, gui festhoha yø hya di manda Oja ngue go gadi ja ndummai gui øthu yø costumbre bi zohyø ndiua. Porque xangu yø costumbre gui øthu, tengu yø ts'øye 'nēhyø mohi gui xäthu, punnbi da dät'ra häi.

⁹ Go xcä 'yemhma n'na nguadi ya yø hya di manda Oja ngue go gui øthu yø costumbre bi zohyø ndiua. ¹⁰ Nuna ra Moisés bi xihyø ja'i te 'be'a ja ngue da 'yø't'e, bi 'yembi: “Damj su ni papä, damj su ni mamä”. Bi xi man'na ra hya p'uya, bi 'yembi: “Nu ra ja'i da zannä papä, ogue da zannä mamä, i ja ngue di njapra castigo 'ne da tho”, bi 'yembyø ja'i. ¹¹ Pe ya xcä xännbahu yø ja'i, ngue ra ja'i da zä da 'yembrä papä ogue rá mamä: “Nugä papä, yögä mamä, ya hinda zä ga 'da'i te gui siui ya. Porque nu te gä di pets'i, guehna Oja dadi unni”. ¹² Nu'mø nguna ra hya bi manna ja'i p'uya, ya hin gadi japhu di jammansu rá papä ogue rá mamä ra ja'i. ¹³ Xangu mi'da yø hya jap'u hingui øthu, tengutho ya yø hya di xi'aha ya. Nu'mø nguna gui øthu p'uya, ya gui øthu ngue hinte di muui ya yø hya di manda Oja p'uya, ngue gui emhma go ja ts'edithe gui 'yøthu ya yø costumbre bi zohyø ndiua.

Nu te si ra ja'i hinga gue'a di ts'onnbä rä nyomfēni ra ja'i'a.

¹⁴ Bi zohyø ja'i ra Jesús, bi 'yembi:

—Damj 'yøhma xanho ya yø hya ga mmangä ya. Damj 'yēt'ammahu. ¹⁵ Nu ra ja'i øtra ts'oqui, hinga gue'a te si ra ja'i ga 'yøtra ts'oqui. Nu'a ga 'yøtra ts'oqui ra ja'i, gue'a ra ts'omhya pønna ne ra ja'i'a. ¹⁶ Di nja

nj gu ngue gui 'yohmu na ra hya di mmangä ya —bi 'yembj.

17 Mi ma yø ja'i p'uya, bi zop'u ra Jesús. Nuna ra Jesús bi map'u ja ra ngu säya. Nuya yø xädi p'uya, bi 'yäpi ngue da xifi te ga mbönya yø hya ja juadi bi ma. 18 Ra Jesús bi 'yembyø xädi:

—¿Ua xquet'a hingui tinnj mmahü hanja ya yø hya di mmangä 'mø? ¿Ua hingui pahmu na ra hya dá mangä ngue nu te si ra ja'i, hinga gue'a ra ts'oqui'a? 19 Porque nu'a te gä si ra ja'i, händi nuansui rá n'yomfëni ra ja'i'a, sinoque rá mmäi ra ja'i ni ma'a te si, pe pigui te si ra ja'i.

Ngue nguna ra hya bi manna Jesús, di nequi xanho ngue nu'a te gä si ra ja'i, bi 'yøt'e ngue gä xanho ngue da ts'i. 20 Ra Jesús bi sigue bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ja'i ngue øtra ts'oqui, mbo rá n'yomfëni ni 'yehra ts'oqui. 21 Porque mbo rá n'yomfëni ra ja'i bi mühra ts'o n'yomfëni, tengu rá n'yots'ommäi, ra nthote, 22 ra mfë, rá nts'o, rá fehni, rá 'yøt'its'oqui, rá zeya, rá zate, rá n'yets'i, rá m'memmü, dá gue'a so rá mmäi ngue dá hyannbä rá mmeti rá mmj'ëjui. 23 Gätho ya yø nts'o ya, mbo rá n'yomfëni ra ja'i ni 'yehë. Guehya di ts'onna ja'i ya.

Nu'a n'na ra xisu hinga judio bi 'yäpra mate ra Jesús ngue dá mäts'i.

24 Mi bömp'u mi 'bähra Jesús, i map'u ja n'na ra häi ja ra hñinj Tiro conna hñinj Sidón. Nup'u ja ra ngu bi nsäya, hingui nnepe to xta mbađi ngue 'bap'u. Pe himbi zä bi n'yanj. 25 Nu'a ra hñinj'a, mi 'bap'u n'na ra hmute mi n'youi rá ts'onthj. Mi 'yøhrä mamá rá hmute ngue 'bap'u rá Jesús. Bi ma rá xisu p'u 'bähra Jesús, bi ndantyøhmü p'u 'bäi. 26 Pe hinga judio na ra xisu, porque ra mmengu p'u ja ra häi Sirofenicia. Bi 'yäpra mate ra Jesús ngue dá 'yøthebi rá t'ixu n'youi rá ts'onthj. 27 Pe rá Jesús bi 'yembj:

—Nugä, gue'u yø judio ja ts'edi ga fäts'i. A nuyä, nu'mø 'bet'o go ga fäxa'i, ya sutho 'mø dá thannbä rá hmë yø basj, ngue yø fo'yo di t'unñj —bi 'yembj.

28 Ra xisu p'uya, bi 'yembj:

—Ahä, grä Hmu, gue'a guí mma. Pe nu'u yø fo'yo, guerp'u 'bimëxa sïhmë'u. I jo yø xemhmë hehyø basj p'u sïhmë.

29 Ra Jesús bi 'yembrä xisu:

—Xanho te guí mma. Ni ma nj ngu ya, nu nj t'ixu n'youi rá ts'onthj, ya bi zä.

30 Ra xisu p'uya, bi mengui, i ma rá ngu. Mi zönnä ngu p'uya, nu'a rá t'ixu mi n'youi rá ts'onthj ya hup'u ja rá t'ots'i, ya xi zä te mi hëmbj.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu ngue mi gogu 'ne mi c'üne.

31 Mi 'danyø pa p'uya, bi bömp'u mi 'bähra Jesús, i map'u ja ra zabi Galilea. I nthop'u ja

ra hñinj Sidón, i mpa p'u ja ra häi Decápolis. 32 Nup'u ja ra häi Decápolis mi zömp'u ra Jesús, bá ts'innbäbi n'na ra n'yohu ngue ra gogu 'ne ra c'üne. Bi t'äpra mate ngue bi japyø 'ye p'u ja rá yä ngue dá zä te hëmbj. 33 Nuna ra Jesús bi zica n'nanj na ra n'yohu, bi carpa yø saha p'u ja yø gu. Bi pohrä saha connä jinj ngue bi därpa rá janj. 34 Bi hyanma hëts'i p'uya, bi 'yën'a n'na ra jats'i. Bi 'yembrä därquëhü p'uya:

—Efata —bi 'yembj.

Nuna ra hya bi ma, i nne dá ma ngue ëna: “Dä xohnj ne, dá xohnj gu”. 35 Nu'a ra ora'a, nuna ra n'yohu mi gogu bi 'yøde xanho ra hya, 'ne bi zä bi n'ya xanho. 36 Pe rá Jesús bi xihyø ja'i ngue hñjonda xifi te bi nurpi bi 'yøt'e. Pe ënä man'na ngue di hejpäbi yø ja'i ngue hñte dá ma, i mmanyø ja'i p'u ni ma'a te xi nurpi xi øtra Jesús. 37 Nu to gä bi 'yøde te bi nja, gä di 'yødyø ja'i, di n'yembj:

—Gä xanho te øt'e. Porque øt'e ngue øhra hya yø gogu, 'ne di japi ngue ya xanho yø gone.

8

Ra Jesús bi 'uin'i goho mähuahü mä'yohu.

1 Man'na ra pa p'uya, xandøngu yø ja'i bi mpeti p'u 'bähra Jesús. Ya hñn'yu te dá zi yø ja'i, ya bi hyätyø nzedi. Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

2 —Dädi huëçä yø ja'i 'bucua, porque ya rá hyu pa 'daua di 'yohu ya. Di pa'a njuanj ngue ya hñn'yu te dá zi yø ja'i. 3 Nu'mø gä etyø ja'i ngue dá ma yø ngu, 'ne hingui sïhmë, dá güennbä ja ra 'yu. Porque yap'u yø ngu 'da yø ja'i.

4 Nu'u yø xädi bi 'yembj:

—Pe çhapu go ga hannbahu te dá zi ya yø ja'i 'bucua? A nuua di 'bähma, rá ðapo ua.

5 Bi 'yännyø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—¿Hangu yø thühmë guí hahü 'mø?

Nu'u yø xädi p'uya, bi 'yembj:

—Höndi yoto yø thühmë ja ua.

6 Bi manda ra Jesús ngue bi mühyø ja'i. Bi hyan'u yoto yø thühmë p'uya, bi ja mammadi Oja. Bi xenyø thühmë p'uya, bi unyø xädi ngue di 'darpa yø ja'i dá zi.

7 Xquet'a mi ha zihangu yø hua. Ra Jesús bi ja mammadi Oja. Bi unyø xädi p'uya, ngue di 'darpa yø ja'i dá da. 8-9 Nu'u yø ja'i bi nsïhmë, goho mähuahü mä'yohu. Pe gä bi nniya. Mi juate ra ts'ïhmë yø ja'i, nu'u yø xädi rá Jesús bi peti yoto canasta yø thühmë bi bongui. 'Bexque'a bi n'yëhmj yø ja'i ra Jesús ngue bi ma. 10 Bi yarbü ja ra barco p'uya, co 'nehýø xädi, i map'u ja ra häi Dalmanuta.

Yø fariseo bi xihra Jesús ngue nne dá nup'u dá 'yøt'a n'na ra milagro.

11 Ngu i zøhra Jesús, nuya yø fariseo bi ma bá sämhyä rá Jesús. Di 'bepi dá 'yøt'a n'na ra milagro nu mahëts'i para ngue di nequi ngue

rá m'menhní Oja ra Jesús. ¹² Bi ngasra Jesús, bi 'yembí:

—Høndyø milagro guí nne guí nnuhú dí nja. Pê nugá dí xi'ahú ngue hín temá milagro ga øt'á guí nnuhú —bi 'yembí.

¹³ Bi zop'u yø ja'í p'uya, bi yarbú ja n'na ra barco conyø xádi, í ma man'na nguadi ra zabi.

Ra Jesús bi xihyø xádi ngue dí mfádi xanho, hinda dena hya xambate yø fariseo, da guehra Herodes.

¹⁴ Nu'u yø xádi ra Jesús xi pumbení ra thuhmê xtá hyats'í dá zi. Hónða n'na ra thuhmê mí hap'u ja ra barco. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembýø xádi:

—Damí mfáhmú ya, mamí sihu'a ra íxi dí unyø fariseo da guehra Herodes.

¹⁶ Dí n'yembí n'na ngu n'na'u yø xádi p'uya:

—Rá nzequí xicjú ya ngue hínxtá há ra thuhmê ga síhu.

¹⁷ Mí bahra Jesús te dí nxihyø xádi, bi 'yembúya:

—Gue guí gna dí xi'ahú ngue hínxcuá há ra thuhmê guí síhu. ¿Ua hínquí 'yo ní mmúihu ná ra hya dí mmangá 'mø? Rá nzequí ma'bedí ní mmúihu 'mø. ¹⁸ Guí nnuhú te dí øt'á, pè tengutho 'mø ngue hín te gdí nnuhú. Guí øhmú yø hya dí mmangá, pè tengutho 'mø hín tema hya gdí øhmú. ¿Ua hínquí mbémhmú'a te guí nnuhú p'u ha nná máhá? ¹⁹ Xi'mø ra pa má xengá'u cut'a yø thuhmê ngue bi zi cut'a máhuahí má'yohú, ¿njammí canasta yø thuhmê bi bonguí?

Nu'u yø xádi p'uya, bi 'yembí:

—'De'má yo canasta yø thuhmê bi bonguí.

²⁰ —Xi'mø má xengá'u yoto nthuhmê ngue bi zi goho máhuahí má'yohú, ¿njammí canasta yø thuhmê bi bonguí? —bi 'yembí.

Yø xádi p'uya, bi 'yembí:

—Yoto canasta yø thuhmê bi bonguí.

²¹ Ra Jesús bi 'yembí mahón'a p'uya:

—Pè ¿hanja ngue hínquí 'yo ní mmúihu ya yø hya dí mmangá 'mø?

Nup'u ja ra hníní Betsaida, ja bi 'yøthe p'u n'na ra xáda ra Jesús.

²² Mí zomp'u ja ra hníní Betsaida ra Jesús, bá ts'innabí n'na ra xáda. Bi t'áp'ra mate da 'yøthe. ²³ Ra Jesús bi bennabí rá 'ye ra xáda, bi zixá neníhni. Nup'u bi zóní, bi zorpa yø dá. Bi dospá máxots'e yø dá p'uya, bi 'yembí:

—¿Ua guí hējí zits'u ya?

²⁴ Nu'a ra xáda p'uya, bí nhanní, bi 'yemp'uya:

—Dí hētyø ja'í ngue 'yo, pè ntho ra 'bänza p'u nná hējí, porque di hmar'má dá —bi 'yembí.

²⁵ Mahømbi dospá yø dá p'uya. Nu'a ra n'yohú mí xáda, bi japi ngue di za di hējí p'u hējí. Bí nzø xanho yø dá p'uya, handí yap'utho. ²⁶ Ra Jesús bi 'yembí:

—Ní ma ní ngu ya, 'yo 'be guí 'yo ua ja ra hníní ngue guí xihyø ja'í te dá øt'á'í.

Bí maná Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo'a.

²⁷ M'mefa p'uya, bí mē yø xádi ra Jesús. Nup'u ja'a ra hníní Cesarea ngue Filipos, máthēt'í ja yø hníní, ja bí ma dá 'yop'u ra Jesús. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bí 'yányø xádi, bí 'yembí:

—¿Te'ogá p'u ga mbēnyø ja'í ya'mø? —bí 'yembí.

²⁸ Nu'u yø xádi p'uya bí 'yembí:

—'Bu i'da yø ja'í embí ngue gue'e grá Xuua gmí øtra nxixya. Mí'da yø ja'í p'uya, embí ngue gue'e grá Elías. Mí'da p'uya, embí ngue 'bui toní pøngahya Oja.

²⁹ Ra Jesús mahømbi 'yembýø xádi:

—Xi'ahú p'uya, ¿te'ogá p'u gní bémhmú ngue guecá?

Ra Bedu p'uya bí 'yembí:

—Nu'í, gue'e grá Cristo, bá exa'í Oja ngue guí ndast'abi —bí 'yembí.

³⁰ Ra Jesús mahømbi 'yembí:

—A nuyá, 'yo to guí xifi te'ogá ya —bí 'yembí.

Ra Jesús bí má ngue dá tho, 'ne bí má ngue dí bēnate.

³¹ Ra Jesús bi xihyø xádi, bi 'yembí:

—Nu ra N'yohú bí 'yē mahēts'í, dá 'yēmmēí dá ma má'uni. Nu'u yø n'yohú 'bet'o p'u ja ra rá nija dá zwi, dá guehyø hmú yø mmäcja 'nehyø xānbnate ngue rá ley, gá dá zwi 'ne dá hyo. Pè rá hyu pa p'uya, dí bēnate —bí 'yembí.

³² Nguna rá hya bí maná Jesús, bí xifi xanho yø xádi hanja'a te dá thoguí. Janangue rá Bedu bí zicá n'nanní ra Jesús, bí xifi ngue dá hyoní ha dí mpommi rá ndate.

³³ Pè rá Jesús mí 'yøde te sifi, bí 'bärbüya ngue hērhmi'da yø xádi. Bí zahra Bedu p'uya, bí 'yembí:

—Damí 'uegue, rá mēfi'í rá zithu. Porque hín ga gue'a rá ts'änní Oja so ní mmúí dí nja, sinoque gue'a yø hyase yø ja'í i so ní mmúí dí nja —bí 'yembí.

Ra Jesús bi xihyø xádi ngue hínjam'mø da gohyø mmú'í ga 'yēc'ēí.

³⁴ Bi zonhyø xádi rá Jesús, dá gue hmí'da yø ja'í. Bí 'yembí:

—Nu to nne dá dēnnguí, hínquí sá dá zānse te dá n'yo. Hínha dí gohrá mmúí, madague'a dá thop'u ja ra pont'í. ³⁵ Nu ra ja'í dá 'uegue ngue sū dá tho, guehná ra ja'í dí m'mēhrá te na. Pè nu ra ja'í hínquí cohra mmú'í ga 'yēc'ēiguí, madague'a dá tho conná n'gueque 'nē conná n'guehra hoga 'da'yo hya, guehná ra ja'í dí nyānná te na.

³⁶ Porque hín te dá dahra ja'í, madague'a dá 'yøt'e ngue rá mmeti gá rá ximháí, 'nē dí m'mēhrá te. ³⁷ Ní xinda hangu rá mēnyu

da gutra ja'i, hinda za da yanna te. ³⁸ A nuya yo ja'i ngue yo 'yot'its'oqui ngue hingui orpa masu Oja, guehya da den'nathoha ngue gui ec'eiha ma hyaga ya. A nuyá, nu ra ja'i ngue pesra sa conná ngueque, ogue pesra sa conná nguehra hya di xannbate, xquet'a da 'yehra pa ngue nguui dra N'yohu dá e mahets'i, xquet'a ga pesma sa conná ngue'u to di jagba. Guehna ra pa ga ma pengui conná ts'edi Oja, ga ma n'yo'be yo maca anxé Oja.

9

¹ Nuna ra Jesús mahombi 'yembyo ja'i:

—Majuani di xi'aha ngue nuya 'da 'bucua ya, hinda du, asta gue'mo da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpá'a te gui nequi ra Jesús.

² Mi tho'a n'nato ma pa, nuna ra Jesús bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. Bi mep'u bi ja n'na ra nyuni xanhets'i ngue di m'mase. Ja bá nup'u yo xadi ngue bi mpá'a gui nequi ra Jesús. ³ Nu ra he, di yoxni, xandont'axi bi gohi. Hijnjo'o n'na ra meni ua ja ra ximhai da za da mena ulu tengu ga nt'axi bi gohra he ra Jesús. ⁴ Bi nu yo xadi p'uya ngue 'bap'u ra Elías conná Moisés ngue yaui ra Jesús. ⁵ Ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá xannbate, ya xanho ngue di 'buhmu ua. Ma ga hocáhe hyu yo t'annigu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yembi.

⁶ Nguna ra hya bi xifi, porque ra Bedu co 'ne'u yo amigo, emmei bi nsu, asta hingui mbeni ha ga mman'a ra hya bi ma. ⁷ Bexque'a ra ora'a p'uya, bi go'mra gui p'u mi 'bai. Bi 'yo p'uya ngue nup'u ja ra gui ja bá nyap'u Oja, bi 'yena:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. Nuya yo hya da manna ya, dami 'yet'ammahua —bi 'yembi.

⁸ Mi hyetyo xadi p'uya, ya hijnongui 'bap'u yoho yo n'yohu xi nu. Ya 'báse p'u ra Jesús.

⁹ Ya bá 'yo ngue ni gap'u ja ra nguani p'uya. Ra Jesús bi 'yembyo xadi:

—'Yo to gui xifi te gá nuui ya, asta gue'mo bi hnu ra N'yohu bi 'ye mahets'i ngue di bennate —bi 'yembi.

¹⁰ Nu'u yo xadi ra Jesús, nu'u yo hya bi xifi hont'a mben'a, pe hijnombi xifi te bi nu. Sinoque di nyáns'e'u yo xadi te 'be'a ga mbonna ra hya bi manna Jesús ngue ena di bennate.

Bi manna Jesús ngue ra Elías ya bá ehé bi xihyo ja'i ngue di nsá, porque ya bá ep'u ra Cristo.

¹¹ Nuya yo xadi ra Jesús bi 'yannbu ja ra 'yu, bi 'yembi:

—¿Hanja na ra hya mmanyo xannbate ngue ra ley, embi ngue jatho da 'bet'o ra Elías hante ngue da ehra Cristo?

¹² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue ra Elías i jatho ngue rá muditho da ehé da xihyo ja'i ngue di nsá. Pe dami bemmua ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue te da thohra N'yohu bi 'ye mahets'i. I mmamp'u ngue da za ra n'u, da zahyo ja'i. ¹³ Pe dami pahmu ya ngue nuna t'embi ra Elías, ya bá ehé. Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue di nja. Porque nu hangu ra n'u bi ne da japyo ja'i, gá bi nja.

Ra Jesús bi 'yethe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

¹⁴ Nu'mo ni ma da zop'u mi 'bu hmi'da yo xadi p'uya, bi nu ngue nuya yo xannbate ngue ra ley di máspabi yo xadi ngue di njun'mahyau. Xangu mi'da yo ja'i xi mpeti p'u 'bai. ¹⁵ Pe ra Jesús, ena ha bi 'yetho, ja mi nu yo ja'i ya bi zoho, bi ma yo ja'i p'uya ngue di zengua. ¹⁶ Ra Jesús bi 'yembyo xadi:

—¿Te 'be'a gni njun'mahyaha ya 'bucua?

¹⁷ Bá tha'a n'na nc'ei p'u 'bahyo ja'i p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xannbate, nuna ma ts'ant'u 'bucua, n'youi ra ts'onthi asta di gonebi, xtá sigá ua ngue gui 'yothets'u. ¹⁸ Nu'mo bi ga ra ts'onthi n'youi, en'a hai 'ne sohyo fugui. Di gaxyo ts'i, asta di 'yots'e. Ya xtá xihni xadi ngue xta 'yothets'u, pe hinxá nzá xa 'yethe.

¹⁹ Ra Jesús bi 'yembi gátho yo ja'i 'bap'u:

—¿Asta njam'mo da zonna pa gui 'yec'igaha? ¿Ua gui ena ngue hangu ra pa ga set'ahu? Bá si ua ra ts'ant'u, ga othega —bi 'yembi.

²⁰ Bi zispabi p'uya. Nu'mo mi nu ra ts'onthi ra Jesús, bi ga ra ts'onthi ra ts'ant'u p'uya. Bi 'yen'ahai asta di danni. 'Ne sohyo fugui. ²¹ Ra Jesús bi 'yembra papá ra ts'ant'u:

—¿Njammí pa nja p'uya?

Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Ya njap'u asta guerp'u bá ngue ra ts'ant'u. ²² Nu'a ra ts'onthi n'youi, mo bi ga, xangu yo nni'di ya ja ngue da hyo. I hót'a sibi, ogue hórba ja ra dehe. Dami huega'be, fáxca'be 'mo ngue da za gui 'yothets'u.

²³ Ra Jesús bi 'yembi:

—¿Ua hingui ec'igui? Nu ra ja'i ngue da 'yec'igui, nu te gá man'u hembí, hinga hembí ga othe.

²⁴ Nu'a rá papá ra ts'ant'u p'uya, asta ra mafi ha i 'yena:

—Nugá di ec'ei'i. Pe dami 'yot'e ngue man'na ga ec'ei'i xanho.

²⁵ Mi nu ra Jesús ngue gá ba ep'u yo ja'i da zop'u 'bai. Janangue bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u, bi 'yembi:

—Ague grá ts'onthi, gadi gogubi 'ne gadi gonebi ra ts'ant'u 'bucua. Nuya di xi'i ngue

damj hyep'u ya. 'Yonj mantho güi pengui —bi 'yembj.

²⁶ Nu'a ra ts'onthi p'uya, bi japra ts'ant'u ngue xøgue ra mafi, asta pãni. Ra ndussutho te ørpe. Bi 'yen'ahãi 'mø mj hyep'u. Æntho bi du. Gãtho yø ja'i p'uya, dj n'yembj:

—Bi du na cuø —bi 'yena.

²⁷ Pε ra Jesús bi bennbabi rá 'ye ra ts'ant'u, mahotho i xots'i.

²⁸ Ya 'bup'u ja ra ngu ra Jesús. Nu'u yø xãdi p'uya, bi 'yembj:

—¿Hanja ngue hinxã nzã xtã øthegãhe ra ts'ant'u mj n'youi ra ts'onthi?

²⁹ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna tengu na ra ts'onthi mj n'youi ra ts'ant'u, para ngue da hyep'u ra ja'i n'youi, mahyonitho da mat'Oja ra ja'i, 'nε da 'yεtrã mmui.

Mahømbi manna Jesús ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³⁰ M'mefa p'uya, ra Jesús co 'nεhyø xãdi bi map'u ha mj 'bãi, j nthop'u ja ra hãi Galilea. Pε hingui nnepe xtã mbahyø ja'i hapu dj ma.

³¹ Porque bi xãnnbase yø xãdi ra Jesús. Bi 'yembj:

—Nu ra N'yohu bi 'yε mahets'i, da ma ma dãpyø ja'i ngue da hyo. Nu'mø bi hyo p'uya, di bennate'a rá hyu pa.

³² Pε nu'u yø xãdi hĩmbi ðinyø mmui na ra hya bi xifi. I su xtã 'yãnni te gã mbønya yø hya xi manna Jesús.

Ra Jesús bi xãnnba yø xãdi ndana ma datho da hnu mansu.

³³ Mj zømp'u ja ra hñinj Capernaum, mj yurba ja ra ngu säya. Ra Jesús bi 'yãnyø xãdi, bi 'yembj:

—¿Tema hya gadi nxihmu p'u ja ra 'yu?

³⁴ Nu'u yø xãdi p'uya, hĩnjongui thãdi. Porque xi njun'mahya p'u ja ra 'yu ngue n'na ngu n'na nne ngue ma datho da hnu mansu.

³⁵ Janangue nup'u bi mĩhra Jesús, bi peti gã 'de'mã yoho yø xãdi, bi 'yembj:

—Nu'a nne dj m'met'o ya ngue nu'ahũ, jatho da 'yøtra 'befi ngue da mãxyø amigo, pegue hĩndj 'yets'i ngue te da 'yøt'e.

³⁶ Ra Jesús bi zonhna n'na ra ts'ant'u mj 'bãp'u, bi 'bãmbu made ha 'bãi. Bi gãspaya bi dets'i. Bi 'yembbyø xãdi p'uya:

³⁷ —Nu ra ja'i di ja mmãnsu n'na ra basj tengu na 'bucua ya, nguna da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a dj nnu manho ngue da 'yøt'a, Æntho go di jammãnsu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mmãnsugui, hĩnga høngthogui di ja mmãnsugui, sinoque gue'a Oja bã penngui di ja mmãnsu.

Ra Jesús di hejpa yø xãdi nuya sahyø ja'i nnønnbabi rá thuhũ 'mø øthe yø ja'i.

³⁸ Ra Xuua p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ague grã xãnnbate, xtã nugãhe n'na nc'ei ngue nnøn'na ni thuhu ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pε xtã hejpahe, porque hĩndi n'yohu p'u nnã mãhã.

³⁹ Pε ra Jesús bi 'yembj:

—'Yo gadi hejpahe yø ja'i nnøngga ma thuhu 'mø bi 'yøthe yø ja'i. Porque hĩnga høntho da nøngga mã thuhu ra ja'i, xĩnda ma da zangui. ⁴⁰ Porque nuya yø ja'i hingui sãcjũ, mã n'yohu ya. ⁴¹ Nuya yø ja'i da 'yøt'ahũ ra nho ngue i padj ngue gui tenhũ ra Cristo, Oja da gut'i. Xquet'a ja rá nzãbi ra ja'i, mãdague'a n'na ra zi vasotho ra dehe di unj.

Ra Jesús di japa nts'edi yø xãdi ngue da zu da 'yøtra ts'oqui.

⁴² A nuyã, nu'u yø basj εc'εigui ndap'u bi zã, tengutho na ra basj 'bucua ya, nu ra ja'i da japi ngue da hyεgagui p'u yø basj εc'εigui, ra ndate castigo tømra ja'i da thogui. Hante ngue da 'yøtra ts'oqui ra ja'i, man'na xãnho ngue da t'ennbu ja ra jathe ra ja'i, dj ntharpa rá 'yuga n'na ra njunj ngue da gu'mj. ⁴³ Janangue nu'mø gui εna ngue rá ts'oqui nj 'ye p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyejnj 'ye, gui 'yεi. Man'na xãnho ngue garã do'ye 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho nj 'yε 'nε ngutho gui mma ra njdu hapu ja ra sibi di danzø para zãntho. ⁴⁴ Nup'u ja ra njdu 'bãhyø dønxx hĩnha rá nzeçui da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huçt'i. ⁴⁵ Nu'mø gui εna ngue rá ts'oqui nj gua p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyεçui, gui 'yεi. Man'na xãnho ngue garã dogua 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho nj gua 'nε ngutho gui mma ra njdu hapu ja ra sibi di danzø para zãntho. ⁴⁶ Nup'u ja ra njdu 'bãhyø dønxx hĩnha rá nzeçui da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huçt'i. ⁴⁷ Nu'mø gui εna ngue rá ts'oqui nj dã p'u gã 'yøtra ts'oqui, damj hyãhni dã, gui 'yεi. Man'na xãnho ngue da n'natho nj dã 'mø gã curbũ ha gui m'mãmhi Oja, hĩnda gue'a ngue di ja gã yoho nj dã 'nε ngutho gui mma ra njdu. ⁴⁸ Nup'u ja ra njdu 'bãhyø dønxx hĩnha rá nzeçui da zi'a nj ngø. Ra sibi p'uya, hĩnjam'mø da huçt'i. ⁴⁹ Porque nu to gã da ma ra njdu, dj nzø connã sibi.

⁵⁰ Tengu ra u, xãnho ngue te dj ma mã'ut'i. Pε nu'mø ya hingui u, ya hĩnte di muui. Xquet'a gui njathu p'uya, 'yo gui nnehu ngue hĩnte dadi muui'a te gnj 'yohu. 'Yo gadi njunt'i n'na ngu n'na'ahũ.

10

Bi xãnnba yø ja'i ra Jesús hĩnyu ra nt'edi di nxummi yø xisu.

¹ Nuna ra Jesús mj 'bup'u ja ra hñinj Capernaum, pe bi ma j mpa p'u ja ra hãi Judea. Bi thogui j ma man'na nguadi ra ðathe Jordãn.

Mandøngu dyø ja'i bi zømp'u 'bui. Gã bi xãnbã ra hya yø ja'i, tengutho xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui. ² Bi guat'i 'da yø fariseo p'u 'buhra Jesús ngue da 'yørpã yø nt'anni, porque honnbi ne di zãdi ngue hinda gue'a ra hya da ma. Bi 'yembj:

—¿Ua ja ra nt'edi ngue di nxummi rá xisu n'na ra n'yohu, ua gue hin'na?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xi ra ley bi 'yotra Moisés, ¿te 'be'a ma hya mmamp'u?

⁴ Mi dahyø fariseo p'uya, bi 'yembj:

—Nup'u ja ra ley bi 'yot'a, i mmamp'u nege dá dá da 'yotra sacua n'na ra n'yohu nege di nxummi rá xisu.

⁵ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Moisés bi unna nt'edi nege da nangra sacua nege ra nxuni, pe nege mandø nnañitho yø n'yomfemi yø ja'i, janangue bi njap'u. ⁶ Pe nup'u rá mudi hinga ngu'a ra hya bá sãnbã Oja da 'yøtyø ja'i. Porque mmamp'u ja ra Macã Libro nege nu'mø mambã nhohra ximhai, Oja bi hocra n'yohu 'ne bi hocra xisu. ⁷ Janangue ra n'yohu sop'u rá papá, sop'u rá mamá nege 'buhmi rá xisu. ⁸ Nuya yo nc'ei ya, di nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque entho n'na nc'eitho. ⁹ Janangue nuya, nuya yo nc'ei bi pen'na Oja, hin'ya ra nt'edi nege to di xunbabi.

¹⁰ Nup'u ja ra ngu p'uya, nuya yø xãdi ra Jesús bi 'yanni te nne da manya yø hya xi ma.

¹¹ Ra Jesús bi 'yembj:

—Nu ra n'yohu di nxummi rá xisu, nu'mø hõmbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui òtra n'yohu. ¹² A nu ra xisu di nxummi rá ndø, 'ne hõndi nthatui man'na ra n'yohu, ya ra ts'oqui òtra xisu.

Bi xi Oja ra Jesús nege di japyø basi.

¹³ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús, i nnepyø ja'i nege da dospa yø ya yø basi 'ne da xi Oja nege di japyø basi. Pe nuya yø xãdi ra Jesús bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁴ Bi mbøcuc 'mø mi nu te øtyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Damj hyehma yø basi da thocua dí 'bui. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbu ya yø basi ya. ¹⁵ Majuaní dí xi'ahu nege n'na ra ja'i hingra 'yøde tengutho n'na ra basi nege ra 'yøde, hinda zá da zo rá 'ye Oja.

¹⁶ I thexyø basi ra Jesús, di japrã 'ye p'u ja yø ya yø basi, i ãp'a Oja nege di japi.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøte te bi xihra Jesús.

¹⁷ Ya ja nege da ma ra Jesús, pe bá ju ra 'dihí n'na ra n'yohu. Bi ndantyøhmu p'u 'bãi, bi 'yembj:

—Ague grã hoga xãmbate, ¿te 'be'a ja nege gã øt'e n'namhma nege Oja di 'dacra 'da'yo te para zantho? —bi 'yembj.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí paði te guí mmanya, nege guí engui xanhogã? Porque hõnse Oja xanho.

¹⁹ Ua hingui paði hanja'u yø hya di manda Oja nege gna: “Yo grã hyote. ‘Yo grã 'yots'om'mãi. ‘Yo grã be. ‘Yo to guí sãnbã ra fehni. ‘Yo grã hyãte. ‘Damj su ni papá, damj su ni mamá” —bi 'yembj.

²⁰ Mi dahra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Ague grã xãnbate, nuya yø hya guí xi-cya, ya gã xtã øt'e astã gue'mø marã ngüegui.

²¹ Nuna ra Jesús bi hyetra n'yohu yaui, pe di nequi nege di maði. Bi 'yembaya:

—Di 'be hman'na ra hya ja nege guí 'yøt'e. Ni ma ya, damj pá te gã guí pets'i. Damj unna mēnyu yø hyoya. Nu'mø gã 'yøt'e te dí xi'i ya, ya bi ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bá ε p'uya, gã mme madague'a da tho'i p'u ja ra pont'i —bi 'yembj.

²² Pe mi 'yøhra n'yohu na ra hya bi sifi, mambi dudrá mmui. Bi matho, porque marã ndømmemmeti.

Bi manna Jesús nege Oja, hinte hembj.

²³ Bi hyetyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Xandøn hēnnitho ha di n'unyø mmemmeti nege da zo rá 'ye Oja.

²⁴ Nu'u yø xãdi ra Jesús, di 'yøtho hanja ya yø hya bi ma. Pe ra Jesús mahõmbi 'yembj:

—Ague ts'ant'ahu, nuya di mmangã nege xanhennitho ha di zo rá 'ye Oja, gue-hya yø ja'i xøgue mahõndra mēnyu ni ma yø mmui ya. ²⁵ Ya faði nege rá cameyo, hinjam'mø dá dá dá thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hēnnitho nege n'na ra mmemmeti di n'uni da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Nuna ra hya bi manna Jesús, mi 'yøhyø xãdi, man'natho bi nsu yø n'yomfeni p'uya. Di n'yembj:

—Rã nzegui ya hinjonni ja'i da zá di nyannã te ya'mø —di n'yembj.

²⁷ Bi hyetyø xãdi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'a nege yø ja'itho, hinda zá da zãnse ha di nyanyø te. Pe Oja hinte hembj, nu te nne da 'yøt'e, dá dá ha di japi.

Bi manna Jesús nege di tocabi ra rho'u yø ja'i n'youi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yembra Jesús:

—Nugãhe, ya xtã sohme p'u te gã di peshe nege di ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuaní dí xi'ahu, nege nu to gã xpã nzohyø ngu, xpã nzohyø cu, xpã nzohyø papá, xpã nzohyø basi, xpã nzohyø hai nege tēnngui nege mmanna hoga 'da'yo hya, ³⁰ pe mente 'bucua ja ra ximhai ra ja'i, yø ciento nñiditho gangu'a te gã da ñini nege'a te gã xpã nzogui. Madague'a da ts'ui, pe ra pa di 'yep'u, di t'unna te para zantho. ³¹ Xangu yø ja'i hnu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ja ts'utho ñani hnu mansu p'u. Xangu yø ja'i hingui

hnu mansu ua, pe nu'a ra pa'a, ja danj hnu mansu p'u.

Mahombi manna Jesus ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³² Ya ni hya ra 'yu ngue ni ma Jerusalen, ni 'bet'otho p'u ni ma yo xadi ra Jesus. Nu'u yo xadi ya i su, di 'yotho hanja'a te otra Jesus ngue ni ma Jerusalen. Pe ra Jesus bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yo xadi, bi xifi xanho hanja'a te da thogu. Bi 'yembi:

³³—A nuyá, ya nná máhà Jerusalén. Nuná ra hnini na, nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i di ndápyo hmu yo mmácja conyø xännbate ngue ra ley. Nuya p'uya, guehya da zännbi ngue da du. Di dápyø ja'i hinyø judío ngue da hyo. ³⁴ Nuya yo ja'i di ndápi, da n'yemmahya, da zots'i, da mei. M'mefa p'uya, da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

Ra Jacobo cona Xuua bi 'yapra Jesus ngue di nja yo cargo xta nhets'i.

³⁵ Ra Jacobo cona Xuua, guehya yo ts'unt'u ra Zebedeo ya, bi guarbu 'bähra Jesus, bi 'yembi:

—Ague grá xännbate, di nne ga ä'a'be n'na ra mate ya.

³⁶ Mi dahra Jesus, bi 'yembi:

—¿Tema mate gui nne ga ot'auí? —bi 'yembi.

³⁷ Bi 'yen'u ähra mate p'uya:

—Di nnegä'be ngue nup'u ha gui mmi ngue gui ndast'abi, n'na di mihni n'yci, n'na di mihni gaha.

³⁸ Pe mi dahra Jesus, bi 'yembi:

—Ague n'yot'auí, hingui padj te rá nsäui na ra hya gui ähmi. ¿Ua da za gui tohmj'a ra n'u i ja ngue ga thocá? Porque nugá mathoguiitho ja ngue di ungá yo ja'i —bi 'yembi.

³⁹ Bi 'yembuya:

—Ahá, da za ga sägä'be ra n'u.

Mi dahra Jesus, mahombi 'yembi:

—Majuani ngue ngu'a, xandøngu ra n'u ja ngue gui säui, tengutho ra n'u ja ngue ga thocá. Mathoguiitho di un'auí yo ja'i tengutho ja ngue di ungá yo ja'i. ⁴⁰ Pe nuna ra hya gui mmammi, hundi tocagui ngue go ga sänni to di mip'u ja ma n'yci, ogo to di mip'u ja ma gaha. Nuna Oja, ya xa nzänni to di mi n'na ngu n'na ma hyo.

⁴¹ Nuna ra hya ähya yo nc'ei mi yauí ra Jesus, bi mbøcuc 'mø mi bahya mi 'det'a yo xadi, i sahra Jacobo 'nehra Xuua. ⁴² Pe ra Jesus bi peti gátho yo xadi, bi 'yembi:

—Ya gui pahmu ngue yo dast'abi xa t'ets'i, co gátho mi da yo ts'ut'abi 'bup'u ja yo hnini, gá di manda yo ja'i. Nu te di manda ngue da 'yøtyø ja'i, gue'a ot'a. ⁴³ Pe nu'ähu, 'yo gui nne ngue gui mandathohu yo ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhets'i rá cargo da mafi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da máxyø mmic'eiui na. ⁴⁴ A nu'ähu ya, nu'a da ne di m'met'o

ngue gátho yo amigo ya, guehna jatho da gohi ngue ni mefihu na. ⁴⁵ Conque ra N'yohu bi 'ye mahets'i, himbi 'yehé ngue n'narbu da mi di mandatho. Sinoque bi 'yehé ngue di mpefi da máxyø ja'i. 'Ne hinga hondra 'báxte da 'yot'e, asta da du ngue da yanj xandøngu yo ja'i.

Ra Jesus bi 'yøthe ra Bartimeo mi xäda.

⁴⁶ Mi zomp'u ja ra hnini Jericó ra Jesus, bi thogu ni n'yoi yo xadi. Pe xandøngu yo ja'i bi nte't'i. Nup'u nenihni p'uya, mi hup'u na ra Bartimeo mi xäda, rá ts'unt'u ra Timeo. Mi hup'u ja ra nen'yu ngue äpra mentyø yo ja'i thop'u. ⁴⁷ Mi bahra xäda ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesus ra mmøngu Nazaret. Bi mähra hmafi p'uya, bi 'yembi:

—Dami hugagui ague rá Jesus rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembi.

⁴⁸ Nu'u yo ja'i 'bup'u mi huhra xäda, di hejpi ngue hndj mmafi. Pe rá xäda p'uya, ena man'na ma'be'pi ngue nts'edi ga mafi, bi 'yembi:

—Dami hugagui ague rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembi.

⁴⁹ Bi m'mähra Jesus ngue øde hmat'i. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Dami xihmi ngue da ecua.

Bi ma bá ts'ohra xäda p'uya, bi t'embi:

—Da hyu ni mmui ya, ga 'yo, bi ts'o'i'na.

⁵⁰ Ra xäda p'uya, bi 'yemp'u rá tuhu, bi nanguí, asta ra n'nats'i ngue di johya. Bi map'u bi 'bähra Jesus. ⁵¹ Ra Jesus bi 'yembi:

—¿Te gui nne di nja'i?

Ra xäda p'uya, bi 'yena:

—Ague grá xännbate, di nne ngue di nzø ma dá.

⁵² Ra Jesus bi 'yembra xäda:

—Ya da za gui mma ya, bi za ni da ngue gui ec'eiui ngue jagá ra ts'edi ga øthe'i.

'Bexpi nzø yo dá ra xäda p'uya. Bi za bi n'yo ngue bi mep'u ni ma ra Jesus.

11

Ra Jesus bi yarbu ja ra hnini Jerusalen, pe espabi yo ja'i, xifi ngue yo dast'abi.

¹ Nu'mø ya ni ma da zomp'u ja ra hnini Jerusalen, ya 'yop'u ja ra nyuni ja ra mbonza ja yo olivos. Ja jarbutho ra hnini Betfagé 'nehra hnini Betania. Nuna ra Jesus bi 'yet'i yoho yo xadi. ² Bi 'yembi:

—Ni me nu ja ra hnini bi ja nu. Nu'mø gá cut'ui ra hnini, gu tjemmi p'u da nthat'i n'na ra burru ngue ma da'yotho, hinjongui sä. Bá xoqui ngue guá siui ua. ³ Nu'mø to da 'yen'auí, hanja ngue gui xocui ra burru, gui xihmi p'uya ngue honna Hmu. Pe dami xihmi ngue hinda ya'atho di ndäpi.

⁴ Bi ma'u yoho yo xadi bi 'yet'i. Bi djimp'u manthat'i ra burru jonna goxthi ja ra nen'yu. Bi xojpaya. ⁵ Nu'u yo ja'i mi 'bap'u p'uya, bi 'yen'a n'na nc'ei:

—¿Te 'be'a guí øt'ui? ¿Hanja ngue guí xocui ra burru?

⁶Nu'u xocra burru p'uya, bi ma tengutho xi manna Jesús. Nu'u yø n'yohu p'uya, bi unna nt'edji bi zixra burru. ⁷Mi zøp'u 'bæhra Jesús, bi gaspa ra burru yø tuhu ngue bi nøpa nts'uti. Bi hyuxra burru ra Jesús, bi ma. ⁸Nup'u ja ra 'yu ja ngue da thøhra Jesús, xangu yø ja'i ni 'bet'o ngue di tans'yø tuhu pøp'u ja ra 'yu. Mi'da yø ja'i p'uya, bi sajp'a yø xi yø palma ngue pøp'u ja ra 'yu. ⁹O mæde p'u ni ma yø ja'i ra Jesús. I 'bet'o 'da, bá 'befa 'da. Pe yø ja'i 'da ga matho ngue di johya, i ena:

—Nuna Oja, di japhna rá m'menhni 'bucua, guehna tate naya. ¹⁰Oja di japhna ra dast'abi bá 'benhni ngue di thocra 'befi mi pehra dast'abi David. Magues na Oja bi 'bu mahets'i.

¹¹Nuna ra Jesús mi yarbu ja ra hnini Jerusalén, bi zømp'u ja ra njja. Bi nu te øtyø ja'i 'bap'u. Mi dæhra nde, bi mengui, i ma Betania. Bi me'u 'de'ma yoho yo xadi.

Ra Jesús bi otrá za ngue ra igo.

¹²Mi hyaxpaya, nuna ra Jesús bá ep'u Betania bá n'oxi, i ma Jerusalén. Nup'u ja ra 'yu p'uya, bi zä ngue tu manthuhu ra Jesús. ¹³Bi hyanda n'na nza ra igo ngue ya xi 'dogui xanho. Bi ma bá nu ngue'mø di zædi. Pe hingui zædi, porque hingra pa p'u ngue di nzædi. ¹⁴Bi 'yø'u yø xædi te bi xihra za, ngue bi 'yembi:

—Ya hinni mantho di nzæhni ndät'a ya grá za —bi 'yembi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpäp'u ja ra njja.

¹⁵Nuna ra Jesús, nu'mø mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, bi map'u ja ra njja. Nu'u yø ja'i mi mpäp'u thinnji, da gue'u maði ntäi, gä bi 'yet'i. Nuya yø ja'i di pøspa yø mentyu yø ja'i yap'u ni 'yehæ, bi 'yennba yø mæxa. 'Ne bi 'yennba yø nthuts'i'u pä yø paloma. ¹⁶Nu'u yø ja'i ja te ha, ya hinda japi da thop'u ja ra thinnji. ¹⁷Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Nup'u ja ra Maça Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i ena: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na, 'ne ja ndæne ua gætho yø ja'i 'bu'a nximhäi”. Pe nu'ahu, gui øthu ngue ja di mpeti ua yø bæ.

¹⁸Pe nu'u yø hmü yø mmæcja 'neh'yø xännbate ngue ra ley mi bædi te bi 'yøtra Jesús, hingui nnu manho. Bi hyonji ha di japi ngue da hyo ra Jesús. Pe hinga 'bexpi zä ha di japi, porque supi di mbøcue yø ja'i. Porque nu'u yø hya xännbate ra Jesús, gä di 'yødyø ja'i. ¹⁹Mi dæhra nde p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi me yø xædi.

Jatho da 'yec'ei yø ja'i ngue Oja di unni te da 'yäpi.

²⁰Mi hyaxpaya, bi thop'u 'bæhra za ngue ra igo. Bi nu ra za p'uya ngue xi 'yot'i asta yø

'yu. ²¹Ra Bædu p'uya bi zo rá mmæi'a te ra hya xi manna Jesús. Bi 'yembæya:

—Ague grá xännbate, nuna ra za gä su hmande, gue xa 'yot'i —bi 'yembi.

²²Mi dæhra Jesús, bi 'yena:

—Dami 'yec'ei ngue nu'mø gui mmat'Ojahu, da mæxahu Oja. ²³Nu'mø gui ec'ei hu xanho ngue gue'a nnu manho Oja ngue di nja'a te gui xihmu, 'ne hingui yøbeni ni mmæihu, da zä gui 'yemphu ra nyuni ja na: “Dami 'uegue grá nyuni, i map'u ja ra jathe”, gui 'yemphu. Ra nyuni p'uya, da 'uegue, di map'u gui xihmu ngue di ma. ²⁴Janangue di xi'ahu, nu'mø te gui æphu Oja, dami 'yec'ei hu ngue di 'da'ahu Oja te gui æphu. Oja p'uya, da 'yø'te ngue di nja'a te gui 'yæphu. ²⁵Nu'mø gui mmat'Ojahu, 'ne bi zo ni mmæi ngue hingui nnu manho te øt'a ni mmic'eiui, dami punnbi, n'namhma ngue xquet'a di pun'na ni Papáhu bi 'bu mahets'i. ²⁶Pe nu'mø ngue hin gadi punnbabi ni mmic'eiui, xquet'a hinda pun'na ni Papáhu bi 'bu mahets'i 'mø.

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'edji te øt'e.

²⁷Ra Jesús, mi zømp'u ja ra hnini Jerusalén, i 'yop'u ja ra njja. Bi guatyø hmü yø mmæcja p'uya, 'neh'yø xännbate ngue ra ley, 'nehya yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja. ²⁸Bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, çhanja te gui øt'e? ¿To bi 'da'i ra nt'edji'a te gui øt'e?

²⁹Mi dæhra Jesús, bi 'yembi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahu n'na ra nt'änni ya. Pe gue gui xicju hanja'a ra hya ga än'nahu, n'namhma ngue xquet'a ga xi'ahu to bi 'dacra ra nt'edji'a te di øt'a ua. ³⁰Xiya, çte'o bi unna nt'edji ra Xuua ngue bi xixyabi yø ja'i? ¿Ua Oja bi unna nt'edji, uague yø ja'itho rá nt'edji'a te bi 'yøt'e?

³¹Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dædi. Di n'yembi:

—¿Teni 'be'a ga xihmu ya'mø? Nu'mø ga xihmu ngue Oja bi unna nt'edji te bi 'yøtra Xuua, da 'yenju p'uya: “Xina ra hya bi manna Xuua connä ngueque, çhanja ngue hinga 'yec'ei hu 'mø?” da 'yenju p'uya. ³²A nu'mø ga xihmu ngue yø ja'itho bi unna nt'edji te bi 'yøtra Xuua, ya nts'udyø ja'i —di n'yembi.

Rá nze'gui p'uya, bi zänyø ja'i ngue ya hinte da xifi te'o bi unna nt'edji'a te bi 'yøtra Xuua, i supi di mbøcue yø ja'i. Porque gætho yø ja'i ec'ei ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua. ³³Janangue bi 'yembæya:

—Hindi paçæhe to bi unna nt'edji'a te bi 'yøtra Xuua.

Mi dæhra Jesús, bi 'yembi:

—Ya hinga xicju na ra hya di än'nahu, ni xinga guecä ga xi'ahu to di 'dacra nt'edji na te di øt'e.

12

Ra Jesús i hieypa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

¹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hieypa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yembj:

—Mj 'bu'a n'na ra n'yohu ngue bi 'yot'a n'na rá nu'a'uva. Bi føt'e gá rá hã. Bi hoqui hapu da de'myø uva 'mø bi nja. 'Në bi hocra n'nøque hapu da mihra máhu. Bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhma ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmehui'a te di tocabi. Bi ma yap'utho ra mmehui p'uya. ² Mj zonna pa da thucyø uva p'uya, nuna ra mmehui bi menhna n'na rá hmiqúi ngue da tu yø uva di tocabi. ³ Pe nu'u yø mefi mambi 'bup'u bi ja ra huahí, bi bentra hmiqúi 'mø mj zomp'u 'bui. Bi unj, bá erbaya. Pe hinte bi unni. ⁴ Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rá hmiqúi p'u bi ja ra huahí. Nu'u yø mefi ya mambi 'bup'u høbá mbøcø. Bá pændothobi rá hmiqúi ra mmehui. Bá serpa rá ya. ⁵ Ra mmehui p'uya, mahombi menhman'na rá hmiqúi. Pe ya bá tho'a bi mennbaya. Bi sigue bi mennbabi mj'da p'uya. Ngut'atho bi ørpe, 'bu i'da bi pat'i, 'bu i'da bi ho.

⁶ Nuna ra mmehui p'uya, mj si n'na rá ts'unt'u ngue emmei di maði. Ya emp'uya: "Ma ga penhná na ma ts'unt'u ya. Nu'mø bi nu yø mefi na, da nu mansu, porque ma ts'unt'u na", i ena. ⁷ Pe nu'mø mj zomp'u 'buhyo mefi na rá ts'unt'u ra mmehui, di n'yembyo mefi: "Nuna ya, guehna rá ts'unt'u ja ngue da gohmi rá huahí naya. Ma ga hohu ya, n'namhma ngue ya ma mmetiha ra huahí", di n'yembj. ⁸ Bi bennbaya ngue bi hyo. Bi ma bá emma xøts'e ra huahí p'uya.

⁹ Nuna ra Jesús, bi 'yányo ja'i, bi 'yembj: —Xi'mø ya bi nja ya yø hya di xi'ahu ya, ztenj 'be'a da 'yøtra mmehui? Siempre da ma ra mmehui p'uya, da ho yø mefi conhui rá huahí. N'nan'yo mj'da yo ja'i di fátra huahí p'uya. ¹⁰ Gui pahmu xanho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra do himbi nu manho yø hyønniga, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fu ra jado naya. ¹¹ Nguna ra hya xa nzán'Oja ngue di nja. A nuju p'uya, di emhmu ngue mazihotho te øt'Oja", enna hya.

¹² Ra Jesús høntho bi xihyø ja'i ya yø hya ya, bi ne yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hycra Jesús. Pe himbi zã xti bent'i, porque sup'i di mbøcø mj'da yø ja'i. Jananguue hinte bi japi.

I nnepyø nsaiui ra Jesús ngue da 'yembj hingui ja ts'edi di njutra menyu nju.

¹³ Nuya 'da yø fariseo, da gue'da yø ja'i ra Herodes, bi 'benhñ ngue da jupatho hã te ga ya ra Jesús, para ngue da zãp'u di yapa m'mefa. ¹⁴ Bi 'yembj:

—Ague grã xännbate, di pacãhe ngue grã hoga n'yohu, porque gã pømmanho ra hya gui mma. 'Në hingui su'a te mben'na'i yø ja'i. Madague'a ja yø cargo 'da yø n'yohu gui yau, pe hingui su gui xifi ndana ra hya majuanj. Sinoque majuanj ngue gui xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdã n'yohu. Damj xicje ya, zua xanho ngue di njutra menyu áhra dast'abi, uague hin'na? —bi 'yembj.

¹⁵ Pe ra Jesús ya paði te mbennbabi yø ja'i ngue'a ra nt'änni ørpe, bi 'yembaya:

—zHanja ngue gui sãmhyagahu? Damj 'yurcahu ra menyu —bi 'yembj.

¹⁶ Bi unna menyu p'uya ngue da nu. Mj nu ra menyu ra Jesús, bi 'yembj:

—zTo rá hmi na n'youi ra menyu ja ua? zTo rá thuhu na ra thuhu n'youi ra menyu?

Mj dahyø ja'i yau ra Jesús, bi 'yembj: —Guehna rá dast'abi naya —bi 'yembj.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yembyo ja'i yau:

—Nu'a ja ngue gui 'yøthu ya, damj unhnu ra menyu di tocabi ra dast'abi. Da gue Oja p'uya, damj unhnu'a te di tocabi.

Nuna ra hya i dahra Jesús, di 'yødya yø ja'i yau.

Bi manna Jesús ngue di bennate yø ánima.

¹⁸ M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embj ngue hindj bennate yø ánima. Bi 'yembra Jesús:

¹⁹ —Ague grã xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mø bi du n'na ra n'yohu, 'në hindj m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima, gue'a di nthatu rá 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. ²⁰ A nuyá, xi'mø di 'bu i yoto ma'yohu ngue edadi ncu ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da du, 'në hindj m'mahyø basi.

²¹ Jananguue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatu rá 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu 'në hindj m'mahyø basi. Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, hondi nthatu rá 'danxu 'mø bi du rá n'yohu. ²² Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi du rá ndø, asta gue'mø bi du gã yoto ma'yohu. Gã di nthatu rá xisu, 'në gã bi du yø n'yohu. Pe himbi m'mahyø basi. Rá nzequi p'uya, da du ra xisu. ²³ A nuyá, xi'mø ra pa danj bennate yø ánima ya, zndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmeti rá xisu? Porque gã bi m'mahmi.

²⁴ Mj dahra Jesús, bi 'yembyo ja'i yau:

—Hingui paði ha rá nja ra hya gui mmamhmu. Porque hinga guep'u gã ndinni mmaih'u'a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 'Në hingui pahmu hangu rá ts'edi Oja i ja. ²⁵ A nu'mø bi bennate yø ánima, da gohi tengutho yø anxø Oja, ya hindj nthatyø ja'i. ²⁶ Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nequi p'u ngue di bennate yø ánima. Porque nt'ot'i

p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nyap'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yena: "Guecä drä Ojagä ngue ra Abraham. Drä Ojagä ngue ra Isaac. Drä Ojagä ngue ra Jacob", bi 'y'en'Oja. ²⁷ Ja di nequu p'uya, ngue nup'u b'u Oja, hingui tu yø te yø ánima. Janangue hingui padi ha rá nja'a ra hya gui mmamhmu.

Nuya yø hya di manda Oja, bi manna Jesús ndana ra hya ma datho ja ts'edi da 'yøtyø ja'i.

²⁸ Nu'a n'na ra xännbate ngue ra ley, bi 'yøde ha i dapra hya yø ja'i mi yau ra Jesús. I nnu ngue bi dadi xanho. Bi 'yembuya:

—Xiya yø hya di manda Oja p'u ja rá ley, zndana ra hya exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i?

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuya yø hya di manda Oja, nuna exa ma datho di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: "Ague gyø judíohu, dami 'yøhmu na ra hya ja ua. Nuna ra Hmu ma Ojahu, 'dase na. ³⁰ Dami ja ndummai ngue mathogutho gui mahmu Oja co gátho ni mmaihu. Hont'a gui mbemhmu'a". ³¹ Nuna rá yoho ra hya di manda Oja, 'ne di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i, guehna ra hya ngue ena: "Dami mahni mmic'eiui tengutho gni ne ngue di ma mamadi'i", enna hya. Guehya yoho yø hya di manda Oja ya, 'ne tate di ja ts'edi Oja ngue da 'yøtyø ja'i. Guehya yø hya 'bet'o ya ngue gátho mi'da yø hya di manda Oja.

³² Mi dahra xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yembj:

—Xanho te gui mma grá xännbate. Majuaní te gui mma ngue nuna Oja ma Hmuhu 'dase na. ³³ Guehya yø hya ma datho ja ngue da 'yøtra ja'i ya, da hyahra mmai ra ja'i ngue di ma Oja, 'ne di mahra mmic'eiui. Nu'mø ngue ngu'a di øthu p'uya, ya man'natho nnu manho Oja te di øthu p'uya, ngue'u yø 'bøt'e ørpa yø ja'i p'u ja ra nija, da gue'u mi'da yø cosa ma t'unni Oja.

³⁴ Bi nu ra Jesús ngue padi te mman'a ra n'yohu yau, bi 'yembuya:

—Ya mi zits'atho gadi 'bedi ngue gui so rá 'ye Oja —bi 'yembj.

Mi xifi tengu na ra hya na p'uya, ya hinni mantho tema hya hønxta 'yányø ja'i ra Jesús.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

³⁵ Nuna ra Jesús bi xänbä ra hya yø ja'i p'u ja ra nija. Bi 'yembj:

—Nuna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, yø xännbate ngue ra ley p'uya, i mman'u ngue dague'a n'na'u yø mbom'meto ra David. Pe nugä ga xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto ra David, pe nuna i hma, hingra ja'itho na. ³⁶ Porque ra David, gue'a ra Espiritu Santo bi bennbabi ra hya bi 'yot'i, ngue bi 'yena: "Nuna Oja,

nu'mø mi zøjbagui ma Hmu, nuna ra hya bi xifi, bi 'yembj: Dami micua ja ma n'yegä ya, asta gue'mø ga øt'e ngue gui manda gátho'u ni nsuiui", bi 'yembj. ³⁷ Ja di nequu p'uya ngue ra David, nu'mø nnønna Cristo, ni hufti ngue rá Hmu. Janangue ra Cristo di nequu ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto ra David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hinda hyätyø xännbate ngue ra ley.

Xandøngu yø ja'i 'bøp'u ja ra nija. Nuna ra hya xännbate ra Jesús, januaní ngue yø mmui ga 'yøxyø ja'i. ³⁸ Bi sigue bi xännbabi ra hya yø ja'i ra Jesús. Bi 'yembj:

—Dami mfähmu xanho ya, 'yo di hä'ahu yø xännbate ngue ra ley. 'Yo gui øthu tengutho ga 'yo'u. Porque di ho ngue søt'a häi yø he. 'Ne di ho ngue di respetu yø ja'i ha gui zengua p'u ja ra tai. ³⁹ Nup'u ja yø nija p'uya, i huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanho ha da mi. ⁴⁰ I tunbna yø ngu yø 'danxu, i häti ngue embi di xänbji te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yø ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yembuyø ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pe nuya, guehya mathogutho ra castigo da thohya ngue gátho mi'da yø ja'i.

N'na ra 'danxu bi unna mentyu Oja.

⁴¹ Nuna ra Jesús, mi hup'u ja ra nija ha ja ra huada wtyø mentyu yø ja'i. Hefi ha ga yatyu mentyu yø ja'i p'u ja ra huada. Bi nu xangu yø ja'i ngue yø mmemmeti xandøngu ra mentyu di uní. ⁴² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gät'i yoho yø zi xani p'u ja ra njumentyu. ⁴³ Bi zonhyø xädi ra Jesús, bi 'yembuya:

—Majuaní di xi'ahu ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unna mentyu ya, pe man'natho nnu manho Oja rá mentyu bi unna, hinda gue'u yø mentyu mi'da yø ja'i di uní. ⁴⁴ Porque nuya mi'da yø ja'i, yø mmemmeti ya, pe gue'a rá mentyu xa pongui di uní. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mentyu mi ha. Mi ja ngue xta nzi rá mentyu bi uní.

13

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

¹ Mi bømp'u ja ra nija ra Jesús, nuna n'na rá xädi bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, nu ra nija, gue xandønnoho yø do n'youi. 'Ne mazihotho yø hmi yø do.

² Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ahá, mazihotho gui nequu ra nija. Pe nuna ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxädi, hin hapu nmi nequu ra nija.

Bi manna Jesús te ja ngue di nja hante rá nze:gui yò pa.

³ Nup'u ni hyandra nija, ja ni gop'u ra nyuni bi ja ra mbonza ja yò olivos. Ja i mep'u yò xädi ra Jesús. Nup'u bi zoni, bi ni. Bi guatra Bedu p'uya, cona Jacobo, ra Xuua, ra Andre. Bi nyaseui ra Jesús, bi 'yembj:

⁴—Dí nne gui xicje njam'mò di nja ya yò hya guj mmanya, ngue da xotra nija yò ja'i. zTema hmeya di nja'mò ya ni ma da zomma pa di nja na te guj mmanya?

⁵ Mí dahra Jesús, bi 'yembyò xädi:

—Damí mfähmu xandõho, 'yo guj nne to da hyä'aha. ⁶ Porque xangu yò ja'i di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", da 'yembj. Gue'a di hyät'i xangu yò ja'i'a p'uya. ⁷ Nu'mò gä 'yõhmu ngue ya ja yò datunhni, ogue gui 'yõhmu ngue ya ja ngue di nja yò tunhni, 'yo sä gui suhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pe hinga gue'u yò hmeya'u ngue rá nze:gui. ⁸ Da nangyò nación ngue da 'yõrpa ra tunhni mi'da yò nación. Da nangyò dast'abi ngue da 'yõrpa ra tunhni mi'da yò dast'abi. Di 'yan'ahäi ndap'u bi zä. Di nja yò thuhu. Ja da fup'u ra n'u ja ngue da tho'a m'mefa yò ja'i p'uya.

Bi xihyò xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

⁹ Damí mfähmu. Porque da 'yehra pa ngue da ts'ixahu fädi. Da mep'ahu yò ja'i p'u ja yò nija. Da ma ma dä'aha p'u 'buhyò dast'abi. Di ndä'ahu p'u 'buhyò gobierno. Nguna da ja'aha yò ja'i ngue gui ec'eigahu. Ngue nguna di nja'aha, nu'mò ya gdí yahu yò ts'ut'abi, ja gui xihmu p'u ra hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁰ Hante ngue da ze'a te ja ngue di nja, nuna ra hoga 'da'yo hya jatho ngue da ma ma'yoni gä rá nguñi nximhäi. ¹¹ Nu'mò bi ma ma bent'i'ahu, 'yo sä di tu ni mmahwa'a ra hya ja ngue gui xihmu ra ts'ut'abi. Porque nu'a ra ora gui dä ni hyahu p'u ja ra ts'ut'abi, gue'a ra Espiritu Santo di ben'na ra hya gui xihmu ra ts'ut'abi. Ya hingni n'yomfenise gui jecju ra hya guj mmamhmu. ¹² A nu yò n'yohu ec'eigui, di dase'u yò n'yohu hingui ec'eigui ngue da tho. Yò papá p'uya, nu'mò bi 'yec'eigui yò basi, di dase yò basi ngue da tho. Yò basi p'uya, nu'mò bi 'yec'eigui yò papá, di dase yò papá ngue da tho. ¹³ Ndap'u bi zä da za'ahu yò ja'i ngue gui ec'eigahu. Pe nu ra ja'i hinda hyegagui, xinda hangu ra n'u da thogui, gä da zeti, guehna ra ja'i di nyannä te na.

¹⁴ Xquet'a guj nnuhu ngue di nja ya yò hya bi manna pongahya Daniel, ngue nup'u ja ra xequi hün'yu ra nt'edi di m'mahyò ja'i, ja da 'yõrbu ra nts'oní yò ja'i. (A nuyá, nu ra ja'i di xädi, di n'yo rá mmäi 'mò bi nu ngue di nja ya yò hya ja ua.) Nu'mò gä nuhu ngue ya bi nja'a p'uya, nu yò ja'i di 'bap'u ja ra

häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yò xanthò. ¹⁵ Nu ra ja'i di tõhma xòts'e rá ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo rá ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. ¹⁶ Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hündi ma rá ngu ngue da ca rá tuhu, sinoque da 'dagui n'nahmanho. ¹⁷ Pe hucäte yò xisu di hadyò basi'a ra pa'a, ogue di sudyò basi. ¹⁸ Damí 'yãphu Oja ngue nuya yò hya ya, hinda gue'mò ra pa ngue xta nse di nja. ¹⁹ Porque xandõn'utho te da thohyò ja'i na ra pa na. Nu te di nja, hünjam'mò xa nnu yò ja'i ngue xa njap'u asta gue'mò mambá fu'a nximhäi. 'Ne ya hünj mantho da hnu ngue mahõndi njap'u. ²⁰ Nuna Oja, ya xa nzänni ngue hinga ya'atho yò pa di nja na ra ndate na. A nu'mò ngue ya'atho di nja, ya hünjonda bongui. Pe da 'yõt'e ngue da thotho, porque Oja di mahya ya ja'i ya xa huanhni.

Ra Jesús bi ma ngue di n'yo xangu yò ja'i da ne ngue da hyätyò yò ja'i ya ec'ei.

²¹ Nu'u yò pa'u, 'yo sä gui ec'eihu ya yò ja'i da 'yen'ahu: "Nuya, ja bi 'bucua ra Cristo", ogue da 'yen'ahu: "Ni nguehna ja bi 'buhnu", da 'yen'ahu. ²² Porque xangu yò ndõbethani di n'yo ngue da 'yembyò ja'i: "Go guecä drá Cristogä ya", ogue da 'yembj: "Go guecä rá põngahyaga Oja ya", da 'yena. 'Ne da zä da 'yõt'yò milagro. Nuya yò milagro da 'yõt'e, guehya da ne ngue di hyätyò ja'i nuya yò thanhni Oja ya. ²³ Mamí n'uní da thä'ahu. Janangue dadi 'bet'o'ahu ya yò hya ja ngue di nja m'mefa.

Bi manna Jesús ngue mahõnda ecua ja ra ximhäi.

²⁴ Nu'mò bi tho'u yò ndate di nja, di m'mexui ra hyadi 'nehra zana. ²⁵ Da tähyò sò bi ja mahets'i. Nu te gä bi ja maya, gä di pädi ha thogui. ²⁶ Da thandra N'yohu di 'yè mahets'i ngue da n'yoi ra gui. Da hnu ngue magues, porque mathoguiho ja rá ts'edi. ²⁷ Nu'u yò anxä da n'yoi, da menhni gä rá nguñi nximhäi, ngue di perpabi yò ja'i nuya xa huanhni.

Bi nhyejpabi ra hya n'na nza ra igo.

²⁸ Damí pahmu na ra hya ga hycä ya, ngue gdä hycapabi ra hya n'na nza ra igo. Nu'mò ya bi c'amyò 'yeza ngue bi 'dogui, guj pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ²⁹ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mò gä nuhu ngue bi nja ya yò hya di xi'ahu ya, damí pahmu ngue ya xma nguerpätho ga ma ehé. ³⁰ Nuya yò hmeya di xi'ahu ya, damí pahmu ngue guehya di nja ya, hante ngue da du yò ja'i 'buhyò pa ja p'uya. ³¹ Nu te bi ja maya, 'necua ja ra häi, hingui zai. Pe nuna ra hya di mmanjá, ja para zantho na.

Bi hycra hya ra Jesús ngue yò mfi hingui pa di tema pa da zõhyò hmu di manda.

³² I pase Oja tema pa di nja ya yø hya di xi'ahø. Ni xingyø anxø di padi, ni xinga gueque di padi tema pa di nja, maðague'a ngue ra Ts'unt'ugui Oja. ³³ Janangue dami ndø'mateha, mat'Ojahø hangu ra pa. Porque hingui pahmø tema pa, tema ora ga søcä ua. ³⁴ A nuyä, tengutho n'na ra n'yohø bi ma yap'utho, pe himbi zohra hya tema pa da pengui. Nu'u yø mefi bi fäti te pets'i. N'na ngu n'na yø mefi bi zänbø yø tarea ja ngue da 'yøt'e. Nup'u ja ra goxthi, bi 'bämbø n'na ra mängxothi, bi xifi ngue da mädi xanho ra goxthi. ³⁵ Pe nuyä bi ma mafäti ra 'befi, hingui padi tema pa da zøhyø hmü. Da gue'ahø ya, dami mfähmø xändøho. Porque xquet'a hingui pahmø tema ora da zøhni hmüha, o nuhmä ndetho da zøhø, ogue made ra xui da zøhø, ogue ni ma da hyats'i da zøhø, ogue nēcähäi da zøhø. ³⁶ Porque hont'a goma ora da zøhø, pe man'nan'yo mi 'yøthø ngue hinjondi ndø'mate mø bi zøhø. ³⁷ Nunä ra hyä di xi'ahø ngue gui ndø'mateha, hinga høn'athohø di xi'ahø na ra hyä na, sinoque gätho yø ja'i di xifi ngue di ndø'mate xändøho.

14

Nuyä yø nsuiui ra Jesús ya sämni ngue da hyo.

¹ Ya ma nyo patho di nsännigo yø ja'i ngue ra pascua. Guehna ra pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. A nu'u yø hmü yø mmäcja 'nēhyø xännbate ngue ra ley, guehya ya ra y'atho yø pa honi ha di mbentra Jesús ngue da tho. ² Di n'yembj:

—A nuyä, hinga gue'mø ra pa ngue ra ngo ga benthø ya, n'namhma hinda nangyø ja'i da yäni.

N'na ra xisu bi xispa ra aceite rä yä ra Jesús.

³ Ya 'bup'u ja ra hnini Betania ra Jesús. Exa sähme p'u ja rä ngu ra Simu nunä xi 'yøthe m'met'o ngue mi 'ya rä do'yo. Bi yut'ambo n'na ra xisu ni dü n'na ra m'mo aceite ngue ra alabastro. I yup'u ra aceite mazihotho ga yäni, bi ma mañoqui connä paxi ngue ra nardo, pe xändøngu rä müi. Bi 'yøjpa rä 'yuga ra m'mo aceite p'uya, bi xispabi rä ya ra Jesús. ⁴ Bi mbøcøe 'da yø ja'i mi 'bup'u, di n'yembj:

—¿Hanja ngue bi ma ma'änitho nä ra aceite nä? ⁵ Xta nza xta 'bä nä ngue xti t'unnä mēnyu yø hyoya. Porque man'na xangu xti 'bä ra aceite ngue'a te ra nzäbi tähra ja'i n'na jeya.

Hingui nnu manho yø ja'i te bi 'yøträ xisu. ⁶ Pe ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Damj hyehmø nä ra xisu 'bøcua. 'Yogui sahme, porque xanho te ørque. ⁷ A nuyä yø hyoya gui mmamhmø, hangu ra pa guí

nnuñu ya yø hyoya. Da zä gui fäxhø te honi hont'a goma ora gui nne gui fäxhø. Pe nugä hinga nzamhmø ua. ⁸ A nunä ra xisu gui mmamhmø, bi 'yørcagui'a te bi zørpabi rä ts'edi bi 'yøt'e. Porque ya bi nja'a te mi ja xti nja'mø dä n'yägü. ⁹ Majuanä di xi'ahø ngue nup'u ha da hmanna hoga 'da'yo hyä gä rä ngani nximhäi, xquet'a 'nē'a te bi 'yørcagui nä ra xisu, da hma. Gue'a di fen'a.

Ra Judas di cutyø hyä ha di japi ngue di dä ra Jesús.

¹⁰ Nunä ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi ma bä nyai yø hmü yø mmäcja. Bä nhecä hyai yø mmäcja ha di japi di däpra Jesús. ¹¹ Mi 'yø'a ra hyä sihyø mmäcja, astä ra ndijohya. Bi xi p'uya ngue di unnä mēnyu. Janangue bi hyonna Judas ha di japi ngue di däpyø mmäcja ra Jesús.

Yø xädi ra Jesús bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsännigo ngue ra pascua.

¹² Ya fahra ngo guehya yø pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. Nunä ra pa fahra ngo, guehna ra pa hode'yo yø ja'i ngue sännigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. Bi yembyø xädi ra Jesús:

—¿Haru gui nne ga hocähe ra nzibde gdä nsännigohø ngue ra pascua? —bi 'yembj.

¹³ Bi 'yembya yoho yø xädi ra Jesús:

—Ni me nä bi ja ra hnini ya. Gui nthøui n'na ra n'yohø ni ma rä ngu, di tu n'na xøni ra dehe. Damj tennui haru da zøni. ¹⁴ Nup'u ja ra ngu da zømp'uya, dami 'yēnui ra mmēnnigu: “Rä xännbate i enä: ¿Haru ja ra cuarto ga nzibdehe mä xädi ya, ja ga sähe p'u ra ngo ngue ra pascua?” gui 'yēnui. ¹⁵ Rä mmēnnigu p'uya, da 'yut'aui n'na ra daçuarto ya mañoqui, bi ja maya ra tøcangu. Ja dami hocui p'u'a te ja ngue gdä nzibdehø p'uya.

¹⁶ Nunä yø xädi mi yai ra Jesús, bi map'u ja ra hnini bi xifi ngue da ma. Mi zømp'u ja ra hnini, nunä ra hyä xi manna Jesús, gue'a bi nja'a. Bi dinna ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpa ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue padi ndana rä xädi ja nde di dä.

¹⁷ Mi dhära nde p'uya, nup'u ja ra ngu xi ma mañojopi te da zi, ja bi zømp'u ra Jesús, ni n'youi'u 'de'ma yoho yø xädi. ¹⁸ Mente sähme p'u ja ra mēxa p'uya, bi 'yembyø xädi:

—Nuyä, di xi'ahø ngue nuua ja ra mēxa di sähmeñu, 'bøcua n'na nc'ei jagatho häi, ya xä hyoni ha di japi ngue di dägui.

¹⁹ Nunä ra hyä bi manna Jesús, emmej bi du yø mmi'u yø xädi. Bi müdi bi 'yänni 'da mi da p'uya te'o nä i mma, bi 'yembj:

—¿Ua go guecä'a gui mmänya? —bi 'yembj.

²⁰ Bi 'yenthø 'mø mi dhära Jesús:

—Nuna dí com'be mā mohi ua dí síhmε ya, guehna dí dāgā naya. Guehna n'na nc'ei ngue gui 'de'mā yohohu naya. ²¹ Majuaní ngue rā N'yohu bí 'yε mahets'i dá tho'a te rā n'u ja ngue dá thogui, tengutho nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro ngue dí nja. Pe hague ngu rā castigo dá thohnā rā n'yohu ja ngue dí dāgui. Nuna rā n'yohu nā, man'na xanho ngue'mō hin xtábā m'mai.

Rā Jesús bi xihyō xādi ngue dí nzibde.

²² Mente síhmε rā Jesús, bi hyajman'na rā thuhmε. Mí ja mammadí Oja p'uya, bí xenna thuhmε, bí unyō xādi dá zi. Bí 'yεmbi:

—Damí síhu rā thuhmε ja ua ya. Nuna, guehna mā do'yogā nā.

²³ Bí decra vaso po rá ngui rā uva p'uya. Mí ja mammadí Oja, bí unyō xādi dá zi 'da'its'u. ²⁴ Bí 'yεmbi:

—Nuna po rā vaso ja ua ya, guehna mā jigā nā. Porque guehna rā hmeya naya ngue nu'mō dá tu, dí nja rá ts'edi rá 'da'yo cohi ot'ahu Oja. Porque nu'a dí mfamma ji, xandøngu yō ja'i dí nhohyō ts'oqui. ²⁵ Majuaní dí xi'ahu ya, ngue ya hínjī mantho 'dap'u gā síhu rá ngui rā uva, asta gue'mō bí zonna pa ma'da'yo hōnga síhu p'u dí manda Oja.

²⁶ Mí juate rā nsihmε p'uya, bí duta n'na rā thuhū ngue εspabi Oja. Bí ma p'uya, í map'u bí ja rā nyuní ja rā mbonza ja yō olivos.

I pahra Jesús ngue dá zop'u m'mefa yō xādi.

²⁷ Rā Jesús bí 'yεmbyō xādi:

—Gātho'ahu ya, gui sogahu p'ua dí nxui. Porque dí nja'a te mmamp'u ja rā Maça Libro ngue εna: “Gā ot'a ngue dá du rá mände'yo. Yō de'yo p'uya dí n'ueñi”, í εna. ²⁸ Pe nu'mō dá bεnnate, ganí mpagā Galilea, ja ganí tōp'ahu p'u.

²⁹ Rā Bedu p'uya, bí 'yεmbi:

—Madague'a ngue gā dá zoc'a'i p'u ya mī'da mā n'yohu, pe nugā hinga soc'a'i —bí 'yεmbi.

³⁰ Mí dahra Jesús, bí 'yεmbrā Bedu:

—Majuaní dí xi'i ngue nu'a dí nxui ya, tobe hínjī ma'a rá yohmā rā oni, ja xqui cōnga nhyundí, gui mma ngue hínjū paqui —bí 'yεmbi.

³¹ Pe rā Bedu p'uya n'nat'a mma ngue bí 'yεna:

—A nu'a, hín'na'a. Madague'a ngue 'dap'u gā tuui, pe nugā hinga cōn'a'i —bí 'yεmbi.

Gātho'u mī'da yō xādi p'uya, 'da'igu bí mā.

Rā Jesús bí mat'Oja p'u ja rā xequi nī hu ngue Getsemaní.

³² Nuna rā Jesús bí mähā yō xādi, bí zōmp'u ja rā xequi nī hu ngue Getsemaní. Nup'u bí zōnī, bí 'yεmbi:

—Damí mīhmī ua ya, mente gā thocā mīts'u nī guehna ngue gā ma mat'Oja —bí 'yεmbi.

³³ Bí thohmīts'u nī nguep'u rā Jesús, bí mε rā Bedu, rā Jacobo, rā Xuua. Bí madi bí dār'man'u rá mmai rā Jesús, mathoguithe ngue bí du rá mmai. ³⁴ Bí 'yεmbyō n'youi p'uya:

—Janjuaní ngue tu mā mmaigā, nup'u nna sā, ya ja ngue 'bexca tu. Damí cohmī ua ya, pe 'yogui ahmī —bí 'yεmbi.

³⁵ Rā Jesús bí thohmīts'u nī nguep'u. Bí m'memfo hāi p'uya ngue mmat'Oja. Bí 'yāp'Oja ngue'mō dá ne, dá yaní ngue'a rā ndate ja ngue dá thogui. ³⁶ Bí 'yεmp'uya:

—Ague mā Papá'i, nu'i, gātho dá zā'i. Damí yangui ngue'a rā ndate ja ngue gā thocā. Pe hinga nu'a go gā sännā gue'a dí nja'a, sinoque nu te gui sänni, gue'a dí nja'a.

³⁷ Mí juadi bí mat'Oja p'uya, bí 'yεp'u 'bu'u hyu yō xādi. Pe bí dīnī ngue ya mī aha. Bí 'yεmbrā Bedu p'uya:

—Ague Simu, çhanja ngue gui aha? ÇU xinga n'na ora dí sá gui 'yā nī t'aha?

³⁸ Damí mat'Oja, 'yogui ahmū. Nu'mō hīngā mat'Ojahu, nthambēñtho hīnda gue'a gui 'yōthu. Í nne nī mmai ngue gui 'yōthu nā rā hya dí mmangā, pe εmmēi cuen'ñi do'yohu.

³⁹ Mahōmbi zop'u yō xādi, bí mengbu xpí 'yεhe ngue bá mat'Oja. Tengutho xi man'a m'met'o, ngu'a rā hya xi Oja. ⁴⁰ Mambá pengbūya, mahōmbi dīnyō xādi ngue mī aha, porque εmmēi nethā. Mí dambēñi yō xādi ya nzofo, hīngui padī te dí dadī. ⁴¹ Bí ma'a rá hyu ndī p'uya ngue bá mat'Oja. Mambá pengui, bí 'yεmbyō xādi:

—Gue mahōnguí ahmī n'yō. Gā nuhmī, ya bí zōnna ora dí ndāpyō ts'oc'ei rā N'yohu bí 'yε mahets'i. ⁴² Damí nangūi. Ya bá εcua nā dí dāgui, ma gā ma c'athu ya.

Ya bí mbentra Jesús.

⁴³ Mente nzohyō xādi rā Jesús, bí zōhna Judas rá n'youi'u 'de'mā yoho yō xādi, bá n'youi xangu yō ja'i, bá gu yō juai, bá gu yō za. Guehya yō ja'i xi menhyō hmū yō mmäcja, co 'nēhyō xānbate ngue rā ley, co 'nē'u yō n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija. ⁴⁴ Nuna rā Judas, ya xi xihyō ja'i temā senya dá 'yō'te, xi 'yεmbi: “Nu'a rā n'yohu gā zengua gā ya, 'nē gā surpa rá hmī, gue'a gui homhmū'a p'uya. Gui benthū, pe gue mami thōhmū”, xi 'yεmbi. ⁴⁵ Jananguē mī zōmp'u 'bāhra Jesús, bí guat'i ngue bí zengua. Bí 'yεmbi:

—Ague grā xānbate —bí 'yεmbi.

Bí zurpa rá hmī p'uya. ⁴⁶ 'Bexpi bentyō ja'i rā Jesús.

⁴⁷ Bí guxrá juai n'na nc'ei rá xādi rā Jesús. Bí zennabāi rá 'yεhe rā 'bet'o mmäcja, bí hējpabi rá gu. ⁴⁸ Rā Jesús bí 'yεmbyō ja'i bí bent'i:

—¿Ua guí emhmua ngue drá begä, ngue guí cahua yø juai, 'ne guí cahua yø za ngue guí benngaha? ⁴⁹ Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xänbä ra hya yø ja'i p'u ja ra nija. Uangui xtä nzä ja xqui benngaha p'u. Pe nu te guí orcaha ya, ya bi nja'a te ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro —bi 'yembj.

⁵⁰ Gä bi zop'u yø xädi ra Jesús ngue bi 'dagui. ⁵¹ Nu'mø ya ni zi yø ja'i ra Jesús, bi nte'a n'na ra ts'unt'u. Hønda n'na ra sávana di mpät'i. Xquet'a 'nehna ra ts'unt'u bi ne xti bentyø ja'i ngue xtä nzits'i. ⁵² Pe nuna ra ts'unt'u bi guas'yø ja'i ngue bi 'dagui. Bi zop'u ra sávana mi tuhü, bi ma mangøtho.

Nuya yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi hyaspabi ra güendarä Jesús.

⁵³ Nuna ra Jesús, bi ts'ixpu 'buhra 'bet'o mmäcja. Nup'u ja rá ngu ra mmäcja, ja bi mpeti p'u gätho yø hmu yø mmäcja, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, conyø xänbäte ngue ra ley, gä 'dap'u bi mpeti. ⁵⁴ Pe ra Bedu ni 'befa ya'atho p'u ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. Mi zømp'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi yut'ambo ra dathi. 'Dap'u bi mihmi yø policia mađi nharpu ja ra sibi.

⁵⁵ Nu'u yø hmu yø mmäcja co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, 'dap'u bi mpeti ngue bi nhēca hya, honi ha di japi ngue da 'yembj ni 'yup'u da du ra Jesús. Pe hingui tini ha di japra hya. ⁵⁶ Xangu yø ja'i bi manyø fēhni ngue di yapra Jesús. Pe hīndi ntinyø hya ngue da 'da'igu da mamp'u di yapate. ⁵⁷ M'mēfa p'uya, bi guar'mi'da yø ndøbethanĵ ngue di yapı. Bi 'yēna:

⁵⁸ —Nuna ra n'yohu 'bucua, ya xtä øcähe tema hya xa mman'a m'met'o na, ngue mi ēna: “Ga xot'ä na ra nija ngue ra ja'itho bi hoqui. Rá hyu pa p'uya, di jap'u man'na ra nija ngue hīnjonnĵ ja'i di hoqui”, mi ēna.

⁵⁹ Nguna ra hya bi hma, mi'da yø ja'i p'uya, n'nan'yo ra hya i mma. Ya hīndi ntinyø hya. ⁶⁰ Bi m'mähra 'bet'o mmäcja p'uya ngue bi 'yembra Jesús:

—¿Te guí mmanä ra hya guí nyap'a'i ya n'yø? ¿Ua hīn tema hya gdi thadı? —bi 'yembj.

⁶¹ Pe ra Jesús hīnte ga ndatho. Ra 'bet'o mmäcja p'uya mahømbi 'yembj:

—¿Ua gue'e grä Cristo, rá Ts'unt'u'i Oja nuna maguese?

⁶² Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecä. 'Ne guí nnuhu ra N'yohu bi 'ye mahets'i danĵ mmup'u bi ja rá n'yei Oja nuna jase rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue hōnda ēhe, di 'ye mahets'i da n'youi ra guí.

⁶³ Mi 'yøhra mmäcja na ra hya bi manä Jesús, n'na xet'itho rá pahni ngue bi ncuē. Bi 'yembyø ja'i p'uya:

—Nuya mfađi ya ngue hīn te man'na ma testigo dí homhmu ya. ⁶⁴ Ya gä 'yøsehü ya ngue thenmahya Oja. Xiya, ¿te guí

mmamhmu na ra hya bi manya? —bi 'yembyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya 'da'igu bi ma, bi 'yēna:

—Nuna, ni 'yup'u ngue da tho na.

⁶⁵ Bi mahyø ja'i p'uya ngue soxra Jesús. Bi gorpa yø dä connä ulu, 'ne bi me'mi, bi 'yembj:

—Damĵ pađi te'o bi mēp'a'i ya —bi 'yembj. Yø soldado p'uya, xquet'a bi me'mi.

Bi manä Bedu ngue hingui pađi te'o ra Jesús.

⁶⁶ Ya 'bap'u ja rá dathi ra Bedu. Nu'a n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja rá ngu ra 'bet'o mmäcja, bi thop'u 'buhra Bedu. ⁶⁷ Mi nu ngue di nharpu ja ra sibi, bi za di hēti p'uya. Bi 'yembj:

—'Ne'i ni n'youi ra Jesús nuna ra mmēngu Nazaret.

⁶⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yēna:

—Nu'a ra Jesús guí mmanya, hīndi pačä te'o na. Janangue hīndi pačä tema hya guí nne guí xicya.

Ra Bedu p'uya, bi map'u bí ja rá goxthi ra dathi. Høntho bi zøn'a goxthi p'uya, bi mmahra øni. ⁶⁹ Mahømbi nu ra Bedu'a ra xisu p'uya. Nuna ra xisu bi 'yembyø ja'i 'bap'u:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna n'na nc'ei yø xädi ra Jesús.

⁷⁰ Ra Bedu p'uya, mahømbi ma ngue hingui pađi te'o ra Jesús. Mi tho hman'na ts'uquits'u p'uya, yø ja'i 'bap'u hømbi 'yembra Bedu:

—Majuani ngue ni n'youi ra Jesús, porque di nequi ngue grä mmēngu Galilea, nt'odetho'a te gni ya.

⁷¹ Mi dahra Bedu p'uya, mahømbi 'yēna:

—Da jacä ra castigo Oja 'mø ngue himma juani te dí xi'aha. Pe nuna ra n'yohu guí xicju, hīndi pačä te'o na.

⁷² Mi juadi bi manä ra hya na p'uya, mahømbi mmahra øni. Ra Bedu p'uya bi zo rá mmui na ra hya xi xihra Jesús ngue xi 'yembj: “Tobe hīndi ma'a rá yohmafi ra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui”, xi 'yembj. Mi zo rá mmui ra Bedu na ra hya na p'uya, asta ra zondummi.

15

Bi ts'ixpu 'buhra Pilato ra Jesús.

¹ Mi necahäi p'uya, bi mpeti gätho yø hmu yø mmäcja, conyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, conyø xänbäte ngue ra ley, conyø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. Bi nhēcahya ngue sänni ha di japi di yapra Jesús. Bi dūrpa, bi zixpu 'buhra Pilato. ² Ra Pilato bi 'yembra Jesús:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío?

Mi dahra Jesús, bi 'yēna:

—Ahá, go guecä tengutho ra hya guí mmanya.

³Yø mmäcja p'uya, xangu mi'da yø hya guí yapi. ⁴Ra Pilato mahømbi 'yembra Jesús:

—Ya guí øse te gäma hya guí nyap'a'i ya. ¿Ua hin tema hya gdi thadi?

⁵Ra Pilato di 'yøtho ngue hin tema hya ga ndaðho ra Jesús.

Bi manda ra Pilato ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús.

⁶Nuna ra Pilato, ja n'na rá costumbre ngue di thø'a n'na ra ofädi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. Pe yø ja'i'u huanhni ndana ra ofädi da ma mathøgue. ⁷Nu'a ra pa'a p'uya, mi ofädi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Barrabás. 'Dap'u ofädi mi'da yø ja'i'ngue yø hyote, xi n'øt'a tunhni. ⁸Mi peti yø ja'i'ngue da xihra Pilato ngue di thø'a n'na ra ofädi. ⁹Ra Pilato bi 'yembyø ja'i':

—¿Ua guí nnehu ngue ga thøcä'a rá dast'abi yø judío? —bi 'yembi.

¹⁰I pahra Pilato ngue ra nts'eya øtya yø mmäcja xi däpra Jesús. Janangue nguna bi xihyø ja'i, porque bi ne xti thøgue. ¹¹Pe yø hmu yø mmäcja emmei di hatra ts'edi yø ja'i'ngue da 'yäpra Pilato ngue di thøhra Barrabás. ¹²Mahømbi 'yembyø ja'i' ra Pilato:

—Xina ra n'yohu guí emhmu ngue rá dast'abi yø judío p'uya, ¿te guí nnehu ga japä na? —bi 'yembi.

¹³Yø ja'i' p'uya, xøgue n'na hmafitho bi 'yena:

—Da guatra pont'i na guí mmanya.

¹⁴Ra Pilato p'uya, bi 'yembyø ja'i':

—Pe ¿tema nts'o xa 'yø'na p'uya?

Yø ja'i' p'uya, man'natho ngue mafi, bi 'yena:

—Da guatra pont'i na.

¹⁵Ra Pilato p'uya, bi ne di hojpa yø mmui yø ja'i' mbøcue. Janangue bi thøhra Barrabás. A nuna ra Jesús, bi xihyø soldado ngue da fei, 'ne da zits'i ngue di cuatra pont'i.

Yø soldado thenmahya ra Jesús.

¹⁶Bi zixyø soldado ra Jesús, i map'u ja ra dathi cuarte. Ja bi ma mapeti p'u gätho yø soldado. ¹⁷Yø soldado p'uya bi hetä n'na ra ulu ngue ra japoi ra Jesús. Ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gäspa rá ya ra Jesús. ¹⁸I thenmahya p'uya, bi 'yembi:

—I tate na rá dast'abi yø judío ya —bi 'yembi.

¹⁹Bi jänmba rá ya co n'na ra t'o. 'Ne bi zots'i. Bi ndantuyøhmu p'u 'bähra Jesús tengutho 'mø ngue majuanj hnu mansu n'na ra dast'abi. ²⁰Mi juadi bi denmahya, bi gajpabi ra tuhu xi hete. Bi hetrá he ya mi he p'uya. Bi zixpaya ngue di cuatra pont'i.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

²¹Nup'u ja ra 'yu, bi nthuei p'u n'na ra n'yohu xpi 'yehra 'befi. Rá mmengu Cirene

na ra n'yohu, ni hu ngue ra Simu. Guehna rá papá ra Alejandro 'nehra Ruffo. Nu'u yø soldado manj zi ra Jesús, bi japra Simu ngue bi duxra pont'i nuna da ma maçuati ra Jesús. ²²Nuna ra Jesús, i zixyø ja'i' p'u ja ra xequi ni hu ngue Gólgota. Nuna ra hya na, i nne da ma ngue ra Njuyaxhmu. ²³Nup'u bi zønna Jesús, bi t'unna vino n'yoiu ra mirra para ngue di pumbenibi. Pe ra Jesús himbi ne bi zi. ²⁴Bi cuatra pont'i p'uya, mi juadi bi nø'mi. Bi ma ra taha yø soldado p'uya ngue to xta ra taha, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús.

²⁵Gato xudi'a ra ora bi ma maçuati ra pont'i ra Jesús. ²⁶Nup'u ja rá ya ra pont'i bi cuati, bi ma maçuati n'na ra letrero xi 'yot'i ngue mmamp'u te bi ma ma'upi. Nuna ra letrero, i ena: "Nuna ra n'yohu 'bucua, guehna rá dast'abi yø judío na", enna letrero. ²⁷'Ne yoho yø be bi ma maçuati ra pont'i, n'na i gohrá n'yei, n'na i gohrá gaha. ²⁸Ya bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maça Libro ngue ena: "Tengutho majapi yø ts'oc'ei, ngu'a da thogui".

²⁹Asta huatyø ya yø ja'i' thop'u ja ra pont'i cuatra Jesús ngue thenni. I embi:

—A nuya n'yø, dami xorpabi rá nija Oja ya. 'Ne guí ena ngue nhyu patho gdi hojman'na ra nija. ³⁰Dami nyanse ya, bá cap'u ja ra pont'i guí cuatya —embyø ja'i'.

³¹Nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya, conyø xänbata ngue ra ley, gä thenmahya ra Jesús. Di n'yembi:

—Mi mmanu ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe nuya, hinda zá ha di japi di nyanse ya. ³²A nu'mø majuanj ngue ra Cristo rá dast'abi yø judío ya, da zá da cahna ja ra pont'i ya, n'nammha ga ec'eiha te da ma.

Xquet'a 'ne'u yonc'ei 'dap'u cuathu ra pont'i thenmahya.

Ya bi du ra Jesús.

³³Mi hyuxyadi p'uya, bi m'mexui gä ra ximhäi asta hyu nde. ³⁴Nu'mø ni ma da zu'i hyu nde p'uya, ra ndøts'edi bi 'yenna Jesús:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —bi 'yena.

I nne da manna ra hya na: "Ma Oja'i, ma Oja'i, ¿hanja ngue gä hyegagui p'u?" ³⁵Ja mi 'bärpato 'da yø ja'i, bi 'yøde te bi manna Jesús. Yø ja'i' p'uya di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu na, i nzohra Elías.

³⁶Nuna n'na nc'ei mi 'bäp'u, bi ma n'na 'di-hitho bá ha n'na xequi ra esponja xa ntudi, bi pop'u ja ra vino xan'ixi. Bi nøtra t'o p'uya ngue bi cuarpa rá ne ra Jesús ngue da zats'i. I embyø n'yoiu p'uya:

—Ma ga nuhu ya ngue'mø da ep'u ra Elías i nzofa ngue da hyajhna ja ra pont'i.

³⁷Pe ra ndøts'edi i 'yen'a n'na rá hmafí ra Jesús. Bi du p'uya. ³⁸Nu'a ra ora'a p'uya, nu'a ra ulu mi zup'u ja ra goxthi nija, bi xet'i, i gai. ³⁹Nu'a ra capita mi 'bäp'u ni hyandra

Jesús, bi nu te 'be'a gá bi 'yøtra Jesús ha i du. Bi 'yεn'a p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, ra ts'ant'u Oja na.

⁴⁰ Xangu yø xisu bi 'bäp'u yap'utho, hantho te gá bi nja. Nu'u yø xisu'u p'uya, n'youi p'u ra Salomé, cona Maya nuna ra mmengu Magdala, co 'nehna man'na ra Maya ra mamá ra t'u Jacobo 'nehra José. ⁴¹ Nuya yø xisu ya, nu'mø mambi 'yop'u ja ra häi Galilea ra Jesús, mi n'youi p'u ni ma, guehya mi fäts'i ngue di unni te honi. 'Ne xangu mi da yø xisu 'bäp'u ngue bi den'mø mi ma Jerusalén.

Ya bi ma nt'äqui ra Jesús.

⁴²⁻⁴³ Mi 'bup'u n'na ra mmengu Arimatea ni hu ngue ra José, i 'bet'o ngue yø judío, 'ne di respeta yø ja'i. Xquet'a mi tø'mi ngue n'nahmantho di manda ua Oja. Pe comma ngue ya bi nde, ya da yutra pa ngue ra ts'äya, go guehna ra José bi hya ra ts'edi bi ma bá nyai ra Pilato, bi 'yäpra nt'edi ngue da hyajpa rá do'yo ra Jesús. ⁴⁴ Mi 'yøhra Pilato ngue ya xi du ra Jesús, di 'yøtho hanja. Bi zohna capita p'uya, bi 'yänni ngue'mø majuanj ya xi du, ogue hin'na. ⁴⁵ Ra capita bi ma ngue ya xi du. Ra Pilato p'uya, bi unna nt'edi ra José ngue da hyaxra Jesús. ⁴⁶ Nuna ra José bi dän'a n'na ra sávana ngue ra hoga ulu, ngue nu'mø bi hyajpa ja ra pont'i ra Jesús, da 'uennbabi rá do'yo. Mi jap'u n'na ra panteón ngue xi ma nt'a mi p'u ja n'na ra 'bido, ja bi hyaxpa ngue bá ägui. Bi gotra goxthi conn'na ra ndodo. ⁴⁷ Nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala 'nehna man'na ra Maya rá mamá ra José, guehya bi máhä ya ngue bi nu ha bi t'ägui.

16

Ya bi bennate ra Jesús.

¹ Mi thohra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Maya ngue ra mmengu Magdala, cona Maya rá mamá ra Jacobo, cona Salomé bi dän'yø 'yεthi ya p'uya, ngue da map'u bí o ra Jesús, da cots'i. ² Mi hyaxa ra pa ndomingo rá mudi ra pa ngue ra semana, ya pøxyadi, bi map'u bí ja ra panteón. ³ Nup'u ja ra 'yu p'uya, di n'yεmbi:

—Xiya, zte'o gue da hyacra do juaxpa ja ra goxthi ya?

⁴ Mi zømp'u ja ra panteón, bi nu ngue ya n'nanj 'benna do mi juaxra goxthi, ya xi thaqui. ⁵ Mi yat'ambo, hup'u n'na ra anxε he rá t'axca he, ni mihrá hyo ra goxthi ngue n'yεi. Bi zu 'mø mi nu. ⁶ Pe ra anxε bi 'yεmbi:

—Yo gui suui. Dí paça ngue gui hommi ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret bi cuatra pont'i yø ja'i. Ya hinjo'o ua, ya xa bennate. Damj nuui na ha bi 'begui. ⁷ A nuyá, ni me ya, ni xihmi ra Bedu co 'ne'u mi da yø xädi ngue

damj døp'ah p'u Galilea ra Jesús. Ja gni nuhu p'u tengutho bi xi'ahu m'met'o.

⁸ Mi bømma xøts'e ya yø xisu p'uya, n'na 'dihitho bi ma, made di johya, made i su. Pe hinjonni ja'i xta xifi te xi nu, asta huaqui ngue ra ts'u.

Ra Jesús bi nyai na ra Maya ngue ra mmengu Magdala.

⁹ Xuditho'a ndomingo bi bennate ra Jesús. Rá muditho bi nthēui na ra Maya ngue ra mmengu Magdala. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mi n'youi yoto yø ts'onthi. ¹⁰ Nu'a te xi nja, go guehna bi ma bá xi hmi da yø xädi ra Jesús, porque zoni ngue tu yø mmui. ¹¹ Mi 'yøhya p'uya ngue ya xi bennate ra Jesús, 'ne i mmanna ra Maya ngue ya xi nu ra Jesús, pe hingui εc'εitho te sifi.

Ra Jesús mahømbi nthēui yoho yø xädi.

¹² M'mefa p'uya, ra Jesús mahømbi nthēui p'u ja ra 'yu mi yoho yø xädi, manj map'u ja ra hñini. Pe nu'a ra ora'a p'uya, bi 'yøtra Jesús ngue n'nan'yo p'u i nequi. ¹³ Nuya yonc'ei ya, bi ma bá xihyø mmixädiui. Pe mahøn'a hingui εc'εitho yø amigo te xifi.

Ya bi nyai gá 'de'ma da yø xädi ra Jesús.

¹⁴ Rá nzequi p'uya, nuya 'de'ma da yø xädi ra Jesús 'darbu 'bwi, sihme p'u ja n'na ra mexa. Ja mi dännbeni, ya 'bäp'u ra Jesús. Bi zu p'uya, ngue hingui εc'ei 'mø mi sifi ngue ya xi bennate. ¹⁵ Bi xihyø xädi te ja ngue da 'yøt'e, bi 'yεmbi:

—A nuyá, ni máhä rá nguni nximhäi ya, gui xihma ra hoga 'da'yo hya gätho yø ja'i. ¹⁶ Nu ra ja'i da 'yεc'ei ra hya 'ne di nxixya, guehna di nyanná te na. Pe nu ra ja'i hinda 'yεc'ei ra hya, da ma ra castigo. ¹⁷ Nu'u yø ja'i da 'yεc'ei ra hya, da zä da 'yøtyø milagro, porque høntho da 'yäqui ngue ga fäts'i, ya da zä da 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. 'Ne da zä da nya yø hya hinxä xädi. ¹⁸ Da zä di bentyø c'eya, pe hñnte da japi. Mada zi ra 'yεthi ngue ra ndate, pe hñnte da japi. Da japyø 'ye p'u ja yø ya yø därkehi, 'ne da zä ha hεmbi.

Ya bi ma mahεts'i ra Jesús.

¹⁹ Nuna ra Jesús, mi juadi bi xihyø xädi ya yø hya di 'bepi da 'yøt'e, bi ma mahεts'i p'uya, i mmip'u ja rá n'yεi Oja. ²⁰ Nu'u yø xädi p'uya, bi ma ndap'u bi zä, bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i. A nu'a ra Hmu p'uya, i fäts'i ngue øtyø milagro tengutho bi xifi. Nu'mø bi nu yø ja'i yø milagro øtyø xädi ra Jesús, i haxa njuani yø ja'i ngue majuanj na ra hya sifi. Da ngut'atho.

Rá Lucas Nuna rá Lucas, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra Jesucristo.

Rá Lucas bi ma hanja ngue bi 'yøtra libro ja ua.

¹ Xangu yø ja'i bi ne bi 'yøtra hya, 'ne bi cuatrá sœcua ya yø hya xa nja ua dí 'bøhmœ. ² Guehya bi cuatrá sœcua'a te gâma hya bi nxânmbate yø mamhya nuya bi nu te gâ bi 'yøtra Jesús, asta gue'mø mambâ fadi bá xânmba rá hya yø ja'i. ³ Nugâ xquet'a dâdi ja ndummuí dí honj ha bi njap'œ bá fadi, asta guehra tiempo ja p'uya. Ague ma ndø'amigo Teófilo, nugâ dí nnu manho ngue ga utrá hya ga cuarpœ ja rá sœcua, ga pen'na'i. ⁴ Porque dí nne guí padí xanho ngue majuaní na rá hya bi sãn'na'i.

N'na rá anxœ Oja bi ma ngue dí m'muhna rá Xuua nuna bi 'yøtra nxixya.

⁵ Nu'a rá tiempo mi ndast'abi p'œ ja rá hai Judea rá Herodes, mi 'bœ'a n'na rá mmâcja ngue yø judío ni hu ngue rá Zacarías. Nuna rá Zacarías, yø mmimæfih'œ yø mmâcja tenna ndu rá mmâcja Abías. Nu'a rá xisu rá Zacarías, ni hu ngue rá Elisabet, guehna n'na rá mbom'meto rá mmâcja Aarón. ⁶ Nuya yonc'ei ya, nu'a rá nho nne Oja ngue dá 'yø't'e, gue'a bi 'yø't'a. Gâ bi 'yø't'œ yø hya mmamp'œ ja rá ley Oja. Hijnjongui pœni dá 'yœmbi ngue hinga gue'a ø't'e. ⁷ Pœ hĩmbi m'mahyø basí, porque maré 'yabasi na rá Elisabet. 'Nœ ya gâ yø dac'ei.

⁸ Nuna rá mmâcja Zacarías, bi tocabi ngue bi zœnna ora dí m'met'o p'œ ja rá danja ngue dá danne Oja. ⁹ Nu'œ yø mmâcja, ja yø costumbre ngue jœra suerte ndana gue'a rá mmâcja dá yœrbœ ja rá njja dá uhra bopo. Nu'a rá ora'a, bi tocabi rá suerte rá Zacarías ngue dá uhra bopo. ¹⁰ Gátho 'bœ'athi yø ja'i ngue mmat'Oja, mœnte brá ombo rá Zacarías ngue brá uhra bopo. ¹¹ Rá Zacarías bi nu ngue bi zø'a n'na rá anxœ Oja, bi m'mâp'œ ja rá hyo rá altar ngue n'yœi, ha zø rá bopo. ¹² Êmmœi bi nsu 'mø mi nu na anxœ rá Zacarías. Hingui padí te dá 'yø't'e. ¹³ Pœ rá anxœ bi 'yœmbi:

—Ague Zacarías, 'yo guí su. Porque dá 'yø't'a Oja ngue dí nja'a te guí äpi. A nuyá, dí m'mœ'a n'na rá ts'unt'œ ni xisu Elisabet. Gdi hutí ngue dí Xuua. ¹⁴ Gui johya 'mø bi m'mœi, dí nja'i mpähä. Xquet'a xangu yø ja'i dí johya 'mø bi m'mœi. ¹⁵ Porque dá nu manho Oja ni ts'unt'œ. Nuna ni ts'unt'œ hijnjam'mø dá zi rá vino, 'ne hĩnte man'na ma cosa dá zi ngue dí n'iti. Mœnte yø pa dí m'mœi, dí n'yœi rá Espíritu Santo.

¹⁶ Dá 'yø't'e ngue xangu yø judío dí 'bœrpa yø mmœi dá 'yœc'ei Oja nuna 'bœi ngue rá Hmu. ¹⁷ Nuna rá Xuua dí m'met'o p'œ dí ma rá Hmu. Tengutho rá pœngahya Elias ngue bi ma mahatí ra ts'edi, xquet'a dí njarbutho ni ts'unt'œ ya, dá ma mahatí ra ts'edi. Dá japyø ja'i dí 'bätyø mmœi, dá 'yø't'e tengutho mi øtyø mboxita. Nu'œ yø mmæjhmahya, dá badi ngue dá dennbabi yø hya yø hoja'i bá dinnä hya. Dá japyø ja'i ngue dí nsäp'œ ja yø mmœi ngue dá 'yœc'ei Oja.

¹⁸ Nuna rá Zacarías bi 'yœrpa ra nt'änni rá anxœ, bi 'yœmbi:

—¿Hanja na rá hya guí xiquí? Porque nugâ ya dá ndø, dá guehma xisu p'uya, ya rá dac'ei —bi 'yœmbi.

¹⁹ Bi 'yœnna anxœ p'uya:

—Guecá drá Gabriel. Dí 'bœcä p'œ ja rá hmi rá dá Oja. Go xpa mmengä Oja ya ngue ga xi'i na rá hoga 'da'yo hya dí xi'i. ²⁰ Pœ nuya ngue hingui œc'ei na rá hya dí xi'i ya, guí ngone ya, hĩndä zä guí nya, asta gue'mø dí m'mahni ts'unt'œ dí xi'i. Nuna rá hya dí xi'i, bá œp'œ rá pa dí nja na.

²¹ Nu'œ yø ja'i 'bœ'athi p'uya, i tœ'mi ngue dá pœnna Zacarías. Dí 'yødyø ja'i ngue ya'atho rá ora bá ombo nnija rá Zacarías. ²² Ya hingui sä dí nya 'mø mambâ pœni. Janangue bi bahyø ja'i ngue ja te bá t'uta mbonnija. Ya yø 'yætho ga 'yøtra senya p'uya, porque ya hingui sä dí nya.

²³ Nu'mø mi dätœ pa ngue øtrá ndanne p'œ ja rá njja rá Zacarías, bi ma rá ngu p'uya. ²⁴ M'mœfa p'uya, mi hya rá basi rá xisu Elisabet. Bi m'mœrpa rá rá ngu, hijn hapœ i ma mœnte nœt'a zana. Ya œn'a nbœmp'uya: ²⁵ "Nguna bi jacä Oja ya, i nnepe ngue ya hĩnni mantho dá dennngui yø ja'i", i œna.

Bi manná anxœ Oja ngue dí m'muhra Jesús.

²⁶ Mi dät'a n'nato zana ngue ha rá basi rá Elisabet, nuna Oja hœmbi menhna anxœ Gabriel, bi map'œ ja n'na rá hĩni ni hu ngue Nazaret, ja rá hai Galilea. ²⁷ Bi ma dá nyauí n'na rá hmute xisu ni hu ngue rá Maya. Nuna, ya ja ngue dí nthatui n'na rá n'yohœ ni hu ngue rá José. Nuna rá José, rá mbom'meto rá dast'abi David. ²⁸ Nu'a rá anxœ bi zøp'œ mi 'bæhra hmute, bi 'yœmbi:

—Nná han'na'i rá nzengua ngue gá nthœui rá mate Oja. I nnu manho'i Oja, 'ne man'na dí jap'a'i ngue gátho mi'da yø xisu —bi 'yœmbi.

²⁹ Nu'mø mi nu rá Maya ngue 'bäp'œ rá anxœ, dí 'yøtho hanja na rá hya xifi. I œnã: "¿Tegue manzenhua'ä xicä na?" ³⁰ Rá anxœ p'uya bi 'yœmbi:

—Ague Maya, 'yo guí su. Nu'i, gá nthœui rá mate Oja. ³¹ A nuya guí hya ni basi ya, 'ne drá ts'unt'œ'a guí øni. Nu'mø bi m'mœi, gdí hutí ngue rá Jesús. ³² Hijnonda zœdi

tengu nā. 'Nē di hū ngue rā Ts'ant'u Oja maguesē. Nūna Oja mā Hmūh, dā japi ngue dī ndast'abi nā nī ts'ant'u tengutho mī pehrā mboxita David. ³³ Janangue dī mānda para zantho yō judío, 'nē dī ndast'abi hīnha rā nzeḡui.

³⁴ Rā Maya p'uya bi 'yōrpa rā nt'änni rā anxē, bi 'yēmbi:

—¿Ha di zā dī nja'a guí xiqui, conque tobe hīn dadī nthāḡi?

³⁵ Bi 'yēnna anxē p'uya:

—Rā Espírītu Santo dā zōp'u gdi 'bui. Nūna Oja maguesē ja rā ts'edi, dā zā dā 'yōt'e ngue guí hyā nī basi. Janangue nūna rā ts'ant'u dī m'mūi, gā rā nho dā n'yo, 'nē dī nhuḡi ngue rā Ts'ant'u Oja. ³⁶ A nuyá, xquet'a 'nē'a nī mēnī Elisabet dī m'mū'a n'na rā ts'ant'u ya, 'nē guí padī ngue ya rā dāc'ei'a rā xisu. 'Nē t'ēmbi ngue rā 'yabasi nā rā xisu nā. A nuyá, ya n'nato zānā hā rā basi naya. ³⁷ Nūna Oja, hīnte hēmbi.

³⁸ Bi 'yēnna Maya p'uya:

—Ya dī oca nā rā hyā mman'Oja 'mō. Dā jacā Oja nā rā hyā guí xiqui.

Mī manna Maya nā rā hyā nā p'uya, bī ma rā anxē.

Bi ma rā Maya di zengua rā Elisabet.

³⁹ A nuyá, nūna rā Maya bī ma n'nahantho p'u ja n'na rā hīnī rā njap'u ja yō xanthō ja'a rā hāi Judea. ⁴⁰ Mī zōmp'u ja rā ngu rā Zacarias, bi yat'ambo rā Maya, bi zengua rā Elisabet. ⁴¹ Nū'mō mī 'yōhra Elisabet ngue dī zēnguate rā Maya, rā Elisabet bi 'yannā basi o rā mmūi. Rā Espírītu Santo bi bēnnbābī rā hyā dā xihra Maya. ⁴² Bi ts'edi bi 'yēmbaya:

—Man'natho bi jap'a'i Oja ngue gātho mī'da yō xisu. 'Nē xquet'a bi unnā njapī nī basi. ⁴³ ¿Hague ngu rā njama mmaḡi ja ngue ga o't'a, ngue bá ēhē bi zēnguagū rā mamā mā Hmū? ⁴⁴ Hōntho bi zo mā gu ngue gādi zēnguagū, nūna mā basi o mā mmūi bi 'yanī ngue dī johya. ⁴⁵ Rā mmēnthī gā nthēui ngue gā 'yēc'ei rā hyā bi si'i, porque nū'a te mman'Oja, dī nja'a —bi 'yēnna Elisabet.

⁴⁶ Rā Maya bi 'yēnā:

—Nugā dī espabi Oja. ⁴⁷ Dī johya mā mmūi connā guehna Oja mā yantegā. ⁴⁸ Porque bi 'yōrcagū mā sū Oja, 'nē hīngā njuanjū, nugā drā mēfitho. Nū rā pa dī mā p'uya, gātho yō ja'i dā 'yēnguī ngue rā mmēnthī dā nthē'be. ⁴⁹ Porque jase rā ts'edi Oja, ¿hague ngu ganho'a te bi 'yōrcagū? Nūna Oja, maguesē nā. ⁵⁰ Hangū rā pa dī huēcyō ja'i suprā xudi Oja. ⁵¹ I ja ts'edi te bi 'yōt'e. Bi hyejpa yō hyā yō ja'i dī 'yēts'i. ⁵² Bi 'yēnsrū ja yō nhuḡi yō dast'abi. Bi japi bi hyā rā ts'edi yō ja'i hīngā njuanjū. ⁵³ Bi 'yōt'e ngue mbonguḡtho te dā zi yō ja'i mī tūmanthūhū. Bi 'yetyō mmēmmēti, hīndī japi te dā hyats'i. ⁵⁴ Bī nja rā yēmmūi connā ngue'u yō judío mī

thanne, hīmbi pumbēnī bī māts'i. ⁵⁵ Bī nja tengutho rā hyā bi silhā mboxitahū Abraham, ngue para zantho dā mā mahuequ'i'u yō mbom'meto.

⁵⁶ Nūna rā Maya, nhyushnā bá m'mēp'u 'būhra Elisabet. Bī ma rā ngu m'mēfa p'uya.

Bī mīhra Xuua nūna bi 'yōtra nxixya.

⁵⁷ Mī zōnna pa dī oñnā ts'ant'u rā Elisabet. ⁵⁸ Bī ma dī zengua'u yō besino, 'nēhyō mēnī. Bi bahyō ja'i ngue xandōngu rā nho bi 'yōrpabi Oja. ⁵⁹ Ya rā hyato mā pa xī mīhra ts'ant'u, bī ma mhmeḡya p'uya, bi njapra circunciōn. Yō ja'i p'uya nnepe dī hū rā ts'ant'u tengutho guí hū rā papā Zacarias. ⁶⁰ Pē rā mamā rā ts'ant'u bi 'yēnā:

—Hīn'nā. Man'na xantho dī hū ngue dī Xuua —bi 'yēnā.

⁶¹ Bi t'ēmbaya:

—¿Hanja? Conque hīngā n'na nī mēnī nī hu'a rā thūhū guí mmanyā.

⁶² Bi t'ōrpa rā senya rā papā rā ts'ant'u p'uya, ngue t'ānnī te dī hū. ⁶³ Bi 'yā'a n'na rā xithē p'uya, bi cuatra thūhū dī ho, bi 'yēnā: “Dī hū ngue dī Xuua”. Gātho yō ja'i p'uya, dī 'yōtho. ⁶⁴ Bexque'a rā ora'a p'uya, bi zā bī nya rā Zacarias. Janjuanī ngue dī ja mmaḡi Oja p'uya. ⁶⁵ Gā dī 'yōtho'u yō besino'a te bī nja. Gātho'a rā xēqui mī 'bui ja rā hāi Judea, i mmanyō ja'i te bī nja. ⁶⁶ Gātho ya yō ja'i bi badī te bī nja, dī n'yomfēnī, 'nē dī n'yānnī n'na ngu n'na, hague nja'a ya. Dī n'yēmbiyō ja'i:

—¿Te 'be'a gātho dā 'yōr'mō bī ndān'yohu nā rā ts'ant'u nā? —dī n'yēmbi.

Porque ēmmē dī unnā njapī Oja.

Ja ua yō hyā bi manna Zacarias.

⁶⁷ Nūna rā Zacarias rā papā rā Xuua, bi bēnnbābī rā Espírītu Santo rā hyā dā mā. Bi 'yēnā:

⁶⁸ —Ma gā espabi nā mā Hmū Oja. Porque dā ēse ua 'būhyō judío ngue dī pōhō. ⁶⁹ Dā pennghū n'na rā Yante ja rā ts'edi. Guehna n'na rā mbom'meto rā David nūna bi 'yōt'e te nne Oja. ⁷⁰ Nū'mō yō pa xā thoguī ngunā rā hyā bi bēnnbābī yō pōngahya Oja 'mō mī yat'a rā hyā bī nepe bī mā. ⁷¹ Bī mā ngue dā yanjū p'u 'būhna nsūihū. 'Nē dā yanjū ngue'u to gā nnu man'ujū. ⁷² Bī mā ngue dī huēc'u mā mboxitahū xā m'mūi. 'Nē bī mā ngue nū'a rā maça hyā bi xifi, hīndī pumbēnī. ⁷³ Guehna rā hyā bi yarpabi Oja nā mā mboxitahū Abraham. ⁷⁴ Bī xifi ngue dā yanjū p'u 'būhna nsūihū, n'namhmā ngue ya hīngā sū gā thannehū Oja. ⁷⁵ 'Nē gā nsuphū, gā rā nho gdā n'yohū mēnte rā pa gā m'mahmū. ⁷⁶ A nū'i grā zits'ant'u, gdi hū ngue rā pōngahya'i nā Oja maguesē ya. Porque guí m'met'o ngue guí xojpa yō mmūi yō ja'i hante dā ēhra Hmū. ⁷⁷ Nū'i guí japi dā bahyō ja'i ngue ya dā mā nhyānī, 'nē dī mpunnbābī yō ts'oqui. ⁷⁸ Nūna Oja dī maçjū,

'ne di huεgaha. Tengū rā hyadi di yor'mø ma pa, asta maya bi neXRā nyot'i søcua ja rā häi. ⁷⁹ Nu'ü yø ja'j 'bu 'bexujä dä zä dä dinnā 'yu. Njarbatho ya, nuya yø ja'j xants'o ga 'yo, ya ja ngue di nthēui rā ndate. Dä xojpa Oja yø mmui. Dä japi dä bahyø ja'j ha di nhojpaui Oja —bi 'yεnna Zacarias.

⁸⁰ Man'na ni zacra ts'ant'u, bi nte 'ne man'na ni ba Oja. Pe bä m'map'u ja rā dapo asta gue'mø mi zonna pa dä xihra hya yø judío.

2

Ya bi mihra Jesús.

¹ Nu'ü yø pa'u p'uya, gätho'u yø nación di manda rā dast'abi Augusto, bi manda ngue dä ma nsots'i rā censo. ² Guehna rā müdi rā censo bi ma nsots'i 'mø mi ndast'abi rā Cirenio p'u ja rā häi Siria. ³ Gätho yø ja'j, ja ngue dä map'u ja rā hnini xa m'mahyø mboxita, ngue di cuatyø thuhü. ⁴ Janangue nuna rā José bá neXpu ja rā hnini Nazaret ja rā häi Galilea, i map'u ja rā hnini Belén ja rā häi Judea marā mmengü rā David. Porque rā José, rā mbom'meto rā David. ⁵ Bi ma rā José di cuaträ thuhü connā Maya rā xisu. Nuna rā José himbi dāhrā xisu, pe rā Maya ya hä rā basi. ⁶ Mente 'bap'u ja rā hnini Belén, nuna rā Maya bi zonna ora di m'meni. ⁷ Bi m'mahra müdi ts'ant'u. Bi 'ue rā ulu 'mø mi mi. Bi gärbu ja rā mosa yø fani, porque hin'yü ha di nsäya, hinda hönnbu ja rā ngumfani i sä.

Bi zøhyø anxe p'u 'bahyø mände'yo.

⁸ Mi 'bap'u yø mände'yo p'u jon'a Belén, madi haxpu ngue fädi gä rā xui yø de'yo. ⁹ Mi dambeni, ya 'bap'u n'na rā anxe Oja. Rā nyot'i Oja p'uya, bi yot'i gätho p'u 'bui. Pe emmei bi nsu. ¹⁰ Rā anxe p'uya bi 'yεmbi:

—'Yo gui süha. Porque nnä han'nahü rā hoga 'da'yo hya ya, 'ne hönnbu bi zä di johya yø ja'j 'mø bi 'yøhna rā hya nnä hagä ya. ¹¹ A nuyä, ya bi mihni Yantehü p'u ja rā hnini mi 'buhra David. Guehna rā Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi naya. ¹² Ga xi'i te jap'u ha gui timhma. I nt'e rā ulu nā rā ts'ant'u, op'u ja rā mosa yø fani.

¹³ Mente ya rā anxe p'uya, bi nequi mi'da yø anxe bi 'yε mahets'i. Gä εspabi Oja yø anxe, i εna:

¹⁴ —Maguese nā Oja bi 'bu mahets'i. 'Nεcua ja rā ximhäi, dä hyurpa yø mmui yø ja'j dä nurpa rā mate.

¹⁵ Hontho bi manyø anxe nā rā hya nā p'uya, bi mengui, i ma mahets'i. Yø mände'yo p'uya, di n'yεmbi n'na ngu n'na:

—Ma ga mmähä Belén. Ga ma nuh'a rā hya bi øcahu Oja ngue bi nja ya.

¹⁶ N'nahmantho bi ma yø mände'yo p'uya. Bi dimp'u mi 'buhra Maya 'nehra José. Nu'a rā ts'ant'u, op'u ja rā mosa yø fani. ¹⁷ Mi

nup'u ha 'bui, bi xifi ngue ya xi manna anxe ngue xi mihra 'uene. ¹⁸ Nu'ü yø ja'j bi 'yøhya yø hya bi manyø mände'yo, di 'yøtho hanja nā rā hya sifi. ¹⁹ Pe rā Maya hinha gui pumbeni nā rā hya bi sifi, hont'a mben'a. ²⁰ Nu'ü yø mände'yo bi mengbu xpi 'yεhe, pe εspabi Oja, 'ne di ja mammađi ngue'a te rā hya xi 'yøde, 'ne'a te gä xi nu. Gä bi nja tengutho xi sifi.

Bi ts'ixpu ja rā nija rā Jesús ngue dä ma madäpi Oja.

²¹ Ja rā hyato ma pa xi m'mahra ts'ant'u p'uya, bi ma mhmεpya, bi njapra circuncisión. 'Ne i huñi ngue rā Jesús, tengutho rā thuhü bi manna anxe nuna bi nyau rā Maya hante dä hya rā basi.

²² Nup'u ja rā ley bi 'yotra Moisés, i nt'ot'i p'u njammü pa xa m'mahra basi 'mø dä zä dä ma nija. Janangue nu'mø mi dätra pa, bi ts'ixra 'uene p'u ja rā hnini Jerusalén ngue dä ma ma däpi Oja. ²³ Nguna bi 'yøt'e porque nup'u ja rā rē Oja, i nt'ot'i p'u rā hya ngue εnā: "Nu'a rā müdi basi rā ja'j di m'mui ngue drä ts'ant'u, dä ma ma däpi Oja", i εnā. ²⁴ Bi ma p'uya ngue bá øtra 'bøt'e tengutho nt'ot'i p'u ja rā ley, ngue dä hyo yoho yø ts'int'sü ngue rā tórtola, ogue yoho yø paloma.

²⁵ Nu'a rā tiempo'a p'uya, mi 'bap'u Jerusalén n'na rā nyohu ni hu ngue rā Simeón. Guehna n'na rā hoga nyohu mi thanne Oja, 'ne mi tømü ngue dä ma nhyani yø judío. Rā Espiritu Santo di bennbi te dä 'yø'na rā Simeón. ²⁶ Ya xi 'yuti ngue hante dä du, 'be dä nu rā Cristo nu'a ja ngue dä pen'Oja ngue di ndast'abi. ²⁷ Nuna rā Simeón bi bennbabi rā Espiritu Santo ngue bi map'u ja rā nija. A nuna rā papä 'nehra mamá nā rā t'uts'ant'u Jesús, ya bi zøp'u ja rā nija, nnepe ngue dä ma ma däpi Oja nā rā Jesús, tengutho mmamp'u ja rā ley. ²⁸ Nuna rā Simeón bi hyanna ts'ant'u ngue bi dets'i. Bi ja mammađi Oja p'uya, bi 'yεna:

²⁹ —Ma Oja'i, bi hyu ma mmaigä ya. Porque ya bi nja'a te gä yarqui ngue di nja hante ga tü. ³⁰ Ya dä nugä nā ja ngue di nyante ya. ³¹ Guehna guä sänni ngue dä badj gätho yø ja'j nā. ³² Nuna ja guehna dä xojpa yø mmui yø ja'j hingyø judío nā. Connā guehna dä ma maya yø judío.

³³ Nuna rā hya bi xihra zi'uene rā Simeón, rā José 'nehra mamá rā Jesús di 'yøtho hanja'a rā hya øde. ³⁴ Nuna rā Simeón, bi 'yap'a Oja ngue di japi. Bi t'εmbrä Maya rā mamá rā Jesús:

—Nuna rā zi'uene 'bucua, bá ts'ännbabi nā ngue nu'mø bi ndan'yohu, xangu yø judío hinda nu manho, guehya di m'mehya. Pe nu to dä nu manho, guehna rā ja'j di nyani. ³⁵ Guehna di fadi te mbεmp'u ja yø mmui n'na ngu n'na yø ja'j nā. Dí xi'i te ja ngue

dí nja, ngue rá dummái gui thogui, tengutho 'mø da thohrá juai p'u ja ní mmái.

³⁶ Nup'u ja rá níja p'uya, mí 'bup'u n'na rá xisu ngue di beñnbabí Oja rá hya xihyø ja'í. Ní hú ngue rá Ana ná rá xisu, rá t'ixu'a ndu rá Fanuel, rá mbom'meto rá Aser. Rá ngüetho 'mø mí nthatí, pe hõnda nyoto jeya bí m'mahmí rá ndø. Pe ya rá bødac'ej ya. ³⁷ A nuyá, ya goho 'däte magoho njeya rá 'danxu ya. Hínha ní bømp'u ja rá níja. I thanne Oja rá pa rá xuí, mmat'Oja hín'yu p'u rá nzequi 'ne etrá mmái. ³⁸ Mí yatra Ana p'u 'buhra z'ueñe Jesús, bí mat'Oja, di ja mammaði Oja. M'mefa p'uya, bí xihyø ja'í 'bup'u ja rá níja, ngue nu'a rá 'uene 'bup'u, gue'a rá Yante mí tøm'yø judío p'u Jerusalén.

Rá José 'nehra Maya bí menguí, í ma Nazaret.

³⁹ Mí juadi bí 'yøt'e te gá nt'ot'í p'u ja rá ley Oja, bí mengbaya, í map'u ja rá hñiní Nazaret ja rá hái Galilea. ⁴⁰ Nu'a rá zits'unt'u, man'na ní zaqui, í te, 'ne man'na ní ðinna hya, porque Oja emmei bí japi.

Bí map'u ja rá níja ná rá ts'unt'u Jesús.

⁴¹ Nuná rá José 'nehra Maya, njeya njeya pa Jerusalén, bí nnu rá ngo ngue rá pascua. ⁴² Ya há n'nema yø njeya rá Jesús, xquet'a 'nehna 'da í ma dra ts'ännigo p'u Jerusalén. ⁴³ Mí guahra ngo, bí menguí, í ma yø ngu. Pe rá Jesús bá cop'u Jerusalén, hinguí pahrá papá 'nehrá mamá ngue bá cohi. ⁴⁴ T'embí ngue ní n'yohu yø ja'í p'u ja rá 'yu ná rá Jesús. Bí n'yo n'na pa, ja bí mudi bí hyomp'uya, änyø meñi 'nehyo mpadihu. ⁴⁵ Pe hímbi ðini. Hømbí mengbaya, í ma Jerusalén ngue bá honí.

⁴⁶ Rá hyu pa p'uya, bí dimp'u ja rá níja ná rá Jesús, 'dap'u humhmu yø xänbäte ngue rá ley. Nuná rá Jesús øt'se te mman'u yaui, 'ne ørpa rá nt'änni. ⁴⁷ Pe xquet'a t'ørpabí rá nt'änni p'uya. Pe nu'u to gá øde te ga ndadi, di 'yøtho hanja rá n'yomfení bá ðini ngue'a te ga ndadi. ⁴⁸ Nuná rá José 'nehra Maya di 'yøtho 'mø mí nu ngue hup'u rá Jesús. Rá mamá rá Jesús bí 'yembí:

—Ague má baš'i, çhanja ngue ngu'a guí ørca'be? Ní papá co 'nequi hñiní paði te ga ør'be ngue dí hon'a'be —bí 'yembí.

⁴⁹ Mí dahra Jesús, bí 'yembí:

—¿Ua hinguí pahmí ha di 'bai ngue gui hongüi? ¿Ua hinguí pahmí ngue jatho ga m'macua ha ja rá xádi ngue rá hya má Papá?

⁵⁰ Pe nuya yaui, hímbi ðinyø mmái ya yø hya bí xifi. ⁵¹ Bí mengbaya, í ma Nazaret, 'da í máhá rá Jesús. Pe ec'ej te xifi. Nuná rá mamá rá Jesús, nu'a rá hya bí xifi hønt'a mben'a. ⁵² Mente 'danyø pa p'uya, bí ndan'yohu rá Jesús, man'na ní ðinna hya. 'Ne nnu manho Oja'a te ga 'yo, da guehyø ja'í xquet'a nnu manho.

3

Rá Xuua bí 'yøtra nxixya, bí xihra hya'u to gá bí mpeti p'u ja rá dapo.

¹ Ya n'ne'ma cut'a njeya mí 'yop'u rá ndast'abi n'na rá n'yohu ní hú ngue rá Tiberio. Nuná rá Poncio Pilato mará dast'abi p'u ja rá hái Judea ná. A nuná rá Herodes mará dast'abi p'u ja rá hái Galilea ná. Nuná rá Lipe rá n'yohu rá Herodes mará dast'abi p'u ja rá hái Iturea ná, 'nep'u ja rá hái Traconite maði manda. Nuná rá Lisania mará dast'abi p'u ja rá hái Abilinia ná. ² Nuná rá Anás 'nehna rá Caifás, guehya yø 'bet'o mmácja ya. Oja bí zoprá mmái ná rá Xuua rá ts'unt'u rá Zacarias mambí 'bup'u ja rá dapo. ³ Nuná rá Xuua, bí n'yo gátho'u yø xequi jap'u ja rá ðathe Jordán. Bí xihyø ja'í ngue da hyep'u rá nts'o ga 'yo, n'namhma ngue dí mpunnba yø ts'oqui, di xixyabi p'uya. ⁴ Bí 'yøtra Xuua tengutho rá hya mmamp'u ja rá libro bí 'yøtra pøngahya Isaias, ngue ena: "Dá t'øde te da man'a n'na nc'ej da manna hya p'u ja rá dapo ngue da 'yena: Dami juannbahu rá 'yu rá Hmu. Dami cáhmu rá 'yu da gohi xanho. ⁵ Da ma majuanñi gátho yø nenhái. Da ma manñihi gátho yø nyuni 'nehyo nguaní. Da ma majuanñi'u yø 'yu xampáni. Nu'u yø 'yu xants'oní, da ma majuanñi. ⁶ Gá da nu yø ja'í'a rá Yante da pen'Oja", bí 'yena.

⁷ Nu'u yø ja'í bí zøp'u mí 'buhra Xuua ngue di xixyabi. Rá Xuua bí 'yembí:
—Guí øthu tengutho øtyø c'eyá ngue 'da'mø bá ep'u rá sibi. Xiya, çhague gní pahmu ngue bá ep'u rá ndate castigo dí nja? ⁸ Dami 'yøthu rá nho, n'namhma dí nequi ngue ya gá hiehmu p'u rá nts'o. 'Yo sá guí ena ngue ya hñte guí jahu ngue yø mbom'meto'ahu rá Abraham. Porque dí x'áhu ngue nuua ja yø do ja ua, da zä da 'yøt'Oja ngue da bøcua yø mbom'meto rá Abraham. ⁹ Guí øthu tengutho yø za hinguí zadi, guí njathu p'uya. Pe ya ja rá acha da 'yexyo za. Gátho yø za hinguí nne dí nzadi, da t'ets'í ngue da ma nt'udi.

¹⁰ Yø ja'í p'uya, bí 'yanna Xuua, bí 'yembí:

—¿Tení 'be'a ja ngue ga øt'áhe p'uya?

¹¹ Bí 'yenna Xuua p'uya:

—Nu'a ça yoho yø pahni, ja ngue di unna n'na mpahni'a to hín'yu rá pahni. Nu'a ja te da zi, ja ngue dá xepi to hín'yu da zi.

¹² Xquet'a bí zø i'da yø nguthái p'uya, ngue nne da ma máxixyabi. Bí 'yørpa rá nt'änni rá Xuua p'uya, bí 'yembí:

—Ague grá xänbäte, çte 'be'a ja ngue ga øt'áhe?

¹³ Rá Xuua bí 'yembí:

—'Yo di tho'a guí jahmu ngue'a te dí marca rá ley.

¹⁴ Xquet'a 'ne 'da yø soldado bí 'yørpa rá nt'änni, bí 'yembí:

—Xigāhe, ζtenj 'bē'a ja ngue gā øt'āhe?

Mi dahra Xuua, bi 'yēmbi:

—'Yo to gadi pihmu. 'Nē 'yo te gui hannbahū yō ja'j. 'Yo sã gadi yaphu n'na rā ja'j ngue hĩntē øt'e. Ya dā hønt'a te nĩ nzābi gui taha gui hyamhmu.

¹⁵ Pē yō ja'j, hĩngui nnu rā pa dā badj te'o nā rā Xuua. Ĕnyō ja'j ngue nuna rā Xuua, xamhmatho guehna rā Cristo bā pēn'Oja ngue dī ndast'abi nā. ¹⁶ Pē rā Xuua bi 'yēmbiyō ja'j:

—Nugā majuanj dadi xixya'ahū connā dehe. Pē bā ēp'ū man'na dā 'yōtrā nxixya connā sibi 'mō bi ha'ahū rā ts'edi rā Espĩritu Santo. A nuna, man'na tate na ngue nugā. ζHarū gue gā sũcā tengū nā? ¹⁷ Guehna dā huanhyō ja'j nā, tengutho 'mō mahøqui rā trigo, n'nani nĩ ma yō xi. Rā trigo p'uya, mapeti ngue dā 'bets'i. Nu'a rā xi p'uya, dā t'up'ū ja rā sibi hĩnjam'mō dā huēt'i.

¹⁸ Xangu mĩ'da yō hya bi manna Xuua ngue honj ha gui opan'yu yō ja'j di øtrā hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Bi hejpbā rā Xuua'a te xi 'yōtrā dast'abi Herodes, porque nuna rā 'bepo Herodías rā xisu'a rā n'yohū Lipe, ya xi 'yōt'e ngue rā xisu. Xquet'a xangu mĩ'da yō hya xants'o xi 'yōt'e, pē gā bi hejpi. ²⁰ Pē mahømbi 'yōr'man'na rā nts'o rā Herodes, ngue bi got'a fādi rā Xuua.

Bi nxixya rā Jesús.

²¹ Nu'mō tobe hĩm manj jotra Xuua, bi xixyabj gātho yō ja'j. Xquet'a bi xixyabi rā Jesús. Mente mmat'Oja p'uya, bi xohra c'amahets'j. ²² Nu'a rā Espĩritu Santo, ĩntho n'na rā paloma p'ū hnu, ngue bi zōp'ū ja rā ya rā Jesús. 'Nē bi t'ō'a n'na rā hya bā nya mahets'j, bi 'yēna:

—Gue'e mā Ts'ant'ū, dadi ma'j. A nuyā, janjuanj ngue ja gampāhā connā ngue'e.

Ja ua rā lista ngue yō thuhū yō mboxita rā Jesús.

²³ Nu'mō mĩ dū'mj bi xānnbābj rā hya yō ja'j rā Jesús, ya mĩ ha 'dāte ma'det'a njeya. I t'ēmbj ngue rā ts'ant'ū rā José. Pē nu'a erā xita rā Jesús, gue'a rā Elí. ²⁴ Nuyā mĩ'da yō mboxita rā Jesús guehna: rā Matat, rā Leví, rā Melqui, rā Jana, rā José, ²⁵ rā Matatías, rā Amós, rā Nahum, rā Esli, rā Nagai, ²⁶ rā Maat, rā Matatías, rā Semei, rā José, rā Judá, ²⁷ rā Joana, rā Resa, rā Zorobabel, rā Salatiel, rā Neri, ²⁸ rā Melqui, rā Adi, rā Cosam, rā Elmodam, rā Er, ²⁹ rā Josué, rā Eliezer, rā Jorim, rā Matat, ³⁰ rā Leví, rā Simeón, rā Judá, rā José, rā Jonán, rā Eliaquim, ³¹ rā Melea, rā Mainán, rā Matata, rā Natán, ³² rā David, rā Isai, rā Obed, rā Booz, rā Salmón, rā Naasón, ³³ rā Aminadab, rā Aram, rā Esrom, rā Fares, rā Judá, ³⁴ rā Jacob, rā Isaac, rā Abraham, rā Taré, rā Nacor, ³⁵ rā Serug, rā Ragau, rā Peleg, rā Heber, rā Sala, ³⁶ rā Cainán, rā Arfaxad, rā

Sem, rā Noé, rā Lamec, ³⁷ rā Matusalén, rā Enoc, rā Jared, rā Mahalaleel, rā Cainán, ³⁸ rā Enós, rā Set, rā Adán. Pē rā Adán, Oja bi hoqui.

4

Rā zithū bi hyonnbj ha di 'yōtrā ts'oqui rā Jesús.

¹ Nuna rā Jesús ya n'youi rā Espĩritu Santo, mambā ēp'ū ja rā dāthe Jordán. Rā Espĩritu Santo bi zixpū bi ja rā dapo. ² Ja bā m'mēp'ū nyote ma pa. Pē nu'ū yō hya dī manda Oja, ĩmmj bi hyonna zithū ha dī mēstho rā hya rā Jesús. Nu'ū yō pa'ū, hĩmbj zi rā hmē rā Jesús. M'mēfa p'uya, bi zā ngue mathøguitho tū manthuhū. ³ Rā zithū p'uya bi 'yēmbi:

—Nu'mō ngue gue'e rā Ts'ant'ū'i Oja, damj 'yōt'e ngue nuna rā do 'bengua, dā gohi dī nthuhmē —bi 'yēmbi.

⁴ Mĩ dahra Jesús, bi 'yēmbra zithū:

—Nup'ū ja rā Maca Libro, nt'ot'i p'ū rā hya ngue ĩna: “Nu rā ja'j hĩnda ne dā 'yōde te mman'Oja, madague'a dā zi rā hmē rā ja'j, pē ya hĩnda zā dī m'mai”.

⁵ Rā zithū p'uya bi zixpū bi ja n'na rā danyunj. Nu'a rā ora'a p'uya, bi japra Jesús ngue bi hyandi gātho yō naciōn i ja rā nganj nxĩmhāi. ⁶ Rā zithū bi 'yēmbra Jesús:

—Nugā dī ĩxa'j ngue gui ndast'abi, gui manda gātho yō naciōn. Nu te gā pets'i, gā nĩ mmeti. Porque go bi ndacā yu. Nu te'o gā nne gā unnj, gā unnj. ⁷ Nu'mō gui ndantyōhmū ngue gui thānngui ya, nu te gā ja nūya, gā nĩ mmeti —bi 'yēmbi.

⁸ Mĩ dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Damj 'uegue grā zithū. Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro ngue hōnt'a rā Hmū Oja ja ngue dā ma nthanne, hĩnjom man'na.

⁹ M'mēfa p'uya, nup'ū ja rā hĩnjĩ Jerusalén, ja i zixpū rā zithū nā rā Jesús. Bi ntōp'ū ja rā 'bet'e rā njja. Bi 'yēmbi:

—Nu'mō gue'e rā Ts'ant'ū'i Oja ya, damj nsācua ya. ¹⁰ Porque nt'ot'i p'ū ja rā Maca Libro rā hya ngue ĩna: “Nuna Oja dā pēnyhō anxē ngue dā mā'i. ¹¹ Dā 'yōt'e ngue njanate gdi sōt'a hāi, n'nammā ngue hĩndj ĩn'na nĩ gua yō do” —bi 'yēmbi.

¹² Mĩ dahra Jesús, bi 'yēmbi:

—Xquet'a nt'ot'i rā hya p'ū ja rā Maca Libro ngue nuna Oja, hĩnjondā zānnbj te dā 'yōt'e para ngue dā fādĩ ngue'mō majuanj te mma ogue hĩn'na.

¹³ Rā zithū, ya hĩmbj dĩnna forma ha xti japi ngue xta 'yōtrā ts'oqui rā Jesús. Bi zōp'ū njammj pa p'uya, bi ma.

Bi dū'mj bi manna hya p'ū Galilea rā Jesús.

¹⁴ Bĩ mengra Jesús, i ma Galilea. Pē n'youi rā ts'edi rā Espĩritu Santo. Yō ja'j p'uya, ndap'ū bi zā dī c'a rā Jesús. ¹⁵ Dā zōmp'ū dā zōnna Jesús, pap'ū ja yō njja yō judío ngue

xännbabi ra hya yø ja'i. Gä nnu manho yø ja'i ra hya mmanña Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'u ja ra hnini Nazaret.

¹⁶ Bi map'u ja ra hnini Nazaret bá nte ra Jesús. Mi zøhra pa ngue ra ts'äya, bi map'u ja ra nija, gä ngu'a xi 'yørbu ja yø hnini xi thogui ngue pap'u ja yø nija. Bi m'mähra Jesús ngue da manna letra nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ¹⁷ Bi t'unna libro bi 'yotra pøngahya Isaías. Mi xospäya, bi nthui p'u nt'ot'i na ra hya ja ua ngue ena: ¹⁸ "Dí n'yogä'be ra Espiritu Santo. Porque bá t'exqui ngue ga xicä ra hoga 'da'yo hya yø hyoya. Bá 'benngui ngue ga hojpa yø mmui yø ja'i 'bu ndummui. Nu'u yø ja'i xä mbent'ui ra ts'oqui, ga xifi ngue da ma nhyani. Ga xojpa yø n'yomfeni yø ja'i ngue da ba Oja. Ga japi ngue ya hini mantho da zä ra n'u yø ja'i di anyø hmü. ¹⁹ Ga xicä yø ja'i ngue ya bi zønna pa da yan'Oja".

²⁰ Mi juadi bi manna letra nt'ot'i p'u ja ra suctua ra Jesús, bi dä ra suctua p'uya, bi un'na ra mäxte p'u ja ra nija. Bi mi p'uya. Nu'u yø ja'i 'bup'u ja ra nija p'uya, gä di zadi hēti ra Jesús. ²¹ Mahømbi müdi bi nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu ra ora ja p'uya, ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ngue ni hmi ni dä gui nnuju ngue di 'bucä ua ya.

²² Bi nu manho gätho yø ja'i ra Jesús. Nuna ra hoga hya xihyø ja'i, gä di 'yødyø ja'i na ra hya øde. Di n'yänse yø ja'i, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna rä ts'ant'u ra José na?

²³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Rä nzequi guehna ra hya ja ua gui nne gui xicju, ngue ena: "Ague grä 'yøthe, 'be dami n'yøthe se". Gui nne gui 'yēnju: "Nu'a di øcähe guä ørbu Capernaum, nuua ja ni hnini ya, xquet'a da ngu'a gui 'yøt'ua ya", gui nne gui 'yēnju.

²⁴ Bi sigue bi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Majuani di xi'ahü, ngue hinga n'na ra pøngahya di pøni ngue da hnu mansu p'u ja ra hnini. ²⁵ Njarbatho na ra hya di xi'ahü ya, tengutho ra pa bá m'mähra pøngahya Elías, bi nja ra ndate thuhu p'u ja ra häi mi 'bai, ngue himbi n'ye nhyu jeya made. Xangu yø 'danxu ngue yø judio mi 'bu 'mø ya. ²⁶ Pe hinga n'na'u yø 'danxu ngue yø judio xtä mmennbabi Oja ra Elías ngue xtabä mmäts'i. Sinoque bi 'benhni ngue bá faxa n'na ra 'danxu mi 'bup'u ja ra hnini Sarepta, querpatho ra hnini Sidón. ²⁷ Nu'a ra tiempo bi m'mähra pøngahya Eliseo, xangu yø judio mi hembra n'u ngue mi 'ya yø do'yo. Pe hijnombi 'yøthe ya yø judio mi u. A nuna ra Naamán ngue ra mmengu p'u ja ra häi Siria, go bi ma bá øthe na.

²⁸ Gä bi mbøcuc yø ja'i mi 'bup'u ja ra nija 'mø mi 'yøhya yø hya bi manna Jesús. ²⁹ Bi nangyø ja'i p'uya, bi bētra Jesús ngue bi

gøjpa ja ra hnini. Bi zixpu bi ja ra nyanguani ngue da hørbu ja ra t'øhø. ³⁰ Pe bi guasyø ja'i ra Jesús, bi thop'u made, bi ma.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi n'youi ra ts'onthi.

³¹ Nuna ra Jesús, i map'u ja ra hnini Capernaum ngue ra häi Galilea. Nu'mø ra pa ngue ra ts'äya, nhyato, nhyato pap'u ja ra nija ngue xännba ra hya yø ja'i. ³² Di 'yødyø ja'i'a ra hya xännbabi, porque nu'mø xännbate ra Jesús, ena nts'ut'abitho ngue ya manzaqui 'mø nzohyø ja'i.

³³ Nup'u ja ra nija p'uya, mi 'bup'u n'na ra n'yohu n'youi ra ts'onthi. Nts'edi i zohra Jesús, bi 'yembi:

³⁴ —Ague Jesús grä mmengu Nazaret, dami hye gahe p'u. ¿Hanja ngue gadi nthint'ua di 'bucähe? ¿Ua gnü 'yēhe gui juacje? Nugä di padü te'o'i, gue'e rä maca Ts'unt'ui Oja.

³⁵ Pe ra Jesús bi 'yembra ts'onthi:

—Xanhēi grä ts'onthi. Dami hyep'u ra n'yohu gu n'youi.

Ra ts'onthi p'uya, yø hmü yø dä yø ja'i p'u bi 'yen'ahäi ra n'yohu. Pe hinha bi zet'i. Bi ma ra ts'onthi p'uya. ³⁶ Gä di 'yødyø ja'i bi nu te bi nja. Di n'yembi n'na ngu n'na:

—Hinjongui padü tema hya'a ya. Di nequi ngue ja rä ts'edi na ra n'yohu, porque asta 'nēhyø ts'onthi ec'ei 'mø xifi ngue da hyep'u ra ja'i n'youi.

³⁷ Ndap'u bi zä di c'a yø ja'i te øtra Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthebi rä to ra Simu nuna i Bedu.

³⁸ I map'u ja rä ngu ra Simu 'mø mambä pø'a nija ra Jesús. Mi hembra pa na rä to ra Simu p'uya. Bi t'äpra mata ra Jesús ngue bi 'yøthe na ra xisu mađi hyenni. ³⁹ Nuna ra Jesús bi ndojpa 'benna därkehi. Bi hejpa ra pa, pe 'bexpi bønna pa. Bi nangra xisu ngue bi hojpi te da zi yø ja'i.

Bi 'yøthe xangu yø därkehi ra Jesús.

⁴⁰ Mi dahra nde p'uya, gätho yø ja'i si yø därkehi ngue hembü 'dama 'dan'yo man'u, bi zispabi ra Jesús ngue da 'yøthe. Bi japyø därkehi yø 'ye ra Jesús ngue bi 'yøthe. ⁴¹ Bup'u xangu yø därkehi ngue n'youi yø ts'onthi, pe ra Jesús bi japyø ts'onthi ngue hep'u yø ja'i n'youi. Astä mahyø ts'onthi, i ena:

—Nu'i, gue'e rä Ts'unt'ui Oja.

Pe ra Jesús di hejpa yø ts'onthi, hündi japi di nya. Porque nnepyø ts'onthi da fadi ngue gue'a ra Cristo.

Bi 'yonna hya p'u ja ra häi Galilea ra Jesús.

⁴² Mi neçahäi p'uya, bi bømp'u ja ra hnini ra Jesús, bi ma dapo. Pe emmei honyø ja'i hapu 'bai. Mi zønyø ja'i p'u bi 'bai, i sammü, hinguü nnepe xtä nzop'u. ⁴³ Pe ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Jatho ngue ga mma mangä ra hoga 'da'yo hya mi'da yø hñini. Porque guehna bi 'benngä na ngue ga xihyø ja'i ha di njap'u da zo rä 'ye Oja.

⁴⁴ Janangue gä bä n'yop'u ja ra häi Galilea ra Jesús ngue bi manna hya p'u ja yø nija.

5

Bi 'yøtra Jesús ngue bi de xangu yø hua yø mahu.

¹ Nup'u ja ra nenzabi ni hu ngue Genesaret, ja 'bäp'u n'na pa ra Jesús. Bi zøhø xangu yø ja'i p'uya, asta di ntøt'e ngue nne da 'yørpabi rä hya Oja. ² Bi nu yoho yø barco p'u ja ra nenzabi ra Jesús, ngue hñjongui o. Ya xi bönyø mahuä ngue petyø xit'a. ³ Bi yarbu ja rä barco ra Bedu ra Jesús. Bi xi p'uya ngue da zoquits'u ra nnengui, di map'u xanhë ra dehe. Bi mip'u ja ra barco ra Jesús ngue ja bä nya p'u, ngue bi xännba ra hya yø ja'i. ⁴ Mi juadi bi man'a ra hya nne da mamp'uya, bi 'yembrä Bedu:

—Damj 'yonna barco, di manu xanhë ra dehe. Ja gui 'yent'ui na rä xit'a ngue gui pau yø hua.

⁵ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grä xännbate, ya xtä mmpchme gä ra xui, pë hñ tenj hua xtä thehe. Pë ngue gui engui gä ent'ä ra xit'a, ma gä ent'ä ra xit'a ya.

⁶ Mi 'yentra xit'a p'uya, xandøngu yø hua bä the, asta ya nne xtä xetra xit'a. ⁷ Bi 'yørpabi rä senya'u yø n'yohu bi o man'na ra barco ngue bä çhë, da mäts'i. Bä ç'u p'uya, pë bi yut's'i gä yoho yø barco'u yø hua, asta ya nne da thunt'a mbonte yø barco ngue'a ganhya. ⁸ Mi nu ra Bedu'a te bi nja, bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús, bi 'yembi:

—Ague grä Hmu, damj 'uecua di 'bucä, porque ja mä ts'oqui.

⁹ Nguna bi manna Bedu, porque bi nsu. Xquet'a 'në'u yø n'yohu bi nsu 'mø mi nu ngue xandøngu yø hua bi de. ¹⁰ Xquet'a bi nsu ra Jacobo 'nëhrrä Xuua, yø ts'ant'u ra Zebedeo, gä mi n'youi ra Bedu. Pë ra Jesús bi 'yembrä Bedu:

—'Yo gui sü ague Bedu. Nuya hñni mantho gui thehyø hua ya, yø ja'i gui theya ngue gui 'bärpa yø mmai —bi 'yembi.

¹¹ Bi sønna nenthe'u yø barco p'uya, bi zop'u yø barco ngue bi denna Jesús.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu mi 'ya rä doyo.

¹² Ya mi 'bäp'u ja n'na ra hñini ra Jesús. Bi zøn'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui, ngue mi hembra ts'o'ya. Mi nu ra Jesús, asta bi m'memfo häi ngue äpra mate, bi 'yembi:

—Ague grä hmu, nu'mø gui nne gui 'yörca ra mate gui 'yøtheguits'u, nugä di padj ngue da zägui —bi 'yembi.

¹³ Bi dosra därkehñi connä 'ye ra Jesús, bi 'yembuya:

—Ahä, di nne ga øthe'i. Da zä'i ya —bi 'yembi.

Høntho bi manna ra hya na, nuna ra därkehñi mi 'ya rä do'yo, 'bexpi zä rä n'u mi hembj. ¹⁴ Nuna ra Jesús, bi 'bepi ngue hñjonda xifi te bi japi, bi 'yembi:

—Høntho ni ma ya, sømp'u 'bährrä mmäcja. Da nu ngue ya bi zä'i. Damj 'yøtra 'bøt'e tengutho bi manda ra Moisés ngue da 'yøtyø ja'i 'mø bi zä rä 'ya hembj. Janangue da badj gätho yø ja'i ngue ya bi zä'i.

¹⁵ Pë nu'a gä 'yo ra hya te øtra Jesús, man'na, man'na ni fadj. Xandøngu yø ja'i di mpeti p'u ha ni ma ngue øxra hya i mma. I nne yø ja'i da 'yøthebi hapu xan'u. ¹⁶ Pë mi pa dapo ra Jesús ngue ja bi mmat'Oja p'u.

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue da fadi ngue ja rä ts'edi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁷ Nup'u mi xännbate n'na pa ra Jesús, hup'u 'da yø fariseo, hup'u 'da yø xännbate ngue ra ley. Xpi 'yep'u ja yø hñini ja'a ra häi Galilea, 'nep'u ja yø hñini ja'a ra häi Judea, 'nep'u Jerusälén xpi 'ye i'da. Pë n'youi rä ts'edi Oja na ra Jesús ngue sä øthe yø därkehñi. ¹⁸ Bi zø i'da yø ja'i bä du n'na ra därkehñi ngue tudyø gua, bä oxrä fidi. Bi ne yø ja'i ngue xti thocra därkehñi p'u brä 'bährrä Jesús. ¹⁹ Pë himbj zä ha xti yut'i, porque hñga nzäni yø ja'i. Bi tets'a yannigu p'uya, bi xots'a n'na xequi ra 'bet'e. Ja i çambu ra därkehñi ni oxrä fidi. Bi zörbu 'bähryø ja'i brä 'bährrä Jesús. ²⁰ Mi nu te øtyø ja'i na ra Jesús, i padj ngue ç'ç'i yø ja'i ngue da zä da 'yøthe ra därkehñi. Bi 'yembrä därkehñi p'uya:

—Ague n'yø, ya dä pun'na ni ts'oqui ya —bi 'yembi.

²¹ Yø xännbate ngue ra ley p'uya, 'nehryø fariseo, bi 'yemp'u ja yø n'yomfëni: “ÇTe go mangu na ra n'yohu na, i then'na Oja na ngue ngu'a mma? Porque hñjonda zä di punnba yø ts'oqui yø ja'i, hñnda hont'a Oja sä ngue da 'yøtra mpunnbi”, emp'u ja yø n'yomfëni. ²² Pë ra Jesús i patho te mbenyø ja'i mbøcue, bi 'yembi:

—ÇHanja ngue nguna gui mbemhmu?

²³ Nugä dä xihra n'yohu 'bucua, di embj: “Ya dä pun'na ni ts'oqui ya”. Pë nuyä, hñndi nęqui xanho ngue'mø bi mpunnbi ogue hñ'na. Pë nu'mø ga embj: “Damj nangui, gui çaxni fidi, gui mma”, ga embj, nu'mø ngue bi n'yo p'uya, ya gui pahmu xanho ngue ja mä ts'edi. ²⁴ A nuyä, damj pahmu ya ngue ra N'yohu bi 'ye mahçts'i, ja rä ts'edi ua ja ra ximhäi ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i.

Bi 'yembrä n'yohu xan'u p'uya:

—Nugä di xi'i, damj nangui, çaxni fidi, ni ma ni ngu.

²⁵ Bexque'a p'uya, nuna marä därkehñi, yø hmj yø dä yø ja'i p'u bi nangui, bi çaxra fidi, bi ma rä ngu. Pë di ja mammaçdi Oja.

26 Gã di 'yòdyo ja'l'a te bi nja, pɛ gã ɛspabɪ Oja yò ja'l. Astã nsu ha ga 'yɛnyò ja'l:

—A nuyá, dá nuhu yò cosa ngue hɪnjam'mò xtá nuhu ya —bi 'yɛnã.

Ra Jesús bi 'yòt'e ngue rá xádi ra Leví.

27 Mɪ ma m'mefa ra Jesús, nɪ nthop'u ja rá oficina ra Leví, nuna jamba ra mɛnyu yò ja'l ja te pã. Mɪ nu ra Jesús, bi 'yɛmbɪ:

—Ma ga mmɛ n'yò, ga øt'e ngue ma xádi'i —bi 'yɛmbɪ.

28 Bi zop'u rá oficina ra Leví ngue bi mɛ ra Jesús.

Nuya yò ja'l t'ɛmbɪ ja yò ts'oqui, 'dap'u sɪhmɛui ra Jesús.

29 Nup'u ja rá ngu ra Leví, bi 'yòrpabɪ n'na ra dants'ihmɛ ra Jesús. Nup'u ja rá mɛxa 'dap'u 'buhmu mɪ'da yò ngathãi, da guehmɪ'da yò ja'l. 30 Pɛ yò fariseo 'nɛhyò xãnbate ngue ra ley bi zamba yò xádi ra Jesús, bi 'yɛmbɪ:

—zHanja ngue 'dap'u guí sɪhmɛhu yò ngathãi 'nɛhyu mɪ'da yò ja'l ja xangu yò ts'oqui? —bi 'yɛmbɪ.

31 Mɪ dahra Jesús, bi 'yɛnã:

—Nuya yò ja'l di hyɛnnɪ, guehya nɪ 'yɛhra 'yòthe ya. Pɛ yò ja'l xanzaqui, hɪnga gue'u nɪ 'yɛ'u. 32 A nugã, dá ɛhɛ ngue gue'u yò ja'l ja yò ts'oqui ga xifi da hyɛp'u ra nts'o ga 'yo, hɪnga gue'u yò ja'l ɛna ngue ya 'yo xanho dá ɛhɛ ga nzofu.

Bi manna Jesús hanja ngue hɪnguɪ ɛtyò mmɪ yò xádi.

33 Yò ja'l p'uya, bi 'yɛmbrã Jesús:

—zHanja nɪ xádi ngue zant'a sɪ'a te tɪnɪ? Conque yò xádi ra Xuua 'nɛhyò fariseo ɛmmɛɪ ɛtyò mmɪ, 'nɛ ɛmmɛɪ mmat'Oja —bi 'yɛmbɪ.

34 Mɪ dahra Jesús, bi 'yɛnã:

—Nu'u yò ja'l ts'ofu ngue da nu ra nthatɪ, hɪnguɪ ɛtyò mmɪ mɛnte 'dap'u 'buhmu ra novio. Njarbatho ma xádiga ya, hɪnguɪ ɛtyò mmɪ ngue 'daua dí n'yo'be. 35 Pɛ bá ɛp'u ra pa ngue da zigaguɪ ma nsu'be. Nu'a ra pa'a p'uya, mfaɪɪ ngue da zã da 'yetyò mmɪ ya ma xádi 'mò.

36 Hòmbɪ hyɛcra hyã bi xihyò ja'l. Bi xifi ngue ra 'da'yo xádi, hɪnga 'da'iguui ra nyoguɪ xádi. Bi 'yɛmbɪ:

—Hɪnda zã to da hyɛcã n'na xɛqui ra 'da'yo ulu ngue da mɔtra nyon'ulu. A nu'mò ngue da japi, dí ts'onna 'da'yo ulu. Ra 'da'yo xɛn'ulu hɪndɪ nɛjmanho ngue di bɔtra nyon'ulu. 37 Tengutho ra 'da'yo vino hɪnguɪ sã da sirbu ja ra zɛxfanɪ ngue da zedi. Porque ra 'da'yo vino da xetra zɛxfanɪ 'mò da sit'i, ja dí m'map'u p'uya. 38 Janangue ra 'da'yo vino, ra 'da'yo xifanɪ da sit'i, n'namhma ngue gã yoho hɪndɪ m'medi. 39 Nu'u si ra nyoguɪ vino, hɪnjonguɪ pòni

ngue dí nne ra 'da'yo vino, porque i ɛnã: “Xãndonho dra nyoguɪ vino”.

6

Ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu te da zãnnɪ dí nja'mò ra pa ngue ra ts'ãya, gue'a dí nja'a.

1 N'na ra pa ngue sãya yò ja'l, bi thop'u ja n'na ra nuatrigo ra Jesús, nɪ n'youi yò xádi. Nu'u yò xádi p'uya, bi daxtyò trigo ngue sa. 2 Nu 'da yò fariseo p'uya, bi 'yɛmbɪ:

—zHanja ngue gadi mpɛhmɔ? Conque mmamp'u ja ra ley ngue nu'mò ra pa ngue ra ts'ãya, hɪnguɪ sã to dí mpɛfi —bi 'yɛmbɪ.

3 Mɪ dahra Jesús, bi 'yɛmbɪ:

—Xi'mò mɪ zãhra thuhɪ n'na ndɪ ra David, co 'nɛ'u mɪ n'youi, zua hɪnjam'mò gadi xãhmɔ p'u ha nt'ot'i'a te bi 'yòt'e? 4 Nuna ra David bi yarbɪ ja rá ngu Oja ngue bi zi yò thuhmɛ xi t'uspabɪ Oja ngue da nu. Bi zi ra David co 'nɛ'u mɪ n'youi. Conque nu'u yò thuhmɛ'u, hɪndɪ unna nt'edi ra ley ngue to bi zã da zi, hɪnda høndyò mmãcja yò ts'i'u yò thuhmɛ t'uspabɪ Oja.

5 Mahòmbɪ 'yɛmbɪ:

—Nu ra N'yohu bí 'yɛ mahɛts'i, ja rá ts'edi ngue nu'a go da zãnnɪ, gue'a dí nja'mò ra pa ngue ra ts'ãya'a.

Rã Jesús bi 'yòthe n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yɛ.

6 Man'na ra pa ngue ra ts'ãya p'uya, nuna ra Jesús bi yarbɪ ja ra nɪja ngue bi nxãnbate ra hyã. Mɪ 'bap'u n'na ra n'yohu xi 'yotrá 'yɛ ngue rá n'yɛi. 7 Nu'u yò xãnbate ngue ra ley 'nɛ'u yò fariseo p'uya, tɔjtho te ɔtra Jesús. I nne da nu 'mò ngue dí n'òthe 'mò ra pa ngue ra ts'ãya, para ngue da zãp'u dí yapi, da 'yɛmbɪ ngue hɪnguɪ supra ley.

8 Nuna ra Jesús ya patho te mbɛnbabɪ yò ja'l. Janangue bi 'yɛmbrã n'yohu xi 'yotrá 'yɛ:

—Bã nangui n'yò, ga 'bãcua made —bi 'yɛmbɪ.

Nuna ra n'yohu p'uya, bi nangui, bi m'mãp'u sifi dí m'mãi. 9 Ra Jesús bi 'yɛmbyò ja'l:

—Nuya ga øt'ãhu n'na ra nt'ãnnɪ ya. zTe 'be'a ma hyã mmamp'u ja ra ley ja ngue ga øthu 'mò ra pa ngue ra ts'ãya? zGa øthu ra nho, ogue ra n'u? zDa t'òthe ra ja'l 'mò xan'u, ogue dí njapi da du?

10 Ra Jesús bi hyɛtɪ gãtho yò ja'l dí mãts'i. Bi 'yɛmbrã n'yohu mɪ'u p'uya:

—Danɪ majnɪ 'yɛ ya —bi 'yɛmbɪ.

Rã n'yohu p'uya bi macrá 'yɛ, pɛ 'bɛxpi zã rá 'yɛ mɪ'u. 11 Pɛ bi mbòcɛ'u mɪ'da yò ja'l. Dí n'yãnnɪ n'na ngu n'na ngue te da japrã Jesús.

Bi 'yɛxi 'de'mã yoho yò xádi ra Jesús.

12 Mɪ ma njammɪ pa p'uya, bi map'u ja n'na ra nyunɪ ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi haxã mhmat'Oja gã ra xui. 13 Mɪ hyaxpaya, bi zonhyò xádi ngue bi huanhni 'de'mã yonc'ɛɪ, i hutɪ ngue yò representante. 14 Ja ua yò

thuhu ya yø n'yohu bi thanhni: ra Simu nu'a ja man'na ra thuhu ngue i Bedu, ra Andre ra n'yohu na ra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua, ra Lipe, ra Bartolomé, ¹⁵ ra Mateo, ra Toma, ra Jacobo nu'a ra ts'ant'u ra Alfeo, ra Simu nu'a n'yoiu n'na 'bui yø ja'i honi ha di mmandase p'u ja yø hai, ¹⁶ ra Judas nu'a ra n'yohu ra Jacobo, 'nēhṛa Judas Iscariote nuna bi dā ra Jesús.

Xandøgu yø ja'i bi xānbaṛa hya ra Jesús.

¹⁷ Ra Jesús bá ep'u ja rá hyo ra nyuni mambi 'bui, bi zøp'u xanjuaní, bá n'yoiu yø xādi. Xangu yø ja'i mi 'bup'u bi zøhø, bá nēxp'u ja yø hniñi ja'a ra hai Judea, ra hniñi Jerusalén, gā bá ēhyø ja'i 'bui gā rá nnengui ra jathe ha ja yø hniñi Tiro 'nē Sidón. Di ho yø ja'i dā 'yoxra hya mmana Jesús, 'nē nne dā t'øthebi p'u ha hēmbi. ¹⁸ Xquet'a bi t'øthe yø ja'i mađi anyø ts'onthi. ¹⁹ Gātho yø ja'i, gā nne ngue dā dāhṛa Jesús, porque ja rá ts'edi ra Jesús ngue nu'a yø ja'i thādi, gā sá ha hēmbi.

Bi manna Jesús to di nthēui ra mmēnthi.

²⁰ Bi hyetyø xādi ra Jesús, bi 'yēmbi: —Ra mmēnthi gā nthēhu ngue gui hyoyahu. Porque ya gui oħu rá 'ye Oja. ²¹ Ra mmēnthi gā nthēhu 'mø gui tumanthuhuhū. Porque Oja dā 'yot'e ngue gui tini te gui sihu.

Ra mmēnthi gā nthēhu 'mø gui zomhmu. Porque m'mefa di nja'ahu mpāhā ngue gui nthēhmu.

²² Ra mmēnthi gā nthēhu 'mø nnu man'u'ahu yø ja'i ngue gui tenhnu ra N'yohu bi 'yē mahets'i. Porque dā 'yehṛa pa dā za'ahu yø ja'i, dā hyøn'ahu thi p'u ha 'bui. Dā nu ts'oc'ei'ahu. ²³ Damí johyahu, di nja'ahu ra ndøpāhā'a ra pa'a, porque xangu ni nzābihu bi ja mahets'i. Xquet'a bi njarbu m'met'o yø mboxita'u yø ja'i'u ya, bi nu man'u byø pøngahya Oja xa m'mui.

²⁴ Pe huēcate'u enā ngue yø mmēmmeti. Ya bi tho'a ra pāhā xanja mente ra pa xa m'mui.

²⁵ Huēcate'u enā ngue hinte di 'bedi, porque di ntumanthuhū.

Huēcate'u ja mpāhā ngue thede, porque dā 'yehṛa pa di nzon'i ngue ra dummui.

²⁶ Huēcate'ahu, 'mø gā nnu manho'ahu yø ja'i. Mí njarbutho'u yø mboxita yø ja'i ya, mi nnu manho te mi øt'ui yø fehni pøngahya.

Nu to 'buhyo nsuiui jatho ngue di mađi.

²⁷ Di xifi te'o gā øde te di mma, damí mahni nsuihu. Damí 'yørpahu ra nho'u gā nnu man'u'ahu. ²⁸ Damí 'yāpħu Oja ngue di japi to san'ahu. Damí marpahu Oja'u sħ'ahu. ²⁹ Nu'mø to bi mēp'a ni hmīhu, damí un man'na nguadi ni hmī ngue dā mē'mi. Nu'mø te'o dā gan'na ni tuhū, 'nēhni pahni damí unni dā gats'i. ³⁰ Nu'mø te'o dā 'yā'ahu n'na ra cosa, damí unni. Nu te'o dā ne ngue

dā hyan'na'i'a te ni mmeti, 'yo gui mmađi. ³¹ Tengutho gni ne ngue dā māxahu yø ja'i, dā ngu'a gui 'yøthu, damí 'yørpahu ra 'bāxte mī'da yø ja'i.

³² A nu'mø ngue hont'u di ma'ahu gadi mahmu, žndana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Porque asta yø ts'oc'ei njap'u.

³³ Nu'mø hont'u to øt'ahu ra nho gui ørpahu ra nho, žndana ra nho di nequi ngue gui øthu 'mø? Porque xquet'a 'nē'u yø ts'oc'ei njap'u. ³⁴ Xi'mø ja'a maçosa gadi hmīthu n'na ra ja'i, 'nē gui t'ømi ngue xquet'a di hmī'ahu, žndana ra nho gui øthu 'mø? Porque xquet'a njap'u yø ts'oc'ei ngue di hmī n'na ra cosa, pe xi mmi t'ømi ngue dā ma mahmīti. ³⁵ Pe nu'ahu, damí mahmu'u sħ'ahu. Damí 'yørpahu ra nho. Damí hmīhu n'na ra cosa, pe nu'a ra ja'i gadi hmīthu n'na ra cosa, 'yo gui t'ømi ngue xquet'a di hmī'ahu. Nu'mø gā 'yøthu tengu na ra hya di xi'ahu ya, xangu rá njapi Oja di 'da'ahu. 'Nē di nequi ngue ya yø basi'ahu na Oja maguesē. Porque xquet'a ørpabi ra nho Oja'u yø ts'oc'ei, mađaque'a hīndi ja mammađi Oja. ³⁶ Di nja ni nhuēcatehu tengutho Oja ni Papāhu i ja rá nhuēcate'a.

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁷ 'Yo gui haspahu ra güenda te ør'mi'da yø ja'i, n'namhma ngue hīnda hyats'ahu ra güenda Oja te gui øthu. 'Yo sá gui mmamhmu ngue dā ma ra castigo mī'da yø ja'i, n'namhma ngue hīnda men'nahū ra castigo Oja. Damí punnbabi ni mmic'eihu, n'namhma ngue xquet'a di pun'nahū Oja. ³⁸ Damí faxhu'u sá ra n'u, n'namhma ngue dā māxahu Oja. Dā 'yēn'nahū xanho, di dutra t'ēni, dā huaṭi asta dā bonspu gui 'yathu. Porque tengutho gui 'yøthu, xquet'a gue'a di nja'ahu'a.

'Yo gui haspahu ra güenda te ga 'yo mi'da yø ja'i.

³⁹ Bi hycra hya ra Jesús ngue hinga te bi zā māxādi dā denyø ja'i. Bi 'yēna: —Xi n'na ra xādā, žua dā zā di m'met'o p'u di ma rá mmjnxādāui? Hīnda zā di m'met'o, porque nu'mø bi nthēui n'na ra ots'i, 'dap'u dā zo. ⁴⁰ Nu'a ngue ra xāditho, hīn man'na xangu pađi ngue rá xānbaṛe, pe dā zā dā bađi te gāma hya pahṛa xānbaṛe.

⁴¹ Žhanja yø ja'i ngue ja xangu yø ts'oqui, guehya nne dā hyaspa ra güenda yø ja'i ngue ts'adyø ts'oqui ja ya? Tengutho 'mø gui xihni çu ya ngue oxra hai rá dā, pe nu'i p'uya, ra biga di o ni dā. ⁴² Ya hīnda zā gui 'yēmni çu: "Ague n'yø, tø ga hahmi ra hai o ni dā", gui 'yēmbi. A nu'i p'uya, hīn gadi unna güenda ngue ra biga oxni dā. Ya hīni 'yup'u te gui mma. 'Be damí hyahṛa biga oxni dā, n'namhma dā zā gui hyambabi ra hai o rá dā ni çu.

⁴³ Nu'a ga nho rá ndā'ā ra za, gue'a di fađi temā za'a.

Nu'a ga nho rá ndā'ā ra za, gue'a di fađi temā za'a.

⁴⁴ Nu'a ga nho rá ndā'ā ra za, gue'a di fađi temā za'a.

43 Nu ra hoga za, hinga ja zap'u ra ndat'a hingu'i ho. Nu'a hinga hoga za, hinga ja zap'u ra hoga ndat'a. 44 N'na ngu n'na yø za, nu'a te yø ndat'a zadi, gue'a di fa'a. Tengutho p'u ja ra uini, hinga ja zap'u yø igo. Ni xingyø uva di zap'u ja yø uini. 45 Njarbatho n'na ra hoga n'yohu ya, ra hoga hya mma, porque xanho ra mmui. Pe ra ts'oc'ei, xants'o te mma, porque xants'o ra mmui. Nu'a ra hya ponna ne, mbo ra mmui ni 'yehē, ogue xanho, ogue xants'o.

Bi nhyejpa ra hya yoho yø hyønnigu.

46 Hanja ngue gui enju ngue ni hmuj'u, 'ne hingu'i othu'a te di nnegā ngue gui 'yøthu? 47 Nu te'o gā tenngu, i ode hanja ra hya di mma, 'ne da 'yø't'e te di xifi, ga xi'ahu ra hya nna hyejpi. 48 Nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue nne di nhønnigu. Xtanhe ra hai da 'ya'mi. Nup'u ja ra mmundo, ja da fup'u ra jado. Nu'mø bi tho'a n'na ra dathe p'uya, ra dehe nts'edi ga nnønhna ngu, pe hinda 'yanna ngu, porque ra mmundo p'u hots'e. 49 Pe nu ra ja'i ngue øhra hya di mma, 'ne hinda 'yø't'e te di xifi, nna hyejpabi n'na ra n'yohu ngue guerp'u ja ra häitho bi hyøhrā ngu. Himbj hyøxpu ja ra mmundo. Nu'mø mi tho ra dathe, bi nønna ngu. Bi hyømbaya, bi xadi.

7

Ra Jesús bi 'yøthebi rá hmiqúi n'na ra capita.

1 Mi juadi bi manna ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi ma, i map'u ja ra hnini Capernaum. 2 Nuna ra hnini na, mi 'bup'u n'na ra capita ngue mi si n'na ra hmiqúi emmei di mađi. Nuna ra hmiqúi, mađi hyenni, ya ja ngue da du. 3 Mi zā mi 'yøhra capita ngue hma te øtra Jesús, bi menhni 'da yø judío 'bet'o p'u ja ra nija ngue bá apra mate ra Jesús ngue da ehē da 'yøthebi na rá hmiqúi ra capita. 4 Nu'u yø judío bi guarbu 'buhra Jesús. Bi 'yāpra mate, bi 'yembj:

—Nuna ra capita, ni 'yup'u gui fāxna. 5 Porque di mahyø judío na, 'ne bi hogahe n'na ra nija ngue bi gusche.

6 Ra Jesús bi m'e'u yø judío sits'i. Pe nu'mø ya xmanguerp'u da zømp'u ja ra ngu, nuna ra capita bi menhni 'da yø amigo ngue bá embra Jesús:

—Ague n'yø, 'yo gadi n'ani, porque himma nsāga'be ngue gui carbu ja ma ngu.

7 Janangue nugā ni xinga gue'a xca masēgā p'u ngue xcabā 'a'i ra mate. A nuyā, høntho dami manya ngue da zā ma hmiqúi di xi'i, ya di pađi ngue da zā ra n'u hēmbj.

8 Porque nugū xquet'a 'bui to 'bet'o ngue di mandagu. Nugā p'uya, xquet'a di si ma soldado dađi manda. Nu'mø di xi'a n'na ra soldado ngue ha da ma, pap'u di et'i. Ogue ga embj: “Bi 'yēcua”, ra soldado p'uya bá

erp'u. Ogue ma hmiqúi ga 'bepi te da mēfi, ra hmiqúi øt'e te di xifi.

9 Nuna ra hya t'embj bi manna n'yohu, di 'yøtho 'mø mi 'yøhra Jesús. Bi 'yembyø ja'i n'youi p'uya:

—Majuani di xi'ahu ngue hinjonni judío di pøni ngue gdi tinnbā rá nt'ēc'ei tengu ga 'yēc'ēigā na ra n'yohu na —bi 'yembj.

10 Mi zøp'u ja ra ngu'u yø m'menhni, nu'a ra hmiqúi bi diñi ngue ya xi yanj.

Ra Jesús bi japi ngue bi bēnnate rá ts'ant'u n'na ra 'danxu.

11 M'mēfa p'uya, nup'u ja ra hnini Naín, ja i map'u ra Jesús. Ni n'youi yø xādi, xangu mi da yø ja'i ni n'youi. 12 Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hnini, bi nu ngue mmapp'u n'na ra ánima ni du yø ja'i ngue da āgui. Hønt'a rá 'dants'ant'u mi si n'na ra 'danxu'a. Ni n'youi xangu yø ja'i ngue yø mmēngu p'u ja ra hnini. 13 Mi nu ra 'danxu ra Jesús, bi huqúi, bi 'yembj:

—Ogui zoni.

14 Nuna ra Jesús, bi guatra huada ni thu ngue bi jāti. Bi m'mā'u ni du p'uya. Ra Jesús bi 'yembra ánima:

—Ague n'yø, di xi'i ngue dami nangui.

15 Nu'a ra du p'uya bi nangui bi mi. 'Ne bi nya. Nuna ra Jesús bi dāprā mamā na marā du. 16 Emmēi bi nsu yø ja'i 'mø mi nu'a te bi nja. Pe espabi Oja yø ja'i, i enā:

—Hin haru xa hnu n'na ra pøngahya tengu na bi zøcua di m'mahmu ya.

Mahøn'a emp'uya:

—Ya dá nuprahā rá ts'edi Oja, ngue fāxte ua di 'buhmu ya.

17 Gā ra hai Judea bi n'yo ra hya te bi 'yøtra Jesús, porque ndap'u bi zā bi fađi te bi 'yøt'e.

Bi 'yet'i yoho yø xādi ra Xuua ngue bi ma bá nyai ra Jesús.

18 Nu'u yø xādi ra Xuua, bi xifi te 'be'a gā øtra Jesús. Ra Xuua p'uya, bi zonhni yoho yø xādi. 19 Bi 'yet'i ngue da øra ra nt'ānnj ra Jesús ngue'mø majuanj gue'a ra Cristo ja ngue da ehē di ndast'abi, ogue da thøm'man'na. 20 Nuya yø m'menhni ra Xuua, mi zømp'u 'buhra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra Xuua øtra nxixya, xpā mmēnga'be ngue ga øt'a'be ra nt'ānnj 'mø gue'e na ra Cristo ja ngue da ehē di ndast'abi, ogue ga tøm'māhe man'na —bi 'yembj.

21 Nu'a ra ora bi zøn'u yø m'menhni p'uya, bi 'yøthe xangu yø dārquhī ra Jesús, bi 'yøthe'u mi n'youi yø ts'onthi. Xangu yø xādā bi nzo yø dā. 22 Ra Jesús bi 'yembya yai:

—Ni me ya, bá xihmi ra Xuua na ra hya gā nui bi nja. Xihmi ja yø hya gā 'yøhmi di mmāngā. Dami xihmi ngue yø xādā ya zø yø dā. Yø dogua, ya i 'yo. Yø ja'i mi 'ya yø do'yo, ya bi zā ha hēmbj. Yø gogu, ya øhra hya. Yø ánima, ya di bēnnate. Yø hyoya, ya sihra

hoga 'da'yo hya. ²³ Ra mmenhñi di nthëui ra ja'i hinha di gohrá mmái ngue eç'eigui.

²⁴ Mi mengyø m'menhñi ra Xuua, nuna ra Jesús bi da'mi bi c'annbabi yø ja'i na ra Xuua. Bi 'yëmbi:

—¿Te'o gá ma guá nuha p'u bí ja ra dapo? ¿Ua guá nuha n'na ra n'yoha hingui nzaqui rá mmái, entho n'na ra zafani 'mø anna ndahi? ²⁵ Xi'mø ngue hin'na, ¿te'o guá nuha 'mø? ¿Ua guá nuha n'na ra n'yoha ngue he ra hoga ulu? Pe gui pahma ngue yø ja'i he ra hoga ulu ngue 'bu mmapähä, guerp'u ja yø ngu yø dast'abi 'bui. ²⁶ Pe xi'mø hingua gue'a guá nuha'a, ¿te'o guá nuha 'mø? ¿Ua guá nuha n'na rá pøngahya Oja? Majuaní ngue gue'a n'na rá pøngahya Oja guá nuha. Pegue tate na ngue gátho mi'da yø pøngahya xa m'mái. ²⁷ Nuna ra Xuua, guehna rá m'menhñi Oja mmamp'u ja ra Maca Libro na, ngue ena: “Gá et'ä ma m'menhñi, di m'met'o p'u gdi ma. Gue'a di hoqui haru ja ngue gui thogui”, bi 'yëna. ²⁸ Dí xi'aha, nu hangu yø ja'i 'bui, hñjongui pøni ngue di tate ngue ra Xuua. Pe nuyá, to bi zá ma ja'i ya o rá 'ye Oja ya, guehya ma datho bi nthëui ra mmenhñi ya, ngue ra Xuua.

²⁹ Mi 'yøhyø ja'i na ra hya na. Gátho yø ja'i p'uya, co 'nhyø nguthái xi xixyabi ra Xuua, bi bahyø ja'i ngue xanho te mman'Oja. ³⁰ Pe yø fariseo 'nhyø xännbate ngue ra ley, hñmbi ne'a ra nxixya bi 'yøtra Xuua'u, nu'a te nne Oja xta 'yørpabi hñmbi nu manho. ³¹ Janangue bi 'yënná Jesús:

—¿Tegue gdá hyejpá ya yø ja'i ya? ¿Terp'u gui nequi? ³² Gdá hyejpabi yø basi n'yemp'u ja ra tai. I mmatyø mmimbasjui ngue di n'yemmí, i embi: “Dá pixt'áhe ra xithi ngue xqui nnehma, pe hingá nnehma. Dá tut'áhe yø thuhü ngue yø thundummai, pe hingá nzomhma”, bi 'yëmbi. ³³ Gui njathu p'uya, nu'mø hñmbi nja'a te gui mmamhma, gui mbøcuehu. Porque bá ehra Xuua nuna mi øtra nxixya 'ne bi 'yetrá mmái, nu'aha p'uya, gá 'yëmhma ngue n'youi ra ts'onthi ngue'a te øt'e. ³⁴ A nuyá, guecá drá N'yoha dá é mahets'i, dí si'a te dí tñi, nu'aha p'uya gui enju ngue drá nhyøt'a zihme. Gui enju ngue dadi thegá'be'u yø ja'i ja yø ts'oqui 'ne'u yø nguthái. ³⁵ Pe nuna ra hya njuantho, nu'mø di n'yomfëni xanho yø ja'i, dá badi ha rá nja ra hya.

Nup'u ja rá ngu n'na ra fariseo, ja 'bup'u ra Jesús.

³⁶ Nu'a n'na nc'ei yø fariseo bi zixra Jesús ngue dá nsihme p'u ja rá ngu. Mi zømp'u ja rá ngu ra Jesús, bi mip'u ja rá mæxa p'uya. ³⁷ Nuna n'na ra xisu mará 'yots'om'mái p'u ja rá hñini, mi badi ngue bi ma dá nsihme p'u ja rá ngu ra fariseo na ra Jesús. Bi zømp'u ja ra ngu p'uya, ni du n'na ra m'mo'aceite, yup'u ra aceite mahotho ga yuni. ³⁸ Bi ndantyoøhmü

p'u 'bøhra Jesús ngue bi dannebi yø gua. Mente zoni, nu'u yø guidá tãgui, soxpu ja yø gua ra Jesús, thuqui conyø xta. Bi gospabi ra aceite mahotho ga yuni. ³⁹ Nuna ra fariseo xi zixra ts'ihme ra Jesús, mi nu te øtra xisu, nuna ra hya bi bñi, bi 'yëna: “Nu'mø ngue nmajuani rá pøngahya Oja na ra n'yoha na, di paði te rá m'mái na ra xisu cuar'mø, ngue ra 'yots'om'mái”. ⁴⁰ Ra Jesús bi 'yëmbra fariseo:

—Ague Simü, jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'i —bi 'yëmbi.

Enna fariseo p'uya:
—Damí xiqui grá xännbate.

⁴¹ Bi 'yënná Jesús:
—Yoho yø n'yoha di tupra mentyu'a to di hmj ra mentyu. Nu'a n'na ra ndupate p'uya, nu'a hangu pøxa cat'a ciento ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. Man'na nc'ei p'uya, nu'a hangu pøxa yote ma'det'a ma pa ra nzäbi, gue'a ndupate'a. ⁴² Pe nu'u mi ndupate, ya hñmbi zá bi gutyø güenda. Nu'a bi hmj ra mentyu p'uya, bi punnbi gá yoho. Damí xicya, ¿ndana gue'a ya yø ndupate ngue tate di ja mammadí ra hmü?

⁴³ Bi 'yënná Simü p'uya:
—Nup'u nná bængä, man'natho tate di ja mammadí'a xangu mi ndupate, 'ne bi punnbi.
Bi 'yënná Jesús:
—Nu'a gá manya, gue'a ya.

⁴⁴ Bi hyeetra xisu na ra Jesús, bi 'yëmbra Simü:
—Gui nnu na ra xisu 'bøcua ya. Dá cat'ä ua ja ni ngu, pe hingá 'dacrä dehe xca nxøgua. Pe nuna ra xisu 'bøcua, bi merca ma gua conyø guidá, 'ne bi duqui conyø xta. ⁴⁵ Nu'i, hñxcá zenguaquí conn'na ra beso, pe nuna, mente ra ora cat'ä ua ja ni ngu ya, hingui säya thannegui ma gua. ⁴⁶ Nu'i, hñxcá cosca ra aceite ma ya. Pe nuna, mahotho ga yanna aceite bi goscaguí ma gua. ⁴⁷ Guehna dí xi'i naya, ngue emmei dí maqui, ja di nequi p'u ngue xangu rá ts'oqui, pe di mpunnbi. Pe nu ra ja'i ngue ts'atho mapunnbi, ts'atho di nequi ngue di ma'a n'na.

⁴⁸ Ra Jesús bi 'yëmbra xisu:
—Ya dá pun'na'i ni ts'oqui ya.

⁴⁹ Nu'u mi'da yø ja'i xi ts'ofø 'dap'u 'bøhma p'u ja ra mæxa p'uya, di n'yëmbi:
—¿Te'o ni n'yoha na ená ngue di punnba yø ts'oqui yø ja'i?

⁵⁰ Pe ra Jesús bi 'yëmbra xisu:
—Ya gá nyanya ngue gá 'yec'eigui. Dá hyu ni mmái ya, ni ma.

8

Ja ua yø thuhü yø xisu bi mäxra Jesús.

¹ M'mefa p'uya, xangu yø hñini bi thohna ra Jesús ngue xihyø ja'i ha di njap'u di zo

rá 'ye Oja. Ní n'yoiu'á 'de'ma yoho yò xádi.
² Xquet'á n'yohu 'da yò xisu xi 'yøthe ngue mî n'yoiu yò ts'onthi, da gue'á madi hyenni. N'yohu p'á ra Maya nuna ja man'na rá thuhü ngue ra Magdalena. Guehna xi 'yøthe m'met'o ngue mî n'yoiu yò yò ts'onthi.
³ N'yoiu p'á ra Juana nuna rá xisu ra Chuza, guehna di manda gátho yò mafi p'á ja rá palacio ra Herodes. 'Ne ra Susana n'yoiu p'á. N'yoiu p'á xangu yò xisu ngue ja te pets'i, nu'mò te honna Jesús, guehya fáxya.

Ra Jesús i hyejpa ra hya n'na ra momhmudá.

⁴ Xangu yò ja'i bá ep'á ja yò hñini ngue nne da 'yøde te mmana Jesús. Mî mpeti xangu yò ja'i, bi hyoni te gui hyejpa ra hya xihyò ja'i. Bi 'yembj:

⁵ —N'na ra n'yohu bi ma da ponna trigo. Nup'á bi thogui ngue ponyò hmudá, bi zop'á ja ra 'yu 'da yò hmudá. Bi nehyò ja'i thop'á ja ra 'yu. Bi map'á yò ts'int's'á ngue bi za yò hmudá. ⁶ Mí'da yò hmudá bi moni, bi zop'á hinguí pidi rá hái ngue o rá do. Bi 'yotra hmudá 'mò mî bòts'e, ngue hinguí xa rá hái. ⁷ Mí'da yò hmudá bi zop'á ja yò 'uini. Mî nte yò 'uini p'áya, bi ts'onyo hmudá ngue bi hyot'ambo. ⁸ Mí'da yò hmudá, bi zop'á ja ra hoga hái, guehya emmei bi nja ya. Nu'á n'na mhmudá bi bøn'a n'na ciento yò hmudá.

Nu'mò mî manna ra hya na, bi ts'edi bi 'yembyò ja'i:

—A nuyá, di nja ni gu ngue gui 'yøhmu na ra hya dí mmangá ya —bi 'yembj.

Ra Jesús bi ma hanja ngue honi te gui hyejpa ra hya xihyò ja'i.

⁹ Nu'á yò xádi bi 'yanni te ga mbønya yò hya xi hyequi. ¹⁰ Ra Jesús bi 'yembj:

—Nuya yò hya hinguí fadi ha di manda Oja yò ja'i, i nne Oja ngue da dinni mmuihu ya yò hya ya. Pe nuya mí'da yò ja'i, dá thonna hya di nhyejpi te dá sifi, n'namhma ngue nu te dá nu, tengutho 'mò ngue hñte dá nu. Nuya yò hya da 'yøde, tengutho 'mò ngue hñ temá hya da 'yøde.

Ra Jesús bi ma te ni bønnya yò hya bi hyejpa ra momhmudá.

¹¹ Ma ga xi'áha te ga mbønna ra hya dá ma. Nu ra hmudá bi 'boni, gue'a rá hya Oja'a. ¹² Nuya yò ja'i ngue høntho bi 'yøhra hya, guehya gui nhyejpi ngue ra nen'yu p'á bi zo ra hmudá ya. Høntho juadi bi 'yøhra hya, bi map'á ra zithu, bi japi bi pumbeni ra hya xi 'yøde. Hinguí nnepe ngue da 'yéc'ei ra hya, ngue di nyanyò te yò ja'i. ¹³ Mí'da yò ja'i, gui nhyejpa rá hái hinguí pidi ngue mî o rá do p'á bi zo yò hmudá. Mí zà mî 'yøhra hya yò ja'i, janjuani di johya ngue bi nu manho. Guehya yò ja'i hmbj bent'i xanho rá hya ya. Bi 'yéc'ei njammí pa. Nu'mò bi ts'ui, 'bexi cohýò mmui. ¹⁴ Mí'da yò ja'i p'áya, gui

nhyejpabi rá hái ngue ja yò 'uini p'á bi zo yò hmudá. Guehya yò ja'i bi 'yøde hanja ra hya ya. Pe nu'a te yò 'befi i ja n'na pa ngu n'na pa, høndyò 'befi ni ma yò mmui yò ja'i. Di ja ndummai honi ha di mmemmeti. Nu'a te yò páhase, gue'a nne da 'yøt'a. Ya hñ temá ntho bi 'yørpabi ná ra hya bi 'yøde. ¹⁵ Pe mí'da yò ja'i, gui nhyejpi ngue rá hoga hái p'á bi zo yò hmudá. Guehya yò ja'i ngue yò mmui ga 'yøhra hya ya, 'ne ét'ammui ra hya øde. Hinguí hegui, guehya haxra 'yu njuantho ya.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra nyot'i.

¹⁶ Nu'mò to di saca n'na ra nyot'i, hinguí sá ngue da go'mi, ogue da hyot'a 'bit'ots'i. Sinoque dá hyøxmaya, n'namhma ngue nu'á cut'ambo ra ngu da hyetra nyot'i. ¹⁷ Njarbatho ya yò hya hinguí fadi hanja ya. Zi yohotho yò ja'i tynyò mmui hanja ra hya. Pe da 'yøhra pa ngue gátho yò ja'i da badi hanja ra hya.

¹⁸ Janangue dami 'yét'ammuihu teni bønnya yò hya dí mmangá. A nu ra ja'i da dñi xanho rá mmui hanja ra hya, dá máx Oja ngue man'na di bahra hya. Pe nu ra ja'i hinguí nne da 'yørpabi masu ra hya dí mma, nu'a zits'á ra hya padi, dá thanmbi.

Bi manna Jesús ndana gue'a da bñi ngue da 'yøt'e tengutho 'mò drá mení.

¹⁹ Nup'á mî 'bahra Jesús, ja bi zomp'á rá mamá, 'nehyò n'yohu. Pe hinguí sá da guat'i ngue di nyauí, porque mandongu dyò ja'i 'bup'á. ²⁰ Hñdi 'bedi to bi xihra Jesús, bi 'yembj:

—Ni mamá 'nehni n'yohu 'bácuá thi. I nzo'i ngue gui nyauí 'na —bi 'yembj.

²¹ Mí dahra Jesús, bi 'yentho:

—Nuya 'bucua øspabi rá hya Oja, nu'a ra hya øde gue'a øt'a, guehya entho má mamá ya, guehya entho má n'yohu ya.

Ra Jesús bi sáyabi ra ndahi conyò fanthe.

²² N'na ra pa ra Jesús bi yerbu ja n'na ra barco conyò xádi. Bi 'yembj:

—A nuyá, ma ga 'dasu rá zabi gdá máhá man'na nguadi —bi 'yembj.

Bi ma p'áya. ²³ Mente ni 'yop'á ja ra dehe rá barco, bi n'ahra Jesús. Éna ha bi 'yét'a n'na rá ndønthi bi n'yo. Nu'á yò fanthe nanguí, so mbo rá barco. Ya ja ngue da thunt'a mbonthe rá barco. ²⁴ Nu'á yò xádi rá Jesús, bá áp'á bi áha, bi 'yembj:

—Ague grá xámbate, ague grá xánnbate, ya ja ngue dá thunt'a mbonthe rá barco. Ya ga tuhú —bi 'yembj.

Mí nangra Jesús, bi hejpa bi rá ndahi 'nehyò fanthe. Ngu i hejpi, 'bexpi nsáya. M'mefa ya hñ temá di 'yani. ²⁵ Bi 'yembyò xádi p'áya:

—¿Hanja ngue hinguí éc'ei ngue ga fáxahu? —bi 'yembj.

Nu'u yø xädi di yøtho hanja'a te bi nu, n'ε bi nsu. Di n'yεmbi n'na ngu n'na p'uya:
 —ζTe'o ni n'yohu na n'yø? Nu'mø bi zohra ndah'i n'εhra dehe, i εc'ei —di n'yεmbi.

Ra Jesús bi yøthe n'na ra n'yohu n'youi yø ts'onthi.

²⁶ Mj zønna barco p'u ja ra häi Gadara, man'na nguadi ra zabi ha di nhyandui ra häi Galilea. ²⁷ Mj bømp'u ja ra barco ra Jesús, bi guat'a n'na ra n'yohu ngue ra mmengu p'u. Ya ra ya'atho yø pa mi n'youi yø ts'onthi na ra n'yohu. Ni xingra ulu di he. Ni xingui 'bøp'u ja ra ngu, sinoque guerp'u ja ra camposanto bi 'bui. ²⁸ Ngu i nu ra Jesús, bi ndantyøhmü p'u ha 'bäi. Ra ndøts'edi i zofø, bi 'yεmbi:

—Ague Jesús, ra Ts'ant'u'i Oja nuna jase ra ts'edi. ζHanja ngue gadi nthint'ua di 'bui? Di ä'i ra mate ngue 'yo gadi angui.

²⁹ Nguna ra hya bi manna n'yohu, porque ya xi xihra ts'onthi ra Jesús ngue da hyep'u ra n'yohu n'youi. Xangu yø nnidi ngue emmei di am'mø bi gu. Yø ja'i p'uya turpa yø 'ye n'ehyø gua conyø cadena, pe di c'ugui. Ra ts'onthi p'uya di japra n'yohu ngue 'dagui, ni ma dapo. ³⁰ Ra Jesús bi 'yänni, bi 'yεmbi:

—ζTeni hu'i?

Ra n'yohu p'uya bi 'yεna:

—Nnä hugä ngue yø mmundotho gähe —bi 'yεna.

Bi manna tengu na porque xangu yø ts'onthi mi n'youi ra n'yohu. ³¹ Nu'u yø ts'onthi p'uya, bi xihra Jesús ngue hindä 'yerbu ha ja ngue da jot'i. ³² Ja mi 'yorbatho n'na 'bui yø ts'adi ma'yoni p'u ja ra nguani p'uya. Yø ts'onthi p'uya, bi 'yädi ngue da yarb'u ja yø mmui yø ts'adi. A nuna ra Jesús bi unna nt'edi. ³³ Janangue yø ts'onthi bi hyep'u ra n'yohu mi n'youi, bi yarb'u ja yø mmui yø ts'adi. Nuya yø ts'adi p'uya, bi gu ra 'dih'i, bi nhyørb'u ja ra zabi. Gä ja bi jarb'u ra dehe.

³⁴ Nu'u yø n'yohu mi fähyø ts'adi, mi nu te bi nja. Bi gu ra 'dih'i bi ma bä mamp'u bi ja ra hñini. Da gue'y yø ja'i 'da'a n'nanni ha 'bui, gä bä xifi. ³⁵ Mj 'yøhyø ja'i'a te bi nja, mandøngu dyø ja'i bá εhe da nu. Mj zønyø ja'i p'u 'bähra Jesús, 'dap'u 'buhmi'a ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi. Ya xi dñts'i. Ya hinte di ja, ya he yø ulu. Pe bi zu yø ja'i'a te xi nja. ³⁶ Nuya yø ja'i xi nuse'a te xi tho ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi, gä xihyø ja'i nu'u ja søhø. ³⁷ Nuna ra hya bi nja, nguya yø mmengu Gadara, nguya yø ja'i ndap'u bi zä bi 'yε'a ra xequi'a, 'da ga xityø ja'i ra Jesús ngue da ma. Porque emmei su yø ja'i te bi 'yøt'e. Janangue hømbi yarb'u ja ra barco ra Jesús ngue bi mengui. ³⁸ Nu'a ra n'yohu mi n'youi yø ts'onthi bi xifi ngue xta mme ra Jesús. Pe ra Jesús hñmbi nepe, sinoque bi 'yεmbi:

³⁹ —Man'na xanho ni ma ni ngu, n'namhmä gui xihyø ja'i'a te gä bi 'yøt'a'i Oja —bi 'yεmbi.

Bi ma ra n'yohu p'uya, bi xifi gätho yø ja'i p'u ja ra hñini'a te xi 'yørbabi ra Jesús.

Ra Jairo bi zixra Jesús ngue da øthebi rá t'ixu.

⁴⁰ Mj zøm man'na nguadi ra zabi ra Jesús. Mj nu yø ja'i ya mambi 'bøp'u, ra ndi johya. Porque ya mi ndø'mate gätho yø ja'i. ⁴¹ Bi zø'a n'na ra n'yohu 'bet'o ngue di manda p'u ja ra nja p'uya, ni hu ngue ra Jairo. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. Bi 'yäpra mate ngue da map'u bi ja ra ngu. ⁴² Porque ya ja ngue da du n'na rá t'ixu mi si. Ya n'ne'ma yonjeya mi 'bui, pe hønt'a rá 'dant'ixu mi si'a. Mj ma ra Jesús. Xangu yø ja'i bi denni astä di ntørb'u ja ra 'yu.

⁴³ Nu'u yø ja'i ni denna Jesús, n'youi p'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma yonjeya mi hembra m'mäcji. Nuna ra xisu ma'di hyenni, xandøngu rá menyu xi unj ngue mi honyø 'yøthe da 'yøthe. Pe xinga n'na'u yø 'yøthe xta nzä da 'yøthe. ⁴⁴ Nuna ra xisu, bi m'mefa p'u ni ma ra Jesús, bi guarbu ja rá xatha, bi därpa rá nyanj rá he. Ngu'i därpa rá he p'uya, 'bexpi nsäya ra ji mi hñmbi. ⁴⁵ Bi 'yεnna Jesús:

—ζTe'o bi därecaui ma he? —bi 'yεmbyø ja'i.

Gätho yø ja'i p'uya, i mma ngue hñjo'o. Pe ra Bedu 'ne'ε mi'da yø n'yohu bi 'yεmbrä Jesús:

—Ague grä xännbate, gui änni to bi dät'a ni he. Conque gui nnu ngue di ntøtyø ja'i, 'ne tøn'na'i.

⁴⁶ Pe ra Jesús bi 'yεna:

—Hñ'nä. 'Bui to bi däreca ma he. Porque dadi unna güenda ngue bi zä n'na nc'ei commä ts'edi.

⁴⁷ Bi nu ra xisu p'uya, ngue fätho te bi 'yøt'e. Ni huaquj mmap'u. Bi ndantyøhmü p'u 'bähra Jesús. Yø hmü yø da yø ja'i p'u bi xi'a njuani te nnepe ngue bi dädi. 'Ne bi xifi ngue 'bexpi zä ra ji mi hñmbi. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Ague t'ixu, ya bi zä'i ngue gä 'yεc'ei ngue di zä'i commä ts'edigä. Da hyu ni mmui ya, ni ma —bi 'yεmbi.

⁴⁹ Nuna ra Jesús, mente yaui ra xisu ma'di hyenni, bi zø hman'na nc'ei bá nεxp'u ja ra ngu ra Jairo. Bi 'yεmbrä Jairo:

—Ya bi du ni t'ixu n'yø, 'yonj mantho gui sixra xännbate.

⁵⁰ Pe ra Jesús, mi 'yø'a te si ra Jairo, bi 'yεmbi:

—'Yo sä gui su'a si'i ngue bi du ni t'ixu. Sinoque dami 'yεc'ei gui ngue da zä gä øthegä ni t'ixu —bi 'yεmbi.

⁵¹ Mj zømp'u ja ra ngu p'uya, hñjondi japi ngue 'da xti yat'ui mbo. Høndra Bedu, ra

Jacobo, ra Xuua, 'nehrá papá 'nehrá mamá ra hmute bi japi bi yat'ambo. ⁵² Gá zonyo ja'i, i ya dummai yo ja'i conná ngue'a bi du. Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Yo gui zomhmu. Nuná ra hmute hingui tu na, i átho na.

⁵³ Pe nuya yo ja'i yayi ra Jesús i then-tho, porque pađi ngue ya xi du ra hmute.

⁵⁴ Nuná ra Jesús bi bennba rá 'ye ra du, nts'edi bi 'yembj:

—Ague grá hmute, dami nangui.

⁵⁵ Nuná ra hmute p'uya, mahombi nja rá te. Bi nangui 'bexque'a. Bi manda ra Jesús ngue di t'unna hme dá zi ra hmute. ⁵⁶ Nuná ra papá 'nehrá mamá ra hmute di 'yotho te bi nja. Pe ra Jesús bi manda ngue hinjonda sifi te bi nja.

9

Bi 'yet'u 'de'ma yoho yo xádi ra Jesús, ngue da xambabi ra hya yo ja'i.

¹ Nuná ra Jesús, mi peti gátho'u 'de'ma yoho yo xádi ya xi huanhni. Bi unna nt'edi ngue dá hya rá ts'edi dá 'yotho gátho yo ja'i n'yoi yo ts'onthi, dá 'yotho yo ja'i hembj 'dama 'dan'yo man'u. ² Bi menhni ngue dá xihra hya yo ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. 'Ne dá 'yotho yo dárquhí p'u di ma. ³ Bi 'yembj:

—Yo te gui hax'mo gá máhá, ni xingra tóh, ni xingra bolsa, ni xingra thuhme, ni xingra menyu. 'Yo gui cax man'na ni pahnihu. ⁴ Nup'u ja ra ngu di n'na'ahu rá ts'áya, ja gui n'oxhu p'u, asta gue'mo guá éhmu. ⁵ A nup'u hini n'na'ahu rá ts'áya, gui pómhmu p'u ja ra hnini. Pe dami huamhra fonthái di n'yoi ni mbonguahu, gue'a ra hme'ya'a ngue ya dá thep'u ya yo ja'i himbi 'yot'ahu masu.

⁶ Bi ma'u bi t'et'i, i mpa p'u ja yo hnini. Bi xihyo ja'i ra hoga 'da'yo hya, 'ne bi 'yotho yo dárquhí p'u ni ma.

Ra dast'abi Herodes hingui nnu ra pa da nu ra Jesús.

⁷ Mi 'yohra dast'abi Herodes te mmanyo ja'i ngue xangu yo milagro otra Jesús. Di 'yotho'a te ode, porque eni'da yo ja'i ngue nuna ra Jesús, guehna ra Xuua xi bennate p'u bi nt'águi. ⁸ Mi'da yo ja'i p'uya, embj ngue ya 'yop'u ra Elias. Mi'da p'uya, embj ngue 'bai toni nyogui pongahya Oja xpi bennate. ⁹ Pe ra Herodes bi 'yena:

—Nu'a ra Xuua dá mandagá bi t'ojpabi rá ya'a, hinga gue'a 'yop'u'a. ¿Pe te'o ni n'yohu ná di ócá ngue xangu yo cosa ot'e?

Ya hingui nnu ra pa ra Herodes ngue dá nu ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yot'e ngue bi nsihme cut'a mahuahí ma'yohu.

¹⁰ Mambá pengyo xádi ra Jesús ngue bá maná hya p'u ja yo hnini, bi dápra güenda

te xi 'yot'e. Nuná ra Jesús bi zixyo xádi ngue bi ma dapo, jonna hnini Betsaida. ¹¹ Pe nu'mo ni bahyo ja'i haru bi 'bahra Jesús, bi map'u bi 'bai. Di sáyabi yo ja'i somp'u 'bai. I xihyo ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. Xquet'a bi 'yotho yo dárquhí.

¹² Nu'mo ya ni ma di nde p'uya, bi guat'u 'de'ma yoho yo xádi ra Jesús, bi 'yembj:

—Dami 'yehyo ja'i, n'namhma dá hyoni ha di n'oxi, ja dá dámp'u ra hme dá zi. Porque nuaa dí 'bahmu, ra dapo ua.

¹³ Ra Jesús bi 'yembyo xádi:

—Dami unhnu ra hme dá zi yo ja'i —bi 'yembj.

Nu'u yo xádi p'uya, bi 'yembj:

—Pe hondi cut'a yo thuhme dí hagáhe, ne yoho yo hua. Rá nzegui ga mmácáhe 'm'o, ga ma támme ra hme dá zi yo ja'i.

¹⁴ Yo ja'i p'uya, comma cut'a mahuahí ma'yohu. Pe ra Jesús bi 'yembyo xádi:

—Dami xihmu yo ja'i dá mi. Da 'yotyó zimundo ngue dyo yote ma'det'a nja'i p'u dá mi.

¹⁵ Gue'a bi 'yot'a p'uya. Bi mi gátho yo ja'i.

¹⁶ Ra Jesús bi hyan'ni cut'a yo thuhme 'ne'u yoho yo hua. Bi hyanma hets'i p'uya, bi ja mammadí Oja. Bi xenyó thuhme p'uya, bi unyo xádi ngue di 'darpa yo ja'i dá zi. Dá guehyo hua bi 'dat'i. ¹⁷ Bi nsihme xanho yo ja'i, gá bi nniya. M'mefa p'uya, bi ma mapeti yo thuhme bi bongui, bi zu'i 'de'mayo canasta bi bongui.

Bi maná Bedu ngue ra Jesús, gue'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi'a.

¹⁸ N'na ndi ya, bi ma n'nanni ra Jesús ngue bá mat'Oja, n'yoi yo xádi. Bi 'yáanbaya, bi 'yembj:

—¿Te'ogá p'u ga mbenyo ja'i 'm'o?

¹⁹ Mi dahyo xádi p'uya, bi 'yembj:

—'Bu'i'da yo ja'i embj ngue gue'e grá Xuua gmj otra nxixya. Mi'da yo ja'i p'uya, embj ngue gue'e grá Elias. Mi'da yo ja'i p'uya, embj ngue gue'e n'na'u yo nyogui pongahya Oja xpi bennate.

²⁰ Ra Jesús mahombi 'yembyo xádi:

—Xi'ahu p'uya, ¿te'ogá p'u gni bémhmu ngue guecá?

Ra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Nu'i, gue'e grá Cristo bá exa'i Oja ngue gui ndast'abi —bi 'yembj.

²¹ Ra Jesús mahombi 'yembj:

—A nuyá, 'yo to gui xifi te'ogá ya —bi 'yembj.

Ra Jesús bi ma ngue da tho, 'ne bi ma ngue di bennate.

²² Bi xihyo xádi ra Jesús, bi 'yembj:

—Nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i, dá 'yemmel dá ma ma'uni. Nu'u yo ja'i 'bet'o p'u ja ra nija dá zui, dá guehyo hmu yo mmácja, 'nhyo xánnbate ngue ra ley, gá dá zui 'ne dá hyo. Pe rá hyu pa p'uya di bennate —bi 'yembj.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hñjam'mø da gohyø mmui'a ga 'yεc'εi.

²³ M'mefa p'uya, bi 'yεmbi gätho yø ja'i:
—Nu to nne da ðenngui, hñgui sá ngue da zänse te da n'yo. Hangu ra pa, hñha di gohrá mmui, madague'a da thop'u ja ra pont'i. ²⁴ Nu ra ja'i da 'uegue ngue su da tho, guehna ra ja'i di m'mehrá te na. Pe nu ra ja'i hñgui cohra mmui'a ga 'yεc'εigui, maða tho conná ngueque, guehna ra ja'i di nyanná te na. ²⁵ Porque hñte da ðahra ja'i, madague'a da 'yøt'e ngue rá mmeti gá ra ximhái, 'ne di m'mehrá te. ²⁶ A nuya, nu ra ja'i ngue pesrá sá conná ngueque, ogue i pesrá sá conná nguehra hya dí xännbate, xquet'a da 'yehra pa ngue nuñui drá N'yohu dá ε mahets'i, xquet'a ga pes'má sá conná ngue'u to di jagbu. Guehna ra pa ga ma pengui ngue ga ndast'abi, conná ts'edi Oja ga ma n'yo'be yø maça anxε Oja. ²⁷ Majuani dí xi'ahñ, ngue nuya 'da 'bucua ya, hñnda du, asta gue'mø da nu ngue da hya ra ts'edi Oja di manda ua.

Bi mpá'a te gui neñui rá Jesús.

²⁸ Ya rá hyato ma pa xi manna ra hya na p'uya, bi map'u bi ja n'na ra nyuni ra Jesús ngue bá mat'Oja. Bi zixra Bedu, ra Jacobo, ra Xuua. ²⁹ Mente mmat'Oja ra Jesús, bi mpá'a gui neñui rá hmi. Rá he p'uya, asta di yoxni'a ga n'axi. ³⁰ Bi hñu p'uya, ngue 'báp'u yoho yø n'yohu yaui. Nuya p'uya, guehna ra Moisés 'nehra Elías. ³¹ 'Nehya xquet'a di yoxni p'u i neñui ya. Nup'u ha bi nyau ra Jesús, bi c'a'a ra ndate ja ngue ðani nthop'u Jerusalén. ³² Pe ra Bedu co 'ne'u mi'ða yø n'yohu, bi n'aha ngue netha. Nu'mø mi nñuhü, bi nu p'uya ngue di yoxni p'u 'bähra Jesús, co 'ne'u miyoho yø n'yohu 'dap'u 'bähmi di yoxni. ³³ Nuna ra Moisés 'nehra Elías, ya ja ngue da zop'u ra Jesús. Pe ra Bedu bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, ya xanho ngue di 'bähmñ ua. Ma ga hocähe hyu yø t'annñgu, n'na'i, n'na ra Moisés, n'na ra Elías —bi 'yεmbi.

Pe ra Bedu hñgui pañi te mma. ³⁴ Mente bi manna ra hya na, bi n'ja n'na ra gui ngue bi go'mi. Emmei bi nsu 'mø mi go'mra gui. ³⁵ Bi 'yø p'uya ngue bá nya Oja p'u ja ra gui, bi 'yεna:

—Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u ðañi mañi. Nuya yø hya da manna ya, ðami 'yet'ammñiñ —bi 'yεna.

³⁶ Mi juadi bá nya'a ya p'uya, bi nu ngue 'bäse p'u ra Jesús. Pe hñjombi xi'a te bi nu.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na nc'ei mi n'youi ra ts'onthi.

³⁷ Mi hyaxpuya, bá ep'u ja ra nyuni mambi 'bui. Pe xangu yø ja'i bi ma di c'at'ui ra Jesús. ³⁸ Nup'u 'bähyo ja'i p'uya, nts'edi bá nya n'na nc'ei, bi 'yεmbra Jesús:

—Ague grá xännbate, ðami nurquits'u ma ts'ant'u 'bucua, porque hønna dí si na. ³⁹ Nu'mø bi ga ra ts'onthi n'youi, di japi ngue mafi. I huaqu'i 'ne sohyø fagu'i. Hñgui nne da hyεgui, εmmei di unñi. ⁴⁰ Ya xtá xihñi xädi ngue xtá 'yøthe ts'u, pe hñxa nzá xa 'yøthe.

⁴¹ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—¿Asta njam'mø da zønna pa gui 'yεc'εigahñ? ¿Ua gui ena ngue hangü ra pa ga set'ahñ?

Bi t'εmbrá papá ra ðarqueñi p'uya:

—Bá si ua ni ts'ant'u ya.

⁴² Pe nu'mø ni ma ða guatra ts'ant'u p'u 'bähra Jesús, asta ra huaqu'i bi 'yen'a häi ra ts'onthi. Ra Jesús bi xihra ts'onthi n'youi ra ts'ant'u ngue bi hyεp'u. Mi zá'a te mi hembra ts'ant'u, bi ndápra papá p'uya. ⁴³ Gä di 'yodyø ja'i te bi n'ja. Bi bähyo ja'i ngue ma ðatho ja rá ts'edi Oja.

Mahombi manna Jesús ngue da tho.

Mente di 'yøtho gätho yø ja'i'a te bi 'yøtra Jesús, bi 'yεmbyø xädi p'uya:

⁴⁴ —Ñami 'yøhma xanho na ra hya ga xi'ahñ ya. Mami pumbñiññ ngue ra N'yohu bi 'yε mahets'i di ndäpyø ts'oc'ei.

⁴⁵ Pe nu'u yø xädi hñmbi ðinyø mmui na ra hya xifi, porque tobe hñgui xojpabi Oja yø mmui ngue da ba'a xifi. I su yø xädi da 'yänni te ga mbøn'a ra hya mmanña Jesús.

Ra Jesús bi xännba yø xädi ndana ma ðatho da hñu mansu.

⁴⁶ Nu'u yø xädi ra Jesús di njun'mahya n'na ngu n'na, porque n'na ngu n'na nne ngue ma ðatho da hñu mansu. ⁴⁷ Pe bi bähra Jesús te mbemp'u ja yø mmui yø xädi. Bi zonhna n'na ra basi, bi 'bämbu ha 'bäi. ⁴⁸ Bi 'yεmbuya:

—Nu ra ja'i di ja mmansu na ra basi 'bucua ya, ngun da 'yøt'e porque pahra ja'i ngue nu te øt'e, gue'a di nñu manho ngue da 'yøt'a, entho go di ja mmansu gra ja'i. Nu ra ja'i di ja mansugui, entho go di ja mmansu'a to bá penngui. Gätho'ahñ ya, nu'a da t'εmbi ngue hñte di muui ya, gue'a ma ða'a p'uya.

Ra Jesús di hejpa yø xädi nuya sahyø ja'i nnønñbabi rá thuhü 'mø øthe yø ja'i.

⁴⁹ Ra Xuua bi 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, xtá nugähe n'na nc'ei ngue nnøn'nä ni thuhü ha ga 'yøthe yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Pe xtá hejpahe, porque hñdi n'yohu p'u nná mähä.

⁵⁰ Ra Jesús bi 'yεmbi:

—Yo gadi hejpahe yø ja'i nnønngagui ma thuhü, porque nuya hñgui sacju, ma n'yohu ya.

Ra Jesús bi hejpabi ra Jacobo 'nehra Xuua te i mma.

⁵¹ Man'na, man'na ni guatra pa ngue da ma mahets'i ra Jesús. Bi hya ra ts'edi p'uya ngue di ma Jerusalén. ⁵² Bi 'bet'o 'da yø

amigo ngue xtanj 'yähra nt'edi ha danj nsäya. Mj zomp'u ja n'na ra hninj jap'u ja ra häi Samaria, bj ne ngue ja xtanj 'yap'u ra nt'edi xti n'oxi. ⁵³ Pe yø mmengu Samaria himbi nepe xti n'oxi, porque padj ngue da thothon di ma Jerusalén. ⁵⁴ Nu'u yø xädi ra Jesús, ra Jacobo 'nehra Xuua, mj nu ngue ya himbi t'unna ts'äya. Bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, çua gui nne ga ähmü ngue da tähyø sibi mahets'i ngue di juadi, tengutho bi 'yøtra pøngahya Elias?

⁵⁵ Bi hyet'u yayui ra Jesús, bi hejpi, bi 'yembj:

—Nu'au hingui pahmi ngue hingui ho na ra hya gui mmammj. ⁵⁶ Porque ra N'yohu bi 'ye mahets'i, himbi 'yehë ngue di juahyø ja'i, sinoque bi 'yehë ngue da yanj.

I ma man'na ra hninj p'äya.

Hyu nc'ei bi nyauj ra Jesús.

⁵⁷ Mente nj 'yop'u ja ra 'yu p'äya, n'na ra n'yohu bi 'yembra Jesús:

—Ague grá hmu, nugá dij nne ga mme haru gdj ma —bi 'yembj.

⁵⁸ Ra Jesús bi 'yemp'a yayui:

—Nu yø haho ja yø 'bido ngue säya. Yø ts'int's'u ja yø 'bafi ngue säya. Pe ra N'yohu bi 'ye mahets'i hnin'u ra ngu ha di n'oxi.

⁵⁹ Bi 'yemba n'na nc'ei ra Jesús:

—Ma ga mme'p'u nná magá —bi 'yembj.

Pe nu'a ts'o p'äya, bi 'yena:

—Ague grá hmu, damj 'dacra nt'edi ngue 'be da du ma papá ga ägui. Ya da zä ga mme p'äya —bi 'yembj.

⁶⁰ Ra Jesús bi 'yemp'a yayui:

—Nu'u yø ja'i entho ya xa ndu ngue hingui pa Oja, gue'u da 'yähyo mmindui'u. Pe nu'i, ma ga mmehma, n'nambahä gui xihyø ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja.

⁶¹ Mahömbi 'yen man'na nc'ei p'äya:

—Ague grá hmu, nugá dij nne ga mme, pe damj 'dacra nt'edi ngue 'be ga ma 'e'u bi 'bap'u ja ma ngu.

⁶² Pe ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'a bi bentra t'abi ndanj ngue di nuafanj, 'ne cohrá mmui m'mefa, gue'a ya hingrá nzäui da ma ha di njap'u di zo rá 'ye Oja yø ja'i'a.

10

Ra Jesús bi menhni hyate ma'det'a nja'i da manna hya.

¹ M'mefa p'äya, nuna ra Hmu, bi huanhni hyate ma'det'a nja'i, bi menhni di m'met'o p'u di ma. Yø yonc'ei p'u da ma n'na ngu n'na, j map'u ja yø hninj ja ngue danj nthohra Jesús. ² Bi 'yembäya:

—Majuani di xi'ahu ngue ra 'befi xangu i ja, pe yø mafi zi yohotho 'bui. Janangu nuyá, damj 'yäphu na Oja rá mmeti ra 'befi, ngue da menhyø mafi p'u ja rá 'befi. ³ Nuyä gui mmähä ya. Pe damj mfähmu, porque gui cäthü p'u 'bähyo ja'i ngue yø nduc'ei,

tengutho yø de'yo 'mø 'yop'u ha 'bähyo zate, gui njathü p'äya. ⁴ Yo temä bolsa gui caxu, 'yo temä njumenyu gui caxu. 'Yo gui cax hmi'da nj thixfanijü. 'Yo to di ot'ahu 'mø gá nzenguahü p'u ja ra 'yu. ⁵ Nu'mø gá somp'u ja n'na ra ngu, gui zenguate 'mø gá cäthü mbo. Gui 'yena: "Oja di japra ngu ja ua ya". ⁶ Nu'mø 'bap'u yø ja'i ngue nneprá njapi Oja, nu'a ra nzengua gadj unj ngue Oja di japyø ja'i, da gohmi ra nzengua. Pe nu'mø hingui nne yø ja'i, ya hin'na 'mø. ⁷ Damj nsäya p'u ja ra ngu gui sömhmu. Damj sihu'a te si yø ja'i 'bap'u. Porque ni 'yup'u ngue di t'unná nzäi ra mafi. 'Yo ntho gui pøn'a n'na ra ngu, gnj mpa man'na ra ngu. Nu'a, hin'na'a. ⁸ Nu'mø bj n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hninj gui sömhmu, damj si'a te di n'na'ahu. ⁹ Gui 'yøthehu yø däregehü di 'bap'u. Gui 'yemhmu: "Nuyá, ya guep'u gui pahmu ha gdj sohu rá 'ye Oja ya". ¹⁰ Pe nu'mø himbi n'na'ahu ra ts'äya p'u ja ra hninj gui sömhmu, gui 'yem'mø ga thohmu p'u ja yø caye: ¹¹ "Dá huambu ja ra hninj yø fonthäi bá n'youi ma mbonguahe. Gue'a ra hmeya'a ngue ya dá thec'ahu p'u. Pe damj pahmu ngue ya mj ja ngue xta si'ahu ha gdj sohu rá 'ye Oja", gui 'yempha yø ja'i. ¹² Di xi'ahu ngue nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xan'u ra castigo da thohya yø ja'i himbi unna ts'äya, ngue'a ra castigo da tho'u yø ja'i mj 'bap'u ja ra hninj Sodoma.

Xandöngu ra castigo da thohyø ja'i hingui nne di 'bät'yø mmui.

¹³ Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja ra hninj Corazin. Hague ngu ra castigo da thohyø ja'i 'bap'u ja ra hninj Betsaida. Porque himbi 'yec'eigui 'mø mj nu yø milagro dá ørbü 'bui. A nu'mø xta nnu yø milagro yø ja'i mj 'bap'u ja ra nyogui hninj Tiro, 'nep'u ja ra hninj Sidón, n'nahmantho xta hyc'p'u ra nts'o manj n'yo yø ja'i. Xti n'yaxyø 'bospi, 'ne xta hye yø he yø ja'i nu'a xti nequj ngue 'bu ndummi. ¹⁴ Pe nu'mø ra pa danj thaxra güenda, man'na xangu ra castigo da thohyø ja'i festa ra hya ya, ngue'a ra castigo da thohyø ja'i mj 'bap'u ja ra hninj Tiro 'nep'u ja ra hninj Sidón. ¹⁵ A nu'u yø ja'i 'bap'u ja ra hninj Capernaum, rá nzeGUI ena ngue da t'espabi p'u mahets'i, 'necua ja ra häi da t'espä. Pe gue di map'u ja ra nidu.

¹⁶ Bi 'yembäyü xädi ra Jesús:

—Nu'u yø ja'i da ne da 'yøhra hya gui xihmu, tengutho 'mø go da 'yørcase ma hyagá'u. Nu te'o hindä nu manho'ahu, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho gra ja'i. Nu'a to hingui nnu manhogui, tengutho 'mø ngue go hingui nnu manho'a to bá pengui.

Ya bá penc'u hyate ma'det'a bi 'benhni.

¹⁷ Mambá penc'u hyate ma'det'a nja'i bi 'benhni, emmej di johya. I ena:

—Ague grá Hmu, nu'mø dá nongáhe ni thuhú, astá ñehyø ts'onthi n'youi yø ja'i hep'u.

¹⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Gue'a guí mmammí. Dá nugá ra Satanás ngue gá taphu, bi ma hái tengutho rá huci 'mø ní gáí. ¹⁹ Nugá dá 'da'aha rá ts'edi ngue madague'a guí nñeshu yø c'eya ñe guí nñeshu yø ixtehe, pe hunte dá ja'aha. Ñe guí taphu gátho rá ts'edi ná ra zithu ma nsáhu. ²⁰ Pe 'yo gadi johyahu ngue hontho guí nnongáhu ma thuhugá, 'bexi hep'u yø ts'onthi n'youi yø ja'i. Sinoque nu'a gá johyahu, ngue bi nt'ot'i ni thuhuhu p'u mahets'i.

Di johya ra Jesús.

²¹ Nu'a rá ora'a p'uya, ra Espíritu Santo bi japi ngue emmei di johya ra Jesús. Bi 'yena:

—Ma Papá'i, dadi ja mammadi'í grá Hmu p'u mahets'i, grá Hmu ua ja rá ximháí. Porque yø ja'i éna ngue yø bamhya, i éna ngue tini xanho yø mmui hanja rá hya, pe gá 'yajpabi ya yø hya ya. Gá japi ngue go bi bahya yø ja'i ngue yø 'yøde tengutho yø basi ngue yø 'yode. Nguna 'yøt'e ma Papá'i, porque gue'a guá sánni ngue di nja'a.

²² Ma Papágá bi dáqui gátho yø cosa ngue ga manda. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi xanho'a rá Ts'ant'u Oja, sinoque hõnse'a rá Papá di mpahmi. Hinjongui pøni ngue dadi mpahmi'a rá Papá, sinoque hõnse'a rá Ts'ant'u di mpahmi. Nu rá ja'i dá neprá Ts'ant'u Oja ngue dá badí te'o ná ra Papá, ya dá zá dá badí.

²³ Bi hyetyø xádi p'uya, bi 'yemsebi:

—Bi toca'ahu rá mmenthi ngue gá nuse conní dáhu'a te guí nnuhu ya. ²⁴ Porque dí xi'aha ngue yø pa xa thogui, xangu yø pøngahya Oja xa m'mui, ñehyø dast'abi xa m'mui, bi ne xtá nnu'a te guí nnuhu ya, pe himbi zá bi nu. Bi ne xtá 'yø'a rá hya guí øhmu ya, pe himbi zá bi 'yøde.

Bi manna Jesús te bi 'yøtra mmengu Samaria.

²⁵ Nu'a n'na rá xännbate ngue ra ley p'uya, bi guat'i ngue thámmahya rá Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e para ngue ga tinná te para zantho?

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Tení 'be'a nt'ot'i p'u ja rá ley Oja? ¿Tema hya guí tím'mø gadi xádi?

²⁷ Nu'a rá xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yena:

—Nuna rá hya ná, guehna éna: “Dami ja ndummui ngue mathoguiho guí mahma Oja go gátho ní mmuihu. Hangu ra pa hont'a guí mbemhmu'a. Ñe dami mahni mmic'cui tengutho gní ne ngue di ma mamadi'í”, i éna hya.

²⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Xanho te guí mma. Dami 'yøt'e tengutho rá hya guí mmanya n'namhma ngue guí tinná te para zantho.

²⁹ Pe nuna rá xännbate ngue ra ley, i éna ngue ya gue'a te øt'e ngue hinga gátho yø ja'i 'da guí matho. Janangue ra 'yembra Jesús:

—Pe, ¿dana gue'a ma mmic'c'i'be p'uya?

³⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—N'na rá n'yohu bá hya rá 'yu xpi 'y'e'a Jerusalén, ni map'u ja rá hnini Jericó. Bi nthéui yø be, bi hyannbabi'a te mi há, asta bi møjpe. Bi uní, bi zop'u p'uya. Ya sá rá ndate 'mø mí zop'u. ³¹ Nu'a rá ora'a p'uya, bi thop'u ja rá 'yu n'na rá mmácja. Bi nu ngue 'bemp'u rá n'yohu sá rá n'u. Bí máqui, i gátá n'na nguadi, bi thogui. ³² Xquet'a bi thop'u n'na rá n'yohu mí ja rá 'befi p'u ja rá níja. Nu'mø ní nu'a sá rá n'u, bí máqui, bi thogui. ³³ Pe nuna n'na rá n'yohu ngue ra mmengu p'u ja rá háí Samaria, bi thop'u ja rá 'yu. Mí nu ngue 'bemp'u ná xi ma má'uni, bi huéqui. ³⁴ Bi guarbu benna n'yohu p'uya, bi gøpabi rá aceite, ñehra vino bi gøpa p'u xi ts'erpi. Bi ðurpabi rá ts'et'i. Bi 'yexpu ja rá faní p'uya, bi zits'i ngue dá hyonnbi ha dí nsáya. ³⁵ Mí hyaxpu'a, nuna rá mmengu Samaria 'mø ya ja ngue dá ma, bi hya'i yoho yø mnyu nuya di nthéui n'na pa rá nzábi n'na mmnyu. Bi unna mmenniñu, bi 'yembj: “Dami fáruqits'u ná rá n'yohu 'bucua. Nu'mø hñdi guai ná ra mnyu ja ua, man'na xangu guí uní, ga jut'a'i 'mø dá pengui te guí uní”, bi 'yembj. ³⁶ Xiya, ¿dana gue'a ya hyu nc'c'i di nequi ngue rá mmic'c'ui ná rá n'yohu bi unyø be ya?

³⁷ Nu'a rá xännbate ngue ra ley p'uya bi 'yena:

—Nu'a bi huéqui, gue'a rá mmic'c'ui'a.

Mí dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ní ma ya, dami 'yøt'e tengutho ná ra hya guí mmanya.

Ya 'bup'u ja rá ngu ra Marta ra Jesús.

³⁸ Bi thop'u maní ma rá Jesús, bi zømp'u ja n'na rá hnini. Nup'u ja rá hnini bi zøni, 'bup'u n'na rá xisu ní hu ngue ra Marta. Nup'u ja rá ngu ná, bi sáyabi rá Jesús. ³⁹ Nuna rá Marta, 'bu'a n'na rá juhué ní hu ngue ra Maya. Nuna rá Maya bi mip'u ní hyandra Jesús ngue øxra hya xihyø ja'i. ⁴⁰ Pe ra Marta humbi di mpetho. Bi guarbu hu rá Jesús, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, ¿ua xanho te ør'ma juhué ngue hñdi zequi? Dami xifi ngue dá máxqui —bi 'yembj.

⁴¹ Mí dahra Jesús, bi 'yembra Marta:

—Ague Marta, ague Marta, hingu padi te guí 'yøt'e. Janjuani guí ho ní mmui'a te gá ja ngue guí 'yøt'e. ⁴² Pe hõnda n'na rá hya ja ngue má datho di mporta. Nuna rá Maya xa huanhna hya nu'a má datho di mporta ñe hñjonda hyannbi.

11

Bi xännbäbi ha di mat'Oja yø ja'i ra Jesús.

¹ Man'na ra ora p'uya, nuna ra Jesús mi mmat'Oja p'u ja n'na ra xequi. Mi juadi bi mat'Oja p'uya, nu'a n'na yø xädi bi 'yëmbi:

—Ague grá Hmu, dami xänngahe ra mmat'Oja, tengutho ra Xuua bi xännbi da mat'Oja yø xädi —bi 'yëmbi.

² Mi dahra Jesús, bi 'yëmbi:

—Nu'mø gui mmat'Ojahu, gui 'yëmhmu: “Ma Papá'áhe gui 'bu mahets'i, dami 'yøt'e ngue da hnu mansu'i. Bã ehë gui manda ua. Di nja'a te ni pähä ua ja ra ximhäi tengutho bi ja mahets'i. ³ Dami 'dacje ra hmë n'na pa ngu n'na pa. ⁴ Nê dami punnga ma ts'oquihe, tengutho gähe xquet'a dädi punnbahe to hingui ho te ørcahe. Dami fäxçahe ngue hingä øt'ähe ra nts'o. Dami yanje ngue ra nts'o”.

⁵ Ra Jesús bi sigue bi 'yëmbi:

—Xi'mø ngue n'na ra n'yohu gadi n'amigo n'na'ahu ya. Nu'mø made ra xui p'uya, da zømp'u ja rá ngu rá amigo, da 'yëmbi: “Ague ma amigo'i, dami hmiqúi hyu yø thuhmë. ⁶ Porque n'na ma amigo bi zøp'u ja ma ngu, jap'u xpi 'yehë. Pe hin'ya te ga unni”. ⁷ Nu'a ts'o p'uya, da 'yenthø 'mø bá thä'a mbo rá ngu: “Yo gadi xunanyagui. Ya n'øt'e ma goxthi. Ma basi ya xä 'yoi. Ya hinda zä ga nnangui ga 'da'i'a gui ädi”, da 'yëmbi. ⁸ Madague'a ngue rá amigo, pe hingui nne da nangui ngue di unni te honi. Pe nugä di xi'ahu ngue da nanghma, di unni te gä honi, n'namhma ngue ya hinni mantho di xunanya. ⁹ Janangue nugä di xi'ahu, nuna Oja di 'da'i te gui homhmu. Dami 'yäpi te gui nnehu. Nu te gui honi, gui tini. Nu'mø gä jätä goxthi ngue gui nzohmu Oja, da xoc'ahu. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ädi te nne, ma t'unni. Nu'a honi, i tini. Nu'a di jätä goxthi, i sojpi.

¹¹ Conque nu ra ja'i 'bahrä basi, nu'mø bi 'yäpra thuhmë, hingui sä rá mmui ra ja'i ngue ra do di unnä basi. Ogue ra hua da 'yäprä basi, hingra c'eya di unni. ¹² Ogue ra do'ni da 'yäprä basi, hingra ixtehe di unni. ¹³ A nuyä, i ja ni ts'oquihu, pe gui pädi gui unnä cosa xanho ni basihu. Nu'a ni Papáhu bi 'bu mahets'i ya, man'natho'a, nu'mø te'o da 'yäpra Espiritu Santo, da pennbäbi.

Yø ja'i ëmbi ngue ra zithu fäts'i te øtra Jesús.

¹⁴ Nuna ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu maäi gonebi ra ts'onthi mi n'yoi. Nu'mø mi hyep'u ra ts'onthi mi n'yoi ra n'yohu, bi nya p'uya. Yø ja'i p'uya di 'yøtho. ¹⁵ Pe en'i'da yø ja'i:

—Nuna ra n'yohu na, øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi, pe gue gue'a ra zithu rá hmu yø ts'onthi fäts'i ngue jap'u.

¹⁶ Mi'da yø ja'i p'uya, bi xifi ngue nuna mahets'i xtabä 'yøtyø hmëya hinjongui sä da 'yøt'e, para ngue da bahyø ja'i ngue Oja bi 'bu mahets'i di unna ts'edi. ¹⁷ Pe ra Jesús gä patho te mbenyø ja'i, bi 'yëmbi:

—Xip'u di manda n'na ra dast'abi, nu'mø di ndunhyø ja'i, hinjam'mø da zä da zehyø hyä. Xip'u ja n'na ra ngu ya, nu'mø di nsuse yø ja'i 'bup'u, da 'yehra pa di n'uëni. ¹⁸ Njarbutho na ra hyä di xi'ahu ya. Xi'mø ngue di hejpassë yø mefi ra zithu, ya rá 'befise di ts'oni. Di mmangä na ra hyä na ngue gui enju ngue ra zithu fäxça'mø di øthegä yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. ¹⁹ A nu'mø ngue ngu'a, xi ni mmijudíohu tenna hyä gui xännbathë, zua ra zithu fäx'mø øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi? Nuyä, ja di nequui p'uya ngue gui ya xädähu, hingui pädi te gui mmahmu. ²⁰ Pe xi'mø ngue di 'dacrä ts'edi Oja ngue gä øthegä yø ja'i n'yoi yø ts'onthi, ja di nequui p'uya, ngue ya di manda ua Oja.

²¹ Hingra zithu øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi. Xi'mø ngue n'na ra n'yohu xanzaqui, cu yø juai gui mfäp'u ja rá ngu, hñte da ja'a te fädi. ²² Pe nu'mø bá ep'u man'na ra n'yohu ngue man'na xta nzaqui, da däpi, da gannbäbi yø juai gu mfädi. Ya rá mmeti'a te da hyannbi. Di njadä p'uya, tate xa nzaquigui ngue ra zithu, janangue sä di øthe yø ja'i n'yoi yø ts'onthi.

²³ Nu ra ja'i hingui nne ngue ma n'yø'be, guehna ra ja'i rá n'yoi ma nsui'be na. Nu ra ja'i hingui fäxqui ngue gä ør'be ra 'befi, guehna ra ja'i di ts'ongatho ma 'befi na.

Ra ts'onthi bá pengbu ja rá mmui ra ja'i.

²⁴ Nu'mø bi hyep'u ra ts'onthi n'yoi ra ja'i, nup'u ja ra xequi mathogutho xa 'yot'i, ja bi 'yop'u ja ts'onthi, honi ha di nsäya. Pe nu'mø himbi dini ha di nsäya, di n'yomfëni p'uya, i ëna: “Ga pengä p'u ja ma ngu dä põni”, i ëna. ²⁵ Nu'mø bá pengbua, da dinnbäbi rá mmui ra ja'i ngue hinjongui 'bup'u, tengutho n'na ra ngu ngue mahøqui xanho, i njoqui. ²⁶ Da mengbua, da si mi yoto yø ts'onthi man'na xants'o ngue'a ra ts'onthi rá madi. Gä da yarbu ja rá mmui ra ja'i ngue di m'map'u. M'mefa p'uya, man'na di m'mu man'u ra ja'i ngue'a te ra n'u mi sä m'met'o.

Bi manna Jesús te'o di nthëui ra mmënthi.

²⁷ Nuna ra Jesús, mēnte mmanya yø hya ya, nup'u ha 'bahyø ja'i, bá thä'a n'na ra xisu, bi 'yëmbi:

—Ra mmënthi bi nthëui ra xisu bi øn'a'i, nē bi sat'a'i —bi 'yëmbi.

²⁸ Em'mø mi dahra Jesús:

—Ma datho ra mmënthi bi nthëui ya yø ja'i di ho da 'yøxra hyä mman'Oja, nu'a te ra hyä øde, gue'a øt'a.

Yø ts'oc'ei äpyø milagro ra Jesús.

29 Man'na ni mpetitho yo ja'i p'u 'bahra Jesu. Mi nya ra Jesu, bi 'yena:

—Nu yo ja'i 'bahra pa ja p'uya, yo ts'oc'ei. 'Bet'o acyø milagro da nu, ja da 'yec'ei. Pe hin temä milagro ga øt'e ngue da nu yo ja'i. Nu'a da nøpa hmeya yo ja'i ya, gue'a te bi thohra pøngahya Jonäs. 30 Porque tengutho ra Jonäs, nu'a te bi tho'a, gue'a bi nøpa hmeya yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive'a. Njarbøtho ra N'yohu bi 'yø mahets'i ya, nu'a te da tho'a, gue'a da nøpa hmeya yo ja'i 'bahra pa jap'h'a ya. 31 Nu'mø ra pa ngue danj hyaxra güenda Oja p'uya, nu'a n'na ra xisu mi ndast'abi p'u sur, da nangui ngue di yäpya yo ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nunä ra xisu na, ndø yap'utho rá häi bi 'yehø ngue bi 'yøxra hya mi pahra Salomón. Conque man'na di tategä ya ngue ra Salomón, pe hinguí nne gui 'yøhmä ra hya di mmanjá ya. 32 Da gue'u yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive da nang'mø ra pa danj hyaxra güenda Oja, di yäpya yo ja'i 'bahra pa ja p'uya. Porque nu'u yo ja'i mi 'bøp'u ja ra hñini Ninive, bi 'bätø mmüi 'mø mi 'yø'a ra hya bi manjá Jonäs. Conque man'na di tategä ya ngue ra Jonäs, pe hinguí nne gui 'yøhmä ra hya di mmanjá ya.

Ra Jesús bi hyejpabi ra hya n'na ra nyot'i.

33 Hinguí sä ngue to di sacra nyot'i 'nø da 'yaquí, ogue da go'mi con n'na ra huada. Sinoque da hyøxmäya, n'namhmä ngue da nu ra nyot'i yo ja'i da yat'ambo. 34 Nu'mø bi xogui xanho ni dähä ya, ya gui høthä xanho ra nyot'i i ja. Njarbøtho ni n'yomfèñihä ya, nu'mø bi xogui xanho, ya gui pahmä ndana ra nho gdj n'yohu 'mø. Pe nüømø hinguí xogui xanho ni n'yomfèñihä, ya himmä juanj gui pahmä ndana ra nho gdj n'yohu 'mø. Ya nsätho 'mø ngue ra ts'abxui p'u gnj mähä. 35 Njarbøtho ya, dami ne ngue da xohni n'yomfèñihä, n'namhmä ngue da zä gui tñmhä ra 'yu xanho. 36 Tengutho n'na ra ja'j 'mø hä ra nyot'i, høtra 'yu hä ni ma, gui njathu p'uya. Nu'mø tñni mmüihä ndana ra nho, ya gui hyehmä p'u ra nts'o ngue gui n'yo manhohu.

Bi manjá Jesu te øtyø fariseo 'nøhyø xännbate ngue ra ley.

37 Nu'mø mi juadi bi nya ra Jesu, nunä n'na ra fariseo bi zits'i ngue da nsihmøui p'u ja rá ngu. Mi yat'ambo ra ngu ra Jesu, bi mip'h ja ra mæxa. 38 Nunä ra fariseo p'uya, di 'yøtho hanja'a bi 'yøtra Jesu ngue himbi nxä'yø 'mø mi nsihmø. 39 Pe ra Jesu bi 'yømbi:

—Ague gyo fariseohu, gui pecju maxøts'e ra vaso 'nø maxøts'e ra mohi. Pe maxøts'etho di nequí ngue gyo hoja'ihä. Nu mbo ni mmüihä, gyo bøhü, ngue hønt'a te pes'yø ja'i so ni mmüi gui hyannbahu. 40 Hinguí padj te gui mmanhmä. ¿Ua hinguí pahmä ngue

maxøts'e mä do'yohu, Oja bi hoqui, xquet'a 'nø mbo mä mmüihä bi hoqui? 41 Pe dami fäxyø hyoya co nu'a te gui pets'i. Ya gä da gommänho p'uya.

42 Ague gyo fariseohu, hague ngu ra n'u gui thohmä. Nu'a ra diezmo gadi unhnü Oja, gadi unni te gä gui tñmhä, astä ra xac'andehe gadi unhnü ra diezmo Oja. Da gue'u gätho ni'da yo c'ani gadi unhnü ra diezmo Oja. Ya xanho ngue nguna gui øthü, pe nu te ra nho ja ngue gui 'yøthü, 'nø'a gdi mahmä Oja, hinguí øthü'a.

43 Ague gyo fariseohu, hague ngu ra n'u gui thohmä. Porque gui huanthohü yo nthuts'i tate xanho p'u ja yo nija. 'Nø gui nnehü ngue con n'na ra respeto di zengua'ähü yo ja'i p'u ja yo 'yu.

44 Ague gyo xännbatehü ngue ra ley, conyø fariseo, hague ngu ra n'u gui thohmä. Porque maxøts'etho di nequí ngue xanho'ähü, himmä juanj ngue xanho ni mmüihä. Nu'ähü, tengutho p'u o ra ánima hñini nequí, thohyø ja'i maxøts'e, pe hinguí padj te ja mbo ra häi.

45 Mi da'ä n'na nc'ei'u yo xännbate ngue ra ley p'uya, bi 'yømbi:

—Ague grä xännbate, ngue gui mmanjá ra hya naya, xquet'a 'nøcähe gui sacje ya 'mø —bi 'yømbi.

46 Mi dahra Jesu, bi 'yømbi:

—Xquet'a 'nøhyø xännbate ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohmä. Porque nunä ra ley gui xännbahu yo ja'i ngue da 'yøt'e, hñjongui häti da 'yøt'e. Èntho ra ndatø 'beni gadi duthu yo ja'i. Yo ja'i p'uya, hinguí häti da duts'i. Pe nu'ähü, ni xinga gue'a n'na ni saha gui nne gdi tøxhü'a ra 'beni gui høspähü yo ja'i.

47 Hague ngu ra n'u gui thohmä. Porque gui hømbähü yo panteo'u yo pøngahya Oja xä hyo ni mboxitahü. 48 Ja di nequí p'uya ngue gadi thehü ni mboxitahü bi hyopyø pøngahya Oja. Mahøngüi nne gui njathu p'uya, madague'a gadi hojpañu yo panteo'u yo pøngahya ya xandu.

49 Janangue ya patho Oja te di nja. Bi 'yøna: “Ga penhnä mä pøngahya 'nø mi'da yo m'menñi. Nu 'da'u p'uya, da tho. Mi'da p'uya, da ju'i”. 50 Pe nuya yo ja'i 'bahra pa ja p'uya, gä ja da ma mapennbi p'u'a ra castigo ja ngue di nja, ngue yo pøngahya xä tho astä gue'mø mambä f'u'a nximhäi. 51 Da fup'u bá tu ra Abel, astä guerp'u i ntü ra Zacarias nunä bi thop'u ha gui nhayuci ra nija ra altar. Guehñä di xi'ähü naya, da hyaspabi ra güenda Oja ya yo ja'i 'bahya, ngue'a te i du'u.

52 Ague gyo xännbatehü ngue ra ley, hague ngu ra n'u gui thohmä. Porque go gui hähü ra nsogui ngue ra mfadi. Pe ni xinga gue'ähü gdi pahmä, ni xinga di japhu da ba'u yo ja'i nne da badj.

⁵³ Nuna ra Jesús, hontho bi juadi bi manya yø hya ya, mathoguitho bi mbøcuc yø xännbate ngue ra ley ñehyø fariseo. Bi guarbaya ngue bi 'yørpe xangu yø nt'änni. ⁵⁴ Honi ha di zædi ngue tema hya da manna Jesús ngue hinda gue'a, para ngue da zä di yapi.

12

Ra Jesús bi xänmba yø ja'i ngue hanja'u yø ja'i maxøts'etho di nequi ngue xanho.

¹ Nu'a ra ora'a, yø mahuahitho yø ja'i bi mpeti, asta di ntøtyø ja'i. Ra Jesús bi müdi bi 'yembyø xädi:

—'Yo gni 'yoha tengutho ga 'yo yø fariseo. Porque maxøts'etho di nequi ngue xanho te ga 'yo, himma juani ngue xanho. ² Hin'ya n'na ra hya da bemp'u ja rá mmæi ra ja'ingue hinda fadi. Madague'a da 'yena da go'mi, pe gä fatho. ³ A nuyá, nu'a te gäma hya nt'aguitho gadi nxihma ngue hingui nnepha da fadi, hinga nt'aguia, i fadi xandønho. Nu'a ra hya gadi nhyarpatho ni guha, ogue n'no't'e ra ngu p'u gui yaha, i nt'ode gätho ra hnini'a te gui mmahma.

Bi manna Jesús ndana ja ngue da ts'u.

⁴ Ague ma amigo'aha, di xi'aha ngue 'yo gui sūh'u da ne da hyo'aha. Porque nu'mø bi hyo'aha, ya hinda zä te da japa te. ⁵ Nugä ga xi'aha ndana ja ngue gui sūh'u. Dami sūh'u Oja, ngue nu'mø bi hyac'a ni teha, ja rá ts'edi ngue da men'na ha ra nidu. Nuna ya, guehna dami sūh'u naya.

⁶ Xi'mø bi 'bä cüt'a yø ts'int's'u, uangui hondi yoho yø zixani ma t'uni. Pe nuna Oja, hinga n'na di pumbeni'u yø ts'int's'u. ⁷ Janjuani ngue faxaha Oja. Conque asta ni xtaha m'mede n'na ngu n'na. Janangue 'yo gui sūh'u yø ja'i. Porque man'na xammadi'aha ngue yø ts'int's'u, madague'a yø mmundotho'u.

Ra Jesús bi xihyø xädi ngue hinda gømp'u ha 'buhyø mmic'eiui.

⁸ Di xi'aha ngue nu to gätho da mamp'u 'buhyø ja'i ngue ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'u 'buhyø anxæ Oja ngue dadi n'amigo'be ra ja'i. ⁹ Pe nu te'ø da gongä p'u 'buhyø ja'i, da ma ngue hingui ec'eigui, xquet'a ga mmangä p'u 'buhyø anxæ Oja ngue hin dadi n'amigo'be ra ja'i da gongui.

¹⁰ Nu to bi zä da nømman'u ra N'yoha bi 'yæ mahets'i, i sä ngue di mpunnbi. Pe nu ra ja'i da nømman'u ra Espiritu Santo, ya hundi mpunnbi.

¹¹ Nu'mø bi ts'ixaha p'u ja yø nija, ogue da ts'ixaha p'u ja ra ts'ut'abi, 'yo sä di tu ni mmæihæ na ra hya ja ngue gdi thahma. ¹² Porque nu'mø bi zønna ora gui nyaha, guesæ ra Espiritu Santo di ben'na ha ra hya gui mmahma'a ra ora'a.

Nu ra ja'i ja rá mentyu, hinga gue'a rá mentyu ja ngue di má rá mmæi.

¹³ Mambä nya n'na nc'ei p'u 'buhyø ja'i, bi 'yembra Jesús:

—Ague grä xännbate, dami xihma n'yohugä ngue di 'dajma parte ngue ra erensia.

¹⁴ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ague n'yø, zte'o bi 'yexqui ngue ga nts'ut'abi ngue ga hec'aha te gui peshu?

¹⁵ Mahømbi 'yembi:

—Dami mfähma, 'yo sä gui emhma ngue gue'a ra mnyu ma datho di muui. Porque ra ja'i nne ngue di m'mæ manho, hinga gue'a rá mnyu xtangu di p'ts'i di m'mæ manho.

¹⁶ Bi hyc'pabi na ra hya ja ua p'uya, bi 'yembi:

—Mi 'b'u'a n'na ra n'yoha ngue ra mæmmeti. Emmei bi nja yø uahji. ¹⁷ Nuna ra mæmmeti p'uya, nguna bi benji, bi 'yena: "zTeni 'be'a ga øt'e? Hin'ya hapu ga p'ts'a te jap'u xta pefi". ¹⁸ Ya em'uya: "Ya di padi te ga øt'e. Nuya ga xotma t'u, man'na xannho ga hoqui. Ja ga pespu'a te gä ga xoqui, 'ne'a te gä di p'ts'i. ¹⁹ Ga engä p'uya, Nuya, xangu te jap'u gdä si xangu yø jeya. Di nja gampähä ya. Ma ga nsäya, ma ga si te ga t'ini', da 'yena. ²⁰ Pe Oja p'uya, da 'yembi: "Ague n'yø, hingui padi te gui mma. Nuya gui tu'a di nxui ya. Xi'a te xcä p'ts'i, zto da gohmi'a?" ²¹ Njarbatho ra ja'i nu'a nne ngue xtangu te da mets'i, hinte di muui p'u ja rá hmj rá da Oja.

Nuna Oja i fähya yø ja'i ya o rá 'yæ.

²² Bi 'yemba m'mefa yø xädi ra Jesús:

—Nugä di mma, nu'a te ja ngue gui siha, ogue te ja ngue gui hyeha, 'yo gue'a mathoguitho ga ndu ni mmæihæ'a. ²³ A nuyá, nu rá te ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da zi. Nu rá do'yo ra ja'i man'natho di muui ngue'a te da hyc. ²⁴ Ya gui nnuhæ yø ca ngue hingui uahji, 'ne hingui xofø ngue te da mets'i. Pe Oja di unni te si yø ts'int's'u. Gomä gue'aha ya, ngue hinda mäxaha Oja, porque man'na xammadi'aha ngue yø ts'int's'u. ²⁵ Xiya, xi ra ja'i tu rá mmæi ngue hingui hets'i, zua da zä di nte man'na doyanji ngue'a ga nhets'i? ²⁶ Nu'mø hinda zä ngue man'na gui nteha mits'u, zhanja ngue tu ni mmæihæ mi'da yø cosa 'mø?

²⁷ Ya gui nnuhæ yø doni bi ja dapo ngue hundi mpefi, ni xingui mpe, pe matho gu nequi. Di xi'aha ngue tengu ra dast'abi Salomón, mandønho drä he bi hyc, pe hinha da zædi tengu ga nho yø doni. ²⁸ Porque guesæ Oja øt'e ngue mazitho gu nequi yø doni bi ja dapo. Bi ja dapo ya, pe nixudi p'uya, di nzøp'u ja ra orno. zGomä gue'aha ngue hundi he'aha Oja? Pe hinga egui ec'eihæ xanho ngue faxaha Oja. ²⁹ Nuya 'yo mathoguitho di tu ni mmæi ha gdi hyoni te gui siha.

³⁰ Porque yə ja'j 'bucua ja ra ximhäi, hont'a te da zi ni ma yə mmui honi. Pe nu'ahü, 'bähni Papáhu, 'ne ya padj ngue gui homhmu gätho ya yə cosa ya. ³¹ Janangue dami ja ndummu gui 'yöthü'a te di manda Oja. Gue'a di 'da'i te gäma cosa gui homhmu'a.

Dami ne ngue bi ja ni mmetihu mahets'i.

³² Madague'a ziyohotho'ahü, pe 'yo gui sühu. Nugä ga fä'ahü tengutho ra mände'yo 'mø fähü de'yo. Nuna Oja ni Papáhu i ja mpähä ngue gui m'mähmu p'u ha di manda. ³³ Dami pä te gä gui pesü, gui unhnü ra mēnyü yə hyoha. Dami nehü ra buxa hñjam'mø di nts'onj. Porque nu'mø bi ja ni mmetihu mahets'i, hñha rá nze'gui da böhø. Nup'u hñda zönnä be, 'ne hñda zi ra zü'ë'a te gui pets'i. ³⁴ Nu'mø gui emhmu ngue bi ja mahets'i'a ra nho tate di müi, hönnbu da zo ni mmühu p'u 'mø.

Ya xquj nsähu 'mø bi zöhni Hmuhu.

³⁵ Ya xquj nsähu 'mø bi zöhni Hmuhu. Madra xui da zöhø, ya di zø ni nyot'ihu. ³⁶ Gui 'yöthü tengutho yə hmiqiu n'na ra hmu 'mø tø'mi ngue da pengbu da nu ra nthati. Ngu di zöhø di jätra goxthi, 'bextä xo-ppi. ³⁷ Ra mmenthi di nthëui ra hmiqiu nuna dinnä hmu 'mø bi zöhø ngue di ndø'mate. Majuanj di xi'ahü ngue nu'a rá hmu, di nsä ngue da 'yep'u ja ra mēxa yə hmiqiu ngue da 'uini. ³⁸ Madague'a made nxui da zöhø, ogue tobe hñdi hats'i da zöhø, pe ra mmenthi bi nthëui yə hmiqiu da thini ngue di ndø'mate. ³⁹ Dami pahmu na ra hya ja ua. Nue n'na ra mmeññgu, nu'mø da badj tema ora da zöhrä be p'u ja rá ngu, di mfädi xanho, hñdi n'unj da sojpa rá ngu ngue da fe. ⁴⁰ Xquet'a dami njathu p'uya, dami ndø'matehu. Porque nu'a ra ora hñte di so ni mmühu, xi'mø gue'a ra ora da zöhrä N'yohu di 'ye mahets'i'a.

Ra Jesús bi hyeja ra hya yoho yə hmiqiu, n'na ra hmiqiu ngue ra 'yöde, n'na ra hmiqiu hñgrä 'yöde.

⁴¹ Ra Bedu bi 'yänna Jesús, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, zhongtho gähe gui xicje na rá hya gadi hyecya, ua gue gätho yə ja'j xifi?

⁴² Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di mmangä, gue'a ra hmiqiu 'bet'o bá dinnä hya di xicä na, nu'mø da 'yöt'e te di xifi. Guehna tengutho n'na ra hmiqiu da ma mafäti'u to 'bup'u ja rá ngu rá hmu. Nu'mø bi zönnä ora di nsihme yə ja'j mafäti, da 'uini. ⁴³ Ra mmenthi di nthëui ra hmiqiu da 'yöt'e te di 'beprä hmu. Nu'mø bi zöhrä hmu, da dñi ngue dadj mpēfi. ⁴⁴ Majuanj di xi'ahü ngue nu te gä pesrá hmu, gä di fäträ hmiqiu. ⁴⁵ Pe nuna ra hmiqiu da 'yemp'u ja rá mmui ngue hñm'be da zöhrä hmu, da müdi da mutyö

mmihmiqiu conyø xisu. Da mi di nsihme, ogue di n'iti. ⁴⁶ Nu'a rá hmu ra hmiqiu p'uya, nu'a ra pa ra ora ngue hñguj tø'mrä hmu, gue'a ra ora da zö'a. Nu'a rá hmu p'uya, mathoguitho da mei, pets'i ngue da xeni. Di 'yemp'u ni gohyö ja'j hñguj ec'ei ra hya.

⁴⁷ Nuna ra hmiqiu bi badj xanho hanja na ra hya nneprä hmu da 'yöt'e, pe hñmbi 'yörpabi'a te rá pähä rá hmu, da 'yemmēi da ma m'mei. ⁴⁸ Pe nu'a ra hmiqiu hñmbi badj xanho'a te rá pähä rá hmu, da 'yötyö cosa ni n'yup'u ngue di 'bei, ts'utho da ma m'mei, porque hñguj padj te øt'e. Nu te'o bi badj xanho ra hya, jatho ngue da 'yöt'e te sifi. Nu te'o man'na xangu ra hya mafäti, man'natho xangu ja ngue da 'yöt'e.

Bi manna Jesús ngue di nja ra sui.

⁴⁹ Nugä rá sibi dá ehe ga ucä ua ja ra ximhäi. Di nnegä ngue di zö na ra sibi na. ⁵⁰ Xquet'a ja ngue ga thocä n'na ra n'u, pe di xönnj ngue di nja. ⁵¹ ¿Ua gui emhmu ngue dá ecä ua ja ra ximhäi ngue hñ tema n'u gui sähu? Nu'a, hñ'nä'a. Sinoque di nja ra sui. ⁵² Porque ra pa di ma p'uya, cat'a nja'j 'dat'a ra ngu di 'bui, gä di nsui. Hye nc'ei di nsühmi'u yo nc'ei di ec'eigui. Ogue yo nc'ei di nsühmi'u hyu nc'ei di ec'eigui. ⁵³ Nu ra papä hñda nu manho rá ts'ant'u di ec'eigui. Nu ra ts'ant'u hñda nu manho rá papä di ec'eigui. Nu ra mamä hñda nu manho rá t'ixu di ec'eigui. Nu ra t'ixu hñda nu manho rá mamä di ec'eigui. Nu ra cä hñda nu manho rá ts'ihue di ec'eigui. Nu ra ts'ihue hñda nu manho rá cä di ec'eigui.

Ija yə hmeya ngue te di nja.

⁵⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyö ja'j:

—Nu'mø gä nühu ngue bá nangyø 'bogui, gui emhmu p'uya ngue di n'ye. 'Ne gue'a di nja'a. ⁵⁵ Nu'mø 'yo ra ndahj ni 'yë'a sur, gui emhmu p'uya: "Xtä mpa ya". 'Ne gue'a di nja'a. ⁵⁶ Ena xø gä gui pahmu p'u gnj bēmhmu, pe hñ'nä. Nu'ahü gui pahmu te nne da manna tiempo 'mø gui hanthü yə gui bi ja maya, 'ne'cua ja ra häi gui pahmu te di nja'mø 'yo ra ndahj. ¿Hanja ya'mø ngue hñguj pahmu te ga mbøn'a te gäma hya gui nnühu yø pa di 'bähmu ya?

Dami ja ndummu gui nhojpai ni nsuii.

⁵⁷ ¿Hanja ngue hñguj häcēhu rá güenda ndana gue'a xanho? ⁵⁸ Nu'mø bi nyap'ahü, nu'a di yap'ahü dami nhojpa hu p'u ja ra 'yu, n'namhmu ngue hñdi dá'ahü p'u ja ra ts'at'abi. Porque nu'mø ya bi ndä'ahü p'u ja ra ts'at'abi, ra ts'at'abi di dá'ahü ra policia. Ra policia p'uya, da zixahü fädi. ⁵⁹ Di xi'ahü ngue nup'u ja rá fädi, ya hñda zä guä pønthohu p'u, guä pømhmu asta gue'mø guä jut'i gätho ra mēnyü da ts'an'nahü.

13

Jatho ngue da thsp'u ra nts'o.

¹Nu'a ra ora'a p'uya, bi guat'i 'da yo ja'i p'u 'bahra Jesus, bi xifi te xi 'otra Pilato ngue xi hyo 'da yo ja'i ngue yo mmengu Galilea. 'Ne ja xi thop'u ha thohyo zu'e nu'u tho ngue ra 'bot'e. ²Ra Jesus bi 'yembj:

—Nu'a te ra n'u bi thohya yo mmengu Galilea bi tho, lua gui emhma ngue man'na mi ja yo ts'oqui ya ngue mi'da yo mmenguha? ³Di xi'aha ngue hin'na. Nu'mo hingui hiehma p'u ra nts'o gni 'yohu, xquet'a 'ne'aha 'da gdi m'mehma'u. ⁴Xi'u 'de'ma hyato nja'i bi hyo ra torre Siloe 'mo mi dagui, lua gui emhma ngue man'na mi ja yo ts'oqui ya bi du ngue gatho mi'da yo mmengu Jerusalen? ⁵Nuga di xi'aha ngue hin'na. Nu'mo hingui hiehma p'u ra nts'o gni 'yohu, 'ne'aha 'da gni m'mehma'u.

Ra Jesus bi hiejpa ra hya n'na ra za hingui zadi.

⁶Bi hyoni te gui hiejpa ra hya bi xihyo ja'i ra Jesus, bi 'yembj:

—N'na ra n'yohu bi 'yet'a n'na nza ra igo p'u ja ra hai. Bi ma da nu p'uya ngue'mo zadi. Pe hin tema igo ba tini. ⁷Bi 'yembj mefi mi fahra hai p'uya: "Ague n'yo, ya ra hyu jeya di eh di hongä yo ndat'a ua ja ra za ja ua. Pe hunte di tini. Damj 'yets'i man'na xanho, porque cot'ua ja ra hai", bi 'yembj. ⁸Pe nu'a fahra hai p'uya bi 'yena: "Ague n'yo, damj t'otra jeya ja ua ya. Ma ga cunnbagä ra hai 'ne ga pojpa ra 'yai. ⁹Xamhatho di nzadi ngue ga jap'u. Nu'mo ya himbj nzadi, ya ga expua", bi 'yembj.

Ra Jesus bi 'yotho n'na ra xisu mi mo'mi.

¹⁰Man'na ra pa ngue ra ts'aya, mi xannbate p'u ja n'na ra nija ra Jesus. ¹¹Nup'u ja ra nija, mi 'bap'u n'na ra xisu ngue ya n'ne'ma hyato njeja madj hyenni. Nu'a ra ts'onthi mi n'you, di japi ngue mo'mi. Hinjam'mo di sä di juanna xatha. ¹²Nu'mo mi nu ra Jesus, bi zonnba, bi 'yembj:

—Ague gra xisu, ya da za ra n'u gui hembya.

¹³Bi japyo 'ye p'u ja ra ya p'uya. Pe 'bexpi za'a ra ora'a, bi njuanna xatha ra xisu. Nuna p'uya, bi ja mamjadi Oja. ¹⁴Pe nu'a di manda p'u ja ra nija p'uya, bi mbocue ngue ra ts'aya'a ra pa bi n'otho ra Jesus. Bi 'yembyo ja'i p'uya:

—N'nato ma pa ja ngue di nja ra 'befi. Gue'u yo pa gua eh da t'otho'ahu 'mo. Pe hinga gue'mo ra pa ngue ra ts'aya da t'otho'ahu.

¹⁵Mi dahra Jesus, bi 'yembyo ja'i:

—Ya ga gue'a gui mmamp'u gni bemhma ya 'mo. Xi'mo gui si n'na ni ndani, ogue n'na ni burru, lua hingui xoc'mo ra pa ngue ra ts'aya ngue da ma da nsithe? ¹⁶Xina ra

xisu, ra mbom'meto ra Abraham, ya n'ne'ma hyato njeja di unna zithu ngue'a te hembi. lua hinda za da t'otho 'mo ra pa ngue ra ts'aya na'mo?

¹⁷Mi manna ra hya na p'uya, mambi mesta yo sä'u nnu man'u ra Jesus. Pe ga di johya yo ja'i, porque hinjonda za da 'yot'e te nnu'ri 'otra Jesus.

Bi hieera hya ra Jesus ngue n'na ra hmuda ra mostasa.

¹⁸Mi nya ra Jesus, bi 'yena:

—Ha di njap'u gdi pahmu ngue ha di nxandyo ja'i da zo ra 'ye Oja? Te'gue gdä hiejpa ra hya? ¹⁹Tengutho n'na zihmuda ra mostasa, zitchu 'mo bi thup'u ja ra huahi. Pe di nte asta gue'mo di ndat'o. Xta nhet'i da gohi, da 'yotyö 'bafi yo ts'int's p'u ja yo 'yet'o.

Bi nhyejpa ra hya ra hojani i pe ra levadura ngue di ixqui.

²⁰Mahombi 'yenna Jesus:

—Nu'a di nxandyo ja'i da zo ra 'ye Oja, gui nhyejpabi ²¹ra 'ixi 'mo bi japi hyu t'eni ra hojani n'na ra xisu, asta gue'mo di ixqui ga ra jani.

Mahyepi ra hya n'na ra goxthi hingui uant'i.

²²Bi sigue bi n'yo ra Jesus ni ma Jerusalen, xannbabi ra hya yo ja'i p'u ja yo hini thogui.

²³Bi 'yemba n'na n'ce'i p'uya:

—Ague gra hmu, lua ziyohotho yo ja'i di nyani?

Mi dahra Jesus, bi 'yena:

²⁴—Damj ja ndummai gdi cethu p'u ja ra goxthi hingui uant'i. Porque di xi'aha ngue xangu to da ne da yat'i, pe hinda za da yat'i.

²⁵Porque nu'mo bi nangra mmennigu da notra goxthi, nu'u da go'athi di jatra goxthi, da 'yembj: "Ague gra Hmu, damj xogahe ra goxthi", da 'yembj. Pe da 'yenna Hmu 'mo bi dadi: "Hin'na. Himma amigo'ahu".

²⁶Da 'yenu di 'ba'athi p'uya: "Pe 'ne 'dap'u da nsihmeha. Nup'u ja ma hningähe ja ga xanngahe p'u ni hya". ²⁷Da 'yenna Hmu 'mo bi dadi: "Ya di xi'aha ngue himma amigo'ahu. Damj 'uehmu ua di 'bei, porque xants'o te xcä 'yothu". ²⁸Ja di nzonp'u'u di 'ba'athi p'uya, di guxyo ts'i 'mo bi nu ra Abraham, ra Isaac, ra Jacob, co gatho mi'da yo pongaha Oja di 'bap'u di manda Oja.

²⁹Nu'u di 'ba'athi, da gor'u'u. ²⁹Porque di bonyo ja'i p'u ni hyahra hyadi, da guep'u ni bonyadi, norte, 'ne sur di bonyo ja'i da mip'u ja ra mexa ngue di nsihme p'u di manda Oja.

³⁰A nuyä, 'bu i'da ngue 'befa ua yo, gue'u danj m'meto p'u'u. 'Bu i'da ngue 'bet'o ua ya, gue'u danj m'mefa p'u'u.

Bi nzonna Jesus ngue handra hini Jerusalen.

³¹Nu'a ra pa'a p'uya, bi zo i'da yo fariseo, bi 'yembra Jesus:

—Damj pøngua ni ma, porque nne da hyo'i ra Herodes —bi 'yembi.

³² Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Hantho ena da hyäcä na ra Herodes. Ni mähä ya bä xihmü ngue nuya 'ne nixudj, ga øthegä yø ja'i n'youi yø ts'onthi. Ga øthe yø ja'i hembj 'dama' dan'yo man'u. Nimani p'uya, ga juadi te di pefi. ³³ Pe jatho ngue ga thogui haru nnä ma. Nixudj 'ne nimanj ga n'yo asta gue'mø ga sön'a Jerusalén. Nuaa himma juani ngue da thogä ua, nup'u Jerusalén himma punnbi yø pøngahya sømp'u, gä i tho.

³⁴ Ague gyø mmenguhä Jerusalén, gue'e gui hophu yø pøngahya Oja, da gue'u yø mamhya Oja bi 'ben'nahä, gä gui pandothoha. Xangu yø nniidi dä ne ngue ga pen'nahä tengutho ra øni 'mø di petyø basj ngue di huit'si conyø zahua, dädi ja'ahä p'u. Pe hingä nehä. ³⁵ A nuyä, da hyc'ahä p'u Oja ya. Di xi'ahä ngue ya hinji mantho gui nnuju, asta gue'mø da 'yehra pa gui 'yemhmä: "Di japrä m'menhni Oja bä penhua", gui 'yemhmä.

14

Bi 'yøthe n'na ra därkehi ra Jesús.

¹ N'na ra pa ngue ra ts'äya, nuna ra Jesús bi ma da nsihmë p'u ja rä ngu n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø fariseo. Nuya p'uya, fätho te øtra Jesús. ² Nup'u hudj, 'bup'u n'na ra n'yohu ngue nenj. ³ Nuna ra Jesús, bi 'yøpa ra nt'änni yø xänbäte ngue ra ley 'nehyo fariseo, bi 'yembi:

—Ua da zä ngue da t'øthe n'na ra därkehi 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uague hin'na?

⁴ Nu'u nzofo himbj dädi. Bi bentra därkehi ra Jesús, bi 'yøthe. Bi xifi ngue da ma. ⁵ Bi t'embyø fariseo p'uya:

—A nuyä, xi'mø gdi sihu n'na ra burru ogue n'na ra ndani, da zop'u ja n'na ra ots'i 'mø ra pa ngue ra ts'äya, uangui guä juts'i 'bexque'a, madra ts'äya'a ra pa da zop'u ja ra ots'i.

⁶ Hinte ga ndätho'u yø ja'i nzofo.

Ra Jesús bi xifi te da 'yøtyø ja'i nnu ra nthati.

⁷ Nu'u yø ja'i xi ts'ofu, hetho ra Jesús ha ga huanyø nthuts'i 'mø bi mip'u ja ra mæxa. Bi 'yembuya:

⁸ —Nu'mø to bi zo'i ngue gui nnuhu ra nthati, 'yogui huanthohä yø nthuts'i täte xanho ngue ja gui mmjhmä p'u. Nthambenitho dä zø hman'na nc'ei, nu'a täte hnu mansu ngue nu'i. ⁹ Nu'a xa nzo'i p'uya, nthambenitho da 'yeni: "Damj unna nthuts'i na 'bucua n'yø". Ya gui pes'ni sä p'uya ngue gnj mmip'u ja ra nthuts'i hingä njuani. ¹⁰ Nu'mø bi ts'o'i, damj mip'u ja ra nthuts'i bi ja nyani, n'namhmä ngue nu'mø bi zø'a xa nzo'i, da 'yeni p'uya: "De gui

mmicua ja ra nthuts'i xanho n'yø". Xquet'a 'ne'u 'dap'u gdi hühmü p'u ja ra mæxa da nu mansu'i p'uya. ¹¹ Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'utho hnu mansu'a. Pe nu'a øt'e ngue hingui hnu mansu p'u ga mbenji, gue'a man'natho hnu mansu'a.

¹² Ra Jesús bi 'yembra n'yohu xi zixpu ja rä ngu:

—Nu'mø gui øt'a n'na ra nts'ihmë, ogui nzohni amigo, ni xinga gue'u ni n'yohu, ni xinga gue'u ni menji, ni xinga gue'u ni besino ngue ja te da zi. Porque nu'a, xquet'a da 'yehra ora da zo'i ngue gui nsihmëui. Ya bi ma ma cots'ä ra mate xcä 'yørbuya. ¹³ A nuyä, nu'mø gui øtra nts'ihmë, damj zo'u yø hyoya di nsihmë, damj zo'u yø do'ye, damj zo'u yø dogua, damj zo'u yø xädä ngue gui 'uini. ¹⁴ Janangue di toca'i ra mmenthi p'uya, porque hinda zä da gut'a'i te gui 'yøpø. Pe nu'mø ra pa danj bennate yø hoja'i p'uya, da gut'a'i Oja te xcä 'yøt'e.

Bi ma mahyequi ra hya ngue n'na ra dants'ihmë di nja.

¹⁵ Nu'a n'na nc'ei mi hup'u ja ra mæxa p'uya, bi 'yøde te mmanna Jesús, bi 'yembi:

—Majuani ngue ra mmenthi di tocabi'a to sihmë p'u ha di manda Oja 'mø.

¹⁶ Mi nuyä ra Jesús, bi 'yena:

—N'na ra n'yohu, bi 'yøt'a n'na ra dants'ihmë ngue ra nde. Bi manda p'uya ngue bä ts'ofu xangu yø ja'i. ¹⁷ Nu'a ra nde ja ngue di nja ra nts'ihmë p'uya, bi menhnä hmiqui ra mmännigu ngue bä si'u to ya xi ts'ofu. Bi 'yembi: "Ma ga mmähä ya, porque ya bi nho'a te da ts'i". ¹⁸ Nu'u bä ts'i p'uya, ena ngue hingui pongui. Nu'a rä müdi bä ts'ofu bi 'yena: "Ja dä tän'a n'na ra häi, jatho ngue ga ma nu ya. Damj punngui, nugä hingui pongui ga mmagä p'u". ¹⁹ Nu'a man'na p'uya bi 'yena: "Ja di tän'i cat'a nt'ei yø ndani. Nuya di nne ga sä ya. Damj punngui, nugä hingui pongui ga mmagä p'u". ²⁰ Man'na p'uya da 'yeni: "Ja edadi nthati, janangue hinda zä ga mmap'u". ²¹ Nu'mø mambä pengra hmiqui, bi xihrá hmu te bä sifi. Bi mbøcue ra hmu p'uya. Bi 'yembra hmiqui: "Ni ma n'namhantho p'u ja ra täi ya, 'nep'u ja yø caye ua ja ra hinji. Bä si ua yø hyoya. Bä si ua yø do'ye, bä si ua yø dogua 'nehyo xädä". ²² Mambä pengra hmiqui p'uya, bi 'yena: "Ague grä hmu, ya dä øt'e te gä 'bejpagui ya. Pe tobe mbonguitho yø nthuts'i". ²³ Bi 'yenna hmu p'uya: "Nuya ni ma mahøn'a p'u ja yø caye 'nep'u ja yø 'yu ya. Bi ja ts'edi ngue da ecua yø ja'i n'namhmä ngue da yuhmä ngu. ²⁴ Porque di xi'ahä ngue nu'u yø n'yohu dä zocä m'met'o, ya hinda zä da ghe di nsihmëua'u".

Ja ua ra hya ja ngue da 'yotrã ja'i 'mø nne da ðenna Cristo.

²⁵ Xangu yø ja'i ni 'befa p'u ni ma ra Jesús. Bi 'bãrbaya, bi 'yembj:

²⁶—Nu te'o tenngui 'ne zits'utho di maqui ngue'a te gui mahrà papá, ogue rá mamá, ogue rá xisu, ogue yø bási, ogue yø n'yohu, ogue yø nju, ogue su da tho conná ngueque, nuná, guehna himma xädigã na. ²⁷ Nu ra ja'i hinguí nne da ðenngui ngue su da tho, guehna ra ja'i himma juani ma xädigã na.

²⁸ A nu'ahu ya, xi'mø to da ne da hyø'a n'na ra torre, uanguí 'bet'o da 'yotrã güenda, da nu 'mø ngue ja te di uní para ngue da hyätra 'befi, ogue hin'na. ²⁹ Porque nu'mø sä di da'mi, 'ne hinda hyät'a m'mefa, da denni to da nu p'uya. ³⁰ Da 'yena: “Nuna ra n'yohu 'bucua bi da'mrá 'befi, pe hinguí sä da hyät'i”, da 'yena. ³¹ Xi'mø ngue n'na ra dast'abi ja ngue da 'yörpabi ra tunhni man'na rá mmíðast'abiuí, uanguí da ni di n'yomfëni, da zänni ngue'mø da zã di juui 'det'a mañuahi yø soldado 'mø bá ep'u 'däte mañuahi ngue ne tunhni. ³² Pe nu'mø hinda zã p'uya, nu'mø tobe yap'utho bá éhrã nswiui, da mennbã ra hã ya rã mmínst'abiuí p'uya ngue di nhojpaui. ³³ Gui njathu p'uya, ngue gui hyacjã ra güenda, porque ra ja'i ngue tate di ma'a te pets'i, a nugã p'uya, zi ts'utho di maqui, guehna ra ja'i himma xädigã na.

Bi ma mahyequi ra hya ngue'mø bi m'me'a te ga n'u ra u.

³⁴ Conque ra u, xanho'a. Pe nu'mø ya hinguí u, ya hinte di muui. ³⁵ Ni xingra 'yai ra hã da zã, sinoque da t'entho. A nuyã, di nja ni gu ngue gui 'yohmu na ra hya di mmangã ya.

15

Bi hyecra hya ra Jesús ngue'mø bi 'ue'a n'na ra de'yo.

¹ Gãtho yø nguthã 'ne'u m'ida yø ja'i t'ëmbj ngue ja yø ts'oqui bi guarbũ 'bãhra Jesús ngue øts'e te mma. ² Gue'a ga nnemhya yø fariseo'a 'nçhyø xännbate ngue ra ley, bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, guehya yø ja'i ja yø ts'oqui nne di nyauí 'ne 'dap'u sñhmëui na.

³ Janangue ra Jesús bi hyecã n'na ra hya bi xifi, bi 'yembj:

⁴—Nu'ahu ya, xi'mø di 'bui to di si n'na ciento yø de'yo, da 'ue'a n'na nde'yo p'uya, uanguí da zop'u'u goho 'däte ma'de'ma guto nde'yo p'u ja ra dapo. Da ma da honna n'na nde'yo xa 'uegue asta gue'mø bá tñi. ⁵ Nu'mø bá tñmp'uya, dadi johya, da huxrá xixi, da çhe. ⁶ Nu'mø bi zop'u ja rá ngu, di petyø amigo 'nçhyø besino, da 'yembj: “Bã çhmã ya, 'da gdã johyathohu, porque ya dá tingã ma de'yo xi m'medi”, da 'yena.

⁷ Njarbutho na dí xi'ahu ya, ngue'mø bi hyep'u ra nts'o ga 'yo n'na ra ja'i ja rá ts'oqui. Man'na ra ndöpähã bí ja mahets'i, hinda gue'u goho 'däte ma'de'ma guto nja'i çna ngue yø hoja'i, hin'yu yø ts'oqui.

Bi ma mahyequi ra hya ngue ra menyü bi m'medi.

⁸ Xi n'na ra xisu 'mø cu 'det'a yø menyü, di 'be'a n'na p'uya, uanguí di sacra nyot'i da gocrã ngu, mahotho di hyoni asta gue'mø bi dini. ⁹ Nu'mø bi ðimp'uya, di petyø amigo 'ne m'ida yø besino, da 'yembj: “Ma 'da gdã johyathohu ya, porque dá tingã ma menyü dá 'bedi”, da 'yembj. ¹⁰ Njarbutho na ra hya dí xi'ahu ya, ngue bi ja ra johya p'u bí 'buhyø anxë Oja ngue n'na ra ja'i ja rá ts'oqui, da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

Bi ma mahyequi ra hya ngue n'na ra n'yohu di antho'a te ma t'unní.

¹¹ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Mi si yoho yø ts'ant'u n'na ra n'yohu. ¹² Nuna ra ts'ant'u cohi bi 'yembrã papá: “Ague papá, ðami 'dac'a te ma mmeti di tocaguí”, bi 'yembj. Nuna rá papá p'uya, bi unni n'na ngu n'na yø ts'ant'u'a te di tocabi. ¹³ Himma ya'atho yø pa p'uya, nuna ra ts'ant'u cohi, bi peti gãtho'a te rá mmeti, bi hyats'i, bi ma man'na ra hã yap'utho. Ja bi amma unitho p'u rá menyü p'uya. ¹⁴ Pe nu'mø ni hyati gã bi unã menyü, nup'u ja ra hã 'bui, bi nja n'na ra thuhü. Ya hin'yu te da zi p'uya. ¹⁵ Bi map'u 'bua n'na ra n'yohu ngue bi 'yanna 'befi p'uya. Nuna ra n'yohu p'uya, bi 'bepi ngue da marpa yø ts'udi p'u bí ja rá hã. ¹⁶ I nne da za'u yø jaza sa yø ts'udi p'uya, pe hñjondí unni. ¹⁷ Ya çmp'uya: “Nup'u ja rá ngu ma papágã, xangu yø hmiquí di mp'ep'u, pe mbonguitho te da zi. Nugã p'uya, dí tugã ra thuhü ua. ¹⁸ Ma ga pengã p'u bi 'buhma papá ya. Ga embj: Ague papá, ra ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a ra ts'oqui dá ørpabi Oja. ¹⁹ Ya hñnni 'yup'u gui 'yena ngue ni basigui ya. Gui 'yø'ni güenda ngue nugã tengutho'u ni m'efi gui si, dí njarbutho p'u gdi benguí, ga embj”. ²⁰ Bi hya ra 'yu p'uya bi mengui, i ma rá ngu rá papá.

Nu'mø tobe yap'utho bá ç p'uya, bi hyan-drã papá, bi hugëui. Bi ma p'uya ngue di c'at'ui, asta hafi 'ne di unna beso. ²¹ Nuna ra ts'ant'u p'uya, bi 'yembrã papá: “Ague papá, ra ts'oqui dá øt'a'i, xquet'a ra ts'oqui dá ørpabi Oja. Ya hñnni 'yup'u gui 'yengui ngue ni basigui ya”. ²² Nu'a rá papá p'uya, çmbyø hmiquí: “N'nahmantho bá cahmi ra ulu tate xanho, ðami hetui. ðami hyurpauí n'na ra mfo'ye rá 'ye. ðami unnuí yø 'boxthi da diti”. ²³ Bá siui n'na ra ndani xanoqui ga hohu. Ma ga n'øt'a ngohu, ga nsihmëhu. ²⁴ Porque nuna ma ts'ant'ugã 'bucua, tengutho 'mø xi du na, a nuyã, tengutho 'mø ma'da'yo bi

m'mai. Ya xi m'medi, pe mahondá nuha ya". Bi madi bi n'ot'ango p'uya.

²⁵ Mambí 'yo ra 'befi'a rá ts'ant'u ma dap'uya. Nu'mò ni ma da zop'u ja ra ngu'a ra ts'ant'u mambí 'yo ra 'befi p'uya, bi 'yode ngue ja yò 'bida, 'bahu ngue. ²⁶ Bi zohna n'na'u yò hmiqúi p'uya, bi 'yanni te 'be'a ma ngo i ja. ²⁷ Nu'a ra hmiqúi p'uya bi 'yembi: "Ni papá'a ot'ango ngue ni n'yohu xa nzohò. Xa manda ngue xa tho n'na ra ndani ya xi noqui, porque nnu rá ts'ant'u ngue hunte di ja". ²⁸ Bi mbocue p'uya, hingui nne da yat'ambo. Bá ponna papá p'uya, bi xifi ngue da yat'ambo. ²⁹ Pe nu'mò mi da p'uya, bi 'yembrá papá: "Ya xa mma yò jeya dí ot'a ni 'befi, nugá hñjam'mò xtá fets'i te guí mma. Pe hñjam'mò xcá 'dacá n'na ra zichivo ngue ga nsánni'be ma amigo. ³⁰ Pe nuyá, nu'mò mi zohna ni ts'ant'u bi an'na ni ngenyu ngue yò 'uesi, go xcá hyopra ndani naya". ³¹ Nuna rá papá p'uya, bi 'yembrá ts'ant'u: "Ague ts'ant'u, nu'í ya 'daua dí 'buhmi. Nu'a te gá dí pets'á, gá ni mmeti. ³² Pe nuyá, xanhotho ngue di njaju mpáhá, ga othu ra ngo. Porque nuna ni n'yohu, tengutho 'mò ya xi du na, ma'da'yo ngue bi m'mai. Ya xi m'medi, pe mahondá nuha ya".

16

Bi hycra hya ra Jesús ngue n'na ra hmiqúi di manda yò m'fi.

¹ Ra Jesús bi 'yembyò xádi:

—Mi 'be'a n'na ra mme'mmeti ngue si n'na rá hmiqúi di mandabi yò m'fi. Nuna ra mme'mmeti p'uya, bi sifi ngue di annbátho rá m'nyu na rá hmiqúi. ² Ra mme'mmeti p'uya, bi 'yembi: "Ague n'yò, zhanja na ra hya dí oca si'í? Damí dácrá güenda'a rá 'befi guí ot'e, porque ya hñni mantho guí mandagui ma hmiqúigá", bi 'yembi. ³ A nuna rá hmiqúi di manda yò m'fi p'uya, i ense: "¿Tení 'be'a ga ot'á 'mò ya hñdi 'dacá rá 'befi ma hmu ya'mò? Nugá ya hingui sá ga m'p'fi. Nu'mò ga haxra limosa, dí pes'ma sá. ⁴ A nuyá, ya dí padí te ga otya para ngue ya di 'bai to bi 'dacá ts'aya p'u ja yò ngu 'mò bi thaga ma 'befi", i ena. ⁵ Bi madi bi zohni 'da mi'da'u to tuprá hmu p'uya. Nuna rá madi bi zohni, bi 'yembi: "¿Hangu guí tuhma hmu'gá?" ⁶ Ra n'yohu p'uya bi 'yena: "Dí tupa n'na ciento barre ra aceite". Nuna rá hmiqúi p'uya bi 'yembi: "Ja ua ra sucua n'yoiu ni güenda 'mò. Pe damí mi ya, gui 'yòr'man'na, gui cuati ngue yote ma'det'a barre guí ndupate", bi 'yembi. ⁷ M'mefa p'uya, bi 'yan man'na n'ei, bi 'yembi: "Xi'i, zhangui guí tuhma hmu'gá?" Bi 'yen'a ts'o p'uya: "N'na ciento t'ení ra trigo". Bi 'yembuya: "Ja ua ra sucua n'yoiu ni güenda 'mò. Pe damí 'yòr'man'na ya, ngue hondi goho 'däte t'ení gui cuati ngue

guí ndupate", bi 'yembi. ⁸ Nu'a ra hmu, i espá'a ra ts'omefi ngue padí ha di japi da hyatyò amigo. Yò ja'í 'be'a nximhai janjuani ga m'ba di ha di hyatyò amigo, a nu yò ja'í ngue yò 'yec'ei hingui njap'u'u.

⁹ Nugá dí xi'ahu, damí usahu ra m'nyu nu'a di usa yò ts'oc'ei ua ja ra ximhai ngue gdí hyonni amigohu. A nu'mò gá hyá'ni m'nyuhu p'uya, ya di 'bai to di 'da'ahu ra ts'aya p'u ha guí m'mahmu para zantho.

¹⁰ Nu'a da bømmanho, madague'a ts'utho da ma mafati, man'natho da bømmanho 'mò da ma mafati xangu. A nu'a hinda bømmanho, 'ne ts'utho da ma mafati, ma xtángu da ma mafati, pe hinda bømmanho. ¹¹ Xi'mò hingui pømmanhohu 'mò mafati'ahu ra m'nyu ja ua ja ra ximhai, zte'o guí ena di fát'ahu'a majuaní ngue xanho 'mò? ¹² Xi'mò ngue hingui pømmanhohu 'mò mafati'ahu ra m'nyu ndan'yo to rá mmeti, zte'o guí ena di 'da'ahu'a ja ngue da zo ni 'yehu 'mò?

¹³ Hinga n'na ra hmiqúi da zä ngue yoho yò hmu di m'mai. A nu'mò ngue yoho yò hmu di m'mai, n'na'a di ma'ji, n'na'a hñdi ma'ji. N'na rá hmu da 'yørpe te di manda, man'na rá hmu hñda 'yørpe te di manda. Guí njathu p'uya, hingui sá ngue mbò yoho p'u di ma ni m'maihu. Di ma ni m'maihu Oja, xindi ma ni m'maihu ra m'nyu.

¹⁴ Nu'u yò fariseo, ngue høndra m'nyu nne, gá bi 'yoxtho na ra hya mmaná Jesús. Pe thentho'a te øde hma. ¹⁵ Ra Jesús bi 'yembi:

—A nuyá, gui hárpahu yò dá yò ja'í, porque xøgue ena majuaní ngue gyò hoja'ihu p'u guí nequi. Pe nuna Oja hinda zä gui hyáthu na, i padí te ja mbo ni m'maihu na. Porque nu'a ngue yò ja'ítho nnu manho te ot'e, hinga gue'a nnu manho Oja'a.

Bi xambayò ja'í ra Jesús ngue hanja rá ley Oja.

¹⁶ Nu'u yò pa bá m'muhra Xuua, ya mi hmanna ley bi 'yotra Moisés, ya mi hman'a te ra hya bi nxánnbate yò pøngahya Oja. Asta gue'u yò pa'u ya, i sihra hoga 'da'yo hya yò ja'í ha di zo rá 'ye Oja. Gátho yò ja'í di ja ndummai ngue da zo rá 'ye Oja. ¹⁷ Pe man'na hingui henni ngue da guahra c'amahets'í 'nehra häi, hinda gue'a ngue da t'embi hingui ja ts'edi'a te nt'ot'i p'u ja rá ley Oja, madague'a ts'utho.

Bi xambayò ja'í ra Jesús ngue hingui sä da yenyò xisu.

¹⁸ Nu'u yò n'yohu di nxummi yò xisu, nu'mò hømbi nthatra n'yohu, da me man'na ra xisu, ya ra ts'oqui otra n'yohu. Nu'mò bi nthatra xisu bi t'edi'a te nt'ot'i p'u ja rá ley n'yohu bi me.

Ra mme'mmeti cona Lázaro, gá bi du.

19 Mj 'bwa n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti. Mj he yø ulu tate xanho. N'na pa ngu n'na pa, entho øt'ango ngue di yoxni p'u sihme. 20 Xquet'a mi 'bwa n'na ra hyoya ni hu ngue ra Lázaro. Xi guahyø sasi na ra Lázaro, hup'u ja rá goxthi ra mmemmeti. 21 Nuná ra hyoya na, i nnehma dá zi'u yø xemhme tãp'u ja rá mexa ra mmemmeti, pe hĩndĩ unni. Nu'mø bi thop'u yø fo'yo, tespabi yø sasi. 22 Pɛ bi zønna pa bi dũ na ra Lázaro. Yø anxɛ Oja p'uya, bi zixpu 'buhra Abraham. Xquet'a bi dũ ra mmemmeti p'uya, bá t'ãgui. 23 Nup'u ja ra nidu sã ra n'u p'uya, bi nhanji, bi hyannbu yap'utho p'uya, ngue bi 'bup'u ra Abraham, 'dap'u 'buhmi ra Lázaro. 24 Ra mmemmeti bi 'yɛna: "Ague ma papã'i Abraham, dami huɛgagui. Bá penhna Lázaro di po rá saha conna dehe. Dã ɛhe di pogbagui ma jani. Porque di sãgã ra n'u ua ja yø sibi", bi 'yɛna. 25 Ra Abraham bi 'yɛmbi: "Ague ts'unt'wi, dami bɛni ngue gã m'mmãmanho mɛnte ra pa gã m'mwi. A nuná ra Lázaro bi zã ra n'u na. A nuyã, go 'bũmma pãhã ua naya, go gui sã ra n'u ya. 26 I ja man'na ra hya ya. Xandønhe ua hapu nnã nhyacju. Janangue nu to da ne di map'u, hĩnda zã dá thogui. A nu'u ni gop'u, hĩnda zã dí 'yɛcua'u". 27 Bi 'yɛnna mmemmeti p'uya: "Pɛ dí ã'i ra mate ma papã'i Abraham, ngue gui penhna Lázaro p'u ja rá ngu ma papãgã. 28 Porque 'bup'u mĩcut'a ma n'yohu. Dã zã dá xifi te dí thocã ua, n'namhã hĩnda ɛcua ha dí sãgã ra n'u mø bi dũ'u". 29 Ra Abraham bi 'yɛmbi: "Nuyã gui mma, dá zã di xã'u yø hya bi 'yotra Moisés, dá gue'u bi 'yotyø pøngahya Oja. Dã 'yøpa masu'a ra hya hmamp'u". 30 ɛnna mmemmeti p'uya: "ahã ma papã'i Abraham, gue'a gui mma. Pɛ nu'mø dá ma n'na ra ánima dá xifi te ja ua, dá hyɛp'u ra nts'o ga 'yo'u". 31 Ra Abraham bi 'yɛmbi: "Nu'mø hĩngui t'ɛc'ɛi'a te ra hya bi 'yotra Moisés 'nɛ'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, madague'a di bennate n'na ra ánima dá ma dá nyau, xquet'a ngũtho hĩnda 'yɛc'ɛi ra hya dá sifi".

17

Xandøngu ra n'u dá zã to dá japi dá 'yøtra ts'oqui rá mmĩc'ɛiui.

1 Ra Jesús bi 'yɛmbyø xãdi:

—Nuyã, hĩndĩ 'bedi temã cosa ga 'yøtra ts'oqui yø ja'i. Pɛ hague ngu ra castigo dá thøra ja'i dá japi dá 'yøtra ts'oqui rá mmĩc'ɛiui. 2 Man'na xanho ngue dá thørbu ja ra jathe di ntharpa n'na ra jani p'u ja rá 'yuga ngue dá gu'mi, hĩnda gue'a ngue dá japi dá 'yøtra ts'oqui ya yø ja'i zits'utho ɛc'ɛigui. 3 Dami mfãhmu mamĩ njahu p'u.

Nu'mø hĩngui nnu manho te bi 'yøt'a'i ni cu, dami hejpi. Nu'mø bi hyɛp'u ra nts'o øt'e, dami punnbi. 4 Madague'a nyoto nnĩdi n'na

pa dá 'yøt'a'i'a hĩngui nnu manho, 'nɛ nyoto nnĩdi dá 'yɛn'i: "Dami punnngui", dá 'yɛn'i, dami punnbi.

Yø xãdi ra Jesús bi 'yãpi ngue di hatra ts'edi yø nt'ɛc'ɛi.

5 Bi 'yɛmbyø xãdi ra Jesús:

—Ague grã Hmu, nu'mø te nt'ãpi Oja, dami 'yøt'e ngue gã ɛc'ɛihe xanho ngue di nja.

6 Ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nu'mø di ja zits'u ni nt'ɛc'ɛihu, madague'a dangu ga nnoho n'na zihmudã ra mostasa, nunu n'na nza ra sicómoro 'bãhnu, dá zã gui 'yɛmphu: "Dami 'uecua gui 'bãi, i m'map'u ja rá jathe", gui 'yɛmphu. Nuná ra za, di map'u gui xihmu.

Nu ra hmĩqui øt'a te rá 'bɛfi ja ngue dá 'yøt'e.

7 Nu'ahu ya, xi'mø di 'bwa n'na nc'ɛi ngue di si n'na rá hmĩqui, nu'mø bi zøhra 'bɛfi ra hmĩqui ngue xpã nuafani ogue fãnde'yo, ɛua dá 'yɛmbrã hmĩqui: "Dami mĩhya gui nsihme"? 8 Uangu hĩn'na. Sinoque dá 'yɛmbrã hmĩqui: "Dami hogagui te ga si. Dami nsã gui 'daqui te ga si mɛnte gã nsihmegã. Nu'mø dá juategã ra nts'ihme p'uya, ja gui nsihme", dá 'yɛmbi. 9 ɛua di ja mammadĩ rá hmĩqui ngue bi 'yøt'e te bi 'bɛpi? Conque hĩn'na. 10 Xquet'a gui njathu p'uya, nu'mø gã juadi gã 'yøth'u'a rá 'bɛfi di 'bɛp'ahu Oja, gui 'yɛmhmu p'uya: "Hĩn'yu te dí hnu manhogãhe, porque nu'a rá 'bɛfi bi m'mɛjpahe gã øthe, hønt'a dá øthe'a".

Ra Jesús bi 'yøthe 'det'a nja'i mĩ hɛmbra ts'o'ya.

11 Nuná ra Jesús, bi thogui i ma Jerusalén. I nthop'u ja ra hyodi di ntøt'ui ra hãi Samaria'a rá hãi Galilea. 12 Mj zømp'u ja n'na ra hnĩni p'uya, mambã ɛp'u 'det'a nja'i yø dãrquɛhĩ mĩ hɛmbra ts'o'ya. Yap'utho bá ɛhyø dãrquɛhĩ 'mø mĩ hyandi, pe 'bɛxpã m'mãi. 13 Bj marpaya, bi 'yɛmbi:

—Ague grã xãnnbate Jesús, huɛgahe, dami 'yøthegahe.

14 Mj hyandyø dãrquɛhĩ ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuyã dami sømhmu p'u 'buhyø mmãcja ya, gui xifi ngue ya bi zã'ahu.

Mɛnte ni 'yo yø dãrquɛhĩ ngue ni map'u 'buhyø mmãcja p'uya, bi zã ra n'u mĩ hɛmbi n'na ngu n'na. 15 Nu'a n'na nc'ɛi'u mĩ u p'uya, mĩ nu ngue ya bi zã ra n'u mĩ hɛmbi, bj mengbaya. Pɛ janjuani ngue nts'edi gui ja mammadĩ Oja. 16 Bi ndantyøhmũ p'u 'bãhra Jesús, astã di söt'ahãi rá hmj ha gui ja mammadĩ. Nuná ra n'yohu na, ra mmɛngu p'u ja rá hãi Samaria. 17 Bi 'yɛnna Jesús:

—ɛUangu 'det'a nja'i bi zã ra n'u mĩ hɛmbi? ɛHapu 'bu'u mĩ guto ya? 18 Hĩnjo mman'na xtãbã mmɛngu ngue di ja

mammadi Oja, hinda honna n'na n'ei hinga judio ba pengui.

¹⁹ Ra Jesus bi 'yembra n'yohu mara darquehi:

—Dami nangui, ni ma. Ya bi za'i ngue ga 'yec'ei gui.

Bi manna Jesus ha di njap'u di nequi ngue di manda ua Oja.

²⁰ Yo fariseo bi 'yanna Jesus ngue njam'mo da zocua Oja ngue di manda ua. Bi 'yembaya:

—Nu'mo bi zocua Oja ngue di manda ua, hinga cosa di nequi ngue da hnu'a.

²¹ Porque hinda za da 'yenyoth ja'i: "Nuua, ja bi ja ua", ogue "Nuna, ja bi ja nu". Porque Oja ya di manda ua gui 'bahma'a ya.

²² Bi 'yembyo xadi p'uya:

—Da 'yehra pa gui nne gui nnuh'a ra pa da zohra N'yohu di 'ye mahets'i, pe hingu nnuh. ²³ Da 'yen'ahu yo ja'i'a ra pa'a: "Ma nuhu ninguehu", ogue "Ma nuhu ninguenea", da 'yen'ahu. 'Yo sa gui tenhu hapu di ma yo ja'i ngue gu'a honju. ²⁴ Porque nu'mo bi zonna pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i, gatho yo ja'i da hanydi. Tengutho 'mo bi yotra hui, to bi za handi, di njarb. ²⁵ Pe nuyá, jatho ngue 'be ga sagá xangu ra n'a, ngue hinda nu manhogá yo ja'i 'ba'cua ja ra ximhai. ²⁶ Tengutho ba nja'mo yo pa mamba m'mahra Noé, xquet'a ngu'a di nja'a ra pa da ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya. ²⁷ Porque nu'a ra pa'a, mi sihme yo ja'i, madj nhatj 'da, ja t'apyo t'ixu 'da. Pe himbi unna guenda yo ja'i te ja ngue di nja, asta ja gue'mo ra pa mi yatra Noé p'u ja ra barco. Mi nja ra ndate 'ye p'uya, bi juadi gatho yo ja'i. ²⁸ Njاربatho'a te bi nja'mo yo pa mi m'mahra Lot. Mi sihme yo ja'i, te'o di ntai, te'o i mpá, te'o tuhyo huahi, mi honnigu 'da. ²⁹ Pe nu'a ra pa bi sihra Lot ngue bi bomp'u ja ra hini Sodoma, ba hohmaya yo asufre ngue danzo, bi juadi gatho'u mi 'bop'u ja ra hini. ³⁰ Mahondi njاربatho yo ja'i 'mo ba ehra N'yohu di 'ye mahets'i ya.

³¹ Nu'a ra pa'a, nu ra ja'i di tohma xots'e ra ngu, 'yo di ena ngue di ma mbo ra ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui. Nu ra ja'i di 'yo ra 'befi, hini ma ra ngu ngue te da ha, sinoque da 'dagui n'nahmantho. ³² Dami b'emmhu'a te bi thohra xisu ra Lot. ³³ Nu'a te'o nne di mptommi ra ndate, gue'a di m'me'a. Pe nu'a te'o da 'yenna te conná nquecá, gue'a di nyan'a.

³⁴ Di xi'ahu ngue nu'a ra xui'a, yo n'ei di oxpu ja ra t'ots'i. N'na n'ei da ts'its'i, n'na n'ei da gohi. ³⁵ Yoho yo xisu 'dap'u di ncani. N'na n'ei da ts'its'i, n'na n'ei da gohi. ³⁶ Yoho yo n'yohu 'dap'u dadi mp'efi. N'na n'ei da ts'its'i, n'na n'ei da gohi.

³⁷ Mi 'yohyo ja'i na ra hya na, enyo ja'i p'uya:

—Ze hapu di nja na ra hya gui mmamp'uya gra hmu?

Mi dahra Jesus, bi 'yena:

—Nup'u di 'bahyo ja'i ni 'yup'u da thaspa ra guenda, ja di njap'u ra castigo.

18

Bi hycra hya ra Jesus ngue n'na ra 'danxu mi n'ast'abi.

¹ Bi hycra hya bi xihyo ja'i ra Jesus. Bi xanna yo ja'i ngue jatho zant'a da mat'Oja, hinha di gohyo mmai. ² Bi 'yembaya:

—Nup'u ja n'na ra hini, mi 'bop'u n'na ra ts'at'abi ngue hingu su ra mmic'eiui, ni xinga gue Oja di su. ³ Nu'a ra hini'a p'uya, xquet'a mi 'bop'u n'na ra 'danxu ngue njandyatho pap'u 'baha ts'at'abi ngue apra ts'at'abi ra nsuiui. ⁴ Nuna ra ts'at'abi, bi ma njammj pa ngue hingu orpa masu na ra 'danxu. Pe m'mefa p'uya, bi 'yena: "Nuga hini suga Oja, ni xinga guehma mmic'ei'be di su. ⁵ A nuyá, para ngue hini mantho di xunanyaga ua na ra 'dansu, ma ga orpa ra ts'at'abi, n'namhma ngue ya hini mantho da eh di xunanyagu".

⁶ Bi sigue bi 'yenna Jesus:

—Guehna ra hya bi manna ts'at'abi ngue ra ts'oc'ei naya. ⁷ Xi Oja ya, lua hinda 'yorpabi ra ts'at'abi ya yo ja'i xa huanhni, i nzofo ra pa ra xui? Xi'mo bi zofu, lua hinga 'be xta mats'i? ⁸ Di xi'ahu ngue n'na zihmantho da mats'i. Nu'mo bi zohra N'yohu di 'ye mahets'i, lua da dinyo ja'i di ec'ei ua ja ra ximhai?

Yoho yo n'yohu bi mara hmat'Oja p'u ja ra nija.

⁹ Mahombi hycj man'na ra hya bi xihyo ja'i ra Jesus, porque 'bahyo ja'i ena ngue man'na xanho ngue mi'da yo mmic'eiui. Bi 'yembyo ja'i p'uya:

¹⁰ —Yoho yo n'yohu bi ma ba mat'Oja p'u ja ra nija. Nu'a n'na n'ei, ra fariseo'a. Nu'a man'na n'ei p'uya, ra nguthai'a. ¹¹ Nu'a ra fariseo 'bai ha ga mmat'Oja, i ena: "Ma Oja'i, dadi ja mammedi' ngue nuga hini ot'a tengutho or'mi'da yo ja'i ngue yo be, yo ts'oc'ei, yo 'yots'om'mai. Ni xinga gue'a te o'na ra nguthai 'ba'cua di ot'a. ¹² Nuga nyondi n'na semana di et'a ma mmai. Nu'a te di taha, di hacra diezmo dadi uni", bi 'yena. ¹³ Pe nu'a ra nguthai p'uya, yap'utho ba m'mai. Ni xinga gue'a di nnosmaya, sinoque mente ponna tuya mente ena: "Ma Oja'i, dami hugagui. Nuga ja ma ts'ouqui", bi 'yena. ¹⁴ Di xi'ahu, ngue nu'a ra nguthai ba ehra ngu, pe ya bi hojpbabi Oja. A nuna man'na p'uya, hini na. Porque nu'a nne ngue man'na di hnu mansu, gue'a man'na ts'atho hnu mansu'a. Pe nu'a ot'e ngue hingu hnu mansu p'u ga mbeni, gue'a man'natho hnu mansu'a.

Ra Jesús bi xi Oja ngue di japyø basi.

¹⁵ Bi zixyø basi yø ja'i p'u 'buhra Jesús. I nnepyø ja'i ngue da dospa yø ya yø basi, 'ne da xi Oja ngue di japyø basi. Pe nu'mø mi nu ya yø xädi ra Jesús, bi hejpa yø ja'i bá zi yø basi. ¹⁶ Pe nuna ra Jesús bi zonyø basi, bi 'yembj:

—Damj hyehma yø basi da thocua di 'bai. Porque tengutho yø ja'i ya o rá 'ye Oja, xquet'a njarbatho ya yø basi ya. ¹⁷ Majuaní dí xi'ahú ngue n'na ra ja'i hingat' yøde tengutho n'na ra basi ngue ra 'yøde, hinda zä da zo rá 'ye Oja.

Ra mmemmeti himbi ne da 'yøte te bi xihra Jesús.

¹⁸ Nuna n'na ra n'yohu 'bet'o ngue yø judío bi 'yörpa ra nt'anni ra Jesús. Bi 'yembj:

—Ague grá hoga xämbate, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'e n'namhma ngue Oja di 'dacra 'da yø te para zantho? —bi 'yembj.

¹⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—¿Ua guí padí te guí mmanya, ngue guí enguí xanhogä? Porque hønse Oja xanho. ²⁰ Ua hinguí padí hanja'u yø hya di manda Oja ngue ena: “Yo grá 'yots'om'mäi. 'Yo grá hyote. 'Yo grá be. 'Yo to guí sänbä ra fehni. Damj su ni papá, damj su ni mamá” —bi 'yembj.

²¹ Nu'a ra n'yohu p'uya, bi 'yena:

—Nuya yø hya guí xicya, ya gä xtá øt'e asta gue me' mō mará ngüεgui.

²² Nuna ra hya bi mamp'uya, mi 'yøhra Jesús, bi 'yembj:

—Di 'behman'na ra hya ja ngue gui 'yøt'e. Damj pä te gä guí pets'i, gui unna menyu yø hyoya. Nu'mø gá 'yøt'aya, ya bí ja ni mmeti mahets'i p'uya. Bā ε p'uya, ga mmerp'u nná magä —bi 'yembj.

²³ Nuna ra n'yohu, nu'mø mi 'yøhna ra hya sifi, mambi dudrá mmui, porque mará ndømmemmeti.

Bi manna Jesús ngue Oja, hinte hembj.

²⁴ Mi nu ra Jesús ngue bi du rá mmui ra mmemmeti, bi 'yembyø xädi p'uya:

—Xandøn hennitho ha di n'unuyø mmemmeti ngue da zo rá 'ye Oja. ²⁵ Ya fadi ngue ra cameyo, hijnjam'mø da zä da thop'u ja rá xagu n'na ra 'yofani. Pe man'na xandøn hennitho ngue n'na ra mmemmeti di n'uní da zo rá 'ye Oja.

²⁶ Mi 'yøhyø xädi na ra hya bi manna Jesús, di n'yembj:

—Rá nzegui ya hijnonni ja'i da zä di nyannä te ya'mø —di n'yembj.

²⁷ Ra Jesús bi sigue bi 'yembj:

—Nu'a ngue yø ja'itho, hinda zä te da 'yøt'e. Pe Oja, hinte hembj.

Bi manna Jesús ngue di tocabi ra nho'u yø ja'i n'yoi p'u ni ma.

²⁸ Nuna ra Bedu bi 'yembj:

—Nugähe, ya xtá sohme p'u te gä dí peshe ngue dí ten'nahe.

²⁹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Majuani dí xi'ahu, ngue nu to gä xpá nzohyø ngu, xpá nzohrá papá 'nēhrá mamá, xpá nzohyø n'yohu, xpá nzohyø xisu, xpá nzohyø basi, ngue ørpa rá 'befi Oja, ³⁰ pe mente 'bucua ja ra ximhäi ra ja'i, nu'a ga ngu'a te xpá nzogui, man'natho xangu'a te da dñi. Ra pa di 'yep'u p'uya, di t'unna te para zantho.

Mahombj manna Jesús ngue da tho, pe bi ma ngue di bennate.

³¹ Bi zica n'nanni'u 'de'ma yoho yø xädi ra Jesús, bi 'yembj:

—A nuyá, ya nnä mähä Jerusalén. Nup'u, ja daní njap'u'a te gä bi 'yotyø pøngahya Oja, ngue te da thohra N'yohu bí 'ye mahets'i. ³² Di ndäpyø ts'oc'ei, ngue da n'yemahya, da zai, da zots'i. ³³ Di ani, m'mefa p'uya, da hyo. Pe rá hyu pa di bennate.

³⁴ Nu'u yø xädi himbi dñi hanja na ra hya xifi. 'Be ximbi n'yo yø mmui'a te ra hya bi xifi, porque nuya yø hya ya, xanhenñitho ha di fadi.

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra xädä.

³⁵ Nu'mø ni ma da zømp'u ja ra hñini Jericó ra Jesús, mi hup'u ja ra 'yu n'na ra xädä ngue äpra menyu yø ja'i thop'u. ³⁶ Mi 'yøde ngue thogui xangu yø ja'i, nu'a ra xädä p'uya bi 'yänni hanja ngue thohyø ja'i. ³⁷ Bi si p'uya, ngue nuna ja ngue da thop'u hudi, guehna ra Jesús ra mmengu Nazaret. ³⁸ Bi mahra mafi p'uya, bi 'yembj:

—Damj huegagui ague Jesús, rá mbom'meto'i ra David —bi 'yembj.

³⁹ Nu'u yø ja'i ni 'bet'o p'uya, di hejpi ngue hñndi mmafi. Pe rá xädä, ena man'na nts'edi ga mafi, bi 'yembj:

—Damj huegagui ague rá mbom'meto'i ra David.

⁴⁰ Bi m'mähra Jesús, bi manda bá ts'i ra xädä. Nu'mø ni ma da zøp'u 'bä p'uya, bi 'yembj:

⁴¹ —¿Te guí nne di nja'i?

Ra xädä p'uya, bi 'yena:

—Ague grá Hmu, dí nne ngue di nzø ma dä.

⁴² Ra Jesús bi 'yembrä xädä:

—Dj nzø ni dä 'mø. Bi zä'i ya ngue guí ec'cigui ngue jagä rá ts'edi ga øthe'i.

⁴³ Nu'a ra ora'a p'uya, 'bexpi nzø yø dä rá xädä. Bi merp'u ni ma rá Jesús, pe di ja mammaði Oja. Nuya gätho yø ja'i bi nu te bi nja, gä espabi Oja.

19

Ra Jesús bi nyqui ra Zaqueo.

¹ Mi yarbu ja ra hñini Jericó ra Jesús, ya ni 'yop'u ja ra hñini p'uya. ² Nu'a ra hñini'a, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ngue ra mmemmeti ni

hu ngue rá Zaqueo, rá hmu'ú to juhra mēnyu njuí. ³ Nuna rá Zaqueo p'uya, i nne dá nu rá Jesús ngue dá badi te'o. Pē hinguí sá dá hyannbaya, porque xangu yō ja'í n'yoiu rá Jesús, 'nē hinguí hēts'i. ⁴ I nne ngue dá nu xanho. Bi nti p'uya, ni 'bet'o. Bi nexa n'na rá za ngue rá sicómoro 'báp'u ja ngue danj nthohra Jesús. ⁵ Mj thop'u ja rá za tōhra Zaqueo ná rá Jesús, bi nōs'maya, bi 'yēmbi:

—Ague Zaqueo, bá cai n'na zihmantho, porque nuya ja ngue ga nsāyagá p'u ja ni ngu ya.

⁶ Nuna rá Zaqueo, n'nahmantho bá cai. Nup'u ja rá ngu, ja bi sáyabi p'u rá Jesús. ⁷ Yō ja'í p'uya, hĩmbi nu manho te otra Jesús, embi ngue guerp'u ja rá ngu rá ja'í ja rá ts'oqui ja sāya p'u. ⁸ Rá Zaqueo p'uya, bi m'mái, bi 'yēmbra Jesús:

—Nuya grá Hmu, nu'a te di pets'i, ga unná made yō hyoya. Nu'mō 'bui te'o man'na xangu xtá hannbi ngue'a hinni 'yup'u ga hannbi, pē ga cospabi ngoho parte'a te xtá hannbi —bi 'yēmbi.

⁹ Mj nya rá Jesús, bi 'yēna:

—Nu rá ora ja p'uya, ya di nyanna to 'buhra ngu jaua ya. Porque xquet'a 'nehna rá mbom'meto rá Abraham. ¹⁰ Porque rá N'yohu bí 'yē mahēts'i, bi 'yēhē dá hyonyo ja'í xa m'mēdi, ngue dá yaní.

Bi hycra hya rá Jesús ngue 'det'a yō mēnyu bi t'uni.

¹¹ Mēnte oxyo ja'í rá hya mmaná Jesús, bi hycra hya bi xi p'uya. Porque ya xmanguerp'u dá zōn'a Jerusalén. Nup'u ga mbēnyo ja'í p'uya, embi ngue 'bexti nēqui'a rá ora'a ngue di manda ua Oja. ¹² Bi 'yēmbyo ja'í p'uya:

—Mj 'bua n'na rá n'yohu ngue mj nnu mansu yō ja'í. Ya ja ngue dá ma n'na rá hāi yap'utho, ja di t'unnbu rá cargo ngue di ndast'abi p'u ja rá hāi 'bui, dá zōnna n'yohu, bi 'yēna: “Hĩndi nnegāhe ná rá n'yohu ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yēna. ¹³ Pē hante ngue dá ma rá n'yohu, bi zōnhj 'det'a yō hmiqūi. N'na ngu n'na yō hmiqūi, bi dápa n'na rá mēnyu xandōngu rá mui. Bi 'yēmbya: “Nuna rá mēnyu dá 'da'ahu ya, dami 'yōrpahu rá 'befi astā gue'mō dá pengā”. ¹⁴ Pē nuya yō mmēnguhē rá n'yohu, mj nnu man'u p'uya. Bi mēnyō m'mēnhj ngue dá mamp'u ha bi zōnna n'yohu, bi 'yēna: “Hĩndi nnegāhe ná rá n'yohu ngue di ndast'abi di mandagahe”, bi 'yēna. ¹⁵ Pē siempre bá t'ēts'i ngue bi ndast'abi ná rá n'yohu. Mj zōp'u ja rá hāi p'uya, bi manda bá ts'i'u yō hmiqūi xi unná mēnyu. I nne dá badi hangu xa ndaha n'na ngu n'na. ¹⁶ Nu'a rá mēdi bi zōp'uya, bi 'yēna: “Nu ni mēnyu gá dáqui, ya jap'u 'det'a yō mēnyu xa ndaha”. ¹⁷ Rá dast'abi p'uya, bi 'yēna: “Ya xanho 'mō, grá hoga mēfi. Madague'a zits'utho bi ma mafāti'i, pē gá pōngmanho. A nuyá, di exa'í ja ngue guí manda 'det'a yō danjhu

ya”. ¹⁸ Bi zōhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grá hmu, nu'a ni mēnyu gá dáqui, ya jap'u cat'a yō mēnyu xa ndaha”. ¹⁹ Bi t'ēmbaya: “Nu'í ya, di exa'í ngue guí manda cat'a yō hniñi”. ²⁰ Mj zōhman'na p'uya, bi 'yēna: “Ague grá hmu, ja ua ni mēnyu gá dáqui. Nugá dá 'ue rá bayu dá pets'i. ²¹ Porque di su'í ngue guí ya manzaqui, guí á'a te hĩncá táha. Guí xoc'a te hĩncá pēfi”. ²² Bi 'yēna dast'abi p'uya: “Hĩngrá hoga mēfi n'yō. Nu'a rá hya guí mmanya, gue'a gdá hats'a'í rá güenda'a ya. Porque guí ēngui ngue di ya manzaquigá. Guí ēngui ngue di hangá'a te hĩnxtá n'uni, ogue di ácá'a te hĩnxtá pēfi. ²³ Ķhanja ngue hĩngá dá ma mēnyugá p'u ja rá banco, n'namhma ngue nu'mō dá sōcua ja ma ngu, xtí ndácá'a te rá nzābi ma mēnyu?” ²⁴ Bi t'ēmp'u 'báp'u p'uya: “Hyannbui rá mēnyu ná, n'yō. Dami unui'a há 'det'a yō mēnyu”. ²⁵ Nu't s'to p'uya, bi 'yēna: “Ague grá hmu, pē ya há 'det'a yō mēnyu ná”. ²⁶ Bi 'yēna dast'abi p'uya: “Nugá di xi'ahu ngue nu'a ya há xangu, gue'a man'na di t'un'na. Pē nu'a zits'utho há, dá thannbabi a zits'u há. ²⁷ A nuyá, nu'u má nsuigá 'be hĩngui nneque xca ndast'abigá, bá siui ua ya. Ga nngú há gdi hyohu”.

Rá Jesús bi zōp'u ja rá hniñi Jerusalén.

²⁸ Mj juadi bi manna rá hya ná, rá Jesús bi thogui, i ma Jerusalén. ²⁹ Mj zōmp'u ja rá nyuni ja rá mbonza ja yō olivos, ja jarbutho rá hniñi Betfage 'nehra hniñi Betania. Bi 'yet'i yoho yō xadi p'uya. ³⁰ Bi 'yēmbi:

—Nj mē nu ja rá hniñi bí janu ya. Nu'mō gá cat'ui rá hniñi, guí tĩmmi p'u dá nthat'í n'na rá burru ma'da'yotho, hĩnjongui sá. Bá xoqui guá siui ua. ³¹ Nu'mō to dá 'yēn'auí, hanja ngue guí xocui rá burru, guí xihmj p'uya ngue honna Hmu.

³² Nu'u yō xadi p'uya, bi ma. Nup'u bi zōmp'uya, bi dīmp'u nthat'í rá burru, tengutho xi manna Jesús. ³³ Mj xojpaya, nu'u yō mmēmburru bi 'yēmbi:

—Ķhanja ngue guí xocui rá burru?

³⁴ Bi 'yēmbaya:

—Porque honna Hmu.

³⁵ Bi ts'ispabi rá burru rá Jesús. Nu'u yō xadi p'uya, bi gaspa rá burru yō tūhu yō ja'í ngue bi nōpa nts'at'í. Bi hyuxra burru rá Jesús, bi ma. ³⁶ Xangu yō ja'í di tansyō tūhu ngue pōp'u ja rá 'yu ja ngue dá thohra Jesús. ³⁷ Nu'mō ya xmanguerp'u dá zōn'a Jerusalén, ya 'yop'u ja rá ngai ja rá mbonza ja yō olivos. Bi mahra hmafi gátho yō xadi p'uya ngue di johya. I espabi Oja ngue yō milagro xi nurpi otra Jesús. ³⁸ Di n'yēmbi:

—Oja di japra dast'abi bá 'bēnhj ngue bi zōcua. Ya bi nhojpauí yō ja'í ná Oja bí 'bu mahēts'i. Nuya maguesē ná Oja bí 'bu mahēts'i ya.

³⁹ Bi 'yɛn'i'da yø fariseo n'youi yø ja'i p'uya:

—Ague grá xännbate, dami hejpa ni xädi. Yo di mmanña ra hya na.

⁴⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Di xi'aha ngue nu'mø da ma mahejpi ya yø ja'i ɛscagui ya, di nya yø do ja ua ngue da 'yɛscagui.

⁴¹ Mi zøn'a nenihni ra Jesús, bi hyandra hniñi Jerusalén. Bi nzomp'uya, ngue pañi te da tho'a m'mefa yø ja'i 'bu'p'u ja ra hniñi.

⁴² Bi 'yɛmbrá mehnini p'uya:

—Nu ra pa ja p'uya, di nnehmagá ngue gui pahmu hanja na ra hya da 'yøt'ahu ra nho. Pe njot'i ni n'yomfɛñihya ya. ⁴³ Da 'yɛhra pa ngue gui m'mu mman'ahu, di máts'a ni nsaihu, mathgt'i ra hniñi da 'yøtyø njuñi. Di nexpu di nexyø soldado da 'yøt'ahu ra tunhni, da 'yɛ'ahu made. ⁴⁴ Da t'ɛn'ahu hai p'uya, ngue da tho yø ja'i 'bu'cuu ja ra hniñi. Da ma nsadi yø ngu. Nguna di nja, porque himbi n'yo ni mmuihu'a ra pa bi zøcuu rá m'menhni Oja ngue xi'i ha gdi nyamhmu —bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi 'yetyø ja'i mi mpär'u ja ra thinnjá.

⁴⁵ Bi map'u ja ra nija ra Jesús. Gä bi 'yetyø ja'i mi mpär'u thinnjá p'uya. ⁴⁶ Bi 'yɛmbyø ja'i:

—Nup'u ja ra Maca Libro, nt'ot'i p'u ra hya ngue Oja i ɛna: “Nuna ma ngungä, ni hu ngue ra ngunga mhmat'Oja na”. Pe nu'ahu, gui øthu ngue ja di mpeti ua yø be.

⁴⁷ N'na pa ngu n'na pa bi xännbate p'u ja ra nija ra Jesús. Pe nu'u yø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛ'u yø xännbate ngue ra ley, 'nɛ'u yø n'yohu di manda p'u ja ra hniñi, gä honna forma ha di hyo ra Jesús. ⁴⁸ Pe hingui tñi ha di japi ngue di nja'a te mbɛni, porque gä 'bøtyø ja'i ngue øxra'ya mmanña Jesús.

20

Ra Jesús bi t'änni to bi unna nt'ɛdi'a te øt'e.

¹ N'na ra pa ya, nuna ra Jesús bi xännba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija, xihyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Bi zøhyø hmu yø mmäcja p'uya, 'nɛ'hyø xännbate ngue ra ley, bá 'yohu'u di manda p'u ja ra nija. ² Bi 'yɛmbrá Jesús:

—Ague n'yø, çhanja'a te fätr øt'e? To bi 'da'i ra nt'ɛdi'a te gui øt'e? —bi 'yɛmbi.

³ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugä xquet'a ga øt'ahu n'na ra nt'änni ya. Pe dami xicju hanja'a ra hya ga ä'n'nhu.

⁴ ÇTe'o bi unna nt'ɛdi ra Xuua bi xixyabi yø ja'i? ÇUa Oja bi unna nt'ɛdi, uague yø ja'itho ra nt'ɛdi'a te bi 'yøt'e?

⁵ Yø ja'i p'uya, di n'yänni te di dadí. Di n'yɛmbi:

—ÇTeni 'be'a ga xihmu ya 'mø? Nu'mø ga xihmu ngue Oja bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, da 'yɛñju p'uya: “Xina ra hya

bi manña Xuua conná gñeque, çhanja ngue hingá 'yɛc'ɛihu 'mø?”, da 'yɛñju p'uya. ⁶ A nu'mø ga xihmu ngue yø ja'itho bi unna nt'ɛdi te bi 'yøtra Xuua, di hyojthogahu yø ja'i ngue da mandogahu. Porque ç ɛ'ɛi yø ja'i ngue rá pøngahya Oja na ra Xuua.

⁷ Mi dahyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbrá Jesús:

—Hindi pacähe to bi unna nt'ɛdi'a te bi 'yøtra Xuua.

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ya hingá xicju na ra hya di ä'n'nhu, ni xinga gucä ga xi'ahu to di 'dacra nt'ɛdi te di øt'e.

Ra Jesús bi hyejpa ra hya n'na ra huahí ngue ra jomhmi.

⁹ Nuna ra Jesús, bi hyoni te gui hyejpa yø hya bi xihyø ja'i. Bi 'yɛmbi:

—Mi 'bu'a n'na ra n'yohu ngue bi 'yøt'a n'na rá nuu'uvu. M'mefa p'uya, bi hyoni to da gonhui rá huahí, n'namhmu ngue nu'mø bi nja yø uva, di t'unna mmɛhui'a te di tocabi. Bi ma p'uya, ya'atho yø pa i ma.

¹⁰ Mi zønna pa da thucyø uva p'uya, nuna ra mmɛhui bi menhna n'na rá hmiqiu ngue da tu yø uva di tocabi. Pe nu'u yø mefi mambi 'bu'p'u ja rá huahí, bi anña hmiqiu, bá ɛrbøya. Pe hñte bi unni. ¹¹ Ra mmɛhui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiqiu p'u bi ja rá huahí. Pe xquet'a ngut'atho bá ts'ui. Bi ma ma'ani, hñte bi t'unni. ¹² Ra mmɛhui p'uya, mahømbi menhman'na rá hmiqiu. Yø mefi p'uya, mahømbi antho, bá ɛt'i.

¹³ M'mefa p'uya, ɛnna mmɛhui: “ÇTeni 'be'a ga øt'a 'mø? Nuna ma ts'ant'u dadí madí, ma ga pennbi. Xamhmatho da nu mansu 'mø bi nuna”, bi 'yɛna. ¹⁴ Pe nu'mø mi zømp'u 'bøhyø mefi na rá ts'ant'u ra mmɛhui, di n'yɛmbyø mefi: “Nuna ya, guehna rá ts'ant'u ja ngue da gohmi rá huahí naya. Ma ga hohu ya, n'namhmu ngue ya ma mmɛtih ra huahí”, di n'yɛmbi. ¹⁵ Bi bennbabi rá ts'ant'u ra mmɛhui p'uya, bi gñimæxøts'e ra huahí, ja bá hop'u.

Ra Jesús bi 'yännyø ja'i p'uya, bi 'yɛmbi:

—Xi'mø ya gä bi nja ya yø hya di xi'ahu ya, çteni 'be'a da 'yøtra mmɛhui? ¹⁶ Siempre da ma ra mmɛhui, da ho yø mefi conhui rá huahí. N'an'yo mi da yø ja'i di fätr huahí p'uya.

Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, di n'yɛmbi:

—Yo da ne Oja ngue da ngu'a di nja —di n'yɛmbi.

¹⁷ Pe ra Jesús bi hyetyø ja'i, bi 'yɛmbi:

—Te 'be'a ga mbøn'a ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Nuna ra do himbi nu manho yo hyøñnigu, guehna ra do brá 'bebo p'u brá fahra jado na”, i ɛna. ¹⁸ Nu'mø da zoxra ja'i mæxøts'e ra do, da føhra ja'i. A nu'mø da dahra do ngue da zoxra ja'i, da xeni.

19 Nu'u yø hmü yø mmäcja 'ne'u yø xännbate ngue ra ley, bi ne xti benträ Jesús ngue xta ngot'i. Porque pahyø ja'i ngue go xihya yø hya bi hyecra Jesús. Pe hĩmbi zä xti bent'i, porque supĩ di mböcuc mi'da yø ja'i.

I nnepyo nsaiui ra Jesús ngue da 'yembĩ hingui ja ts'edi di njutra mēnyu nju.

20 Yø fariseo p'uya, bi mēnhñi to da juppatho häi te ga ya ra Jesús. Nuya bi 'benhñi xögue ya manhotho, tengutho 'mø ngue nmajuani yø hoja'i. I nnepe ngue di nja tema hya da djinnba ra Jesús ngue hinda gue'a da ma, para ngue da zäp'u di yapa m'mefa. 21 Janangue bi t'ørpa ra nt'anni na ra hya ja ua, bi t'embĩ:

—Ague grä xännbate, dí pacähe ngue gä xanho te guĩ mma, 'ne gä gue'a ra hya njuantho guĩ xännbate. 'Ne hingui su'a te mbēn'nä'i yø ja'i. Sinoque majuanĩ guĩ xännbate'a ra hya nne Oja ngue gdä n'yohu. 22 Damĩ xicje ya, çua xanho ngue di njutra mēnyu ährä dast'abi, uague hĩn'nä? —bi 'yembĩ.

23 Pe ra Jesús, ya padĩ te mbēnnbabi yø ja'i ngue'a ra nt'anni ørpe, bi 'yembüya:

—çHanja ngue guĩ sāmhyagahu? 24 Damĩ 'yurcahu ra mēnyu —bi 'yembĩ—. çTo rá hmi na n'youi ra mēnyu ja ua ya? çTo rá thuhu na ra thuhu n'youi na ra mēnyu? —bi 'yembĩ.

Mĩ dahya yauĩ ra Jesús, bi 'yembĩ:
—Guehna rá dast'abi naya —bi 'yembĩ.

25 Ra Jesús bi 'yembyø ja'i yauĩ:
—Nu'a ja ngue guĩ 'yøthu ya, damĩ unhnu ra mēnyu di tocabi rá dast'abi. Da gue Oja p'uya, damĩ unhnu'a te di tocabi —bi 'yembĩ.

26 Ya hĩmbi zä xta ndĩni ha xti gajpa häi'a ra hya ännbüya. Hante gue di 'yøtho'a ra hya i dahra Jesús. Ya hĩnte mambĩ mantho.

Bi manna Jesús ngue di bēnnate yø ánima.

27 M'mefa p'uya, bi ma 'da yø saduceo, nuya embi ngue hĩndi bēnnate yø ánima. Bi 'yembrä Jesús:

28 —Ague grä xännbate, nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: nu'mø bi dü n'na ra n'yohu, 'ne hĩndi m'mahyø basi, nu rá xisu ra ánima da zogui, nu'a rá n'yohu ra ánima gue'a di nthatui ra 'danxu'a, n'namhma ngue di m'mahyø basi tengutho 'mø xti m'mahyø basi ra ánima. 29 A nuyä, xi'mø di 'bu'i yoto ma'yohu ngue edadi ncü ya. Nu'a ra n'yohu ma da, di nthati. Pe da 'yehra pa da dü, 'ne hĩndi m'mahyø basi.

30 Janangue nu'a rá n'yohu ra ánima m'mefa bi m'mai, go di nthatui ra 'danxu'a. Pe xquet'a da du ra n'yohu, 'ne hĩndi m'mahyø basi. 31 Nu'a rá hyu rá n'yohu p'uya, høndi nthatui ra 'danxu 'mø bi dü rá n'yohu. Di siguetho di nthatra xisu 'mø bi dü rá ndø, asta gue'mø bi dü gä yoto ma'yohu. Gä di nthatui ra xisu, 'ne gä bi dü yø n'yohu. Pe hĩmbi m'mahyø basi. 32 Rá nzeGUI p'uya,

bi dü rá xisu. 33 A nuyä, xi'mø rá pa danĩ bēnnate yø ánima ya, çndana gue'a ya yoto ma'yohu rá mmēti rá xisu? Porque gä bi m'mahmi.

34 Mĩ dahra Jesús, bi 'yembĩ:

—Nua ja ra ximhäi, di nthatui yø xisu yø n'yohu. 35 Pe nu to di tocabi ra mmēnthi ngue di ma mahets'i 'mø bi bēnnate yø ánima, ya hĩn danĩ nthati. 36 Porque ya hĩnjonda dü, da gohi tengutho yø anxe. Ya yø basi Oja, porque da 'yøt'Oja ngue ma'da'yo høndi m'mai. 37 Nup'u ja ra hya bi 'yotra Moisés, ja di nequĩ p'u ngue di bēnnate yø ánima. Porque nt'ot'i p'u ra hya bi man'Oja 'mø mi nya p'u bi nzø ra ndat'o, ngue bi 'yena: “Guecä drä Ojagä ngue ra Abraham. Drä Ojagä ngue ra Isaac. Drä Ojagä ngue ra Jacob”, bi 'yēn'Oja. 38 Ja di nequĩ p'uya ngue nup'u 'bu Oja, hingui tu yø te yø ánima. Nup'u 'bu Oja, hĩnjongui tu.

39 Bi 'yēn'da yø xännbate ngue ra ley p'uya:

—Majuani'a guĩ mma, grä xännbate —bi 'yembĩ.

40 Pe ya bi zu xti sigue xta 'yørpa mi'da yø nt'anni p'uya.

Ra Jesús bi xihyø ja'i ngue ra Cristo hingra ja'itho.

41 Mĩ nya ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu'a ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi, i mmanyø ja'i ngue da gue'a n'na'u yø mbom'meto rá David. Nugä ga xi'ahu hanja ya, madague'a ngue rá mbom'meto rá David, pe nuna ra Cristo hingra ja'itho na. 42 Porque rá David, enna hya bi 'yørpa ja ra Salmo: “Nuna Oja, nu'mø mi zojbagui ma Hmu, nguna ra hya bi xifi, bi 'yembĩ: Damĩ miçua ja ma n'yēigä ya, 43 asta gue'mø ga øt'e ngue guĩ manda gätho'u nĩ nsaiui”, bi 'yembĩ. 44 Ja di nequĩ p'uya, ngue rá David, nu'mø nnønna Cristo, nĩ huñi ngue rá Hmu. Janangue rá Cristo di nequĩ ngue hingra ja'itho, madague'a ngue rá mbom'meto rá David.

Bi xihyø ja'i ra Jesús ngue di mfädi xanho, hĩnda hyätyø xännbate ngue ra ley.

45 Gä bi 'yøhyø ja'i ra hya bi manna Jesús ngue embyø xädi:

46 —Damĩ mfähmu xanho ya, 'yo di hä'ahu yø xännbate ngue ra ley. 'Yo guĩ øthu tengutho ga 'yo'u. Nuya yø n'yohu ya, di ho ngue søt'a häi yo he. Di ho ngue di respecta yø ja'i ha guĩ zengua p'u ja ra tai. Nup'u ja yø nija p'uya, huantho yø nthuts'i tate xanho ngue ja hup'u. Nup'u øt'a ngo yø ja'i p'uya, xquet'a nne ngue tate xtanh p'u da mi. 47 'Ne tunnba yø ngu yø 'danxu, i häti, embi ngue di xannbi te pets'i. Nuna ra hya ga ngorpa yø dä yo ja'i p'uya, nu'mø mmat'Oja, ndø ya'atho mmat'Oja. I nne da 'yembyø

ja'i ngue yø ndøhoga n'yohu. Pɛ nuyá, gue-hya mathoguiho ra castigo da thohya ngue gátho mi'da yø ja'i.

21

Ra 'danxu bi unna mɛnyu Oja.

¹ Nup'u ja ra nija, hɛtho ra Jesús ha ga yətyø mɛnyu yø mmɛmmeti p'u ja ra huada cə ra mɛnyu ngue ra ofrenda. ² Bi nu n'na ra 'danxu ngue ra zibøhyoya, xquet'a bi gət'i yoho yø zı xani p'u ja ra njamɛnyu. ³ Bi 'yɛnna Jesús:

—Majuani dí xi'ahu ngue ra zibøhyoya na ra 'danxu bi unna mɛnyu ya, pɛ man'natho nnu manho Oja'a rá mɛnyu bi unna, hinda gue'u yø mɛnyu mi'da yø ja'i di unı. ⁴ Porque nuyá mi'da yø ja'i, yø mmɛmmeti ya, pɛ gue'a rá mɛnyu xa pongui di unı. A nuna ra 'danxu, zits'u drá mɛnyu mi ha. Mi ja ngue xtá nzi rá mɛnyu bi unı.

Bi manna Jesús ngue bá ep'u ra pa da xotra nija.

⁵ Di c'a 'da yø ja'i te ja ra nija. I mmanyø ja'i ngue mazihotho gui nɛqui ra nija. Mazihotho gui nɛqui yø hmı yø do n'youi. Gui nhohra nija'a tema cosa di unyø ja'i ngue nnøpa ofrenda. Ra Jesús bi 'yɛmbi:

⁶—Ya gui nnuhu te ja ra nija ya. Pɛ nuna ra nija naya, bá ep'u ra pa da xotyø ja'i na. Xøgue di nxədi, hin hapu nmi nɛqui ra nija.

Bi manna Jesús te di nja hante rá nzequi yø pa.

⁷ Bi t'ännbaya, bi t'ɛmbi:

—Ague grá xännbate, njam'mø di nja ya yø hya gui mmanya, ngue da xotra nija yø ja'i? ¿Tema hmɛya di nja'mø ya ni ma da zønna pa di nja'a te gui mmanya?

⁸ Mi dahra Jesús, bi 'yɛmbyø xädi:

—Damı mfähmu xändøho, 'yo gui nne ngue to da hyä'ahu. Porque xangu yø ja'i di n'yo ngue da 'yɛmbyø ja'i: “Go guecä drá Cristogá ya”, da 'yɛmbi. Xquet'a da 'yɛna: “Nuya, ya da guehra ora jap'u da gua'a nximhäi ya”, da 'yɛna. Pɛ 'yo sä gui ɛc'eihu. ⁹ Nu'mø gá 'yøhmə ngue ya ja yø datunhı, ya di ndunhyø ja'i, 'yo sä gui sũhu. Porque jatho ngue ya ngu'a ja ngue di nja. Pɛ hinga gue'u yø hmɛya'u ngue rá nzequi.

¹⁰ Bi sigue bi 'yɛmbaya:

—Da nangyø nación ngue da 'yørpə ra tunhı mi'da yø nación. Da nangyø dast'abi ngue da 'yørpə ra tunhı mi'da yø dast'abi.

¹¹ Janjuani ngue di 'yan'ahäi. Di nja yø thuhu, di nja yø guehi. Di nsu yø ja'i 'mø bi nu yø hmɛya dá nja maya.

Bi xihyø xädi ra Jesús ngue da zä ra n'u, da ts'ui.

¹² Pɛ hante ngue di nja ya yø hya di xi'ahu ya, da gu'ahu yø ja'i ngue di bent'ahu, di dá'ahu p'u ja yø nija, da jo'ahu. Di ndä'ahu p'u

'bahyø dast'abi. Di ja'ahu p'u yø ja'i ngue gui ɛc'ɛigahu. ¹³ Ngue ngu'a di nja'ahu, nu'mø ya gdi yahu yø ts'ut'abi, ja gui xihmu p'u ra hoga 'da'yo hya p'uya. ¹⁴ Nu'mø bi ma ma bent'i'ahu, 'yo sä di tu ni mmäihw'a ra hya ja ngue gui xihmu ra ts'ut'abi. ¹⁵ Porque ga 'da'ahu ra hya, ngue gui padı te gui mmamhmu p'u 'bu'u di su'ahu. Hinjonda zä da dæcra hya ga 'da'ahu. ¹⁶ A nuyá, asta ni papæse di dá'ahu. Ni n'yohuse di dá'ahu. Ni mɛniise di dá'ahu, ni amigose di dá'ahu. Pɛ di m'mu'i da da tho'ahu. ¹⁷ Da zä'ahu yø ja'i ndap'u bi zä ngue gui ɛc'ɛigahu. ¹⁸ Pɛ ni xinga n'na ni xtahı di m'medi. ¹⁹ Nu'mø hingui hyɛgahu, gue'a di n'na'ahu ra 'da'yo te'a.

²⁰ Nu'mø gá nuhu ngue ya di mäsyø soldado ra hnini Jerusalén, gui pahmu p'uya ngue n'na zihmantho da ma majuadi ra hnini. ²¹ Nu'u yø mmɛngu p'u ja ra häi Judea, da 'dagui, di map'u ja yø xanthø. Nu'u di 'bup'u ja ra hnini Jerusalén, da 'dagui. A nu'u di 'yo ra 'befi, ya hındi map'u ja rá hnini. ²² Porque ya bi zøhra pa di nja ra castigo. Nu te gá nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, da gue'a ra ora'a ngue di nja'a. ²³ Hucate yø xisu di hadyø basi'a ra pa'a, ogue di sudyø basi. Porque ra ndate di nja ua ja ra häi. Ra ndussutho ra castigo da thohyø ja'i. ²⁴ Da tho yø ja'i conyø juai. Mi'da p'uya, da ts'ixa fädi, di ma ra fädi ndø yap'utho n'nanni yø häi. 'Nɛ nu'u yø ja'i hingyø judio p'uya, da nɛ'ahäi yø mmɛngu Jerusalén asta gue'mø da ne Oja di m'mehyø hya.

Bi manna Jesús ngue mahonda ɛcua ja ra ximhäi.

²⁵ Di nja yø hmɛya p'u ja ra hyadi, 'nɛp'u ja ra zana, 'nɛp'u ja yø sø. Nuya ja ra ximhäi p'uya, hinda badı te da 'yøtyø ja'i 'bup'u ja yø nación. Di nsu yø ja'i ngue'a gui thoni yø fanthe di ja ra jathe. ²⁶ Nu'mø bi zo yø mmai yø ja'i'a te ja ngue di nja ua ja ra ximhäi, asta da güentyø ja'i ngue ra ts'u. Nu te gá bi ja maya, gä di pädi hapu thoguı. ²⁷ Da thandra N'yohu di 'yɛ mɛhɛts'i ngue da n'youi ra gui. Da hnu ngue magues, porque mathoguiho ja rá ts'edi. ²⁸ Nu'mø ya bi mädi di nja ya yø hya ya, damı hya ra ts'edi gui juxni yahu, gui hyanthu mayá. Porque ya xma nguerputho da ɛhni Nyatehu.

Bi nhyepa ra hya n'na nza ra igo.

²⁹ Mahømbi hyɛi hman'na ra hya bi xihyø ja'i ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Gui nnuhu n'na ra za ra igo, ogue ndana bi zä ma za. ³⁰ Nu'mø ya bi c'ammı ngue bi 'dogui, gui pahmu p'uya ngue ya ni ma di pat'i xanho häi. ³¹ Nguna ra hya ja ngue di nja ya. Nu'mø gá nuhu ngue ya bi nja ya yø hya di xi'ahu, damı pahmu ngue ya xma nguerputho di manda Oja ua ja ra ximhäi. ³² Nuya yø hmɛya di xi'ahu ya, damı pahmu

ngue guehya di nja ya, hante gue da du y0 ja'i 'buhra pa ja p'uya. ³³ Nu te bi ja maya, 'ngcua ja ra hai, hingui zai. Pe nuna ra hya di mmannga, ja para zantho na.

³⁴ Damj mfaumu xanho, 'yo dadi mbentui ra nts'o ni mmuihu. Manma tha'i ngue gui ni'tihue, oge hondra mentyu gui ja ndummai ha gdi tumhmu. Porque nu'm0 bi zonna pa ra nze'gui, ja gui thambenihue, ya di jap'u. ³⁵ Tengutho 'm0 te bi zo ra 'dih, di njarbutho'a te da thogui gatho y0 ja'i 'bui ra nguni nximhai. ³⁶ Gue'a ngue gdi mfaumu xandorno'a. Damj mat'Ojahu hangu ra pa, n'namhna ngue gui mpomhmu ra ndate ja ngue di nja. Janangue da za gui somhmu p'u di 'buhra N'yohu di 'ye mahets'i.

³⁷ Nu'm0 ra pa, i xanbate p'u ja ra nija ra Jesus. Ra xui p'uya, pa bi op'u bi ja ra nyuni ja ra mbonza ja y0 olivos. ³⁸ Gatho y0 ja'i, xudi xudi pap'u ja ra nija ngue oxra hya mmanna Jesus.

22

Y0 nsuiui ra Jesus ya sannj ngue da hyo.

¹ Ya mi ts'udra ngo ngue ra pascua, guehna ra pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. ² Nu'u y0 hmu y0 mmacja 'nchyo xanbate ngue ra ley, guehya ya ra ya'atho y0 pa honi ha di hyo ra Jesus. Pe supi di mbocue yo ja'i.

³ Ra zithu p'uya bi yurba ja ra mmui ra Judas Iscariote, guehna n'na nc'ei'u 'de'ma yoho y0 xadi ra Jesus. ⁴ Nuna ra Judas, bi ma ba nyui y0 hmu y0 mmacja, 'nchyo n'yohu di manda p'u ja ra nija. Ba nheca hyui y0 mmacja ha di japi di dapra Jesus. ⁵ Ra ndijohya ya y0 mmacja 'm0 dini ha di zadi. Bi xihna ra Judas ngue di unna mentyu. ⁶ Bi nu manho te bi sihna ra Judas ngue di t'unna mentyu. Bi hyoni ha di japi ngue di dapy0 mmacja ra Jesus, pe da gue'a ra ora ngue 'buse ra Jesus.

Y0 xadi ra Jesus bi hoqui te da zi'a ra nde bi nsannigo ngue ra pascua.

⁷ Ya fuhra ngo guehya y0 pa ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. Guehna ra pa hode'yo y0 ja'i ngue sannigo, ngue di nzibde ngue ra pascua. ⁸ Nuna ra Jesus bi 'yetra Bedu 'ngra Xuua, bi 'yembj:

—Ni me ya, bi hocui'a te gdá nzibdehu, ga nsannigohu ngue ra pascua —bi 'yembj.

⁹ Bi 'yeni'u y0 xadi p'uya:

—ZHaru gui nne ga ma hocá'be'a te ga sihu p'uya?

¹⁰ Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Nu'm0 ga cut'ui mbo ra hnini, gui nthuei n'na ra n'yohu ni ma ra ngu, di tu n'na xoni ra dehe. Damj tennui haru da zoni. ¹¹ Gui 'yeniui ra mmgnigu p'uya: "Ra xanbate i ena: ZHaru ja ra cuarto ga nzibdehe ma xadi, ja ga sahe p'u ra ngo ngue ra pascua?" gui

'yeniui. ¹² Ra mmennigu p'uya da 'yut'au n'na ra dacuarto bi ja maya ra tocangu. Ja damj hocui p'u'a te ja ngue gdá nzibdehu p'uya.

¹³ Bi ma'u yoho y0 xadi mi yai ra Jesus. Mi zomp'u ja ra hnini, tengutho ra hya xi manna Jesus, gue'a bi nja'a. Bi dina ngu tengutho xi xifi, ja bi hojpu ra nzibde ngue ra pascua p'uya.

Ra Jesus bi zi ra nzibde ngue ra pascua.

¹⁴ Nu'm0 mi zonna ora di nsihme p'uya, nuna ra Jesus, gatho'u 'de'ma yoho y0 xadi, ga 'bup'u ja ra mexa. ¹⁵ Ra Jesus bi 'yena:

—Hante ngue da thogui, janjuani ngue sixa mpaha ma mmui ngue 'dau ga nsihme na ra ngo ngue ra pascua. ¹⁶ Porque di xi'ahu ngue ya hinni mantho ga nsannigohu, asta gue'm0 di nja'a te ja ngue di nja, ya gdi 'bahmu p'u ha di manda Oja p'uya.

¹⁷ Bi decra vaso p'uya ngue di ja mamma di Oja. Bi 'yembyo xadi p'uya:

—Damj ndarpuha naya, sihu 'da'its'u.

¹⁸ Porque di xi'ahu ngue ya hinni mantho ga sigá ra ngui ra uva, asta gue'm0 bi zonna pa di manda Oja ua ja ra ximhai.

¹⁹ M'mefa p'uya, bi hayiman'na ra thuhme. Mi ja mamma di Oja p'uya, bi xenna thuhme, bi uny0 xadi ngue da zi. Bi 'yembj:

—Nuna ya, guehna ma do'yoga naya. Nu'm0 ga sihu y0 pa di map'u naya, gue'a gdi benja'a ngue dadi da ma do'yo ngue da du conná gue'ahu.

²⁰ Mi juadi bi nsihme p'uya, bi decra vaso, bi 'yena:

—Nuna po ra vaso ja ua ya, guehna ra hmeya naya ngue nu'm0 da tu, di nja ra ts'edi ra 'da'yo cohi ot'ahu Oja. Porque di mfamma ji conná gue'ahu.

²¹ Nua ja ra mexa di simehu ya, 'bucua n'na nc'ei ngue jugatho hai, ya xa hyoni ha di japi ngue di dagui. ²² Nu ra N'yohu bi 'ye mahets'i ja ngue da tho. Nu te xpa ts'annbi ngue da thogui, da thomhma'a. Pe hague ngu ra castigo da thohna ra n'yohu di dagui.

²³ Bi mudi di n'yanni n'na ngu n'na p'uya te'o'a ja ngue di da ra Jesus.

Di ntør'mahya y0 xadi ra Jesus ndana ja ngue di m'met'o.

²⁴ Bi mudi bi njun'mahya y0 xadi ra Jesus ngue nne di m'met'o n'na ngu n'na. ²⁵ Pe ra Jesus bi 'yembj:

—Nup'u ja y0 naci3n, i 'buhyo dast'abi ngue di manda p'u ja y0 hai. Nu'a ra ts'ut'abi di manda y0 ja'i p'uya, i eny0 ja'i ngue xanho te 0rpabi ra ts'ut'abi. ²⁶ Pe nu'ahu, 'yo gui nne gui mandathohu y0 ja'i. Nu ra ja'i nne ngue xta nhe'ts'i ra cargo da mafi, guehna ra ja'i jatho ngue di mpefi da maxy0 mmic'eiui na. Nu'a da ne di m'met'o ngue gatho y0 amigo, guehna jatho da gohi ngue ni m'efithohu na.

27 Porque nuyá, ¿ndana gue'a nt'embj ma daya, gue'a hup'u ja ra mɛxa ma da, ua gue gue'a 'uite ma da? Uanguj hup'u ja ra mɛxa'a ma da. A nuyá, dí 'bucá ua ha guí 'bahmu ya, pɛ hin dadi mandathogá. Sinoque dadi mɛfi.

28 A nuyá, gue'ahxá xtá n'yohu mente yø pa xtá ságá ra n'u. 29 Ma Papá bá exqui ngue ga manda gátho yø ja'i. Nugá xquet'a dí exahya ya ngue 30 nup'u dadi mandagá, 'dap'u ga mmihmu p'u ja ra mɛxa ga nsihmɛhu. Guí mmihmu p'u ja yø nthuts'i ngue guí mandah'u 'de ma yo 'bui yø ja'i Israel.

I pahra Jesús ngue da zop'u m'ɛfa ra Bedu.

31 Nuná ra Jesús bi 'yɛmbrá Bedu: —Ague Bedu, nu'a rá zithu, ápra nt'ɛdi Oja ngue da hyonj ha dí japi ngue gui hyegahu p'u. 32 Pɛ xquet'a dí ápra mate Oja conná ngue'e ngue hingui 'behni nt'ɛc'ɛi. Pɛ nu'i 'mø bi n'yo ni mmái'a te guí øt'e, dami hatra ts'ɛdi ni cu.

33 Ra Bedu p'uya, bi 'yɛmbj: —Ague grá Hmu, nugá xquet'a dí 'bui madague'a 'da gdá mɛ fádi, ogue astá 'dap'u ga tui —bi 'yɛmbj.

34 Mj dahra Jesús, bi 'yɛmbrá Bedu: —Ague Bedu, nugá dí xi'i, nu'mø tobe hinda mahra øni, ya xqui cønga nhyundi, guí mma ngue hingui paqui —bi 'yɛmbj.

Ya bi zønna ora da ma ma'uni ra Jesús.

35 Bi 'yányø xádi ra Jesús, bi 'yɛmbj: —Xi'mø ma xi'áhu ngue hinte gui hyaxhu p'u gá máhá, xingra baxa, ni xingra njumenyu, 'nɛ hingui cux mi'da ni thixfanhu, ¿ua ja temá cosa gá 'behmu?

Bi 'yɛmbyø xádi p'uya:

—Hin'na, hinte bi m'ɛdi.

36 Mj dahra Jesús, bi 'yɛmbj:

—A nuyá, nu to ja rá baxa, da gats'i. Da gaxrá njumenyu. Nu to hin'yu rá juai, da má rá pahni ngue da dán'a n'na ra juai. 37 Porque dí xi'áhu ngue jatho ngue ga thocá'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: “Da tho tengutho n'na ra ts'oc'ɛi”, i ɛna. Porque nu'a te nt'ot'i ngue ga thocá, jatho ngue di njahma'a.

38 Nu'u yø xádi p'uya, bi 'yɛmbj:

—Ague grá Hmu, ja ua yoho yø juai.

Mj dahra Jesús, bi 'yɛna:

—Co nu'a 'mø —bi 'yɛmbj.

Ra Jesús bi mat'Oja p'u ja ra xequi ni hu ngue Getsemani.

39 Nup'u bi ja ra nyuni mambj o'a m'ɛt'o ra Jesús ja ra mbonza ja yø olivos, ja i map'u ra Jesús, bi máhá yø xádi. 40 Mj zømp'u ha ja ngue da zømp'uya, bi 'yɛmbyø xádi:

—Dami mat'Ojahu ya. Nu'mø hingá mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu.

41 Bi thohmits'u ní nguep'u ra Jesús. Nup'u bi zøni, tengu ga yap'u da zøn'a n'na ra do 'mø bi t'ɛi. Bi ndantyøhmü p'uya ngue da mat'Oja. 42 Bi 'yɛna:

—Ague ma Papá'i, nu'mø gdu nnu manho, dami yangui ngue'a ra ndate ja ngue ga thocá. Pɛ hinga nu'a go ga sänná gue'a di nja'a, sinoque nu te guí sänni, gue'a di nja'a —bi 'yɛna.

43 Bi nu p'uya ngue bi zø'a n'na ra anxɛ bí 'yɛ mahets'i, di hatra ts'ɛdi. 44 Nu'a ga ndár'ma n'u rá mmái'a te ja ngue da thogui, man'na ngue rá mmái ga mmat'Oja. Nu'u yø xánthe i ja, i 'yugui so hái, tengutho 'mø pønna ji p'u ja n'na ra ts'ɛt'i.

45 Mj juadi bi mat'Oja p'uya, bj nangui, bj map'u bi 'bahyø xádi. Nu'u yø xádi p'uya, ya mi áha, bi dapra t'ahá ngue ra dummai. 46 Bi 'yɛmbuya:

—¿Hanja ngue guí ahmi? Dami nangui, guí mmat'Ojahu. Nu'mø hingá mat'Ojahu, nthambenitho hinda gue'a gui 'yøthu.

Ya bi mbentra Jesús.

47 Mente yai yø xádi ra Jesús, bi zøhna ra Judas ni zi xangu yø ja'i. Guehna n'na nc'ɛi ya 'de'ma yoho yø xádi ra Jesús. Bi guat'i ngue bi zengua p'u 'bahra Jesús, bi zurpa rá hmi p'uya. 48 Nuná ra Jesús bi 'yɛmbj:

—Ague Judas, con n'na ra beso guí dá ra N'yohu bí 'yɛ mahets'i ya'mø.

49 Yø amigo ra Jesús mi nu te bi nja, bi 'yɛmbuya:

—Ague grá Hmu, ¿ua guí nne ga japhu ra juai? —bi 'yɛmbj.

50 Bi gaxrá juai n'na nc'ɛi rá xádi ra Jesús. Bi zennbabi rá 'yɛhe ra 'bet'o mmácja, bi hycjpa rá gu ngue rá n'yci.

51 Pɛ ra Jesús bi 'yɛmbj:

—Dami hycgui, 'yo gadi japhu —bi 'yɛmbj.

Nuná ra Jesús bi dapra rá gu na bi thajpa rá gu ngue bi 'yøthe. 52 Nuya yø hmu yø mmácja, 'nɛhyø policia fáhra njja, 'nɛhyø n'yohu 'bet'o p'u ja ra njja, gá ní 'yɛhra nzite. Ra Jesús bi 'yɛmbj:

—¿Ua guí ɛmhmu ngue drá begá, ngue guí cahu yø juai 'nɛ guí cahu yø za ngue gui benngahu? 53 Conque n'na pa ngu n'na pa nmi xännbá ra hya yø ja'i p'u ja ra njja. Uanguj xtá nzá ja xqui benngahu p'u. Pɛ ya guehna ra ora guí 'yohu naya, ngue nu'mø rá 'bexui i ja rá páhá ra zithu.

Bi manna Bedu ngue hingui padj te'o ra Jesús.

54 Ya bi bentyø ja'i ra Jesús. Bi zixpu ja rá ngu rá 'bet'o mmácja. Pɛ ra Bedu, ni 'befa ya'atho p'u ni ma yø ja'i ni zi ra Jesús. 55 Nup'u made rá dathi, bi t'u'a n'na ra sibi ngue bi mihyø ja'i di nhat'i. Xquet'a 'nɛhra Bedu bi mi ngue di nhat'i. 56 Nuná n'na ra xisu ngue ra gani p'u ja ra ngu, mi nu ra Bedu

ngue hup'u ja ra sibi. Bi za di het'i p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, xquet'a ra n'youi ra Jesus.

⁵⁷ Pe mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na cuo, hinda pacä na ra n'yohu gui mmana.

⁵⁸ Mi tho man'na ts'auquits'u p'uya, hombi nu man'na nc'ei p'u mi hihra Bedu, bi 'yembj:

—Nu'i, xquet'a ni n'youi'u tenna Jesus.

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Hin'na n'yö, hinga 'neca.

⁵⁹ Mi tho hman'na ora m'mefa p'uya, man'na nc'ei ngut'a bi ma, bi 'yembj:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bucua, ra n'youi ra Jesus, porque di nequi ngue ra mmengu Galilea na.

⁶⁰ Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yena:

—Ague n'yö, hinda pacä temä hya gui nne gui xicya.

Nu'a ra ora'a p'uya, tobe hin man'i juadi mmana Bedu'a te mma, bi mmahra oni p'uya. ⁶¹ Bi 'bätra Jesus ngue bi hyannbu bi hihra Bedu. Ra Bedu p'uya, bi zo ra mmäi na ra hya xi xihra Jesus ngue xi 'yembj: "Tobe hinda mahra oni, ya xqui cönga nhyundi, gui mma ngue hingui paqui", xi 'yembj. ⁶² Ra Bedu p'uya, asta ra zondummäi bi bö'n'athi.

Ra Jesus ra n'yemmahya yö ja'i.

⁶³ Nu'u yö n'yohu fähra Jesus, i thenni 'ne i pe'mi. ⁶⁴ Bi gorpa yö dä cona ulu, bi me'mi, bi 'yembj:

—Damj pahya te'o bi mep'a'i ya —bi 'yembj.

⁶⁵ Xangu mi'da yö hya xifi ngue ga ndenni.

Ya bi 'bup'u ja ra dajunta ra Jesus.

⁶⁶ Mi necahäi p'uya, bi mpeti gätho yö n'yohu di manda p'u ja ra nija, conyö hmu yö mmäcja, conyö xänbäte ngue ra ley. Ra dajunta bi nja, ja bi ts'ixpu ra Jesus ngue da t'örpa ra nt'anni, bi t'embj:

⁶⁷ —Damj xicje ya ngue'mö gue'e grä Cristo bä ex Oja ngue di ndast'abi, ogue hin'na. ¿Te gui mmana ra hya naya?

Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Nu'mö ga xi'ahu ngue guecä, hingui 'yec'eigaha. ⁶⁸ Nu'mö xinga ot'ahu n'na ra nt'anni p'uya, xquet'a hingui nne gui mmamhmu'a te ga an'nahu. 'Ne hingui nne gui thöghu p'uya. ⁶⁹ Ya ni ma da zönnä ora ya, ngue ra N'yohu bi 'yë mahets'i dani mmj'p'u ja ra n'yei Oja nuna jase ra ts'edi.

⁷⁰ Gätho yö ja'i p'uya bi 'yembj:

—¿Ua gui enä ngue gue'e rä Ts'ant'u'i Oja m'ö?

Mi dahra Jesus, bi 'yembyö ja'i:

—Ahä, go guecä tengutho gui mmamhmu.

⁷¹ Di n'yembyö ja'i p'uya:

—¿Teni 'be'a man'na mä testigo ga nnehu ya m'ö? Ya dä öschu ra hya pönnä ne ya.

23

Bi ts'ixpu 'bahra Pilato ra Jesus.

¹ Gä bi nangyö ja'i p'uya, bi zixpu 'bahra Pilato ra Jesus. ² Bi mahyö ja'i ngue di yapra Jesus, enyö ja'i:

—Di tinnbähe n'na ra hya na ra n'yohu 'bucua, ngue di ts'onnbä yö mmäi yö ja'i. I embj ngue hingui ja ngue di unyö ja'i ra menyu ähra dast'abi 'bu'a Roma. Xquet'a i mma ngue guehna ra Cristo na, i nne da ma ngue n'na ra dast'abi.

³ Ra Pilato bi 'yänna Jesus, bi 'yembj:

—¿Ua gue'e rä dast'abi i yö judío?

Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Ahä, go guecä tengutho ra hya gui mmana —bi 'yembj.

⁴ Ra Pilato bi 'yembyö hmu yö mmäcja, da guehmi'da yö ja'i:

—Hin temä ts'oqui di tinnbä na ra n'yohu 'bucua —bi 'yembj.

⁵ Pe yö ja'i mahömbi 'yena:

—Nuna ra hya xänbäte p'u ja ra häi Judea na, di ts'onnyö ja'i na ra hya na. Bi fu'a Galilea xänbäte ra hya, asta söcua ya.

Bi ts'ixpu 'bahra Herodes ra Jesus.

⁶ Mi 'yöhra Pilato na ra hya mmanyö ja'i, bi 'yännbaya ngue'mö ra mmengu p'u Galilea na ra Jesus. ⁷ Nu'mö mi xi p'uya ngue ja ra mmengu p'u, bi menbna na ra Herodes mi ndast'abi p'u Galilea. Porque ra Herodes, nu'u yö pa'u, mi 'bup'u Jerusalén. ⁸ Ra Herodes, nu'mö mi nu ra Jesus, emmei di johya. Porque ya rä ya'atho yö pa i nne da nu, ngue öde te mmanyö ja'i t'embj ötra Jesus. Mi t'ö'mi ngue da nurpi temä milagro da 'yöt'e. ⁹ Xangu yö nt'anni bi 'yörpe, pe ra Jesus hinte ga ndatho. ¹⁰ Xquet'a 'bup'u yö hmu yö mmäcja 'nhyö xänbäte ngue ra ley. Di yap'i hin'y'u p'u ra nze'gui. ¹¹ Nuna ra Herodes co 'nhyö soldado xquet'a himbi nu manho ra Jesus. I thenthö, bi hetä n'na rä he mazihotho tengutho rä he n'na ra dast'abi. Ra Herodes mahömbi menhna Jesus, i map'u 'bahra Pilato. ¹² Madague'a ma'di nsahmi m'met'o ra Pilato ra Herodes, pe bi n'amigo m'mefa.

Ya nts'anni ngue da tho ra Jesus.

¹³ Nuna ra Pilato bi peti gätho yö hmu yö mmäcja, gätho yö ts'ut'abi, gätho mi'da yö ja'i. ¹⁴ Bi 'yembj:

—Ya guä singahu ua na ra n'yohu 'bucua. Gui emhmu ngue di ts'onnyö ja'i. Pe ni hmi ni dähä hapu di anni, 'ne gui nnuhu ngue hin tema ts'oqui di tinnbabi ngue'a te gni yaphu. ¹⁵ Ni xinga guehra Herodes ngue xtabä ndinnba rä ts'oqui, porque bi costho hömöbi 'yecua. Ja gui nnuhu p'uya ngue hin tema hya di nequi para ngue da t'embj ja te ränge'u'a ngue da tho. ¹⁶ Nugä ga manda ngue da 'bei, pe ga thögue.

17 Ra Pilato i ja ngue da 'yot'e te ra costum-bre ja yø ja'i, nu'mø ra ngo ngue ra pascuá, pa mathøgue n'na ra ofádi. 18 Gátho yø ja'i p'uya, bi mahra mafi, i ena:

—Nuna ra Jesús da tho na. Go dami thøhra Barrabás.

19 Pe nuna ra Barrabás, guehna n'na nc'ei mi ofádi ngue ra 'yot'i sui, 'ne ra hyote p'u ja ra hniñi. 20 Ra Pilato hømbi xihyø ja'i ngue da zä di thøhra Jesús. 21 Pe yø ja'i p'uya, man'na nts'edi ga mafi, i ena:

—Da guatra pont'i. Da guatra pont'i ra Jesús.

22 Rá hyu ndi p'uya, bi 'yenná Pilato:

—¿Pe temá nts'o xa 'yø'na p'uya? Nugá hin temá ts'oqui di tinnbi ngue da t'embí da tho. Nugá ga manda da 'bei, pe ga thøgue.

23 Pe yø ja'i hingui säya ngue mafi, ädi ngue da ma maçuati ra pont'i ra Jesús. Nu'a ga mahyø ja'i co 'ne'u yø hmü yø mmäcja, bi nja'a te ädi. 24 Ra Pilato p'uya bi zänni ngue di nja'a te mmányø ja'i. 25 Bi ma mathøgue na ra Barrabás xi manyø ja'i ngue di nthøgue. Guehna xi jot'i ngue ra 'yot'i sui 'nehra hyote na. Go bi ndä na ra Jesús, i hnepe ngue da tho p'uya.

Ya cuatra pont'i ra Jesús.

26 Nu'mø mi ts'ixra Jesús ngue da tho, bi nthøui p'u ja ra 'yu n'na ra n'yohu xpi 'yehra 'befi ni hu ngue ra Simu, ra mmengu Cirene. Go bi njapi bi duxra pont'i na p'uya, ni 'befatho p'u ni ma ra Jesús.

27 Pe xangu yø ja'i bi denni. I ma'a nts'onj yø xisu, tu yø mmui ngue te da thøhra Jesús.

28 Pe bi hyetyø ja'i ra Jesús, bi 'yembí:

—Ague gyø xisu gui 'bøhma ua Jerusalén, 'yo gui zømhø conná ngueque. Sinoque dami nzonj ngue conná ngue'ahø 'ne conná nguehni basihø. 29 Porque da 'yehyø pa gui 'yemhmu: Xanho 'bai te'o hijnjo'o yø basi, ogue hĩmbi hya yø basi, ogue hĩmbi satate. 30 Yø ja'i p'uya da 'yembyø t'øhø: “Bá tãgui, gui soxçahe”. Da 'yembyø nyuni: “Dami cogbahe”, da 'yembí. 31 A nuya ngue hĩnte gadi øph'a gadi ømhmu ya, hague ngu ra n'u da tho'a ja rá ts'oqui 'mø.

32 Xquet'a ni ts'i yoho yø ts'oc'ei ngue 'dap'u da duui ra Jesús. 33 Mi zømp'u ja ra nyuni gui hutyø ja'i ngue ra Njuyaxhmu, ja bi ma maçuati p'u ra pont'i ra Jesús. 'Ne'u yoho yø ts'oc'ei bi ma maçuati ra pont'i, n'na rá n'yei, n'na rá gaha i gohi. 34 Nu'mø ema cuati ra pont'i ra Jesús, bi 'yena:

—Ma Papá'i, dami punnba yø ja'i 'bøcua, porque nuya hingui padí te øtya —bi 'yena.

Yø soldado p'uya bi ma ra taħa ngue to xtá ra taħa, gue'a da gaca n'na xequi rá he ra Jesús. 35 Yø ja'i 'bäp'u p'uya, i heħtho. Nu'u yø judío 'bet'o, i thenthø'u, i ena:

—Mi mmanna ra n'yohu ngue da yanyø ja'i. Pe di nyanse ya, ngue'mø majuaní

ngue guehna rá thanhni Oja nuna t'embí ra Cristo.

36 Yø soldado p'uya, xquet'a thenni. Bi guat'i ngue bi unna vino xa n'ixi da zi. 37 Bi t'embøya:

—Nu'mø gue'e rá dast'abi'i yø judío, dami nyanse ya'mø.

38 Nup'u ja rá ya ra pont'i, bi t'ot'a n'na ra letrero ngue ena: “Nuna ra n'yohu 'bøcua, guehna rá dast'abi yø judío na”. Ra letrero p'uya, nt'ot'i conná hya ngue ra griego, ra latin, ra ebreo.

39 Nuna n'na ra ts'oc'ei ya cuarbø ja ra pont'i p'uya, xquet'a thenni, bi 'yembí:

—Nu'mø gue'e grá Cristo, dami nyanse ya'mø. 'Necä'be gui nyan'be p'uya.

40 Nu'a man'na nc'ei ra ts'oc'ei bi 'yembrá amigo di yahni:

—Nu'i ni xingui su Oja, conque ya gui tup'u ja ra pont'i ya. 41 Nugui ja te rángue'a ngue di säui ra n'u, porque di jutui'a te xtá øt'ui. Ya ni 'yup'ua te di thøhmi. Pe nuna ra n'yohu 'bøcua, hin temá nts'o xa 'yø'na.

42 Bi 'yen'a m'mefa p'uya:

—Ague Jesús, nu'mø ra pa gui søhø ngue gui manda ua, gui mbøngui.

43 Mi dahra Jesús, bi 'yembí:

—Majuani dí xi'i, nuya ya ga m'mahmi p'u mahets'i ya.

Ya bi du ra Jesús.

44 Comma huxyadi, bi mudi bi m'mexui gá ra ximhäi astá hyu nde. 45 Ra hyadi bi m'mexui. Nu'a ra ulu mi zap'u ja ra goxthi nija bi hyehmade i gai ngue bi xet'i. 46 Bi 'yen'a n'na rá hmafi ra Jesús, bi 'yena:

—Ague ma Papá'i, dadi fat'a'i ma tegä ya —bi 'yena.

Høntho bi man'a p'uya, 'bexpi du. 47 N'na ra capita ngue ra mmengu Roma bi nu te bi nja, bi 'yespabi Oja p'uya, bi 'yena:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu 'bøcua, hĩn'yu rá ts'oqui na.

48 Gä bi nu yø ja'i mi 'bäp'u te bi nja. Bi ma yø ja'i p'uya, pe pøtyø tija ngue tu yø mmui.

49 Gátho'u yø mpadiui ra Jesús, conyø xisu bá nexa Galilea ngue tenni ha ni ma, yap'atho bi 'bäi, gá hantho te bi nja.

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

50 Mi 'bø'a n'na ra hoga n'yohu ni hu ngue ra José, mi øt'e te gä mmamp'u ja ra ley, ra mmengu p'u ja ra hniñi Arimatea ja ra häi Judea. 'Nehna di manda p'u ja ra nija na.

51 Xquet'a 'nehnä mi t'ø'mi ngue di manda ua Oja. Janangue hingui 'bøi ngue ra acuerdo'a te ra hya bi ts'ännbø ha bi mpøti yø ja'i.

52 Nuna ra n'yohu na, bi ma bá nyauí ra Pilato, bi 'yäp'a nt'edi ngue da hyäp'u ja ra pont'i ra Jesús. 53 Mi hyäp'u ja ra pont'i p'uya, bi 'uennbabi rá do'yo ra Jesús co n'na ra sávana ngue ra hoga ulu. Bi hyäxp'u ja ra panteøn xi ma nt'a'mi p'u bi ja n'na ra 'bido

ngue bá ägui. Nunā rā panteón, h̄injongui o.
54 Nde mbēh̄i'ā rā pa'a, ya dā yātrā pa ngue
rā ts'äya.

55 Nu'ū yō xisu bá nexā Galilea ngue bá
n'youi rā Jesús, bi mā bá nū rā n'yägui. Bi nū
ha bi t'ägui. 56 M̄i zōmp'ūya, bi d̄inj̄ ngue ya n'nann̄i
bi hocyō 'yēth̄i māzihotho ga yūn̄i ngue dā
goxrā ánima. Bi nsāya'ā rā pa ngue rā ts'äya
p'ūya, porque gue'a d̄i manda rā ley Oja'ā.

24

Ya bi bennate rā Jesús.

1 M̄i hyaxā rā pa ndomingo, zi xud̄itho bi
ma mahōn'ā yō xisu p'ū bi o rā Jesús. Bi
hyaxyō 'yēth̄i xi hoqui. Bi māhā m̄i'da yō
xisu. 2 M̄i zōmp'ūya, bi d̄inj̄ ngue ya n'nann̄i
'bennā do m̄i nnōpā n̄jū'm̄i rā panteón. 3 Bi
yut'ambo p'ūya, pē ya h̄imb̄i d̄imp'ū rā Jesús.
4 Bi nsu p'ūya, h̄ingui pad̄i te dā 'yōt'e. M̄i
nū p'ūya, 'bāp'ū yoho yō anxē di yoxn̄i yō he.
5 I hēmtho hāi'ū yō xisu ngue emmēi sū. Yō
anxē p'ūya, bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue gui homhm̄u ua mant'ägui'ā
ya 'bēi? 6 Ya h̄injō'ō ua, ya xā bēnnate. Dām̄i
bēmh̄m̄ rā hyā bi xi'āh̄u 'mō tobe mambi
'bātā Galilea. 7 Conque bi mā ngue rā N'yoh̄u
bi 'yē mahēts'j̄, m̄i ja ngue dā mā madāpi yō
jā'j̄ ja yō ts'oqui ngue di cuatrā pont'j̄. Rā
hyū pa p'ūya, di bēnnate.

8 Nu'ū yō xisu p'ūya, bi zo yō mm̄i nā rā
hyā xi mān'ā m'met'ō rā Jesús. 9 Nūya yō
xisu 'mō mambā pengb̄u ja rā panteón, nū'ā
te bá nū, bi xi'ū 'de'mā'da nc'ēi yō xādi rā
Jesús. Bi xifi gātho m̄i'da yō jā'j̄. 10 Nūya yō
xisu bi hyaspab̄i rā hyā ya yō xādi rā Jesús,
guehnā rā Maya Magdalena, 'nēhrā Juana,
'nēhrā Maya rā mamá rā Jacobo, 'nē hm̄i'da
yō xisu p'ūya. 11 Pē nūya bi thaspā rā hyā
p'ūya, h̄ingui ec'ēitho te mm̄anya yō xisu.
Sinoque ėntho: “Hāntho loco ya yō xisu”,
gue emmā ėntho.

12 Pē rā Bedu bi bōn'athi, bi ma
n'nahmantho p'ū bi ja rā panteón. M̄i
zōmp'ūya, bi hyē'tambo. Bi nū ngue ya
n'nann̄i 'bōnnā ūlu mant'ē rā Jesús. Bi
mengb̄u ha sāya p'ūya, pē di 'yōtho hanja'ā te
x̄i nja.

*Bi ntimm̄i p'ū ja rā 'yū yoho yō xādi rā
Jesús ngue man̄i map'ū ja rā h̄inj̄i Emaús.*

13 Nu'ū rā pa'a p'ūya, yoho yō xādi rā
Jesús man̄i map'ū ja rā h̄inj̄i Emaús. Nunā
rā h̄inj̄i nā, d̄i nsocui Jerusalén como
'de'mā'da kilómetro. 14 Mēnte 'yo, mēnte di
c'a'ā te x̄i nja. 15 Nunā rā Jesús m̄i zā m̄i zadi,
ya 'dap'ū n̄i n'yo. 16 Madagūe'ā ngue hēti,
pē ėnā te corpatho yō dā ngue h̄indā bad̄i
te'ō nā rā Jesús. 17 Rā Jesús bi 'yānnb̄aya, bi
'yēmbi:

—¿Ten̄i 'bē'a mā hyā gad̄i nxihm̄i mēnte
gui 'youi ua ja rā 'yū n'yō? Nup'ū nnā bēngā,
ėnā gue tū n̄i mm̄aiui.

18 Nunā n'na nc'ēi n̄i h̄u ngue rā Cleofas bi
'yēmbi:

—Gātho yō jā'j̄ bá 'yo Jerusalén, gā pad̄i te
bi nja mantenn̄i pa. 'Nē go gui 'yēnā ngue
h̄ingui pahya.

19 M̄i dāhrā Jesús, bi 'yēmp'ū yaui:

—¿Temā hyā n'yō?

Nu'ū ts'o p'ūya, bi 'yēnā:

—Xigūe rā Jesús nunā rā mmēngu
Nazaret. Guehnā n'na rā n'yoh̄u ngue rā
pōngahya Oja, d̄i nēcui ngue ja rā ts'ēdi ngue
bi 'yōtyō milagro, 'nē ja rā ts'ēdi ngue rā hyā
bi mā. Porque bi nū manho Oja te bi 'yōt'e,
dā guehyō jā'j̄ bi nū manho te bi 'yōt'e. 20 D̄i
mmāngā'be ngue nu'ū yō hm̄u yō mmāc̄ja,
dā gue'ū mā hm̄uh̄u d̄i manda p'ū ja rā n̄ija,
bi dā rā Jesús. Bi zixp̄u ja rā ts'ut'abi, ja bā
ts'ānnb̄u ngue dā dup'ū ja rā pont'j̄. 21 Pē
nugāhe nm̄i ėngāhe ngue nunā rā n'yoh̄u
nā, guehnā x̄tā nyanyō judío nā. A nūyā,
ya māngunde bi nja nā rā hyā d̄i xi'ā'be ya.
22 Nu'ū 'da yō xisu 'da'igū mā nt'ēc'ēihe, xā
pijthogāhe. Porque xā mma mxud̄itho p'ū
mamb̄i o rā ánima. 23 Pē ya h̄inj̄onxp̄a nd̄inj̄i
ngue di op'ū. Xp̄a mmengb̄aya, xā xic̄ie
ngue x̄i nū yō anxē. A nū'ū yō anxē p'ūya,
j̄ mma ngue ya 'bōhnā rā Jesús. 24 'Bexque'ā
p'ūya, nū'ū 'da mā n'yoh̄e xā mm̄ap'ū mamb̄i
o rā ánima, pē xā nd̄inj̄i tengutho rā hyā xā
mm̄anyō xisu. Pē rā Jesús ya h̄inxā hn̄u nā
'nā.

25 Nunā rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua h̄ingui ts'ū di 'yo n̄i mm̄ih̄u'ā te
rā hyā i ja? ¿Ua h̄inj̄am'mō gui ōhm̄u para
ngue gui 'yēc'ēih̄u'ā te gā rā hyā bi manyō
pōngahya Oja? 26 ¿Ua h̄ingui pahm̄u ngue rā
Cristo m̄i ja ngue dā zā rā n'ā hante ngue d̄i
nd̄ast'abi ngue d̄i mandā ua?

27 Ya bi dā m̄i bi xifi gātho'ū yō hyā nt'ot'i
p'ū ja rā Macā Libro ngue'ā te gui c'ā rā Jesús.
Bi d̄unnbab̄i'ā te mm̄amp'ū ja yō libro bi
'yotrā Moisés. Bi sigue bi xi m̄i'da yō hyā te
gā nt'ot'i p'ū ja yō libro bi 'yotyō pōngahya
Oja.

28 Nu'mō m̄i zōmp'ū ja rā h̄inj̄i man̄i ma
p'ūya, rā Jesús bi 'yōt'e ngue ėnā xō nne dā
thogui. 29 Pē nu'ū yō n'yoh̄u p'ūya, bi japi
ngue d̄i nsāya, bi 'yēmbi:

—Ma 'daua gā nsāyah̄u. Gūi nnu ngue ya
bi nde. Ya n̄i mā dā dāhrā nxūj̄.

Bi yut'ambo rā ngu rā Jesús ngue d̄i nsāya.
30 M̄i m̄ip'ū ja rā mēxa p'ūya ngue d̄i ns̄ihmē.
Bi hyāc̄rā thuhmē, bi ja mām̄ad̄i Oja. Bi
xēmp'ūya, bi un'ū hup'ū ja rā mēxa. 31 Nu'ū
rā ora'ā p'ūya, bi xohyō n'yomfēn̄i ngue bi
bad̄i te'ō. Pē 'bexpi m'mērp̄atho rā Jesús.
32 D̄i n'yēmbi n'na ngu nā p'ūya:

—Pē uangui hurcā mā mm̄aiui mēnte
darā yah̄u gā rā 'yū, 'nē bi xicui temā hyā
nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro.

33 Ya h̄inte mamb̄i dō'm̄i. Bi d̄inj̄i ngue ya
'bexque'ā, j̄ ma Jerusalén. Bi d̄inj̄i ngue ya

xī mpeti'ū 'de'mā'da yø xādi rā Jesús co 'nē'ū mī'da yø n'yohū. ³⁴A nūya xī mpeti p'ūya, bi 'yēmbya ja bi zøhø:

—Majuani xā bēnnate rā Hmū n'yø. Ya xā nny rā Bedu.

³⁵A nūya ja bi zø p'ūya, xquet'a bī mā te xi thop'ū ja rā 'yū. Bī mā ngue hīngui pādī te'o nā rā Jesús mēnte yaui, bi bađī, ja gue'mø mī xēnnā thūhmē.

Ya bi zømp'ū 'būhyø xādi rā Jesús.

³⁶Mēnte tobe di yahniho'ū yo nc'ēi, ngue mma te xī nū, mī dambēni p'ūya, ya 'bāp'ū made rā Jesús. Bi zēngua p'ūya, bi 'yēmbi:

—Dā hyū nī mmāihū ya —bi 'yēmbi.

³⁷A nū'ū yø xādi p'ūya, di fetyø mmāi ngue sū. I ēnā ngue rā 'yø'a hēti. ³⁸Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Hanja ngue guí sūhū? ¿Hanja ngue guí ēmhū ngue hīmma juani dī 'bucā ua? ³⁹Dāmī nurcahū mā 'yē 'nēhma gua. Guí nnuhū ngue xquecthocā. Dāmī thānju n'namhū guí nnuhū ngue guēcā. A nū'a rā 'yø, rā ndahitho'a, hīn'yū rá do'yo'a. Pē nugā guí nnuhū ngue drā ja'ī.

⁴⁰Mī juadi bi xi'a ngu'a p'ūya, bi 'yutyø 'yē 'nēhyø gua ha bī mē yø clavo. ⁴¹Pē nū'ū yø xādi hīngā ē'ēc'ēi xanho, ngue'a guí johya 'nē ēnā sudyø n'yomfēni. Pē rā Jesús bi 'yēmbi:

—¿Ua hīngui ts'ū ua te gā sigā ts'ū? —bi 'yēmbi.

⁴²Bi unna n'na xēqui rā huā ngue nthaxī p'ūya, 'nē bi unna n'na mhmē rā t'afi t'asa.

⁴³Bi hyamp'ūya, yø hmī yø dā yø xādi p'ū ha bi zi. ⁴⁴Bi 'yēmbūya:

—Nūnā te dá thocā ya, guehna rā hyā ya xtā xi'āhū m'met'o nā. Ya xtā xi'āhū ngue mī jatho dī nja'a te nt'ot'i p'ū ja rā Macā Libro. Porque rā Moisés co 'nē'ū mī'da yø pøngahya Oja, bi 'yot'a te ja ngue gā thocā, xquet'a ngu'a mmāmp'ū ja yø Salmo.

⁴⁵Bi xojpā yø n'yomfēni p'ūya, ngue dā dīni te mmāmp'ū ja rā Macā Libro. ⁴⁶Bi 'yēmbūya:

—Ya ngu'a nt'ot'i ngue rā Cristo i ja ngue dā tho. Rā hyū pa p'ūya, di bēnnate p'ū dā nt'āgui. ⁴⁷Guehna rā hyā dā thaspabi yø ja'ī 'bai ndap'ū bi zā yø nación, connā nt'ēdī rā Jesús, nū to dā hyep'ū rā nts'o ga 'yo, di pūnnbabi yø ts'oqui. Pē rá māditho dā manā hyā p'ū Jerusalén. ⁴⁸Nuyā, go guí xihmū yø ja'ī nā te gā nūhū dā thocā ya. ⁴⁹Nūnā rā hyā bi yat'āhū mā Papāgā, gā ma pēnhnā nāya. Pē 'yogui 'uehmū ua ja rā hīniñi Jerusalén asta gue'mø bī n'na'āhū rā ts'ēdi di 'yē māhēts'i, ya guí mmāhā p'ūya.

Bī ma mēhēts'i rā Jesús.

⁵⁰Bi gūpū mī 'būhyø xādi rā Jesús, i map'ū jonā hīniñi Betania. Bī macyø 'yē p'ūya ngue di japi. ⁵¹Mēnte di japūya, hētho ha i nangui, bī ma māhēts'i. ⁵²Mī juadi bi danne'ū yø xādi, bī mengui, i ma Jerusalén.

Janjuanī ngue di johya. ⁵³N'na pa ngu n'na pa, i pa nija ngue bađī ja mamādi Oja.

Rá Xuua Nana rá Xuua, ja ua yø hya bi 'yo't'i ngue te bi 'yøtra ra Jesucristo.

Rá Ts'ant'u Oja øt'e ngue fadi hanja Oja.

¹ Nuna rá Ts'ant'u Oja guehna øt'e ngue fadi hanja Oja na. Ya mi 'b'u'mø mi nhohra ximhái. 'Dap'u 'b'uhmi Oja, pe 'nehna Oja na. ² Hante ngue di nhohra ximhái, ya rá n'youi Oja. ³ Go bi hoqui gátho yø cosa ja na, tengutho bá ne Oja ngue bi nja. Nu hangu yø cosa ja ya, hin'y'u n'na ra cosa ngue hinxti hoqui. ⁴ Nuna go bádi unna 'da'yo te na. Guehna xojpa yø mmái yø ja'i ngue da bádi ndana majuanj. Nuna bádi unna 'da'yo te, tengutho n'na ra nyot'i ngue xojpa yø mmái yø ja'i. ⁵ Nu rá nyot'i di yorb'u ja ra 'bexui, pe hingui hátra 'bexui di 'berpabi'a gui yot'i.

⁶ Nuna Oja, bi menhna n'na ra n'yohu ni hu ngue rá Xuua. ⁷ Bi menhni ngue da xihyø ja'i te'o na da xojpa yø mmái yø ja'i. I nnepe ngue guehna da 'yec'ei gátho yø ja'i na. ⁸ Nuna rá Xuua, hinga guehna ja ngue da xojpa yø mmái yø ja'i na. Sinoque bi 'benhni ngue da xihyø ja'i ndana da xojpa yø mmái yø ja'i. ⁹ Nuna bi zøcua ja ra ximhái, guehna majuanj ngue xojpa yø mmái gátho yø ja'i na.

¹⁰ Nuna rá Ts'ant'u Oja bi m'mæcua ja ra ximhái. Madague'a ngue go bi hocra ximhái na, pe himbi bahyø ja'i te'o na. ¹¹ Bi m'mæp'u ja rá hái, pe himbi nu manho yø mmængu'u. ¹² Pe nuya to gá bi nu manho, 'ne bi 'yec'ei ngue guehna ra Yante na, guehya bi unna nt'edi bi gohi ngue yø basi Oja ya. ¹³ Nu'a i gohi ngue yø basi Oja yø ja'i, himma 'da'yo 'bui tengutho ga 'buhyø basi yø ja'i, ogue dra ja'itho xta nnepe ngue bi njap'u. Sinoque guesc Oja bi ne bi 'yøt'e ngue yø basi yø ja'i.

¹⁴ Nuna øt'e ngue fadi hanja Oja ya, bi nja'i na. Bi m'mæcua di 'buhmu. Pe dá nuhe ngue maguesc. Maguesc porque rá 'dants'ant'u Oja. Gá majuanj te bi ma, 'ne hinha rá nzequi di mahyø ja'i. ¹⁵ Nuna rá Xuua, bi xihyø ja'i te'o na, bi 'yembj:

—Nuna ya, guehna nmj mmangá m'met'o naya. Porque ya xta mangá ngue di ena: “Nuna da ep'u m'mefa, man'na tate na ngue nugá, porque hante ngue ga m'mæcá, ya mi 'buhna”.

¹⁶ Nu'a te gá bádi unj, gá di tocagahu. Bádi thjpatho rá mate badi unj hinha rá nzequi. ¹⁷ Conná guehna Moisés bi fahrá ley Oja. Pe conná guehna Jesucristo bi fahrá mate Oja, 'ne bi fahna ra hya majuanj. ¹⁸ Nuna Oja hinjam'mø to di nnu na. Hønt'a rá 'dants'ant'u Oja bi 'bæp'u bí 'bæhrá Papá, go bi má hanja Oja na.

Rá Xuua nuna bi 'yøtra nxixya bi ma hanja na ra Jesucristo.

¹⁹ Nu'u yø judío 'bet'o p'u Jerusalén bi menhyø mmæcja bi me yø n'yohu ja yø 'bæfi p'u ja ra njja. Bi map'u 'bæhna Xuua ngue bá anni te'o. ²⁰ Rá Xuua p'uya, njuantho bi ma, bi 'yena:

—Hinga guecá na ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi —bi 'yena.

²¹ Mahømbi 'yännbaya, bi 'yembj:

—¿Pe te'o'i p'uya? ¿Ua gue gue'e na ra pøngahya Elías?

Mi dahra Xuua p'uya, bi 'yembj:

—Hinga guecá.

Bi 'yänni mahøn'a p'uya, bi 'yembj:

—Masque gue'e na ra pøngahya ja ngue da ecua m'ø —bi 'yembj.

Bi 'yena mahøn'a p'uya:

—Hin'na.

²² Bi t'æmbøya:

—Pe ¿te'o'i p'uya? Damj xicje n'namhma ga haspahe ra hya'u to xpa menngahe. Damj ma te'o'i.

²³ Mi dahra Xuua, bi 'yena:

—Go guecá na bi mmanna pøngahya Isaías ngue bi 'yena: “Di m'mæ'a n'na nc'ei ngue nts'edi di manna hya p'u ja ra dapo. Da 'yena: Damj nsáhu ya, porque ya ni ma da ep'u ra Hmu”, bi 'yena.

²⁴ Nuna yø n'yohu bi ma bá nyauí ra Xuua, guehya yø m'menhni yø fariseo ya.

²⁵ Mahømbi 'yännbaya, bi 'yembj:

—¿Pe hanja ngue gui øtra nxixya 'mø ngue hinga gue'e na ra Cristo, ni xingrá Elías, ni xingrá pøngahya di xi'i?

²⁶ Mi dahra Xuua, bi 'yembj yø ja'i:

—Nugá di øtra nxixya conná dehe. Pe nuua di 'buhmu, 'yo ua n'na nc'ei ngue hingui fadi te'o. ²⁷ Nugá dá 'bet'o, pe nuna di xi'ahu da ep'u m'mefa na. Man'na tate na ngue nugá. ¿Haru gue ga sacá tengu na?

²⁸ Gá guehya yø hya ja ua bi manna Xuua p'u ja ra hñini Betábara, man'na nguadi ra dathe Jordán mambj øtra nxixya.

Bi manna Xuua te'o na ra Jesús.

²⁹ Mi hyaxpøya, bi nu rá Xuua ngue mmap'u ra Jesús da zømp'u ha 'bái. Bi xihyø ja'i p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra n'yohu bá ecua ya, guehna da hnøpa 'bøt'e naya. Tengutho ra de'yo thop'u ja ra njja ngue pa m'møt'e, di njarb'u na. Porque guehna bá pæn'Oja na, ngue di hojpa yø ts'oqui yø ja'i 'bui gá rá ngani nximhái.

³⁰ Guehna dá mmangá 'mø di xi'ahu naya ngue di ena: “Nugá dá 'bet'o, pe bá ep'u man'na ra n'yohu tate ngue nugá. Porque hante ngue ga m'mæcá, ya mi 'buhna”.

³¹ Nugá xquet'a hinmi pacá te'o na t'æmbj ra Cristo, pe bá 'benngui ngue ga xixyabi yø ja'i, 'ne ga japi gátho yø judío ngue da bádi te'o na ra Cristo.

³² Maḥombi 'yenna Xuua:

—Dá nugá ra Espíritu Santo bí 'yε maḥets'i tengutho n'na ra paloma ngue bí zop'u 'báhra Jesús ngue dí n'youi. ³³ Nugá tobe hĩnmĩ paçá te'o na ra Cristo, pε nu'mø mambá 'bennguĩ ngue ga xixyabi yø ja'i conná dehe, Oja bí 'yεngui: "Nuna ra n'yohu guĩ nnuĩpi ngue dá zøhra Espíritu Santo p'u ja rá ya, guehna dá japyø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espíritu Santo na", bí 'yεngui. ³⁴ Nguna dá nugá ya, janangue dadi jagá majuanĩ ngue guehna rá Ts'unt'u Oja na.

Yø mudi xádi ra Jesús.

³⁵ Mĩ hyaxpaya, maḥon'a 'bap'u ra Xuua n'youi yoho yø xádi. ³⁶ Nu'mø mĩ nu ngue bí thop'u ra Jesús, ra Xuua bí 'yεna:

—Nuna bá εcua ya, guehna bá pen'Oja ngue dá nopa 'bøt'e yø ja'i na, tengutho ra de'yo thop'u ja rá nija ngue pa m'møt'e.

³⁷ Nuna ra hya bí manna Xuua, mĩ zã mĩ 'yø'u yoho yø xádi, bí denna Jesús. ³⁸ Ra Jesús bí nyεgui, bí nu ngue nĩ thenni. Bí 'yεmbya nĩ denñi:

—εTe guĩ hommĩ ya?

Nu'u nĩ denñi bí 'yεmbi:

—Ague grá xännbate, çhapu guĩ säya?

³⁹ Mĩ dahra Jesús, bí 'yεmbi:

—Ma ga mmähä, ga ut'au.

Bí mε p'uya, bí 'yuti hapu säya. Nu'a ra ora'a, ya mmap'u 'det'a xudi. Pε ja bá the'inde p'u bí zoni.

⁴⁰ Nuna n'na nc'ei bí 'yøde te mmanna Xuua, bí denna Jesús, guehna ra Andre rá n'yohu ra Bedu na. ⁴¹ Nuna ra Andre 'bexpi ma bá honná n'yohu Bedu. Bí 'yεmbi:

—Dá tingä'be ra Mesías —bí 'yεmbi.

Nuna ra Mesías i nne dá ma ngue guehna ra Cristo bá εx Oja ngue dí ndast'abi. ⁴² Nuna ra Andre p'uya, bí zixrå n'yohu p'u 'bøhra Jesús. Pε mĩ nu ra Jesús, bí 'yεmbi:

—Gue'e grá Simu, rá ts'unt'u' ra Jonás. Nuya gdi hu ngue grá Cefas, 'ne gdi Bedu ya.

Ra Jesús bí zixrå Lipe connq Natanael.

⁴³ Mĩ hyaxpaya, bí map'u ja rá häi Galilea ra Jesús. Hante ngue dá ma, bí nthēui ra Lipe, bí 'yεmbi:

—Ma ga mmep'u ga mmagä ague Lipe.

⁴⁴ Nuna ra Lipe, ra mmengü p'u ja rá hñinĩ Betsaida. Xquet'a ra mmengü p'u na ra Andre 'nçhra Bedu. ⁴⁵ Nuna ra Lipe bí ma bá honná Natanael. Bí 'yεmbi:

—Dá tingä'be na ra n'yohu mmamp'u ja rá Maça Libro bí 'yotra Moisés dá gue'u mĩ'da yø pøngahya. Guehna rá ts'unt'u ra José, nuna ra Jesús ra mmengü Nazaret.

⁴⁶ Mĩ dahra Natanael, bí 'yεna:

—Xip'u Nazaret, çua dá zã dá pømp'u n'na nc'ei ngue xtãho?

Bí 'yεnna Lipe p'uya:

—Gue mmεxä guĩ nnu.

⁴⁷ Mĩ nu ra Jesús ngue mmap'u ra Natanael dá guarbu 'bai, bí 'yεmbuya:

—Ya guĩ nnuhu ya, bá εcua n'na ra judío ngue majuanĩ xanho te ga 'yo, 'ne hĩngra fεhñitho.

⁴⁸ Ra Natanael bí 'yännbua, bí 'yεmbi:

—çHague go gnĩ paquĩ?

Mĩ dahra Jesús, bí 'yεmbi:

—Conque nu'mø tobe hĩmmanĩ zo'ĩ ra Lipe ya, dí nnu'ĩ 'mø guĩ 'bap'u 'báhra za ngue ra igo.

⁴⁹ Bí 'yεnna Natanael:

—Ague grá xännbate, gue'e rá Ts'unt'u' Oja. Gue'e rá dast'abi' yø judío.

⁵⁰ Mĩ dahra Jesús, bí 'yεmbi:

—Hønt'a guĩ 'yεçigui'a ya, ngue dí xi'ĩ ngue dí nnu'ĩ 'mø guĩ 'bap'u 'báhra igo ya. A nuyá, man'na xanhenni yø cosa guĩ nnu ya, para ngue man'na gdi pađi xanho te'ogä.

⁵¹ Maḥombi 'yenna Jesús:

—Majuanĩ dí xi'ahu, guĩ nnuhu ngue dá xohra c'amahets'i ya. Yø anxε Oja p'uya, nĩ ma nĩ 'yεp'u 'báhra N'yohu bí 'yε maḥets'i.

2

Bĩ nja n'na ra nthati p'u ja ra hñinĩ Caná.

¹ Rá hyu pa p'uya, bí nja n'na ra nthati p'u ja ra hñinĩ Caná ngue ra häi Galilea. Xquet'a bí m'map'u ja rá nthati rá mamá ra Jesús. ² Xquet'a bí ma mambita ra Jesús conyo xádi, ngue bí map'u ha bí nja ra nthati. ³ Mĩ guahra vino p'uya, bí 'yεmbrá mamá ra Jesús:

—Bĩ guahra vino —bí 'yεmbi.

⁴ Ra Jesús bí 'yεna:

—Ague mamá, çhanja ngue go guĩ xic'a ya? Porque tobe hĩngui sømna ora ngue tema hmεya ga øt'ä.

⁵ Pε rá mamá ra Jesús bí 'yεmbyø ja'ĩ nu'u 'uĩte:

—Damĩ 'yøt'e te gä dá xi'ahu nũ —bí 'yεmbi.

⁶ Mĩ jap'u 'dato yø mamohi ngue yø do. Gue'u di usa yø judío'u ngue po rá dehe ga nxu'yε yø ja'ĩ. N'na ngu n'na'u p'uya häti goho 'däte ogue n'na ciento litro ra dehe.

⁷ Ra Jesús bí 'yεmbyø 'uĩte:

—Damĩ 'yushu ra dehe ya yø mamohi ja ua —bí 'yεmbi.

Bĩ yuspaya. ⁸ Ra Jesús bí 'yεmbi maḥon'a:

—A nuyá, hyaspaui zits'u ra mmennigu ya, ngue dá zã.

Bĩ hyaspabi p'uya. ⁹ Ra mmennigu p'uya, bí zã ra dehe ya xi gohi ngue ra vino. Pε hĩngui pađi ha bá tha ra vino. Nu'u to bá ha rá dehe go pađi hanja'u. Ra mmennigu p'uya bí zohna novio. ¹⁰ Bí 'yεmbi:

—Gätho yø ja'ĩ, rá muđitho di un'a ra vino xanho. Pε nu'u to si rá vino 'mø ya bí zi xangu, ya di un'na ra vino hĩnga njuani

p'uya. Pe nu'i, man'na gue go xca pestho ra hoga vino ngue ra nze'gui.

¹¹ Nuna ya guehna ra madi ra milagro ba orbu ja ra hni'ni Cana ngue ra hai Galilea ra Jesus. Ja bi n'equi p'u ngue magues ra Jesus. Nu'u yo xadi p'uya, man'na bi 'yec'ei ngue guehna ra Cristo na.

¹² M'mefa p'uya, bi map'u ja ra hni'ni Capernaum, ni n'youi ra mama, co 'n'ehyo n'yohu, conyo xadi. Ja ba m'map'u njammj pa p'uya.

Ra Jesus bi yet'u mi mp'a p'u thinnija.

¹³ Ya xmanguerpatho di nsannigo yo judio ngue ra pascua. Ra Jesus bi ma Jerusalen.

¹⁴ Nup'u thinnija p'uya, bi dimp'u'u mi pa yo ndani 'n'ehyo de'yo, 'n'ehyo paloma. Hup'u ja yo nthuts'i'u di p'ospa yo menyu yo ja'i yap'u ni 'yehc.

¹⁵ Mi nu te jap'u, bi fut'a n'na ra nthaj ra Jesus ngue bi hyon'athi gatho'u mi mp'a p'u thinnija. 'Da i me yo de'yo 'n'ehyo ndani. Nu'u madi pahyo menyu p'uya, bi c'uaspa'bi yo menyu, bi 'yennba yo mexa.

¹⁶ Nu'u yo mapaloma p'uya, bi 'yembj:

—Damj jucui ya te ja ua. 'Yo gui nnopra taihu ua ja ra ngu ma Papaga.

¹⁷ Nu'u yo xadi p'uya, bi zo yo mmui'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gna: "Ma ga 'beca ma te ngue di nnu mansuga ni ngu".

¹⁸ Nu'u yo hmu yo judio p'uya, bi 'yorpa ra nt'anni, bi 'yembj:

—cTema milagro gui 'yurcahe n'namhma ga pacähe ngue'mo majuanj Oja di 'da'i ra nt'edi'a te gui ot'e?

¹⁹ Mi dahra Jesus, bi 'yena:

—Damj hyomhmä hai ra nija ja ua, 'ne nhyu patho gda hocä mahon'a.

²⁰ Nu'u yo hmu yo judio p'uya, bi 'yembj:

—Nyote ma' dato njeja i nangra nija ja ua, 'ne go gui 'yena ngue nhyu patho gdi hoqui mahon'a.

²¹ Pe nu'a ra nija bi manna ra Jesus, gue'a ra do'yo bi ma ngue da thommi. ²² Janangue nu'mo mi bennate p'u bi ma nt'agui ra Jesus, bi zo yo mmui yo xadi'a te xi xifi. Bi badj ngue majuanj na ra hya manna Maca Libro p'uya, 'ne'a te xi manna Jesus.

Ra Jesus parpabi yo n'yomfeni yo ja'i.

²³ Nuna ra Jesus ya 'bup'u Jerusalen ga i nja ra ngo ngue ra pascua. Xangu yo ja'i bi 'yec'ei ngue guehna ra Cristo na, porque nnu yo ja'i ngue hinjonda za da 'yotyö milagro otra Jesus. ²⁴ Pe nuna ra Jesus hindj unna mmui ya yo ja'i ya, porque ga patho te mbenyö ja'i. ²⁵ Himma hyoni to da xifi te ja ra n'yomfeni ra ja'i, porque pase te ja ra n'yomfeni n'na ra ja'i.

3

Ra Nicodemo bi nyui ra Jesus.

¹ Bi m'mu'a n'na ra n'yohu ngue ra fariseo ni hu ngue ra Nicodemo. Guehna n'na ra

hmu yo judio na. ² Bi ma n'na xui na ra Nicodemo ba nyui ra Jesus. Bi 'yembj:

—Ague gra xänbäte, di pacähe ngue ba pen'na'i Oja ngue gui nxänngähe. Porque hinjonda za da 'yotyö milagro gui ot'e ngue'mo hinju n'youi Oja.

³ Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Majuanj di xi'i, ngue ra ja'i himma 'da'yo di m'mui, hindj za da zo ra 'ye Oja.

⁴ Ra Nicodemo bi 'yanni ha ranja ra hya, bi 'yembj:

—Pe xina ra hya gui mma, zha di njapi? zUa da za ngue ma'da'yo hondj m'mu'a n'na ra daja'i? zUa da za hondj yarbua ja ra mmui ra mama ngue ma'da'yo da mi?

⁵ Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Majuanj di xi'i, jatho ngue da ma maxixyabi ra ja'i conna dehe 'n'ehra Espiritu Santo di unna 'da'yo te, janangue da zo ra 'ye Oja ra ja'i. ⁶ Numo ja bi mihra basi ra ja'itho ra papa, xquetho ngue ra ja'itho ra basi. Pe para ngue ma'da'yo di m'muhra ja'i, hondra Espiritu Santo da za da 'yot'a. ⁷ Yo gadi 'yotho na ra hya di xi'i. Gatho yo ja'i ja ngue ma'da'yo di m'mui. ⁸ Gui padj ngue ndap'u bi za 'yo ra ndaj, nup'u go nne di ma. Gui öde ngue di hi, pe hinju padj ha ni 'yehc, ni xingu padj ha ni ma. Njarbutho na ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te ra ja'i ya, hindj nequi.

⁹ Mi dahra Nicodemo, bi 'yembj:

—Hindj pacä hanja na ra hya gui mmanya.

¹⁰ Mi dahra Jesus, bi 'yembj:

—Go gra xänbäte p'u 'buhyo judio, 'ne hinju pahna ra hya di xi'i ya. ¹¹ Majuanj di xi'i, di mmangähe'a te di pahme. Nuna te di nnuhe, guehna dadi jahe majuanj na. Pe hinju e'c'ei'hu te di mmangähe. ¹² Xi'mö ngue di mmangä ya yo hya ja ngue di nja ua ja ra ximhai, 'ne hinju e'c'ei'gaha, zgo-ma gue'mo ga xi'ahua te bi ja mahets'i gui 'yec'ei'gaha?

¹³ Hinjon xpa mmengbu mahets'i, hindj hondra N'yohu bi 'ye mahets'i da za da ma te bi jap'u, porque ja ra ngump'u'a. ¹⁴ Nup'u ja ra dapo, ra Moises bi hocä n'na ra c'eya ngue ra t'gui, bi 'ba'ma n'na ra za bi 'yets'i. Di njarbutho ra N'yohu bi 'ye mahets'i ya, i ja ngue da ma ma'ba'mi ra pont'i di ncuat'i. ¹⁵ Ja da thop'u, n'namhma ngue nu te'o gatho da 'yec'ei, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho.

Nuna Oja di mahyo ja'i 'bucua ja ra ximhai.

Nuna Oja di mahyo ja'i 'bucua ja ra ximhai.

¹⁶ Januanj ngue di ma Oja yo ja'i 'bucua ja ra ximhai. Janangue ba penhua ra 'dants'ant'u ngue da du, n'namhma ngue nu to ga da 'yec'ei na, hindj m'medi, sinoque di nja ra 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Nuna Oja, himbi benhnä Ts'ant'u ua ja ra ximhai

ngue da menhna castigo yø ja'i. Sinoque bá penhna ja ra ximhái ngue da yanyø ja'i.

¹⁸ Nu to gá ec'ejibi rá Ts'ant'u Oja, ya hindá ma rá castigo. Pe nuya yø ja'i hingui ec'ej, ya da ma rá castigo ngue hingui ec'ejibi rá 'dants'ant'u Oja. ¹⁹ Porque rá Ts'ant'u Oja bá ecua ja ra ximhái, a nuya yø ja'i hingui ec'ej ya, gue'a di ma masentencia yø ja'i'a. Tengutho n'na rá nyot'i di nequj gátho yø cosa, njarbutho naya, bi japi bi bahyø ja'i ngue ja yø ts'oqui. Pe hingui nnu manho yø ja'i nuya sifi ngue ja yø ts'oqui, porque xants'o te øt'e. ²⁰ Nu to gá øtra nts'o hingui nnepe da fadi te øt'e. Janangue hingui nnu manho brá Ts'ant'u Oja, 'ne hingui nne da guarbu ha ya. ²¹ Pe nuya yø ja'i 'yo manho, cuarbu ha ya rá Ts'ant'u Oja. Porque nnepe da fadi ngue gue'a rá páhä Oja ørpabi yø ja'i.

Nuna ra Xuua bi yøtra nxixya, høn'a mma hanja ra Jesús.

²² M'mefa p'uya, bi máhä yø xádi rá Jesús, i mpa p'u ja ra häi Judea. Ja bá m'map'u njamm' pa, ja bi ma máxixyabi p'u yø ja'i. ²³ Nuna ra Xuua xquet'a mü øtra nxixya p'u ja ra häi Enón, ha di ntøt'ui ra häi Salim, porque xangu yø dehe pop'u. Ja bi ep'u yø ja'i ngue di xixyabi. ²⁴ Tobe him man'i ma fadi ra Xuua 'mø mj nja naya.

²⁵ Nu 'da yø xádi rá Xuua, bi njun'mahyaui 'da yø judío ngue ndana man'na xanho rá nxixya øt'e. ²⁶ Bi ma da xihra Xuua p'uya, bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, nuna rá n'yohu gá man'a m'met'o, guehna gá nyaui nu man'na nguadi rá dathe Jordán, nuya gá nj map'u yø ja'i badi xixyabi ya.

²⁷ Bi 'yenna Xuua p'uya:

—Nuna Oja, ya xpá nzännbi n'na ngu n'na ndana gue'a tate ngue mi'da. ²⁸ Ya gá 'yøschu te dá mangá m'met'o, ngue hinga guecá drá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi. Sinoque bi ma ma'bet'ogá hante ngue da e'a. ²⁹ Xi'mø ja ngue di nthata n'na rá n'yohu, da ma ra hmute p'u 'bøhrá ndø. Nu'a rá amigo rá n'yohu p'uya, 'báp'u ngue øde te mma, di johya ngue ya da me rá ndø rá hmute. Di njadá p'uya, dadi johya ngue di ma yø ja'i p'u 'bøhrá Jesús. ³⁰ A nuna, man'na di bahyø ja'i ngue tate na, nugá man'na gdá cocá häi.

Bi manna Xuua ngue bi 'ye mahets'i ra Jesús.

³¹ Nuna bí 'ye mahets'i, tate na ngue gátho. A nu rá ja'i ngue rá mmengu ua ja ra ximhái, ya rá mmengu ua'a, 'ne mmanyø cosa ja ua ja ra ximhái. Pe nu'a bí 'ye mahets'i tate'a ngue gátho. ³² 'Ne i mma te bi nnyup'u mahets'i. Nu'a rá hya bi øde, gue'a mman'a. Pe hinjongui ec'ej na rá hya i mma. ³³ Pe nuya yø ja'i bi 'yec'ej na rá hya na, guehya haxá njuani ngue majuan'i te bi man'Oja conná guehna rá hya øde i hma. ³⁴ Nuna rá

Jesús bá pen'Oja, rá hya Oja mmaná. Hinha rá nzegui di hatra ts'edi ra Espiritu Santo ra Jesús. ³⁵ Nuna rá Papá di mahrá Ts'ant'u, 'ne bi unná ts'edi ngue di manda'a te gá ja ya. ³⁶ Nu rá ja'i da 'yec'ejibi rá Ts'ant'u Oja ja ra 'da'yo te para zantho. Pe nu'a hingui ec'ejibi rá Ts'ant'u Oja, hind'i nthui rá 'da'yo te rá ja'i, sinoque gue'a rá castigo da ja Oja da zäui.

4

Ra Jesús bi nthui n'na ra xisu ngue ra mmengu Samaria.

¹ Bi bahyø fariseo ngue xangu yø xádi di petra Jesús, 'ne man'na xangu yø ja'i di xixyabi ngue rá Xuua. ² Pe hingó di jase rá nxixya rá Jesús, sinoque gue'u yø xádi di xixyabi yø ja'i. ³ Mi bahra Jesús ngue ya fadi te øt'e, bá ep'u Judea ngue i ma Galilea.

⁴ Mi ma p'uya, ja ngue dan'i nthop'u ja rá häi Samaria. ⁵ Ni ma da zømp'u ja rá hñin'i Sicar ngue rá häi Samaria, ja orbu n'na rá häi rá Jacob, nuna bi unná ts'ant'u José. ⁶ Nuna rá xequi na, jap'u n'na rá poso ngue t'embj bi hocra Jacob. Rá Jesús ya xpí yáp'u ja ra 'yu, bi mip'u ja rá poso. Ya 'dato nde'a rá ora'a. ⁷ Ya mi hup'u 'mø mj zø'a n'na ra xisu ngue rá mmengu Samaria, ni 'yehra 'yai. Rá Jesús bi 'yembj:

—'Daqui ts'u rá dehe ga si —bi 'yembj.

⁸ Ya xi map'u bi ja rá hñin'i yø xádi rá Jesús ngue da tanna hmé da zi. ⁹ Nu'u yø judío di nnu man'ui yø mmengu Samaria, janangue nu'mø mj 'yähra dehe rá Jesús, rá xisu bi 'yembj:

—¿Hanja? Nu'i grá judío, 'ne gui äcra dehe gui si. A nugá p'uya drá mmengugá Samaria.

¹⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gdi padj te di un'Oja ya, ogue gdi padj te'o na ä'i rá dehe da zi, nu'i p'uya gui 'yäcra dehe gui si. A nugá p'uya ga 'da'i ra dehe di unna 'da'yo te.

¹¹ Mi dahra xisu, bi 'yembj:

—Ague zi'ue, pe hin'ya te gdi 'yähra dehe ngue xanhye rá poso. ¿Ha gui hya'a rá dehe di unna 'da'yo te gui 'daqui? ¹² Nuna ma mboxitahu rá Jacob, bi zogaha na rá poso ja ua. Ja mi tuxua rá dehe mi si'a. Bi zi yø basi co 'ne'u yø mbo'øni mi si, bi zi rá dehe. ¿Ua ma da'i ngue nu'a ya?

¹³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu gátho yø ja'i da zi rá dehe ja ua, mahøndi ntuthe. ¹⁴ Pe nu rá ja'i da zi rá dehe ga ungá, hinjam'mø di ntuthe. Porque rá dehe dadi ungá, tengutho 'mø di pøhra dehe mbo rá mmái rá ja'i da zi ngue di unna 'da'yo te para zantho.

¹⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yembj:

—Ague zi'ue, dam'i 'dajna rá dehe gui mma, n'namhma ngue ya hñin'i mantho ga

ntuthegä. 'Ne ya hinni mantho ga ma ecä ra 'yai ua ja ra poso ja ua.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ga 'yo, bá si ni damme, bá ecua p'uya.

¹⁷ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Hinj'o ma damme.

Ra Jesús bi 'yembj:

—Nu'a gui mmanya, majuanj'a ngue hinjo'o ni damme. ¹⁸ Porque ya rá cat'a ni damme xcá m'mahmi. A nu'a gui 'bahmi ya, hingu'ni ndø'a. Ja di nequi p'uya ngue majuanj gui mma.

¹⁹ Bi 'yenna xisu 'mø mi 'yøde te sifi:

—Ague zi'ue, nup'u nná b'engä, ena gue gue'e n'na rá pøngahya Oja. ²⁰ Nuya ma mboxitagähe yø mmengu Samaria, mi thanne Oja ua ja ra nyuni ja ua. Pe nu'ahue ngue gyø judioh, gui emhmue ngue nup'u Jerusalén, gue'a rá xequi ja ngue di nthane Oja'a.

²¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Dami 'yec'eigui grá xisu, porque da 'yehra ora ngue gui thanneha rá Papá, pe himma hyoni guá emhmue ua ja ra nyuni ja ua, ni xinga guep'u Jerusalén di ja ngue 'be gui mmähá. ²² Nu'u yø mmengu Samaria hingu'ni pa Oja i thanne'u. Pe yø judío i pa Oja i thanne. Porque Oja bi zanni ngue da pø'n'a n'na nc'ei rá judío ngue dra yante. ²³ Pe da 'yehra pa, 'ne ya guehra ora ja p'uya, ngue nu'u majuanj da danne rá Papá, pe gue majuanj ngue yø mmui da ndanne. Guehna nnepra Papá da 'yø'te te'o ngue da danne naya. ²⁴ Nuna Oja, hinda nequi na ngue hin'yu rá do'yo. A nu'u yø ja'i thanne Oja, pe gue majuanj ngue yø mmui da ndanne.

²⁵ Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí pađi ngue ja ngue da ehra Cristo di ndast'abi ua. Nu'mø bá ehna p'uya, go da ma xanho hanja gátho na.

²⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a rá Cristo gui mmanya, go guecä'a ya.

²⁷ Mente mman'a p'uya, bi zøhyø xädi. Di 'yøtho'u p'uya ngue bi dimp'u mi 'yai n'na rá xisu rá Jesús. Pe hijnombj 'yanni hanja te'be'a mađi nxifi. ²⁸ Nuna rá xisu p'uya, bi zop'u rá ts'øye, bi map'u ja rá hñinj. Bá xihyø mmenguha, bi 'yembj:

²⁹ —Mmähä ga ma nuhu n'na rá ja'i bi xiqui te gátho xtá øt'e. Nthambenitho ngue guehna rá Cristo na.

³⁰ Bi nexyø ja'i p'u ja rá hñinj bi zømp'u bi 'bakra Jesús. ³¹ A nu'u yø xädi rá Jesús bi 'yembj:

—Ague grá xännbate, dami nsihme ya.

³² Pe rá Jesús bi 'yena:

—Nugä jaga n'na rá cosa ga si. Nuna rá cosa na, hingu'ni pahmu na.

³³ A nu'u yø xädi p'uya di n'yembj n'na ngu n'na:

—Rá nzequi 'bai to ya xa 'ujinj.

³⁴ Pe rá Jesús bi 'yembj yø xädi:

—Entho dí sihmegä 'mø dí ørpabi rá páhä'a bá pengui, 'ne ga juarpabi rá 'befi bi 'daqui.

³⁵ Gui emhmue ngue mangoho zana di 'bedi di nja rá nsofo. Pe nuga dí xi'ahu, dami hyanthu yø ja'i bá ecua. Hinni mantho ga huxhu rá pa, ya da 'yec'eigä yø ja'i. ³⁶ Nu'a xøfo da hyanná nzäbi. Di njarbutho rá ja'i di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä ya, xquet'a da hyanná nzäbi. A nu'u yø ja'i ec'eigä di nja rá 'da'yo te para zantho. Janangue nu'a to di du'mra hya, 'ne'a to di hatra ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä, 'da gui johyatho. ³⁷ I t'en'a rá hma: "N'nan'yo'a tuhu, n'nan'yo'a xoqui". ³⁸ Nugä dí e'ahue ngue gui hathu rá ts'edi yø ja'i ngue da 'yec'eigä. Pe gdi máhä p'u hapu ya xa tho'a n'na rá mamhya. Nu'a rá hya bi du'mi bi man'u, go gui hathu rá ts'edi yø ja'i na rá hya bi xifi.

³⁹ Co nuna rá hya bi manja xisu, xangu yø mmengu Sicar ngue rá häi Samaria bi 'yec'ei rá Jesús. Porque bi 'yenna xisu: "Bi xiqui te gátho xtá øt'e", bi 'yena. ⁴⁰ Mi zøhya yø mmengu p'u ja rá häi Samaria, bi xihra Jesús ngue di n'oxpu ha bi 'bai. Janangue bi m'map'u nyo pa rá Jesús. ⁴¹ Xangu mi'da yø ja'i bi 'yec'ei 'mø mi 'yø'a rá hya pønná ne rá Jesús. ⁴² Ya t'embra xisu p'uya:

—A nuya dí ec'eigähe ya, pe hinga hont'a rá hya gá xicje nná ec'eigähe ya, sinoque ya dí øsche rá hya mmanya. 'Ne dí pahme njuanj ngue guehna rá Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'ne guehna rá yante ua ja rá ximhäi na.

Rá Jesús bi 'yøthebi rá ts'ant'u n'na rá n'yohu.

⁴³ Mi tho'a nyopa p'uya, bi thop'u Samaria rá Jesús, i mpa p'u ja rá häi Galilea. ⁴⁴ Porque ya xi manse rá Jesús ngue n'na rá pøngahya Oja hingu'ni hnu mansu p'u ja rá xequi bi m'mui. ⁴⁵ Nu'mø mi zømp'u Galilea, bi nu manho yø mmengu p'u, porque 'nehya ya xi ma rá ts'ännigo ngue rá pascua bá njarp'u Jerusalén. Ya xi nurpi te xi 'yørbu ja rá ngo.

⁴⁶ Bi mengra Jesús, i map'u ja rá hñinj Caná ngue rá häi Galilea, nup'u bá øt'e ngue bi gohi ngue rá vino rá dehe. Nuna n'na rá n'yohu ngue rá mmengu Capernaum i ja rá 'befi xanhets'i, di mpshmi rá gobierno. I si n'na rá ts'ant'u mađi hyenni. ⁴⁷ Nuna rá n'yohu p'uya bi 'yøde ngue ya bi zøp'u Galilea rá Jesús, xpí 'y'e'a Judea. Bi ma bá nu p'uya, bá äpra mate ngue da ep'u ja rá ngu da 'yøthebi rá ts'ant'u, porque ya ja ngue da du. ⁴⁸ Ra Jesús bi 'yena:

—Nu'mø ngue hingdi nnuhu yø milagro dí øt'a, ya hingu'ni 'yec'eigaha.

⁴⁹ Nuna rá n'yohu p'uya bi 'yembra Jesús:

—Ague n'yø, 'yørcä rá mate mme nts'edi, 'ne da du ma ts'ant'u.

⁵⁰ Mj dāhṛa Jesús, bi 'yɛmbj:

—Nj ma nj ngu ya. Nu nj ts'ant'u guj mma, ya bi zā ya.

Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yɛc'ɛj te bi manna Jesús. Bi ma rá ngu. ⁵¹ Nu'mø nj ma da zonná ngu ra n'yohu p'uya, bi ma yø hmiqui di c'at'ui, bi 'yɛmbj:

—Ya bi zā nj ts'ant'u —bi 'yɛmbj.

⁵² Nuna ra n'yohu p'uya bi 'yānnj temá ora bi zā. Bi t'ɛmbɔya:

—Comma yoto nde mǎnde bi bōnna pa mj n'yoiu.

⁵³ Bi bɛn'a ra n'yohu p'uya ngue gue'a ra ora bi manna Jesús ngue ya bi zā na rá ts'ant'u mj u. Gátho'u to 'bup'u ja rá ngu p'uya, gā bi 'yɛc'ɛj ra Jesús. ⁵⁴ Nguna bi 'yø'r'mø mambá pengbu Judea ra Jesús. Ya rá yondi na rá hmeya bi 'yørbu ja rá hāi Galilea p'uya.

5

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu tudyø gua.

¹ M'mefa p'uya, bi nsānnigo yø judío. Janangue nuna rá Jesús bi ma Jerusalén.

² Nup'u Jerusalén pop'u n'na ra dehe guj nhuṭj conna hya ngue ra ebreo “Betesda”. Pop'u jonna goxthi guj nhuṭj ngue rá Goxthi yø Dɛ'yo. Ja jap'u cut'a yø 'døscuangu di thɛsra dehe. ³ Nup'u ja yø 'døscuangu ja 'bomp'u xangu yø dārquɛh̄i. 'Bomp'u yø xādā, 'bomp'u'u xānnuṭs'j, 'bomp'u'u tudyø gua. I tøm̄i ngue di 'yānna dehe. ⁴ Porque njandyatho mj sō'a n'na ra anxɛ ngue anna dehe p'u po. Nu'a ra dārquɛh̄i rá mudi da yarbū ja ra dehe 'mø bi 'yanj, da zā ndana bi zā man'u di hɛmbj. ⁵ Mj 'bemp'u n'na ra n'yohu ngue ya n'nāte ma'de'ma hyato njɛya madi hyɛnnj. ⁶ Nu'mø mj nu ra Jesús ngue 'bemp'u, bi baḍj ngue ya rá ya'atho yø pa madi hyɛnnj. Bi 'yānnbɔya, bi 'yɛmbj:

—¿Ua guj nne da zā'i n'yø? —bi 'yɛmbj.

⁷ Mj dāhṛa dārquɛh̄i p'uya, bi 'yɛnā:

—Ague n'yø, hinjo'o to di cūjhnu ja ra dehe 'mø bi 'yanj. N'na ndj ngu n'na ndj dí ɛnā ngue ga cūhnū ja ra dehe 'mø bi 'yanj, n'nan'yo'a nj 'bet'o.

⁸ Bi 'yɛmbrā dārquɛh̄i ra Jesús:

—Damj nanguj. Caxnj fidj, nj ma.

⁹ 'Bexqɛ'a ra ora'a p'uya, bi zā ra dārquɛh̄i. Bi gaxrā fidj, bi ma. Pɛ ra pa ngue ra ts'āya'a ra pa bi n'øthe ra Jesús. ¹⁰ Nuya yø hmu yø judío p'uya, bi 'yɛmbrā n'yohu mj'u:

—Hinda zā guj caxnj fidj ya, porque ra ts'āya ra pa ja p'uya.

¹¹ Bi 'yɛnna n'yohu p'uya:

—Nu'a ra n'yohu bi 'yøthegui, gue'a bi xiquj ngue ga caxma fidj, ga mma.

¹² Bi t'ānnbɔya, t'ɛmbj:

—¿Te'o na ɛn'j guj caxnj fidj, guj mma?

¹³ Pɛ nuna ra n'yohu p'uya, hinguj paḍj te'o na xi 'yøthe, porque xangu yø ja'j 'yop'u, 'nɛ ya xi ma ra Jesús. ¹⁴ M'mefa p'uya, nuna ra n'yohu xi 'yøthe ra Jesús bi nthɛui p'u ja ra njja. Bi 'yɛmbɔya:

—Ya bi zā'i n'yø. Pɛ 'yo nimantho guj øtrā ts'oqui, n'namhma ngue him man'na guj mma man'u.

¹⁵ Nu'mø mj 'yø'a te bi sihna ra n'yohu xi t'øthe, bi ma bá xipyø hmu yø judío ngue guehna ra Jesús xi 'yøthe. ¹⁶ Janangue bi mudi honnbabi rá gua ra Jesús, porque t'ɛmbj ngue di mpetho 'mø ra pa ngue ra ts'āya. ¹⁷ Pɛ ra Jesús bi 'yɛnā:

—Da guehma Papá'g di mpetho asta guehya, da guecā p'uya daḍj mpɛfi.

¹⁸ Nuna ra hya na p'uya, guehna ga nne yø hmu yø judío ngue da hyo. Porque t'ɛmbj ngue hinga hōndra pa ngue ra ts'āya hinguj supj, sinoque di wpi ngue j mma ngue 'da'iguui Oja, ngue mma ngue Oja rá Papá.

Bi 'yuhra ts'edi rá Ts'ant'u Oja.

¹⁹ Mj nya ra Jesús, bi 'yɛnā:

—Majuani di xi'ahū ngue rá Ts'ant'u Oja hinda zā te da jasc. Tengutho nnuṛpi øtrā Papá, gue'a øt'a. Janangue nu'a te øtrā Papá, xquet'a gue'a øtrā Ts'ant'u'a. ²⁰ Nuna ra Papá di mahra Ts'ant'u 'nɛ utj te gā øt'e. A nuyá, man'na xta nhɛnnj m'ida da 'yudi, asta gadi 'yøthohu 'mø gā nuhu.

²¹ Nuna ra Papá, øt'e ngue di bennate yø ánima. Njarbutho rá Ts'ant'u Oja ya, nu to da nepe di bennate, da 'yøt'e. ²² Nuna ra Papá hinjonni ja'j di sentencia na. Nu'a rá Ts'ant'u go bi unnā ts'edi ngue go da zānna sentencia'a. ²³ Porque nnepe ngue go da hnu mansu na rá Ts'ant'u, tengutho ga hnu mansu rá Papá. Nu'a hinguj nnu mansu brā Ts'ant'u Oja, ya himma juani ngue nnu mansu brā Papá bá pɛnhni.

²⁴ Majuani di xi'ahū, nu ra ja'j ørpabi masu ra hya dí mmangā, 'nɛ ɛc'ɛj'a to bá pɛnnguj, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'j. Ya hinda ma ra castigo. Ya bi mpommi ra sentencia mj ja, ya ja ra 'da'yo te para zantho.

²⁵ Majuani di xi'ahū, da 'yɛhra ora di nja te dí mma, 'nɛ ya da guehra ora ja p'uya. Nu yø ja'j 'buhya tengutho 'mø ya xandu, pɛ nu'mø bi 'yøhra hya mmannā Ts'ant'u Oja 'nɛ da 'yɛc'ɛj, ya di t'unna 'da'yo te. ²⁶ I ja rá ts'edi ra Papá ngue di unnā 'da'yo te yø ja'j. Njarbutho rá Ts'ant'u ya, bi unnā ts'edi ngue di unnā 'da'yo te yø ja'j. ²⁷ Nɛ bi unnā ts'edi ngue go da zānna castigo'a, porque gue'a ra N'yohu bi 'yɛ mahets'i'a. ²⁸ Yo gadi 'yøtho na ra hya di xi'ahū. Porque da 'yɛhra ora ngue nu'u xandu, da 'yø'mø bi zo'a rá Ts'ant'u Oja.

²⁹ Da pømp'u da nt'āgui. Nu'u xa n'yo manho, di bennate ngue ma'da'yo di m'mai. A nu'u xa n'yo mants'o, di bennate ngue da ma ra castigo.

Bi nepe da bahyo ja'i ngue ja ra ts'edi ra Jesús.

³⁰ Nugá hinda zá ga sãnse te ga øt'e. Ga øt'a rá ts'ut'abi, pe gue ma'bejpagui. Nu te ga sãnná dí nja, gue'a dí nja'a, pe gue da gue'a ní 'yup'u. Hinda zá ga sãnse te ga øt'e. Nu'a te nnuãmanho ma Papá bá penngui, gue'a ga øt'a. ³¹ Nu'mø dadi jase majuaní te dí mmangá, 'yogui 'yec'eigahú 'mø. ³² Pe 'bu hman'na di ja majuaní te'ogá. 'Né dí pacá ngue majuaní te gá mmanna conná ngueque. ³³ Conque gá 'yethu to bá ørpa rá nt'ãnni rá Xuua. Nuna p'uya, nu'a te ra hya bá ma, gá majuaní. ³⁴ Pe nugá hímma hyoní ngue toní ja'i di ja majuaní te dí mmangá. Nu'a rá hya bí manna Xuua conná ngueque, gue'a dadi ben'nahú'a ya, n'namhna ngue gui 'yec'eihú na rá hya ná, 'né guehna gdi nyamhna na. ³⁵ Nuna rá hya bí manna Xuua, tengutho n'na rá nyot'i ngue di petyø 'ue, ja gá mpetihú p'u bí nya'a. Gá johyahu n'na ts'ãquits'a ngue te bí ma. ³⁶ Pe nugá, nuya yø hmeyá di øt'e ngue hínjonda zá da 'yøt'e, guehya di ja majuaní te dí mmangá ya. Nuna rá hya bí manna Xuua, zits'atho ná. Nuya yø hmeyá di øt'ã, ma Papá di 'bejpi ngue ngu'a ga øt'e. Ja dí nequí p'uya ngue majuaní bá penngagui ma Papá. ³⁷ Nuna ma Papá bá penngui, go di ja majuaní te dí mmangá na. 'Né hinga como quiera guí ørpaú rá hya ná. Porque hínjam'mø guí nnuhú na. ³⁸ Pe nuna rá hya bá penhni, hinguí nne gui 'yøhmú. Porque hinguí nne gui 'yec'eí te dí xi'áhu, 'né nugá rá m'menhni gá rá Papá. ³⁹ Nu'áhu gadi ja ndummuí gadi xáhmú rá Maça Libro guí çahu, porque ja guí nne gui tímhmú p'u hanja ngue ja ná rá 'da'yo te para zantho i ja. Conque nuna rá Maça Libro gadi xáhmú, nu'a to mmanna hya nt'ot'i p'u, go guecá'a. ⁴⁰ 'Né hinguí nne gui 'yec'eigahú, n'namhna ngue dí nja'áhu rá 'da'yo te.

⁴¹ Nugá hindaí honí to da 'yescui. ⁴² Nugá dí padí ngue hín gadi mahmú Oja. ⁴³ Nugá, ma Papá bá penngui, pe hinguí ec'eigahú. Nu'mø toní n'yohú da ehé ngue rá hyase da ma, man'na go guí ec'eihú'a p'uya. ⁴⁴ Hague da nzá guí 'yec'eigahú ngue'mø gadi nnu manhosé n'na ngu n'na'áhu, 'né hinguí honí ha di nu manho'áhu Oja. ⁴⁵ 'Yo guí ená ngue go ga yap'áhu p'u ha 'bahma Papá. Nu'a, hín'na'a. Nu'a di yap'áhu, gue'a rá Moisés guí ená ngue guí nnøxú'a ya. ⁴⁶ A nu'mø gdi ec'eihú na rá hya bí manna Moisés, xquet'a 'necá guí 'yec'eigahú 'mø. Porque bi 'yotra hya p'u ja rá libro rá Moisés ngue i mma te'ogá. ⁴⁷ Pe nu'mø hinguí ec'eihú na rá hya bí 'yotra Moisés, çhague da nzá guí 'yec'eí te dí xi'áhu 'mø?

6

Ra Jesús bi 'yøt'e ngue bí nsihme cut'a mahuahí ma'yohú.

¹ M'mefa p'uya, nuna rá Jesús bi 'dasra zabi Galilea, nuna ja man'na rá thuhú, ní hu ngue Tiberias. ² Xandøngu yø ja'i bí denní, porque nnu yø ja'i ngue øthe yø dãrquéhí. ³ Bí map'u bí ja n'na rá nyuní rá Jesús, ja i mmihmí p'u yø xádi. ⁴ Ya xma nguerpátho dí nsãnnigo yø judío ngue rá pascua. ⁵ Mí nu rá Jesús ngue xandøngu yø ja'i mmap'u ní denní, bí 'yembrá Lipe p'uya:

—Çhapú ga támhmú rá thuhmú da zi ya yø ja'i bá ecua ya?

⁶ Nuna bí xifi, porque nne da nu te da manna Lipe. A nuna rá Jesús ya padí te ja ngue da 'yøt'e. ⁷ Pe rá Lipe bí 'yena:

—Nu'mø ngue da thãnna thuhmú'a te dí mporta yo ciento ma pa ra nzábi, hindaí zadi ngue da zi 'da'i zits'u yø ja'i.

⁸ Nuna n'na nc'eí yø xádi rá Jesús, guehna rá Andre rá n'yohú rá Bëdu. Bí 'yena:

⁹ —'Bucua n'na rá ts'unt'u há cut'a yø thuhmú 'né yoho yø hua. Pe hapú gue da goxna, xandøngu yø ja'i 'bucua —bí 'yembí.

¹⁰ Mí dahra Jesús, bí 'yena:
—Damí xihmú yø ja'i ngue gá da mí.

Comma cut'a mahuahí yø ja'i bí mip'u ja rá 'batha. ¹¹ Nuna rá Jesús bí hyan'ú cut'a yø thuhmú, bí ja mamma dí Oja. M'mefa p'uya, bí unyø xádi ngue di darpi gátho yø ja'i da zi p'u hudí. Xquet'a ngut'atho yø hua bí darpabi yø ja'i da za. Bí nsahua yø ja'i hont'a hangú bí ne bí za. ¹² Nu'mø mí nniya yø ja'i, bí 'yembyø páthi rá Jesús:

—Damí xèhu yø thuhmú bí bongui, n'namhna ngue hinte dí n'antho.

¹³ Cut'a nthuhmú bí ma nsení ngue bí zi yø ja'i. Nu'u bí bongui, 'de'ma yo canasta yø thuhmú bí bongui. ¹⁴ Mí nu yø ja'i rá milagro bí 'yøtra Jesús, bí 'yenyø ja'i p'uya:

—Majuaní ngue guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da ecua ja rá ximháí na.

¹⁵ Bí zãnyø ja'i p'uya ngue xta nzixra Jesús, xti japa nts'edi ngue dí ndast'abi. Pe nu'mø mí badí te sãnyø ja'i p'uya, bí zop'u yø ja'i rá Jesús, bí ma mayá rá nyuní.

Bi n'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús.

¹⁶ Nu'mø mí dahra nde, nu'u yø xádi rá Jesús bí map'u brá ja rá zabi. ¹⁷ Pe rá Jesús hínni zorpú 'buhyo xádi, 'né ya bí nxuí. Nu'u yø xádi p'uya, bí yat'a n'na rá barco, bí ma ngue di 'dasra dehe da zømp'u ja rá hniñí Capernaum. ¹⁸ Bí mudí bí n'yo n'na rá ndønthí p'uya, bí nangyø fanthe. ¹⁹ Nu'mø mí n'yo'a cut'a o 'dato kilómetro p'u ja rá dehe, bí nu p'uya ngue mmap'u rá Jesús da guatra barco, ní 'yo maxøts'e rá dehe. Bí nsu'u yø xádi p'uya. ²⁰ Pe rá Jesús bí 'yembí:

—Go guecá. Oguí suhú —bí 'yembí.
²¹ Nu'u yø xádi p'uya, rá ndi johya ngue ya mmap'u rá Jesús, da zømp'u ja rá barco. N'na

zihmantho bi zøn'a nnenguì hapu manì ma p'uya.

Yø ja'i emmëi honna Jesús.

22 Mì hyaxp'uya, nuya yø ja'i xpì gop'u man'na nguadi ra dehe ya padì ngue hõnda n'na ra barco mì jap'u, gue'a bi 'yo yø xädi ra Jesús. Pe ra Jesús bá cohi. 23 Ya himma ya'atho p'uya, bi zø hmì'da yø barco bá nexpu ja ra hnìni Tiberias, bi zøp'u ja ra xequi bi ja mammadì Oja 'mò bi 'uinyø ja'i. 24 Nuya yø ja'i ya, mì nu ngue hìnjo'o p'u ra Jesús, ni xinga guehyø xädi di 'bup'u. Bi 'yo'u yø barco bi zø p'uya, bi ma da homp'u Capernaum.

Nuna ra Jesús, guehna ra hmë di unna 'da'yo te na.

25 Mì zøm man'na nguadi ra zabi yø ja'i p'uya, ja nì dïmp'u ra Jesús. Bi 'yännb'uya, bi 'yëmbi:

—Ague grá xännbate, zha bi nja guí söcua ya?

26 Mì dahra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahü, guí honju ya, porque ngue gá nsihmë 'ne gá nniyahü. Hingue masque gnì hyonju ngue di tinnì mmähü hanja ya yø hmëya dí øt'e. 27 Yo 'be go gadi ja ndummi ha gdi timhmü'a ra hmë da thogui. Sinoque damì ja ndummi ha gdi timhmü'a ra hmë di nja para zantho, nuna guehna di 'da'ahü ra 'da'yo te na. Nuna guehna ra hmë di 'da'ahü ra N'yohü bí 'yë mahëts'i na. Porque nuna Oja ra Papá, guehna bi 'dacá ra ts'edi ngue ngu'a ga øt'e.

28 Bi t'ännb'uya, bi t'ëmbi:

—zTe 'be'a ja ngue ga n'ò'ähe p'uya para ngue da numanho Oja ya yø hyä nneque ga øt'ähe?

29 Mì dahra Jesús, bi 'yëna:

—Nu'a ra hya nne Oja gui 'yøthu, gue'a ngue gui 'yëc'ëihü'a to bá penhni.

30 Bi t'ëmb'uya:

—zTema hmëya gui 'yøt'e ga nnugähe, n'namhü ja ga ëc'ëi'ähe p'uya? zTe 'be'a da zä gui 'yøt'e? 31 Conque ma mboxitahu, bá nsihmë p'u bi ja ra dapo, tengutho nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue ëna: "Nuna ra Moisés bi unyø ja'i ra hmë bí 'yë mahëts'i", i ëna hya.

32 Mì nya ra Jesús, bi 'yëna:

—Majuani dí xi'ahü, nuna ra Moisés hingu bi unna hmë bí 'yë mahëts'i na, sinoque guehna ma Papägä bi un'a. 'Ne guehna majuani ngue di 'da'ahü ra hmë bí 'yë mahëts'i na. 33 Porque nu'a ra hmë di un'Oja, gue'a bí 'yë mahëts'i'a, guehna di unna 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

34 Bi t'ëmb'uya:

—Ague grá hmü, zant'a gui 'dacje na ra hmë guí mmam'mø.

35 Mì dahra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Nugä guecä'a ra hmë di unna 'da'yo te. Nu ra ja'i da denngaguì, hijnjam'mø di ntuma nthuhu. Nu'a da 'yëc'ëigui, hijnjam'mø di ntuthe. 36 Pe ya di xi'ahü ngue hinguì ëc'ëigahu, madague'a guí nnuhu te di øt'e. 37 Nu'u yø ja'i bi dädä ra Papá tenngä'u. Nu'u to tenngui, hijnjonda 'yëmbi: "Yo gui tenngui". 38 Porque himbi 'bëngä mahëts'i ngue da gue'a te ma pähäse ga øt'e, sinoque dä ëhe ngue ga ørpabi rá pähä'a to bá penngui. 39 Pe nu'a te rá pähä ma Papá bá penngui, i nne'a ngue nu'u yø ja'i bi däqui, hijnjondi m'medi, sinoque ga øt'e ngue di bënnate 'mø ra pa rá nzequi. 40 Nu'a te rá pähä'a to bá penngui, guehna ngue di nja ra 'da'yo te para zantho te'o gä da baqì te'o'a rá Ts'ant'u Oja 'ne da 'yëc'ëi. Nugä ga øt'e ngue di bënnate 'mø ra pa rá nzequi.

41 Gue'a ga nzahyø judio na ra hya bi manna Jesús, di üpi ngue bi 'yëna: "Go guecä'a ra hmë bí 'yë mahëts'i". 42 Di n'yëmb'uya:

—zUa hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'u ra José na? A nuju p'uya, dí pahmü rá papá 'nehra mamá na. zHanja ngue ëna ngue bí 'yë mahëts'i 'mø?

43 Mì nya ra Jesús, bi 'yëna:

—Yo nimantho guí nemhyahu. 44 Nu'mø hijnna ngue hra Papá bá penngui da 'yøt'e ngue di ntetyø ja'i, ya hijnjonda denngui. Pe nu'u tenngui, nugä ga øt'e ngue di bënnate 'mø ra pa rá nzequi. 45 Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja yø libro bi 'yotyø pøngahya Oja, i ëna: "Nuna Oja, da 'yøt'e ngue da bahyø ja'i hanja na". Janangue nuya, nu to gä øde te mmanna Papá, 'ne da 'yët'a mmü ra hya xännb'ui, gue'u tenngä'u.

46 Hingue masque to ya xpä nnu'a ra Papá. Sinoque nu'a bí 'yëp'u 'bu Oja, gue'a go pä'a.

47 Majuani dí xi'ahü, ngue nuya yø ja'i ëc'ëigä ya, ya ja ra 'da'yo te para zantho. 48 Go guecä'a ra hmë di unna 'da'yo te. 49 Conque nu ma mboxitahu p'u ja ra dapo, bi zi n'na ra hmë bí 'yë mahëts'i. Pe himbi m'mü para zantho, sinoque bi dü dam'mefa. 50 Pe nuna ra hmë di mmanngä, guehna bí 'yë mahëts'i na. Nu to da zi na ra hmë naya, ya hinda dü. 51 Nugä guecä'a ra hmë bí 'yë mahëts'i, madague'a drä ja'igä. Nu to da zi na ra hmë na, di m'mü para zantho. Nu'a ra hmë ga ungä p'uya, guehna ma do'yogä na. Dadi ungä ma do'yo para ngue di nja ra 'da'yo te yø ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

52 Di njun'mahyase yø judio p'uya, di n'yëmbi:

—zPe ua da zä di 'dacju rá ngø 'mø ngue ga sahu? —di n'yëmbi.

53 Mì nya ra Jesús, bi 'yëmbiyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahü, jatho ngue gui saphu rá ngø ra N'yohü bí 'yë mahëts'i, 'ne gui siphu rá ji, n'namhü ngue di nja'ahü ra 'da'yo te. 54 Nu'a da zacä ma ngø 'ne da zicä ma

7

ji, ya ja ra 'da'yo te para zantho ra ja'i. 'Ne ga ot'e ngue di bennate 'mo ra pa ra nze'gui. ⁵⁵ Porque ma ngogä, majuanj ngue guehna nnopa nts'ihme yø ja'i na. Ma jigä p'uya, gue'a gui thocra dutha yø ja'i'a. ⁵⁶ Nu ra ja'i da zaca ma ngø 'ne da zica ma ji, guehna di n'yogä'be na. ⁵⁷ Nu'a ma Papä i 'bui, 'ne di 'bucä connä ngue'a. Nuna ma Papä bá penngui para ngue ga japi di m'mui te'o da zaca ma ngø. ⁵⁸ Janangue ja n'na ra hme bi 'ye mahets'i ngue di unna 'da'yo te para zantho. Nuna ra hme na, hinga ngu'a ra hme bi zi'u ma mboxitahu 'ne siempre bi du dam'mefa.

⁵⁹ Nuna ra Jesús, nguna ra hya bi xänmba yø ja'i bi mpeti p'u ja ra njja Capernaum.

Ra Jesús bi manyø hya ngue ra te para zantho.

⁶⁰ Nu'mø mi 'yøhyø ja'i na ra hya bi nxänmbate ra Jesús, nu'u yø ja'i tennba ni ma, xangu bi 'yena:

—Nuna ra hya mmana, xanhenntho di fahna. ¿Hague da mb'a'a n'na'e te mmanna?

⁶¹ Bi bahra Jesús ngue di njun'maha yø ja'i co nuna ra hya bi ma. Bi 'yänmbuya, bi 'yembj:

—¿Ua gui mbøcuhä nguehna ra hya naya? ⁶² ¿Tegue ngu gui mbemhmu 'mø gui nnuhä ra N'yohu bi 'ye mahets'i ngue hõnda mengui di map'u bi 'yehé? ⁶³ Hõnse ra Espiritu Santo di unna 'da'yo te. Nuna ra hya di xi'ahu ya, i nne da ma ngue gui 'yec'eigaha, hingue di en'ahu ngue gui saju. ⁶⁴ Pe nuya 'bu i'da ngue hingui ec'eigaha.

Bi manna nguna ra Jesús, ngue ya m'met'o mi padi ndana gue'a hingui ec'e'i, 'ne padi te'o ja ngue di dä. ⁶⁵ Bi 'yembuya:

—Janangue ya xtä xi'ahu m'met'o ngue nu'mø hinna ngue hra Papä da 'yø't'e ngue di ntetyø ja'i, ya hinjõnda denggu.

⁶⁶ 'Bexpi mudi bi go'a nxatha xangu yø ja'i mi tenna Jesús. Bi zop'u p'uya, ya hinga 'dap'u n'yoi. ⁶⁷ Nuna ra Jesús bi 'yänya 'de'ma yoho yø xädi, bi 'yembj:

—¿Ua xquet'a gui nne gui 'yøthä tengutho øtyø ja'i ngue hegä p'u?

⁶⁸ Bi dahra Bedu p'uya, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, hinjon man'na da zä ga tennähe. Nuna ra hya gu mma, ra hya ngue ra 'da'yo te para zantho na. ⁶⁹ A nugähe p'uya, di ec'eigähe 'ne di pahme ngue rá Ts'ant'u'i Oja.

⁷⁰ Mi dahra Jesús, bi 'yembuyø xädi:

—Nugä go dá huan'nahu 'de'ma yo nc'e'i. A nuna n'na nc'e'i ngue'ahu ya, rá páhä rá zithu ørpe.

⁷¹ Ra Jesús bi manna ra hya na, pe nuna bi ma, guehna ra Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu na. Porque ra Judas guehna ja ngue di dá ra Jesús, 'ne guehna n'na nc'e'i 'de'ma yoho yø xädi na.

Ni xinga gue'u yø cu ra Jesús di ec'e'i.

¹ M'mefa na ra hya na p'uya, bi n'yop'u ja yø xequi ngue ra häi Galilea ra Jesús. Pe hingui nne da n'yop'u ja ra häi Judea porque nne di nhote yø hmu yø judío. ² Ya xma nguerpátho di nsännigo yø judío guehna ra ngo mahoqui yø ngumpaxi. ³ Nu'u yø cu ra Jesús bi 'yembj:

—¿Hanja ngue n'nadua gui 'bui? Damj pøngua ni ma Judea, n'namhna ngue 'ne'u yø ja'i ec'e'i' p'u, da nu te gui øt'e. ⁴ Nu ra ja'i nne ngue da fadi te ga 'yo, hinga nt'aguitho da 'yø't'a te øt'e. Ya gui øtya tengu ya, pe gue da badj gätho yø ja'i na te gui øt'e.

⁵ Nguna bi xifi porque ni xinga gue'u yø cu di ec'e'i. ⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Tobe hingui sønna ora ga mmagä p'u gui xicui. Pe nu'ahu, hõnt'a goma ora sä ngue gui mmähä. ⁷ Nu'ahu, hingui nnu man'ahu yø ja'i. Pe nugä nnu man'ugä yø ja'i, porque dadi jagä majuanj ngue xants'o te ga 'yo yø ja'i. ⁸ Ni mähä rá ngo ya. Nugä hinga mma porque tobe hingui sønna ora ga mmagä p'u.

⁹ Mi juadi bi xihyø ja'i na ra hya na p'uya, bá cop'u Galilea ra Jesús.

Ra Jesús ya 'bup'u ha bi nsännigo yø judío.

¹⁰ Mi juadi bi ma ra ts'ännigo yø cu ra Jesús, xquet'a 'nëse ra Jesús bi ma ra ts'ännigo. Bi 'yø't'e ngue hingui pahyø ja'i ngue 'yop'u, ya mme nt'aguitho ga 'yo. ¹¹ Nuya yø hmu yø judío homp'u ja ra ngo ngue'mø di 'yop'u ra Jesús. Di n'yembj:

—¿Haru 'bu'a ra n'yohu'a? —di n'yembj.

¹² Nup'u ha 'buhyø ja'i, xangu to di c'a na ra Jesús. 'Bu i'da ena: “Ra hoga n'yohu'a n'yø”. Pe mi'da p'uya i ena: “¿Tegue dra hoga n'yohu na 'mø, hante gue hätyø ja'i”, i ena.

¹³ Pe nuya yø ja'i nnu manho ra Jesús, hingui nnepe da fadi ngue nnu manho, porque supyø hmu yø judío.

¹⁴ Comma emade rá ngo 'mø mi yurbu ja ra njja ra Jesús ngue bi nxänmbate. ¹⁵ Nu'u yø judío, di 'yøtho'a te ra hya mmana Jesús, di n'yembj:

—¿Haru go bá ha'a ra hya mmana? 'Në hĩndi nnuhä ngue xtä mma ra xädi.

¹⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di xänbategä, himma hyasegä na. Nu'a bá penngui, go rá hya'a.

¹⁷ Nu'mø to da ne da 'yørpabi rá páhä Oja, guehna da bahna ngue'mø ni 'yep'u 'bu Oja na ra hya di xänbategä, ogue ma hyase di mma. ¹⁸ Nu ra ja'i ngue rá hyase mma, ga 'yø't'e ngue da nu manhose yø ja'i. Pe nu'a di ja ndummuhi ngue da hnu manho'a to bá penhni, guehna majuanj ra hya mmana. 'Në hin tema fenhni da thinnbi.

¹⁹ ¿Ua himma juanj ngue bi 'da'ahu ra ley ra Moisés? Conque nu'a rá ley'a, hinjongui pøni ngue gdi ec'eihü'u ya yø hya mman'a.

¿Hanja ngue guí nne gui hoyo, guí enja ngue hinda éc'eigá te mmamp'u ja ra ley?

²⁰ Mí dahyø ja'i p'uya, bi 'yembi:

—Ra ts'onthi guí n'youi ya. ¿Te'o guí ena ngue nne da hyo'i?

²¹ Mí dahra Jesús, bi 'yembi:

—Hønda n'na ra hya dá øt'a 'mø ra pa ngue ra ts'aya, 'ne gá gadi 'yøthohu. ²² Nuna ra Moisés, bi zoc'ahu n'na ra hmepya, ni hu ngue ra circuncisión, madague'a hingo bi fat'a, sinoque gue'u yø mboxita bi fati. Janangue njap'u guí mmepyah u yø ts'ant'u 'mø bi m'mui, madague'a di tocabi ra pa ngue ra ts'aya, pe ngutho guí mmepyah. ²³ A nuyá, para ngue hingui 'dasthohu'a te mmaná ley bi 'yotra Moisés, guí mmepyah u n'na ra ts'ant'u 'mø bi m'mui, madague'a ra pa ngue ra ts'aya. ¿Hanja ngue guí sacju ngue dá øthegá n'na ra n'yohu 'mø ra pa ngue ra ts'aya 'mø? ²⁴ Yo høntho guí nnuhu n'na ra cosa sá 'bexqui haxhu ra güenda. Nu'mø guí nne gui hyaxhu ra güenda, pe 'bet'o nmajuani gdi padí hanja'a te guí mmamhmu.

Bi ma hapu ra mmengu ra Jesús.

²⁵ Bi mudí di n'yanni 'da'u yø mmengu Jerusalén, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna nthoni ngue da tho na 'mø? ²⁶ Pe ya 'buhnu ya, ya yahu yø ja'i 'ne hinte xifi. ¿Ua di ec'ei yø ts'at'abi ngue da guehna ra Cristo na 'mø? ²⁷ Pe di pahmu hapu ra mmengu na. A nu'mø bá é'a ra Cristo, hinjonda badí ha di 'y'e'a.

²⁸ Nup'u ja ra nija mi xännbate ra Jesús, mi 'yøde te mmanyø ja'i. Bi ts'edi bi 'yembi:

—Ya guí ena ngue gui pahmu ha dá ecá. Pe himma partesu ngue dá ecá. Sinoque dá ecá ngue nuna majuaní Oja i 'bui, guehna bá penná na. Pe hingui pahmu te'o na. ²⁹ Nugá go di pacá te'o na, porque ja dá ecá p'u bi 'bu'a, 'ne go bá penná'a.

³⁰ Co nuna ra hya na p'uya, bi ne xti bentyø ja'i ra Jesús ngue xta ngot'i. Pe hinjombi bent'i porque him maní zøhrá ora. ³¹ Xangu yø ja'i bi 'yec'ei ra Jesús ngue guehna ra Cristo na. Di n'yembi:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, ya øtyø hmeya tengutho t'embí da 'yotra Cristo 'mø bá ehé.

Yø fariseo bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³² Nuya yø fariseo bi 'yøde te mmanyø ja'i ngue embi guehna ra Cristo na ra Jesús. Yø fariseo p'uya, conyø hmu yø mmácja bi menhyø policia di bentra Jesús ngue da got'i.

³³ Mí nua ra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Zits'arbu guí nnuju u guí 'buhmu. Ya himma ya'atho ga mmagá p'u bi 'bu'a to bá penngui. ³⁴ Gui hyonju p'uya, pe ya hinha gui tijnju, porque hinda zá guí thohmu p'u ha ga m'mucá.

³⁵ Di n'yänse yø judío p'uya, di n'yembi:

—¿Hapu go di ma na p'uya, ngue ena hinga tihmu ha di ma? ¿Ua dani mpa man'na nguadi yø häi yap'wtho ngue da xännba ra hya yø judío da timp'u? ¿Ua gue gue'u yø mmenguha da ma da xännbi? ³⁶ ¿Mbe te nne da maná ra hya xicju na, porque ena: “Guí hyonju, pe ya hinha gui tijnju, porque ya hinda zá guí thohmu p'u ha ga m'mucá?”

I pøhra dehe di unna 'da'yo te.

³⁷ Nuna rá nzequi ra pa ngue ra ngo, guehna ra pa embyø ja'i ngue tate ra dannigo na. Nuna ra pa na p'uya, bi nangra Jesús, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø te'o tütte ya, dá ecua di nsithe. ³⁸ Nu ra ja'i ec'eigá ya, nup'u ja rá mmui ra ja'i tengutho 'mø di pøhra dehe ngue di unna 'da'yo te. Porque ngu'a mmaná Maça Libro.

³⁹ Nuna ra hya na, bi ne bi ma ngue nu to da 'yec'ei, ya di n'youi ra Espiritu Santo. Porque tobe him maní ma mahéts'i ra Jesús ngue da pennbabí ra Espiritu Santo yø ja'i.

Hinga 'da'igu mmanyø ja'i.

⁴⁰ Mí t'øhna ra hya mmaná Jesús, bi 'yeni'da yø ja'i p'uya:

—Majuani ngue nuna ra n'yohu na, guehna rá pøngahya Oja mí ja ngue da ecua ja ra ximhäi na.

⁴¹ Mí'da yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Nuna ya, guehna ra Cristo naya —bi 'yena.

Pe mí'da yø ja'i di n'yembi:

—Himma juani'a. Porque ra Cristo hinga Galilea di 'y'e'a. ⁴² I mmamp'u ja ra Maça Libro ngue nuna ra Cristo, da guehna n'na rá mbom'meto ra dast'abi David. 'Ne drá mmengu Belén nup'u ja ra mmengu ra David.

⁴³ Ya hinga n'nat'a mmanyø ja'i ngue di nxifi te'o na ra Jesús. ⁴⁴ Bi ne 'da yø ja'i xti bentra Jesús ngue xta ngot'i, pe hinjombi bent'i.

Yø ts'at'abi hingui ec'ei ra Jesús.

⁴⁵ Nu'u yø policia bá nexpu ja ra nija, bi mengui bi zømp'u 'buhyø fariseo conyø hmu yø mmácja xi menhni. Bi t'embaya:

—¿Hanja ngue hinguá sihu p'uya?

⁴⁶ Mí dahyø policia, bi 'yena:

—Pe hinjam'mø ha di t'øde da man'a n'na ra ja'i tengu mmaná ra n'yohu na.

⁴⁷ Yø fariseo p'uya bi 'yembyø policia:

—Xquet'a 'ne'ahu ya bá thá'ahu ya. ⁴⁸ Ya guí nnuhu ngue hinjongui pøni ngue di ec'ei'u ma hmuhu na ra n'yohu na, ni xinga gue'u yø fariseo di ec'ei na. ⁴⁹ Pe nuya yø ja'i ec'ei na ra n'yohu na, guehya hingui pahra ley ya, 'ne guehya yø ja'i da ma ra castigo ya.

⁵⁰ Nuna ra Nicodemo, guehna bi ma n'na xui bá nyauí ra Jesús, xquet'a yø n'yohu yø fariseo na. Bi 'yenna p'uya:

51—Nup'u ja ra ley dí cahu, mmamp'u ja ra ley ngue hinga sá da ma masentencia n'na ra ja'i, mēnte tobe hingu ja ra ts'ut'abi ngue da t'ode tema hya da man'a ma yap'i.

52 Bi t'embra Nicodem p'uya:
—¿Xquet'a 'ne'i grá mmengu Galilea 'mø? Dam'i xádi te mmanna Maça Libro. Ja guí nup'u p'uya ngue hinga n'na rá pøngahya Oja ni bøn'a Galilea.

N'na ra xisu ngue ra 'yots'om'mái bi ts'ixp'u 'buhra Jesús.

53 Bi ma yø ngu n'na ngu n'na yø ja'i.

8

1 Pe ra Jesús bi map'u bí ja ra nyuni ja ra mbonza ja yø olivos. 2 Mí hyaxpuya, ya neçahái, bá penguí, bi zøp'u ja ra nija. Bi guat'i gátho yø ja'i p'u ha 'bui. Bi mihra Jesús ngue bi xännba ra hya yø ja'i. 3 A nu'u yø xännbate ngue ra ley conyø fariseo, bi zispabi n'na ra xisu xi ma mabent'i, ngue xi thinnbabi n'na ra n'yohu hinga ndø. Bi ma má'bá'mi p'u made na ra xisu p'uya. 4 Bi t'embra Jesús:

—Ague grá xännbate, nuna ra xisu 'bucua, bi ma mabent'i 'mø mí thinnbabi n'na ra n'yohu ngue hinga ndø. 5 A nup'u ja ra ley bi 'yotra Moisés, ja mmamp'u ngue da tho ya yø xisu njap'u, ngue da 'bundo. Xi'i, çte guí mmanna ra hya naya?

6 Bi xihna ra hya na, porque nne da nurpi ngue 'mø hinga gue'a ra hya da manna Jesús, para ngue da zá di yap'i. Nuna ra Jesús bi ndoqui, ot'a hai conná saha. 7 Pe hinguí sáya'u yaui ngue änni tema hya da ma. Bi m'má p'uya, bi 'yembj:

—Nuaa guí 'bahmu ya, nu'mø 'bucua n'na nc'ei ngue hinjam'mø di øtra ts'oqui, gue'a rá madi da mando ra xisu'a —bi 'yembj.

8 Bi ndojtho mahøn'a p'uya, ngue ot'a hai conná saha. 9 Pe mí 'yø'a ra hya sihyø ja'i p'uya, bi dár'man'u yø mmái yø ja'i porque paði ngue gá ja yø ts'oqui. Bi bøn'i 'da mi'da p'uya. Rá madi bi bønnyø daja'i. Nu'mø mí bøn'i gátho p'uya, bi gose p'u ra Jesús co 'nehra xisu ma yap'i bi goseu p'u. 10 Mí gaxrá ya ra Jesús, bi nu ngue hinjongui 'bap'u, ya mahønra xisu 'bap'u. Bi 'yembuya:

—Ague grá xisu, çharu 'bu'u madi yap'a'i ya? Ya hinjombi zänni ngue da tho'i ya 'mø.

11 Mí dahra xisu, bi 'yena:
—Ya hin'na ya, grá hmu.

Bi 'yembra xisu mahøn'a ra Jesús:

—Ni xinga guecá ga sänni ngue da tho'i ya. Ni ma ya, pe 'yonj mantho høngu øtra ts'oqui.

Da xojpa yø mmái yø ja'i ra Jesús.

12 Nuna ra Jesús, mahømbi zohyø ja'i, bi 'yembj:

—Nugá ga øt'e ngue da xohyø mmái yø ja'i. Nu ra ja'i da denngu, guehna ra ja'i di

nja ra 'da'yo te na, pe ya hinnj mantho di n'yo mants'o ra ja'i.

13 Yø fariseo bi 'yembra Jesús:

—Nu'i gadi jase majuanj ra hya guí mma. Hinte di muui ra hya guí mma.

14 Mí dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nuna ra hya di mmangá, di muui na, madague'a dadi jase majuanj ra hya dí mma. Pe nugá dí paði ha dá εε, 'ne dí paði ha nná ma. Pe nu'ahu hinguí pahmu ha dá εcá, ni xinguí pahmu ha nná magá.

15 Nu'ahu guí haxhu ra güenda tengutho ga hyaxra güenda yø ja'i ua ja ra ximhái. Nugá hinjondj haspa ra güenda. 16 A nu'mø xinga haxá ra güenda, nu te ga sänná ngue di nja, pegue dra hya njuantho ga sänni. Porque hündi 'dase ga haxá ra güenda. Nuna ra Papá bá penngagui, guehna 'da gda haxá'be ra güenda na. 17 Nup'u ja ra ley guí cahu, nt'ot'i p'u ra hya ngue nu'mø yoho yø testigo 'da'igu mma, jatho ngue da t'εc'ei te mma. 18 A nuyá, guecá dadi jase majuanj ra hya dí mmangá. Nuna ra Papá bá penngu, 'nehna di ja majuanj ra hya dí mmangá na.

19 Bi t'embuya:

—¿Haru go 'bahnj Papá?

Mí dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu'ahu hinguí pacju, ni xinga guehna ma Papágá guí pahmu. Nu'mø ngue gdi pacju, xquet'a 'nehma Papágá gdi pahmu 'mø.

20 Nu'mø mí xännba ra hya yø ja'i p'u ja ra nija ra Jesús, guehya yø hya ja ua bi xifi. Bi m'má p'u ja yø njamnyu ngue ra ofrenda. Pe hinjombi bent'i ngue xtá ngot'i, porque tobe him manj zønna ora.

Hinda zá da denyø ja'i p'u di ma ra Jesús.

21 Mahømbi 'yembuyø ja'i ra Jesús:

—Ga mmagá, 'ne gui hyonju. Gui tuhu, pe himma hoquitho ni ts'oquihu. Nup'u ha gda magá, hinda zá guí tenngaha.

22 Yø judío p'uya, di n'yembj:

—¿Ua da zá di nhyose nu, ngue hinda zá ga tenhna ha di ma?

23 Mí nya ra Jesús, mahømbi 'yembj:

—Nu'ahu, gyø mmenguhu ua ja ra ximhái. Pe nugá dra mmengugá mahets'i. Nu'ahu gyø mmenguhu ua ja ra hai, pe nugá hindrá mmengugá ua ja ra ximhái. 24 Janangu nugá di xi'ahu ngue guí tuhu 'ne himma hoquitho ni ts'oquihu. Guehna hinguí nhohnj ts'oquihu na ngue hinguí εc'εigaha ngue dí mma te'ogui.

25 Bi t'ännbaya, bi t'embj:

—¿Pe te'o'i p'uya?

Mí dahra Jesús, bi 'yembj:

—Ya xtá xi'ahu m'met'o te'ogá. 26 Xangu mi'da yø hya da zá ga xi'ahu, 'ne da zá ga hats'ahu ra güenda. Pe nuna ra hya dí xicá yø ja'i ua ja ra ximhái, guehna ra hya dí øde

mman'a to bá penngui, pe gue majuaní ra hya mman'a.

²⁷ Pe himbi dinyo mmái yø ja'i ngue guehna rá Papá i mma. ²⁸ Janangue bi 'yembj:

—Nu'mø gá cuathu ra pont'i ra N'yohu bi 'ye mahets'i, guí pahmu te'ogá p'uya. Hinda zá ga sánsé ra hya ga mma. Nuna ra hya xánnagagui ra Papá, guehna dí mmangá na. ²⁹ Porque dí n'yogá'be'a to bá penngui. Nugá hinguí hegase má Papá, porque nu te nnu manho, que'a zant'a dí ot'a.

³⁰ Mí manna ra hya na p'uya, xangu yø ja'i bi 'yec'ei ra Jesús.

Bi manna Jesús ndana gue'a yø basi Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yembyø judío xi 'yec'ei:

—Nu'mø hinguí hyehmu na ra hya dí xi'ahu ya, majuaní ngue gue'ahu má xádi'ahu 'mø. ³² 'Né guí pahmu xanho na ra hya majuaní. Nuna ra hya majuaní p'uya, guehna dá yan'ahu na.

³³ Mí dahyø ja'i, bi 'yembj:

—Nugáhe yø mbom'meto gáhe ra Abraham. 'Né hínjam'mø to xtá ot'e ngue ma hmúhe. ³⁴ Hanja'a guí mma ngue guí ena dá ma nhyanigáhe?

³⁴ Nuna ra Jesús bi 'yembyø ja'i:

—Majuaní dí xi'ahu ngue nu to gá øtra ts'oqui, guehya ya xa mbent'ui ra ts'oqui ya. ³⁵ Nu ra ja'i ngue ra hmiqúitho, 'bap'u ja rá ngu rá hmu, hinguí zamp'u ja ra ngu na ra hmiqúi. Pe nu'a ngue rá ts'ant'u ra hmu, zamp'u ja rá ngu'a. ³⁶ Janangue nuyá, nu'mø ngue dá yan'ahu rá Ts'ant'u Oja, ya majuaní gá nyamhmu 'mø. ³⁷ Nugá dí padí ngue yø mbom'meto'ahu ra Abraham. Pe guí nne guí hyoju, porque hinguí nnu manhohu ra hya dí mmangá. ³⁸ Ya dá xi'ahu te gá dí nnugá p'u bí 'buhma Papá. Pe nu'ahu gadi siguetho guí othu'a te xi'a ní papáhu.

³⁹ Mí dahyø ja'i p'uya, bi 'yembj:

—Nu'a má papágáhe gue'a ra Abraham.

Mahombi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue dyø basi'ahu ra Abraham, dague'a te bi 'yøtra Abraham guí 'yøthu 'mø.

⁴⁰ Pe nuyá guí nne guí hyoju. Conque dí xi'ahu ra hya majuaní, nuna ra hya dí øcá mman'Oja, guehna dí xi'ahu na. Pe nu'a guí nne guí 'yøthu ya, hinga ngu'a bi 'yøtra Abraham. ⁴¹ Nu'ahu guí othu tengutho ø'ni papáhu.

Mahombi 'yenyø ja'i p'uya:

—Nugáhe, hindyø thimbasitho gáhe. N'nat'a má papágáhe 'bui, gue'a Oja'a.

⁴² Mahombi 'yenna Jesús:

—Nu'mø ngue nmajuani ngue guehna Oja ní papáhu, gadi macju 'mø. Porque nugá dá ecá p'u 'bu Oja, 'né ya dí 'bucua ya. Hinda sánsé ngue dá ecua, sinoque Oja bá benngui. ⁴³ Hanja ngue hinguí sá guí tímhmú na ra hya dí mmangá? Hinguí tímhmú hanja ra

hya, porque hinguí nne guí 'yøhmú na ra hya dí xán'nahú. ⁴⁴ Nu'a guí nnøpa papáhu, gue'a ra zithu'a. Nu'a ra hya nnu manho na p'uya, guehna guí nne guí 'yøthu na. Nuna ra zithu, guehna rá hyote na astá guerp'u bá fudi. Hínjam'mø dí mman'ra te majuaní. Nu'mø ya, gá rá fehni ga ya. Gá rá hyase ga ya porque rá fehni. 'Né guehna nnøpa papá'u to mman'na fehni na. ⁴⁵ Pe nugá ngue majuaní na ra hya dí xi'ahu, hinguí ec' eigahu. ⁴⁶ Gátho'ahu ya, hínjonda bøní da 'yengui ngue ja má ts'oqui. Xi'mø ngue majuaní ra hya dí xi'ahu, hanja ngue hinguí ec' eigahu 'mø? ⁴⁷ Nu'a rá basi Oja ya, gue'a dí ho dá 'yøde te mman'Oja'a. Pe nu'ahu ngue hinyø basi'ahu Oja, janangue hinguí nne guí 'yøhmú ra hya mman'Oja.

Ya mí 'buhra Cristo hante dí m'muhra Abraham.

⁴⁸ Mí dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Ní 'yup'u te dí mmangáhe ngue grá mmengu p'u ja ra hái Samaria, nu'í guí n'youi ra ts'onthi.

⁴⁹ Mí dahra Jesús, bi 'yembj:

—Hín teni ts'oqui dí n'yogá'be. Nu'a te dí ot'a, dí nnu mansugá má Papá. Pe nu'ahu hinguí nnu mansuju. ⁵⁰ Nugá hinda honi ha dí nu mansugyø ja'i. Nuna Oja go honngui ha dí nu mansugá yø ja'i na. 'Né haxta ra güenda Oja ya, te'o ngue hinguí sugui. ⁵¹ Nugá majuaní dí xi'ahu ngue nu to ørpa masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hínjam'mø dá du na.

⁵² Mí dahyø judío p'uya, bi 'yembj:

—A nuyá, dadi seguragáhe ya ngue guí n'youi ra ts'onthi. Xi ra Abraham 'né gátho mú da yø pøngahya xa m'mai, gá xa ndu. Nu'í p'uya guí ena: "Nu'a to dá 'yøra masu ra hya dí mmangá, guehna ra ja'i hínjam'mø dá du na", guí ena. ⁵³ Ua man'na go má dá'i ngue'a má papágáhe Abraham? A nuna bi du. 'Nehyø pøngahya xa m'mai gá xa ndu. ⁵⁴ Te'o guí ena ngue gue'e 'mø?

⁵⁴ Mí dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Nu'mø ngue go gdi honi ha dí nu mansugá yø ja'i, hinde dí muui 'mø escá yø ja'i 'mø. Pe nu'a honi ha dí hnu mansugá, guehna má Papágá na. Nuna guí ena ngue ní Ojahu. ⁵⁵ Pe hinguí pahmu na p'uya. Nugá go dí pacá na. Nu'mø ga ena ngue hinda pacá Oja, xquet'a dí fehni'á 'mø tengutho'ahu ngue gyø fehnihu. Pe nugá majuaní dí pacá na, 'né dí ørpa masu te xiqui. ⁵⁶ A nuna má mboxitahu ra Abraham, bi johya na ngue mambá ep'u ra pa ga socá ua. Bi badi hanja, janangue emmei bi johya.

⁵⁷ Mí dahyø judío p'uya, bi 'yembra Jesús:

—Tobe hinguí 'bu'a nyote ma'det'a njeya, 'né go guí 'yena gá nu ra Abraham.

⁵⁸ Mí dahra Jesús, bi 'yembyø ja'i:

—Majuani dí xi'ahu ngue ya nmi 'bucä hante di m'mahra Abraham.

⁵⁹ Bi gaxyo do yo ja'i p'uya, ngue da mando ra Jesús. Pe ra Jesús bi thop'u mada ha 'buhyo ja'i, bi bomp'u ja ra nija, bi ma.

9

Ra Jesús bi 'yøthe n'na ra n'yohu ngue ra xäda.

¹ Nup'u ni nthohra Jesús, bi nu n'na ra n'yohu ngue ra xäda asta gue'mo mamba mi.

² Bi 'yanya yo xädi p'uya, bi 'yembi:

—Ague gra xännbate, çhanja ngue ya ra xäda 'mo mambá mihna ra n'yohu na? çNana gue'a ja rá ts'oqui, guehna ra n'yohu, ua rá papá, ua gue rá mamá ja rá ts'oqui ngue bi njap'u?

³ Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Hini nxäda na ra n'yohu ngue conná ts'oquise, oque rá ts'oqui rá papá oque rá mamá. Sinoque bi nxäda para ngue conná guehna da fadi ngue ja rá ts'edi Oja ngue te da 'yørpe. ⁴ Mente jap'u ra tiempo ya, jatho ngue ga orpabi rá 'befi'a to bá penngui. Porque da 'yehra pa ngue ya himma nza te ga pefi. ⁵ Mente dí 'bucua ja ra ximhai, ma ga ø'e ngue da xohyo mmui yo ja'i.

⁶ Mi juadi bi manna ra hya na, bi zo'a hai rá jini ra Jesús. Bi 'yøtra böhäi conná jini, bi gosa maxøts'e yo dá ra xäda. ⁷ Bi 'yembuya:

—Ni ma ya, bá nxäda p'u ja ra dehe Siloe —bi 'yembi.

Nuna ra Siloe ga mboni ngue “Bi 'benhni”. Nuna ra xäda bi ma bá nxäda. Mambá pengui, ya zo yo dá. ⁸ A nu'u yo besino p'uya, 'ne hmi da yo ja'i ya mi paði ngue mará xäda, ga dí n'yembi:

—çUa hinga guehna ra nhyaxa limosna na?

⁹ Mi da yo ja'i p'uya, bi 'yena:

—Guehna.

Pe mi da yo ja'i bi 'yena:

—Guehna p'u gui nequi, pe gue hinga guehna.

Pe nuse na mará xäda p'uya, bi 'yena:

—Ahá, go guecä —bi 'yena.

¹⁰ Ya bi t'ännbuya, bi t'embi:

—çHanja ngue ya zo ni dá ya 'mø?

¹¹ Bi 'yenna mará xäda p'uya:

—Nuna ra n'yohu ni hu ngue ra Jesús bi 'yøtra böhäi. Bi goscagu ma dá. Bi 'yengui: “Ni map'u ja ra dehe Siloe, bá nxäda”, bi 'yengui. Da magá p'uya ngue dá nxäda, pe 'bexpi nzø ma dá 'mo ma nxäda.

¹² Bi t'ännbuya, t'embi:

—çHaru 'buhna ra n'yohu gui mmanya?

Bi 'yembuya:

—Hindi pacä —bi 'yembi.

Yo fariseo bi 'yørpa ra nt'anni na mará xäda.

¹³ Bi ts'ixpu 'buhyo fariseo na mará xäda p'uya. ¹⁴ Ra pa ngue ra ts'äya 'mø mi 'yøtra böhäi ra Jesús ngue bi xojpa yo dá ra xäda.

¹⁵ Nuya yo fariseo p'uya, xquet'a bi 'yan'na mará xäda ngue ha bi nja ngue ya zo yo dá. Bi 'yembuya:

—Bi gosca ra böhäi maxøts'e ma dá. Da ma da nxäda p'uya. A nuyá, ya zo ma dá ya.

¹⁶ Bi 'yeni da yo fariseo p'uya:

—Nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra hya na, hingra m'menhni Oja na, porque hingui supra pa ngue ra ts'äya.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—A nu'mø di ja rá ts'oqui na ra n'yohu na, hinda zä da 'yøtya yo milagro ør'mø.

Ya di njun'mahyase p'u yo ja'i p'uya.

¹⁷ Mahombi t'an'na mará xäda p'uya, bi t'embi:

—Xi'i n'yø, çte gui mma guehna ra n'yohu bi xoc'a ni dá?

Nuna mará xäda p'uya, bi 'yena:

—Nugä dí ena ngue rá pøngahya Oja na ra n'yohu na.

¹⁸ Pe yo hmu yo judío, hingui ec'ei ngue mará xäda na ra n'yohu yau. Bi 'yec'ei, ja gue'mø mi zonnabi rá papá 'nehra mamá na mará xäda. ¹⁹ Bi 'yännbuya, bi 'yembi:

—çUa guehna ni ts'unt'ui na 'bucua, nuna t'embi ngue ya ra xäda 'mo mambá mi? çHanja ngue ya zo yo dá ya 'mø?

²⁰ Bi 'yeni a rá papá 'nehra mamá p'uya:

—Dí paði ngue guehna ma ts'unt'u'be na. 'Ne ya ra xäda 'mo mambá mi. ²¹ Pe nuyá, hindi pa'be hanja ngue ya zo yo dá ya. Ni xindi pa'be to bi 'yøthebi yo dá. Dami 'yänshu. Ya ra dan'yohu, da xi'asshu hanja.

²² Nuna rá papá 'nehra mamá na mará xäda, bi manna tengu na ngue supyo hmu yo judío. Porque ya xi nheca hya ngue da dujpabi rá thuhu p'u ja ra nija'a to da ma ngue ra Jesús gue'a ra Cristo'a. ²³ Janangue nguna bi man'u yo daja'i p'uya, ngue bi 'yena: “Yänshu, ya ra dan'yohu, da xi'asshu hanja”.

²⁴ Nu'u yo hmu yo judío, mahombi zon'na ra n'yohu mará xäda. Bi 'yembi:

—Hønt'a Oja gui 'yespabi ngue bi nzø ni dá. Nugähe dí pahme ngue ja rá ts'oqui na ra Jesús.

²⁵ Bi 'yeni mø mi da p'uya:

—Nugä hindi paði ngue'mø ja rá ts'oqui oque hin'na. Hønt'a dí paði ngue nugä nmará xäda, 'ne ya zo ma dá ya.

²⁶ Mahombi t'ännbuya, bi t'embi:

—çTe 'be'a bi ja'i? çTe bi 'yøt'e para ngue bi nzø ni dá?

²⁷ Mi da p'uya, bi 'yena:

—Ya xtä xi'ahu, 'ne hingui ørchu masu. çHanja ngue mahøn'a gui nne ga xi'ahu ya? çUague gui nne ngue 'ne'ahu dyø xädi'ahu na ra n'yohu na?

²⁸ Bi za p'uya, bi 'yembi:

—Nu'j go rá xádi'i ná ra n'yoɦu ná. Pɛ nugáhe yó xádigáhe ra Moisés. 29 Nugáhe dí pahme ngue bi nyauí Oja ra Moisés. Pɛ nuna ra n'yoɦu ná, hínjonguí pađi haru ra mmɛngú ná.

30 Bi 'yɛn'a ra n'yoɦu p'uya:

—Xquet'a guehna ngue nná 'yóthogá naya, ngue hínɡuí pahmu haru ra mmɛngú ná, pɛ bi xogaguí má dá. 31 Conque dí pahmu ngue nuna Oja, hínɡuí ɔ'mò nzo'u yó ja'j ja yó ts'oquí ná. Pɛ nu'mò nzo'u yó ja'j thanne 'nɛ ɔrpabi rá páhá, i ɔde. 32 Asta guehyó pa xa thogui hínɡuí t'óde ngue dá bɔn'a n'na ra n'yoɦu dá xojpa yó dá n'na ra xáda asta gue'mò mambá mí. 33 Ngue'mò hínđrá m'menhni Oja ná ra n'yoɦu ná, hínđá zá te dá 'yót'e.

34 Ya bi t'ɛmbuya:

—Nu'j gá ra ts'oqui gni 'bui asta gue'mó gambá mí, 'nɛ go guí 'yɛná gui xámgahe —bi t'ɛmbi.

Bi hyón'a thi p'uya.

T'ɛmbi ngue xáda yó ja'j ngue njot'i yó n'yoɦfɛni.

35 Bi bahra Jesús ngue ya bá thón'a thi p'u ja ra nija ná mará xáda. Mí nthɛui p'uya, bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí ɛc'ɛibi rá Ts'ant'u Oja n'yó?

36 Bi 'yɛnna n'yoɦu p'uya:

—Te'ó'a p'uya grá hmu, n'namhma ga ɛc'ɛigá —bi 'yɛmbi.

37 Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ya guí nnugya. Go guecá dí nyauí ya —bi 'yɛmbi.

38 Nuna ra n'yoɦu p'uya bi ndantyóhmu p'u 'bahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nuya grá hmu, dí ɛc'ɛi'j ya.

39 Mí nya ra Jesús, bi 'yɛna:

—Dá ɛcá ua ja ra xímhá, n'namhma ngue nu'u yó xáda dí nzo yó dá. A nu'u ɛna ngue zó yó dá p'uya, tengutho 'mó di xáda'u.

40 Nu'u 'da yó fariseo mí 'báp'u p'uya, mí 'yóde te mmaná Jesús. Bi 'yɛmbi:

—¿Ua guí ɛna ngue 'nɛcáhe dyó xádagáhe?

41 Mí dahra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'mó ngue gyó xádáhu, hínđi ja ní ts'oquihu 'mó. Pɛ nuya ngue guí ɛna ngue zó ní dáhu, ya guí pađi ngue ja ní ts'oquihu ya.

10

Bi hɛjpa yó fót'e yó dɛ'yo'a ra hya bi manna Jesús.

1 Majuaní dí xi'ahu, nu'a hínđi yarbú ja rá goxthi fót'e yó dɛ'yo, sinoque ní nexman'na nguadi, guehna ra bɛdɛ'yo ná. 2 Pɛ nu'a ní yarbú ja rá goxthi fót'e, gue'a rá mändɛ'yo'a. 3 Nu'mó bi zóhó, dá xojpa ra mángoxthi dá yut'ambo. Nu'u yó dɛ'yo p'uya, parpabi rá hya. I nzohyó dɛ'yo conyó thuhú, dá gucathi p'uya. 4 Nu'mó bá jujma xóts'e rá fót'e gátho'u yó dɛ'yo p'uya, ní 'bɛt'o p'u ní ma yó dɛ'yo. Yó

dɛ'yo p'uya tenni porque parpabi rá hya. 5 Pɛ nu'a hínɡuí parpabi rá hya, hínɡuí ten'na. Hante 'da 'mó bi nu, porque hínɡuí parpabi rá hya.

6 Bi hyónj te gui hɛjpa ra hya bi xihyó ja'j ra Jesús. Pɛ nu'u nzofo hímđi dɛnyó mmái te ní bɔnna hya bi xifi.

Nuna ra Jesús, guehna ra hoga mändɛ'yo na.

7 Bi sigue bi zohyó ja'j ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Majuani dí xi'ahu, guecá tengutho n'na ra goxthi ní yatyó dɛ'yo. 8 Gátho'u yó mádi bí m'mu'a m'met'o hante ngue ga ma ɛcá, hínđi yarbú ja rá goxthi, gue'u yó bɛdɛ'yo'u. Janangue hímđi 'yɔrpa má sú yó dɛ'yo 'mó nzofo. 9 Go guecá tengutho n'na ra goxthi. Nu'a ga japá dá thogui, gue'a dí nyán'a. 'Nɛ dá 'yót'e tengutho n'na rá dɛ'yo ngue ní yat'i, ní bɔmp'u ja rá fót'e, 'nɛ tɛni te si.

10 A nu'a ra bɛ, hónđrá mfɛ ga 'yo'a, di ummahó dyó dɛ'yo. Pɛ nugá dá ɛhɛ para ngue dí nja'ahu rá 'da'yo te, 'nɛ guí m'mamma páháhu. 11 Nugá guecá tengutho n'na ra hoga mändɛ'yo. Nu'a ra hoga mändɛ'yo ɛnná te ngue nyanyó dɛ'yo. 12 Pɛ nu'a rá mádi ngue rá hmíquitho, hínɡa gue'a rá mádi ngue yó dɛ'yo'a. Porque híngrá mmeti. Nu'mó bi nu ngue bá ɛp'u rá zate, dá zop'u yó dɛ'yo, dá 'dagui. Rá zate p'uya, di bentyó dɛ'yo, dí n'uen'u hínđi bent'i. 13 Nuna ra n'yoɦu ná, 'dagui porque ngue rá hmíquitho. Hínɡuí tú rá mmái 'mó te dá ja yó dɛ'yo.

14-15 Nugá guecá tengutho n'na rá hoga mändɛ'yo. Nuna má Papá dá paçá ná, nugá xquet'a dí paçá ná má Papá. Njarbutho ya, dí paçá gátho'u má dɛ'yo. Dá gue'u p'uya, xquet'a paquí. 'Nɛ dí ɛngá má te ngue dí nyangá'u má dɛ'yo. 16 Xquet'a 'báp'u mí dá má dɛ'yo ngue hínɡyó n'youi ya 'bɛcua. Xquet'a jatho ngue ga mma si, 'nɛ dá 'yó'mó dá zofó. Ya n'na 'báitho dí nja p'uya, 'nɛ n'na dra mändɛ'yo dí m'mái.

17 Nuna má Papá dí maçá ná, porque dí ɛngá má te conná nguehma dɛ'yo. A nugá dá zá ngue mahónɡa m'mái. 18 Pɛ nu'mó ga nnegá, hínjonda hyogui, pɛ dí nnesɛ ngue dí ɛngá má te, 'nɛ ja grá ts'edi ngue dadj unɡá má te, 'nɛ ja grá ts'edi ngue mahónɡa m'mái. Nuna ya, guehna rá hya bi xicá má Papá ná.

19 Nu'mó mí 'yóhyó judío ná ra hya ná p'uya, ya hínɡa 'da'igu mma. 20 Xangu yó judío bi 'yɛn:

—¿Hanja ngue guí ɔrpahu masu te mmaná? Nuna di locobi rá ts'onthi n'youi ná —bi 'yɛn.

21 Mí da yó judío p'uya, bi 'yɛn:

—Pɛ nu'mó ngue dí n'youi rá ts'onthi, hínđá zá dá má tengu ná ra hya ná 'mó. A nu'a n'youi rá ts'onthi, hínđá zá dá 'yót'e ngue dí nzo yó dá yó xáda'a.

Nu'u yø judío hĩmbi nu manho ra Jesús.

22 Mi ja yø se'ye'a ra ora'a. Ya di nsã yø ja'i p'u Jerusalén ngue di nsãnnigo p'u ja ra nija. 23 Nunã ra Jesús, nu'p'u ja ra ngun'yu nija ni hu ngue ra Salomón, ja 'yop'u. 24 Nu'u yø judío bi mãsrã Jesús, bi 'yembĩ:

—¿Ua guĩ nnepe ngue xøgue gã ra tiempo di 'yot'itho mã mmãigãhe? Nu'mø ngue gue'e grã Cristo, n'na ndĩtho dami xicje njuani.

25 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—Ya dí xi'ahũ, pe hĩnguí ɛc'ɛigahũ. Nu te gã guĩ nnuhũ dí øt'ã connã nguehra ts'edi di 'dacã mã Papã, ja dí nquĩ p'u nã ra hyã dí xi'ahũ ya. 26 Pe hĩnguí ɛc'ɛigahũ, porque hĩnga gue'e mã de'yo'ahũ, tengutho ra hyã ya xtã xi'ahũ m'met'o. 27 Nu'u mã de'yogã, xã mbarcatho mã hyagã'u. A nugã p'uya, xquet'a dí pathogã ndana gue'a ya mã de'yo. Nu'mø bi nugã mã de'yo, tenngui. 28 Nugã gã unnã ra 'da'yo te para zãntho'u mã de'yo, 'nɛ hĩnjam'mø di m'medi. Porque hĩnjonda guasca p'u ja mã 'ye. 29 Nu'a mã Papã bi 'dacã'u. Hĩnjo mman'na tengu nã, 'nɛ hĩnjonda guaspabi p'u ja rã 'ye mã Papã. 30 Tengutho mã Papãgã, xquet'a di njadã p'uya.

31 Yø judío p'uya, mahømbi go yø do ngue da mũdo ra Jesús. 32 Pe mi nyã ra Jesús, bi 'yena:

—Ni hmi ni dãhu hapũ dí øt'ã xangu yø cosa xãnho connã nguehra ts'edi di 'dacã mã Papã. ¿Ndana gue'a ya yø hyã ya ngue gdi pandogahũ ya?

33 Mi dahyø judío p'uya, bi 'yembĩ:

—Nu'u yø cosa xãnho guĩ øt'e, hĩnga gue'a gdã pãndo'ãhe'a. Sinoque gdã pãndo'ãhe ngue hĩngui supra xudi Oja, co nuna ra hyã guĩ mma. Conque nu'i grã ja'itho tengutho gãhe, 'nɛ sã guĩ ɛnã ngue go 'da'igu'ãui Oja.

34 Mi dahra Jesús, bi 'yena:

—I nt'ot'i p'u ja ra ley guĩ cahũ ngue bi 'yɛn'Oja: “Nu'ahũ, ɛntho Oja'ahũ”, bi 'yena.

35 'Nɛ guĩ pahmũ'a te nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro, hĩnjonda zã da gø'n'a te mmamp'u. A nuna Oja, bi mã ngue nu'u yø ja'i di fãtrã hyã, tengutho Oja'u. 36 Xi'mø ngue bá ɛxcã Oja ngue bá pennã ua ja ra xĩmhãi, ¿ua da zã guĩ 'yemhũ ngue hĩndi supã rã xudi Oja ngue mø di mma ngue rã ts'ant'ũgui Oja? 37 A nu'mø hĩndi sã gã øt'ã yø cosa tengutho øt'mã Papã, 'yo guĩ ɛc'ɛigahũ m'ø. 38 Pe nu'mø ngue sã di øt'e tengutho øt'a, madague'a hĩnguí ɛc'ɛigahũ, pe dami 'yɛc'ɛigahũ co nu'a te dí øt'e. Ja guĩ pahmũ p'u, 'nɛ ja da ðĩmp'u ni mmãhũ ngue mã Papã dí n'yo'be.

39 Co nuna ra hyã bi manã Jesús, mahømbi ne yø ja'i xũ bent'i ngue xtã ngot'i, pe hĩmbi zã, porque 'bexpĩ ma.

40 Mahømbi mengra Jesús ngue i mã man'na nguadi rã ðathe Jordán, ha mambi øtra nxixyã m'met'o ra Xuua. Ja bá n'yop'u

p'uya. 41 Xandøngu yø ja'i bi mã bá nu ra Jesús. Di n'yembyø ja'i:

—Majuani ngue ra Xuua hĩn temã milagro bi 'yøt'e, pe nu'a te gãmã hyã bi manã Xuua connã nguehra Jesús, gã majuanĩ.

42 Ja bi 'yɛc'ɛi p'u xangu yø ja'i ra Jesús ngue majuanĩ guehna ra Cristo nã.

11

Bi du ra Lázaro.

1 Mi 'bũ'a n'na ra n'yohũ madĩ hyɛnnĩ ni hu ngue ra Lázaro ra mmɛngu Betania, ja ra hĩnĩ mi 'bũhra Mãya connã juhue Marta.

2 Nunã ra Mãya, rã nju nã ra Lázaro madĩ hyɛnnĩ. Guehna bi ðuxra aceite mazihotho gã yũni ngue bi gospa yø gua ra Hmũ Jesús. 'Nɛ bi ðupĩ conyø xtã. 3 Nuya yø nju ra Lázaro, bi mɛnnba ra hyã ra Jesús, bi 'yembĩ:

—Ague grã Hmũ, xan'ũ ni amigo gadi nsixui —bi 'yembĩ.

4 Mi 'yøhna ra hyã bi 'bɛnnba ra Jesús, bi 'yɛnã:

—Pe hĩnga hyembrã n'u nã ra Lázaro ngue ðã hyo. Sinoque ja ðã bap'u yø ja'i ngue magues: Oja. 'Nɛ ðã bahyø ja'i ngue xquet'a magues: rã Ts'ant'u Oja.

5 Nunã ra Lázaro, connã Marta, connã Mãya, n'na ngu n'na, ɛmmɛi madĩ mahra Jesús. 6 Madague'a bi 'yøde ngue madĩ hyɛnnĩ, pe bá m'mãhũ nyopa p'u ha mambi 'bui. 7 M'mefa p'uya, bi 'yembyø xãdi:

—Ma gã mmãhã mahø'nã Judea ya.

8 Nu'u yø xãdi p'uya bi 'yembĩ:

—Ague grã xãnnbãte, conque ja xma ngue-hya nne ðã hyo'i yø hmũ yø judío ngue xtãbã mmũdo'i, 'nɛ mahøngu nne gdi mã p'uya.

9 Bi hycra hyã bi xihyø xãdi ra Jesús, ngue tobe hĩm manĩ zønnã ora p'u ðã ðu. Bi 'yembĩ:

—¿Ua hĩmma juani ngue 'de'mã yo ora ja ra nyot'i mø mã pa? A nu'a 'yo ngue ra pa, hĩnha di fets'e, porque gã 'yo ra nyot'i di yot'ua ja ra xĩmhãi. 10 Pe nu'mø to 'yo xui, di festrã gua, porque hĩnyũ ra nyot'i p'u ni mã.

11 M'mefa p'uya, bi 'yɛnã Jesús:

—Nunã mã amigohũ ra Lázaro bí ahã. Pe gã mã ãgã ya.

12 Nu'u yø xãdi p'uya, bi 'yembĩ:

—Ague grã Hmũ, nu'mø ngue bi ahã, ya hĩnte ðã ja 'mø.

13 Bi ne xtã mmãnã Jesús ngue ya xi ðu ra Lázaro, pe nu'p'u i bɛnyø xãdi, bi 'yembĩ ngue mazo ngue bi atho. 14 Pe njuantho bi man'a m'mefa te nne xtã mmãnã Jesús. Bi 'yembĩ:

—Ya bi ðu ra Lázaro ya. 15 Para ngue nu'ahũ ya, ya xãnho ngue hĩn ðabi 'bacã p'u 'mø mi ðu ra Lázaro, porque nuya man'natho guĩ 'yɛc'ɛigahũ ya. Nuya gã mã nuhũ ya.

16 Nunã ra Toma t'ɛmbi ngue ra cuate p'uya, bi 'yembyø mmixãdihũ:

—Ma 'da gda mmähä ya, n'namhmaŋe ngue 'dap'ü danj thojm nñ.

Ra Jesús da 'yot'e ngue di nja ra mbennate, 'ne di unna 'da'yo te.

¹⁷ Bi zon'a Betania ra Jesús, pe ya rá gupa xi ma nt'águi ra Lázaro. ¹⁸ Nup'ü ja ra hñinj Betania, como yo kilómetro made gui nhy-acui Jerusalén. ¹⁹ Xangu yø judío xi ma ngue badi zengua ra Marta conna Maya, di hojpa yø mmui ngue rá ida bi dü. ²⁰ Nuna ra Marta 'mø bi badi ngue ya mmap'ü ra Jesús, bi ma bí c'at'ui. Pe ra Maya bi gop'ü ja rá ngu'a. ²¹ Ra Marta bi 'yembra Jesús:

—Ague grá Hmu, nu'mø gdi 'bucua, hñxta ndu ma idagá 'mø. ²² Pe nugá dí pađi ngue di 'da'i Oja te dá gui 'yápi.

²³ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Nu nj ida di bennate'a.

²⁴ Bi 'yenna Marta p'uya:

—Ahá, di pađi ngue nu'mø ra pa rá nzeGUI, mahøndj bennate yø ánima.

²⁵ Ra Jesús bi 'yena:

—Go ga øt'a ngue di bennate yø ánima, 'ne ga unna 'da'yo te. Nu'a da 'yec'eigá, madagüe'a xta ndu, pe høndj bennate. ²⁶ A nuyá, nu'ü yø ja'i 'baha 'ne ec'eigui, ya hñjam'mø da dü, ya ja rá 'da'yo te yø ja'i. ¿Ua gui ec'ei ná di xi'i ya?

²⁷ Ra Marta p'uya bi 'yena:

—Ahá, grá Hmu, dí ec'eigá ngue gue'e grá Cristo, rá Ts'unt'ü'i Oja nu'a mj ja ngue da ecua ja ra ximhäi.

Ra Jesús bi nzomp'ü ha nt'águi ra Lázaro.

²⁸ Mj juadi bi manna ra hya na p'uya, nuna ra Marta bi ma bá zo rá juhue Maya. Bi xifi njanate, bi 'yembj:

—Bá ep'ü ra xämbate. Bá pen'na ra hya ngue bi nzo'i 'na.

²⁹ Nu'mø mj 'yøhra Maya ngue bi ts'ofu, bi nanguj, bi ma bá nu ra Jesús. ³⁰ Nuna ra Jesús, tobe hñ manj yut'ambo ra hñinj, bi 'bärpü ha bi nthui ra Marta. ³¹ Mj nu yø ja'i ngue bi nangra Maya, bi bönj n'nahmantho, bi ma. Janangue xquet'a bi ntetyø ja'i p'uya, embj ngue bi ma dá nzomp'ü bi o ra ánima. ³² Bi ma ra Maya p'ü mambi 'bähra Jesús. Bi ndantyøhmü p'ü ha 'bái, bi 'yembj:

—Ague grá Hmu, nu'mø ngue gdi 'bucua, hñxta ndu ma idagá 'mø.

³³ Nu'mø mj nu rá Jesús ngue zonna Maya co 'ne'ü yø judío nj n'youi, bi dár'man'ü ra mmui p'uya. ³⁴ Bi 'yännbüya, bi 'yembj:

—¿Harü nt'águi ya? —bi 'yembj.

Mj da p'uya, bi 'yena:

—Ague grá Hmu, bá ec'ei gui nnu.

³⁵ Xquet'a bi zonna Jesús. ³⁶ Di n'yembjø judío p'uya:

—Ya gui nnuhä te øtya. Ja di nequi p'uya ngue janjuanj ngue mađi mađi.

³⁷ Bi 'yeni 'da yø judío p'uya:

—A nuná, ngue bi zá bi xojpa yø dá ra xädá, rá nzeGUI xta nzá xta 'yot'e ngue hñxta ndu ra Lázaro.

Ya bi bennate ra Lázaro.

³⁸ Mahømbj dár'man'ü rá mmui ra Jesús. Bi guarbü ja ra 'bido o ra ánima p'uya ngue da hyajpa ra ndødo nnøpa njo'mj. ³⁹ Bi 'yenna Jesús:

—Damj hyacjü ra do —bi 'yena.

Bi 'yenna Marta nuna rá njü ra ánima p'uya:

—Ague grá Hmu, rá nzeGUI ya yunya, porque ya rá gupa nt'águi ya.

⁴⁰ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:

—Uangu dí xi'i ngue nu'mø gui 'yec'eigui, gui pa p'uya ngue maguesø Oja.

⁴¹ Mj ma nthaqui rá do p'uya. Bi nø'smaya ra Jesús, bi 'yena:

—Ma Papá'i, dadi ja mammađi'i ngue gui ø'mø dí nzo'i. ⁴² Nugá dí pađi ngue zant'a gui ø'mø di nzo'i, pe dá mangá na ra hya na n'namhma ngue nuya yø ja'i 'bucua, da 'yec'ei ngue go guá penngagui ua.

⁴³ Mj juadi bi manna ra hya na p'uya, bi matra ánima, bi 'yembj:

—Ague Lázaro, bá øomp'ü gui o —bi 'yembj.

⁴⁴ Bá nangra ánima p'uya, bá ep'ü, bá m'mät'i yø ulu yø 'ye conyø gua. Rá hmj p'uya bá n'youi rá njo'mj. Ra Jesús bi 'yembjø ja'i:

—Damj xahmj ya, thøhmj p'uya, da ma.

Bi nheca hya yø ja'i p'uya, ngue di bentra Jesús.

⁴⁵ Nuya yø judío mj 'bap'ü ja rá ngu ra Maya mj nu te bi 'yøtra Jesús, gue'a i 'yec'ei'a p'uya. ⁴⁶ Pe mj da yø judío, bi ma bá xihyø fariseo te bi 'yøtra Jesús. ⁴⁷ Nuya yø fariseo p'uya conyø hmü yø mmäcja, co 'ne'ü yø n'yohü 'bet'o ngue yø judío, bi 'yøtra dajunta. Dj n'yembj:

—¿Te 'be'a ja ngue ga øthü? Nuna ra n'yohü na, xandøngu yø milagro øt'e. ⁴⁸ Nu'mø ngue ga hehmü p'ü, ga yø ja'i da 'yec'ei te mmanna. A nu'ü yø ts'ut'abi Roma p'uya, da penhyø soldado ngue da demhra maca nija ja ua, 'ne da 'yøtra sui ua ja ma häihu.

⁴⁹ Bi da'a n'na nc'ei nj hü ngue ra Caifás, guehna ra hmü yø mmäcja'a rá jeya'a. Bi 'yembjø ja'i:

—¿Ua hinguj pahmu ha di nja te ga øthü ya? ⁵⁰ ¿Ua hñ gadj umhmü ra güenda hanja? Man'na xanho ngue n'na nc'eitho da dü conná guehyø ja'i, hñda gue'a ngue di m'medi gátho yø ja'i 'bucua ja ma häihu.

⁵¹ Pe nuna ra Caifás hñgrá hyase na rá hya bi ma, sinoque Oja bi bennbj ngue ngu'a bi ma. Porque guehna rá jeya ngue bi nøpa hmü yø mmäcja. Bi ma ngue rá Jesús guehna ja ngue da dü conná guehyø judío na. ⁵² Ne

hinga hont'u yø judío p'uya, sinoque da du conná nguehyø ja'i 'bui ndap'u bi zã. Porque nne Oja ngue ndap'u bi zã di m'mahyø ja'i ngue dyø basi Oja. ⁵³ Gue'a ra hya bi nja'a p'uya, nu'u yø judío mi nts'at'abi, bi mudi bi nhæca hya ngue da hyo ra Jesús.

⁵⁴ Janangue ya him mambí zøp'u ha 'buhyø judío ra Jesús, sinoque bi ma n'nanní n'na ra xequi ja ra hãi Judea. Ya mmæ ra nendapo, ja n'na ra hnini ni hu ngue Efraín. Ja bá m'mahmu p'u p'uya co 'nëhyø xádi.

⁵⁵ Ya xmá nguerp'atho ra pa ngue ra ngo øtyø judío, nuná embi ra pascua. Xangu yø ja'i bi ma Jerusalén ngue di hocyø ts'oqui p'u ja ra njja hante di nja ra ngo. ⁵⁶ I 'yo yø ja'i p'uya, ngue honná Jesús. Nu'mø bi zømp'u njja di n'yänni n'na ngu n'na, i ena:

—¿Ter'u gni bæmhma? ¿Ua da ecua ja ra ngo ra Jesús, ua gue hin'na?

⁵⁷ Nu'u yø fariseo p'uya, co 'në'u yø hmu yø mmøcja, ya xi xihyø ja'i ya p'uya, ngue nu'mø ta da badí ha bi 'bahrá Jesús, da ma. Porque bi ne di 'benra Jesús ngue da goti.

12

N'na ra xisu bi gopa ra aceite ra Jesús.

¹ Man'nato ma patho di nja ra ngo ngue ra pascua. Bi ma ra Jesús bá sön'a Betania rá ngu ra Lázaro. Guehna ra Lázaro bi 'yøtra Jesús ngue bi bænnate. ² Ja bá t'ørpa p'u ra nts'ihmæ ra Jesús, bi n'ujite ra Marta. Conná Lázaro 'dap'u huhmí p'u ja ra mæxa ngue sjhmæui. ³ Nuná ra Maya p'uya bá ha maðe litro ra aceite mahotho ga yuní, pe xandømmaði rá muui. Bi gopabi yø gua ra Jesús, bi ðujpi conyø xta. Bi yu'ambo ra ngu'a ga yanna aceite. ⁴ Mi 'bap'u ra Judas Iscariote rá ts'ant'u ra Simu. Guehna n'na nc'ei yø xádi ra Jesús, 'ñe guehna bi dá na. Nuná ra Judas bi 'yena:

⁵ —¿Hanja ngue himbi 'bã ra aceite, ngue xti t'unna mnyu yø hyooya? Porque xti 'bã ra aceite'a te pøxi hyu ciento ma pa ra nzabi.

⁶ Pe nuná ra Judas hin'j mmanna ra hya na ngue di tu rá mmui da máxyø hyooya. Sinoque bi manna ra hya na ngue ra bæ. Porque go mafati ra buxa cu ra mnyu na. I pe ra mnyu njati p'u ja ra buxa. ⁷ Mi nya ra Jesús, bi 'yena:

—Damí hyemhma, 'yo te guí mma. Porque nuná ra xisu guí sui, ya mi pesra aceite xta ngosca ma do'yo 'mø dá n'yágui. ⁸ A nuya yø hyooya guí mma, jar'u ra pa guí faxhu ya, porque 'daua guí 'bæhma ya yø hyooya. Pe nugá ya himma ya'atho ra pa di n'yohu ua.

Bi nhæcahya yø ja'i ngue honda hyo ra Lázaro.

⁹ Xangu yø judío bi badí ngue bi 'bap'u Betania ra Jesús. Bi ma yø ja'i bá nu. Pe hinga hontho nne yø ja'i ngue da nu ra Jesús,

sinoque xquet'a nne da nu ra Lázaro nuná xi japi xi bænnate p'u mant'águi. ¹⁰ Janangue bi nhæcahya yø hmu yø mmæcja ngue xta hyo ra Lázaro conná Jesús. ¹¹ Porque nu'a i bænnate ra Lázaro, ya hep'u yø mmijudioui yø judío p'uya ngue go ec'ei ra hya mmanna Jesús.

Bi yurbu ja ra hnini Jerusalén ra Jesús.

¹² Nup'u ja ra hnini Jerusalén, xandøngu yø ja'i bi ma da nsännigo ngue ra pascua. Ja bi bahyø ja'i 'mø mi hyats'i, ngue ya ja ngue da zøp'u ja ra hnini ra Jesús. ¹³ Yø ja'i p'uya, bi ðujpa yø xi yø palma, bi ma di c'at'ui ra Jesús. Bi mæhra hmafi yø ja'i p'uya, i ena:

—Nuná rá m'menhni Oja 'bæcua, guehna tate na. Oja di japhna rá dast'abi yø judío bá 'benhni.

¹⁴ Bi ðin'a n'na ra burru bi hyuxra Jesús. Ya bi nja tengutho nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue ena: ¹⁵ "Ague gyø mmenguhu p'u ja ra hnini Sión, 'yogui suhu. Gui nnu ngue bá ep'u ni dast'abihu, bá hyuxa n'na ra burru". ¹⁶ Nup'u rá mudi hingui pahyø xádi ra Jesús hanja'a te øt'e. Pe nu'mø mi ma mahets'i ra Jesús, ja bi zo yø mmui p'uya, ngue nu'a te gãma hya xi nja, ya mant'ot'i ngue ngu'a ja ngue di nja.

¹⁷ Nuya yø ja'i n'youi ra Jesús, guehya bi nup'u bi japi bi bænnate ra Lázaro, gã mmanyø ja'i te gã xi nurpi ngue øt'e. ¹⁸ Janangue bi ma yø ja'i ngue di c'at'ui ra Jesús, porque pahyø ja'i ngue nu'a ra milagro xi 'yøt'e, hinjonda zã da 'yøt'e. ¹⁹ Yø fariseo p'uya, di n'yemsebi:

—Ya guí nuuha ya, ya hingui sã te ga øtha. Guí nuuha ngue gã ni me yø ja'i ra Jesús.

Nuya 'da yø ja'i hingyø judío bi hyonna Jesús.

²⁰ Nuya yø ja'i bi ma Jerusalén ngue da thanne Oja 'mø bi nja ra ngo, n'youi p'u 'da yø mmengu Grecia. ²¹ Nuya p'uya bi guarbu 'bæhra Lipe nuná ra mmengu Betsaida ngue ra hãi Galilea. Bi 'yãpra mate p'uya, bi 'yëmbi:

—Ague n'yø, di nne ga nyagãhe ts'u ra Jesús.

²² Nuná ra Lipe p'uya, bi xihra Andre'a te sifi. Nuná ra hya bi sifi, 'da i matho gã yoho ngue bá xihra Jesús. ²³ Nuná ra Jesús bi 'yenthø 'mø mi ðadi:

—Nu ra N'yohu bi 'yë mahets'i, ya ni ma da zønna pa p'u da hnu ngue maguese. ²⁴ Majuaní di xi'ahu, ngue nugá, ja ngue da thogui, n'namhma ngue xangu yø ja'i da ðinna 'da'yo te. Tengutho n'na zihmudá ra trigo, mente hinga nthuhu ra hmudá, xquetho n'na mhmudá tho i ja. Pe nu'mø ya bi thuhu, da bøxra hmudá, pe ya xangu yø trigo da ma ma peti 'mø bi nja. ²⁵ Nu ra ja'i honi ha di mpommí ra ndate, guehna di 'behrá te na. Pe nu ra ja'i enná te ua ja

ra ximhäi, guehna di t'unna 'da'yo te para zantho na. ²⁶ Nu ra ja'i nne da 'yorcagui ma pähä, da denngui. Nup'u ha ga m'macä, ja di m'mup'u. Nu ra ja'i da 'yorcagui ma pähä, guehna nnu manho ma Papägä na.

Bi manna Jesús ngue ya ni ma da tho.

²⁷ A nuyá, hündi padí te ga ótya. ζTeni 'be'a ja ngue ga mma? Ya hingui sä ngue ga εna: "Ma Papá'i, dami yangui ngue'a te ja ngue ga thogui", ga εna. Porque ya dá εcá'a, ngue nu'a te ja ngue ga thogui, ga thomhmagá'a.

²⁸ Bi 'yεmp'uya:

—Ague ma Papá'i, da fadi ngue mague'ase'i ya.

Nu'a ra ora'a p'uya, bi t'ode ngue bá nya Oja maya, bi 'yεna:

—Ya xa nja'a te di fadi ngue maguecεgui. Pe mahonga ót'e ngue da fadi ngue maguecεgui ya.

²⁹ Nu'u yó ja'i mi 'bäp'u, bi 'yode ngue bá nya Oja maya, pe εmthobi ngue ra ngäni'a óde. Mí'da yó ja'i p'uya, bi 'yεna:

—Rá anxε Oja i nzohu —bi 'yεna.

³⁰ Mí nya ra Jesús, bi 'yεmbyó ja'i:

—Nuna ra hya bi t'ohya, himma partegä p'u ngue bi t'ohna ya, sinoque ni partehu na.

³¹ Ya ni ma da zonna ora da thaxra güenda ua ja ra ximhäi ya. Da thejpa rá hya ra zithu di manda ua ja ra ximhäi. ³² Nu'mó bi ma ma 'bá'mi ra ponti da n'nó'migá, ndap'u bi zá, da denyó ja'i ma hyagá.

³³ Bi manna ra hya na, ngue di opan'yu yó ja'i tema forma di du 'mó bi tho. ³⁴ Bi 'yεnyó ja'i p'uya:

—Ya xtá ócähe te nt'ot'i p'u ja ra libro ngue ra ley, ngue ra Cristo i 'bui para zantho. 'Nε nu'i gu'εna ngue ra N'yohu bi 'yε mahets'i, i ja ngue da ma macuati ra ponti. ζNdana gue'a'a ra n'yohu bi 'yε mahets'i gui mmam'mó?

³⁵ Mí dahra Jesús, bi 'yεmbi:

—Nuyá, ya mits'u dra pa gui hεthu ua'a ja ngue da xoc'a ni mmuihu ya. Nu'mó bi dini xanho ni mmuihu na ra hya di xi'ahu ya, guehna ra hya gdi n'yohu na. Pe nuna ra ja'i hinda ne da 'yót'e te di mmangá, guehna ra ja'i hingui padi te ga 'yo na. ³⁶ Dami 'yεc'εihu na ra hya da xoc'a ni mmuihu mente da zá ga xi'ahu ha di xohni mmuihu. 'Nε majuanj da xoc'a ni mmuihu na ra hya na.

Mí juadi bi manya yó hya ya p'uya, bi ma ra Jesús, hingui fadi ha i ma.

Nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue yó judío hingui εc'εi ra Jesús.

³⁷ Madague'a xangu yó milagro bi nu yó ja'i bi 'yótra Jesús, pe hingui εc'εi te xifi.

³⁸ Pe ya ja ngue da ngu'a di nja, tengutho ra hya bi 'yotra pøngahya Isaias ngue bi 'yεna: "Ague grá Hmu, ζNdana gue'a bi boni ngue bi 'yεc'εi na ra hya dá xicähe ya? ζNdana gue'a pøni ngue da badi ngue ya uhrá ts'edi

Oja ya?" ³⁹ Ra Isaias xquet'a bi 'yot'i hanja ra hya ngue himbi 'yεc'εi ra hya yó ja'i, bi 'yεna: ⁴⁰ "Nuna Oja bi gorpabi yó nthandi yó ja'i, n'namhma ngue hinda hyeti conyó dá. 'Nε bi gorpabi yó mmui, n'namhma ngue hinda dimp'u ja yó mmui hanja ra hya. 'Nε hündi 'bátyó mmui ngue da den Oja para ngue hündi punnbi". ⁴¹ Ra Isaias bi manna ra hya na, ngue parpi ngue maguesε ra Jesús, janangue bi ma hanja'a ra Jesús.

⁴² Co ngu'a xangu yó judío ja yó cargo bi 'yεc'εi ra Jesús. Nja hingui xihyó ja'i ngue εc'εi, porque su yó fariseo, i nne ngue hinda dujpa yó thuhu p'u ha ra nija. ⁴³ I εna ngue man'na xanho ngue da nu manho yó ja'i, hinda gue'a ngue Oja da 'yεmbi ngue xanho te ót'e.

Da ma ra castigo yó ja'i hingui εc'εi te mmanna Jesús.

⁴⁴ Nuna ra Jesús bi ts'edi bi nya, bi 'yεna:

—Nu ra ja'i εc'εigá ya, hinga høngthogui εc'εigui ra ja'i, sinoque xquet'a εc'εi'a ma Papá bá penngui. ⁴⁵ Nu ra ja'i hercá ya, tengutho 'mó go di hεt'a to bá penngui.

⁴⁶ Nugá guecá ga xoc'a ni mmuihu. Dá εcá ua ja ra ximhäi, n'namhma ngue nu'a da 'yεc'εigá, hündi m'mai tengutho ga 'bahyó ja'i 'yó mants'o. ⁴⁷ A nuyá, i 'bui to øhra hya di mmangá ya, pe hingui ørpa masu. Ya himma partegä p'u da ma ra castigo ra ja'i. Porque hinda εcá ngue 'bexcá sänni da ma ra castigo yó ja'i 'bucua ja ra ximhäi, sinoque dá ghe ngue ga nyanj. ⁴⁸ A nuyá, nu ra ja'i hingui ørca masu, 'nε hingui ørpa masu na ra hya di mmangá, guehna ra ja'i da ma ra castigo na. Nuna ra hya di mmangá ya, guehna di ts'ännbabi ra castigo yó ja'i 'mó ra pa rá nzeGUI na, ngue hingui εc'εi yó ja'i te di mma. ⁴⁹ Porque himma hyase di mma. Nu'a ma Papá bá penngui, nuna ra hya di 'bejpi ga mma, guehna ra hya di xän'nahu na. ⁵⁰ Pe di pacá p'uya, ngue nu to da 'yεc'εi na ra hya di 'bejpagu ma Papá ga mma, di nja ra 'da'yo te ra ja'i. Nuna ra hya xijma Papá ga mma, guehna ra hya di mmangá na.

13

Bi merpa yó gua yó xädi ra Jesús.

¹ Hante di nja ra ngo ngue ra pascua, nuna ra Jesús ya padi ngue ya bi zonna ora da bøngua ja ra ximhäi, di ma mahets'i bi 'bührá Papá. Nuna rá Jesús hinha rá nzeGUI di ma'u yó xädi 'bucua ja ra ximhäi.

²⁻³ Ra zithu ya xi bennba rá mmui ra Judas Iscariote nuna rá ts'ant'u ra Simu ngue di dá ra Jesús. Nuna ra Jesús, ya padi ngue bi 'yεp'u bi 'bu Oja, 'nε mahøndi map'u bi 'bu Oja. 'Nε padi ngue nu'a rá Papá, di unna ts'edi ngue di manda gátho yó cosa i ja. ⁴ Mente sijnme p'uya, bi nangbu ja ra mexa mi hudi, bi møhrá tuhu, bi ngat'a n'na ra toaya

p'uya. ⁵ Bi xitřa dehe p'u ja n'na řa bandeja, bi merpa yø gua yø xädi. I dujpa řa dehe connä toaya di ngut'i.

⁶ Nu'mø ya mmap'u da merpa yø gua řa Bedu p'uya, řa Bedu bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, řua 'nećä gui percagui ma guagä?

⁷ Mi dahřa Jesús, bi 'yembj:

—A nuyä, ĥingui pađi te ga mbøn'a te di øt'ä ya, pe gui pa'a m'mefa te ga mbøni.

⁸ Mi dahřa Bedu p'uya, bi 'yembj:

—A nugä ĥinda zä gui perca ma gua.

Mi dahřa Jesús, bi 'yembra Bedu:

—Nu'mø ngue ĥinga pet'a ni gua, ya ĥimma n'youi'mø.

⁹ Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grä Hmu, ĥinga hørma gua gui percagui 'mø, gui pegagui ma 'ye 'ne gui ĥiqui.

¹⁰ Pe řa Jesús bi 'yembj:

—Nu řa ja'i ya m'met'e, ya bi bo gä řa do'yo. Ya ĥinda høndyø gua ja ngue da 'berpabi řa ja'i. Ya gä m'meque'ahü ngue řa nts'o, ĥinda honda n'na'ahü ngue ĥinga m'meque.

¹¹ Bi manņa řa ĥya na ngue ĥinga gätho m'mequebi yø mmäi yø xädi ngue řa nts'o, porque pađi ndana gue'a ja ngue di dä.

¹² Mi juadi bi mejpa yø gua yø xädi p'uya, mahømbi hye řa tuĥu řa Jesús. Bi mup'u ja řa mexa mahøn'a p'uya. Bi 'yembj:

—řUa gui pađi te dä øt'ahü ya? ¹³ Nu'ahü gui ěnjü ngue drä xännbategä, 'ne drä hmugä.

Pe gue ni 'yup'u te gui xicju, porque go guecä drä xännbategä 'ne drä hmugä. ¹⁴ A nu'mø ngue drä xännbategä 'ne drä hmugä, 'ne di pet'a ni guahü, xquet'a nne ngue gui njahü p'uya. Gui mpejpa ni gua n'na ngu n'na'ahü. ¹⁵ Nugä, ya dä ut'ahü te ja ngue gui 'yøthü, n'nahmā ngue tengutho dä øt'ahü ya, da ngu'a gui n'yørpe n'na ngu n'na'ahü.

¹⁶ Majuanj di xi'ahü, ngue n'na řa mefitho, 'yo di ěnā ngue ĥinda zä da 'yøt'e tengu øtrā hmu. Nu'a n'na řa m'menhni, 'yo di ěnā ngue ĥinda zä da 'yøt'e tengu øt'a to penhni.

¹⁷ Nu'mø ngue ĥinni mmähü ya yø ĥya di xi'ahü gui 'yēt'a mmähü ya, řa mmenñi gä nthehü'mø.

¹⁸ Nu te di mmangä ya, ĥinga gätho di toca'ahü na řa mmenñi na. Porque di pađi te'o ya xtā huanhni, gue'u di tocabi'u. Pe jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja řa Maća Libro ngue ěnā: “Nuna 'daua di sĥmeggä'be ya, guehna 'bui ngue ma nsuigä'be na”.

¹⁹ Di xi'ahü na řa ĥya na hante ngue di nja, n'nahmā ngue nu'mø bi nja p'uya, gui 'yēć'ěiĥü ngue go guecä. ²⁰ Majuanj di xi'ahü ngue nu řa ja'i di unna säya'a to di penhna, tengutho 'mø go dađi 'dacrä ts'äya řa ja'i. Nu to di 'dacä řa ts'äya p'uya, tengutho 'mø go dađi unna ts'äya'a to bā penngu.

Bi manņa Jesús ngue guehna řa Judas i ja ngue di dä.

²¹ Mi juadi bi manņa řa ĥya na p'uya, bi zä ngue tär'man'u řa mmäi řa Jesús. Bi ma njuantho p'uya, bi 'yēnā:

—Majuanj di xi'ahü ya, ngue 'bucua n'na nc'ěi jugatho häi, ya honj ha di japi ngue di dägui.

²² Nu'u yø xädi p'uya bi mudi di nhyeti n'na ngu n'na, ĥingui fađi te'o sihna řa ĥya i hma.

²³ Nu'a n'na nc'ěi 'dap'u ĥuhmĥi ngue sihměui řa Jesús, guehna řa xädi ěmměi di mađi. ²⁴ Ra Bedu p'uya, bi 'yørpa řa senya'a 'dap'u ĥuhmĥi řa Jesús ngue da 'yänni te'o na ĥimma. ²⁵ Nu'a bi t'ørpa řa senya p'uya, man'na bi guarbuhü řa Jesús ngue bi 'yänni, bi 'yembj:

—Ague grä Hmu, řte'o na gui mma? —bi 'yembj.

²⁶ Mi dahřa Jesús, bi 'yēnā:

—Ma ga pocä n'na xěqui řa tuĥmě ya. Nuna ga unna p'uya, guehna di mmangä na.

Bi po'a n'na xěqui řa tuĥmě p'uya, bi unna Judas Iscariote řa ts'ant'u řa Simu.

²⁷ Nuna řa Judas, ngu i ĥyanna řa tuĥmě, bi yätrā zithu p'u ja řa mmäi. Ra Jesús bi 'yembüya:

—Nu'a te ja ngue gui 'yøt'e, 'yøt'e n'nahmantho.

²⁸ Pe nu'u 'dap'u ĥuhmĥi p'u ja řa mexa ngue sihmě, ĥinjombi n'yo yø mmäi hanja na řa ĥya bi sihna ts'ofu. ²⁹ A nuna řa Judas ngue ma fäti řa buxa njuměnyu, bi 'yēmp'u i běn'i'da, ngue nuna řa Jesús bi xifi ngue da däi temä hyonj ngue řa ngo, ogue di unni zi algo yø hyoaya. ³⁰ Høntho bi zi řa tuĥmě bi t'unna Judas, bi bønĥi, bi ma. Pe ya nxui p'uya.

Ma'da'yo řa ĥya di manda řa Jesús ngue di nja.

³¹ Mi bønna Judas, bi 'yenna Jesús:

—A nuya ja di ěěqui p'uya ngue maguesě řa N'yohü bi 'yē mahěts'i. 'Ne connä ngue'a te øt'e, ja di ěěqui p'u ngue maguesě Oja.

³² Xi'mø ngue řa N'yohü bi 'yē mahěts'i, nu te øt'e, gue'a gui ěěqui ngue maguesě Oja'a, nuna Oja ya, xquet'a da 'yudi ngue maguesě'a řa Ts'ant'u ya. 'Ne ya mi ts'adyø pa di nja na di xi'ahü ya. ³³ Ague ma basi'ahü, ya mi ts'udrä ora di 'buhmĥi ua ya. Tengutho řa ĥya xtā xicä yø judio, xquet'a ngut'atho řa ĥya di xi'ahü ya. Gui hyonju, pe ĥinda zä gui tennghahü haru gdä magä. ³⁴ Ma'da'yo høn dađi 'berp'ahü ya, ngue gui mmahmĥi n'na ngu n'na'ahü. Tengutho nnä ma'ahü, gui njathu p'uya ngue gui mmahmĥi n'na ngu n'na'ahü. ³⁵ Nu'mø ngue gui mmahmĥi n'na ngu n'na'ahü, di unna güenda gätho yø ja'i ngue gue'e ma xädi'ahü'mø.

Bi manņa Jesús ngue da gøn'a m'mefa řa Bedu.

³⁶ Ra Bedu bi 'yørpa ra nt'änni ra Jesús, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, çhapu gue gdi ma p'uya? Mì dahra Jesús, bi 'yena:

—Nup'u ha gdá magá, ya hinda zá gui tenngahu. Pe dá zá gui tenngahu m'mefa.

³⁷ Ra Bedu p'uya, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, çhanja ngue gui ena ngue hinda zá ga ten'na'i ya? Nugá dí emma te conná ngue'e.

³⁸ Mì dahra Jesús, bi 'yena:

—Guí ena ngue gui enni te conná nguecá. Pe majuanì dí xi'i ngue hante dí mmahra òni, ya xquí cõnga nhyu ndi.

14

Nuna ra Jesús, guehna ra 'yu na ngue dí zõnna ja'i p'u 'buhra Papá.

¹ Yo dí tu nì mmũihu. Guí hyahnì mmũi guí 'yec'eihu Oja, dá guecá damì 'yec'eigahu.

² Nup'u ja rá ngu ma Papágá, xangu yõ ts'áya bí jap'u. Nu'mõ dá hin'yũ p'u yõ ts'áya, hĩnte ga sãnni ga xi'áhu 'mõ. Pe nuyá, ga mmagá ya ngue güi nságá ha guí nsáyahu. ³ Nu'mõ dá magá p'uya ngue güi nságá ha guí nsáyahu, ga ma ecá mahõn'a p'uya ga sixáhu, n'namhna ngue 'dap'u ga m'muhmu. ⁴ Guí pahmu p'uya hapu gdá magá, 'ne guí pahmu rá 'yu.

⁵ Mì dahra Toma p'uya, bi 'yembji:

—Ague grá Hmu, hĩndi pacáhe ha gdi ma, çha dá nzá ga pacáhe ra 'yu gdi ma?

⁶ Mì dahra Jesús, bi 'yembji:

—Conná nguecá dá zá guí sõmhmu p'u 'bu Oja. 'Ne conná nguecá guí pahmu ndana majuanì. Go dadì ungá rá 'da'yo te. Nu to gá dá 'yec'eigui, gue'u dá zõmp'u 'buhma Papá'u. ⁷ Ngue hĩngmì pahmu te'ogá ma m'met'o, janangue hĩngmì pahmu te'o na ra Papá. A nuyá, ya guí pahmu ya, porque ya guí nnuhu ya.

⁸ Bi 'yembrá Lipe p'uya:

—Ague grá Hmu, 'yõt'e ngue dá zá ga nnugáhe ra Papá 'mõ. Co nu'a p'uya.

⁹ Mì dahra Jesús, bi 'yembji:

—Ague Lipe, ya xá mma yõ pa dí n'yohu, ç'ne tobe hĩngui paqui? Nu'a to bi nugá, ya bì nu ra Papá'a. Çhanja'a guí xiqui ngue guí engui ga õt'a ngue guí nnu ra Papá?

¹⁰ Çua hĩngui ec'eigui ngue tenguthogá ya, njarbutho ma Papá? Tengutho ma Papágá p'uya, xquet'a dí njadá p'u. Nuna ra hya ya xtá xi'áhu, hĩngo dí mmansegá na. Nu'a ra Papá dí n'yo'be, go õt'a te dí õt'á'a. ¹¹ Damì 'yec'eigahu ngue tenguthogá ya, njarbutho ma Papá. Tengutho ma Papágá ya, xquet'a dí njadá p'u. A nu'mõ hĩngui ec'eihu na ra hyatho, damì 'yec'eigahu 'mõ gá nuhu'a te dí õt'e. ¹² Majuanì dí xi'áhu, nu rá ja'i ngue rá mmui ga 'yec'eigui, xquet'a dá zá dá 'yõtra ja'i tengutho dí õt'e. Man'na

xangu dá 'yør'mõ ngue dá zá, porque nugá ga mmagá p'u bí 'buhma Papá. ¹³ Rãngue guí ec'eigahu, nu'mõ gá mat'Ojahu, guí hya ra ts'edi guí 'yádi te guí nnehu. Nugá ga 'da'áhu'a te gá guí 'yáhmũ, n'namhna dá fadì ngue maguesé na ma Papá. ¹⁴ Rãngue guí ec'eigahu, nu'mõ guí hya ra ts'edi guí 'yádi te guí nnehu, nugá ga 'da'i ndana bí zá maçosa guí 'yáhmũ.

Bi xihyõ xádi ra Jesús ngue dá penhna Espiritu Santo.

¹⁵ Nu'mõ gadi maçju, damì 'yõt'e te dadì 'bep'áhu 'mõ. ¹⁶ Ga ápa ra mate ma Papá ngue dá penhni te'o dá máxahu, 'ne dí hoc'a nì mmũihu, tengutho dí õt'áhu ya. Nuna dá 'benhni, guehna ra Espiritu Santo dá gáp'áhu rá 'yu majuanì. 'Ne guehna guí n'yohu para zantho na. ¹⁷ Nu yõ ja'i hĩngui ec'ei Oja, hĩngui sá dí n'yoiu ra Espiritu Santo, porque hĩngui hẽti 'ne hĩngui padi te'o. Pe nu'áhu, ya guí pahmu te'o na, porque ra Espiritu Santo ya 'bucua guí 'buhmu, 'ne guí n'yohu para zantho na. ¹⁸ Nugá hĩnga soc'asehu ua, ga ma pengá ngue ga n'yohu. ¹⁹ Ya mĩ ts'áhu ya, ya hĩnni mantho dá nugá yõ ja'i. Pe nu'áhu guí nnuju mahõn'a. 'Ne dí njá'áhu rá 'da'yo te, ngue mahõngdí 'bucá. ²⁰ Nu'a rá pa'á p'uya, guí umhmu rá gienda ngue dí n'yogá'be ma Papá. Dá gue'áhu p'uya, dí n'yohu p'u guí 'buhmu. ²¹ Nu rá ja'i dá 'yõt'e te dadì 'bepi, guehna dí nequi ngue majuanì dí maqui. Ma Papágá p'uya, xquet'a dí madì gátho ya yõ ja'i dí maqui. Nugá p'uya xquet'a dadì madì, 'ne ga õt'e ngue dá fadì ngue dí n'yo'be rá ja'i dí maqui.

²² Bi 'yenna Judas, nuna hĩngra Iscariote:

—Ague grá Hmu, çhanja ngue hõnjthogáhe guí 'yudi ngue dí n'yohu, 'ne hĩnga gátho mĩ dá yõ ja'i dá badì?

²³ Mì dahra Jesús, bi 'yena:

—Nu rá ja'i dí maqui, guehna dá 'yõrpabi maçu te dí xifi, 'ne guehna dí mahma Papágá na. Nugá ya, co 'nehma Papá, ya dí n'yohe rá ja'i dí maqui. ²⁴ A nu rá ja'i hĩndi maqui, guehna hĩngui õrcatho maçu te dí xãnnbi. Nuna ra hya dí xi'áhu ya, hĩmma hyasegá na, go rá hya'a ma Papá bá penngui.

²⁵ Dí xi'áhu gátho ya yõ hya ya, mente tobe 'daua dí 'buhmu. ²⁶ A nugá ga ápa mate rá Papá ngue dá penhna Espiritu Santo, n'namhna dá máxahu 'ne dí hoc'a nì mmũihu. Gue'a go dá xõn'áhu gátho'a p'uya, 'ne gá dí ben'áhu ya yõ hya ya xtá xi'áhu.

²⁷ Ya ga soc'áhu ya, pe dí hut'a nì mmũihu. Nugá ga õt'e ngue dá hyu nì mmũihu, hĩnga tengu rá hya mmanyõ ja'i ngue embi nthummũ. 'Yo sá dí tu nì mmũihu 'ne 'yo guí suhu. ²⁸ Ya guí õde te xtá xi'áhu ngue ga mmagá p'u bí 'buhra Papá, 'ne hõnga ma ecá ngue 'dap'u ga n'yohu. Nu'mõ majuanì gadi maçju, damì johyahu ngue ga mmagá.

Porque nuna ra Papá, tate na ngue nugá. ²⁹ Dí xi'áhu na ra hya na hante ngue di nja, n'namhma ngue nu'mò bi nja, ya gui 'yéc'ei hu na ra hya ya xtá xi'áhu p'uya.

³⁰ Ya hinga ya atho ga nya hu ya, porque ya bá ep' u ra zithu nu'á di manda yo ja'i hinguí ec' eigá. Pê cohrá ts'edi na, hinda zá dá dajpi.

³¹ Pê ya jatho ngue ngu'a di nja, para ngue dá bahyò ja'i ngue dadi macá ma Papá. 'Nê di òt'e te di 'bejpi ga òt'e. Nanju ya, ma ga 'uehmu ua.

15

Ra Jesús bi hiejpabi ra hya bi ma ngue n'na 'bairá uva conyò 'yet'o.

¹ Go guecá tengutho n'na 'bái ra uva, 'nê hijnjom man'na tengugá. Ma Papágá p'uya, tengutho n'na ra mēfi ngue fáhra nu'á uva.

² Sajpa yò 'yet'o hinguí nne di nzadi. Pê nu' u yò 'yet'o zadi, fadi 'nê òjpa yò 'yont'o, n'namhma ngue man'na di nzadi xanho.

³ A nu'áhu, tengutho yò 'yet'o ngue zadi, porque gui òrpa hu masu te di xán'na hu. ⁴ Yo gui hegahu p' u, tengutho gá hinda hec'ahu p' u. Xi n'na ra 'yete'o ya, nu hinda zá di nzahrá ndát'á 'mò 'yose, ya himbi thep' u ja ra dá' u. Gui njathu p' uya, hinda zá gui n'yo manho hu 'mò gui hycgahu p' u.

⁵ Nugá tengutho n'na ra dá' u. A nu'áhu p' uya, tengutho yò 'yet'o. Nu'á hinguí hegagui ya, man'na di n'yo manho, porque di n'yo'be. A nu'mò gui hycgahu p' u, ya hinda zá te gui 'yòthu. ⁶ A nu' ra ja'i hep' u ma hyagá, di njapi tengutho ra 'yet'o hinguí zadi. I nthequi ngue ma' ot'i. Nu'mò bi 'yot'i, dá ma mapeti ngue dá t' u di.

⁷ Nu'mò hinguí hycgahu p' u, gui 'yet'a mmui te di xán'na hu, dami 'yadi te gui nne gui 'yáhu, gui nnu gue di n'na'áhu. ⁸ Nuna ma Papágá, dá hnu mansu 'mò ngue gui n'yo manho hu na. Gue'á di nequi' a p' uya ngue majuaní ma xadi'áhu. ⁹ Tengutho gui macá ma Papá, njarbutho nná ma'áhu ya. Nu te di nnu manhogá, gue'á gui 'yòthu'á. ¹⁰ Nu'mò gui 'yòt'e te dadi 'bep'áhu, ya ni mantho ga ma'áhu 'mò. Nugá di òt'e te di 'bejpagui ma Papá, janangue di maqui.

¹¹ Dí xi'áhu na ra hya na, n'namhma ngue tengutho nná johyagá, ngu'á gdi johyahu. 'Nê hangu ra pa gui johyahu. ¹² Nuna ra hya naya, dadi 'bep'áhu ngue tengutho nná ma'áhu ya, dá ngu'á gdi mmahmu n'na ngu n'na'áhu. ¹³ Nu'á ma dátho ja ngue dá 'yòt'a n'na ngue'mò di mahrá amigo, dá 'yenná te conná nguehrá amigo. ¹⁴ Nu'áhu, ya ma amigo'áhu ngue'mò gui 'yòt'e te dadi 'bep'áhu. ¹⁵ Nuyá, ya hinga en'áhu ngue gyò mēfithohu ya, porque nu' a ra mēfitho hinguí padí te òtrá hmu'á. Nuyá dí mma ngue ma amigo'áhu, porque ya dá o'áhu n'yú te gáma hya xicá ma Papá. ¹⁶ Hingo gá huanngahu, nugá go dá huan'na hu. A nuyá, ngue

gui ec' eigahu, dí nne ngue zant'a gui n'yo manho hu, n'namhma ngue di n'na'áhu'á te gá gui 'yáphu ra Papá. ¹⁷ Nuna ra hya naya, dadi 'bep'áhu ngue gui mma di n'na ngu n'na'áhu.

Innu man' u yò ja'i ra Jesús co 'nē' u yò xadi sumbabi.

¹⁸ Nu'mò ngue nnu man' u'áhu yò ja'i, ya gui pahmu ngue ya mam'met'o xa hnu man'ugui. ¹⁹ Nu'mò ngue gadi n'amigohu yò ja'i hinguí ec' eigá, dadi ma'áhu yò ja'i 'mò tengutho gui mahyò amigo. Pê nugá, go dá huan'na hu p' u 'buhyò ja'i ua ja ra ximhai. A nuyá, ya hin gadi n'amigohu yò ja'i ya. Janangue nnu man' u'áhu. ²⁰ Dami benna hya ya xtá xi'áhu m'met'o. Hijnjo'o n'na ra mēfitho dá 'yena ngue hinda thogui tengutho thohrá hmu. Nu'mò ngue bi nu man'ugá yò ja'i, xquet'a gui njathu p' uya, dá nu man' u'áhu yò ja'i. Nu'mò ngue hinguí t' ec' ei' a te di xánbategá, ni xinga gue'áhu dá t' ec' ei' áhu 'mò. ²¹ Nu te gá di xi'áhu ya, dá ja'áhu yò ja'i, porque ngue ma xadi'áhu. Nuna Oja bá pennui, hinguí mahyò ja'i te'o na, janangue di ja'áhu p' u yò ja'i.

²² Nu'mò hin xcabá ehe ga nzohyò ja'i, ya hinda jase yò ja'i p' u dá ma ra castigo 'mò. Pê nuyá, di jase p' u dá ma ra castigo ya ngue hinguí ec' eigui. ²³ A nuyá, nu' a ga nnu man'ugá yò ja'i ya, xquet'a 'nē' a ma Papágá nnu man' u ya. ²⁴ Hin tema castigo di nja 'mò ngue hin tema hmeya xcá òt'á p' u ha 'buhyò ja'i. 'Nê nu' a te gá di òt'e, hijnongui pōni ngue di sá dá 'yòt'e. Madague'á bi nu yò ja'i te gá di òt'e, pē co ngu' a nnu man' u gyò ja'i, co 'nē' a ma Papá i hnu man' u ya. ²⁵ Nuyá yò hya dí mmangá, di nja ya, porque jatho ngue di nja' a te nt'ot'i p' u ja ra Macá Libro ngue ra ley ca yò ja'i, i ená: "Hinguí ja te rángue'á i hnu man'ugui".

²⁶ Ga xicá ma Papá ngue dá penhna Espíritu Santo dá máxahu 'nē di hoc'á ni mmuihu. A nu'á, go di ja majuaní te'ogá'á. ²⁷ Xquet'a 'nē'áhu dami jahu majuaní te'ogá, porque di n'yohu asta guerp' u bá fáhra hya.

16

¹ Dí xi'áhu ya yò hya ya, n'namhma hinguí nyobeni hu. ² 'Nê dá ma nthuqui ni thuhu p' u ja yò nija yò judío. Dá 'yehra ora ngue di m'm' i dá dá hyo'áhu, dá 'yena ngue òrpa rá 'befi Oja. ³ Nuna ra hya dá ja'áhu yò ja'i, porque hijnjam'mò di nne dá ba'á ma Papá, ni xinga gueque di pacyò ja'i. ⁴ Dí xi'áhu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mò bi zōmna ora di nja, dá zo ni mmuihu na ra hya ya xtá xi'áhu.

Ja di nequi p' u' a te òtra Espíritu Santo p' uya.

Mam'met'o hinte dí xi'áhu na ra hya na, porque 'daua di 'buhmu. ⁵ A nuyá, ya ga

mmagä ya, ganj m'mær'p bi 'bühma Papá bá pēnngui. A nu'áhu ya, ya hijnjonda bōni dá 'yēngui: “¿Haru gnj ma ya?”⁶ Pē nuya ngue dá xi'áhu ná ra hyá ná, bi dú nī mmáihu ya.⁷ Pē majuanj te dí xi'áhu, go nī nhohu ngue ga mmagá. Porque nu'mò hinga mmagá, ¿hague dí 'yē'a ra Espiritu Santo dá máxahu 'nē dí hoc'a nī mmáihu 'mò? Pē nu'mò ga mmagá, ya ga ma pēhná p'uya.⁸ Nu'mò bá é'a p'uya, go dá 'yòt'a ngue dá bahyò ja'j 'bucua ja ra ximhái ngue ja yò ts'oqui, 'nē dá badj hanja ná ra 'yu njuantho. 'Nē dá bahyò ja'j ngue dá zōnna pa dá japrá castigo Oja.⁹ Dá badj ngue ra ts'oqui òtyò ja'j hímj 'yēc'ēigui.¹⁰ A nugá ngue njuantho dá n'yogá, ya ga mmagá p' bi 'bühma Papá. 'Nē ya hijnj mantho guj nnuju u. Janangue dá hyaxa njuanj yò ja'j p'uya ndana gue'a ra 'yu njuantho ja ngue dá n'yo.¹¹ Dá hyaxa njuanj yò ja'j p'uya hanja ná ra hya xá nzán'Oja. Porque ya dá ts'ánnbi ngue dá ma ra castigo ná ra zithu dí mandá ua ja ra ximhái.

¹² Xangu m'ida yò hyá jap'p dí nne ga xi'áhu, pē tobe hinguj sōnna ora p'p dá zā guj tímhmá te dá mbōn'a te dí xi'áhu ya.¹³ Nu'mò bá éhra Espiritu Santo ya, go dí o'áhu n'yu hanja'a te majuanj'a. 'Nē gá majuanj'a te dá xán'nah'u, porque híngrá hyase dá má, a nuna tengutho ra hya dá sifi, dá ngu'a dá má. Dá 'yòt'e ngue guj tímhmá hanja'a te ja ngue dí nja.¹⁴ Nu'a go dá 'yòt'e ngue dá hnu mánsugá'a, porque dá ha'a ra hyá ga xifi, 'nē dá 'yòt'e ngue guj páhmá hanja ra hya.¹⁵ Nu te gáma hya mmánna Papá, gá gue'a ra hya dí mmangá'a. Janangue dí xi'áhu ngue ra Espiritu Santo dá hannagui má hya, 'nē dí ja'áhu ngue guj páhmá hanja ra hya.

Dá gohi ngue ra johya'a ra dummái ja yò xádi.

¹⁶ Ya mī ts'udrá ora ngue hín haru guj nnuju ya. M'mefa p'uya, ya hinda ya'atho guj nnuju mahón'a, porque ga mmagá mahets'j bí 'bühma Papá.

¹⁷ Nuya 'da yò xádi p'uya, dí n'yánni n'na ngu n'na, dí n'yēmbi:

—¿Te ga mbōn'a xicju ná? ngue éna ya mī ts'udrá ora ya, ya hín haru ga nnuju. Ximmj ts'udrá ora ngue ga nnuju mahón'a p'uya, ximmj mmamp'uya ngue dá ma mahets'j bí 'bührá Papá.¹⁸ ¿Tenj 'be'a ga mbōn'a mmánna? ngue émbj ya mī ts'utho. Híndj páhmá temá hya mmánna.

¹⁹ Bi báhra Jesús ngue nne dá 'yányò xádi ná ra hya bí má, bi 'yēmbaya:

—Nugá dí xi'áhu, ya hinda ya'atho hín haru guj nnuju. M'mefa p'uya, ya hinda ya'atho guj nnuju. ¿Ua guehna ra hya gadi n'yánnu naya? ²⁰ Majuanj dí xi'áhu ngue guj nzomhmá 'nē dá dú nī mmáihu. Nu'mò

bj nu'áhu yò ja'j 'bu'a nximhái p'uya, dadi johya. Pē hinte ja'a. Nu nī dummáihu dá gohi ngue ra johya'a.²¹ Conque nu'mò ja ngue dí m'máhrá basj n'na ra xisu, tu rá mmái porque ya bí zōnna ora dá zā ra n'u. Pē nu'mò ya bj m'máhrá basj p'uya, ya hijnj mantho mbēn'a ra n'u mī sá. Porque dí johya ngue ya bj m'máhrá basj ua ja ra ximhái.²² Xquet'a guj njathu p'uya. Bá é'p ra ora dá dú nī mmáihu. Pē nugá ga ma pengui ga nnu'áhu. Gá ra johya dí nja nī mmáihu p'uya. Gue'a n'na ra johya hijnjonda zā dá hyaqui.

²³ Nu'a ra pa'a p'uya, ya hímma hyonj te guj 'yánnghu. Nugá majuanj dí xi'áhu, nu'mò gá mat'Ojahu rángue guj éc'ēigáhu, damj hya ra ts'edi guj 'yádi te guj nnehu. Má Papágá p'uya dí 'da'i te guj 'yáphu.²⁴ Astá guehya tobe hinte guj áphu Oja dí 'da'áhu rángue guj éc'ēigáhu. Damj 'yáhmá n'namhma dí n'na'áhu. Janjuanj ngue gá ra johya dí nja'áhu p'uya.

Bj ntate ra Jesucristo ua ja ra ximhái.

²⁵ Nuya yò hya ya xtá xi'áhu, dá honj te nná hieypabi ra hya dá má. Pē dá 'yehra ora ngue nuya yò hya dí xi'áhu, ya hinga honj te gda hieyji. Sinoque ga xi'áhu njuantho ha dí njap'p gdi páhmá ra Papá.²⁶ Nu ra pa ja p'uya, ya dá zā guj 'yáphu ra Papá'a te guj nnehu rángue guj éc'ēigáhu. Ya hímma hyonj ngue 'bet'o ga ápa ra mate ma Papá conná ngue'áhu.²⁷ Porque dí má'asehu ra Papá. Dí má'áhu, porque gadi macju, 'nē gá 'yēc'ēihu ngue dá écá p' bi 'bu Oja.²⁸ Bj néxcá má Papá 'mò dámbá écua ja ra ximhái. A nuyá, ga pōngá ua ja ra ximhái ya, ga mma mahets'j bí 'bühma Papá.

²⁹ Mj dahyò xádi p'uya, bi 'yēna:

—A nuyá, njuantho guj xicje ya. Hín tema hya gnj hieyji te guj mmána.³⁰ A nuyá, ja dí tūngáhe p'uya ngue gá guj parpabi yò n'yomfēnj yò ja'j. Hímma hyonj ngue 'bet'o dá t'òt'a'j ra nt'ánni. Guehna nná éc'ēigáhe naya ngue guj 'yep'p mahets'j bí 'bu Oja.

³¹ Ra Jesús bi 'yēna:

—A nuyá, ya guj éc'ēihu ra hya dí mmangá ya.³² Ya mme 'bexque'a ya, ya nī ma dá zōnna ora ga nhyehmu, 'da'a n'nanj gdi máhá. Ya guj sogasché p'uya. Pē nugá híndj 'daségá, porque dí n'yogá'be má Papá.³³ Nu'mò ngue guj unnj mmáihu ya yò hya dí xi'áhu ya, guehya yò hya dá hyut'a nī mmáihu ya. Nuya ja ra ximhái guj sáhu ra n'u ua. Pē damj hyáhu ra ts'edi, ya xtá tapá'a secua ja ra ximhái.

17

Bi marpabi Oja yò xádi ra Jesús.

¹ Mj uadi bj manya yò hya ya p'uya, bi hyanma hets'j ra Jesús, bi 'yēna:

—Ma Papá'i, ya bi zonna ora ya. Da bahyø ja'i ya ngue magues'e'a ni Ts'ant'u, n'namhma ngue xquet'a 'nehni Ts'ant'u da 'yø't'e ngue da bahyø ja'i ngue mague'ase'i. ² Nu'i gá unna ts'edi ni Ts'ant'u ngue nu'u to gá gá dápi, di unna 'da'yo te para zantho. 'Ne gá unna nt'edi ngue nu'a te da zanni gue'a di nja'a. ³ Nu'a ra 'da'yo te para zantho, gue'a di dinna ja'i da ba'i'a, 'ne da baqui. 'Ne høn'atho'i ngue majuaní grá Oja. A nugá p'uya, guécá drá Jesucristo guá penhua.

⁴ Nugá dá ø't'e ngue bi bahyø ja'i ua ja ra ximhái ngue mague'ase'i. Dá juacá ra 'befi gá 'bejpi ga ø't'e. ⁵ A nuya ma Papá'i, damí 'daqui ngue nup'u ja ni hmí ni dá, maguescsgauí tengutho nmí jauri m'met'o hante di nhohra ximhái.

⁶ Nuya yø ja'i gá huanhua ja ra ximhái ngue gá dáqui, dá japi bi badí te'o'i. Mí o ni 'ye yø ja'i, p'e go gá dáqui, 'ne bi 'yec'ei na ni hya guá p'ennbi. ⁷ A nuyá, ya pahyø ja'i ya ngue go guí xiqui te gáma hya di mmangá. ⁸ Dá unna ná ni hya gá xiqui gá xifi. Yø ja'i p'uya, bi 'yec'ei. 'Ne ha'xa njuani yø ja'i ya ngue majuaní dá ecá p'u guí 'bui, 'ne ec'ei ngue go guá p'ennagauí.

⁹ Dí á'i rá mate ya ngue gui fáhyø ja'i. Nuná ra mate di á'i, hin dádi terpá p'u gátho yø ja'i 'bu'a nximhái. Nu'u yø ja'i gá dáqui, gue'u di xi'i guí fá'u, porque o ni 'ye. ¹⁰ Nu'u to gá o ma 'yegá, gá o ni 'ye'u. Nu'u to o ni 'ye p'uya, o ma 'yegá'u. 'Ne da hnu mansugá conná ngue'u.

¹¹ Nugá ya hinni mantho ga m'muc'ei ua ja ra ximhái. Nugá ga mmagá p'u guí 'bui, ja ga m'mucá p'u. P'e nuya dá gocua ja ra ximhái, guehya di xi'i guí fáhya. Ma Papá'i, xandaxqu'i. Conni ts'edi damí fádi te'o gá dáqui, n'namhma ngue xøge n'na hyatho dá gohi, tenguthogú, n'na hyatho di jauri. ¹² Mente ra pa 'daua dá m'muhme ua ja ra ximhái ya gá dáqui, conni ts'edi nmará fádi. Hijnjombi m'medi, hinda honda n'na nc'ei, nuna ya bá nt'ot'i ngue di m'medi, para ngue di nja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro.

¹³ A nuyá, ga mmagá p'u guí 'buhya. P'e mente tobe di 'bui'a ua ja ra ximhái, di mmangá ya yø hya ya, n'namhma ngue nuya ma ja'iuí, gá ra johya di nja, tengutho nná johyagá. ¹⁴ Nuná ra hya guá p'ennba yø ja'i ngue ga xannbi, bi nu manho ni hya p'uya, p'e nuya yø ja'i himbi nu manho ni hya p'uya, bi nu man'u ya yø ja'i bi nu manho ni hya. Porque ya hinni mantho øtra nts'o ga 'yo yø ja'i, tenguthogá ngue hindá ø't'á ra nts'o ga 'yo yø ja'i. ¹⁵ Hinná á'i rá mate ngue gui júcuua ja ra ximhái ya yø ja'i di xi'i. Sinoque di á'i rá mate ngue gui fádi ngue ra zithu hndi ts'onmba yø nt'ec'ei. ¹⁶ Tengutho gá hindá ø't'á ra nts'o øtyø ja'i, da guehya ma ja'iuí, xquet'a hingui øtra nts'o ga 'yo yø ja'i ya. ¹⁷ Damí 'yø't'e ngue da hyo yø mmui conná ngue'e, da hyonna nho da n'yo conná

nguehni hya. Porque nuna ni hya, guehna majuaní na. ¹⁸ Tengutho guí p'ennagauí ua ja ra ximhái, xquet'a di njadá p'uya, dá ø't'á ya ma ja'iuí ngue da ma da manna hya p'u ha 'bahyø ja'i. ¹⁹ Dí engá ma te conná nguehma ja'iuí, n'namhma ngue xquet'a 'ne'u dá hyo yø mmui ngue xtá nho te dá n'yo conná nguehna ra hya majuaní.

²⁰ P'e hinga hont'u di á'i rá mate guí fá'u, sinoque 'ne'u yø ja'i da 'yec'ei gá m'mefa conná nguehra hya da manya ma ja'iuí, xquet'a di xi'i ngue gui fádi. ²¹ Gátho ya di xi'i ya, di á'i ngue xøge n'na hyatho dá gohi tenguthogú, ngue n'na hyatho di jauri. Ga njathu p'uya, n'na hyatho ga cohma ya ma ja'iuí, ma Papá'i, gue'a di badí gátho yø ja'i'a ngue guá p'ennagauí ua ja ra ximhái. ²² Nugá dá japá ya ma ja'iuí tengutho guí jajpagui m'met'o, n'namhma ngue gue'a di gohi ngue xøge n'na hyatho di jah'u a p'uya, tengutho'i co 'necá n'na hyatho di jauri. ²³ Nugá di n'yogá'be ya ma ja'iuí. Nu'i p'uya di n'youi. Gue'a di gohi ngue xøge n'na hyatho di jah'u'a. 'Ne gue'a di ba hmi'da yø ja'i'a ngue nu'i go guá p'ennagauí ua, 'ne gadí ma'u ma ja'iuí, tenguthogá, gadí maqui.

²⁴ Ma Papá'i, nuya ma ja'iuí gá dáqui, di nnegá ngue 'nehya di m'map'u ha ga m'mucá ya, n'namhma ngue da nu te guí ørcagui, ngue gui ø't'e ngue 'necá di tategá hapu guí 'bui. Porque nu'i gadí maqui hante di nhohra ximhái. ²⁵ Ma Papá'i, gá ra nho guí ø't'e. Nuya yø ja'i 'bucua ja ra ximhái, hingui pa'i ya. P'e nugá di pa'i. A nuya ma ja'iuí p'uya, ya padí ngue go guá p'ennagauí ua. ²⁶ 'Ne dá xifi hanja ra hya ngue te'o'i. 'Ne tobe ni mantho di xifi te'o'i ya, n'namhma ngue tengui ngue gadí maqui, da ngu'a dá 'yø't'e. A nugá p'uya, di n'yogá'be ya yø ja'i ya.

18

Bi ts'ixra Jesús ngue da jot'i.

¹ Mí juadi bi manya yø hya ya, bi ma ra Jesús, bi me yø xádi, bi ma man'na nguadi ra 'yuthe Cedrón. Nup'u ja n'na ra nuaza p'uya, ja bi yarbu ra Jesús conyø xádi. ² Xquet'a 'nehna ra Judas bi dá ra Jesús, ya mi pa'a ra xequi'a, porque xangu yø nnidi ja madí perpu yø xádi ra Jesús. ³ Nuná ra Judas bi zømp'u 'buhra Jesús. Ni n'youi n'na 'bui yø soldado co 'nehyo policia yø m'menhi yø mmácja conyø fariseo. Ni gu yø juai, 'ne ha yø lámpara guí nyot'i. Mí'da yø ja'i, ni gu yø za tøhra sibi yø nya ngue guí nyot'i. ⁴ P'e ra Jesús ya gá padí te ja ngue dá thogui. Bi ma di c'at'ui ngue bi 'yámmi, bi 'yembí:

—¿Te'o guí homhmu?

⁵ Nu'u yø ja'i p'uya, bi 'yembí:

—Dí hongáhe rá Jesús nuna rá mmengu Nazaret.

Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Go guecä masque guí honjü.

Ni n'youi yø ja'i na ra Judas bi dä ra Jesús.
6 Nu'mø mi 'yembyø ja'i ra Jesús: "Go guecä",
i gohyø xatha yø ja'i, bi t'unga häi. 7 Nunä ra
Jesús mahømbi 'yännbøya, bi 'yembji:

—¿Te'o guí homhmü?

Nu'u yø nzite p'üya, bi 'yembji:

—Dí hongähe ra Jesús nunä ra mmengü
Nazaret.

8 Mi dahra Jesús, mahømbi 'yembji:

—Ya di xi'ahü ngue go guecä. Nu'mø go
guí honjü, pe dami thøhmü ya 'bucua, da ma.

9 Nguna bi ma, para ngue di nja'a te ra hya
xi manña Jesús ngue xi 'yena: "Ma Papá'i,
nu'u gá dáqui, hijnombi m'medi", xi 'yena.
10 Ra Bedu p'üya bi guxrä juai mi hä, bi
hyejpa rá gu ngue rá n'yei'a n'na nc'ei ni
hü ngue rá Malco, nunä rá 'yehé ra 'bet'o
mmäcja. 11 Pe ra Jesús bi 'yembji:

—Ague Bedu, dami fos'ni juai. ¿Ua guí ena
ngue ya hündi nja'a te ra n'u xpá nzänma
Papá ga thogui?

Ya 'bup'u 'buhra hmu yø mmäcja ra Jesús.

12 Ni n'youi n'na rá hmu ya yø soldado
conyø policia yø m'menhni yø hmu yø judío,
bi bentra Jesús, bi dut'i. 13 Bi zixpu ja rá
ngu ra Anás. Nunä ra Anás marä ndøhya
ra Caifás nunä madí manda yø mmäcja'a ra
jey'a'a. 14 Nunä ra Caifás xi 'yembyø hmu yø
judío ngue man'na xanho ngue n'na nc'eitho
da tho connängue gátho yø ja'i.

*Bi manña Bedu ngue hingui padí te'o ra
Jesús.*

15 Nup'u ja rá ngu na rá hmu yø mmäcja,
nu'a ra dathi ja mbo, ja i ts'ixpu ra Jesús.
Nunä ra Bedu co 'nehna man'na nc'ei rá
xädi, bi denña Jesús. Nunä n'na nc'ei rá xädi
na, madí mpahmi rá mmäcja. Janangue bi
tho'ambo 'mø mi yut'ambo ra Jesús. 16 Pe
nunä ra Bedu bi gohmaxøts'e ra goxthi na.
Janangue bá pøn'a rá xädi marä mpadiui rá
mmäcja ngue bi nyaiui na ra xisu fähra goxthi
ngue da tho'ambo ra Bedu. 17 Nu'a rá xisu
fähra goxthi p'üya, bi 'yänna Bedu, bi 'yembji:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?

Mi dahra Bedu, bi 'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

18 Nu'a ra ora'a mi se, janangue nu'u yø
hmiqúi 'bup'u, conyø policia, xi 'yuhra sibi
p'u 'bäi ngue di nhat'i. Ra Bedu p'üya xquet'a
'ne'a 'dap'u 'bähmü'a ngue di nhat'i.

*Nunä rá hmu yø mmäcja bi 'yørpa ra
nt'änni ra Jesús.*

19 Nunä rá hmu yø mmäcja bi da'mi bi
'yänna Jesús ndana gue'a yø xädi, änni te 'be'a
ma hya xänbji. 20 Mi dahra Jesús, bi 'yembji:

—Nunä ra hya ya xtá mangä, yø hmi yø
dä yø ja'i xtá mangä na ra hya na. Xtá
nxänbategä p'u ja yø t'unija, da guep'u ja
ra danija di mpeti gátho yø judío. Hün tema

hya xtá mangä ngue da nt'aguitho. 21 ¿Hanja
ngue ja guí ämngui tema hya xtá mangä ya?
Dami 'yänhna yø ja'i ya, go da xi'ahü hanja
ra hya xtá mangä'u. Nu'u go pa'u tema hya
xtá mangä.

22 Høntho bi manña nguna ra Jesús, mi
'bäp'u n'na ra policia di mpep'u ja ra danija,
bi memba rá hmi, bi 'yembji:

—¿Ua ya ngu'a gdi tha'mø guí yai rá hmu
yø mmäcja ya?

23 Mi dahra Jesús, bi 'yembji:

—Nu'mø ja ma n'u te dá mangä, dami ma
te gui sä man'u m'ø. Pe nu'mø ngue njuantho
di yagä, ¿hanja ngue gui pegbagui má hmi?

24 Ra Anás bi dutra Jesús, bi mennbäbi na
ra Caifás rá hmu yø mmäcja.

Mahømbi gønna Bedu ra Jesús.

25 Mente di sigue 'bäp'u ja ra sibi rá Bedu
ngue di nhat'i, bi t'embøya:

—¿Ua hinga 'ne'i rá xädi'i na ra n'yohu na?
—t'embji.

Mi dahra Bedu p'üya, hømbi ncøni, bi
'yena:

—Hin'na, hinga 'necä.

26 Mi 'bup'u n'na rá hmiqúi na rá hmu yø
mmäcja. Nunä ra hmiqúi p'üya, di mmenñui
na ra n'yohu xi zenna Bedu xi hyejpa ra gu
ngue rá n'yei. Bi 'yännbøya, bi 'yembji:

—Pe, uangui gue'e xtá nu'i p'u ja ra nuaza
ngue guí n'youi ra Jesús —bi 'yembji.

27 Ra Bedu p'üya mahømbi ncøni. Nu'a ra
ora'a p'üya, bi mmahra øni.

Ya 'bup'u 'buhra Pilato ra Jesús.

28 Nup'u ja rá ngu ra Caifás, bá njøcra
Jesús ngue i map'u ja ra palacio 'buhra gob-
ernador. Pe ya 'yo haxpøya. Nu'u yø judío
p'üya, himbji yurbu ja ra palacio'u. I ja yø
costumbre, i ena ngue nu'mø ja ngue di
nsännigo, hingui sä di ntøt'ui yø ja'i hingyø
judío. Nu'mø xtä nyat'i, ena ngue ya hündä
zä di nsihme p'u ja ra ngo ngue ra pascua.
29 Janangue bá pønna Pilato ngue bi nyaiui yø
judío. Bi 'yembji:

—¿Te 'be'a ma hya gni yaphu na ra n'yohu
'bucua?

30 Bi 'yenyø hmu yø judío p'üya:

—Nu'mø ngue hündra ts'oc'ei nu, hinxca
dägähe ua 'mø.

31 Bi 'yenna Pilato p'üya:

—Uangui guí çahu ra ley p'üya, da zä gui
sixhu gui 'yøschu ra ts'ut'abi.

Yø judío p'üya bi 'yena:

—Pe nugähe ngue yø judío, hin'yugähe ra
nt'edi ngue sä ga hogähe n'na ra ja'i. Nu'i go
nnetho gui sänni te di nja.

32 Ja bi bømpe'u'a te xi man'a m'met'o ra
Jesús, ngue ya xi ma ngue da thop'u ja ra
pont'i. 33 Nu'mø mi yut'ambo ra palacio ra
Pilato, bi manda bá ts'ohra Jesús ngue da
'yørpa ra nt'änni. Bi 'yembji:

—¿Ua gue'e rá dast'abi'i yø judío? —bi 'yembj.

³⁴ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Xi'a ra hya guí mmanya, go guí ãnse, ¿ua gue 'bui to xa xi'i ngue guecã?

³⁵ Mj dahra Pilato p'uya, bi 'yembj:
—¿Ua go ma mmijudiohã p'uya? Nu'x ni mmijudiohã 'ne'x yø hmu yø mmãcja go xa dá'i ua dí 'bucã'x. ¿Tenj 'be'ã gá 'yøt'e'?

³⁶ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Nup'x dadj mandagã, hinga guecua ja ra ximhãi jaua p'x. Nu'mø ngue ja gadj mandagã ua, gdí sigã to da 'yøtra sui 'mø, ngue hinxta mma madãgã p'x 'bahyø judío. Pe nup'x dadj mandagã, hinga guecua p'x.

³⁷ Ra Pilato bi 'yembj:
—¿Janangue gue'e grã dast'abi 'mø?
Mj dahra Jesús, bi 'yena:
—Ahã, go guecã tengutho ra hya guí mma. Gue'a dá ecã ua ja ra ximhãi'a, ngue ga m'mai para ngue ga mmangã na ra hya majuani. Nu to gãtho nne da badj hanja na ra hya majuani, da 'yøde te dj mmangã ya.

³⁸ Ra Pilato p'uya bi 'yembj:
—¿To go da bonj ngue da badj hanja'a ra hya majuani p'uya?

Ya nts'ãnnj ngue da tho ra Jesús.

Mj juadi bi 'yørpa ra n'ãnnj p'uya, bi bøn'athi ra Pilato ngue bi nyai yø judío. Bi 'yembj:

—Hjn temã ts'oqui dí tinnbã na ra n'yohu 'bucua. ³⁹ Pe ja'ãhu ra costumbre ngue pa mathøgue n'na ra ofãdi 'mø ja ra ngo ngue ra pascua. ¿Ua guí nnehu ngue ga thocã na rá dast'abi yø judío?

⁴⁰ Bj mahra hmafi gãtho yø ja'j p'uya, bi 'yena:

—Nu'a, hjn'na'a. Go damj thøhra Barrabás.

Pe nunã ra Barrabás, guehna n'na ra be na.

19

¹ Nunã ra Pilato, bj manda ngue bj ma m'mei ra Jesús. ² Nu'x yø soldado, ya xi me n'na ra corona ngue yø 'uini, bi gãspa rá ya ra Jesús. 'Ne bi heta n'na ra he ngue ra 'bojpoi. ³ Bi guarbu 'bãhra Jesús, bi 'yembj:

—Guí tãte ague rá dast'abi'i yø judío —bi 'yembj.

⁴ Mente pẽmbã rá hmj p'uya. Ra Pilato p'uya, mahømbj bøn'athi, bi 'yembjø judío:

—Para ngue guí umhmã ra güenda ngue hjn temã ts'oqui dí tinnbã na ra n'yohu na, guí nnuhu ngue ga ma jucã ua ya —bi 'yembj.

⁵ Mambã pønna Jesús, bá oxrã ya n'na ra corona ngue yø 'uini. 'Ne he ra 'bojpoi xi ma mahete. Ra Pilato p'uya, bi 'yembjø ja'j:
—'Bucua na ra n'yohu ya.

⁶ Nu'x yø hmu yø mmãcja 'mø mj nu p'uya, co 'ne'x yø policia, bj mahra hmafi, bi 'yena:

—Da guatãra pont'j. Da guatãra pont'j.
Bi 'yenna Pilato p'uya:

—Pe damj sisẽhu 'mø, bí cuathã ra pont'j, porque nuã ya hjn temã ts'oqui dí tinnbã.

⁷ Nu'x yø hmu yø judío p'uya, bi 'yembj:
—Nugãhe dí cahe n'na ra ley. Conforme ra ley dí cagãhe, jatho ngue da tho, porque mma ngue rá Ts'ant'x Oja.

⁸ Nunã ra Pilato 'mø mj 'yøhna ra hya na p'uya, man'natho bj nsu. ⁹ Hømbj yat'ambo ra palacio p'uya, bi 'yanna Jesús, bi 'yembj:

—¿Harã grã mmengnu n'yø?
Pe ra Jesús hinte ga ndatho. ¹⁰ Ra Pilato p'uya, bi 'yembj:

—Hjinguí nne gui thã 'mø dj nzo'i 'mø. ¿Ua hinguí padj ngue jagã ra ts'edi ga cuat'a'j ra pont'j? 'Nẽ xquet'a jagã ra ts'edi ngue ga thoc'a'j.

¹¹ Mj dahra Jesús, bi 'yembj:
—Hjn temã ts'ut'abi da zã gui 'yøt'e, ngue'mø hjn nãngue Oja xti 'da'i ni cargo. Janangue nu'a bi dãgã ua guí 'bui, ma datho ja rá ts'oqui'a.

¹² Nu'a ra ora'a p'uya, bi hyonna forma ra Pilato ngue xti thøhra Jesús. Pe janjuani ue yø judío ngue bi 'yembj:

—Nu'mø ngue gui thøhna ra n'yohu na, ya hijnj amigo ra dast'abi Roma 'mø. Nu to bi zã da 'yena ngue ra dast'abi ya, ya rá nsaiui ra dast'abi Roma.

¹³ Nu'mø mj 'yøhra Pilato na ra hya na p'uya, bj ma damj mmj'p'x ja rá nhudj nhøt'a hya 'mø bi nya. Bj manda p'x hudj ngue bá ts'innbãj ra Jesús. Guehna ra xequi ni hu conã hya ebreo, "Gabata". I nne da ma ngue "Mats'uxti xãhno p'x bi t'udo". ¹⁴ Tobe jadyø ngo ngue ra pascua'a ra ora'a, ya mme 'dato xudj. Gue'a ra pa da di nsã yø ja'j hante ra pa ngue ra ts'ãya. Nunã ra Pilato, bi 'yembjø judío:

—'Bucua ni dast'abihu ya —bi 'yembj.
¹⁵ Bj mahra hmafi yø judío p'uya, bi 'yena:

—Da tho nãya, da tho nãya. Da guatãra pont'j.

Ra Pilato p'uya, bi 'yembjø ja'j:
—¿Gã cuatã ra pont'j ni dast'abihu 'mø?

Bi 'yena yø hmu yø mmãcja p'uya:
—Nu'a ma dast'abihu, gue'a ra dast'abi Roma'a, 'ne hijnjom man'na.

¹⁶ Mj manyø ja'j na ra hya na p'uya, ra Pilato bi dãpyø ja'j ra Jesús ngue da ma di cuatãra pont'j. Bi zixyø judío na ra Jesús.

Bi ma maçuati ra pont'j ra Jesús.

¹⁷ Bi ma ra Jesús ni hyã rá pont'j. I map'x ja ra xequi ni hu ngue ra Njyaxhmu. Nunã ra hyã ngue ra ebreo, ni hu ngue ra Gólgota. ¹⁸ Ja bj ma maçuati p'x ja ra pont'j ra Jesús. 'Da j ma maçuatiui ra pont'j mj yonc'ei. 'Da'a n'na nguadi rá hyo i gohi n'na ngu n'na.

Nuna ra Jesús, bi gohmađe na. ¹⁹ Bi manda ra Pilato ngue bi ma mačuati p'u ja rá ya ra pont'i n'na ra letrero, i ɛna: "Guehna ra Jesús, ra mmɛngu Nazaret ngue rá dast'abi yø judío naya". ²⁰ Xangu yø judío bi nu na ra letrero, porque nup'u bi ma mačuati ra pont'i ra Jesús, guerp'utho ra danjhnj. Nuna ra letrero, nt'ot'i cona hya ngue ra ebreo, cona hya ngue ra griego, 'ne nt'ot'i cona hya ngue ra latin. ²¹ Janangue bi 'yembra Pilato'u yø hmu yø mmácja:

—Yo gui ot'i ngue da 'yena: "Rá dast'abi yø judío". Sinoque dami 'yot'i ngue da 'yena: "Nu'a t'embj rá dast'abi yø judío".

²² Mi dahra Pilato p'uya, bi 'yena:

—Ya di nja p'u'a te nt'ot'i ya —bi 'yena.

²³ Mi juadi bi cuatra pont'i ra Jesús, nuya goho yø soldado bi gajpa rá he ra Jesús ngue di ndarp'utho n'na ngu n'na. Bi gajpa rá pahni p'uya. Nuna ra pahni hinha nt'eti, n'na thoguitho bi me rá 'be gá rá do'yo ra pahni. ²⁴ Di n'yembyø soldado p'uya:

—Hinga xemhmu naya. Man'na xanho ga mmähä ra taha. Nu'a da daha, gue'a da ganna pahni'a.

Ya bi nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Bi ndarpabi n'na ngu n'na'u ma he. Bi ma ra taha ngue to da gani". Nguna ra hya bi 'yøtyø soldado.

²⁵ Nup'u bi ma mačuati ra pont'i ra Jesús, ja 'bärp'utho rá mamá co 'ne'a rá juhue'a rá mamá, cona Maya rá xisu ra Cleofas, co 'nehra Maya Magdalena 'bäp'u. ²⁶ Nuna ra Jesús mi hyetrá mamá ngue 'bäp'u, 'dap'u 'bähmi n'na rá xädi ɛmmɛi di mahra Jesús. Bi 'yembrá mamá p'uya:

—Ague mamá, gui 'yøt'e ngue ni basi na ma xädigä ya.

²⁷ Mahømbi 'yembrá xädi p'uya:

—Gui 'yøt'e ngue ni mamá na ma mamágä ya —bi 'yembj.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, nu'a rá xädi ra Jesús bi zixra Maya p'u ja rá ngu ngue di jammansu.

Ya bi du ra Jesús.

²⁸ Mi thohna ra hya na p'uya, ya pahra Jesús ngue ya bi nja gätho'a te ja ngue di nja. Para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, bi 'yenna Jesús:

—Dí tuthegä ya.

²⁹ Mi jap'u n'na ra xano yuhra vino xan'ixi. Bi ma mapobo p'u ja ra vino n'na ra esponja xanthuti. Bi nota n'na ra 'yet'o ngue ra isopo. Bi cuarpa rá ne ngue da zats'i. ³⁰ Nuna ra Jesús mijuadi bi zi ra vino xan'ixi, bi 'yemp'uya:

—Ya gä bi nja'a te ja ngue di nja ya.

Mi man'a p'uya, bi mengrá ya ngue bi du.

Nu'a n'na ra soldado bi hyespa rá hyo ra Jesús cona lansa.

³¹ Mi hyats'i, ya ra pa ngue ra ts'äya. Nu'u yø judío, hingui nnepe ngue di cuatho p'u ja ra pont'i yø ánima 'mø ra pa ngue ra ts'äya, porque gue'a ra pa ngue ra ngaxango ngue ra pascua'a. Janangue nu'u yø hmu yø judío bi xihra Pilato ngue di manda da ma nthemhmi yø gua'u mi cuatra pont'i, n'namhma ngue da du nts'edi. Janangue da thacyø ánima p'u ja ra pont'i 'mø bi du. ³² Bi ma yø soldado p'uya ngue bá tennbabi yø gua'a n'na nc'ei. Ja bi map'u'a man'na ni guaträ hyo ra Jesús. ³³ Mi map'u cuatra Jesús, bi nu p'uya ngue ya xi du. Janangue ya himbi dɛnna yø gua na p'uya.

³⁴ Pe nu'a n'na ra soldado siempre bi hyespi cona lansa rá hyo ra Jesús. Nup'u bi thexp'uya, bi bønna ji 'nehra dehe. ³⁵ Nugä go dá ot'ä rá scua ja ua, dá cuati te dá nu. Majuanj te dí mma. Dí padj ngue majuanj te di mma n'namhma ngue xquet'a gui 'yɛc'eiha. ³⁶ Porque nuya yø hya ya, bi nja para ngue di nja'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue i ɛna: "Hinda thennbabi yø do'yo", i ɛna. ³⁷ Man'na parte nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ɛna: "Da hnu ngue da thespa rá do'yo".

Ya bi ma nt'ägui ra Jesús.

³⁸ M'mefa p'uya, nuna n'na ra mmɛngu Arimatea ni hu ngue ra José, bi ma bá äpra nt'ɛdi ra Pilato ngue da hyajpa ja ra pont'i ra Jesús ngue da 'yägü. Xquet'a 'nehna ra José mi tenna hya mi mmanna Jesús. Pe hingui nnepe da ba'u yø mmjudioui, porque su. Ra Pilato p'uya bi unna nt'ɛdi. Bi ma ra José ngue bá hajpa ja ra pont'i ra Jesús. ³⁹ Xquet'a bi zømp'u na ra Nicodemo nuna bi ma n'na xui bá nyaui ra Jesús. Ni hya 'däte ma'det'a kilo yø 'yethi mauants'i, i n'yoi'a ni hu ngue ra mirra, 'ne'a ra 'yethi ni hu ngue ra aloes. ⁴⁰ Nuna ra José cona Nicodemo bi hyajpa rá do'yo ra Jesús. Bi 'ue cona ulu ma njots'i ra 'yethi mauants'i. Gue'a yø costumbre yø judío ør'mø ähra ánima'a. ⁴¹ Nup'u bi ma mačuati ra pont'i ra Jesús, guerp' mi ja n'na zant'i yø za, ja jarbu n'na ra 'bido ngue hinjom mi o, ya xi ma mañoqui ngue to da 'yop'u. ⁴² Nuna ra 'bido na, ja bi järbu ra Jesús, porque ja mi jarbutho, 'ne ya bi zønna ora da yutra pa säya yø judío.

20

Ya bi bennqte ra Jesús.

¹ Mi hyaxa ra pa ndomingo p'uya, zixuditho bi ma ra Maya Magdalena p'u mambi o ra Jesús. Tobe 'bøndra 'bexui. Bi nu p'uya ngue ya hinte juaxpa ra do mi cotra 'bido. ² Bi gu'ra 'dih p'uya, bi map'u bi 'buhra Bedu co 'ne'a man'na ra xädi ɛmmɛi mađi mahra Jesús. Bi 'yembuya:

—Ya xa thaxp'u ha mi o ra Hmu 'na, pe hindj pahme haru xa jätya.

³ Ra Bedu p'uya, co 'ne'a man'na ra xadi, bi map'na mambi o ra Jesus. ⁴ 'Dap'u bi nets'i ga yoho ngue ni tih. Pe nu'a man'na nc'ei, man'na bi nti'a ngue ra Bedu. Ra mudi bi zomp'u mi o ra Jesus. ⁵ Bi ndojpuya ngue c'at'ambo. Bi nu ngue 'bomp'u yu ulu bi 'bannababi ra Jesus. Pe himbi yat'ambo. ⁶ 'Bexque'a mmarbatho ra Bedu p'uya, go bi yat'ambo ra 'bido na. Xquet'a bi nu ngue 'bannabatho yu ulu mam'mant'i. ⁷ Da gue'a ra ulu bi jomba ra ya ra Jesus bi nu ngue 'bomp'u, pe hinga 'dap'u 'bomhm'u yu ulu mam'manhni ra Jesus. Ma nunni'u 'bon'a n'nanj. ⁸ Xquet'a bi yat'ambo na ra xadi m'met'o bi zomp'u ja ra 'bido p'uya. Bi nu te jar'u mi o ra Jesus. Bi 'yec'ei p'uya ngue ya 'bui mahon'a. ⁹ Ja bi dimp'u a te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro p'uya, ngue ra Jesus mi jatho ngue di bennate p'u da nt'agui. ¹⁰ Ba penc'u yu xadi p'uya, bi 'yep'u ja ra ngu.

Bi nthui ra Maya Magdalena ra Jesus.

¹¹ Pe nuna ra Maya, 'barma xots'e ra 'bido ngue zoni. Mente zomp'uya, bi ndoqui ngue het'ambo ra 'bido. ¹² Bi nu ngue 'bap'u yoho yu anxe p'uya, he yu t'axcahe, ngue hup'u mi o ra Jesus. Nuna n'na ra anxe hup'u manj go ra ya. Man'na p'uya, hup'u manj go yu gua. ¹³ Nuya yu anxe p'uya, bi 'yembi:

—Ague gra xisu, zhanja ngue gui zoni?

Mi dahra xisu p'uya, bi 'yena:

—Di zoni tha, porque xa thascagui ma Hmu. A nuyá, hinda padi hara xa jatya.

¹⁴ Mi manna ra hya na p'uya, bi 'bat'i, bi nu p'uya ngue 'bap'u ra Jesus, pe hingui padi ngue gue'a ra Jesus. ¹⁵ A nuna ra Jesus bi 'yannbaya, bi 'yembi:

—Ague gra xisu, zhanja ngue gui zoni? zTe'o gui honj?

Nuna ra xisu p'uya, embi ngue gue'a ra madi p'u'a 'bap'u, bi 'yembaya:

—Ague gra ja'i, nu'mø ngue go xcá hyats'i, dami xiqui hara xcuá pegui, n'namhma ngue ga ma hats'i.

¹⁶ Mi dahra ra Jesus, bi 'yembi:

—Ague Maya —bi 'yembi.

Ra Maya p'uya, bi 'bat'i, bi zofa conná hya ngue ra ebrea p'uya, bi 'yembi:

—Raboni.

Nuna ra Raboni, i nne da ma "Ague gra xannbate". ¹⁷ Mi nua ra Jesus, bi 'yembi:

—O gadi benngui, porque ja ngue ga mmagá p'u bi 'buhma Papá. A nuyá, ni ma ya, bá xi'u ma cugá ngue ya ga mmagá p'u bi 'buhma Papá, nu'a ni Papáhu. Ga mmagá p'u bi 'buhma Oja, nu'a ni Ojahu.

¹⁸ A nuna ra Maya Magdalena p'uya, bi ma bá xipyø xadi ra Jesus. Bá xifi ngue ya xi nu'a ra Hmu, ne bá xifi te gama hya xi xifi.

Ya bi nuhu yu xadi ra Jesus.

¹⁹ Mi dahra nde'a ndomingo ra mudi ra pa ngue ra semana p'uya, bi mpeti yu xadi ra

Jesus. Pe n'not'e xanho yu goxthi p'u ha 'bui ngue su yu judio. Mi hnu p'uya, ya 'bap'u ra Jesus, bi m'mäp'u made ha 'buhyo xadi. Bi zengua p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, da hyu ni mmuihu ya —bi 'yembi.

²⁰ Mi juadi bi xihna ra hya na p'uya, bi 'yutyø 'ye ha bi mfoxyø clavo 'mø mi 'dø'mi, 'ne bi 'yutrá hyo bi me ra lansa. Janjuaní ra ndijohya'u yu xadi 'mø mi nu yu Hmu.

²¹ Nuna ra Jesus mahømbi 'yembi:

—Da hyu ni mmuihu ya. Nugá, tengutho bi mengá ua ma Papá, gui njathu p'uya, xquet'a di pen'nahu ngue guá mamhma ra hya.

²² Bi japrá hyane p'u 'bui yu xadi p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, gui n'yohu ra Espiritu Santo ya. ²³ Nu'u yu ja'i gui punnbahu yu ts'oqui, gue'u ya bi punnbabi Oja'u. A nu'u hingui punnbahu yu ts'oqui, gue'u yu ja'i himbi punnbabi Oja'u.

Bi nu ra Toma ngue ya 'buhra Hmu.

²⁴ Nuna ra Toma, guehna n'na nc'ei'u yu xadi t'embi ngue ra cuate. Hijnjo'o p'u 'mø mi zø'a m'met'o ra Jesus. ²⁵ Nu'u mi da yu xadi p'uya, bi 'yembi:

—Ya xtá nugáhe ra Hmu.

Mi dahra Toma p'uya, bi 'yena:

—Mente hinda nnuø, 'ne ga nnuurpa yu 'ye ha bi mfoxyø clavo, hinda ec'ei ngue 'bui. Nu'mø ngue ga thadi conná saha p'u ha bi yuhyo clavo, 'ne ga thannba rá hyo bi me ra lansa, ya ga ec'ei.

²⁶ Mi dátra hyato ma pa p'uya, mahømbi mpeti p'u ja n'na ra ngu'u yu xadi. Mi 'bap'u ra Toma'a ra ora'a p'uya. Ma nnot'e xanho yu goxthi, pe ja mi hnu ya 'bap'u ra Jesus. Bi zengua p'uya, bi 'yembi:

—A nuyá, da hyu ni mmuihu ya —bi 'yembi.

²⁷ Bi 'yembrá Toma p'uya:

—Dami tháni conni saha ya, dami nu yu mēdi n'youi ma 'ye. 'Ne dami cu'ni 'ye ngue gui thangua ja ma hyo bi me ra lansa. 'Yodi yobeni ni mmui, dami 'yec'eiguí —bi 'yembi.

²⁸ Bi 'yenna Toma p'uya:

—Ague gra Hmu, ma Oja'i.

²⁹ Ra Jesus bi 'yembi:

—Ague Toma, nuya gui ec'eiguí ya ngue gá nuse hanja. Pe ra mmēnthi di nthui te'o himbi nuguí, 'ne bi 'yec'eiguí.

Bi manna Xuua hanja ngue bi 'yotra libro ja ua.

³⁰ Nuna ra Jesus, yu hmi yu dá yu xadi p'u bi 'yot'e xangu yu milagro. Pe hinga ga nt'ot'i ua ja ra libro ja ua'u yu milagro bi 'yot'e. ³¹ Pe nuya yu hya ja ua, bi ma nt'ot'i para ngue gui 'yec'eihu ngue nuna ra Jesus, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na, 'ne

guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'mø ngue gá 'yec'eiha na p'uya, ya di nja'aha ra 'da'yo te.

21

Ya bi nyai yoto nja'i yø xädi ra Jesús.

¹ Man'na ra pa p'uya, nup'u ja ra nenzabi Tiberias, ja mahømbi nyai p'u yø xädi ra Jesús. ² Ja ua yø thuyä ja 'dap'u mi 'yo: Ra Bedu, ra Toma nuna t'embj ra cuate, ra Natanael nuna ra mmengu Caná ngue Galilea, 'ng'u yø ts'ant'u ra Zebedeo, 'ng mamj yoho yø xädi ra Jesús. ³ Nuna ra Bedu bi 'yembyø amigo:

—Nugá ga mma ra 'bahua —bi 'yembi.

Nu'u nzo p'uya, bi 'yena:

—'Necáhe ga mmähä 'mø.

Bi yat'a n'na ra barco p'uya, bi ma. Pe nu'a ra xui'a p'uya, hin tenj hua bi dinj. ⁴ Mi necahai p'uya, bi hnu ra Jesús ngue 'bap'u ja ra nenthe. Pe hingui pa'u yø xädi ngue gue'a.

⁵ Bi 'yenna Jesús:

—Ague n'yø'aha, ¿ua hin tenj hua gui theui ya?

Nu'u yø mahua p'uya bi 'yembi:

—Hingui ts'u cuø.

⁶ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Damj 'yentra xit'a p'u ja rá hyo ra barco ngue n'yei ya'mø, gui theui yø hua p'uya.

Bi 'yentra xit'a p'uya. M'mefa, asta hingui hä't'i da juxra xit'a p'u ja ra dehe, ngue xangu yø hua bá cap'u. ⁷ Nu'a ra xädi emmej di mahra Jesús bi 'yembra Bedu'a p'uya:

—Guehna ma Hmuha na n'yø.

Høntho bi 'yøhra Bedu ngue t'embj gue'a ra Hmu'a 'bap'u, bi hye rá pahnj p'uya, porque xj mmøgue. Mi hye p'uya, bi nhyørbu ja ra dehe ngue bi zøn'a nts'edi p'u bi 'bái.

⁸ Man'na ciento metro mađi 'bedi ngue da zøn'a nenthe ra barco. Nu'u mi'da yø xädi p'uya, bi 'yonna barco bi zøn'a nnengui, nj gutra xit'a cu yø hua. ⁹ Mi zøn'a nenthe p'uya, ya mi zø ra sibi, oxpu'da yø hua ngue nthaxi. Jap'u ra thuhme. ¹⁰ Nuna ra Jesús bi 'yembi:

—Bá cæui ua yø hua ja gui theui ya.

¹¹ Bi nexpu ja ra barco ra Bedu p'uya, ngue bá janna xit'a, bi zøp'u hingui hë ra dehe. Pe bá yuyhøndøhua ra xit'a, n'na ciento 'ng yote ma'de'ma hyu yø hua bá cap'u. Xandøngu, pe himbi xetra xit'a. ¹² Bi 'yembyø xädi ra Jesús:

—'De guj nzimxudju ya.

Nu'u yø xädi p'uya, hinjombi 'yänni te'o na ra Jesús, porque ya pađi te'o. ¹³ 'Bexpi guatra Jesús, mi hyacra thuhme, bi unni da zi. Bi hyacra hua p'uya, bi unni da za.

¹⁴ Ya rá hyu ndi na ra ora na, ngue mahømbi nyai yø xädi 'mø mi bennate ra Jesús.

I nzohra Bedu ra Jesús.

¹⁵ Mi juadi bi nsihme p'uya, nuna ra Jesús bi 'yanna Bedu, bi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua man'na gađi maquj ngue tengu gui macá ya mi'da?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Nu'i gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembuya:

—Damj fáhyø ja'i nu'u ec'ei gá ya'mø.

¹⁶ Rá yondi p'uya, mahømbi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maquj?

Mi dahra Bedu p'uya, bi 'yembi:

—Ahá, grá Hmu. Gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi naya ra Jesús, bi 'yembuya:

—Damj fáhyø ja'i nu'u ec'ei gá ya'mø.

¹⁷ Rá hyu ndi p'uya, mahømbi 'yembi:

—Ague Bedu, rá ts'ant'u'i ra Jonás. ¿Ua gađi maquj?

Nuna ra Bedu p'uya, bi du rá mmæi porque ya rá hyu ndi bi 'yänni ngue'mø di mađi. Bi 'yenna Bedu p'uya:

—Ague grá Hmu, nu'i gátho gui pađi. 'Në gui pađi ngue dađi ma'i.

Mi dahra Jesús, bi 'yembuya:

—Nu'mø ngue gađi maquj, damj fáhyø ja'i nu'u ec'ei gá ya'mø. ¹⁸ Majuanj di xi'i ngue nu'mø mará ngü'e'i, bi zä gá datnj ngat'i, gui pa haru gui nne gui mma. Pe da zønna pa ngue gui ndac'ei, gui majni 'ye p'uya ngue n'nan'yo ra ja'i di dat'a'i, nup'u haru hingui nne gui mma, ja di zixa'i p'u.

¹⁹ Nguna ra hya bi manna Jesús, di opañ'yu ra Bedu te ra forma ja ngue di tho, gue'a di 'yespabi Oja'a di du. M'mefa p'uya bi 'yembi:

—Ogui hegagui —bi 'yembi.

Bi 'yanna Bedu tenj 'be'a da tho'a man'na ra xädi.

²⁰ Bi nyehra Bedu p'uya, bi nu ngue mmap'u'a man'na rá xädi emmej di mahra Jesús. Guehna rá xädi bi 'yøra ra nt'änni'a ra ora 'dap'u mi sihmei yø xädi ra Jesús. Bi 'yembi: “Ague grá Hmu, ¿te'o'a ja ngue di dá'i?” bi 'yembi. ²¹ Mi nu ra Bedu na p'uya, bi 'yanna Jesús, bi 'yembi:

—Xina 'bæua, ¿te 'be'a da tho na?

²² Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Nu'mø ga nnegä ngue di m'mæua nu asta gue'mø dá pengui, ya di njatho. Xi'i, ¿te go di mporta'i? Nu'i 'yo gui hegagui.

²³ Ya bi n'yo ra hya p'u ha 'bu hmi'da yø 'yec'ei p'uya, ngue t'embj ya hinda du na ra xädi na. Pe nuna ra Jesús hingue masque bi ma ngue hinda du. Sinoque bi 'yena: “Nu'mø ngue ga nnegä di m'mæua nu asta gue'mø dá pengui, xi'i, ¿te go di mporta'i?” bi 'yena.

²⁴ Nuna ra xädi naya, guehna ra xädi di ja majuanj na ra hya naya, 'ng bi 'yot'ua ja ra sæcua na ra hya mma. Pe dí pahma ngue majuanj te mma.

²⁵ Xāngu te gā bi 'yøtra Jesús. Pē nu'mø
ngue xta mma nt'ot'i ua ja rā sɛcuā n'na ngu
n'na'ɛ yø hyā ya, rā nze:gui h̄ixti 'yengua ja
rā x̄imhāi yø libro xta mma nt'ot'i 'mø. Dā
ngut'atho.

Hechos Ja ua yø hya bá otyø xädi ra Jesucristo p'ü bá fudi bi 'yonna hoga 'da'yo hya.

Ra Jesús bi nyai yø xädi 'mø bi bennate.

¹ Ague Teófilo, nuna rá mádi rá libro dá ot'i, gá dá cuatrá sacua te gá bá ørbu bá fudi bi nxännbate rá Jesús, ² asta gue'mø mí ma mahets'i. Pe hante dá ma maya, nuya yø xädi xi huanhñi ngue yø representante, bi xifi te nnepra Espiritu Santo dá 'yøt'e. ³ Porque nu'mø mí bennate p'ü bi t'ägui, søp'ü bahyø xädi rá Jesús ngue yai. Mente gue'a nyote ma pa, njandyatho bi hñu rá Jesús. Janangue bi fadi ngue majuaní 'bui mahøn'a. Bi opan'yu yø xädi rá Jesús ngue ha di njap'ü di zo rá 'ye Oja yø ja'i.

⁴ Nu'mø tobe 'dap'ü 'buhmu yø xädi rá Jesús, bi xifi ngue hindá bømp'ü ja rá hñini Jerusalén. Bi 'yembí:

—Dami tømhmü na rá hya ya xtá xi'ahü ngue di yat'ahü ma Papágá. ⁵ Majuaní ngue bi 'yøtrá nxixya rá Xuua conná dehe, pe ya himma ya'atho yø pa di ha'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ya.

Bi ma mahets'i rá Jesús.

⁶ Mahømbi nyai yø xädi rá Jesús. Pe bi 'yørra rá nt'änni ya yø xädi, bi 'yembí:

—Ague grá Hmu, ¿ua guehyø pa ja ua gui 'yøt'e ngue di mmandase yø ja'i ua ja rá häi Israel?

⁷ Mí dahra Jesús, bi 'yembí:

—Nu'a rá hya xä nzänná Papá dá 'yøt'e, hingüi ja ngue go gui pahmu tema pa, ogue tema ora daní nja'a. ⁸ Pe di ha'ahü rá ts'edi rá Espiritu Santo ngue gui japhu majuaní yø ja'i te'ogá. Nguna rá hya gui xihmu yø ja'i 'bup'ü Jerusalén, gátho mí'da yø ja'i 'bup'ü ja rá häi Judea, dá guerp'ü ja rá häi Samaria, asta gue'mø gá tãthü rá nguní nximhäi.

⁹ Mí juadi bi manná rá hya bi mamp'üya, hegho yø xädi ha i ma maya rá Jesús. Bi yurbu ja n'na rá guí p'üya, ya hinni mantho bi hyandi. ¹⁰ Hingüi hegui hantho mahets'i ha i mpa. Mí nu p'üya, 'bap'ü yoho yø anxé, he yo t'axcahe. ¹¹ Bi 'yembüya:

—Ague gyø mmengühu Galilea, ¿hanja ngue gui hanthü maya? Ya gá nuhu ngue bi ma mahets'i rá Jesús, pe mahønda ep'ü tengutho gui nuhu ngue i ma ya.

Bi thanhq Matías.

¹² Nuya yø xädi mambi 'bup'ü ja rá nyuni ja rá mbonza ja yø olivos, bá ehé, bi zø'a Jerusalén. Nuna rá nyuni ná, guerpütho ngue Jerusalén, commá n'na kilómetro. ¹³ Mí zømp'ü ja rá hñini p'üya, bi nexpu ja rá tocangu mí nsäya. Nuya yø xädi, guehna

rá Bedu, rá Jacobo, rá Xuua, rá Andre, rá Lipe, rá Toma, rá Bartolomé, rá Mateo, rá Jacobo nuna rá ts'ant'ü rá Alfeo, rá Simü nuna n'yohu rá partido ngue rá zelote, rá Judas nuna rá n'yohu rá Jacobo. ¹⁴ Gátho ya p'üya, 'dap'ü bi mpeti ngue mmat'Oja. Mí 'bup'ü mí'da yø xisu, 'nehra Maya rá mamá rá Jesús, 'ne'ü yø cü rá Jesús.

¹⁵ N'na rá pa p'üya, xi mpeti commá n'na ciento 'ne 'dáte nja'i. Bi nangra Bedu p'üya, bi m'mäp'ü made 'bahyø 'yec'ei. Bi 'yembüya:

¹⁶—Ague ma zi cu'ahü, jatho ngue di nja'a te nt'ot'i p'ü ja rá Maca Libro. Porque rá David, rá Espiritu Santo bi bennabi ná rá hya bi 'yot'i ngue bi ma te dá thohra Judas. A nuna rá Judas, guehna bi m'met'o ngue bi zixyø ja'i bi bentra Jesús. ¹⁷ Mama n'yogähe ná rá Judas, porque xquet'a bi tocabi rá 'befi ngue rá representante rá Jesús. ¹⁸ A nuna p'üya, nu'a rá nzäbi bi dahá ngue bi dá rá Jesús, bi thän'a n'na rá häi. Nuna rá häi ná, ja bi dup'ü rá Judas ngue bi dágui, i m'mánya. Bi böni gátho yø xefo ngue bi føgue. ¹⁹ Nu'mø mí 'yøhyø mmengü Jerusalén te bi nja, i hura häi ngue rá Acéldama, gue'a rá hya gá ya yø ja'i'a. I nne dá ma, ni hu rá häi ngue rá ji. ²⁰ Nguna rá hya bi cuarp'ü ja rá libro ngue yø Salmo rá David, bi 'yena: “Dá dü rá mmennigu, ya hñjondi m'mup'ü ja rá ngu”, bi 'yena. Xquet'a bi 'yena: “Ndan'yo to di thojpa rá 'befi”.

²¹ A nuua dí 'buhmu ya, 'bucua 'da yø n'yohu ngue hingüi hegähe mente yø pa dá 'yohe rá Hmu Jesús. ²² Bi nup'ü bi xixyabi rá Xuua, 'ne bi nu 'mø mí ma mahets'i. A nuyá, jatho ngue dá guehya 'da yø n'yohu ya, dá t'ets'i ngue 'dap'ü ga n'yohe ngue di ja majuaní p'ü bi bennate rá Jesús.

²³ Bi thanhni yo nc'ei p'üya, rá Matías 'nehra José. Nuna rá José p'üya, ja mí'da yø thuhu ngue i Barsabás 'ne i Justo. ²⁴ Mí mat'Oja yø ja'i p'üya, bi 'yena:

—Ma Oja'i, nu'i gui parpabi yø n'yomfeni yø ja'i. Dami 'yuhya ndana gui huanhya yo nc'ei 'bucua ya. ²⁵ Nuna rá n'yohu gui huanhni, dá thocra 'befi, ngue rá representante mí pehra Judas, nuna bi hyep'ü rá 'befi 'mø mí 'yøtrá ts'oqui, nup'ü ni 'yup'ü di ma, ja i map'ü.

²⁶ Bi gura suerte yø ja'i p'üya. Nuna rá suerte, bi ntheui rá Matías. 'Bexque'a rá ora'a p'üya, 'dap'ü bi n'yohu 'de'ma'da nc'ei yø representante ná rá Matías.

2

Ra Espiritu Santo bi hatra ts'edi yø xädi.

¹ Nu'mø mí zøhra pa ngue rá ngo Pentecostés, gá xi mpeti yø 'yec'ei p'ü ja n'na rá ngu. ² Xøgue nthambñitho bi 'yehmaya, ena n'na rá ndønthi rá ndi fat'ambo rá ngu. Gá bi 'yup'ü ja rá ngu xi mihyø 'yec'ei. ³ Bi hñu

p'uya ngue ɛnə yə janɪ yə sibi dɪ nxamp'u hudi n'na ngu n'na. ⁴ Guehna ra Espiritu Santo di hatra ts'edi yə ja'i. Nuna ra Espiritu Santo, bi japyə ja'i ngue ga ya yə 'dan'yo hya hinguɪ padɪ. N'na ngu n'na yə ja'i, gue'a ra Espiritu Santo xənnbi temə hya da ma.

⁵ Nu'a ra pa'a p'uya, nup'u Jerusalén mɪ 'bap'u 'da yə judio xpi 'yɛhɛ 'dama 'dan'yo yə hāi ngue da nu ra dannigo. ⁶ Guehya xi mpeti 'mø mɪ 'yode ngue ɛnə 'yo ra ndonhi ya. Mɪ 'yode ngue di yahnɪ yə 'yɛc'ɛi p'uya, hinguɪ padɪ hanja ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya. Porque øhyə ja'i ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya ga yap'u ja yə hāi xpi 'yɛhɛ. ⁷ Gə di 'yodyə ja'i, hinguɪ padɪ te da 'yot'e. Dɪ n'yɛmbɪ n'na ngu n'na:

—Nuya yə n'yohu di yahnɪ ua, gə yə mmɛngu Galilea ya. ⁸ Pɛ zhague nja ngue dɪ øhmə ga ya'a te ma hyahə n'na ngu n'naju? ⁹ A nuyá, 'bucua yə mmɛngu Partia, yə mmɛngu Media, yə mmɛngu Elam, yə mmɛngu Mesopotamia, yə mmɛngu Judea, yə mmɛngu Capadocia, yə mmɛngu Ponto, yə mmɛngu Asia, ¹⁰ yə mmɛngu Frigia, yə mmɛngu Panfilia, yə mmɛngu Egipto, yə mmɛngu Africa nuya rá m'map'u man'na rá nguep'u ngue rá hnɪnɪ Cirene. Xquet'a 'bucua yə mmɛngu Roma. Nu 'da'u p'uya, yə judio p'u bá mɪ, mɪ da p'uya, ya xə bennbabi yə nt'ɛc'ɛi yə judio. ¹¹ Xquet'a 'bucua yə mmɛngu Creta, yə mmɛngu Arabia. 'Nɛ dɪ øhmə ngue ɛspabi Oja yə ja'i, 'nɛ ga ya'a te ma hyahə n'na ngu n'naju.

¹² Gə di 'yodyə ja'i, hinguɪ padɪ hanja ngue ga ya yə 'yɛc'ɛi'a te yə hya ga ya. Dɪ n'yännɪ n'na ngu n'na p'uya, dɪ n'yɛmbɪ:

—¿Hanja'a te hmangua? —dɪ n'yɛmbɪ.

¹³ Pɛ thenthø mɪ da yə ja'i, i ɛmbɪ ngue itɪ'u di yahnɪ.

Bi zohyø ja'i ra Bedu.

¹⁴ Nuna ra Bedu mɪ 'bap'u p'uya, 'dap'u 'bāhmə'u 'dɛ'mə'da yə representante ra Jesús. Bi ts'edi bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø judio guí søthə ua, da guehyø mmɛngu ua Jerusalén, damɪ pahmə hanja nə ra hya jap'u ya. Damɪ 'yøhmə xanho ra hya gə xi'ahə ya. ¹⁵ Nuya yə n'yohu 'bucua, hinguɪ itɪ ya tenguthø guí mbɛhmə. Porque hɪnjonguɪ itɪ'a gəto xudɪ. ¹⁶ Nuna te bɪ nja ya, guehna ra hya bɪ manna pøngahya Joel ngue bi 'yɛnə: ¹⁷ "Gə xi'ahə ra hya mman'Oja. Bi yɛnə: Da 'yɛhra pa ga pennbabi ra Espiritu Santo gəthø yə ja'i 'bui rá ngunɪ nxɪmhāi. Guehna di bennbabi ra hya da manɪ ts'unt'uhə 'nɛhnɪ t'ixuhə na. Yə ts'unt'u da nu yə cosa hinguɪ nnu mɪ da yə ja'i. Yə dac'ɛi da 'ui yə t'i. ¹⁸ Nu'u yə pa'u, ga pennbabi ra Espiritu Santo ma mɛfi ngue yə n'yohu 'nɛhyø xisu. Guehna di bennbabi ra hya da manna. ¹⁹ Gə øt'ä yə milagro nə maya. Nua ja ra hāi p'uya, dɪ nja yə

hmɛya ngue ra ji, 'nɛhra sibi, da nangra 'bifi. ²⁰ Ya hɪndɪ yotra hyadi. Xtä nthenɪ ra zana tenguthø ra ji. Guehna dɪ nja naya hante ngue da zømnə pa dá ɛp'u ra Hmu. Guehna ra pa dɪ nɛquɪ rá ts'edi Oja maguesɛ. ²¹ Nu te'o gə nzo Oja, gue'u dɪ nyanyø te'u", i ɛn'Oja.

²² Ra Bedu p'uya, bi sigue bi 'yɛmbyø ja'i:

—Ague gyø judiohə, damɪ 'yøhmə ra hya ga mmangä. Bi ne Oja ngue bi 'yøtyø millagro p'u guí 'bāhmə connä nguehna ra Jesús ra mmɛngu Nazaret. Janangue guí pahmə ngue guesɛ Oja bi hatra ts'edi'a te bi 'yøtra Jesús. ²³ Pɛ gə dāphə yə ts'oc'ɛi ra Jesús ngue bi cuatɾə pont'i, bi hyo. Pɛ ya manjam'mø xpä nžän'Oja ngue bi zo nɪ 'yehə ra Jesús ngue gə jahə p'u. ²⁴ Pɛ nuyá, Oja bi japi ngue bi bɛnnatə ra Jesús. Bi gəjɾu ja ra ndatə mɪ o, porque hinguɪ sã ngue da cop'u. ²⁵ Ja bi bømp'u'a te bɪ manna David connä nguehra Jesús ngue bi 'yɛnə: "Zant'a ga n'yo'be Oja. Oja 'bap'u ja ma n'yɛi, n'nahmə ngue hɪnjonda 'yanguɪ. ²⁶ Janangue dadi johya, ga mma hanja ngue ja gra pähä. 'Nɛ hu ma mməi ngue te da thohmä do'yo 'mø dá tu. ²⁷ Porque hinguá sogaguɪ ma tegä p'u ha o yø ánima. Hinguɪ jaquɪ da 'ya ma do'yo, porque nɪ mɛfiguɪ gadi maquɪ. ²⁸ Nu'ɪ gə xogaguɪ ma mməi ngue dá padɪ ngue ja gra te para zantho. Ya man'natho dɪ njaga mpähä 'mø ga nnu'ɪ", bi 'yɛnə.

²⁹ Ague n'yø'ahə, dɪ nne ga xi'ahə te bi thohnə ma mboxitahə ra David. Bi dɪ na, 'nɛ bi t'ägü. A nu'ä rá panteón, i jatho asta guehri pa jap'u'a ya. ³⁰ Pɛ nuna ra David mará pøngahya Oja nə. Mɪ padɪ te xi yap'abi Oja, ngue nuna n'na'u yə mbom'məto, guehna ra Cristo naya. Go di ponnbabi'a ra ndast'abi mɪ pehra David. ³¹ Nuna ra David, ya mɪ pa'a m'met'o ngue di bɛnnatə ra Cristo nə. Janangue bɪ mamp'uya ngue rá te ra Cristo, hɪnda ts'ojpabi p'u ha o yø ánima. Bɪ ma ngue hɪnda 'ya rá do'yo. ³² Oja bi japi ngue bi bɛnnatə ra Jesús. Gəthogähe ya, gə dadi jahe majuani ngue bi bennatə na. ³³ Nuna Oja nnepe ngue da hnu mansu ra Jesús, bi zixpə bɪ ja rá n'yɛi. Nuna ra Espiritu Santo ya xi yat'Oja ngue da penhni, bi japra Jesús ngue bá penhni, bi zøcua dɪ 'bāhmə. A nuyá, guehna ra Espiritu Santo go øt'a te guí nnuhə ya, 'nɛ'a ra hya guí øhmə ya. ³⁴ A nuna ra David, hɪmbɪ ts'ixmatə p'u ja rá n'yɛi Oja nə. Sinoque bi 'yɛnə: "Nuna Oja, nu'mø mɪ zojpaguɪ ma Hmu, ngunə ra hya bi xifi, bi 'yɛmbɪ: Damɪ mɪcua ja ma n'yɛigä ya, ³⁵ asta gue'mø ga øt'e ngue guí manda gətho'u nɪ nsaiui", bi 'yɛmbɪ. ³⁶ Gəthø yə judio rá m'map'u ja ra hāi Israel, jatho ngue da ba'a njuani te'o nə ra Jesús. Guehna ra Cristo bá ɛx Oja ngue dɪ ndast'abi nə. Pɛ nu'ahə, gə cuathə ra pont'ɪ nə.

³⁷ Gá bi dár'mañ'u yø mmæi yø ja'j 'mø mi 'yøhná ra hya bi manña Bedu p'uya. Bi 'yørpa ra nt'änni ra Bedu p'uya co 'ne'u mi'da yø representante ra Jesús, bi 'yembj:

—Ague n'yø'ahü, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'ähe p'uya?

³⁸ Mj dahra Bedu p'uya, bi 'yembjyø ja'j:

—Damj hyehmä p'u ra nts'o n'na ngu n'na'ahü. Jatho ngue gui nxixyahü, gue'a di fadi ngue gui ec'eiha ra Jesucristo'a. Nuna Oja p'uya, di pun'na ni ts'oquihü, 'ne da pen'nahü ra Espiritu Santo. ³⁹ Porque go di toca'ahü na ra hya ya xa mma mayat'i, 'ne ni basihü, 'ne'u to gá rá m'map'u 'yaputho. Nuna Oja ma Hmuhü, i nzohni hangu yø ja'j nne prá mmæi da zofu.

⁴⁰ Ra Bedu p'uya, xangu mi'da yø hya bi xihyø ja'j. Bi consejo yø ja'j, bi 'yembj:

—Damj hyehmä p'u'a te gäma nts'o ga 'yo yø ja'j—bi 'yembj.

⁴¹ Nuya yø ja'j bi nu manho ra hya mmanna Bedu, bi ma maxixyabi. Nuya ja ma'da'yo bi 'yec'ei ra hya'a ra pa'a p'uya, comma hyu mahuahü nja'j bi zudi. ⁴² Gätho ya yø ja'j ya, hingui nne da hyc'a ra hya xänbäte yø representante ra Jesús. 'Da'igu mma n'na ngu n'na, 'ne 'dap'u mmat'Oja. 'Dap'u xenna thühme da zi, tengutho ra hya bi zohra Jesús.

Ya xangu to bi 'yec'ei ra Jesús.

⁴³ Gá bi nsu yø ja'j ngue xangu yø milagro bi 'yøtyø representante ra Jesús. ⁴⁴ Nu'u ya xi 'yec'ei ra hya p'uya, gá 'dap'u di mpeti. Nu'a te gá pets'i, 'da gui mmetitho. ⁴⁵ Bi mä yø häi yø ja'j, nu'u ja mi'da te mi pets'i, gá bi mä. Di ndarpi n'na ngu n'na'a te honi. ⁴⁶ N'na pa ngu n'na pa di mpeti p'u ja ra nija. Nu'p'u ja yø ngu yø ja'j, gá 'dap'u di mpeti ngue sihmë. Gá 'dagui johyatho yø ja'j ngue 'dap'u sihmë 'ne hinjondi 'yets'i. ⁴⁷ Gá εspabi Oja. Nuya yø ja'j 'bup'u ja ra hnini, gätho nnu manho ya yø 'yec'ei. N'na pa ngu n'na pa, nuna Oja øt'e ngue man'na ni hyuxta yø 'yec'ei di nyanyø te.

3

Bi t'øthe n'na ra dogua.

¹ N'na ra pa, nuna ra Bedu 'nehra Xuua, 'da i marbu bi ja ra nija di mpeti yø judio. Comma hyu nde bi ma, gue'a ra ora pa ra mhmat'Oja yø ja'j'a. ² Mj zømp'u ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho. Mj hup'u n'na ra n'yohu ngue tudyø gua asta gue'mø mamba mi. I t'εp'u ngue hnepe da 'yäpra limosna'u yø ja'j cut'ambo nnija. ³ Nu'mø mi nu ra Bedu 'nehra Xuua ngue mmap'u da yurbu ja ra nija, nuna ra dogua p'uya bi 'yäpra limosna. ⁴ Ra Bedu p'uya 'nehra Xuua bi hyeti. Bi 'yembrä dogua na ra Bedu p'uya:

—Damj hyεrcä'be —bi 'yembj.

⁵ Nuna ra dogua p'uya, bi hyeti. I t'ø'mi ngue te xti unni. ⁶ Pε ra Bedu bi 'yembj:

—Hin tema mentyu nna hagä ngue ga 'da'i. Pε nu te da zä ga 'da'i, ga 'da'i. Connä ts'edi ra Jesucristo nuna ra mmengü Nazaret, di xi'i ya, damj nangu, gui n'yo.

⁷ Nuna ra Bedu p'uya, bi bennba rá 'ye ngue rá n'yei, bi gats'i. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyu xanho yø hyundo'yo ngue yø dägua. Bi zä bi m'mäi xanho. ⁸ Nuna ra dogua p'uya, xøgue ra n'nas'mø mi nangu ngue bi n'yo. 'Da i yurbu ja ra nija p'uya. Ya ni 'yo, 'ne ni sägui mente di ja mammaði Oja. ⁹ Gätho yø ja'j mi 'b'ambo nnija, bi nu ngue mente ni 'yo na marä dogua, mente di ja mammaði Oja. ¹⁰ Nuya yø ja'j, i paði ngue gue'a ra dogua xi t'εp'u ja ra goxthi nija ni hu ngue ra Goxthi Mahotho'a. Gue'a ra n'yohu mi äpra limosna yø ja'j'a. Yø ja'j p'uya, di 'yøtho 'ne i su ngue nnu yø ja'j ngue ya bi zä na marä dogua.

Ra Bedu bi zohyø ja'j 'bup'u ja ra nija.

¹¹ Nuna marä dogua 'mø mi zä, asta hingui nne di thøhra Bedu 'nehra Xuua, i sammj. Gätho yø ja'j p'uya, gá di fetyø n'yomfεni ngue su. Bi map'u bi 'bähra Bedu ja ra ngun'yü ni hu ngue ra Salomón. ¹² Mj nu ra Bedu p'uya ngue xangu yø ja'j 'bup'u, bi 'yembäya:

—Ague gyø judiohü, ¿hanja ngue gadi 'yøthohü'a te bi nja? ¿Hanja ngue gui emhma ngue comma ts'edis'be, ogue ngue di sugä'be Oja, dá japä'be bi n'yo na ra n'yohu 'bucua? ¹³ Sinoque nu'a ma Ojahü mi thanne ma mboxitahu ra Abraham 'nehra Isaac 'nehra Jacob, gue'a bi n'øthe'a ya, para ngue da t'εspabi'a rá Ts'ant'u Jesús. Pε nuna ra Jesús, guehna gá dähü p'u 'bähü ts'ut'abi na. Nu'mø mi ne xti thøhra Pilato, pε nu'ahü hingä nehü. ¹⁴ Pε nuna ra Jesús hin tema nts'o bi 'yøt'e, gá ra nho manj n'yo. A nu'ahü p'uya, hingä nehü ngue xtä ma mathøgue na, sinoque go gá 'yähmä ngue bi ma mathøgue n'na ra hyote. ¹⁵ Go gá hyohu na bádi unna te. Pε Oja bi japi ngue bi bennate p'u ha bi t'ägui. A nugä'be ya, go dadi jagä'be majuanj ngue bi bennate ra Jesús. ¹⁶ A nuna ra n'yohu 'bucua ya, gui pahmä ngue mi dogua na. Pε ni hmj ni dähü ngue bi zä na ra n'yohu na. Rängue bi 'yec'ei ngue ra Jesús da zä da 'yøthe, janangue bi zä xändøho ya.

¹⁷ Ague n'yø'ahü, nugä di paði ngue hingui paði te ga mbøn'a gá 'yøthü. Xquet'a njarbøtho ni hmuhü di manda p'u ja ra nija ya, aha bi hyo ra Jesús. ¹⁸ Pε nuna Oja, bi japi ngue bi nja'a te gá bi 'yøtyø pøngahya 'mø yø pa xathogui. Nu'u yø pøngahya, bi ma ngue ra Cristo i ja ngue da zä ra n'u. ¹⁹ Janangue nuyä, damj hyehmä p'u'a te gni 'yohü. Damj 'yec'eiha Oja, n'namhma ngue di mpun'na ni ts'oquihü. Ja da hyut'a

nj mmũihũ Oja p'uya. ²⁰ A nuña Oja da penhna Jesús, porque guehna ra Cristo ya xpa t'ets'i ngue di manda ua na. ²¹ A nuýá, ra Jesucristo jatho ngue da m'mwup'u mahets'i asta gue'mo da 'yot'Oja ngue da gom'na'yo gátho yo cosa i ja. Nguna ra hya bj man'ũ yo maça pongahya Oja xa m'mw'mo ya mandonjam'mo tho. ²² Nu'mo mj zohyø nyogui ja'i ra Moisés, bi 'yembj: "Nuña Oja ma Hmũhũ, nu'ũ yø judío, da bøn'a n'na n'ei ngue di mpøngahya tengutho bi jacã. Nu'a ra pøngahya'a p'uya, dami 'yøhmũ te gãma hya da xi'ahũ. ²³ Nu'a ra ja'i hinda 'yec'ei na ra pøngahya na, da ts'ijpu ha 'bũhyø judío ngue da tho", bi 'yena.

²⁴ Bã fudi asta ra Samuel, gátho'ũ mj'da yø pøngahya xa m'mwi, gã bj ma ngue di nja'a te gã di nnuhũ ra pa ja p'uya. ²⁵ Nuña ra hya ya xa yarpabi Oja yø ja'i ngue di nja, tengutho ra hya bi bennbabi yø pøngahya ngue bi xihyø ja'i, nuña ra hya na, da 'yot'ahũ ra nho na. Oja bi 'yot'ui n'na ra cohi ma mboxitahu Abraham, bi 'yembj: "Connã nguehna n'na nj mbom'meto di m'mwi, da ma majapi gátho yø ja'i 'bu'a nximhã", bi 'yembj. ²⁶ Nuña Oja bi unã cargo na rá Ts'ant'ũ, rá mudi i mennbũ guí 'bũhmũ ngue di jap'ahũ. Innepe ngue guí hychmũ p'ũ ra nts'o gnĩ n'yo n'na ngu n'na'ahũ.

4

Ra Bedu 'nehra Xuua bi 'bãp'ũ ha 'bũhyø mmãcã.

¹ Mente yahũ yø ja'i ra Bedu 'nehra Xuua, bi zøhyø mmãcã p'uya, bã n'youi ra 'bet'o asminyø co 'ne'ũ yø saduceo. ² I mbøcũ'e'ũ p'uya, ngue ra Bedu 'nehra Xuua xãnnbã ra hya yø ja'i, i xifi ngue nu'ũ xa ndũ i ja ngue di bennate, porque bi bennate ra Jesús. ³ Bi bent'i bi got'a fãdi, ja gue'mo mj hyats'i xti nja ra hya. Porque ya bj nde bi got'i. ⁴ Pe nu'ũ yø ja'i bi 'yøhra hya i hma, xandøngu bi 'yec'ei ra hya. Nu'a gangu yø 'yec'ei p'uya, bi t'øtra güenda ngue hønse yø n'yo hũ, ya nj ma da za' i cut'a mahuañi.

⁵ Mj hyaxpũya, bj mpeti yø hmũ yø mmãcã p'ũ Jerusalén, co 'ne'ũ yø n'yo hũ 'bet'o ngue yø judío, nj n'yo hũ yø xãnnbate ngue ra ley. ⁶ Nj n'yo hũ na ra Anã rá hmũ mmãcã. Nj n'yo hũ ra Caifãs, 'nehra Xuua 'nehra Alejandro. 'Ne gátho yø enj ja yø hmũ mmãcã nj n'yo hũ. ⁷ A nuýa p'uya, bj manda ngue bã ts'i ra Bedu 'nehra Xuua, bj ma ma'bã'mj p'ũ mađe ngue da t'ørpã ra nt'ãnnj. Mj 'yãnnbũya, bi 'yembj:

—¿Te'o bi 'da'au i ra nt'edi'a te guí øt'ui n'yø, oque te'o bi 'da'au i ra ts'edi ngue guí øt'ui tengu na ra hya na? —bi 'yembj.

⁸ Nuña ra Bedu ts'o p'uya, ra Espiritu Santo di hatra ts'edi bi 'yembya yaui p'uya:

—Agué n'yø'ahũ, nuýa yø n'yo hũ di manda ua ja ra hñini, da guehyø n'yo hũ 'bet'o ngue yø judío. ⁹ Guí ãnnga'be ha bj nja'a ra nho dá ørpã'be na ra n'yo hũ mj'ũ, ngue ha bj njap'ũ i yanj. ¹⁰ A nuýá, gã xi'ahũ ha bj nja, n'namhã ngue da bađi gátho yø judío. Nuña ra n'yo hũ 'bucua bi yanj connã ts'edi ra Jesucristo nuña ra mmøngu Nazaret. Guehna ra Jesucristo gã cuathũ ra pont'i ngue bi tho na. Pe Oja bi japi bi bennate p'ũ bi t'ãgui. Connã nguehna ya, nj hmj nj dãhũ p'ũ bi yanna ra n'yo hũ 'bucua. ¹¹ Gã 'yøthũ tengutho yø gado 'mo bi 'yẽn'a n'na nguadi n'na ra do, embi ngue hingui ho. Pe m'mefa p'uya, guehna da gohi ngue brã 'bebo p'ũ brã fuhra jado na. Guí njathũ p'uya, hingã nu manho ra Jesús. Pe guehna rá thanhni Oja na. ¹² Hijnom man'na da zã gdã nyãmhmũ. Porque bã sãn'Oja ngue nuua ja ra ximhã, hønðra Jesús ja rá ts'edi da yanjũ.

¹³ Nu'ũ yø n'yo hũ di manda p'ũ ja ra njja p'uya, bj nu te øtra Bedu 'nehra Xuua ngue ya manzaqui. 'Ne pahyø ja'i ngue nuýa yø n'yo hũ ya, himbi ma ra xãdi, i embyø ja'i ngue hñte padj. Janangue di 'yøtho. Pe pahyø ja'i ngue mj n'youi mam'met'o ra Jesús. ¹⁴ I nnu yø ja'i p'uya, ngue 'dap'ũ 'bãhmũ na ra n'yo hũ marã dogua ya xi zã. Ya hingui sãp'ũ da 'yembyø ja'i ngue ra fehni'a te bj nja. ¹⁵ Bi xi p'uya ngue bj ma bã m'mã'athi, mēnte bj nhẽcahya, bi zãnnj te da japi. ¹⁶ Dj n'yembj:

—¿Te 'be'a ga japhũ ya yø n'yo hũ 'youa di 'bũhmũ? Porque gátho yø mmøngu Jerusalén, ya padj ngue hñjonda zã da 'yot'a te bi 'yot'e. Ya hingui sã gã emhmũ ngue himma juani'a te bi 'yot'e. ¹⁷ A nuýá, ma ga pihmũ ya, n'namhã ngue hñni mantho da manã hya p'ũ ha 'bũhyø ja'i. Ma ga xihmũ ya ngue ra pa di map'ũ, ya hñni mantho da xihyø ja'i hanja na ra Jesús.

¹⁸ Mj juadi bj nhẽcahya yø ja'i p'uya, bi zonhni ngue bi 'yembj:

—A nuýá n'yø'au, 'yo høngu xihmũ ra hya yø ja'i ya. 'Yoni mantho høngu xãnnbãhũ yø ja'i rá hya ra Jesús.

¹⁹ Mj ãhra Bedu 'nehra Xuua, bi 'yembj:

—Damj hyaçũ xãhø ra güenda ya. ¿Ua guí hãxũ njuani ngue da nu manho Oja ngue go di nja'a te ngue mmãmhmũ ya'mø, hingø di nja'a te mman'Oja 'mø? ²⁰ Nuña ra Jesús, jatho ngue gã mmãmhmãgã'be'a te dá nu'be bi 'yot'e, 'ne'a te dá ø'be bi ma.

²¹ Høntho juadi bi pidi, bi tho p'uya. Porque ya himbi ãnnj ha xti japi ngue xta ngot'i. Porque supj di mbøcũe ya yø ja'i øspabi Oja ngue te xi nja. ²² A nuña ra dogua xi t'øthe connã ts'edi Oja, i tho'a nyote njeya 'bũi.

Bi 'yāprá ts'edi Oja yø 'yεc'ei ngue hĩndĩ nsu.

²³ Nu'mø mi ma mathøgue ra Bedu 'nehra Xuua, bi map'u 'bahyø amigo. Bi xifi gátho'a te xi manyø hmu yø mmäcja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío. ²⁴ Nu'mø mi 'yø'a te si p'uya, 'da i mmat'Ojatho, bi 'yεna:

—Ma Oja'i, gue'e grá Oja gá hoqui te gá bí ja maya, gá hocra häi, gá hocra jathe, gá hoqui gátho yø cosa i ja. ²⁵ Nu'i ma Oja'i, conña Espiritu Santo gá japni mēfi ra David ngue bi man'a te guí nne guí mma, porque ra David bi 'yεna: “¿Hanja ngue mbøcue yø ja'i 'bap'u ja yø nación? 'Ne hĩndĩ nja'a te sänni di nja. ²⁶ Di mpeti yø dast'abi p'u ja yø nación. Da guehyø ts'ut'abi 'bap'u ja yø hñini 'da'igu sänni. I su Oja 'ne sambabi'a ra Cristo bá εts'i", bi 'yεna David. ²⁷ Porque majuanĩ ngue nuua ja ra hñini Jerusalén, nuna ra dast'abi Herodes conña Poncio Pilato, conyø judío, conyø ja'i hĩngyø judío, gá bi mpeti, bi nhεcahya ngue su'a ni maca Ts'unt'u Jesús guá εts'i. ²⁸ Pe nuna ra hya bi 'yøtyø dast'abi, ya manjam'møtho xcá manna ra hya mi ja ngue di nja. ²⁹ A nuya grá Hmu, ya guí nnu te guí pite yø ja'i ya. Damĩ hacje ra ts'edi ya, n'namhma ngue hĩndĩ nsu ni mēfi da mamp'a'i ni hya. ³⁰ Conni ts'edi damĩ 'yøt'e ngue da zá'u to xan'u. Damĩ 'yuhyø hmεya, ngue di nja yø milagro 'mø ts'o'a ni maca Ts'unt'u Jesús.

³¹ Høntho bi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, bi 'yan'a häi p'u xi mpeti yø ja'i. Gá bi zá yø ja'i ngue di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. Ya hĩngui su da mambra hya Oja p'uya.

Nu'a te pe'syø ja'i, gá 'da guí mmetitho.

³² Gátho yø 'yεc'ei, 'bai tengutho 'mø ngue da n'na nc'eitho. 'Da'igu øt'e, 'da'igu mbēni. Ni xinga n'na nc'e'i ngue da 'yεna jasc rá mmeti. Nu te gá pets'i, gá comhmi. ³³ A nuya yø representante p'uya, gá ha ra ts'edi di ja majuanĩ ngue bi bēnnate ra Hmu Jesús. Nuna Oja, man'na bi unná njapi. ³⁴ Yø 'yεc'ei p'uya, hĩnjo'o ngue da hĩn'ya te da hyonĩ. Porque nu to gá ja yø häi, ogue yø ngu, i pá ngue di unna mēnyu ngue ma darpi yø ja'i. ³⁵ Nu'mø bi zøp'u 'bahyø representante ra Cristo, di dāpra mēnyu. Go di darpabi yø ja'i ya p'uya, n'na ngu n'na yø ja'i ma t'unni'a te honi.

³⁶ Mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra José. Guehna n'na ra levita nā ngue ra mmēngu Chipre. A nu'u yø representante ra Cristo p'uya, guí huñi ngue ra Bernabé. I nne da mā ngue n'na ra n'yohu di hojpa yø mma yø mmic'eiui. ³⁷ Nuna ra José p'uya, bi mā n'na rá häi mi ja. Bi dāpra mēnyu yø representante ngue di dat'i.

5

Ra ts'oqui bi 'yøtra Ananías 'nehra Safira.

¹ Nuna n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananias conña Safira rá xisu, bi mā n'na rá häi ya p'uya. ² Pe bi hyaca n'na parte ra mēnyu i mā rá häi, co 'nehrá xisu bi bađi. Nuna man'na parte p'uya, bi dāpyø representante ra Cristo, tengutho 'mø ngue hĩnte xtá hyaqui. ³ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbi:

—Agué Ananías, ¿hanja ngue di cants'a ni n'yomfēni ra zithu ngue guí nne guí hyātra Espiritu Santo? Porque gá hyaca mēnyu guí pá ni häi. ⁴ Xina ra häi, ¿uangui ni mmeti na? Ya gá pá, 'ne mi o ni 'ye ra mēnyu, uangui xqui 'yøt'e te guí nne. ¿Hanja ngue gá bēni guí mmanna fehni? Hĩngyø ja'i'u guí nne guí hyāti, sinoque Oja guí nne guí hyāti —bi 'yεmbi.

⁵ Ngu i 'yøhna ra hya bi sihra Ananías, 'bexpi du, bi dá p'uya. Gá bi 'yεmmei bi nsu ya yø ja'i bi bađi te bi nja. ⁶ Bi nangui 'da yø n'yohu mi 'bap'u, bi 'uennbabi rá do'yo ra ánima, bi hyats'i bá ägui.

⁷ Mi thogui comma nhyu ora p'uya, bi yat'ambo na ra Safira rá xisu ra ánima. Pe hĩngui padi te xi nja. ⁸ Ra Bedu p'uya, bi 'yεmbi:

—Damĩ xiqui, ¿ua gue'a guí pá ni häiui'a ra hya xa hmangua mahε'mø, uague hĩn'na?

Mi dāhra Safira, bi 'yεna:

—Ahá, gue'a dá pá'be'a —bi 'yεna.

⁹ Ra Bedu p'uya bi 'yεmbra xisu:

—¿Hanja ngue ya xcuá nhεcahya ngue guí hyar'mahyaui ra Espiritu Santo? 'Bap'u goxthi'u to xpá 'yác'a'i ni damme. 'Ne mahønda hyaxa'i ya ngue guá n'yāgui —bi 'yεmbi.

¹⁰ 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi dāhra xisu p'u mi yau ra Bedu, ngue bi du. Mi yat'ambo yø 'yāte p'uya, mahømbi diñi ngue ya xi du ra xisu. Bá jajpaya, bi ma bá ägui 'dap'u bi 'youi rá damme. ¹¹ Gá bi nsu yø 'yεc'ei. Ximmangu'u hĩngyø 'yεc'ei p'uya, xquet'a bi nsu mō mi 'yø'a te bi nja.

Xangu yø milagro bi nja.

¹² Nup'u ja ra ngun'yui ni hu ngue ra Salomón, ja bi mpeti p'u xangu yø 'yεc'ei. Nuya yø representante ra Cristo p'uya, 'dama 'dan'yo yø hmεya bi 'yutyø ja'i, porque hĩnjongui sá da 'yøtyø milagro bi 'yørbu bi mpeti yø ja'i. ¹³ Madague'a hĩngui cuarbu 'bahyø 'yεc'ei ya yø ja'i hĩngyø 'yεc'ei, pe nnu manho n'na yø 'yεc'ei, hĩngui sui. ¹⁴ Man'na man'na ni hyuxtá yø ja'i bi 'yεc'ei ra Jesús. Yø n'yohu, yø xisu bi 'yεc'ei. ¹⁵ Asta bi jucyø dāquēhi yø ja'i ngue pop'u ja yø caye. 'Bu'o bá oxyø t'ots'i, 'bu'o bá oxyø fidi, i nnepyø ja'i ngue nu'mø bi thop'u ra Bedu, madrá xathatho di nthēui ra dāquēhi, 'bexi sá ra n'u hēmbi. ¹⁶ Nu'u yø hñini guerputho bi ja, bá ghyø ja'i bi zø'a Jerusalén. Bá du yø dāquēhi, bá du yø ndunthi. Pe gá bi t'øthe.

Bi n'ofadi yø representante ra Cristo.

17 Nunā rā hmū yō mmācja p'uya, gātho ya mi'da yō n'yohu, nuya ja yō nt'ēc'ēi ni hu ngue yō saduceo, gā bi nsey'a 'mō mi nu ngue xandōngu yō ja'i n'yoiu ya yō representante rā Cristo. 18 Bi ma mābent'i ya yō representante p'uya, bi jot'i. 19 Pe rā anxē Oja p'uya, bi xocra goxthi fādi 'mō mīnxuī ngue bā jaquī. Bi 'yēmbi:

20 —Ni mē ya, ni m'māhmi p'u ja rā nija di mpeti yō judio. Dami xihmi yō ja'i hanja nā rā hya ngue rā 'da'yo te.

21 Nu'u yō representante rā Cristo 'mō mi 'yōhna rā hya bi xihra anxē, bi ma mxūditho p'u ja rā nija ngue bi xānba rā hya yō ja'i. Nu'a rā ora ēbi mmānā hya p'u ja rā nija p'uya, ja bi øt'a junta'u yō hmū yō mmācja. Bi petyō n'yohu di mānda p'u ja rā nija. Ja bi mānda ngue dā njucyō ofādi p'uya. 22 Pe nu'mō mi zōp'u ja rā fādi'u yō policia, ya hīmbi dimp'u yō ofādi. Bā pennbūya, bi mā ngue ya hīnjo'o p'u yō ofādi. 23 Bi 'yēna:

—Dā tīngāhe ngue n'ōt'e xanho rā fādi, 'bāp'u yō mādi p'u ja rā goxthi. Pe nu'mō mā xocāhe rā goxthi p'uya, ya hīndā tīngāhe p'u mbo yō ofādi.

24 Mi 'yōhyō hmū yō mmācja nā te xi nja p'uya, 'nē'a rā hmū'u yō n'yohu ja yō 'bēfi p'u ja rā nija, ngue hīnjo'o p'u yō ofādi, di n'yēmbūya:

—¿Xō Hague xpī bōn'u p'uya? —di n'yēmbi.

25 Nu'a rā ora'a p'uya, bi zō'a n'na nc'ēi, bi 'yēmbi:

—Nu'u yō n'yohu gā cothū fādi 'mō mīnde, ya bi 'bōp'u ja rā nija. Bi xānba rā hya yō ja'i —bi 'yēmbi.

26 Nu'a rā hmū yō policia p'uya, bi māhā'u yō mmīpoliciaui ngue dā si'u yō representante rā Cristo. Pe hīmbi anī, porque sū dā mūndo yō ja'i. 27 Nu'mō mamba ts'i'u yō representante rā Cristo p'uya, bi ma mā'bā'mi p'u ja rā junta. Nu'a rā hmū mmācja bi 'yēmbi:

28 —¿Ua hīnguī øhmū rā hya, uānguī dā hēc'athe ngue nu'a rā hya rā Jesús, ya hīnī mīnho guī xānbañu yō ja'i? A nuya gātho rā hīnī Jerusalén, ya xcá sinnbañu'a rā hya guī xānbañeñu ya. 'Nē guī ēmhmū ngue go mā ts'oquigāhe p'u bi dū nā rā n'yohu guī mmāmhmu.

29 Mi dahra Bedu p'uya, co 'nē'u mi'da yō representante, bi 'yēna:

—Nugāhe di ēmhme ngue jatho dā t'ēc'ēi te mman'Oja, hīnda gue'a ngue yō ja'itho dā t'ēc'ēibi yō hya. 30 Nunā rā Jesús di mmāngāhe ya, guehna gā cuathū rā pont'i ngue bi dū nā. Pe nunā Oja mī thanne mā mboxitahū, bi japi ngue bi bēnnate. 31 Oja p'uya, bi zixpū bī ja rā n'yēi nā rā Jesús, guehna bi 'yēt'i ngue di ndast'abi ngue dā yanyō ja'i nā. A nuyá, nuya yō judio, ma't'unnī rā tiempo ngue dā hyēp'u rā

nts'o ga 'yo, n'namhma ngue di mpunnba yō ts'oqui. 32 Guecē rā Espirito Santo di ja majuanī nā rā hya nā. Dā guecāhe p'uya, xquet'a dadi jahe majuanī nā rā hya nā. Nunā rā Espirito Santo p'uya, guehna bā pennbabi Oja'u yō ja'i bi 'yēc'ēibi rā hya nā.

33 Mi 'yōhna rā hya bi si p'uya, janjuanī ngue bi mbōcūē. Bi ne ngue xta hyopyō representante rā Cristo. 34 Nup'u 'būhyō mmācja, n'yoiu p'u n'na rā n'yohu ni hu ngue rā Gamaliel, ja rā nt'ēc'ēi ngue rā fariseo 'nē rā xānbañe ngue rā ley. 'Nē gā nnū mansu yō ja'i nā rā Gamaliel. Bi m'mā p'uya, bi mānda ngue bi njūcathi n'na ts'uquits'u ya yō representante rā Cristo. 35 Bi 'yēmbūyō ja'i nā rā Gamaliel:

—Ague gyō judiohū, dami n'yomfēni te guī nne guī 'yōrpañu ya yō n'yohu 'būcua. 36 Dami bēmhmū te bi nja 'mō yō pa xa thogui ngue mī 'yonnā hya rā Teudas. Bi 'yēna ngue maguesē, 'nē bi dēnnī comma goho ciento nja'i. Mī zā mī tho p'uya, gā bi n'uen'u mī tēnnī. Bi m'mēp'u rā hya p'uya. 37 M'mēfa p'uya, nu'mō mī nja rā censo, māhōmbi 'yonnā hya rā Judas nu'a rā mmēngu Galilea. Xquet'a xangu to bi dēnnā rā hya. A nu'mō mī tho, gā bi n'uenī to mī tēnnī. 38 Janāngue dami hyehmū p'uya yō n'yohu 'būcua. 'Yo gadi nthīnt'i ngue guī sūhmu. Porque nu'mō yō hyasē'a rā hya i mma, di m'mēhyō hya 'mō. 39 Pe nu'mō ngue rā hya Oja i mmāmp'uya, hīnda zā guī hejpañu te mmām'mō. Man'na n'yo mī 'yōthū ngue go gā cohmū ngue mā nsūihu Oja.

40 Gā bi nū manho yō ja'i te bi mānā Gamaliel. Bi ma macat'i mbo ya yō representante rā Cristo p'uya ngue bi 'bēi. Bi xi p'uya ngue ya hīnī manho dā xihyō ja'i hanja nā rā hya rā Jesús. Bi thō p'uya. 41 Mī bōmp'u ja rā junta'u yō representante rā Cristo p'uya, di johya ngue ya bi zā rā n'u connā nguehra Jesús. 42 N'na pa ngu n'na pa hīnguī sāya bi xānbañe p'u ja rā nija di mpeti yō judio, 'nēp'u ja yō ngu i mmānā Jesucristo p'u ni mā.

6

Bi t'ēxi yoto nja'i ngue di nfāxte.

1 Nu'u yō pa'u p'uya, man'na man'na ni hyuxtho'a gangu yō 'yēc'ēi. Nu'u ga ya rā hya ngue rā griego p'uya, bi mādi bi zū'u yō judio ga ya rā hya ngue rā ebreo. I ēnā ngue hīnguī t'ōrpañi masu xanho'u yō 'danxu 'mō mā dat'i rā hmē n'na pa ngu n'na pa. 2 Janāngue nu'u 'dēma yoho yō representante rā Cristo p'uya, bi peti gātho'u yō 'yēc'ēi, bi 'yēmbi:

—Hīnda zā'a ngue go ga hēcāhe p'u'a nnā māngāhe rā hya Oja, ngue guī 'yēmhmū ngue 'bet'o go ga ørpahe masu p'u ja rā

nts'ihme. ³ Janangue nuya ma zi cu'ahu, nuua ha di 'buhmu ya, dami hyomhm yoto yo n'yohu da ma mafati na ra 'befi na. Pe gue da gue'u yo n'yohu ba dinna hya, 'ne nnu mansu gatho yo ja'i, 'ne dadi nequu ngue n'yoiu ra Espiritu Santo. ⁴ A nugähe p'uya, ga siguegähe ra mhmat'Oja, 'ne ga nxännbahe yo ja'i rá hya Oja.

⁵ Gä 'da'igu bi mamp'uya. Bi than'na ra Teba p'uya, ngue da t'ets'i. Guehna n'na ra n'yohu xanzaqui rá nt'éc'ei, 'ne n'yoiu ra Espiritu Santo. Conna Lipe bi thanhni, ra Prócoro, ra Nicanor, ra Timón, ra Parmenas, ra Nicolás nuna ra mmengu Antioquia, guehna ya xi 'yéc'ei bi m'met'o yo nt'éc'ei yo judío na. ⁶ Nuya yo n'yohu bi thannbuya, bi ts'ixpu 'bähyo representante ra Cristo ngue bi marpabi Oja. Nuya yoto nja'i bi t'unyo cargo, bi japyo 'ye p'u ja yo ya.

⁷ Rá hya Oja p'uya, man'na ni ma ma'yonitho. Man'na ni 'yéc'eiho yo ja'i p'u ja ra hnini Jerusalén. Xquet'a xangu yo mmäcja bi nu manho ra hya, 'ne bi 'yéc'ei.

Bi ma mabent'i ra Teba ngue bi tho.

⁸ Xandongu rá njapi Oja bi unna Teba, ngue yo hmeya bi 'yorbu 'bähyo ja'i. Nuya yo milagro bi 'yot'e, hinjongui sä da 'yot'e. ⁹ Bi mudi bi njuntui ra Teba ya yo n'yohu pap'u ja rá nija yo judío ni hu ngue ra Libertos, 'nehya yo judío ngue yo mmengu Cirene, 'nehya yo mmengu Alejandria, 'nehya yo mmengu Cilicia, 'nehya yo mmengu Asia, ga tönhmahya ra Teba. ¹⁰ Pe himbi zá xtá ndäjpa rá hya, porque ra Espiritu Santo di bennbabi rá hya mmanna Teba. ¹¹ Asta bi dahra menyu 'da p'uya, sifi ngue da ma ngue xi 'yode ngue ya mant's'o ra Teba ngue sahra Moisés, 'ne sa Oja. ¹² Janangue bi yans'yot ja'i p'uya, bi mpeti yo n'yohu 'bet'o ngue yo judío, 'nehyo xännbate ngue ra ley. Bi bent'i, bi zixpu bi nja ra junta. ¹³ Bi t'exyo ja'i da manyo fehni p'uya, bi 'yena:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hingui säya ngue nnömmän'u ra maca nija ja ua, 'ne nnömmän'ubi rá ley Oja. ¹⁴ Ya xtá ocähe te mmanna ngue nuna ra Jesús ra mmengu Nazaret, embi ngue da demhra nija 'na. 'Ne embi ngue di pähyo costumbre bi zogahu ra Moisés.

¹⁵ Nu to gä mi hup'u ja ra junta p'uya, herpabi rá hmi ra Teba ngue entho rá hmi n'na rá anxé Oja.

7

Bi zohyo nswitui ra Teba.

¹ Nu'a rá hmu yo mmäcja p'uya bi 'yembj:

—¿Ua majuan'i a si'a'j ya n'yot? —bi 'yembj.

² Mi dahra Teba p'uya, bi 'yena:

—Ague n'yot'ahu, dami 'yohmu na ra hya ga mmangä ya. Nuna ma mboxitahu ra Abraham, nu'mo mi m'mu p'u ja ra häi

Mesopotamia, tobe himmanj map'u ja ra häi Harán, bi nthuei na Oja maguese. ³ Oja bi 'yembj: “Dami sop'u ni häi ya, gätho'u ni menj da gop'u. Guj mmap'u ja ra häi ga xi'”, bi 'yembj. ⁴ Nuna ra Abraham, bá pömp'u ja rá häi ni hu ngue Caldea ni 'bui. Bi ma, i m'mu p'u Harán. M'mefa p'uya, bi du rá papá. Oja p'uya, bi xihra Abraham ngue bá ecua ja ra häi di 'buhmu ya. ⁵ Pe nu'mo mamba ehé, ni xinga n'na xequi xti unna ra häi ja ua. Ni xinga guerp'u di 'bämra gua xti unni. Pe madague'a, nuna Oja bi yarpj ngue di unni gätho na ra häi ja ua. A nu'mo bi du p'uya, da gohmj yo basi. Nu'u yo pa'u p'uya, tobe him manj m'mahyo basi ra Abraham. ⁶ Nuna Oja bi 'yembra Abraham, “Nu'u ni mbom'meto, goho ciento njeya dani m'mop'u ja n'na ra 'dan'yo häi. Ja da ma ma'uni p'u, porque jatho da 'yotra 'befi di manda yo hmu”. ⁷ Pe Oja bi 'yembj: “Ga haspagá ra güenda ya yo ja'i da 'yot'e ngue yo hmu. M'mefa p'uya, da ecua ya ma ja'i ngue da dannegui”, bi 'yén'Oja. ⁸ Nuna Oja bi gohmj n'na ra cohi ra Abraham, bi xifi ngue da thejpa n'na xequi ra xifani rá do'yo yo ts'ant'u 'mò bi m'mai. Gue'a ni hu ngue ra circuncisión, guehna da nopa hmeya na ngue'a ra cohi bi 'yot'e. Janangue nu'mo mi m'mhra Isaac, bi mepya 'mò mi gua'a nhyato ma pa. Nuna ra Isaac xquet'a ngu'a bi 'yot'mò mi m'mhra ts'ant'u ni hu ngue ra Jacob. Nuna ra Jacob xquet'a ngu'a bi japyo 'de'ma yoho yo ts'ant'u bi m'ma m'mefa, guehya yo xita ya ngue yo judío.

⁹ Nuya yo ts'ant'u ra Jacob, gä bi seyabi na ra José yo n'yohu. Janangue bi 'ba na ra José p'uya, bi danyo ja'i manj ma Egipto. Pe ra José, bi máx Oja. ¹⁰ Nu hangu ra n'u bi zá ra José, bi yan'Oja. 'Ne bi unná n'yomfenj xanho. Bi 'yot'Oja ngue bi nu manho ra José na ra Faraón. Nuna ra Faraón mará dast'abi p'u ja ra häi Egipto, guehna bi 'yexra José ngue di manda p'u Egipto na, 'ne bi 'yets'i ngue bi mandabi p'u ja rá ngu.

¹¹ N'na ra pa p'uya, bi nja ra ot'i p'u ja ra häi Egipto, 'nep'u ja ra häi Canaan bi nja ra ot'i. Ndummaitho te bi nja. A nu'u ma mboxitahu p'uya, hinha tini te da zi. ¹² Ngu i 'yode ngue bi ja te da ts'i p'u ja ra häi Egipto, bi menhyo ts'ant'u ngue da tu rá trigo. Ya rá maditho na ra 'yogui na p'uya. ¹³ Rá yondj bi ma p'uya, ya bá mpate'u yo n'yohu ra José p'uya. Ya bá mmeya ra Faraón ngue te'o yo menj ra José p'uya. ¹⁴ Bi manda na ra José ngue bá ts'innbabi rá papá Jacob, gätho'u mi da yo menj bá ts'i, hyate ma'de'ma cut'a nja'i mi sadi ngue gätho.

¹⁵ Janangue bi njap'u ngue i mpa Egipto ra Jacob. Ja bá tup'u p'uya. Xquet'a 'ne'u 'de'ma yoho yo ts'ant'u bá tup'u. ¹⁶ Pe himbá t'ap'u Egipto 'mò mi du, porque nuya yo ts'ant'u ra Hamor ngue yo mmengu Siquem, ya xi má

n'na ra panteón ngue xi dännä Abraham, ja i thuxpü ngue bá t'ägui.

17 Pe éna bi ba'mò nì ma da zønna pa di nja'a ra hya xi yarpabi Oja ra Abraham, mathoguiitho bi nxandyø judío p'u Egipto. 18 Nup'u Egipto, bi m'mu'a m'mefa n'na ra dast'abi ngue himbi badi te'o na ra José. 19 Nunä ra dast'abi na, bi nü manho ya ma mboxitahu. Bi japi ngue da 'yenyø basi 'mø bi m'mui, n'nammä da dü. 20 Gue'u yø pa'u p'uya, ngue bi mühra Moisés. Guehna n'na ra zits'ant'u bi nü manho Oja. Pe hõnda nhyushna bi zi rá mamä p'u ja rá ngu. 21 Nü'mø mi 'yemp'uya, nunä rá t'ixu ra Faraõn guesë na bi hyaxra 'uene ngue bi tede tengutho 'mø drä basi. 22 Nunä ra Moisés, gä bi harpabi yø mfadi yø mmengu Egipto. 'Në bi 'yehra pa ngue bi zedi te bi ma. 'Në padj xanho ha di japi te da 'yøt'e.

23 Nu'mø mi gua'a nyote njeja 'buhra Moisés, bi zo rá mmui ngue da ma di zengua ya yø judío ngue yø menj. 24 Mi zomp'u 'buhyo menj p'uya, bi nü n'na ra mmengu Egipto ngue di annbäbi n'na rá menj. Bi cospabi'a te mi ørbuya, pe bi hyo'a ra mmengu Egipto. 25 Nunä ra Moisés bi 'yena ngue di mmeya'u yø menj ngue bi mennbäbi Oja ngue da yanj para ngue da ma mathøgue p'u sä ra n'u. Pe himbi mmeya yø judío te t'ørpabi. 26 Mi hyaxpuya, nunä ra Moisés bi djimmi yo nc'ej yø judío ngue di ndunse. Bi hejpa p'uya, i nnepe ngue di nhyegui, bi 'yembj: "Ague n'yø'au, gadi mmenju. ¿Hanja ngue gadi ndunscui?" bi 'yembj. 27 Nu'a mi pte p'uya, bi nõnhna Moisés, bi 'yembj: "¿Te'o bi 'yexaj ngue gui nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?" 28 ¿Ua gui nne gui hyogui tengutho gä japa n'na nc'ej ra mmengu ua Egipto mande?" bi 'yembj. 29 Mi 'yøhra Moisés ngue t'embj xi nhotë, bi 'dagui, i map'u ja ra häi Madián. Ja i m'mup'u p'uya, 'në ja bá mij'u yoho yø ts'ant'u.

30 Nunä ra Moisés, mi gua'a nyote njeja ngue 'bup'u Madián. Nup'u ja ra dapo jonna t'øhø Sinai, bi nü n'na ra ndat'o ngue tøhra sibi. Ja bá nyap'u rá anxë Oja p'uya. 31 Nu'mø mi hyetra sibi ra Moisés, di 'yøtho hanja'a te bi nü. Bi guarbua ngue da nü xanho. Bá nya Oja p'uya, bi 'yembj: 32 "Guecä drä Oja mi thannegä mi mboxita Abraham. Drä Ojagä ngue ra Isaac, drä Ojagä ngue ra Jacob", bi 'yën'Oja. Pe asta huacra Moisés ngue bi nsu. Ya hingui hä nzammui ngue da hyeti xanho. 33 Bi 'yën'Oja p'uya: "Damj c'ojhni thixfani, porque nuua gui 'bäi, ra ndaxcahäi ua. 34 Di nnugä ra n'u i thohma ja'igä rá m'mu'a Egipto. Di ø'mø dants'i. Dä ecä ya ngue gä nyanj n'nammä ngue da ma mathøgue. Ague Moisés, di nne gä pen'na'i Egipto ya" —bi 'yembj.

35 Madague'a himbi nü manho m'met'o yø judío na ra Moisés ngue xi 'yembj: "¿Te'o xpä 'yexaj ngue gui nts'at'abi, ngue gui hyasca'be ra güenda?" xi 'yembj, pe guehna bi 'yex Oja ngue dyø hmü yø ja'i nuya da juqui. Nguna bi xihra anxë bi nup'u ja ra ndat'o mi danzø. 36 Nunä ra Moisés, guehna bá jupü ja ra häi Egipto ma mboxitahu na. Ja bá up'u yø hmeya ngue yø milagro bi 'yøt'e, tengutho bi 'yørbu ja ra Thenga Jathe. Bi 'yøtyø milagro mente bi n'yo dapo nyote njeja. 37 Nunä ra Moisés bi xihyo ja'i, bi 'yembj: "Nunä Oja, da 'yexa n'na ra põngahya ngue yø judío tengutho bi jacä. Nunä ra põngahya na p'uya, damj 'yøhma te gäma hya da xi'ahu", bi 'yembj. 38 Guehna 'dap'u bi n'yohu yø ja'i p'u ja ra dapo na ra Moisés. 'Në bi map'u ja ra t'øhø Sinai ngue bá nyaui rá anxë Oja. Ja bá sip'u rá hya Oja p'uya. Bá ep'u 'buhma mboxitahu ngue di thojpabi na ra hya bá sifi, guehna ra hya bi t'unnj ngue di toghahu naya.

39 Pe ma mboxitahu himbi 'yec'ej na ra hya bi manna Moisés. Bi mæspatho te bi ma, sinoque bi ne xtabä mmenga Egipto mahõn'a. 40 Bi 'yemybø ja'i ra Aarón: "Ague Aarón, di nnegähe ngue gui hocyo dahmu di m'met'o p'u gdä mähä. Porque nunä ra Moisés bá jugahu p'u ja ra häi Egipto, hindj pahmu te bá jana", bi 'yembj. 41 Bi hoca n'na ra dahmu ngue ra t'andanj p'uya. 'Në bi hyo yø mbo'õnj ngue bi 'yørpa ra 'bøt'e ra dahmu. Di johya yø ja'i ngue ya bi hocrä dahmu da danne. 42 Nunä Oja p'uya, bi hyep'u yø ja'i. Bi unna 'yu yø ja'i ngue yø sø bi ja maya, gä ørpa yø dahmu ngue thanne. Ngu'a nt'ot'p'ja ra libro bi 'yotyø põngahya Oja ngue éna: "Ague gyø judío, mente gä n'yo dapohu nyote njeja, ¿ua gä hyocju yø mbo'õnj ngue gä 'yø'nj 'bøt'ehu? Nu'ä, hin'na'a. 43 Hante gue nup'u gni mähä, gadi 'yonnba'u rá ngu ra dahmu Moloc, 'në gui tuhu n'na ra dahmu ngue ra sø ni hu ngue ra Renfán. Guehna yø dahmu gadi hocse gui thannehu. Janangue nuyä, ga hõn'ahu thip'u ja ra häi gui 'buhmu ya, gdä pen'nhu man'na rá nguep'u ngue ra häi Babilonia", bi 'yëna.

44 Bi sigue bi nya ra Teba p'uya, bi 'yëna: —Nup'u ja ra dapo, nuya ma mboxitahu mi ja n'na ra ngun'ulu ngue mi nnøpa nija yø ja'i. Ja pæspu yø xindo nt'ot'i rá ley Oja. Nunä ra ngun'ulu p'uya, bi xi Oja ra Moisés ngue da 'yøt'e tengutho ra forma xi 'yuti. 45 Nunä ra ngun'ulu di pont'a cohmi. Nu'mø mamba ehra Josué bá n'youi ma mboxitahu, go bi søcua ra ngun'ulu ua di 'buhmu'u ya. Mi zøhø bi hyannba yø hai yø 'dan'yo ja'i mi 'bucua. Guehna Oja bi hyøn'athi yø mmehäi. Bi nja ra ngun'ulu asta gue'mø mi m'muhra dast'abi David. 46 Nunä ra David, xangu rá mate Oja bi djinnbi. Bi ne ngue xta hyø'a

n'na ra nija, ngue rá ngu na rá Oja mi thanne ra Jacob. ⁴⁷ Pe go bi hyòhra nija na ra Salomón rá ts'ant'á ra David.

⁴⁸ A nuná Oja maguese, hingui 'bap'á ja yò nija di hocyò ja'í na. Porque rá pòngahya Oja bi 'yotra hya bi man'Oja ngue bi 'yena: ⁴⁹ "Dí hucá p'á mahets'i ngue dadi mada. Nua ja rá ximhai p'áya, di nnòpa nhnets'i. ¿Te 'be'a mangu guí ena guí hogaha? Ogue ¿hapá guí emhna ngue ga nsáyagá? ⁵⁰ ¿Ua hinda hocá ya te gáma cosa i ja?" bi 'yén'Oja.

⁵¹ Bi sigue bi zohyò ja'í ra Teba, bi 'yembj: —Xandò nnaxi ní mmáihu. Ní guhu xancot'í, zant'a guí festhohu te mmanna Espíritu Santo. Tengutho bi 'yòr'ma mbox-itaha, guí njathu p'áya. ⁵² Nuya ma mbox-itaha, gátho yò pòngahya Oja xa m'mai, gá xa nzai. 'Né bi hyò'á yò pòngahya bi xihyò ja'í ngue dá ep'á n'na nc'ei ngue gá rá nho dá n'yo. A nuyá, ya bá é'a to bi man'á yò pòngahya'á. Pe gá dáhu ngue bi tho. ⁵³ Madagüe'a bá pence yò anxe Oja ngue bi 'da'áhu rá ley, pe hingui éc'ei hu rá hya.

Ya bi tho ra Teba.

⁵⁴ Nu'mò mi 'yòhyò ja'í na ra hya bi si p'áya, bi ndanzò yò mmá ngue ra cue, pets'í dá zadra Teba. ⁵⁵ Nuná ra Teba p'áya, di hatra ts'edi ra Espíritu Santo. Bi hyanma hets'í p'áya, bi hyandi ngue di yoxni Oja, 'né bi hyandi ngue nup'á ja rá n'yéi Oja ja 'bap'á ra Jesús. ⁵⁶ Bi 'yenna Teba p'áya:

—Dí handá ngue bi zohra c'ammahets'í. Nuná ra n'yohu bí 'yé mahets'í p'áya, ya 'bhna ja rá n'yéi Oja ná —bi 'yena.

⁵⁷ Bi mahra hmafi yò judío p'áya, bi gotyò gu, porque hingui nne dá 'yòhna ra hya mmanna Teba. Bi nyuntyo ja'í p'áya ngue bi bent'í. ⁵⁸ Bi gujma xòts'e rá hñini ngue bá pundo. Nu'á yò testigo xi manna fehni p'áya, bi gacyò tuhú ngue bi mòp'á 'bá'a n'na rá n'yohu ní hu ngue rá Saulo. Bi mando ra Teba p'áya. ⁵⁹ Mente 'bando ra Teba p'áya, bi zo Oja, bi 'yembj:

—Ague ma Hmu'í Jesús, dadi dá'i ma te —bi 'yembj.

⁶⁰ Bi ndantyo hmu'í p'áya, rá ndòts'edi bi 'yena:

—Ague ma Hmu'í Jesús, 'yogui mbennbabi'a te rá ts'oqui otya yò ja'í 'bacua. Hontho bi man'a p'áya, bi dú.

8

Bi sigue ra Saulo ngue shhyò 'yéc'ei.

¹ Da'igu bi mammi rá Saulo'á to bi hyo rá Teba. Nu'á ra pa'a p'áya, bi nanga n'na rá dasui p'á Jerusalén ngue bi ts'ahyò 'yéc'ei. Gá bi n'ue nyò 'yéc'ei, i mpa mi dá yò hñini rá njap'á ja rá hai Judea. I mpa 'da asta rá hai Samaria. Pe nuya yò representante rá Cristo hñimbi 'dahya. ² Nuya yò n'yohu suprá xudi Oja, guehya bi 'yáhra Teba ya. Janjuani zoni

ngue mbeni. ³ Pe di sigue ngue shhyò 'yéc'ei na rá Saulo. I huaxtyò ngu, bi jcyò n'yohu 'nēhyò xisu ngue cot'í.

Bi ma ma'yoni rá hoga 'da'yo hya p'á Samaria.

⁴ Nuya yò ja'í bi 'dap'á Jerusalén, ndap'á bi zá i mpa yò ja'í, pe gá mmanna hoga 'da'yo hya p'á ní ma. ⁵ Nu'á rá Lipe guehna n'na nc'ei rá 'dagui ná, i mpa p'á ja n'na rá hñini ngue rá hai Samaria. Bi mudi bi xihyò ja'í rá Cristo p'áya. ⁶ Bi mpeti gátho yò ja'í ngue oxra hya mmanna Lipe. Mi nu yò ja'í yò milagro bi 'yotra Lipe p'áya. ⁷ Mi 'bap'á xangu yò ja'í ngue yò ndunthi, pe gá bi t'òthe. Nu'mò xihyò ts'onthi ngue dá hyep'á yò ja'í n'youi, asta má. Xangu yò dogua bi 'yòthe, xangu yò ja'í tudyò gua bi 'yòthe. ⁸ Janangue gá di johya yò ja'í 'bap'á ja rá hñini.

⁹ Nu'á ja rá hñini, mi 'bap'á n'na rá n'yohu ní hu ngue rá Simu. Mi hyatyò ja'í p'á ja rá hai Samaria conná mfadi ngue rá magia, mi ena ngue maguese. ¹⁰ A nuná, dingüe dinnoho mi òrpa masu. Di n'yembyò ja'í: "Nuná rá Simu, janjuani ngue n'youi rá ts'edi Oja ná", di n'yembj. ¹¹ Mi t'òrpabi masu, porque ya rá ya'atho yò pa mi hátyò ja'í conná mfadi. ¹² Pe rá Lipe bi xihra hoga 'da'yo hya yò ja'í. Bi xihyò ja'í ha di njap'á di zo rá 'yé Oja. 'Né xifi hanja ná rá Jesucristo. Nu'mò mi t'éc'ei'a te bi manna Lipe p'áya, yò n'yohu yò xisu bi nxixya. ¹³ Xquet'a 'nēhra Simu bi 'yéc'ei rá hya 'né bi nxixya. Asta ya hingui nne dá hēhra Lipe ná rá Simu. Di 'yòtho 'mò bi nu yò milagro òtra Lipe.

¹⁴ Mi 'yòhyò representante rá Cristo mi 'bu'a Jerusalén ngue ya 'nep'á Samaria xi t'éc'ei rá hya Oja. Ja i 'bennba rá Bedu 'nēhra Xuua p'áya. ¹⁵ Nu'mò mi zomp'á Samaria'á bi 'benhni, bi marpabi Oja yò 'yéc'ei ngue nnepe di n'youi rá Espíritu Santo. ¹⁶ Porque tobe hinga n'na nc'ei mi n'youi rá Espíritu Santo. Sinoque hontho xi nxixya para ngue dá fadi ngue éc'ei rá Hmu'í Jesús. ¹⁷ Rá Bedu 'nēhra Xuua, nu'mò mi japyò 'yé p'á ja yò ya yò 'yéc'ei, yò 'yéc'ei p'áya bi n'youi rá Espíritu Santo.

¹⁸ Mi nu rá Simu'a te otyò representante rá Cristo, ngue nu'a guí japyò 'yé p'á ja yò ya yò 'yéc'ei, 'be xi n'youi rá Espíritu Santo yò 'yéc'ei. Rá Simu p'áya, bi ne xtá ngutra mēnyu ngue di njap'á. ¹⁹ Bi 'yembj:

—Dami 'daci ná rá ts'edi ja'áui, n'namhna ngue nu to bi zá ga japá ma 'yé p'á ja rá ya, di n'youi rá Espíritu Santo —bi 'yembj.

²⁰ Mi dahra Bedu p'áya, bi 'yembj: —Nu'a ní mēnyu 'da gdi m'mahmi'a. ¿Hanto guí ena ngue nu'a bádi un'Oja, rá mēnyu gdi tin'a? ²¹ Nu'í hin'ya ní mmenthí ngue guí nthēui ná rá 'befi ná. Porque nup'á ja rá hmi rá dá Oja, hinga njuaniho

nj mm̄ai. ²² D̄amj hyep'u r̄a nts'o ja nj mm̄ai. D̄amj 'yāpr̄a mate Oja, x̄amhmatho di pun'na'j̄i te guj̄ mb̄en̄i. ²³ Porque d̄i nnuḡa ngue gr̄a zeya, 'n̄e ḡa r̄a nts'o x̄a mb̄ent'ui nj mm̄ai.

²⁴ Bi 'ȳenna Simu 'm̄o mj̄ d̄a p'uya: —D̄amj marcauits'u Oja n'namhma ngue h̄inga thoc̄a'̄a te guj̄ xicu.

²⁵ M'mefa p'uya, nuya ȳo representante r̄a Cristo, nu'm̄o mj̄ juadi bi xihȳo ja'j̄i ngue majuan̄i na r̄a h̄ya Oja, b̄a pengb̄uya, bi 'ȳe'a Jerusal̄en. Nup'u ja ȳo hn̄inj̄ ja'a r̄a h̄ai Samaria b̄a thogūi, ḡa bi xihra hoga 'da'yo h̄ya ȳo ja'j̄i.

Ra Lipe bi nth̄ui n'na r̄a mm̄engu Etiop̄ia.

²⁶ M'mefa p'uya, n'na r̄a anx̄e Oja bi xihra Lipe, bi 'ȳembj̄: —Nuȳa, ja ngue guj̄ mma gdj̄ ma Sur. Gui hyaxra 'yu b̄a n̄ex̄a Jerusal̄en, i ntho'a Gaza —bi 'ȳembj̄.

Nup'u i nthohn̄a r̄a 'yu n̄a, h̄injongui 'b̄ai. ²⁷ Bj̄ map'u sihna r̄a Lipe. Bj̄ nth̄ui p'u ja r̄a 'yu n'na r̄a n'yohu ngue r̄a mm̄engu Etiop̄ia, ngue xp̄i 'yehra ndanne Jerusal̄en. R̄a 'bet'o m̄efi n̄a n'na r̄a xisu nj̄ hu ngue r̄a Candase mj̄ ndast'abi p'u Etiop̄ia, mj̄ ja r̄a cargo ngue r̄a tesorero. ²⁸ Nj̄ huxr̄a carro jatyo fanj̄ nj̄ ma r̄a h̄ai Etiop̄ia. M̄ente nj̄ 'yo p'uya, di x̄ahra libro bi 'yotra p̄ongahya Isaías. ²⁹ P̄e r̄a Esp̄iritu Santo bi 'ȳembra Lipe:

—D̄amj̄ cuat̄ra n'yohu nj̄ huxr̄a carro mma n̄u.

³⁰ R̄a Lipe p'uya bi guarb̄u ja r̄a carro. Bi 'ȳode ngue nuna r̄a n'yohu di x̄ap'u ja r̄a libro bi 'yotra Isaías. Bi 'ȳemb̄uya:

—¿Ua guj̄ padj̄ te gadi x̄ahya? —bi 'ȳembj̄.

³¹ Mj̄ dahna r̄a n'yohu p'uya, bi 'ȳena:

—P̄e ¿hague gd̄a pac̄a p'uya, 'n̄e h̄inj̄o to da xiqui hanja r̄a h̄ya? —bi 'ȳembj̄.

Bi xihra Lipe p'uya ngue bj̄ nexpu ja r̄a carro, 'dap'u bj̄ mj̄hm̄i. ³² Nu'a r̄a parte nt'ot'j̄ p'u ja r̄a Maç̄a Libro di x̄a p'uya, guehna r̄a h̄ya ngue ñ̄a: “Tengutho n'na r̄a de'yo 'm̄o nj̄ ma da tho, di mm̄uj̄i. Ogue nt'ax̄i n'na r̄a de'yo h̄indi 'yanj̄i. Di nj̄ar batho n̄a r̄a n'yohu 'm̄o nj̄ ma da tho ya, h̄indi 'yanj̄i. ³³ Da ma ma'berpi r̄a s̄a ngue h̄inda ma m'm̄ats'i. ¿To go da badj̄i hague ngu r̄a nts'o da 'ȳotȳo ja'j̄i di 'b̄u'a r̄a pa'a? Porque da thaj̄p̄abj̄ r̄a te ua ja r̄a x̄imh̄ai”.

³⁴ Nuna r̄a n'yohu p'uya, bi 'ȳanna Lipe, bi 'ȳembj̄:

—D̄amj̄ 'ȳorca r̄a mate xiqui te'o n̄a mm̄anna r̄a p̄ongahya naya. ¿Uague n̄use, uague 'b̄ai te'o man'na mm̄anna?

³⁵ Mj̄ dahra Lipe p'uya, i dambatho'a te nt'ot'j̄ p'u ja r̄a Maç̄a Libro mađi x̄adi, bi xihra hoga 'da'yo h̄ya ngue ha bj̄ nja r̄a Jesús.

³⁶ Nu'm̄o mj̄ thop'u po n'na r̄a dehe p'uya, bi 'ȳen'a r̄a n'yohu yaui r̄a Lipe:

—I poua r̄a dehe ya, ¿ua h̄inda z̄a ḡa nxixyaḡa 'm̄o?

³⁷ Mj̄ dahra Lipe p'uya, bi 'ȳembj̄:

—Nu'm̄o guj̄ h̄ahnj̄ mm̄ai guj̄ eç'ej̄ ra h̄ya, d̄a z̄a njam'm̄o da h̄in'na.

Mj̄ dahra n'yohu p'uya, bi 'ȳembj̄:

—Dí eç'ej̄ḡa ngue r̄a Jesucristo guehna r̄a Ts'ant'u Oja n̄a.

³⁸ Bj̄ manda r̄a n'yohu ngue bj̄ ma ma'b̄a'mj̄i r̄a carro p'uya. Bj̄ m̄ep'u ja r̄a dehe ngue bi xixyabj̄ r̄a n'yohu n̄a r̄a Lipe.

³⁹ Nu'm̄o mj̄ b̄on'a nenthe p'uya, bi gus'r̄a Esp̄iritu Santo r̄a Lipe. Nuna r̄a n'yohu bj̄ nxixya p'uya, ya h̄inha mambj̄ nu r̄a Lipe. Bi sigue bj̄ n'yo p'uya, p̄e di johya ḡa r̄a 'yu.

⁴⁰ Mj̄ damb̄en̄i r̄a Lipe p'uya, ya 'bap'u ja r̄a hn̄inj̄ Azoto. Bi n'yo ngue bi h̄ya 'da ȳo hn̄inj̄i ngue bj̄ man̄a hoga 'da'yo h̄ya, asta gue'm̄o mj̄ z̄omp'u ja r̄a hn̄inj̄i Cesarea.

9

Nuna r̄a Saulo, bi m̄adi bi 'ȳeç'ej̄i r̄a Jesús.

¹ Nuna r̄a Saulo, h̄ingui s̄aya di pihȳo ja'j̄i ngue nne da h̄yo'u eç'ej̄i r̄a Hmu Jesús. Bj̄ map'u 'b̄ahr̄a hmu ȳo mm̄ac̄ja p'uya. ² Bj̄ 'ȳapra s̄uca da gats'j̄i, di map'u ja ȳo nija p'u ja r̄a hn̄inj̄i Damasco, nj̄ h̄ya r̄a ts'edi ngue da si'u to eç'ej̄i r̄a hoga 'da'yo h̄ya. Nu'm̄o ȳo n'yohu ogue ȳo xisu da t̄inj̄i, da tut'j̄i da sip'u Jerusal̄en ngue di n'ofadi. ³ P̄e nu'm̄o nj̄ ma da z̄ot'a Damasco p'uya, nthamb̄en̄itho bi yot'a n'na r̄a nyot'i maya ngue bj̄ nth̄ui. ⁴ Bi d̄a'̄a h̄ai r̄a Saulo p'uya. Bi 'ȳo p'uya ngue ts'of̄o, bi t'̄embj̄:

—Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue e mm̄ej̄ guj̄ s̄equi?

⁵ Mj̄ dahra Saulo p'uya, bi 'ȳembj̄:

—¿Te'o'i p'uya, gr̄a Hmu?

Nu'a nzo p'uya, bi 'ȳembj̄:

—Go guec̄a dr̄a Jesús ngue e mm̄ej̄ guj̄ s̄equi. P̄e gadi n'unse, tengutho r̄a ndanj̄i 'm̄o embra nhnet'j̄ r̄a za ma sanj̄i.

⁶ Asta huac̄ra Saulo ngue bj̄ nsu. Bi 'ȳemb̄uya:

—Ague gr̄a Hmu, ¿tenj̄i 'be'a guj̄ nneque ga ot'a p'uya?

Mj̄ dahra Hmu Jesús, bi 'ȳembj̄:

—D̄amj̄ nangui, nj̄ man̄u bi ja r̄a hn̄inj̄i. Ja danj̄i si'j̄ n̄a te ja ngue guj̄ 'ȳot'e.

⁷ E mm̄ej̄ di 'ȳodya ȳo n'yohu mj̄ n'youi r̄a Saulo, porque bi 'ȳode ngue bi ya maya'a nzohra Saulo, p̄e h̄injombj̄ nu. ⁸ Nu'm̄o mj̄ nanga h̄ai r̄a Saulo p'uya, i nne di nhannj̄, p̄e bj̄ nxad̄a. Janangu e bj̄ ma maç̄unh̄nj̄i, bi z̄on'a Damasco. ⁹ Bj̄ m'm̄ap'u nhyu pa, p̄e h̄inha h̄eç̄i. Xingra hm̄e, nj̄ xingra dehe xta nzi.

¹⁰ Nup'u Damasco, mj̄ 'bap'u n'na r̄a 'ȳeç'ej̄i nj̄ hu ngue r̄a Ananías. Nuna r̄a Hmu Jesús bi zohra Ananías, bi 'ȳembj̄:

—Ague Ananías —bi 'ȳembj̄.

Mi da p'uya, bi 'yena:

—Di 'bucua gra Hmu. ¿Tema hya?

¹¹ Mi dahra Jesús, bi 'yembi:

—Ga 'yo, ni map'u ja ra caye ni hu ngue Njuantho. Carbu ja ra ngu ra Judas. Dami 'yámbu n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Saulo, ra mmengu Tarso. Nuya, exa bi mmat'Oja ya. ¹² Mente mmat'Oja ra Saulo p'uya, nup'u i nu, bi zón'a n'na ra n'yohu p'u ha 'bui ni hu ngue ra Ananías. Bi nu ngue bi yat'ambo, bi japrá 'ye p'u ja rá ya para ngue di nzø yø dá.

¹³ Nu'mø mi 'yø'a ra hya sihra Ananías, bi 'yena:

—Ague gra Hmu, xangu ra nts'o di ócá xa 'yø'na ra Saulo ngue di anyø ja'i nu'u ec'ei'i p'u Jerusalén. ¹⁴ A nuyá, bá ápra súa yø hmu yø mmácja ya, ngue bá ecua ngue nu'u yø ja'i nzo'i, gá da dut'i da zits'i.

¹⁵ Pe ra Hmu Jesús bi 'yembra Ananías:

—Ni mahma. Porque nuná ra n'yohu na, ya xtá huanhá na ngue da xihyø ja'i te'ogui. Da xihyø ja'i rá m'mu'a n'nanní yø nación, 'nep'u ha 'buhyø dast'abi da ma te'ogui, 'nep'u 'buhyø judío da xifi te'ogui. ¹⁶ Nugá ga uti hague ngu gangu ra n'u da thogui conná gueque.

¹⁷ Nuná ra Ananías bi map'u ja ra ngu mambi 'buhra Saulo. Mi yat'ambo p'uya, bi japrá 'ye p'u ja rá ya ra Saulo, bi 'yembi:

—Ague ma zi cu'i Saulo, nuná ra Hmu Jesús bá zo'i p'u ja ra 'yu, xpá mmengá ya ngue da zá di nzø ni dá, 'ne gui n'youi ra Espíritu Santo —bi 'yembi.

¹⁸ 'Bexque'a bi nzø yø dá ra Saulo p'uya. Bi hyø'u ená yø xihu'a bi ja yø dá. Bi nxixya p'uya. ¹⁹ Mi nsihme p'uya, mahømbi hya ra ts'edi. Bá m'mahma njammí pa p'u 'buhyø 'yec'ei p'u Damasco.

Ra Saulo bi mambrá hya Oja p'u Damasco.

²⁰ Bi du'mi bi manna hya ra Saulo p'u ja yø nija di mpeti yø judío p'uya. I xihyø ja'i ngue ra Jesús, gue'a rá Ts'ant'u Oja'a. ²¹ Nuya gátho yø ja'i øde te mmamp'uya, di 'yøtho, di n'yembi:

—¿Ua hinga guehna ra n'yohu 'bu'a Jerusalén, nuná t'embi sahyø ja'i ec'ei ra Jesús? Huangui gue'a ni 'yecu'a'a ya ngue da dut'u to da ñini, da zispabi yø hmu yø mmácja.

²² Pe man'na ni hyadra ts'edi ra Saulo ngue mmanna hya. I utyø ja'i te mmamp'u ja ra Macá Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo xa 'yex'Oja ngue di ndast'abi na. Asta hinguí paði te da 'yøtyø judío mi 'bu'a Damasco.

Bi pongra ndate yø judío na ra Saulo.

²³ Mi ma ya'atho yo pa p'uya, bi nhēcáhya yø judío ngue xtá hyo ra Saulo. ²⁴ Nu'u yø hyote, i fáhyø goxthi ngue ra nenihni ngue da hyo 'mø bi thop'u. Pe mi mmeya'a te fennbabi ra Saulo. ²⁵ Nu'mø minxui p'uya,

nuya yø 'yec'ei bi 'yot'a n'na ra canasta na ra Saulo. I camba ja ra jado di thesra nenihni. Bi bomp'uya.

Ra Saulo bi ma Jerusalén.

²⁶ Nuná ra Saulo, mi zón'a Jerusalén, bi ne xti mpenhui'u yø 'yec'ei mi 'bup'u. Pe gá su 'mø mi nu, porque embi ngue himma juani ra 'yec'ei na ra Saulo. ²⁷ Nuná ra Bernabé go bi zixra Saulo p'u 'buhyø representante ra Cristo na. Go bi manna p'uya ha bi njap'u i nu ra Saulo p'u ja ra 'yu na ra Hmu Jesús. Bi ma ha bi nja ngue bi zofu. Gue'a i hya ra ts'edi ra Saulo ngue bi mamp'u Damasco hanja na ra Jesús. ²⁸ Nup'u ja ra hñini Jerusalén, 'dap'u 'yohu'u yø representante na ra Saulo. Nup'u ni ma yø representante, ja ni map'u ra Saulo. ²⁹ Nuná ra Saulo bi hya ra ts'edi ngue mma hanja na ra Hmu Jesús. Di nju'mahya 'mø yau i ya yø judío ga ya ra hya ngue ra griego. Pe nuya yø judío ya, i nne da hyo ra Saulo. ³⁰ Mi mmeya yø 'yec'ei p'uya ngue nne da tho ra Saulo. Bi zixpuya, i ma Cesarea ja bi thop'u. Ya bi mase p'u ja ra hñini Tarso na ra Saulo p'uya.

³¹ Ya 'bammãho gátho yø 'yec'ei rá m'map'u ja ra hãi Judea, da guep'u Galilea, da guep'u Samaria. Man'na ni hyadra ts'edi ra m'map'u. I 'bui ngue suprã xudi Oja, 'ne fáxra Espíritu Santo. Man'na maní 'yec'ei tho mi da yø ja'i.

Bi t'øthe ra Eneas.

³² Bi n'yo ra Bedu ngue bi zengua yø cu. Xquet'a bi ma bi zengua'u yø 'yec'ei rá m'map'u ja ra hñini Lida. ³³ Nu'a ra hñini'a p'uya, bi ñimp'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Eneas. Ya nhyato jeya mi oxrá t'ots'i, porque mi tudyø gua. ³⁴ Nuná ra Bedu bi 'yembi:

—Ague Eneas, da 'yøthe'i ra Jesucristo ya. Dami nangui, pes'ni fidí.

Nuná ra dárquēhi 'bexpi nangui. ³⁵ Nu'u yø mmengu Lida 'ne'u yø mmengu Sarón mi nu ngue bi zá ra Eneas. Bi hyep'u yo nyogui nt'ec'ei p'uya, bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

Bi bennate ra Dorcas.

³⁶ Nup'u ja ra hñini Jope mi 'bup'u n'na ra 'yec'ei ngue ra xisu maní hu ngue ra Tabita. Ra hya ngue ra griego p'uya, gui hutí ngue ra Dorcas. Nuná ra xisu na, mente ra pa bi m'mai bi 'yøtra nho, i fáxyø ja'i hñin'ya te da hyoni. ³⁷ Mi 'yē'a n'na ra pa p'uya, nuná ra Dorcas bi hyenni, pe bi du p'uya. Nu'mø mi 'betra ánima, bi 'bep'u ja n'na ra cuarto bi ja mayá ra tēcangu. ³⁸ Nup'u ja ra hñini Lida ja mi dup'u ra Dorcas, querpátho bi ja ra hñini Jope mambi 'buhra Bedu. Nu'mø mi bahyø 'yec'ei p'uya ngue bi 'bup'u Jope ra Bedu, n'na zihmantho bi menhni yo nc'ei ngue bá si ra Bedu.

³⁹ Nu'mø mi zømp'u bí 'buhra Bedu'u yø nzite p'uya, 'bexpa ehra Bedu. Mi zøp'u ja

ra ngu ra Bedu p'aya, bi ts'ixpu ja ra cuarto maya bí 'benna ánima. Xogue di más'yò 'danxu p'u 'beni ngue zoni. Bi t'ut'ra Bedu'u yò tuhü 'nehyò vestido mi ø'mò mi 'buhra Dorcas. ⁴⁰ Nuna ra Bedu p'aya, bi xihyò ja'i ngue gä da bøn'athi. Bi ndantyøhmü p'aya, bi mat'Oja. Mente hētra ánima na ra Bedu p'aya, bi 'yēmbi:

—Ague Tabita, dami nangui —bi 'yēmbi.

Bi nzø yò dä ra ánima p'aya, bi hyetra Bedu, bi nangui bi mi. ⁴¹ Nuna ra Bedu, bi bennba rá 'ye ra Dorcas ngue bi xots'i. Mi xoxpaya, bi ma macat'i mbo yø 'yēc'ei conyø 'danxu ngue bi däpi, pe ya i te. ⁴² Bi fadi gä ra hnini Jope na ra hya na p'aya. Janangue xangu yø ja'i bi 'yēc'ei ra Hmü Jesús. ⁴³ Nuna ra Bedu p'aya, ya'atho yø pa bá m'map'u Jope ja rá ngu n'na ra hyuxfani xquet'a ni hu ngue ra Simü.

10

Bi nyqui ra Bedu ra Neyo.

¹ Nup'u ja ra hnini Cesarea, mi 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Neyo. Marä capita na ra n'yohu na, rá hmü n'na 'bui yø soldado ni hu ngue ra Italiano. ² Nuna ra n'yohu na, gä thanne Oja'u 'bup'u ja rá ngu, 'ne gä suprá xudi Oja. Xquet'a xangu ra menyü madi unü ngue fáxyø judío. 'Nē zant'a mmat'Oja. ³ N'na ra pa p'aya comma hyu nde, bi mpä rá nthandi ra Neyo tengutho 'mò di 'ui. Bi nu xanho ngue n'na rá anxē Oja bi yarbū ha 'bui, bi 'yēmbi:

—Ague Neyo —bi 'yēmbi.

⁴ Bi hyetra anxē ra Neyo p'aya, pe bi nsü. Bi 'yānnbaya, bi 'yēmbi:

—¿Tema hya, grā Hmü?

Mi dahra anxē p'aya, bi 'yēmbi:

—I nnu manho Oja ngue gui mmat'Oja 'ne nnu manho te gui ø't'e ngue gui fáxyø ja'i hñ'ya te da hyoni. ⁵ A nyä, dami 'yet'i to da si ra Simü bí 'b'u'a Jope, nuna gä ts'ofò ngue i Bedu. ⁶ Nuna ra Bedu, 'bup'u ja rá ngu ra hyuxfani nuna xquet'a i Simü. I ja rá ngu p'u ja rá nnengui ra jathe. Nuna go da xi'i te 'be'a ja ngue gui 'yø'na —bi 'yēmbi.

⁷ Mi ma ra anxē p'aya, nuna ra Neyo bi zonhni yoho yø mefi 'ne n'na ra soldado. Nuna ra soldado, rá n'youi ra Neyo ngue xquet'a 'nehnä mi thanne Oja na. ⁸ Bi xifi te xi nu p'aya. M'mefa p'aya, bi menhyø nzite p'u ja ra hnini Jope.

⁹ Mi hyaxpaya, ya ni 'yo ra 'yu yø nzite, ni ma da zømp'u ja ra hnini. Comma huxyadi p'aya. Nuna ra Bedu bi nexma xots'e ra ngu ngue da mat'Oja ¹⁰ Nuna ra Bedu p'aya bi ntü manthuhu. Mente mahojpi te da zi, bi mpä rá nthandi tengutho 'mò di 'ui. ¹¹ Bi nu ngue bá xohra c'ammahēts'i. Bá cacua häi n'na ra manta xannoho, bá nthut'i yø ts'at'i. ¹² Nup'u ja ra ulu p'aya, bá cap'u xangu yø

zú'ē ngue ja goho yø gua. Bá cap'u yø c'eya, bá cap'u yø ts'int's'u. ¹³ Bi 'yøhra Bedu p'aya ngue ts'ofò, bi t'ēmbi:

—Ague Bedu, dami nangui. Guí hyo yø zú'ē 'bucua n'nammä gui sa.

¹⁴ Mi dahra Bedu p'aya, bi 'yēna:

—Hñ'na grā Hmü. Porque hñ'jam'mø xtá sigä n'na ra cosa nu'a hñ'ya rá nt'ēdi gä si, ogue xants'o —bi 'yēmbi.

¹⁵ Nu'a bi ya maya p'aya, mahømbi zofò, bi 'yēmbi:

—Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutü ngue xants'o'a.

¹⁶ Nhyu ndi bi 'yøhra Bedu ngue ts'ofò. M'mefa p'aya, bi mengra manta, i ma mahēts'i. ¹⁷ Pe ra Bedu hinguü pađi te da 'yø't'e. Di n'yomfēni hanja te ga mbøn'a bi nu. Bi zøp'u ja ra goxthi'u yø nzite ra Neyo p'aya. Ya xpü n'änni hapu ja rá ngu ra Simü.

¹⁸ Bi 'yānni ngue'mø di 'bup'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simü 'ne i Bedu. ¹⁹ Mente sodrá mmui ra Bedu'a te xi nu p'aya, ra Espiritu Santo bi 'yēmbi:

—Bäcua ja ra goxthi hyu yø n'yohu hon'i.

²⁰ Gä 'yo, dami cai. 'Yo guí yøbēni ngue gui mme, porque nugä go xtá et'a'u.

²¹ Nuna ra Bedu p'aya, n'na zihmantho bi gai. Bi ma bá nyau'i'u yø nzite ra Neyo bi zøhø. Bi 'yēmbi:

—Dí 'bucä ua n'yø, masque go guí hongüi. ¿Tema hya gni 'yēhmi?

²² Nu yø nzite p'aya bi 'yēmbi:

—Nu'a ra capita ni hu ngue ra Neyo xpä mmēngahe ngue ga sixahe. Nuna ra Neyo, guehna n'na ra hoga n'yohu ngue suprá xudi Oja. 'Nē nnu manho gätho yø judío na. I mma ngue bi zø'a n'na rá macä anxē Oja p'u ha 'bui, bi xifi ngue da pēnhü to da zixa'i, para ngue da 'yø'a ra hya ja ngue gui mma —bi 'yēmbi.

²³ Nuna ra Bedu p'aya, bi cat'ambo'u yø nzite ngue di n'oxi. Mi hyaxpaya, bi mähä ya yø nzite. 'Nē bi mähä mi'da yø 'yēc'ei ngue yø mmēngu Jope.

²⁴ Rá yo pa p'aya, bi zøn'a Cesarea. Nuna ra Neyo, ya mi ndø'mate p'u ja rá ngu. Ya xi petyø mēni conyø amigo di nsixui. ²⁵ Mi zøhra Bedu, 'bexpa nangra Neyo ngue bi nzenguaui. Bi ndantyøhmü p'aya ngue nne xtā ndanne. ²⁶ Pe ra Bedu bi xihra Neyo ngue da nangui. Bi 'yēmbi:

—Dami nangui. Nugä xquet'a drä ja'ithogä tengutho'i.

²⁷ Mente yaui p'aya, bi yat'ambo ra ngu. Bi nu ngue xangu yø ja'i 'bup'u xi mpēti. ²⁸ Ra Bedu p'aya bi 'yēmbiyø ja'i:

—Guí pahma ngue n'na ra judío, hinguü nneprä nt'ec'ei ngue di n'amigoui n'na ra 'dan'yo ja'i, ni xinga gue'a ngue da yarbū ja rá ngu. Pe Oja, ya xa xiqui ngue hñ'jonni ja'i gä ēmbi ngue hinguü sä ga nya'be, ogue gä ēmbi ngue xants'o. ²⁹ Janangue nu'mø

mambá ts'igui, hĩnte dá ma, sinoque n'na zihmantho dá ɛhɛ. A nuyá, dí nne ga padi te guí zoqui.

³⁰ Mĩ dahra Neyo p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya rá gupa ya, comma tengutho ra ora p'uya, ya mmpap'ua comma hyu nde. Him mará nsihme'a ra ora'a. Mĩnte dí mmat'Oja ua ja ma ngu, bi mpá ma nhandi tengutho 'mò gdi 'ui. Dá nugá n'na ra n'yohu bi zocua, di yoxni rá he. ³¹ Bi 'yɛngui: “Ague Neyo, nu'a ni mhmat'Oja gui ɔt'e, i ɔ Oja'a. ³² Damĩ 'yet'i to dá si n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Simu 'ne i Bedu. Bi 'bap'ua ja ra hniñi Jope. I sáya p'ua ja rá ngu'a xquet'a ni hu ngue ra Simu. Ra hyuxfanj'a ra n'yohu, 'bap'ua ja rá nnengui rá jathe. Nu'mò bi zocua'a p'uya, go dá xi'i hanja'a”, bi 'yɛngui. ³³ Janangue dá penhna p'ua te'o dá si'i. Ya xanho ngue xcuá ɛhɛ. A nuyá, gátho dí 'bucáhe ua ja rá hmĩ rá dá Oja ya. Dí nne ga ɔcáhe te gáma hya di 'bep'a'i Oja gui xicje —bi 'yɛmbi.

Ra Bedu bi xihra hya yò ja'i 'bap'ua ja rá ngu ra Neyo.

³⁴ Mĩ nya ra Bedu p'uya, bi 'yɛna:

—A nuyá, dí haxá njuani ya ngue Oja hĩnjongui ɛn'a. ³⁵ Sinoque i nnu manho hont'o bi zá maja'i 'bucua ja rá ximhái ngue suprá xudi 'ne ɔtra nho. ³⁶ Nuna Oja bi zohyo judio, bá pennbabĩ ra hoga 'da'yo hya ngue dí nhojpaui yò ja'i conná nguehra Jesucristo. 'Nɛ guehna nnɔpa hmũ gátho yò ja'i naya. ³⁷ Nu'ahu gui pahma te bá njap'ua Galilea 'nɛcua Judea 'mò mĩ manna hya ra Xuua bi 'yɔtra nxixya.

³⁸ Gui pahma ngue nuna Oja, bá pennbabĩ ra Espiritu Santo ra Jesús nuna ra mmɛngu Nazaret, ngue bi hatra ts'edi dá 'yɔtra nho p'ua dí ma. Bi 'yothɛ gátho yò ndunthĩ madi unna zithu. Bi zá bi 'yot'e tengu na ra hya na, porque n'youi Oja. ³⁹ A nugáhe ya, dádi jagáhe majuanĩ te gá bi 'yotra Jesús, tengutho te bi 'yorbũ ja rá xequi rá njap'ua Judea 'nɛp'ua ja ra hniñi Jerusalén. M'mefa p'uya, bi ma maçuatĩ ra pont'i ngue ja bi dup'ua. ⁴⁰ Pɛ nuna Oja, bi japi bi bennate'a rá hyu pa. Bi nepe ngue mahondá nuhe 'mò ya xi bennate. ⁴¹ Hĩnque masque gátho yò ja'i bi nu 'mò mĩ bennate rá Jesús, sinoque go dá nugáhe. Ya m'met'o xpĩ zán'Oja ngue ga jahe majuanĩ p'ua bi bennate rá Jesús. Nugáhe p'uya, 'dap'ua dá nsihmehe 'mò mĩ bennate p'ua mant'águi. ⁴² Nɛ gue'a bi 'bɛjpahe'a ngue ga japáhe majuanĩ yò ja'i, ngue nuna ra Jesús guehna bá ɛx Oja ngue dí ndast'abi na, ngue dá hyaspa rá güenda'u i te 'nɛ'u xandu. ⁴³ Nuna rá Jesús, guehna bi ma gátho yò pongahya Oja na, ngue nu to gátho dá 'yɛc'ɛi na, dí mpunnba yò ts'oqui conná nguehna.

Ba 'bennbabĩ ra Espiritu Santo yò ja'i hĩngyo judio.

⁴⁴ Tobe di yahnitho rá Bedu 'mò mĩ zøhra Espiritu Santo p'ua 'buhyo ja'i mĩ ɔxra hya mmanna Bedu. ⁴⁵ Nu'ua yò judio xi 'yɛc'ɛi m'met'o rá Jesús bá n'youi rá Bedu ngue di hyani, di 'yotho'ua p'uya, ngue 'nɛ'u yò ja'i hĩngyo judio bá 'bennbabĩ ra Espiritu Santo. ⁴⁶ Mbøngqui xanho, porque ɔde ngue n'nan'yo rá hya ga ya'ua 'bap'ua. 'Nɛ ɔde ngue ɛspabi Oja. ⁴⁷ Bi 'yɛnna Bedu p'uya:

—Xiya, çua hinda zá di nxixya ya yò ja'i bá 'bennbabĩ ra Espiritu Santo ya, tengutho bi njacju m'met'o? —bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi xihyo ja'i p'uya ngue bi ma maxixyabi, gue'a dí fadi ngue ɛc'ɛi rá Jesucristo'a. M'mefa p'uya, ya himma thøgue rá Bedu, xihyo ja'i ngue dí m'map'ua njammĩ pa.

11

Ra Bedu bi dápra güenda yò 'yɛc'ɛi p'ua ja Jerusalén.

¹ Nuyá yò representante rá Cristo co 'nɛ'u mĩ'da yò 'yɛc'ɛi rá m'map'ua Judea, bi 'yode ngue 'nɛ'u hĩngyo judio ya xi ɛc'ɛibi rá hya Oja. ² Nu'mò mĩ zønna Bedu p'ua Jerusalén, bi mbøcue 'da yò judio ngue ya mayò 'yɛc'ɛi. ³ Bi 'yɛmbi:

—ç'Hanja ngue gá ɔomp'ua 'buhyo ja'i hĩngyo judio, 'nɛ 'dap'ua gá nsihmeui? —bi 'yɛmbi.

⁴ Nuna rá Bedu p'uya, bi dá rá güenda te gá xi nja, bi 'yɛna:

⁵ —Nu'mò dambĩ 'bucá p'ua ja rá hniñi Jope, ma mat'Ojagá p'uya. Bi mpáhma nhandi tengutho 'mò gdi 'ui. Dá nugá n'na rá manta xannoho bi gahmaya, bá nthut'i ngoho mats'at'i. Bi zøp'ua dí 'bui. ⁶ Nu'mò ma hɛtá p'uya, dá nu te 'bɛ'a cambo. Dá nu ngue bá cap'ua yò zu'ɛ ja goho yò gua, bá cap'ua yò zate, bá cap'ua yò c'ɛya, bá cap'ua yò ts'int's'u. ⁷ Dá ɔcá p'uya ngue nzoqui bi 'yɛngui: “Ague Bedu, damĩ nangui. Gui hyo yò zu'ɛ 'bucua n'nammha gui sa”, bi 'yɛngui.

⁸ Nugá p'uya dí embi: “Hĩn'na grá Hmu. Porque hĩnjam'mò xtá sigá n'na rá cosa nu'a hĩn'ya rá nt'ɛdi ga si, ogue xants'o”, di embi. ⁹ Nu'a nzojpuya, mahømbi 'yɛngui: “Nu'a mman'Oja ngue xanho, 'yo gni hutĩ ngue xants'o'a”, bi 'yɛngui. ¹⁰ Nhyu ndi bi zoqui ngue ngu'a xiqui. 'Bextá nugá p'uya ngue bi mengra manta, i ma mahɛts'i. ¹¹ Nu'a rá ora'a p'uya, nup'ua ja rá ngu nmĩ 'bui, bi zøn'i hyu nɛ'ɛi xi nɛxa Cesarea, ni ma dá sigui. ¹² Ra Espiritu Santo p'uya, bi xiqui ngue hĩnga nyobɛni, ga mme'be'u yò n'yohu bi zøhø ngue sixqui. Xquet'a dá macáhe ya 'dato ma zi cuhu 'bucua. Gá dá cat'áhe p'ua ja rá ngu n'na rá n'yohu ngue rá mmɛngu Cesarea. ¹³ Nuna rá n'yohu p'uya, bi xicje ha bi nja ngue bi nu n'na rá anxɛ bi zøp'ua ja rá ngu. Rá anxɛ p'uya bi 'yɛmbi: “Damĩ 'yet'i to dá si n'na rá n'yohu ni hu ngue rá Simu, 'bap'ua

ja ra hnini Jope, nu'a xquet'a ja man'na ra thuhu ni hu ngue ra Bedu. ¹⁴ Nuna ra Bedu, go da xi'i na ha di njap'u gdi nyanj, co 'ne'u 'bap'u ja ni ngu", bi 'yembi. ¹⁵ Pe hontho da fudi da xica ra hya y0 ja'i p'uya, 'bexque'a ba 'bennbabi ra Espiritu Santo, tengutho bi njacju m'met'o. ¹⁶ Bi zo ma mmwigä p'uya ngue nguna ra hya bi man'a m'met'o ra Hmu Jesús, bi 'yena: "Ra Xuua bi 'yotra nxixya conna dehe'a. Pe nu'ahü, ra Espiritu Santo di ha'ahü ra ts'edi", bi 'yena. ¹⁷ Pe xi'm0 ngue bi ne Oja ngue bi japy0 ja'i tengutho bi jacju 'm0 ma ec'eiü ra Hmu Jesucristo, çua da zä ga täjpagä'a te nne da 'yot'a Oja p'uya?

¹⁸ Nuya y0 'yec'ei mi 'bap'u Jerusalén, mi zä mi 'yohya y0 hya bi manna Bedu, mambi nsäyatho. Bi 'yemp'uya:

—Maguese na Oja, ngue xquet'a 'ne'u hingyo judio bi ne Oja ngue bi hycp'u ra nts'o, ne bi tocabi ra 'da'yo te para zantho.

Y0 mmengu Antioquia bi 'yec'ei ra Jesucristo.

¹⁹ Bi 'yemmëi bi ts'ahyo 'yec'ei 'm0 mi tho ra Teba. Nu'u bi 'dagui, i mpa 'da asta Fenicia, asta Chipre, asta Antioquia i mpa 'da. A nuya p'uya, nuna ra hoga 'da'yo hya ni hya, ja ni mamp'u ni mpa. Pe hondy0 judio bi xifi, hinjom mi'da ni ja'i xta xifi. ²⁰ Da gue 'da y0 'yec'ei ngue y0 mmengu Chipre, 'ne'u y0 mmengu Cirene bi zomp'u ja ra hnini Antioquia. Xquet'a bi xihra hoga 'da'yo hya y0 ja'i hingyo judio. Bi xihyo ja'i hanja'a ra Hmu Jesús. ²¹ Di hatra ts'edi Oja ngue da manna hya. Janangue xangu y0 ja'i bi hycp'u y0 nyogui nt'ec'ei ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²² Nuna te bi nja, mi zä mi 'y0'u y0 'yec'ei p'u Jerusalén, 'bexpi menhna Bernabé ngue i ma asta Antioquia. ²³ Nu'm0 mi zonna Bernabé, bi nu p'uya ngue nuna Oja ya xi japi xandønho y0 ja'i. Ra dijiyohya p'uya. Bi xifi gätho y0 ja'i ngue da hyahyo mmui da hya ra ts'edi ngue da den'na ra Hmu Jesús, hinda hycgui. ²⁴ Nuna ra Bernabé, ra hoga n'yohu na, n'youi ra Espiritu Santo, di zajpabi ra nt'ec'ei. Janangue xangu y0 ja'i bi dapy0 mmui ngue bi 'yec'ei ra Hmu Jesús.

²⁵ Ja bi nexpu ra Bernabé ngue bi map'u ja ra hnini Tarso ngue ba honna Saulo. Nu'm0 mambä tump'uya, ba n'youi, bi 'ye'a Antioquia. ²⁶ N'na jeya xanho bi m'map'u ha 'buhyo 'yec'ei. Xandongu y0 ja'i bi xännbabi ra hya. Ja ba fap'u Antioquia p'uya, ngue nuya y0 ja'i tenna Cristo i nhuti ngue y0 cristiano.

²⁷ Nu'u y0 pa'u p'uya, nu'u 'da y0 pøngahya Oja ba nexpu Jerusalén ngue i ma Antioquia. ²⁸ Nuna n'na nc'ei ni hu ngue ra Agabo bi nangui bi m'map'u 'buhyo 'yec'ei. Bi bennbabi ra Espiritu Santo'a ra hya bi mamp'uya, ngue i ja ngue di nja n'na ra

thuhu gä rä nguni ra häi. Nu'a te bi mamp'uya, bi nja, gue'u y0 pa ngue mi ndast'abi ra Claudio. ²⁹ Janangue nuya y0 'yec'ei p'u Antioquia bi 'yorpabi ra 'baxte'u y0 mm'i'yec'eiui ni m'mu'a Judea. N'na ngu n'na bi uni te ts'u bi zarpa y0 ts'edi di uni. ³⁰ Nguna bi 'yot'e ngue bi petra mnyu, bi mennbabi y0 'yec'ei p'u Judea ngue bi ndäpi to 'bet'o. Nuya bi hyaxra mnyu, guehna ra Bernabé nehra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo, 'ne bi n'ofädi ra Bedu.

¹ Nuna ra tiempo na p'uya, bi bent'i 'da y0 'yec'ei na ra dast'abi Herodes ngue bi uni. ² Nuna ra Jacobo ra n'yohu ra Xuua, bi manda ngue bi thejpa rä ya conna juai. ³ Bi nu ra Herodes ngue di ho y0 judio te bi 'yot'e, bi bent'i mahon'a ra Bedu p'uya. Nuna ra hya na p'uya, bi nja'a ra pa ngue ra ngo ts'i ra thuhme hingui n'youi ra ixi. ⁴ Nu'm0 mi ma mabent'i ra Bedu, bi manda ra Herodes ngue bi jot'i. Nu'p'u ja ra fädi p'uya, bi mä'i goho poni y0 soldado ngue y0 goho nja'i n'na poni. Bi zänni ngue ja xti sentencia 'm0 xta nguahra ngo ni hu ngue ra pascua. ⁵ Ya ofädi ra Bedu, pe m'mädi xandønho. Janangue hingui säya'u y0 mm'i'yec'eiui, janjuani ngue mmarpabi Oja.

Oja ba jwpu ja ra fädi ra Bedu.

⁶ Nu'a ra xui'a p'uya, hontho xta hyats'i xta mma njäqui ra Bedu ngue xta mma ma sentencia ngue da tho. Nuna ra Bedu, xi 'yct'inde yoho y0 soldado p'u mi äha. Ma nthut'i co yoho y0 cadena. Nu'u mi'da y0 soldado p'uya, 'bap'u ja ra goxthi fädi ngue di mfädi. ⁷ Mi z0'a n'na ra anxë Oja p'uya, bi yot'i gä mbo ra fädi. Nuna ra anxë, bi dospa rä hyo ra Bedu ngue bi 'yä, bi 'yembi:

—Damj nangui n'nahmantho.

Bi xo'u y0 cadena manthut'i y0 'ye ra Bedu p'uya. ⁸ Nu'a ra anxë bi 'yembi:

—Damj da'ni nguti ya, damj ti'ni thixfani —bi 'yembi.

Nu'm0 mi 'yotra Bedu'a te sifi, ra anxë mahombi 'yembi:

—Damj hye ni tuhü ya, ba nterbaya.

⁹ Nuna ra Bedu p'uya, ni 'befatho p'u ni ma ra anxë ngue bi böni. Pe hingui padj ngue'm0 majuani ogue himma juani'a te örpabi ra anxë, bi 'yena ngue i 'uj. ¹⁰ Pe nu'm0 mi thop'u rä müdi 'bai y0 soldado, bi 'ujx'a rä yo 'bai, mi zomp'u ja ra goxthi ngue gä ra t'egui p'uya. Bi xose ra jut'i, bi bömbaya. M'mefa p'uya, ya ni 'yop'u ja ra caye. Bi zop'u ra anxë p'uya, bi ma. ¹¹ Bi hyaxa njuanj ra Bedu p'uya ngue majuani'a te örpabi ra anxë bi nu, bi 'yemp'uya:

—A nuyä, di haxä njuanj ya ngue majuani ba penhna anxë Oja ngue bi yangä p'u ja rä

'ye ra Herodes. Bi yangui ngue ra ndate mi mbengngui yø judio.

¹² Mente sodra mmwi ra Bedu'a te tho p'uya, bi zomp'u ja ra ngu ra Maya ra mama ra Xuua. Nuna ra Xuua xquet'a ni hu ngue i Marco. Xangu yø 'yec'ei xi mpeti p'u ja ra ngu na p'uya ngue mmat'Oja. ¹³ Nuna ra Bedu p'uya, bi jatra goxthi p'u thi. Ba pøn'a n'na ra hmute ni hu ngue ra Rode ngue da padj te'o di jatra goxthi. ¹⁴ Pe nu'mø mi ba p'uya ngue ra Bedu 'bähma xøts'e, nu'a guijohya, bi ntih i ma mbo ngue ba ma. Gue hinga 'be bi xojpi. ¹⁵ Mi mam'p'uya ngue 'bäp'u thi ra Bedu. Bi t'embuya:

—Antho gui loca ya, tegue da hyongua'a m'ø.

Pe ra hmute n'nat'a mma ngue majuanj gue'a ra Bedu 'bähma xøts'e. Bi 'yenyø ja'i p'uya:

—Hinga gue'a, sinoque ra ndahi'a.

¹⁶ Pe ra Bedu bi sigue di jatra goxthi. Bi ma to ba xocra goxthi p'uya. Mi nu yø ja'i ngue gue'a ra Bedu, emmeji bi nsu. ¹⁷ Ra Bedu p'uya, ø'patho yø senya conna 'ye ngue hündi 'yanj. Bi xihyø ja'i ha bi nja ngue ba juc'a Oja p'u ja ra fadi. Bi 'yembj:

—Nu te dá thocä ya, damj xihmu ra Jacobo 'ne'u mi da ma zi cuhu —bi 'yembj.

Bi bömp'uya, bi ma man'na ra xequi. ¹⁸ Mi hyaxp'uya, janjuanj ngue hingui padj te da 'yøtyø soldado. Porque hingui padj ha xi nja ra Bedu. ¹⁹ Bi manda ra Herodes ngue ba thonna Bedu, pe himbä thinj. Bi ma nt'anni yø mädi p'uya. M'mefa p'uya, bi manda ngue bi tho'u yø mädi. Mi nhote ra Herodes, bi bömp'u ja ra häi Judea, bi ma i m'map'u ja ra häi Cesarea.

Ya bi du ra Herodes.

²⁰ Nuna ra Herodes madj nsuhmi yø mmengu Tiro 'nehhyø mmengu Sidón. Pe bi nhecahya yø ja'i ngue da menhna n'na ra comisio ngue da ma da nyai ra Herodes. Pe 'be bi hyøspabi ra menyü na ra Blasto di manda p'u ja ra ngu ra Herodes. Go bi cätra hya na p'uya ngue di nhojpaui yø ja'i ra Herodes. Porque nup'u ja ra häi Tiro 'nep'u ja ra häi Sidón, ja manj map'u'a te mi pømp'u ja ra häi ra Herodes ngue si yø ja'i. ²¹ N'na ra pa p'uya, bi mennba ra hya yø ja'i ra Herodes ngue ba ehhyø ja'i bi nyai. Nuna ra Herodes bi hye ra he ngue ra hedast'abi. Bi mip'u ja ra nthuts'i ngue bi nhøt'a hya p'uya. ²² Mi juadi bi nya p'uya, bi 'yenyø ja'i:

—Nuna ya ya, hinga ja'itho na, sinoque Oja na —bi 'yenyø ja'i.

²³ Bexque'a p'uya, n'na rá anxø Oja bi japi ngue bi hyenna Herodes, bi gamyø mase mi ca rá mmwi, bi du. Porque bi hotho te mmanyø ja'i ngue embj Oja, himbj hejpi ngue espabi yø ja'i.

²⁴ Pe nuna rá hya Oja, man'na man'na ni zetho ndap'u bi zá i hma. ²⁵ Nuna ra Bernabé 'nehra Saulo mi dá ra menyü i 'benhni ngue danj dáp'u Jerusalén. Hømbä pengui, bi 'y'e'a Antioquia. Bä si ra Xuua nuna ni hu ngue i Marco.

13

Bi mudi di mpehraq Bernabé 'nehra Saulo ngue bi yonna hya.

¹ Nu'u yø 'yec'ei 'bup'u ja ra hñinj Antioquia, i n'youi p'u 'da yø pøngahya Oja 'nehhyø xännbate 'da. Guehna ra Bernabé, ra Simu nuna ni hu ngue ra Niger, ra Lucio nuna ra mmengu Cirene, ra Manaen nuna rá tede ra Herodes mi ndast'abi p'u Galilea, 'nehra Saulo. ² N'na ra pa bi mpeti yø 'yec'ei ngue thanne Oja. 'Ne etyø mmwi yø ja'i m'ø ndanne. Ra Espiritu Santo bi 'yena:

—Damj 'yexui ra Bernabé 'nehra Saulo, para ngue da 'yøtra 'befi ga 'bepi, porque ya xtä huanhnä ya.

³ Mi juadi bi mat'Oja yø ja'i p'uya, 'ne etyø mmwi, bi japyø 'ye p'u ja yø ya p'uya, para ngue da fadi ngue ya bi t'ets'i. Bi n'yete p'uya, bi ma.

Ya bi manna hya p'u Chipre.

⁴ Nuna ra Espiritu Santo bi menhna Bernabé 'nehra Saulo ngue di 'yonna hoga 'da'yo hya. I mpa p'u ja ra hñinj Seleucia. Ja bi 'yop'u ra barco ngue i mpa p'u ja n'na ra häi brä ja made ra jathe ni hu ngue Chipre. ⁵ Mi zømp'u ja ra hñinj Salamina, nu'u yø judio xi mpeti p'u ja ra nija p'uya, gä bi xihra hya Oja. Ni n'youi ra Xuua ngue yø mäxte. ⁶ Bi n'yo p'uya, xangu p'u bi thogui. Sär'mø mi zømp'u ja ra hñinj Pafos. Ja bi ntheu p'u n'na ra judio ni hu ngue ra Barjesús. A nuna p'uya, ra badi pe mmanna fehni, ena ngue rá pøngahya Oja. ⁷ Nuna ra Barjesús mará amigo ra dast'abi Sergio Paulo. Ra dast'abi p'uya, mi ja xanho rá n'yomfenj. Bi zonhna Bernabé 'nehra Saulo, bi ne bi 'yø'a rá hya Oja. ⁸ A nuna ra badi p'uya, ja man'na rá thuhu ngue ra Elimas. Bi däjpi te mmanya yai ra dast'abi, bi ne xti hejpi ngue hinda 'yec'ei ra hya sifi. ⁹ Nuna ra Saulo xquet'a ni hu ngue ra Pablo. Pe ra Pablo di hatra ts'edi ra Espiritu Santo, bi za di hēti ra Elimas. ¹⁰ Bi 'yembuya:

—Nu'i grä ndøethanj, gä ra nts'o gni 'yo. Rá basj'i ra zithu. Ni nsui'u'a te gä xanho. ¿Ua hñjam'mø gui 'yets'a gni 'sonnbabi'a ra hya njuantho di un'Oja? ¹¹ A nuyá, di castiga'i Oja ya. Gui nxädä njammj pa ya, hinda zá gui nnurpa rá nyot'i ra hyadi —bi 'yembj.

N'na zihmantho bi ga 'bexui p'u ha hētra Elimas, honj to di cenhni, porque hñhna hēti. ¹² Nu'mø mi nu ra dast'abi'a te bi nja p'uya, 'bexque'a bi 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya. 'Ne

janjuani di 'yotho'a te ra xadi i ja ngue sifi hanja'a ra Hmu Jesu's.

Ra Pablo 'nehra Bernabe bi ma man'na ra hnini xquet'a ni hu ngue ra Antioquia.

13 Nuna ra Pablo 'nehya mi'da yo n'yohu, ga bi 'youi ra barco p'u ja ra hnini Pafos ngue i map'u ja ra hnini Perge, ja yo xequi ra njap'u Panfilia. Ja ba nsote p'u ra Xuua p'uya, porque ba pengui ngue bi zo'a Jerusalen. 14 Mamba thop'u Perge p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Antioquia ngue Pisidia. Nu'mo ra pa ngue ra ts'aya, bi yarb'u ja ra nija di mpeti yo judio. Bi mi p'uya. 15 Nu'mo mi juadi bi hman'a te nt'oti p'u ja ra libro ngue ra ley Oja, 'ne'a te bi 'yoty'o pongahya Oja, nu'u di manda p'u ja ra nija bi mennba ra hya, bi 'yembi: "Ague n'yo'au, nu'mo ja tema hya gni hyau ngue gui xihmi yo ja'i, da za gui mmamm'i ya". 16 Ra Pablo p'uya, bi nangui. Bi 'yotra senya cona 'ye, di hejapabi yo ja'i ngue hindi 'yani. Bi 'yemba:ya:

—Ague gy'o judiohu, te'o ga supra xudi Oja, dami 'yohmu ya yo hya ja ua. 17 Nuna Oja thanne yo judio, ba huan'u ma mboxitahu. Bi 'yot'e ngue bi ze'u yo mbom'meto ra Israel mente ba m'map'u ja ra 'dan'yo hai Egipto. Cona ts'edi Oja ba jucyo ja'i p'u Egipto. 18 Mente bi n'yo dapo nyote njeya yo ja'i, nuna Oja bi zeti te otyo ja'i. 19 Bi jua Oja yoto yo naci'on man'i njap'u ja yo hai Canaan. Yo hai ya yo ja'i bi gua p'uya, go bi t'unma mboxitahu ngue da gohmi. 20 M'mefa p'uya, mente bi zon'i goho ciento 'ne yote ma'det'a njeya, bi 'yexyo ts'ut'abi ngue di manda yo judio asta gue'mo mamba m'mahra pongahya Samuel. 21 Nuya yo judio, bi 'yadi ngue da 'txra dast'abi di manda. Nuna Oja p'uya, bi 'yexa n'na ra dast'abi ngue bi mpe'a nyote njeya. Guehna ra Saul bi t'ets'i, nuna ra ts'ant'u ra Cis. Nuna ra n'yohu na, ra mbom'meto ra Benjamin. 22 M'mefa p'uya, bi hyajpabi Oja ra 'befi ra Saul. Bi 'yex hman'na ra dast'abi ni hu ngue ra David. Bi 'yen'Oja p'uya: "Nuna ra David ra ts'ant'u ra Isai, guehna n'na ra n'yohu di nnu manhog'a na. Nu'a te ga di nneg'a ngue di nja, nuna go da 'yo'na", bi 'yen'Oja. 23 A nuna ra Jesu's, ra mbom'meto ra David, guehna ba ex Oja ngue da yanyo judio tengutho xi yarpa Oja m'met'o yo judio. 24 Hante ngue da fahna ra Jesu's, nuna ra Xuua bi xihyo judio ngue jatho da h'ep'u ra nts'o ga 'yo yo ja'i n'nambahu di nxixya. 25 Nu'mo ni ma da zonna pa da du na ra Xuua, bi 'yena: "Nu'a ra Cristo gui mmahmu, hinga gueca'a. Da ep'u m'mefa'a, pegue nmagues: 'mo ba ehe. ¿Haru gue ga sac'a tengu'a?" bi 'yena.

26 Ague gy'o judio ni menihu ra Abraham, gatho mi'da yo ja'i supra xudi Oja. Go ba 'ben'nahu na ra hya ja ua ngue gdi nyamhmu

na. 27 Nu'u yo mmengu Jerusalen conyo ts'ut'abi hingui 'yo yo mmai te'o na ra Jesu's. Nuna ra hya bi 'yoty'o pongahya Oja, nhyato nhyato di xap'u ja ra nija yo ja'i, pe hingui tyny'o mmai'a te ra hya nt'oti. I njarbutho ya, nu'mo mi sentencia ra Jesu's, ya bi nja'a te ra hya nt'oti. 28 Madagwe'a himbi dinnba ra ts'oqui ngue xti du, pe bi xihyo judio na ra Pilato ngue di manda da tho. 29 Mi za mi njapi gatho'a te nt'oti p'u ja ra Maca Libro p'uya, ba thajpu ja ra pont'i p'uya ngue bi t'agui. 30 Pe nuna Oja bi 'yot'e ngue bi bennate p'u ha bi t'agui. 31 Nu'u yo xadi 'dap'u mi 'youi ra Jesu's, n'youi 'mo mamba n'xpu Galilea ngue ni ma Jerusalen. Pe xangu yo nndi mahombi nyaui 'mo mi bennate. Nuya yo xadi ya, guehya 'bui ngue di ja majuan'i ra hya p'u ha 'bahyo judio ya, ngue hanja na ra Jesu's.

32 Dadi ot'ah'e na ra hoga 'da'yo hya, ngue nu'mo yo pa xa thogui, ya bi nja na ra hya xi yarpabi Oja'u ma mboxitahu. 33 Porque ngue yo mbom'metoju'u ya, nuna Oja, ya bi nja'a te ra hya xa mma mmam'met'o, ngue da penhua ra Jesu's. Ya bi nja na ra hya nt'oti p'u ja ra Salmu ra yo ho ngue ena: "Gue'e ma Ts'ant'u'i, go di exa'i ya ngue gui ndast'abi", bi 'yen'Oja. 34 Ya m'met'o xi man'Oja ngue jatho da japi di bennate p'u ha da nt'agui ra Jesu's. Porque hingui nnepe da 'ya ra do'yo. Nuna bi manya ngue bi 'yena: "Ga ot'a ngue gui timhmu'a ra nho da yarpaga ra David". 35 Xquet'e nt'oti man'na ra hya p'u ja ra Salmu ngue i ena: "Nu'a ni Maca Ts'ant'u, hingui japi da 'ya ra do'yo'a", i ena.

36 Majuan'i ngue bi 'yorpabi ra pah'a Oja mente ra pa bi m'mahra David. Nu'a ra hya di 'bep'a Oja da 'yot'e, gue'a bi 'yot'a. M'mefa p'uya, bi du, 'dap'u bi tahmi ra mboxita. Pe bi 'ya ra do'yo. 37 Pe nuna ra Jesu's, bi 'yot'a Oja ngue bi bennate, himbi 'ya ra do'yo na. 38 Ague n'yo'ahu, nuna ra hya ma ot'e'ahu ya, jatho gui pahmu ngue nuna ra Jesu's, guehna di punnga ma ts'oquihu na. 39 Hangu bi mehyo ja'i ngue nne xti mpunnbi ngue xta 'yot'e te gama hya nt'oti p'u ja ra ley ra Moises, pe himbi za. Di mpunnbabi ra ja'i ya, pe gue gue'a da 'yec'ei ra Jesu's. 40 Dami mfahmu, man'na n'yo mi 'yot'e ngue go gui thohmu'a te bi 'yoty'o pongahya Oja ngue bi 'yena: 41 "Ague gy'o dennatehu, nu'a te ga nuhu ya, madagwe'a gui suhu, pe ngutho gui m'mehmu. Porque gueca dr'a Ojaga, da zonna pa ga ot'a yo cosa ngue tate mazihotho, asta hingui 'yec'ei hu 'mo to da xi'ahu hanja", bi 'yena.

42 Mi jua'a ra hya bi man'a Pablo p'uya, bi bomp'u ja ra nija n'youi ya mi'da yo n'yohu. A nu'u hingyo judio p'uya, bi xifi ngue nu'mo bi datra pa saya yo ja'i, honda ngu'a ra hya da man'a Pablo. 43 Mi n'ueny'o ja'i p'u ja ra nija p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Bernabe, bi

denni xangu yø judío, da gue'u yø ja'i ya xa bennba yø nt'ec'ei yø judío xquet'a ni tet'i. Nuya ni terbaya, majapi nts'edi ngue hinda hysjapabi rá mate Oja.

⁴⁴ Mi dátra hyato ma pa säya yø ja'i p'uya, ya mme ga rá hnini bi mpeti, ngue nne da 'yøspa rá hya Oja. ⁴⁵ Pe mi nu yø judío p'uya ngue ena yø xaju yø ja'i, bi nseya p'uya. Bi dajpi te mmanna Pablo, bi zui. ⁴⁶ Ra Pablo p'uya, 'nehra Bernabé bi hya rá ts'edi ngue bi nya, bi 'yembyø ja'i:

—Ague gyø judío, mi jahma ngue go rá mudi dá si'ahu rá hya Oja. Pe ya hinguí nthehu rá 'da'yo te para zantho, ngue hinguí nnu manhohu ná rá hya ná. A nuyá, gdá mácáhe p'u rá m'mahyø ja'i hinguø judío ya. ⁴⁷ Porque guehna bi menngáhe Oja ná ngue bi 'yena: “Nuya di exa'i ya ngue gui cánnbabi rá 'yu da n'yo yø ja'i hinguø judío, tengutho n'na rá nyot'i 'mø ni 'bet'o. Janangue dá dá di nyanyø ja'i rá nguñi nximhá'i”.

⁴⁸ Mi 'yøhyø ja'i ná rá hya si p'uya, janjuani ngue rá ndi johya'u hinguø judío. I mmanyø ja'i p'uya ngue xandønho rá hya Oja. 'Ne gá bi 'yec'ei'u yø ja'i ya xpá ts'annbi ngue di ntheu rá 'da'yo te para zantho. ⁴⁹ Bi ma ma'yoni rá hya Oja gátho'a rá xequi'a p'uya. ⁵⁰ Nuya yø judío mbøcuc, bi 'yutya yø xisu ya suprá xudí Oja, guehya hnu mansu p'u ja rá hnini ya yø xisu. Da guehyø n'yohu di manda p'u ja rá hnini, gá bi 'yut'i. Janangue bá yans'yø ja'i p'uya, ngue bi zahra Pablo 'nehra Bernabé. Bi 'yet'i, xifi ngue ya hinda pengui. ⁵¹ Pe nuya yø representante rá Cristo, bi huamhyø fonthái mi n'yoiu yø mbongua, gue'a rá hmeya'a ngue ya bi thep'u yø ja'i nuya himbi nu manho rá hya. Bi tho p'uya, i mpa p'u ja rá hnini Iconio. ⁵² Nu'u yø ja'i ya xi 'yec'ei rá hya p'uya, janjuani ngue di johya 'ne di hatra ts'edi rá Espiritu Santo.

14

Ra Pablo 'nehra Bernabé bi manna hya p'u Iconio.

¹ Nup'u ja rá hnini Iconio, jar'u rá njia di mpeti yø judío, ja bi yarbú rá Pablo 'nehra Bernabé ngue bi manna hya. Mi manna hya p'uya, xangu yø judío bi 'yec'ei, 'ne'u hinguø judío bi 'yec'ei rá hya. ² Pe nu'u yø judío himbi 'yec'ei rá hya p'uya, bi 'yetyø mmengu Iconio, bi japi ngue bi nu man'u yø 'yec'ei. ³ Janangue ya'atho yø pa bá m'mup'u, bi hya rá ts'edi bi manna hya. Hønt'a Oja nøts'e mente xihyø ja'i hanja'a rá mate Oja. I fáx Oja ngue øtyø milagro para ngue dá fadi ngue majuaní te mma. ⁴ Pe nu'u yø ja'i 'bøp'u ja rá hnini, yo 'bui i nja. Nu'a n'na 'bui 'da'igu mmamhmu yø judío. Man'na 'bui p'uya, 'da'igu mmamhmu yø representante rá Cristo.

⁵ Yø judío, 'ne'u hinguø judío, bi nhecahyahu yø ts'ut'abi ngue dá zumba yø representante rá Cristo, 'ne dá munto. ⁶ Mi zá mi badí te fennbabi rá Pablo 'nehra Bernabé, bi bømpp'uya, i map'u ja rá hnini Lистра. Bi thogui, i mpa p'u ja rá hnini Derbe. Guehya yø hnini rá njap'u Licaonia ya. Gá bá n'yop'u ja yø hnini querpú bí ja. ⁷ Ja bi mmamp'u rá hoga 'da'yo hya p'uya.

Bi 'bundo ra Pablo.

⁸ Nup'u ja rá hnini Lистра, bi dimp'u n'na rá n'yohu mi hup'u ngue hinguí sä di n'yo. Porque rá dogua mente rá pa xa m'mai, hinjam'mø di 'yo. ⁹ A nuna rá n'yohu ná, mi 'yøde te mmanna Pablo. Rá Pablo bi hyeti, bi bá p'uya ngue ec'ei ngue dá zá yø gua. ¹⁰ Nuna rá Pablo bi ts'edi bi 'yembj:

—Damí nanguí ga 'bái —bi 'yembi.

Nuna rá n'yohu p'uya, bi m'mái. Bi 'yen'a n'na rá sägui p'uya, bi n'yo. ¹¹ Mi nu yø ja'i'a te bi 'yøtra Pablo p'uya, bi mahra hmafi yø ja'i, ga ya'a te yø hya yø ja'i Licaonia, i ena:

—Yø zi dahmu xpá ngohi ngue yø ja'i, bi zøcua di 'bøhmu ya —bi 'yena.

¹² Nuna rá Bernabé, t'embj ngue rá dahmu Júpiter. Nuna rá Pablo p'uya, t'embj ngue rá dahmu Mercurio ná, porque guehna rá Pablo bi manna hya. ¹³ Nu'a rá mmáca rá dahmu Júpiter i ja rá njia p'u ja rá nenihni ni yatra 'yu. Bá zi yø ndani ná p'uya, xpí øtyø thødøni, ni map'u 'bøhyø representante rá Cristo. Bá n'yoiu yø ja'i di nhomndani ngue dá 'yøpá rá 'bøt'e ngue dá danne. ¹⁴ Pe rá Bernabé 'nehra Pablo, bi mmeya'a te nne dá 'yøtyø ja'i ya p'uya. Bi xetyø pahni p'uya, ngue gue'a gui n'ecqui ngue hinguí nnu manho te nne dá 'yørpabi yø ja'i. Bi yarbú ha 'bøhyø ja'i p'uya, ni mafi, i ena:

¹⁵ —Ague n'yø'ahu, çhanja'a gui nne gui 'yøthu? Nugá'be xquet'a dyø ja'itho gá'be tengutho'ahu. A nuyá, nná çhe ga øt'a'be ná rá hoga 'da'yo hya Oja ya, n'namhmu gui hyehmu p'u'a te gui øthu, hinte di mu'i'a. Damí 'yec'ei'u Oja nuna 'bui. Guehna bi 'yøt'e te gá bí ja mahets'i, 'nehra hái, 'nehra jathe. 'Ne bi 'yøt'e gátho yø cosa di nuhu. ¹⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, madague'a hinguí nnu manho te øtyø ja'i, pe bi unna 'yu yø ja'i ngue dá 'yøt'e te di ho. ¹⁷ Pe zant'a di n'ecqui te'o ná Oja, ngue gá rá nho ørcahu. Di 'dacju rá 'ye. I øt'e ngue nja yø huahi. Di 'dacju te ga sihu, 'ne di unna páhá ma mmaih.

¹⁸ Madague'a ngue nguna rá hya bi manna Pablo, pe xanhenñitho ha i hejpabi yø ja'i ngue hinda hyo yø ndani dá 'yørpabi rá 'bøt'e.

¹⁹ Bi zøhyø judío ngue yø mmengu Antioquia p'uya, 'nehyø mmengu Iconio. Bi japa nts'edi yø ja'i ya p'uya, ngue dá munto rá

Pablo. Mí mǎndo p'uya, ɛnǎ ngue ya bi hyo. Bi gǎrpuya, bá ɛmma xǔts'e ra hnini. ²⁰ Pɛ bi mpeti yǔ 'yɛc'ɛi p'u ha 'benna Pablo. Bi nangra Pablo p'uya, mahǔmbi yǎrbu ja ra hnini. Mí hyaxpuya, bi ma, bi mɛ ra Bernabé, i mpa p'u ja ra hnini Derbe.

²¹ Mí juadi bi manǎ hoga 'da'yo hya p'u ja ra hnini Derbe p'uya, xǎndǔngu yǔ ja'i bi 'yɛc'ɛi ra hya. Bi mengui mahǔn'a p'uya, i map'u ja ra hnini Lистра. Bi tho'a Iconia, i mpa Antioquia. ²² Di hatra ts'edi yǔ 'yɛc'ɛi p'u ja yǔ hnini bá thogui. Bi xifi ngue hinda hye'a ra hya ɛc'ɛi. Bi xifi ngue nu ra ja'i nne da yǎrbu di mǎnda Oja, jatho da zǎ ra n'u ua ja ra ximhǎi ngue da ts'ui. ²³ Xquet'a bi 'yɛxyǔ n'yohu n'na ngu n'na yǔ hnini ngue di m'mɛt'o p'u di mpeti yǔ 'yɛc'ɛi. Da zǔmp'u da zǔni, ɔtyǔ mhmat'Oja 'nɛ ɛtyǔ mmui. Nuna ra Pablo di fǎt'a Oja ya yǔ ja'i bi 'yɛc'ɛi ra hya.

Bi mengra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue i ma Antioquia.

²⁴ Mambá ɛp'uya, bá tho'a Pisidia, i mpa Panfilia. ²⁵ Mí zǔp'u ja ra hnini Perge p'uya, bi manǎ hoga 'da'yo hya. Mí thop'u p'uya, i mpa p'u ja ra hnini Atalia. ²⁶ Mambá thop'u p'uya, bá o ra barco i ma Antioquia. Guehna ra hnini na ngue bi t'ǎra mate Oja ngue da mǎp'u di ma ra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue'a ra 'befi ya bi juadi bi 'yǔt'e. ²⁷ Mí zǔmp'u ja ra hnini Antioquia p'uya, bi mpeti yǔ 'yɛc'ɛi. Bi xihyǔ ja'i te xi 'yǔt'Oja conná ngue'u. Bi xifi ngue nne Oja ngue 'nɛ'u yǔ ja'i hǐngyǔ judío da 'yɛc'ɛi ra Jesucristo. ²⁸ Ya'ǎtho yǔ pa bá m'mǎp'u 'buhyǔ 'yɛc'ɛi na ra Pablo 'nɛhra Bernabé.

15

Bi nja n'na ra junta p'u Jerusalén.

¹ Nu'u yǔ pa'u p'uya, bá nɛxa Judea 'da yǔ n'yohu, bi zǔ'a Antioquia. Bi mudi bi xǎnnbǎi yǔ 'yɛc'ɛi p'uya, bi 'yɛmbi:

—Para ngue guí nyamhmu, jatho ngue gui 'yǔthu tengutho bi mǎnda ra Moisés ngue da hmɛpya'ǎhu conná circuncisión —bi 'yɛmbi.

² Nuna ra Pablo 'nɛhra Bernabé, bi 'yɛmmei bi njunt'ui'u mman'a p'uya. M'mɛfa p'uya, bi t'ɛxra Pablo 'nɛhra Bernabé ngue i ma Jerusalén, bi mǎhá mi'da yǔ 'yɛc'ɛi ngue da nyǎhu yǔ representante ra Cristo co 'nɛ'u 'bet'o p'u di mpeti yǔ 'yɛc'ɛi p'u Jerusalén. Janǎngue da nu ha di jap'na ra hya na.

³ Nu'u yǔ 'yɛc'ɛi p'u Antioquia, bi ma bi thǔp'u ja ra 'y'u ra Pablo 'nɛhra Bernabé. Ni nthop'u ja yǔ hái Fenicia 'nɛ Samaria. I mma ha bi nja ngue bi hyɛp'u yǔ nyogui nt'ɛc'ɛi yǔ ja'i ngue bi 'yɛc'ɛi Oja. Gǎtho yǔ 'yɛc'ɛi p'uya, ɛmmei di johya 'mǔ mi 'yǔhna ra hya na.

⁴ Nuna ra Pablo 'nɛhra Bernabé bi zǔmp'u Jerusalén, bi mpeti yǔ 'yɛc'ɛi conyǔ representante ra Cristo 'nɛ'u yǔ n'yohu 'bet'o p'u di mpeti yǔ 'yɛc'ɛi. Bi ma te xi 'yǔrpabi Oja

p'uya. ⁵ Bi nangui 'da yǔ fariseo ya xi 'yɛc'ɛi ra hya p'uya, bi 'yɛmbi:

—Jatho ngue da ma mhmpya ya yǔ 'yɛc'ɛi hǐngyǔ judío, di njapra circuncisión. 'Nɛ di njapi ngue da zupra ley bi 'yotra Moisés —bi 'yɛmbi.

⁶ Janǎngue bi mpeti yǔ representante ra Cristo p'uya, co 'nɛ'u yǔ n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija, para ngue da hnu ha di njapra hya. ⁷ Mí juadi mi nyǎui ya'atho p'uya, bi nangra Bedu, bi 'yɛna:

—Ague ma zi cu'ǎhu, guí pahmu ngue nu'mǔ yǔ pa xa thogui, bá huanngǎ Oja p'u ha guí 'buhmu, ngue ga xicǎ ra hoga 'da'yo hya yǔ ja'i hǐngyǔ judío. I nnepe ngue 'nɛhya da 'yɛc'ɛi ra hya ya. ⁸ Nuna Oja, i parbabi yǔ n'yomfɛni yǔ ja'i. 'Nɛ di nɛqui ngue bi nu mǎho Oja ngue 'nɛhyǔ ja'i hǐngyǔ judío da 'yɛc'ɛi, porque bá pǎnnbǎi ra Espíritu Santo, tengutho bi jac'u m'mɛt'o. ⁹ Tengutho bi jac'u Oja, bi jarbatho ya hǐngyǔ judío ya. Bi punnbǎi ya yǔ ja'i bi 'yɛc'ɛi. ¹⁰ Xiya, zhanja ngue guí tǎcu'ǎ te nne da 'yǔt'Oja ya? Porque guí xihmu yǔ 'yɛc'ɛi ngue jatho da dennǎ ley nuna hǐnjam'mǔ di sǎ da 'yǔtyǔ ja'i, ni xǐnga guehmu mboxitahu xta nza xta 'yǔt'e, ni xǐnga guecu di sǎ ga ɔth'u'a te gǎma hya di mǎnda ra ley. ¹¹ Pɛ di ɛc'ɛihu ngue gǎa nyamhmu conná mate ra Hmu Jesús. Xquet'a njarbatho yǔ ja'i hǐngyǔ judío ya.

¹² Gǎ bi nsǎya'a guí njun'mahya yǔ ja'i p'uya. Bi 'yǔrpa masu ra hya mmanǎ Bernabé 'nɛhra Pablo. Bi ma te bi nja 'mǔ mi map'u 'buhyǔ ja'i hǐngyǔ judío, ngue bi 'yǔtyǔ milagro Oja conná ngue'u. ¹³ Mí juadi bi hmanna ra hya na p'uya, bi 'yɛnna Jacobo:

—Ague ma zi cu'ǎhu, dami 'yǔhmu te ga mmangǎ ya. ¹⁴ Nuna ra Simu, ya xi xicju ha bi nja te bi 'yǔrpabi Oja 'mǔ rá mudi mi map'u 'buhyǔ ja'i hǐngyǔ judío. Nuna Oja, ya xpa huanhyǔ ja'i ja ngue da zo rá 'yɛ. ¹⁵ Nuna ra hya naya, di nthui na ra hya bi 'yotyǔ pǔngahya Oja naya, ngue ɛna: ¹⁶ “Nu'mǔ bi nja'a ra hya nt'ot'i ya, nu'a ra nija bi hyǔhra David, ma'da'yo ga hoqui haru xants'onǎ, porque ya xa xot'i. ¹⁷ Di nne ngue gǎtho yǔ ja'i hǐngyǔ judío da hyongui n'namhmu da zo ma 'yɛ. ¹⁸ Nguna ra hya bi man'Oja, 'nɛ bi japi bi bahyǔ ja'i xa m'mahyǔ pa xa thogui”, bi 'yɛna.

¹⁹ Nugǎ dí ɛnǎ ngue nuya yǔ ja'i hǐngyǔ judío, ngue ya 'yo di 'bǎtyǔ mmui ngue ɛc'ɛi Oja, ya hǐngui sǎ ga ts'onnbǎhu yǔ mmui ya. ²⁰ A nuyǎ, para ngue hǐndi nsuhmi ya yǔ judío ngue yǔ 'yɛc'ɛi ya, hǔndya yǔ hya ja ua da ma macuarpi ra sucu ya. Ngue hinda za ra ngǔ, nu'a i tho ngue i t'ǔrba ra 'bǔt'e yǔ dahmu. 'Nɛ hǐndi n'yots'om'mái. 'Nɛ hinda zapra ngǔ yǔ zǔ'ɛ hǐngui pǔnna ji 'mǔ bi du, 'nɛ hinda zi ra ji. ²¹ Porque asta guehyǔ pa xa thogui, ya mǎndo njam'mǔtho, n'na ngu n'na yǔ hnini i 'bui te'o mmanǎ ley bi 'yotra

Moisés. Nunā rā ley nā, nū mō rā pa ngue rā ts'āya, nhyato nhyato hmāmp'u ja yō nija dī mpeti yō judío.

22 A nuya yō representante rā Cristo p'uya, co 'nē'u yō n'yohu 'bet'o p'u ja rā nija, 'nē gātho yō 'yēc'ēi, bi zānnbaya ngue dā huanhni to dā menhni, dī ma Antioquia, dā mē rā Pablo 'nēhra Bernabé. Bi t'ēxra Judas nū'a ja man'na rā thūhu ngue rā Barsabás. 'Nē bi t'ēxra Silas. Guehya yō n'yohu 'bet'o p'u 'būhyō 'yēc'ēi ya. 23 Bī ma nt'ōt'e rā sūcua dā gaxpūya, i ēnna sūcua:

“Nugāhe yō representante gahe rā Cristo, 'nēhya 'bet'o u ja rā nija, 'nēhya mī'da mā zi cūhu 'būcua, dādi zenguaagāhe'u mā zi cūhu hīngyō judío rā m'map'u ja rā hnīni Antioquia, 'nē'u rā m'map'u ja rā hāi Siria, co 'nēp'u ja rā hāi Cilicia. 24 Dī ōcāhe ngue bī nēxua 'da yō n'yohu ngue hīndā et'āhe. A nuya p'uya, hīngui padī te guī 'yōthū ngue bādī ts'on'na nī mmāihū 'nā rā hya i mma, ngue dī manda dī nja'āhū rā hmēpya ngue rā circuncisión, 'nē guī suphū gātho'a te dī manda rā ley bi 'yotra Moisés. 25 Janāngue dā mpetigāhe ngue dā nhecahyāhe. Dā ēxāhe yō n'yohu bī map'u, bī māhā nā mā zi cūhu rā Bernabé 'nēhra Pablo. 26 A nunā rā Bernabé 'nēhra Pablo i enyō te connā nguehna mā Hmūhū Jesucristo. 27 Nuya yō n'yohu dā et'āhe p'uya, guehna rā Judas 'nēhra Silas. Nuya p'uya dā zā guī nyasēhū, guehya dā xi'āhū temā hya dā sānnāhe ya. 28 Nū'a te bi zānna Espiritu Santo p'uya co 'nēcāhe, dā nū manhohe ngue hīngui ja ts'edi dā 'yōtyō ja'i'a te gā gā 'yo yō judío. Hīndā hōndya yō hya i ja ngue guī 'yōthū p'u ha 'būhyō judío dā si'āhū. 29 'Yo guī sahu rā ngō i tho ngue t'ōrba rā 'bōt'e yō dahmu. 'Nē rā ji p'uya, 'yo guī sihu. Nū'a rā ngō hīngui pōmna ji 'p'uya, 'yo guī sahu. 'Nē 'yo guī 'yots'om'māihū. Nū'mō ngue gā 'yōthū nā rā hya dī xi'āhe ya, ya xanho te guī ōthū 'mō. Hōnt'Ojā dā mā'āhū”.

30 Ya bī ma'u bi t'erbūya. Mī zōmp'u ja rā hnīni Antioquia, bi petyō 'yēc'ēi, bi dā rā sūcua p'uya. 31 Nū'mō mī nū rā sūcua yō 'yēc'ēi p'uya, ēmmēi dī johya ngue ya bī nhoiyō mmaī. 32 Nunā rā Judas 'nēhra Silas xquet'a yō pōngahya Ojā ya, bi hojpabi yō mmaī yō 'yēc'ēi p'uya, 'nē bi hatra ts'edi nā rā hya bi xifi. 33 Bā m'map'u njammī pa p'u Antioquia. M'mēfa p'uya, bā n'yēte ngue bī mengui i ma Jerusalén. 34 Pē nunā rā Silas bī nū manho ngue bā cop'u nā. 35 Xquet'a 'nēhra Pablo, 'nēhra Bernabé bā cop'u Antioquia. Bi sigue bi xānnbabi yō ja'i nā rā hoga 'da'yo hya Ojā. Bī mfāxui mī'da yō mmēngu p'u ngue xāmba rā hya yō ja'i.

Nunā rā Pablo, ya rā yo ndī bī ma ngue dī yonna hya.

36 Mī ma njammī pa p'uya, rā Pablo bi 'yēmbra Bernabé:

—Mahōnga mmēp'u ja yō hnīni ya xtā mammi rā hya Ojā ya. Ga ma nuyi te di ja'u mā zi cūhu —bī 'yēmbi.

37 Nunā rā Bernabé, bī ne xtā nzixrā Xūua nunā ja man'na rā thūhu ngue rā Marco. 38 Pē rā Pablo hīmbi nū manho ngue xtā nzits'i, porque rā Xūua ya xpī nsote p'u Panfilia, hīngui nne dā mēp'u nī ma ngue dī 'yonna hya. 39 Bī n'uēni n'na ngu n'na ngue hīnga 'da'igu i mma. Nunā rā Bernabé bi zixrā Marco nā. Bi 'yo rā barco i map'u ja rā hāi Chipre. 40 Rā Pablo p'uya, guehna rā Silas bī ne bī mē nā. Yō 'yēc'ēi p'uya bi 'yāprā mate Ojā ngue dā mādi ha nī ma. 41 Rā Pablo 'nēhra Silas i mpa p'u ja rā hāi Siria, 'nēp'u ja rā hāi Cilicia. Di hatra ts'edi yō 'yēc'ēi p'u nī ma.

16

Rā Timoteo bī māhā rā Pablo 'nēhra Silas.

1 Rā Pablo 'nēhra Silas bi zōmp'u ja rā hnīni Derbe. Mī thop'u p'uya, i mpa p'u ja rā hnīni Lистра. Nup'u ja rā hnīni p'uya, bi dīmp'u n'na rā 'yēc'ēi nī hu ngue rā Timoteo. Rā judío'a rā mamā, pē ya rā 'yēc'ēi. Rā papā p'uya, hīngra judío'a. 2 Nū'u yō 'yēc'ēi mī 'būp'u ja rā hnīni Lистра bī nū manho nā rā Timoteo, dā gue'u yō 'yēc'ēi p'u ja rā hnīni Iconio, xquet'a bī nū manho. 3 Rā Pablo p'uya, bī ne bī māhā nā rā Timoteo. Bi japi ngue bī ma mhmpya, bī njapra circuncisión n'namhma ngue hīndi mbōcūe yō judío p'u dī ma. Porque ya fādī ngue hīngra judío rā papā nā rā Timoteo. 4 Nup'u ja yō hnīni ntho p'uya, bi xihyō 'yēc'ēi ngue dā 'yōt'e te mmanā sūcua bī menhyō representante rā Cristo, conyō n'yohu 'bet'o p'u dī mpeti yō 'yēc'ēi p'u Jerusalén. 5 A nuya yō 'yēc'ēi p'uya, bi hya rā ts'edi yō nt'ēc'ēi. N'na pa ngu n'na pa, man'na nī 'yēc'ēi tho mī'da yō ja'i.

Rā Pablo bi 'uī n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu Macedonia.

6 Rā Espiritu Santo hīmbi nepe xtanī manna hya p'u ja rā hāi Asia nā rā Pablo. Janāngue bi 'damp'u ja rā hāi Frigia p'uya, i mpa Galacia. 7 Mī zōmp'u ja rā hyodi rā hāi Misia p'uya. Ja bi bēmp'u p'uya ngue xtī map'u ja rā hāi Bitinia. Pē rā Espiritu Santo hīmbi nepe xtī map'u. 8 Janāngue bi 'dastho'a rā hāi Misia p'uya, i mpa p'u ja rā hnīni Troas. 9 Ja bī n'ui p'u nā rā Pablo 'mō mīnxui p'uya. Nū'a rā t'i p'uya, bī nū ngue 'bāp'u n'na rā n'yohu ngue rā mmēngu p'u ja rā hāi Macedonia. Bi 'yēmbi:

—Bī 'yēcua Macedonia, guī fāxcāhe —bī 'yēmbi.

10 Mī n'ui rā Pablo p'uya, dā sānni ngue dā mēcāhe Macedonia. Dī haxhe njuāni ngue nzongahe Ojā ngue ja ganī māngāhe p'u rā hoga 'da'yo hya.

Ra Pablo 'nehra Silas bi ma Filipos.

¹¹ Dá ogáhe ra barco p'u ja ra hnini Troas. Danj mpácáhe p'u ja n'na ra hái bi ja mbo ra jathe ni hu ngue Samotracia. Rá yo pa p'uya, dá sòngáhe p'u ja ra hnini Neápolis. ¹² Dá nexáhe p'u p'uya, danj mpácáhe p'u ja ra hnini Filipos, gue'a n'na 'bui yó ja'i ngue yó romano. Nu'a ra danihni'a p'uya, tate sedi ngue'u mi'da yó hnini jap'u ja ra hái Macedonia. Dá m'mácáhe p'u njammí pa p'uya. ¹³ Mi zóhrra pa ngue ra ts'áya, dá máhme nenihni ha ja n'na ra dathe. Nu'a ra xequi'a, ja zai di mpeti p'u yó judío ngue mmat'Oja. Dá míhme 'mò ma sómhme. Dá xihme ra hoga 'da'yo hya yó xisu ya xi mpeti. ¹⁴ Nu'a n'na'u yó xisu p'uya, ni hu ngue ra Lidia, ra mmengu p'u ja ra hnini Tiatura. Mará má'ulu na ra xisu na, pe ya tháne Oja. Pe bi xoipabi Oja rá mmái na ra xisu ngue bi 'yórpabi masú te mmanna Pablo. ¹⁵ Bi nxixya p'uya, dá gue'u mi 'bap'u ja rá ngu, gá bi nxixya. M'mefa p'uya, bi 'yenje:

—Nu'mò guí haxhu njuanj ngue majuanj di ec'eigá ra Jesús, mmähá p'u ja ma ngungá 'mò, guí nsáyahu p'u —bi 'yenje.

Bi jacje ngue dá máhme p'u ja rá ngu p'uya.

¹⁶ Man'na ra ora p'uya, nmará máhme p'u ja ra mhmat'Oja di n'yohe ra Pablo, dá nthéhe n'na ra hmute mará bađi ngue mi n'youi ra ts'onthi. Nuna ra hmute na, mi tapi xangu ra menyu yó hmu ngue mi ja rá mfađi cona ts'onthi. ¹⁷ Nuna ra hmute p'uya, ni dena Pablo ngue mmarcahe, i ena:

—Nuya yó n'yohe 'bacua, guehya yó mafi Oja maguesé ya. Nuya guehya xan'nahu ha di zá guí nyahmu ya —bi 'yena.

¹⁸ N'na ndi ngu n'na ndi ga mmähme ra mhmat'Oja, di jaje p'u na ra hmute. Mi sórpabi ra Pablo p'uya, bi 'bati, bi 'yembra ts'onthi mi n'youi ra hmute:

—Conná ts'edi ra Jesucristo, di xi'i ngue damj hyep'u ra hmute guí n'youi —bi 'yembi.

'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi hyep'u ra ts'onthi mi n'youi ra hmute. ¹⁹ Pe nu'u yó hmu ra hmute p'uya, bi nu ngue ya hingui tó'mi ngue honda dapra menyu ra hmute. Bi bentra Pablo 'nehra Silas. Bi zixra ja ra centro 'bahyó ts'at'abi. ²⁰ Bi ma madapi yó ts'at'abi p'uya, bi t'embj:

—Nuya yó n'yohe 'bacua, yó judío ya. Di ts'onyo ja'i 'bacua ja ma hninihu. ²¹ I xänbáte yó costumbre nu'u hingui ja ngue ga othu, porque dyó romanohu.

²² Bi nangyo ja'i p'uya ngue bi zai. Yó ts'at'abi p'uya bi manda ngue dá bójba yó ulu ngue dá 'bei conyo t'o. ²³ Emmei bi 'bei. M'mefa p'uya, bi got'i. Bi sihra alcaide p'uya ngue dá mádi xandónho. ²⁴ A nu'a ra alcaide 'mò mi si p'uya ngue dá mádi xanho, bi carpu ja ra ngumm'mexui asta mbo ra fádi. Bi

japyó za nt'at'i, ga ts'embra yó gua yó ofádi p'uya.

²⁵ Pe nu'mò mi zo made ra xui p'uya, nuna ra Pablo 'nehra Silas i mmat'Ojatho, 'ne turpabi yó alabansa Oja. Oxta'u mi'da yó ofádi te gá ót'e. ²⁶ Nthambenitho bi 'yan'a hái p'uya. Xogue ra huatyó nducjado p'u ja ra fádi. 'Bexpi xogui gátho yó goxthi, 'ne bi nxahyó cadena manthut'i yó za n'youi yó gua yó ofádi. ²⁷ Nu'a ra alcaide p'uya, mi nu ngue gá xi xohyó goxthi fádi. Bi 'yembi ngue ya xi ma gátho yó ofádi p'uya. Bi gaxra juai p'uya, bi ne xtí nhyosé. ²⁸ Pe bi matra Pablo, bi 'yembi:

—Man'nan'yo mi 'yót'e guí nhyosé ague n'yó. Gá di 'bacáhe ua —bi 'yembi.

²⁹ Nuna ra alcaide p'uya, bi 'yakra nyot'i. Ni tihi bi yat'ambo. Ni huaguí ngue bi nsu. Bi guarbu 'bakra Pablo 'nehra Silas ngue bi ndantyóhmu. ³⁰ Bá jucathi p'uya, bi 'yembi:

—Ague n'yó'auí, zte 'be'a ja ngue ga ót'e para ngue ga nyani?

³¹ Nuya yó ofádi p'uya, bi 'yembi:

—Damj 'yec'ei ra Hmu Jesucristo n'namhma guí nyani. 'Ne'u to 'bap'u ja ni ngu, di nyan'mò dá 'yec'ei —bi 'yembi.

³² Nuna ra alcaide p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu, bi sifi xanho hanja'a ra Hmu Jesús. ³³ Tobe ndaxuitho'a ra ora'a. Nuna ra alcaide bi mejpabi yó n'ani mi n'youi. Bi nxixya p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu bi nxixya. ³⁴ M'mefa p'uya, bi zixra ngu ngue bi unna hmé dá zi. Nuna ra alcaide p'uya, gátho'u 'bap'u ja rá ngu, janjuaní di johya ngue bi 'yec'ei Oja.

³⁵ Nu'mò mi hyaxpuya, nu'u yó ts'at'abi bi menhyó policia dá xihra alcaide ngue di thóhyó ofádi. ³⁶ Ra alcaide p'uya bi 'yembra Pablo:

—Bá penngá ra hya yó ts'at'abi ngue ga thóc'auí. Janangue 'yo te guí mbembi ya, ni mehma —bi 'yembi.

³⁷ Mi dahra Pablo, bi 'yembyó policia:

—A nugá'be dyó romanogá'be. 'Né nnu yó ja'i p'u bi megba'be, ni xinga 'bet'o hacra güenda ja di ncote. 'Né dá 'yena go nt'aguitho di thóga'be ya. Nu'a, hin'na'a. Guí xihmi ya dá ese dá guga'be ua ja ra fádi.

³⁸ Yó policia p'uya, bi mengui ba xihyó ts'at'abi te mmányó ofádi. Yó ts'at'abi p'uya, bi nsu 'mò mi bađi ngue yó romano ya yó ofádi. ³⁹ Mi zóp'u ja rá fádi yó ts'at'abi p'uya, bi 'yapa mpunnbate. Bá juip'uya, bi xifi ngue dá bomp'u ja ra hnini. ⁴⁰ Nu'mò mi bomp'u ja ra fádi na ra Pablo 'nehra Silas, i map'u ja rá ngu ra Lidia. Ja bi nyahu p'u mi'da yó 'yec'ei p'uya. Hontho bi zajpa yó mmái yó ja'i, bi ma p'uya.

¹ Mî ma ra Pablo 'nēhra Silas, i mpa p'ua ja ra hnini Anfipolis, i nthop'u ja ra hnini Apolonia. Bi zomp'ua ja ra hnini Tesalónica p'uya. Mî jap'u ra njja di mpeti yø judío. ² Nunā ra Pablo bi yurbu ja ra njja, ya gā ngu'a ørbu ja yø hnini xi thogui. Nhyu sábadu bi mēmbi bi nyāhu yø judío p'ua ja ra njja. ³ Di opan'yu yø ja'i hanja'a te mmamp'u ja ra Maça Libro, ngue ra Cristo jatho ngue da zā ra n'u, da tho, da t'āgui. M'mefa p'uya, di bēnate p'ua da nt'āgui. Bi 'yēmbūya:

—A nunā ra Jesús di xi'ahu ya, guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na.

⁴ Ngue nguna xifi, bi 'yēc'ei da yø judío. Bi guarbū ha ya ra Pablo 'nēhra Silas. Xquet'a bi 'yēc'ei xangu yø ja'i hīngyø judío ya mî thanne Oja. 'Nē xangu yø xisu nuya hnu mansu p'ua ja ra hnini bi 'yēc'ei ra hya. ⁵ Bi nscya ya yø judío himbi 'yēc'ei ra hya p'uya. Bi zonhyø ja'i ngue yø ts'oc'ei mî 'yop'u ja ra caye, bá yans'yø ja'i p'ua ja ra hnini p'uya. Bi māspara rá ngu ra Jasón ngue honnā Pablo 'nēhra Silas. Bî ne xta nzits'i ngue xti dāp'u 'buhyø ja'i. ⁶ Pē ngue hīmbā tīmp'u p'uya, bá jucra Jasón 'nē'u mî da yø 'yēc'ei. Bá si ngue bi dāp'u ja ra ts'ut'abi. I mahyø ja'i p'uya, i enā:

—Nu'u yø n'yohu dî mmangāhe ya, ndap'u bi zā di ts'onnyø ja'i. A nuyā, xquet'a 'youa ja ma hniniha ya. ⁷ Go di sāyabi p'u ja rá ngu na ra Jasón. Gātho ya p'uya, hīngui ēc'ei'a ra ley ga 'yo ra dast'abi Roma. Porque embi ngue 'bu hman'na ra dast'abi nî hu ngue ra Jesús.

⁸ Mî 'yøhyø ja'i na ra hya na p'uya, co 'nēhyø ts'ut'abi, dî maxnî yø ja'i p'uya ngue ncuē. ⁹ Nunā ra Jasón co 'nē'u mî da yø mmî'yēc'eiui, bi gutra mēnyu ngue bi ma mathøgue.

Ya 'bup'u ja ra hnini Berea na ra Pablo 'nēhra Silas.

¹⁰ Mî nxui p'uya, nu'u yø 'yēc'ei n'na zihmantho bi japi bi bōnna Pablo 'nēhra Silas. I mpa p'ua ja ra hnini Berea. Mî zomp'u p'uya, bi map'u ja ra njja di mpeti yø judío. ¹¹ Nuya yø judío ngue yø mmēngu p'ua, man'na yø ndøhoja'i ya ngue yø mmēngu Tesalónica. Janjuani ngue yø mmūi ga 'yøhra hoga da'yo hya sifi. N'na pa ngu n'na pa huaxtyø hya nt'ot'i ra Maça Libro. Porque nne da badi ngue'mø majuan'i a te sifi ogue hīn'na. ¹² Janangue xangu yø judío bi 'yēc'ei ra Jesús. Da gue'u hīngyø judío, xangu bi 'yēc'ei. Ngu yø n'yohu, ngu yø xisu nuya hnu mansu, gā bi 'yēc'ei ra hya. ¹³ Mî mambra hya Oja p'ua ja ra hnini Berea na ra Pablo. Ngu i 'yøhya yø mmēngu Tesalónica, 'bexpi ma yø judío ngue bá utyø ja'i p'ua ja ra hnini. ¹⁴ Nu'u yø 'yēc'ei p'uya, n'na zihmantho bi 'yētra Pablo, bi map'u ja ra nenga jathe. Pē nunā ra Silas 'nēhra Timoteo bi gop'u Berea'u. ¹⁵ Nu'u bi mähā ra Pablo p'uya, bá

emp'u ja ra hnini Atenas. Mambā penc'u p'uya bá hannbabi ra hya ra Silas 'nēhra Timoteo ngue danî zadi n'na zihmantho.

Ra Pablo ya 'bup'u ja ra hnini Atenas.

¹⁶ Mēnte ndømate ra Pablo p'ua Atenas, bi m'māhra sibi rá mmūi p'uya ngue nnu yø ja'i p'ua ja ra hnini ngue gā sihyø dahmu thanne. ¹⁷ Janangue bi xihra hya yø judío p'ua ja ra njja, da gue'u ya thanne Oja, gā bi xihra hya. N'na pa ngu n'na pa xihra hya yø ja'i di nthēui p'ua ja ra tai. ¹⁸ Bu'ida yø n'yohu, ngue madi xā'a ra hya mî xānbate ra Epicuro. Mî da p'uya, madi xā'a ra xādi ngue ra estoico. Bi madi bi nyāui ra Pablo'u p'uya. Bi 'yēn'i da p'uya:

—iTeni 'be'a mā hya mmanna ra n'yohu 'bæua? Hīn'yū p'ua rá nzeGui di yāhni ua —bi 'yēna.

Mî da p'uya, bi 'yēna:

—Enā gue di 'yonna hya na ngue yø da'yo dahmu.

Bi manā nguna, porque ra Pablo bi xi-hyø ja'i hanja ra Jesús, 'nē xifi ngue bi bēnate. ¹⁹ Bi ts'ixra Pablo p'ua ja n'na ra xequi nî hu ngue ra Areópago p'uya, nup'u zai di mpeti yø ja'i ngue mā consejo. Bi t'ēmbūya:

—Dî nne ga pacāhe teni 'be'a ma da'yo xādi na ra hya guí mma n'yø. ²⁰ Porque hīnjam'mø xtā øcāhe te guí mmanya. Dî nne guí xicje te ga mbønya yø hya guí mma —bi 'yēnyø ja'i.

²¹ Nu'u yø mmēngu p'ua Atenas co 'nē'u yø 'dan'yo ja'i ya mî 'bup'u, hīn temā n'nama hya di ørpa masu, hīnda hont'a te ma da'yo nne da sifi ogue da 'yøde. ²² Bî m'mā inde ra Pablo p'ua ja ra junta ngue ra Areópago p'uya, bi 'yēmbýø ja'i:

—Ague gyø mmēnguhū ua ja ra hnini Atenas. Ya xtā nugā te guí øthu ua guí 'buhmu. Dî nequí ngue ēmmēi guí thannehu yø dahmu. ²³ Porque nup'u xtā thocā, xtā nugā n'na ra altar ngue nt'ot'i n'na ra letrero ngue ena: “Guehna rá altar Oja nu'a hīngui fađi te'o naya”, i enna letrero. A nuyā, guehna Oja guí thannehu naya, pē hīngui pahmu te'o na, guehna Oja dadi øt'ahu naya.

²⁴ Nunā Oja bi hocra xīmhai 'nē bi hoqui gātho yø cosa i ja. Gue'a rá mmēti te gā bî ja mahgts'i'a ya, 'nēcua ja ra xīmhai. Pē hīngui 'bup'u ja yø ngunja di hocyø ja'i na Oja na. ²⁵ Nunā Oja, hīnte honna ngue da 'yēnyø ja'i te di unni. Porque go badi 'dacja ra te'a, 'nēhma hya dí juxha, 'nē gātho mî da yø cosa go badi un'a.

²⁶ Nunā Oja, bi 'yøt'e ngue n'na 'yūtho p'ua bá fudi ngue bi nxandyø ja'i 'bai gā rá ngunî nxīmhai. Bi zānnbabi ra pa dî m'mūi. 'Nē bi zānnbabi ra xequi hapu dî m'mūi. ²⁷ I 'yøt'Oja'a, n'namhma ngue gātho yø ja'i da hyon'Oja, 'nē da badi te'o. Majuanî ngue

nuya, hinga yap'u 'bu Oja ngue gátho gahu. ²⁸ Porque connángue Oja dí 'báhmá, 'né dadi 'yamhmu, 'né ja má tehu. Tengutho rá hya bi man'í'da ní 'yot'a sácuahá, bí ma ngue yó básigahá Oja. ²⁹ P'e xi'mó ngue yó básigahá Oja, hinguí sá ga émhmu ngue nuna Oja, gdá hycpáhu yó dahmu ngue yó oro, ogue yó dahmu ngue yó t'axi, ogue yó dahmu ngue yó do. Porque nuya yó dahmu ya, rá n'yomfénis'e rá ja'í gui hoqui. ³⁰ Nu'mó yó pa xá thogui, nuna Oja mí serpabí yó ja'í thanne yó dahmu, porque him mani bahyó ja'í hanja. P'e nu rá pa dí 'báhmá ya, nuna Oja hómnbu bí zá dí 'bepi gátho yó ja'í ngue dá hyep'u yó dahmu thanne. ³¹ Porque Oja, ya xpá nzánna n'na rá pa ngue dá hyaspi xandónho rá güenda gátho yó ja'í 'bá'a nxímhá. Nuna dá hyaxrá güenda p'uya, guehna n'na rá n'yohu ya xpá huanhni. Nuna Oja, i nnepe ngue gátho yó ja'í dá badí te'o ná ya xpá huanhni. Janangue bí japi bí bennate p'u ha bí t'águi.

³² Nu'mó mí 'yóhyó ja'í ngue émbi bí bennate p'u ha bí t'águi, i thentho 'da. Mí'da p'uya bí 'yémbi:

—'Bet'o man'na rá pa ya, mahóngu'í xicje ná rá hya ná —bí 'yémbi.

³³ Bí map'u ha sáya rá Pablo p'uya. ³⁴ P'e nuya 'da yó ja'í bí nu manho rá hya mmaná Pablo, 'né bí 'yé'c'ei. N'yoiu p'u rá Dionisio, guehna n'na'u yó ts'at'abi p'u ja rá Areópago. Xquet'a n'yoiu p'u n'na rá xisu bí 'yé'c'ei rá hya, ní hu ngue rá Damaris. 'Né n'yoiu p'u mí'da yó ja'í.

18

Rá Pablo ya 'bap'u ja rá hnini Corinto.

¹ M'mefa p'uya, nuna rá Pablo bí n'cxpu ja rá hnini Atenas, bí zómp'u ja rá hnini Corinto. ² Nuna rá hnini ná p'uya, bí dímp'u n'na rá judío ní nu ngue rá Aquila, rá mmengu Ponto. Nuna rá Aquila n'yoiu ná rá Priscila rá xisu, hína ya'atho yó pa xi zóp'u Corinto. Bá é'p'u ja rá hái Italia, ngue nuna rá dast'abi Claudio bí manda ngue gá bí thón'athi yó judío mí 'bap'u ja rá hnini Roma. Bí ma rá Pablo ngue bá nyauí. ³ Nuna rá Pablo mí pa'a rá 'befi mí p'ehna rá Aquila. 'Dap'u bí m'mahmi p'uya ngue bí m'p'efi, dí hocyó ngun'ulu. ⁴ Nu'mó rá pa sáya yó ja'í p'uya, nhyáto nhyato pa rá Pablo p'u ja rá njá dí mpeti yó judío, ngue nne dí 'bátyó judío 'né'u hingyó judío, ngue dá 'yé'c'ei rá Jesucristo.

⁵ Mí zóh'ra Silas 'néh'ra Timoteo ngue xpí 'yé'a Macedonia. Rá Pablo p'uya, hinguí sáya ngue mmaná hoga 'da'yo hya. Dí opan'yú yó judío ngue rá Jesús, guehna rá Cristo bá éx Oja ngue dí ndast'abi ná. ⁶ P'e nuya yó judío, ya mánts'o ngue sáhra hya. Bí huacrá

pahní rá Pablo p'uya, gue'a rá hméya'a ngue ya bí hycp'u'u yaui, bí 'yémbaya:

—Gadi jaséhu p'u guí mmähá rá castigo ya, ya hinni ma má güendagá'a ya. Nuyá, gdá magá p'u rá m'mahyó ja'í hingyó judío ya —bí 'yémbi.

⁷ Mí bóm'p'u ja rá njá rá Pablo p'uya, i map'u ja rá ngu n'na rá n'yohu ní hu ngue rá Justo. 'Bap'u ja rá hyo njá, ya thanne Oja ná rá n'yohu ná. ⁸ Man'na rá n'yohu ní hu ngue rá Crispo p'uya, mí 'bet'o p'u ja rá njá dí mpeti yó judío, 'néhna bí 'yé'c'ei rá Hmu Jesús gátho'u 'bap'u ja rá ngu. Xquet'a xangu mí'da yó mmengu p'u Corinto bí 'yé'c'ei rá Jesús. Mí zá mí 'yóh'ra hoga 'da'yo hya yó ja'í, bí 'yé'c'ei 'né bí nxixya. ⁹ Bí n'u'í 'mó mí nxuí rá Pablo p'uya, bí nu ngue émb'ra Hmu Jesús:

—'Yo guí su ague Pablo. Damí ngue maná hya, o guí sáya. ¹⁰ Nuga go dí n'yoiu, hinte dá ja'í yó ja'í. Nuna rá hnini ja ua, dí pacá ngue xangu yó ja'í dá 'yé'c'ei'gá ua —bí 'yémbi.

¹¹ Janangue bá m'm'u'a n'na jéya made p'u ja rá hnini Corinto rá Pablo p'uya, ngue bí xánnbabi rá hya Oja yó ja'í. ¹² Mí 'yéh'ra pa p'uya ngue bí ndast'abi p'u ja rá hái Acaya ná rá Galión. Bí mpeti yó judío p'uya ngue bí záh'ra Pablo. Bí zixp'u ja rá ts'at'abi. ¹³ Bí t'embrá dast'abi p'uya:

—Nuna rá n'yohu 'bucua, dí japa nts'edi yó ja'í ngue dá d'anne Oja. P'e hinga gue'a ní 'yup'u'í mma, tengutho mmaná ley ngue gdá thannehu Oja —bí 'yényó ja'í.

¹⁴ Ya mmapp'u ngue dá dáhra Pablo, pé nuna rá dast'abi Galión bí 'yémbyo judío:

—Nu'mó ngue dá n'na rá ts'oqui xtánh'ets'í ná rá hya guí mmamhmu, dá zá ga ót'ahá rá ts'at'abi conforme rá ley 'mó. ¹⁵ P'e nja ngue yó hyatho'u guí mmamhmu, 'né yó thuhútho yó ja'í, 'né ní leyséhu'a guí ór'páhu rá hya, damí hocse ní asuntóhu. Porque hundi nne ga ót'á rá ts'at'abi ná rá hya ná.

¹⁶ Bí hyón'athi p'u bí nja rá hya p'uya. ¹⁷ Nu'u yó ja'í hingyó judío p'uya, bí bentrá Sóstenes nuna 'bet'o p'u ja rá njá, ngue bí ma má'ani rá hmi rá dá rá ts'at'abi. P'e himbi 'yór'pátho masu ná rá Galión te bí 'yótyó ja'í.

Mahombi meng'ra Pablo, i ma Antioquia.

¹⁸ Nup'u ja rá hnini mí 'báh'ra Pablo, bí m'map'u má njammí pa. M'mefa p'uya, bí 'yéhyó 'yé'c'ei ngue bí ma, bí máhá rá Priscila 'néh'ra Aquila, i mpa p'u ja rá hnini Cenecea. Ja bí zandi bí 'yaxpu rá ya rá Pablo p'uya, ga mbóni ngue rá ndanne ga 'yo. Ja bí n'cxpu ngue bí 'yo rá barco i mpa p'u ja rá hái Siria. ¹⁹ Mí zómp'u ja rá hnini Efeso p'uya. Ja bá cop'u rá Priscila 'néh'ra Aquila. Hante ngue dá tho p'uya, bí map'u ja rá njá dí mpeti yó judío ná rá Pablo ngue bá nyahu. ²⁰ Nu'u yó judío p'u Efeso p'uya, i xifi ngue xtabá

m'məp'u njammj pa. Pe ra Pablo himbj ne. ²¹ Em'mò mambá ãdi:

—I ja ngue ga sɔngá Jerusalén. Ja ganj ságá p'u ra ngo bá ep'u. Pe nu'mò dá ne Oja, ga ma pengá mahón'a ngue ga nnu'áhu —bi 'yembj.

Bi 'yo ra barco p'uya, bj ma. ²² Nu'mò mj zonná Pablo p'u Cesarea p'uya, bi thogui, i ma Jerusalén. Mj juadi bi zengua yò 'yec'ei 'bup'u, bi tho p'uya, i mpa Antioquia. ²³ Mj zomp'u p'uya, bj m'məp'u njammj pa. Mambá ãhe, bá thop'u ja yò hninj ja'a ra hái Galacia, 'nep'u ja ra hái Frigia bá thogui ngue di hatra ts'edi gátho yò 'yec'ei.

Ra Apolos bj manna hya p'u Efeso.

²⁴ Nu' u yò pa'u p'uya, bi zop'u ja ra hninj Efeso n'na ra judío nj hu ngue ra Apolos, ra mməngu Alejandria. I mma xandənhə ra hya, 'ne padj xandənhə'a te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. ²⁵ Ya xi xádi xanho hanja'a te bi 'yotra Hmu Jesús. I ha ra ts'edi ngue mmanna hya, 'ne xámbate xanho hanjana ra Jesús, madague'a ngue hont'a ra nxixya bj nxámbate ra Xuua mj padj hanja. ²⁶ Nuna ra Apolos bi hya ra ts'edi bj manna hya p'u ja ra njá di mpeti yò judío. Pe nu'mò mj 'yohra Priscila 'nehra Aquila te i mma, bi zica n'nanj ra Apolos. Bi opanj yò xandənhə hanja na rá 'da'yo hya Oja. ²⁷ Bj ne bi thohna ra Apolos i map'u ja ra hái Acaya. Yò 'yec'ei p'uya, bj máxma hya. Bi 'yopra n'na ra sacua bi gats'i ngue danj dápyò 'yec'ei rá m'məp'u Acaya, n'namhma ngue di unnj xanho ra ts'aya. Nu'mò mj zomp'u Acaya p'uya, bi 'yopra ra nho ya yò 'yec'ei ya xi 'yec'ei ra hya conná mate Oja. ²⁸ Porque yo hmj yò dá yò ja'i p'u, bi hya ra ts'edi bi dájpi te mmanyò judío. I utj te nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, ngue ra Jesús guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na.

19

Ya 'bup'u ja ra hninj Efeso ra Pablo.

¹ Ra Apolos ja 'bup'u ja ra hninj Corinto. Nuna ra Pablo p'uya, bi 'damp'u ja yò xanthə ngue bi zon'a Efeso. Ja i dimp'u 'da yò 'yec'ei p'uya. ² Ra Pablo bi 'yanyò 'yec'ei, bi 'yembj:

—Xi'mò gmj 'yec'eihu ra hya ya, çua 'hexquj n'yohu ra Espiritu Santo, uague hin'na?

Mj dahyò ja'i p'uya, bi 'yembj:

—Hinj'na. Hijnam'mò xtá ocáhe ngue di 'bu'a ra Espiritu Santo.

³ Nuna ra Pablo p'uya, bi 'yembj yò ja'i:

—¿Tema nxixya bj njá'ahu p'uya?

Bi 'yem'mò mj dahyò ja'i p'uya:

—Gue'a ra nxixya bj manna Xuua.

⁴ Bi 'yenná Pablo p'uya:

—Nuna ra Xuua bi xixyabi yò ja'i na, gue'a ra hme'ya'a ngue dá fadi ngue ya bi hyep'u ra nts'o yò ja'i. Pe xquet'a bi xifi ngue jatho

dá 'yec'ei'a n'na nc'ei dá ep'u m'mefa ngue ra Xuua. Nuna bj ma, guehna ra Jesucristo na.

⁵ Mj 'yohyò ja'i na ra hya na p'uya, mahəmbj nxixya para ngue dá fadi ngue ya ec'ei ra Hmu Jesús. ⁶ Ra Pablo p'uya, bi japrá 'ye p'u ja yò ya yò ja'i. Yò ja'i p'uya di hatra ts'edi ra Espiritu Santo. N'nan'yo yò hya ga ya p'uya, ot'a Oja p'uya ngue sá dá manyò ja'i'a ra hya nnepe dá ma. ⁷ 'De'ma yonc'ei'u yò n'yohu bj nxixya.

⁸ Nhyushna bj mambaji ra Pablo ngue pap'u ja ra njá di mpeti yò judío. Bi hya ra ts'edi ngue ja bi mmamp'u ra hya. I nne di 'bətəy ja'i, porque xihyò ja'i ha di njap'u di zo rá 'ye Oja. ⁹ Pe hinguj nne dá 'yec'ei 'da yò ja'i, nu te ja, ya ja. Sinoque bj nya man'utho p'u ha 'bahyò ja'i, ngue sahra hoga 'da'yo hya. Bi zop'u ra Pablo p'uya. Nu' u yò 'yec'ei, bi zixra Pablo p'u ja n'na ra escuela 'bu'a n'na ra xámbate nj hu ngue ra Tiranno. N'na pa ngu n'na pa ja bj mmamp'u ra hya p'uya. ¹⁰ Ngut'a i tho'a nyo je'ya p'uya. Janangue gátho'u yò ja'i rá m'məp'u ja ra hái Asia, ngu yò judío, ngu' u hingyò judío, gá bi 'yode hanja na rá hya ra Hmu Jesús. ¹¹ Nuna Oja, xangu yò milagro bi japi bi 'yotra Pablo. ¹² Madra bayutho, ogue tema ulu di ngat'i, i jaspabi yò dárquehi ngue dá dádi. 'Bexta zá ra n'u di ja p'uya. Yò ts'onthi p'uya, i hɛp'u yò ja'i n'youi.

¹³ Mj 'yop'u 'da yò judío ngue yò mpənthi p'uya. Bi zápi bj marpabi rá thuhu ra Jesús, ngue di japi dá hyep'u yò ts'onthi n'youi ra ja'i. Bi 'yena:

—Dadi 'bɛp'a'i ya grá ts'onthi ngue gui hyep'u ra ja'i. Dí xi'i ngue gui hyep'u conná ts'edi rá Jesús nuna mmanna Pablo —bi 'yena.

¹⁴ Nuna n'na ra judío ngue ra hmu mmácja, nj hu ngue ra Esceva, mj si yoto yò ts'ant'u ngue gá yò mpənthi. Nguna bj man'u p'uya. ¹⁵ Nu'mò mj dahra ts'onthi, bi 'yembj:

—Dí pacá te'o na ra Jesús guj mmanya. 'Ne dí pacá te'o na ra Pablo. Pe nu'áhu, hĩndj pacá te'o'áhu —bi 'yembj.

¹⁶ Bi bentyò mpənthi na ra n'yohu mj n'youi ra ts'onthi p'uya, bi ne'ahá. Bi dapj gátho. Janangue bi 'dap'u ja ra ngu'u yò mpənthi p'uya, ngue bi zet'i 'ne bi nxennba yò ulu. ¹⁷ Gátho'u yò mməngu Efeso p'uya, ngu yò judío, ngu' u hingyò judío, gá bi nsu 'mò mj 'yò'a te bj nja. Gá espabi yò ja'i na ra Hmu Jesús.

¹⁸ Nuya yò ja'i bi guarbu ha bj nja ra hya, xangu bi 'yec'ei ra hya. I mmanyò ja'i ngue xants'o te xi n'yo m'met'o. ¹⁹ Nuya yò ja'i ya manj n'yo'a ngue ra m'fadi, xangu to bá cahyò libro m'fadi p'uya, ngue yò hmj yò dá yò ja'i p'u bi 'yudj. Bi 'tətra güenda hangu di muui yò libro p'uya, bi bəxra güenda comma yote ma 'det'a mahuahj ra 'taxi di ntheui.

20 Nu'mø bi hmã hanja na ra Hmu Jesús, i u Oja ngue ja rá ts'edi, porque hát'i di 'bátyø ja'i ngue ɛc'ɛi.

21 M'mefa p'uya, bi zo rá mmui ra Pablo ngue di ma Jerusalén. Pe 'bet'o danj n'yop'u ja ra hái Macedonia, 'nɛp'u ja ra hái Acaya. Bi 'yɛna:

—Nu'mø da juadi dá n'yogã p'uya, jatho ga thogui ganj mpagã Roma —bi 'yɛna.

22 Nuna ra Pablo, bi menhni yoho yø máxte ngue di ma Macedonia. Guehna ra Timoteo 'nɛhra Erasto. Pe ra Pablo bi gose njammj pa p'u ja ra hái Asia.

Bã ts'uhra Pablo p'u Efeso.

23 Nu'u yø pa'u p'uya, bi nja n'na ra dasui connã nguehã hã ra Jesucristo. 24 Go bi 'yuhra sibi na ra Demetrio mj øtyø nt'ɛmbi ngue ra t'axi, mj øt'e tengutho ja ra nija p'u 'buhra dahmu Diana. Porque xangu ra mɛnyu mj jatyo mɛfi. 25 Nuna ra Demetrio bi peti gãtho'u 'da'igu ra 'bɛfi pɛhmj, bi 'yɛmbj:

—Ague n'yø'ãh, guj pahmu ngue nuna ra 'bɛfi jajã ya, ja di tímhmã p'u na ra nho nnã 'buhmã. 26 Ya guj nnuhã te øtra Pablo 'yop'u, i xihyø ja'i ngue nu'u yø dahmu di hocra ja'i, hinga gue'u Oja'u. 'Nɛ di øhmã p'uya ngue hinga hõndua Efeso njap'u, sinoque ya mme gãtho ra hái Asia, ya hinguj ɛc'ɛi yø dahmu yø ja'i co nu'a ra hã mmana Pablo. 27 Ya nts'utho'a te ja p'uya, porque di m'mehra 'bɛfi di pɛhmã. Nu'a rá nija ra macã dahmu Diana p'uya, xquet'a ya hinni mantho da zupyo ja'i. Dj m'mɛ'a ga 'yɛspabi ra dahmu yø ja'i p'uya, conque guehna ra dahmu Diana thanne gãtho yø mmɛngu Asia, 'nɛ thanne gãtho yø ja'i 'bu'a nximhãi.

28 Bj ndecue yø ja'i 'mø mj 'yøhna ra hã ya na p'uya. I mahyo ja'i p'uya, bi 'yɛna:

—Maguesɛ na ra dahmu Diana thanne yø mmɛngu Efeso —bi 'yɛna.

29 Bj madi bi yans'yø ja'i p'u ja ra hñinj p'uya. Bi bentrã Gayo, 'nɛhra Aristarco, guehya yø n'yohu ngue yø mmɛngu Macedonia mambã n'youi ra Pablo. Bi zixpã ja ra estadio di mpeti gãtho ra hñinj 'mø øt'a junta p'uya. 30 Bj ne ra Pablo ngue xtã mmap'u ha 'buhyø ja'i, pɛ himbi japyø 'yɛc'ɛi bi ma. 31 Xquet'a madi mpahmj ra Pablo 'da'u yø ts'ut'abi di manda p'u ja ra hái Asia, guehya bj mennbã ra hã ra Pablo ngue hunda zã da zømp'u ha di mpeti yø ja'i ya. 32 Nup'u bj mpeti yø ja'i, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo bj mmammj'da. Xøge 'dagui nuanstho yø ja'i p'u ha mafi, xandøngu yø ja'i hinguj padj hanja ngue bj mpeti yø ja'i. 33 Nuna n'na ra judío ni hu ngue ra Alejandro, bi bøn'i'da yø mmjjudioui ngue bi xifi hanja ra hã. Mj badj hanja ra hã p'uya, bi 'yøtra senya connã 'yɛ ngue nne di hejpbj yø ja'i. Bj ne xtã nyap'u 'buhyø ja'i ngue di catra sui p'u 'buhyø mmjjudioui. 34 Pe nu'mø mj

bahyø ja'i p'uya, ngue xquet'a ra judío na nne di nã, bj muhra mafi gãtho yø ja'i p'uya. Comma nyo ora bj mmafi, i ɛna:

—Maguesɛ na ra dahmu Diana thanne yø mmɛngu Efeso.

35 A nuna go n'na ra secretario p'u ja ra hñinj p'uya, go bi zã bi hejpi te mmanyø ja'i nã, bi 'yɛmbj:

—Ague gyø mmɛnguhu ua ja ra hñinj Efeso. Gãtho yø ja'i ndap'u bi zã, gã padj ngue nua ja ra hñinj Efeso i høxyø xi yø ja'i ngue da mãhra nija hapu 'buhra dahmu Diana nuna maguesɛ bi 'yɛ mahɛts'i. 36 Nuna ra hã di xi'ãh ya, gã guj pahmu ngue majuanj na. Janangue nuyã, damj nsãyahu. Damj n'yomfɛni te guj nne guj 'yøthu. 37 ¿Hanja ngue sã grnj sihu ua ya yø n'yohu 'bucua? 'Nɛ hinguj cocra nija, ni xinga gue'a ni dahmu di nnømman'u. 38 A nu'mø 'bui to di nsuhmj na ra Demetrio, da gue'u yø mɛfi n'youi, uanguj gue'a ga 'buhyø ts'ut'abi'a ngue di nyapi n'na ngu n'na. 39 Nu'mø ja te man'na mã hã guj nnehu, guj mmamhmu 'mø bj nja ra junta, ja di nhop'u. 40 Astã guehya di 'bu mman'hu 'mø da fadi te xa nja ya. Da t'ɛmbj ngue dyø nequisiuh. Nu'mø da t'ãngahã hanja'a ra njunt'i xanja ya, hñin'yu p'u te gã mmamhmu.

41 Hontho bi juadi bj man'a ra hã p'uya, bj n'yɛte yø ja'i ngue bi ma.

20

Rã Pablo bj map'u ja ra hái Macedonia 'nɛp'u ja ra hái Grecia.

1 Nu'mø mj thohra sui, bi zonhyø 'yɛc'ɛi na ra Pablo ngue di hatra ts'edi. Bj n'yɛte p'uya, bj ma i map'u ja ra hái Macedonia. 2 Bi zengua gãtho yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja yø xequi rá njap'u. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hã i mma. M'mefa p'uya, bi zømp'u ja ra hái Grecia. 3 Ja bá m'map'u nhyushna. Ya ja ngue xtã 'yo ra barco ngue xtã ma Siria p'uya. Pe bi ba p'uya ngue sãnyø judío ngue da hyo. Janangue bj zãnbuya ngue bj n'yoguatho, mahøn'i map'u ja ra hái Macedonia. 4 Nuya yø n'yohu ra Pablo 'dap'u 'youi guehna: ra Sópater ngue ra mmɛngu Berea, 'nɛ'u yø mmɛngu Tesalónica ra Aristarco 'nɛhra Segundo, 'nɛhra Gayo nuna ra mmɛngu Derbe, 'nɛhra Timoteo, 'nɛhyø mmɛngu Asia, ra Tíquico 'nɛhra Trófito. 5 Bj m'met'o ya ngue i ndø'mate p'u ja ra hñinj Troas. 6 Nugãhe ja dá mãcãhe 'mø mj tho ra ngo ts'i ra thuhmɛ hinguj n'youi ra íxi. Dã nɛxãhe p'u Filipos, danj nthɛgãhe p'u ja ra hñinj Troas. Ja dá m'mucãhe p'u nyoto mã pa p'uya.

Rã Pablo ya 'bup'u ja ra hñinj Troas.

7 Nu'a ndomingo p'uya, bj mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue di nxennbã ra thuhmɛ da zi, tengutho ra hã bi zohra Jesús. Nuna ra Pablo p'uya,

bi xännbabi rä hyä yø ja'ï. Pe comma ya ja ngue dä ma 'mø mj hyats'i, bi ganna hya bi ma, asta gue'mø mj zo made rä xui. ⁸ Xi mpeti yø ja'ï p'u ja rä cuarto bi ja maya, nup'u bi ja xangu yø lámpara di yot'i. ⁹ Mj huxp'u ja rä ventana n'n'a rä ts'ant'u ni hu ngue rä Eutico. Comma rä Pablo p'uya bi ganna hya bi ma, bi do'mra t'aha na rä ts'ant'u p'uya, rä hyu rä piso p'u bá tãgui. Ya xi du 'mø mambá thats'ï. ¹⁰ Bi gahra Pablo p'uya, ngue bá hats'ï. Bi 'yembvø ja'ï p'uya:

—Yo sä guí sũh, i te na rä ts'ant'u —bi 'yena.

¹¹ Mahombi nexmaya rä Pablo. Ja bi xenna thuhme dä ts'i p'uya, tengutho rä hya bi zohra Jesús. Mj tho'a p'uya, bi sigue bi nya asta gue'mø mj hyats'i. Ja bi ma p'uya. ¹² A nuna rä ts'ant'u xi dãgui, bi ts'ixrä ngu na, pe ya ja manho. Gä bi hyu yø mmäi yø ja'ï.

Rä Pablo bä nexa Troas, i mpa p'u ja rä hñini Mileto.

¹³ Bi ne bi n'yogutho rä Pablo asta rä hñini Asón. Ja danj nthegähe p'u p'uya ngue dä ohe rä barco. ¹⁴ Mä nthegähe rä Pablo p'u ja rä hñini Asón, ya 'da dä mähme p'uya, dä ohe rä barco danj mpähme p'u ja rä hñini Mitilene. ¹⁵ Dä pøngähe p'u'a rä yo pa p'uya. Danj nthogähe p'u ja rä nnengui rä häi Quilo. Rä hyu pa p'uya, dä søngähe p'u ja rä häi Samos. Danj nsäyaha p'u ja rä hñini Trogilio. Rä gu pa p'uya, dä søngähe p'u ja rä hñini Mileto. ¹⁶ Nuna rä Pablo, ya xi zãnj ngue dä thorpu ja rä hñini Efeso. Hĩmbi ne di nsäya p'u ja rä häi Asia. Bi xoni bi zøn'a Jerusalén, xamhmatho dä zadi ngue danj zãp'u rä ngo ngue rä Pentecostés.

Bi nyqui rä Pablo'u yø 'yec'ei 'bet'o p'u ja rä hñini Efeso.

¹⁷ Nup'u ja rä hñini Mileto, bi mænnbatho rä hya rä Pablo'u yø 'yec'ei 'bet'o p'u di mpeti yø 'yec'ei'a rä hñini Efeso, ngue bá ehẽ bi nyau. ¹⁸ Nu'mø mj zø'u bá ts'i p'uya, rä Pablo bi 'yembj:

—Ya guí pahma te dä n'yogä 'mø rá mædi yø pa ma søcã ua Asia ja ni häihu. ¹⁹ Hingra n'yets'i dä n'yogä p'u guí 'buhma mente rä pa dá ørpä rá 'befi rä Hmu Jesús. Dä ungä mä mmäi connã nguehyø ja'ï nu'u hingui nne dä 'yøhra hya. 'Nẽ xangu ra n'u dá sägã ngue nne xtã hyogã yø judío. ²⁰ Nu'mø mä xi'ahu rä hya, dá xi'ahu'a te gãma hya ja ngue dä 'yøt'ahu rä nho. Dã xãn'nahũ rä hya p'u gadj mpetihũ, 'nep'u ja ni nguũhũ dá xãn'nahũ rä hya. ²¹ Ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, dá xicã ngue da hysp'u rä nts'o ga 'yo, dá den'nã Oja, 'nẽ da 'yec'ei na mä Hmuũ Jesucristo. ²² A nuyã, di 'bejpagã rä Espiritu Santo ngue ganj mpagã Jerusalén. Pe hĩndj padj te ganj nthocã p'u. ²³ Hõnda n'n'a rä hya di padj, ngue nup'u ja yø hñini xtã thogui, rä Espiritu Santo xiqui ngue nup'u

Jerusalén, ya nthø'miguĩ ngue dá joqui, 'nẽ dä ma ma'unigui. ²⁴ Pe hinga gue'a di du mä mmägã'a. Astã dí engã mä te squerãngue ga jua'a te nnã 'yo con n'n'a rä pähä. Dĩ nne ga juahna rä 'befi bi fãrcã mä Hmu Jesús. I nne rä Jesús ngue ga xicã yø ja'ï na rä hoga 'da'yo hya bá n'youi rä mate Oja.

²⁵ Nu to gã guí 'buhma ua ya, ya gã xtã xifi ha di njap'u di zo rá 'ye Oja, dadj seguragã ngue ya hĩnni mantho dä nurcagã mä hmi yø ja'ï. ²⁶ Rã ora ja p'uya, di nne ga xi'ahu ngue ya hĩnni ma mä xigã te'o dä ma rä castigo. ²⁷ Porque nu'a te gãma hya xpã nzãn'Oja ngue di nja, ya gã xtã xi'ahu, hĩn temã hya di 'bedi. ²⁸ Damj hyoni ha gdi n'yo manho n'n'a ngu n'n'a'ahu ya. Xquet'a damj fãhmã yø 'yec'ei. Guehna rä Espiritu Santo exahu ngue guí fãhmã ya yø ja'ï 'yec'ei Oja. Guehya yø ja'ï bi øhra Jesús connã macã ji bi mãmp'u ja rä pont'i. ²⁹ Dĩ padj ngue nu'mø dá magã ua, dá ep'u mĩ'da yø mãmhya dä ne da 'uenyø 'yec'ei. Tengutho yø zate 'mø sa yø de'yo, di njarbũ. ³⁰ Guesẽ ni amigohũ dä bøni ngue di nxãnnbate rä fehni, go dä gurpabi yø 'yec'ei'u p'uya. ³¹ Damj mfãhmã 'yo di hä'ahu ya n'n'an'yo rä hya dá xãn'nahũ. Gui 'yøthũ tengutho dá ø'tã mente nhyu jeya, rä pa rä xui dá xãn'nahũ rä hya, hĩndã nsäya. Astã mä guidã nnã xi'ahu rä hya n'n'a ngu n'n'a'ahu.

³² A nuya mä zi cu'ahu, hønt'Oja dä mã'ahu ya. Damj fãhmã xanho na rä hya ngue rá mate Oja. Nunã, i ja rá ts'edi na ngue man'na gdi tĩhmũ rä hya. Oja di japi te'o gã o rá 'ye. ³³ Hĩnjoni ja'ï dá nepã rä menyu ogue rá ulu. ³⁴ Guí pahma xanho ngue nu'a te di honi co 'nẽhya mĩ'da di n'yohe, dá mpehme n'nãmhmã ga tĩni te di homhme. ³⁵ Guí njathũ p'uya, porque jatho ngue di mpe'a n'n'a, n'nãmhmã dá zã dä mãts'i to hĩn'yu te dá hyoni. Damj bẽmhmã'a rä hya bi mãm'mø mj 'yenna Hmu Jesús: "Man'na xanho ngue di un'a n'n'a, hĩnda gue'a ngue dá ma mat'unni".

³⁶ Høntho bi juadi bi manna Pablo na rä hya ngue, bi ndantøhmũ gãtho yø ja'ï mĩ n'yohe ngue bi mat'Oja. ³⁷ Astã zoni gãtho yø ja'ï ha guí nhyahmi rä Pablo ngue edi. ³⁸ Porque emmei tu yø mmäi yø ja'ï na rä hya xi manna Pablo ngue ya hĩnni mantho dä nurpa rä hmi. Bi mãhä p'u ja rä barco p'uya, ja bi n'yep'u.

21

Rä Pablo i ma Jerusalén.

¹ Nu'mø dambã n'yetegähe p'u ha 'buhma zi cuhũ, dá ogãhe rä barco ngue dá macãhe njuantho p'u ja rä häi Cos. Rã yo pa p'uya, danj nthocãhe p'u ja rä häi Rodas. Mä thocãhe p'u p'uya, danj mpacãhe p'u ja rä hñini Pátara. ² Nup'u Pátara, ja dá tingãhe

p'u man'na ra barco ngue i mpa p'u ja ra hai Fenicia. Da ogähe'a p'uya, da mähme. ³ Nu'mo ma thocähe p'uya, danj nu'gähe ra hai Chipre nuna ja mbo ra jathe. Ngaha i go 'mo ma thocähe na ra hai na, danj nthocähe p'u ja ra hai Siria. Nu'a ra barco p'uya, i ja ngue danj zohra 'benj p'u ja ra nenthe ngue ra hnini Tiro. Janangue ja danj mpähme p'u. ⁴ Da nthegähe p'u buhyo 'yec'ei p'uya. Ja da m'macähe p'u nyoto ma pa. Pe ra Espiritu Santo bi 'yutyö 'yec'ei'a te ja ngue da thohra Pablo. Janangue hindj japyö 'yec'ei ngue xti ma Jerusalén. ⁵ Pe mi gua'a nyoto ma pa p'uya, siempre da mähme. Gätho yo 'yec'ei conyo xisu 'nehyo basj 'da da mähme astä nenihni. Da ndantöhmü gähe p'u ja ra nnengui ra jathe p'uya, ngue da mat'Ojahe. ⁶ Nu'mo ma n'yehme p'uya, da cahe ra barco. Bi mengyo ngu yo 'yec'ei p'uya.

⁷ Dambä nexähe p'u Tiro, da songähe p'u ja ra hnini Tolemaida. Ja bi zep'u'a nnä ogähe ra barco p'uya. Ma sömhme p'u ja ra hnini, da zenguahe ya ma zi cuhu. Ja da m'macähe p'u n'na pa p'uya. ⁸ Mi hyaxpaya, da thogui ngue da mähme p'u ja ra hnini Cesarea, di n'yohe ra Pablo co 'nehya mi'da man'yohe. Da macähe p'u ja ra ngu ra Lipe madi 'yonna hoga 'da'yo hya p'uya. Guehna n'na nc'ei'u yoto nja'i xi thanhna m'met'o ngue di mfaxui yo representante ra Cristo. Ja da n'oxähe p'u ja ra ngu na p'uya. ⁹ Nuna ra Lipe, mi si goho yo 'ixu ngue him madi nhatj. Nuya yo hmute p'uya, nu'a ra hya di bennbabi Oja da ma, gue'a mman'a. ¹⁰ Ya nmi 'bucähe p'u njammj pa p'uya, bi z'e'a n'na ra pöngahya Oja ni hu ngue ra Agabo, xpi 'y'e'a Judea. ¹¹ A nuna p'uya, ni 'yeh da nuje. Bi gajpa ra ngut'i ra Pablo p'uya, bi dutyo gua 'nehyo 'ye. Bi 'yemp'uya:

—Nuna ra hya mmana Espiritu Santo ya, nuna ra n'yohu ra mmeti ra ngut'i ja ua ya, di jaua yo judio p'u Jerusalén ngue da dut'i. 'Ne di ndäpyö ja'i hingyo judio —bi 'yembj.

¹² Nu'mo ma ocähe na ra hya na p'uya, hangu da xicähe ra Pablo, da gue'u yo mmengu p'u, xifi ngue hindj ma Jerusalén. ¹³ Bi 'yenna Pablo p'uya:

—ZTenj 'be'a gui ot'e ngue sä gui zomhma? Gadi unngahu ma mmaigä. Nugä di 'bai hont'a go te ts'u ga thogui, hinga hont'a di thurcagui, sinoque xquet'a da za ga tugä p'u Jerusalén connä nguehma Hmu Jesús —bi 'yena.

¹⁴ Ya hindä taphe ngue hinxti map'u, da hecähe p'u p'uya, di emphe:

—A nuyä, di nja'a te ra pähä Oja ya 'mo.

¹⁵ M'mefa p'uya, 'necje da nsähe ngue da mähme p'u Jerusalén. ¹⁶ Bi hyangähe 'da yo 'yec'ei ngue yo mmengu Cesarea. Nuya yo 'yec'ei ja p'uya, n'youi p'u n'na ra mmengu

Chipre ni hu ngue ra Mnasón. Ya marä nyogui 'yec'ei na. Go bi zixcähe rá ngu na p'uya ngue ja dá nsäyaha p'u.

Bi ma ra Pablo di zengua ra Jacobo.

¹⁷ Nu'mo ma songähe Jerusalén, emmej di johya yo 'yec'ei ngue dá nnuhe. ¹⁸ Mi hyaxpaya, da mähme ra Pablo ngue di zenguahe ra Jacobo. Gä mi 'bep'u yo 'yec'ei 'bet'o p'u ha di mpeti yo 'yec'ei. ¹⁹ Mi juadi bi nzenguaui yo 'yec'ei na ra Pablo, bi da mi bi ma te xi 'yot'e, manyarbu i ma ra hya bi ma ngue xifi hanja ngue xi máx Oja ra Pablo p'u ha 'buhyo ja'i hingyo judio. ²⁰ Mi 'yot'a te sihyo ja'i p'uya, bi 'yespabi Oja. Bi t'embra Pablo p'uya:

—A nuyä ma zi cu'i Pablo, ya gui nnu ngue yo mahuaightho yo judio ec'ei ra Jesús. Pe gätho ya p'uya, hingui nne da hyc'p'u yo costumbre n'youi p'u ja ra ley bi 'yotra Moisés. ²¹ I hma ngue t'embj n'nan'yo ra hya gui xännbabi yo judio rá m'mu hman'na nguadi yo hai. T'embj ngue gui xifi ngue hindä 'yörpa masu'u yo hya bi manda ra Moisés, 'ne hindä 'yotyö costumbre nnä 'yohu. T'embj ngue gui xifi ngue hindä mepya yo ts'ant'u 'mo bi m'mai. ²² Ha di nja te ga othu co nuna ra hya naya? Porque di mpeti yo ja'i 'mo bi hadj ngue ya gä söhö. ²³ Man'na xanho gui 'yot'a te ga xi'ähe ya. I 'bucua di 'bucähe goho yo n'yohu ja ngue da 'yotyö ndanne. ²⁴ Damj sixä nija'u ya, gui nhoqui tengutho da 'yot'u. Jurpabi yo gasto ngue da 'yaxyö ya. Nu'mo gä 'yot'a p'uya, gätho yo ja'i da dinyö mmui ngue himma juani'a te si'i. Sinoque xquet'a 'ne'i gui ec'ei 'ne gui hats'i xanho te mmamp'u ja ra ley. ²⁵ Pe nuya yo ja'i hingyo judio ngue ya ec'ei ra Jesús, ya xtä orpahe ra sucua te da sännähe ya. Ya xtä xihme ngue hinde da ma nts'upi ya yo hya ya. Sinoque hontho ngue hindä za ra ngö 'böspabi yo dahmu, 'ne hindä zi ra ji. 'Ne hindä zapra ngö yo zu'ë hingui pönnä ji 'mo bi du. 'Ne hindj n'yots'om'mai.

Ya bi mbentra Pablo.

²⁶ Mi hyaxpaya, bi me ra Pablo'u goho yo n'yohu ngue 'da di nhojtho. Bi yarbu ja ra nja di mpeti yo judio p'uya para ngue da ma tema pa da ze'a gui nhoqui. Nu'mo bi dátra pa p'uya, da 'yotyö 'bot'e n'na ngu n'na.

²⁷ Pe nu'mo tobe him manj dát'a nyoto ma pa, nuya yo judio ngue yo mmengu Asia bi nu ngue 'bep'u ja ra nja ra Pablo. Bi hyurpa ra cue yo mmui gätho yo ja'i p'uya. Janangue bi ma mabent'i ra Pablo. ²⁸ Bj mahra hmafi yo judio p'uya, bi 'yena:

—Ague gyö judiohu, damj faxcähe ua. Nuna ra n'yohu 'bucua ya, guehna xännbabi yo ja'i ndap'u bi za na ngue hingui nnu manho'a te nnä 'buhmu. I xännbabi yo ja'i ngue hingui nnu manho ra ley, 'ne hingui nnu manho ra nja jaua. I ja man'na ra hya

22

p'uya, ya xa cätua ja ra nija 'da yo ja'i hingyø judío. Di ts'ongua ja ra maça nija jaua.

²⁹ Nguná ra hya bi manyø ja'i, porque m'met'o ra pa, ya xi hnup'u ja ra hnini ra Pablo ngue n'youi n'na ra n'yohu hingra judío, ni hu ngue ra Trófito ra mmengu Efeso. Ra Pablo p'uya bi t'embj ngue ya xi carpu ja ra nija'a ra n'yohu xi hnurpi ngue mi n'youi.

³⁰ Bá yants'i gátho yø ja'i p'u ja ra hnini p'uya. Bá tihí ngue di bentra Pablo. Bá jujma xots'e ra nija p'uya. N'nahmantho bi ma ndot'e yø goxthi 'bexque'a. ³¹ Ya nne yø ja'i ngue xta hyo ra Pablo. Bi zonna hya p'u bi bahrá hmu yø soldado p'uya, ngue ya bá yans'yø ja'i gá ra hnini Jerusalén. ³² Janangué bi nya mi'da yø hmu p'uya ngue bi peti gátho yø soldado, dá ma dá nu temá hya bi nja. Ni tihí bi zomp'u 'bahyø ja'i. Mi nu yø ja'i ngue mmap'u yø soldado, bi hyep'u'a gui unna Pablo. ³³ Mi guarbu 'bahyø ja'i yø soldado p'uya, nuna ra hmu bi manda bi mbentra Pablo 'ne bi thut'i co yoho yø cadena. Bi 'yánni te'o na ra Pablo, 'ne bi 'yánni te'be'a xi 'yot'e. ³⁴ Pe nup'u mahyø ja'i p'uya, n'nan'yo mman'i'da, n'nan'yo'a bi mma mmi'da. Janangué hingui sá dá hyaxá njuani temá hya, porque janjuani di uxhni yø ja'i. Bi manda ra hmu ngue bi ts'ixra Pablo p'u bi ja ra cuarte p'uya. ³⁵ Nu'mø mi zomp'u ja yø 'dexto ngue ra cuarte, øgue ni gæstho yø soldado na ra Pablo, porque di mãs'yø ja'i ngue nne dá guaspi. ³⁶ Bá mafi gátho yø ja'i bá 'befa, bi 'yena:

—Dá du ra Pablo —bi 'yena.

Bi manq Pablo'a ra hya ja ngue di nyamp'u ha 'bahyø ja'i.

³⁷ Nu'mø ni ma dá yarbu ja ra goxthi cuarte ra Pablo p'uya, bi 'yembrá hmu yø soldado:

—¿Ua dá dá ga xi'i n'na ne yo ne'a te di nne ga mmangá? —bi 'yembj.

Mi dahra hmu p'uya, bi 'yembra Pablo:

—¿Ua gui padj gui nya ra hya ngue ra griego p'uya? ³⁸ ¿Ua hinga gue'e'a ra mmengu Egipto bi xoxá n'na ra sui 'mø yø pa xa thogui? ¿Ua hin gadi manda' goho mahuahí nja'i yø hyote bá m'map'u ja ra dapo?

³⁹ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Nugá drá judiógá, drá mmengugá p'u ja ra hnini Tarso, guehna ra hnini tate p'u ja ra hai Cilicia na. Pe dami 'yorca ra mate gui 'dacra nt'edi ga nzocá yø ja'i —bi 'yembj.

⁴⁰ Nu'a rá hmu yø soldado p'uya, bi unna nt'edi ra Pablo ngue di nya. Bi m'map'u ja yø 'dexto ra Pablo p'uya, bi macrá 'ye ngue ørpa ra senya yø ja'i ngue di nsaya. Nu'mø mi nsaya'a gui maxhni yø ja'i p'uya, nuna ra Pablo i nya ra hya ngue ra ebreo, bi 'yembj:

¹ —Ague n'yø'ahu, nuna ra hya gda nyangá ua gui 'bahu ya, dami 'yøhmá ha rá nja ra hya ga xi'ahu.

² Mi 'yøhyø ja'i p'uya ngue ga ts'ofø conna ebreo ga ya yø ja'i, man'ngue ngue hinjondi 'yani. Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

³ —Nugá drá judiógá. Drá mmengugá p'u Tarso ja ra hai Cilicia. Pe bi ma ma tedegá ua Jerusalén. Ja dá ogá ua ra escuela, gue'a ra Gamaliel má xánnbategá. Bi xánnngau'a ra ley maní n'yo má mboxitahu. Nugá dá ja ndummi ngue dá supá rá xudi Oja co gátho má mmai, tengutho gui øthra ra pa ja p'uya. ⁴ Nugá 'mø yo pa xa thogui, xtá sacá'u yø ja'i mi 'ec'ei ra hoga 'da'yo hya. Yø n'yohu 'nehyø xisu di tut'i ngue di cot'i, 'ne di nne ga ho 'da. ⁵ Nu'a rá hmu yø mmácja, 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judío, dá zá dá ma hanja'u, porque go bi 'dacá ra sacua dá cats'i ngue xcani dápá yø judío p'u Damasco. Dá magá p'u ngue di hongá yø 'yec'ei, xcambá sigá ua Jerusalén ngue xti n'ofádi.

Bi manq Pablo ha bi nja ngue bi 'yec'ei ra Jestis.

⁶ Pe nup'u ja ra 'yu p'uya, commá huxyadi ya ni ma ga sön'a Damasco, nthambenitho bi yot'a n'na ra nyot'i maya ngue bi gogbagui.

⁷ Dá táca hái p'uya, dá øde ngue nzoqui, bi 'yengui: “Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue emmei gui nnu man'ugui?” bi 'yengui.

⁸ Ya di émbá p'uya: “¿Te'o'i p'uya grá Hmu?” Hombá tha p'uya, bi 'yengui: “Guecá drá Jesús, drá mmengu Nazaret, janjuani ngue gui nnu man'ugui”, bi 'yengui. ⁹ A nu'u má amigo nmi n'yo'be p'uya, majuaní ngue bi nu ra nyot'i, pe bi zu. Pe hmbi mmeya má amigo te 'be'a xicá'a nzoqui. ¹⁰ Nugá p'uya, di embi: “Ague grá Hmu, ¿te 'be'a ja ngue ga øt'a p'uya?” Nu'a ra Hmu p'uya,

bi 'yengui: “Dami nanguí, gui thogui gdí ma Damasco. Nup'u ja dani si'i p'u te gá ja ngue gui 'yot'e”. ¹¹ Bi xadágui'a ra nyot'i dá nth'e'be. Bi cunnngau'u má n'yo'be, gá dá sön'a Damasco.

¹² Nup'u Damasco p'uya, mi 'bap'u n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Ananías. Gue'a n'na ra n'yohu ngue mi øt'e gátho'a te mmamp'u ja rá ley Oja. 'Ne di nnu manhoui gátho yø judío. ¹³ Bá øhe bi nugá na ra Ananías. Mi zøp'u di 'bai, bi 'yengui: “Ague má zi cü'i Saulo, di nzø ni dá ya”, bi 'yengui. 'Bexque'a ra ora'a p'uya, bi nzø má dá, dá øti ha 'bai. ¹⁴ Bi 'yengui: “Nuna Oja mi thanne má mboxitahu ya, ya mam'met'o xpa huan'na'i ngue gui parpabi rá páhá. Bi ne ngue gui nnurpabi rá hmi'a rá Ts'unt'u Oja nuna gá ra nho øt'e, 'ne gui 'yø'a ra hya bi má. ¹⁵ A nuyá, ndap'u bi zá gui ja hmajuani gátho yø ja'i na ra hya dí xi'i ya. Gui xihyø ja'i te gá nu ya, 'ne gui xihyø ja'i temá hya gá 'yøde. ¹⁶ Xiya, ¿te

guí tøm'ya? Damí nanguí, guí nxixya nts'edi, n'namhãa dî nequí ngue guí ec'ei ra Hmu Jesús, 'nẽ di pun'na'i nî ts'oqui", bi 'yengui.

Bi manna Pablo tema hya i men'Oja p'u ha buhyo ja'i hingyo judío.

17 Dámã pengã p'uya, ngue dá sò'a Jerusalén. Dã map'u ja ra njja ngue dá mat'Oja. Bi mpãhma nthandi p'uya. 18 Dã nugã ra Jesús ngue engui: "Damí xoni guí pøn'a nts'edi ua Jerusalén, porque hinda t'orpa masu ra hya guí mma connã nguecã", bi 'yengui. 19 A nugã p'uya, di embi: "Ague grã Hmu, ya pahyo ja'i ngue nmj pagã p'u ja yø njja, dambi sigã yø ja'i ec'ei' ngue di cot'i, 'nẽ dadi ani. 20 Nu'mø mj tho na nî mefi ra Teba bi xihyo ja'i nî hya, di 'bãcã p'u 'mø, xquet'a dá negã ngue bi du na. Nu'mø mj tho na, dá fãrpagã yø tuh'u to bi hyo". 21 Pẽ ra Jesús bi 'yengui: "Gã 'yohma. Nugã yap'utho ga pen'na'i, guí mmap'u rá m'mahyo ja'i hingyo judío", bi 'yengui.

Yø soldado bi bentra Pablo.

22 Bi 'yøxhyo ja'i p'u bã fudi ngue bi nya, astã gue'mø mj manna ra hya ngue enã da map'u buhyo ja'i hingyo judío. Bi mahra hmafi yø ja'i p'uya, bi 'yena:

—Da tho na ra n'yohu na. Hinni 'yup'u ngue buhna —bi 'yena.

23 Mente mafi, mente cacyø tuhü, en'a häi. 'Nẽ ens'maya yø fonthã ngue ra cue. 24 Bi manda na rá hmu yø soldado p'uya ngue bi ma macat'i mbo ra cuarte ra Pablo. 'Nẽ bi manda ngue bi 'bei, bi njapi da mã hanja ngue sahyo ja'i. 25 Pẽ nu'mø mj dut'i ngue da mei, nuna ra Pablo bi 'yembrã capita 'bãp'u:

—¿Tema nt'edi guí pets'i ngue guí nne guí fehmu n'na ra n'yohu ngue ra romano, 'nẽ hinga 'bet'o guí haxhu ra güenda hanja ra hya? —bi 'yembi.

26 Nu'mø mj 'yø'a ra hya sihra capita p'uya, bi ma mã xi'a rá hmu nne di mfete, bi 'yembi:

—Damí n'yomfeni te guí nne guí 'yø'te, porque nuna ra n'yohu guí nne guí fei, ra romano na —bi 'yembi.

27 Nu'a ra hmu p'uya, bi guarbu 'bãhra Pablo, bi 'yembi:

—¿Ua majuaní ngue grã romano ague n'yø?

Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Ahã, majuaní.

28 Nu'a ra hmu p'uya, mahømbi 'yembi:

—Pẽ nugã, xangu ra mentyu xa cuestagã ngue dá cohi ngue drã romano.

Ra Pablo p'uya, bi 'yena:

—Pẽ nugã drã romanogã p'u dá micã.

29 Co nuna ra hya na p'uya, bi zop'u ra Pablo'u mj nne xtí mfete. Da guehna ra hmu, xquet'a bi zop'u 'mø mj hyaxã njuani ngue ra romano. Bi nsu p'uya ngue xi dut'i.

Ra Pablo 'bãp'u ha bi 'yøtra junta yø judío.

30 Mi hyaxpaya, nu'a rá hmu yø soldado bi ne xtã hyats'i xanho ra güenda teni 'be'a guí yapyø judío na ra Pablo. Bi xojpa yø cadena mã nthat'i p'uya, bi manda ngue bi ma mapeti yø hmu yø mmãcã. Bi nja ra dajunta. Bã njucra Pablo p'uya, bi ma mã'bã'mi p'u buhyo ja'i.

23

1 Nuna ra Pablo bi hyetyø ja'i 'bãp'u ja ra junta. Bi 'yembuya:

—Ague n'yø'ahu, i nnu Oja ngue yø pa xpí 'yep'u, 'nẽ astã guehya, co n'na ra hoga mmũitho nnã 'bui.

2 Nuna ra hmu mmãcã Ananías, bi 'bep'u 'dap'u 'bãhmj ra Pablo ngue da memba rá ne. 3 Bi 'yenna Pablo p'uya:

—Go di an'i Oja ngue hinga njuantho guí øtra ts'ut'abi. ¿Ua hingni mj'p'u ngue guí 'yøtra ts'ut'abi conforme ra ley? ¿Hanja ngue guí nuixra ley ngue gadi manda da 'begbã mã ne? —bi 'yembi.

4 Nu'u 'bãp'u p'uya, bi 'yembrã Pablo:

—Guí thennbabi rá da mmãcã Oja 'mø —bi 'yembi.

5 Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yembi:

—Pẽ hĩndi pacã n'yø, ngue mø guehna ra da mmãcã na. Porque nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro ngue enã: "Yø guí nnømman'u a nnøpa ts'ut'abi yø ja'i", i enna hya.

6 Bi bahra Pablo p'uya, ngue 'bãp'u 'da yø judío p'u ja ra junta ngue tenã nt'ec'ei nî hu ngue ra saduceo. Man'na 'bui yø judío p'uya, nî hu yø nt'ec'ei ngue ra fariseo. Ra Pablo p'uya, bi ts'edi bi 'yembyø ja'i:

—Ague n'yø'ahu, nugã drã fariseogã, rá ts'ant'egã n'na ra fariseo. Nu'a nnã ec'igã ya ngue bã ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascã ra güenda'a ya.

7 Nu'mø mj manna ra hya na p'uya, nu'u yø fariseo, conyø saduceo, di njun'mahyase p'uya. Ya yo 'bui bi gohyø ja'i. 8 Porque yø saduceo mman'u ngue hĩndi bennate yø ánima, nî xingyo anx di 'bui, nî xingra ndahi. Pẽ yø fariseo p'uya, gã ec'ei ya yø hya ya. 9 Bi mahra hmafi gãtho yø ja'i p'uya. Bi nanguí 'da yø xännbate ngue ra ley, yø n'yohu yø fariseo. Bi 'yep'u p'uya:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, hĩn tema nts'o dí ø'na. Nu'mø da t'embj ngue n'na ra anx bi zofo, hingui ho ga cohi ngue mã nsuihu Oja.

10 Mathoguitho bi nsahyo ja'i p'uya. Ya nsu'a rá hmu yø soldado ngue pets'i da xenyø ja'i ra Pablo. Bi 'bepyo soldado p'uya ngue bi zicra Pablo p'u ha 'buhyo ja'i, bi zixpã ja ra cuarte.

11 Rã nyohra xui p'uya, bi nu ra Pablo ra Hmu Jesús, ngue bi 'yembi:

—Damí hya ra ts'edi ague Pablo. Tengutho guã ørbu Jerusalén ngue gã mã hanja mã hyagã, dá ngut'a ra hya gní man'a Roma ya.

I nthoni ha di tho ra Pablo.

12 Mi hyaxrɔya, bi nhecahya 'da yø judio ngue da hyo ra Pablo. Bi 'yena:

—A nuyá, ni xingra hme, ni xingra dehe ga sihu ya, asta gue'mø dá nuhu bi du ra Pablo. Da zɔcɔ Oja 'mø hĩndi nja'a te di mmamhmu —di n'yembj.

13 Pongui yote nja'i ya 'da'igu bi ma ngue da hyo ra Pablo. 14 Bi map'u 'buhyo hmu yø mmácja p'uya, 'nep'u 'buhyo n'yohu 'bet'o ngue yø judio. Bi 'yembɔya:

—Nuna ra hya xtá mangáhe, hinga nsihmehe asta gue'mø dá nuhe bi du ra Pablo. Díngáhe ngue da zɔcɔ Oja 'mø hĩndi nja'a te di mmamhme. 15 A nu'áhu ya, co 'ne'u yø n'yohu 'bet'o ngue ra junta, dami xihmu rá hmu yø soldado ngue da si nixudi ra Pablo ua gui 'buhm. Gui 'yemp'u ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'anni. Nugáhe p'uya, ya xca nsáhe ngue ga hohe hante da zocua.

16 Pe nu'a n'na rá 'be'ue ra Pablo p'uya, bi 'yøde tema hya nts'anni. Bi map'u ja ra cuarte ngue bá xihra Pablo'a ra hya xi 'yøde. 17 Nu'mø mi xihra Pablo'a te fennbi, bi zohna n'na ra capita p'uya, bi 'yembj:

—Nuna ra ts'ant'u 'bucua, dami sixpu 'buhni hmu. Porque jap'u n'na ra hya da xifi.

18 Nu'a ra capita p'uya, bi zixra ts'ant'u p'u 'buhra hmu yø soldado. Bi 'yembj:

—Nuna ra Pablo ofadi, bi zongagui ngue da sɔn'na'i ua na ra ts'ant'u 'bucua. Ja te nne da xi'a'i 'na —bi 'yembrá hmu.

19 Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi bennbá rá 'ye ra ts'ant'u, bi zica n'nanni, bi 'yembj:

—¿Te gui nne gui xiqui n'yø?

20 Nuna ra ts'ant'u p'uya bi 'yembj:

—A nuyá, nu yø judio, ya xa nhecahya ya, ngue nu'mø da xudi, da 'ya'i ngue gui sixpu ja ra dajunta ra Pablo. Gui 'yenui ngue ja ts'edi man'na ra hya da t'anni 'na. 21 Pe nu'i 'yo gui ec'ej, porque pongui yote nja'i yø judio xa nzáni ngue da gorpá ra 'yu ra Pablo, da hyo. 'Ne i mma ngue ni xingra hme, ni xingra dehe da zi, asta gue'mø da nu ngue da du ra Pablo. Éna ngue da za Oja 'mø hĩndi nja'a te xa nzáni 'na. A nuyá, ya xa nsáya, ngue tømtho tema hya gui mmanya.

22 Nu'a rá hmu yø soldado bi xihra ts'ant'u ngue hĩnjonda xifi ngue bi man'a te ra hya xi 'yøde.

Bi 'bennbabi ra Pablo na ra gobierno Félix.

23 Nuna rá hmu yø soldado p'uya, bi zohni yoho yø capita. Bi 'bepi ngue di nsá yo ciento yø soldado ngue yø 'yogua, 'ne hyate ma'det'a yø tøgue, 'ne yo ciento nja'i yø nhya lansa ngue da zixra Pablo 'mø bi za'i guto nxui, da menhni di ma Cesarea. 24 'Ne bi manda ngue da thospabi ra nthuts'i ra fanj da hyuxra Pablo. Bi manda ngue hĩnte di njapra Pablo, sinoque di ndápra gobierno

Félix. 25 Bi 'yøt'a n'na ra sacua ra hmu p'uya, ngue bi gaxyø soldado, bi dápra Félix. I enna sacua:

26 "Nugá drá Claudio Lisias, dadi zengua'i grá hoga gobierno Félix. 27 Di pen'na'i p'u na ra n'yohu 'bucua, bi gotyø judio, ya ja ngue xtá hyo. Pe nu'mø má pacá p'uya ngue ra romano, dá pennbabi yø soldado ngue bá yani. 28 Dá ne ngue xca padí te gui yapi. Dá sixá p'u bi 'yøtyø junta yø judio p'uya. 29 Pe nuna ra hya bi nequi, guehna ja ua naya. Gui yapi ngue'a ra ley ga 'yo judio. Pe hĩmbi nequi ra hya ngue te xti hyo, ni xinga gue'a di sá ngue da jot'i. 30 Pe dá mmeyagá p'uya, ngue nu'u yø judio, ya xi nhecahya ngue xtá hyo. Janangue nuya di pen'na'i p'u na ra n'yohu na. 'Ne xquet'a di xic'a di yapi ngue da map'u gui 'bui ngue da xi'i te gá nzi. Hønt'a ra hya'a ya".

31 Nu'u yø soldado p'uya, bi 'yøt'e te bi m'mepi. Bi zixra Pablo 'mø mi nxui, bi ma p'uya, i nthop'u ja ra hĩni Antipatris. 32 Mi zá mi necahai p'uya, bá penc'u yø soldado ngue yø 'yogua, bi zøp'u ja ra cuarte. Go bi máhá ra Pablo'a yø tøgue. 33 Mi zømp'u ja ra hĩni Cesarea p'uya, bi ndápra sacua ra gobierno, 'ne xquet'a bi ndápra Pablo. 34 Nu'mø mi juadi bi nu ra sacua ra gobierno p'uya, bi 'yanni hapu ra mmengu na ra Pablo. 'Bexpi batho ngue ra mmengu p'u ja ra hai Cilicia. 35 Bi 'yembɔya:

—Gá øcá'a ra hya gui mmam'mø bi zocua'u di yap'a'i —bi 'yembj.

Nup'u ja rá ngu ná ra dast'abi Herodes, bi manda ngue ja da máp'u yø soldado na ra Pablo.

24

Ra Pablo bi manna hya p'u ha 'buhra Félix.

1 Ya rá cat'a má pa xi zønna ra Pablo p'u Cesarea 'mø ja mi zøn'a ra hmu mmácja Ananías, ni n'youi 'da yo n'yohu 'bet'o ngue yø judio. 'Ne ni n'youi n'na ra pøngahya p'u ja ra ts'ut'abi ni hu ngue ra Tértulo. Bi zømp'u 'buhra gobierno ngue di yapra Pablo. 2 Mambá ts'i ra Pablo p'uya, nuna ra Tértulo bi mudi di yapra Pablo, bi 'yembra Félix:

—Ague grá gobierno, dadi ja mamjadi'áhe ngue hĩn tema hya, dí 'bu manhogáhe. Conná guehni mfađi gá 'bammãho yø ja'i. 3 Gátho'a te gui øt'e, di 'bammãhogáhe ndap'u bi zá. Gá guehna nná ja mamjadi'áhe naya, grá ts'ut'abi Félix. 4 Pe hĩndi nne ga 'bet'áhe xangu ni tiempo. Dí acáhe ra mate n'na ts'quits'u, ngue gui 'yøde te ga xi'áhe. 5 Dí tĩngáhe n'na ra hya, ngue nuna ra n'yohu 'bucua, i 'yo ndap'u bi zá gá rá ngani nximhai ngue di ts'onyo ja'i tengutho n'na ra n'u. Guehna ra 'yøt'i sui p'u ha 'buhyo judio na, porque 'bet'o na ngue'u to ec'ej na ra mmengu Nazaret.

6 Nugáhe dá benthe, dá uphe ngue bi ne xti ts'onna nija. Dí nne xca haspahe ra güenda conna ley ngue ma nt'ec'eíhe p'uya. 7 Pe nuna ra Lisias rá hmu yø soldado p'uya, rá ts'editho bi yøt'e ngue bi yarbú di yahe ngue bi zinggahe na ra Pablo. 8 Bi xicie p'uya ngue nu'mø to nne di yapí, dá ecua gui 'bui. Pe nuyá, dá zá ngue gui 'yáanse ya. Gui pase p'uya ngue majuaní'a te gá nná yapáhe.

9 A nuyá, gátho'u yø judío n'yoh'u ya, 'da'igu mma ngue embi majuaní'a te xifi. 10 Ra gobierno p'uya, bi 'yøp'a ra senya ra Pablo ngue di nya. Ra Pablo p'uya bi 'yena:

—Co n'na ra páhátho ga nyangá ua gui 'bui grá ts'at'abi. Porque di pacá ngue ya xa mma yø jeya gui nts'at'abi ua ja ra hái dí 'buhma. 11 Nu'í dá zá gui hyaxá njuani hanja ra hya. Tobe hinguí tho'a n'ne ma yomma pa xtá magá Jerusalén ngue di thanne Oja. 12 Pe himbi thingui ngue to gadí njun'mahya be. Ni xinga guerp'u ja ra danja xtá thingui ngue to gdi orpabi, ni xinga guerp'u mi'da yo nija, xtá thingui ngue to gdi ya'be. Ni xinga guerp'u ja ra hnini p'uya. 13 Nuya yø n'yoh'u 'bcua, nu'a ra hya gui yajpagui, hinda zá ha di japi ngue di ja majuaní'a te mma. 14 Ma ga xi'i hanja ra hya ya. Dadi njuani, hin dadi ncøni ngue di ec'eigá Oja nuna mi ec'eí ma mboxitahe. Da gue'a ra 'da'yo hya embyø ja'í 'bcua ngue ra 'dan'yo nt'ec'eí, gue'a ra hya dí tenná'a ya. Pe gá dí ec'eigá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra libro ngue rá ley Oja, da gue'u mi'da yø hya bi 'yotyø pøngahya Oja. 15 Tengutho yø nt'ec'eí yø judío, di njadá p'uya. Dí ec'eigá ngue da 'yøt'Oja ngue di bennate yø ánima, gue'u yø hoja'í, gue'u yø ts'oc'eí, gá di bennate. 16 Janangue dadi ja ndummi ngue ga n'yo xanho, n'namhma ngue hin tema hya da dinnagui Oja, ni xinga guehyo ja'í da zá da 'yengui ngue hinga gue'a nná 'yo.

17 Mi ma njammí jeya ngue n'nanní ra nación dambi 'yo, mahøndá pengui astá Jerusalén ngue dá dá ma limosna, 'ne dá ørpabi ra 'bøt'e Oja. 18 Pe nu'a ra ora'a p'uya, nu'u 'da yo judío ngue yø mmengu Asia, bi dinguí ngue dí 'bøp'u ja ra nija ngue nmaði nhoqui conforme ra costumbre ja ngue dá 'yøt'a n'na. Pe hinguí ngup'u dí 'yoh'e. 'Ne himbi thingui ngue gadi yahnihe. 19 Nuya yø n'yoh'u dí mmangá ya, guehya ja ngue dá thocua di yajpagui, ngue'mø ja te ga nzaqui. 20 A nu'mø ngue hin'na, nuya yø n'yoh'u 'bcua, go dá manya ngue'mø ja tema ts'oqui bi thinngagui 'mø ma thocá p'u bi 'yøtra dajunta yø judío. 21 Høndá n'na zine nts'edi dá mangá p'u ja ra junta mi 'bahyu, ngue dá ena: “Nu'a nná ec'eigá ya, ngue bá ep'u ra pa di bennate yø ánima, gue'a ga thascá ra güenda'a ya”, dá ena.

22 Nu'a ra Félix, mi zá mi 'yøhna ra hya bi manna Pablo, mambi njarbutho ra hya.

Porque ra Félix ya paði xanho hanja'a ra nt'ec'eí i ja ngue ra Cristo. Bi hyuspa ra pa yø ja'í p'uya, bi 'yembi:

—Nu'mø bá ehra Lisias rá hmu yø soldado ya, ja ga pacá xanho hanja na ra hya gui mmamhma p'uya.

23 Nuna ra Félix, bi 'bepa n'na ra capita ngue di sigue dá ma m'mádi ra Pablo. Pe bi xihra capita ngue ya hinda ma nthut'í, 'ne bi xifi ngue nu'mø bi zøhyø amigo di zengua, di njapi ngue di nyauí'u nne dá máts'i te homí.

24 Mi ma njammí pa p'uya, mahømbi zømma Félix, ni n'youi na ra Drusila rá xisu, ra judío na ra xisu. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. Bi japi dá ma hanja rá nt'ec'eí i ja ngue ra Jesucristo. 25 Nuna ra Pablo, bi ma hanja'a ra nho ja ngue dá n'yo ra ja'í, 'ne bi ma ngue jatho dá zamrá mmui n'na. Bi ma hanja na ra castigo di nja m'mefa. Nuna ra hya bi 'yøhra Félix, bi zú. Bi 'yembrá Pablo p'uya:

—Be ni mahma. Nu'mø bi bongagá, mahønga nzon'na'í ga nyauí —bi 'yembi.

26 Nuna ra Félix i tømí ngue xtá ngutra menyu ra Pablo ngue xti thøgue. Janangue xangu yø nniði bi zonhni ngue bi nyauí.

27 Mi gua'a nyo jeya p'uya, bi dá rá cargo mi pohna ra Félix ngue ra gobierno. Bi ponnabí n'na ra n'yoh'u ni hu ngue ra Porcio Festo. Nuna ra Félix bi ne ngue dá nu manho yø judío, janangue bi sigue bi ma m'mádithe ra Pablo.

25

Ra Pablo bi nyauí ra Festo.

1 Nuna ra Festo p'uya, bi ma di bentrá cargo ngue dí ngobierno. Ja rá hyu patho xi bentrá cargo p'u Cesarea p'uya, ja bá nexp'u ngue i ma Jerusalén. 2 Mi zømp'u Jerusalén, nu'u yø hmu yø mmácja, 'ne'u yø judío tate ngue t'ec'eí, bi map'u 'bøhra Festo ngue di yapra Pablo. 3 Bi 'yáp'a mate ngue da pennabí ra Pablo di 'y'e'a Jerusalén. Nu'u yø judío di yapate p'uya, ya xi nhēcahya ngue dá hyo ra Pablo p'u ja ra 'yu. 4 Mi dahra Festo p'uya, bi 'yembi:

—Ya m'mádi p'u Cesarea na ra Pablo. Pe ya himma ya'atho ga pengá p'u Cesarea. 5 Nu'u yø n'yoh'u exa há rá ts'edi ngue di yapra Pablo, gui xihma ngue ga mmácæe Cesarea ngue'mø ja rá ts'oqui ra Pablo, dá zá gui yapu.

6 Pe nuna ra Festo, commá manhyato ma pa, oque n'net'a ma pa, bá m'mu'a Jerusalén. Bá pengui, bí 'y'e'a Cesarea p'uya. Mi hyaxp'uya, bi mip'u ja rá nthuts'í hu'mø øtra ts'at'abi. Bi manda bá ts'i ra Pablo p'uya. 7 Nu'mø mi yat'ambo ra Pablo, bi más'yø judío xpí 'y'e'a Jerusalén ngue di yapí. Xangu yø hya ja man'u gue gui yapí, pe yø judío hinguí sá di ja majuaní'a te mma. 8 Mi dahra Pablo p'uya ngue di nyani, bi 'yena:

—Nugä hın temä ts'oqui dí øt'e. Nı xınga guehra ley dá t'engui hındı nnu manho, nı xınga guehra danija, nı xınga guehra dast'abi Roma ngue di tınnga ma ts'oqui.

⁹ Pē nuna ra Festo, bı ne ngue dá nu manho yø judıo. Janangue bı 'yembra Pablo:

—¿Ua guı nne gdı ma Jerusalén, ja gani hocä p'u nı asunto?

¹⁰ Mı dahra Pablo p'uya, bı 'yembı:

—Nıua 'buhra ts'ut'abi bı 'yexra dast'abi Roma. Ja i ja ngue dá thascagui ua ra güenda. Nu'ı guı padı xanho ngue hın tema nts'o dí ørpä yø judıo. ¹¹ Nu'mø ngue di ja ma ts'oquigä, ogue xtı nēquı n'na ra hya ngue nı 'yup'u ga tı, hındı sı ga tugä. Pē nu'mø ngue hın tema hya dí nēquı'a te guı yajpä ya 'bucua, hınjondä zä di dāgui ngue ga sogä yø 'yeyu. Man'na xanho ngue ga thocä p'u 'buhra dast'abi Roma 'mø.

¹² Nuna ra Festo, nuya yø n'yohu di nfaxui p'u ja ra ts'ut'abi, bı nhēcchäya ngue bı zännı te dá 'yøt'e. Bı 'yembra Pablo p'uya:

—Guı ädi guı thop'u 'buhra dast'abi Roma. Pē ja gdı ma p'uya.

Ra Pablo i 'bäp'u buhra ts'ut'abi Agripa.

¹³ Mı ma njammı pa p'uya, bı map'u Cesarea na ra ts'ut'abi Agripa, nı n'youı rá nı Berenice, ngue bı zengua ra Festo. ¹⁴ Pē bá m'map'u njammı pa p'uya, nuna ra Festo bı xihra ts'ut'abi'a rá asunto ra Pablo. Bı 'yembı:

—Gosque 'bucua n'na ra n'yohu ngue m'mäditho, bı zocua 'mø mı nts'ut'abi ra Félix. ¹⁵ Nu'mø dambä 'yogä p'u Jerusalén, nı'u yø hmı yø mmäcja co 'nē'u yø n'yohu 'bet'o ngue yø judıo, bı map'u dí 'bui. I ädi ngue dá ma ma sentencia na ra n'yohu na. ¹⁶ Pē nugä p'uya dí embı: “Nu ra dast'abi Roma hındı costumbra ngue to sä di sentencia'a ngue dá tho, mēnte tobe hındı n'yunnbä hmııı rá nsıııı'a ma yapı, para ngue dá fadı ndana gue'a di dunna hya”. ¹⁷ Janangue nu'mø mı zocua'u ya, hındä 'betä ra tiempo. 'Bexque'a 'mø mı hyats'i, dá magä p'u ja ra ts'ut'abi. Dä mandagä bá ts'i'a ra n'yohu p'uya. ¹⁸ Dí engä ngue mı ja rá ts'oqui, pē nu'mø mı zø'u yø yapate p'uya, hın tema ts'oqui bı nēquı ngue'u yø hya guı yapı. ¹⁹ Nu'a ra hya guı nyapı, gue'u yø nt'ec'ei yø judıo'a, 'nē'a n'na ra n'yohu bı dü nı hı ngue ra Jesús, i mmanna Pablo ngue 'bui. Gue'a ga nzu'a ya. ²⁰ Nugä p'uya, hındı padı ha gdä japi ga øt'ä ra ts'ut'abi tengu na ra hya na. Janangue dá ännä ra Pablo p'uya, ngue'mø dá ne xtı ma Jerusalén, ja xtabä njap'u ra ts'ut'abi na ra hya na. ²¹ Pē ra Pablo p'uya, bı 'yädi ngue dá thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. Dä manda p'uya ngue bı sigue bı 'bädi, 'be dá bonngaguı ja ga pēnhıı, dí map'u 'buhra dast'abi Roma.

²² Mı dahra Agripa p'uya, bı 'yembra Festo:

—Xquet'a dí nne ga øcä te dá manna ra n'yohu na.

Ra Festo bı 'yembı:

—'Bex hnıxudı guı 'yøde te dá manya 'mø.

²³ Mı hyaxpaya, nuna ra Agripa 'nēhra Berenice bı yarbu ja ra cuarto bı nja ra hya. Xandøngu p'u nı 'yo, tengutho 'mø di sännıgo. Nı n'yohu yø hmı yø soldado, 'nē'u yø n'yohu 'bet'o p'u ja ra hnııı. Bı manda ra Festo p'uya ngue bá ts'i ra Pablo. ²⁴ Bı 'yenna Festo p'uya:

—Ague grä dast'abi Agripa, gätho ya yø n'yohu 'daua xtä mpethu ya. Xangu yø judıo bı xıqui ngue hıngui nnu manho na ra n'yohu 'bucua, ngup'u Jerusalén, nguaa Cesarea. Hıngui säya yø ja'ı xıqui ngue jatho dá tho na ra n'yohu na. ²⁵ Pē nugä p'uya, dí tıngä ngue hın temä ts'oqui dí øt'e ngue sä dá tho. Nuna ra Pablo ädi ngue dá thop'u 'buhra Augusto nuna ndast'abi p'u Roma. A nuyä, dí sännı ngue ga pēnnbä bı ya. ²⁶ Pē nja ngue nuna ra n'yohu dí nne ga pēnnbä bı na ma hmı ra dast'abi, mađıts'u temä hya dí tınnbı ngue di ja ts'edi ga pēnnbı. A nuyä, dá sigä ua ha guı 'buhmu ya. Ma datho go nnä sin'na'ı ya grä ts'ut'abi Agripa, ngue guı juannbä bı xanho ha exä hanja rá asunto. Nu'a ra hya dá bønna ne p'uya, gue'a dá cuatrá sacua ga pēnnbä ra dast'abi'a. ²⁷ Porque nup'u nnä bēngä, enä gue hıngui pōnna güenda ngue ga pēnhna n'na ra ofädi, 'nē hında mēp'u ja ra sacua'a ra hya guı nyapı.

26

Bı manna hya ra Pablo p'u buhra ts'ut'abi Agripa.

¹ Nuna ra Agripa bı 'yembra Pablo:

—Dä zä guı mma te guı nne guı mmanya n'yø.

Bı müdi bı nya ra Pablo p'uya, i anyø 'yē ha ga ya. Bı 'yena:

² —I jaga mpähä ngue dá zä ga nyagä ua ha guı 'bui, grä ts'ut'abi Agripa. Dı nne ga nyangä ngue'a te gäma hya guı yajpä yø judıo. ³ Dadi johyagä ngue guı padı gätho yø costumbre øtyø judıo, 'nē guı padı te guı njunt'i. Yøra ra mate guı 'yøde xanho na ra hya ga mmangä ya.

Bı manna Pablo te manı n'yo 'mø hım manı 'yēc'ei ra Cristo.

⁴ Nu'u ma mmıjudıohe gä padı te xtä m'mucä p'u Jerusalén. I fadi te xtä m'mucä p'u ja ra hnııı Tarso mēnte marä ngüegui.

⁵ Nuyu p'uya, i padı xanho hapu dá ngüē astä yø pa xpı 'yēp'u. Nu'mø nne dá ma, dá ma ha bá njap'u dá ngüēgä ngue drä fariseo. 'Nē dá gue'e guı padı ngue nu'a rá nt'ec'ei yø fariseo, gue'a hats'ı xandønho'a te

nt'ot'i p'u ja ra ley ga 'yo ma nt'ec'eihe'a. ⁶ A nuyá, guehna nná n'yost'abigá naya, ngue dí t'omá dá 'yot'Oja'a te bi yar'pabi ma mbox-itahe ngue di bennate yò ánima. ⁷ Gátho'u 'de'ma yo'bai yò judío dí mmengi ya, i t'omí ngue da nu dí nja'a te xá mma ma yat'i. Janangue njap'u thanne Oja ra pa ra xui. Pe nuna ra hya dí xi'i ngue nth'omí ya grá ts'ut'abi Agripa, guehna gui yajpá yò judío naya. ⁸ ¿Hanja ngue hingui ec'eihe ngue dá 'yot'Oja ngue di bennate yò ánima?

Mam'met'o mayø nsuiui ra Pablo'u mi ec'ei ra Cristo.

⁹ Nugá 'mø mam'met'o, dí ena ngue xanho te nmí øt'e, ngue nmí sacá yò ja'i mi ec'ei ra Jesús nuna ra mmengu Nazaret. ¹⁰ Nguna ra hya xtá øt'a p'u Jerusalén. Pe gue yò hmu yò mmácja'u maði 'dacrá nt'edí ngue dí cot'á fádi yò 'yec'ei. Nu'mø bi hyo p'uya, 'nequi dí nnu manho te øt'e. ¹¹ Xangu yò nnídi dá ungá yò ja'i ngue dí nnepe da hyep'u yò nt'ec'ei. Da guerp'u n'nanni yò nija, ngu'a dambi øt'e. Janjuani gue jo ma xiyu ngue ra cue, ngue di sacá yò ja'i ec'ei ra Jesucristo, asta xtá magá n'nanni yò hníni ngue dí honi hapu ga tñi.

Mahombi manna Pablo te bi nup'u ja ra yu.

¹² Conque gue'a nná 'yogá 'mø ma magá Damasco'a. Gue'u yò hmu yò mmácja bi hacra ts'edi ngue dá magá p'u. ¹³ Pe ague grá ts'ut'abi, nup'u ja ra 'yu, comma huxyadi dá nugá ngue bí 'yè mahets'i n'na ra nyot'i bi gogbagui co 'ne'u yò n'yohu nmí n'yo'be. Pe man'na xanzaqui ra nyot'i bi gogbagui ngue'a gui yotra hyadi. ¹⁴ Gá dá tacáhe hai p'uya. Dá øde ngue nzoqui comma hya ngue ra ebreo nna ya, bi 'yengui: "Ague Saulo. Ague Saulo. ¿Hanja ngue gui s'qui? Gadi n'unse tengutho n'na ra ndani 'mø embra hngt'i ra za ma s'ni", bi 'yengui. ¹⁵ Nugá p'uya, dí embj: "¿Te'o'i p'uya grá Hmu?" Nu'a ra Hmu p'uya bi 'yengui: "Go guecá drá Jesús ngue emmei gui s'qui". ¹⁶ Mahon'a bi 'yengui: "Damí nanguí, gá 'bai. Porque guehna dá nth'ui na ngue gui 'yotra 'befi ga xi'i. Conná nguecá gui ja hmajuani yò ja'i'a te gá nu ya, da gue'a te gui nnu m'mefa. ¹⁷ Pe ga nyan'a'i 'mø bi zwi yò judío. 'Ne ga pen'na'i p'u 'buhyo ja'i hingyo judío. Nu'mø bi zwi, ga nyan'i. ¹⁸ Dí pen'na'i p'u rá m'mu'u ya, ngue gui xojpa yò n'yomfeni yò ja'i. Ya hinni mantho dí n'yo mants'o, sinoque dí n'yo manho, n'namhna ngue hinni mantho dá 'yo rá 'ye ra zithu. Sinoque Oja dá zo rá 'ye. Nu'mø bi 'yec'eigá yò ja'i, dí mpunnba yò ts'oqui, 'ne di tocabi tengutho di tocabi yò ja'i ya o rá 'ye Oja".

Bi 'yec'ei ra Pablo'a ra hya bi sip'u ha bi nu ra nyot'i.

¹⁹ Nuna ra hya bí 'yè mahets'i, grá ts'ut'abi Agripa, hinda festhogá na. ²⁰ Sinoque rá maði dá xicá ra hya yò mmengu Damasco. M'mefa p'uya, dá magá p'u Jerusalén, 'ne dá n'yogá gátho yò hai Judea ngue dá manna hya. 'Ne'u hingyo judío dá xicá ra hya. Dá xihyo ja'i ngue dá hyep'u ra nts'o ga 'yo, di 'bátyø mmaí dá 'yec'ei Oja. Da 'yotra nho para ngue dí nequi ngue ya bi 'bátyø mmaí. ²¹ Conná nguehna ra hya naya, bi benna yò judío p'u ja ra danija ngue nne xtá hyogui. ²² Pe fáxcatho Oja, hindi hecá ra hya asta guehya. Dí xicá ra hya gátho yò ja'i, dí ngüe, dí nnoho. Hinte man'na ma hya dí xifi, hinda hont'u yò hya bi manna Moisés, gátho mi da yò pøngahya Oja, gá bi ma te ja ngue dí nja m'mefa. ²³ Bi ma ngue ra Cristo i ja ngue dá zà ra n'u, 'ne dá du. M'mefa p'uya, gue'a rá maði di bennate p'u dá nt'agui'a. Janangue nu'u yò judío 'ne'u hingyo judío dá badí ngue majuaní di bennate yò ánima.

Nuna ra Pablo, nnepe ngue dá 'yec'ei ra Cristo na ra Agripa.

²⁴ Nguna ra hya i nyanna Pablo p'u bi naya. Ra Festo p'uya, nts'edi bi 'yembj:

—Hantho gui loco ya Pablo. Hantho ngue hingui säya gadi xadi asta gui cohi gui loco ya —bi 'yembj.

²⁵ Mi dahra Pablo p'uya, bi 'yembj:

—Hindi locogá grá ts'ut'abi Festo. Hante gue nuna ra hya dí xi'i, guehna ra hya majuaní na. ²⁶ 'Bucua ra ts'ut'abi Agripa ya. Nuna i padí xanho ya yò hya dí mmangá na. Janangue di ha ra ts'edi dí mmangá ra hya ua hapu 'bai. Porque dadi seguragá ngue 'nehna padí xanho ya yò hya dí mmangá na. Nuna ra hya dí mmangá ya, hinga nt'aguitho bi nja na. ²⁷ Ague grá ts'ut'abi Agripa, ¿uangui gui ec'ei'u yò hya bi manyø pøngahya Oja? Nugá dí padí ngue gui ec'ei.

²⁸ Mi dahra Agripa p'uya, bi 'yembra Pablo:

—Hantho gui ena zits'utho dí honi ngue ga ec'eigá ra Jesús gui mpanya.

²⁹ Ra Pablo p'uya bi 'yembj:

—Gue'mø gue ts'utho gui honi, gue'mø gue hin'na, pe dá ne Oja ngue hinga høn'atho'i gui 'yec'ei, sinoque dí nne ngue 'nehya 'bucua øde te dí mma, gá dá 'yec'ei ra hya tengutho nná ec'eigá. Pe hindi nne ngue nu'mø bi 'yec'ei yò ja'i ra Jesús, dá ma nthut'i conyø cadena tengutho di thocá —bi 'yenna Pablo.

³⁰ Mi manna Pablo na ra hya na p'uya, bi nangra Agripa 'nehra Festo comma Berenice. Gátho mi da yò ja'i mi hup'u bi nangui. ³¹ Bi ma n'nanni p'uya, dí n'yanni ha dí nja na ra hya manna Pablo. Dí n'yembuya:

—Nuna ra n'yohu na, hin tema ts'oqui xa 'yot'e ngue dá t'embj dá tho, ni xinga gue'a ngue di sá dí n'ofadi.

³² Mî dāhṛa Agripa p'uya, bi 'yεmbrā Festo:

—I sã dā ma mathøgue nā rā n'yohu nā, ngue'mø hĩndĩ ädi dā thop'u 'buhṛa dast'abi Roma.

27

Bi 'benhṇa Pablo, i ma Roma ja rā häi Italia.

¹ Mî zã bi ts'änni ngue dā 'benngähe p'uya, gdã mähme p'u ja rā häi Italia. Nunā rā Pablo, dā guehm'i'da yø ofädi, bi ndäpa n'na rā capita nĩ hu ngue rā Julio ngue dā zits'i. Nunā rā Julio, yø n'yohu'yø federal nĩ hu ngue rā Augusto. ² Dã ohe rā barco bi nεxpṛu ja rā hñinj Adramitio, i mpa p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Asia. "Da dā mächähe rā Aristarco nunā rā mmengü Tesalónica ja rā häi Macedonia. ³ Mî hyaxṛu'ya, dā sɔngähe p'u ja rā hñinj Sidón. Nunā rā Julio, εmmēi di n'yørpau masu rā Pablo nā. Janangue bi unñā nt'ēdi bi ma bá nu yø amigo p'u ja rā hñinj bi zõnj. Nu'u yø amigo rā Pablo bi 'yørpabi masu, bi mäts'i. ⁴ Ma pøngähe p'u ja rā hñinj Sidón, danj nthocähe p'u ja rā häi Chipre nunā ja mbo rā jathe. Pε ngähā i go 'mø mā thocähe p'u ha ja nā. ⁵ Dã 'dangähe rā jathe, danj mpächähe p'u ja rā nnenga jathe ngue rā häi Cilicia 'nehṛā häi Panfilia. Dã sɔngähe p'u ja rā hñinj Mira, gue'a n'na rā danjhñi jap'u ja rā häi Licia'a.

⁶ Nunā rā capita p'uya, ja bi ðimp'u n'na rā barco bí nεxpṛu ja rā hñinj Alejandría, mañi map'u ja rā häi Italia. Ja dā ogähe p'u rā barco p'uya ngue dā thohme p'u nnã mähme. ⁷ Bi ma njammj pa ngue njanate gā 'yo rā barco. Xandøn hennitho ha dā thocähe p'u ja rā jathe handrā hñinj Gnido. Pε commā tobe di coscahe rā ndahj p'uya, danj nthocähe p'u handrā häi Salmón. Dã nthets'ähe rā häi ja made rā jathe nĩ hu ngue rā Creta p'uya. ⁸ Xandøn hennitho ha dā thogähe p'u ja rā nnengui'a rā häi'a. Sär'mø mā sɔngähe p'u ja n'na rā xεqui säya yø barco nĩ hu ngue rā Buenos Puertos. Ya xma njærpautho ja rā hñinj Lasea.

⁹ Pε ya xangu yø pa xi m'me p'uya. Ya nts'utho ngue to di n'yop'u ja rā jathe, porque ya tihĩ bā cuatyø pa ngue rā sε'ye. Rā Pablo p'uya, tobe ximhma'u to di 'yonna barco, ¹⁰ bi 'yεmbj:

—Ague n'yø'ähü, εnā gue nts'utho gā thohmü ya. Porque di m'mehṛa barco 'nε di m'mehyø 'benj, astā 'nεcju gā tuhu —bi 'yεmbj.

¹¹ Pε hĩmbj 'yørpatho masu rā capita'a te mmāñā Pablo, sinoque go bi 'yεc'ēitho te mmāñ'a to di 'yonna barco, 'nε'a rā mmädi ngue rā barco. ¹² Di n'yεmbj ngue nu'a rā ts'äya rā barco jap'u bi uĩts'i, hĩngui ho ngue ja dā thop'u rā sε'ye. 'Da'igu bi mamp'uya ngue bi thogui. Di n'yεmbj ngue

xamhmatho dā zã dā zømp'u ja rā hñinj Fencice ngue ja xtā thop'u rā sε'ye. Gue'a n'na rā ts'äya yø barco jap'u ja rā häi Creta'a. I εt'inde rā dehe rā häi, nĩ nja rā häi norte 'nε nĩ nja rā häi sur.

Bi nangṛa ndate ndahj p'u ja rā jathe.

¹³ Bi müdi bi n'yo rā huinnā ndahj nĩ 'yε'a sur. Bi 'yεmp'uya ngue dā zã dā thogui. Dã thocähe p'uya, dā tenhne rā nnenga jathe ngue rā häi Creta. ¹⁴ Hĩmma ya'atho p'uya, bi nthēui n'na rā ndõnthi rā barco. Gui hutuyø ja'i nā rā ndahj ngue rā Noreste. ¹⁵ Bi gutra barco rā ndahj p'uya, ya hĩngui häti' di hyεgui. Dã thøpāhe rā 'yu ngue bi nõnnbūya. ¹⁶ Danj nthogähe p'u ja rā xutha n'na rā zit'u häi ja made rā jathe, nĩ hu ngue rā Claudia. Ya hĩnts'ε hmĩsu 'yo rā ndahj'a rā xεqui'a. Dã ne dā cut'ähe mbo rā dabarco n'na rā t'ubarco mambã gut'i, pε xanhennitho i yat'ambo. ¹⁷ Nu'mø mā cut'ähe mbo'a p'uya, bi 'bännbabi yø nthahj rā dabarco p'uya ngue ts'upĩ di nxähuyø xithe. I su ngue xtanj mpa p'u ja yø 'bomudehe nĩ hu ngue rā Sirte. Janangue bi gajpabi rā ulu nu'a enñā ndahj p'uya. Bi japi ngue bi nõnhñā ndahj rā barco. ¹⁸ Mî hyaxṛu'ya, tobe nts'ēdi 'yodṛā ndahj. Bi thørbu ja rā jathe yø 'benj rā barco p'uya. ¹⁹ Rā hyu pa p'uya, dā hõt'ähe p'u ja rā jathe yø cosa nĩ ja mbo rā barco. ²⁰ Bi ma njammj pa ngue hĩndã nuhe rā hyadi, nĩ xĩngyø sø xcã nuhe ngue rā xui. Hõndṛa ndate ndahj fεxcähe. Ya dí εñā ngue hĩxcã ponje.

²¹ Bi ma njammj pa ngue hĩndã nsihmēhe. Bi m'mä inde rā Pablo p'uya, bi 'yεmbyø ja'i:

—Ague n'yø'ähü, nu'mø xqui 'yørpahu masu'a rā hyä dā mangã ngue hĩn xcabã pømhmu p'u Creta, hĩnxti nts'onña barco ja ua 'mø, 'nε hĩnxti m'mehyø 'benj 'mø. ²² Pε nuyá, 'yo tu nĩ mmähü ya. Hĩnjondā du, hĩndā hõndṛa barco di m'mēdi. ²³ Porque dí ogã rá 'yε Oja, 'nε di øpa rá 'befi. Xtã nugã n'na rā anxε 'mø manxui ngue rá m'menhñi Oja. ²⁴ Xā 'yεngā rā anxε: "Yo gui su ague Pablo. Jatho gui sømp'u 'buhṛa dast'abi Roma. Connã ngue'e dā yan'Oja ya yø ja'i gui n'youi ua ja rā barco ngue hĩndā du", xā 'yεngui. ²⁵ Janangue nuyā n'yø'ähü, 'yo di tu nĩ mmähü ya, porque nugã dadi seguragã ngue nu'a rā hya xā xicã rá anxε Oja, di nja'a. ²⁶ Pε nuyá, jatho ngue gā thehu n'na rā häi ja made rā jathe ya.

²⁷ Mî dāhṛa nde'a rá 'de'mā goho mā pa p'uya, dā thocähe p'u ja rā jathe nĩ hu ngue rā Adria. Nĩ 'yenje ua, nĩ 'yenje nā rā ndahj. Nu'mø mĩ zo made rā xui p'uya, nu'u di 'yonna barco bi mmēya ngue ya nĩ ma di nthēui rā häi. ²⁸ Bi 'yeni hangü ganhε rā dehe p'uya, 'däte mā'dε'mā 'dato metro bi zudi. Dã n'yogähe mĩts'u p'uya, māhømbi 'yeni hangü ganhε rā dehe. Ya mamj 'däte mayoto metrotho bi zudi. ²⁹ Dí suhe p'uya,

28

ngue di nthœui ra barco yø do ja mbo ra jathe. Bi 'yemmi goho yø xone t'egui p'u ja rá xutha ra barco p'uya ngue bi zammj. Di xõnhne ngue da hyats'i. ³⁰ Nu'u maði 'yonna barco p'uya, bi zanni ngue xtá 'dagui. Bi ca'mra t'ubarco p'u ja rá ya ra dabarco. I hátyø ja'i, embj ngue da 'yemmi mi'da yø xone t'egui p'u ja rá ya ra barco ngue da zammj xanho. ³¹ Pe ra Pablo bi 'yembra capita co 'ne'u yø soldado:

—Nu'mø ngue hĩndi m'macua ja ra barco yu yø n'yohu di 'yonna barco, hĩnguĩ ponju 'mø —bi 'yembj.

³² Nu'u yø soldado p'uya, bi hyejpa yø nthahĩ manĩ nzahra t'ubarco, bi hyørbu ja ra jathe. ³³ Mi necahã p'uya, bi xihyo ja'i ra Pablo ngue gã di nsihmẽ. Bi 'yembj:

—Ya rá 'de'mã goho ma pa ya ngue hĩnjonguĩ sihmẽ, 'ne hĩnjonguĩ aha. ³⁴ Dĩ ácã rá mate ya ngue guĩ nsihmẽhu, n'namhma guĩ hyahũ ra ts'edi. Ya hĩnjonda du ya, ni xĩnga n'na ni xtahũ di m'medi.

³⁵ Mi manã Pablo na ra hya na p'uya, bi macrá 'ye ngue bi hyacrã hmẽ. Yø hmj yø dá yø ja'i p'u bi ja mammaði Oja. Bi xejpaya ngue bi maði bi nsihmẽ. ³⁶ M'mefa p'uya, gã bi hyu yø mmũ yø ja'i. Janangu bi nsihmẽ. ³⁷ Nu'a gangu'u mĩ op'u ja ra barco p'uya, mĩ juadi commã yo ciento 'ne hyate ma'de'mã 'dato ma'yohu. ³⁸ Mĩ juate ra ts'ihmẽ yø ja'i p'uya, bi hyøtrã trigo p'u ja ra jathe, i nnepe ngue hĩndi hyu ra barco.

Ya bi thunt'a mbonthe ra barco.

³⁹ Nu'mø mĩ hyats'i xanho p'uya, nu'u maði 'yonna barco hĩnguĩ paði temã hã handj. Mĩ hyanda n'na ra 'yethe ngue gã ra 'bomudehe p'uya. Bi zanni ngue ja xti carpu ra barco. ⁴⁰ Bi hyejpabi yø nthahĩ mambi the yø xone t'egui p'uya, bi zop'u ja ra jathe'u. Bi 'yannã ra palanca gã 'yo ra barco p'uya. Bi gaspabi ra ulu p'u ja ra za 'bãp'u ja rá ya ra barco, i nnepe ngue da nõnhã ndahĩ. Rã barco p'uya, bi guarbu ja ra nenthe. ⁴¹ I mpa p'u di nthœ yø ts'edi yø dehe p'uya. Bi ndup'u ja yø 'bomudehe ra barco, ya hĩnguĩ sã di 'yanj. Bi 'uahrá xutha ra barco p'uya ngue emmej tønhyø funthe. ⁴² Yø soldado p'uya bi ne xtã hyo yø ofãdi, porque supĩ xti nxaha ngue da 'dagui. ⁴³ Pe nunã ra capita bi nepe ngue da bongra Pablo, hĩmbj japyø soldado xtã hyo yø ofãdi. Sinoque bi 'bepyo ja'i ngue nu'u pahra nxaha, di nhyørbu ja ra dehe, da zõn'a nenthe. ⁴⁴ Nu'u hĩnguĩ pahra nxaha p'uya, da guxyø xeca xithe jap'u ja ra barco ngue di 'yoxmã xøts'e ra dehe, ogue te man'na maçosa jap'u ja ra barco, da hyats'i ngue di nxaha, da zõn'a nenthe. Gue'a bi nja'a p'uya, ya hĩnjombj du.

Ra Pablo ya 'bãp'u ja ra t'uhãi ja mbo ra jathe ni hu ngue ra Malta.

¹ Nu'mø gã ma sõngãhe nenthe p'uya, dá mmeyaha ngue nu'a ra hãi dá nthœhe ni hu ngue ra Malta. ² Mĩ se'u yø pa'u, ngue marã 'ye. Pe nu'u yø mmẽngu p'u ja ra hãi dá sõmhme bi 'yørcãhe masu, bi 'yu'a n'na ra sibi ngue di nthœyø ja'i. Bi xicje p'uya ngue ga cuat'i ga nhathe. ³ Bi ma ra Pablo ngue bi honna 'yonza. Mĩ 'yats'a sibi ra za mambã gu p'uya. Bã hsã'a n'na ra c'eya ngue su ra pa. Bi zaprá 'ye. ⁴ Nu'mø mĩ nu yø mmẽngu p'u ngue di nts'anna c'eya p'u ja rá 'ye ra Pablo, di n'yembj n'na ngu n'na:

—Nuna ra n'yohu 'bucua, rá nzequi ra hyote na. Ya xpã mbongbu ja ra jathe ya, pe di castiga Oja ngue nnepe da du.

⁵ Bi huacrã c'eya p'u ja ra sibi na ra Pablo p'uya. Pe hĩnte bi ja rá 'ye. ⁶ Gãtho yø ja'i p'uya, tømj ngue xtã nnenna 'ye ra Pablo, ogue n'na ts'uquits'utho xtã ndãguĩ ngue da du. Tømj, tømyo ja'i ngue te da ja ra Pablo. Pe bi nu p'uya ngue hĩnte di jatho. Bi 'bãtyø n'yomfẽnĩ yø ja'i p'uya, bi 'yembj ngue n'na ra dahmu na ra Pablo.

⁷ Nup'u dá n'uspigãhe p'uya, ja orbatho yø hãi n'na ra n'yohu ni hu ngue ra Publico. Gue'a di manda p'u ja ra t'uhãi dá sõngãhe'a. Nhyu pa bi ja mmansuje, bi 'dacje ra ts'ãya. ⁸ Nu'a rá papã ra Publico p'uya, mĩ oxpu ja rá t'ots'i ngue maði hyennj. Mĩ hembra pa, 'ne ra 'bicji. Bi ma ra Pablo ngue bá nu p'uya. Bi marpabi Oja, bi japyø 'ye p'u ja rá do'yo ra dãrquẽhĩ. Bi zã p'uya. ⁹ Mĩ 'yøhyø ja'i'a te bi nja p'uya, nu'u yø dãrquẽhĩ ngue yø mmẽngu p'u, bá ehẽ ngue bi hmarpabi Oja, 'ne bi zã ha hembj. ¹⁰ Nuya yø ja'i ya, bi nu manhoje. M'mefa p'uya, nu'mø ma ohe ra barco ngue dá mãhme, bi 'dacje te gã homhme pa ja ra 'yu.

Bi zõn'a Roma ra Pablo.

¹¹ Mĩ gua'a nhyushnã dá m'mahme p'u ja ra t'uhãi ja mbo ra jathe, mĩ jap'u n'na ra barco mĩ tømj ngue da thohra se'ye, gue'a dá ohe'a p'uya. Bi nẽxpũ ja ra hĩnjĩ Alejandrĩa na ra barco. Nu'a nnõpa senya ra barco p'uya, gue'a n'na ra cuate dahmu ni hu ngue ra Cástor, man'na p'uya ni hu ngue ra Pólux. ¹² Dã sõngãhe p'u ja ra hĩnjĩ Siracusa p'uya. Ja dá m'mahme p'u nhyu pa. ¹³ Mã mãhme p'uya, dá tenthohe ra nnenga jathe, dá sõmhme p'u ja ra hĩnjĩ Regio. Mĩ hyaxpũya, bi n'yo ra ndahĩ ni 'ye'a sur. Rã yo pa p'uya, dá sõngãhe p'u ja ra hĩnjĩ Puteoli. ¹⁴ Ja dá tĩnnãhe p'u yø 'yec'ẽi p'uya. Bi xicje ngue dá m'mahme p'u nyoto ma pa. M'mefa p'uya, dá mãhme Roma. ¹⁵ Nu'u yø 'yec'ẽi bí 'bãp'u Roma, mĩ zã mĩ 'yode ngue darã mpãcãhe p'u, bá ẽ'u p'uya ngue dá c'athe p'u ja ra hĩnjĩ Tres Tabernas. Mĩ da p'uya bi thoguĩ

ngue bá thaçje p'ua ja ra hnini Foro de Apio. Nu'mø ma nthegåhe'ua bá thaçje p'uya, bi ja mammađi Oja ra Pablo, 'ne bi hya ra ts'edi ngue bi nu yø mmi'yec'eiui. ¹⁶ Nu'mø ma songåhe Roma p'uya, nuna ra capita nmi n'yogåhe, bi dāpyø ofādi na ra mmimhmui. Pe ra Pablo bi njapi ngue bi m'm'ua n'nanni, hōnda n'na ra soldado bi mādi.

Ra Pablo bi mambrā hya Oja p'ua Roma.

¹⁷ Rā hyu patho xtā songåhe Roma p'uya, bi zohna Pablo ya yø n'yohu di mānda p'ua ja yø njja di mpeti yø judío, ngue bi nyau. Bi 'y'embj:

—Ague n'y'ahū, hin temā nts'o dā øt'ā ngue'a te ga nzacā yø judío. Ni xinga gue'ua yø costumbre mā mboxitahu di thinnagui n'na ra hya ngue gđi nnømman'ua. Pe mađague'a, bi jocā p'ua Jerusalén, bi ma mā dāgā p'ua 'bāhyø mmengu Roma. ¹⁸ Pe comma ngue hin temā hya bi dinnagui ya bi 'yorca ra nt'anni, janangue bi ne xti thøgagui. Porque hin temā hya bi nequi ngue dā t'embj ni 'yup'ua ga tu. ¹⁹ Pe hĩmbj ne yø judío ngue xti thøgagui. Dā guecā p'uya, dā ādi ngue dā thocā ua Roma 'bāhra dast'abi, ngue dā 'yorcagui ra ts'ut'abi, mađague'a hĩngui ja te rāngue'a gui yajpā yø judío. ²⁰ Janangue guehna ra hya dā zon'nahū naya, ngue ga nyāhū. Porque jatho ngue ga mmangā hanja na ra hya tø'myø judío ngue di nja. Nuna ra hya naya, guehna ga nthut'igā conyø cadena naya.

²¹ Mj dahyø judío p'uya, bi 'y'embj:

—Hĩn temā sūcua di sūcua ngue di 'y'e'a Judea ngue nmayapi'i. Ni xinga gue'ua mā mmijudiohu di sūcua dadi yap'a'i, ogue di nnømman'ua. ²² Nu'a ra hya gui mbeni gui mmana, di nne ga øcåhe hague rā nja'a. Porque di paçåhe ngue ndap'ua bi zā hnømman'ua na ra 'da'yo nt'ec'ei na —bi 'y'embj.

²³ Janangue bi hyuspabi temā pa di mpeti p'uya. Pe xandøngu yø ja'i bi mpeti p'ua sāya ra Pablo 'mø mj zōnna pa. Bi da'mra hya ra Pablo 'mø mixudi, astā gue'mø mj dāhra nde. I xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rā 'ye Oja. I nnepyø judío ngue nu'mø bi dinyø mmui'a te mmanā ley bi 'yotra Moisés, 'ne'a te bi 'yotyø pøngahya Oja, ya dā 'yec'ei ra Jesús. ²⁴ Bi nu manho 'da yø judío te bi manna Pablo. Mj'da p'uya, hĩngui ec'ei te xifi. ²⁵ Pe comma ngue hĩnga 'da'igu mmamp'uya, bi mudi bi bønyø ja'i ngue bi ma. Ra Pablo p'uya bi 'y'embj:

—Majuani na ra hya bi manna Espiritu Santo 'mø mj bennba ra hya bi manna pøngahya Isaías, ngue bi xihmā mboxitahu, bi 'y'embj: ²⁶ “Ni ma ya, bá xihyø judío na ra hya jaua, gui 'y'embj: Dā 'yøhyø ja'i hanja ra hya ja ua, pe hĩnda dinyø mmui

hanja ra hya dā 'yøde. Nu te dā nu yø ja'i, hĩnda dinyø mmui yø ja'i hanja'a te dā nu. ²⁷ Porque nuya yø ja'i ya, i njot'i yø n'yomfēni. Eñtho xa ngotyø gu ngue hĩngui nne dā 'yøhra hya. Eñtho xa ts'antyø dā ngue hĩngui nne dā hyc'ta te ja ngue dā hyc'ti. Porque hĩngui nne dā dinyø mmui hanja ra hya, 'ne hĩngui nne di 'bātyø mmui ngue dā 'yec'eiui, n'nammā ngue ga punnbabi yø ts'oqui”, en'Oja. ²⁸ A nuyā, dami pahmu ya ngue nuna ra hya bá pen'Oja ngue di mpøhyø ja'i, di 'bennba rā m'mhyø ja'i hĩngyø judío naya. Nu'ua p'uya dā 'yø'mø bi sifi.

²⁹ Mj manna Pablo na p'uya, bi ma yø judío, pe di nju'mahyase p'ua ni ma. ³⁰ Nuna ra Pablo, nyo jeya bi m'map'ua ja ra ngu bi hĩhij. Pe gā di unna ts'āya'ua yø ja'i bādi zengua p'ua 'bui. ³¹ Bi hya ra ts'edi xihyø ja'i ha di njap'ua di zo rā 'ye Oja. Bi xānba yø ja'i ha exā nja na ra hya ngue ra Hmu Jesucristo. Pe hĩnjondi hējpi.

Romanos Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba yō 'yēc'ēi Roma.

¹ Nugā drá Pablo, rá mēfigá rá Jesucristo. Nuna Oja bi 'yēxqui ngue drá representantegá rá Jesucristo. Bi huanngagui Oja ngue ga mmambrá hoga 'da'yo hya. ² Ya mandonjam'mō tho bi 'yorpū ja rá Macá Libro yō pōngahya Oja ngue da 'yēhra pa di nja ya yō hya n'youi nā rá hoga 'da'yo hya. ³ Nuna rá hoga 'da'yo hya nā, i mma hanja nā má Hmūhū Jesucristo rá Ts'ant'ū Oja. I mma ngue bi nja'i, 'nē quehna rá mbom'meto rá dast'abi David. ⁴ Pē nu'a rá macá te rá Jesucristo, di nēqui xanho ngue hīngra ja'itho, porque bi bēnnate 'mō mī dū. Janangue nts'editho di nēqui ngue rá Ts'ant'ū Oja.

⁵ Ra Jesucristo bi 'yōtra mate bi 'dacra' bēfi ngue rá representantegui. I nneque ngue ndap'ū bi zā yō hāi, ga xicā rá hoga 'da'yo hya yō ja'i, 'nē da 'yēc'ēi. Dā 'yōtyō ja'i'a rá hya ga xifi. Co nuna rá hya nā, yō ja'i da 'yēspabi rá Jesucristo. ⁶ A nuya yō ja'i bi zon'na Oja ngue bi 'yēc'ēi rá Jesucristo, xquet'a nzon'nahū Oja ngue gui 'yēc'ēihū rá Jesucristo ya.

⁷ Dadi zēngua'ahū, ague gyō mmēngūhū Roma. Bi mā'ahū Oja, gue'a i zon'nahū'a ngue gui sohū rá 'yē. Dī nnegā ngue nuna Oja mā Papāhū co 'nēhna má Hmūhū Jesucristo di jap'ahū 'nē da hyut'a nī mmūihū.

⁸ A nuyá, ngue di 'ēc'ēi rá Jesucristo, ya dá zā ga mmat'Oja. Nu'mō dī mmat'Oja, dadi ja mammađi Oja connā ngue'ahū. Porque dadi johya ngue nuna nī nt'ēc'ēihū i ja, ya i hma ndap'ū bi zā. ⁹ A nugā, dī hahma mmūi ngue di ōrpabi rá 'bēfi Oja. Dī mmangā rá hoga 'da'yo hya ngue hanja rá Ts'ant'ū Oja. Pē pa Oja ngue nu'mō dī mmat'Oja, zant'a dadi tet'ahū p'ū dī mmat'Oja. ¹⁰ Nugā, ēmmēi dī apra mate Oja xamhmatho ngue Oja da nū ha di japi ngue dá zā ga mmagá p'ū gui 'būhmū. ¹¹ Porque dī nne ga mmagá p'ū ga ma nu'ahū. Gue'a di zā ga o'ahūn'yū xanho hanja Oja'a, n'nāmhā ngue man'na gui hyāhū rá ts'ēdi. ¹² Dī nnegā ngue nuna mā nt'ēc'ēihū i ja, man'na ga nhyathū rá ts'ēdi n'na ngu n'najū.

¹³ Ague mā zi cū'ahū, dī nne gui pahmū ngue ya xangu yō nnīdi xtá sāmni ga ma nu'ahū. Pē astā guehya hīngui sá ga mmap'ū. Nu'a nna ne ga mmagá p'ū, dī nne ga japā mī'da yō ja'i ngue dá 'yēc'ēi rá Jesucristo tengutho dī ōrpabi yō ja'i 'būi ndap'ū bi zā. ¹⁴ A nugā 'yo mā güēnda ngue ga xihra hoga

'da'yo hya gātho yō ja'i. Ga xihra hya yō basūcua, ga xihra hya'ū hīngyō basūcua. ¹⁵ Janangue nugā, nu'ū nī mmēngūhū 'būp'ū ja rá hnīni Roma, janjuani ngue dī nne ga xicā rá hoga 'da'yo hya'ū.

¹⁶ Nugā hīndi pēs'mā sá ngue ga mmangā nā rá hoga 'da'yo hya. Porque nuna rá hya nā, n'youi rá ts'ēdi Oja para ngue dī nyanī gātho yō ja'i da 'yēc'ēi rá hya. Hīnga hōndyō judío dī nyanyō te, sinoque xquet'a 'nē'ū hīngyō judío dī nyanyō te 'mō da 'yēc'ēi rá hya. ¹⁷ Nuna rá hoga 'da'yo hya nā, ja tūmp'ū mā mmūihū ngue Oja di hojpa rá ts'ouqi rá ja'i, hōntho da 'yēc'ēi rá Jesucristo n'na. Nguna rá hya mmamp'ū ja rá Macá Libro ngue ēna: "Nu to da 'yēc'ēi Oja, gue'a rá ja'i di hojpa bi rá ts'ouqi'a 'nē di unna 'da'yo te rá ja'i".

¹⁸ Ya dī nnuhū ngue nuna Oja bi 'bū mahēts'i, rá ndūssutho rá castigo dá japyō ja'i ngue yō ts'oc'ēi. Porque nuya yō ja'i ya, nuna te rá nts'o ōt'e, hīndi japi dá fahna rá hya majuanī. ¹⁹ I jahma há rá nja nguep'ū dī fadi ngue 'bū Oja. Porque nuna Oja i ūdi hanja ngue 'būi. ²⁰ A nuyá, nuna Oja nā, hīnjongui nnu nā, pē nū te bi hoqui, gā dī nnuhū. Ja di nēqui p'ū ngue 'bū Oja. Mī zā mī nja rá xīmhāi, ya bi nēqui ngue 'bū Oja, 'nē ja rá ts'ēdi para zantho. Ya hīngui sār'ū da 'yenyō ja'i ngue hīngui padi ngue 'bū Oja. ²¹ Madagae'a pahyō ja'i ngue 'bū Oja, pē hīngui ēspi ngue dá 'yēmbi gue'a Oja'a. Nī xīndi ja mammađi. Nu'a te gāma hya ngue yō hyase yō ja'i, gā hīnte dī muui. Gue'a corpabi yō n'yomēni'a. ²² Yō ja'i ēna ngue ja yō mfadi, pē nū te ōt'e, gue'a gui nēqui ngue hīnte padi. ²³ Porque yō ja'i hīngui ēspabi nā Oja maguesē hīnjam'mō dá dū. Guego ēspabi'ū yō dahmū ja yō hmī tengutho rá ja'i nuna dá thotho. Bi hocyō dahmū ngue yō ts'int's'ū, bi hocyō dahmū ngue yō c'ēya, bi hocyō dahmū ngue yō zū'ē ja goho yō gua, ēmbi ngue gue'ū Oja'ū.

²⁴ Ngue nguna bi 'yōtyō ja'i, nuna Oja ya bi hyēp'ū, bi unna 'yū yō ja'i ngue dá 'yōt'a te rá nts'o so yō mmāi. A nū yō ja'i p'ūya, rá 'bēisātho te dī n'yōrpe n'na ngu n'na. ²⁵ Guehya yō ja'i hīmbi ne dá 'yēc'ēi nā rá hya majuanī para ngue dá bađi hanja Oja. Sinoque nu'a rá fehni, gue'a 'ēc'ēi'a. Pē yō ja'i hīngui thanne Oja, nuna bi hoqui te gāma cosa i ja. Sinoque gue'ū yō cosa bi hoc'a Oja thanne yō ja'i. 'Nē gue'ū nnu mansū'ū. Conque nuna majuanī ngue Oja p'ūya, hōnt'a nī 'yup'ū ngue dá ma nthanne para zantho'a. Dā ngut'atho.

²⁶ Janangue nuna Oja, di unna 'yū yō ja'i ngue dá 'yōt'a te yō 'bēisā' ga 'yo. Nu yō xisu hīngui nne dī nthāi ngue dī m'mahyō

ndø, sinoque yø mmixisuui'u di n'uni'ngue di 'bespabi yø sä. ²⁷ Xquet'a njarbutho yø n'yohu p'aya, hingui nne ngue di nthati'ngue di m'mühyo xisu. Sinoque di n'uni'ngue yø mm'in'yohuui di 'berpabi yø sä. Pe nu'ja ra nts'o ga 'yo yo yø ja'i ya, ya ja ra njut'i'a te øt'e, ngue gä rä m'medi ga 'yo.

²⁸ A nu yø ja'i hingui nne da badi hanja Oja, janangue nuna Oja bi hyep'u, bi unna 'yu yø ja'i da 'yøt'a te ra nts'o so yø mmü'ngue hinni 'yup'u da 'yøt'e. ²⁹ Ya xä bennba yø mmü'ngue yø ja'i'a ra nts'o ga 'yo. A nu yø ja'i, yø 'yots'om'mai, yø ts'oc'ei, man'na ni netho ngue di xandi te p'ets'i, yø zeya, yø hyote, yø nequisui, yø hyäte, yø mambethani. ³⁰ En'a häi yø mmic'eiui p'u ha ya. 'Ne nnu man'u Oja, hijnongui su, yø dennate, di 'yets'i ha ya, honi ha di zä da 'yøtra nts'o. Hingui ec'ei rä papá oque rä mamá 'mø nzofu. ³¹ Ma 'bedi yø mmü. Nu te mma ngue da 'yøt'e, hingui øt'e. Hini'yu yø yemmu, 'ne hini punnbabi yø mmic'eiui. Hini'yu yø huocate. ³² Nuya yø ja'i øtya yø hya ja ua, padi xanho ngue mman'Oja ngue da japra castigo ya yø ja'i øtra ts'oqui. Pe yø ja'i ena man'na di sigue ni 'yøtho ra ts'oqui. Nu'mø nnu ngue xants'o te øtyø mmic'eiui, asta di johya.

2

¹ Nu to gä haspa rä güenda te ga 'yo rä mmic'eiui, embi ngue da ma rä castigo ngue rä ts'oqui øt'e, pe nuna rä ja'i haxrä güenda, guehna di jase p'u da ma rä castigo na, porque xquet'a ja rä ts'oqui. ² Di pahma njuani ngue nuna Oja, go ni 'yup'u da hyaspa rä güenda'a te gä ra nts'o øtyø ja'i na. ³ Nu to gätho mma ngue da ma rä castigo rä mmic'eiui ngue xants'o te øt'e, 'ne xquet'a njase p'u ngue xants'o te øt'e, xquet'a 'nehya hini mpommi rä castigo ya. ⁴ Ua hini unna güenda na rä ja'i na, ngue hanja ngue nuna Oja, hinga 'bexque'a di japra castigo rä ja'i 'mø xants'o te øt'e? Ra ja'i i jonnbabi rä mate Oja, porque Oja i tømra ja'i ngue da hyep'u ra nts'o ga 'yo. ⁵ Nu ra ja'i xandonna xi rä mmü'ngue hingui nne da hyep'u ra nts'o ga 'yo, pe nu'mø ra pa dani hyaxra güenda Oja, man'na xangu rä castigo da thonna rä ja'i njap'u.

⁶ Nuna Oja, nu te xä 'yøt'e n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra njut'i di t'un'na. ⁷ Nuna Oja, ra 'da'yo te di unni te'yo ya ga 'bu'a ngue høndra nho øt'e, i honnbj ngue ha di hnu manho Oja 'ne di ja ndummü'ngue honi ha di yarba di manda Oja para zantho. ⁸ Pe Oja, da japra castigo ya yø ja'i festho rä hya 'ne hingui nne da 'yec'ei na ra hya majuanj, sinoque gue'a te xants'o ga 'yo. ⁹ Ra ndø dummü da thogui te'o gätho xants'o te ga 'yo. Hinga høndyø judio, sinoque 'ne'u hingyø judio mathoguitho rä n'u da zä. ¹⁰ Pe nu'u yø

ja'i ngue gä rä nho ga 'yo, gä rä nho di t'unni. Oja da 'yøt'e ngue da hnu mansu 'ne da hyurpa yø mmü. Hinga høndyø judio, sinoque xquet'a 'ne'u hingyø judio di nthui rä nho. ¹¹ Porque nuna Oja, n'na ngu n'na yø ja'i da hyaspabi xandønho rä güenda.

¹² A nuyä, gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Pe nuna Oja da hyaspabi rä güenda. A nu yø ja'i ngue hingui pa'a rä ley ga 'yo yø judio, xquet'a da thaspa rä güenda co nu'a te rä hya padi. Pe nu yø ja'i padi te mmamp'u ja rä ley ga 'yo yø judio, da thaspabi rä güenda co nu'a te rä hya nt'oti p'u ja rä ley. ¹³ Porque Oja hini manho yø ja'i'a ngue høntho da badi te mmamp'u ja rä ley Oja. Nu'u yø ja'i nnu manho Oja, gue'u yø ja'i da 'yøt'a te rä nho mmamp'u ja rä ley Oja'u. ¹⁴ A nuyä, madague'a 'bühyo ja'i ngue hijnjam'mø xä 'yøde te rä hya nt'oti p'u ja rä ley ga 'yo yø judio, pe xquet'a ya pas'e'a te rä nho di manda Oja ngue da n'yo. Porque pas'e p'u ja yø n'yomfeni'a te rä nho i jatho ngue da 'yøt'e. Ya xquet'a di nthedui'a te rä nho mmamp'u ja rä ley Oja. ¹⁵ Nu'a te ga 'yo, gue'a gui nequi'a ngue pap'u ja yø n'yomfeni'a te rä nho mmamp'u ja rä ley nuna ja ngue da 'yøt'e. I pahyø ja'i ngue mø xanho te øt'e, oque hingui ho te øt'e. ¹⁶ Nu te gäma hya mbemp'u ja yø mmü yø ja'i, nuna Oja, da 'yehra pa da penhna Jesucristo ngue da hyaspa rä güenda yø ja'i te gäma hya mbeni. Guehna ra hya di mmangä naya mente ngue dadi 'yongä rä hoga 'da'yo hya.

¹⁷ Nu'u yø judio, di nne ga xi'ahu te rä hya ja ngue da thogui. Guehya padi xanho te mmamp'u ja rä ley bi 'yotra Moisés. 'Ne di 'yets'i ngue padi xanho hanja Oja. ¹⁸ Yø judio padi xanho hanja'a te rä pähä Oja, porque nuna rä ley i ca, guehna xännbabi na ndana gue'a rä nho i jatho ngue da 'yøt'e. ¹⁹ I ena ngue yø mbaði xandønho, da zä da xännbabi yø ja'i'enthø yø xädä ngue 'yo 'bexui. ²⁰ I ena ngue padi xandønho ha di japra hya da xännbabi'u yø ja'i hinte padi. I ena ngue padi xandønho ha di japra hya di opan'yu'u yø ja'i hingui padi hanja ra hya. Porque nup'u ja rä ley, i ena ngue gä ja bi jup'u'a ra hya majuanj ngue xännbabi yø ja'i. ²¹ Pe xi'mø ena ngue majuanj'a te rä hya xännbabi mi'da yø ja'i, ¿hanja'mø ngue hingui øt'a te rä hya xännbate 'mø? I embi ngue hingui ho di mpe yø ja'i, ¿hanja'mø ngue go i mpe'e? ²² I embi ngue hingui ho di n'yots'om'mai yø ja'i, 'ne go 'yots'om'mäis. I ena ngue hingui nnu manho yø dahmu, pe nuya p'aya, guehya pas'e'a ra menyü di mpeti p'u ja rä nija ya. ²³ Di 'yets'i ngue ena padi xandønho'a te rä hya mmamp'u ja rä ley. Pe nuyä, guehya hingui øtya yø hya mmamp'u ja rä ley ya, go guehya yø ts'oqui ya nuep'u hingui nnu mansu Oja yø ja'i. ²⁴ I nt'oti p'u ja rä Macä Libro ngue ena: "Go ni ts'oqui hu

p'u nnomman'u Oja ya yø ja'i hingyø judío", i enna hya.

²⁵ Nu ra ja'i bi mi ngue ra judío, ya xanho ngue'mø øt'e te gāma hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø mmijudíou. Pe nu'mø hingui øt'e te gāma hya mmamp'u ja ra ley, ya hñte di muui, maðague'a bi mi ngue ra judío. ²⁶ A nu ra ja'i hingra judío, 'ne da 'yøt'e te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yø judío, ya rá ja'i Oja. Ya cohi tengutho 'mø dra judío. ²⁷ Nu ra ja'i ngue hingra judío pe øt'e te mmamp'u ja ra ley, ya di nequi xanho ngue ja rá ts'oqui ra judío. Porque ja ha nt'ot'i ra ley i ca, 'ne hingui øt'e te mmamp'u ja ra ley i ca. ²⁸ I t'embj ngue ra judío, gue'a rá ja'i Oja'a. Pe himma juani ngue rá ja'i Oja ra ja'i nu'a høntho bi mi ngue rá basi ra judío, ogue n'youi ra hmēpya rá do'yo tengutho yø judío ngue n'youi ra circuncisión. ²⁹ A nu'a majuanj ngue rá ja'i Oja, gue'a ra ja'i hahrá mmæi ngue hēp'u ra nts'o'a. Guehna ra ja'i nnu manho Oja na p'uya, maðague'a ngue hingo nnu manho yø ja'i.

3

¹ Pe nuna ra hya di mmangä, hñdi mmangä ngue hñte di muui te bi 'yøt'Oja ngue bi huanhyø judío 'ne bi manda bi njapra hmēpya ngue ra circuncisión. ² Porque xangu ha rá nja ra hya. Porque gue'u yø judío, ma datho ngue bi fátra hya Oja. ³ A nuyá, nu 'da'u yø judío ya, ya bi hyēp'u Oja. Pe, çua rángue bi hyēp'u Oja'u, ua go 'ne'a Oja da hyēp'u'a rá hya bi ma ngue da 'yøt'e? ⁴ Nu'a, hñ'n'a'a. Maðague'a gä yø fēhñ yø ja'i, pe nuna Oja hñjam'mø di fēhñ na. Nguna ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, i ena: "Nu'i ma Oja'i, di nequi ngue nu'a te ra hya guí mma, gä xanho. Hñjonni ja'i da bønñ da 'yēmbj ngue hñga gue'a ra hya guí mma", i ena.

⁵ Pe xi'mø ngue gue'a ra nts'o dí øthu, ja di nequi p'u ngue tate xandønho Oja, çndana ja ngue ga mmamhmu ya 'mø? çUa da zä ga emhmæ ngue ya hñni 'yup'u te da 'yørcæhu Oja ngue da jacju ra castigo 'mø? Porque gue'a yø hya yø ja'i'a. ⁶ Nu'a ra hya'a, hñda zä ngue gue'a ga mmamhmu'a. Porque nu'mø ya hñni 'yup'u te ørcæhu Oja, çha di zä da hyaspabi ra güenda yø ja'i 'bu'a nximhäi 'mø?

⁷ Pe xi'mø mmannä fēhñ n'na, ja di nequi p'u ngue nuna Oja i tate xandønho rá hya, porque hñjam'mø di fēhñ Oja, çua sä ga emhmæ ngue ya hñni 'yup'u da hasca ra güenda ma ts'oquihu na Oja 'mø? ⁸ Ya sätho ngue man'na xants'o te ga øthu 'mø, n'namhmu ngue da zä ga mamhmu ngue di honnbahu ha di nequi ngue xandønho Oja. Nuna ra hya naya, i 'bu i'da yø ja'i di yajpagui ngue engui ngue ngu'a ra hya di

xänbæte. Pe himma juani ngue xants'o te di xänbæte. Nuya yø ja'i mman'a ra hya'a, guehya yø ja'i ni 'yup'u da ma ra castigo ya.

⁹ Xi ya 'mø, çua man'na tate xanho'u yø judío ngue gätho mi'da yø ja'i ya 'mø? Nu'a ra hya'a, hñda zä'a. Porque ya di mmangä ngue ngu'u yø judío, ngu'u hingyø judío, gä ja yø ts'oqui. ¹⁰ Nup'u ja ra Maca Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue ena: "Hñjonni ja'i di pøni ngue xtanho te ga 'yo, ni xinga n'na nc'ei. ¹¹ Hñjonni ja'i di pøni ngue di tñi hanja ra hya. Ni xinga n'na nc'ei di pøni ngue da hyon'Oja. ¹² Gätho yø ja'i ya xa hyēp'u Oja. Porque xøge ga rá m'medi ga 'yo. Hñjongui pøni ngue xtanho te øt'e, ni xinga n'na nc'ei. ¹³ Nu'mø bi nya yø ja'i, tengutho 'mø bi ma nts'ots'i p'u o ra ánima, njapu ga nts'o ra hya pønna ne. Gä ra fēhñ ga ya. Ra ndate n'youi yø hya pønna ne ra ja'i, tengutho ra pozu 'mø bi za ra ja'i n'youi ra ndate p'u ha sa. ¹⁴ Hønra ts'ate ga ya, hñjam'mø di ya manho. ¹⁵ Hønra nthote nne. ¹⁶ Nup'u ha ni ma, gä ra nts'onj øpa yø ja'i. ¹⁷ Nu'a da japi ngue hñdi nsahyø ja'i, hingui padi ha rá nja'a ra hya'a. ¹⁸ Ni xinga gue'a di so yø mmæi ngue da nu mansu Oja".

¹⁹ Nuna ra hya nt'ot'i p'u ja rá ley Oja. Janangue nuyá, hingui sä ngue to da 'yēna ngue hñ'yua rá ts'oqui. Porque nu'a te ra hya mmanna ley, i mman'a te ga 'yo yø ja'i ca'a ra ley'a. Guehna ra hya mman'Oja na ngue gätho yø ja'i 'bu'a nximhäi, gä ja yø ts'oqui. ²⁰ Nu'a te gä ra nho di manda ra ley ga 'yo yø judío, hñjongui pøni ngue di øt'e. Janangue nuyá, nu to ena ngue ga 'yo'a te di manda ra ley, pe hñga gue'a di nyannä te'a. Porque Oja bi unna ley para ngue ga pahmu ngue ja ma ts'oquihu.

²¹ A nuyá, ra hoga 'da'yo hya i mma ha rá nja ra hya ngue di hoga ma ts'oquihu Oja. Ya di nequi ngue bi hogatho ma ts'oquihu Oja, hñga gue'a ra ley ga 'yo yø judío i nhohmä ts'oquihu. Nup'u ja ra ley, nu'u yø pøngahya Oja bi 'bet'o ra hya ngue da zønna pa da yanju Oja. ²² Nuna Oja, di hoga ma ts'oquihu 'mø ga ec'ei hu ngue ya bi yanju ra Jesucristo. Hønt'o bi zä ma ja'i da 'yēc'ei, di hojpabi rá ts'oqui. Porque gätho yø ja'i, mahyonitho ngue guehna Oja di hojpabi yø ts'oqui. ²³ Porque gätho yø ja'i, gä ja yø ts'oqui. Hñjongui pøni ngue di øt'a te ra nho i nne Oja ngue da 'yøtyø ja'i. ²⁴ Nuna Oja, ra matetho bi 'yøt'e ngue bi hoga ma ts'oquihu. Porque ra Jesucristo gue'a bi gurca ma ts'oquihu'a. ²⁵ Nuna Oja, bá penhna Cristo para ngue yø hmi yø dä yø ja'i p'u da tho. Bi du ngue di hojpa yø ts'oqui gätho yø ja'i da 'yēc'ei. Nu'mø mi du ra Cristo, ya bi nequi hanja ra hya ngue ya bi nhohyø

ts'oqui yò ja'i. Nu'mò yò pa xa thogui, xa nzerpa yò ja'i na Oja, himbi manhna castigo ngue yò ts'oqui xa 'yòt'a m'met'o. ²⁶Pe nuya ngue ya bi dù ra Cristo, ya di nequi ngue njut'i gátho yò ts'oqui yò ja'i. A nuyá, ya dí haxhñ njuani ngue Oja, njuanthi ra ts'ut'abi øt'e, nu te'o gátho ãc'ei ra Jesucristo, gue'u di hojpa yò ts'oqui'u.

²⁷Xi ya, çhapu di nequi yò hya'u di 'yets'i, ãna ngue ja tema nho bi 'yòt'e ngue i nhohyò ts'oqui ya? Ya hinda di nequi'a ya. Porque nu'a i nyanma tehu, hinga gue'a ngue ga øthua te mmamp'u ja ra ley'a. Sinoque nu'a i nyanma tehu, gue'a ma nt'ãc'ei hu ja'a. ²⁸A nuyá, ya dí nnuhu ngue nu'a i nhohma ts'oquihu, hinga gue'a ngue ga øthua yò hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judío'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da t'ãc'ei ra Jesucristo'a.

²⁹Xi Oja, çua ãn'a ngue hont'u yò judío yò Oja'a? Çuangui mman'Oja ngue 'ne'u hingyò judío yò ja'i Oja? Majuani ngue xquet'a 'ne'u. ³⁰Porque nuna Oja, 'dase na. 'Ne guehna di hojpi gátho yò ja'i da 'yãc'ei ra Jesucristo na, ngu yò judío, ngu'u hingyò judío, gá di hojpi. ³¹Xi ya, ngue ja ma nt'ãc'ei hu, çua da zá ga emhmu ngue ya hinga øthua te ra nho mmamp'u ja ra ley ya'mò? 'Yo gui mman'a tengui'a. Hante gue man'na gue'a di zãp'u ga øthua te mmamp'u ja ra ley'a.

4

¹Xi ma mboxitahu ra Abraham, çte 'be'a bi 'yòt'e ngue Oja bi hojpa bi yò ts'oqui? ²Nu'mò ngue ra Abraham ja tema nho bi 'yòt'e janangue Oja bi hojpa bi yò ts'oqui, ya sãp'u da 'yãna di 'yãx'mò. Pe pa Oja ngue hingui sã di 'yets'i. ³I mmamp'u ja ra Macã Libro ha bi nja ngue Oja bi hojpa bi ra Abraham ngue ãna: "Ra Abraham bi 'yãc'ei ngue di nja'a te ra hya xi Oja. Nu'a i 'yãc'ei p'uya, Oja bi hojpa bi", i ãna. ⁴A nuyá, nu'mò ngue to øt'a n'na ra 'befi, nu'a ra nzãbi ma t'unnj, ya hinga matetho t'ørpe ngue'a te ma t'unnj, sinoque thupi. ⁵Pe Oja hingui ãnju ngue ja tema 'befi ga øthua ngue di hoga ma ts'oquihu. Porque Oja, ra matetho bi 'yòt'e ngue bi hoga ma ts'oquihu. A nuyá, hõntho ga ãc'ei hu ngue Oja di nja'a te bi ma. ⁶Ra David bi ma ngue ra mmenthi di nthuei yò ja'i nu'u di hojpa bi Oja, madague'a hingui øt'e gátho'a te ra nho ja ngue da 'yòt'e. ⁷Bi 'yãna: "Ya ra mmenthi bi nthuei yò ja'i, nu'u di punnbabi Oja. Ya hinda japra castigo ngue yò ts'oqui xa 'yòt'e. ⁸Ya ra mmenthi to bi nthuei yò ja'i nu'u ja yò ts'oqui 'ne di hojpatho Oja yò ts'oqui", i ãna.

⁹Xina ra mmenthi na, çua hõndyò judío mmpya yò do'yo di nthuei na ra hya na? Nu'a, hìn'na'a. Sinoque 'ne'u yò ja'i hinga mhmpya yò do'yo di nthuei na ra mmenthi

na. Porque dí xi'ãhu ngue ra Abraham bi 'yãc'ei ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yãc'ei p'uya, gue'a i hojpa bi Oja'a. ¹⁰Xi'mò mi ma mahojpi ra Abraham, çua ya mhmpya, ua gue tobe himmani hmepya 'mò mi ma mahojpi? Nuna, bi ma mahojpi hante ngue da hmepya. ¹¹M'mefa p'uya, ra Abraham bi njapra hmepya ngue ra circuncisión, gue'a bi nørpa hmepya Oja ngue ya bi hojpi ngue bi 'yãc'ei. Janangue nuyá, guehna ra Abraham i nørpa papá to gátho ja yò nt'ãc'ei ya. Madague'a hingui n'youi ra hmepya ngue ra circuncisión, pe Oja di hojpi. ¹²Xquet'a ra Abraham guehna bi nørpa papá'u to gá bi njapra hmepya ngue ra circuncisión. Pe hinga hõntho bi nørpa papá ngue n'youi ra hmepya, sinoque bi nørpa papá ngue bi ãnnbabi ra nt'ãc'ei bi nja ra Abraham hante ngue da hmepya.

¹³Nuna Oja, bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham ngue nu'u yò mbom'meto, di t'unna hai da gohmú gá rá nguñ nximhai. Pe hinga i t'unna hai da gohmú ngue da t'embí bi 'yòt'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley. Nu'a, hìn'na'a. Sinoque bi 'yãc'ei ngue Oja bi hojpa bi yò ts'oqui, janangue bi t'un'na ra hai da gohmú. ¹⁴Nu'mò di t'ãnju ngue jatho ga øthua te gá mmamp'u ja ra ley, ja di n'nacju'a te ra hya di yat'a Oja, ya hinte ni bõntho ma nt'ãc'ei hu 'mò. Xi mmangu'a ra hya di yat'a Oja p'uya, xquet'a hinte ni bõntho 'mò, porque gá ja yò ts'oqui yò ja'i. ¹⁵'Ne nu'a ra ley, ra castigotho n'youi'a. Nup'u hapu faði tema hya mman'a ley, ya pahyø ja'i ngue ja yò ts'oqui, porque hingui øt'e te mmamp'u ja ra ley.

¹⁶Nuna ra hya di yat'a Oja, i mma ngue gue'u yò ja'i da 'yãc'ei, di japi. Ya di nequi p'uya ngue Oja ra matetho bi 'yòt'e ngue di japi to da 'yãc'ei. Hingui mman'Oja ngue da hõnt'u to da 'yòt'e te mmamp'u ja ra ley di japi. Porque ra ja'i ja rá nt'ãc'ei tengutho rá nt'ãc'ei bi nja ra Abraham, ya guehna ra Abraham i nørpe ngue rá papá ra 'yãc'ei. ¹⁷Guehna i nne da man'a hya bi xi Oja ra Abraham ngue bi 'yãmbi: "Agué Abraham, ga øt'a ngue gui cohi grã papá ya. Porque xangu ni basi di nxandi gá rá nguñ nximhai", bi yãmbi. Nuna ra Abraham bi 'yãc'ei te bi man'Oja, porque Oja i sã da 'yòt'e ngue di ãnnate'u to ya xa ndu. Ximmi sã da 'yòt'e ngue di m'mu'u yò basi tobe hingui 'bui.

¹⁸Ra Abraham bi xi Oja ngue di m'muhrã basi, nuna rá basi di m'mui, di nxandi ndap'u bi zá gá ra ximhai. 'Ne hingui sã di 'bede hangu ga ngu. Ra Abraham himbi baði ha di zá di nja na ra hya na, pe nu'a te ra hya bi xi Oja, bi 'yãc'ei ngue di nja. ¹⁹Ra Abraham rá nzegui ya mmemi 'bu'a

n'na ciento njeja. Ra Sara p'uya, xquet'a ya ra bɔdac'ei. Ya xi thohyɔ pa p'u xti m'muhrá basí. Pɛ ra Abraham himbi 'bɛhrá nt'ɛc'ei bi nja. ²⁰ Hinjam'mø bi nyobeni. Sinoque n'nat'a bi beni ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Bi hya ra ts'edi ɛc'eitho ngue di m'muhrá basí xi xi Oja ngue di m'mai. Janangue ɛspatho Oja. ²¹ Nuna ra Abraham ya man'natho di segura p'uya ngue Oja i ja rá ts'edi da 'yot'a te gáma hya di yat'i ngue di nja. ²² Nuna rá nt'ɛc'ei bi nja ra Abraham, guehna i hojpati Oja yø ts'oqui mi ja na.

²³ Nu'mø mi ma nt'oti ra hya ngue ya bi ma mahopi ra Abraham, hin'i ma nt'oti na ra hya na ngue hontho da hnu manho ra Abraham. ²⁴ Sinoque bi ma nt'oti na ra hya na, ja ga pahmu p'u ngue Oja xquet'a di hogah 'mø ga ɛc'eih na Oja bi 'yot'e ngue bi bennate ma Hmuha Jesucristo 'mø mi du. ²⁵ Nuna ra Jesús, bi n'unj bi tho ngue bi gurca ma ts'oquih. M'mefa p'uya, bi bennate. A nuyá, gue'a i hogah Oja'a ya.

5

¹ Ya bi nhohma ts'oquih ngue dá ɛc'eih na ma Hmuha Jesucristo. Conná guehra Jesucristo ya dá nhopah Oja. ² Ya dá tinnbah rá mate Oja ngue dá ɛc'eih ra Jesucristo. 'Nɛ dadi johyah ngue bá ɛp'u ra pa ga nnuh'a rá nho di un'Oja. ³ Pɛ hinga høndra nho di un'Oja gdá johyah ya, sinoque 'ng'mø di sáhu rá n'u jatho ga johyah. Porque nu'mø sá rá n'u n'na, ja fap'u ngue seti hangu rá n'u sá rá ja'i. ⁴ Nu'mø di seti hangu rá n'u di thohmu, ya nnu manhoju Oja 'mø. A nu'mø ya nnu manhoju Oja p'uya, ya di pahmu ngue bá ɛp'u ra pa ga nnuh'a rá nho di unj. ⁵ Nuna rá nho ja ngue di n'nacj, hinga fehnitho na. Porque ya bá 'bennagah rá Espiritu Santo ga n'yohu, gue'a xoga má mmuih ha gdá pahmu ngue majuanj di macju Oja'a.

⁶ A nuju, hinda zá ngue ga honsɛ ha di nyamma tehu. Pɛ bi zønna pa bi nja'a te bá sán'Oja, ngue rá Cristo bi du conná guehma ts'oquih. ⁷ Conque nuju, hinjonni ja'i di pøni da 'yenná te da tho conná guehra mmic'eiu, madague'a ra hoja'i'a ja ngue da tho. Pɛ rá nzegui 'bui te'o da 'yenná te da tho conná ngue'a rá ndø hoja'i. ⁸ A nuyá, di nɛquj xanho ngue di macju Oja, porque rá Cristo bi du conná guehcj, conque ja má ts'oquih. ⁹ Ra Cristo ya bi du ngue bi hoga má ts'oquih. Janangue nuyá, man'natho di haxhu njuanj ngue ya bi yanju p'u ja rá castigo di nja'mø rá nzegui. ¹⁰ Conná guehma ts'oquih, mama nsuih Oja. Pɛ bi 'yot'Oja ngue da nhopah conná ngue'a i du rá Ts'ant'u. A nuyá, ya dadi n'amigohu Oja ya. Ya man'natho di haxhu njuanj ngue hingu ɛncju rá Cristo, sinoque 'bui ngue da

yanju p'u ja rá castigo. ¹¹ Pɛ hinga hontho ga johyah ngue ya bi yanju p'u ja rá castigo, sinoque má datho dadi johyah ngue ya dá nhopah Oja conná guehna má Hmuha Jesucristo.

¹² Nuna ja rá ximhai, n'na nc'eitho rá mædi bi 'yotra ts'oqui. Ja bá fap'u ra ndate p'uya ngue'a rá ts'oqui bi nja. Janangue nuyá, nu gátho yø ja'i 'bui, gá i tu porque gá øtra ts'oqui. ¹³ Nu yø ja'i bi m'mai hante ngue da fahra ley bi 'yotra Moisés, gá bi 'yotra ts'oqui. Nu'u yø ja'i'u, hingu sá da 'yena ngue hingu padj ndana'a rá nho ja ngue da 'yot'e. ¹⁴ Di nɛquj ngue rá ts'oqui bi 'yotyø ja'i, porque gá bi du. Rá mæditho rá Adán bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya gátho mi'da yø ja'i bi 'yotra ts'oqui, madague'a ngue hinga 'da'igui ra ts'oqui bi 'yotra Adán.

Nu'a te rá ts'oqui bi 'yotra Adán, gue'a bi ts'oni gátho yø ja'i'a. Pɛ m'mefa bi m'muha Cristo, guehna bi 'yørpabi rá nho yø ja'i na. ¹⁵ Ja uana te bi nja ngue rá Adán bi 'yotra ts'oqui, ximmi ja uana te bi nja ngue'a rá mate Oja bi 'dacju. A nuna rá Adán, mi zá mi 'yotra ts'oqui, xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue bi du. Pɛ nuna rá Jesucristo guehna bá hannabi rá mate Oja, 'nɛ xandøngu yø ja'i bi tocabi ngue di nyani. Man'na ja ts'editho te bi 'yotra Jesucristo ngue rá Adán. ¹⁶ Nu'mø mi mædi bi nja rá ts'oqui, bi man'Oja ngue nu'a rá ts'oqui, di nja rá njut'i ngue rá castigo. Pɛ nu'mø ya mandøngu dyø ja'i øtra ts'oqui, nuna Oja bi má ngue da 'yotra mate di nhopathou yø ja'i ja yø ts'oqui. ¹⁷ Co nuna n'na nc'ei bi 'yotra ts'oqui, m'mefa p'uya, gátho yø ja'i ja ngue da tho rá ndate. Pɛ nu to gá di nthui rá mate Oja ngue di punba yø ts'oqui, di t'unna 'da'yo te conná guehra Jesucristo.

¹⁸ Nuna rá Adán bi 'yotra ts'oqui, gátho yø ja'i mi ja ngue da ma rá castigo. Pɛ nuna rá Jesucristo bi 'yotra nho, gátho yø ja'i ja ngue di tocabi da ma mahopi yø ts'oqui 'nɛ di nthui ra 'da'yo te. ¹⁹ Ra Adán himbi 'yot'e te bi xi Oja, mandøngu dyø ja'i bi gohi ngue yø 'yot'its'oqui. Pɛ ra Jesucristo ngue bi 'yot'e te bi xi Oja, ya mandøngu dyø ja'i di tocabi ngue di hojpati Oja.

²⁰ Nuna rá ley, bi ma nt'oti para ngue man'na gdá padj ngue ja má ts'oquih. A nuyá, nu'mø di padj ngue xangu má ts'oquih i ja, ya man'na gdá pahmu ngue nuna rá mate Oja bi 'dacju, má datho ngue xangu na. ²¹ Janangue nuna ra ts'oqui xa bennga má mmuih, gue'a bá hannagah rá ndate'a. Pɛ nuyá, ngue ya bi bennga má mmuih rá mate Oja ya, guehna bá hannagah rá 'da'yo te naya, ngue ya bi ma mahoqui má ts'oquih conná guehma Hmuha Jesucristo.

6

1 ¿Ndana cxa ja ngue ga othu ya'mo? ¿Ua sa ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui n'namhma ngue nuna Oja man'na xangu ra mate di 'dacju? 2 Nu'a, hingui sa'a ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui. Sinoque ya bi zep'u'a te ra ts'oqui xta othu m'met'o. ¿To go ena ngue ga sigue ga othu yo ts'oqui? 3 ¿Ua hingui pahma ngue nu to gatho ya da nxixyaha, ya da mbentha ra Jesucristo? Nu'a i du'a, xquet'a tengutho m'o ya da tuh. 4 Nu'mo ma nxixyaha, ya di or'ma guendaha ngue ya bi zep'u'a ra nts'o xta othu m'met'o. Entho ya bi ma nt'aguigaha tengutho ra Cristo ngue bi t'agui. Pe nuna ra Cristo conná ts'edi rá Papá bi japi ngue bi bennate p'u bi t'agui. A nuju ya, tengutho m'o ya da bennateha ngue ma'da'yo da m'mahma. 5 Porque nu'mo di othu ra guenda ngue ya da tuh tengutho ra Cristo ngue bi du, xquet'a ya di othu ra guenda ngue ya ma'da'yo hondá m'mahma tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo bi m'mai.

6 Nu'mo mi 'domba ja ra pont'i ra Cristo, tengutho m'o ngue ma do'yoha bi 'd'omi. Porque ya bi zep'u yo ts'oqui xta othu m'met'o, ya hinni mantho di mandagaha ra ts'oqui tengutho m'o gdi ot'e ngue ma hmuha'a. 7 Porque nu ra ja'i otrá guenda ngue bi du rá do'yo, ya bi hyep'u ra ts'oqui. 8 Pe nu'mo di or'ma guenda ngue ya da tuh m'o mi du ra Cristo, ya di ec'elha ngue ma'da'yo hondá m'mahma tengutho ra Cristo ngue ma'da'yo hombi m'mai. 9 Porque di pahma ngue nu'mo mi du ra Cristo, bi bennate, ne ya hinni mantho da du. Sinoque 'bai para zantho. 10 Ra Cristo n'na nditho bi du conná ngehyo ts'oqui yo ja'i. A nuya ngue ya 'bai, ga 'buhya ngue orpabi rá páhá Oja. 11 Da guecju ya, ma ga njathu p'uya, ga othu ngue ya bi zep'u ra ts'oqui ngue ya ma n'yoha ra Jesucristo. Ya gdá 'bahma'a ya ngue ga orpaha rá páhá Oja.

12 Janangue nuyá, mente yo pa di 'bahma ua ja ra ximhai, ya hinni mantho ga unhu ra 'yu'a ra ts'oqui. Hinga nneha ngue da dajpahua'a tengué rá páháse ma do'yoha. 13 Hinga unna 'yu ma mmuihu ngue ga othu ra nts'o. Sinoque ma ga unna mmuihu Oja ngue ra nho ga othu. Porque ya ma'da'yo hondá m'mahma. 14 Nu'a ra ts'oqui xi bennga ma mmui ngue madi mandagaha, ya hinni mantho di mandagaha'a ya. Nu'a ra ley mi haxra guenda ngue ma ts'oquihu, ya hinni mantho hascahu ra guenda'a ya. Porque Oja, ra matetho bi 'yot'e ngue bi yangthogaha.

15 Ya bi nyamma tehu, pe hinga gue'a ngue ga othu te ga mmamp'u ja ra ley i nyamma tehu. Sinoque Oja ra matetho bi 'yot'e ngue

bi hoga ma ts'oquihu. Xi ya, ngue ya bi ma mahoqui ma ts'oquihu, ¿ua sa ga sigue honga othu yo ts'oqui? Nu'a ya hin'na'a. 16 Ya gui pahma ngue nu'mo ga homma hmu di mandagaha, ya di oha rá 'ye'a ma hmuha. Janangue nuyá, nu'mo ga ot'e ngue ma hmuha'a ra ts'oqui, ya jatho ngue ga tuh m'o. Pe nu'mo ga ot'e ngue ma hmuha Oja, ya di hoga ma ts'oquihu. 17 A nugá, dadi ja mamadi Oja porque ya ga hyehma p'u ra ts'oqui xi bent'a ni mmuihu. 'Ne ya ga unni mmui ga 'yec'el'a ra hya bi san'nahu. 18 Ya bá njot'aha p'u ja ra ts'oqui. A nuyá, ga gue'a ra nho guinnope ni hmuha ya. 19 Nuna ra hya di mmanga, di honi te nna hyeipa ra hya, n'namhma ngue da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya. A nuyá, nu'mo yo pa xa thogui, xcá unhu ra 'yu'a ra nts'o ngue mi tap'aha, mathoguihu yo ts'oqui xcá 'yothu. Pe nuyá, dami unni mmuihu ngue ga ra nho gui 'yothu ya. Janangue nu'a te ga gui 'yothu, da gue'a te rá 'befi Oja gui 'yothu.

20 Nu'mo yo pa xa thogui ngue ga ra nts'o xta othu, hinni padi ga othu ra nho. 21 ¿Teni 'be'a dá tahma ngue'a ra nts'o xta othu? Porque ra 'be'isátho te xta othu. Gá ra ndate bá n'youi. 22 Pe nuyá, ya da pomhu p'u ja ra ts'oqui ya, ya yo mafigaha Oja ya. Janangue ya yo ja'igaha Oja 'ne ya di 'dacju ra te para zantho. 23 Nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. Pe nu'a di un'Oja, gue'a ra te para zantho di 'dacju rangue di n'yoha ma Hmuha Jesucristo.

7

1 Ague ma zi cu'aha, ya gui pahma ngue ra ley i ja, i ja rá ts'edi ra ley ngue di manda ra ja'i mente 'bai. Pe nu'mo bi du ra ja'i, ya hinni mantho di manda ra ley ra ja'i. 2 Ya gui nnuha tengutho n'na ra xisu m'o bi nthati, i ja n'na ra ley hapu mma ngue hin'yu ra nt'edi da hyep'u rá damme ra xisu. Pe nu'mo ya bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi sammra xisu. 3 Pe nu'mo hondí nthatra xisu n'e 'betrá damme, ya ra ts'oqui otra xisu. A nu'mo bi du rá damme, ya bi xot'a ra ley mi ja ngue ra nthati. Ya sa di nthati mahon'a, ne ya hinga ts'oqui otra xisu ngue di nthati.

4 A nuya ma zi cu'aha, ya di otra guenda ngue da tuh p'u ja ra pont'i bi du ra Cristo. Nu'a ra ley mi sangbaha, ya bi xotrá hya'a ya. Ya hinda mandagaha ra ley ya. Ya ma n'yoha'a ra Cristo bi bennate p'u ha bi t'agui. Ya da zá ga orpaha rá 'befi Oja ya. 5 Nu'mo yo pa xa thogui, ga ra nts'o xta n'yoha. Ma pahma'a te mmamp'u ja rá ley Oja, ena man'na bi 'yannga ma mmuihu ra ley ngue ra ts'oqui ga othu. Pe nu'a ra njut'i ngue ra ts'oqui, gue'a ra ndate'a. 6 Pe ya bi xotrá hya'a ra ley madi mandagaha ya. Porque ya di othu ra guenda ngue ya dá tuh.

A nuyá, má da'yo dá m'məhmə para ngue ga ørpəhə rá 'bɛfi Oja. Guehna rá Espírítu Santo di 'dacjə rá páhə gá ørpəhə rá 'bɛfi Oja ya, pɛ h́nna øthə rá 'bɛfi Oja ngue ga s̄uhə'a te mməmp'ə ja rá nyogui ley.

7 Ngue ya dí mməngá nə rá hya nə, ʒua guí ɛmhə ngue dí mmə ngue ya h́ngui ho rá ley Oja? Nu'a, h́n'na'a. Sinoque rá ley xəndəhə. Xi'mø ngue h́ndi ja rá ley, ya h́nxca pəhmə te 'bɛ'a nə rá ts'oqui 'mø. Tenguthə mmənnə ley ngue ɛna: "Yo guí nnehmə n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmɛti", i ɛna. Janangue nuyá, dí pəhmə ngue rá ts'oqui dí øthə 'mø dí nnehmə n'na rá cosa ngue n'nan'yo to rá mmɛti. 8 Nu'mø má pəhmə te mməmp'ə ja rá ley, ɛnə mən'na bi həcjə rá ts'edi ngue dí nnehmə n'na rá cosa nu'a n'nan'yo to rá mmɛti. Mente rá pa h́mbi fədí te mməmp'ə ja rá ley, h́ndi nɛquí te 'bɛ'a nə rá ts'oqui. 9 Nugá, nu'mø h́mmarə pədí te mməmp'ə ja rá ley Oja, ya dí ɛnə ngue xəhə te dí øt'e. Pɛ nu'mø má pədí te mməmp'ə ja rá ley, bi d́nma mməi p'əya ngue h́ndi øt'e te mməmp'ə ja rá ley Oja. Ya dá pədí ngue ja ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui. 10 Porque nuna rá ley m̄i ja ngue xti 'dacra 'da'yo te 'mø xca øt'e te gá dí mada, guehna rá ley bi zənnui ngue ga mma rá castigo nə, porque h́ndá øt'e te dí mada rá ley. 11 Nu'a rá ts'oqui m̄i jagui, gue'a m̄i həcra má n'yomfɛni'a, dí ɛna ngue dá zə gá øt'e te gá mməmp'ə ja rá ley. Pɛ nup'ə ja rá ley p'əya, dá t́mp'ə mma ngue ga mma rá castigo ngue má ts'oqui.

12 Janangue nuna rá ley Oja, xəndəhə nə. Nu te gəmə hya dí mada, gəthə xəndəhə. 13 H́ngui sá gá ɛmhə ngue h́ngui ho rá ley Oja ngue i mma ngue jathə gá mmähə rá castigo. Nu'a ja ngue gđá mähə rá castigo, ngue ja má ts'oquihə. Janangue co nu'a te gəmə hya mmənnə hoga ley, gue'a guí nɛquí ngue xəndənts'o má ts'oquihə'a.

14 Dí pəhmə ngue nu'a rá ley, gá gue'a rá hoga hya bi un'Oja i mməmp'ə. Pɛ nu'ə ngue dyø ja'íthəhə, gá gue'a rá ts'oqui xə bəngə má mməihə. 15 H́ndi pədí hanja te nm̄i øt'e. Porque nu'a rá nho nm̄i nne ga øt'e, h́ngə gue'a nm̄i øt'a. Nu'a tengue h́ndi nnu mənho p'əya, go gue'a dí øt'a. 16 Pɛ nu'mø ngue 'nɛquí h́ndi nnu mənhoɛ te dí øt'e, ya dí pədí ngue nu'a te rá hya mməmp'ə ja rá ley, xəndəhə. 17 Janangue nuyá, h́ngui nne má mməi ngue dá øt'a te ya xtá øt'e. Sinoque gue'a rá ts'oqui m̄i jagui, gue'a go dí mpɛ'a ngue'a te xtá øt'e. 18 Porque dí pədí ngue h́n temə nho xtá øt'e. Nu'a rá nho nm̄i nne ga øt'e, h́mbi zə xcá øt'e. 19 H́ndá

øt'a te rá nho nm̄i nne ga øt'e, sinoque nu'a te rá nts'o h́ndi nnu mənho ngue ga øt'e, gue'a xtá øt'a. 20 Janangue nuyá, nu'mø xtá øt'a'a rá nts'o h́ndi nne ga øt'e, pɛ h́ngə dadi jagá'a, sinoque gue'a rá ts'oqui xə bəngə má mməi, gue'a go di ja'a.

21 Ngunə rá hya xtá thocə ya. Nu'mø nm̄i nne ga øtrə nho, pɛ xøgə həntrə nts'o m̄i so má mməi gá øt'e. 22 A nugui, dadi hogá'a te rá hya mməmp'ə ja rá ley Oja. 23 Nuna ja má mməi m̄i ja ua n'na rá n'yomfɛni ngue h́nm̄i nnu mənho'a te rá nho nm̄i sən̄i gá øt'e. Pɛ nuna rá hya nə, nu'a rá ts'oqui xə bəngəguí má mməi, gue'a h́mm̄i nneque gá øtrə nho'a. 24 Pɛ həcate yø ja'í njap'ə. ʒTe'o dá zə dá yan̄i ngue h́nda thətrə castigo ja ngue dá thogui? 25 Porque conná n'yomfɛni rá ja'í i nnu mənho'a te rá nho mməmp'ə ja rá ley Oja. Pɛ nu rá do'yo rá ja'í, gá gue'a rá páhə rá ts'oqui i nne dá 'yørpe. Pɛ dadi ja məm̄adi Oja ngue má Hmuhə Jesucristo go bi zə bá jəgəhə p'ə ja rá nts'o'a.

8

1 A nuyá, ngue ya má n'yohə rá Jesucristo ya, ya h́ngə mmähə rá castigo ya. Porque nu to n'youi rá Jesucristo, ya bi n'un̄i ngue gue'a rá Espírítu Santo dá xənn̄i te dá n'yo. Ya h́nni mənho ngue øtrə nts'o m̄i ja rá mməi m'met'o. 2 A nuyá, i ja rá ts'edi rá Espírítu Santo ngue di 'dacjə rá 'da'yo te ngue mən'yohə rá Jesucristo. Ya bá jəgəhə p'ə ja rá ts'edi rá ts'oqui madi mənəgəhə, ya bi yan̄jə ngue rá castigo m̄i ja ngue ga thohmə. 3 Dá pəhmə hanja'a rá ley Oja, pɛ h́mbi hyət'i bi gəgəhə p'ə ja rá ts'edi rá ts'oqui'a rá ley. Porque h́mbi zə dá øthə gəthə'a te gəmə hya dí mada rá ley. Pɛ nuna Oja bi yan̄jə. Bi 'yøt'e ngue bi njə'í rá Ts'ənt'ə bá pənhua. Bi hn̄u ngue rá ja'í, pɛ h́mbi 'yøtrə ts'oqui. Guehna bi tho nə ngue bi gurcə má ts'oquihə. Bi h̄yɛpəbi rá ts'edi rá ts'oqui xi bəngə má mməihə. 4 Ngunə bi 'yøt'e, porque bi nepe ngue gue'a rá Espírítu Santo dá gəgəhə rá 'yu gđá n'yohə, n'nəhmə ngue dá zəp'ə gá øthə rá nho mməmp'ə ja rá ley. Pɛ nu'a rá nts'o m̄i ja má mməihə m'met'o, ya h́ngui sá ngue n̄i mənho gá øthə'a ya.

5 A nu rá ja'í ngue rá n'yomfɛniɛ jəquí te ga 'yo, hənt'a te rá nts'o ga 'buh̄yø ja'í di ja ndum̄m̄i ngue øt'e. Pɛ nu rá ja'í ngue gue'a rá Espírítu Santo di unna hoga n'yomfɛni gá 'yo, gue'a rá ja'í ngue həndrá páhə Oja di ja ndum̄m̄i ngue øt'e. 6 Janangue nuyá, nu to di ja ndum̄m̄i ngue dá 'yøtrə nts'o gá 'buh̄yø ja'í, dá ma rá castigo. Pɛ nu rá ja'í di ja ndum̄m̄i ngue gue'a rá páhə Oja dá 'yørpe, gue'a rá ja'í hu rá mməi ngue di t'unna 'da'yo te'a. 7 Nu yø ja'í ngue həndrá nts'o di ja ndum̄m̄i ngue øt'e, guehya yø

nsaiui Oja ya. Porque hingui nne da 'yɛc'ɛi te mmamp'u ja rá ley Oja. Ni xingá gue'a Oja di sá ha di 'yɛc'ɛi. ⁸ Janangue nuyá, nu'u yø ja'i ngue hõndra nts'o di ho da 'yøt'e, guehya hingui nnu manho Oja te ga 'yo ya.

⁹ Pɛ nuju ngue ya dá hehmu p'u rá nts'o, gue'a rá Espiritu Santo i cágha ra 'yu nna 'yohu. Porque rá Cristo bá penhna Espiritu Santo ngue di n'youi te'o gá ɛc'ɛi. A nu yø ja'i ngue hingui n'youi rá Espiritu Santo, guehya yø ja'i hingui ɛc'ɛi rá Cristo ya. ¹⁰ Nu ma do'yohu, ya bá ɛp'u ra pa dá du ngue rá ts'oqui i ja. Pɛ ngue di n'yohu rá Cristo, nu má tehu di sigue di m'mutho, porque ya bi hoga má ts'oquihu Oja. ¹¹ Nuna Oja bi japi bi bennate rá Cristo 'mø mi du. Xquet'a dá japi di bennate má do'yohu 'mø ya xtá ndu, porque ya di n'yohu rá Espiritu Santo.

¹² Ague má zi cu'ahu, i ja ts'editho ga øthu'a te ra hya xánngha rá Espiritu Santo. Ya hinda dajpahu rá nts'o so má mmáihu. ¹³ Porque nu'mø ga sigueho rá nts'o xtá øthu m'met'o, ya ga mmähá rá castigo. Pɛ nu'mø ga øthu'a te xánngha rá Espiritu Santo, ngue ga hehmu p'u rá nts'o, ya di 'dacju rá 'da'yo te para zantho.

¹⁴ A nuyá, nu to gátho ga ya 'yo'a te rá hya xánnbabí rá Espiritu Santo, gue'a yø basi Oja'u. ¹⁵ Ya má n'yohu rá Espiritu Santo ya. Ya hingui ja ngue hõnga nsuhu ya, tengutho n'na rá ja'i 'mø su rá hmu. Porque majuaní ngue ya yø basigahu Oja ya. Nuna rá Espiritu Santo di n'yohu, guehna annga má mmáihu ná ngue di ɛmpha Oja: "Má Papá!", di ɛmpha. ¹⁶ A nuna rá Espiritu Santo di n'yohu, guehna øt'e ngue di páhmu p'u ja má mmáihu ngue ya yø basigahu Oja na. ¹⁷ Pɛ ngue ya yø basigahu Oja ya, xquet'a di tocagahu'a rá nho di yat'Oja di uní. Tengutho rá nho di t'unna Cristo, ngut'atho di n'nacju. A nuyá, nu'mø di nne di n'nacju ná rá nho di t'unna Cristo ya, pɛ gue'mø ga n'unj ga sáhu rá n'u tengutho rá n'u bi zä rá Cristo.

¹⁸ Ma ga ør'ma güendahu ya, ngue zits'urbu di sáhu rá n'u ya, porque nu'a rá nho di 'dacju Oja m'mefa, má datho xandõngu'a. ¹⁹ Nu te gáma cosa bi zän'Oja ngue ja ua ja rá ximhäi, a nuyá, i ndømatetho asta gue'mø dá zõnna pa xa nzän'Oja ngue di unna nho yø basi. ²⁰ Porque Oja bi hocra ximhäi, pɛ bi nts'om'mø mi man'Oja ngue di njpara castigo'a rá ts'oqui bi 'yøtra Adán. Pɛ xquet'a Oja bi zänni ngue da 'yehra pa mahõnda gom'da'yo rá ximhäi. ²¹ Gue'a rá pa'á ngue ya hinní mantho di nja rá ndate'a rá ximhäi'a. Ya hindí nts'on'yø cosa nu'u ja yø te. Nuyá yø hya ya, gá guehya di nja'mø bi zõnna pa di unna nho yø basi Oja ya. ²² A nuyá, di páhmu ngue nu'a te gáma cosa

ja ua ja rá ximhäi, gá sá rá n'u, i dants'i tengutho 'mø bi zõnna ora di m'mährá basi n'na rá xisu i sá rá ndate, i njarbatho yø cosa ja ya. ²³ Nɛ hinga hõnt'a te ja nximhäi sá rá n'u, xquet'a 'nɛcju di nnehu ngue dá tho'a rá n'u di sáhu, dá 'yehra pa ngue dá gom'na'yo má do'yohu. Ya di nɛquí ngue dyø basigahu Oja p'uya. Madague'a ngue ya di n'yohu rá Espiritu Santo, pɛ di nne ga nnuhu te gáma nho di nja m'mefa. ²⁴ A nuyá, ya di ɛc'ɛihu ngue di nja'a te mman'Oja, janangue bi yanju. Pɛ xi'mø ngue ya bi nja te mman'Oja, ya hingui ja ngue te nimantho ga tømhmü 'mø. ²⁵ A nuju, di tømhmü'a te ja ngue di nja m'mefa. Ma ga sethu'a te gá rá n'u di thomhmu, asta gue'mø di nja'a te di tømhmü di nja.

²⁶ A nujá, nu'mø di nne ga mmat'Ojahu 'nɛ hindí padí te ga xihmu Oja, go rá Espiritu Santo i fáxte. Madague'a rá jats'itho nna bɛmhmü Oja, pɛ rá Espiritu Santo go øt'a ngue i cohi ngue rá mhmat'Oja'a rá hya hingui pøts'e ga mmamhmu. ²⁷ Porque nuna Oja, ya padí temá hya ja mbo má mmáihu. I tünj temá hya i nne dá manna Espiritu Santo. Porque nu'a te rá nne Oja ngue di ts'ofø, go rá Espiritu Santo'a äpra mate Oja conná nguecju.

²⁸ Di páhmu ngue nu to gá dadí mahmu Oja, gue'mø xanho ogue xan'u te di thõhmü, pɛ Oja honí ha gui japi ngue dá 'yørcahu rá nho. Porque ya xpa nzänn'Oja tengu ga cohmu m'mefa. ²⁹ Hante ngue di nhõhra ximhäi, nuna Oja ya padí te'o ja ngue dá 'yɛc'ɛi m'mefa, guehya yø ja'i bi zännbi ngue dá gohi tengutho rá Ts'ant'u Oja ya. Janangue nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna 'bet'o ná ngue di ncuui gátho yø 'yɛc'ɛi. ³⁰ Nuna Oja, ya mam'met'o xpa nzänni te'o ja ngue dá zofø, guehya yø ja'i bi zohya. A nuyá yø ja'i bi zofø, ya bi hojpabi yø ts'oqui. Nuyá yø ja'i ya bi hojpabi yø ts'oqui, bá ɛp'u rá pa dá gohyø ja'i tengutho rá Ts'ant'u Oja.

³¹ ¿Ndana man'na rá hya ja ngue ga mmamhmu 'mø? Ya má amigohu Oja ya. Nu te'o nne dá zɛcju ya, ya hinte di muui'u ya. ³² Nuna Oja himbi nuyá rá mmüi ngue bá penhna rá Ts'ant'u ngue bi du conná ngueju. Ja di haxu p'u njuaní ya ngue nu te gáma hya bi man'Oja ngue di 'dacju, di 'dacju'a. ³³ Gátho gahu, ya xa huanngahu Oja, ya hingui sá to dá 'yɛmbi ngue nni mantho ja má ts'oquihu. Porque gues: Oja bi hoga má ts'oquihu. ³⁴ Ya hinda zä to dá 'yɛna ngue ga mmähá rá castigo. Porque ya bi du rá Cristo conná ngueju, 'nɛ bi bennate, ya bí 'bɛp'u ja rá n'yɛi Oja ya. A nuyá, gue'a zant'a má máxtehu p'u ha 'bɛ Oja'a ya. ³⁵ Ya hinte dá zä dá hyaquí te gui macju rá Cristo. Madague'a ga sáhu rá n'u, pɛ ngutho di macju rá Cristo.

Ogue tɔ mɔ mmɔihɔ, pɛ ngutho dɔ maɕɔ. Ogue saɕɔ yɔ ja'i, pɛ ngutho dɔ maɕɔ. Ogue hɔn'ya te ga sihɔ, pɛ ngutho dɔ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue hɔn'ya rɔ ulu ga hehɔ, pɛ ngutho dɔ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue dɔ 'bɔmma n'uhɔ, hɔngui nne ha dɔ nuhɔ yɔ ja'i, pɛ ngutho dɔ maɕɔ rɔ Cristo. Ogue ya ja ngue dɔ thoju, pɛ ngutho dɔ maɕɔ rɔ Cristo. ³⁶ I nt'ot'i p'u ja rɔ Macɔ Libro rɔ hya ngue ɛna: "Di ɛc'ei yɔ ja'i ngue dɔ ɛc'ei'ahɛ, n'na pa ngu n'na pa i nne dɔ hoyoje. ɛntho ho dɛ'yo yɔ ja'i p'u ga mbɛni", i ɛna. ³⁷ Madague'a ga sɔhɔ rɔ n'u 'mɔ ngue dɔ thohmɔ tengu ya yɔ hya ya, pɛ ma ga hahmahɔ rɔ ts'edi'a te guɔ maɕɔ rɔ Cristo. ³⁸ Janangue ma ga segurahɔ ngue nuna Oja zant'a dɔ maɕɔ na. Ya hɔnda zɔ dɔ hyac'a te rɔ n'u dɔ thohmɔ mɛnte dɔ tehɔ. Ni xinga gue'mɔ dɔ thoju. Ni xinga guehyɔ anxɛ dɔ zɔ dɔ hyaqui. Ni xingra zithu dɔ zɔ dɔ hyaqui. Porque Oja dɔ maɕɔ rɔ pa ja p'uya, daguehɔ pa dɔ 'yɛp'u dɔ maɕɔ Oja. ³⁹ Nu te gɔtho bi hoc'a Oja, ngup'u mahɛts'i, ngu ua ja rɔ hɔi, ya hɔnjonda zɔ dɔ hyagahɔ a guɔ maɕɔ Oja. Porque ya mɔ n'yohɔ nɔ rɔ Hmɔ Jesucristo.

9

¹ Nugɔ dɔ ɛc'ei rɔ Cristo, janangue nuna rɔ hya dɔ nne ga xi'ahɔ ya, hɔngra fɛhi nɔ. Guesɛ rɔ Espiritu Santo xijpa mɔ n'yomfɛni ngue majuanɔ nɔ rɔ hya dɔ xi'ahɔ. ² Mathoguiho dɔ 'bɔ ndummai. I 'bɔmman'u mɔ mmɔi ngue mɔ mmijudiohe hɔngui nne dɔ 'yɛc'ei rɔ Cristo. ³ Nu'mɔ dɔ sɔ ha gdɔ japi ngue ga nyangɔ mɔ mmijudiohe, nugɔ ga ɔt'e, madague'a go ga mmagɔ rɔ castigo, ya hɔnga nuɔgɔ rɔ Cristo. Pɛ nja ngue hɔngui sɔ. ⁴ Nuya yɔ judio ya, guehya yɔ mbom'meto rɔ Israel. Bi zo Oja ngue dɔ 'yɔt'e ngue yɔ basi. Guehya bi nu ha bi nja ngue bi 'yuhɔrɔ ts'edi Oja ya. 'Nɛ bi gohmi rɔ cohi ya yɔ judio ya. Bi dɔpra ley nu'a ja ngue dɔ n'yo. Bi xifi ha di japyɔ ndanne ja ngue dɔ 'yɔt'e. Mazihotho nɔ rɔ hya bi yarpabi Oja yɔ judio ngue dɔ 'yɔrpe. ⁵ Guehya yɔ mbom'meto yɔ ndiua judio ya. Nu'mɔ mi mihɔrɔ Cristo, xquet'a rɔ judio nɔ. 'Nɛ guehɔna Oja nɔ ngue dɔ manda gɔtho'a tengue i ja. 'Nɛ guehɔna t'ɛspabi nɔ para zantho nɔ. Dɔ ngut'atho.

⁶ A nuyɔ, xangu yɔ judio hɔngui nne dɔ 'yɛc'ei rɔ Cristo. Pɛ hɔngui sɔ ga ɛmhmɔ ngue ya hɔndi nja'a te rɔ hya bi xi Oja yɔ judio. Porque himma juani ngue gɔtho yɔ judio yɔ ja'i Oja. Janangue hɔnga gɔtho yɔ judio dɔ tocabi ya yɔ hya xa yat'Oja ngue dɔ nja. ⁷ Porque bi xi Oja rɔ Abraham ngue hɔnga gɔtho'u yɔ mbom'meto dɔ gohi ngue yɔ ja'i Oja. Nuna Oja bi 'yɛmbi: "Nu'u yɔ basi rɔ Isaac, hont'u dɔ gohi ngue yɔ basi Oja'u", bi 'yɛmbi. ⁸ Gɔtho yɔ ja'i 'bɔi, hɔnga gɔtho yɔ basi Oja. A nuya yɔ ja'i ngue yɔ basi Oja,

guehya yɔ ja'i ya xpa nzɔmbi ngue dɔ tocabi rɔ hya dɔ yat'a Oja ya, hɔndya yɔ basi Oja ya. ⁹ Porque nguna rɔ hya bi xi Oja rɔ Abraham, bi 'yɛmbi: "Bɔ ɛp'u rɔ ga ut'au ngue ja mɔ ts'edi. Nuna rɔ Sara ni xisu, dɔ m'mɔ'u n'na rɔ ts'ant'u", bi 'yɛmbi.

¹⁰ Mi ma yɔ jeya p'uya, bi nte nɔ rɔ ts'ant'u ni hu ngue rɔ Isaac, bi nthatui rɔ Rebeca. Mi hya rɔ basi nɔ rɔ Rebeca p'uya, yɔ cuate bi ɔni. ¹¹⁻¹³ Pɛ hante ngue dɔ mihya yɔ basi ya, nuna Oja, bi xihɔrɔ Rebeca ngue rɔ Esau rɔ mɔdi dɔ mi'a. Nuna rɔ Jacob ngue rɔ zaxinya, dɔ manda rɔ n'yohɔ nɔ. Nguna nt'ot'i p'u ja rɔ Macɔ Libro ngue bi man'Oja, bi 'yɛna: "Dadi macɔ rɔ Jacob, pɛ rɔ Esau, hɔn dadi madi". Guehɔna rɔ hya bi man'Oja naya hante dɔ mihyɔ basi. Hɔnga 'be bi dɔmɔ Oja ngue dɔ m'muhya yɔ basi para ngue dɔ hnu ndana dɔ n'yo xanho, ndana hɔngui 'yo xanho. Ja dɔ nɛqui ua ya ngue ya mam'met'o xpa nzɔn'na Oja te 'be'a ja ngue dɔ nja m'ɛfa. Hingue masque 'bet'o da nu te 'be'a dɔ gohyɔ basi, sinoque nu'a te xa nzɔnni ngue dɔ huanhɔi, gue'a nja'a.

¹⁴ Xi ya, ɔua i sɔ ga ɛmhmɔ ngue hɔngui ho te ɔt'Oja? Nu'a hɔngui sɔ'a. Porque nu te gɔ ɔt'Oja, gɔ gue'a ni 'yup'u ɔt'e. ¹⁵ Porque Oja bi 'yɛmbra Moissɛs: "Nu te'o dɔ sanni ga huequi, gue'a dadi huec'a 'nɛ ja mɔ yemmɔi connɔ ngue'a". ¹⁶ Janangue nuyɔ, nuna rɔ nho dɔ un'Oja, hɔnda 'yɛnna ja'i ngue bi 'yɛmmei bi hyoni ha di dɔinna nho. Porque Oja ya xa nzɔnni to dɔ huequi. ¹⁷ I nt'ot'i p'u ja rɔ Macɔ Libro te bi xi Oja rɔ dast'abi madi manda p'u ja rɔ hɔi Egipto. Bi 'yɛmbi: "Dɔ ɛxa'i ya ngue guɔ ndast'abi n'namhɔa ngue nu'u yɔ hmɛya ga ut'a'i, dɔ bahyɔ ja'i ndap'u bi zɔ ngue te'o gɔ. 'Nɛ dɔ badi ngue ja mɔ ts'edi", bi 'yɛmbi. ¹⁸ Ja dɔ nɛqui ua ya ngue nuna Oja, nu'a go dɔ zanni ngue dɔ huequi, gue'a dɔ huec'a. Nu'a go dɔ zanni dɔ untho rɔ 'yu ngue xɔ nnaɔ rɔ mmɔi, gue'a dɔ unna 'yu'a.

¹⁹ Rɔ nzɛgui 'bɔi to nne dɔ 'yɛngya: "Hanja Oja 'mɔ ngue ɛmbi ja yɔ ts'oqui yɔ ja'i. Porque Oja, nu'a te xa nzɔnni ngue dɔ 'yɔt'e, hɔnjonnɔ ja'i dɔ zɔ dɔ dɔqui te sanni dɔ 'yɔt'e", dɔ 'yɛngui. ²⁰ A nuju ngue dyɔ ja'ithohɔ, ɔteni 'be'a go guɔ ɛna ga japhɔ Oja ngue'mɔ ga ɛna hɔnga nnu manhohɔ te sanni dɔ 'yɔt'e? Xi n'na rɔ ts'oyɛ, ɔua sɔ dɔ 'yɛmbra 'yɔt'ats'oyɛ: "Hɔndi nnu manhogɔ te rɔ forma guɔ hogaguɔ", dɔ 'yɛmbi? ²¹ Nu rɔ 'yɔt'ats'oyɛ, nu'a gomɔ forma dɔ nepe dɔ gohɔ rɔ ts'oyɛ dɔ hoqui, ya gue'a dɔ go'a. Madague'a ngue n'nat'a rɔ bɔhɔi, pɛ dɔ zɔ dɔ 'yɔt'a n'na rɔ ts'oyɛ ngue nts'upi, xinda zɔ dɔ 'yɔt'a n'na rɔ ts'oyɛ ngue hɔnga nts'upi.

²² A nuyɔ, nuna Oja, nnepe ngue man'na dɔ bahyɔ ja'i ngue jase rɔ ts'edi. 'Nɛ nnepe ngue man'na dɔ bahyɔ ja'i ja yɔ ts'oqui ngue dɔ japrɔ castigo. Janangue tobe serpabi ya yɔ ja'i ni 'yup'u ngue dɔ ma rɔ castigo. ²³ Bi

nepe ngue da bahyø ja'i ngue mathoguiutho xandøngu rá nho i ja Oja. Porque bi huegahú 'nɛ ya dí pahmú'a te rá nho xá nzámni ngue dí 'dacjú ya. ²⁴ Bi zongahú Oja. Hínga høndyø judío bi zofo, sinoque xquet'a 'nɛhyø ja'i híngyø judío bi zofo. ²⁵ Bi nja tengutho mmamp'ú ja rá libro bi 'yotrá pøngahya Os-eas, ngue Oja bi 'yɛna: "Nuya yø ja'i xtá man'a m'met'o ngue himma ja'i, a nuyá dí mma ngue má ja'i ya. Guehya yø ja'i ngue hin mádi mádi, pɛ nuya dádi máhya", bi 'yɛna. ²⁶ Nu'ú yø mmɛngu p'ú ja rá xɛqui bi xihyø ja'i Oja ngue embi: "Nugá, himma ja'i'ahú", pɛ ja 'bɛxpi xip'ú p'úya ngue embi: "Nugá drá Oja, majuaní ngue dí 'búi, guecá má basi'ahú ya", bi 'yɛmbi.

²⁷ A nu'ú yø ja'i ngue yø judío, nuná rá pøngahya Isaias bi 'yɛna: "A nu'ú yø judío, madague'a mandøngutho'ú, tengutho yø 'bomu dehe p'ú ja rá jathe, pɛ zi yohotho'ú dá bøní ngue dí nyani". ²⁸ Porque nu'mø rá pa dá japrá castigo Oja gátho yø ja'i rá ngúni nxímhái, n'na zihmantho dí nja". ²⁹ Rá Isaias máhømbi 'yɛna: "Nuná Oja jase rá ts'edi, nu'mø hin dádi huecyø ja'i ná, n'na zihmantho dí jua'ú yø judío, tengutho 'mø mí jua'ú yø ja'i mí 'bwp'ú ja rá hníní Sodoma 'nɛp'ú ja rá hníní Gomorra".

³⁰ Guehna rá hya naya ngue nuya yø ja'i híngyø judío, guehya himmi honí ha dí nhøjpaui Oja ya. Pɛ bi 'yɛhrá pa ngue bi 'yɛc'ɛi Oja yø ja'i, gue'a i nhøjpaui Oja'a ya. ³¹ Pɛ nuya yø judío mí hú yø mmú xti nhøjpaui Oja, ngue mí ɛna xta 'yøt'e te gá mmamp'ú ja rá ley. Pɛ hínjombi bøní ngue xta mma máhojpi rá ts'oqui ngue xta 'yøt'e te mmamp'ú ja rá ley, porque hínjongui pøni ngue dá 'yøt'e te gáma hya dí manda rá ley. ³² Hhanja 'mø ngue hímbi nhøjpaui Oja yø ja'i? Porque mí nne ngue xti nyanyø te yø ja'i ngue xta 'yøt'a te gá rá nho mmamp'ú ja rá ley. Pɛ hímbi ne xta 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue rá Cristo ná dá zá dá yaní. Ja bi fespú yø gua p'úya, porque rá Cristo tengutho 'mø 'benna do p'ú ha dá tho rá ja'i, dí fets'e. ³³ Nup'ú ja rá Macá Libro nt'ot'i p'ú rá hya ngue Oja bi 'yɛna: "Ga pecá p'ú Sión n'na rá do ngue dí fesyø ja'i. Pɛ guedrá ndø mɛdo dá 'yøt'e ngue dá dáhyø ja'i. Pɛ nu to gátho dá 'yɛc'ɛi ná rá do ná, dá díni xanho p'ú ja yø mmú ngue nu te rá hya ɛc'ɛi, gátho majuaní ngue dí nja".

10

¹ Ague má zi cu'ahú, janjuaní dí háhma mmú dí mmarpabi Oja'ú yø judío ngue dí nyani. ² Porque dí pacá ngue yø mmú ga ndanne Oja. Pɛ nja ngue nu'a rá ndanne øt'e, híngyø tynyø mmú hanja ná rá hya nne Oja ngue dí nyanyø ja'i. ³ Porque híngyø

nne dá badí tema hya xá zän'Oja ngue dí nhøjpabi yø ja'i. I ɛna ngue dá hyonsɛ ha dí japi ngue dí hojpaui Oja. Janangue híngyø nne dá 'yɛc'ɛi ná rá hya dí hojpaui Oja yø ja'i. ⁴ Nu to gátho ya ɛc'ɛi rá Cristo, guehya yø ja'i bí nhohyø ts'oqui ya. Ya hínjí mantho dá 'yɛnyø ja'i ngue 'be dá 'yøt'e te gá mmamp'ú ja rá ley, ja dí nyanyø te.

⁵ Pɛ nuya yø ja'i ɛna ngue dí hojpa Oja yø ts'oqui ngue dá 'yøt'e te gá mmamp'ú ja rá ley bi 'yotrá Moisés, pɛ rá Moisés, i ja ua ná rá hya bi 'yot'i, ngue ɛna: "Nu rá ja'i dá hyát'i dá 'yøt'e gátho'ú yø hya dí manda rá ley, guehna rá ja'i dí nyanna te ná", i ɛna hya. ⁶ Pɛ ja man'na rá hya, guehna rá hya naya dí nhohma ts'oquihú ngue gá ɛc'ɛihú rá Jesucristo. Porque nt'ot'i rá hya ngue ɛna: "Janangue nuyá, 'yø sá guí ɛmhmu ngue jatho ngue to dá ma máhɛts'i, dá sí rá Cristo ngue dí nyante. Porque ya bí zøcua rá Cristo. ⁷ Yo sá guí ɛmhmu ngue nuya jatho ngue to dá map'ú o yø ánima ngue dá honna Cristo. Porque ya bí bɛnnate". ⁸ Ya híngyø ja ngue ja guí hyomhmú hanja rá hya ngue ha dí nhohyø ts'oqui yø ja'i. Porque nt'ot'i rá hya ngue ɛna: "Nuna rá hya ná, hínga yap'utho ja ngue nu'i. Ya gádi nxihmu ná rá hya ná ya. Ya jap'ú ja ní mmúihú ná rá hya ná", i ɛna. Nuna rá hya mmanna ya, guehna rá hya dí xi'i ngue guí 'yɛc'ɛihú ná. ⁹ Nu'mø ga mámhmu ngue rá Jesús, gue'a má Hmúh'á, 'nɛ gá ɛc'ɛi p'ú ja má mmúihú ngue Oja bí japi bí bɛnnate 'mø bí dú, ya dí nyanna tehu. ¹⁰ Porque Oja gue'a dí hogah'á ngue'mø dí ɛc'ɛi p'ú ja má mmúihú. 'Nɛ'mø gá xihmu yø ja'i ngue dí ɛc'ɛihú rá Hmu Jesucristo, ya dá yanjú Oja.

¹¹ Nup'ú ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'ú rá hya ngue ɛna: "Nu to gá dá 'yɛc'ɛi rá Cristo, hínjam'mø dá zá dá 'yɛna ja'i ngue híngyø ho te ɛc'ɛi". ¹² I mma ngue gátho yø ja'i, ngu'ú yø judío, ngu'ú híngyø judío, gá n'nat'a Oja nnøpe ngue yø Hmu. 'Nɛ nuná Oja, xandøngu rá nho dí unni te'o gá nzofo. ¹³ Porque nu to gá nzohna rá Hmu, guehna rá ja'i dí nyanna te ná.

¹⁴ Xi'ú yø ja'i híngyø ɛc'ɛi rá Cristo ya, hague dí zohra Cristo 'mø? Pɛ hague dí 'yɛc'ɛi 'mø ngue híngyø øde hanja rá hya? 'Nɛ hague dí 'yøhyø ja'i hanja rá hya 'mø ngue hínjongui xifi hanja? ¹⁵ 'Nɛ hague dá m'múhyø ja'i dá má hanja rá hya 'mø ngue hínjongui ɛt'i ngue dá má dá manna hya? Nup'ú ja rá Macá Libro i ɛna: "Nu'ú yø ja'i mmanna hoga 'da'yo hya ngue ha dí zá ga nhøjpahú Oja, mazihotho 'mø dá zøcua'ú ngue dá xicjú rá hya Oja".

¹⁶ Pɛ nja ngue hínga gátho yø ja'i ɛc'ɛi rá hoga 'da'yo hya 'mø sifi. Rá Isaias nguna rá hya bí má, bi 'yɛna: "Ague má Oja'i, hhanja ngue híngyø ɛc'ɛi yø ja'i ná rá hya dí mmangáhe?" bi 'yɛna. ¹⁷ Pɛ nu to bí 'yɛc'ɛi,

ya ɛc'ei ngue bi 'yode hanja ra hya bi sifi. 'Ne nuna ra hya bi sihyo ja'i p'uya, guehna ra hya i hma hanja na ra Cristo na.

¹⁸ Pe xi'u yø judio ngue himbi 'yec'ei ra hya, ɛua himbi 'yode hanja ra hya'u? Majuan ngue bi 'yode hanja ra hya. Porque mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Nuna ra hya na, ndap'u bi zã n'tode na ra hya bi manyo mamhya. Porque nuna ra hya na, ma 'yonj gã rá ngani nximhã". ¹⁹ Xiya yø judio ya 'mø, ɛua hingui 'yo yø mmã hanja na ra hya bi sifi 'mø? Pe nu mi'da yø ja'i bi dinyo mmã hanja na ra hya bi sifi. Nu'mø yø pa xa thogui, bi 'yenna Moisés: "Nuna Oja, da yanyo ja'i hingyo judio, n'namhma ngue yø judio di seyabi yø ja'i nu'u di nyani. Di ncu'e yø judio ngue nuya yø ja'i hin'yu yø n'yomfeni go da dinnbabi rá njapi Oja ya". ²⁰ Pe ra Isaias njuantho bi 'yotra hya bi man'Oja ngue ɛna: "Nu'u yø ja'i himmi hongui, gue'u bi dinyo mmã ha di badj te'o gui'u. Nu'u yø ja'i himmi anni te'o gui, gue'u da nth'e'be'u", bi 'yeni'Oja. ²¹ Pe nu'u yø judio, Oja bi 'yena: "N'na pa ngu n'na pa di nzocã yø judio. Pe nuya p'uya, hingui nne da 'yohna ra hya di xifi".

11

¹ Xi ya, xi'Oja, ɛua ya bi hyep'u'u yø judio ya 'mø? Hin'na, hingui hep'u. Porque nugã drã judio, ma mboxitagã na ra Benjamín, nuna rá mbom'meto ra Abraham. ² Nu'u yø judio, ya ma m'met'o xa huan'na Oja'u ngue da gohi ngue yø basi. Janangue hingui hep'u Oja ya yø judio. Damj bẽhmhu te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ra Elías bi yapyø judio 'mø mi mat'Oja, bi 'yena: ³ "Ague ma Oja'i, nu yø judio, ya bi hyo'u ni pongahya. A nu'a ni altar hapu thanne'i yø ja'i, ya bi themhmi. Ya mahongsegui di 'bui ngue di thanne'i ya. Pe xquet'a nne da hyogyø ja'i", bi 'yenna Elías. ⁴ Mi da Oja p'uya, bi 'yembi: "Hin'na, hinga hon'atho'i gui thannegui. Sinoque bærpætho mi yoto mahuahj yø judio ngue thannegui, 'ne hingui ndantyøhmj p'u 'buhra dahmu Baal ngue da danne", bi 'yeni'Oja. ⁵ Da guehra pa ja p'uya, xquet'a njarbatho ya, hinga gãtho yø judio xa hyep'u Oja. Sinoque 'bu i'da ngue connã mate Oja bi gohi ngue yø thanhni Oja. ⁶ ɛUa di ja tema nho bi 'yøtya yø ja'i bi huan'na Oja 'mø? Nu'a, hin'na'a. Sinoque ra matetho bi 'yøt Oja ngue bi huanhni. Nu'mø ngue di ja tema nho xta 'yøtyø ja'i, janangue bi huanhni, ya hingra matetho bi 'yøt'Oja 'mø.

⁷ Guehna ra hya naya ngue nu'u yø judio mi honj ha xti nhohyø ts'oqui, pe hingui ngu'u bi dñj ha di nhojpa yø ts'oqui. Høndya te'o ya xpã huan'na Oja ngue bi ma mahojpi. A nu'u mi'da yø judio, bi jorpabi yø

n'yomfeni'u ngue himbi dinyo mmã hanja ra hya. ⁸ I mmamp'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ɛna: "Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue hinda dinyo mmã yø ja'i'a ra hya da 'yode. Nu'a te da nu, hinda dinyo mmã hanja ra hya. Da 'yøhyø hya da hma, pe hñdi n'yo yø mmã hanja'a ra hya da 'yode. Ngu'a bã nja'u yø pa xa thogui, da guehya mahøn'a njarbatho". ⁹ Ra David nguna ra hya bi ma ngue bi 'yena: "Nup'u ha di sãnnigo yø ja'i, di ɛna ngue ja mpãhã, di ɛna ngue i nnu manho Oja te øt'e. Pe himma juani ngue di nnu manho Oja te øt'e. Sinoque di njapra castigo'a te øt'e. ¹⁰ Nu'a te da hyetyø ja'i, hinda dinyo mmã hanja. Janangue di m'mamman'u hangu ra pa".

¹¹ Xi ya 'mø, ɛua xma ma da hyep'u Oja yø judio ya 'mø? ɛUa hinjam'mø da 'yehra pa di nyanyø te mi'da yø judio ya 'mø? ahã, da 'yehra pa di m'mahyø judio di nyanyø te. Majuan ngue nuya yø judio bi hyep'u Oja, pe Oja bi 'yøt'e ngue nu'u yø ja'i hingyo judio da gohi ngue yø ja'i Oja. Porque nnepe ngue nu'u yø judio bi hyep'u Oja, di seyabi ya yø ja'i ya. ¹² Nu'a i hyep'u Oja yø judio, nuya yø ja'i hingyo judio, gue'a di dinnbabi rá njapi Oja'a. Pe nu'mø bi zønna pa ngue 'nehyo judio da 'yec'ei ra Cristo, nuna Oja mathoguitho di japi gãtho yø ja'i 'bu'a nximhã.

¹³ A nuyã, i ja man'na ra hya di nne ga xihyo ja'i ngue hingyo judio. Nuya yø ja'i ya, bã pẽngagui Oja ngue ga xihra hoga 'da'yo hya. Pe nuna ra 'befi bi 'dacã Oja, di honnbabi yø ja'i ha di badj ngue di nnu mansugã na ra 'befi na. ¹⁴ Porque nu'u ma mmjudiohe hingui ɛc'ei ra Cristo ya, di nnege ngue di seyabi ya yø ja'i bi nthui ra Cristo, n'namhma ngue xquet'a 'ne'u da 'yec'ei'u n'namhma di nyanyø te. ¹⁵ Mazihotho 'mø da 'yehra pa ngue mahøndi nhojpau Oja yø judio nuya ya xi hyep'u Oja. Conque Oja, bi 'yøt'e ngue nuya yø ja'i hingyo judio bi nhojpau. Pe nuyã, nu'mø di 'bãtyø mmã yø judio ngue da 'yec'ei ra Cristo, ɛntho ja di bẽnnate yø ja'i ngue ya xi du.

¹⁶ Nuna ra Abraham, guehna rá mæditho ra judio na, 'ne ya o rá 'ye Oja. Xquet'a nu'u yø judio ngue yø mbom'meto ya, xquet'a ya o rá 'ye Oja. Nuna ra Abraham, tengutho n'na ra daza na. Nu'u yø judio ngue yø mbom'meto p'uya, tengutho yø 'yeza'u. Pe o rá 'ye Oja gã rá do'yo ra za. ¹⁷ Guehna n'na ra za ngue ra hoga za na. Pe bi ma nts'aqui 'da yø 'yeza ra za. Guehya yø judio bi hyep'u Oja ya. Nu'ahu ya, ngue hingyo judiohu, tengutho 'mø ngue yø 'yeza'ahu n'na ra za ngue ja dapo. Nup'u bi ts'ajpabi yø 'yeza ra hoga za, ja bi ma nt'ets'i'ahu p'u. A nuyã,

ya ni n'yohu'u yø ja'i Oja ya. ¹⁸ Pe maḥsā mi 'yēna ngue man'na tate xanho'ahu ngue'u yø judío bi hyep'u Oja. Dami beḥmhu ngue yø 'yeza i ja yø te ngue bi thep'u ja ra daza. Hingue masque ja ra te ra daza connā ngue'u yø 'yeza.

¹⁹ Ua gui enā ngue man'na tate xanho'ahu ngue'u yø judío bi hyep'u Oja, janāngue bi ts'ajpa yø 'ye ra hoga za ngue ja bi ma nt'ets'ahu p'u? Nu'a, hinda zā'a. ²⁰ Nuya yø judío mi nnoṛpa 'yeza ra hoga za, bi ma nts'aqui, bi thep'u p'uya ngue himbi ne bi 'yēc'ei ra Cristo. Pe nu'ahu ja dapo ra za mi nnoṛpa 'yeza'ahu. Nu'a ni nt'ēc'eiḥu bi nja, gue'a i ma nt'ets'i'ahu p'u ja ra hoga za'a. Janāngue nuyá, 'yo sā gadi 'yēxhu, dami mfāhmu xanho. Nu'mø hingā mfāhmu, ya da ma nthēqui'ahu mahōn'a. ²¹ Xi'mø ngue Oja bi hyep'u yø judío ngue himbi 'yēc'ei ra Cristo, da gue'ahu ya, nu'mø hingui 'yēc'eiḥu ra Cristo, da hyēc'ahu p'u. ²² Nuna Oja, ya gui nnuḥu ngue nu'a rá mate i ja, mandōnhotho te øt'e. Pe xquet'a da japa castigo yø ja'i øtra ts'oqui. Porque bi japa castigo'u yø judío himbi 'yēc'ei. Go bi 'da'ahu rá mate ngue gá 'yēc'eiḥu. Pe nu'mø gui hychmu p'u Oja, xquet'a di ja'ahu ra castigo. ²³ A nuyá, nu'mø da 'yēhra pa ngue yø judío da 'yēc'ei Oja, i ja rá ts'edi Oja ngue mahōnda 'yēspu ja ra za bá saqui. ²⁴ Porque man'na hingui hēnni di t'ēsra 'yeza nu'a bá ts'ajpu ja ra hoga za, hinda gue'ahu ngue ja dapo ra za gambi thehu.

²⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya hingui faḍi hanja, di nneḡa ya ngue gui pahmu xanho hanja ya. Porque hīndi nneḡa ngue gui 'yēna ngue gui tatehu ngue yø judío. Majuanī ngue xangu yø judío hingui nne da 'yēc'ei ra Cristo. Pe da 'yēc'ei, ja gue'mø bi zōna pa ngue ya mandōngu dyø ja'i hingyø judío da 'yēc'ei ra Cristo. ²⁶ Nu'mø ya bi nja'a p'uya, gātho'u yø judío di 'bu'a ra pa'a, ya di nyani. I nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nuna ra Yante, guep'u Sion di m'mahna. Guehna di hojpa yø ts'oqui yø judío na, nuya yø 'yumeḡi p'u bá fudi ba m'mahra Jacob. ²⁷ Guehna ra cohi ga co'be na ngue ya ga hojpa yø ts'oqui yø ja'i", en'Oja.

²⁸ Nu'u yø judío ngue fēstho na ra hoga 'da'yo hya, bi gohi ngue yø nsiui Oja. Janāngue i menhna hya Oja p'u ha 'būhyø ja'i hingyø judío. Pe madague'a, nuna Oja xquetho ngue di ma'u yø judío. Porque nu'u yø mboxita'u gue'u yø thanhni Oja'u. ²⁹ Nuna Oja, hīnjam'mø ngue di cohra mmui na. Nu to gá bi zofu, hangu ra pa di maḍi 'ne di japi. ³⁰ Nu'mø ma m'met'o, xa mmestho te mi man'Oja'u yø ja'i hingyø judío. Pe nuya ngue nēhyø judío bi mestho te mman'Oja ya,

janāngue Oja bi unná mate'u yø ja'i hingyø judío ya. ³¹ Nuya yø judío bi mēspatho te mman'Oja. Pe nuna Oja, ni netho ngue di unná mate tengutho i unná mate'u yø ja'i hingyø judío. ³² Nuna Oja, nguna bi 'yøt'e, bi unna 'yu ngue gātho yø ja'i bi mēspatho te mma, para ngue da zāp'u 'da di untho rá mate gātho yø ja'i.

³³ Hīnjongui pōni ngue di paḍi xandōnho hangu gangu ra nho i ja Oja. Hīnjongui paḍi hangu gangu rá mfadi Oja i ja. Hīnjongui paḍi hangu gangu rá n'yomfēni i ja. Porque hīnjongui pōni ngue di paḍi xandōnho tengu ega 'yo Oja. ³⁴ Hīnjonni ja'i di pōni ngue di tīni xandōnho hanja rá n'yomfēni Oja, 'ne hīnjonni ja'i di t'ēmbi ngue bi xānnbi te øt'e. ³⁵ Nuna Oja, hingra mihi na ngue da 'yēnyø ja'i ya mi ndupate Oja'a te bi unni. ³⁶ Porque nu te gāma cosa di nnuḥu ngue ja, Oja bádi uni. Go bi hoc'a 'ne gá go rá mmeti'a. A nuyá, hōnse Oja i ja ngue da t'ēspi para zantho. Da ngut'atho.

12

¹ Ague ma zi cu'ahu, mathogutho ngue bi 'dacju rá mate Oja. Janāngue di hāgá ra ts'edi di xi'ahu ngue gui unni mmuihu Oja, n'namhma ngue hangu ra pa gui 'yøth'u'a te rá pāhā Oja. Guehna ra ndanne i ja ngue gui 'yørpahu Oja naya. ² A nuyá, dami pāhni n'yomfēnihu ya. 'Yo gui øthu tengutho øtyø ts'oc'ei ua ja ra ximhai. Dami 'yøt'e ngue da gom'na'yo'a te ja ngue gdi n'yohu. Janāngue da zāp'u gui pahmu xanho'a te rá pāhā Oja. Nuna te ra nho nne Oja ngue gdi n'yohu, da gue'a gui 'yøth'u'a.

³ Oja bi 'yøtra mate bi 'dacá ra ts'edi ngue ga xi'ahu te ja ngue gui 'yøth'u. 'Yo to di nne man'na ra 'befi xanhets'i' ngue'a te ra 'befi un'Oja. Sinoque da hyacra güenda xanho te 'be'a ma'befi bi t'unni. ⁴ Ya gui nnuḥu ngue rá do'yo ra ja'i, xangu yø xēqui i ja ngue 'dama' dan'yo i pefi. ⁵ Xquet'a njarbatho yø 'yēc'ei ya. Madague'a xanguju, pe entho n'na nc'eitho di jahu. Porque gātho ma n'yohu ra Cristo. Pe nuna ra 'befi bi 'dacju Oja, 'dama' dan'yo ma 'befi na.

⁶ Oja bi zānni tema 'befi di tocabi n'na ngu n'naju. Ya gue'a ra 'befi ja ngue ga øth'u'a p'uya. I 'būhyø ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue drá pōngahya Oja. Pe nu'a te ra hya di bēnnba Oja da ma, hōnt'a da man'a. ⁷ I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue da māxra mmic'eiu. Pe i jatho ngue co gātho rá mmui di 'yøtra 'bāxte. I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue di nxānnbate rá hya Oja. Pe i jatho ngue di nxānnbate xanho. ⁸ I 'būhyø ja'i bi t'unná 'befi ngue di hatra ts'edi yø mmi'yēc'eiui. Pe di ja ndummai ngue da 'yøt'a te rá 'befi pefi.

I 'buhyo ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue co nu'a te pets'i, dá máxyo mmic'eiui. Pê 'yo di ya yô mmái ngue'a te rá 'báxte dá 'yôrpá rá mmic'eiui. I 'buhyo ja'i ngue bi t'unná 'befi ngue di m'met'o p'u di mpeti yô 'yêc'ei. Pê jatho ngue dá gámfêni dá 'yô't'e xanho'a te rá 'befi pefi. I 'buhyo ja'i bi t'unná 'befi ngue dá máts'i to ja te hêmbi. Pê nu'a rá 'báxte dá 'yôrpabi rá mmic'eiui, co n'na rá páhâtho di 'yô't'e.

⁹ Pê gue majuaní ngue ní mmái gdí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'áhu. Damí hyêhmu p'u rá nts'o. Damí 'yôthú rá nho. ¹⁰ I jatho ngue guí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'áhu porque gátho gadí ncuhu ngue rá Cristo. N'na ngu n'na'áhu damí hyonnbí ha di hnu mansu m'ida ní cuhu. ¹¹ 'Yo guí sáyathohu, damí hyáhu rá ts'edi'a te ja ngue guí 'yôthú. Co gátho ní mmái gdí 'yôrpáhu rá 'befi má Hmuhu Jesucristo. ¹² Zant'a damí johyahú ngue bi djinni mmáihu hanja'a rá nho ja ngue di nja. Nu'mô guí sáhu rá n'u, damí seti xanho. 'Nê damí mat'Ojáhu hangú rá pa, 'yoguí sáyathohu. ¹³ Nu'u ní mmí'yêc'eiúhu 'mô ngue hín'yú te dá hyoní, damí fáxhu. A nu'u yô 'yêc'ei yap'u ní 'yêhê, damí unhnú rá ts'áya.

¹⁴ A nu'u yô ja'i sá'áhu, damí 'yáphú Oja ngue di japi. 'Yo tema yanthí guí áphú Oja ngue dá thogui. ¹⁵ Nup'u ha di johya ní mmic'eiúhu, xquet'a damí johyahú. Nup'u zonní mmic'eiúhu, xquet'a ja damí nzomhmu p'u. ¹⁶ Gátho damí nnu manho n'na ngu n'na'áhu. O gadí 'yêxhu. Damí 'yô't'e ngue 'da'igu'áhu yô ja'i hinga njuaní. 'Yo sá guí ênâ ngue go jase ní mfađihu.

¹⁷ 'Yo gadi cospabi'a te rá nts'o ôt'a'i ní mmic'eiúhu. Damí ja ndummaihu ngue nu'a te xanho, dá gue'a guí 'yôthú'a. ¹⁸ Damí hyoní ha gdí n'amigohú gátho yô ja'i astá nup'u go dá zâ. Guí ja ndummaí ngue 'yo gadí njunthú. ¹⁹ Ague má zi cu'áhu, 'yo gadi cots'i te t'ôt'áhu. Damí hyêhmáhu hma, nu'a Oja go di cots'a. Porque nt'ot'i p'u ja rá Maça Libro rá hyá ngue ên'Oja: "Nugá, go ní 'yê má xi ngue gá jagá rá castigo. Go gá jut'á'a te ôt'áhu yô ja'i", ên'Oja. ²⁰ Xquet'a nt'ot'i rá hyá ngue ên'Oja: "Nu'mô gá nu ní nsúiu ngue tú manthúhu, damí uná hme dá zi. Nu'mô gá nu ngue túthe, damí uná dehe dá zi. Nu'mô guí ôrpabi ní nsúiu tengú ná rá hyá naya, ya dá mészá sá, porque dá zo rá mmái'a te rá nts'o xá 'yô't'a'i". ²¹ Manma ndap'áhu rá nts'o ngue guí 'yô't'e tengutho ôt'a ní nsúihu. Sinoque damí taphú rá nts'o ngue guí 'yôrpabi rá nho ní nsúihu.

13

¹ Gátho yô ja'i 'bai, jatho ngue dá 'yêc'ei yô ts'ut'abi. Porque gátho yô ts'ut'abi, Oja bi zânnbi ngue ja yô cargo. Hínjo'o rá ts'ut'abi ngue dá zânse ngue di nja rá cargo. ² A nu rá ja'i fespátho te mmanna ts'ut'abi, nuna Oja bi 'yêxra ts'ut'abi, go guehna fespabi rá hyá ná. Ya rá ts'oquise rá ja'i p'u dá japrâ castigo rá ts'ut'abi. ³ Porque yô ts'ut'abi hinga 'bai ngue di pihyô ja'i nuya ôtra nho. Sinoque guehya yô ja'i xants'o te ôt'e i cot'i. Nu'mô guí nne ngue hinguí súhu yô ts'ut'abi, damí 'yôthú rá nho n'namhmu ngue dá hnu manho'áhu. ⁴ Porque yô ts'ut'abi, rá 'befi Oja ôrpe para ngue dá máxáhu. Pê nu'mô ngue xants'o te guí ôthú, ya guí súhu rá ts'ut'abi p'uya. Ya sâp'u há rá ts'edi rá ts'ut'abi ngue di ja'áhu rá castigo. Porque rá 'befi Oja ôrpe ngue dá japrâ castigo yô ja'i xants'o te ôt'e. ⁵ Janangue ja ts'editho ngue dá t'êc'ei te di manda yô ts'ut'abi. Pê hîndi 'yôtyô ja'i'a ngue dá 'yêc'ei rá ts'ut'abi ngue hontho di mpommí rá castigo, sinoque dá 'yêc'ei te mmányô ts'ut'abi porque ní 'yup'u ngue dá t'êc'ei te di manda yô ts'ut'abi.

⁶ Janangue damí juthú rá njuthái 'mô njái. Porque yô ts'ut'abi ôtra 'befi nuna bi un'Oja. ⁷ Nu to gá guí tuphú, damí juthú. Nu to ndupate rá njuthái, dá gutra njuthái. Ogue ndupate rá cooperaciôn, dá gut'i. Damí nu mansuhú te'o gátho ja yô cargo.

⁸ Nu'mô ngue guí ndupatehu, 'yo di njarbêtho, damí juthú. Nu'a ja ngue guí 'yôthú hangú rá pa, damí mahní mmic'eiui n'na ngu n'na'áhu. Porque nu rá ja'i di máhrá mmic'eiui, ya ga 'yo tengutho rá hyá mmamp'u ja rá ley ja ngue dá n'yo yô ja'i. ⁹ A nuna rá hyá di manda rá ley i êna: "Yo grá 'yots'om'mái. 'Yo grá hyote. 'Yo grá bê. 'Yo to guí sânná rá fehní. 'Yo guí nnehu n'na rá cosa ngue ndan'yo to rá mmeti". Guehya yô hyá ja ua di manda rá ley ya. 'Nê ja m'ida yô hyá ngue di manda. Pê gátho ja di mpenhua yô hyá mmamp'u ja rá ley ngue êna: "Damí mahní mmic'eiui tengutho grí ne ngue di ma mamadi'i". ¹⁰ Porque rá ja'i di máhrá mmic'eiui, ya hín tema nts'o ôrpabi rá mmic'eiui. Janangue nu rá ja'i di máhrá mmic'eiui, êntho 'mô di padi xanho te mmamp'u ja rá ley, porque gue'a te mmamp'u ja rá ley ga 'yo.

¹¹ Guehya yô hyá jatho ngue gdí n'yohú ya. Ya guí nnuhu, nu'mô rá pa dambá êc'eiúhu rá hoga 'da'yo hya, madi 'betyô pa 'mô. Pê nuyá, n'na pa ngu n'na pa bá cuatyô pa ngue dá êp'u rá Cristo má Yantehu. Ya hinguí ja ngue gá nsáyathohú ya. ¹² Ya ní ma dá gaxyô pa di m'máhu ua ja rá ximhá, ya bá cuatyô pa ga m'máhu p'u 'bú Oja. Janangue nuyá, damí hyêhmu p'u rá nts'o ga 'yo yô ja'i ua

ja ra ximhai. Ga gue'a te xanho gui 'yothu. 'Yo di tap'ahu ra nts'o. ¹³ Ma gda 'yohu'a ra nho ni 'yup'u gdá 'yohu. Hinga n'itihu. 'Ne hinga m'mahmu p'u ha 'bahyø minhni. Hinga n'yots'om'maihu. 'Ne hinga ndunhna. 'Ne hinga nseyahu. ¹⁴ Nu'a ma Hmuhu Jesucristo, ga ra nho i n'yo'a, da ngut'atho gdi n'yohu ya. Yo sa gui emhmu ngue i saho gui 'yothu ra nts'o ga 'yo yø ja'i. Nu'a, hin'na'a.

14

¹ Nu ra 'yec'ei ngue tobe hingui tini xanho ra mmai hanja'a ra hya ec'ei. nup'u ha gadi mpetihu dami unhnu ra ts'aya. 'Yo gui nne ngue gui njun'ma hyathohu. ² Porque 'bu i'da yø 'yec'ei ngue tini xanho p'u ja yø mmai ngue sa da zi gatho'a te ts'i. Pe 'bu hmi'da yø 'yec'ei p'uya, ngue hingui tini xanho p'u ja yø mmai hanja'a ra hya ec'ei. I ena ngue ra ts'oqui da 'yø'te ngue da zi ra ngø, janangue ena ngue høndyø cosa ngue hinga ngø sa da zi. ³ A nuyá, nu ra 'yec'ei ngue si gatho'a te si yø ja'i, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yec'ei nu'a hajtho yø cosa si. Xi mmangu ra 'yec'ei nu'a hajtho yø cosa si, 'yo di embi ngue hingui ho te øtra 'yec'ei nu'a si gatho'a tengue ts'i. Porque ya ra 'yec'ei, ya o rá 'ye Oja. ⁴ Nu ra mafi n'nan'yo to di mpehmi, çteni 'be'a gui ena go gui japi ngue gui 'yembi hinga gue'a te ø'te? Nu'a rá hmu ra mafi, go da man'a ngue'mø xanho te øtrá mafi ogue hin'na. Pe nu ra ja'i ngue ra 'yec'ei da gommanho, porque nu'a rá Hmu jase rá ts'edi ngue da zä da 'yø'te ngue da gommanho.

⁵ I 'bu i'da yø 'yec'ei ya, embi ngue ja dra pa Tate xandaxqui ngue mi'da yø pa. Ximmi 'bu hmi'da p'uya, embi ngue gatho yø pa, ga 'da'igutho. Janangue nuyá, n'na ngu n'na yø 'yec'ei, nu te ra hya timp'u ja rá n'yomfeni ngue embi xanho, da 'yø'te te ra hya tini. ⁶ Nu ra 'yec'ei ngue ja n'na ra pa supi, ga nzup'a ra pa'a ngue nnu mansu Oja. A nu ra 'yec'ei ngue hingui supra pa supra mmi'yec'eiui, hingui sup'a ra pa'a porque nu te ø'te, gue'a ga nnu mansu Oja'a. A nu ra 'yec'ei ngue si gatho'u yø cosa i ts'i, i si, porque di ja mammaði Oja ngue'a te ga si. A nu ra 'yec'ei ena ngue i ja 'da yø cosa ngue hingui nnep'a Oja ngue da zi, ya hingui si, porque gue'a ga nnu mansu Oja'a te ø'te. 'Ne xquet'a di ja mammaði Oja ngue te si.

⁷ Hinjo'ngue to da zänse te da n'yo, porque gathogahu di ohu rá 'ye ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø di tehu, di ohu rá 'ye. Nu'mø dá tuhu, di ohu rá 'ye. ⁸ Janangue nuyá, mgnte di 'buhmu, ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá pähä ma Hmuhu Jesucristo. Nu'mø ja ngue ga tuhu, gue'a ma Hmuhu sannj ngue ga tuhu. Janangue nuyá, gue'mø di tehu, ogue xtá tuhu, gue'a ra Hmu

di ohu rá 'ye. ⁹ Ra Cristo bi du 'ne mahombi m'mai para ngue da gohi ngue gue'a ma Hmuhu'a. Ngu'mø di tehu, ngu'mø xtá tuhu, gue'a ma Hmuhu'a.

¹⁰ Nu'a ngue ra ja'itho, hingui sa ngue da hyaspa ra güenda te ga 'yo rá cu. Hingui sa ngue sa da 'yembi hingui ho te ga 'yo rá cu. Porque bá ep'u ra pa ngue gathogahu ga sømhmu p'u ja rá hmi rá dá ra Cristo. Nuna p'uya, go da hyascahu ra güenda na. ¹¹ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "Nu te di mmangá, majuanj ngue di nja'a, enna Oja i 'bui. Nugá di xi'ahu ngue gatho yø ja'i di ndantyøhmu p'u ha ga m'mucá. Gatho yø ja'i p'uya da ma ngue guecá drá Ojagá", enna hya. ¹² Janangue nu'a ra ora'a p'uya, n'na ngu n'naju ga dapschu ra güenda Oja te xtá n'yohu.

¹³ Ya hingui sa ngue ga haspahu ra güenda ma mmi'yec'ei hu ngue ga emphu hingui ho te ga 'yo. A nuyá, ma ga ja ndummai ngue hingo ma ts'oquihu p'u da 'yø'tra ts'oqui ma cuhu. ¹⁴ A nuyá, ngue ya di ec'ei hu ra Hmu Jesucristo, nu tengue di sihu, ya di pahmu njuanj ngue hin tema cosa di ja ngue ga emhmu ngue ra ts'oqui di øthu 'mø dá sihu. Pe nu ra 'yec'ei ena ngue ra ts'oqui bi 'yø'mø bi zi'a te di sihu, ya ra ts'oqui bi 'yø'te, porque bi zi 'ne embi ngue hingui ho. ¹⁵ Janangue nu'mø majuanj ngue gadi mahni cu, 'yo gui sihu n'na ra cosa nu'a di ts'onnbaji rá mmai ni cu. Ra Cristo ya bi du ngue bi yanj. 'Yo gni 'yøthu'a ngue gui ts'onnbahu rá n'yomfeni, ngue høntho go gui nne gui sihu n'na ra cosa xancahi. ¹⁶ Madagave'a gui pahmu njuanj ngue xanho te gui øthu, pe 'yo gni 'yøthu'a ngue da 'yembyø ja'i ngue ra ts'oqui gui øthu. ¹⁷ Porque nuyá, ngue gue'a Oja di ørpahu rá pähä, ya hingui ja ts'edi ngue ga sihu'a te ga dadi ho ga sihu. A nu'a ja ts'editho ngue ga øthu, gue'a ngue ga hahma mmai ga n'yohu xanho, 'ne ja ts'edi ngue ga nhojpahu te'o dadi nsuhmu, ma ga johyahu ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo. ¹⁸ Porque nu ra 'yec'ei ngue ørpabi rá pähä ra Cristo, guehya yø hya dá mmangá nnepe ngue da n'yo ra ja'i. 'Ne nuna Oja i nnu manho te ga 'yo ra ja'i, da guehyø ja'i p'uya xquet'a da nu manho.

¹⁹ Ma ga homhmu ra hya ngue hinga njun'mahyahu. N'na ngu n'naju, ma ga honnbahu ha di zacyø nt'ec'ei ma mmi'yec'ei hu. ²⁰ Yo gadi ts'onnbahu rá 'befi Oja ngue co nu'a te gui sihu. Majuanj ngue gatho'a te i ts'i, ga xanho ngue da ts'i. Pe nu'mø 'bup'u ha di 'buhmu n'na ra 'yec'ei nu'a ena ngue ra ts'oqui da 'yø'mø da zi'a te di sihu, man'na xanho ngue hinga sihu'a te ena ngue di 'yø'tra ts'oqui 'mø da

zi. ²¹ Man'na xanho ngue hinga sahu ra ngö, ni xingra vino ga sihu, hinga nne ngue ga othu'a tengue di 'yötra ts'oqui ma cuhu. Hinga othu'u yö hya di ts'onnbabi rá nt'éc'ei i ja. ²² Yo guí nne ngue nu te guí sihu, gue'a gdi njunt'ui ni cuhu'a. Ya guí éc'eihu ngue ga xanho'a te guí sihu, dá gue Oja p'uya, ya padí te guí othu. A nuyá, rá mménthi bi nthéui rá 'yéc'ei nu'a padí xanho p'u ja rá mmúi ngue xanho te ót'e, 'né hingui énná n'yomféni ngue rá ts'oqui ót'e ngue te ga 'yo. ²³ Pé nu rá 'yéc'ei ngue si n'na ra cosa nu'a émbi ngue hingui ho, nu'mö bi zi, ya rá ts'oqui bi 'yót'e. Porque hingrá mmúi gazi'a te si. Nu rá ja'i dá 'yót'a te émbirá mmúi ngue hingui ho dá 'yót'e, nu'mö bi 'yót'e, ya rá ts'oqui ót'e.

15

¹ A nuju, ngue ya tini xanho ma n'yomfénihu'a te ja ngue gdá 'yohu, i jatho ngue ga serpahu ma mmí'yéc'eihu nu'u hingui tini xanho p'u ja yö n'yomféni te ja ngue di n'yo. Hinga honschu rá nho ngue di tocagahu, sinoque ga honnbahu rá nho mi'da yö ja'i. ² N'na ngu n'naju, jatho ngue ga othu'a te nnu manho ma mmí'yéc'eihu. Nu'a te dí pahmu ngue dá 'yörpabi rá nho mi'da yö ja'i, gue'a ga othu'a, para ngue dá hya rá ts'edi yö nt'éc'ei. ³ Porque rá Cristo himbi hyonse rá nho di tocabi. Ya mmana Maca Libro te rá hya bi xi Oja, ngue bi 'yémbi: "Nu'u yö ja'i swi, xquet'a 'néqui bi zéqui", bi 'yémbi. ⁴ Nu te gáma hya nt'ot'i rá Maca Libro, bi ma nt'ot'i para ngue ga xáhu 'né ga pahmu hanja'a rá hya i mma. Nuna rá hya mmana Maca Libro, 'né tímma mmíhu hanja, di hatra ts'edi ma mmíhu ngue ga seti te dí thohmu. Porque dí pahmu ngue di nja'a te rá hya nt'ot'i. ⁵ Nuna Oja di hatra ts'edi ma mmíhu ngue ga seti te gá rá n'u ja ngue ga thohmu. Dí nnegá ngue Oja dá 'yót'e ngue n'na ngu n'na'ahu, dá zá guí n'yohu tengutho i n'yo rá Jesucristo. 'Né dá 'yót'e ngue xöge dá da'igu ni n'yomfénihu. ⁶ Janangue dá záp'u ngue xöge n'na hyatho gui 'yéspahu ná Oja rá Papá má Hmúhu Jesucristo.

⁷ Gue'a di t'espabi Oja'a, ngue gui 'yót'e ngue guí n'amigohu n'na ngu n'na. Nguna ja ngue guí 'yóthu porque rá Cristo bi 'yót'e ngue dá n'amigohu'a. ⁸ Ya guí nnuhu ngue rá Cristo bi 'yéhé ngue di japyö judío. Nu'a te rá hya bi ma mayat'ibi'u má mboxitahu 'mó manjam'mö, gue'a bi 'yéhé bi 'yót'a. Ja dí néqui p'uya ngue Oja hndi pumbeni'a te rá hya xa yat'i ngue di nja. ⁹ Co 'néhyö ja'i hingyö judío bi 'yéhra Cristo ngue bi japi n'namhma ngue 'néu di ja mammadí Oja

ngue ya bi dinnbabi rá mate. I nt'ot'i rá Maca Libro te rá hya bi xihrá Papá rá Cristo ngue bi 'yémbi: "Nup'u ha 'bahyö ja'i hingyö judío, ga éts'a'i. 'Né ga t'ut'a'i yö alabansa n'namhma di bahyö ja'i ngue guí tate", bi 'yémbi. ¹⁰ I mmana hya nt'ot'i rá Maca Libro ngue éna: "Nu'u yö ja'i hingyö judío, 'da di johyathou'u yö judío ngue yö thanhni Oja". ¹¹ Man'na parte rá Maca Libro i nt'ot'i rá hya ngue éna: "Gátho yö ja'i hingyö judío, damí 'yéspahu Oja. Hónnbu bi zá 'bahyö ja'i, gá dá 'yéspabi Oja". ¹² Rá pöngahya Isaías bi 'yéna: "Dí m'mu'a n'na rá mbom'meto rá Isai. Nuná, guehna dá böni ngue hónnbu bi zá di manda yö ja'i ngue hingyö judío. 'Né nuya yö ja'i ya, guehya dá 'yéc'ei ya ngue gue'a yö Yante'a".

¹³ Dá ne Oja ngue gá rá johya di nja'ahu, 'né dá 'yót'e ngue dá hyu ni mmúi ngue ya guí éc'eihu. 'Né dá 'yót'e ngue rá Espiritu Santo dá xoc'a ni mmúhu ngue man'na gdi pahmu ngue nu'a te rá nho guí tömhu di nja, majuaní ngue di nja.

¹⁴ Ague má zi cu'ahu, dí haxá njuani ya ngue guí padí xanho ndana rá nho ja ngue gdi n'yohu ya. Ya bi dinni mmíhu xanho hanja ná rá hya ná. A nuyá, ya sá ngue n'na ngu n'na'ahu gui opan'yu ni cuhu hanja rá hya ya. ¹⁵ Pé nugá njuantho dá xi'ahu hanja ya yö hya dá cuatá rá sucua ja ua. Hontho dádi ben'nahu hanja rá hya, n'namhma ngue hingui pumbenihu. Nugá dádi há'ahu rá ts'edi, porque gue'a má 'befi bi 'dacá Oja'a ngue ga há'ahu rá ts'edi. ¹⁶ Nuna Oja bi 'dacá má 'befi ngue ga mmambra hya rá Jesucristo p'u ha 'bahyö ja'i hingyö judío. Dí mmambra hoga 'da'yo hya Oja n'namhma ngue nu'u yö ja'i hingyö judío ga dápa Oja tengutho 'mö ngue rá 'bö'te t'örpabi Oja. Nuna Oja p'uya, dá nu manho yö 'yéc'ei, porque rá Espiritu Santo ya xa 'yót'e ngue ya yö ja'i Oja.

¹⁷ Dadi ja mammadigá rá Jesucristo ngue ya bi hónmanho ná rá 'befi Oja di öpe. ¹⁸ Hinte man'na mahya dí nne ga mma, hóntho dí nne ga xi'ahu te bi 'yörcaui rá Jesucristo. Nuna rá hya dá xicá yö ja'i hingyö judío, rá Jesucristo bi 'yót'e ngue yö ja'i bi 'yéc'eibi rá hya Oja. Go bi 'dacrá ts'edi ngue dá mangá ná rá hya ná. 'Né bi 'dacrá ts'edi te dí ót'e. ¹⁹ Conná ts'edi rá Espiritu Santo bi nja yö milagro. Janangue nuyá, ya dá táti dá mangá rá hoga 'da'yo hya ya, ngue rá Jesucristo gue'a rá Yante'a. Bá fúdi asta Jerusalén ngue dá mangá rá hya ndap'u bi zá. Dani mpagá asta rá hái Ilirico ngue dá mangá rá hya. ²⁰ A nugá, nup'u haru hñjam'mö xa 'yötyö ja'i rá thuhu rá Cristo, ja dá ja ndummu dá mangá p'u rá hoga 'da'yo hya. Porque nup'u ya fáhra yö, ngue

n'nan'yo to xa mpefi, hinda ne ngue ja honga mmangä p'u ra hya. ²¹ DÍ øt'e tengutho ra hya manna Maca Libro ngue ena: "Nu'u yø ja'i hinjam'mø xa 'yøde hanja rá hya Oja, pe da ma ma'øte rá hya ya. Nu yø ja'i madä n'na ndi di sifi hanja rá hya Oja, pegue nuya da sifi hanja rá hya ya".

²² Janangue njap'u ngue hinga mbongui ga mmagä p'u gui 'bahmu ga ma nu'ahu. Madague'a xangu yø nnidi di sannj ga mmar'p'u, pe hingui sä. ²³ Pe nuyá, ya da zä ga mmagä p'uya, porque ya dá táti dá mangä rá hya yø xequi rá njaua ya. Pe ya xa mma yø jeyä di sannj ga mmagä p'u gui 'bahmu ngue ga ma nu'ahu. ²⁴ Nu'mø dá magä p'u ja rá häi España, nup'u gui 'bahmu ganj nthocä p'u ngue ga nzenguahu. Porque ja gampähä ngue ga nnuhu. M'mefa p'uya ga n'yehmu. ²⁵ Pe nuyá, di nne 'be ga mmagä Jerusalén. Ga ma dägä rá mnyu, nuna bi ma mapeti ngue di t'unyø 'yec'ei nu'u hyoya. ²⁶ Porque nu'u yø 'yec'ei 'bap'u ja rá häi Macedonia conyø 'yec'ei 'bap'u ja rá häi Acaya, ga bi petra mnyu dá menhni ngue di t'unyø 'yec'ei ngue hyoya p'u Jerusalén. ²⁷ Nuya yø 'yec'ei hingyø judío i ja mpähä ngue da 'yørpabi rá 'bäxte ya yø judío ngue yø mmj'yec'eiui. Ni 'yup'u ngue da mäts'i, porque yø ja'i hingyø judío bi ma mathoquibi rá hoga 'da'yo hya mi ec'ei ya yø judío. Janangue nuyá, nuya yø judío bi thocra hya mi ec'ei ngue bi xihra hya yø ja'i hingyø judío. A nuya yø ja'i hingyø judío bi sihra hya ya, 'ne ja te pets'i, nu'a gui ja mammadi ya to bi xihra hya, i fäts'i to hyoya. ²⁸ Pe nuyá, hontho ga ma dägä ná rá mnyu bi ma mapeti, 'bexque'a ga mmagä España p'uya. 'Ne di nne ganj thocä p'u gui 'bahmu ngue ga nzenguahu. ²⁹ Nu'mø dá sòngä p'u gui 'bahmu, nuna te rá hya ga xi'ahu, di haxa njuanj ngue rá Cristo mathoguiitho di jajpahu.

³⁰ Ague mä zi cu'ahu, ngue ya gui ec'ei mä Hmuhu Jesucristo, ra Espiritu Santo i øt'e ngue gadi macju. Janangue nuyá, di äcä rá mate ya ngue gui faxcahu, gui mmarcahu Oja ngue Oja dá máxcagu. ³¹ Damj 'yärpu Oja ngue nup'u ja rá häi Judea, Oja dá yangä p'u 'bøhyø ja'i hingyø 'yec'ei. 'Ne damj 'yärpu Oja ngue nuna rá mnyu ga haspä'u yø 'yec'ei 'bap'u ja rá hnini Jerusalén, da ne da hyani. ³² Da ne Oja ngue nu'a di nja. Janangue nu'mø dá sòngä p'u gui 'bahmu, ga johya. Porque ya dá zäp'u ga nsäyats'u. ³³ Oja dá hyut'a ni mmahu, 'ne di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

16

¹ Nuna n'na mä cuhu ngue rá xisu ni hu ngue rá Febe, damj pahmu te'o ná. Nuna, guehna di mpep'u ja rá nija jap'u ja rá hnini Cencrea ná. ² Nuna, ra 'yec'ei xanho ná, damj unhu rá ts'äya 'mø bi mar'p'u. Porque ni 'yup'u ngue ngu'a dá 'yøtyø 'yec'ei. Nuna rá Febe, nu'mø tema hya dá hyembu gui 'bahmu, damj faxhu. Porque nuna, xangu rá 'bäxte xa 'yørpabi yø ja'i 'bucua, dá gueque 'nequi faxcagu 'mø te di honj.

³ Damj zenguagahu ts'ap'u rá Priscila co 'nehra Aquila nuna rá damme rá Priscila. Nuyá, guehya má mmimæfhe ngue di ørpahe rá 'befi rá Jesucristo. ⁴ Nu'mø mi zücä yø ja'i, nuya guehya bi 'yenyø te ya ngue bi yangui. Janangue dadi ja mammadigä ya yø ja'i ya. 'Ne hinga høngthogui dadi ja mammadi ngue'a te øt'e, sinoque 'nehyo 'yec'ei hingyø judío di ja mammadi ngue bi yangui. ⁵ 'Ne damj zenguagahu ts'ap'u gätho yø 'yec'ei di mpeti p'u ja rá ngu rá Aquila. Co 'ne'a mä ndø'amigo rá Epeneto, damj zenguagui ts'ap'u. Nuna, guehna rá mædi bi 'yec'ei rá Cristo p'u ja rá häi Acaya ná. ⁶ Co 'nehra Maya, damj zenguagui ts'ap'u. Nuna, guehna mathoguiitho xangu rá 'befi xa 'yørbu ha gui 'bahmu ná. ⁷ Da guehya má mmængue rá Andrónico co 'nehra Junias damj zenguaguis'u p'uya. Guehya 'dap'u dá n'ofädigähe ya. Xquet'a damj pahmi xanho ngue 'nehya yø representante rá Cristo ya. 'Ne guehya m'met'o bi 'yec'ei rá Cristo ya ngue nugä.

⁸ Nuna rá Amplias mä ndø'amigo ngue ec'ei rá Hmu Jesús, damj zenguagui ts'ap'u ná. ⁹ Damj zenguagui ts'ap'u rá Urbano, guehna má mmimæfhe ná ngue di ørpahe rá 'befi rá Jesucristo. Co 'nehna mä amigo rá Estaquis damj zenguagui ts'ap'u. ¹⁰ Damj zenguagui ts'ap'u ná rá Apelés. Nuna, xandøngu rá n'u bi zä 'mø mi 'yec'ei rá Cristo. Da gue'u yø ja'i ec'ei rá Cristo p'u ja rá ngu rá Aristóbulo, damj zenguagui ts'ap'u. ¹¹ Nuna mä mmængu'be rá Herodión, damj zenguagui ts'ap'u. Co 'ne'u yø ja'i 'bap'u ja rá ngu rá Narciso ngue ya ec'ei rá Cristo, xquet'a damj zenguagui ts'ap'u.

¹² A nuya mä cuhu ngue yø xisu, nuna n'na ni hu ngue rá Trifena, nuna man'na ni hu ngue rá Trifosa, damj zenguagui ts'ap'u. Nuya yo nc'ei ya, emmæ di mpefi xandønho, ngue ørpabi rá 'befi rá Hmu Jesús. Co 'nehna man'na mä cu ngue rá xisu ni hu ngue rá Pérsida, damj zenguagui ts'ap'u. 'Nehna xquet'a emmæ di mpefi xanho ngue ørpabi rá 'befi rá Hmu Jesús. ¹³ Damj zenguagui ts'ap'u rá Rufo. Nuna, ya fadi xanho ngue ec'ei xanho rá Hmu Jesús. Co 'ne'a rá mamá rá Rufo, damj zenguagui ts'ap'u. Nuna rá xisu ná, 'nequi xøgue entho mä mamägä ná. ¹⁴ Damj zenguagui ts'ap'u ya yø ja'i ga xi'ahu

ya: guehna ra Asíncrito, ra Flegonte, ra Hermas, ra Patrobas, ra Hermes, co gátho'u mĩ'da ma cũhũ 'bũp'u ha 'bũhya p'ũya, damĩ zẽnguagui ts'ũp'u. ¹⁵ Damĩ zẽnguagui ts'ũp'u ra Filólogo, connã Julia, connã Nereo, co 'nẽ'a rá nju, connã Olimpas, co gátho'u mĩ'da ma cũhũ 'bũp'u ha 'bũ'u ya, damĩ zẽnguagui ts'ũp'u.

¹⁶ Co n'na ra respeto damĩ nzẽngua n'na ngu n'na'ahũ. Gátho ya yø ja'i 'bũi ndap'u bi zã ngue ya xã 'yẽc'ẽi ra Cristo, gã di zẽngua'ahũ.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahũ, nugã dí xi'ahũ ngue damĩ mfáhmũ xandõnho. Porque 'bũ i'da ngue hõndra sui nne. I 'uenyø ja'i, asta di ts'onna hyã. Nũya yø ja'i ya, guehya hĩngui nnu manho ra hyã bi sãn'nahũ. O gadĩ nsixhũ ya to øtra sui. ¹⁸ Porque nũya yø n'yohũ ya, hĩnga gue'a rá 'bẽfi ra Hmũ Jesucristo ørpabi, s n que gue'a te nnepsẽbi yø mmũ da n'yo, gue'a øt'a. 'Nẽ di hoc'a te ra hyã xihyø ja'i nũ'u hĩngui hẽnni gã thãt'i. ¹⁹ Nũ hangũ yø 'yẽc'ẽi i 'bũi, gã padĩ xãnho ngue ya gui'ẽc'ẽihũ ra hoga 'da'yo hyã. Janãngue nugã, nũ te gã 'yøthũ, janjuani dadi johya. A nuyá, dí nne gã xi'ahũ ngue damĩ pahmũ xãnho ha gdi 'yøthũ ra nho. A nũ'a ra nts'o, 'yogui 'yøthũ'a. ²⁰ Nunã Oja da zã da 'yøt'e ngue da thohra sui, ya hĩngui njunthũ. A nũ'a ra zithũ nne da 'uenyø ja'i p'ũya, Oja da 'yøt'e ngue da ma hãi rá hyã'a. Dí nnegã ya ngue di jap'ahũ ma Hmũhũ Jesucristo.

²¹ Nunã ma mmĩmmẽfigã'be ra Timoteo di zẽngua'ahũ. 'Nẽ di zẽngua'ahũ ya hyũ ma mmẽngũhe 'bũcua, ra Lucio, ra Jasón 'nẽhra Sosipater.

²² A nugã drã Tersio, dadi cuatã ua ja ra sũcua na te ra hyã mmãnnã Pablo, xquet'a 'nẽcã dadi zẽngua'ahũ connã guehãra Jesucristo.

²³ Nẽhna ma cũhũ ra Gayo di zẽngua'ahũ. Go rá mmẽti ra ngu hapũ dí sãygã na. 'Nẽ xquet'a di hmĩ na rá ngu ngue ja dí mpeti ua yø 'yẽc'ẽi 'bũcua. Xquet'a di zẽngua'ahũ na ra Erasto, nunã ja rá 'bẽfi ngue ra tesorero ua ja ra hĩni. Nunã ma cũhũ ni hũ ngue ra Cuarto, xquet'a di zẽngua'ahũ.

²⁴ Nunã ma Hmũhũ Jesucristo, dí nne ngue di japi gátho'ahũ. Da ngũt'ãtho.

²⁵ A nuyá, ma ga ja mamãadihũ Oja ya. Nunã, guehna da 'yøt'e ngue da zã dí ndũ ni nt'ẽc'ẽihũ i ja na. Nguna ra hyã n'youi ra hoga 'da'yo hyã dá øt'ahũ 'mø ma xi'ahũ hanja ra Jesucristo. Nunã ra hyã na, ya mãndø njãm'møtho hĩngui fadi hanja. ²⁶ Pẽ nuyá, ya bi fadi hanja ya. Porque guehya yø hyã bi 'yotyø pøngahya Oja ya. 'Nẽ nunã Oja i 'bũi para zãntho, guehna di 'bẽpyø ja'i ngue

di 'yonna hyã naya, i nnepe ngue ndap'u bi zã da 'yẽc'ẽi yø ja'i na ra hyã na 'nẽ da 'yøtyø ja'i'a te ra hyã ma'bebi da 'yøt'e.

²⁷ A nunã Oja, hõnse na i ja rá mfađi. 'Nẽ connã guehãra Jesucristo i t'ẽspabi Oja para zãntho. Da ngũt'ãtho.

1 Corintios

Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mænna yø 'yεc'εi Corinto.

¹ Nugä drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegä ra Jesucristo. Co 'nehnä mä zi cūhā rā Sóstenes 'bācua, ² dadi zεnguağá'be'ū to gātho ya o rá 'ye Oja, rá mma'p'ū ja rā hñini Corinto. Ya yø ja'í'ahū Oja ngue guí εc'εihū rā Jesucristo. Bi zon'nahū Oja ngue guí hyεmhū p'ū rā nts'o. Porque gue'a i ts'ofō gātho yø ja'í εc'εi rā Jesucristo'a ngue dā hyεp'ū rā nts'o. Ngujū, ngu mī'da yø ja'í, gue'a rā Jesucristo gā øt'e ngue mā Hmūhū. ³ Dī nnegä'be ya ngue nuna Oja mā Papāhū co 'nehnā mā Hmūhū Jesucristo di jap'ahū 'ne dā hyut'a nī mmaihū.

⁴ Nugä njandyatho dadi ja mammadi Oja connä ngue'ahū. Porque xandøngu rá njapi Oja bi unni te'o gātho ya guí n'yohū rā Jesucristo. ⁵ A nuyá, ngue ya guí n'yohū rā Jesucristo ya, emmei di jap'ahū Oja. Porque xoc'a nī mmaihū Oja, ngue guí pahmū xanho hanja rā hya. 'Nε øt'e ngue guí padi ha gdi japa hya guí xihmū yø ja'í. ⁶ A nuyá, nu te rā hya dā xi'ahū ngue dī nja'mø gá 'yεc'εihū rā Cristo, gue'a rā hya bi njap'ū guí 'būhmū'a ya. ⁷ Janangue nuyá, mente rā pa guí tømhmū ngue dā ep'ū mā Hmūhū Jesucristo, ya hñte gadi 'bēhmū'a rá njapi Oja di unī. ⁸ Di ha'āhū rā ts'edi Oja ngue guí ndūhū xandønho astā guerp'ū rā nze'guí. Porque nnepe ngue hñ tema hya dā dñ'nahū 'mø rā pa dā ep'ū mā Hmūhū Jesucristo. ⁹ Nuna mā Hmūhū Jesucristo, rá Ts'ant'ū Oja. Bi zongahū Oja ngue 'dap'ū gā n'yohū nā. Nū'a rā hya di yarçahū Oja ngue dī nja, gue'a dī nja'a.

¹⁰ Ague mā zi cū'ahū, gue'a mā Hmūhū Jesucristo di 'dacā rā ts'edi ngue dī xi'ahū nā rā hya ja ua. Dī xi'ahū ngue hñga 'da'a n'nannī dī n'yo nī hyahū, sinoque 'dap'ū dī n'yo nī hyahū. I jatho ngue dā 'da'igu nī n'yomfēñihū, dā 'da'igu guí 'yøthū. ¹¹ Dī xi'ahū nā rā hya nā mā zi cū'ahū, porque nū'ū yø menī rā Cloé bi xiqui ngue gadi njunthū. ¹² Porque hñga n'nā hyatho guí mmamhū. I 'bū i'dā nī n'yohū ngue εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmanñā Pablo". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmanñā Apolos". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmanñā Bedu". Mī'da p'ūya εnā: "Nugä dí tennā rā hya mmanñā Cristo". ¹³ A nuyá, xi'a rā Cristo, ¿ua 'būti'da yø 'yεc'εi ngue n'youi'a? A nugä drá Pablo, ¿ua guí

εmhū ngue bi mā ma cuatigā rā pont'í connā ngue'ahū? ¿Uague gá nxixya 'da'ahu ngue guí tēnngahū?

¹⁴ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue hñjon dā xixya'ahū, hñda høndra Crispo 'nehrā Gayo dā xixyabi. ¹⁵ Janangue hñguí sá guí 'yεmhū ngue dā xixyabi yø ja'í para ngue dā dēnngū. ¹⁶ Bi zo mā mma'ū ya ngue rā Estéfanos co nε'ū 'bup'ū ja rá ngu'a, xquet'a dā xixyabi. Hñdi padi ngue'mø 'bū hñi'da yø ja'í dā xixyabi, ogue hñ'nā. ¹⁷ Pe rā Cristo hñbi mēnngū ngue gā xixyabi yø ja'í. Sinoque bi mēnngū ngue rā hoga 'da'yo hya gā xihyø ja'í. Nugä hñdi mmangā yø hya mahotho gā nt'ode ngue høntho gā nnepe dā 'yεc'εigu yø ja'í te dī mma. Sinoque høn't'a ja ts'edi gā mma ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo, gue'a dí mman'a.

¹⁸ Nuna rā hoga 'da'yo hya nā, i hma ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo ngue bi yanju. A nū yø ja'í ngue dī m'mēdi, εmbi ngue hñte dī muui nā rā hya nā. Pe nujū ngue dī nyamma tehu, n'yoi rá ts'edi Oja nā rā hya nā. ¹⁹ I mma'p'ū ja rā Maca Libro rā hya te bi man'Oja ngue εnā: "Nū'ū yø ja'í εnā ngue ja xangu yø mfadi, nugä gā udi ngue hñte dī muui yø hya padi. Nū rā ja'í dā 'yεnā ngue rā bamhya, dī nεqui ngue hñte dī muui rá hya padi", εn'Oja. ²⁰ Nūua ja rā ximhāi, i 'būhyø ja'í εnā ngue ja yø mfadi. I 'būhyø ja'í εnā ngue yø xānnbate. I 'būhyø ja'í εnā ngue yø mbađi xandønho, i padi te gā ja nximhāi. Pe nuna Oja i εmbi ngue hñte dī muui yø mfadi ya yø ja'í ya.

²¹ Nuna Oja majuanī ngue jase rá mfadi. Bi zānni ngue nū'a te yø mfadi yø ja'í 'būcua ja rā ximhāi, hñga gue'a ja ngue dī fadi te'o Oja'a. Nuna Oja bi zānni ngue nū'ū yø ja'í dā 'yεc'εi rā hoga 'da'yo hya, gue'ū dī nyanyø te'ū. Nuna rā 'da'yo hya nā, εmbyø ja'í nū'ū hñguí εc'εi rā hya, ngue hñte dī muui rā hya. ²² Yø judío, i nne ngue 'be dā nū yø milagro, ja dā 'yεc'εi rā hya. A nū yø ja'í hñgyø judío, gue'a te yø mfadi yø ja'í 'būcua ja rā ximhāi dī ho dā 'yøde. ²³ Pe nugāhe, nuna rā hya ja ts'editho gā mmangāhe, guehnā ngue dā sihyø ja'í ngue bi dū p'ū ja rā pont'í rā Cristo nā, ngue dī hoga mā ts'oquihū. Høn't'a dí mmangāhe'a. Pe yø judío p'ūya, i εnā ngue rā 'be'isātho 'mø øhnā rā hya nā. A nū'ū yø ja'í hñgyø judío p'ūya, εmbi ngue hñte dī muui nā rā hya nā. ²⁴ Pe nujū, ngue ya dí εc'εihū rā Cristo, ngu yø judío, ngu'ū hñgyø judío, gā bi zongahū Oja 'nε bi xoga mā n'yomfēñihū para ngue gā pahmū ngue rā Cristo haprá ts'edi Oja 'nε haprá mfadi Oja. ²⁵ Nū'a te i dū rā Cristo, yø ja'í εmbi ngue Oja hñguí padi te øt'e. Pe Oja i pase te øt'e. A nū yø ja'í hñguí padi hanja'a te øt'Oja. Porque yø ja'í εmbi ngue

hingui nzaqui Oja. Pe Oja mathoguiho ga ndonzaqui ngue'a ga nzaqui yø ja'i.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, ya gui nnuhu te gama ja'i bi zon'na Oja ngue da 'yec'ei ra Cristo. Zi yohotho bi zo'u yø ja'i t'embj ngue ja yø mfađi, nuya nnu manho yø ja'i ua ja ra ximhai. Nu'u ja yø cargo ngue nts'ut'abi xquet'a zi yohotho bi zofo. Xquet'a zi yohotho bi zo'u yø ja'i ngue hnu'c'ei p'u ja yø hñini. ²⁷ A nuyá, Oja bi huanhyø ja'i nu'u hñin'yu yø mfađi ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue ja yø mfađi. Oja bi huanhyø ja'i nu'u hingui nzaqui yø hya ua ja ra ximhai para ngue di 'berpabi yø sä'u yø ja'i ena ngue xanzaqui yø hya. ²⁸ Nuna Oja bi huanhyø ja'i nu'u t'embj ngue hinga njuani ua ja ra ximhai xøque ma hø'e p'u, para ngue da hyejpađi yø hya'u yø ja'i ena ngue ja yø ts'edi. ²⁹ Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja ya hñjonni ja'i da zäp'u da 'yena ngue di 'yets'i. ³⁰ Nuna Oja, bi 'yøt'e ngue ya man'yohu ra Jesucristo ya. Oja bi ne ngue conná guehra Cristo dá pahmu hanja na rá hya Oja. A nuyá, ngue conná guehra Cristo, ya bi hoga ma ts'oquihu. 'Ne go øt'a ra Cristo ngue ya di ohu rá 'ye Oja. Porque go gue'a ra Cristo bi gurca ma ts'oquihu. ³¹ Ja di nequi ua hanja na ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu to i nne di 'yets'i, pe gue da 'yespabi' rá Hmu bi 'bu mahets'i, hingue masque go ra ja'i'a di 'yets'i", i ena.

2

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø ma magá p'u gui 'bahu ngue dá xi'ahu rá hya Oja, hñdá mangá yø hya ga ya yø ja'i ena ngue yø bamhya. Ni xinda mangá yø hya nu'u mahotho da nt'øde. ² Porque nu'mø ya di 'bucá p'u ha gui 'bahu, høndá n'na ra hya dá sanni ngue ga xi'ahu. Guehna ra hya na ngue ga mma hanja ngue bi ma ma cuati p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. ³ A nu'mø ya di 'bucá p'u ha gui 'bahu p'aya, gá nuhu ngue hñdi ya manzaqui. Sinoque asta di huaqui, porque di su ngue hñda böngmanho ra hya ga mma. ⁴ Nu'mø ma xi'ahu na ra hya na, hñdá mangá'u yø hya mahotho da nt'øde ngue ma mfađisc, para ngue di thap'a ni mmuihu. Sinoque nuya yø hya dá xi'ahu, guese ra Espiritu Santo i ja rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmuihu para ngue da dñni n'yomfñihu xanho hanja na ra hya na. ⁵ Janangue nuna ni nt'ec'ei hu ja ya, guehna Oja jase rá ts'edi bi the na ra hya na. Hinga guep'u ja yø hya yø ja'i nu'u ena ngue yø bamhya bi the na ra hya na.

⁶ Pe nup'u 'bahyø ja'i ngue ya xa nzehyø nt'ec'ei, guehya di xicá ra hya nu'a majuanj ngue di gohi ngue yø bamhya yø ja'i. Pe

nuna ra hya na, hinga guehna ra hya pa'u yø ja'i ena ngue yø bamhya 'bucua ja ra ximhai yø hya na. Ni xinga gue'a te ra hya pa'u yø ja'i di manda ua ja ra ximhai yø hya na. Porque nu te ra hya pa'u, da thotho'a. ⁷ A nuna ra hya ngue majuanj di gohi ngue yø bamhya yø ja'i, guehna rá hya Oja dí mmangá na. Nu'mø yø pa xa thogui, nu yø ja'i mi 'bucua ja ra ximhai hñmbj bađi hanja na ra hya na. Hante ngue di hocra ximhai Oja, ya xi zanni te 'be'a di njam'mefa ngue ha di njap'u di nyamma teh. ⁸ Nu'u yø ts'ut'abi ua ja ra ximhai, hñjombj n'yo yø mmui ngue xtá mbađi hanja na ra hya na. Porque nu'mø ngue xtá ndinyø mmui yø ja'i hanja na ra hya na, nuna ma Hmuhu Jesucristo maguese, ya hñxtá mma ma cuati ra pont'i 'mø. ⁹ Bi nja tengutho ra hya mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna Oja, ya xa nzanni te da japyø ja'i nu'u di madi. Guehna rá njapi Oja hñjonni ja'i di pøni ngue di pađi hanja na. Porque hñjam'mø 'be bi nja'a te mi ja ngue da 'yøt'Oja". ¹⁰ Pe Oja bá penngahu ra Espiritu Santo, gue'a bi 'yøt'e ngue bi dñma mmuihu hanja na ra hya na. Porque ra Espiritu Santo i pađi gátho'a te rá n'yomfñi Oja'a. ¹¹ Nu n'na ra ja'i ya, hñjongui parpi te ja rá n'yomfñi. Hønsa ra ja'i pase te mbemp'u ja rá n'yomfñi. Xquet'a njarbutho Oja ya, hñjonni ja'i da zä da bađi te ja rá n'yomfñi Oja. Sinoque hønsa ra Espiritu Santo i pađi xanho te ja rá n'yomfñi Oja. ¹² Janangue nuju, hinga gue'u yø hya yø bamhya 'bucua ja ra ximhai na ra hya di pahmu. Oja'a bá penngahu ra Espiritu Santo ngue gda pahmu hanja na rá njapi Oja di 'dacju. ¹³ Janangue nuna ra hya dí mmanya, hinga guehya yø hya ngue ma n'yomfñise dí mma, sinoque ra Espiritu Santo i xännga ra hya dí xihyø ja'i nuya n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁴ Pe yø ja'i hingui n'youi ra Espiritu Santo hingui sä da dinyø mmui hanja na ra hya xänngahu ra Espiritu Santo. Embj ngue hñgrá bamhya ra ja'i mmanja ra hya na. Hingui pađi hanja, porque hingui n'youi ra Espiritu Santo. ¹⁵ A nu yø ja'i n'youi ra Espiritu Santo i sä hacra güenda xandøho hanja na ra hya na. 'Ne hingui sä to da 'yembj ngue hinga gue'a te ra hya i mma. ¹⁶ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ra hya ngue ena: "¿Te'o ni ja'i da zä da barpabi rá n'yomfñi'a ma Hmuhu? ¿Te'o da 'yena ngue bi m'muhrá xänbabe Oja ngue bi xänbji te øt'e?" Pe nuju, ra Espiritu Santo'a di n'yohu, 'ne gue'a ra Espiritu Santo øt'e ngue di tñmhu zits'u hanja rá n'yomfñi ra Cristo.

3

¹ Ague ma zi cu'ahu, nu'mø dámba m'mucá p'u gui 'bahu, nuğá hñdá xi'ahu

yø hya nu'u di xicá yø 'yɛç'ei ya n'youi ra Espiritu Santo. Sinoque dá xi'ahũ ra hya hĩngui hennĩ gdi pahmũ. Porque guĩ 'buhmũ tengutho yø basĩ ngue zits'atho tĩnnĩ mmũihũ hanja rá hya rá Cristo. ² Dá xã'n'nahũ yø hya hĩngui hennĩ gdi pahmũ. Tengutho n'na rá basĩ 'mø sidra xi'ba, hĩngra hmẽ ma t'unni da zi, dá ja'ahũ p'ũ. Porque hĩmbĩ zá xtã ndĩnnĩ mmũihũ hanja ya yø hya xanhennĩ. Astã ni xĩngã guedya di tĩntho ni mmũihũ hanja rá hya ya. ³ Porque tobe guĩ øthohũ tengutho ga 'bũ hmi'da yø ja'ĩ. Tobe gyø zeyathohũ. Tobe gyø 'yøt'i suithohũ. Tobe hĩngã 'da'ĩgu ra hya guĩ mmãmhmũ. Tobe guĩ øthohũ tengutho øtyø ja'ĩ nu'ũ hĩngui pa Oja. ⁴ Porque nu 'da'ahũ, guĩ em'mø guĩ yahũ: "Nugã di tennã rá hya mmãnnã Pablo". Mĩ'da p'uya ẽna: "Nugã di tennã rá hya mmãnnã Apolos". Janãngue ja di nẽqui p'uya ngue guĩ øthohũ tengutho øtyø ja'ĩ 'bucua ja rá xĩmhãi.

⁵ Nugã drã Pablo, conã Apolos, çteni 'be'a gomã ts'edi jagã'be ngue go tennãg'be yø ja'ĩ? A nugã'be yø mẽfithogã'be Oja. Høntho dá øt'ã'be rá 'befi ngue gã 'yɛç'eiũ rá Hmũ Jesucristo. Pẽ n'na ngu n'agã'be, nu'a te rá 'befi bi 'dacã'be Oja, gue'a di øt'ã'be'a. ⁶ Nunã rá hya dá xi'ahũ, tengutho n'na rá hmudã 'mø bi thũhũ, njarbøtho na. Nu rá Apolos, go bi xĩnth'e'a. Pẽ gue'a Oja di tetra hmudã. ⁷ Janãngue nuyã, ngu'a tũ rá hmudã, ngu'a xĩnth'e, hĩnjongui tate. Go gue'a Oja i tate, porque go øt'e ngue i te rá hmudã'a. ⁸ A nu'ũ tuhã hmudã, 'nẽ'ũ xĩnth'e, 'da'ĩgu yø hya. Pẽ n'na ngu n'na ya, nu'a te rá 'befi bi 'yøt'e, Oja da gut'ĩ. ⁹ A nugã'be, yø mẽfithogã'be Oja. A nu'ahũ, ni mmũihũ p'ũ bi ma nthũhũ rá hmudã, gue'ahũ i nnøpa huahi Oja.

I ja man'na rá hya ya. Nunã Oja, tengutho 'mø ngue bi dũ'mĩ bi hyø'a n'na rá ngu p'ũ guĩ 'buhmũ. ¹⁰ A nugã p'uya, tengutho n'na rá gado. Nunã Oja bi 'yøt'e ngue dá dũ'mã rá 'befi. A nu' mĩ'da yø xãnnbate p'uya, tengutho 'mø dadi tetra jado'ũ. Pẽ n'na ngu n'na yø gado di sigue rá 'befi, i ja ngue dá mãdi xandønhø, hĩnha di dunnã ngu. ¹¹ Nunã te rá hya bi ma mã dũ'mĩ ngue bi si'ahũ hanja rá Jesucristo, guehã rá hya bi nøpa do p'ũ ha brã fãhrã ngu nã. Hĩngui sã ngue dá ma mãdũ'mĩ rá 'befi Oja mẽnte hĩngui hmã hanja'a rá Jesucristo. ¹² Pẽ nuyã, xangu yø do i ja ngue di usa'ũ to di sigue rá 'befi ngue hønnigu. Nu 'da yø mefi, dá japrã do ngue rá oro p'ũ ja rá ngu. Nu' mĩ'da yø mefi, dá japrã do ngue rá t'axi. Mĩ'da yø mefi, dá japyø do ngue mazihotho guĩ nẽqui. A nu' mĩ'da yø mefi, yø za dá japrã ngu. Mĩ'da yø mefi, dá japyø paxi rá ngu. Mĩ'da yø mefi, yø xanza dá japrã ngu. ¹³ Pẽ n'na ngu n'na yø mefi, nu'a te rá 'befi bi hoqui, nu'mø rá pa danĩ thaxrã güenda, ja dá fadi xanho p'uya ngue'mø xanho rá 'befi bi hoqui, ogue

hĩn'na. Porque nu'a rá pa'a, rá sibi di nja. Nu'a rá sibi p'uya, ja di nẽqui p'ũ'a te ga nho rá 'befi bi hoqui n'na ngu n'na yø hyønnigu. ¹⁴ A nu' rá hyønnigu ngue hĩndĩ nzø'a te bi japrã ngu, ya dá hyãnnã nzãbi. ¹⁵ Pẽ nu' rá hyønnigu ngue bi nzø'a te bi japrã ngu, ya di m'mẽ'a te rá 'befi bi hoqui. Hønsẽ rá hyønnigu di nyãnnã te, tengutho 'mø ngue bá pongrã ndate n'na rá ja'ĩ p'ũ ja rá ndate sibi.

¹⁶ ÇUa hĩngui pahmũ ngue gãtho'ahũ, i nnøpa nija Oja hapũ 'buhã Espiritu Santo? Porque rá Espiritu Santo ya guĩ n'yohũ'a ya. ¹⁷ Nu'mø ngue to di ts'onnbabi rá nija Oja, Oja di castiga rá ja'ĩ. Porque rá nija Oja xandũxqui'a. Janãngue nu' rá xãnnbate ngue di ts'onnbabi rá 'befi Oja p'ũ guĩ 'buhmũ, dá ma rá castigo.

¹⁸ Hĩngui sã ga hãr'mã mmũ, ga ẽnã ngue di pasehũ hanja rá hya. Madague'a ẽn'ĩ'da yø ja'ĩ ngue xangu yø mfadi i ja, pẽ nuyã yø ja'ĩ ya, jatho ngue da 'yøt'e tengutho 'mø ngue hĩnte di padi. Ja dá dĩmp'ũ xanho rá mmũ rá ja'ĩ ha rá nja nã rá hya majuanĩ di nja rá mfadi. ¹⁹ Porque nuyã yø ja'ĩ 'bucua ja rá xĩmhãi, ngue hĩngui pa Oja, nu'p'ũ ja rá hmũ rá dá Oja hĩnte di mũui yø mfadi ya yø ja'ĩ ya. I mmãm'ũ ja rá Maça Libro rá hyã ngue ẽna: "Nunã Oja, i øt'e ngue nunã rá ja'ĩ ẽna ngue bi dĩnsẽ rá mmũ nã rá hya padi, nunã rá hyã bi dĩnna ja'ĩ, hĩn temã nho dá 'yørpabi". ²⁰ I nt'ot'ĩ p'ũ ja rá Maça Libro man'na rá hyã ngue ẽna: "Nu' yø ja'ĩ ẽnã ngue ja yø mfadi, pẽ Oja pãrpabi yø n'yomfẽnĩ yø ja'ĩ ngue nuyã yø hyã pahyø ja'ĩ hĩnte di mũui". ²¹ Janãngue nuyã, nu'ũ yø ja'ĩ guĩ ẽmhãm ngue ja yø mfadi ngue yø bambhya, yø sã guĩ ẽspahũ ngue dá guehya guĩ huanhni ndana guĩ tenhũ ya. Porque gãtho yø xãnnbate, gãtho'a te ja nxĩmhãi, gãtho Oja bá sãnnĩ ngue i ja para ngue dá 'yøt'ahũ rá nho. ²² Nugã drã Pablo, rá Apolos, rá Bedu, dí 'bucãhe ngue ga fãxãhe. A nuyã, nu' te gã bá sãn'Oja ngue ja ua ja rá xĩmhãi, i ja mã tehũ, i ja rá ndate, nu' te gã di nnuhũ ngue ja rá pa di 'buhmũ ya, dá gue'a te ga nnuhũ rá pa di 'yep'ũ, nu' te gãtho di nnuhũ ya, ga nja yø cosa ngue dá 'yørcãhũ rá nho. ²³ A nu'ũ ya, ma ga ørpahũ rá pãhã rá Cristo. Rã Cristo p'uya, i ørpabi rá pãhã Oja.

4

¹ A nuyã, dãmĩ 'yø'nĩ güenda ngue yø mẽfithogãhe rá Cristo. Bá excahe ngue nunã rá hya Oja hĩngui fadi hanja, ga xãnnbahe yø ja'ĩ hanja nã rá hyã nã. ² Guĩ pahmũ ngue n'na rá mefi 'mø bi ndãpa n'na rá 'befi, nu'a rá 'befi sifi ngue dá 'yøt'e i ja ts'editho ngue dá 'yøt'e. ³ A nuguĩ, çte'o dá zã dá hyasca rá güenda ngue'mø xanho te dí øt'e, ogue hĩn'na? Dí haxã njuani ngue hĩngã gue'a

nj 'befihua' ngue gui hyascaha ra guenda. 'Ne hijnonnj ja'i da za ngue da hyascagui ra guenda ngue mo gue'a di ot'e ogue hijn'na. Nj xinga gueque di haxa njuani ngue mo gue'a te di ot'e ogue hijn'na. ⁴ Nup'u nná benga'a te di ot'e. di ena ngue ya gue'a te nná 'yo ya. Pe hingue masque di ena ngue hijn'yu ma ts'oqui. A nuyá, nu'a ja ngue da hyasca ra guenda te di ot'e, guese Oja da hyasca ra guenda. ⁵ A nuyá, 'yo to sa guí haspaha ra guenda mente tobe hingui sonna pa da ep'u ma Hmuhu Jesucristo. Nu'a go da hyaxra guenda'a, ndana ra ja'i xanho te xa 'yot'e, ndana ra ja'i hingui ho te xa 'yot'e. Nu'a go pa'a te mbemp'u ja yø n'yomfenj n'na ngu n'na yø ja'i. Nu'a te da dinnbabi Oja n'na ngu n'na yø ja'i, gue'a ra nujt'i di nja'a.

⁶ Ague ma zi cu'ahu, ya dá xi'ahu ya yø hya dá hyequi ngue ra 'befi di ot'e, da guehra 'befi otrá Apolos. Nguna ra hya dá xi'ahu, n'namhma ngue gui pahmu ngue nu'a te mmamp'u ja ra Macá Libro, 'yo gui festhohu. Porque gátho di muui yø xannbate, hingui ho gui 'yespahu 'da yø xannbate, xingui 'yemhmu ngue hinte di muui m'ida yø xannbate. ⁷ Xiya, zte'o bi xi'ahu ya ngue man'na tate xanho'ahu ngue m'ida yø ja'i? ¿Ndana ra hya gui timhmu ya ngue hinda gue'a Oja bi 'da'ahu ra hya ya? A nuyá, xi'mø ngue Oja bi 'yot'e ngue gadi 'yexhu co nu'a te ra hya gui pahmu ya 'mø, entho xøga xásehu ra hya p'u gnj b'emhmu ya?

⁸ Nup'u gnj b'emhmu ya, ngue ya gá pahmu hanja na ra hya na, gui ena ngue ya hinte gadi 'b'emhmu ya. Guí 'bu mmanhohu p'u gnj b'emhmu ya, entho gui ndast'abihu p'u ga mbøn'a te guí øthu ya. Nugáhe p'uya, gui enje n'na nguadi tengutho 'mø ngue hinte dadi mugáhe. Nuhma 'mø majuanj ngue gdi ndast'abi, gadi mandaha ndap'u bi zá. 'Necáhe di jats'u ma cargóhe 'mø ngue'a te ra 'befi gdi p'ehmu. ⁹ Nup'u ga mbøn'a te t'ørcahe ngue yø representegáhe ra Cristo, ena gue xøgue ga 'yot'a Oja'a ngue ga m'mefathogáhe. Dí 'bucáhe tengutho 'mø ngue yø ofádi xa ts'annbi ngue da tho, di njagáhe p'u. Di mpeti yø ja'i ngue da nu te ga thohme. Ngu yø anxé, ngu yø ja'i da nuho te ga thohme. ¹⁰ A nugáhe, i t'enje ngue dyø 'yammaigáhe ngue ra hya ra Cristo di mmahme. Pe nu'ahu p'uya, nup'u gnj b'emhmu, nu'a ra hya ra Cristo ya gui tinsche xandønho hanja ra hya. Pe nugáhe di engáhe ngue hndj ya manzaquigáhe. A nu'ahu p'uya, gui emhmu ngue xanzaqui te gui mmahmu. Mente thenngáhe yø ja'i, a nu'ahu p'uya i hnu mansu'ahu. ¹¹ Nu'mø yø pa xathogui, xtá sáhe ra n'u ngue hijn'yu te ga sihe. Asta guehya, di sáhe ra n'u ra thuhu. Ja'mø di tuthegáhe, ogue hijn'yu te ga hegáhe. Ja'mø di anje yø ja'i ngue p'egbahe. Nj xingra

ngu di ja ngue hapu ga m'mahme. ¹² Dadi n'nnj dadi mpefi conma 'yche. I sanje yø ja'i, pe nugáhe p'uya di ápáhe Oja ngue di japi te o sanje. I mbengahe xan'u yø ja'i, pe di setáhe. ¹³ I nnø man'ho p'u ha ya yø ja'i. Pe nugáhe di thammanhøtho gáhe. I nnu háigáhe yø ja'i, enje p'u tengutho 'mø ngue n'na ra cosa ya xa hørbu yø ja'i, ya hinte di muui. Nguna bi 'yørcahe yø ja'i, asta guetya njarbatho.

¹⁴ Nuna ra hya dá cuatá ua ja ra s'ucua ja ua, hinda cuatá na ra hya na ngue gadi 'be'a nj sáhu. Sinoque dadi 'da'ahu n'na ra consejo tengutho 'mø ngue ma basi'ahu.

¹⁵ Madague'a gui 'yena ngue di 'bu'i 'det'a mahuañi nj xannbatehu ngue di xan'nahu hanja rá hya ra Cristo, pe nugá go nj papágahu. Porque go rá mudi dá xan'nahu ra hoga 'da'yo hya, janangue bi njap'u ngue gui ec'eiha ra Cristo ya. ¹⁶ A nuyá, ya gá nuhu te dá ot'a p'u gui 'b'ahmu, gue'a di xi'ahu gui 'yøthu'a ya. ¹⁷ Janangue di et'a p'u na ra Timoteo ngue da xi'ahu te ja ngue gdi n'yohu. Nuná, dadi dadi tengutho 'mø ngue ma ts'ant'u, porque di padi ngue ec'ei xanho ra Jesucristo. Nu'a te nná 'yogá ya ngue di tenná ra Jesucristo, go dá xi'ahu hanja na. Tengutho ra hya di xannba yø 'yec'ei di mpeti ndap'u bi zá, da ngut'atho da xi'ahu naya.

¹⁸ Nu'u nj xannbatehu p'u ha gui 'b'ahmu, i 'b'ap'u 'da ngue di 'yets'i, ena ngue yø bamhya. Nup'u ga mbenj, ena ngue ga su ga mmagáp'u ngue ga ma nyahu. ¹⁹ Pe da ne Oja ngue ya hinda ya'atho ga mmagá p'u ga ma nyahu. Ga nnugá p'uya tegue ngu da 'yot'u di 'yexpu gui 'b'ahmu. Ya ga nnugá 'mø ngue majuanj ø't'a te ra hya i mma, hingra hyatho i mma. ²⁰ Porque nu'u yø ja'i ngue ørpabi rá 'befi Oja, hingra hyatho mman'u, sinoque ha ra ts'edi ngue ø't'a te ra hya i mma. ²¹ Xiya, ¿ndana gui nne gui 'yøthu ya? Guí nne gui sigue te guí øthu para ngue ga su'ahu 'mø dá magá p'u, ¿uague gui nne gui n'yo manhohu para ngue mahotho gda zo'ahu 'mø dá magá p'u?

5

¹ A nuyá, ndap'u bi zá i hma te 'be'a bi 'yot'a n'na ma cuhu p'u ha gui 'b'ahmu, ngue ya 'b'ahmi rá hømme. Nuna ra ts'oqui na p'uya, guehna tate xants'o, conque gui nnuhu ngue nu'u yø ja'i hingui pa Oja, hingui ø't'e tengu na ra hya na. ² 'Ne tobe gadi 'yexpu gui yahu ngue gui ena ya gá gue'a te gui øthu. A nuyá, ngue nguna ra hya bi nja, i jatho ngue gui m'mu ndummihhu. A nuna ra n'yohu bi 'yø'na ra ts'oqui na, dami hyømhmhu thi p'u ha gadi mpetihu na. ³ Madague'a ngue hndj 'bacá p'u ha gui 'b'ahmu, pe nu'mø dá ben'ahu entho ya xti 'bacá p'u ngue ga haspa ra guenda na ra n'yohu bi 'yøtrá ts'oqui. ⁴ A nuyá, dami mpetihu ya, dami 'yøthu'a te

nñu manho ma Hmũha Jesucristo. Nup'ua ha guí mpetihũ, guí 'yõ'ni güendahũ ngue dí 'bucã p'ua. Da gue'a ma Hmũha Jesucristo guí pahmũ ngue dí m'map'ua ngue da xãn'nahũ'a te ja ngue guí 'yõthũ. ⁵ Nu'a ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui, dami hyõmhũ thi p'ua guí 'bũhmũ, di map'ua 'bũhyõ ja'i di manda ra zithũ, ja da sãp'ua ra n'ua rá do'yo. Xãmhmãtho ngue dí nyanna te 'mõ ra pa da ep'ua ra Hmũ Jesús.

⁶ Nu'a te ra hya guí õthũ, ya hinguí sã nĩmantho sã guí 'yets'i ngue guí 'yena gã gue'a te gnĩ 'yohũ. ¿Ua hinguí pahmũ ngue co zits'ua ra íxi, di íxqui gã ra jũni? ⁷ Janãngue nuyã, dami hyõmhũ thi'a ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui ya, n'namhũã ngue hĩndi ts'om mĩ'da yõ ja'i. Porque tobe hĩndi nts'onỹ n'yomfẽni yõ ja'i ya. Ra Cristo ya bi tho ngue bi hoga mã ts'oquihũ, bi gohi tengũtho ra 'bõ't'e ja'mõ ra ngo ngue ra Pascua. ⁸ Janãngue jatho ngue majuanĩ guí hyehmũ p'ua ra nts'o, gãtho da gue'a ra nho gdi n'yohũ.

⁹ Nu'a ra carta dá pen'nahũ m'met'o, dá xi'ahũ te ja ngue guí 'yõthũ, ngue 'yo gadi nuansũ'ua yõ 'yõts'om'mãi. ¹⁰ Pẽ nugã hĩndi ẽn'ahũ ngue ya hinguí sã guí ntõthũ'ua yõ 'yõts'om'mãi 'bũcua ja ra ximhãi. Ogue ya hinguí sã guí ntõthũ yõ ja'i hõndyõ mẽnũyũ di xandj, ogue yõ bẽ, ogue thanne yõ dahmũ. Nu'mõ ngue da gue'a gdi xi'ahũ'ua, ya nnetho ngue guí põmhũ ua ja ra ximhãi 'mõ. Pẽ nja ngue hĩnga gue'a dí mmangã'a. ¹¹ A nũna ra hya dá ne ga xi'ahũ ya, 'yo nĩmantho gadi nsixui'ua sã ẽnã ngue gadi ncũhũ, 'nẽ yõ 'yõts'om'mãi, ogue hõndyõ mẽnũyũ di xandj, ogue thanne yõ dahmũ, ogue yõ fẽhni, ogue yõ itĩ, ogue yõ bẽ. Nuyã, guehya nĩ xĩnga gue'a di sã ngue 'dap'ua guí nsimhmẽhũ ya. ¹²⁻¹³ Porque nu'ua yõ ja'i hĩngma n'yohũ, hĩngo di tocagũ ga haspa ra güenda. Guesẽ Oja da hyaspa ra güenda ya di xi'ahũ. Pẽ nup'ua ha gadi mpetihũ, dami hyaxhũ ra güenda te ga 'yo yõ 'yẽc'ẽi. Janãngue nugã di xi'ahũ ngue nũna ra n'yohũ bi 'yõtra ts'oqui, dami hyõmhũ thi na.

6

¹ A nuyã, nu'mõ 'bũhyõ 'yẽc'ẽi ja ngue di yaprã mmi'yẽc'ẽiui, 'yo di thop'ua 'bũhrã ts'ut'abi hĩngra 'yẽc'ẽi. Da zã di map'ua 'bũyõ mmi'yẽc'ẽiui, da xifi ngue di hojpi temã hya hẽmbi. ² ¿Ua hinguí pahmũ ngue nu'ua yõ ja'i Oja, gue'ua da hyaspa ra güenda yõ ja'i 'bũcua ja ra ximhãi'ua? Xi'mõ ja ngue ga haspahũ ra güenda yõ ja'i 'bũcua ja ra ximhãi, xi ra asunto zits'ũtho guí hẽmphũ, ¿ua hĩnda zã guí xihni mmi'yẽc'ẽihũ ngue di hoqui? ³ Conque astã yõ anxẽ Oja ga haspahũ ra güenda. Janãngue goma gue'a n'na ra asunto zits'ũtho di hẽmschũ ngue

hĩnda zã ga hocjũ. ⁴ Xi'mõ hinguí padĩ ha gdi hocjũ n'na ra asunto 'mõ guí hẽmphũ, ¿ua sã ngue gue'ua yõ ja'i hĩngyõ 'yẽc'ẽi di hoc'a nĩ asuntohũ 'mõ? ⁵ Di xi'ahũ na ra hya na n'namhũã ngue guí pẽs'ni sãhũ. Xip'ua ha guí 'bũhmũ, ¿ua xĩnga n'na nc'ẽi nĩ n'yohũ ngue di padĩ di hocã n'na ra asunto 'mõ ja te hẽmbyõ cũ? ⁶ ¿Hanja ngue nup'ua 'bũhrã ts'ut'abi hĩngra 'yẽc'ẽi, ja nĩ map'ua yõ 'yẽc'ẽi ngue di yaprã mmi'yẽc'ẽiui?

⁷ A nuyã, nu'a te ra njunt'i guí õthũ, ja di nẽqui p'ũya ngue gadi 'bẽhmũ ra hya. ¿Hanja ngue nu'mõ hĩnga gue'a t'õ't'ahũ, hĩnguĩ hãt'i guí sethũ? ¿Hanja ngue hĩn gadi n'ũni da f'e'ahũ, xõgue madĩ zits'ua te guí nne guí 'bẽhmũ? ⁸ Conque xquet'a guí njahũ p'ua ngue hĩnguĩ ho te guí õthũ, astã nĩ mmi'yẽc'ẽiui guí pẽhũ.

⁹ Yo gyõ thãtĩhũ. Guí pahmũ ngue nu'ua yõ ja'i xants'o te õ't'e, hĩnda yarbũ ha di manda Oja'ua. Hĩnda yarbũ yõ 'yõts'om'mãi. Hĩnda yarbũ ya yõ n'yohũ õrpe tengũtho 'mõ dra xisu yõ mmĩn'yohũui. Hĩnda yarbũ ya yõ ja'i thanne yõ dahmũ. ¹⁰ Hĩnda yarbũ yõ bẽ, Hĩnda yarbũ ya yõ ja'i hõntho i nne ngue di xandj te pets'i. Hĩnda yarbũ yõ itĩ. Hĩnda yarbũ yõ zate. Hĩnda yarbũ'ua corpa ra 'yu yõ mmĩc'ẽiui ngue pẽ. ¹¹ Nuyã yõ hya di xi'ahũ ya, ya xcã njap'ua 'da'ahũ ya. Pẽ nuyã, ya bi ma mahõjpi'ahũ. Ya yõ ja'i'ahũ Oja ya, ngue gã 'yẽc'ẽihũ'ua ra Hmũ Jesús. Ya guí n'yohũ ra Espiritu Santo bã pen'nahũ Oja ya.

¹² Ya hĩndi mandagahũ ra ley ga 'yo yõ judio ya. Ya sã ga õthũ te di nnehũ ya. Pẽ ma ga sãmma mmũihũ ngue hĩnga õthũ'a te hĩnni 'yup'ua ga õthũ. ¹³ Majuanĩ'a te ra hya i hma ngue nu te si ra ja'i, rá mmũi nĩ ma. A nu rá mmũi ra ja'i p'ũya, ga nja'a ngue ja da mẽspũ'a te si. Pẽ nuyã yoho yõ hya ya, Oja da 'yõ't'e ngue di njap'ua rá nzequi ya. Pẽ hinguí sã ga ẽmhũã ngue ga nja mã do'yohũ ngue ra 'yõts'om'mãi. Sinoque rá do'yo ra ja'i, ga nja na para ngue da 'yõrpabi rá 'bẽfi ra Hmũ. A nu'a ra Hmũ p'ũya, di hatrã ts'edi mã do'yohũ. ¹⁴ Nũna Oja bi japi ngue bi bẽnnate ra Hmũ Jesucristo p'ua ha bi t'ãguĩ. Xquet'a di jãhũ p'ũya, ja rá ts'edi ngue da 'yõ't'e ngue ga bẽnnatehũ.

¹⁵ ¿Ua hinguí pahmũ ngue nu mã do'yohũ, i nnope ngue rá do'yo ra Cristo? ¿Ua da zã ga hajpahũ n'na parte rá do'yo ra Cristo ngue di mpenhui rá do'yo n'na ra xisu ngue ra 'yõts'om'mãi? Nu'a, hinguí sã'a. ¹⁶ Guí pahmũ ngue n'na ra n'yohũ 'mõ bi mẽ n'na ra xisu ngue ra 'yõts'om'mãi, nuyã yo nc'ẽi ya, ẽntho n'na nc'ẽitho, porque n'nat'a ra te comhmũ. I nt'õ't'i p'ua ja ra Maça Libro ra hya ngue ẽna: "Nu'ua yo nc'ẽi di mpenhni, i cohi ngue n'nat'a yõ do'yo, porque i comnda ra

te". ¹⁷ A nuyá, nu rá ja'í dī mpɛnhui rá Hmu Jesús, i cohi tengutho 'mò n'na nc'ɛitho.

¹⁸ Yo gui 'yots'om'mäih. I ja xangu mī'da yò ts'oquī ɔtyò ja'í, pɛ nu rá ja'í ngue 'yots'om'mäi, rá do'yosɛ di ts'onj. ¹⁹ Ua hīngui pahmu ngue nu ma do'yohu, gue'a nnɔpa nūja rá Espírītu Santo'a? Porque Oja bá pɛnhu Espírītu Santo ngue dī m'map'u ja má mmäih. A nuyá, ya hīn dādī mmandasch. ²⁰ Porque ya di ohu rá 'ye Oja ya ngue bi gurca má ts'oquih. Janangue nuyá, jatho ngue ga ɔrpahu rá páhā Oja conma do'yohu 'nɛ conma n'yomfɛnīh. Porque ya rá mmɛtigah Oja.

7

¹ Nunā man'na rá hya guí ännghu ya, dī nne ga xi'ah. Nu rá ja'í ngue hīngui nne dī nthatī, ya xanhu ngue'mò hīndī nthatī. ² Pɛ i fādī ngue ndap'u bi zā ɛmmɛj 'yots'om'mäi yò ja'í. Janangue man'na xanhu ngue rá n'yohu dī m'muhrá xisu. Rá xisu p'uya, dī m'muhrá ndò. ³ Nu rá n'yohu i jatho ngue dī m'mahmī xanhu rá xisu. Ximmangu rá xisu, i jatho ngue dī m'mahmī xanhu rá ndò. ⁴ Nu rá xisu ngue ya o rá 'ye rá ndò, da 'yɔrpabi rá páhā rá ndò. A nu rá n'yohu ngue ya o rá 'ye rá xisu, da 'yɔrpabi rá páhā rá xisu. ⁵ Nu'mò ja rá páhā rá n'yohu, 'yo di ɛnna xisu ngue hīnda zā. Nu'mò ja rá páhā rá xisu, 'yo di ɛnna n'yohu ngue hīnda zā. A nu'mò ja ngue da 'yɔtyò mhmat'Oja, man'na xanhu dá gohra cohi ngue hīnda dāhrá xisu rá n'yohu njammī pa. M'mɛfa p'uya, ya di siguetho tengutho m'met'o. A nu'mò hīndī siguetho tengutho m'met'o, nu'a hīndī hyāti dá zamyò mmui, rá zithu p'uya da japi ngue da 'yɔtra ts'oqui n'nannī.

⁶ Nunā rá hya ja ua dí xi'ah, hɔntho dī xi'ah ngue dá zā dī nthatra ja'í. Pɛ nugā hīn dādī mandagā ngue xogɛ dī ja ts'ɛditho dī nthatra ja'í. ⁷ Dí ɛnsɛgā ngue xanhu 'mò ngue gātho'ah. Gui 'yɔthn tengutho dí ɔt'á ngue hīn dādī nthatī. Pɛ nunā Oja, gā go bi sām̄bi n'na ngu n'na yò ja'í te dá zā dá 'yɔt'e. 'Bhhyò ja'í ngue dī nthatī, 'bhhyò ja'í hīndī nthatī.

⁸ Nugā dí xihyò ja'í nu'u tobe hīndī nthatī, dá guehyò 'danxu, nu to hīndī nthatī tengutho dí ɔt'á ngue hīn dādī nthatī, ya xanhu. ⁹ Pɛ nu rá ja'í ɛnā ngue hīnda zā dī m'muse, man'na xanhu ngue dī nthatī, hīnda gue'a ngue ja di ɛndrá mmui ngue hīndī nthatī.

¹⁰ Nugā dí xihyò ja'í ngue ya xā nthatī, nu rá xisu ya 'bahrá ndò, 'yo di hep'u rá ndò. Nunā rá hya dí xi'ah, hīngma hyasɛgā nā, sinoque gue'a rá Hmu rá hya nā te dí xi'ah ngue gui 'yɔthn. ¹¹ Pɛ nu'mò ya bi hyɛp'u rá ndò n'na rá xisu, rá xisu 'yo dādī

nthatī mahò'n'a, ogue man'na xanhu dá mɛ rá ndò mahò'n'a. Ximmangu rá n'yohu p'uya, hīngui ja ngue dá hyɛp'u rá xisu.

¹² I ja man'na rá hya dí nne ga xi'ah, pɛ ja dī nne ga xi'ah nā rá hya naya, hīmbi man'a m'met'o'a rá Hmu ná rá hya nā. A nu má cuhu ngue rá n'yohu, nu'mò hīngra 'yɛc'ɛi rá xisu, nu'mò nnu manho rá xisu ngue di sigue dī m'mahmī rá ndò, rá n'yohu 'yo di hep'u rá xisu. ¹³ A nu'mò ngue rá xisu, hīngra 'yɛc'ɛi rá ndò, 'nɛ'mò nnu manho rá n'yohu ngue di sigue dī m'mahmī rá xisu, rá xisu 'yo di hep'u rá ndò. ¹⁴ Porque rá n'yohu ngue hīngra 'yɛc'ɛi di tocabi rá njapi Oja di t'unna xisu ngue rá 'yɛc'ɛi. Dá guehra xisu ngue hīngra 'yɛc'ɛi, dī nthui rá njapi Oja di t'unna n'yohu ngue rá 'yɛc'ɛi. A nu'mò ngue hɔnse rá 'yɛc'ɛi dī nthui rá njapi Oja, nu yò basī p'uya, ya hīn'na'u. Pɛ ya fādī ngue xquet'a 'nhyò basī dī nthui rá njapi Oja di t'unna papá ogue rá mamá ngue rá 'yɛc'ɛi. ¹⁵ Pɛ nu'mò rá n'yohu ogue rá xisu ngue hīngra 'yɛc'ɛi dá ne ngue dá hyɛp'u rá 'yɛc'ɛi 'bhmī, ya dá zā dá hyɛp'u. Porque rá 'yɛc'ɛi hīngui sá dá 'yɔrpa rá ts'ɛdi dī m'mahmī 'mò hīngui nne. Porque bi zonngha Oja ngue ga m'ma mmanhohu, hīn tamā sui dí nja. ¹⁶ A nuyá, ngu yò n'yohu, ngu yò xisu ngue yò 'yɛc'ɛi, nu'mò 'bhmī yò ja'í hīngyò 'yɛc'ɛi, xamhmatho dá zā ha di japi dī nyanná te rá ja'í hīngra 'yɛc'ɛi.

¹⁷ Nunā Oja, bá sänni te nná 'bhmī n'na ngu n'naju. Nu te di jahu 'mò mamba zonngha Oja, ya gue'a ga siguethoh'u. Ndap'u bi zā yò hīnī hapu dī mpɛti yò 'yɛc'ɛi, guehna rá hya dí xicā yò ja'í naya. ¹⁸ Nu rá ja'í bi zon'na Oja ngue dá 'yɛc'ɛi, 'nɛ ya n'yoi rá hmɛpya ngue rá circuncisión, 'yo sá di tɔ rá mmui ngue ya hmɛpya. A nu rá ja'í bi zon'na Oja ngue dá 'yɛc'ɛi, 'nɛ hīnmanī njapra hmɛpya, 'yo sá dādī ja ndummai ngue dī njapra hmɛpya. ¹⁹ Porque ya hīngui ja ts'ɛdi'a ya ngue dī njapra hmɛpya yò ja'í, ogue hīn'na. A nu'a ja ts'ɛditho ngue dá 'yɔtyò ja'í ya, má datho ja ts'ɛdi ngue dá 'yɔrpabi rá páhā Oja. ²⁰ N'na ngu n'na yò ja'í, nu te mī ja 'mò mī zon'na Oja ngue bi 'yɛc'ɛi rá Jesucristo, ya dī nja tengutho ja rá ja'í. ²¹ A nu'mò ngue grā hmīquī 'mò mamba zo'í Oja, 'yo sá di tɔ nī mmui ngue grā hmīquī. Pɛ nu'mò ngue dá zā ha gdi japi ngue gui pɔmp'u 'bhñi hmu, damī hyonī ha i japi. ²² Pɛ nu rá ja'í marā hmīquī 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, dá badi ngue nup'u ja rá hmī rá dá Oja, ya rá n'yoi rá Cristo. A nu rá ja'í ngue manjo'o rá hmu, 'nɛ ya rá 'yɛc'ɛi ya, dá badi ngue nup'u ja rá hmī rá dá Oja, ya rá mɛfi rá Cristo. ²³ A nuyá, ya dí ohu rá 'ye rá Cristo nu'a bi gurca má ts'oquih. Ya hīngra ja'itho má hmu ya. ²⁴ A nuyá má zi cu'ah, nu'a te rá 'bɛfi mī pɛhyò ja'í 'mò mī zon'na Oja, di siguehmatho yò 'bɛfi yò ja'í. Porque

ndap'ua bi zä 'bähÿø ja'ï ngue ε'c'ei Oja ya, pe ya gä yø n'youi Oja.

25 A nuyá, nu'ua yø ja'ï ngue tobe hündi nthati, nu'a ra Hmu hün temä hya bi ma ngue ha di njapi. Pe nugä ga xi'ahua na te ra hya di mbeni ga mma. Pe dami 'yεc'eihua te ga mma, porque connä mate Oja ja ts'edi na te ra hya di mma. 26 Nup'ua nnä bengä, xanho ngue hündi nthata n'na ra n'yohu. Porque yø pa di 'bähmu, ya xanhenniho 'mø ngue 'bährä xisu ra n'yohu. 27 A nu ra n'yohu ngue ya 'bährä xisu, 'yo sä di sänni da hyc'p'ua. Pe nu ra n'yohu ngue hünjo'orä xisu, man'na xanho 'yo di honnä xisu. 28 Nu'mø bi nthatra n'yohu, hingrä ts'oqui bi 'yøt'e. Nu ra hmute 'mø bi nthati, ngütho hingrä ts'oqui bi 'yøt'e. Nja ngue nu'ua yø ja'ï di nthati, hündi 'bedi temä hya hembji, hinga ngu'mø ngue hündi nthati. Dimmangä na ra hya na ngue hündi nnegä ngue gui thohm'ua ra dummai tho'ua yø ja'ï ya xa nthati.

29 Ague ma zi cu'ahua, nu'a ga mbønna ra hya di xi'ahua ya, ya mits'ua dyø pa jap'ua. Janangue jatho ngue gui 'yørpahua ra 'befi Oja. Ya hinga mbongui ra ora ga m'mamma pähäthohua p'ua ja ma ngumhmu ya. 30 Nu yø ja'ï ngue 'ba ndummai, ya hinga mbongui ra ora 'be di nzonj. Nu yø ja'ï 'bamma pähä, ya hinga mbongui ra ora 'be di nthede. Nu yø ja'ï ja te nne da dai, ya hinga mbongui ra ora da dai te honj. 31 Mente ngue di 'bahmu ua ja ra ximhäi, ya hündi ma ma mmaih'ua te di peshu ua. Porque nunä ra ximhäi ja ua di 'bähmu, ya ni ma da guadi.

32 Di nnegä ngue hunte man'na ni hya di ma ni mmaihua. Nu ra n'yohu hündi nthati, guehna ra n'yohu di ja ndummai ørpabi rä 'befi ra Cristo para ngue da nu manho ra Cristo te øt'e. 33 Pe nu ra n'yohu ya xa nthati, gue'ua yø cosa honyø ja'ï ua ja ra ximhäi ni ma rä mmui ngue honj. Porque nne da nu manho rä xisu. 34 Ximmangu yø xisu, xquet'a njarbatho. Nu ra hmute hündi nthati, i ho rä mmui ngue ørpabi rä 'befi ra Cristo. Ngu rä do'yo, ngu rä n'yomfeni, gä xa dáp'a Oja ngue ørpabi rä 'befi. Pe nu ra hmute ngue ya xa nthati, i ho rä mmui ngue da 'yøt'a te ra 'befi ja ua ja ra ximhäi, porque i nne ngue da nu manho rä ndø.

35 Nunä ra hya di xi'ahua ya, høntho di nnegä ngue ga fäxahua. Porque hündi nnegä ngue gui m'mu mman'hua. Sinoque di nnegä ngue gui m'mu mmanhohua, gui hyo ni mmui ngue gui 'yørpahua rä 'befi ra Cristo.

36 A nuyá, di nne ga xi'a n'na ra hya ya yø n'yohu si yø t'ixu, 'ne ya sønyø pa ngue di nthati. Nu'mø ennä n'yohu p'ua ngue hüngui ho ngue da thohrä nthati rä t'ixu, da zä di tharpi. Porque ra nthati, hingrä ts'oqui'a. 37 A nu ra n'yohu ngue

n'nat'a mbeni ngue hündi tharpabi rä t'ixu, da 'yemp'ua ja rä mmui ngue hüngui ja ts'edi ngue di nthaträ t'ixu, ya xanho te øt'e. 38 Nu'a di tharpabi rä t'ixu, ya xanho te øt'e. A nu'a hündi tharpabi rä t'ixu, man'natho xanho te øt'e.

39 A nu rä xisu 'mø ngue bi nthati, ya hün'ua ra nt'edi ngue høndi nthatui man'na ra n'yohu mente ra pa ngue 'bäträ ndø. Pe nu'mø ya bi du rä ndø, ya da zä di nthati mahøn'a. Hønt'o bi zä da ne da me, gue go drä 'yεc'ei'a ra n'yohu da me. 40 Pe nu ra 'danxu ngue'mø ya hinnj mantho di nthati, man'na xanho. Guehna ra hya di mbengä naya, pe di padj ngue ra Espiritu Santo'a di bengngui te di mma.

8

1 A nunä man'na ra hya gui ängahu ngue'mø da zä gui sahu ra ngø i tho ngue 'bøspabi yø dahmu, ogue hündä zä gui sahu. Majuanj ngue nuju di pahmu ngue nu'a ra ngø 'bøspabi rä dahmu, hündi ts'onnga ma mmaihua 'mø ngue ga sahu. Pe hüngui ho 'mø ga enä ngue di pashu xanho hanja ra hya ngue mi'da ma mmic'eihua. A nuju, jatho ngue ga mmahmu n'na ngu n'naju para ngue man'na di zajma nt'ε'c'eihua. 2 A nu rä ja'ï enä ngue ya bi dinj xanho hanja ra hya, pe di 'bætho da dinj xanho ha exa nja ra hya nu'a ja ngue da badi. 3 Pe nu rä ja'ï di ma Oja, Oja i nuu manho ra ja'ï.

4 A nuyá, ma ga xi'ahua xanho hanja'a ra ngø i tho ngue 'børpabi yø dahmu ya. Di pahmu xanho ngue nu yø dahmu 'bæcua ja ra ximhäi, hunte di muui, porque n'natho Oja i 'bæi. 5 A nu yø ja'ï embj ngue xangu yø Oja i 'bæi, ngup'ua mahets'i, ngu ua ja ra häi. Madague'a enyø ja'ï ngue xangu yø dahmu 'bæi, 'ne xangu yø hmu, 6 pe para ngue nuju, n'natho'a ma Ojahua 'bæi, gue'a ma Papähua. Nunä, guehna Oja bi hoqui te gä di nuuhu ngue ja naya. A nuju p'ua, di bähmu para ngue ga ørpahua rä pähä Oja. A nunä di nnøpe ngue ma Hmuhu ya, guehna ra Jesucristo na. Connä guehna ya, i ja dyø cosa di nuuhu ngue ja ya, 'ne guehna di 'dacju ma tehu na.

7 Pe hinga gätho ma cuhu tini xanho yø mmui hanja na ra hya naya. Ya xa nzanyø ja'ï ngue mi thanne yø dahmu. Janangue nuya yø ja'ï hüngui nzaqui yø nt'ε'c'ei ya, nup'ua ga mbeni, i enä ngue rä ts'oqui ør'mø bi za ra ngø nu'a tho ngue t'ørpa ra 'bøt'e yø dahmu. 8 A nuyá, nunä Oja, hunte da jacju ngue'mø ga sihu ogue hinga sihu'ua yø cosa'ua. Pe nu'mø ga sihu, hinga sä ga emhmu ngue man'na xanho te di øthu. Nu'mø hinga sihu, ngütho hinga sä ga emhmu ngue hüngui ho te di øthu.

9 Madague'a sä ngue ga sihwa'ä ra ngö'a, pe dami mfahmu xanho ngue te gui sihwa. 'Yo gui nne ngue nu te gui sihwa, go gui ndupatehwa p'ua da 'yotra ts'oqui' ma cuhwa hingui nzaqui yot'ec'ei. 10 Xi'mö da nu ni cuhwa ngue gui sihmé p'ua ja n'na ra ngunja 'bahyö dahmu. A nu'ahwa p'uya, ya gui pahmu ngue hinte ja ngue gui sihwa'ä te ts'i p'ua. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui rä nt'ec'ei, da 'yotra ts'edi da zi'a te xa 'börpa yö dahmu. 11 A nu'ahwa gui pahmu ngue da zä gui sihwa'ä te gä ts'i p'ua. Pe nu ni cu, ngue hingui nzaqui rä nt'ec'ei, da 'yot'e tengue gui ot'e. Gue'a di m'me'a p'uya ngue éna ngue ra ts'oqui bi 'yot'e ngue bi zi'a te ts'i p'ua 'bahyö dahmu. Conque gui nuhwa ngue gue'a i du rä Cristo'a ngue bi yaji. 12 Janangue nu to ndupate p'ua ötra ts'oqui rä cu, gue'a ra ts'oqui ot'a, ngue festho te ra hya mmanäa Cristo. 13 A nugä, nu'mö ngue gue'a ra ngö dí si ngue ga 'yotra ts'oqui ma cu, ya hingui ja ngue ga si ra ngö. Porque hindí nne ngue ga japi da 'yotra ts'oqui ma cu co nu'a te di si.

9

1 A nugä, rä representantegä rä Cristo, hinga to bi zä ni ja'itho di mandaqui ya. Nunä rä Hmu Jesús, dä nyasegä'be na. A nunä te ra 'befi bi 'dacrä Hmu, di nequi ngue bi bömmanho, porque go dá ja'ahwa gä 'yec'eibahwa rä hya. 2 Madague'a 'bu i'da engui ngue hinga guecä rä representantegä rä Cristo, pe nu'ahwa gui pahmu xanho ngue guecä rä representantegä'a. A nuyä, ngue ya gui ec'eihwa rä Cristo ya, ja gui haxhwa p'ua majuanj ngue go rä representantegä na.

3 Nu'mö te'ö éna ngue hingui nnu manho te di ot'e, guehna rä hya di xihna ya. 4 Nunä te ra 'befi di ot'e, ni 'yup'ua di n'nacra hme di si. 5 Ne xquet'a ja gra nt'edi ngue ga nthaj, ga mme'be n'na rä xisu ngue dra 'yec'ei n'namhwa ngue ga mme'be p'ua gdä ma. Porque gue'a ot'ua mi'da yö representante'a ngue sixtyö xisu. Tengutho ötyö n'yohwa rä Hmu Jesús, ximmangu ra Bedu xquet'a njarbu. 6 Ua gui emhmu ngue nugä ya, 'nehra Bernabé, hængthogä'be jatho ngue ga tahä te ga si'be mente ga mmangä'be ra hoga 'da'yo hya? 7 Xi n'na rä soldado, uua hingui tahrá nzäbi ngue'a te rä 'befi ot'e, ua n'nannj bi tahra menyü ngue rä gasto p'ua ha 'yo? Xi n'na rä n'yohwa ngue'mö bi 'yot'a n'na ra nuandät'a'ä ngue yö uva, uua hingui si'a te põmp'ua ja rä 'befi? Xi n'na rä n'yohwa ngue fähyö de'yo, uua hingui si rä leche 'mö bi de'mi?

8 'Yo gui emhmu ngue ma hyase na rä hya di mmangä ya. Porque nunä rä hya na, guehna mmamp'ua ja rä ley bi 'yotra Moisés. 9 Nunä rä hya nt'oti p'ua ja rä ley, guehna ngue éna: "Yo gui turpabi rä ne rä ndani

nu'a nnghyö trigo ngue di ntaqui", i éna. A nunä Oja ya, hin'i mmanäa ra hya na ngue da høndyö ndani dädi ja ndummai ngue di nnepe di nsihme. 10 Sinoque bi manäa ra hya na, porque nnepe ngue gue'a yö mefi Oja da 'bäts'i. Porque n'na rä mefi di mpep'ua ja n'na rä huahj i tö'mi da dahrá nzäbi. Ximmangu'a täcyö trigo, xquet'a tö'mi da dahrá nzäbi ngue'a te pefi. 11 Nunä rä hya Oja dá mangä'be p'ua gui 'bahmu, tengutho 'mö dá tücä'be n'na rä huahj co nunä rä hya na. Xi ya, uua ya ni mmuihwa ya ngue'mö gui fäxca'be te di hongä'be ya? 12 Conque gadi unhnwa te hon'ua mi'da yö mamhya. Goma guecä'be p'uya ngue man'natho ni 'yup'ua ngue gui 'dacju te di hongä'be.

Pe nugä'be hinte di xi'ahwa 'mö ja te di hongä'be. A nu'mö hin'ua te ga hongä'be, di häti di setä'be p'ua. Porque hindí nnegä'be ngue da gohyö mmai yö ja'i nguehna rä hoga 'da'yo hya rä Cristo di mmangä'be. 13 Pe gui pahmu xanho ngue nu'ua yö ja'i ötra 'befi p'ua ja rä nija di mpeti yö judío, nu'a tema cosa haxyo ja'i p'ua ja rä nija, gue'a ja ngue da zi'a. Nuyä di mmangä guehya yö ja'i ho yö zu'ë ngue ötra 'böt'e p'ua ja rä altar, guehya di tocabi sa rä ngö nu'a pöt'e. 14 Ximmangudya, nunä rä Cristo bä sänni ngue nu'ua yö mefi manäa hoga 'da'yo hya, nu'ua yö ja'i sihra hya gue'a go di põn'a te honyö mamhya'ua.

15 Pe nugä hinjam'mö te di xi'ahwa ngue gui fäxcahwa 'mö ja te di honj. Madague'a ni 'yup'ua ga xi'ahwa ngue gui fäxcahwa, pe hinte di xi'ahwa. A nugä ya, hinna ot'a na rä sacua ja ua ngue gdí ädi gui 'dacju te di honj. Man'na xanho gä tü ua rä thuhu, hinda gue'a ngue gui 'yenju ngue di ädi gui fäxcahwa. 16 'Yo gui emhmu ngue rä matetho di ot'e ngue di xi'ahwa rä hoga 'da'yo hya. A nugä, ya ma 'befigä'a, i hoxhwa xi ngue ga mmanäa hya. Huëcategori ngue'mö hinga mmangä na rä hoga 'da'yo hya. 17 A nuyä, nu'mö ngue ma pähäse nnä mmangä na rä hya na, ya ja rä njut'i xanho. Pe nja ngue hingma pähäse te di ot'e, sinoque ja ts'editho ngue ga mmanäa hya, porque Oja bi 'dacrä 'befi ngue ga mmambrä hya. 18 A nuyä, nunä di ot'ma güenda ngue ma nzäbi ya, i ja gra pähä ngue hinte di jui nguehna rä hoga 'da'yo hya di mma. Madague'a ja gra nt'edi ga xi'ahwa ngue gui 'dacju te di honj, pe nugä hinte di xi'ahwa ngue gui 'dacju.

19 A nuyä, madague'a ngue hinjonni ja'i di 'bui ngue ma hmu, pe nugä di ot'e ngue tengutho 'mö di nõpa hmu gätho yö ja'i. Porque di nne ga japi ngue xtango yö ja'i da 'yec'ei rä Cristo. 20 Nu'mö di 'bacä p'ua ha 'bahyö judío, di ot'a tengutho ötyö judío, n'namhwa ngue xamhmatho ga tapyö mmai ngue da 'yec'ei rä Cristo. Tengutho ot'ua to tö'a te mmamp'ua ja rä ley

bi 'yotra Moisés, gue'a dí øt'ä'a. Madaque'a ngue hinguí ja ts'edi ga øt'ä te mmamp'u ja rá ley, pë dí øt'e para ngue xamhmatho ga tapyø mmái yø ja'i ngue da 'yëc'ei ra Cristo. ²¹ Nu'mø ngue dí 'bucä p'u 'buhyø ja'i hinguí padí hanja rá ley bi 'yotra Moisés, dí øt'ä tengutho øt'u, n'namhma ngue xamhmatho ga tapyø mmái ngue da 'yëc'ei ra Cristo. Pë hindí nne ga mma ngue ga ena ya hindí tenna rá ley Oja, sinoque dí tenna ley bi manna Cristo. ²² Nu'mø dí 'bucä p'u 'buhyø 'yëc'ei ngue hinguí nzaqui yø nt'ëc'ei, dí øt'e tengutho øt'u, n'namhma ngue da zäp'u ga hatra ts'edi yø nt'ëc'ei i ja. Nná øt'ä'a ngue 'da'igu dí ør'be yø ja'i 'bap'u ha dí mmanña hya, n'namhma ngue xamhmatho da zäp'u dí nyanyø te 'da'u øxra hya dí mma. ²³ Nguna ra hya dá øt'ä ya, n'namhma ngue da zäp'u da 'yøhyø ja'i ra hoga 'da'yo hya. Nu'a rá njapi Oja bá n'youi na ra hya na, da zäp'u di tocabi gätho'u bi 'yøde hanja rá hya.

²⁴ Ya guí pahmu ngue nup'u ja n'na ra xequi majuanñi ngue dí nja ra 'dihí, gätho'u to da gwra 'dihí, n'na ngu n'na ni tihí, pë n'natho'a da daha. Dami njathu p'uya, guí ja ndummai guí 'yøthu'a te di 'bep'ahu Oja guí 'yøthu, n'namhma ngue da zäp'u guí tahmu. ²⁵ Gätho'u to honí ha di dap'u ja ra nt'eni, hinte nne di heni para ngue da daha. Pë nuya p'uya, di ja ndummai ngue da da'a n'na rá corona ngue da thotho, porque rá paxitho. Pë nuju, dadi ja ndummai ngue ga øthu'a te di 'bejpa'u Oja, n'namhma ngue di 'daxu rá njapi, nu'a hinjam'mø da thogui. ²⁶ Nuna rá hya nnä 'yogä, dí haxra 'yu nu'a ja ngue gdä n'yo, hindí päitho'a te ja ngue gdä n'yo. Nugä dí ho ma mmái ha gdä ørpabi rá páhä Oja, porque hindí nne ngue hinte di bontho na rá 'befi Oja nnä 'yo. ²⁷ Nu rá ja'i 'mø nne ngue da daha, dí n'annbi ngue emmej di xädi ha di daha. Dí njadä p'uya, di ho ma mmái ngue di honí ha dí ntahna rá hya nnä 'yo. Porque dí nne ga øt'e tengutho rá hya di xihyø ja'i da 'yøt'e. Nugä hindí nne da 'yenc'a Oja ngue hinga gue'a te dí øt'e.

10

¹ Ague ma zi cu'ahu, mamí pumbenihna na ra hya ja ua, ngue Oja bi 'yøt'e ngue ni 'bet'o rá guí p'u ni ma yø nyogui ja'i nuya bi japi bi 'daxra Thenga jathe. ² Gätho ya yø ja'i ya, 'dap'u ni 'youi rá Moisés ngue ni denña guí, 'ne gä 'da i thorp'u ja rá jathe. Guehya yø ja'i bi 'yøt'e ngue yø n'youi rá Moisés. ³ Gätho yø ja'i bi zi'a ra hmë bi 'yë mahets'i. ⁴ 'Ne gätho yø ja'i bi zi'a rá dehe bi bop'u ja rá mmando. Pë nu'a bi 'ünthe yø ja'i, hinga do, sinoque gue'a rá Cristo bi mäxyø ja'i hapu ni ma. ⁵ Pë nuna Oja, himbí nu manho te bi 'yøtyø ja'i m'mefa. Janangue ya mme gä bi du p'u ja rá dapo.

⁶ A nuyä, nuna rá ndate bi thohya yø nyogui ja'i bi 'yøtra nts'o, nu'mø ngue 'necju ga øthu rá nts'o ya, xquet'a ngu'a rá ndate ga thohmu. ⁷ Janangue nuyä, 'yo guí thannehu yø dahmu tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi danne yø dahmu. Porque nt'ot'i p'u ja rá Maca Libro te bi 'yøtyø ja'i, i ena: "Bi mi yø ja'i ngue dí nsihme, 'ne bi mmihni. Mi juate rá ts'ihme yø ja'i, bi nangui ngue bi danne ra dahmu. Bi mahra hneí p'uya", enna Maca Libro. ⁸ 'Ne hinga n'yots'om'mäihna tengutho bi 'yøt'i'da'u ngue bi n'yots'om'mäi. Ngue nguna bi 'yøt'e, n'na patho i du 'däte mahyu mahuahi yø ja'i. ⁹ Nuna Oja i seti te di øthu, pë hinguí sä ngue xøgue gdä øthu'a ngue ga unhna ra cue Oja. Nguna bi 'yøt'i'da yø nyogui ja'i, pë mi søtra mmái Oja, bi guadi bi du yø ja'i ngue bi za yø c'eya. ¹⁰ Mami nømman'uhu Oja tengutho bi 'yøt'i'da'u yø nyogui ja'i ngue bi nømman'uhu Oja. Janangue Oja bá pennbabi rá anxë ngue bi hyo ya yø nyogui ja'i.

¹¹ Nuna rá ndate bi thohya yø nyogui ja'i, bi ma macuati p'u ja rá Maca Libro'a te bi nja, n'namhma ngue nu yø ja'i 'buhya yø pa rá nzegutho di 'buhmu, da sifi ngue 'yo dí njap'u. ¹² Janangue nu te'o ena ngue hinjam'mø da 'yøtra ts'oqui, jatho ngue dí mfädi xandønho manma 'yøtra ts'oqui. Porque yø nyogui ja'i bi 'yøtra ts'oqui. ¹³ Nu'mø so ma mmäihna ngue ga øthu rá nts'o, xquet'a njarbutho gätho mü'da yø ja'i. Pë nuna Oja hinguí hegaha na, da mäxçahu ngue hinda dajpa ma mmäihna rá nts'o. Nu'mø ya bá ep'u rá ts'on'yomfení, nuna Oja dí mfäxte ngue da zä ga taphu'a rá nts'o ngue hindí nja.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahu, 'yo guí thannehu yø dahmu. ¹⁵ Da dinni mmäihna na ra hya ga mmangä ya. I sä ngue guí hyaçseha rá güenda ngue'mø gue'a di xi'ahu ogue hün'a. ¹⁶ Nu'mø dí ðphu Oja ngue di japra vaso 'mø dí sihu rá Santa Cena, çhuan-gui ga mbøni ngue nuya yø ja'i si, guehya yø ja'i i manna ji rá Cristo p'u ja rá pont'i ngue da yani? Nuna rá thuhme dí xeni ngue dí sihu, çhuan-gui ga mbøni ngue nu to gätho di sihu na, gue'u yø ja'i i unnä do'yo ra Cristo p'u ha bi tho na ngue da yani? ¹⁷ A nuyä, xa nguju ya. Pë ma mmäihna, xøgue 'da'igu porque nu'a rá thuhme di xeni ngue di comhmí di sihu, n'natho'a.

¹⁸ Guí nnuha te øtyø judío 'mø ørpa rá 'bøt'e Oja. Nu to gätho sa rá ngø i tho ngue ørpa rá 'bøt'e Oja, i comhmí sa, porque 'da'igu yø mmái ngue'a ra ndanne øt'e. ¹⁹ Nuna te dí nne ga mmanya, hinga mbøni ngue da t'embí ja rá ts'edi n'na rá dahmu. Ni xinga gue'a rá ngø 'børpabi rá dahmu da t'embí man'na xandaxqui ngue'a rá ngø hinga m'møt'e. ²⁰ Nuna rá hya dí mmangä, ngue hün'u yø ja'i hinguí pa Oja, ørpa rá

'bøt'e ra ðahmu, gue'u yø ts'onthi ørpabi ra 'bøt'e 'ne hinga gue'a Oja ørpabi ra 'bøt'e. Pe hĩndi nnegã ngue 'ne'ãhu gui cohi ngue da 'da'igu gui 'yøthu ya yø ja'i thanne yø ts'onthi. 21 Hĩngui sã ga sihu ra Santa Cena bi zogãhu ra hya ra Hmu Jesús ngue ga øthu, 'ne xinga mmãhã p'ã ha ts'a ra ngø nu'a 'bøspabi yø ts'onthi. 22 'Yo gui nne ngue da zacju ra Hmu Jesús. ¿Teni 'be'a gui enã go ga japhu'a?

23 A nuyã, ya hĩndi mandagãhu ra ley ga 'yo yø judio ya. Ya sã ga øthu te di nnehu ya. Pe hĩngui ja ngue ga øthu'a te hĩnni 'yup'u ga øthu. Hinga nne ngue ga øthu'a te di ts'onnbabi rã mmui mã mmic'eihu. 24 Jatho ngue ga honnbãhu rã nho mi'da yø ja'i, hĩngue masque ga honsẽ rã nho gdã 'buhmu.

25 Nu'a ra ngø pã yø ja'i p'u ja ra tai, ðami sihmahu hma. 'Yo temã nt'ãnni gui øthu porque 'yo sã gui su gui sihu'a ra ngø xa 'bøspabi yø dahmu. 26 Porque nu te gã ja ua ja ra ximhai, gã rã mmeti Oja.

27 Nu'mø da zixãhu ra ts'ihme n'na ra ja'i ngue hĩngã 'yẽc'ei 'ne gui nu'ũni ngue gui mmãhã, ðami sihu te di 'da'ãhu. 'Yo 'be gui ãnhnu ngue'mø ra 'bøt'e ra ngø ogue hĩn'na. 'Yo sã gui su gui sihu. 28 Pe nu'mø toni ja'i da 'yẽn'ãhu: "Nũna ra ngø ja ua, ya xa 'bøspabi yø dahmu na", da 'yẽna, 'yo gui sahu ra ngø p'ãya. Porque hĩngui nneho ngue gui ts'onnbãhu rã mmui ra ja'i nu'a su da za ra ngø ngue ra 'bøt'e. 29 Madagãu'a gu pahmu ngue gãtho yø ngø 'da'igu, pe 'yo gui sahu ra ngø 'mø embyø ja'i ngue hĩngui ho da ts'i.

A nuyã, rã nzequi 'bu i'da ngue nne da 'yẽngui: "¿Hanja ngue ga ets'a te di si connã ngue'a te rã n'yomfẽnĩ n'nan'yo n'na ra ja'i?" da 'yẽngui. 30 "Xi'mø di ãprã mate Oja ngue di japi te di si, ¿teni 'be'a go nne'a n'nan'yo n'na ra ja'i ngue da 'yøra rã hya te di si?" da 'yẽngui. 31 Nugã ga xi'ãhu hanja na ra hya na. Nu'mø gui sihmehu ogue gui sithehu, ogue ja te man'na macosa gui øthu, nu te gã gui øthu, ðami hyomhmu ra hya ngue ha di t'ẽspabi Oja. 32 'Yo gui nnehu ngue go da t'enju ngue di jøthu ra 'yu hapu øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, ngu'u yø judio, ngu'u hĩngyø judio, ni xinga gue'u yø ja'i Oja. 33 Conma parte, ðadi ja ndummui ngue di øt'a'a te 'be'a ja ngue da nu manho yø ja'i. Porque hĩngma nhosẽ di honi, sinoque di honnbabi rã nho da n'yo mi'da yø ja'i para ngue di nyanyø te.

11

1 Tengutho gui nnuhu di øt'a ya, da ngu'a gui 'yøthu. Porque nuguã di øt'e tengutho bi 'yøtra Cristo.

2 Ague mã zi cu'ãhu, ðadi johyagã ngue zant'a gui mbẽnju, 'ne hĩngui hehmu na ra hya dá xãn'ãhu. 3 Pe nugã jap'u n'na ra hya

dĩ nne ga xi'ãhu. Ðami pahmu ngue nuna Oja i 'bet'o na ngue ra Cristo. Ra Cristo p'ãya, i 'bet'o na ngue ra n'yohu. Ra n'yohu p'ãya, i 'bet'o na ngue rã xisu. 4 Nu'mø mmat'Oja n'na rã n'yohu p'u ja rã njja, ogue nne da manã hya di ãnnã Oja da ma, 'ne'mø hũstho rã fũi rã n'yohu, ya di nẽqui ngue hĩndi respeta xãho rã Cristo. 5 Nu n'na rã xisu 'mø ngue mmat'Oja p'u ja rã njja, ogue i nne da manã hya di ãnnã Oja da ma 'ne hĩngui 'ue rã ya, ya di nẽqui ngue hĩndi respeta xãho rã damme. Nu'mø hĩngui 'ue rã ya rã xisu, ya øt'e tengutho yø xisu nt'axi yø ya. 6 Nu rã xisu hĩngui nne da 'ue rã ya, man'na xãho da 'yaxrã ya. Pe nu'mø enã xisu ngue rã 'be'isã ngue da 'yaxrã ya, man'na xãho da 'ue rã ya 'mø. 7 A nu rã n'yohu, hĩngui sã da hysta rã fũi p'u ha di mpeti yø ja'i, porque Oja bi hocra n'yohu ngue bi gohi tengutho'a. Janangue connã guehã n'yohu i t'ẽspabi Oja. Pe nu rã xisu, i 'bu ngue da t'ẽspabi rã n'yohu'a. 8 Porque Oja, nu'mø mãmbi hocra n'yohu, hĩngã xisu'a bi tajpabi rã do'yo ngue bi nhohã n'yohu. Sinoque rã n'yohu'a bi tajpabi rã do'yo ngue bi nhohã xisu. 9 A nu rã xisu, bi ma mãhoqui para ngue rã mãxtetho rã n'yohu, hĩngue masque rã n'yohu bi ma mãhoqui para ngue drã mãxtetho rã xisu. 10 Janangue guehna di mmangã naya ngue rã xisu jatho ngue da 'ue rã ya, gue'a rã hme'ya'a ngue ẽc'ei rã damme 'mø nzofo. 'Ne gue'a nnu mãho yø anxẽ Oja'a. 11 Pe Oja bã sãnni ngue ngu yø n'yohu, ngu yø xisu, mãhyonitho ngue di m'mui. 12 Porque majuanĩ ngue nup'u bã fudi bã m'mãhrã xisu, guep'u ja rã do'yo rã n'yohu bã thaqui. Pe xquet'a majuanĩ ngue nu rã n'yohu, rã xisu di mi'mi. Nuna p'ãya, gãtho Oja bã sãnni ngue njap'u.

13 Ðami hyacju xãho rã güenda na ra hya di xi'ãhu ya. Xi n'na rã xisu 'mø mmat'Oja, çua xãho ngue da 'ue rã ya uague hĩn'na? 14 Ya gui nnuhu te øt'e gãtho yø ja'i. Nu rã n'yohu, hĩngui nnu mãho ngue xtamma rã xta. Porque embj ngue rã 'be'isã. 15 Pe rã xisu i nnu mãho ngue xtamma rã xta. Porque gue'a rã xta bi t'ũnni ngue da nõpa nt'eyã. 16 Pe nu'mø 'bui to i nne di nmemhuã guehna ra hya di xi'ãhu ya, da batã njuanĩ ngue ni xinga guecju, ni xinga gue hmi'da yø ja'i Oja i 'bui ndap'u bi zã yø hũni ngue da n'nan'yo man'na ra hya di tenni.

17 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ãhu ya. Porque nup'u ha gadĩ mpetihu, hĩngã gue'a te gui øthu. Ngue hĩngã nho gnĩ mpetihu, sinoque n'na rã n'ũtho gnĩ mpetihu. 18 Dí øcã ngue nup'u ha gadĩ mpetihu gadĩ njun'mãhyãhu. Rã nzequi majuanĩ na ra hya di øcã. 19 Pe ngutho ya ja ngue da ngu'a

dí nja, ngue dí nja rá njun'mahya p'u ha guí 'buhm. Gue'a dí fa'a ndana rá ja'i ngue majuaní rá 'yɛc'ɛi, ndana rá ja'i himma juaní rá 'yɛc'ɛi. ²⁰ Janangue nu'mò gadi mpɛti ngue guí siha rá Santa Cena, hingui nnu manho rá Cristo te guí øth. ²¹ Porque nu'mò bi zõnna ora guí nsihmɛh, n'na ngu n'na yò ja'i xahyò hmɛ ní hya ngue dá zi. Dá mǐ, dí nsihmɛ sehe p'uya. Pɛ nu yò ja'i ngue hyoya, i tú manthuh, mɛnte mǐ'da yò ja'i p'uya i niya asta ititho. ²² ¿Ua hin'yu ní ngu guí si'a te guí timhm? ¿Hanja ngue hõntho guí nne ngue gadi 'berpaha yò sä'u yò ja'i Oja i hyoya, hin'yu te dí nsihmɛ p'u ha gadi mpɛtih? ¿Ua guí emhm ngue dí nnu manhogá te guí øth? Nu'a, hin'na'a.

²³ A nuna rá Santa Cena dí xi'ah, guesɛ'a rá Jesucristo bi xãnnagui hanja ná rá hya ná. Nu'a rá xui bí ma má dá rá Hmu Jesús, bi hyacra thuhmɛ. ²⁴ Mǐ ja mammadi Oja, bi xemp'uya. Bi 'yɛmbyò xadi: "Dámǐ siha rá thuhmɛ ja ua ya. Guehna má do'yogá ná. Nu'mò gá siha yò pa dí map'u naya, gue'a gdi bɛnɛh'a ngue má do'yo dadi dá ngue dá dũ conná ngue'ah". ²⁵ Mǐ juadi bí nsihmɛ p'uya, bi decra vaso, bi 'yɛna: "Nuna ya, guehna rá hmɛya naya ngue nu'mò dá tú, dí nja rá ts'edi ná rá 'da'yo cohi øt'ah Oja. Porque dí mfamma jí conná ngue'ah. N'na ndi ngu n'na ndi guí siha naya, damǐ bɛnɛh ngue dá tugá", bi 'yɛna. ²⁶ Janangue n'na ndi ngu n'na ndi guí siha ná rá thuhmɛ ná, nɛ guí siha ná rá ngui rá uva, guí 'yøth ngue dá bahyò ja'i ngue bí dú rá Hmu Jesús. Dangu'a guí 'yøth asta guehra pa ngue dá ep'u rá Hmu Jesús.

²⁷ A nuyá, nu to bi zã ngue hingui nnu mansu ná rá Santa Cena 'mò bi zǐ, ya rá ts'oqui øt'e. Porque hingui nnu mansu'a rá Hmu bí mãnná jí p'u ha bí dú conná guehra ja'i. ²⁸ Janangue nuyá, n'na ngu n'naj, ma ga hacɛ rá güenda te ja má n'yomfɛnih hante ngue ga siha rá Santa Cena. ²⁹ Porque nu'mò ngue sä dá zi rá Santa Cena rá ja'i, 'nɛ hinga 'bet'o hacra güenda hanja te ga mbõni ngue bí dú rá Hmu, rá ja'i ya honse rá castigo dá thogui. ³⁰ Ja njap'u ngue xangu yò ja'i tho rá castigo, sä rá n'u ngue dí hyɛnni. Ya hingui nzaqui 'da, 'nɛ ya xandu 'da. Porque hingui nnu mansu rá Santa Cena. ³¹ Pɛ nu'mò ngue ga hacɛ rá güenda xanho p'u ja má n'yomfɛnih tengue ga mbõnná Santa Cena, ya hin tema castigo ga thohm. ³² A nuyá yò ja'i hingui hacra güenda xanho p'u ja yò n'yomfɛni tengue ga mbõni, guehya dá pennabi rá castigo Oja ya ngue dí hyɛnni. Porque Oja nnepe ngue dí 'bãtyø n'yomfɛni yò ja'i, n'namhmá ngue hinda map'u ja rá castigo dí ma yò ja'i hingui ɛc'ɛi Oja.

³³ Janangue nuyá má zi cü'ah, nu'mò gadi mpɛtih ngue 'dap'u guí sihmɛh, damǐ ntø'mi n'na ngu n'na'ah ngue 'da gdi nsihmɛthoh. ³⁴ Pɛ nu'mò ngue to hingui hátra thuh, 'be dí nsihmɛ 'mò bi nɛxp'u ja rá ngu, n'namhmá ngue hinda 'yøtra ts'oqui p'u ha gadi mpɛtih, ya hin tema castigo dá thogui. A nu'mò ngue ja mǐ'da yò hya guí hɛmph, ga xi'i ha gdi japha 'mò dá magá p'u.

12

¹ Ague má zi cü'ah, dí nne ga xi'ah hanja'a te øpe n'na ngu n'na yò ja'i ná rá Espiritu Santo.

² Ya guí pahm ngue nu'mò yò pa xá thogui, nu'mò tobe hingmanǐ pahm Oja, xcá thanneh, yò dahm hingui ya. 'Nɛ conná guehyø dahm xcá thanneh, hinga pahm hanja ná rá 'yu Oja. ³ A nuyá, nu rá ja'i ɛnã ngue rá Espiritu Santo dí bɛnnabi rá hya i mma, damǐ padǐ ha gdi hyacɛ rá güenda xanho ngue'mò majuaní rá Espiritu Santo dí bɛnnabi te mma ogue hin'na. Porque nu rá ja'i ngue rá Espiritu Santo dí bɛnnabi rá hya i mma, guehna rá ja'i hinjam'mò dí sanna Jesús. A nuyá, nuyá yò ja'i n'yoi rá Espiritu Santo, hõndya sä dá ma ngue rá Jesús gue'a rá Hmu mahets'i'a.

⁴ A nuna rá 'befi Oja i ja, 'dama 'dan'yo má 'befi dí 'bepi dá 'yøtyø 'yɛc'ɛi. Pɛ ga gue'a rá Espiritu Santo øt'e ngue dá zã dá 'yøtra 'befi yò ja'i. ⁵ N'na ngu n'naj, 'dama 'dan'yo rá 'befi dí pɛhm, pɛ nu te gá dí øth, gue'a rá Hmu Jesús dí øpaha rá 'befi. ⁶ Hinga 'da'igu rá 'befi bí n'nacɛ, sinoque 'dama 'dan'yo rá 'befi. Pɛ gátho gue'a Oja dí hatra ts'edi yò ja'i ngue dá badi ha dí japra 'befi dá 'yøt'e. ⁷ N'na ngu n'naj, Oja bí zãnni tema 'befi ja ngue ga øth, gue'a rá Espiritu Santo dí hacɛ rá ts'edi ngue dá zã ga øpaha rá 'befi Oja. Pɛ nu'a te gátho má 'befi bí 'dacɛ, bí 'dacɛ rá 'befi para ngue dá 'yørpabi rá nho má mmǐ 'yɛc'ɛih.

⁸ Nu 'da yò 'yɛc'ɛi ya, rá Espiritu Santo dí japyø ja'i ngue dá badi xanho p'u ja yò mmǐ ha dí japra hya dá má. Nu mǐ'da p'uya, dí japi ngue dá badi ha dí japi dá man'u yò hya xanhenni, para ngue dá zã dá dinyø mmǐ yò ja'i ya yò hya dá má. ⁹ Mǐ'da p'uya, dí japra Espiritu Santo ngue nu'mò mmat'Oja rá ja'i, dá dinná mmǐ rá ja'i ngue dí nja'a te äp'a Oja. Mǐ'da p'uya, rá Espiritu Santo dí unna ts'edi rá ja'i ngue dá 'yøthe yò dãrquehi. ¹⁰ Mǐ'da p'uya, rá Espiritu Santo dí unna ts'edi yò ja'i ngue dá 'yøtyø milagro. Mǐ'da p'uya, rá Espiritu Santo dí bɛnnabi'a te rá hya ja ngue dá má. Mǐ'da p'uya, dí japyø ja'i ngue dá badi xanho ngue'mò guesɛ rá Espiritu Santo dí bɛnnabi'a rá hya mmanna ja'i ogue hin'na. Mǐ'da p'uya, rá Espiritu Santo dí japyø ja'i

ngue da nya yø 'dan'yo hya hinguï padj. 'Bu i'da yø ja'i p'uya ngue ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da ma te ni bøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ¹¹ Pe gätho ya yø 'befi ya, gues'e'a ra Espiritu Santo di japyø ja'i ngue da zä da 'yøtra' 'befi. Nu'á, go gue'a sänbi n'na ngu n'na yø 'yec'ei'a ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøtyø ja'i.

¹² Nu ra ja'i, madague'a xangu yø xequi n'youi rá do'yo, pe ra ja'i n'na nc'eiho. Di njathu p'uya, ngue conna Cristo xangujue ngue di ec'eihu'a, pe tengutho 'mø ngue n'na nc'eiho di jahu ra Cristo. ¹³ Gäthogahu ya, ngu yø judío, ngu'u hingyø judío, 'bu i'da ngue 'buhyø hmu, 'bu i'da ngue hinjo'o yø hmu, pe gäthogahu, nu'mø bi ma ma xixyagahu, ra Espiritu Santo øt'e ngue di cohi ngue entho n'na nc'eiho di jahu. Porque gäthogahu, gue'a ra Espiritu Santo di n'yohu.

¹⁴ Ya gui nnuhu ngue rá do'yo ra ja'i hinga n'na xequitho i ja, sinoque xangu yø xequi n'youi. ¹⁵ Nu'mø da 'yenná gu ra ja'i: "¿Hanja ngue hingrá 'yegá ra ja'i? Ya hingma n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. ¹⁶ Ogue ma guhu da 'yena: "¿Hanja ngue hingrá dägá ra ja'i? Ya hingma n'yogá'be rá do'yo ra ja'i", da 'yena, pe nup'u ja rá do'yo ra ja'i ja n'youi p'u. ¹⁷ Xi'mø ngue gá rá nguni rá do'yo ra ja'i, gä dyø dä, ¿ha di zä ga øhma rá hya 'mø? Ogue gá má do'yohu, gä dyø gu, ¿ha di zä di nja ma fahahu 'mø? ¹⁸ Pe Oja bi 'yøt'e ngue bi njap'u má do'yohu. N'na ngu n'na yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, bi japi hapu bi nepe da me. ¹⁹ A nu'mø ngue gätho ya yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, da 'da'igu, ¿ha di zä di nequi ngue ja rá do'yo ra ja'i 'mø? ²⁰ Pe nuna ra hya i ja, madague'a ngue xangu yø xequi n'youi rá do'yo ra ja'i, pe gätho ya yø xequi ya, gue'a gui nequi xanho ngue ja rá do'yo ra ja'i'a.

²¹ Nu yø dä ra ja'i, hinguï sä da 'yembyø 'ye: "Nugá hindí hon'a'i", da 'yembi. Nu rá ya ra ja'i, hinguï sä da 'yembyø gu: "Nugá hindí hon'aui", da 'yembi. ²² Pe gätho ya yø xequi ja má do'yohu, gätho mahyonitho. A nu yø xequi di emhmu ngue hin'e mahyoni, gue'u yø xequi má datho mahyoni'u. ²³ I ja 'da yø xequi n'youi má do'yohu ngue entho hints'ehmi su t'øppa masu, pe gue'a ra xequi'a ngue man'na di páxhu xanho. 'Ne ja n'na rá xequi má do'yohu ngue hinguï sä da hnu, 'ne guehna rá xequi na p'uya ngue man'natho di suphu na. ²⁴ I ja yø xequi má do'yohu ngue di nequi, 'ne hinte man'na di honi ngue ga japhu. Nuna Oja bi hoqui gätho má do'yohu, 'ne bi 'yøt'e ngue man'na di muui'a ra xequi di emhmu ngue hinga njuani p'u gui nequi. ²⁵ Janangu nuyá, hinga 'da'a n'nanni 'yo rá do'yo ra ja'i,

sinoque gätho'u yø xequi ja rá do'yo ra ja'i, n'na ngu n'na, di nhyoni. ²⁶ Nu'mø ngue di hyenna n'na xequi rá do'yo ra ja'i, gä rá do'yo ra ja'i di hyenni. Nu'mø ja n'na ra xequi rá do'yo ra ja'i ngue hnu mansu, gä rá do'yo ra ja'i, gä di johya.

²⁷ A nuyá, guecju'a nnøpe ngue rá do'yo ra Cristo ya. N'na ngu n'naju, guecju'u yø xequi n'youi p'u ja rá do'yo'a. ²⁸ Njarbutho Oja ya, n'na ngu øt'na yø 'yec'ei bi zänbi ndana gue'a ra 'befi da zä da 'yøt'e n'na ngu n'na. Rá maditho, Oja bi unyø 'befi'u yø representante ra Cristo. Rá yoho, 'buhyø ja'i ngue bi t'unna 'befi ngue da manna hya di bennbabi ra Espiritu Santo ngue da ma. Rá hyu, i 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di nxännbate rá hya Oja. I 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue øtyø milagro. I 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue da 'yøthe yø dárquehi. A nuyá, i 'buhyø ja'i bi t'unyø 'befi ngue fäxyø mmic'eiui. 'Ne i 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue di manda p'u ja nija. I 'buhyø ja'i ngue bi t'unyø 'befi ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguï padj. ²⁹ Pe hinga to bi zä ngue da zä da 'yøtra' 'befi ngue drá representante ra Cristo. Ni xinga to bi zä ni ja'i da zä da 'yøtra' 'befi ngue da nya'u yø hya di bennbabi yø ja'i ra Espiritu Santo da ma. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä di nxännbate rá hya Oja. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøtyø milagro. ³⁰ 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da 'yøthe yø dárquehi. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da nya'u yø 'dan'yo hya hinguï padj. 'Ne hinga da gui t'untho yø 'befi yø ja'i ngue da zä da ma te ga mbøn'u yø 'dan'yo hya i hma. ³¹ Mani nehnu ngue Oja di 'da'ahu rá 'befi nu'a má datho tate di muui. Pe nugá, nuna man'na ra hya tate di muui ngue mi da yø hya, guehna di nne ga xän'nahu naya.

13

¹ A nuyá, madague'a gdi padj gdá nyahu'u yø hya yø 'dan'yo ja'i, ogue gdi padj gdá nyahu'u yø hya ga ya yø anxø, pe nu'mø hin dadi mahma mmic'eihu, ya hinte dadi muhu. Nu má hyahu hinte di muui porque di cohmu tengutho ra t'egui 'mø má zant'i, ogue tengutho ra xit'egui di zantyo hyaxi. ² Madague'a gdi padj gdá nya'ahu'u yø hya di bennbabi ra Espiritu Santo yø ja'i da ma, ogue gdi pahmu gätho'u yø hya xanhenni, ogue gdi tímhma xandønho hanja'u yø hya hinguï fadi hanja, ogue di ja xanho ma nt'ec'eihu, asta ga emphu yø nyuni ngue da 'uegue, dani mpa n'na nguadi, 'ne di nja, pe nu'mø hin dadi mahma mmic'eihu, ya hinte dadi muhu. ³ Madague'a ga dat'i gätho'a te di peshu ngue ga unhnu te dä zi yø hyoya, ogue asta ga n'uni ngue da ma nt'udi gahu, pe

nu'mø hin dadi mahma mmic'eihu, ya hunte dadi muhu.

⁴ A nu ra ja'i ngue majuanj di mahra mmic'eiu, guehna ra ja'i seti te sifi. Guehna ra ja'i ja ra yemmai. Guehna ra ja'i hingra zeya. Guehna ra ja'i hinda 'yets'i hapu ya. ⁵ 'Ne di jammasu ra mmic'eiu. Hingui honse ra nho da m'mai, sinoque honnbabi ra nho yø mmic'eiu. 'Ne hingra cue. I ja ra mpunabi tengue t'ørpe. ⁶ Hinda johya 'mø nnu ngue øtra ts'oqui mi'da yø ja'i, sinoque di johya 'mø nnu ngue njuantho ga 'yo yø ja'i. ⁷ Nu'mø di mahra mmic'eiu n'na, ya di sigueutho di maði madague'a hingui ho te ørpabi. Zant'a embra mmui ngue xanho te øtra mmic'eiu, porque hingui nne da hyep'u'a gui maði. I tøm'i ngue di n'yo ra mmui ra mmic'eiu 'mø ngue hinga gue'a ø'te.

⁸ A nuyá, nu'a ngue ga mahma mmic'eihu, i jatho ngue hinha ra nzegui ga mahma. Pe nuya yø 'befi bi 'dacu Oja, di njap'u ra nzegui ya. Porque da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho di bennba yø ja'i ra hya da ma. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho da japyo ja'i da nya yø 'dan'yo hya. Da 'yehra pa ngue ra Espiritu Santo ya hinni mantho ngue ja da xanbabi yø ja'i'u yø hya xanheni. ⁹ A nuyá, majuanj ngue hinga gátho di pahmu hanja yø hya. Porque Oja hingui udi gátho'a te ra hya i ja. ¹⁰ Pe da 'yehra pa ngue gáthogahu ga pahmu xanho hanja ra hya. Nu'u yø pa'u, ya himma hyonj ngue di m'mahyo ja'i da xanba ra hya yø mmi'yec'eiu.

¹¹ A nu'mø mará nguégui, di mmanyø hya ga nya yø basi. Nu ma n'yomfeni mi ja, tengutho yø n'yomfeni yø basi. Pe nuyá, ya dá ndan'yohu ya, ya bi gop'u'u yø hya xtá mangá 'mø mará nguégui. ¹² Nuyá, nup'u ga mbemma mmui hanja ra hya ya, entho tengutho 'mø di hetra hye, hinda nequi xanho hanja gátho yø hya. Pe da 'yehra pa ngue ga nuprahú rá hmj ra Cristo. Ya ja ga pahmu p'u xanho hanja ra hya p'uya. A nuyá, zits'utho di pahmu hanja ra hya ya, pe nu'u yø pa'u, ya ga pahmu xandønho gátho hanja, tengutho Oja i pacu xandønho'a.

¹³ Janangue ja ua ya hyu yø hya zant'a ja ts'editho ngue ga øthu. Ja ts'editho ngue zant'a ga ec'eihu Oja. Ja ts'editho ngue zant'a ga emhmu ngue di nja'a te mman'Oja. 'Ne ja ts'editho ngue zant'a ga mahma mmic'eihu. Pe nuna ma datho di muui ya hyu yø hya ya, gue'a ngue zant'a ga mahma mmic'eihu.

14

¹ Dami ja ndummui ngue gui mahni mmic'eiu n'na ngu n'na'ahu. Nuna Oja, 'dama 'dan'yo yø 'befi i ja, pe dami ne ngue da zã gui 'yørpahu rá 'befi Oja. 'Ne ma datho

damj nehø ngue di m'mahyo ja'i ngue ya dyø 'befitho'a ngue da manna hya di bennba Oja. ² Porque nu'mø 'bahra ja'i ngue ga ya'u yø hya hingui fadi, ya hingyø ja'i'u nzofo, porque hujungui øde te ga ya. Hinda honse Oja padj tema hya mmanna ja'i. Porque ra Espiritu Santo di hatra ts'edi di bennbi te da ma, pe hujungui padj te ga mbønyø hya i mma. ³ Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da xihyø ja'i, gue'u yø ja'i nzofo para ngue di zacyø nt'ec'eiu yø ja'i. Di hatra ts'edi yø ja'i na ra hya øde hma, 'ne hurpabi yø mmui. ⁴ A nuya yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, guehya hujungui øde te ga ya, sinoque pase hanja'a ra hya mma. Pe nu ra ja'i ngue di bennbabi Oja na ra hya da xihyø ja'i, nuya yø ja'i di mpeti, di japi ngue da dinyø mmui yø ja'i na ra hya xifi.

⁵ Mahotho 'mø ngue gátho di sã gdi nyahu yø 'dan'yo hya hingui fadi. Pe ma datho di nnegá ngue di ben'nahu Oja'a te ra hya gui xihmu yø ja'i. Porque man'na xanho ngue da 'yøde xanho yø ja'i'a te ra hya gui mmahmu, hinda gue'a ngue gdi nyahu n'na ra hya ngue hingui øhyø ja'i. Xquet'a xanho, pe gue'mø 'bap'u te'o da zã da ma te ga mbønna hya da hma. Janangue gátho yø ja'i di 'bap'u da dinyø mmui hanja ra hya. ⁶ Ague ma zi cu'ahu, xi'mø ga mmagá p'u ngue ga xan'nahu ra hya, 'ne gdá zo'ahu yø hya hingui øhmu, indana ra hya gui 'yēt'ammuihu 'mø? Pe nu'mø gdá zo'ahu'a te ra hya gni yahu, ya da dini xanho ni mmuihu hanja ra hya 'mø. Ya gui pahmu hanja'a ra hya di bennagui Oja ga mmamp'uya, guehna ra hya da zã ga xan'nahu na.

⁷ Ya gui nnuhu, nu'mø ya ra corneta ximmi ya ra 'bida, nu'mø hinda ntinyø hya, ya hingui fadi tema so i ja. ⁸ Nup'u ja n'na ra tunhni ya, nu'a pixtra corneta 'mø hingui padj da mixt'i, aha ya ra corneta, hunte ni bønho. Porque hinda nsá yø ja'i ngue di nja ra tunhni. ⁹ Gui njathu p'uya, nu'mø hingui øhyø ja'i'a ra hya gni yahu, çhague da mbahyo ja'i'a ra hya gui mmahmu 'mø? aha gadi yahnihu, hujungui øde te gui mmahmu. ¹⁰ Nuna ja ra ximhai, mandøngu dyø hya ja ua ngue ga ya yø ja'i. Pe gátho'u yø hya ga ya yø ja'i, ja te ga mbøni.

¹¹ A nuyá, nu'mø tonj ja'i da zoqui, 'ne ga ya ra hya hinda øde, ya tengutho 'mø da ndø yap'utho rá há'i'a nzoqui, porque hinda zã gdá nya'be'a te ra hya ga ya ra ja'i. ¹² Nugá di padj ngue emmji gui nne di há'ahu ra ts'edi ra Espiritu Santo ngue da zã gui 'yørpahu rá 'befi Oja. Pe damj nehø ngue nu'a ra 'befi gui 'yøthu, da gue'a ra 'befi ma datho da 'yørpabi ra nho ni mmi'yec'eihu gui 'yøthu.

¹³ Nu to nne da nya yø hya ngue hingui øhyø ja'i, da 'yäpra mate Oja ngue da zã da xihyø mmic'eiu te ga mbønna hya da ma. ¹⁴ Porque nu'mø di mmat'Oja 'ne hingui

øhyø ja'i'a te ra hya nna mat'Oja, nua ja ma mmui di padi ngue di mmat'Oja, pe nua ya ø hya di mma, ya hin tema rho da 'yørpabi yø ja'i. ¹⁵ Ndana gue'a ja ngue ga øt'a ya mø? I ja ngue ga mmat'Oja co gätho ma mmui, pe guehya yø hya øhyø ja'i gdä mat'Oja. I ja ngue ga tutyø alabansa co gätho ma mmui, pe da gue'u yø alabansa ngue øhyø ja'i yø hya i mma. ¹⁶ Nu'mø gadi ja mammadihu Oja, 'ne'mø hünjongui øde tema hya gui mmamhmu, nu ra ja'i øts'e te gui mmamhmu, ya hingu'i padi te ga mbønna hya. Ya hingu'i sä da 'yenna ja'i da ngut'atho. ¹⁷ Madague'a ngue mazi hotho ha gni ja mammadihu Oja, pe nu'mø ngue hingu'i øhyø ja'i'a ra hya gni ja mammadihu Oja, ya hin tema ntho ørpabi yø ja'i ra hya øde.

¹⁸ Nugä dadi ja mammadi Oja ngue mits'u xangu yø 'dan'yo hya di padi gdä nyagä ngue'ahu. ¹⁹ Pe nup'u di mpeti yø ja'i, nugä di nnu manho ngue høndi cat'atho yø hya ga xänbabi yø ja'i, pe da gue'u yø hya øhyø ja'i gdä nya, hinda gue'a ngue ga mmangä 'det'a mahuaqi yø hya ngue hingu'i pahyø ja'i te ga mbøni.

²⁰ Ague ma zi cu'ahu, 'yoni mantho gui øthu tengutho yø basi ngue zits'u dyø n'yomfeni ja. Pe xanho ngue gui cohmu tengutho yø basi ngue hingu'i ngu ra nts'o padi, gui njathu p'uya. Pe ya gyø daja'ihu, dami 'yot'e ngue ya ja xanho ni n'yomfenihu ya. ²¹ Nup'u ja ra libro ngue rä ley, Oja i ena: "Nuya yø ja'i ngue yø mmejmahya, ga japi ngue di ts'ofø conyø hya ga ya yø 'dan'yo ja'i. Pe madague'a di ts'ofø conyø 'dan'yo hya, ngutho hinda 'yørcagui masu", en'Oja. ²² Janangue nuna Oja, nu'mø nzohyø ja'i conyø hya hingu'i fadi, gue'a ra hmeya'a ngue hingu'yø 'yec'ei yø ja'i ts'ofø, sinoque yø mmejmahyatho. Pe nu'mø nzo Oja yø ja'i cona hya di bennbabi yø pøngahya da ma, gue'a ra hmeya'a ngue ya yø 'yec'ei yø ja'i nzofo.

²³ A nu'mø ngue n'narbu xá mpeti yø 'yec'ei, 'ne'mø gä ga ya yø 'dan'yo hya ngue hinga nt'ode te ga ya, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hinga 'yec'ei ne hingu'i pahyø 'dan'yo hya ga ya yø ja'i, uangu di da 'yembi ngue loco yø ja'i di yahni. ²⁴ Pe nu'mø nne di nya n'na ra 'yec'ei ngue da manna hya di bennbabi Oja da ma, 'ne da nya ra hya ga ya yø ja'i, xi'mø bi yut'a n'na ra ja'i hinga 'yec'ei ne hingu'i padi hanja ra nt'ec'ei, ra ja'i da dinnä mmui ngue ja ra ts'oqui co nu'a te ra hya da 'yøde. ²⁵ Di n'yo rä mmui ra ja'i ngue Oja i padi xanho te gama hya mbemp'u ja rä mmui. Di ndantyøhmü p'uya ngue da danne Oja. Da 'yena: "Majuani ngue gue'a Oja n'youi ua ha di mpeti yø ja'i 'bøcua", da 'yena.

²⁶ Ague ma zi cu'ahu, nup'u ha gadi mpetihu ya, i 'bai to nne da dutyø salmo, i 'bai to nne di nxänbate rä hya Oja, i 'bai to nne da manna hya di bennbabi Oja, i 'bai to i nne da nya yø hya ngue hinga nt'ode, i 'bai to da zä da ma te ga mbønyø 'dan'yo hya hinga nt'ode. Pe nu te gama hya gui nne gui mmamhmu, gui mmamhmu'u yø hya di hatra ts'edi yø ja'i. ²⁷ A nu'mø te'o ga ya ra 'dan'yo hya hinga nt'ode, ya høndi yo nc'ei oque hyu nc'ei di nya. Pe 'da mi'datho di nya. 'Ne nnetho ngue di 'bai te'o da xihyø ja'i teni bøn'u yø hya da hma. ²⁸ A nu'mø ngue hünjo'o p'u to di thocra hya, man'na xanho ngue 'yo di nzohyø ja'i'a n'nan'yo ra hya ga ya. Porque hünjongui øde te ga ya. Sinoque n'na ngu n'na di nyaseui Oja p'u ja yø mmui.

²⁹ Xquet'a ngut'a ya, nu te'o nne da xihyø ja'i'u yø hya di bennbabi Oja da ma, di nya yonc'ei oque hyu nc'ei. Mi'da yø ja'i p'uya, da hyacra güenda ngue'mø majuani Oja di bennbabi ra hya mmanna ja'i oque hün'na. ³⁰ Nu'mø ngue 'bup'u man'na ra ja'i nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, di nsäya'a ya p'uya, di japi di nya man'na nc'ei nne di nya. ³¹ Gätho'ahu, nu to nne da xihyø ja'i ra hya di bennbabi Oja da ma, 'da mi'da di nya. Janangue nu'u yø ja'i øxra hya da hma, da dinyø mmui hanja ra hya, gue'a di hya ra ts'edi'a. ³² Nu te'o nne da xihyø ja'i'a te ra hya di bennbabi Oja da ma, da dø'mi mente da zä di nya. ³³ Porque Oja hingu'i nnepe ngue 'da di yahniho yø ja'i p'u ha ja ra hya.

Nu'a te ør'mi'da yø 'yec'ei mi'da yø hñini, dangu'a gui 'yøthu. ³⁴ Porque yø xisu hingu'i sä ngue di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei. Porque yø xisu hün'yü ra nt'edi ngue da gue'u di opan'yu ra hya yø ja'i'u. Sinoque yø n'yohu'u ja ngue di m'met'o tengutho ra hya mmamp'u ja rä ley Oja. ³⁵ Nu'mø ja tema hya nne da 'yänna n'na ra xisu, da 'yänna damme p'u ja rä ngu. Porque hündi nejmanho ngue ra xisu di nyap'u ha di mpeti yø 'yec'ei.

³⁶ Mahsä mi 'yena ngue da zä gui säns te gui 'yøthu. Porque hingo gä damhmu rä hya Oja, sinoque m'mefatho bi zønna hya p'u gui 'buhmu. ³⁷ Nu'mø toni ja'i da 'yena ngue di bennbabi Oja ra hya ja ngue da ma, oque to da 'yena ngue n'youi rä Espiritu Santo, da badi ngue nuya yø hya di xi'ahu, gue'a Oja di 'bejpasgui te di mma. ³⁸ A nu'mø toni ja'i da 'yengui ngue hinga gue'a ra hya di mma, da gue'a to mman'a p'uya xquet'a hingu'i ja ngue da t'embi ngue gue'a ra hya mma.

³⁹ Ague ma zi cu'ahu, dami nehä ya ngue gues: Oja di ben'nahä ra hya gui xihmu yø ja'i. A nu'u yø ja'i ga ya yø 'dan'yo hya, dami unhnä ra nt'edi ngue di nya. ⁴⁰ Pe da 'yo ni 'yu'a te gama hya gui mmamhmu, mazihotho gdä mamhmu ra hya.

15

1 A nuya ma zi cu'ahua, man'nan'yo mi 'yot'e ngue gui pumbenihua na ra hoga 'da'yo hya da xi'ahua ya. Ya ga nu man'hohua na ra hya na, 'ne guehna ga du ni nt'ec'eiha naya. 2 Nu'mo ngue hingui hyehmep'u na ra hya naya, gue'mo ngue hingma xots'etho gni 'yec'eiha na ra hya mo, guehna ra hya di nyanni tehu na.

3 Nuna ra hya bi siqui, guehna ra hya ra muditho da xan'nahua na. Guehna ra hya na ngue bi du ra Cristo ngue bi hoga ma ts'oquihua. Ya bi nja na te ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 4 Mi du ra Cristo, bi ma nt'agui. Pe bi bennate'a ra hyu pa. Ya mahombi nja ra hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. 5 Mi bennate ra Cristo, bi nu ra Bedu ngue ya 'bai mahon'a. M'mefa p'uya, bi nu gatho'u mi'da yo representante ra Cristo. 6 Man'na ra pa p'uya, tho'i cut'a ciento'u ma cuhu bi nnuui ra Cristo mahon'a. 'Ne xangu tobe 'batho ya, xinxu ndu 'da. 7 M'mefa p'uya, bi nu ra Jacobo. Man'na ra pa p'uya, gatho'u yo representante bi nu mahon'a.

8 Mi nu ra Cristo ya to ga bi nu, ya da nthese'be p'ura nzequi. Pe nugui, man'natho hinga njuanigui. 9 Porque gueca mits'u hinga njuaniga ngue gatho mi'da yo representante ra Cristo. A nugui, ya ra matetho bi 'yot'Oja ngue bi 'dajma 'befi ngue ra representantegui, porque nugui xtá sacá ya yot'ja'i Oja. 10 Pe Oja bi 'yotra mate ngue bi 'dacrá 'befi di p'ehya, 'ne hinga sárbatho'a rá mate bi 'daqui. Porque man'na xangu ra 'befi di ot'á ngue gatho'u mi'da yo representante ra Cristo. Pe nuna ra 'befi na, hingo dadi jasegá na, sinoque orcagui ra mate Oja ngue faxqui te di ot'e. 11 A nuyá, nu'mo gueque xangu ra 'befi di ot'e, ogue go gue'u mi'da xangu ra 'befi bi 'yot'e, pe nuna ra hya di mmangähe, 'da'igu na. 'Ne guehna ra hya gui ec'eiha na ya.

12 A nuyá, ga 'da'igu di mmangähe ya ngue bi du ra Cristo 'ne bi bennate. ¿Pe hanja ngue gui emhmua ngue hinda bennate yo ánima? 13 A nu'mo ngue majuaní gui mmamhmua ngue hinda bennate yo ánima ya, ¿hanja ngue bi zá bi bennate ra Cristo 'mo? 14 A nu'mo ngue himma juani bi bennate ra Cristo, ya hinte ni bontho na ra hoga 'da'yo hya di mmangähe 'mo. Da guehni nt'ec'eiha p'uya, xquet'a hinte ni bontho 'mo. 15 Ya ra fehni di mmangähe 'mo ngue di xi'ahua te bi 'yot'Oja. Porque di xi'ahue ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mo mi du. A nu'mo ngue himma juani di bennate yo ánima ya, ya himma juani ngue Oja bi japi bi bennate ra Cristo 'mo. 16 Xi'mo ngue hinda bennate yo ánima ya, ya xama bi du ra

Cristo 'mo. 17 Xi'mo ngue ra Cristo himbi bennate, nuna ni nt'ec'eiha i ja, ya hinte ni bontho. Porque hinga njut'itho ni ts'oquihua 'mo. 18 Nu'mo ngue ngu'a ya, nu'u to ya xa ndu, madague'a bi 'yec'ei ra Cristo, pe xquet'a 'ne'u di m'me'u. 19 Nu'mo ngue hinte ni bontho ngue dá ec'eiha ra Cristo mente ra pa dá m'mahmua, ya man'natho huccateju 'mo ngue gatho mi'da yot'ja'i.

20 Pe majuaní di xi'ahua ngue nu'mo mi du ra Cristo, bi bennate. Co nuna ra hya naya, di haxa njuani ngue gatho yo ánima xa ndu jatho ngue di bennate m'mefa. 21 Nu'a ra ts'oqui bi 'yotra Adán, ja bá fap'u ngue bi du yo ja'i ua ja ra ximhäi. Pe xquet'a nu'a i bennate ra Cristo 'mo mi du, go bá jutra 'yu'a ngue jatho di bennate yo ánima. 22 Ra Adán, rá 'yu'a ngue gathogaha, gatho ja ngue ga tuhu. Pe nu to gatho ec'ei ra Cristo ya, ja ngue di bennate. 23 N'na ngu n'na bá n'youi ra pa p'u ngue di bennate. Rá muditho bi bennate ra Cristo, m'mefa p'uya, nu'mo bá ehra Cristo, nu te'o ga xa 'yec'ei, ga di bennate. 24 Nu'mo ngue bi dapi gatho yo nsuiui, nu'u ena ngue ja yot' ts'di ngue di mmangäse, ga di ts'onnbabi yo hya, ya gue'a ra pa ra nzequi'a p'uya. Nuna Oja ra Papá, di dápra cargo p'uya ngue di ndast'abi. 25 Porque ra Cristo jatho ngue gue'a di ndast'abi'a asta gue'mo da 'yot'a Oja ngue da dapi gatho yo nsuiui. 26 Nu'a rá nsuiui rá nzequitho da dapi, gue'a ra ndate i ja'a, porque ya hinjon da du. 27 Nuna Oja bi unna cargo ra Cristo ngue ga go di manda te ga ja na. Pe nuyá, hingui nne da ma ngue ra Cristo di manda rá Papá, porque go gue'a rá Papá bi unna cargo ra Cristo ngue di manda te ga i ja. 28 Da zonna pa ngue da dahra Cristo ngue di manda te ga ja. Ra Cristo p'uya, nu'a rá Papá bi unna cargo ngue di manda te ga ja, di dapi ngue di mandase, ya guese Oja di manda te ga ja p'uya.

29 I ja man'na ra hya di nne ga xi'ahua ya. I 'bu i'da yo ja'i ngue nyondi i nxixya ngue di porpabi yo ánima himbi nxixya hante ngue da du. A nuyá, xi'mo enyo ja'i ngue hinda bennate yo ánima, ¿hanja ngue nxixya yo ja'i ngue di porpabi yo ánima tengutho 'mo xti nxixya hante ngue da du 'mo?

30 ¿Hanja ngue hangu ra pa di engá ma te 'mo ngue hinda bennate yo ánima 'mo? 31 Porque n'na pa ngu n'na pa ja ngue da hyo gyot ja'i. Ague ma zi cu'ahua, hontho di xi'ahua na ra hya na, porque majuaní ngue ja gampähä ngue n'na ngu n'naju, ga di n'yohu ra Hmu Jesucristo. 32 Nup'u ja ra hini Efeso, xandongu ra n'u dá sägá p'u, porque ena yo zate yo ja'i da njun'me. A nuyá, xi'mo ngue hinda bennate yo ánima ya, ¿teni 'be'a di tahá ngue te di ot'á 'mo? Man'na xanho ngue ga ena: "Ma ga nsännigo ya, ga mmj ga si te xtá tini. Porque ni xudi ga tu", ga ena.

33 'Yo gadi nhyegui ngue to da hya'aha. Porque nu'mo gadi nsixhu'u yo ja'i xants'o ga'yo, di ts'on'atho'a te ra nho gni'yohu'u. 34 'Yo ma'bedi ni mmahu. Dami hyaxhu ra 'yu njuantho, mamj'yothu ra ts'oqui. Porque 'bu'i da ngue tobe hingui pahmu Oja. Di mmanga na ra hya na n'namhu ngue gui pes'njsahu.

35 Ra nzequi 'bu i'da nne ngue da 'yorca ra nt'anni ya, da 'yengui: "¿Ha di njap'u di bennate yo anima? ¿Tengu da gohyo do'yo 'mo bi bennate?" da 'yengui. 36 Gue'a ra ja'i ngue ma'bedi ra mmui da 'yanni tengu na ra hya na. Ya gui nnuhu 'mo bi ma nthuhu n'na ra hmuda, i 'ya ra do'yo ra hmuda, nu'a ra mmui ra hmuda p'uya da bots'e. 37 Nu'mo bi ma nthuhu ra hmuda, oque ra trigo, oque ja te man'na ma hmuda, hinga tengu nja ra hmuda da thuhu da ngu'atho 'mo bi bots'e. Sinoque ya n'nan'yo ra do'yo 'mo bi bots'e. 38 N'na ngu n'na yo hmuda 'mo bi ma nthuhu, nu te nne Oja ngue da gohra do'yo n'na ngu n'na yo hmuda, gue'a di jap'a.

39 Gátho yo cosa ngue ja yo do'yo, hinga 'da'igu yo do'yo. Nu ra do'yo ra ja'i hinga 'da'igui ra do'yo yo zu'e. 'Dama 'dan'yo yo do'yo i ja, n'nan'yo ra do'yo yo ts'intshu, ndan'yo ra do'yo yo hua.

40 Njarbutho te bi ja mahets'i ya. N'nan'yo gui nequi yo do'yo nuep'u gui nequi yo do'yo ya te ja ua ja ra hai. Nu'u bi ja mahets'i, n'nan'yo gui nejmanho ngue'a te gui nejmanho ya ja ua ja ra hai. 41 N'nan'yo gui yotra hyadi ngue'a gui yotra zana. Xquet'a njarbutho yo so ya, nu'a te gui yot'i 'da yo so hinga 'da'igui yo nyot'i mi'da yo so.

42 Nu'mo ra pa danj bennate ma do'yohu, n'nan'yo da gohi, ya hinda ngu'a tengutho ja ya. 'Ne ya hinda za da du 'mo bi bennate. 43 Xants'o ra do'yo ra ja'i 'mo bi t'agui. Nu'mo bi bennate p'uya, ya di nejmanho ra do'yo. Hingui nzaqui ra ja'i 'mo bi t'agui, pe nu'mo bi bennate, ya xanzaqui. 44 Nu ma do'yohu ja ua ja ra ximhai da ma nt'agui. Pe nu'mo danj bennate p'uya, ya hinhma nza da du, porqe ja ra do'yo ra ja'i ngue da du, xindi nja ra do'yo ra ja'i ngue hinda du.

45 I mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nuna ra Adan, ra mudi ja'i bi m'mui, Oja bi hoqui 'ne bi japi ngue bi nja ra te", i ena. Pe nuna ra Cristo bi m'mu'a m'mefa, ya hinga ja'itho na, guehna da za di unna 'da'yo te yo ja'i na. 46 Ra mudi, bi nja ma do'yohu ngue da du. M'mefa p'uya, di nja ma do'yohu ngue hinda du. 47 Nuna ra mudi ra ja'i bi m'mui, ra hai ra do'yo 'mo mi ma mahoqui na. Pe nuna ra yoho ra ja'i bi m'mu'a m'mefa, gue'a ra Cristo bi 'ye mahets'i na. 48 Gátho yo ja'i 'bu'a nximhai i ja yo do'yo tengutho ra do'yo

na ra ja'i ra mudi bi m'mui ngue ra hai ra do'yo. Pe nu'u yo ja'i di ma mahets'i, di nja yo do'yo tengutho ra do'yo a bi 'ye mahets'i. 49 A nuju, i ja ma do'yohu tengutho ra do'yo ra Adan. Pe m'mefa, xquet'a di nja ma do'yohu tengutho ra do'yo ra Cristo bi 'ye mahets'i.

50 Ague ma zi cu'ahu, di nne ga xi'ahu ya, nuna ma do'yohu n'youi ra ji, hinda za di m'mup'u ha di manda Oja na. Porque nuna ma do'yohu hingui zai, ya hinda za di m'mui para zantho na. 51 Pe di nne ngue ga xi'ahu n'na ra hya hingui fadi hanja. A nuju ya, hinga gátho ga tuhu, pe ga da ma mapadi ma do'yohu, n'nan'yo da gohi. 52 Tengutho gui ts'antra da ra ja'i, n'na zihmantho di njarbutho'a te ja ngue di nja. Nu ra pa ngue ra nzequi, da t'ode ngue di nja ra corneta. Nu'mo bi nya'a p'uya, nu'u xandu, di bennate ngue di m'mui para zantho. Pe nu'u yo ja'i di 'butho'a ra pa'a, da ma mapadithobi yo do'yo. 53 Porque ma do'yohu hingui zai, jatho ngue di mpadi, da gohi ngue di nza. A nuya, nuna ma do'yohu ja ngue da du. Nu'mo bi za bi mpadi, ya hinda du. 54 Nuna ma do'yohu i tu, bi za bi mpadi, para zantho di nja ma do'yohu. Ya di nja'a te mmamp'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Nu ra ndate i ja, di m'mehra ts'edi, porque da thapi. 55 Ya hinda za da hyoju ra ndate. Porque hinda da za di ntate ngue da hyoju", i enna hya. 56 I ja ra ts'edi ra ndate ngue ho yo ja'i porque ja yo ts'oqui yo ja'i. 'Ne i mmanna ley ngue di njapra castigo ra ts'oqui. 57 Pe janjuanj dadi ja mammadj Oja ngue mi za ma ec'ei ma Hmuhu Jesucristo, gue'a bi 'yot'e ngue da taphu ra ndate'a.

58 Janangue nuya ma zi cu'ahu, ga dahu xandonho. 'Yo gui hehmu na ma nt'ec'ei hu i ja. 'Yo gui sayahu ya, zant'a dami 'yorpahu ra 'befi ra Hmu. Ya gui pahmu ngue nuna ra 'befi ra Hmu di orpahu hinga sárbutho dadi mphmu.

16

1 Nu'a ra mnyu ja ngue gui pethu para ngue gui unhu ma cuhu ra m'mu'a n'nanj, dami 'yothu tengutho ra hya da xica yo 'yec'ei ra m'mup'u ja ra hai Galicia. 2 Nu'mo ga mpetihu'a ndomingo, n'na ndi ngu n'na ndi gui mpetihu, n'na ngu n'na yo 'yec'ei da hyaxi zi algo ra mnyu ngue ra ofrenda para ngue da ma m'mests'i. Janangue nu'mo da magá p'u gui 'buhmu, hinga ja gui pethu ra mnyu. Ya xqui 'uecu zihangu'a tengue xa nzwt'a ni ts'edi xcá tahmu. 3 Nu'mo da magá p'u, ya xqui huanhu yo n'yohu ga et'a ngue da ma Jerusalén, di da ra mnyu. 'Ne ga unna carta da gats'i ngue danj da. 4 A nu'mo da za ngue nequi ga mma, 'da gdá megá'be'u yo n'yohu da ma p'uya.

5 Nu'mò dá nɛxá ua ngue ganj mpagá p'u ja ra hái Macedonia, m'mɛfa p'uya ga thogui ganj mpap'u Corinto guí 'bahmu. 6 Xamhmatho dá zà ngue ga m'mácá p'u njammj pa. A nu'mò dá zà, ja ga m'məp'u mɛnte gá di thohyø sɛ'ye. Ya dá zà guí fáxcəhu te ga honj ha ganj mpa 'mø dá thogui. 7 Híndí nne ngue ga thotho 'mø dá map'u guí 'bahmu. Də ne Oja ngue dá zà ga m'mácá p'u njammj pa. 8 Pɛ nuyá, dí nne ga m'mácua Efeso mɛnte dá zənnə pa ngue ra ngo Pentecostés. 9 Porque nɛua Efeso sáap'u ga mmangá xanho ra hya ua madague'a xangu to sɛqui.

10 Nu'mò bj map'u guí 'bahmu nā ra Timoteo, damj 'yørpahə masu, porque nuna xquet'a ørpabi rá 'bɛfi ra Hmu tengutho ra 'bɛfi dí ø'tá. 11 Nuna ra Timoteo, damj nu mansuhə nā. A nu'mò bá penguj ngue dá zəcua dí 'bui, guá fáxhə'a te di zəcua. Porque dí tømj ngue dá zəcua ha dí 'bui, dá gue'u ma cuhə n'youi dí tømj ngue dá zəcua.

12 A nuna mā cuhə ra Apolos, dá xicá nā ngue 'da xtí máhə'u mā cuhə bj ma dá nu'ahə. Pɛ hmbj ne bj ma. A nuyá, xamhmatho dá bonguj ngue dá map'u ya.

13 Dá 'yo nj 'yu te gui 'yøthu. Damj 'yøt'e ngue də nj nt'ɛc'ɛihə. Damj hyahə nzamməi n'na ngu n'na. 14 Nu'a te gá i ja ngue gui 'yøthu, to bi zā mā ja'j, gá guj mahmu.

15 Ague mā zi cu'ahə, nu'mò rá mudj mambá hmanna hoga 'da'yo hya p'u ja ra hái Acaya guí 'bahmu, guí pahmu ngue nuna ra Estéfanos co gátho'u 'bap'u ja rá ngu nā, guehya rá muditho bi 'yɛc'ɛj nā ra hya nā. 'Nɛ guehya janjuanj ngue ho yø mməi ngue fáxyø cu ya. 16 Dí nnegá ya ngue nu'a te ra hya mmənya dí xi'ahə ya, damj 'yɛc'ɛihə. Dá gue'u mj'da dj mpɛfi ngue mmanna hya, 'nɛ dá 'yøt'ahə ra nho nā ra hya j mma, damj 'yɛc'ɛihə te mma.

17 Janjuanj dadi johya ngue bi zəcua ya nj mmənguhə ra Estéfanos, bá n'youi ra Fortunato, connə Acaico. Porque hinguj sá guí zənguagahə ngue yap'utho nj nguhə. Pɛ ya bi zəcua ya mā cuhə ngue bi zənguagui, ɛntho gá sɛsɛhə ua ngue gá zənguagahə. 18 Janjuanj ngue di hacra ts'edi 'mø mj zəhø, tengutho gui ha'ahə rá ts'edi. Damj pahmu ngue nuyə yø n'yohə njap'u ngue di hacra ts'edi yø ja'j, damj nu mansuhə ya.

19 Nuyə yø 'yɛc'ɛj 'bui gá ra hái Asia, gá di zəngua'ahə. Nuyə di zəngua'ahə, guehna ra Aquila 'nəhra Priscila, dá guehya yø ja'j di mpɛti p'u ja yø ngu ya p'uya di zəngua'ahə. Porque n'nat'a mā Hmu dí ɛc'ɛihə. 20 I pen'nəhə rá nɛngua gátho ya mā cuhə 'bɛcua. Gátho mā zəngua n'na ngu n'na'ahə.

21 Nugá drá Pablo dadi cuatá mā thuhə nā ra carta ja ua ngue dadi zəngua'ahə.

22 A nuyá, nu'mø tonj ja'j ngue híndí mā'a mā Hmuhe Jesucristo, guehna rá ja'j dá ma rá castigo nā. Də ne'a rá Hmu ngue dá ɛhɛ.

23 Nu'a mā Hmuhe Jesucristo dá ne ngue di jap'ahə. 24 Nu to gátho di ɛc'ɛihə rá Jesucristo, dí pennbabi rá hya ngue dadi madj. Də ngut'atho.

2 Corintios Ja ua rá yoho rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēmba yø 'yεc'εi Corinto.

1 Nugā drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegā rá Jesucristo. Nugā ya, co 'nēhna ma zi cūhā rá Timoteo dadi zenguagā'be'u yø ja'í Oja di mpeti p'u ja rá hūni Corinto, da gue'u m'í'da yø ja'í ya o rá 'ye Oja rá m'map'u ja rá hāi Acaya dadi zengua'be. 2 Dī nnegā'be ngue nūna Oja ma Papáhu co 'nēhna mā Hmūhu Jesucristo di jap'áhu 'nε da hyut'a ní mmāihu.

3 Nuna Oja ngue rá Oja 'nēhrá Papá mā Hmūhu Jesucristo, ma ga ja mammadīhu naya. Nuna Oja mā Papáhu, di huεgahu 'nε di hoga mā mmāihu nā. 4 N'na ndi ngu n'na ndi ga sáhu rá n'u, guehna Oja di hoga mā mmāihu. Pε tengutho bi 'yørcáhu Oja ngue bi hoga mā mmāihu, i nnepe ngue ga jahū p'u mā mmic'ēihu ya. Nu'mø dī nnu mā mmic'ēihu ngue sá rá n'u, xquet'a ga hojpa hu yø mmāi. 5 Nu'mø xangu rá n'u dī sáhu tengutho rá n'u bi zā rá Cristo, pε nuna rá Cristo mathogui tho di hoga mā mmāihu nā. 6 A nuyá, nuna rá n'u dī ságā, guehna di záp'u dī nhohni mmāihu nā 'nε dī nyannj tehu naya. Nu'mø ngue di hogā mā mmāi Oja, xquet'a da zā gui tūni ha dī nhohni mmāihu 'nε gui tūni ha dī nyannj tehu. Porque nu'mø gui sáhu rá n'u tengutho xtá ságā, dī nne ngue gui seti xanho te gā rá n'u ja ngue gui sáhu. 7 A nuyá, di pa'a njuani ngue gā gui pømmahnohu ya, porque di pacā ngue nu'mø ya gdi sáhu rá n'u tengutho xtá ságā, nuna Oja xquet'a di hoc'a ní mmāihu tengutho i hoga mā mmāi.

8 Ague mā zi cū'áhu, nu'u yø xεqui jap'u ja rá hāi Asia, damj pahmu ya ngue xandøngu rá n'u xtá ságā p'u. Janjuani ngue dá m'mu mman'u. Ya di εnā ngue hūn xcabá seti te gā rá n'u dá thogui. Porque ya ja ngue xtabá thogui. 9 Nup'u ngue nná bēni, εnā gue ya xi ts'ānni ngue dá thogui. Pε nuna te gā rá n'u dá thocā, i nja nā para ngue man'natho gā hon'Oja ngue da yangui. Porque Oja i sá da 'yøt'e ngue di bennate yø ánima. Ya hūnda zā da 'yεnna ja'í ngue dá hyonε ha dī nyannate. 10 Pε nu'mø rá ora mī ja ngue xtabá thogui, dī haxā njuani ngue guehna Oja bi yangui. Astā guehya i fáxqui. Da guehya dī haxā njuani ngue nu'mø nimantho ga sá rá n'u di sigue da yangui. 11 Pε i jatho gui fáxcahu ya ngue gui mmarcáhu Oja. Nu hangū gangu yø ja'í da marcagui Oja, nu'mø

bi nu yø ja'í ngue di jajpagui Oja, gā gue'u di ja mammadī Oja'u.

12 I jap'u man'na rá hya ya ngue man'na mā datho nná johya. Porque dadi unna güenda ua ja mā n'yomfēni ngue majuanj dadi mporta xanho ua ja rá ximhāi. Pε nu te gā dī øt'e, majuanj ngue mā mmāi nná øt'e. Nuna rá hya di xi'áhu ya, guehna dá n'yogā 'mø mā magā p'u gui 'bāhmu naya. Pε gue bi 'dacrá mate Oja, go bi 'yøt'a ngue ngu'a dá n'yo. Hūnga sá ga εnā ngue di pase te nná 'yo. 13 Nuyá yø hya dadi cuatá ua ja rá sūcua, hūn temā man'na mā hya mā uants'ibi, gā gue'a te mmanna sūcua. Nuna rá hya gui tūmhmu p'u ja rá sūcua, guehna rá hya dī nne ga xi'áhu naya, nugā hūndi há'áhu. εmmei dī nnegā ngue da dīnni mmāihu xandønhø ngue gā gue'a te dī øt'e. 14 Porque nuyá, hūnga gā tūnni mmāihu xanho hanja te dī øt'e. Pε dī nnegā ngue da dīnni mmāihu xanho te dī øt'e, n'namhma ngue nu'mø rá pa da εp'u rá Hmu Jesús, ya da záp'u gui 'yεspahū'a tengue nná 'yogā. Dagueque, xquet'a gā εspabi'a tengue gni 'yohu p'uya.

15 Nugā nup'u nná bēni, dī εnā ngue ya gui nnu manhoju, janangue dá sánnā'a rá yondi ngue xca map'u ngue xcabi zengua'áhu. 16 Porque dá ne ngue nu'mø xca ma Macedonia, xcāni nthocā p'u gui 'bāhmu. Nu'mø xcabá pengā Macedonia p'uya, mahøn'a xcabá thocā p'u gui 'bāhmu. Dī εngā ngue gui fáxcahu te ga honj ngue gdá thop'u ja rá hāi Judea. 17 Pε ya hūmbi zā dá map'u. ¿Ua gui εmhmu ya ngue hūmma juani te dī mmangā 'mø mā sánni ngue ga mmap'u? Nuna rá hya dá mā ngue xca øt'e 'nε ya hūmbi nja, ¿ua sá gui 'yεmhmu ngue 'da'igu nná yagā'be yø ja'í 'bucua ja rá ximhāi? Porque yø ja'í i mma ngue da 'yøt'a n'na rá hya, 'nε padj xanho ngue nu rá hya i mma, hūnda 'yøt'e. 18 Pε i pa Oja ngue hūnjam'mø dī mma ngue ga øt'á n'na rá hya nu'a dī padj ngue hūnda zā ga øt'e. 19 Hūnga gue'a dī øt'á'a, porque di tēnná rá Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. A nugā ya, conna Silvano, conna Timoteo, ya xtá xi'áhe hanja nā rá Jesucristo. Nuna, hūnjam'mø bi man'a n'na rá hya ngue da 'yøt'e, 'nε padj ngue hūnda 'yøt'e. Porque nuna rá Cristo gátho majuanj te bi mā. 20 Nu te gāma hya xa yat'Oja ngue dī nja, go gue'a rá Cristo øt'e ngue gā dī nja. Janangue ya dī εspahū Oja 'mø dī εmhmu ngue majuanj'a te mmannā hya Oja. Porque nu'a te mī hma ngue da tho rá Jesucristo, ya bi nja. 21 A nugā ya, ximma ngu'áhu, guehna Oja di hacju rá ts'edi ngue hūnha gdá hēhmu rá Cristo. Nuna Oja, ya bi 'yøt'e ngue yø ja'ígahu. 22 Ya dī ohu rá 'ye Oja ya. Ya bá 'bēnngaha rá Espirito Santo ngue ga n'yohu. Janangue ya dī háxha njuani ya

ngue gátho mi'da yø hya xa yat'Oja ngue ra nho di 'dacju, gá di nja.

²³ Nu'a ngue hinda magä p'u Corinto tengutho nmi sänni ngue xa map'u, nugä di ena ngue go ni nhohu ngue hinda magä p'u. I pa Oja ngue majuanj te di xi'ahu. A nu'mø gui emhmü ngue himma juanj te di mma, nugä dadi n'unj ngue maða zacä Oja 'mø. ²⁴ Hinda nne ga mma ngue ja ga sänni ha gdi japi nt'ec'ihu, ya di padi ngue da ni nt'ec'ihu. A nuna ra hya di nne ga ø't'e, guehna ngue man'natho gui johyahu 'mø di yahu.

2

¹ Janangue nugä di ena ngue man'na xanho ngue ya hinda map'u mahon'a, porque nu'mø xa magä p'u, hont'a xti du ni mmuihu co nuna ra hya xa ma ngue xa hec'ahu te gä gui øthu. ² Porque nu'mø ga ø't'a ngue da du ni mmuihu, ¿te'o da zä da 'yø't'e ngue ga johyagä 'mø? Hinda hon'athohu sä gui 'yøthu ngue ga johyagä. Pe ¿ha di zä ga johyagä 'mø ga xi'ahu yø hya di du ni mmuihu? ³ Janangue ya hinda magä p'u, sinoque hontho dá pen'nahü ra carta dá ot'i. Hinda ne ngue ga mmar'p'u ngue hondra dummu ga ma ha. Porque ya hinda zä ga johya 'mø ga hec'ahu te gui øthu. Dague'ahu p'uya, xquet'a di padi ngue hinda zä gui johyahu 'mø hondra dummu ga hats'ahu p'u. ⁴ Nu'mø ma ot'a ra carta dá pen'nahü p'u, janjuanj ngue hinda padi te ga ot'i, asta di zoni ngue ra ndødummu jagui. Porque di padi ngue da du ni mmuihu 'mø gä nuhu na ra hya dá ot'i. Pe nuna ra hya dá pen'nahü p'u, hinda pen'nahü p'u ra hya ngue da du ni mmuihu. Sinoque dá pen'nahü p'u ra hya n'nammä gui padi ngue mathoguitho dadi ma'ahu.

⁵ A nuna ra n'yohu bi 'yøtra sui p'u gui 'buhmu, hinga honthogui bi 'yø't'e ngue bi du ma mmui, sinoque xquet'a 'n'e'ahu bi 'yø't'e ngue bi du ni mmuihu na. Pe hinda nne ga mma ngue mathoguitho ra nts'onj bi 'yø'na ra n'yohu di xi'ahu. Porque hinda nne ngue da 'yengui ngue di hørpabi ra hya. ⁶ Pe nuyä, ya mme gátho 'da'igu ga mamhmü ngue ga hejpa'ha te ø'na ra n'yohu na. Ya co nu'a ya. ⁷ Xanho ngue gui punnbahü'a ra n'yohu ya. Damj hojpa'ha rá mmui. Nuya hinguj padi te da 'yøtya, pe 'yo gui nnehü ngue nimantho mathoguitho da du rá mmui. ⁸ Ma'da'yo damj 'yuti ngue gadi mahmu'a ra n'yohu ya. ⁹ Ya mam'met'o xtä pen'nahü p'u ra carta ngue gui hejpa'hu yø mmejma'hya. Dä xi'ahu na ra hya na, dá ne ngue ga haxä njuanj ngue'mø gui 'yø't'e te di xi'ahu, oque hin'na. Pe ya bi nja, ya gä hejpa'hu na ra n'yohu di mmangä. ¹⁰ Nu'mø

gui punnbahü na ra n'yohu gä hejpa'hu ya, xquet'a 'n'equi dadi punnbj. Porque di nne ngue rá hmj rá dá ra Cristo p'u ga punnbj te'o gui punnbahü. Madague'a hinguj ho te bi 'yørcagui ra ja'i, pe ga punnbj, porque hinda nne ngue di nts'onna hya p'u ha gui 'buhmu. ¹¹ Porque ra zithu janjuanj ngue thuhrä xä ngue di ts'onna hya p'u ha gui 'buhmu. Pe nu'mø di nhojpabi yø ja'i, ya hinda dahra zithu.

¹² Nugä dá map'u ja ra hñinj Troas ngue dá mangä hanja na ra hoga 'da'yo hya ngue ra Cristo. Pe Oja bi 'yø't'e ngue bi bõngmanho ra hya dá mangä p'u. ¹³ Pe himbi zä xa n'yo mapähä, porque ma cuhu ra Tito ya marä hya'a ngue ja xa nthe'be p'u, pe himbi zøhø. Janangue dá n'yetegä p'uya, dá thogu, danj mpagä p'u ja ra häi Macedonia, xamhmatho ngue ja xcanj nthe'be p'u ra Tito.

¹⁴ Bi mäqui jammadigui Oja nuna bi 'yø't'e ngue di n'yo'be ra Cristo, 'n'e fäxqui ngue honnbu bi zä nnä ma j nthäha ra hya. Ndap'u bi zä ni ma ra hya, tengutho ra bopo ngue mahotho ga yanj ndap'u bi zä. Porque Oja bi 'yø't'e ngue nuna ra hya di mma di n'yo ndap'u bi zä. ¹⁵ Janjuanj ngue nnu manho Oja ngue dadi 'yonna hya ngue ra Cristo. Nu'mø zø ra bopo, nu'a ga yanj, gátho yø ja'i paha. Njarbutho ra hya di mmangä ya, gátho yø ja'i øxra hya, ngu'u di nyanyø te, ngu'u da ma ra castigo, gä øxra hya. ¹⁶ A nu yø ja'i da ma ra castigo, nuna ra hya øde, ena ra ndate n'youi ra hya p'u ga mbeni. Pe yø ja'i di nyanyø te, nuna ra hya øde, mazihotho p'u ga 'yøde, 'n'e tynyø mmui ngue guehna ra hya i dinna 'da'yo te na. ¿Te'o xøda bõni ngue da base ha di japi da 'yø'na ra 'befi na? ¹⁷ Porque xangu yø ja'i di ho ngue da mambrä hya Oja, pe hontho nne ngue da gujpa'bi ra mnyu yø ja'i. Porque ma uants'i ra hya i mma, hinga gä gue'a rá hya Oja i mma. Pe nugä, nuna ra 'befi bi 'dacä Oja ngue ga ø't'e, gue'a di ø't'a. 'N'e nnu Oja ngue himma xøts'etho nnä manna hya, sinoque di hahma mmui ngue di ørpa'bi rá 'befi ra Cristo.

3

¹ Mamj 'yemhmü ngue nnä mangä na ra hya na ngue di espabi ra hya di mma. ¿Ua gui emhmü ngue mahyonitho gadi gagä n'na ra carta ga dá'ahu, ja di mmamp'u ngue xanho ra 'befi di ø't'e? ¿Ogue go gui 'dacju n'na ra carta ngue ga caxpü nnä ma, ja da mamp'u ngue xanho ra 'befi di ø't'e, tengutho ø't'i'da? ² Pe nugä hinga carta di honj ngue da mäxqui. Nu'mø nne n'na ra ja'i ngue da badi hanja ra hya, da zä da nu te gnj 'yohu, ja da bap'u p'uya ngue'mø pømmanho

ra hya dá mangá p'ua gui 'buhmu ogue hin'na. Nugá zant'a dí mben'ahu. ³ Ra Cristo nnepe ngue da nu yó ja'i hangu ra nho bi 'yot'ahu na ra hya dá mangá. Pe himbi 'yotra carta cona tinta para ngue da nu yó letra yó ja'i. 'Né himbi 'yoty letra p'ua ja n'na ra xindo tengutho yó hya bi 'yotra Moisés. Sinoque ra Espiritu Santo bi 'bát'a ni mmuihu, gue'a gui nequi'a te bi 'yot'ahu ra Cristo'a.

⁴ Dí haxa njuani ya ngue nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, nuna rá 'befi ra Cristo dí ot'e i pømmanho ngue dí n'yogá'be ra Cristo. ⁵ Nu'a rá 'befi Oja dá ot'e, i pase Oja ha gui japi ngue i sá dí ørpabi rá 'befi. A ngui, hingui sá ga ena ngue dí pase ha gda japi te dí ot'e. ⁶ I ot'a Oja ngue i sá ga xicá yó ja'i hanja na ra 'da'yo cohi bi 'yot'ui Oja yó ja'i. Nuna ra 'da'yo cohi na, hingui ngu yó ley nt'ot'i ngue dá t'embí dá 'yotra ja'i. Sinoque i mmaná 'da'yo cohi ngue høndra Espiritu Santo dá zá di unna 'da'yo te yó ja'i. Pe nu rá ja'i ena ngue dá 'yot'e gátho yó hya nt'ot'i p'ua ja rá ley, ya rá castigo dí nthéu, porque hinda zá dá 'yot'e te gá mmamp'ua ja rá ley. Pe ra Espiritu Santo, ra 'da'yo te dí uni.

⁷ A nuna rá ley bi 'yotra Moisés, guerp'ua ja n'na ra xindo bi 'yotra letra. Nu'mø mi ma nt'ot'i na ra hya p'uya, xandøn zaqui rá nyot'i Oja n'youi. Nu'a rá hmi rá Moisés, asta hingui sá dá hyetyo judío porque emmei dí yoxni rá hmi. Pe nu'a te gui yoxni rá hmi, 'damjts'ua bi m'medi asta gue'mø mi gohi tengutho mi ja m'met'o. Janangue mazihotho te bá njap'ua ha bá fudi bá nja rá ts'edi rá ley. Nja ngue nu'a rá ley, i mma ngue nu rá ja'i hingui ot'e te gáma hya mmamp'ua ja rá ley, dá ma rá castigo ra ja'i. ⁸ Pe má datho mazihotho na ra hya bi 'dacu ra Espiritu Santo. ⁹ Xi'mø ngue mazihotho i nequi na ra hya bi ma ngue dá ma rá castigo yó ja'i, goma guehna ra hya xicju Oja ya ngue ya bi hoga má ts'oquihu. Man'na má datho ngue mazihotho na ra hya naya. ¹⁰ Mi tate mi ho ra ley mi ja mam'met'o, pe haru gue dá hyannbabi rá ley'a ganho ra hoga 'da'yo hya ya. ¹¹ Xi'mø ngue mi tate mi ho ra ley mi ja m'met'o, 'né himbi zedi para zantho, ya man'natho mathoguitho xandønho na ra hoga 'da'yo hya ya, porque i ja para zantho naya.

¹² Dí pa'a njuani ngue guehna ra hya tate xanho naya. Janangue nuyá, dadi ja ndummui ngue dí mmaná hya, dí nnepe dá badi gátho yó ja'i ngue tate xanho na ra hya na. ¹³ Nugá hündi ot'e tengutho bi 'yotra Moisés ngue bi gutrá hmi, himbi nepe xta nnu yó judío ngue dí yoxni rá hmi. Porque hingui nnepe da nu yó ja'i ha dí m'me'a gui yoxni rá hmi. ¹⁴ Himbi zä bi dinyo mmui yó judío hanja na ra hya na. Asta guetya njarbutho, hingui tindyø mmui yó ja'i hanja ra hya. Nu'mø dí xáhra Macá Libro ha nt'ot'i

ra nyogui cohi bá nja m'met'o, hingui tini hanja ra hya. Porque høndra ja'i dá 'yec'ei ra Cristo, dá zä dá dini xanho rá mmui hanja na ra hya na. ¹⁵ Asta guetyo pa ja p'uya, nu'mø dí xähyo judío ya yó hya bi 'yotra Moisés, njot'itho yó n'yomfeni. ¹⁶ Pe nu'mø bi 'yec'ei ra Hmu Jesucristo ra ja'i, ya i xohrá n'yomfeni i njot'i, dá dina mmui hanja ra hya. ¹⁷ Porque ra Hmu Jesucristo cona Espiritu Santo 'da'igu ot'e. A nuyá, nu rá ja'i ngue n'youi ra Espiritu Santo, nuna rá ley mi mma ngue dá ma rá castigo ra ja'i, ya bi xotra hya mađi ja ts'edi rá ley. ¹⁸ Gátho gahu ya, ya bi dini xanho má mmuihu ngue má datho xandønho'a ra Hmu Jesús. Mente ra pa dí 'buhmu ya, hont'a hont'a so má mmuihu'a ya, ya sär'mø ngue man'na man'na gda cohmu tengutho'a. Pe gue gue'a ra Espiritu Santo dá ja na ra hya na.

4

¹ Bi 'yorca rá mate Oja ngue bi 'dacá na rá 'befi na. Janangue nuyá, hinjam'mø di cohma mmui ngue ha nná mangá ra hya. ² Nu'a n'na ra hya ngue nt'aguitho i nja, i n'youi rá 'be'isá, hinga gue'a nná 'yogá'a. Hingra nts'o nná n'yo ngue ga hátyo ja'i. Sinoque rá hya Oja dí mma, hündi sänse yó hya dí mma. Nup'ua ja rá hmi rá dá Oja, ga gue'a rá hya majuaní dí mma. Nguna dí ot'e, n'namhma ngue dí n'yo yó mmui yó ja'i ngue xanho na ra hya dí mma. ³ Pe nuyá yó ja'i hingui timp'ua ja yó mmui hanja na ra hoga 'da'yo hya dí mma, guehya yó ja'i ni hya rá 'yu ngue dí ma rá castigo ya. ⁴ Gue'a rá zithu 'yo ua ja rá ximhai xa ngorpa yó n'yomfeni yó ja'i hingui ec'ei rá hoga 'da'yo hya ya. Porque hingui nnepe dá xohyo n'yomfeni yó ja'i co nuna rá hoga 'da'yo hya, ngue dá badi hanja ngue maguesé na ra Cristo. Porque ra Cristo bi nja'i, 'né gue'a ra Cristo 'da'iguui Oja. ⁵ Nuna rá hya dí mmangá p'ua ha 'bahyo ja'i, hinna mangá na ra hya na ngue go dá 'yescagui yó ja'i. Sinoque gue'a rá Jesucristo dí mma hanja ngue hønse'a ra Hmu ja ngue dá t'ec'ei'a. A nugá p'uya, rá mefitho gra Cristo, dí ørpabi rá 'befi nuna dá 'yot'ahu ra nho. ⁶ A nuyá, Oja bi zänni ngue bi nja rá nyot'i di yorbu ja rá 'bexui. 'Né xquet'a bá sänni ngue guehna rá hoga 'da'yo hya bi xoga má mmuihu, n'namhma ngue ga pahmu hanja ngue tate Oja. Porque ya bi dimma mmuihu hanja ra Cristo.

⁷ Nuna rá hya bi fárcagui Oja ngue ga mma, guehna rá hoga 'da'yo hya hin'yu n'na ra cosa ngue rá muui na. Pe ngui, hin temá ts'edi jagui ngue gdi pase ha gdá japi ga mmaná hya. Janangue ja dí nequi p'ua

xanho ya ngue guese Oja bi 'dacra ts'edi ngue di mmambrá hya. ⁸ Madague'a ngue gá ra n'u nná 'bui, p'e hingui tu ma mmái. Madague'a ngue ja'mø ya hindí padí te ga øt'e, p'e hingui cohma mmái. ⁹ Madague'a socyø ja'i, p'e Oja hingui hegagui. Madague'a engba hai yø ja'i ra hya di mma, p'e mahøndí ha ra ts'edi di honí ha nná japra hya. ¹⁰ Hønnbø bi zä dí söní dadi n'uní ngue mada thogui, tengutho bi 'yøtra Jesús ngue bi tho. Janangue ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue faxcagui. ¹¹ Mente yø pa di 'bui, n'na pa ngu n'na pa, ya ja ngue da hyogyø ja'i ngue di mma hanja ra Jesús. Ja dá bap'u yø ja'i ya ngue gue'a ra Jesús i 'bui ngue faxcagui, janangue hinte di jacyø ja'i. ¹² Mente yø ja'i honí ngue ha di hyogui, p'e nugá p'uya mente di 'bui, di honí ha gdí ntheha ra 'da'yo te.

¹³ Nup'u ja ra Maca Libro, i nt'ot'i ra hya bi man'a n'na nc'ei ngue bi 'yena: "Nuna te ra hya di gc'ei, guehna ra hya ja ngue ga xihyø ja'ina", bi 'yena. Xquet'a di njadá p'uya ngue nuna te ra hya di gc'ei, guehna di xihyø ja'i naya. ¹⁴ 'Ne hindí su ngue dá hyogyø ja'i, porque di padí ngue nu'mø mí tho ra Jesús, Oja bi japi bi bennate. Di njathu p'uya, ngue ya ma n'yohu ra Jesús, xquet'a da 'yøt'Oja ngue ga bennateha, 'ne 'da zixcathoha Oja p'u ha 'bui. ¹⁵ Nu te gá ra n'u dá sägá ya, dadi n'uní ngue dá sägá ra n'u ngue di honí ha gdí ntheha ra mate Oja. Nu'mø ya xtangu yø ja'i di ntheu rá mate Oja, nu'a gangu yø ja'i di ja mmaði Oja p'uya, gá guehya yø ja'i da 'yespabi Oja ya.

¹⁶ Janangue nuyá, hinjam'mø ngue di cohma mmái te di øt'e. Madague'a ngue man'na ni gahma ts'edi, p'e ma n'yomfení, n'na pa ngu n'na pa man'na ni hya ra ts'edi. ¹⁷ Madague'a ngue di sä ra n'u mente yø pa di 'bucua ja ra ximhai, p'e zits'utho p'u nná bengá'a, porque da thotho'a ra n'u di sägá. A nup'u di mengra n'u xtá sägá, xandøngu ra nho ga nth'e'be para zantho. ¹⁸ Janangue nu'a te ra n'u di thogui, hindí ør'ma güenda ngue masque di sä ra n'u. Nu'a ma datho ngue so ma mmái, gue'a ra nho di 'daca m'nefa Oja'a. Porque nu'a te ra n'u tho'a n'na mente ra pa 'bui, i thotho'a. P'e nu'a ra nho mman'Oja ngue di nja m'nefa, i ja para zantho'a.

5

¹ A nuyá, gá di padí ngue ga tuhü, porque ma do'yohu hingui zai. P'e Oja, ya xa nsáp'u mahets'i ngue ja ganí m'mahmu p'u para zantho. Ne nup'u ha ga m'mahmu, guese Oja bi hoqui. ² Majuaní ngue mente ra pa di 'buhmu ua ja ra hai, hindí nuhu ra pa di mpädi ha di 'buhmu, n'na zihmantho ganí

m'mahmu p'u mahets'i bí ja ma nguha. ³ Ya ja ra 'da'yo ngu ha ga m'mahmu. Hingui sä ga ena ngue hin'yü ma ngumhmu. ⁴ Mente di 'buhmu ua, di dants'i ngue ra n'u di sähu. Hindí nne ga mma ngue ga ena di xønhi ga socua ma do'yo. Sinoque nu'a di xønhi ngue ga m'mahmu p'u ja ra ngu di 'dacu Oja para zantho, ya hinjon da du. ⁵ Guehna xi nsä Oja naya ngue xa hoqui hapu ga m'mahmu. 'Ne bá penhna Espiritu Santo ga n'yohu. A nuyá, ngue ya di n'yohu ra Espiritu Santo, ya di haxu njuani ya ngue nu te gäma hya mman'Oja, gá di nja.

⁶ Janangue nuyá, di ha ra ts'edi hangu ra pa hindí yobeni. Mente di 'bucua ja ra ximhai, ya di padí ngue tobe hindí 'bap'u ja ma ngum'me ra Hmu Jesús. ⁷ Nu'a di tømí ngue di nja, di haxu njuani ngue majuaní di nja. ⁸ Ya hindí yobeni ngue ngu'a di nja, janangue dadi xoni ga tu. Porque di xønhi ganí m'mu'be ra Hmu Jesús. ⁹ P'e nuyá, mente di 'bui ogue xca tu, para zantho di nne ga ørpabi rá pähä ra Hmu. ¹⁰ Porque gathogahu, nu'a te xtá n'yohu ua ja ra ximhai, da zønna pa dá hyascahu ra güenda ra Cristo. N'na ngu n'na yø ja'i di t'unni te ja ngue di tocabi, ogue xanho ogue xan'u te xa n'yo mente ra pa xa m'mahra ja'i.

¹¹ A nuyá, nuna ra Hmu Jesús di nnu mansugá na, 'ne di nne ngue da nu manhogui. Janangue nuyá, dadi ja ndummai ngue ga tapyu mmái mü'da yø ja'i ngue da 'yec'ei ra hya. Nuna Oja, ya padí te gá di øt'e, da gue'ahu, xquet'a di nne ngue guí pahmu hanja'a te di øt'e. ¹² Nuna ra hya di mma, mamí 'yemhmu ngue høntho dadi hoqui te di mma para ngue da zäp'u ga espi te di øt'e. Sinoque di xi'ahu xanho hanja te di øt'e, n'namhma ngue dá zäp'u guí nyanju p'u ha di yajpagui yø ja'i. A nuya yø ja'i di yajpagui, guehya di ho da 'yespabi yø hya p'u ha ya, madague'a hinga njuani yø n'yomfení. ¹³ Nu'mø guí enju ngue di locogá ngue te di øt'e, nu te di øt'e høntho di honni ha di t'espabi Oja. A nu'mø guí emhmu ngue hindí locogá, gue'mø høntho gdi honí ha gdá japi ngue ga øt'ahu ra nho 'mø. ¹⁴ Rángue di macju ra Cristo, a nuya hønra pähä ra Cristo di honí ha gdá ørpabi ya. Ya bi du ra Cristo ngue bi yancju. Janangue di ør'ma güenda ya ngue entho gá dá tuhü 'mø mí du'a. ¹⁵ Bi du ra Cristo ngue da yaní gátho gahu. Janangue ya hinga sänse te gdá 'yohu ya, sinoque ya gdá 'buhmu'a ngue ga ørpahu rá pähä ra Cristo, nu'a bi du 'ne bi bennate.

¹⁶ Xiya, zua høntho da hnu n'na ra ja'i, ya fadi te ja rá mmái? Nu'a, hinda zä'a. Nu'mø yø pa mí m'mahra Cristo, dá ena ngue dá padí te'o. P'e nu te dá bengá'u yø pa'u, ya hinma ngu'a ja ma n'yomfení ya.

17 A nu ra ja'i ec'ei ra Cristo, ya com'da'yo ra n'yomfɛni. Ya bi zep'u'a te man'i no m'met'o. A nu'a te ga 'yo ya, ga ma'da'yo. 18 Guehna Oja ot'e ngue ma'da'yo'a te ga 'yo ra ja'i. Ya ma amigohu Oja ya ngue bi gurca ma ts'oquihu ra Cristo. Janangue bi 'dajhma 'befihu Oja ngue ga xihma mi'da yø ja'i ngue di n'amigoui Oja. 19 Nuna Oja, bá exra Cristo para ngue da japyø ja'i ngue di n'amigoui Oja. Himbi bɛntho Oja ngue ja yø ts'oqui yø ja'i. Ya bi 'dacrɛ ra 'befi ngue ga xihma ra hoga 'da'yo hya yø ja'i.

20 A nugã bi 'yøt'e ngue rá representantegã ra Cristo. Tengutho 'mø ngue da zo'asehu Oja, nu te nne da man'Oja, guehna ra hya di xi'ahu naya. Nuna ra Cristo i nne na ngue gui n'amigohu Oja. 21 Ra Cristo hin tema ts'oqui i ja na, pe para ngue bi gurca ma ts'oquihu, Oja bi japi ngue bi du connã nguehna ts'oquihu. Janangue nup'u ja rá hmi rá dá Oja, nu'mø bi zá dá ec'ei hu ra Cristo, ya bi nhohma ts'oquihu p'uya.

6

1 A nugã ya, ngue ya rá mefigã Oja, di xi'ahu ngue mam'i anthohu na rá mate Oja di 'da'ahu. 2 Porque Oja, nu'a ra hya nt'oti p'u ja ra Macã Libro i ena: "Bã ep'u ra pa xtã sãnni ngue ga 'da'ahu n'na ra mate. Nu'mø ga socju, ga øde te gui xicju. Gue'a ra pa'a ngue da zá di nyãnni tehu 'ne ga fáxahu", en'Oja. A nuyã, guehra pa jap'u i sã gui nzohmu Oja ya. Guehra pa jap'u di nyãnni tehu ya.

3 Nu te di øt'e, di honi ha nna japi ngue da gohi xanho, porque hĩndi nnepe ngue da 'yengyø ja'i hĩngui ho rá hya Oja di mma. 4 Sinoque di nnepe ngue da badĩ gãtho yø ja'i ngue rá 'befi Oja di ørpe. Janangue nugã di seti hangu ra n'u di thogui. Ja'mø hĩnyu te ga honi. Ja'mø congba yø ja'i ngue saqui. 5 Ja'mø fegbagui yø ja'i. Ja'mø coca fãdi. Ja'mø pets'i da zajthogui yø ja'i. Ja'mø dadĩ mpefi hĩnyu p'u rá nzegui. Ja'mø hĩnga mbongu ra ora ga n'aha. Ja ra ora ngue ya ga tu ra thuhu. 6 Nu'a gui nequi xanho ngue rá 'befi Oja di ørpe ngue di 'yo xanho. 'ne di padĩ xanho hanja na ra hoga 'da'yo hya. 'Ne gã di seti te gã ørcagui yø ja'i, i ja ma yemmi. 'Ne fáxcagui ra Espĩritu Santo ngue sã di ørpabi rá 'befi Oja. 'Ne majuanĩ ngue dadĩ madĩ gãtho yø ja'i. 7 Di 'dacrã ts'edi Oja ngue nuna ra hya majuanĩ da zá ga mma xanho hanja. 'Ne dadĩ ja ndummi ngue gã rá nho gdã n'yo, n'namhã ngue hĩnha di dajpagui rá nts'o i ja ndap'u bi zá. 8 A nuyã, 'bãhyø ja'i ngue nnu mansugui, ximmi 'bãhyø ja'i ngue hĩngui nnu mansugui. 'Bãhyø ja'i ngue nnømmanhogui, ximmi 'bãhyø ja'i ngue nnømman'ugui. 'Bãhyø ja'i engui ngue di hãte, pe nugã zant'a gã gue'a ra hya majuanĩ

di mma. 9 Madague'a dadĩ mpa'be xanho yø ja'i, pe 'bã i'da mma ngue hĩngui pagui. Ja ra ora ya di 'bã ngue ra ndate, pe tobe di pongui. Mbɛnngui xa n'u yø ja'i, pe hĩngui hogui. 10 Madague'a tãr'man'u ma mmi te di thogui, pe nuna ja ma n'yomfɛni dadĩ johyatho. Madague'a di hyoya, pe nuna ra hya di mma, xandøngu yø ja'i ørpabi ra nho na ra hya na. Madague'a hĩnguĩts'u te di pets'i, pe nu te gãtho i ja, gã gue'a ørcagui ra nho'a.

11 Ague ma zi cu'ahu gyø mmenguhu p'u ja ra hĩni Corinto. Nugã, gã dá xi'ahu te gãma hya so ma mmi, hĩn tema hya dá cõmi. Porque janjuanĩ dadĩ ma'ahu. 12 A nu'mø ngue hĩn dadĩ n'amigoui ya, pe ngue gui nnesẽ ngue hĩn dadĩ n'amigoui. Pe nugui, emmi di nne ga n'amigui. 13 Nugã di nzo'ahu tengutho n'na ra papã 'mø nzohyø basĩ, dadĩ ja'ahu p'u. Damĩ maqui tengutho nnã ma'ahu.

14 A nuyã, 'yo gui nne gui nsixhu'u yø ja'i hĩngyø 'yec'ei. Porque n'nan'yo ra hya ga 'yo yø 'yec'ei ngue'a te ra hya ga 'yo yø ja'i hĩngyø 'yec'ei. A nu ra ja'i ngue gã ra nho ga 'yo, hĩnga 'da'gu øt'ui ra ja'i nu'a xa nts'o ga 'yo. N'nan'yo ga 'yo'u, tengutho ra nyot'i, n'nan'yo gui nequi ngue'a gui nequi ra 'bexui. 15 Porque ra Cristo hĩnga 'da'gu øt'ui ra zithu'a. Ximmangu n'na ra 'yec'ei ya, xquet'a hĩnga 'da'gu øt'ui n'na ra ja'i hĩngra 'yec'ei. 16 Nup'u ja rá nija Oja, hõns'ã majuanĩ ngue Oja i 'bã i nthanne p'u. Hĩnyu ra nt'edi ngue ja di nthanne p'u yø dahmu. Gue'ahu i nnøpa nija Oja, porque Oja i ena: "Gã n'yo'be'u yø ja'i thannegui. 'Ne gueque rá Ojagã'u, 'ne gue'u ma ja'i'u", en'Oja. 17 Nuna Oja mahõn'a ena: "Damĩ pømhu p'u ha 'bãhyø ja'i xants'o te øt'e. 'Yogui øthu'a rá nts'o øt'u, n'namhã ngue da zá gui sohu ma 'yegã. 18 Nugã ya da zá gui 'yøt'e ngue ni papãgã. Nugã p'uya, gã øt'e ngue ma basĩ'ahu", enna Oja i jase rá ts'edi.

7

1 Ague ma zi cu'ahu, nguna ra hya di yat'Oja da 'yørcãhu ya. Janangue ma ga hehmu p'u'a te gãma nts'o i ja. Gã hehmu p'u'u te gãma cosa di ts'onnga ma do'yohu. Gã hehmu p'u'u te gãma hya di ts'onnga ma n'yomfɛnihu. Ma ga haħma mmi ga nnu mansuhu Oja. Ma ga unma mmihu Oja para zantho.

2 Ague ma zi cu'ahu, 'yo di junngã ni mmihu, damĩ 'yøt'e ngue gui macju. Porque nugã hĩnjondi sui. Hĩn tema nts'onĩ di ørpabi n'na ra ja'i, 'ne hĩnjondi hãr'mã hya ngue te ga hannbabi n'na ra ja'i. 3 Nuna ra hya di mma, hĩnjondi hørpa ra hya ngue

gã embj hingui ho te ørque. Ya xtã xi'ahũ m'met'o ngue nugã dadi ma'ahũ mente di 'bui 'nẽ astã gue'mø dá tu. ⁴ Nugã di pa'a njuani ngue gui 'yøthũ ya yø hya di xi'ahũ. Nugã di ẽts'ahũ 'mø di ya'be yø ja'i, porque di xifi te gui øthũ. Madague'a di sãgã ra n'ũ, pẽ nu'mø bi zo mã mmaigã'a te gui øthũ, ya man'natho dadi johya.

⁵ Nu'mø mã søcã ua ja ra hã Macedonia, hĩnjam'mø xtã nzã xcã m'mamma pãhã. Porque ndap'ũ bi zã mĩ ja ra sui. Ya bi du mã mmũ di ẽna ngue xti ts'onuø ja'i na ra hya di mã. ⁶ Pẽ nuna Oja, nu'ũ yø ja'i hingui hã ra ts'edi, go di hatra ts'edi na. Janangue nu'mø mĩ zøcua ra Tito, Oja bi 'yøt'e ngue man'natho bi hya ra ts'edi mã mmũ. ⁷ Hĩnga hønt'a dá johya 'mø mã nu ra Tito mahø'n'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mĩ xiqui ngue ẽmmẽi gã 'yørpahũ mã su mente bã m'map'ũ gui 'bũhmũ. Porque ra Tito janjuani di johya connã ngue'ahũ. 'Nẽ bi xiqui ngue tu nĩ mmũihũ ngue'a te gni ẽnngahũ mã mmaigã. I ẽnguĩ ngue ẽmmẽi gui mbenju. Mĩ zã mã øcã na ra hya na p'uya, man'na mathoguiho dá johya.

⁸ Nu'mø mã pen'nahũ p'ũ ra carta m'met'o, bi du mã mmũ ngue'a te ra hya bi mẽ ra carta. Porque di pa'a njuani ngue da du nĩ mmũihũ 'mø gã nuhũ'a ra hya nt'oti. A nuyã, ya hingui tu mã mmũ ngue'a ra carta dá pen'nahũ p'ũ. Porque di padi ngue hĩnxmã mã da du nĩ mmũihũ. ⁹ A nuyã, janjuani dadi johya. Pẽ hingue dadi johya ngue bi du nĩ mmũihũ. Sinoque dadi johya ngue nu'a i du nĩ mmũihũ, bi mpãhni n'yomfẽnihũ. Oja bi 'yøt'e ngue bi du nĩ mmũihũ ngue'a te gni øthũ, n'namhã ngue nu'a ra carta dá øt'i bi 'yøt'ahũ ra nho, hingue masque ra nts'oni bi 'yøt'ahũ. ¹⁰ Porque nu ra ja'i tãr'man'ũ rá mmũ ngue te ga 'yo, ya di 'bãtrã mmũ, dá hyep'ũ ra nts'o ga 'yo. 'Nẽ gue'a nnu manho Oja'a, gue'a di nyannã te ra ja'i'a. Pẽ nu'ũ yø ja'i njuantho hingui nne dá 'yẽc'ẽi Oja, madague'a ja'mø tu yø mmũ, pẽ hĩndi nyanyø te. ¹¹ Bi nu manho Oja te dá 'yøthũ, porque mĩ zã gmi nuhũ ra carta dá pen'nahũ p'ũ ngue'a ra ts'oqui bi nja, bi du nĩ mmũihũ p'uya. Ya gui nnuhũ te bi nja m'mefa mĩ zã gmi pahmũ'a te bi nja. Gã mbøcuehũ p'uya, porque gui sũhũ ra castigo da ja Oja. Janangue gã hya ra ts'edi ga hejpahũ'a bi 'yøtra ts'oqui. Ya di nequĩ ngue hĩn gadi hothohũ'a ra ts'oqui bi nja. A nuyã, janjuani gui nne gui nnujũ ya.

¹² Nu'mø mã øt'ã na ra carta dá pen'nahũ p'uya, hĩnga høntho di nnegã ngue di njapra castigo'a to bi 'yøtra ts'oqui, nĩ xindi fãts'i to ts'ũ. Sinoque pa Oja te dá bẽngã, porque dá negã ngue da dĩnni mmũihũ ngue nuna ra hya di xi'ahũ, guehna ra hya gui nnu mansũhũ na. ¹³ Gue'a i nhohmã mmaigã'a ya.

Pẽ hĩnga hønt'a i johya mã mmũ'a, sinoque man'natho dá johya 'mø mã nu ra Tito ngue janjuani di johya connã ngue'a ra nja mmansũ guã ørpahũ. ¹⁴ Nu'mø tobe hĩmmanĩ map'ũ ra Tito ya, nugã di ẽmbj: "Dĩ pacã njuani ngue da 'yørpabi masu yø ja'i na ra hya ga pennbabi ya", di ẽmbj. Pẽ nu te dá xicã ra Tito, majuanĩ ngue gue'a gã 'yøthũ'a. Ja bi bømp'ũ majuanĩ te dá xicã ra Tito ya, tengutho 'mø dãmbã m'mwãcã p'ũ gui 'bũhmũ ya, gã majuanĩ ra hya dá xi'ahũ. ¹⁵ Di pa'a njuani ngue man'natho di ma'ahũ ra Tito ya, porque mbẽndya ngue gã gã 'yørpahũ masu yø hya bi xi'ahũ, 'nẽ nu'ũ yø hya bi xi'ahũ, gã ja ndummaĩ ga 'yøthũ'a. ¹⁶ A nuyã, janjuani dadi johya, porque nu'a te gã gui øthũ, gã gue'a, hĩnte di 'bedi. Ya hĩndi yobẽni co nu'ahũ ya.

8

¹ Ague mã zi cu'ahũ, di nne gã xi'ahũ hanja ngue bi bøngmanho'a rá njapi Oja bi unyø 'yẽc'ẽi 'bep'ũ ja yø hĩni ja'a ra hã Macedonia. ² Madague'a 'bũmman'ũ ngue ts'ũi, pẽ janjuani di johya. Madague'a hyo-ya, pẽ nu'ũ yø 'bãxte øt'e, di unna mēnyu tengutho 'mø di mmẽmmeti. ³ Dadi jagã majuanĩ ngue nu'a te yø 'bãxte di unĩ, co gã yø mmũ gui unĩ. Nu'a te xã nzãnni di unĩ, man'na ngue hũs'mø bi unĩ. ⁴ ẽmmẽi bi 'yãcra mate'ũ yø 'yẽc'ẽi 'bũ'a Macedonia ngue da ma macãt'ibi ra giẽnda yø mēnyu ngue da 'yøpra ra 'bãxte'ũ yø 'yẽc'ẽi 'bũ'a Jerusalén. ⁵ Nu'a te mĩ so mã mmaigã ngue xtã 'yøt'e, hĩnga hønt'a bi 'yøt'a. Sinoque bi 'yøt'e te nne Oja ngue da 'yøt'e. Rã mĩditho bi unyø mmũ ra Cristo. M'mefa p'uya bi mã ngue ya 'bui ngue da 'yøt'a te ra hya di xifi. ⁶ Mã nugã'a te ra 'bãxte bi 'yøtyø mmẽngu Macedonia p'uya, dá xicã ra Tito p'uya ngue mahønda map'ũ ngue di 'yopra hya ngue'a ra mēnyu gã da'mĩ ga pethũ m'met'o, gui sigue gui pethũ'a ra 'bãxte'a.

⁷ A nuyã, man'na xanho te gui øthu, porque xanzaqui nĩ nt'ẽc'ẽihũ i ja. 'Nẽ gui padi gui nxãnbatehũ xanho ra hya, porque gui tĩhmũ xandønho hanja ra hya. I ja'ahũ ra pãhã gui 'yørpahũ rá 'bẽfi Oja. 'Nẽ janjuani gadi macju. Janangue dami ntãtehũ ya ngue man'na xtangu ra 'bãxte gui 'yørpabi nĩ cuhũ. ⁸ Hĩnna mangã na ra hya na ngue xøgue gadi 'bep'ahũ gui 'yøthũ ra 'bãxte. Sinoque di xi'ahũ na ra hya na ngue di nne gui pahmũ'a te ør'mi'da yø ja'i nuyã ja mpãhã da 'yørpabi ra 'bãxte yø mmũ'yẽc'ẽiui. Nugã di ẽnã ngue xamhmatho di nequĩ ngue 'nẽ'ahũ majuanĩ gadi mahni mmũ'yẽc'ẽiui. ⁹ Ya di nequĩ xandønho hanja'a rá mate ra Hmũ Jesucristo bi 'dacju. Nu'a go rá mmeti'a te gã i ja'a, bi 'yøt'a hyo-ya ngue bi madi gãthoghũ.

A nuya ngue bi 'yot'a hyoya, nu'a rá mate bi 'dacj, mathoguitho di muui.

¹⁰ Nu'a rá menyu ngue ra 'báxte gá du'mj gá pethu rá jeya bi thogui, nugá dí éna ngue man'na xanho ngue guí juathu ya. Porque go rá mudi bi nja'áhu mpáhá gá pethu rá menyu ngue mj'da yó 'yé'c'ei. ¹¹ A nuyá, tengutho gá 'yóthú m'met'o ngue gá hyáhu rá ts'edi bi nja rá 'báxte, ximmangudya dami hyáhu rá ts'edi guí umhmu hangu ts'u dá zat'a ní ts'edi guí umhmu. ¹² Porque ra ja'i majuaní ngue ja mpáhá dá 'yótra 'báxte, i nnu manho Oja te ótra ja'i, madague'a hinguí ngu n'na rá cosa sarpa rá ts'edi di uní. Nuna Oja hinguí ácj n'na rá cosa ngue hin'yu gáhu ná.

¹³ Híndj é'n'áhu ngue guí uní gátho'a te guí pets'i astá dá hin'yu te guí síhu. ¹⁴ Sinoque hnepe ngue dá 'da'igu, gá dí nja te guí síhu. A nuyá, ngue ja te guí síhu ya, dami unhnú'a te hommí'da yó ja'i. Pe man'na ra pa p'uya, nu'mó dá hin'yu te guí hyomhmu, xindi 'da'áhu p'uya. Janangue n'na ngu n'na'áhu hinjondá zá rá n'u, dá 'da'igu yó ja'i, gá di ja te dá hyoni. ¹⁵ Ya dí nja tengutho rá hya mmamp'u ja rá Macá Libro ngue éna: "Nu rá ja'i ja xangu te dá zi, hinte di ponguí, porque di uní. A nu rá ja'i ngue zits'utho ja te dá zi, hinte di 'bedi, porque má t'unni te dá zi", i éna.

¹⁶ Dadi ja mammađi Oja ngue tengutho má n'yomfñi ngue dí nne ga ót'áhu rá nho, njarbútho rá n'yomfñi rá Tito ya. Xquet'a di ja ndummaí ngue nne dá 'yót'áhu rá nho. ¹⁷ Nu'mó má xifi ngue dá ma dá nu'áhu, rá ndijohya ngue bi ne dá ma. Porque 'nése ná nne dá map'u dá nu'áhu ná. ¹⁸ Nuna má cuhu rá Tito, xquet'a dá me man'na má cuhu ngue dá nu'áhu. Nuna má cuhu dá me, i nnu manho yó 'yé'c'ei ndap'u bi zá ná, porque nuna, i padj xandónho ha di japi dá manná hoga 'da'yo hya. ¹⁹ Nuna má cuhu ná, bi 'yéxyó 'yé'c'ei ngue ga mme'be Jerusalén, ga má dá'be ra menyu ngue rá 'báxte. Dí nnehe ngue nuna rá 'báxte ná, guehna dí mama jama mmađi rá Jesucristo ná, 'né dá bahyó ja'i ngue ja'áhu rá páhá guí fáxni mmj'yé'c'ei hu. ²⁰ Meñte di yoho hyuhe hinte dá ja'u nemhya guehna rá menyu dí xihyó 'yé'c'ei di peti. ²¹ I pa Oja ngue nuna rá menyu hinjondá hyaqui, gá dá ma má dá. Xquet'a dí nnepe dá badj gátho yó ja'i ngue gá ga dágáhe ná rá menyu ná.

²² Nuya yo nc'ei ya, dá me man'na nc'ei má cuhu. Nuna, ya padj xanho ha di japra 'befi dá 'yót'e, 'né dí nequí ngue ja mpáhá dá 'yórpabi rá 'befi Oja. Ya rá 'befitho'a ngue ha dá ma. A nuyá, janjuaní di joha ngue dá map'u ya, porque éna ngue hinguí ya ní mmái ngue guí fáxhu mj'da yó

'yé'c'ei. ²³ Nu'mó to dá ne dá 'yánni hanja ngue ga penhá p'u rá Tito, dami xihmu ngue má amigo ná, 'né má mmimméfi'be para ngue dá hyoni ha gdi tímhmú rá nho. A nuya mi yoho má cuhu dá map'u, dami xihmu yó ja'i ngue guehya má cuhu 'bucua bi huanhni ngue dá map'u ya. 'Né conná guehna rá 'befi ótya, i nnu mansu rá Cristo yó ja'i. ²⁴ Nu'mó bi ma p'uya dí mmangá ya, dami 'yórpáhu má su xanho, n'namhmu ngue nuya yó 'yé'c'ei ndap'u bi zá 'bai dá badj ngue majuaní gadi mahni cuhu. Porque guehna rá hya dí xifi gátho yó ja'i ná ngue émméi gadi mahni cuhu.

9

¹ A nuyá, nuna rá 'báxte ya xtá xi'áhu m'met'o guí 'yórpáhu yó 'yé'c'ei, ya himma hyoni ngue hónge ótra sácuá ngue ga yopá ná rá hya ná. ² Porque ya dí padj xanho ngue ja mpáhá guí 'yópra rá 'báxte ní cuhu. Dí xicá yó ja'i 'mó má magá p'u ja rá hái Macedonia, dí émbi: "Nuya yó mméngu p'u ja rá hái Acaya, ya desde rá jeya bi thogui di petra menyu ngue rá 'báxte dá 'yót'e", dí émbi. A nuyá, co nuna te rá hya guí óthu ya, nuya yó mméngu ua ja rá hái Macedonia, xquet'a ya há rá ts'edi ya ngue di petyó menyu ngue rá 'báxte dá 'yót'e, tengutho guí óthu ya. ³ Pe nuyá, dá map'u má cuhu ngue di yoprá hya. Porque dí nne ngue nu'a rá menyu guí mfáxtehu guí pethu hante ga mmagá p'u. Porque ya xtá xicá yó ja'i ngue ya guí 'bai ngue guí mfáxtehu. ⁴ Xi'mó gue 'da gá megá'be p'u 'da yó mméngu Macedonia, dá thin'áhu p'uya ngue hin gadi pethohá rá menyu guí mfáxtehu, sá ya xtá mangá p'uya ngue ya guí 'bai ngue guí mfáxtehu. Gá pets'i má sá p'uya. Xinguí pes'ni sáhu ngue dá hin'yútho rá menyu ngue ní 'báxtehu. ⁵ Janangue nugá dí nnu manho ngue di m'met'o ya má cuhu dá ma di zengua'áhu. Guehya di ben'nahú ya ngue nu'a rá 'báxte ya xcá yat'i guí pethu, ya di ja 'mó dá mácáhe p'u. Ya dí nequí p'uya ngue nu'a rá 'báxte guí óthu, i ja mpáhá guí óthu rá 'báxte. Ya hinda záp'u dá 'yenyó ja'i ngue go dadi ja ts'edigá ngue guí 'yóthu rá 'báxte.

⁶ Pe dami bémhmú xanho ná rá hya ga xi'áhu ya. Nu rá ja'i ngue zits'utho di uní, xquet'a Oja zits'utho di unni. Pe nu rá ja'i ngue xangu di uní, xquet'a Oja xangu di unni. ⁷ N'na ngu n'na rá ja'i, nu te mi'a mpáhá rá mmái i ja ngue di uní, di uní. 'Yo di ya rá mmái'a te di uní, 'yo di éna ngue rá ts'edi t'órpe. Porque Oja i nnu manho rá ja'i nu'a mpáhá guí un'a te di uní. ⁸ Nuna Oja, ja rá ts'edi ngue dá zá dá 'yót'e ngue guí tímhmú'a te rá nho guí homhmu. Mathoguitho di unni n'namhmu ngue dá bontho p'u'a te gdi fáxni mmj'c'ei hu. ⁹ A

nu ra Maca Libro i ena: "Nu ra hoja'i, ngue mathoguitho faxhra hyoya, guehna ra ja'i hinda 'be'a te di uni".¹⁰ Nuna Oja badi unna hmuda ngue nthuhu para ngue di nja te da zi yo ja'i, xquet'a di 'da'aha te ga gi hyomhmu. Ya di nja xangu n'namhna ngue da zap'u gui 'yorpahu ra nho mi'da yo ja'i.¹¹ Gui tihmhu xangu n'namhna ngue da zap'u xangu gui umhmu. Nu'mo da daga'a ra 'baxte gui pennba ma cuhu 'bu mman'u, gue'a emmei di ja mamma'di Oja'a.¹² Porque nu'mo gui 'yorpahu ra 'baxte'u ma cuhu, hinga hontho da ma ma t'unni te honi, sinoque nu'mo bi hyan'a te mat'unni, janjuani dadi ja mamma'di Oja ngue te gui 'yorpahu.¹³ Guehya da 'yespabi Oja ya, porque nu'a ra 'baxte gui 'yothu gue'a di nequi'a ngue majuan'i gui ec'eibahu ra hoga 'da'yo hya ra Cristo. Yo ja'i da 'yespabi Oja porque di nequi ngue majuan'i ni mmwi gni 'yorpabi ra 'baxte ni cuhu 'bap'u Jerusalen, da gue'u 'bui ndap'u bi za.¹⁴ A nuya p'uya, da mat'Oja conná ngue'aha 'ne mathoguitho di ma'aha. Porque da nu yo ja'i ngue Oja bi 'yemmei bi xoc'a ni mmwi'ha ngue da za gui 'yothu ra nho.¹⁵ A nuyá, ma ga ja mamma'dihu Oja ya ngue ba penngahu ua ra Ts'ant'u. Nuna ra mate bi 'yorchu i tate di muui, porque hinguí sa di hma hangu gangu rá muui'a te bi 'yorchu.

10

¹ Nugá drá Pablo, jap'u n'na ra hya di nne ga xi'aha. Pe mahotho di nne gdá zo'aha tengutho i nya ra Cristo 'mo mi n'yo ua. A nuyá, 'bu i'da engui ngue di ya manhuéhigá 'mo di yashu, pe nu'mo ngue ra cartatho di pen'nhu p'uya, engui ngue hon'mo di ya manzaquigá 'mo.² Ague ma zi cu'ahu, dami hyehmu p'ua te gama hya hinga gue'a, n'namhna ngue nu'mo da magá p'u ga ma nu'aha, ya ga nya manho'u p'uya. 'Yo gui nne ngue ja ga hecahu'a te gni 'yohu. Pe nu'mo tobe 'bui to xi'aha ngue di honse ha di hnu manhogui, guehya jatho ngue ga nya manzaqui'be ya.³ Majuan'i ngue nugá drá ja'itho, pe himma hyase nná orpabi rá 'befi Oja.⁴ Hinga guecsequi di honi ha di nthahna rá 'befi Oja di orpe, porque n'na ra hya ngue rá hyase ra ja'i, hinda za ha di dahá. Janangue nugui, nuna rá 'befi Oja di orpe, di hacra ts'edi Oja ngue ga tapra nts'o i ja.⁵ Oja di 'dacra ts'edi ngue sap'u di tapra hya'u yo ja'i di 'yexpu ha ya, guehya honi ha ga ndacra hya di mmangá ya, porque hinguí nnepe da bahyo ja'i hanja Oja. Di hát'i di 'uajpatho yo hya yo ja'i, dadi japi ngue da 'yec'ei xandonho ra Cristo.⁶ A nu'mo bi nequi xandonho ngue gui ec'eihu na ra hya di xi'aha ya, nu'u yo ja'i fesra hya p'uya, ya sap'u ga ha ra ts'edi ngue ga hejpi te ot'e.

⁷ Hanja ngue hontho gui nnuhu te ja n'na ra ja'i, pe hinga 'be gui hacra ra güenda te ja mbo rá mmwi ra ja'i? A nuya yo ja'i saqui, i ena ngue yo mafi ra Cristo, pe da badi hanja ra hya, ngue xquet'a 'nequi rá mefigui ra Cristo.⁸ Madague'a sa ga hongá mi'da yo hya ngue ga o'aha n'yu xanho hanja te nná 'yo, pe nuna te ra hya di mma, hinda pes'ma sa. Porque di hacra njuani ngue gue'a ra Hmu Jesús di hacra ts'edi ngue di mmambrá hya, para ngue man'na di hya ra ts'edi ni nt'ec'eihu. Hingue masque dadi ts'on'na ni nt'ec'eihu i ja, tengutho ot'aha mi'da njuani.⁹ 'Yo gui emhmu ngue hon'mo di otra carta di pen'nhu ngue di ya manzaqui.¹⁰ Porque gue'a mmanyo ja'i'a, embi ngue nu'mo di otra carta ga pen'nhu, gue'mo di ya manzaqui 'mo. Pe nu'mo di yashu p'uya, ya engui ngue di ya manhuéhigá 'mo. 'Ne engui ngue nu'a te ra hya di mma, hinga njuani ga nt'ode.¹¹ Pe nu to i mman'na ra hya na, da ba'a njuani ngue hinga hon'mo di otra carta di pen'nhu ngue di ya manzaqui, sinoque xquet'a da za ga nya manzaquigá'a ra pa ga mmagá p'u ngue ga nyahu.

¹² Pe nuna ra hya di mma, hinguí sa ma mmwi ngue ga ot'e tengutho ga ya mi'da yo ja'i ngue espabi yo hya, i ena ngue tate yo bamhya ngue mi'da yo ja'i. Pe guehya yo ja'i ma'bedi yo mmwi ya. Guehya hontho honi ngue ha di ntate yo hya ngue mi'da yo mmixánnbátehu.¹³ A nugui hinga n'yets'itho na ra hya di mma. Nu te di ot'e, gue'a di mman'a. Pe hontho di nne ga xi'aha ha rá nja na rá 'befi bi 'dacá Oja. Bi 'dacra 'befi Oja ngue nup'u ja ni hni'ihu Corintio, asta ja ga ma mangá p'u rá hya Oja.¹⁴ A nuyá, hinda sánsé ngue ga mmagá p'u gui 'bahmu, sinoque Oja bi 'dajma 'befi ngue ga mmapp'u. 'Ne guecá rá muditho dá xi'aha hanja rá hya ra Cristo ngue mi'da yo mamhya.¹⁵ Nuna rá 'befi di ot'e, guehna di nne ga xi'aha na. Hinga gue'a rá 'befi n'nan'yo to xa mpefi di nne ga mma. A nuyá, di nne ngue man'na xta nzaqui ni nt'ec'eihu, n'namhna ngue nup'u ha gui 'bahmu da za ga mpefi xanho. Pe nuna rá 'befi bi 'dacá Oja, quehna zant'a di nne ga o'na.¹⁶ M'mefa p'uya, nu'u yo hni'i rá nja n'nanni p'u ha gui 'bahmu, da za ga sigue ga otra 'befi ngue ga mman'na hoga 'da'yo hya. Pe hinga guep'u ha 'bahyo 'yec'ei ngue n'nan'yo to bi man'na hya ga otra 'befi, sinoque n'nanni ga mma mman'na hya.

¹⁷ A nuyá, nu ra mafi nne ngue da 'yespabi'a rá 'befi ot'e, pe gue daque'a rá Hmu bi 'bu mahets'i i fát's'i da 'yepi. Hingue masque ra ja'i go di 'yets'i da 'yena ngue go ose ra 'befi.¹⁸ Porque nu ra ja'i ngue pommáho rá 'befi ot'e, ngue guesé rá Hmu da ma ngue xanho te otrá mafi, hingue

masque ra ja'ia da manse ngue xanho te ot'e.

11

¹ A nugui, nuna ra hya di nne ga mma, di nne xindi nne ngue ga xi'aha. Pe dami seti te ra hya ga xi'aha. ² A nugui, co 'ne'a Oja janjuaní ngue hinda nnegä'be ngue gui hychmu p'u ra Cristo. Ya da ja'i ngue ga 'yec'eihu ra Cristo ya. A nuyá, tengutho n'na ra hmute 'mø i ja ngue di nhatj, hondra ndø di madj, njarbutho na ra hya di xi'aha ya. Nu'a ma datho ja ngue gui madj gätho'aha, gue'a ra Cristo'a. ³ Tengu ra Eva bi hyätra zithu, guehna di sugä naya ngue da thä'i ngue gui hychmu p'u ra Cristo. ⁴ Porque nuya yø mamhya söhö ngue n'nan'yo ra hya xänbäte, go gui ørpahu masu ya. Conque nuya yø hya xän'naha, hinga 'da'iguui ya yø hya di xän'naha ngue hanja ra Jesús. N'nan'yo ga xän'naha hanja ra Espiritu Santo, n'na'yo ga xän'naha ha ranja ra hoga 'da'yo hya, hinga 'da'iguui ya yø hya ya xtä xän'naha.

⁵ Nuya yø xänbäte ena i tate ngue yø representante ra Cristo, hinga hondya padj te mmanya. Xquet'a di pacä hanja'a ra hya nne da xän'naha ya. ⁶ Madagüe'ä engä yø ja'i ngue hinda padj ga ut'i xanho ra hya di mma, ngue mahotho da nt'øde, pe nugä nuna ra hya di xänbäte, di padj xandønho hanja ra hya. Nu te gäma hya di mam'mø di xänbäte, ya gä 'yøhmä xanho hanja ra hya.

⁷ Ua gui emhma ngue hingui ho te dá øt'e ngue hinte dá jup'aha mente dá xi'aha rá hoga 'da'yo hya Oja? Para ngue dá zäp'u gui juxni yaha, dá n'uni ngue dá mpefi, dá taha te ga si mente di xän'naha ra hya. ⁸ Mente ra pa ngue dá xän'naha ra hya p'u ja ni hniñih, gue'u yø 'yec'ej rá m'mu'a n'nanni badi pønna menyu di honi. ⁹ Nu'mø damba m'mucä p'u gui 'buhmu ya, ja'mø hin'yu te ga si, pe hinjondi äpi te di honi. Nu'u go ma cuhu bi zøhö bi 'ye'a Macedonia, go bi 'daqui te di hongä'u. Co ngu'a p'uya, ya hinda ä'aha te ga si, 'ne da ngut'a yø pa di ma p'uya, nu te di honi, hinte di ä'aha. ¹⁰ A nuya ngue di ec'ej ra Cristo, nuna ra hya majuanj, guehna di mmanä. 'Ne majuanj ngue nu'u yø 'yec'ej rá m'mup'u ja ra häi Acaya, hin temä menyu di äpi. ¹¹ Nuna ra hya di mma, mamj 'yena ngue hinda nnu manho'aha. Nuna Oja, i padj hanja ngue janjuaní dadi ma'aha.

¹² Mada mi 'dajm ra menyu di honi, pe nugä hinga hanj, n'nahma ngue nu'u yø xänbäte hondra menyu jup'aha hinda zäp'u da 'yena ngue 'da'igu di øthe. ¹³ A nuya yø xänbäte di mmangä, i ena ngue guehya yø representante ra Cristo ya, pe himma juanj'a, sinoque guehya yø hyäte ya. Porque

maxøts'etho p'u ena ngue yø representante ra Cristo. ¹⁴ Nuna ra hya di mmangä ya, hingui ja ngue di 'yodyø ja'i na. Porque 'ne'e ra zithu i sä ngue di pährä hmi p'u gui nequi, i cohi tengutho n'na ra anxë mahets'i. ¹⁵ Janangue ja di nequi p'u xanho ra hya ya, nuya yø ja'i ngue yø mefi ra zithu, xquet'a i sä øt'e ngue maxøts'etho di nequi ngue øtra nho. Pe nu te ga 'yo, nup'u rá nzequi di nja rá njut'i'a.

¹⁶ A nuyá, mahøndj nne ga xi'aha ya, masä mi 'yemhma ngue dadi 'becä ra n'yomfeni ngue di mma te di øt'e. Pe nu'mø ngue ngu'a gui mbemhma ngue dadi 'becä ra n'yomfeni, pe dami 'dajm ra nt'edi ga nya, ga mman'its'u te di øt'e. Porque nu'u yø xänbäte saqui, i espabi yø hya i mma. ¹⁷ Nugä di ena ngue jatho ga mma te gä di øt'e, mada 'yengyø ja'i ngue ya hinda øt'e ngue rá representantegu ra Cristo, sinoque yø ja'i engui ngue dadi 'behra n'yomfeni. ¹⁸ Ya gui nnuhu ngue xangu yø xänbäte xi'aha hanja'a te gäma hya ena ngue øt'e. Janangue nuyá, nu te gäma hya di øt'e xquet'a 'nequi di nne ga xi'aha. ¹⁹ Porque gui ena ngue ya gyø bamhyaha ya. Nu ra ja'i ngue hingui hant'a ga ya, ngue di 'behra n'yomfeni, ya gui seti te xi'aha. ²⁰ 'Ne nuya yø xänbäte gui ec'eihu ra hya i mma, i nne di manda'aha. Pe gui häti gui seti te øt'aha. Guehya yø ja'i hondra menyu i nne da gac'aha ya. I øt'e ngue ni hmuhu 'ne embj ngue hinte gadi muhu, asta pep'a ni hmih. Pe gä gui sethu. ²¹ A nugä p'uya, hingui sä ma mmu ngue ngu'a ga øt'aha tengutho øt'aha ya di mmangä. Ua ra 'be'isä te di øt'e ngue hin dadi un'aha?

A nuya yø xänbäte i mma te gä øt'e, espabi yø hya, xquet'a 'nequi da zä ga mma te di øt'e, mada 'yengui ma'bedi ma n'yomfeni ngue dadi 'yets'i. ²² Di 'yexya yø ja'i ya ngue ena ngue yø judio. Pe 'nequi xquet'a drä judio. Di 'yets'i ngue ena yø mmengu p'u ja ra häi Israel. Pe xquet'a 'nequi drä mmengugä p'u. Di 'yets'i ngue ena yø mbom'meto ra Abraham. Pe xquet'a 'nequi rá mbom'meto gra Abraham. ²³ I mma ngue yø mefi ra Cristo. Pe nugui, man'natho ngue xangu rá 'befi ra Cristo xtä ørpe nguehya di mmangä. A nuyá, hinda nne ga mma te gäma hya i ja ngue ga mma. Ya man'natho xangu ra 'befi xtä øt'e ngue nu'u. Man'natho ngue mathoguitho xtä sägä ra n'u, xa 'begbagui ngue nu'u. Man'natho xangu yø nnidi xtä ogä rá fädi ngue nu'u. Man'natho xangu yø nnidi ya ja ngue da thogu ngue nu'u. ²⁴ Nu'u yø judio cut'a nnidi mathoguitho bi 'angui, bi jaqui 'date ma'de'ma guto yø mfei. ²⁵ Nhyu ndi bi 'bäzagui. N'na ndi bi 'bandogui. Nu'u yø barco di o, nhyu ndi bi thunt'a mbonthe.

N'na pa 'ne n'na xui xøque ya dí oxma xøts'e ra dehe p'u ja ra jathe ngue bi thuntra barco. ²⁶ Man'natho ngue xtá sá ra ndate ha nná ma ngue dí mmanna hya. Porque i ja ngue dá duxca ra dehe 'mø i po yø dehe p'u ha dí thogui. Yø be ya ja ngue dá hyogui. Ma mmjudiohe, ya ja ngue dá hyogui. Yø ja'i ngue hingyø judio, ya ja ngue dá hyogui. Nup'u ja yø danihni dí mmanna hya, ya ja ngue dá thogui. Dá guehyø ja'i himma juani ngue yø hoga 'yec'ei, ya ja ngue dá hyogui. Nts'utho p'u ja yø dapo di thogui. Nup'u ja yø jathe xtá thogui, nts'utho ngue ga tu. ²⁷ Xanheniitho na ra 'befi dí øt'e, xandøngu ra n'u xtá sá. Xangu yø nnidi hinga mbongui ga n'aha. Xta sá ra n'u ngue ra thuhu. Xta sá ra n'u ngue ra duthu. Xangu yø nnidi ngue nu'mø bi c'ugui te di si, ya hinci sime. Nup'u ja yø dapo, xangu yø nnidi xtá sá ra se. Xangu yø nnidi xtá sá ra n'u ngue hin'ya ra ulu ga he. ²⁸ A nuya, i ja man'na ra hya ngue dí unnga ma n'yomfni ya. N'na pa ngu n'na pa i tar'man'u ma mmui ngue hinci padi te ga 'yo yø 'yec'ei rá m'm'u a n'nannj. ²⁹ Nu'mø dá tingá p'u ha 'buhyo 'yec'ei ngue hingui nzaqui yø nt'ec'ei, 'nequi tu ma mmui tengutho ga ndu yø mmui yø ja'i. Nu'mø ngue n'na ra 'yec'ei bi thati ngue bi 'yøtra ts'oqui, asta 'bähra sibi ma mmui ngue'a ga ndu ma mmui ngue te øt'u to hätyø ja'i. ³⁰ I jatho ngue ga xi'aha te dí øt'e, høntho dí nne ga xi'aha ngue nugui hingui nzaquigui. ³¹ Nuna te ra hya dí xi'aha, Oja padi ngue majuanj te dí mma. Nuna Oja rá Papá ma Hmuhu Jesucristo, guehna dí nnepe ngue dá t'espabi para zantho na. ³² Nuna ra hai madi manda ra dast'abi Aretas, ja jap'u ra hini Damasco. Nu'a ra ts'ut'abi mi 'bap'u ja ra hini, guehna bi manda ngue bi ma m'madi ra nenihni. Nu hapu dá hnuqui, di mbenngui ngue dá joqui. ³³ Pe nup'u ja ra ngu nmi 'bai, bi t'eca n'na ra canasta, bi ma ma ca'migui p'u ja n'na ra ventana ni gop'u ja ra jado di thesra hini. Ja dá pømp'u, janangue dá pongui.

12

¹ Hinte ga taha ngue ga mmansø ngue xandønho ra hya dí mma. Man'na xanho, ma ga mmanya yø hya bi 'yurcagui ra Hmu Jesús, ga xi'aha te dá nu. ² Ya xi 'danyø pa ngue dí ec'ei ra Cristo. Ya mmap'u n'ne'ma goho n'ya, bi zixcagui p'u mahets'i bi 'bähra Hmu Jesús. Pe hinci padi ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, oque hin'na, hinda hønse Oja padi hanja. ³ Nu'a go pa'a ngue'mø 'nehma do'yo bi ma, oque hin'na. ⁴ Pe di padi ngue gue'a ra Hmu bi zixcagui p'u bi 'bai. Ja dá øá p'u 'da yø hya ngue hinci unna nt'edi Oja ngue ga mma hanja na ra hya bá xiqui. ⁵ Nuna ra hya naya, mfadi ngue i sá ga

espabi na. Pe nugui hingui sá ga n'yets'i ngue sá ga ena dí pase ra hya dí mma, nugá njuantho dí mma ngue hingui nzaquigui. ⁶ A nu'mø xinga ena ngue ga mmansø ngue xanho te nná 'yo, dá zá ga mma. Hinda zá to dá 'yengui ngue himma juani te ga mma. Pe hinci nne ngue to dá 'yengui ngue dí espase ra hya dí mma. Sinoque dí nne ngue gui nnuhø te nná 'yo, 'ne'a te ra hya gui øhmø, dami hyacsehø ra güenda hanja.

⁷ Nuya yø hya dá øde, tate ngue mazihotho. Pe Oja hingui nneque ngue guehya yø hya gdá 'yexá ya. Janangue bi zaca n'na ra n'u, tengutho 'mø ngue dra 'uini bi nøgbagui p'u ja ma do'yo ra zithu. ⁸ A nuna ra n'u na, nhyu ndi dá äpä ra Hmu ngue dá hyagagui. ⁹ Pe ra Cristo engthogui: "Høntho dami padi xanho ngue dadi ma'i. Nugá hinga øthe'i n'namhma ngue di nequi ngue hingui nzaqui'i. Gue'a di nequi'a ngue go guecá dadi 'da'i ra ts'edi te gui øt'e", bi 'yengui. Janangue dadi johyagá 'mø hingui nzaquigui. Porque gue'a gui nequi'a ngue rá Cristo di 'dacrá ts'edi te dí øt'e. ¹⁰ Dadi johyatho 'mø dí sá ra n'u, ja'mø ts'uhui, ja'mø hin'ya te ga si, ja'mø hingui nne ha dá nuyø ja'i ngue suqui, ja'mø xandøngu ra n'u dí sá ngue rá 'befi ra Cristo dí ørpe, pe dadi johyatho. A nu'mø di nequi ngue hingui nzaquigui, ya man'natho di nequi xanho ngue gue'a rá Cristo di 'dacrá ts'edi te dí øt'e.

¹¹ Nup'u nna bengá ya, xøgue ena gue ya dí ya tengutho n'na ra ja'i ngue hingui pesrá sá ngue espabi te ga ya. Pe nuna ra hya dá ma, jatho ngue ga mma hanja. Porque nu'u yø xännbate engui ngue hingui ho te dí øt'e, hinga tájpaha yø hya. Uangu xtá nzá xqui xihmu ngue xanho te dí øt'e. Gui pahma ngue nuya yø xännbate gui tennbahu yø hya, guehya ena ngue tate ngue yø representante ra Cristo ya. Pe hapu go man'na dá ha'a te di ntate yø hya ya p'ya, porque nu'a ra hya pahya, xquet'a gue'a ra hya dí pacá'a, madague'a engui ngue hinte dadi mu'be. ¹² Nu'mø dambá n'mucá p'u gui 'bøhmø ngue dá manna hya, bi nequi xandønho ngue rá representantegui ra Cristo. Ngue'a rá 'befi ra Cristo dá ørpabi, dá hät'i dá seti te gäma hya mmanyø ja'i. A nuya yø milagro dá øt'e, gue'a gui nequi'a ngue rá representantegui ra Cristo. ¹³ Yo gui emhma ngue 'bøtyø 'yec'ei i tate dí nnu mansu ngue'ahu, ngue nugá hinda xi'aha ngue xqui faxcahu te dí honi tengutho ør'mi'da yø 'yec'ei ngue faxqui te dí honi. ¿Ua gui emhma ngue asta ga n'yo ndantyøhmugá ngue ga ä'a mpunnbate ngue hinte dí xi'i gui faxcahu te dí honi?

14 A nuyá, ya rá hyundi 'mø ngue ga mmap'uh mahøn'a ya. Pe nu'mø dá map'uh, hin temá mēnyu dí ádi ngue gui 'dacju. Høntho dí ádi ngue gui macju. Porque rá papá'a dí ja ndummai ngue honná mēnyu si yø basi. Hingue masque yø basi'ho go i pepate. 15 Dí njadá p'uya, dí ho má mmui dadi mpefi conná ngue'áhu. Dí nne ngue nu te dí øt'e, dá 'yøt'áhu rá nho 'nē i ja gampähä ngue ga hñi te dí pets'i ngue ga fáxahu. Pe ena man'na ngue dadi ma'áhu, entho gue gue'a man'na ga ngohni mmuihu'a ngue hinga egadi macju.

16 Guí pahmu xanho ngue ja'mø hin'yuh te ga honi, pe nugá hñite dí á'áhu. Pe 'bu i'da ya ngue dí yajpagui, engui ngue rá nthät'itho dí øt'áhu. 17 ¿Ua gui emhmu ngue 'bai toni ja'i dí penhná ngue dá jc'áhu rá mēnyu? Nu'a, hin'na'a. 18 Xi'mø má penhná p'uh rá Tito ngue bi ma dí zengua'áhu, 'nē bi mē man'na má cuhu, xina rá Tito, ¿ua bi 'yá'áhu rá mēnyu? Guí pahmu xanho ngue rá Tito bi 'yøt'e tengutho dí øt'e. Høntho bi ne ngue nuna rá hya bi xi'áhu, dá 'yøt'áhu rá nho. Pe hin temá mēnyu bi 'yá'áhu.

19 Yo guí emhmu ngue nná mangá ná rá hya ná ngue høntho dí nnegá ngue gui nnu manhoju. Nu'a, hin'na'a. Sinoque nuna rá hya nneca Cristo ngue ga mma, guehna rá hya dí mmana. 'Nē dí nne ngue gue'a Oja dá nu manho ná rá hya dí xi'áhu. A nuya má zi cu'áhu, nuya te gáma hya dí xi'áhu, dí honi ngue ha dí zajni nt'ec'ehu. 20 Porque dí su ngue nu'mø dá magá p'uh, nthambenitho ga ün'áhu ngue hingdi 'yohu xanho. Gadi nsuthohu, dí 'butyø zeya, dí 'butyø cue, dí 'bu'u dí honi ha dí dñse rá nho, dí 'butyø mambethani, dí 'butyø nemhya, dí 'bu'u dadi 'yets'i, dí 'butyø 'yøt'i sui. Nu'a rá hya manho gui nnehu gdá nyagá'be p'uya, ya hinga gue'a dí nja'a. Sinoque rá cuetho dí nja porque ga hec'áhu te gdi øthu. 21 Guehna rá hya dí sugá 'mø dá søngá p'uh gui 'buhmu naya. Nu te gdi øthu, ga pesta má sá p'uh ja rá hmí rá dá Oja. Porque asta gara zongá 'mø dá padí ngue nu'a rá nts'o xa 'yøt'a m'met'o yø ja'i, hingui nne dá hyc'p'uh. Sinoque dí 'yots'om'mäitho 'nē nu'a te rá nts'o xa bennba yø mmui yø ja'i dadi siguetho.

13

1 Ya rá hyu ndi ga mmap'uh ngue gui zengua'áhu ya. Nu'mø 'bai to nne dí yaprá mmui'yec'eiui, mahyonitho ngue dí 'bai yoho ogue hyu yø testigo ngue dí ja majuaní rá hya. 2 Nuya yø ja'i xa 'yøtyø ts'oqui m'met'o, co gátho m'i'da yø ja'i, tengutho rá hya dá xi'áhu 'mø rá yondi má magá p'uh ya, a nu'mø dá magá p'uh mahøn'a ngue ga ma nu'áhu 'nē ga ün'i ngue gadi siguethohu rá nts'o, ya hñini mantho ga seti te gá guí øthu. 3 Ja guí

pahmu p'uh xanho p'uya ngue gue'a rá Cristo dí hacra ts'edi'a rá hya ga xi'áhu. Porque rá Cristo hinga 'nē'a dí nya manhuçhi 'mø dá zo'áhu'a, sinoque dí nya manzaquí'a. 4 Madague'a himbi 'yudi ngue ja rá ts'edi 'mø m'i guatra pont'i, pe nuyá, ya i 'bai 'nē i n'yoi rá ts'edi Oja. Dá guecá ya, xquet'a dí n'yø'be rá Cristo. A nu'mø dá magá p'uh, gue'a rá Cristo dí hacra ts'edi ná rá hya ga xi'áhu, madague'a t'engui ngue dí ya manhuçhi 'mø dí yáhu.

5 Nu te gni 'yohu ya, dami hyacsehu rá güenda ngue'mø dá xandønho ni nt'ec'ehu ogue hin'na. Dami pahmu xanho ngue'mø gui n'yohu rá Jesucristo ogue hin'na. A nu'mø hingui n'yohu rá Jesucristo, ya himma juani ngue gyø hoga 'yec'ehu 'mø. 6 Nugá dí ena ngue dí n'yo ni mmuihu ngue majuaní dí n'yø'be rá Cristo 'mø dá nyahu, hinga nthäitho ga øt'áhu. 7 Dí äpá Oja ngue dá 'yøt'e ngue hñite mants'o dá dñ'náhu. Pe nuna rá hya dí mma, hñidi honi ha dí t'engui ngue go dí øt'e ngue gui 'yohu xanho, sinoque høntho dí nnegá ngue majuaní gui n'yohu xanho. A nugui, hñite ja'a ngue engyø ja'i hingui pømmanho te dí øt'e. 8 Nuna rá hya majuaní, guehna dí honi ha dí nthaha. Hñidi nne ga øt'a n'na rá hya nu'a dí ts'onna rá hya ná. 9 Janangue nugui dadi johyatho 'mø t'engui hñidi ya manzaqui, høntho dí nnegá ngue dá zedi xanho ni nt'ec'ehu. Nugá zant'a dí mmat'Oja conná ngue'áhu ngue dá bømmanho ni nt'ec'ehu, hñida t'gn'áhu ngue te dadi 'bedi. 10 Hante ngue ga mmagá p'uh ga ma zengua'áhu, dí otra carta ja ua ngue ga pennbu. Nuna rá carta dá øt'i, i ya manzaqui n'namhma ngue xamhatho ya himma hyoni ga nya manzaqui 'mø dá magá p'uh ngue ga nyahu. Nugá, nuna rá 'befi bi 'dacá Oja, guehna dí øt'a ná. Nugá dí honi ha dí zehni nt'ec'ehu. Hingue masque dí honi ha gdá japyø hya ngue ga en'a häi te gni 'yohu.

11 A nuya má zi cu'áhu, Oja dá máxahu ya. Dami hyomhmu rá nho gdi n'yohu. Oja dá hyut'a ni mmuihu. 'Nē dami mmaði n'na ngu n'na'áhu. Nu'mø ngue ja rá njun'mahya, dami nhøjpahu. Nu'mø ngue ngu'a gui 'yøthu, ya gue'a rá pähä Oja gui 'yørpahu p'uya. Nuna Oja p'uya hñinha dí hyc'áhu.

12 Dami nzengua xanho n'na ngu n'na'áhu. Dí nequi xandønho ngue gadi ncuhu. 13 Gátho má cuhu 'da'igu má nt'ec'ehu i ja, i pen'náhu rá nzengua.

14 Dí jap'áhu ná má Hmuhu Jesucristo ngue dá dñni mmui ngue dí ma'áhu. 'Nehra Espiritu Santo dá 'yøt'e ngue dá dñni mmui ngue gui n'yohu'a. Dá ngut'átho.

Gálatas Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Galacia.

¹ Nugá drá Pablo, rá representantegá rá Jesucristo. Hingra ja'itho rá ts'anni ngue drá representantegá. 'Ne hijnonni ja'i da bõni ngue da t'εmbi bi 'yεxcagui. Nu'a bi 'yεxqui, guehna rá Jesucristo co 'nehna Oja ma Papáhu nuna bi 'yøt'e ngue bi bennate rá Jesucristo 'mø mi du. ² Nugá ya, co 'nehya ma zi cuha dí 'nyogá'be ya, dadi zεnguagáhe'u yø 'yεc'εi dí mpeti p'u ja yø hñini ngue rá hãi Galacia. ³ Nuna Oja ma Papáhu co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo, dí nne ngue di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nuna rá Jesucristo bi nese ngue bi tho conná nguehma ts'oquihu para ngue da gughu p'u ja ra nts'o ja ua ja ra ximhai. Nuna Oja ma Papáhu, go rá ts'anni'a tengue bi thohra Cristo na. ⁵ Janangue ma ga εspahu Oja hangu ra pa. Da ngut'atho.

⁶ Nuna rá mate rá Jesucristo bi 'daci, Oja bi 'yøt'e ngue bi dimma mmuihu ngue nzongahu Oja ngue ga εc'εihu rá Cristo. A nuyá, dadi 'yøthogá hanja ngue n'nahmantho gui nne gui hyehmu p'u Oja, gui nne gui tenhu mi'da yø hya t'εmbi ngue rá hoga 'da'yo hya. ⁷ Pe nu'a majuani ngue rá hoga 'da'yo hya, hingui yoho, hyu ja'a, sinoque hõnda n'na. A nuyá, 'bui to øt'e ngue di 'yot'itho ni mmuihu, i nne da mãna hoga 'da'yo hya ngue te bi 'yøtra Cristo. ⁸ Pe nuyá, madague'a da guecsegáhe, ogue n'na rá anxε di 'yε mahets'i da bõni ngue da xi'ahu man'na rá hoga 'da'yo hya ngue hinda 'da'iguui na rá hya ya xtá xi'áhe, nuna n'nan'yo rá hya dá ma, da ma rá castigo na. ⁹ Ya xtá xi'áhu m'met'o, 'ne mahõn'a ga mmangá ya. Nu'mø to da xi'áhu man'na rá hoga 'da'yo hya hinda 'da'iguui na rá hya ya gui εc'εihu, nuna n'nan'yo rá hya dá ma, da ma rá castigo na.

¹⁰ Co nuna rá hya naya, çua da zã gui 'yεmhmú ngue dí hongá rá hya ha di nu manhogá yø ja'i? Nu'a, hin'na'a. Dí nne ngue gue'a Oja da nu manhogui. Nugá hinna mangá ya yø hya ya, ngue di nu manhogoyø ja'i. Nu'mø gdi hongá rá hya ngue da gue'a te nnu manho yø ja'i ga mma, ya hingra mεfigá rá Cristo 'mø.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu, dami pahmu ngue nuna rá hoga 'da'yo hya dadi øt'ahu, hingra ja'itho rá ts'anni na. ¹² Hijnonni ja'i dá mεpyagá te bi ma, 'ne hijnonni ja'i xãnngui te

dí mma. Hinda hõnse rá Jesucristo bi jaqui ngue dá pacá na rá hya na.

¹³ Ya xcá 'yøhmu te 'be'a nmará 'nyogá m'met'o ngue'mø nmi tenná yø nt'εc'εi yø judío. Gui pahmu ngue janjuani hinmi säyagá dí honi ha gda súcá'u yø ja'i Oja. Porque nmi negá ngue xøgue xtí m'mehna rá hoga 'da'yo hya na. ¹⁴ Nu'a rá nt'εc'εi yø judío ni ja, man'na tate ngue nmi εc'εigá'a ngue'u mi'da ma mmijudiogáhe 'da'igu ra pa di 'buhme. Nugá man'na xtá øt'á xanho'a te rá costumbre man'nyo ma mboxitahu. ¹⁵ Nuna Oja bi 'dacrá mate ngue bá huanngui hante ngue gá m'mui. 'Ne bi zoqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui. ¹⁶ Porque bi ne Oja ngue dá mpacá'be'a rá Ts'unt'u, n'namhma ngue da zãp'u ga xicá yø ja'i hinguyø judío te'o na rá Ts'unt'u Oja. A nugá p'uya, hijnonni ja'i dá anni te ja ngue ga øt'e. ¹⁷ 'Ne hinga 'bet'o dá magá p'u Jerusalén ngue xcá xadi te mi xãnbate'u yø representante rá Cristo bi 'yεxa m'met'o hante ngue da 'yεxqui. Sinoque dani mpagá p'u ja rá hãi Arabia. 'Damba pengá p'uya, mahõndá εcá p'u ja rá hñini Damasco. ¹⁸ Mi tho'a nhyu jeya p'uya, ja dá magá Jerusalén ngue dá nyagá'be rá Bedu. Pe hõnda n'ne'ma cut'a dá m'macá p'u mi 'bua. ¹⁹ 'Ne hijnom mi'da ni representante dá nyagá'be, hinda hõndra Jacobo nu'a rá 'nyohu ma Hmuhu Jesucristo dá nugá p'u. ²⁰ I pa Oja ngue majuani na rá hya dí xi'ahu.

²¹ M'mεfa p'uya, dani mpagá p'u ja rá hãi Siria, 'nep'u ja rá hãi Cilicia. ²² A nu'u yø ja'i εc'εi rá Cristo dí mpeti p'u ja yø hñini ngue rá hãi Judea, tobe hinga n'na ndi dadi nnugáhe'u. ²³ Hõntho n'ode te hma ngue εnyø ja'i: "Nuna rá 'nyohu mi honi ha di zuhuyø 'yεc'εi 'mø man'na rá pa, a nuyá hmanya ngue guehna xihyø ja'i ngue da 'yεc'εi'a rá Cristo nuna hinmi nnepe da 'yεc'εi yø ja'i m'met'o". ²⁴ Janangue εspabi Oja yø ja'i, porque nuna Oja bi hyat'i bi parcagui ma mmui.

2

¹ Mi gua'a rá 'de'ma goho rá jeya p'uya, mahõndá magá Jerusalén. Dá megá'be rá Bernabé conná Tito. ² Dá magá p'u, porque Oja bi 'yurcagui, bi neque ngue ga mmagá Jerusalén. Bi mpeti'u 'bet'o rá hya p'uya ngue dá nyahe. Dá xicá'u p'uya hanja na rá hoga 'da'yo hya dadi øtá yø ja'i hinguyø judío. Dá ne ngue da fadi ngue 'da'igu rá hya dí xihme yø ja'i. Porque dá negá ngue hñini nts'onna ma 'befi ya xtá øt'e, 'ne nimantho dadi mpefi. ³ Pe majuadi dá nyahe, bi hnu manho na rá hya dá ma. Nuna rá Tito ma 'nyogá'be hingui 'nyoui rá hmεpya ngue rá circuncisión. Pe ya himbi ma ma jats'edi ngue dí njapi tengutho manna ley ga 'yo yø judío. ⁴ Hõndi 'da yø ja'i mi 'bap'u ngue

hímma juani yò 'yɛc'ɛi, bi nepe ngue xta hmɛpya na ra Tito. Pɛ nuyá, guehya yò ja'i cuatvò 'yɛc'ɛi ya, i honi ha di zərca ma guahə ngue da zəp'u di yajpahə m'mɛfa ngue hɪndi ɔthə'a te gá mmamp'u ja ra ley. Porque ya di ɛc'ɛihə ra Cristo. 'Nɛ guehya yò ja'i di ja ts'edi ngue ga ɔthə te gá mmamp'u ja ra ley ya. ⁵ Pɛ nuna ra hya mmanya, hinga n'na ne di ɔrpəhe masu. Porque nuna ra hoga 'da'yo hya ya guí ɛc'ɛihə, guehna ra hya ngue majuanj na, ya hɪnda zə to di pədi.

⁶ Nu'u yò 'yɛc'ɛi 'bet'o ra hya, hɪndi mportagá 'mò ngue 'bet'o ogue hɪn'na, porque nup'u ja rə hmɪ rá dá Oja, ya hímma hɛts'i yò ja'i p'u. Pɛ nu'u 'bet'o, hɪn tema hya bi xiqui ngue da 'yɛnguɪ hinga gue'a ra hya di mma. ⁷ Hante gue bi mmɛyasɛ ngue Oja di fərcaguɪ rá hoga 'da'yo hya ngue ga xihyò ja'i hɪngyò judio. A nuna ra Bedu bi ma mafati ra hoga 'da'yo hya da xihyò ja'i ngue yò judio. ⁸ Porque guesɛ Oja bi 'yɛxra Bedu ngue drá representante ra Cristo p'u ha 'bahyò judio. Pɛ xquet'a bi 'yɛxqui ngue drá representantegá ra Cristo p'u 'bahyò ja'i hɪngyò judio.

⁹ Janangue nuya hyu nc'ɛi ya, ra Jacobo, ra Bedu, ra Xuua guehya 'bet'o p'u Jerusalén, bi bahya p'uya ngue Oja bi ne ngue di tocagá ra mmɛnthi ngue ga ɔt'a na ra 'bɛfi na. Ya dá mbɛnnba 'yɛhe p'uya, guehna ra hmɛya na ngue jaje ra acuerdo na te ra 'bɛfi ga ɔthe. Bi ts'ənnbaya ngue ga mmɛgá'be ra Bernabé, ga ma mangá'be ra hoga 'da'yo hya p'u 'bahyò ja'i hɪngyò judio. A nuya dá nyagəhe p'uya, guehya da xihra hoga 'da'yo hya ya yò judio ya. ¹⁰ Hɔnda n'na ra hya bi sicá'be p'uya, ngue hɪnda ma mapumbɛni yò hyoya, da 'bats'i te honi. Pɛ nuna ra hya na, hinga ja di mbɛnnagau, ya zant'a dadi ja ndummɪ ngue da 'bats'i te honyò hyoya.

¹¹ M'mɛfa p'uya, ya di 'bucá p'u ja ra hɪni Antioquia, xquet'a bi zəp'u ra Bedu. Mi ma njammɪ pa p'uya, bi 'yɛhra pa ngue hɪni 'yup'u te bi 'yotra Bedu. Janangue yò hmɪ yò dá yò ja'i p'u dá hejpi te ɔt'e. ¹² Rá muditho xanho te bi 'yotra Bedu. 'Dap'u bi nsihmɛui yò 'yɛc'ɛi hɪnguɪ n'youi ra hmɛpya di njapyò judio. Mi zə 'da yò ja'i bá nɛxpə 'buhra Jacobo, guehya yò ja'i di ja ts'edi ngue da hmɛpya gátho yò 'yɛc'ɛi hɪngyò judio ya. Mi zəhya p'uya, ra Bedu bi zɪ ngue da ts'ui, janangue bi 'uep'u 'bahyò 'yɛc'ɛi hinga mhɛpya. ¹³ Nuya mi'da yò judio ngue ya yò 'yɛc'ɛi p'uya, xquet'a 'nɛhya bi 'yot'e tengutho ɔtra Bedu ya ngue bi nsu, bi 'uep'u 'bahyò 'yɛc'ɛi hinga mhɛpya. Co 'nɛhna ra Bernabé bi ntət'i te ɔtra Bedu. ¹⁴ Nu'mò ma nugá te ɔtra Bedu p'uya ngue ya hímma juani ngue gue'a te mmana hoga 'da'yo hya ga 'yo, yò hmɪ yò dá yò 'yɛc'ɛi p'u dá

hejpi, di ɛmbi: “Ague Bedu, nu'i grá judio, pɛ astá 'nɛsɛ'i, ya xcá hɛp'u 'da yò hya mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judio. Ya guí ɔt'e tengutho yò 'yɛc'ɛi hɪngyò judio. ¿Hanja ya ngue ja guí nnepe da 'yɛn'u yò 'yɛc'ɛi hɪngyò judio ngue jatho ga ɔthə te gá mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judio ya?” di ɛmbi.

¹⁵ Di nne ga xi'a n'na ra hya ya te'o gátho ya ma mmɪjudiohə. A nuju, hɪnna 'buhm'u ngue ra ts'oqui ga ɔthə tengutho ɔtyò ja'i hɪngyò judio. ¹⁶ Pɛ di pahm'u ngue nu'a di nhohma ts'oquihə, hinga gue'a ngue ga ɔthə te mmamp'u ja ra ley ga 'yo yò judio'a. Nu'a di nhohra ts'oqui, gue'a ngue da 'tɛc'ɛi ra Jesucristo'a. A nu yò ja'i hɪngyò judio ya ɛc'ɛi ra Cristo ya, pɛ xquet'a 'nɛcju ya di ɛc'ɛihə na ra Jesucristo ya. 'Nɛ guehna di nhohma ts'oquihə na ngue dá ɛc'ɛihə ra Cristo, hɪngue masque bi nhohma ts'oquihə ngue xcá ɔthə te mmamp'u ja ra ley ga 'yo ma mmɪjudiohə. Porque hɪnjonda bɔni ngue di nhohra ts'oqui ngue da 'yot'e te mmamp'u ja ra ley. ¹⁷ A nuyá, ya di ɛc'ɛihə ra Cristo ngue di nhohma ts'oquihə. Pɛ mi'da yò ja'i ɛmbi ngue ra ts'oqui di ɔthə ngue hɪndi ɔthə te gáma hya mmamp'u ja ra ley. ¿Ua sá da 'yɛnya yò ja'i ya ngue nu'a te ra hya bi xənnghə ra Cristo, ya i 'yot'a ngue ga ɔthə ra ts'oqui? Nu'a, hɪn'na'a. ¹⁸ A nuyá, ya xtá mangá ngue hɪnguɪ ja rá ts'edi ra ley ngue di nhohra ts'oqui. Xi'mò hɔnga 'bat'i, ga ɛmbi ngue ja rá ts'edi ra ley, ya hímma juani ngue bi nhohma ts'oquigá 'mò. ¹⁹ Pɛ ya hɪni mantho ngue ja rá ts'edi ra ley ya, porque ya bi nja'a ra castigo mi mmana ley. Nugá tengutho 'mò bi hyogá ra ley. Nuyá, ya gdá 'bu'a ngue ga tɛn'na Oja. ²⁰ Nu'mò mi ma macuat'i ra pont'i ra Jesucristo, 'nɛqui di ɔr'ma güenda ngue ya bi nɛuaraguɪ ra pont'i. Nuya hɪndi sänse te nna 'bai, hɔnt'a ra Cristo o ma mmaigá ya. A nuyá, mɛnte ra pa di 'bucá ua ja ra ximhá, hɔnt'a rá Ts'unt'u Oja di ɛc'ɛi ya. Nuná, di maqui 'nɛ bi ndäse ngue bi tho conná gueque. ²¹ Nuna rá mate Oja bi 'daqui, hɪndi nne ga joni. Xi'mò ngue da gue'a ra ley ga 'yo yò judio di nhohra ts'oqui ra ja'i, ya säditho bi du ra Cristo 'mò.

3

¹ Ague gyò mmnguhə p'u ja ra häi Galacia, rá nɛzgui ma'bedi ni mmɪhə. ¿Hanja ngue gad'i n'uni thá'ahə ngue hɪnguɪ ɛc'ɛihə na ra hya majuanj? Ni hmɪ ni dáhu p'u dá mangáhe na ra hya na ngue ra Jesucristo bi 'dɔmp'u ja ra pont'i. ¿Ua ya gá pumbɛnihə na ra hya naya? ² Ya guí pahmɪ xandɔnho ngue Oja bá pɛn'nahə ra Espiritu Santo ngue gá 'yɛc'ɛihə ra hoga 'da'yo hya bi si'ahə. Hɪmbi 'ben'nahə na ra Espiritu Santo

ngue gá 'yothu'a te gá nt'ot'i p'u ja ra ley.
³ ¿Mba hanja'a ni m'memmui gui othu? Ya gui pahmu ngue gue'a ra Espiritu Santo bi 'da'ahu ra 'da'yo te. Pe nuya gui ena ngue gui hyonse ha di gomanho te gdí n'yohu ya.
⁴ Ya xangu ra n'u xca sahu ngue gui ec'eiha ra Cristo. ¿Ua hinte ni bontho'a ya? Pe di ena ngue ja te ni bon'a.
⁵ Damj pahmu hanja ya ngue Oja bá penhna Espiritu Santo ngue bi 'yotyø milagro p'u gui 'buhmu. Nguna gá nuhu ngue bi nja rángue gá 'yec'ei ra hoga 'da'yo hya bi si'ahu. Pe hin'i nja na te gá nuhu ngue gá 'yothu'a te gá nt'ot'i p'u ja ra ley.

⁶ Tengutho di xi'ahu ya, nguna nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue ena: "Ra Abraham bi 'yec'ei ngue di nja'a te ra hya xi xi Oja. Nu'a i 'yec'ei p'uya, Oja bi hojpa'bi rá ts'oqui", i ena.
⁷ Janangue damj pahmu ya ngue nu'u nnopa mbom'meto ra Abraham, guehya yø ja'i ja yø nt'ec'ei ya.
⁸ Nup'u ja ra Maca Libro, ya manjam'motho nt'ot'i ra hoga 'da'yo hya ngue 'ne'u yø ja'i hingyø judio di nhohyø ts'oqui mø bi 'yec'ei Oja. Porque ngu'a bi man'Oja bi nyau'i ra Abraham ngue bi 'yembj: "Conná ngue'a'i gátho yø ja'i 'bucua ja ra ximhai da ma majapi", bi 'yembj.
⁹ Nu ra Abraham bi 'yec'ei Oja, 'ne Oja bi japi. A nuyá, nu to gá da 'yec'ei Oja, Oja di japi tengutho ra Abraham.

¹⁰ Nu to gá ena ngue di nyan'a ngue da 'yot'e te gá nt'ot'i p'u ja ra ley, da tho ra castigo ra ja'i. Porque nt'ot'i ra hya ngue ena: "Nu to hingui øt'e para zantho'a te gátho nt'ot'i p'u ja ra ley, gue'a da tho ra castigo'a".
¹¹ Pe di pahmu ngue nu ra ja'i ena ngue da 'yot'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hinga gue'a di hojpa'bi Oja'a. Porque ra Maca Libro i ena: "A nuya to bi 'yec'ei Oja, guehya di hojpa'bi ya, 'ne di unna 'da'yo te".
¹² Ya hinte ni bøndrá nt'ec'ei ra ja'i nu'a ena ngue di nyan'a ngue da 'yot'e te mmamp'u ja ra ley. Porque nt'ot'i p'u ja ra ley ra hya ngue ena: "Nu ra ja'i hinte di 'bedi da 'yot'e gátho'a te mmamp'u ja ra ley, hont'a ra ja'i di t'unna 'da'yo te'a".

¹³ A nuyá, ya hinga thomhu ra castigo mmamp'u ja ra ley ya. Porque ra Cristo, ya bi thohra castigo conná nguercju'a. Nup'u ja ra Maca Libro i emp'u: "Nu ra ja'i macuati ra za, ya ra castigo thogui".

¹⁴ Ra Cristo bi thohra castigo conná nguercju n'namhma ngue hinga høndra Abraham di nthui ra njapi Oja, sinoque xquet'a 'ne'u yø ja'i hingyø judio di nthui. Janangue ya di nja'a te ra hya bi yat'a Oja, nu to gá di ec'eiha ra Jesucristo, ya di n'yohu ra Espiritu Santo.

¹⁵ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra hya ga mmangá ya, gdá hycj'pah'u te øtyø ja'i. Nu n'na ra n'yohu ngue mø øt'ui n'na ra cohi rá mmic'eiui, 'ne bi firma ra sacua da nangui,

ya hinda zá to da xotra hya bi nja, ni xinda zá ngue to da hyuts'i te nt'ot'i.
¹⁶ Nuna Oja bi yarpabi n'na ra hya ra Abraham co 'ne'a rá mbom'meto bi terpap'u. Pe hinte mmamp'u ha nt'ot'i ra hya ngue da 'yena "yø mbom'meto" tengutho mø di mma ngue xtangu. Sinoque n'na nc'eitho'a mmamp'u, guehna ra Cristo na p'uya.
¹⁷ Tengutho ra cohi øtyø ja'i, xquet'a Oja bi gohm'i n'na ra cohi ra Abraham, 'ne bi yarp'i ngue di nja'a te bi xifi. Mi tho'i 430 njeya, bi t'unna ley ra Moisés, pe himbi nts'onna ra cohi mi jaui Oja ra Abraham. Nuna ra hya ya xi ma mayat'i, di njahma na.
¹⁸ Xi'mø hont'u to øt'e te gá di manda ra ley di t'unna njapi, ya himma hyoni tema hya di yarcahu Oja mø. Pe ra Abraham bi yarpabi Oja ngue di unna njapi, 'ne bi unni.

¹⁹ Pe ¿hanja ngue bi nja na ra ley mø? Bi un'Oja na ra ley para ngue da bahyø ja'i te 'be'a ra ts'oqui øtyø ja'i. 'Ne bi nja rá ts'edi na ra ley asta gue'mø mi m'mu'a rá mbom'meto ra Abraham. Nuna, bá ts'annbi ngue da 'yot'a te ra hya mayat'i ngue di nja. Nuna ra ley na, yø anxé bi ma hanja, janangue ra Moisés bi xihyø ja'i na ra hya bi manyø anxé.
²⁰ Pe nu'mø mi nyau'i Oja ra Abraham ngue bi yarpabi na ra hya na, hinga 'be bi hyonna pøngahya, sinoque bi nyasæui.

²¹ ¿Ua sä ga emhu ngue nuna ra ley bi 'yotra Moisés di njunt'ui na te ra hya bi yat'a Oja? Nu'a, hin'na'a. Porque hin tema ley di ja ngue da hyät'i da 'yotra ja'i te gá di manda para ngue di t'unna 'da'yo te ra ja'i.
²² Pe nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue gátho yø ja'i xa mbent'ui ra ts'oqui. Janangue di pahmu ya ngue hont'u to ec'ei ra Cristo di nthui'a te xa yat'a Oja ngue di un'u to bi 'yec'ei.

²³ Hante ngue da zøcua ra Cristo, gue'a ra ley madj manda yø ja'i. Bi nja rá ts'edi na ra ley na, asta gue'mø ma pahmu ngue gue'a ra Cristo ga ec'eiha ngue di nhohma ts'oquiha.
²⁴ Nuna ra ley bi nopa mádi yø ja'i, ngue di ndäpyø ja'i ra Cristo mø mi zøhø. A nu to da 'yec'ei na ra Cristo p'uya, ya di nhohrá ts'oqui ra ja'i.
²⁵ A nuyá, ngue di ec'eiha ra Cristo, ya hin'i mantho di mandagahu na ra ley mi fäcju ya.

²⁶ Rángue di ec'eiha ra Jesucristo ya, ya yø basigahu Oja ya.
²⁷ A nuyá, nu to gá bi nxixya mø mi 'yec'ei ra Jesucristo, guehya ga 'yo tengutho i n'yo ra Cristo ya.
²⁸ Ya hinda mporta ngue mø grá judio ogue hingrá judio; 'buhni hmu ogue hinjo'o ni hmu; ogue grá n'yohu ogue grá xisu. Porque nu'mø ya gá gui n'yohu ra Jesucristo, ya n'na hyatho gui jahu'a.
²⁹ Nu'mø ngue gui n'yohu ra Cristo, ya gue'ahu yø mbom'meto ra Abraham. 'Ne di toca'ahu na te xa yat'Oja ngue di un'i.

4

¹ Ya guí nnuhú ngue nu'mò rá ngüetho n'na rá ts'ant'ú ja ngue dá gohmí n'na rá rensia, 'da'igüdui n'na rá hmíqui, madague'a ngue rá mmeti gátho. ² Porque 'buhyo ja'í dí ncarga ngue dá márpabi te pets'i asta gue'mò bi zónna pa dá zännbabi rá papá ngue dí ndápi. ³ Dí njathu p'uya. Hante ngue ga pahmu hanja ná rá Cristo, dá ja ndummai ngue ga othu'u yò costumbre ga 'buhyo ja'í ua ja rá ximhái. ⁴ Pè nu'mò mí zónna pa bá sán'na Oja ngue bá penhua rá Ts'ant'ú, bi òn'a n'na rá xisu. Nuna rá Ts'ant'ú na, bi 'yòt'e te mmamp'u ja rá ley ga 'yo yò judío. ⁵ Bí 'yehé ngue go bi tho'a rá castigo mí ja ga thohmu tengutho dí manda rá ley. Janangue nuyá, ya guecju yò basigahu Oja ya.

⁶ A nuya ngue ya yò basigahu Oja, nuna Oja conná Ts'ant'ú bá penhna Espiritu Santo p'u ja má mmuihu ngue ga n'yohu. 'Né guehna rá Espiritu Santo bi bennbi te mmanna ja'í 'mò xi Oja ngue embi: "Ma Papá'í Oja". ⁷ Janangue nuyá, ngue ya yò basigahu Oja ya, ya hínadí 'buhmu tengutho n'na rá hmíqui. A nu'mò ngue ya yò basigahu Oja, tengutho n'na rá basí ja rá erensia, dí njathu p'uya, di tocagahu'a te di un'Oja rángue di ec'eihu rá Cristo.

⁸ Nu'mò yò pa xa thogui ngue hijnmani pahmu Oja, gue'u yò dahmu ngue himma juani Oja gmi nnopa hmuhu ngue gmi thannehu. ⁹ A nuyá, ya guí pahmu Oja ya, ogue man'na xanho, bi ba'ahu Oja. ¿Hanja ngue ya guí nne gui yehmu p'u Oja ya, mahongü nne gui 'yec'eihu'u yò costumbre hín tema ts'edi di ja? ¹⁰ Porque guí suphu yò pa di costumbra yò ja'í ngue supi. Nu'mò rá t'usná guí suphu. Njeya, njeya i ja mí'da yò pa guí suphu. ¹¹ Ya xangu rá 'befi xtú òt'e ngue dí xán'nhu rá hya. Guehna dí sugá naya ngue dí nts'onna rá hya ná.

¹² Ague má zi cu'ahu, damí 'yòthu tengutho dí òt'á ngue hínadí òt'á'u yò costumbre yò judío ya. A nugá dí òt'á tengutho gmi òthu m'met'o. Pè nugá dí éna ngue hinguí sacju tengué dí òt'e. ¹³ Guí pahmu ngue nu'mò rá mudí má magá p'u guí 'buhmu, dá xi'ahu rá hoga 'da'yo hya, nugá nmadí hyenni. ¹⁴ 'Né nu'a rá n'u nmi hembá, xanhennitho ha xtí zá xca nyahu. Pè nu'ahu p'uya hinga 'yehmu ngue hinda zá ga nyahu, ní xinga fescathohu rá hya dá mangá. Hante gue co n'na rá páhá guí 'yòhmu rá hya dá mangá, tengutho 'mò di 'báp'u n'na rá anxé Oja ngue dá zo'aschu, ogue tengutho 'mò di 'báse p'u rá Jesucristo dá zo'ahu, gá jaju p'u. ¹⁵ ¿Hapú gá 'yehmu'a rá páhá bí nja'ahu'a rá ora dá xi'ahu rá hya? Conque dí pacá ngue nu'a rá 'báxte xtú nne

xqui 'yòrcahu, nu'mò di sá asta ní dá guí nne xqui hyai ngue xqui 'dacju. ¹⁶ Xiya, asta guí nne guí 'yòt'e ngue má nsuihu ya ngue njuantho di xi'ahu ná te majuaní.

¹⁷ A nuya mí'da yò ja'í emmei nne dá máxahu, pé híngrá nho nne dá 'yòt'ahu ya. Sinoque hontho nne ya ngue guí hyegahu p'u, í nne ngue go guí tenhna'a rá hya mmanya. ¹⁸ Pè ya xanho ngue'mò to nne dá máxahu, pegue ya dá n'yo'a ngue rá nho dá 'yòt'e. A nugá xquet'a dí nne ga fáxahu, pé hinga høn'mò dí 'báp'u guí 'buhmu dí nne ga fáxahu, sinoque hangü rá pa dí nne ga fáxahu. ¹⁹ Ague má basí'ahu, tengutho n'na rá xisu 'mò ja ngue di ònná basí sá rá n'u, dí njadá p'uya, mahøndí sá rá n'u co nu'ahu asta gue'mò guí 'yòthu tengutho bi 'yòtra Cristo. ²⁰ Nugá hínadí saní ngue gdi 'bucá p'u guí 'buhmu ya ngue ga nyaschu, n'namhma ga nnu ha gdá japá'a rá hya si'ahu. Porque nuyá, janjuaní hínadí padí te ga òt'e co nu'ahu.

²¹ Nu to gátho nne dá 'yòt'e te gá nt'ot'i p'u ja rá ley ga 'yo yò judío, damí xicju ya. ¿Ua hijnjam'mò guí òhmu'a rá hya nt'ot'i p'u ja rá libro ngue rá ley? ²² Ya guí pahmu ngue nt'ot'i ngue rá Abraham bí m'muí yoho yò ts'ant'ú. Nuna n'na rá ts'ant'ú, rá ts'ant'ú n'na rá xisu ngue rá gunitho. Nuna man'na rá ts'ant'ú, rá ts'ant'ú ná rá xisu ngue rá mmennigu. ²³ Nuna rá xisu ngue rá gunitho, híngrá 'yabasi ná, janangue bí m'muhrá basí. Pè nuna rá xisu ngue rá mmennigu, mará 'yabasi, guece Oja bi yarpabi rá Abraham ngue bí m'muhrá basí ná. ²⁴ Ja ua yò hya mahyequi. Nuya yoho yò xisu ya, guí nhyejpabi yoho yò cohi i ja. Nuna rá xisu ngue rá gunitho ní hu ngue rá Agar. Guí nhyejpabi'a rá cohi bá njap'u ja rá t'òhò Sinai. A nuya yò ja'í éna ngue dá 'yòt'e te dí manda rá ley ya, guehya nnopa basí rá Agar. ²⁵ Nuna rá Agar, yoho yò xequí mahyejpi. Guí nhyejpa rá t'òhò Sinai jap'u ja rá hái Arabia. 'Né guí nhyejpa rá Jerusalén, nu'a ja ua ja rá hái. Porque nuya yò judío 'báp'u, i tentho te nt'ot'i p'u ja rá ley. ²⁶ Pè nuya yò ja'í yò ngump'u ja rá Jerusalén bí ja mahets'í, hínadí manda rá ley ya. A nuju, ja dyò mmenguhu p'uya. ²⁷ A nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'u rá hya ngue éna: "Dí nja'í mpähá grá 'yabasi, nu'í hinga pahra ònnate. Gá mafi ngue guí johya, madague'a ngue tobe hinguí pa'a rá ònnate. Porque rá xisu ngue rá 'yabasi bi hyep'u rá ndò, pé man'na xangu yò basí dí m'muí, hinda gue'a rá xisu 'buhmí rá ndò".

²⁸ A nuju ya má zi cu'ahu, tengutho rá Isaac, Oja bí yat'í ngue dí m'muí. Dí njathu p'uya, Oja bí yat'í ngue dyò basigahu. ²⁹ Nu'mò mí nja ná te rá hya xí yat'a Oja

ngue dī nja, rā Espírítu Santo bi 'yòt'e ngue bi m'muhra Isaac. Pē nuna rá ts'ant'á ra Agar bi mbøcuc, bi zehra Isaac. Xquet'a dī njathu p'uya, nu'á mma ngue øt'e te nt'ot'i p'á ja ra ley i sacju'á. ³⁰ Pē guí pahmu te nt'ot'i p'á ja ra Maça Libro ngue ena: "Nuna rá xisu ngue rá ganitho, dá thøn'athi, dá me rá ts'ant'á. Porque nuna rá ts'ant'á na, hīndī tocabi'a te dá hyanna rá ts'ant'á na rá xisu ngue rá mmennigu", i ena. ³¹ A nuya má zi cu'áhu, hīngyø basigahu ná rá xisu ngue rá ganitho, sinoque gue'a rá xisu ngue rá mmennigu yø basigahu.

5

¹ Ya bi hoga má ts'oquihu rá Jesucristo. Janangue ya hīndī tenhna'a rá ley ga 'yo yø judío ngue ga ena dī nyanma tehu. Damī hyahu rá ts'edi ya, damī ndahu co nuna rá hya ná. 'Yo sá guí ena ngue dī nja rá castigo ngue m'ø hīngui tenna ley ga 'yo yø judío.

² Nugá drá Pablo, damī 'yøhmá ná rá hya ga mmangá ya. 'Yo gadī n'unī ngue dá hmepya'áhu ngue sá guí 'yēna gue'a dī nhohī ts'oquihu'a. Nu'mø, ya sāditho gá pahmu rá Cristo 'mø. ³ Mahøn'a dí nne ga xi'áhu ya, nu gátho yø ja'i ena ngue dá mēpya yø do'yo, 'yo sá dī ena ngue høn't'a dá 'yøt'a, sinoque ja ngue dá 'yøt'e gátho'a te nt'ot'i p'á ja ra ley. ⁴ Nuya yø ja'i ena ngue dī nhohyø ts'oqui ngue dá 'yøt'e te gāma hya nt'ot'i p'á ja ra ley, guehya yø ja'i hep'á ra Cristo ya. Ya emp'á ná rá mate Oja. ⁵ Pē nuju, rá Espírítu Santo dī ha'ra ts'edi má mmāihu ngue dí tømhmá'a rá pá rá nze'guí. Guesē Oja dá mamp'uya ngue ya bi nhohma ts'oquihu rángue dá 'ēc'ēihu rá Cristo. ⁶ A nuyá, ngue ya dí n'yohu rá Jesucristo, ya hīnte dī muui 'mø mhmpya má do'yohu oque hīnga mhmpyagahu. A nu'a tate dī muui ya, guehna má nt'ēc'ēihu ja naya, 'nē nuna má nt'ēc'ēihu ná, guehna øt'e ngue dadī mahma cuhu n'na ngu n'naju naya.

⁷ Ya xanho te gmanī n'yohu n'met'o. ¿Te'o dī ts'on'á nī mmāihu ngue guí hēhma p'á ná rá hya majuanī? ⁸ Nuna rá hya dī ts'on'á nī mmāihu, hīngrá ts'ānnī Oja ná. Porque Oja, i zon'nahu ná ngue guí siguethoha te mī ja. ⁹ Ya guí nuhu ngue n'na zituqui rá íxi dī ixqui gátho rá jani. ¹⁰ Nugá hu má mmāi ngue má Hmuhu Jesucristo hīndī ja'i ngue guí páhni nt'ēc'ēihu i ja. Pē nuna rá n'yohu nne dī ts'on'á nī mmāihu, dá japrá castigo Oja ná, høn't'o bi zā majai'í.

¹¹ Pē nugá má zi cu'áhu, nu'mø gdi xi'áhu ngue guí mmēpya nī do'yohu, hīndī nnu man'ugá yø judío 'mø. Pē nuyá, sacyø ja'i co nuna rá hya dí xānbate, ngue rá Cristo bi dup'á ja rá pont'í, gue'a i nyanyø te yø ja'i'a. ¹² Nuya yø n'yohu dī pi'áhu ena ngue jatho guí mmēpya nī do'yohu ngue dá ma

nthēqui, zhanja ngue nuya yø n'yohu ya, hīndī nhyecse xanho asta dá ma m'moqui?

¹³ Ague má zi cu'áhu, bi zon'nahu Oja ngue hīnnī mantho guí suhu rá castigo dī manda rá ley. Pē 'yo sá guí gmmhu ngue sátho guí 'yøthu rá nts'o so nī mmāihu ya. Nu'á, hīn'na'a. Para ngue dī nequī ngue gadī mma'dī n'na ngu n'na'áhu, a nuya damī mfāts'i n'na ngu n'na'áhu ya. ¹⁴ Høn't'a n'na rá hya ja ngue dī nja para ngue dī ma macumple te gá nt'ot'i p'á ja ra ley. Guehna rá hya ngue ena: "Damī mahni mmic'ēiui tengutho gnī ne ngue dī ma mamadi'í". ¹⁵ Pē nu'mø gadī nsotho, ya ja ngue guí nsahu n'na ngu n'na, pets'í guí tutho nī mmic'ēiui.

¹⁶ Nugá dī xi'áhu, damī n'unī ngue gue'a rá Espírítu Santo dá xān'nahu te gdī n'yohu. Nu'mø guí hyaxhu'a rá 'yu dī 'da'áhu'a, hīngui 'yøthu'a te nī páhāschu 'mø. ¹⁷ Nu'a rá nts'o so má mmāihu, hīngui nnu manho rá Espírítu Santo'a. Nuna te nne rá Espírítu Santo ga øthu, n'nan'yo ná ngue'a rá nts'o so má mmāihu. Guehya dī ntør'mahya p'á ja má mmāihu ya. Janangue xangu yø nīndī hīngui sá ga øthu'a te dí nne ga øthu. ¹⁸ A nu'mø gue'a rá Espírítu Santo dá xāngahu te ga øthu, ya hīngui ja ngue ga suhu rá castigo dī manda rá ley 'mø.

¹⁹ Hīngui hēnnī gdá pahmu ndana gue'a ya yø nts'o øtyø ja'i. Gue'a rá n'yots'om'māi, gá rá nts'o ja rá mmāi rá ja'i, hīngui nne dī ts'āmmī ngue'a te rá nts'o ga 'yo. ²⁰ I thanne yø dahmu, i etc. Dī nsahyø ja'i. Hōndra njunt'í nne. I schya. I ncuē. Dī 'yets'í. I 'uēnyø ja'i ya yø hya i mma. Porque hōndra ntapahya i nne. ²¹ I nnepe te pēsrá mmic'ēiui, hote, itī, 'nē hīnha ga ndīts'í. Gátho mī'da yø nts'o i ja, gá øt'e. Nugá ya xtá xi'áhu n'met'o 'nē mahøn'a dí xi'áhu ya, ngue nuya yø ja'i njap'á, ya hīnda ma mācut'í p'á dī manda Oja ya.

²² Pē rá Espírítu Santo dī ha'ra ts'edi rá ja'i te dá n'yo. Guehna rá ja'i dī mahrá mmic'ēiui ná, dī johya, hu rá mmāi, seti te thogu, rá hoja'i, hīngui ya rá mmāi ngue'a rá nho øt'e. Nu te rá hya pōmna ne, gue'a øt'a. ²³ Hīndī 'yets'í, hāt'í samrá mmāi. A nuyá, hīn temá ley dī ja ngue dá zā dá má ngue dá ma rá castigo ya yø ja'i ga 'yo ya yø hya dī xi'áhu ya. ²⁴ Gátho ya to n'youi rá Jesucristo, ya bi 'yøt'e ngue bi m'mē'á yø páhā xants'o manī n'yo. ²⁵ Nuna rá Espírítu Santo dī 'dacju rá 'da'yo te. Ja ts'editho ga n'umhu ya ngue gue'a rá Espírítu Santo dá xāngahu te gdá n'yohu. ²⁶ Hīngui sá ga 'yexhu ya, hīngui sá ga njunthu ya. Hīngui sá ga nseyabahu n'na ngu n'naju ya.

6

¹ Ague ma zi cu'ah_u, nu'mø gá pahmu_u ngue bi 'yøtra ts'oqui n'na ni amigoh_u, nu'_u n'youi ra Espiritu Santo, gue'u di nyau'i'a bi 'yøtra ts'oqui'u. Da xifi ngue da hyep'u'a te øt'e. Pe gue di nya manhuehi ha di hejpi. Di mfädi xanho, hinga mbennbu_u ngue xquet'a 'ne'u di njap'u m'mefa'u. ² Ngu mi'da, ngu mi'da, nu'mø gá nu'u te hembj n'na ngu n'na dami nfäxh_u. Nu'mø ngue ngu'a gui øthu ya, ya gui øthu'a te ra hya di manda ra Cristo 'mø. ³ Nu ra ja'i ena ngue sahra güenda ngue tatese, pe hinda zä to da hyät'i. Sinoque di nhyäse 'mø ngue himma juani te mma. ⁴ N'na ngu n'na'ah_u dami hyacse ra güenda ngue'mø xanho te gni 'yoh_u ogue hin'na. A nu ra ja'i hacra güenda ngue xanho te øt'e, ya da zä di johya. Pe hingue masque di johya ngue da denna mmic'eiui ngue hingui øträ mmic'eiui tengutho øt'e. ⁵ Porque n'na ngu n'naj_u hoxhma xih_u ngue ga hacju ra güenda ngue'mø xanho te di øthu ogue hin'na.

⁶ Nu ra ja'i sännbabi rá hya Oja, jatho ngue da máxrá xännbate ngue di unni te honj.

⁷ Nuna Oja hingra nt'embj na. Hecathoh_u na, masä mi 'yena ngue hingui nnu te di øthu. Nu te ga 'yo ra ja'i, gue'a ra njut'i di nja'a. ⁸ Porque nu ra ja'i øtra nts'o so rá mmui, gue'a ra castigo da tho'a. Pe nu ra ja'i haxra 'yu xännbabi ra Espiritu Santo, guehna ra ja'i para zantho di unna 'da'yo te ra Espiritu Santo na. ⁹ Ogui säyah_u, ma ga øthu ra nho. Porque nu'mø hinga nsäya ngue ga øthu ra nho, da zønna pa di njurcah_u. ¹⁰ Janangue nup'u da zä ga øthu ra nho, ma ga øpah_u ra nho gátho. Pe ma datho'u ma cuh_u n'nat'a ma nt'ec'ih_u i ja ngue nneto ga øpah_u ra nho.

¹¹ Nugä drá Pablo, dami nuh_u ya yø da letra ga osegä ya. ¹² A nuya yø ja'i di ja ts'edi da hmepya ni do'yoh_u, høntho nne ya ngue da nu manho yø ja'i. Porque hingui nne da zä ra n'u tho'u to i mma ngue ya bi nhohyø ts'oqui yø ja'i ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹³ Pe nuya yø xännbate ya mhmepyabi yø do'yo, ni xinga guehya di øt'e te gá mmamp'u ja ra ley ya. Høntho nne ya ngue da hmepya'ah_u n'namhma ngue nup'u di nya, ya di 'yets'i, da ma ngue ya gui øthu'a ra hmepya di manda gui 'yøthu. ¹⁴ Pe nugä händi nne ngue te gdä 'yexä, hønt'a di nne ga mma ha bi nja ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Jesucristo. Pe rángue bi du p'u ja ra pont'i, ya hin dadi hogä'a ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhäi. A nuya yø ja'i øtra nts'o p'uya, xquet'a hingui nnu manhogui. ¹⁵ Nu'mø ya di n'yoh_u ra Jesucristo, ya hinte di mmui ngue'mø mhmepya rá do'yo ra ja'i ogue hin'na. A nu'a di muui ya, gue'a

ngue da gom'na'yo ma n'yomfēñih_u. ¹⁶ A nuya to gátho da hyaxna ra hya di mmangä, di nne ngue da hyut'a ni mmuih_u Oja 'ne di huēc'ah_u. 'Ne hinga høn'athoh_u, sinoque gátho'u te'o ya yø ja'i Oja.

¹⁷ A nu ra pa di ma p'uya, händi nne to da gun'mahyagui. Nuya yø me'di n'youi ma do'yo ngue xa ungyø ja'i, ja di nequi ua ngue rá mefigä ma Hmu Jesús.

¹⁸ Ague ma zi cu'ah_u, di nnegä ngue gä di jap'ah_u ma Hmuh_u Jesucristo. Da ngut'atho.

Efesios
Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo,
ngue bi mennba yø 'yεc'εi
Efeso.

1 Nugá drá Pablo, bá εxcá Oja ngue drá representantegá rá Jesucristo. Nuyá, dadi zεnguagá yø ja'i ya o rá 'yε Oja, guehya yø ja'i ya εc'εi rá Jesucristo p'u ja rá hnini Efeso. 2 Dí nnegá ngue nuna Oja má Papáhu co 'nεhna má Hmúhu Jesucristo di jap'áhu 'nε dá hyut'a ní mmúihu.

3 Ma gá ja mammadihu ná Oja rá Papá má Hmúhu Jesucristo. Porque nuju ngue ya dí n'yohu rá Cristo, ya bi jajpáhu Oja. Nup'u mahets'i 'dama 'dan'yo rá njapi mambí jap'u, gue'a bi 'dacju'a ya. 4 Nu to gátho ya n'youi rá Cristo, ya xpá huan'na Oja hante dí nhohra ximhái. I nnepe ngue dá hyεp'u rá nts'o ya yø ja'i xa huanhni, n'námhna ngue nup'u ja rá hmí rá dá Oja, hún temá nts'o dá thinnbi. 5 Nuna Oja dí macju. Ya mandø njam'møtho xpá nzánni ngue rá Jesucristo dá 'yøt'e ngue gá cohi ngue yø basígha Oja. Nu'a te bi nja mpáhá Oja dá 'yøt'e, gue'a bi nja'a. 6 Nuna rá Ts'ant'u Oja mathoguitho dí madí, ya má n'yohu naya. Ja ts'editho ngue zant'a gá εspáhu Oja ya, porque mandøngu drá mate bi 'dacju.

7 Conná nguehrá mate Oja, nuna rá Ts'ant'u Oja bi dú ngue bi yanju 'nε bi punnga má ts'oquihu. 8 Mathoguitho dí macju Oja. Bi xoga má n'yomfεnhu, bi 'yøt'e ngue dá pahmu hanja rá hya. 9 Nuna rá hya Oja himmí fadi hanja, bi 'yøt'e ngue dá fadi hanja'a te xpá nzánni dí nja. 10 Nu'a te ya xpá nzánni dí nja, dá 'yεhra pa dí nja'a. Nuna Oja, dá japi dí manda rá Cristo gátho'a temá cosa i ja, ngup'u mahets'i, nguua ja rá ximhái, gátho go dí manda'a.

11 Nu'a te ya xpá nzán'Oja dí nja, gue'a øt'a. Ya mandø njam'møtho xpá nzán'Oja ngue nu to gátho ya dí n'yohu rá Cristo, gá nnuhu'a rá nho di un'Oja. 12 Janangue'a, nuyá rá mæditho dá εc'εihe ngue rá Yante ná rá Cristo, ya nnu rá nho ørahe Oja. Guehya jatho ngue gá εspáhe Oja ya. 13 Xquet'a nu'mø gmí 'yøhmú ná rá hoga 'da'yo hya majuaní ngue dí nyanní tehu, ya gá 'yεc'εihu rá Cristo p'uya. A nuyá, ngue guí n'yohu rá Cristo, ya bá 'ben'náhu rá Espírítu Santo. Porque ya xa yat'Oja ngue dá pennbabí rá Espírítu Santo te'o gátho ya o rá 'yε. 14 Ngue ya bá 'benhna Espírítu Santo gá n'yohu, ya dí haxhu njuanı ngue nu'a te gá rá nho xa yat'Oja di 'dacju, gá dí nja. Nu'mø bi dát'i dá 'yεc'εi'u to ja ngue dá zo rá 'yε Oja, guehya yø

hya jaua dá 'yørpe. Nu te gá øt'Oja, gá tate. Janangue jatho dá t'εspi.

15 Nugá dí øde ngue janjuanı guí hahní mmú guí εc'εihu rá Hmu Jesús. 'Nε dí øde ngue gadi mahmu gátho'u to ya o rá 'yε Oja. 16 Janangue nugá hundi säya janjuanı dadi ja mammadigá Oja conná ngue'áhu. A nuyá, zant'a dí mmat'Oja conná ngue'áhu. 17 A nuna Oja, guehna rá Oja ná má Hmúhu Jesucristo ná, 'nε guehna rá Papá maguesé na. Janangue nuyá, dí äpá Oja ngue dá 'yøt'e ngue dá dinní mmúihu xandønho hanja Oja. 18 Nuna Oja, bi zonngha ngue di tocagahu rá nho m'mεfa. Dí äpi ngue dá xoc'a ní n'yomfεnhu xandønho, n'námhna ngue dá dinní mmúihu hanja'a te rá hya dí tömhmu dí nja. Porque mazihotho'a te rá nho xa nzán'Oja di unni te'o gátho ya o rá 'yε. 19 Dí äpá Oja ngue dá dinní mmúihu xandønho hanja, ngue nuna Oja mathoguitho ja rá ts'edi hinha rá nzequi. A nuna rá ts'edi Oja i ja, guehna fäts'i gátho'u to εc'εi ná. Nuna Oja ná, i udí ngue mathoguitho ja rá ts'edi. 20 Porque guehna Oja bi 'yøt'e ngue bi ðennate rá Cristo 'mø mí dú, 'nε bi zits'i i má mahets'i ngue i mmip'u ja rá n'yεi Oja. 21 Nuna rá Cristo bi t'unná cargo ngue tate, go guehna dí manda gátho'u bi ja yø ts'edi mahets'i ná, 'nεcua ja rá häi. Dí manda yø dast'abi, 'nε gátho'u to mí da ja yø ts'edi. Nuna go 'bet'o ná ngue gátho, dá gue'u 'buhra pa ja p'uya, dá gue'u dí m'mahyø pa di 'yεp'u, gátho go dí manda'a. 22 Nu te gáma cosa i ja, Oja bi japrá Cristo ngue gá go dí manda'a. 'Nε bi japi ngue rá Cristo go dí manda gátho yø 'yεc'εi'a. 23 A nu'u yø 'yεc'εi, gue'u nnøpa do'yo rá Cristo'u. Nu'a rá Cristo n'youi gátho yø 'yεc'εi'a, 'nε 'bai hønnbu bi zá, bi 'bu mahets'i 'nε 'bucua ja rá ximhái.

2

1 Nu'mø mam'met'o, xandønts'o te nmí øthu. Entho ya xtá tuhú ngue má ts'oquihu mí ja. 2 Xtá øthu yø nts'o ja ua ja rá ximhái. Xtá ørpa hu rá páhá rá zithu nuna dí manda gátho yø ts'onthi i 'yo ndap'u bi zá. 'Nε gue'a rá zithu xa nēnba yø mmú'u yø ja'i hinguí nne dá 'yεc'εi Oja ya. 3 Nu'mø man'na rá pa gá xtá njahu p'u tengutho øtyo ja'i hinguí pa Oja ya. Xtá øthu'a te má páhāshe. Nu'a te rá nts'o so má mmúihu, gue'a xtá øthu'a. Janangue mama nsáhu'a rá castigo dá ja Oja, tengutho rá castigo dá thohyø ja'i hinguí pa Oja ya.

4 Pε nuna Oja, mathoguitho dí macju, 'nε mathoguitho di huggha. 5 A nuyá, ngue dí n'yohu rá Cristo, ya bi 'dacju rá 'da'yo te ya. Porque nuju ya xtá tuhú ngue má ts'oquihu mí ja. Pε nuna Oja, rá matetho bi 'yøt'e

ngue bi yanju. ⁶ Nuna Oja, xquet'a da 'yot'e
 ngue 'neɕju da za ga bennatehu tengutho ra
 Cristo ngue bi bennate. 'Ne da 'yot'e ngue
 'dap'u ganj mmihmu p'u mahets'i. ⁷ Nguna
 ra hya xpá nzán'Oja di nja ya, n'namhma
 ngue hangu ra pa di nequi xandõho ngue
 janjuani di macju, ngue'a te ra rho bi
 'yorcahu conná guehra Jesucristo. ⁸ Nuna
 Oja, ra matetho bi 'yot'e ngue bi yanju ngue
 dá ɛc'ei hu ra Jesucristo. Hinga emhma ngue
 ja tema rho dá othu ngue bi yanju. Sinoque
 bi nese Oja ngue bi yanju. ⁹ A nu ra ja'i,
 hingui sá da 'yena ngue ja tema rho da 'yot'e
 ngue dá za di nyani. Janangue hinda záp'u
 di 'yets'i da 'yena ngue nu'a te ra rho ot'e,
 gue'a di n'yan'a. ¹⁰ Oja bi 'yot'e ngue ja
 ma'da'yo dá m'mahmu ngue di n'yo hu ra
 Jesucristo. Ya mam'met'o xpá nzáni ngue
 ya gda 'buhmu'a ngue ga ra rho ga othu.

¹¹ A nuya ngue hingyø judiohu, dami
 beni te gmi jahu 'mø yø pa xa thogui. Yø
 judio himmi nnu manho'ahu porque ni
 do'yohu himma mhempya tengutho otyø
 judio. ¹² Nu'u yø pa'u, himgmi pahmu te'o
 na ra Cristo. Mama hyaqui'ahu ya yø judio
 'bap'u ja ra hai Israel. Hingmi pahmu'a te
 ra cohi mi jauri Oja'u. Ni xinga gue'u yø hya
 di yat'a Oja ngue gdi pahmu hanja. Aha
 gmi 'buhmu ua ja ra ximhai, 'be xingmi
 tomhma ngue xta' yehra pa xta nyan'ahu Oja.
 Hingmi pahmu ngue 'bu Oja. ¹³ Pe nuya
 ngue gu'i n'yo hu ra Cristo ya, 'ne bi du conná
 guecu, gue'a ot'e ngue ga pahmu Oja'a ya.
¹⁴ A nuyá, ra Cristo guehna bi 'yot'e ngue
 ga n'amigohu Oja naya. Ngu yø judio, ngu'u
 hingyø judio, ya n'na 'baito bi gohyø ja'i
 ya. Porque bi xotra Cristo ya yø hya maði
 hyagah. ¹⁵ Nu'a ra ndate bi thohra Cristo,
 ja bi zep'u rá ts'edi ra ley nu'a maði manda
 yø costumbe manj n'yo yø judio. Nuya yo
 'bui yø ja'i maði nsui, ma'da'yo bi mpenhni
 ngue n'na 'baito bi gohi. Porque ya ga yø
 n'youi ra Cristo. Gue'a i hojpabi'a. ¹⁶ Porque
 nu'a i du p'u ja ra pont'i ra Cristo, gue'a
 i hojpaui Oja yø ja'i bi 'yec'ei'a. Ngu yø
 judio, ngu'u hingyø judio, nu'a ra njunt'i mi
 ot'e ngue maði nsui, ya bi zep'u. Bi ma ma
 penhni gátho yo 'bui yø ja'i tengutho 'mø
 n'na nc'eitho bi gohi. ¹⁷ Ra Cristo bá ghe
 ngue bi xihra hoga 'da'yo hya yø ja'i ngue bi
 nhojpi. Bi xihra hya yø ja'i himmi pa Oja,
 ximmangu yø judio ya mi pa Oja xquet'a
 bi xihra hya. ¹⁸ Conná guehra Cristo, ngu
 yø judio, ngu yø ja'i hingyø judio, gue'a ra
 Espiritu Santo faxcahu ya ngue da záp'u ga
 n'amigohu xanho'a ra Papá. ¹⁹ A nuyá, ya
 hingyø 'dan'yo ja'ihu ya. Ya gue'ahu yø ja'i
 Oja ya, porque ya ni n'yo hu gátho'u yø ja'i ya
 o rá 'ye Oja.

²⁰⁻²² Nup'u ha nanga n'na ra ngu ngue ra
 nija, nup'u brá fahra jado, n'youi mi'da yø
 do di tetra jado ngue rá nija Oja. Gue'ahu'u
 yø do di tetra jado ngue ra nija ya. Nu'a ra
 Cristo, gue'a ra do bi damra jado'a. A nu'u
 yø representante p'aya co 'ne'u yø pongahya
 Oja, gue'u yø do rá maditho bi me ra ngu'u.
 A nuya conná guehra Cristo ya, nu yø
 ja'i hingyø judio, ya yø n'youi to ga ɛc'ei
 ra Cristo'u ya. Porque gáthoghá, gue'a ra
 Espiritu Santo di n'yo hu.

3

¹ Nugá drá Pablo, dí ofádi ngue dí
 mmangá rá hya ra Jesucristo p'u 'buhyø
 ja'i hingyø judio. ² Ya guí pahmu ngue bi
 'yorcaqui ra mate Oja bi 'dajma 'befi ngue ga
 xi'ahu ra hoga 'da'yo hya. ³ Gá dá cuatá ua
 ja ra sacua'a te gáma hya bi yurcaguí Oja.
 Himmí fadi hanja na ra hya na. ⁴ A nu'mø
 gá nuhu na ra sacua naya, ya guí hyaxhu
 njuani p'uya ngue nu'a rá hya ra Cristo
 himmi fadi hanja, bi jaqui dá padi hanja.
⁵ Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, himjonni
 ja'i xa mboni ngue xti japi xta mbahna ra
 hya na. Pe nuyá, nuna Oja bá pennabi ra
 Espiritu Santo'u yø representante co 'ne'u
 yø pongahya ngue bi japi dá badi hanja
 na ra hya na. ⁶ Nuna ra hya himmi fadi
 hanja, guehna ra hya ja ua naya: Ngue
 hinga hõndyø judio di tocabi na rá njapi Oja,
 sinoque xquet'a 'nehyø ja'i hingyø judio di
 tocabi rá njapi Oja 'mø dá 'yec'ei ra hoga
 'da'yo hya. Ya gá dá gohi ngue yø ja'i Oja.
 Porque di tocabi'a ra rho ya xa yat'Oja ngue
 di unyø ja'i da 'yec'ei ra Jesucristo.

⁷ A nuyá, Oja bi 'yotra mate bi 'dajhma
 'befi ngue ga mmangá na ra hoga 'da'yo hya.
 'Ne guese Oja di 'dacrá ts'edi ngue da za
 ga ot'a na ra 'befi na. ⁸ Nugá, man'natho
 hinga njuanigá ngue gátho mi'da yø ja'i ya
 o rá 'ye Oja. Pe guese Oja bi 'yotra mate
 ngue bi tocagá ra mmgnthi ngue ga xicá
 ra hoga 'da'yo hya yø ja'i hingyø judio.
 'Ne ga xihyø ja'i ngue nu'mø bi 'yec'ei ra
 Cristo, mathoguiho ra rho di tocabi hinha
 rá nzequi. ⁹ I nneque ngue ga japi dá badi
 gátho yø ja'i hanja na ra hya hingui fadi.
 Nuna Oja bi hoqui gátho'a te ja ya, mandø
 njam'møtho xpá nzán'na te nnepe di nja. Pe
 himmi fadi hanja, asta ja guehya ja bi fahya.
¹⁰ A nuyá, ya bi zõnna pa ngue co 'nehyø anxe
 bi ja yø ts'edi mahets'i da nu'a te da 'yorpabi
 Oja yø 'yec'ei. 'Ne da nu ngue mathoguiho ja
 rá mfadi Oja. ¹¹ Ya mandø njam'møtho xpá
 nzán'Oja'a te nnepe di nja. Pe ya bi nja 'mø
 mi t'ec'ei na ra Hmu Jesucristo. ¹² A nuyá,
 ngue ya dí ɛc'ei hu ra Cristo, ya nthummi
 ngue ma n'yo hu Oja ya. ¹³ Janangue nugá

dí xi'ahú ngue 'yo di tú nì mmúihú ngue dí ságá ra n'ú ngue dí xi'ahú ra hoga 'da'yo hya. Sinoque damí johyahú ngue n'ú a te ra n'ú dí thocá conná ngue'ahú da 'yot'ahú ra n'ho ná.

14 Janangue nugá dí ndantyóhmú ngue dadí ja mammadí ná rá Papá má Hmúhú Jesucristo. 15 Nuná ra Papá ná, n'ú bí 'bú mahéts'i, dá gue'ú 'bucua ja ra hái, gátho yó Papá. 16 Guehna má datho ngue ja rá ts'edi ná. Janangue dí ápi ngue di zac'a nì mmúihú ngue dá penhá Espíritu Santo di há'ahú ra ts'edi. 17 Dí ápi ngue n'ú te'o gátho ya guí éc'ei'ú ra Cristo, hondra Cristo dá 'yo nì mmúihú. A n'ú a te gní mahní mmic'ei'ú, janjuani ngue nì mmúí goi 'yóthú. 18 Dí nnegá ya ngue gátho'ahú co gátho m'ida yó 'yé'ei, damí pahmú xandónho hague ngu gangu'a te guí macjú ra Cristo. 19 Janangue dí ápa Oja ngue dá dinní mmúihú xanho hanja ná te guí macjú ra Cristo, madague'a ngue hñjam'mó dá zá ga pahmú gátho'a te guí macjú. P'e co ngu'a, man'na man'na dí nequí ngue guí n'yohú Oja.

20 Nuná Oja, má datho ja rá ts'edi ná, porque sá di ún'a te t'ápi. Hinga hont'a te ra hya so má mmúí dí ápha di úní, sinoque man'na xangu di úní ngue'a te t'ápi. A nuyá, nuná rá ts'edi Oja i ja, guehna di hacjú ra ts'edi naya. 21 N'ú to gátho dí éc'ei'ú ra Jesucristo ya, ma ga espáhu Oja para zantho. Dá ngu't'atho.

4

1 Nugá dí ofádi ngue dí órpabi rá 'befi ra Hmú Jesús. P'e nuyá, dí xi'ahú ngue guí mportahú xandónho. Nuná te ra hya i zon'ahú Oja gdi n'yohú, gue'a guí 'yóthú'a. 2 O gadi 'yé'ei'mó guí yahú, mahotho gdi nyahú. Damí seti te gadi n'yórpahú. Dí nequí ngue n'na ngu n'na gadi mahní mmic'ei'ú. 3 Dá máx'ahú ra Espíritu Santo ngue dá 'yot'e ngue xógue n'na hyatho guí mmámhmu. Damí ja ndummmú ngue hñjam'mó guí njunthú. 4 N'ú to gátho ya dyó 'yé'ei'ú, entho n'na nc'ei'ú p'ú dá nnujú Oja. N'ú a ra Espíritu Santo dí n'yohú, n'nat'a'a. Nuná te ra hya dí tómhmu dí nja m'méfa, n'nat'a ná ra hya gá nzongahú Oja. 5 N'nat'a má Hmúhú. N'nat'a má nt'éc'ei'ú i ja. N'nat'a ra nxixya i jaju. 6 'Né n'nat'a Oja i 'bui, gue'a ra Papá'a ngue gátho. 'Né gue'a dí manda gáthogahú'a. Gue'a 'bui ndap'ú bi zá'a. 'Né gue'a dí n'yohú gáthogahú'a.

7 Nup'ú ha dí mpeti yó 'yé'ei, bi zännba ra Cristo n'na ngu n'najú'a te ja ngue ga óthú. Dí hacjú ra ts'edi ngue dá zá ga óthú'a te nnepe ga óthú. 8 Nguna mmamp'ú ja ra Macá Libro ngue éna: "Nuná ra Cristo bí ma mahéts'i, p'e 'be bí dapi gátho'ú yó nsáui. 'Né mandóngu

drá mate bi ún'yó ja'i bi gocua ja ra ximhái", i éna. 9 Te nne dá maná ra hya émbi ngue bi ma mahéts'i? I nne dá má ngue ra Cristo bi zócuá ja ra hái 'né bí menguí, i ma mahéts'i. 10 Nusé ná ra Cristo bá néxpú mahéts'i, bi zócuá ja ra hái. 'Né bí ma astá ndóya maya bí ja ra c'amahéts'i para ngue dí nequí ngue ndap'ú bi zá 'bui ngue dí manda.

11 N'na ngu n'na yó ja'i, bi zännba ra Cristo'a te ja ngue dá méfi. Bi 'yéxyó ja'i ngue dyó representante. M'ida p'uya, bi 'yéts'i ngue dá maná hya di bénnbabi Oja ngue dá má. M'ida p'uya, bi 'yéts'i ngue dí n'yo ngue dá maná hoga 'da'yo hya. M'ida p'uya, bi 'yéts'i ngue dí m'met'ó ngue dyó mamhya p'ú ha 'buhyo 'yé'ei. M'ida p'uya, bi 'yéts'i ngue dyó xännbate ngue ra hya. 12 Nuyá yó ja'i bi 'yéts'i, guehya dá japi gátho yó 'yé'ei ngue dá 'yótra 'befi dí manda ra Cristo dá 'yótyó ja'i ya. Guehya man'na di hatra ts'edi yó 'yé'ei 'bucua ja ra ximhái ya. 13 Dí mpéfi astá gue'mó dá zúdi ngue xógue dá 'da'igu má nt'éc'ei'ú, 'né ga pahmú xandónho'a rá Ts'ant'ú Oja. Man'na man'na di thinjí xanho hanja ra hya, ya dá zá ga n'yohú tengutho i n'yo ra Cristo p'uya. 14 Ya hinga óthú tengutho ótyó t'ubasi p'uya. Porque yó basi hinguí henní ga thát'i. Tengutho 'mó te haxra ndahí n'í ma ua, n'í ma ná, njarbatho yó basi, hont'o bi zá máxádi tenní. A n'ú yó xännbate ngue yó hyáte, xógue ga mbatho dá hyoní ha di hyát'yó ja'i. I nne'ú ngue ga ténhnú'a ra fehni hya i xännbate. 15 P'e nujú, ma ga ja ndummmú ga mmámhmu ná ra hya majuaní. Ma ga údí ngue dadí mahmú'ú yó ja'i dí xihmú ná ra hya ná. Ma ga homhmú ra hya ngue man'na gda cohmu tengutho ra Cristo. Nuná ra Cristo, guehna 'bet'o ná ngue dí manda gátho yó 'yé'ei, tengutho rá ya ra ja'i i 'bet'o ngue dí mandabi rá do'yo. 16 Ngue guehna ra Cristo 'bet'o ngue dí nnópa yahú ya, n'ú yó xequi ha dí ntótra do'yo ra ja'i p'uya, go guecjú'a. A n'ú'mó ngue cá xanho yó hyundo'yo, gátho 'da guí mpetho, ya xanho i ja. Njarbatho ya, n'ú'mó dí mmadi n'na ngu n'na yó ja'i, gátho 'da ga hyadra ts'edi dí mpéfi xanho.

17 Nuná má Hmúhú Jesucristo, go dí 'dacá ra ts'edi ná guehna ra hya dí xi'ahú ya. 'Yoní mantho guí óthú'a ra nts'o ga 'yo yó ja'i hinguí pa Oja. Nuyá yó ja'i ya, n'ú a ra nts'o so yó mmúí, gue'a ót'a. P'e hinte dí múi te ót'e. 18 I njot'i yó n'yomfeni, hinguí pa'a ra 'da'yo te di un'Oja. Porque mandó nnaxitho yó n'yomfeni. Híndi n'uní dá sifi ha dí njap'ú dí ba Oja, janangue hinguí padí hanja. 19 Janjuani ngue xá ún'yó mmúí yó ja'i'a ra nts'o ga 'yo. 'Be xinguí ja yó 'be'isá.

Ɛna gue man'na di johya 'mø 'dama 'dan'yo ma nts'o øt'e.

²⁰ Pe hinga ngu'a ra hya gá 'yøhmü bi nxännbate ra Cristo. ²¹ Majuaní ngue ya gá 'yøhmü na te ra hya bi nxännbate ra Jesu-cristo. Nuná ra hya naya, guehna majuaní na, 'ne guehna ra hya xänngahü ra Jesús. ²² Janangue nuyá, nu'a te gá ra nts'o gmaní n'yohü mam'met'o, damí hyehmü p'u'a ya. Porque nu'a ra nts'o gmadí ho gui 'yøthü, mi hä't'atho ni n'yomfëñihü'a. ²³ A nuyá, damí 'yøt'e ngue da gom'na'yo ni n'yomfëñihü ya. ²⁴ Gätho ma'da'yo'a te gdí n'yohü. Gä ra nho gdí n'yohü. Tengutho Oja majuaní ngue xandønho'a, gui njathü p'uya, gá ra nho gui 'yøthü, hin temá nts'o gui 'yøthü.

²⁵ A nuyá, 'yo gui mmamhmü ra fehní. N'na ngu n'na'ahü, gá majuaní gui xihní mmic'ëui. Porque gátho yø 'yëc'ëi tengutho 'mø n'na nc'ëitho di jahü'a. ²⁶ Nu'mø gui ncuëhü, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue da gohi ngue dra ts'oqui'a ni cuëhü. Da thohto'a ni cuëhü, 'yo gui nnehü ngue gá ra nguñi ra pa gui ncuëhü. ²⁷ Yo gadí unhü ra 'yu ra zithu ngue gui 'yøthü'a te rá páhä.

²⁸ Nu ra ja'i mará be, da hycp'u'a rá mfe, dí mpefi. Nu ra ja'i ngue rá 'bëfise da 'yøt'e, gue'a di diní te dá zi'a, janangue dí nja te di unyø ja'i hin'yu te dá hyoni.

²⁹ Yo tema ts'omhya gui mmamhmü. Sinoque rá hoga hya gui mmamhmü, dá gue'a ra hya dá 'yørpabi rá nho yø ja'i dá 'yøde. ³⁰ Yo gui øthü ngue dá du rá mmüi rá Espiritu Santo ngue n'na rá ts'oqui gui 'yøthü. Porque dí n'yohü rá Espiritu Santo, ya di haxhü njuani ngue ya di ohü rá 'ye Oja, 'ne fäcju astá gue'mø bá ep'u má Yantehu.

³¹ A nuyá, damí hyehmü p'u gátho ya yø hya ga xi'ahü ya. Ra sui, rá cuc, rá njunt'i, rá ts'ate. Yo to gui nnu man'nhü. ³² Nu'a ja ngue gui 'yøthü, damí n'yørpahü rá nho n'na ngu n'na'ahü. Dí nja ni yemaihü. Damí mpunnbi n'na ngu n'na'ahü ngue'mø 'bwi to hinga gue'a øt'e, tengutho Oja bi pun'nahü conná nguehra Cristo.

5

¹ Nuná Oja, januaní ngue dí macju ngue ya yø basigahü. Janangue nuyá, ma ga øthü tengutho øt'Oja. ² Ma ga mahmä mmic'ëihü tengutho gui macju rá Cristo. Nuná, astá bi ndá ngue bi du conná nguecju. Oja bi nu manho ngue gue'a bi gohi ngue rá 'bøt'e i nhohmä ts'oquihü'a.

³ Ya gui ohü rá 'ye Oja ya. Janangue nuyá, 'yo di so ni mmüihü'a rá n'yots'om'mäi. 'Yo tema nts'o gui øthü. 'Ne 'yo gui emhmü ngue gue'a rá mentyu má datho dí müui.

⁴ Yo tema ts'omhya gui mmamhmü. 'Yo gui mmamhmü yø hya hinte ni bøntho. Porque nuyá yø hya ya, hinni 'yup'u ngue

gui mmamhmü ya. Nu'a rá hya ni 'yup'u gui 'yøthü, gue'a ngue njandyatho gui ja mammadihü Oja'a. ⁵ Ya gui pahmü ngue nup'u di manda rá Cristo, co 'nëhrá Papá, nuyá yø ja'i ngue yø 'yots'om'mäi hinda ma macut'i p'u ya. Da guehyø ts'oc'ëi, dá guehya yø ja'i ngue hønt'a te pes'ua ja rá ximhäi so yø mmüi ngue di xandí, hinda yarbu ya. Porque nuyá yø ja'i njap'u, nu'a te rá cosa ni ma yø mmüi, gue'a thanne'a, hinga gue'a Oja i thanne. ⁶ Mañonmä hyä'ahü ngue gui 'yøthü ya yø nts'o dí xi'ahü. Porque nu to øtya yø hya dí xi'ahü ya, ngue fespátho rá hya Oja, guehya dá japa castigo Oja ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøthü tengutho øtya yø ja'i dí xi'ahü ya.

⁸ Nu'mø mam'met'o, gá rá nts'o nmará n'yohü. Pe nuyá, ya má n'yohü rá Cristo ya. Ma gdá n'yohü'a te nne Oja gdá 'yohü ya. ⁹ Nu ra ja'i ngue xoipabi Oja rá mmüi, gá ra nho ga 'yo rá ja'i. Nu'mø ha ya, gá majuaní te mma. Nu'a te dí manda Oja, gue'a øt'a. ¹⁰ Damí ja ndummhü ngue nu'a te nnu manho Oja, gue'a gui 'yøthü'a.

¹¹ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue go gui 'yøthü tengutho øtyø ja'i xants'o ga 'yo. Damí japhü ngue dá bahyø ja'i ngue rá ts'oqui'a te øt'e.

¹² Nu'a rá nts'o nt'agüitho øtyø ja'i, ya ra 'be'isätho ngue dá hmangua'a. ¹³ Pe nu'mø dá ma nsüdi rá hya ha rá nja na rá nts'o nt'agüitho øtyø ja'i, dá bahyø ja'i ngue rá ts'oqui øt'e. ¹⁴ Janangue emp'u ja rá Macá Libro: "Nup'u 'buhyø ja'i'enthø ya xä ndu, dá xoc'a ni mmüi rá Cristo. Æntho ja gui nnu'a nt'aha", i çna.

¹⁵ Janangue nuyá, damí fähmü xanho te gdí n'yohü. 'Yo gni 'yohü tengutho ga 'yo yø ja'i hingui pa Oja. Sinoque damí 'yøt'e ngue dí nequi ngue gui pahmü Oja. ¹⁶ Damí ja ndummhü gui mpefi ngue gui mmamhmü rá hya. Porque yø pa dí 'bühmü, xändöngu rá nts'o i ja. ¹⁷ Janangue nuyá, 'yo gyø 'yammhü. Nu'a te rá páhä má Hmühü Jesucristo, damí ja ndummhü ngue dá diní xanho ni mmüihü hanja ra hya, n'namhma ngue gue'a gui 'yøthü'a. ¹⁸ Para ngue gui m'mamma páhähü, 'yo gadí unni mmüihü rá n'iti. Porque rá n'iti xants'o te øt'ahü'a.

A nuyá, go damí unni mmüihü'a rá Espiritu Santo ngue dá gue'a dá xän'nahü te ja ngue gui 'yøthü'a. ¹⁹ N'na ngu n'na'ahü, nu'mø gui yahü, nu'u yø hya mazihotho nt'ot'i p'u ja yø salmo, gue'u damí nxihmü'u, 'ne'u yø hya nt'ot'i p'u ja yø alabansa. Damí ja mammadihü'a rá Hmu Jesucristo p'u ja ni mmüihü. Gui 'yëspahü conyø salmo 'ne conyø alabansa gui turpahü. ²⁰ Ränge gui ëc'ëihü má Hmühü Jesucristo, nuná Oja má Papáhü dá 'yø'mø gá zohmü. Janangue nuyá, zant'a gui ja mammadihü ya ngue'a te gá rá nho ørcähü.

21 A nuyá, ngue guí nnu mansuhá Oja, damí mfáts'i n'na ngu n'na'áhu ya.

22 Ague gyø xisuhá, damí 'yéc'ei ní damme 'mø nzo'áhu. Porque gue'a dí manda rá Hmú Jesucristo'a. 23 Porque rá n'yohá i 'bet'o'a ngue dí manda rá xisu, tengutho rá Cristo i 'bet'o'a ngue dí manda yø 'yéc'ei. Nu'a rá Cristo bi yanyø 'yéc'ei, gue'a 'bet'o'a ya, tengutho rá ya ra ja'i, 'bet'o ngue dí mandabi rá do'yo. 24 A nuya yø 'yéc'ei i øt'e te dí manda rá Cristo. Xquet'a njarbutho yø xisu ya, da 'yøt'e te gá di 'bepyo damme.

25 Ague n'yø'áhu, damí mahñi xisuhá, tengutho rá Cristo dí mahyø ja'i bi 'yéc'ei, astá bi dú ngue bi yaní. 26 Nguna bi 'yørpabi yø 'yéc'ei para ngue dí zo rá 'ye Oja. Co nuna rá hya bi 'yéc'ei yø ja'i bi hojpa yø ts'oqui. Bi nxixya p'aya ngue ya bi hyep'u ra nts'o. 27 I nne ngue nu'mø bá ep'u mahøn'a rá Cristo, gátho yø 'yéc'ei dá 'yēspi, porque ya hin tema nts'o dá dinnbi.

28 A nu yø n'yohá i jatho ngue dí mahyø xisu. Tengutho gá mmáhrá do'yo, di jarbá rá xisu. Porque nu rá n'yohá dí mahrá xisu, i øtrá güenda rá n'yohá ngue rá do'yosé dí madí. 29 'Né hinjo n'na rá ja'i ngue dí suhrá do'yo, sinoque fáhrá do'yo rá ja'i 'né pepi. Njarbutho'a te ørcáhu rá Cristo ya, fáçju 'né i pejpáhu. 30 Porque rá Cristo, i nnøpe ngue rá do'yogáhu. 31 N't'ot'i p'u ja rá Macá Libro ngue éna: "Nu'mø bi nthatrá n'yohá, rá n'yohá p'aya sop'u rá papá 'nehra mamá ngue 'báhmí rá xisu. Nuya yo nc'ei ya, dí nne n'na ngu n'na, janangue ya hingui yo nc'ei, sinoque éntho n'na nc'eitho", énná hya. 32 Nuna rá hya ná, mazihotho hma te nne dá má. Porque gá mbøni ngue rá Cristo ya yø n'youi yø 'yéc'ei 'né gue'u yø 'yéc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 33 Pé xquet'a i nne dá má ngue n'na ngu n'na yø n'yohá jatho dí mahyø xisu. Tengutho gá nne ngue dí ma mamadí, di jarbutho rá xisu ya dí madí. A nu rá xisu p'aya, i jatho ngue dá nu mansu rá damme.

6

1 Ague gyø basíhu, nu'mø bi zo'a ní papá ogue ní mamá, damí 'yéc'ei te xi'áhu. Porque gue'a jatho ngue dá 'yøtø basí ya éç'ei rá Cristo'a. 2 Guehñá rá maditho rá hya mmamp'u ja rá ley Oja ná, ngue nu rá ja'i dá 'yøt'e te xi Oja, dá dinnbabi rá njapi Oja. Guehñá rá hya naya ngue éna: "Damí su ní papá, damí su ní mamá. 3 Nu rá ja'i dá 'yøtya yø hya ya, ya'atho rá pa dí m'mæcua ja rá hái, 'né dí m'mæmma páhá", énná hya.

4 A nu yø n'yohá conyø xisu, ngue ya 'báhyø basí, 'yo di honñbi há dí mbøcue yø basí. Sinoque di tede xanho, dá badí ngue

dá zammí. 'Né dá xánnbá yø basí ngue dá 'yéc'ei rá Cristo.

5 Ague gyø hmiçuihu, damí 'yéc'ei ní hmu gadi mpéhmu ua ja rá hái. Majuaní ngue ní mmái gdi 'yørpabi masú ní hmúhu. Ní mmái gdi 'yøtra 'befi guí pémhu, guí 'yø'ni güendáhu ngue tengutho 'mø gdi ørpáhu rá 'befi rá Cristo. 6 Guí hyumbabi 'mø gadi mpéhmu. 'Yo guí nnehá ngue høn'mø nnu ní hmu guí humbáhu, sinoque guí 'yøt'e ngue yø mefi'áhu rá Cristo. Co gátho ní mmái gdi 'yørpáhu'a te rá páhá Oja. 7 Nu'mø ja te guí pémhu, con n'na rá páhá gdi 'yøthu rá 'befi. Guí 'yø'ni güenda ngue rá Cristo guí ørpáhu rá 'befi, hingue masque guí 'yémhu ngue rá ja'itho guí ørpáhu rá 'befi. 8 Porque ya guí páhmu ngue nu'a rá Hmú Jesucristo, nu'a te rá nho xa 'yøt'e n'na ngu n'na rá ja'i, gue'a rá nzábi rá ja'i dí un'na. Nu'mø 'báhrá hmu ogue hinjo'o rá hmu n'na rá ja'i, nu te rá nho xa 'yøt'e, gue'a rá nzábi di t'un'na.

9 Ague gyø hmúhu, damí 'yørpabi rá nho ní mefi guí síhu. 'Yo gadi pihmu yø mefi. Damí bémhmu ná rá hya ja ua. Ngu'u yø hmu ua ja rá ximhái, ngu'u yø hmiçui, n'nat'a ní Hmúhu bí 'bá mahéts'i. A nu'a p'aya, hingui huantho yø ja'i ørpa masu'a.

10 Ague má zi cu'áhu, damí zajní mmáihu conná ts'edi di 'da'a má Hmúhu. Porque hønt'a tate ja rá ts'edi'a. 11 Nuna rá hya di 'da'áhu Oja ngue gdi mfáhmá, damí 'yøthu ngue tengutho 'mø dá m'mant'i'áhu ná rá hya ná. Janangue dá zá guí tájpa hu rá hya rá zithu nu'a nne dá hyäçja. 12 Porque nuna rá tunhni dí øthu ya, hinga gue'u má mmic'ei dadí ndunhna, sinoque nu'u dadí ndunhna ya, gue'u yø ts'onthi ja yø ts'edi ngue dí manda rá nts'o ja ua ja rá ximhái. I 'yo máya ndap'u bi zá. 13 Janangue dí ndu xanho ní n'yomfënihu ya co nuna rá hya di 'da'áhu Oja, guehñá gdi táçju rá nts'o ná. Nu'mø dá 'yehrá ora ngue guí nthéhu n'na rá hya xants'o, 'yo di dap'áhu. Nu'mø ngue gá 'yøthu ná rá hya naya, ya dá xanho ní n'yomfënihu 'mø.

14 Nu rá soldado 'mø ngue ya xa nsá ngue dá ma rá tunhni, ya xa dátra ngut'i, ya há rá njudi dí nyaní, 'né he rá he ngue rá t'égui. Damí njathu p'aya ngue gdi nyámhmu ná rá hya majuaní. Nu'a te xanho, gá gue'a guí 'yøthu'a. 15 Nu rá soldado 'mø ja ngue há dá ma, ya xa nsá, hinha gá hyehyø 'boxthi. Damí njathu p'aya, guí ja ndummmí ngue guí mma guá mamhmu rá hoga 'da'yo hya. Guá xilhu rá hya yø ja'i ngue há di zá dí nhojpauí Oja. 16 Nu rá soldado há rá njudi. Nu'u yø nsá n'youi rá sibi bi enyø nsáiuí hingui thot'i. Guí njathu p'aya co nu'a ní nt'éc'ei hu i ja, ya hinda zá dá dap'áhu rá

zithu. ¹⁷Gui 'yøt'e tengutho 'mø gdi hushu ra fui t'egui, hinte da thot'i. Dami njathu p'uya, n'nat'a bɛni ngue ya bi nyanni tehu. Nuna ra hya Oja di 'da'ahu ra Espiritu Santo, guehna gui nnopa juaihu na, ngue gdi taphu ra hya yø ja'i.

¹⁸Yo di cohni mmaih, mat'Ojahu hangu ra pa. 'Yaphu Oja'a te gama hya di bɛn'nahu ra Espiritu Santo gui 'yaphu. Gätho yø ja'i ya o rá 'ye Oja dami marpah Oja yø ja'i, 'yogui säyathohu. ¹⁹Xquet'a 'nɛcä dami marcahu Oja n'namhma ngue Oja di 'dacra hya ga mma. Nup'u ha ga mmanna hya, ga ha ra ts'edi ngue ga mmanna hya. Nuna ra hoga 'da'yo hya, hinga su ga xicä yø ja'i hanja na ra hya na. Porque hingui pahyø ja'i na ra hya na. ²⁰Oja bi 'yɛxquü ngue drä representantegui ngue ga mmangä na ra hoga 'da'yo hya na. A nuyä, ngue di mmangä na ra hya na, ya di ofädi. Janangue dami marcahu Oja n'namhma ngue nuna ra hya ni 'yɛhma xi ga mma, da zä ga ha ra ts'edi ga mma xanho ra hya.

²¹Nuna ma zi cuhu ra Tiquico, xquet'a emmei di mpefi ngue ørpabi rá 'befi ra Hmu. Nu'mø hi map'u naya, go da xi'ahu te dadi jagä na. 'Nɛ da xi'ahu te di øt'ä ua. ²²Nuna ra Tiquico di et'ä p'u na ngue da ma di zengua'ahu. 'Nɛ danü xi'ahu te dadi ja. Nuna ra hya da xi'ahu p'uya, di hatra ts'edi ni mmaih na.

²³Di nnegä ya ngue nuna Oja ma Papahu co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo di darpabi yø nt'ɛc'ɛi to gätho ya ja yø nt'ɛc'ɛi, 'yo dadi njunt'i, sinoque di mahyø mmic'ɛiui n'na ngu n'na. ²⁴Oja di japi te'o gätho ngue yø mmäi gui ma'a ma Hmuhu Jesucristo. Da ngut'atho.

Filipenses
Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo,
ngue bi mennba yø 'yεc'εi
Filipos.

1 Nugä drá Pablo, connä Timoteo, yø mεfigä'be ra Jesucristo. Nu'u yø mamhya p'u ja ra hnini Filipos, da gue'u yø n'yohu ja yø cargo p'u ja ra nija, gátho mi'da yø ja'i ya o rá 'ye Oja ngue ya εc'εi ra Jesucristo, gä dadi zengua'be. ² Dì nnegä'be ngue nuna Oja ma Papáhu co 'nεhna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmaihü.

 3 N'na ndi ngu n'na ndi ga mbεn'ahu, dadi ja mammadigä Oja connä ngue'ahu. ⁴ Nu'mø dá mat'ahu Oja, janjuani dadi johya. ⁵ Porque di mbεn'ahu ngue nu'mø mambá fadi gá 'yεc'εihu ra hya, gä fáxcahu mεnte dadi 'yongä ra hoga 'da'yo hya. 'Ne asta guetya guí fáxcatohu. ⁶ Asta gue'mø gambá fadi gá 'yεc'εihu ra Jesucristo ya, bi 'yøt'ahu ra nho Oja. 'Ne man'na di 'yøt'e ngue gui commanhohu. 'Ne di padj ngue go gue'a da 'yøt'e ngue gui pømmanhohu 'mø ra pa da εp'u ra Jesucristo'a. ⁷ Ni 'yup'u ngue εmmei di mbεn'ahu, porque gáthogahu, bi 'yøtra mate Oja ngue bi 'daci ra 'bεfi ngue dadi 'yonnbahu rá hya. A nuyá, gue'mø dí ofádi, ogue dí 'bucá p'u ja ra ts'ut'abi, dí tøká nā ra hoga 'da'yo hya, 'ne dadi ja majuanj ngue majuanj na. ⁸ Nuna Oja i padj ngue janjuani dadi madj gátho'ahu tengutho gui ma'ahu ra Jesucristo.

⁹ Nu'mø dí mmat'Ojagä, dí äpi ngue nu'a te gni mmahmu, man'na man'na gdí mmahmu. 'Ne dí äpi ngue da xoc'a ni n'yomfεnihü ngue da diñi xanho ni mmaihü hanja ra hya. ¹⁰ Dì nnegä ngue guí padj gui huanhnu ndana ra nho i ja ngue gui 'yøthu. Janangue nu'a ra pa da εp'u ra Cristo, ya hinte mant'so da thjn'nahu. ¹¹ 'Ne hont'a ra Jesucristo da zä da 'yøt'e ngue ga ra nho gdí n'yohu. Nu'mø bi nu yø ja'i ngue gui 'yohu xanho, ya da 'yεspabi Oja ja'i.

¹² Ague ma zi cu'ahu, dí nnegä ngue gui pahmu ngue nu'a te gä dá thocä, εnā gue gue'a man'na i fahra hoga 'da'yo hya'a. ¹³ A nuyá, gátho yø soldado 'bucua ja ra palacio, 'ne gátho ya mi'da yø ja'i 'bucua, ya padj ngue di ofädigä ngue di εc'εi ra Cristo. ¹⁴ Nu'mø mi hnu ngue ya dí ofädigä, xangu ma cuhu bi hya ra ts'edi, himbi nsu da mambrá hoga 'da'yo hya Oja. I padj ngue hingui hegahu'a ra Hmu.

¹⁵ A nuyá, nu'u to mmanä Cristo ya, 'bu i'da ngue di seyagui, i nne da 'yεngahäi.

Pe mi'da p'uya, connä pähātho ga mmanä Cristo. ¹⁶ A nu'u di seyagui, i mmanä hya ngue di nu manhose yø ja'i, 'ne himma juani ngue yø mmai ga manä hya. Porque εmbi ngue da du ma mmägä 'mø ga padj ngue gä tenyø ja'i'a ra hya mman'u. ¹⁷ Mi'da p'uya, ga mmanä Cristo ngue di maqui. I padj ngue di 'bui ngue ga tøkä ra hoga 'da'yo hya ua ja ra ts'ut'abi.

¹⁸ Pe hinte ja'a, gue'mø gue yø mmai ga manä Cristo yø ja'i, ogue hin'na. Pe squerangue i hmanä Cristo, guehna nnä johyagä naya. 'Ne man'natho dadi johya. ¹⁹ Porque dí padj ngue ga pømmanhogä ua ja ra fädi ngue gui mmarcahu Oja, 'ne fáxcä ra Espiritu Santo bá penhna Jesucristo. ²⁰ A nugui, nu'mø ga su ga mmanä hya ngue ra Cristo, ya ra 'be'isātho te dí øt'ä 'mø. Hante gue ga ha ra ts'edi ga mmanä hya hangu ra pa, hingue masque ga su ngue di ofädi. Ogue ga pongui, ogue da thogui, hñdi mportagä'a. Nugui dadi ja ndummai dí honnbi ha di hnu manho ra Cristo. ²¹ A nuyá, dí nne ngue ya gdä 'bu'a ngue ga ørpabi rá pähä ra Cristo. A nu'mø dá tu, ya man'na má dātho ra nho ga nth'e'be. ²² Nu'mø ga sigue ga m'mæcua ja ra ximhäi, da zä ga tapä mi'da yø ja'i ngue da 'yεc'εi ra Cristo. Janangue nuyä hñdi padj ndana gue'a εxa ja ts'editho ga øtya. ¿Ua nuhma xanho ngue ga sigue ga m'mai, ua gue xanho ngue ga tu? ²³ Nuyä hñdi padj ndana εxa ja ts'editho ya yoho yø hya ya. Nup'u nnä bεngä, man'na xanho ngue ga tu, ya gani m'm'be ra Cristo p'uya. A nugui, dí nnu manho ngue ga tu. ²⁴ Pe co nu'ahu, ya xanho ngue dí 'bui. ²⁵ Janangue'a dí haxa njuanj ngue ga sigue ga m'mai, n'namhma ga ha'ahu ra ts'edi ngue di ndu ni nt'εc'εihu. 'Ne man'na di nja'ahu mpähä porque man'na di ndu ni nt'εc'εihu i ja. ²⁶ Nu'mø ga nuyä mahøn'a p'uya, ya man'natho gadi ja mammadihu ra Jesucristo connä nguecä.

²⁷ Guí ja ndummai gui 'yøthu yø hya mmanä hoga 'da'yo hya ra Cristo. Dami 'yøt'e te dí xi'ahu, gue'mø ga mmagä p'u ga ma nu'ahu, ogue hin'na. Pe dí nne ga øde ngue gui hahu ra ts'edi 'ne 'da'igu guí mmahmu. 'Ne guí honj ha gdí japhu ngue di nth'a'a ra hoga 'da'yo hya ngue'a ra nt'εc'εi ja'ahu. ²⁸ Nu'mø di pi'ahu ya yø ja'i sahra hoga 'da'yo hya, 'yo sä guí sühu. Porque nuyä, nu te øt'e, gue'a ra hmeya'a ngue di m'medi. Pe nu'ahu p'uya, nu te guí øthu, gue'a ra hmeya'a ngue di nyanni tehu. Porque guehna Oja fáxahu. ²⁹ Nuna Oja bi 'da'ahu rá mate, hinga høntho ngue gui 'yεc'εihu ra Cristo, sinoque xquet'a ja ngue gui sähu ra n'u ngue gui εc'εihu na. ³⁰ A nuyá, ma ga homhmu ha di nthahra hya ya. Ya guí nnuhu te dá øt'ä m'met'o, 'ne ya guí øhmu

ngue dadi sigue dí honi ha nná japi ngue dí nthahra hya.

2

¹ Di ha'ahú ra ts'edi na ra Cristo. Nu'a gui ma'ahú, gue'a di hoc'a ní mmáihú'a. Nu'a ra Espiritu Santo gui n'yohú ya. Ya ja ní yemmáihú ya, 'né ya ja ní nhuécatehú ya. ² Pɛ man'na ga johyagá 'mø gui 'yøthú ya yø hya dí xi'ahú. Damí ne ngue 'darbú dí n'yo ní hyahú. Gátho'ahú 'da gdi mmathohú, hínjon dá bõní ngue dá n'nan'yo rá n'yomfɛní. ³ 'Yo gadi 'yɛxhú, 'né 'yo gui nne ngue go dá nu manho'aschú yø ja'í. Sinoque gui 'yøt'e tengutho 'mø hínte gadi muhú. Gui 'yøthú ngue tate xanho mí'da yø ja'í ngue'ahú. ⁴ 'Yo gui øthú ngue hõn'aschú gui tímhmú ra nho. Damí 'yøthú ngue 'né hmí'da yø ja'í dá dínná nho.

⁵ Dami 'yøthú tengutho bi 'yøtra Jesucristo ngue híngui ts'ú bi 'yɛts'í. ⁶ Madague'a ngue Oja'a, pɛ bá sop'ú rá cargo mí ja ngue madi manda p'ú mahets'í. ⁷ Bi n'uní bí nja'í. Bi gohi tengutho n'na ra hmíqui. ⁸ Nu'mø mí m'mái ngue rá ja'í p'úya, híngui ts'ú bi 'yɛts'í. Gá bi 'yutho'a te rá nt'ɛdí Oja, asta bi n'uní bi thó. Bi dup'ú ja ra pont'í, madague'a t'embí ngue rá 'bɛ'isá ngue to dá dup'ú ja ra pont'í. ⁹ Janangue nuna Oja bi japi ngue má datho dá hnu mansu. Bi japi ngue bí ntate, hín jomman'na ngue tengu'a. ¹⁰ Í nnepe ngue nu'mø bi t'øde ngue hmambrá thuhú rá Jesús, gá dí ndantyøhmú'ú bí 'bú mahets'í, 'né'ú 'bucua ja rá hái, co 'né'ú 'bup'ú ja rá nídu, gá dí ndantyøhmú. ¹¹ Gátho dá ma ngue rá Jesucristo, gue'a rá Hmu'a. 'Né nu'mø t'ɛspabi rá Jesucristo, tengutho 'mø go dí t'ɛspabi Oja, rá Papá.

¹² Ague má zi cu'ahú, nu'mø dambá m'mucá p'ú gui 'buhú, gá 'yɛc'ɛí te dá xi'ahú. A nuyá, madague'a yaua dí 'bucá ya, pɛ má datho damí 'yɛc'ɛihú ná ra hya dí pen'nahú ya. Ya bí nyanní tehú. Janangue má datho damí nu mansuhú Oja ya. Damí ja ndummái gui hyoní ha dí hnu manho'ahú. ¹³ Nuna Oja, go dí ben'nahú ná te rá nho ja ngue gui 'yøthú ná, 'né dá máxahú ngue dá zá gui 'yøthú'a te nne Oja ngue gui 'yøthú.

¹⁴ Nu te ja ngue gui 'yøthú, 'yøthú co n'na rá páhá. 'Yo 'be gui éna ngue rá ts'edi t'øt'ahú. ¹⁵ Janangue hín temá ts'oqui dá thin'nahú. Porque ya yø basi'ahú Oja p'ú ha 'bahyø ja'í ngue yø ts'oc'ɛí 'nehyø mmejmahya. Mahyonitho ngue dí nɛqui ngue n'nan'yo'ahú ngue yø ts'oc'ɛí 'bucua ja rá xímhái. ¹⁶ Damí xihú yø ja'í ha dí zá dí nthéui rá 'da'yo te. A nu'mø bá éhra Cristo p'úya, dá zá dí nja ga mpáhá conná

ngue'ahú. Porque ya hín ga sárbatho dá mpecá p'ú gui 'buhú.

¹⁷ A nuyá, ya gui ɛc'ɛihú rá Jesucristo, ya gá unní mmáihú Oja ya. Nu'a te gní johyahú ya, xquet'a 'nɛqui dadi johya, madague'a ya ja ngue dá thogui co nuna rá hya dá xi'ahú. ¹⁸ Pɛ damí johyahú tengutho nná johyagá, 'yo tú ní mmáihú 'mø dá tugá.

¹⁹ Da ne rá Hmu Jesús ngue ga penhá p'ú rá Timoteo, dá nu'ahú. Nu'mø bá penc'a p'úya, ya ga johya 'mø dá padi te gadi jaha. ²⁰ Porque hínjonguí pøní ngue dí øt'e tengutho dí ør'be rá Timoteo ngue dí hon'na'be ha gdi tímhmú rá nho. ²¹ Nuyá gátho mí'da 'bucua, yø 'bɛfise'a ní ma yø mmái øt'e, hín ga gue'a rá 'bɛfi rá Cristo ní ma yø mmái ngue dá 'yøt'e. ²² Gui pahmú ngue rá Timoteo dí nɛqui ngue há rá ts'edi fáxcagui ngue dí mmam'be rá hoga 'da'yo hya. Tengutho n'na rá ts'ant'ú 'mø fáxrá papá p'ú ha dí mpefi, njarbatho ná. ²³ Dí nne ga penhá p'ú rá Timoteo, høntho ga padi tengu dá gohma asunto. ²⁴ Da ne Oja ngue ya hímma ya'atho ga mmagá p'ú, ga ma nu'ahú.

²⁵ Nuna rá Epafrodito guá penngahú ua ngue bá hanngagui rá menyu dí honi, xquet'a 'nehna émmɛí bí máxqui ngue honi ha gá japra hya. Pɛ nuyá, dí éna ngue máhyonitho dá map'ú ya. ²⁶ Porque mí zá mí badi ngue gá 'yøhmú ngue bí hyenni, émmɛí bí dú rá mmái. Janangue nuyá, ya híngui nnu rá pa dá map'ú ya, para ngue gui pahmú ngue ya bí zá. ²⁷ 'Né majuaní bí hyenni, ya ja ngue xtá ndu. Pɛ conná guehrá máte Oja hímbi dú. Nu'mø ngue xtá ndu, xøge dí ntímbú má dummáigá p'úya. ²⁸ Janangue nuyá dí xønní ga penbhya, n'namhá ngue man'na gui johyahú 'mø gá nuhú mahõn'a. Ya xquet'a dá hyu má mmáigá p'úya ngue gui nnuhú ngue ya hín te ja. ²⁹ Gui johyahú ngue gui nnuhú, porque gadi ncuhú ngue rá Cristo. Damí nu mansuhú gátho yø ja'í te'o ga 'yo tengutho ga 'yo rá Epafrodito. ³⁰ Ya gui nnuhú, ya ja ngue xtá ndu ngue ørabi rá 'bɛfi rá Cristo ngue bí máxcagui. Bí n'uní bí m'mú man'ú ngue bí 'yørcagui rá 'báxte nuna hímni sá gui 'yørcáhu.

3

¹ Ague má zi cu'ahú, damí johyahú rángue gui ɛc'ɛihú má Hmuhú Jesucristo. A nugui, hín te ga 'bɛdi ngue nyondi ga xi'ahú ná ra hya dá cuatá rá súcua. Nuna rá hya ná, dá 'yøt'ahú rá nho. ² Damí mfáhmú ngue'ú yø ts'oc'ɛí 'yop'ú hínni 'yup'ú te øt'e. Gue-hya émbí ngue jatho dá hmɛpya yø 'yɛc'ɛí ngue dí njapra circuncisión. ³ A nuhú, nu'a

mã hmɛpyahũ, gue'a nnã thannehũ Oja co gãtho mã mmũihũ'a. Ya dadi johya ngue mã n'yohũ rã Jesucristo. Dí pahmũ ngue hĩnda zã gã honse ha gdã nyamhmũ. ⁴ Pɛ nu'mò te ɛnã ngue dã zã dã hyonse ha dũ ma maħojpi, pɛ mã dãthogã ngue gue'a nmĩ hongã'a. Porque man'natho mĩ pømmanho te nmarã 'yogã ngue mĩ'da. ⁵ Ja rã hyato mã pa dí 'bucã 'mò mĩ hmɛpyagã bĩ njacra circuncisĩon. Porque drã judiogã. Nuna mã mboxitagã, guehna rã Benjamĩn. Drã judio 'mò mã mĩ, 'nɛ nu'a mã hya, guehna rã hya ngue rã ebreo. Nu'a te nnã mangã'a te mmamp'ũ ja ra ley ca yò judio, gue'a rã nt'ɛc'ɛi yò fariseo'a. ⁶ Ngue hĩnmũ nnegã ngue dã thɛp'ũ'a p'ũya, nmĩ sũcã'ũ yò ja'ĩ ɛc'ɛi rã Cristo. Nu'a ngue nmarã ɔt'a'a te rã hya mmamp'ũ ja ra ley p'ũya, hĩnjongũ engũ ngue hĩnga gue'a te dí ɔt'e. ⁷ Pɛ nuyã te gãtho nmĩ ɛmbã ngue tãte madi mũui ngue'mò gã ɔt'e, nuyã dí ɔr'mã giũenda ngue hĩnte dũ mũui ya, porque ya dí ɛc'ɛi rã Cristo. ⁸ A nuyã, madague'a ngue nmĩ ɛngã ngue tãte dũ mũui te xtã ɔt'e, pɛ nuyã dí ɔr'mã giũenda ngue hĩnte dũ mũui ya. Porque nuyã, man'na tãtetho dũ mũui ngue dã pacã'a mã Hmũ Jesucristo ya. A nuyã, nu te gãtho nmĩ nnõxã m'met'o, dí ɛngã p'ũ'a ya ngue dí tenna Cristo. ⁹ Hõndra Cristo dí nnõxã ya ngue bi yangũ. Ya hĩnga gue'a ngue gã ɔt'a'a te rã nho mmamp'ũ ja ra ley ca yò judio ngue gdã nyanya. Sinoque bi hogagũ mã ts'oqui Oja ngue dã ɛc'ɛi rã Cristo. Porque Oja dí hojpi te'o ngue ɛc'ɛi'a. ¹⁰ A nu'a dí nnegã ya, ngue gã pađĩ xanho rã Cristo. Dí nne dí 'dacã'a rã ts'edi Oja bi 'yũ'mò mĩ bennate rã Cristo. Janangue tengutho rã Cristo ngue bi tho, xquet'a 'nɛquĩ dí ɛmma te ya, madague'a ngue gã tũ. ¹¹ Dí nne ngue 'nɛquĩ gã bennate 'mò bi bennate yò ânima.

¹² Di 'betho gã ɔt'a te gãtho ja ngue gdã n'yogã. Hĩngue masque sã gã ɛnã ngue ya hĩnte dí 'bedi. A nuyã, dadi ja ndummui ngue xamhmatho gã sudi gã ɔt'a'a te i zongagũ rã Cristo ngue gã ɔt'e. ¹³ Ague mã zi cu'ahũ, hĩndi nne gã mma ngue gã ɛna ya gã xanho te nnã 'yo. Pɛ hõnda n'na rã hya ja ngue gã ɔtya. Nu te xã thoguĩ, ya dã gop'ũ'a ya. Nu rã pa dũ ma p'ũya, mã gã ja ndummui gã ɔt'a te ja ngue gã ɔt'e. ¹⁴ Nu'mò bi zudi ngue gãtho gã ɔt'a te i zongagũ Oja ngue gã ɔt'e, hĩnte dí 'bedi, nup'ũ mahets'i dũ n'najhmã nzãbi ngue ya mã n'yo'be rã Cristo.

¹⁵ Gãthogahũ ngue ya bi dũmma mmũihũ xanho hanja nã mã nt'ɛc'ɛihũ i ja, a nuyã, mã gã homhmũ ya ngue man'na man'na di zã gã n'yo manhohũ. Pɛ nu te'o ɛnã ngue ya hĩnte dí 'bedi, ɛnã ngue ya gã ɔt'a te nnep'a Oja ngue dã 'yòt'e, Oja dã xojpã rá mmũi rã

ja'ĩ ngue dã bađĩ ngue hĩnga gue'a te ɔt'e. ¹⁶ Nu'a te gãma hyã dí tĩmhũ ya, gue'a ja ngue gã ɔthũ'a.

¹⁷ Ague mã zi cu'ahũ, para ngue gui pađĩ te i ja ngue gdĩ n'yohũ, tengutho gã nũhũ ngue dí ɔt'a, dã gue'a gui 'yòthũ'a ya. Ya guĩ nũhũ te gã 'yo yò ja'ĩ nuyã ɔt'e tengutho dí ɔt'a. ¹⁸ Ya xangu yò nmĩdĩ xtã xi'ahũ nã rã hya hõnga mmangã ya. 'Nɛ conmã guidã nnã xi'ahũ ngue 'yop'ũ xangu yò ja'ĩ nu'ũ i mma ngue hĩnte dũ mũui'a i dũ p'ũ ja rã pont'i rã Cristo. ¹⁹ Nu'a ja ngue dã thoya yò ja'ĩ ya, dũ m'medi. Guehya hĩngũ so yò mmũi Oja ya, sinoque hõnt'a te yò pãhãse so yò mmũi. Nu'mò bi 'yõtra nts'o ja ua ja rã xĩmhã, gue ɛmma gue di 'yɛxtho, 'be xĩngũ pɛs'yò sã. ²⁰ Pɛ nujũ, dyò mmɛngũhũ p'ũ mahets'i. 'Nɛ dí tømhmũ ngue ja di 'yɛp'ũ nã rã Hmũ Jesucristo mã Yantehũ. ²¹ Nunã, di pãrca mã do'yohũ porque nuyã hĩngũ nza-quigahũ ya. Di japi ngue dã gohĩ tengutho rá do'yo ngue mağuesɛ. I ja rá ts'edi ngue nu te dũ manda dũ nja, gue'a dũ nja'a.

4

¹ Ague mã zimmadi cu'ahũ, janjuani ngue dũ nne gã nnu'ahũ. Janjuani ngue dadi johya conã ngue'ahũ. A nuyã, dí xi'ahũ ngue 'yogũ hehmũ nã rã Hmũ Jesucristo.

² Nuna rã Evodia, conã Sintique, dí àpra mate ngue 'yo dadi nsũ, dã 'yòt'e ngue dũ ncu ngue ɛc'ɛi rã Cristo. ³ A nu'ĩ mã mmĩmmɛfiui, dí ã'i rã mate ngue guĩ nnu ha gdĩ japra hya dí nxihya mã zi cuhũ yò xisu dũ nsũ. Nuyã yò xisu ya, guehya bi mãxcagũ m'met'o p'ũ ha dã mangã ra hoga 'da'yo hya. 'Nɛ xquet'a bi mãxcagũ rã Clemente con mĩ'da mã cu bi mãxqui ngue bi manna hya. Nu yò thũhũ ya yò ja'ĩ ya, i nt'ot'i p'ũ ja rã libro nt'ot'i yò thũhũ yò ja'ĩ nuyã dũ nthɛui rã 'da'yo te.

⁴ Zant'a damĩ johya ngue guĩ n'yohũ rã Hmũ Jesús. Dadi yopra hya dí xi'ahũ, damĩ johyaha.

⁵ Nu'a te rã nho gnĩ 'yohũ, damĩ 'yũthũ yò ja'ĩ 'bũp'ũ guĩ 'bũhmũ ngue gyò hoja'ihũ. Nu'a rã Hmũ, ya hĩmma ya'atho dã ɛcua'a. ⁶ Nu'mò ja te guĩ ɛmphiũ, 'yo dí su nĩ mmũihũ. 'Yãphũ Oja ngue dã mãxahũ 'mò te guĩ thohmũ. 'Nɛ damĩ bɛmhũ ngue xandõngu te ja ngue gdi ja mammadĩhũ Oja. ⁷ Nu'mò guĩ 'yòthũ nã rã hya dí xi'ahũ ya, Oja dã hyũt'a nĩ mmũihũ. Nu'a dí hyũ nĩ mmũihũ p'ũya, mã dãtho ngue nthũmmũ xandõnho, hĩnga ngu'a rã hya ga ya yò ja'ĩ ngue ɛmbi nthũmmũ. Ya hĩnũ mantho te dã zũ nĩ mmũihũ ngue'mò ya guĩ n'yohũ rã Jesucristo.

⁸ Ague mā zi cū'ahū, ya rā nzeꝑguitho nā ra hyā dí xi'ahū ya. Dā zo nī mmāihū ya yø hyā majuanī. Guehya yø hyā bá n'yoi rā respeto. Guehya yø hyā njuantho ya. Guehya yø hyā hīn temā ts'omhyā bá n'yoi. Guehya yø hyā ngue māhotho dā zo nī mmāihū. ⁹ Nu'a rā hyā dá xān'nahū, gue'a gui 'yøthū'a. Ya guí nnuhū te dá øt'a, dā ngut'a gui 'yøthū ya. Nu'mø gui 'yøthū'a ya, Oja dā hyut'a nī mmāihū.

¹⁰ Dadi johyagā 'nē dadi ja māmādi Oja ngue ya gā bēnīhū māhōn'a 'nē gādi zēcju te dí honī. Dí pacā ngue hīn gādi pumbēnīhū, pē mām'met'o hīmmī sāp'ū guí zēcju 'mø. ¹¹ Nugā hīn dadi 'mø hīngūi fāxchāhū. Dadi johyatho hōnt'a ts'ū te nnā 'būi. ¹² Dí pādi te nnā tho 'mø dí hyoya, xīndī pā 'mø ngue ja te gā si. Dadi johyatho 'mø dí nīya, ogue dí tū mānthūhū. Ngūtho dadi johya gue'mø mbonguitho ogue hīngūi ts'ū te gā honī. ¹³ Hōnt'a ts'ū tengue gā thogui, hīndī sū, porque rā Cristo di hacra ts'edi.

¹⁴ Xānho te guí ørcāhū ngue guí fāxchāhū 'mø te dí hongā. ¹⁵ Nu'ahū, gyø mmēngūhū p'ū ja rā hīnī Filipos, nu'mø rā mēdi dāmbā māngā rā hyā p'ū Macedonia ja nī hāihū, mā thocā p'ūya ngue dānī mpagā mān'na nguadi, hōn'atho gā fāxchāhū'a te dí honī. ¹⁶ Nu'mø tobe dāmbī 'būtā p'ū ja rā hīnī Tesalónica, nyo ndī, nhyū ndī gā penngāhū rā mēnyū gā si 'mø hīn'yū te gā honī. ¹⁷ Hīnga hōntho dadi johyagā ngue gādi 'dacju te dí si, sinoque dadi johyagā ngue nu te guí ørcāhū, gue'a mān'na dī nu māho'ahū Oja'a. ¹⁸ Nu'a te rā mēnyū guā penhna ngue bá hā rā Epafrodito ngue bi 'daqui, nugā dá hānī. A nūya mbonguitho te dí honya. Nūnā rā mēnyū nā, cohi como tengutho rā bopo ūsyø ja'ī 'mø øtra 'bøt'e, māzi hotho gā yūnī. 'Nē j nnu māho Oja. ¹⁹ Nu'a mā Ojahū, dī mfāxte ngue di 'da'ahū te gā gādi 'bēhmū. Porque hīn'yū p'ū rā nzeꝑgui i ja rā njapi dī unūi to n'yoi rā Jesucristo. ²⁰ Para zāntho gā españū Oja mā Papāhū. Dā ngut'atho.

²¹ Dí pēnnabāi rā nzengua te'o gātho ya n'yoi rā Jesucristo. Nūya mā cūhū 'būcua dí 'būi, xquet'a pēn'nahū rā nzengua. ²² Gātho ya yø ja'ī 'būcua ngue ya yø ja'ī Oja di zengua'ahū. Dā guehya 'da yø 'yēc'ēi 'būp'ū ja rā ngu rā dāst'abi Roma pēnhmā nzaqui rā hyā ngue di zengua'ahū.

²³ Nūnā mā Hmūhū Jesucristo di japi gātho'ahū. Dā ngut'a tho.

Colosenses Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba yø 'yεc'εi Colosas.

1 Nugá drá Pablo, Oja bi 'yεxqui ngue drá representantegá ra Jesucristo. Co 'nehna ma zi cuhu ra Timoteo ² dadi zenguagá'be'u to gátho ya o rá 'ye Oja rá m'map'u ja ra hniú Colosas. Gue'e ma zi cu'ahú ngue guí εc'εihú ra Jesucristo. Dí nne ngue nuna Oja ma Papáhu di jap'ahú 'ne dá hyut'a ní mmúihú.

3 Nuna Oja, guehna rá Papá ma Hmúhu Jesucristo. Guehna zant'a dadi ja mammađi 'mó dá mat'Oja conná ngue'ahú na. ⁴ Porque di ócá te ja ní nt'εc'εihú ngue rá Jesucristo. 'Nε di óde ngue majuaní gadi mahmu to gátho ya o rá 'ye Oja. ⁵ Xquet'a dadi ja mammađi Oja ngue'a te gá ra nho ya xpá nzánni di 'da'ahú p'u mahets'i. Ya guí pahmu ngue Oja di 'da'ahú ra nho, porque guehna ra hya n'youi rá hoga 'da'yo hya bi si'ahú na. A nuna ra hya bi si'ahú, majuaní na. ⁶ Pe hinga høn'athohú bi si'ahú ná ra hya na, sinoque ma'yoni ra hya ndap'u bi zá rá nguní nximhái. A nuyá, ndap'u bi zá, man'na man'na ní 'yεc'εi'ho ra hya yø ja'i. 'Nε man'na ní xohyø n'yomfεni yø ja'i ndana ra nho dá n'yo. Porque nuyá, ndap'u bi zá njap'u tengutho'a te bi njap'u guí 'bahmu astá guehyø pa xcá 'yøhmú ná ra hya ná. Ja bá tump'u ní mmúihú ngue majuaní ja rá mate Oja. ⁷ Nuna ma zi cuhú ra Epafras bi xán'nahú ná ra hya ná. Xquet'a ørpabi rá 'befi ra Cristo tengutho di øt'a. Nuna ra Epafras di mpefi xanho p'u ha guí 'bahmu ngue manna hya, tengutho 'mó gdi 'bucá p'u. ⁸ Nuna rá Epafras, guehna bi xiqui hanja'a te øt'ahú ra Espiritu Santo ngue gadi mmahmu n'na ngu n'na'ahú.

9 Astá guehra pa xtá ócá ná ra hya naya, hĩndi sáya dí mmat'Oja conná ngue'ahú. Dí ápa Oja ngue da 'yøt'e ngue guí pahmu xanho'a te gá nne Oja guí 'yøthu. Dá xoc'a ní n'yomfεni'hu ngue man'na gdi pahmu'a te rá nho ja ngue gdi n'yohú. ¹⁰ Porque dí nnegá ngue guí n'yohú tengutho nne Oja gdi n'yohú. Nu'mø ngu'a guí 'yøthu ya, nuna Oja zant'a jampáhá conná ngue'ahú. Dí nnegá ya ngue nuna te gá guí 'yøthu, gá da gue'a te xanho guí 'yøthu. Dí nne ngue man'na man'na gdi mbenthú Oja. ¹¹ Nuna Oja jase rá ts'edi, guehna di ápi ngue di 'da'ahú rá ts'edi nuna guí homhmú ngue dá zap'u guí sethú'a te gá rá n'u guí thohmu. Zant'a guí johya thohú. ¹² Dí nne ngue guí ja mammađihú Oja, nuna rá Papá ra

Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue di tocagahú ná te gá di unnbú mahets'i'hu yø ja'i ya o rá 'ye. ¹³ Nuna guehna há jagahú p'u ja rá ts'edi ra zithú madi mandagahú ná. Bi 'yøt'e ngue go dá εc'εihú'a te rá hya di manda rá Ts'ant'ú Oja. Nuna Oja εmmeđi di ma'a rá Ts'ant'ú. ¹⁴ 'Nε guehna rá Ts'ant'ú Oja bi gurca má ts'oquihú. Janangue ya bi punnga má ts'oquihú.

15 Nuna Oja, hĩnjongui nnu ná. Pe conná guehra Jesucristo ya fá Oja ya, porque 'da'igu'u. Nuna rá Jesucristo, guehna maguesε ná ngue'a te gátho i ja. ¹⁶ Conná guehra Jesucristo i ja ya yø cosa bi hogui, tengutho bi ja mahets'i 'ne'a te gá ja ua ja ra ximhái. Guehya yø cosa dí nnuhu ngue ja, co 'ne'u yø cosa ngue hĩndi nnuhu. Conná ngue'a, 'bu'u to ja yø ts'edi, 'ne 'bu'u to t'εc'εi, 'ne 'bu'u yø ts'ut'abi, 'ne 'bu'u to gátho yø hmu. Porque rá Cristo go bá sánni te gátho ja'a, 'ne go gue'a di manda gátho yø cosa'a. ¹⁷ Nuna rá Cristo, ya mi 'bu'mø tobe hĩmmi ja'a te ja ya. Pe nu te di nnuhu ngue ja ya, go gue'a øt'a ya ngue di sigue jatho yø cosa i ja. ¹⁸ A nuyá, nuna rá Cristo guehna 'bet'o ná ngue gátho yø 'yεc'εi 'bui, tengutho rá ya rá ja'i, gue'a 'bet'o'a ngue di mandabi gá rá do'yo ra ja'i. A nuna rá Cristo, guehna di unna 'da'yo te'u to gá εc'εi ná. 'Nε go 'bet'o ná ngue'u to di bεnnate p'u ha dá nt'águi. Janangue nuna rá Cristo, guehna maguesε ná ngue'a te gátho i ja. ¹⁹ Oja bi ne ngue tengutho'a, xquet'a njarbutho rá Cristo ya. ²⁰ Oja bi ne ngue conná Cristo dá zá di mpenhui Oja yø ja'i 'bucua ja rá hái co 'ne'u bi 'bu mahets'i. Dí nhojpauí Oja rángue bi dũ p'u ja rá pont'í ra Cristo.

²¹ Nu'mø yø pa xa thogui, gmí nnu 'dan'yohú Oja p'u ja ní mmúihú. Maní nsúihú ná, porque gá rá nts'o gmaní n'yohú. Pe ya bi ne Oja ngue dá n'amigohú. ²² Ra Cristo bi n'uni bi tho, n'namhna ngue di hoga má ts'oquihú. Janangue nu'mø ya gdi 'bahmu p'u ja rá hmi rá dá Oja, ya hĩn temá nts'o di nεqui p'u ja má mmúihú. Ya hĩn temá hya dá thĩngahú. ²³ Pe jatho ga hahú rá ts'edi ngue di nda má nt'εc'εihú i ja. 'Nε 'yo guí yobεni'hu guehna rá hoga 'da'yo hya bi si'ahú. 'Nε guehna rá hya i hma gá rá nguní nximhái ná. Nugá drá Pablo xquet'a guehna rá hya dí mmangá p'u 'bahyø ja'i naya.

²⁴ A nuyá, dadi johyagá ngue dí sägá ra n'u conná ngue'ahú. Porque ya di thocá ra n'u ja ngue ga thogui, tengutho rá Cristo bi zá ra n'u conná ngue'u yø ja'i bi 'yεc'εi. ²⁵ Nuna Oja bi 'dacá rá 'befi ngue ga fáxahú co gátho m'í da yø 'yεc'εi. Janangue nuyá, gá dí mmangá'a te gáma hya n'youi rá hya Oja. ²⁶ Nuna rá hya dí mmangá, hĩmmi fá'mø yø

pa xá thogui, asta ja nuya, ja bi fahya. A nu'u yø nyogui ja'i xa m'mai, himbi bahna ra hya na. Pe nuya, nuna Oja bi japi ngue bi ba'u yø ja'i ya o rá 'ye ya. ²⁷ Oja bi 'yøt'e ngue da fadi hangu gangu ra nho di unyo ja'i hingyo judio. Guehna ra hya naya ngue ya gui n'yohu ra Cristo. A nuyá, ngue ya gui n'yohu ra Cristo, ya tinni mmuihu xandõho ngue majuani di n'na'ahu ra nho p'u mahets'i.

²⁸ Nuna ra Cristo di mmangáhe. Dadi consejhe gátho yø ja'i. Di xännbáhe ra hya gátho yø ja'i, n'namhma ngue da badi xanho hanja ra hya. Di nnegáhe ngue nu'u yø ja'i ya n'youi ra Cristo, gátho ra nho da n'yo n'namhma ngue da nu manho Oja. ²⁹ Guehna ngue nná ho ma mmai dadi mpefi. Porque di hacra ts'edi ra Cristo ngue ga mpefi ga mmaná hya.

2

¹ Di nnegá gui pahmu ngue mathoguitho di hogá ma mmai di mmát'Oja conná ngue'ahu. 'Né di mmát'Oja conná ngue'u yø 'yéc'ei rá m'map'u ja ra hñinjí Laodicea. 'Né di mmarpabi Oja gátho m'ida yø 'yéc'ei hñinjam'mø xa nnuquí. ² Di nnegá ngue gui hatra ts'edi ni mmuihu ngue xøgue da 'da'igu gui mma n'na ngu n'na'ahu. 'Né di nnegá ngue hinguí nyobenihu, gui pahmu xandõho hanja na ra Cristo. Nuna Oja, go øt'a ngue fadi xanho hanja'a ra Cristo. ³ Nuna ra Cristo, guesna da xoga ma n'yomfënihu na ngue da dñnma mmuihu hanja na ra hya tate di muui.

⁴ Di xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue hñinonda hyar'ma hya'ahu. Porque 'buhyo ja'i ngue mahotho ga ngacyø hya mma ngue ga nháte. ⁵ Nugá hinga 'dap'u di 'buhmu ya, pe høn'atho di mbën'ahu. 'Né hu ma mmuigá 'mø di øde ngue da xandõho ni n'yomfënihu, porque gui hahu ra ts'edi gui ec'ei hu ra Cristo.

⁶ Nu'mø mambá fadi gá 'yéc'ei hu ra Jesucristo, gá 'yøt'e ngue ni Hmuhu na. A nuyá, nuna ra Cristo gá 'yøt'e ngue ni Hmuhu, hont'a zant'a da 'yo ni mmuihu na ya. ⁷ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui hyehmu p'u ra Cristo. Gá 'buhmu conná ngue'a. Di ndu ni nt'ec'ei hu co nuna ra hya bi san'nahu. Gui ja ndummai gui ja mamnadihu Oja.

⁸ Dami mfähmu xandõho. 'Yo toni ja'i dadi ts'on'na ni nt'ec'ei hu, sä da 'yena ngue da xän'nahu yø hya ngue yø mfaðise yø ja'i, 'né hñnda gue'a ra hya bi nxännbáte ra Cristo da xän'nahu. Guehya yø hyáte ya, himma juani te i mma. Gue'a te yø mfaði yø ja'i ua ja ra ximhäi i mmanya. Gue'u yø hya xa nja manjam'mø i mma.

⁹ Ra Cristo bi hnu ngue bi nja'i na, pe hñnte di 'bedi ngue rá ts'edi Oja. ¹⁰ Ya di n'yohu ra Cristo ya, ya hñnte man'na di 'bedi. Guehna 'bet'o naya ngue'u to gátho ja yø ts'edi. ¹¹ A nuyá, ngue ya ni n'yohu ra Cristo, ya bi mepya'ahu. Pe gue himma xøts'etho bi mepya'ahu tengutho øtyø judio. Sinoque nuna ra hmepya bi ja'ahu, bi hycra nts'o mi ja ni n'yomfënihu. ¹² Nu'mø gmi nxixyahu, gá 'yø'ni güendahu ngue ya bi zep'u ra nts'o gmaní n'yohu m'met'o. Gui øthu ra güenda ngue 'darbu bi t'ac'ahu ra Cristo. 'Né gá 'yéc'ei hu ngue ja ra ts'edi Oja ngue bi japi bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Gá 'yøthu ra güenda ngue 'dap'u gá bennatehu ra Cristo, gá pahmu ngue ya ma'da'yo gá m'mahmu mahøn'a. ¹³ A nu'mø man'na ra pa, gátho yø ja'i hingyo judio, ma hñn'yu ra 'da'yo te porque himmi pa'a rá 'yu Oja, gá ra nts'o maní n'yo. Pe nuyá, bi 'yøt'Oja ngue gá nthehu ra 'da'yo te conná guehra Cristo. Nu'a te ma ts'oquihu mi ja, ya gá bi punngahu Oja. ¹⁴ Mi ja ma ts'oquihu ngue xtá festhohu rá ley Oja. Pe nuna Oja, ya bi hoga ma ts'oquihu ngue bi du p'u ja ra pont'i ra Cristo. ¹⁵ Nu'mø mi du p'u ja ra pont'i ra Cristo, bi 'yemba häi rá hya'a ra hmu ua ja ra ximhäi, porque nu'u mama daxquibi, gá bi ma häi. Xøgue hñnte ngue bi 'berpa yø sä porque bi dapi gátho.

¹⁶ Janangue nuya yø ja'i embi ngue hinguí ho te gui sihu, 'yo gui ec'ei hu te mmanya. 'Yo gui ec'ei hu 'mø da 'yembi ngue jatho gui suphu ra ngo, ogue gui suphu ra t'usna, ogue da 'yembi ngue jatho gui suphu ra pa ngue ra ts'aya. ¹⁷ Nuya yø hya ya, guehya mi ja ts'editho ngue di nja hante ngue da ehra Cristo. Pe nuyá, ngue ya bá ehra Cristo, ya hñn'na ya. ¹⁸ 'Yo gui ec'ei hu 'mø da 'yeh'ahu ngue ra ts'oqui gui 'yøthu 'mø hinguí thannehu yø anxé Oja tengutho øt'u. Embi ngue di 'yexra ja'i nu'a hinguí nne da 'yøt'e tengutho ga 'yo'u. 'Né guehya yø ja'i mmanya ngue ja yø mfaði, ena ngue nnu yø cosa nu'u hñnjongui nnu. Pe di nequí ngue guehya yø ja'i di 'yets'i, porque ena ngue pase, guehya yø ja'i hñnte di muui te mmanya. ¹⁹ Guehya yø ja'i xa hyep'u ra Cristo ya. Conque hønse ra Cristo 'bet'o ngue gátho yø 'yéc'ei. 'Né guehna ra Cristo faxyø 'yéc'ei, porque gue'u yø 'yéc'ei nnøpe ngue rá do'yo. 'Né guehna di 'dacju ra ts'edi ngue ga n'yohu xanho na, tengutho nnecehu Oja ngue gdá n'yohu.

²⁰ Dami 'yø'ni güendahu ngue nu'mø mi du ra Cristo, xquet'a 'né'ahu ya gá tuhu, ya bi zep'u'a te yø ts'ännise yø ja'i ua ja ra ximhäi. Pe, ¿hanja ngue gui emhu ngue ni mantho ja ts'edi ya yø hya ya? Porque tobe gui nne

gui siguetho gui 'yøthw'a te gā 'yo yø ja'j.
 21 Nuya embi ngue hingui sã da ts'i 'da yø cosa. Ëm'mò bi nya: "Yo gui nne ngue gui sã, asta 'yo gui thãdi", i Ëna. 22 Pë gãtho yø cosa i ja, xanho ngue dã ts'i, 'në nu'a te si ra ja'j, i thotho. Janangue nu'a te ra hya xãnbate ya yø ja'j ya, yø hyase. 23 Majuanj ngue nuya yø ja'j mmanya yø hya ya, Ëna xø yø bãmhya p'w gui nëqwi. Porque ëna ngue xãnbate'a te n'j 'yup'w ngue di 'yøtyø ndanne yø ja'j. 'Në xãn'nahw ngue gui 'yøt'e ngue hinte gadi muhw. 'Në xãn'nahw ngue gui sammj xandønho'a te rá páhã n'j do'yohu. Pë hinte di muui ya yø hya nna, porque hingui hajpabi'a te rá ts'on'yomfëni jap'w ja rá mmui ra ja'j.

3

1 Dami 'yø'nj güendahw ngue nu'mø mj bënnatë rá Cristo, xquet'a 'në'ahw ya gá bënnatëh. Janangue nu te gdi 'bãhmw ya, 'yø'nj güenda ngue tengutho 'mø ya gdi 'bãhmw p'w mahëts'i bí 'bãhrã Cristo ja rá n'yëi Oja. 2 Mã dãtho dã zo n'j mmuihw'w yø cosa bí ja mahëts'i. Hinga gue'w yø cosa ja ua ja rá hãi gui 'yëmphw ngue mã dãtho di muui. 3 A nuyá, ngue gui n'yohw rá Cristo ya, ya hingui ja ngue gdi 'bãhmw tengutho gmanj 'bãhmw m'mët'o. Nunã rá Cristo, i n'youi nã Oja rá Papá, 'në guehna fãt'a n'j tehã naya. 4 Nunã rá Cristo rá mmëti mã tehã. Nu'mø bá ëp'w nã, ya dã hnu ngue tate ja rá ts'edi. 'Në xquet'a 'nëcju dã hnu ngue ya man'yohw nã.

5 Janangue nuyá, nu'a te gã ra ts'on'yomfëni ja ua ja rá ximhäi, dami hyëhmw p'w'a. 'Yo gui 'yots'om'mãihw. 'Yo temã nts'o gui øthw. 'Yo di so n'j mmuihw rá nts'o. Nu te gui pëshw, 'yo gui nnehw ngue man'na man'na di nxandj. Porque nuya yø ja'j ngue njap'w, gue'a te pëts'i thanne, hinga gue'a Oja n'j ma yø mmui ngue thanne. 6 Nuya yø ja'j njap'w, guehya fëspatho rá hya Oja ya. Janangue guehya dã japra castigo Oja ya. 7 Da gue'ahw 'mø yø pa xa thogui, xquet'a xcã njahw p'wya ngue gmj fëspathohw rá hya Oja.

8 Pë nu rá pa ja p'wya, dami hyëhmw p'w gãtho ya yø hya ga xi'ahw ya: 'yo gyø cuëhw, 'yo høndra njunt'j gui nnehw, 'yo gyø zatehw, 'yo gyø nequishihw, 'yo gyø ya mãnts'ohw, 9 'yo gadi nhyät'i n'na ngu n'na'ahw. Nu'a te gmanj n'yohw m'mët'o, ya bi mpãdi. 10 A nuyá, ya bi gom'da'yo n'j n'yomfënihw ya. A nunã Oja, dã zã da 'yøt'e ngue man'na man'na gdi pahmw nã. 'Në dã 'yøt'e ngue nu'a te nne Oja gdi n'yohw, hont'a hont'a dã zo n'j mmuihw'a. 11 A nuyá, ya hindj mporta ngue'mø rá judio ogue hingra judio

ya, mhmeppya ogue hinga mhmeppya rá ja'j ya, ra 'dan'yo ja'j ogue rá ja'j hin'yu rá mfadi, 'bãhrã hmü ogue hinjo'o rá hmü. A nuyá, nunã mã datho ngue di mporta ya, guehna ngue dã t'ëc'ëi rá Cristo. Porque rá Cristo, guehna n'youi gãtho yø ja'j ëc'ëi nã.

12 Nunã Oja di ma'ahw 'në bá huan'nahw ngue gui sohw rá 'yë. O gadi 'yëxhw ya, sinoque di nja n'j nhuecatehw. Di nja n'j yemmuihw. Dami 'yørpã rá nho n'j mmj'ëihw. Nu'mø te si'ahw, dami sëthw. 13 Dami seti te gadi n'yørpe n'na ngu n'na'ahw. Nu'mø ja te gni njunthw, dami mpunnb n'na ngu n'na'ahw. Tengutho rá Cristo bi pun'nahw, dami njathw p'wya ngue gui mpunnbahw. 14 Nunã mã dãtho i ja ngue gui 'yøthw ya, guehna ngue gui mahnj mmj'ëiui n'na ngu n'na'ahw. Gue'a di zã gui 'yøthw'a te gã dadi 'bëp'ahw gui 'yøthw'a p'wya. 15 Nunã Oja, bi 'yøt'e ngue xøgue ëntho n'na nc'ëitho ja gãtho yø 'yëc'ëi. 'Në bi zon'nahw Oja ngue hingui nnu 'dan'yo n'na ngu n'na'ahw. A nuyá, gui ja ndummi ngue mamj ts'omhmw nã rá hya i zon'nahw Oja. Zant'a gui ja mammadihw Oja.

16 Nunã rá hya rá Cristo hønã dã 'yo n'j mmuihw xandønho nã. Nu'mø gui xãnbatehw rá hya, dami padj ha gdi japw rá hya gui mmamhmw. Dami ja mammadihw Oja co gãtho n'j mmuihw mente gui turpahw yø salmo 'nëhyø alabansa. 17 Nu'mø ja te gui øthw, ogue ha gui yathohw, dami 'yøthw para ngue di t'ëspabi mã Hmühw Jesucristo. Rãngue gui ëc'ëihw rá Cristo, nunã Oja mã Papáhw dã 'yø'mø gã zohmw. Janangue nuyá, gui ja mammadihw Oja ya ngue'a te gã ørcãhw.

18 Ague gyø xisuhw, dami 'yëc'ëi n'j dãmmehw. Guehna rá nsãui dã 'yøt'e te'o ngue ya ëc'ëi rá Hmü Jesús.

19 Ague n'yø'ahw, dami mahnj xisuhw. Mahotho gdi zohmw, 'yo høndra sui gui nnehw.

20 Ague gyø basihw, nu'mø nzo'i n'j papá ogue n'j mamá, dami 'yëc'ëihw. Porque gue'a di ho rá Hmü Jesús ngue gui 'yøhmw rá hya 'mø ts'o'ahw.

21 Ague gyø papáhw, nu'mø gui nzohnj basihw, dami hyonnbi ha hindj mbøcue n'j basihw, n'namhmã ngue hindã gohyø mmui.

22 Ague gyø hmjuihw, dami 'yøt'e te gã di 'bëp'a n'j hmü gui 'yøthw. 'Yo gui øthw tengutho øtyø ja'j ngue høn'mø nnu yø hmü di mpefi, høntho nne ngue dã hnu manho. Rãngue gui nnu mansuhw Oja, nu te gui pëhmw, co gãtho n'j mmui gdi 'yøthw rá 'bëfi. 23 Nu'mø ja te gui pëhmw, dami ne ngue co n'na rá páhãtho gdi 'yøthw rá 'bëfi. Gui 'yø'nj güendahw ngue tengutho 'mø gdi ørpahw rá 'bëfi rá Hmü Jesús. Hingue masque gui

'yemhmu ngue ra ja'itho gui orpahu ra 'befi.
²⁴ Ya gui pahmu ngue nuna ma Hmuhu Jesu-
 cristo go da gut'ahu na co nu'a te ga ra nho di
 'da'ahu m'mefa. Porque guehna ma Hmuhu
 Jesucristo di mandagahu ya. ²⁵ Pe nu ra ja'i
 xants'o te ot'e, ra castigo ra njut'i. Porque
 gatho yø ja'i, nu te ga xa 'yøt'e, gue'a ra njut'i
 di nja'a.

4

¹ Ague gyø hmuhu, nu'a ni 'yup'u gui
 'yøp'a ni hmiqiuhu, gue'a gui 'yøth'u, 'yo
 mathoguiho gadi amhmu. Dami pahmu
 ngue xquet'a bi 'bøhni hmuhu mahets'i 'ne
 nuutho te gui orpa ni hmiqiuhu.

² Gui hya ra ts'edi ngue njandyatho
 gui mat'Ojahu. Hinha ra nzeGui gui ja
 mammadihu Oja. ³ Nu'mø ga mat'Ojahu,
 xquet'a 'necã dami marcahu Oja, n'namhma
 ngue nuna Oja da nu ha di japi haru da zã
 ga mmangã na ra hya na. Porque yø ja'i
 tobe hingui padi hanja'a ra hya ngue ra
 Cristo. A nuyã, ya di ofãdi guehna ra hya di
 mmangã. ⁴ Dami marcahu Oja n'namhma
 ngue Oja da xãnguui ha gdã japra hya ga
 mma. Porque nu'mø dã mangã na ra hya
 na, mahyonitho ngue da 'yo ni 'yu ra hya.

⁵ Nup'u 'bahyø ja'i hingyø 'yec'ei, dami
 mportahu xanho. 'Ne dami hyonj ha gdi
 xihmu ra hya yø ja'i. 'Yo gadi 'bethu ra ora.
⁶ Nup'u haru gui yahu, dami nehu ngue ga
 ra hoga hya gdi nyahu, mahotho da nt'øde
 ra hya gdi nyahu. I jatho ngue ya gdi padi
 ha gdi japhu ra hya gui xihmu n'na ngu n'na
 yø ja'i.

⁷ Nuna ma zi cuhu ra Tiquico hingui
 hegagui, i faxqui xanho. Porque 'dap'u di
 'yo'be ngue di orpa'be ra 'befi ra Hmu Jesús.
 Nu te di ot'a ua ya, go danj xi'ahu p'u na ra
 Tiquico 'mø bi map'u. ⁸ Guehna nnã et'a p'u
 ha gui 'bøhmu naya, para ngue gui pahmu
 te di ot'ãhe ua. Go da hyut'a ni mmũhu na.
⁹ Da me na ma zi cuhu ra Onésimo, xquet'a
 'nehna hingui hehra hya na. Guehna n'na
 nc'ei ni mmenguhu na. Nuyã p'uya, go da
 xi'ahu temã hya ja ua ya.

¹⁰ Nuna ra Aristarco 'dau di ofãdigã'be, di
 zengua'ahu. Da guehna ra Marco ra primo
 ra Bernabé, xquet'a di zengua'ahu. Ya xtã
 pen'nahu p'u ra hya ngue nuna ra Marco 'mø
 bi zomp'u gui 'bøhmu, dami umhu xanho ra
 ts'ãya. ¹¹ Xquet'a di zengua'ahu na ra Jesús
 i Justo. Nu gatho yø judio ngue ya ec'ei ra
 Jesucristo ua ja ra hñini, høndya hyu nc'ei
 pønj ngue nne da mãxqui ngue ra 'befi Oja ya.
 A nuyã, guehya hurcagui ma mmaigã ya.

¹² Nuna ra Epafra ni mmenguhu xquet'a
 di zengua'ahu na. Pe xquet'a orpabi ra
 'befi ra Cristo na. Nu'mø ngue bi mat'Oja

na, janjuani ngue aprã mate Oja connã
 ngue'ahu. Nnepe ngue di ndu xanho ni
 nt'ec'ei hu, n'namhma ngue gui ja ndummi
 gui 'yøth'u gatho'a te ra pãhã Oja, hñte di
 m'medi. ¹³ Nuna ra Epafra, dadi jagã
 majuanj ngue mathoguiho ho ra mmi
 ngue mmat'Oja connã ngue'ahu na, dague'u
 yø ja'i ra m'map'u ja ra hñini Laodicea, co
 'ne'u ra m'map'u ja ra hñini Hierápolis. Gã
 mmarpabi Oja. ¹⁴ Xquet'a di zengua'ahu na
 ma zi cuhu ra Lucas, nuna ra médico. 'Nehna
 ma zi cuhu ra Demas, xquet'a di zengua'ahu.
¹⁵ Nugã drã Pablo, di pennbabi ra
 nzengua'u ma zi cuhu ra m'map'u ja ra hñini
 Laodicea. Xquet'a dadi zengua'a ra Ninfas
 co 'ne'u yø 'yec'ei di mpeti p'u ja ra ngu na
 p'uya.

¹⁶ Nu'mø ya bi hnu na ra carta ja ua p'u
 gui 'bøhmu, dami thocju ra carta, di map'u
 ha di mpeti yø 'yec'ei p'u ja ra hñini Laodicea
 ngue da hnu. Xquet'a nuna ra carta ga
 pennbagã'u yø mmengu Laodicea, xquet'a
 di thoqui, di map'u gui 'bøhmu ngue gui
 nuhu temã hya nt'ot'i. ¹⁷ Nuna ra hya ja ua,
 dami xihma zi cuhu ra Arquipo, gui 'yembj:
 "Dami 'yøt'e gatho'a te ra 'befi bi 'da'ra Hmu
 Jesús, 'yo te dadi 'bedi", gui 'yembj.

¹⁸ Nugã drã Pablo, nuna ra nzengua ja ua
 dã otra letra conma 'ye. O gadi pumbenju
 ngue di ofãdi. Da ne Oja ngue di jap'ahu. Da
 ngut'atho.

1 Tesalonicenses Ja ua rá mudi rá carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēmba yø 'yɛc'ɛi Tesalónica.

1 Nuga drá Pablo, conná Silvano 'nɛhra Timoteo, daði zenguagáhe'u ma zi cuhu rá m'map'u ja rá hñini Tesalónica. Nu'áhu, guí n'yohu Oja má Papáhu co 'nɛhna má Hmuhu Jesucristo guí n'yohu. Dí nnegáhe ngue gue-hya di jap'áhu ya, 'nɛ dá hyut'a ni mmáihu.

2 Zant'a daði ja mammadigáhe Oja conná ngue'áhu. 'Nɛ zant'a dí mmat'Ojagáhe conná ngue'áhu. 3 Nu'mø dá mat'áhe Oja má Papáhu, dí mbɛn'áhe ngue'a te rá 'bɛfi guí øthu ngue gá 'yɛc'ɛihu rá Jesucristo. 'Nɛ dí mbɛn'áhe ngue'a rá 'báxte guí øthu ngue gáði mmáhu n'na ngu n'na'áhu. 'Nɛ dí mbɛn'áhe ngue da ni nt'ɛc'ɛihu porque guí tømhm'a rá pa dá ɛp'u má Hmuhu Jesucristo. 4 Ague má zi cu'áhu, nuna Oja dí má'áhu, 'nɛ dí haxáhe njuaní ngue Oja bi huan'náhu. 5 Porque nup'u guí 'báhu má haxáhe p'u rá hoga 'da'yo hya, hinga høndra hya bi zømp'u. Sinoque rá Espiritu Santo bi hya rá ts'edi ngue bi xoc'a ni mmáihu ngue gá pahmu ngue majuaní na rá hya ná. Damí bɛhm'u te dá n'yogáhe 'mø má macáhe p'u guí 'báhu. Dá negáhe ngue guí tímhu rá nho. 6 Nu'áhu, nu te gá nurcahe, gue'a gá 'yøthu'a. Ya guí øthu tengutho i n'yo rá Cristo. Gá nu manhohu rá hya, madague'a bi z'u'áhu yø ja'i. Pɛ rá Espiritu Santo øt'e ngue gáði johyathohu. 7 Nu'u yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u ja rá hái Macedonia, 'nɛp'u ja rá hái Acaya, nu te bi nu ngue guí øthu, xquet'a gue'a bi 'yøtu. 8 Nu'áhu ya gá xihmu rá hya yø ja'i ngue hanja ná má Hmuhu Jesucristo. Ya hinga hønmbu Macedonia 'nɛ Acaya bi zønna hya, sinoque ndap'u bi zá fadi ngue guí ɛc'ɛihu Oja ya. A nuya, ya himma hyoni ngue hõnga xicáhe te 'bɛ'a guí øthu'u ya. 9 Hante gue dí nxise yø ja'i ya ngue tema hya bi njap'u guí 'báhu má macáhe p'u. Dí nxihyo ja'i ha bi nja ngue gá hɛchmu p'u yø dáhu, gá 'yɛc'ɛi'a majuaní ngue Oja i 'bui. 10 Nuna rá Jesús rá Ts'ant'u Oja, nu'mø mi du, bi japi bi bɛnnate, bi ma mahɛts'i p'uya. 'Nɛ ja dí 'yɛp'u mahøn'a ngue dá zøcua. Guehna dí nxihyo ja'i naya ngue guí tømthohu dá ɛp'u mahøn'a. A nuna rá Jesús, guehna dá yanju ná ngue rá castigo ja ngue dí nja.

2

1 Da gue'a sehmu má zi cu'áhu, guí pahmu ngue nuna te dá macáhe p'u guí 'báhu,

hinga sərbutho. 2 Guí pahmu ngue nup'u ja rá hñini Filipos, ya xi zacáhe yø ja'i, bi unje. Nu'mø má macáhe p'u ja ni hñinihmu p'uya, mahõmbi ts'ucje. Pɛ Oja bi hacáhe rá ts'edi ngue dá xi'áhe rá hoga 'da'yo hya. 3 Nu'mø má xi'áhe rá hya, hindá homhme yø hya ha di thá'áhu. Hín tema hya dá xi'áhe ngue hindá gue'a. Hont'a te rá hya dá 'yøt'áhu rá nho dá mangáhe. 4 Porque bá huangáhe Oja ngue bi fárcáhe ná rá hoga 'da'yo hya. 'Nɛ guehna dí mmangáhe naya. Hínna mangáhe ná rá hya ná ngue dí nu manhogáhe yø ja'i. Sinoque dí nnegáhe ngue Oja dá nu manhoje. Porque gue'a haspa rá güenda má n'yomfɛnigáhe'a. 5 Ya guí pahmu xanho ngue hindá xi'áhe yø hya ngue gdi honi ha di t'ɛts'áhu. Dá gue'Oja paði ngue hínna xi'áhe rá hya para ngue dá záp'u ga jac'áhe rá mɛnyu. 6 Hínna mangáhe rá hya ngue gdi nne dá nu manhogáhe yø ja'i, ni xinga gue'áhu, ni xinga gue hmi'da yø ja'i. Hindí ya manzaqui ha nna zo'áhu, madague'a ngue sápu ga nya manzaquigáhe porque yø representantegáhe rá Cristo. 7 Hante mahotho nna zo'áhu, tengutho øt'a n'na rá mamá 'mø di hotyø basí, dá ja'áhu p'u. 8 Mathoguitho daði má'áhu. Dá negáhe ngue hinga hont'a rá hya Oja dí n'na'áhu, pɛts'i ngue xcá hahma mmáigáhe ngue xcá 'da'áhu. Porque mi zá má mpahmu, janjuaní ngue dá má'áhu. 9 Ague má zi cu'áhu, çua hinguí mbɛhm'u te rá n'u dá ságáhe p'u ja rá 'bɛfi? Mente rá pa dá xi'áhe rá hya Oja, rá pa rá xui dá mɛcáhe ngue dá taha te dí sihe. Porque hindá negáhe ngue di toca'áhu rá gasto. 10 Ya guí pahmu, dá gue'Oja paði, ngue hínjoni 'yɛc'ɛi dá dá z'ɛna ngue hinga gue'a te dá n'yogáhe. Hín tema hya bi thinnagéhe. 11 Xquet'a ya guí pahmu ná rá hya ya xtá o'áhu n'yu, dá hatá rá ts'edi ni mmái n'na ngu n'na'áhu. Tengutho di japyø basí n'na rá papá 'mø i fadi, dá ja'áhu p'u. 12 Dá xi'áhu ngue guí n'yohu xanho tengutho nne Oja ngue gdi n'yohu. Porque Oja bi zon'áhu ngue guí n'yohu to dí manda. 'Nɛ guí pahmu ngue gue'a tate'a. 13 Nuya hindí sáya daði ja mammadigáhe Oja conná ngue'áhu. Porque nu'mø má xi'áhe rá hya, hinga 'yɛhmhu ngue rá hya rá ja'i gá 'yɛc'ɛihu. Sinoque bi dinni mmáihu ngue majuaní rá hya Oja. Conná guehna rá hya guí ɛc'ɛihu, ya man'na man'na gní n'yohu xanho. 14 Ya gá sáhu rá n'u má zi cu'áhu, ngue bi z'u'a ni mmɛnguhu. Gá thohmu tengutho bi thohyø 'yɛc'ɛi thanne Oja p'u ja rá hái Judea. Porque nu'u, xquet'a bi zá rá n'u ngue bi zúhyø mmjudíohu. 15 Nu'u yø judío'u p'uya, gue'u bi hyo má Hmuhu rá Jesús. Xquet'a xa hyopyø pøngahya Oja mam'met'o. 'Nɛ nuya 'bɛx hinguí nne haru dá nuje. Nu'u yø judío'u,

hinguí nnepe dá hnuṁaṁho Oja. Xquet'a 'neſe ya, hinguí nnuṁ maṁho gátho m'í'da yò ja'í. ¹⁶ Porque nu'mò ma xihme ngue hinga høndyò judío ja ngue d'í nyanyò te, nu'ḥ yò judío'ḥ, bi hēgahe. Gue'a maṁ'na n'í duxra ts'oqui'a p'ḥya. Pē nuyá, nuna Oja ya xa nzān'í ngue guehya dá thohra casto ya.

¹⁷ Ague ma z'í cu'áḥ, nu'mò rá ts'útho xtá écáhe p'ḥ guí 'báḥmḥ, émmēí dá bēn'áḥ. Astá gue'mò ya, zant'a d'í nne ga nnu'áḥ.

¹⁸ Nugá drá Pablo, n'na ndí ngu n'na ndí d'í sánni ga mmáhme p'ḥ, pē rá zithu p'ḥya, d'í nthint'í ngue orcahe.

¹⁹ Con n'na rá páhá d'í tømhmḥ ngue dá ep'ḥ ma Hmuḥḥ Jesucristo. Porque d'í njaje mpáhá ga xihme ngue nuna rá hya dá xi'áḥ, gá 'yé'c'ēiḥ xandõho. ²⁰ Janjuani ngue dadi johyagáhe conná ngue'áḥ.

3

¹ Pē ya h'indá hát'áhe ngue xtí njarbatho ngue xtá tho hman'na rá pa ngue to dá map'ḥ guí 'báḥmḥ. Dá sánnáhe p'ḥya ngue dá cosegá'be ua ja rá hn'ini Atenas. ² Dá penhná'be ná ma cūḥḥ rá Timoteo b'í ma bá nu'áḥ. Porque ma mmímme'figáhe ná, d'í mmpēhm'í Oja ngue d'í mmangáhe rá hoga 'da'yo hya ngue rá Cristo. B'í ma di há'áḥ rá ts'ēd'í ngue h'ind'í nts'onni nt'éc'ēiḥ i ja. ³ H'ind'í nnegáhe ngue dá gohni mmái ngue'a ga ts'ḥ'áḥ. Ya guí pahmḥ ngue jatho ga sáḥḥ rá n'ḥ ngue dá ts'acjḥ. ⁴ Porque nu'mò nmará 'bucáhe p'ḥ guí 'báḥmḥ, dá xi'áhe ngue jatho dá ts'acjḥ, pē ya b'í nja'a te dá xi'áhe ya. ⁵ Janangue nugáhe, ya h'indá tøm'í ngue xtá thohma maṁ'na rá pa, dá penhná p'ḥ rá Timoteo ngue dá pa'a njuani te ja n'í nt'éc'ēiḥ. D'í engá nthambēn'itho ngue dá dap'áḥ rá zithu 'né nu'a rá 'bēfi nná 'yogáhe p'ḥya d'í nts'onj.

⁶ Pē ya bá pengra Timoteo p'ḥ guí 'báḥmḥ, bi zocua d'í 'bucá'be. Bá hya rá hya ngue xanzaqui n'í nt'éc'ēiḥ, 'né majuan'í gadi mmáhmmḥ n'na ngu n'na'áḥ. Bi xicá'be ngue émmēí guí mbēnje, 'né guí nne guí nuuje, xi mmangugáhe p'ḥya xquet'a d'í nne ga nnu'áhe. ⁷ Ma z'í cu'áḥ, nu'a te rá hya bá hya ná p'ḥya, bi hyu ma mmái'be 'mò ma ócá'be te ja n'í nt'éc'ēiḥ, maḍague'a n'na rá n'ḥ dá n'yogáhe. ⁸ A nuyá, maṁ'na d'í hagáhe rá ts'ēd'í ngue d'í haxáhe njuani ngue hinguí hehmḥ'a rá Hmuḥ Jesucristo.

⁹ Émmēí dadi ja mammadigáhe Oja conná ngue'áḥ. Porque nu'mò dá mat'Ojagáhe, janjuani dadi johyagáhe ngue xanzaqui n'í nt'éc'ēiḥ. ¹⁰ Nuyá, rá pa rá xui d'í ápáhe Oja ngue dá zá ga mmácáhe p'ḥ ga nnuḥḥ. D'í nne ga xán'naḥ hanja'ḥ yò hya tobe hinguí pahmḥ xanho hanja. ¹¹ Dá ne ná Oja ma

Papáḥ co 'nēhna ma Hmuḥḥ Jesucristo dá 'yòt'e ngue ga mmácáhe p'ḥ guí 'báḥmḥ ngue ga nnuḥḥ.

¹² Dá ne ná ma Hmuḥḥ ngue maṁ'na gdi paḍi guí mmáhmmḥ n'na ngu n'na'áḥ, co 'né'ḥ hinguḥ 'yé'c'ēi guí mahmḥ, tengutho nná ma'áḥ. ¹³ Dá 'yòt'e ngue gui hyáḥ rá ts'ēd'í guí hychmḥ p'ḥ rá nts'o. Porque d'í nnegá ngue h'in temá nts'o dá d'in'naḥ Oja ma Papáḥ 'mò rá pa dá ep'ḥ ma Hmuḥḥ Jesucristo co gátho'ḥ dá n'yoi.

4

¹ A nuyá ma z'í cu'áḥ, jap'ḥ maṁ'na rá hya ga xi'áḥ ya. 'Né gue'a rá Hmuḥ Jesús d'í 'dacra ts'ēd'í ngue ga o'áḥ n'yú ná rá hya ná. Ya xtá xán'naḥ m'met'o te ja ngue gdi n'yohu ngue d'í nuṁaṁho'áḥ Oja. 'Né ya gue'a guí øthu'a ya. Pē d'í nnegáhe ngue maṁ'na maṁ'na gdi hyoni ha d'í nuṁaṁho'áḥ Oja. ² Ya guí pahmḥ ngue nuyá yò hya dá xán'naḥ, guehya yò hya d'í manda rá Hmuḥ Jesús. ³ I nne Oja ngue guí cámfen'í guí unni mmáiḥ Oja. 'Yo to d'í 'yots'om'mái. ⁴ A nuṁ yò n'yohu, n'na ngu n'na d'í m'mahyò xisu, d'í nthati, pē dá zupyò xisu, d'í maḍi. ⁵ 'Yo d'í nnepe ngue d'í m'mḥ mman'ḥ yò xisu tengutho øthø ja'í hinguí pa Oja. ⁶ 'Yo guí nneḥ n'na rá xisu ngue ya 'báhrá ndø. Porque ya xtá xi'áḥ m'met'o ngue nuṁ yò n'yohu njap'ḥ, mathoguitho rá castigo dá jap'a Oja. ⁷ Porque Ojá, bi zongahḥ ngue rá nho gdá m'mahmḥ, hinguḥ nnecejḥ Oja ngue rá nts'o gdá m'mahmḥ. ⁸ Nu rá ja'í festho ná rá hya d'í xi'áḥ ya, h'ingra ja'í fespabi rá hya, sinoque guesē Oja fespabi rá hya. 'Né guesē Oja bá penhná Esp'íritu Santo ngue dá máxcáḥ ngue ga hehmḥ p'ḥ rá nts'o.

⁹ A nu'a gn'í mahni cūḥḥ, himma hyoni ngue ga ot'áḥ'a, porque Oja ya bi xán'naḥ te gdi mmáhmmḥ n'na ngu n'na'áḥ. ¹⁰ 'Né nuna rá hya d'í xi'áḥ ya, gue'a guí øpahḥ gátho ma cūḥḥ 'bwi ndap'ḥ bi zá ngue rá hái Macedonia ná. Pē nuyá ma z'í cu'áḥ, d'í á'áḥ n'na rá mate ngue nuṁ te guí øthya ya, h'inga hont'a guí 'yøthḥ'a, sinoque maṁ'na maṁ'na ngue gdi mmáhmmḥ. ¹¹ Dam'í ja ndummai guí m'mḥ mmanhohḥ. Gue'a te n'í 'bēfise guí 'yøthḥ, hinguḥ nthinthḥ yò asunto m'í'da yò ja'í. Dam'í mpēhmḥ tengutho ya xtá xi'áḥ. ¹² Janangue h'inte guí 'bēhmḥ. A nu'ḥ yò ja'í hinguḥ 'yé'c'ēi p'ḥya, d'í respeta'áḥ.

¹³ Ague ma z'í cu'áḥ, d'í nnegáhe ngue guí pahmḥ hanja'ḥ yò 'yé'c'ēi ya xandu. Nu'mò to bi d'ú, 'yo di tu n'í mmáiḥ tengutho øtyø ja'í hinguí pa Oja, ngue tu yò mmái 'mò to bi d'ú. ¹⁴ Pē d'í ec'ēiḥ ngue bi d'ú rá Jesús 'né bi bēnnate m'mēfa. Janangue nuyá, ma ga ec'ēiḥ ngue nu'ḥ xandu 'né ec'ēi rá Jesús,

nuna Oja da japi ngue da n'youi ra Jesus 'mò bá εcua mahøn'a.

¹⁵ Janangue nuyá, dí nne ga xi'ahú xanho hanja na ra hya bi xänngahú ra Hmú Jesús. A nu'ú yò 'yεc'εi di 'batho'a ra pa da ep'u ra Hmú, hĩndĩ m'met'o ngue da ma di nthεui ra Hmú. ¹⁶ Porque nu'mò bá εhra Hmú di 'yε mahεts'i, nu te da ne da 'yot'e, da ma nts'editho. Co 'ne'a ra anxε 'bet'o ngue yò anxε Oja, xquet'a da εnna hya. 'Nε da nya rá corneta Oja. A nu'ú to ya xandu 'ne εc'εi ra Cristo, rá mudi di bεnnaεte yò do'yo'ú. ¹⁷ A nu'ú yò 'yεc'εi di 'batho, 'da di ts'ixtho maya bi ja yò guĩ. Ja danĩ nthεui p'ú ra Hmú. Ya 'dap'ú di m'muhmú para zantho ra Hmú p'uya. ¹⁸ Janangue nuyá, co nuna ra hya di xi'ahú ya, damĩ nhyathú ra ts'edi n'na ngu n'na'ahú.

5

¹ A nuya ma zi cu'ahú, hĩmma hyonĩ ga ot'ahú hanja ra hya ngue hĩngui fadi tema pa, tema ora da ep'ú ra Hmú. ² Porque ya guĩ pahmú xanho ngue hĩnjongui padi tema pa da ep'ú ra Cristo. Nu'mò 'yo ra bε ngue ra nxui, hĩnjongui padi tema ora da zop'ú ja ra ngu, njarbutho ra hya di xi'ahú ya. ³ Da gue'a ra ora ngue dadi n'yεmbyò ja'i ngue ya 'bammánho, hĩn tema hya. 'Nε da gue'a ra ora'a p'uya ngue di nja ra ndate. Nthambεnĩtho da zohò, tengutho 'mò bi zonna ora di m'men'a n'na ra xisu ha rá basĩ. Ya hĩnha di mpommi. ⁴ Pε nuya ma zi cu'ahú, ya hĩngui 'bu 'bexuihú ya. Janangue nu'a ra pa da ep'ú ra Hmú, hĩnga nthambεnĩtho da z'ahú. Hĩndĩ nja'ahú tengutho ot'a n'na ra bε, ngue nthambεnĩtho somp'ú ha sòni. ⁵ Porque gátho'ahú ya gnĩ n'yohú'a ra nyot'i ja ngue ra pa, ya gá hyehmú p'ú'a ra nts'o ja 'mò ra xui. ⁶ Janangue nuyá, hĩngui ja ngue 'nεcju da njot'i ma n'yomfεnĩhú, tengutho mi'da yò ja'i ngue njot'i yò n'yomfεnĩ. Sinoque nne ngue ga n'yomfεnĩhú xanho. ⁷ Nu'ú áhú, ra xui áhú. Nu'ú itĩ, ra xui itĩ. ⁸ Pε nuju, ya dá hεhmú p'ú ra 'bexui. Ya nná 'yohú rá nyot'i Oja ya. Ma ga samma mmũihú ya ngue hĩnda dajpahú ra nts'o. Da zehma nt'εc'εihú i ja. A nuyá, ma ga mmáhmú n'na ngu n'najú. Ma ga segurahú ngue da yanju Oja. ⁹ Porque hĩmbi zán'Oja dá m'muhmú ngue ga thohmú ra castigo. Sinoque bá sãnni ngue gdá nyamhmú na ma Hmúhú Jesucristo. ¹⁰ Ra Jesucristo bi dũ conná nguecju. Janangue nu'mò bá εhε, ngu'ú xandu, ngu'ú di 'batho, 'dap'ú ga m'muhmú para zantho. ¹¹ Damĩ hyutho nĩ mmũihú nε damĩ hya ra ts'edi n'na ngu n'na'ahú, tengutho guĩ othú ya.

¹² Ague ma zi cu'ahú, dí nnegáhe ngue gui 'yòrpahú masu'ú yò mεfi Oja di mpεp'ú guĩ 'bahmú. Porque guehya bi huan'Oja ngue di m'met'o p'ú guĩ 'bahmú ngue da xán'nahú rá hya Oja. ¹³ Rángue ørpabi rá 'bεfi Oja, jatho ngue guĩ nnu manhohú, damĩ mahmú. 'Nε 'yo gadi njunthú p'ú guĩ 'bahmú.

¹⁴ Damĩ hyahú ra ts'edi guĩ xihmú'ú to hĩngui nne di mpεfi ngue 'yo di njap'ú. Damĩ hahú ra ts'edi'ú yò ja'i 'bu ndummi. 'Nε damĩ hyonnbahú ha di zacyò nt'εc'εi yò ja'i tobe hĩngui nzaqui yò nt'εc'εi. Damĩ serpahú te ga 'yo. ¹⁵ Damĩ mfáhmú, 'yo to dadi cosra nts'o t'ørpabi. Hante gue guĩ n'yòrpahú ra nho n'na ngu n'na'ahú, co 'ne'ú hĩnguyò 'yεc'εi guĩ 'yòrpahú ra nho.

¹⁶ Hangu rá pa guĩ johyahú. ¹⁷ 'Nε hangu rá pa guĩ rmat'Ojahú. ¹⁸ Zant'a damĩ ja mammadihú Oja, madague'a ja'mò ja te guĩ thohmú. Porque Oja, guehná nnepe da 'yot'e te'o gá tenna Cristo ná.

¹⁹ 'Yo guĩ tácu'a te nne da 'yøtra Espiritu Santo. ²⁰ Damĩ 'yòrpahú masu'a te mmanyò pøngahya Oja, 'yogui festhohú ra hya. ²¹ Damĩ hyacju xanho ra güenda ngue'mò majuanĩ ngue rá hya Oja mma, ogue rá hyasε mma. Nu'mò guĩ haxhú njuani ngue majuanĩ rá hya Oja mmanna ja'i, damĩ 'yεt'a mmũihú'a te i mma. ²² Damĩ hyεhmú p'ú'a te gáma nts'o i ja.

²³ Nuna Oja ya dá nhøjpahú, da 'yot'e ngue guĩ unni mmũihú xandønho, guĩ nsuphú, da mät'a nĩ tehu, 'ne da mät'a nĩ do'yohú, hĩn tema nts'o di nεqui 'mò ra pa da ep'ú ma Hmúhú Jesucristo. ²⁴ Nguna da 'yot'Oja, porque guehná bi zon'nahú ná 'nε hĩngui hεc'ahú ná.

²⁵ Ague ma zi cu'ahú, damĩ marcáhu Oja.

²⁶ Dadi zengua gátho'ahú.

²⁷ Guehná ra Hmú di hacá ra ts'edi te dí mma. Dí xi'ahú ngue nu'ú gátho ma zi cuhú, jatho ngue di mpεti para ngue da 'yøde te mmanna carta ja ua.

²⁸ Nuna ma Hmúhú Jesucristo di jap'ahú. Da ngut'atho.

2

2 Tesalonicenses
Ja ua rá yoho rá carta bi
'yo'tra Pablo, ngue bi mēmba
yō 'yēc'ēi Tesalónica.

1 Nugā drá Pablo, conñá Silvano 'nēhra Timoteo, dādi zēnguagāhe'u mā zi cūhū yō 'yēc'ēi rá m'māp'ū ja rá hñinī Tesalónica. Gue'āhū yō ja'ī Oja mā Papáhū, co 'nē'a mā Hmūhū Jesucristo. 2 Dī nnegāhe ngue guehya di jap'āhū ya 'nē dā hyūt'a nī mmāihū.

3 Ague mā zi cū'āhū, zant'a dādi ja mammādigāhe Oja conná ngue'āhū. Nī 'yup'ū ngue gue'a gā ōthe'a, porque nī nt'ēc'ēihū i ja, man'na nī hyuxtho. 'Nē xquet'a man'na man'na gādī mmāhmu n'na ngu n'na'āhū. 4 A nučsēgāhe p'ū ha nnā māhme, nup'ū dī mpeti yō ja'ī Oja, i jaje mpāhā ngue dī xihme yō ja'ī hanja nī nt'ēc'ēihū. Nu'a te rā n'ū guī sāhū ngue sū'āhū yō ja'ī, gā guī sethū.

5 Nuyá, guī sāhū rā n'ū ngue guī ēc'ēihū rá hya Oja. A nu'a gā dū nī nt'ēc'ēihū, gue'a guī nequī'a ya ngue gā xanho te ōt'Oja. Gue'a di zūdi ngue guī thohmū p'ū di manda Oja'a. 6 Pe nī 'yup'ū di un'Oja'ū te'o di un'āhū. 7 A nu'ū ngue dī sāhū rā n'ū, dā 'yehra pa dā zep'ū'a rā n'ū dī sāhū. Dī n'nacjū rā ts'āya 'mō rā pa dā ep'ū rā Hmū Jesús. Nunā di 'yē māhēts'ī, dā n'yoiu yō anxē ja yō ts'ēdi. Nū'mō bá ēhē, dādi yoxnī tengutho guī yoxnī rā sibi. 8 Di 'yehē dā menhñā castigo gātho yō ja'ī hinxa mba Oja, 'nē hinxa 'yēc'ēi rā hoga 'da'yo hyā i hmā ngue hanja'a rā Hmū Jesucristo. 9 A nuyā yō ja'ī ya, dā mā rā castigo, dī m'mēdi para zantho. Dā mā mā'ueque p'ū ja rá hmī rá dā rā Hmū Jesús. Nup'ū dā 'yudī hague ngu gangū rá ts'ēdi i ja, ya hñndī njapi dī m'māp'ū ngue dā nu. 10 Nu'a rā pa dā ep'ū rā Hmū, gātho yō 'yēc'ēi dā 'yēspabī 'nē dā danne. Xquet'a 'nē'āhū guī m'māhmu p'ū ngue gā 'yēc'ēihū nā rā hyā dā xi'āhū.

11 Janāngue nuyá, zant'a dī mmat'Oja gāhe conná ngue'āhū. Dī āpāhe Oja ngue nu'a rā hyā i zon'ñahū ngue gdī n'yohū, gue'a gdī n'yohū'a. Dī āpāhe Oja ngue nu'a te gā rá nho so nī mmāi guī 'yōthū, di hā'āhū rā ts'ēdi guī 'yōthū. 'Nē di hā'āhū rā ts'ēdi guī 'yōthū'a te gā rá nho rá nsāui nī nt'ēc'ēihū i ja. 12 Nu'mō dā nu yō ja'ī ngue guī 'būhmu xanho, yō ja'ī dā nu mānsū rā Jesucristo. Xquet'a 'nē'āhū dā hñū mānsū'āhū p'ūya ngue guī n'yohū rā Jesús. Ngūnā dī nja conná nguehrá mate Oja 'nē conná nguehrá mate mā Hmūhū Jesucristo.

1 Ague mā zi cū'āhū, dā ep'ū mā Hmūhū Jesucristo ngue di percāhū 'dap'ū gā m'māhmu. Dī nne gā xi'āhū te 'be'a ja ngue dī nja. 2 Nu'mō to dā 'yēn'āhū, ya dā guehrā pa jap'ū dā zōhrā Hmū ya, dā 'yēnā, 'yo sā dādi fē'nī mmāihū. 'Yo guī ēc'ēihū te dā mā, madāgue'a dā 'yēnā ngue Oja di bēnnbī te i mma, ogue dā 'yēn'āhū ngue go dā ōt'ā rā sūcuā n'yoiu yō hyā dā xi'āhū. 3 Xīndā hāngu dā si'āhū, 'yo gādī n'unī dā thā'āhū. Porque hante dā zōnnā pa dā ep'ū rā Hmū, i jatho ngue rá maditho dī n'yo yō ja'ī ngue dyō mmsjma'ya, dā gohi ngue yō nsāui Oja. Nu'mō bī nja nā rā hyā nā, ja dī nequī p'ū ja ja'ī ngue tate ja rá ts'ocquī p'ūya. 'Nē guehñā ya xpā ts'ānnbī ngue dā mā rá castigo. 4 Nunā guehñā dā bōnī ngue dā zūmbābī'a te gā thanne yō ja'ī nā, dā gue Oja dā zwi. Hōnse nā dā ne ngue dā mā nthanne nā. 'Nē dā mīp'ū ja rá nija Oja tengutho 'mō ngue dā guehñā Oja nā. Dā 'yēmp'ūya: "Nugā, guecā Ojagā ya", dā 'yēnā.

5 Damī bēmhmu'a rā hyā dā xi'āhū 'mō dāmbī 'bucā p'ū guī 'būhmu. Guī nñū ngue dā xi'āhū tengū nā rā hyā nā. 6 Ya guī pahmu te 'be'a sāmā ngue hñguī nequī nts'ēdi, hante ngue dā zōnnā pa bá ts'ānnbī ngue dī nequī te'ō nā rā ts'oc'ēi nā. 7 Tobe hñndī nequī xandōhō'a te gā rá ts'ēdi rā nts'ō, pe nu'a rā nts'ō, ya i ja. Hōntho ngue hñndī unñā nt'ēdi'a to sammī ngue dī nequī xanho te'ō nī ja'ī nā dī xi'āhū. 8 Pe nu'mō bī zōnnā pa di t'unñā nt'ēdi dā 'yuhrá ts'ēdi, ya dī nequī nā rā ts'oc'ēi dī xi'āhū p'ūya. Pe nu'mō bá ep'ū rā Hmū Jesús, ya dā hñū ngue mathogūitho ja rá ts'ēdi, porque conná hyānetho di hyo nā rā ts'oc'ēi nā.

9 Nu'mō bī nequī nā rā ts'oc'ēi nā, rā zithū'a di hātrā ts'ēdi. Dā hñū ngue ja rá ts'ēdi dā 'yōtyō hmēya hñjonguī sā dā 'yōt'e. Gue'a dī nhāte'a p'ūya. 10 Xants'ō te gātho dā 'yōt'e. 'Dama 'dan'yo te gā dā 'yōt'e, dā hyonī ha di hyātyō ja'ī ja ngue dī m'mēdi. Nu'a dī m'mēdi ngue hñmbi ne xtā mbāhñā rā hyā majuanī. 'Nē guehñā rā hyā xtī nyanyō te yō ja'ī nā. 11 Janāngue Oja dī japi ngue dā thātyā yō ja'ī ya, dā 'yēc'ēi'a rā hyā ngue rā fēhñī. 12 Gue'a dī mā rā castigo gātho ya yō ja'ī, ngue hñmbi 'yēc'ēi nā rā hyā majuanī. 'Nē hōnt'ā te yō nts'ō gā 'yo nñū manho.

13 Ague mā zi cū'āhū, nunā mā Hmūhū Jesucristo dī mā'āhū. Janāngue nuyá, zant'a jatho ngue gā ja mammādigāhe Oja ngue te bi 'yōt'āhū. Porque rá maditho bi huan'ñahū Oja, ya xpā nzānnī ngue dī nyannī tehu. Nu'mō gmī 'yēc'ēihū nā rā hyā majuanī, rā Espīritu Santo bi 'yōt'e ngue gā sohū rá 'yē Oja. 14 Dā xi'āhū rā hoga 'da'yo hyā, guehñā rā hyā i zon'ñahū Oja nā. I nnepe ngue di

toca'ahũ nã rã nho jap'ũ ha 'bũhũmã Hmũhũ Jesucristo. ¹⁵ Janangue nuya mã zi cũ'ahũ, dũ ndũ xãnhũ nũ nt'ẽc'ẽihũ ya. Mãn'nãn'yo mĩ 'yõt'e ngue guĩ pũmbẽnhũ ya yõ hyã dã xãn'nãschũ. Dã gue'ũ yõ hyã dã orpũ ja rã cartã dã pẽn'nãhũ p'ũ, mãn'nãn'yo mĩ 'yõt'e ngue guĩ pũmbẽnhũ.

¹⁶ Bĩ mãcũjũ Ojã mã Papãhũ, 'nẽ bi 'dacjũ rã mãte ngue bi hoga mã mmũihũ para zãntho. Xquet'a dũ tõmhũ'a rã nho dũ 'dacjũ Ojã m'ũefa. Dã ne Ojã co 'nẽ'a mã Hmũhũ Jesucristo dũ jap'ahũ. ¹⁷ Dã ne Ojã ngue dũ hãtra ts'edi nũ mmũihũ 'nẽ guĩ dũ'nũ n'jomfẽnhũ ngue nũp'ũ guĩ yãhũ, rã hyã xtãnhũ guĩ mãmhũ. Nũ'mõ te guĩ õthũ, gã dã gue'a te xãnhũ guĩ 'yõthũ.

3

¹ Hõnt'a dũ 'bẽhya mã zi cũ'ahũ, ãmũĩ mãrcãhe Ojã, n'nãmhmã ngue nũp'ũ dũ mmãngãhe rã hyã mã Hmũhũ, xtãngu yõ jã'ĩ dã 'yẽc'ẽĩ tengũtho bũ njap'ũ guĩ 'bũhmũ. ² Xquet'a ãmũĩ mãrcãhe Ojã n'nãmhmã ngue dã yãngãhe Ojã ngue'a te mbẽnngãhe yõ ts'oc'ẽĩ. Porque hũngã gãtho yõ jã'ĩ dã 'yẽc'ẽĩ rã hyã dũ mmãngãhe.

³ Pẽ nũ'a rã Hmũ hũngũĩ hẽgãhũ'a. Dã 'yõt'e ngue guĩ hyãhũ rã ts'edi 'nẽ dã yãn'ahũ ngue rã nts'o. ⁴ Dãdũ segurãgã ngue dũ mfãxte rã Hmũ. Janãngue dũ pãcã ngue nũnã te rã hyã gã 'bẽp'ahũ, guehũã guĩ nne guĩ 'yõthũ nã, hũndã 'yẽhrã pa guĩ festhohũ nã rã hyã nã.

⁵ Dã ne Ojã ngue dã ãinnũ mmũihũ'a te guĩ mã'ahũ Ojã. 'Nẽ dã 'yõt'e ngue guĩ seti hangũ rã n'ũ guĩ thohmũ tengũtho rã Cristo bi zeti hangũ rã n'ũ bi thogũ.

⁶ Ague mã zi cũ'ahũ, mã Hmũhũ Jesucristo dũ 'dacãhe rã ts'edi gã xĩ'ãhe nã rã hyã gã mmãnya. Nũ'ũ mã cũhũ hũngũĩ nne dũ mpẽfi, 'nẽ hũngũĩ hãxã hyã dã xãn'nãhũ, ogãdũ nsixhũ'ũ. ⁷ Ya guĩ pãhmũ te gũdũ 'bũhmũ, hũn temã ndãnhũyẽĩ gã nũrcãhe. ⁸ Hũnjõndã ãptho te dã sihe. Sinoque dã honũ ha dã japi te dũ homhũe. Rã pa rã xũĩ dã mpẽfi ngue dũ tãhã te gã sihe, porque hũndã negãhe ngue dũ toca'ahũ rã gasto ngue te dũ sihe. ⁹ Mãdagũe'a nũ 'yũp'ũ xcã mãngãhe ngue xquĩ fãxcãhe, pẽ hũnte dã mãngãhe. Sinoque dã mpẽhme para ngue gã ũt'ãhe te ja ngue gũdũ n'yohũ. ¹⁰ Porque nũ'mõ ãmbã m'mãcãhe p'ũ guĩ 'bũhmũ, guehũã rã hyã dã xĩ'ãhe nã, dã mãngãhe ngue nũ to hũngũĩ nne dũ mpẽfi, ya hũndũ nsĩhmẽ. ¹¹ Dũ õcãhe n'na rã hyã ua, ngue 'bũ i'dã nũ amĩgohũ hũngũĩ nne dũ mpẽfi. Nũ'a te gã 'yo, hõndyõ jã'ĩ dũ ãts'ĩ te gã 'bũĩ para ngue dã zãp'ũ dũ c'a. ¹² A nuya yõ jã'ĩ njap'ũ, gueẽ rã Jesucristo dũ hãcẽ rã ts'edi ngue gã xifi ngue

'yo nũmãntho dũ orpãbũ yõ jã'ĩ, njuãntho dã mã rã 'bẽfi dã dãhã te dã zi.

¹³ Ague mã zi cũ'ahũ, 'yo guĩ sãyahũ, hangũ rã pa ãmũĩ 'yõthũ rã nho. ¹⁴ Nũ'mõ tonũ jã'ĩ dã 'yẽnã ngue hũndã 'yẽc'ẽĩ nã rã hyã dã cuatãhe ua ja rã cartã ja ua, 'yo gãdũ nsixhũ, n'nãmhmã ngue dã mẽsrã sã. ¹⁵ Pẽ 'yo guĩ õt'e ngue nũ nsũũũ. Sinoque ãmũĩ hẽjãhũ'a te õt'e, porque nũ cũhũ.

¹⁶ Nũnã mã Hmũhũ Jesucristo guehũã dã zã dã hyũt'a nũ mmũihũ nã. Dã ne ngue hũndã hũc'ãhũ hangũ rã pa. Nũ'mõ temã hyã guĩ thohmũ, dã hyonũ ha dũ japi ngue dã hyũt'a nũ mmũihũ, hõnt'a bi zã mãhyã guĩ thohmũ.

¹⁷ Nũguĩ drã Pablo conmã 'yẽsẽ nãã cuatã nã rã letra ja ua ngue nãã zẽngũa'ahũ. Nũ'mõ ãdũ firmãgã mã cartã 'mõ bi guã'ã nt'õt'ũ, guehũã rã hyã ja ua ãdũ cuati: ¹⁸ Nũnã mã Hmũhũ Jesucristo dũ japi gãtho'ahũ. Dã ngũt'ãtho.

1 ra Timoteo

Ja ua rá madi ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Timoteo.

¹ Nugá drá Pablo, rá representantegá ra Jesucristo. Nuya bi 'yexqui, guesε Oja, nuna ra Yante, co 'nēhna ra Hmu Jesucristo bi 'yexqui. 'Nε dí pahmí ya ngue conná nuehra Jesucristo di nja'a te gá dí tøn'ui ya ngue dí nja. ² Ague Timoteo, dadi zengua'i. Pε nu'mø dá bēn'a'i, xøgue ntho majuaní ngue ma ts'ant'ui p'u nná bēn'i. Porque go dá ja'i gá 'yεc'ei na ra hya guí εc'ei ya. Dí nnegá ya ngue nuna Oja ma Papáui co 'nēhna ma Hmuí ra Jesucristo, di jap'a'i, di huεc'a'i, 'nε da hyut'a ní mmái.

³ Damba soc'a'i p'u ja ra hnini Efeso. Nu'mø ma thogui, dá magá p'u ja ra hai Macedonia, dá xi'i ngue guá cop'u Efeso. A nuyá, dí nnegá ngue guí sigue guí m'map'u, porque jatho ngue nu'u yø fēhni xānbbate xānbbate p'u, guí hejpbá. ⁴ Guí xifi ngue 'yoní mantho di xānbbate'u yø cuentotho. Porque nuyá, hinha rá nzεgui xānbbate'u yø hya bá øtyø ndiua manjam'mø. Pε nuya yø hya ya, høndra njunt'i n'youi, hinte ní bøntho. A nuna rá hoga xádi rá n'youi ma nt'εc'ei hu, guehna nne Oja ngue ga xānbbate'u yø ja'i na.

⁵ Damí hejpbá ya dí xi'i ya, n'namhma ngue gátho yø 'yεc'ei di mmađi n'na ngu n'na. Para ngue dá zá dí mahrá mmic'eiui n'na, jatho ngue dá hyep'u ra ts'on'yomfēni, nu'a te ra nho padí, gue'a dá 'yøt'a. 'Nε himma xøts'etho dí nequi ngue ja yø nt'εc'ei. ⁶ Porque 'bu i'da yø ja'i ngue ya bi hyep'u na ra hya dí xi'i, høndra njun'mahya nne. ⁷ I nne dá t'εmbi ngue padí xanho dí nxānbbate rá ley Oja. I ya manzaqui 'mø xānbbate. Pε himma juani ngue tynyø mmái hanja'a ra ley i nne dí nxānbbate.

⁸ Nuna rá ley ga 'yo yø judío, ya dí pahmí xanho te mma. Pε jatho ngue dá fadi hanja ngue bi ma nt'oti na ra ley na. ⁹ Nu'u yø ja'i ya øtra nho, ya hín tema ley di ja ngue dá hyaspa rá güenda. Nuna rá ley, bi ma nt'oti para ngue dá hyaspa rá güenda yø ja'i festho rá ley. Haspa rá güenda yø mmēmahya. Haspa rá güenda yø ts'oc'ei øtyø ts'oqui. Haspa rá güenda yø ja'i ngue hinguí su Oja 'nε hinguí εc'ei. Haspa rá güenda yø ja'i ho yø papá, ogue ho yø mamá, ogue ho yø mmic'eiui. ¹⁰ Haspa rá güenda yø 'yots'om'mái. Haspa rá güenda yø n'yohu ørpe tengutho 'mø drá xisu yø mmj'n'yohui. Haspa rá güenda'u yø ja'i ahyø mmic'eiui ngue sits'i yap'utho. Haspa rá güenda yø

mambethani. Haspa rá güenda yø ja'i ngue mmaná fēhni 'nε xa ntestigo Oja ngue gna majuaní te mma. Haspa rá güenda gátho yø ja'i festho na majuaní ngue rá hoga xádi. ¹¹ Nuna rá hoga xádi naya, rá n'youi rá hoga 'da'yo hya. Nuna, di 'bejpagui'a ma maça Ojai ngue ga xihyø ja'i.

¹² Nuna ma Hmuí ra Jesucristo di 'dacara ts'edi ngue dí mmambrá hya. Dadi ja mammadigá na, porque guehna bi nu manhogui 'nε bi 'yεxqui ngue ga øtra 'befi bi 'daqui. ¹³ Bi 'yøt'e ngue drá mēfigui madague'a xtá nu man'ugá mam'met'o na ra Jesucristo. Porque xtá mangá yø amhya co nuna, 'nε nmi sác'a'u yø ja'i mē εc'ei na. Pε bi huεgagui Oja, porque pa Oja ngue hīndí padí te di øt'e ngue tobe hīn mará 'yεc'ei. ¹⁴ Nuna rá Hmu, mathoguitho rá mate bi 'daqui. Ngue ya dí n'yo'be ra Jesucristo, nuna di hacra ts'edi ngue man'na dí ndu ma nt'εc'ei, 'nε øt'e ngue man'na man'na gdá mađi.

¹⁵ Nuna ra hya ga xi'i ya, majuaní na, 'nε guehna rá hya jatho ngue dá 'yεc'ei gátho yø ja'i na: ngue rá Jesucristo bá εcua ja rá ximhai ngue dá yanyø ja'i ja yø ts'oqui. Nuya yø ja'i dí mmaná ngue ja yø ts'oqui ya, pε man'na ma datho mī ja ma ts'oquigá. ¹⁶ Pε bi huεgagui Oja n'namhma ngue dá fadi ngue ra Jesucristo bi zeti te gá dá ørpe, conque nugui mathoguitho ja ma ts'oqui. Gue'a guí nequi'a ya ngue gátho mī da yø ja'i xquet'a dí punnbábi Oja 'mø bi 'yεc'ei ra Cristo, ya di unna 'da'yo te para zantho. ¹⁷ Janangue nuyá, jatho ngue dá t'εspabi Oja para zantho. Porque nu te gá ja, go dí manda Oja para zantho. Guehna Oja para zantho hīnjam'mø dá du, 'nε hīnjonni ja'i di sá da nu. Hīnjom man'na tengu na. Guehna jase rá mfađi. Da ngut'atho.

¹⁸ Ague ma ts'ant'ui Timoteo, nuna ra hya dí xi'i guí 'yøt'e, dí nthui na ra hya bi bēnbbábi Oja yø pøngahya 'mø yø pa xa thogui, guehya bi ma ngue dí nja ní 'befi. Nuna ra hya dadi 'bep'a'i ya, damí hya rá ts'edi guí 'yøt'e gátho'a te ra 'befi bi 'da'i Oja ngue guí 'yøt'e. Dí ndu ní nt'εc'ei. 'Yo dí tap'a'i rá nts'o. ¹⁹ 'Bu i'da yø ja'i padí xanho ndana rá hya hīn'ni 'yup'u da 'yøt'e, pε gue'a øt'a. Gue'a guí ts'on'yø nt'εc'ei'a p'uya. ²⁰ Nguna rá hya bi 'yøtra Himeneo 'nēhra Alejandro. Nuya yo nc'ei ya, dá dāpra zithu para ngue dá bađi hanja te øt'e. Porque hīnguí ho ngue dá nømman'na Oja p'u ha ya.

2

¹ Rá maditho dí xi'i ngue guí xifi gátho yø 'yεc'ei ngue dá marpbábi Oja gátho yø ja'i ndap'u bi zá. Da 'yápi ngue dá máxyø

ja'i na Oja. 'Ne di ja mammađi Oja yø ja'i ngue'a rá 'báxte Oja da 'yøt'e. ² Da marpabi Oja yø dast'abi. Da marpabi Oja gátho yø ja'i ja yø cargo. Porque gáthogahú di nne ngue ga m'mamma páhahú, hín temma hya, n'namhma ngue co n'na rá páhátho gđá thannehú Oja 'ne da záp'u ga n'yo manhoú. ³ Ma datho mahyonitho ngue ga mmarpahú Oja gátho yø ja'i, porque guehna nnu manho Oja ma Yantehú na. ⁴ Porque Oja, nnepe ngue xøgue gátho yø ja'i di nyanyø te. 'Ne nnepe ngue da diní xanho yø mmú ja'i hanja na rá hya majuaní. ⁵ Nuna Oja, n'natho i 'bú. 'Ne xquet'a n'na nc'ítho na da zá da 'yøt'e ngue di nhøjpaui Oja yø ja'i, guehna rá Jesucristo na. ⁶ Rá Jesucristo bi n'uní bi tho ngue bi gurpabi yø ts'oqui gátho yø ja'i. Nu'mø mú zønna pa bi nja na rá hya na, ya bi nequi xandønho p'aya ngue Oja nnepe ngue gátho yø ja'i di nyanyø te. ⁷ Janangue bi 'yexcagui Oja ngue drá representantegá rá Cristo. 'Ne pænnagui ndap'u bi zá ya ngue ga ma xihra hya yø ja'i hingyø judío. Nuna rá hya majuaní di ec'eiui, guehna ga xánnbabi yø ja'i na. Guí padí xanho ngue majuaní te dí xi'i, 'ne guí padí ngue hínđi fehní porque dí ec'ei rá Cristo. ⁸ Dí nnegá ngue ndap'u bi zá da mat'Oja gátho yø n'yohú. Nu'mø ens'yø 'ye yø ja'i ngue mmat'Oja, di unyø mmú Oja, di ja manho yø mmú, hingue di danzø yø mmú ngue dadi njunt'ui yø mmú ec'eiui.

⁹ A nu yø xisu, 'yo dadi 'yex'mø bi nhoqui. Hingra n'yets'i di hocyø ya. Hingra n'yets'i di hye rá ulu xammađi rá muui. Hingra n'yets'i di japyø oro ogue yø perla da japyø he. Sinoque da hye yø he tengutho yø he yø hoja'i, ngue hínđi 'yets'i. ¹⁰ Nu'a di nejmanho yø xisu, da gue'a ngue rá nho da 'yøt'e. Porque yø xisu ec'ei Oja, mahotho 'mø di nequi ngue øtra nho. ¹¹ Mente rá ora sánnbabi rá hya yø ja'i, yø xisu 'yo sá di ya ngue da zohyø ja'i, di nja yø ts'u. ¹² Porque hín dadi ungá rá nt'edí ngue di nxánnbate n'na rá xisu, sinoque rá xisu i ja ngue da 'yøtho rá hya. Porque hingui sá di m'met'o p'u ha 'bøhyø n'yohú ngue di manda. ¹³ Porque Oja, rá maditho bi hocra Adán, m'mefa p'aya bi hocra Eva. ¹⁴ Pe rá Adán hímbi hyátra zithu'a, sinoque rá xisu'a bi hyátra zithu. Mí thátra xisu p'aya, ya gue'a rá ts'oqui bi 'yøt'a. ¹⁵ Pe rá xisu di nyanná te 'mø da 'yøtra 'befi bi un'Oja, ngue di tehyø basí. Høntho ngue rá xisu jatho ngue di nja rá nt'ec'ei, di mahyø mmú ec'eiui, di n'yo xanho, hinda 'yespi te ga 'yo.

3

¹ Nuna rá hya di mmangá, majuaní na. Ngue nu rá ja'i nne rá cargo ngue di m'met'o p'u ja rá nija ngue dra mamhya, xandønho

rá 'befi nne da 'yøt'e. ² Janangue nu rá ja'i ja rá cargo ngue 'bet'o rá hya, jatho ngue hín tema hya da thinnbi. N'na dra xisu da zi. Da zamrá mmú. Di mfádi xanho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. Di unna ts'áya p'u ja rá ngu. Da badi xanho ha di japra hya di nxánnbate. ³ 'Yo di iti. 'Yo dra nequisui. Di nja rá yemmú. Da badi ha di hojpaui yø ja'i di nsui. 'Ne hinga hønðra mēnyu di ma rá mmú. ⁴ Da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Da 'yøt'e ngue dyø 'yøde xanho yø basi, 'ne di nja yø ts'u yø basi. ⁵ A nu'mø hingui padí di manda xanho p'u ja rá ngu, ya hinda badi ha di japi di m'met'o p'u ha di mpeti yø ja'i Oja 'mø. ⁶ A nu'a rá n'yohú da t'ets'i ngue di bentrá cargo di m'met'o p'u ja rá nija, hinda gue'a n'na rá n'yohú ngue ts'adra pa xa 'yec'ei rá Jesucristo. Porque nthambēnitho di 'yets'i. Ya da 'yøtra ts'oqui tengutho bi 'yøtra zithu manjam'mø ngue bi 'yets'i 'ne 'da di mēp'u ja rá castigo. ⁷ Jatho ngue di n'yo manho n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingyø 'yec'ei da nu mansu. Ya hinda zá ha di japyø ja'i da 'yēmbi ngue hinga gue'a ga 'yo. Porque rá zithu emmēi honí ha di ts'onnbí ha ya yø mamhya.

⁸ A nu'u yø ja'i ja yø cargo ngue fáxte p'u ja rá nija, xquet'a ngut'atho ja ngue da 'yøt'e, jatho ngue di nho ja'i, jatho ngue hínđi nháte p'u ha ya. Jatho ngue hínđi n'iti. Jatho ngue hinga hønðra mēnyu di ma yø mmú. ⁹ Nuna rá hya n'youi yø nt'ec'ei i ja, guehna rá hya hímni fadi hanja na, guehna di nxánnbate na rá hya na co gátho yø mmú. ¹⁰ Nuya yø n'yohú ya, 'bet'o da hnu te ga 'yo. A nu'mø ngue ya hín tema nts'o bi thinnbi, ya da zá di nja yø cargo ngue di mfáxte p'u ja rá nija. ¹¹ Ximmangu yø xisu fáxte p'u ja rá nija, xquet'a di nequi ngue dyø hoja'i. Híndyø zate. Da zamyø mmú. 'Yo di hep'u'a rá 'befi pefi. ¹² A nu yø n'yohú ngue ja yø cargo fáxte p'u ja rá nija, n'na ngu n'na jatho ngue n'na dra xisu da zi. Pe da badi ngue di manda xanho p'u ja rá ngu. Ngu yø basi, ngu'u hingyø basi, da badi di manda xanho. ¹³ Porque nuya yø n'yohú ja yø cargo ngue fáxte p'u ja rá nija, nu'mø padí xanho ha di japi da 'yøtra 'befi pefi, ya man'natho nnu mansu yø ja'i. Ya sáp'u da hya rá ts'edi da ma hanja ngue ec'ei rá Jesucristo.

¹⁴ Ague Timoteo, nugá dí xønni ga mmap'u ga ma nu'i. ¹⁵ Pe nu'mø hímbi zá dá magá p'u n'nahmantho, ya dí øtra carta ja ua ngue ga pēn'a'i p'u. Porque di nnegá ngue guí padí xanho hanja rá hya nuna ja ngue da n'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja. Nuna Oja na, majuaní ngue 'bú. A nuya yø ja'i Oja ná, guehya fárpabi rá hya 'ne øxhma hyabi rá

haya Oja. ¹⁶ Janjuani ngue mazihotho na ra hya di e'c'eiha. Pe Oja bi 'yot'e ngue bi dinma mmahua hanja na ra hya na, ngue ra Cristo bi nja'i. 'Ne ra Espiritu Santo bi 'yot'e ngue fadi ngue hin tema nts'o bi 'yotra Cristo. Da guehyo anxé Oja i nnu mansu. A nuyá, ndap'u bi zä i hma te'o na ra Cristo. 'Ne t'ec'ei gä rá ngani nximhäi. 'Ne bi zix Oja ngue i ma mahets'i.

4

¹ Pe ra Espiritu Santo njuantho xicju ngue nu'mo ni ma da gaxyo pa, di m'mahyo ja'i da hyep'u yo nt'ec'ei. Nu'u yo fehni xännbate ngue ra zithu di bennbabi ra hya xännbate, go gue'u da den'na. ² Nuyya yo xännbate ya, ra fehni na ra hya da ma ngue di hyatyö ja'i. Pa'di xanho ngue hinga gue'a te ot'e, pe 'be xingui tar'man'u yo mmui'a te ot'e. ³ Nuyya yo xännbate ya, xihyo ja'i ngue embi hin'ya ra nt'edi di nthatyö ja'i. 'Ne xihyo ja'i ngue embi hinga gátho yo cosa sä ngue da ts'i. Conque Oja bá sänni ngue bá nja'a te ts'i n'namhma ngue nuyya yo 'yec'ei di ja mammadi Oja 'mø bi zi'a te si. ⁴ Porque nu te gä bi hoc'a Oja ngue da ts'i, gä xanho. Hingui sä ga emhma ngue ja ra ts'oqui ra ja'i nu'a si te tñi. Sinoque ma ga ja mammadih Oja 'mø di siha'a te bá sänni ngue ga siha. ⁵ Porque nu'mo t'äprá mate Oja ngue di japi te ts'i, Oja di japi te si ra ja'i.

⁶ Nu'mo ngue nguna ra hya gui xännbabi'u ma cüh'u, majuanj ngue gue'e rá hoga mefi'i ra Jesucristo 'mø. Dami hyani gui hyu'ni mmui na ra hoga xadi ya xcá bent'i. ⁷ Pe nu'u yo hya te sama cuento ngue hinga gue'a rá hya Oja, 'yo gui orpa masu'u yo hya'u, porque hñte di muui. Dami hyoni ha di ndu xanho ni nt'ec'ei i ja. ⁸ Porque nu ra ja'i ngue xahrá do'yo, di 'yani, man'na xanzaqui cohi ngue'a gui 'yani. Pe ma datho man'na xanhotho ngue di zacrá nt'ec'ei ra ja'i. Porque nuna ma nt'ec'eiha i ja, hinga høndra pa jap'u ga tinnbahu rá njapi Oja, sinoque 'nehra pa di 'yep'u. ⁹ Nuna ra hya na, guehna ngue majuanj na. 'Ne guehna mahyonitho da 'yec'ei gátho yo ja'i na. ¹⁰ Janangue nuyá, madague'a sücüi yo ja'i ya, pe ma ga ho ma mmui ga ot'ui ra 'befi bi 'dacui Oja. Porque di haxa njuanj ngue nu'a ma Ojau i 'ba'a. 'Ne guehna ja ngue da yani gátho yo ja'i na. Pe nu'u yo ja'i di nyanyo te, guehya da 'yec'ei ra Cristo ya.

¹¹ Nu'mo gui xännbabi ra hya yo ja'i, nuyya yo hya di xi'i, guehya gui xihyo ja'i ngue da 'yotya yo hya ya. ¹² 'Yo gui nne ngue hñjonda 'yot'a masu ngue grá ts'ant'atho. Sinoque dami 'yu'a te ra nho ja ngue da n'yo yo 'yec'ei. Dami 'yudi ngue gui yamanho

p'u ha gui ya. Dami 'yudi ngue gadi mahni mmic'eiu. Dami 'yudi ngue ja xanho ni nt'ec'ei. Dami 'yot'e ngue da bahyo ja'i ngue gä rá nho gni 'yo. ¹³ Mente ga mmagä p'u, dami ja ndummai gui mmambrá hya Oja p'u ha di mpeti yo 'yec'ei. Dami opan'yu hanja ra hya. Dami nxännbate xanho. ¹⁴ Nu'u yo n'yohu 'bet'o p'u ja ra nija bi japyö 'ye p'u ja ni ya, ya bi xi'i te 'be'a ma hya nne'e Oja gui 'yot'e. Nuna ra 'befi bi 'da'i Oja, man'nan'yo ni 'yot'e ngue te sätho gui 'yot'e.

¹⁵ Nuyya yo hya di xi'i ya, dami ja ndummai ngue gui 'yot'e te di xi'i. Di nne ngue da nu yo ja'i ngue man'na man'na gdi pa'di ha gdi japa hya ngue da zä gui 'yörpe xanho rá 'befi Oja. ¹⁶ Dami mfädi xanho, 'ne dami mfädi ngue gä da gue'a ra hya ni 'yup'u gui nxännbate. Nu'mo gui 'yot'e te di xi'i, ya di nyanni te, da guehyo ja'i da 'yoxra hya gui mma, xquet'a di nyanyo te.

5

¹ Nu ra dac'ei ngue hinga gue'a te ot'e, 'yo gui ya manzaqui 'mø ga hejpa'bi te ot'e. Mahotho gdi zofo, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni papá'a rá dac'ei. A nu'u yo ts'ant'atho, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni n'yohu. ² A nu'u yo xisu ngue ya yo dac'ei, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue ni mama. A nu'u yo hmute xisu, gui 'yot'e como tengutho 'mø ngue eni nu, pe gä rá nho gdi n'youi.

³ A nu'u yo 'danxu ngue hñjo'o to da hyonnbj te da zi, gue'u yo mmui'yec'eiu da mäts'i ngue di unni te honi. ⁴ Pe nu ra 'danxu ngue 'bahyo basi ogue 'bahyo 'bet'o, guehya yo basi na ra 'danxu hoxyo xi ngue di unni te da zi. Porque yo pa xa thogui, gue'a rá mamá yo basi bi ja mmansu gä i nte. Janangue ni 'yup'u ngue di ja mmansu yo mamá yo basi mmui ndac'ei. Porque gue'a nnu manho Oja'a ngue yo basi di ja mmansu to bi tede. ⁵ Pe nu ra 'danxu ngue 'base, hñjo'o to da hyonnbj te da zi, guehna ja ngue da máxyo mmui'yec'eiu na. Porque hñda hont'a Oja nnots'e 'ne hñgui säya ra pa ra xui nzo Oja. ⁶ Pe nu ra 'danxu ngue gue'a te rá pähäse ga 'bai, ya hñda ma m'mäts'i. Porque nuná, emma 'bai pe tengutho 'mø ya xa ndu. ⁷ Guehna ra hya gui xifi da 'yotyö 'yec'ei naya, n'namhma ngue ya hñjonda 'yembj ngue hinga gue'a te ot'e. ⁸ A nu ra 'yec'ei ngue hñdi unni te 'be'a honna papá ogue rá mamá, ogue rá menj, guehna ra 'yec'ei ngue hinga 'yo'a te ra hya rá nsäui rá nt'ec'ei na. Man'na nu'u yo ja'i hñgyö 'yec'ei hñgui njap'u'u, man'na di unni te honyo dac'ei'u.

⁹ A nup'u ja ra lista ngue yo 'danxu gui 'yets'i ngue di mfäxte p'u ja ra nija, da gue'u yo 'danxu ngue tho'i hyate njeya 'bai. 'Ne

n'nat'a rā ndō xā m'mahmi. ¹⁰ Dā gue'u yō xisu fādī ngue xā 'yōtrā nho, xā tede xānho yō basi, xā unna ts'āya p'u ja rā ngu te'o hīn'yū ha dī nsāya ngue yap'u nī 'yēhē. 'Nē fādī ngue hīndī 'yēts'ī ha ya, di ja mmansū yō mmī'yēc'ēiui. I fāts'i to sā rā n'u. Zānt'a ngue hōndrā nho di ho dā 'yōt'e.

¹¹ Pē nu'u yō 'danxū ngue cohra jeya 'bui, 'yogui ēts'ī ngue dī mfāxte p'u ja rā nija'u. Porque nthambēnitho ngue dā dīnī to dī nthatui mahōn'a, ya dā hyep'u'a rā 'befi ra Cristo ørpe. ¹² Ya cohi ngue festho'a rā hya xā nhyōmaxi ngue dī mfāxte p'u ja rā nija p'uya. ¹³ Ogue dā gohi ngue yō monnī, nī yat'i nī bōmp'u ja yō ngu. 'Nē hīnga hōntho ngue yō monnī, sinoque di c'a yō mmīc'ēiui p'u ha 'yo. I mmanyō hya nu'u hīnnī 'yup'u dā mā. Nu'a te gā 'bahyō ja'ī p'u ha sōnī, gā dī nthūt'ī. ¹⁴ Janangue dī nnegā ngue nu'u yō 'danxū ngue yō hmūte xisutho dī nthātī mahōn'a, dī m'mahyō basi, dā māhyō ngu. Ya hīnda zā ngue tonī ja'ī dā 'yēmbī hīnga gue'a øt'e. ¹⁵ Porque 'bui dā yō 'danxū ngue ya xā 'uegue, ya ørpabi rā pāhā rā zithu.

¹⁶ Nu'mō n'na rā n'yohu ogue n'na rā xisu ngue rā 'yēc'ēi, nu'mō bī n'nanxū n'na rā mēnī, dā māts'i, di unnī te honī. 'Yo dī nnepe ngue gā go yō 'yēc'ēi dā hyonnbabi'a te rā gasto honī. Porque yō 'yēc'ēi, gue'u yō 'danxū hīnjo'o to dā hyonnbī te dā zi, gue'u ja ngue dā māts'i, di unnī te honī.

¹⁷ A nu'u yō n'yohu 'bet'o ngue øtrā 'befi p'u dī mpeti yō 'yēc'ēi, jatho ngue ēmmēi dā nu mansū yō ja'ī. Dā gue'u yō mamhya ho yō mmūi dī mpefi ngue xānnbabi' rā hya Oja yō ja'ī, mā dātho nne ngue dā nu mansū yō ja'ī ya. ¹⁸ Porque nt'ot'i p'u ja rā Maça Libro rā hya ngue ēna: "Dāmī japi ngue dī nsihmē rā ndānī nuna nēghyō trigo ngue dī ntāguī, 'yogui turpabi rā ne", i ēnna hya. Mahōn'a nt'ot'i rā hya ngue ēna: "Nu' rā mēfi øtrā 'befi, nī 'yup'u ngue di t'unnā nzābi".

¹⁹ A nu'mō ngue mā yapī n'na nc'ēi'u 'bet'o p'u ja rā nija, nu'mō ngue hīnjo'o yoho ogue huy yō tēstigo dī ja majuanī'a te guī nyapī, 'yo guī 'yōrpa masū'a rā yapate. ²⁰ Pē nu'a mā yapī 'nē majuanī ngue ja rā ts'oqui, dāmī hejpbabi. Dā nu gātho yō ja'ī p'u guī hejpi n'namhā ngue nu'u yō ja'ī dā nu'p'u guī hejpi, ya dā zū dā 'yōtrā ts'oqui. ²¹ Nuna rā hya dī xi'i ya, nuna Oja co 'nēhna mā Hmūi Jesucristo co 'nē'u yō maça anxē bī 'bui mahēts'ī øde te di xi'i ya. Nu'mō gādī n'amigoui n'na rā ja'ī, ogue hīn gādī n'amigoui n'na rā ja'ī, pē nu'mō ja rā ts'oqui dāmī hejpahmābi. ²² Nu'mō ja ngue guī 'yēts'ī to dī m'met'o p'u ja rā nija, 'yo guī nne ngue rā sōnitho'a te guī 'yōt'e. Dāmī tō'mī, 'be guī nnu te gā 'yo rā ja'ī. Xi'mō gue guī 'yēx'a n'na nc'ēi, nu'a fādī ngue ja rā ts'oqui, 'yo guī nne dā 'yēn'a'ī yō ja'ī ngue guī nnu

manho'a rā ts'oqui øt'a'gui 'yēts'ī. Pē nu'ī, 'yo temā nts'o guī øt'e.

²³ Ague Timoteo, nu'mō ngue thojpatho gādī hyēnnī ngue xan'u nī mmūi, 'yo hōndrā dehe guī si, dāmī si zits'u rā vino.

²⁴ I 'bui dā yō ja'ī ya, hante ngue dā thaspabi rā güenda, dī nēquī xānho ngue ja yō ts'oqui. Pē xīmmī 'bui mī'da p'uya ngue hīndī nēquī ngue ja yō ts'oqui. Sinoque ja gue'mō bī thaspabi rā güenda dī nēquī ngue ja yō ts'oqui. ²⁵ Xquet'a njarbatho yō ja'ī ngue øtrā nho ya, dī nēquī xānho'a te rā nho øt'e. Madague'a ngue hīngui fādī te gāma nho øt'e, pē m'mefatho fādī ngue xānho te øt'e.

6

¹ A nu'u yō 'yēc'ēi ngue yō hmīquī, jatho ngue dā nu mansū yō hmū. Porque nu'mō hīngui nnu mansū yō hmū yō hmīquī, yō ja'ī p'uya dā 'yēmbī ngue hīngui ho rā hya nnā 'yohu. Ya dā nōmman'u Oja p'uya. ² A nu'u yō hmīquī ngue yō 'yēc'ēi yō hmū, 'yo di ēnā ngue ts'ūtho ja ngue dī nu mansū yō hmū, dā 'yēnā ngue ya 'da'igu yō nt'ēc'ēi i ja, ya dī ncu. Sinoque man'natho ja ngue dā hyumbī dī mpefi, porque mā mađī'a rā 'yēc'ēi t'ørpabi rā 'befi. Ngunā rā hya guī xīhyō ja'ī 'mō guī xānnbate ya.

³ Nuna rā hoga hya bī nxānnbate rā Hmū Jesucristo, guehna rā n'yoi mā nt'ēc'ēi jagūi naya. Pē nuyá, ya 'bui i'da yō ja'ī ngue n'nan'yo rā hya xānnbate. ⁴ Guehya yō ja'ī dī 'yēx'mō ya, guehya hīnte pahya. Mā'bēdi yō mmūi, gā rā njun'mahya gā 'yo. Guehya yō zeya, yō nequisui, yō nemhya. Hīngui ēc'ēi te sifi. ⁵ Hīnha rā nzequi rā njunt'ī øt'ui yō ja'ī porque xants'o yō n'yomfēnī. Nuna rā hya majuanī, hīngui pađi hanja na. I ēnā ngue nuna rā hya ngue rā nt'ēc'ēi i ja, xāngu rā muui, porque ēnā ngue guehna rā hya dī dahā xāngu rā mēnyu. Pē nu'a'ī, ogadī nsixu'u njar'u. ⁶ Majuanī ngue nuna mā nt'ēc'ēi jagūi, xandōngu rā muui nā, porque xandōngu rā nho n'yoi. Pē rā ja'ī, ja ngue dī johyahmahā hōnt'a zihangu ts'u tīnī. ⁷ Porque nu'mō bī mīhra ja'ī ua ja rā xīmhāi, hīnte bā hya. Xīmangu 'mō bī dū, hīnte dā hyats'ī. ⁸ Janangue nu'mō ja te dā zi rā ja'ī, ogue ja te dā hye, co nu'a' p'uya, dī johyahmahā.

⁹ Pē nu' rā ja'ī hōntho nne ngue dī mmēmētī, guehna rā ja'ī hīngui hēnnī gā hyātrā n'yomfēnī ngue øtrā ts'oqui ha dī dīnna mēnyu. Ētho so rā 'dihī, porque hōnt'u yō pāhā hīnte dī muui so rā mmūi, gue'a dī m'mē'a. ¹⁰ Porque nu' rā ja'ī ngue hōndrā mēnyu dī ja ndūmmūi honī ha dī dīnī, xāngu rā ts'oqui øt'e ngue ha gā ndīnna

mɛnyu. A nuyá, 'bɛ i'da yø ja'j, astá ya xá hyɛp'ɛ yø nt'ɛc'ɛi ngue høndra mɛnyu di ja ndummai honi ha di dini. Pɛ nu'a te rá mɛnyu ya xá ndini, gue'a rá m'mɛ man'ɛ i tho'a.

11 Pɛ nu'j, ngue rá mɛfi'i Oja, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui 'yøt'e tengu ya yø hya ja dí xi'i. A nu'a'j dami 'yøt'a te xanho. Di nɛguí ngue ja xanho ni nt'ɛc'ɛi. Ja ndummai dami thanne Oja. Ja ndummai dami mahni mmic'ɛiui. Dami seti te gäma hya gui thogui. 'Nɛ ogadi 'yɛx'mø gui ya. 12 Dami ja ndummai ngue ya gdi 'bɛ'a ngue gui 'yøt'a te rá nsäui ni nt'ɛc'ɛi ja, n'namhma ngue gui nthɛui rá te para zantho. Porque bi zon'na'j Oja ngue gue'a gui 'yøt'a. Nu'a rá pa bi zon'na'j Oja, xangu yø ja'j bi 'yøde te gá ma ngue ja ni nt'ɛc'ɛi. 13 A nuyá, nuna Oja di unná te gätho'ɛ ja yø te, guehna øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'e. Da guehra Jesucristo, nuna bi dá xanho rá hya p'ɛ ha 'bɛhra Poncio Pilato, xquet'a øde gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'ya. 14 Gätho ya yø hya dadi 'bɛp'a'j gui 'yøt'ya, dami 'yøt'e. 'Yo te dadi 'bedi, n'namhma ngue hin temá hya da thin'na'j ngue hinda gue'a gui 'yøt'e asta guehra pa ngue da ɛp'ɛ mahøn'a rá Hmu Jesucristo. 15 A nuyá, nu'mø bi zonna pa xpá nzännbabi Oja ngue da ɛp'ɛ, ya da ɛɛ. Nuna ma maça Ojahɛ, guehna hønse ná jase rá ts'edi ná. Guehna rá dast'abi ná ngue yø dast'abi. Guehna rá Hmu ná ngue yø hmu. 16 Guehna Oja ná ngue hinjam'mø da du. Nup'ɛ ja rá nyot'i 'bɛi, hinjonda zá da guat'i. 'Nɛ hinxa 'yɛhra pa ngue toni ja'j xá mbøni ngue da nu, porque hingui sä di hnu hapɛ 'bɛi. Nuna Oja ná, guehna ma datho hnu mansu ná. 'Nɛ guehna jase rá ts'edi para zantho ná. Da ngut'atho.

17 A nu yø ja'j ngue yø mmɛmmeti ua ja rá ximhäi, dami xifi ngue 'yo dadi 'yɛts'j ngue ja yø mɛnyu. 'Yo sä di ɛna ngue gue'ɛ yø mɛnyu da mäts'i. Porque hinga gue'a rá mɛnyu rá ja'j da mäts'i. Dami xifi ngue da hyutho yø mmɛi ngue gue'a Oja i fäts'i. Nuna Oja i 'bɛi, guehna mathoguitho di jajpahɛ ná, porque nnepe ngue ga johyahɛ. 18 Nu'ɛ yø ja'j ja xangu yø mɛnyu, dami xifi ngue da 'yøtra nho. Porque man'natho xangu di mui ngue xta ngu rá nho da 'yøt'e, hinda gue'a ngue da mɛstho rá mɛnyu. Dami xifi ngue 'yo di ya yø mmɛi ngue di unyø ja'j te tini. 19 Nuna rá nho da 'yøt'e ngue da mäxyø mmic'ɛiui, di nja rá njut'i 'mø yø pa dí 'yɛp'ɛ, gue'a di segura'a ngue di t'unna te para zantho'a te da 'yøt'e.

20 Ague Timoteo, nuna rá hya bi ma mafäti'i ngue gui xännbabi yø ja'j, dami fädi xanho ngue da guehna rá hya gui nxännbate ná. 'Yo gui ørpa masu'ɛ yø hya te sätho hinte di mui. Da guehyø ja'j nu'ɛ ɛna ngue ja xangu yø mfadi, 'yo gui ørpa masu'ɛ yø hya mma, porque himma juani ngue di nthɛ yø hya i mma. 21 'Nɛ nuyá, ya 'bɛ i'da yø ja'j ngue di xähna rá hya ná, ya mma ngue ja xangu yø mfadi, asta gue'mø da gohi ngue di pumbɛni'a rá nt'ɛc'ɛi ja. Ya di xi'i ngue mami njap'ɛ.

Oja di jap'a'j. Da ngut'atho.

2 ra Timoteo

Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mēnba ra Timoteo.

¹ Nugā drá Pablo, Oja bi 'yexqui ngue drá representantegá ra Jesucristo. Bi neque ngue ga xicá yø ja'i ngue Oja di yat'i ngue di unna 'da'yo te to gá di unyø mmái ngue da 'yēc'ēi ra Jesucristo. ² Janjuani ngue dadi ma'i, ague ma ts'ant'w'i Timoteo. Dí nnegā ngue nuna Oja ma Papáui co 'nehna ma Hmúi ra Jesucristo di jap'a'i, di 'da'i rá mate, 'nē da hyut'a ni mmái.

³ Tengutho manj danne Oja'w ma mbox-itagá manjam'mø, xquet'a ngut'atho ya, di thanne Oja co gátho ma mmái. Ra pa ra xui dí mmat'Ojagá conná ngue'e. Nu'mø dá ben'a'i, zant'a dadi ja mammadigá Oja. ⁴ Dí mbēngá ngue nu'mø dambá soc'a'i p'w, asta gá nzonj. A nuyá, janjuani ngue di nne ga nnu'i, n'namhā ngue di nja ga mpáhā. ⁵ Dí mbēn'a'i ngue himma xøts'etho'a ni nt'ēc'ēi i ja. Nu'a ni su Loida 'nē'a ni mamá Eunice, rá māditho bi 'yēc'ēi ra hya'w. Dí pacá njuani ya ngue xquet'a 'nē'i majuanj ja xanho ni nt'ēc'ēi ya.

⁶ Nugā di xi'i ngue 'yo guí nnepe di m'mē'a ra ts'edi bi 'da'i Oja 'mø ma japá ma 'yē p'w ja nī ya. ⁷ Porque nne'e Oja ngue hingu nsu. Janangue di 'da'i rá ts'edi ngue 'yogui sū yø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí mahyø ja'i. 'Nē di 'da'i rá ts'edi ngue guí sammj xanho ni 'nyomfēni. ⁸ 'Yogui embi ngue ra 'bē'isá guí xihyø ja'i hanja rá hya na ma Hmúi Jesucristo. Ximmangugá p'wya, 'yogui pes'ni sá guí mma ngue dadi mpahmī, a nugā madague'a dí ofádi ngue dí mmambá rá hya ra Cristo. Tengutho dí øt'ā ya, dami njap'w, dami ne ngue di ha'i ra ts'edi Oja ngue guí mmāna hoga 'da'yo hya, madague'a guí sá ra n'w conná nguehna ra hya na. ⁹ Nuna Oja bi yanju, 'nē bi zongghā ngue ga hehmā p'w ra nts'o. Madague'a ngue hinga gá ra nho xtá n'yohā, pē Oja bi 'yøtra mate bi zongghā ngue da yanju. Porque hante ngue di nhohra ximhāi, Oja ya xi zānni ngue da penhna Jesucristo ngue da yanju. ¹⁰ A nuyá, ya bi zøcua na mā Yantehā ra Jesucristo ya. Mj zøcua na, ya bi fadi hanja na rá mate Oja. Ra Cristo bi daprá ts'edi ra ndate. Nuna ra hoga 'da'yo hya bi ma, guehna i bahyø ja'i ngue ha di nthēui ra 'da'yo te para zantho na.

¹¹ Nuna ra hya naya, go bá t'excā ngue ga mmangā na. 'Nē bá t'exqui ngue drá representantegá ra Cristo ngue ga xānbbabi ra hya yø ja'i 'bui ndap'w bi zā. ¹² Janangue

guehna nná ságā ra n'w naya. Pē nugā hindj pes'mā sá ngue dí ofádi. Porque nuna Oja di nnøxā, dí pacá njuani ngue xanho na. 'Nē di haxa njuani ngue ja rá ts'edi Oja ngue da māqui, 'nē da bømmanho te nná 'yo asta gue'mø rá nzēgui yø pa.

¹³ Ague Timoteo, nuna ra hoga hya dá xān'na'i, da ngut'atho ra hya guí xānbbabi yø ja'i ya. Dami 'yēc'ēi ra Jesucristo hangu ra pa. Rāngue guí n'youi ra Jesucristo, dami mahyø ja'i hangu ra pa. ¹⁴ Di fāt'a'i rá hya Oja ngue guí xānbbabi yø ja'i. Nuna ra Espiritu Santo dí n'yohā, dami 'yāpi ngue da máxā'i ngue guí padi ha gdi japra hya.

¹⁵ Ya guí padi ngue nu'w ma cūhā ngue yø mmengu Asia, gá bi hyēgaguí p'w, tengutho bi jacra Figelo 'nehra Hermógenes. ¹⁶ Pē nu'a ra Onesiforo, Oja di japi te'o gá 'bap'w ja rá ngu. Porque nuna, xangu yø nnidi bi hoga ma mmái. Himbi mēsta rá sá ngue dí ofádi. ¹⁷ Nu'mø mj zøcua Roma na ra n'yohā na, bi 'yēmmēi bi hyongui hap'w dí ofádi asta gue'mø mj dinguí. ¹⁸ Da gue'e, ya guí nnuse ngue nuna ra Onesiforo xangu ra 'bāxte bi 'yørcaguí 'mø dambá m'mæcá p'w ja ra hnini Efeso. Da ne Oja ngue di unna mate 'mø rá nzēgui ra pa.

2

¹ Ague ma ts'ant'w'i, dami hya ra ts'edi co nuna rá mate di 'da'i ra Jesucristo. ² Ya xangu yø ja'i bi 'yøde hanja na ra hya dá xān'na'i. Nuyā yø hya dá xi'i, dami xihyø ja'i nuyā ya padi ha di japra hya da ma, da ngu'a ra hya da xānbbabi mj'da yø ja'i.

³ Dami 'yøt'e ngue rá hoga soldado'i ra Jesucristo. Gui seti hangu ra n'w ja ngue guí thogui. ⁴ Nu ra ja'i nnøpe ngue rá soldado ra Cristo, nu'a rá Hmú di manda, gue'a ørpabi rá páhā'a. Ya hinguí sänse'a rá 'befi ga 'yo. ⁵ Gui 'yøt'e tengutho yø ja'i pa ra taha ngue ra 'dih. Nu'a hinda 'yøt'e gátho'a te di manda'a to di marca ra 'dih, ya hinte da dāhā. ⁶ Gui 'yøt'e tengutho ra mēfi di mpep'w ja ra huah. Nu ra mēfi sá ra n'w ngue di mpefi, gue'a ra mēfi ja xanho rá nzābi'a. ⁷ Dami padi hanja na ra hya di xi'i. Nuna ma Ojai, da 'yøt'e ngue dá dinni mmái xanho te gāma hya di xi'i.

⁸ Hønna da zo ni mmái na ra Jesucristo. Nuna rá mbom'mæto ra David, guehna ndast'abi naya, porque bi bēnnate 'mø mj tho na. Nuyá, guehna ra hoga 'da'yo hya dí xicá yø ja'i naya. ⁹ Conná nguehna ra hoga 'da'yo hya dí mmangā, guehna ra n'w di ságā naya. I nthut'igā ua ja ra fadi conyø cadena tengutho 'mø ngue di ja te xca ts'onj. Pē nuna rá hya Oja dí mmangā, hinga 'nehna nthut'j conyø cadena na, siempre dí mmamhmagá ra hya. ¹⁰ Nugā, nu hangu ra n'w di thoguí, gátho di seti. Porque dí nnegā

ngue da 'yεc'εi ra Jesucristo'u yø ja'i ya xpá huan'Oja. Gue'a di nyanyo te'a, 'ne da ðinna nho para zantho. ¹¹ Majuaní na ra hya na ngue εna: "Nu'mø dá thoju conná nguehra Cristo, ya 'dap'u ga m'mæhmæ na ra Cristo p'uya. ¹² Nu'mø ngue ga seti hangu ra n'u ga sáhu, xquet'a nup'u ha di manda ra Cristo 'nεcju di nja ma 'befihu. Pe nu'mø ngue ga hehmæ p'u ra Cristo, xquet'a ra Cristo da hyegahu p'u. ¹³ Xiya, xi'mø ngue hindá jats'i te di mmamhmæ, pe nu'a ra Cristo zant'a ngue di jats'i te ra hya mman'a. Porque ra Cristo, nuna ra hya i mma, hinjam'mø ngue ðadi pádi".

¹⁴ Damí bennbabi yø ja'i na ra hya di xi'i. Rá hmí rá dá Oja p'u gui xifi ngue hindí njun'mahya co nu'u yø hya hingui ja ts'edi. Porque ra njunt'i hingui pømmanho. Sinoque di ts'onbá yø n'yomfeni yø ja'i oxra hya. ¹⁵ Nuna Oja i hajta ra güenda te gui øt'e. Damí ja ndummai gui pøni xanho ra 'befi bi 'da'i Oja, ya hin'yu te gdí pes'ní sá. Gui hyats'i xandønho na ra hya majuaní, da guehna gui xännbabi yø ja'i na. ¹⁶ Nu'u yø hya hinte di muui ngue hinga gue'a rá hya Oja, ogui xännbate'u, porque guehya yø hya di ts'onbá yø nt'εc'εi yø ja'i ya. ¹⁷ Nuya yø hya xännbate ya yø ja'i njap'u, i 'yo yø hya astá gue'mø da 'yøtra nts'oní. Ngu'a rá nts'oní bi 'yøtra Himeneo, ximmangu rá Fileto. ¹⁸ Guehya bi hyep'u ra hya majuaní ya, xännbabi yø ja'i ngue embi himma juani di bennate yø do'yo, sinoque embi ngue nu'a rá mbennate ya bi nja'mø mü 'yεc'εi ra hya'a. Co nuna ra hya na p'uya, di ts'onbabi yø nt'εc'εi 'da yø ja'i. ¹⁹ Pe nuya, hinda zá ngue di ts'onbabi rá 'befi Oja. Porque nt'ot'i yoho yø hya ngue i du. Nuya yø hya ya, i εna: "Nuna Oja, ya padí te'o gátho ya o rá 'ye". Nu'a rá yoho ra hya p'uya i εna: "Nu ra ja'i ngue nne dá denná Cristo, jatho ngue da hyep'u rá nts'o".

²⁰ Nup'u ja n'na ra ngu xannoho, hinga 'da'igu yø mohi jap'u. Jap'u yø mohi ngue yø oro, jap'u yø mohi ngue rá t'axi, jap'u yø mohsa, jap'u yø mohi ngue ra hái. Nuya yø mohi ya, ja 'da ngue nts'upi. Ximmí ja 'da ngue hinga nts'upi. ²¹ Njarbætho p'u ja rá nija ya, hinga gátho yø ja'i hep'u rá nts'o. Pe nu ra ja'i nne ngue da hyep'u rá nts'o, guehna rá ja'i øt'e ngue rá mefi Oja na, i pehra 'befi ngue nts'upi.

²² 'Yo gui øt'a te rá ts'oqui ør'mi'da yø ts'unt'u. Damí 'yøt'a te xanho. Di nequi ngue ja ni nt'εc'εi. Damí mahyø ja'i. 'Yo to gadí njunt'ui. Da 'da'igu gui 'yøt'ui yø ja'i ya bi hyep'u rá nts'o, ya nzo'a rá Hmu Jesucristo co gátho yø mmæ. ²³ Pe nu'u hondra njun'mahya nne, hingui padí te mma, damí hyep'u'u. Ya gui padí ngue nu'a rá njunt'i, ja

bi fap'u ngue di nnu man'u yø ja'i. ²⁴ A nu ra ja'i ngue rá mefi Oja, hingui ja ngue di nnequisui. Sinoque ja ngue 'da di mátho gátho yø ja'i. Da baði ha di japi ngue dra hoga hya di xännbate. Da zeti te mmanyø ja'i. ²⁵ Di nya manhuéhi ha di opan'yu ra hya'u to hingui nnu manho rá hya. Xæhmætho dá ne Oja di 'bærpabi yø mmæ, da 'yεc'εi rá hya majuaní. ²⁶ Nu'mø bi xohrá n'yomfeni ra ja'i, ya da hyep'u rá zithu o rá 'ye. Porque gue'a rá zithu ørpabi rá páhä.

3

¹ Damí pahná ra hya ga xi'i ya. Nu'mø ya ni ma dá gaxyø pa, ya man'na xtá n'utho. ² Di m'mahyø ja'i dá ne ngue hønse da ðinna nho. Høndyø mentyu da ne di xandi. Di 'yεxp'u ha ya. Da 'yεna ngue maguesε. Di nsate. Hinda 'yεc'εi te da xihyø papá yø ja'i. Hinda benna mate t'øpe. Ni xinga guehna Oja da 'yørpabi masu. ³ Híndi nja yø yemmai. Híndi nja yø nhuεcate. Da nømman'u yø mmic'εiui. Hinda zámyø mmæ. Dyø nequisui. Porque yø nsaiui'a te gátho xanho. ⁴ Guehya dyø ngujmahyatho ya. Hínha ga nja yø ts'u. Di 'yεx'mø ya. Nu'a te yø páhä yø ja'i, gue'a ni ma yø mmæ'a, hinda gue'a Oja. ⁵ Nup'u gui nequi, εna xø majuaní ngue su Oja. Pe himma juani εc'εi ngue jase rá ts'edi Oja. Ogaði nsixui'u to njap'u. ⁶ Porque guehya yø ja'i ya, ya ja 'da yø ngu ya, ngue ya xa ts'onbá yø nt'εc'εi yø ja'i. Rá mæditho, nuya yø xisu tu yø mmæi ngue ja yø ts'oqui, 'ne hingui padí ha di hocyø ts'oqui, guehya honya ngue da hyät'i co nu'a te yø fehni xännbate. ⁷ Porque nuya yø xisu ya, i nne dá baði temá 'da'yo xádi i ja. Pe nu'a rá hya di xádi, hinjam'mø di tynyø mmæi ndana gue'a rá hya majuaní. ⁸ Nuya yø fehni xännbate, øt'e tengutho bi 'yøtra Janes 'nehra Jambres ngue bi mes'ra hya bi manna Moisés. Xquet'a njarbætho ya di mmangá ya. Nuna ra hya majuaní i fεstho. Guehya xants'o yø n'yomfeni ya. Hímma juani ngue ten'na rá nt'εc'εi jaju. ⁹ Pe hinda zá dá hyät'i xangu yø ja'i. Porque nu'a te yø m'mæmmæi, sår'mø da baði gátho yø ja'i. Di nja tengutho bi ja'u yø nc'εi bi mes'ra hya bi manna Moisés.

¹⁰ Pe ague Timoteo, ya gui padí xanho hanja na ra hya di xännbategá. 'Ne gui padí te nná 'yogá. Gui padí te di øt'ä. Gui padí ngue nugá di εc'εi xanho ra Jesucristo. 'Ne di seti te ørcagui yø ja'i. Dadi macá yø ja'i. Nu'mø di ságá ra n'u, εna gue man'na di ha ra ts'edi. ¹¹ Gui padí hanja ngue nnu man'ugyø ja'i, hingui nne dá nugui. 'Ne gui padí hangu rá n'u xtá ságá. Tengutho rá n'u dá ságá p'u ja rá hñini Antioquia, 'nep'u ja rá hñini

Iconio, 'nep'u ja ra hnini Litra, da sa ra n'u ngue hingui nne da nuyø ja'i. Pe nuna ga ra n'u naya, bi yanga Oja. 12 A nuyá, nu to gátho nne da dena Jesucristo, ga da za ra n'u ngue da ts'ui. 13 A nu yø ja'i ngue yø ts'oc'ei 'ne yø fehni xánnbate, man'na man'na ni go mants'o te ga 'yo. Mente háte, ximmi thát'i.

14 Pe ague Timoteo, 'yogui hehna ra hya bi san'na'i. Ya gui haxa njuani ngue majuanj na ra hya na, porque gui padj ngue nu'u bi xán'na'i ra hya, hingyø fehni'u. 15 Asta gue'mø mará ngue'i, gá xáhya yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro. A nuna ra hya na, ja mmamp'u ngue di nyanna ja'i 'mø da 'yec'ei ra Jesucristo. 16 Gátho'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro, guesø Oja bi beñnbabi ra hya bi 'yot'u to bi 'yot'a te nt'ot'i. Guehna mahyonitho ga xáhm'u naya. Gue'a gdá pahmu ndana gue'a ra hya ja ngue ga ec'ei'u'a, ndana gue'a hinga ec'ei'u. Gue'a gdá pahmu ndana gue'a ra hya hinga gue'a dí øth'u, gue'a gdá pahmu'a te ga ra nho ja ngue ga øth'u'a. 17 Janangue nu ra ja'i ørpabi rá 'befi Oja, nu'a di xádi, gue'a di ðinna mmui'a te ga ra nho ja ngue da 'yot'e, hinte di 'bedi.

4

1 Rá hmi rá dá Oja, 'ne rá hmi rá dá ra Hmu Jesucristo, go guehya øhna ra hya ðadi 'be'p'ai gui 'yot'e. Porque ra Jesucristo da ep'u mahøn'a ngue di manda ua. Nu'mø bá ehe, ya da hyaspabi ra güenda'u i te, 'ne'u xandu. 2 Gui ja ts'edi ngue gui 'yø'na ra hya di xi'i. Dami ja ndummai gui mmanna hoga 'da'yo hya. Ogui säya gui xihra hya yø ja'i, madague'a hingui nne da 'yøde. Gui hyoni ha gdi tapyø mmui yø ja'i. Nu'u hinga gue'a te ga 'yo, dami hejpbabi. Gui japa nts'edi ngue da gue'a te nnu manho Oja da 'yot'e. Gui serpbabi te xi'i yø ja'i. Ogui säya dami xánnbabi rá hya Oja. 3 Porque da 'yehra pa ngue yø ja'i hinda ne da 'yøhna ra hoga xádi. Sinoque da hyonyø xánnbate yø ja'i ngue n'nan'yo ra hya da xánnbabi, gue'a ra hya da ne da 'yøhyø ja'i'a. 'Ne nuya yø xánnbate ya, yø mmunodho di m'mui ngue di nxánnbate ra fehni xádi. 4 Porque yø ja'i hinda ne da 'yøhra hya majuanj. Nu'u yø hya xa nzáanse yø fehni xánnbate, gue'u da 'yot'u. 5 Pe nu'i, dami samse ni n'yomfeni. Nu'mø gui sä ra n'u, dami seti. Ja ndummai gui 'yonna hoga 'da'yo hya. Dami 'yot'e xanho na ni 'befi bi 'da'i Oja.

6 Ya ni ma da zønna pa ga pøngä ua ja ra ximhäi. Pe nuguði ðadi n'uni da thogui ngue rá 'befi Oja dí ørpe. 7 Nugä xtá ho ma mmui dí honj ha di nthahra hya. Nu te ra hya bi 'bejpagui Oja ga øt'e, dá øt'e asta guep'u rá nzegui. Nuna ma nt'ec'ei i ja, dá fädi xanho.

8 Nuyá, dí tøm'i ngue nuna ma Hmu mahets'i hasca ra güenda xanho. Dí pacä ngue di 'dajma njut'i, nuna da ma ma t'unni te'o gä øtra nho. 'Ne hinga hønghogui di 'daqui, sinoque di unni te'o gä di ma'a ra Hmu Jesús, 'ne tøm'i ngue da zønna pa da ep'u.

9 Ague Timoteo, gui ja ndummai guá ehe n'nahmantho ua dí 'bucä ngue ga nyai. 10 Porque nuna ra Demas bi ho ra pähä ja ua ja ra ximhäi na, bi zogagui ua, bi ma i mpa p'u ja ra hnini Tesalónica. Nuna ra Crescente i ma Galacia na. Ra Tito p'uya, i ma Dalmacia na. 11 Hønðra Lucas bi gocua ya. Di nnegä ngue guá sip'u ra Marco 'mø guá ehe. Porque nuna ra Marco dí hongä ua na ngue di mpæfi. 12 Nuna ra Tiquico dá penhna na ngue i map'u ja ra hnini Efeso. 13 Nu'mø guá ehe, guá cannguüts'u ma tuhu dá socä p'u ja ra hnini Troas, ja rá ngu ra Carpo. 'Ne guá ca yø libro dá socä p'u. Pe ma ðatho ja ts'edi guá cannguüts'u ma sæcua nuya m'mánitho.

14 Nuna ra Alejandro ngue ra 'yot'a t'egui, xants'o te bi 'yørcagui. Pe Oja da gut'i te bi 'yot'e. 15 Pe nu'i, dami mfädi xanho 'mø gá nu na. Porque janjuanj ngue täcra hoga 'da'yo hya di mmamhm'u na.

16 Nu'mø rá müdi mi ma ma juannagui p'u ja ra ts'ut'abi, dá honj ha da japi ngue da nyani. Pe hinjombi bøni ngue xta mmäxqui. Hante gue gátho'u ma cy bi hyegagui p'u. Da ne Oja ngue hinda beñnbatho ngue bi hyegagui p'u. 17 Pe nuna ra Hmu bi mäxqui, 'ne bi hacra ts'edi ngue dá mangä ra hoga 'da'yo hya p'u 'buhyø ja'i hingyø judío. Oja bi yangui, porque ena yø zate yø ja'i pæts'i da ðujthogui. 18 Pe Oja di sigue dá yangä p'u ha 'buhyø ja'i xants'o ga 'yo. 'Ne da mäqui xanho para ngue da zixcagui p'u mahets'i bádi manda. A nuyá, ma ga espahu Oja hangu ra pa. Da ngut'atho.

19 Dami zenguagui ts'ap'u ra Prisca co 'nehna ra Aquila. Co 'ne'u to gä 'bup'u ja rá ngu ra Onesiforo dami zenguagui ts'u. 20 Nuna ra Erasto bá cop'u Corinto na. Nuna ra Trófito dá socä p'u ja ra hnini Mileto na ngue mi'u. 21 A nu'i, gui ja ndummai guá ehe hante ngue da cøtyø pa xta se.

Nuna ra Eubulo pen'na'i ra nzengua na. 'Nehna ra Prudente di zengua'i. Da guehra Lino co 'nehra Claudia, gátho ya mü'da ma cuhu 'bucua, gä di zengua'i.

22 Da mäxai ma Hmuu ra Jesucristo. Oja di japi gátho'ahu. Da ngut'atho.

Ra Tito Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mɛnnba ra Tito.

¹ Nugã drã Pablo, rá mɛfigã Oja, 'nɛ rá representantegã rá Jesucristo. Bi 'dacrã 'bɛfi ngue ga japi da 'yɛc'ɛi rá Cristo'u to ya xpã huan'Oja. Ga japi da badĩ ngue majuanĩ na ma nt'ɛc'ɛihũ i ja. ² Janangue da bahyø ja'ĩ ngue dĩ n'nacjũ rá 'da'yo te para zãntho. Hante ngue dĩ nhohra ximhã, ya xi zãn'Oja ngue dĩ 'dacjũ rá 'da'yo te. A nuna Oja, hĩngũ fehñĩ na. ³ A nuyã, ya bi zonnã pa bá sãn'Oja ngue da fãdĩ hanja na rá hoga 'da'yo hyã. Nuna Oja mã Yãntehũ bi 'yɛxquĩ ngue ga mmambrã hyã.

⁴ Dãdĩ zɛngua'ĩ, ague Tito. Nũ'mø dá bɛn'ĩ, xøgue ɛntho majuanĩ ngue mã ts'ant'u'ĩ. Porque dá ja'ĩ gã 'yɛc'ɛi na rá nt'ɛc'ɛi jagũ. Dĩ nnegã ngue nuna Oja mã Papãhũ co 'nehna mã Hmuhũ Jesucristo dĩ jap'a'ĩ, dĩ huɛc'a'ĩ, da hyut'a ni mmũ.

⁵ Nugã dá soc'a'ĩ p'u ja rá hã Creta ngue gui juatyø hyã dĩ m'mɛp'u 'bũhyø 'yɛc'ɛi. N'na ngu n'na yø hnini, nup'u dĩ mpeti yø 'yɛc'ɛi, gui 'yɛxyø n'yohũ dĩ m'met'o. Ya xtã xi'ĩ ndana gue'a'u gui 'yɛts'ĩ. ⁶ Da gue'u yø n'yohũ hĩn temã hyã xa thĩnnbĩ gui 'yɛts'ĩ. 'Nɛ n'na drã xisu dĩ si. Nũ yø basĩ dĩ si, dyø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ hĩnjondã zã da 'yɛnã ngue mathøguetho yø basĩ, ogue dyø mmejmãhyã. ⁷ Jatho ngue nũ to 'bet'o ngue yø 'yɛc'ɛi, hĩn temã hyã da thĩnnbĩ, porque nu'a 'bet'o, ørpabi rá 'bɛfi Oja. Janangue da thanhũ to hĩndĩ 'yɛts'ĩ. Hĩndra cuc. Hĩndra itĩ. Hĩndĩ mpate. Hĩnga høndra mɛnyũ dĩ ma rá mmũ. ⁸ Gue'a rá ja'ĩ ngue dĩ unna ts'ãya p'u ja rá ngu. Di ho da 'yøtra nho. Da zamrá mmũ. Dĩ nhoja'ĩ. Da nũ mansũ Oja. Dĩ mfãse xãntho. ⁹ Nũ rá n'yohũ gui 'yɛts'ĩ, jatho ngue tengutho rá hyã bi sãnnbabi, da gue'a rá hyã dĩ nxãnnbate'a. Porque gue'a rá hyã majuan'ã. Co nuna rá hyã naya, da zã dĩ hatrã ts'ɛdĩ mĩ'da yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ da zã da dap'u te'ø hĩnga gue'a rá hyã mma.

¹⁰ A nuyã, 'bũi xãngu yø mmejmãhyã, hĩnte dĩ muui yø hyã xãnnbate, hãtyø ja'ĩ. Pɛ mã dãtho'u yø judĩo njarp'ũ. ¹¹ Jatho ngue da thejpa yø hyã'u. Porque hĩnga gue'a rá hyã majuanĩ xãnnbate. Høntho nne ngue da gũjpabi rá mɛnyũ yø ja'ĩ. Ya ja 'da yø ngu ya xa 'bãrpabi yø mmũ yø ja'ĩ.

¹² Nuna n'na rá bãmhyã p'u ja rá hã Creta bi mã te ga 'yo'u yø mmɛngũhũ. Bi 'yɛnã: "Nũ'u yø mmɛngu Creta ga 'yot'a yø fehñ'ũ. 'Bũi tengutho yø ts'o zũ'ɛ. Hønt'a te da zi honĩ, ɛmmɛi yø ðanhyei", bi 'yɛnã. ¹³ Nuna

rá hyã bi manna, gue'a ga 'yo yø mmɛngu p'u gui 'bũi. Janangue 'yɛmmɛi ðamĩ hejpbabi'u yø hyãte, n'nãmhã ngue da bømmanho yø nt'ɛc'ɛi yø ja'ĩ. ¹⁴ Ya hĩnda 'yørpabi mã su'a te sãmãhyã mmanyø judĩo, nĩ xĩnga gue'u yø hyã ngue rá ja'itho dĩ mãnda, guehyã yø ja'ĩ hĩngũ nnu manho rá hyã majuan'ã ya.

¹⁵ Nũ to xãntho yø mmũ, hĩnga høntho dĩ ntøt'ui n'na rá cosa, sã da t'ɛmbĩ ngue ya bi nts'on'yø mmũ. Pɛ nũ to hĩngũ ho yø mmũ, ngue hĩngyø 'yɛc'ɛi, hĩn hapũ da thĩnnba rá nho. Porque ya xãnts'o yø n'yomfɛnĩ, nĩ xĩngũ tãr'mãn'u yø mmũ 'mø xãnts'o te øt'e.

¹⁶ I mma ngue pa Oja, pɛ co nu'a te ga 'yo, dĩ nɛquĩ ngue hĩngũ pa Oja. Hĩngũ hnu manho te ga 'yo, porque yø mmejmãhyã, janangue hĩngũ sã temã nho da 'yøt'e.

2

¹ A nu'ĩ ague Tito, nuna rá hyã rá nc'at'iuĩ mã nt'ɛc'ɛiui i ja, da gue'a rá hyã gui xãnnbabi yø ja'ĩ'a. ² Gui xihyø ðaja'ĩ ngue da zam'yø mmũ, dĩ nhoja'ĩ, dĩ mfãdĩ xãntho. Nuna rá hyã majuanĩ, guehna da 'yɛc'ɛi na. Dĩ mahyø mmic'ɛiui. Da zeti te rá n'u i sã.

³ 'Nɛ'u yø xisu ngue yø ðaja'ĩ, gui xifi ngue da 'yøt'e ngue da hnu mãnsũ. Hĩndyø zate. Hĩndyø itĩ. Gã rá nho da 'yudĩ. ⁴ Da xãnnbabi yø hmute xisu ngue dĩ mahyø damme conyø basi dĩ madi. ⁵ Da xãnnbĩ ngue dĩ mfãdĩ xãntho, 'yo dĩ øtra nts'o. Da mãhyø ngu. Dĩ nja yø yemmũ. Da 'yøt'e te xihyø damme. Nũ'mø da 'yøt'e tengũ na rá hyã naya, ya hĩnjondã zannbabi rá hyã Oja.

⁶ Nũ'u yø ts'ant'u, xquet'a gui xifi ngue dĩ mfãdĩ xãntho.

⁷ A nu'ĩ, ðamĩ 'yu'a te rá nho ja ngue da n'yo yø ja'ĩ. Nũ'mø gui xãnnbate, dra hyã njuãntho gui mma. 'Nɛ dĩ nja ni ts'u. ⁸ Dra hyã xtã nho gui mma, mãn'nãnyø mĩ 'yøt'e ngue hĩnda gue'a gui mma. Janangue nu'u mbøcue da mɛs'yø sã. Porque hĩnda ðĩnĩ ha dĩ japi da nømman'u'ãhũ.

⁹ Dãmĩ xi'u 'bũi ngue yø hmiquĩ ngue da 'yɛc'ɛi yø hmu 'mø nzofo. 'Yo dĩ thãtho. Da 'yøt'e ngue da hnu manho te ga 'yo. ¹⁰ 'Yo temã cosa dĩ haquĩ. Zant'a da 'yøtra nho n'nãmhã ngue dĩ nɛjmanho rá hyã na Oja mã Yãntehũ.

¹¹ Ya fãdĩ hangũ gangũ rá mate Oja bi 'dacjũ. I nnepe ngue dĩ nyãnĩ gãtho yø ja'ĩ 'bũcua nximhã. ¹² Rãngue bi 'dacjũ rá mate, ya nne ngue ga hehmũ p'u rá nts'o, da gue'u yø pãhã ja ua ja rá ximhã ngue hĩngũ jo, mã ga hehmũ p'u. Ya jatho ngue mɛnte dĩ 'bũhmũ ua ja rá ximhã, ga mfãhmũ xãntho. Gã n'yo manhohũ. Gã ørpahũ mãsũ Oja. ¹³ A nuyã, co n'na rá pãhãtho nnã tømhmũ'a rá pa da ɛcua rá Jesucristo. Gã nnuhũ ngue i tãte nã, porque nuna, guehna Oja mã Yãntehũ nã. ¹⁴ Guehna bi ðãse rá te connã nguecju nã. Bi ðũ ngue da yanjũ ngue rá nts'o. Bi hoga

mā mm̄aihu. I nne ngue gā sohū rá 'ye. 'Nē i nne ngue gā hāhū rā ts'edi gā øthū rā nho.

¹⁵ Guehnā rā hyā gui xānba yø ja'i naya. Dāmī hatrā ts'edi yø ja'i ngue dī n'yo xānho. Dāmī hejpbāi 'mø hīnga gue'a øt'e. Gue'a nī 'bēfi bi 'da'i Ojā'a. 'Yo guī nne ngue hīnda t'øt'a'i mā sū.

3

¹ Dāmī xihyø ja'i ngue dā 'yørpā mā sū rā dast'abi, gātho'ū mī'da ja yø cargo xānhets'i. Dā 'yēc'ei te di 'bēpi. Co n'na rā pāhātho dā 'yøtrā hoga 'bēfi sifi dā 'yøt'e. ² Gui xifi ngue 'yo to dī nnømmān'ū. 'Yo dyø nequisūi. Dī nyā mānho p'ū ha yā. Dā hnū ngue dī m'mū mmanhūēhī p'ū ha 'būhyø ja'i.

³ Ma gā mmbēmhmū 'mø mān'na rā pa ngue 'nēcju nma yø m'mēm̄aihu, dyø mmejmāhyahū, hīnga gue'a te nmī øthū. Xi bēnngā mā mm̄aihu yø pāhā xānts'o. Xtā m'mū mānts'ohū, 'nē dyø zeyahū. 'Da xī nū mān'ujthogahū yø ja'i. 'Nē dādī nnu mān'ūhū n'na ngu n'najū. ⁴ Pē bi 'yēhrā pa ngue nūnā Ojā mā Yāntehū, bi fādī hanja nā rā mātē bi 'yøt'e ngue bī māđī gātho yø ja'i. ⁵ Nūnā Ojā bi yānjū. Hīn temā nho dā øthū ngue'a i yānjū. Sinoque bi huēgahū, jānāngue bi yānjū. Bi hoga mā ts'oquihū. Bi 'dacjū rā 'da'yo te ngue rā Espiritu Santo bi 'yøt'e ngue mā'da'yo dā m'mūhmū. ⁶ Ngue ya bi yānjū rā Jesucristo, Ojā bā pēnngahū rā Espiritu Santo ngue dā māxcāhū xāndønhø. ⁷ Bi 'yøtrā mātē Ojā ngue bi hoga mā ts'oquihū, bi nepe ngue nup'ū 'bū Ojā dī tocagahū ngue ja gā m'mūhmū p'ū para zāntho. A nuyā, gue'a dī tømhmū'a ya.

⁸ Nūnā rā hyā ja ua, gā majuanī nā. Jānāngue dāmī hatrā ts'edi yø ja'i ngue guehnā rā hyā dā 'yēc'ei nā. Nū to gā ēc'ei Ojā, dī ja ndūmmū dā 'yøtrā nho. Nūya yø hyā ya, xānho 'nē dā 'yørpābi rā nho yø ja'i. ⁹ Pē 'yo guī nnehu ngue dī nja yø njunt'i hīngui ja te rāngue'a. 'Yo gādī njunthū co nū'a te xī n'yo yø ndiua mānjām'mø. 'Nē 'yo gādī njunthū ngue connā ley gā 'yo yø judío. Porque rā njunt'i, hīn temā nho øt'e.

¹⁰ Nū'mø 'būi to øtrā sui ngue dī 'uecyø 'yēc'ei, dāmī hejpi. Rā 'dandī ogue rā yondi guī hejpi. Pē nū'mø hīngui nne dā 'yøde te guī xifi, o nīmantho gādī nsixui. ¹¹ Porque nū to hīngui nne dā 'yøde te sifi, mā'bēdi rā mm̄ai. Ya dī nēcquī ngue nne rā mm̄ai øtrā ts'oqui.

¹² Dī sānni ngue gā pēn'na'i p'ū rā Artemas, ogue rā Tiquico. Nū'mø bi zømp'ū, 'yørquits'ū rā mātē guā ē'a n'nihī, gā nc'atui p'ū ja rā hīnī Nicópolis. Porque dī nne ngue ja ganī nthocā p'ū rā sē'ye. ¹³ Nūnā rā Zenas rā pøngahyā ngue rā ley, dāmī fāts'i te honī. Dā

guehrā Apolos dāmī fāts'i te honī. Gūi unni te dā n'yo, 'yo te dādī 'bēdi. ¹⁴ Gātho yø 'yēc'ei dā bādī ngue jatho dā 'yørpā rā 'bāxte'ū ja te hēmbī. Porque nū'mø hīn temā nho ørpābi rā mm̄ic'eiui rā ja'i, ya hīntē dī mūui te gā 'yo rā ja'i.

¹⁵ Gātho ya 'daua dī 'bucāhe di zēngua'i. Gui xi'ū mā zi cūhū p'ū guī 'būi ngue dādī zēnguağāhe. Ojā dī jāpī gātho'āhū. Dā ngūt'atho.

Ra Filemón

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Pablo, ngue bi mennba ra Filemón.

¹ Ague ma zimmađi mmimfeihu Filemón. Nugui, conma zi cuui ra Timoteo, dađi zengua'a'be. A nugui, dra Pablo, di ofadiga ua nge di mmambä rä hya ra Jesucristo. ² Di pennbabi rä nzengua'u yö 'yec'ei di mpeti p'u ja ni ngu. Co 'nehna ma cu ra Apia, 'nehra Arquipo, nuna faxqui nge di yonna hya, ga dađi zengua'be. ³ Di nnegä nge nuna Oja ma Papáhu, co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo di jap'ahu 'ne da hyut'a ni mmuihu.

⁴ Nu'mo di mmat'Ojagä, zant'a dađi ja mammađi Oja connä nge'e. ⁵ Porque di oca nge janjuani gadi mađi to gätho yö ja'i ya o rä 'ye Oja, 'ne gui hahni mmui gui ec'ei na ra Hmu Jesús. ⁶ Nu'u yö ja'i ga japi bi 'yec'ei na ra hya gui ec'ei, di äpa Oja nge da xojpa yö mmui nge da bađi xanho hanja'a te ga rä njapi Oja di 'daci connä ngehra Jesucristo. ⁷ A nuyá, janjuani nge dađi johya, ya hu ma mmui tengue gui ot'e, nge gadi ma'u ma zi cuhu. Porque nu'a te ra nho gui ot'e ma zi cu'i, di hatra ts'edi yö nyomfeni'u ma zi cuhu'a.

⁸ Janangue nugä, n'na ra mate di nne ga ä'i. Hingra nge mo nge bi 'daca ts'edi ra Cristo nge ga xi'i te ja nge gui 'yot'e. ⁹ Pe di ä'i ra mate, porque dađi ma'i. Nugä dra Pablo, ya dra dac'eigä 'ne di ofadiga nge di mmambä hya ra Jesucristo. ¹⁰ Nuna ra mate di ä'i, dami huera Onésimo. Nuna, 'bui tengutho 'mo nge ma basigä na. Nuna ra hya dá xica ua ja ra fadi, bi 'yec'ei te dá xifi. ¹¹ Nu'mo yö pa xa thogui, nuna ra Onésimo manj hmiqúi na. Himm ponna güenda te mi ot'a'i. A nuyá, mente di yohmi ya, di hommi na ra Onésimo ya.

¹² Ya ga et'ä ya nge da map'u gui 'bui. Pe nugä hinha nnä pumbeni, porque emmei dađi mađi. ¹³ Di pacä nge gui nne gui faxqui te di honi. Janangue nmi nne xcä sammä ua na nge da mäxqui mente di ofadi, ma'huqi nge di mmangä ra hoga 'da'yo hya. ¹⁴ Pe hindä sammj, porque hndi nne ga ot'a'i ra ts'edi gui faxqui. A nu'mo gui nne gui faxcagui, nu te da mi'a mpähä ni mmui, gue'a di nja'a.

¹⁵ Rä nzegui mi jatho nge da zoc'a'i p'u ni hmiqúi njammj pa. Porque nu'mo bá pengui, ya dra 'yec'ei, 'ne ya hinnj mantho da hyc'a'i p'u. ¹⁶ Nuna ni hmiqúi, 'yo ni mantho gui orpe tengutho orpa yö hmiqúi yö ja'i. Sinoque nuna ni hmiqúi, gui mbeni nge

bi gohi tengutho 'mo nge eni cu na. Nugä emmei dađi macä na ra Onésimo, pe da gue'e ma datho ja nge gui mađi. Porque nuyá, hinga hontho nge ni hmiqúi ya, sinoque ni cu ya nge n'nat'a ra Hmu gui ec'eiui ya.

¹⁷ Janangue nu'mo gui 'bui nge dađi n'amigoui ya, damj unna ts'äya na ra Onésimo tengutho 'mo nge go gadi 'daca ts'äya. ¹⁸ Nu'mo nge bi 'yot'a'i ra nts'onj, oge tu'i ra menyü, go damj jügbagui. ¹⁹ Ga cuatä ua ja ra sucuä na ra hya ja ua: "Nugä dra Pablo, go ga jut'a'i". Pe hndi nne ga ben'a'i nge 'ne'i gui tuqúi. Porque go dá xi'i ra hya nge ha di nyanni te. ²⁰ Ague ma zi cu'i, nge n'nat'a ra Hmu di ec'eiui, 'yorcagui ra mate na ra hya di xi'i. Damj hyurcagui ma mmui nge dađi ncuiui nge ra Cristo.

²¹ Di pen'na'i ra hya ja ua, porque di pacä xanho nge gui 'yot'a te di xi'i. 'Ne di pađi nge man'na xangu gui 'yot'e nge'a te di xi'i ya. ²² A nuyá, damj nsä hapu ga nsäya 'mo dá magä p'u. Ya di ena nge ga mma p'uya, porque gue'a gui äpha Oja nge di nja'a.

²³ 'Nehna ra Epafra, 'daua di ofadiga'be, pen'na'i ra nzengua. Xquet'a bi n'api nge i mmambä hya ra Jesucristo. ²⁴ Nuna ra Marco, 'nehra Aristarco, 'nehra Demas, 'nehra Lucas, guehya di mpefi faxqui nge mmanna hya ya, xquet'a di zengua'i.

²⁵ A nuyá, nuna ma Hmuhu Jesucristo di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

Hebreos
Ja ua ra carta bi 'bennbabi yø
'yɛc'ɛi, ca ra nyogui
testamento, nt'o't'i ra hya
ngue ra ebreo.

1 Nu'mø yø pa xa thogui, nuna Oja, bi bennbabi yø pøngahya na ra hya bi xihyø nyogui ja'i bi zofo. Xandøngu yø nniði bi zohyø ja'i, pe 'dama 'dan'yo bi 'yøt'Oja ngue ha ga nzohyø ja'i. 2 A nuyá, nuyua ya rá nzegui yø pa ya, Oja bá penhná Ts'ant'u ngue bi zoc'segahu. Nuna rá Ts'ant'u Oja bá penhua, guehna bi dápi gátho yø cosa i ja ngue di manda na. Conná guehna rá Ts'ant'u Oja bi nhogui te gáma cosa ja nximhái, da gue'a te bi ja mahets'i bi hoqui. 3 Tengutho Oja ngue maguese, njarbutho rá Ts'ant'u ya ngue maguese, porque 'da'iguui. 'Nɛ høntho da ma tengue di nja, ya di sigue jatho yø cosa ja nximhái, da guep'u mahets'i di sigueho te bi jap'u. Guehna bi hoga ma ts'oquihu na. M'mefa p'uya bi ma mahets'i ha bádi manda, i mniþ'u bi ja rá n'yei Oja rá Papá. 4 Guehna tate ja rá ts'edi na gue'a ra ts'edi ja yø anxe. Porque ma datho xanhets'i rá 'befi bi tocabi gue'a te ra 'befi pehyø anxe.

5 Nuna rá Ts'ant'u Oja i tate na ngue gátho yø anxe. Porque Oja bi 'yembrá Ts'ant'u: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. A nuyá, da fadi ngue guecá ni Papágui", bi 'yembi. Pe Oja, hinjam'mø xa xi'a n'na ra anxe ngue da 'yembi rá ts'ant'u. Mahømbi 'yɛn'Oja: "Go gueque rá Papágá'a. Nu'a p'uya, gue'a ma Ts'ant'u'a", bi 'yena. 6 Nuna rá Ts'ant'u Oja, guehna tate na ngue gátho. Janangue nu'mø mambá penhná Ts'ant'u Oja ua ja rá ximhái, Oja bi 'yena: "Gátho yø anxe, da danne na ma Ts'ant'u", bi 'yena.

7 Pe nu'mø mi man'Oja ngue te pehyø anxe bi 'yena: "Nuyua yø anxe, guehya yø m'menhni Oja ya. 'Nɛ 'yo yø anxe tengutho ga n'yo ra ndahi. I ja yø ts'edi tengutho ra sibi ngue hinjonda dáqui", bi 'yena.

8 Nuna Oja, bi 'yembrá Ts'ant'u: "Nuyá, gue'e grá Oja ya, 'nɛ gue'e gui manda para zantho'a te ja ya. Nu'mø gá 'yøtra ts'at'abi, gá rá nho gui 'yøt'e. 9 Gá gue'a rá nho gadi ho gui 'yøt'e. A nu'a hinni 'yup'u, hin gadi ho gui 'yøt'a. Janangue nu'a ni Oja, ma datho bi jap'a'i. Bi 'yøt'e ngue mathoguitiho gui johya ngue gátho mi da ni n'youi". 10 Mahømbi 'yembrá Ts'ant'u Oja: "Nu'i, gue'e grá Hmu, ngue nup'u bá fadi bá nja ra ximhái go gá hoqui. 'Nɛ conni 'ye gui hoqui te bi ja maya rá c'amahets'i. 11 Pe nu te gátho ja ya, da 'yehra pa ngue da guadi. Pe nu'i,

gui 'bui para zantho. Gátho ya yø cosa gá hoqui, da thogui. Tengutho ra zebazu 'mø ya hinte pefi, 12 da jaqui, da ma ma poni. Di njarbutho'a te ja ya. Pe nu'i di sigueho gui 'bui para zantho", bi 'yɛn'Oja. 13 Nuna Oja, hinjonni anxe bi xifi tengutho bi xihrá Ts'ant'u ngue bi 'yembi: "Dami mjcua ja ma 'yei mente ga øt'a ngue gui manda gátho'u ni nsaiui", bi 'yembi. 14 Gátho yø anxe, i ja yø te pe hin'yu yø do'yo. 'Nɛ guehya 'bui ngue ørpabi rá 'befi Oja ya. Guehya yø m'menhni Oja ya, ngue pa ndap'u bi zá ngue bi fáhyø ja'i nuyua tøm'i ngue da nu rá nho i ja ngue di un'na Oja yø ja'i bi yani.

2

1 Janangue nuyá, ngue ya dá pahmu ngue tate na rá Ts'ant'u Oja, mathoguitiho nne ngue ga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya bi xicju. Ma ga ja ndummai ngue hinga ehmu na ra hya na. 2 Conque ra hya bi manyø anxe Oja 'mø yø pa xa thogui, di nja'a te ra hya bi ma. Pe nu'u yø ja'i hmbi 'yørpa masu na ra hya na, sinoque bi mestho ra hya, guehya bi ntheu'i rá castigo ya yø mmejmahya. 3 Janangue nuyá, zhague ngu rá castigo ga thohmu 'mø hinga ørpahu masu na ra hoga 'da'yo hya sicju ngue ha di nyanna tehu? Porque guee ra Hmu Jesucristo bi ma ngue ha di nyanna tehu. A nu'u yø ja'i bi 'yɛc'ɛi na ra hya bi ma, i haxa njuani ngue majuaní na ra hya bi sifi, janangue bi thoghna na ra hya na. 4 Nuna ra hya bi ma, nuna Oja bi japyø ja'i ngue da dinyø mmui ngue majuaní na ra hya bi sifi. Porque bi mfáxte Oja ngue di japyø mfi ngue da zá da 'yøtyø milagro p'u ha 'buehyø ja'i, 'nɛ bá pennbabi ra Espiritu Santo yø mfi ngue da máts'i da 'yøtyø mfi'a te gá nnepe da 'yøt'e.

5 Pe nuna ra 'da'yo ximhái di mmangá ngue di nja, hinte mman'Oja ngue da gue'u yø anxe di manda na. 6 Sinoque nt'ot'i p'u ja ra Maça Libro te'o bi zán'Oja ngue di manda na ra 'da'yo hai. I enna hya nt'ot'i: "Ague ma Oja'i, zte 'be'a exa gui mbennbabi yø ja'i? zHanja ngue mathoguitiho gui ho ni mmui conná ngue'u? 7 Ma Oja'i, met'o gá japi ngue bi gohyø ts'edi yø ja'i ngue'a rá ts'edi ja yø anxe. Pe m'mefa p'uya, gá japi ngue ma datho da hnu mansu. Porque gá unná cargo ngue di manda gátho yø cosa gá hoqui. 8 Nu hangu yø cosa i ja, gá gá japi ngue di manda", i enna hya. Ngue nguna ra hya nt'ot'i ya ngue Oja bi japra ja'i di manda gátho yø cosa i ja, gue'a gui nequi'a ya ngue nu hangu yø cosa i ja, gá bi fati. Pe asta guehya, tobe hndi nnuhu ngue gátho yø cosa i ja, daði manda ra ja'i.

9 A nuyá, ma ga umhmá xanho rá güenda te bi thohra Jesús. Oja bi japi ngue bi gohrá ts'edi m'met'o ngue'a rá ts'edi ja yø anxε. Pε Oja bi 'dacjü rá mate ngue bi dü rá Jesús, bi hoga má ts'oquihü. A nuyá ngue bi dü rá Jesús conná nguecjü, Oja bi 'yøt'e ngue mathoguitho hñu mansü na rá Jesucristo.

10 Nu te gämä cosa bá sän'Oja ngue i ja, ga nja yø cosa ngue dá 'yørpabi rá 'befi. Pε nne Oja ngue nu hangu yø ja'i dá gohi ngue yø basi, guehya dá zixpü ha 'bui. Janangue Oja mi jatho ngue bi hojpa yø ts'oqui yø ja'i, bi japi ngue bi dü rá Jesús ngue dá yaní. 11 A nuyá, nuná rá Jesús bi hoga má ts'oquihü. Nu'a rá Papá naya, gue'a ma Papáhu'a ya. Janangue rá Jesús ya hingui pεsrá sá dá manya ngue dadi ncühu. 12 Rá Jesús bi xihrá Papá'u yø hya nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro, bi 'yεmbi: "Nup'u 'buhyo ja'i dadi ncü'be, ja ga mmangá p'u te'o'i. Nup'u hapu mandöngu dyø ja'i di mpeti, ja ga tut'a'i p'u yø alabansa", bi 'yεmbi. 13 Rá Jesús mahömbi 'yεnā: "Nugá hinda hönt'a Oja di nnöxá ya". Mahön'a emp'uya: "A nuyá, nuyá yø basi Oja bi dáqui ngue ga fäts'i, 'daua dí 'b'u'be", bi 'yεnā.

14 Nuyá mma ngue yø basi ya, guehya yø ja'i ya. Janangue rá Jesús bi nja'i para ngue dá gohi tenguthoju. Bi ne ngue dá zäp'u dá du, n'namhma ngue di ts'onbá rá ts'edi ra zithü nuná rá ts'oqui p'u bá nja rá ndate ngue bi dü yø ja'i. 15 Nuyá yø ja'i mi 'bu ndummai hangu rá pa ngue mi sü dá du, a nuyá bi japi ngue ya hinni mantho dá zu dá du yø ja'i ya. 16 Nuná rá Jesús himbi 'yehε ngue yø anxε dá mäts'i. Sinoque guehya yø ja'i bi dennbabi rá nt'ε'ci rá Abraham bi 'yehε dá mäts'i. 17 Para ngue dá zá dá máxyø ja'i ná rá Jesús, mi jatho ngue bi nja'i, bi tho'a te gämä n'u thohyo cü. Nu'mø ngue mi tho'a te gä mi thohyo cü p'uya, ya bi nja rá yemmai di huçyo ja'i. A nuyá, ya dá zäp'u dá gohi xanho ngue rá mmäcja Oja ya, dá 'yøtra 'bøt'e ngue di hojpabi yø ts'oqui yø ja'i. 18 Nu'mø majapi dá 'yøtra ts'oqui yø ja'i, pε rá Jesús paði ha di japi ngue di zajpabi yø mmü yø ja'i. Porque nuyá ja rá ximhäi xangu rá n'u bi thoguí, 'nε xquet'a 'nεsε rá Jesús bi njapi ngue xtá 'yøtra ts'oqui.

3

1 Ague má zi cü'ahu, bi zon'nahü Oja ngue dyø ja'i'ahu. A nuyá, dami hyaçjü xandönho rá güenda ngue te rá 'befi rá Jesucristo i ja. Guehna rá representante Oja ua ja rá ximhäi ná, 'nε guehna nnøpe ngue rá 'bet'o mmäcja Oja p'u ha bi 'bui ngue faxcahu ná. Porque nuná rá hya dí εc'eiü, guehna gui nequi ná ngue ja te pfi. 2 Nuná rá Jesucristo, guehna bi 'yεx Oja ngue dá 'yørpabi rá 'befi. Pε bi 'yøt'e tengutho bi 'yøtra Moisés, ngue bi

'yøt'e xanho rá 'befi bi xi Oja ngue dá 'yørbü ha 'buhyo ja'i Oja. 3 Pε nuná rá Jesús, má datho ni 'yup'u dá hñu mansü ná ngue rá Moisés. Tengutho n'na rá ja'i di hoca n'na rá ngu ngue di manda. Nu'a rá ja'i di manda rá ngu, gue'a má datho hñu mansü a ngue gátho mi dá yø ja'i 'bøp'u ja rá ngu. 4 Porque gátho yø ngu i ja, i 'bui to bi hoqui. A nuyá, nu te gämä cosa i ja, gä gue'a Oja bá zänni ngue bi nja. 5 Rá Moisés bi gohi ngue rá mefitho ngue bi mpep'u ha 'buhyo ja'i Oja. Pε bi 'yøt'e xanho rá 'befi bi xi Oja dá 'yøt'e. Porque bi xihyo ja'i te ja ngue di nja m'mefa. 6 Pε nuná rá Cristo ngue rá Ts'ant'u Oja ná, bi 'yøt'e xanho te rá 'befi bi un'na Oja ngue di mandabi yø ja'i ya o rá 'yε. A nuyá ya, guecjü yø ja'igahu Oja ngue'mø ga hahu rá ts'edi ga tenhna rá Cristo asta guep'u rá nzequi, 'nε ga hahu rá ts'edi co n'na rá pähä ga tömhmu'a te rá nho di 'dacjü Oja m'mefa.

7 Janangue nuyá, dami 'yørpahu Masu na ra hya mmanna Espiritu Santo p'u ja ra Macá Libro ngue εnā: "Nu rá pa ja p'uya, dami 'yøhmü ná rá hya xi'ahu Oja. 8 Ogui festhohü rá hya mman'Oja. Mami 'yøthü tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja rá dapo ngue bi mestho rá hya bi man'Oja, asta gue'mø mi unna cüε Oja te ørpe. 9 Janangue Oja bi 'yεnā: Nup'u ja rá dapo, mathoguitho ngue bi 'dacrä cüε'u yø nyogui ja'i. Mente gue'a nyote njeja, nguna rá hya bi 'yøtyø ja'i, madague'a bi nu yø ja'i yø milagro dí øt'e. 10 Janangue nugá dá sui. Porque nuyá yø ja'i ya, xoxca nzántho ngue dá hyεgagui p'u. Hingui nne dá hyaxra hya dí xifi ngue dá n'yo. 11 Janangue nu'mø mi 'dacrä cüε yø ja'i, dá xi p'uya dá εmbi: Nuyá, ya hinga cü'ahu p'u ja rá häi xtá sänni ngue xcäni nsäyahu ya", εn'Oja.

12 A nuyá má zi cü'ahu, dami mfähmu ya, man'nan'yo mi 'yøthü ngue to dá 'yenná mmü ngue dá hyεp'u Oja, dá 'yεnā ngue ya hingui εc'ei Oja. Porque Oja majuaní ngue 'bui. 13 Mente tobe nzocjü Oja ya, n'na pa ngu n'na pa dami nhyathü rá ts'edi n'na ngu n'na'ahu. Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue sägui hyä'ni mmü gui 'yøthü rá ts'oqui ngue gui festhohü rá hya mman'Oja. 14 Nu to gátho ya dí εc'eiü rá hya ya, nu'mø ga hahu rá ts'edi ngue hinha gdä hehmu rá hya asta guep'u rá nzequi, gue'mø di tocagahu ngue má n'yoüü rá Cristo p'u ha di manda 'mø.

15 Nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ra hya ngue εnā: "Nu rá pa ja p'uya, dami 'yøhmü ná rá hya xi'ahu Oja. Ogui festhohü rá hya mman'Oja ya. Mami 'yøthü tengutho bi 'yøtyø nyogui ja'i p'u ja rá dapo ngue bi mestho rá hya bi man'Oja", i εnā. 16 Ya gui pahmu te'o ya yø ja'i bi mestho rá hya bi

man'Oja. Guehya yø ja'i bá juca Egipto ra Moisés. ¹⁷ Ne ya guí pahmü ngue guehya yø ja'i bi zü Oja ngue bi 'yøtyø ts'oqui mēnte nyote njeya. Janangue bi dup'u ja ra dapo gátho ya yø ja'i ya. ¹⁸ Ne guí pahmü ngue guehya yø ja'i bi mestho ra hya bi man'Oja ya. Janangue Oja bi xihyø ja'i ngue bi 'yēmbi: "Nuyá, ya hinga cū'ahü p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcāni nsāyahü ya", bi 'yēmbi. ¹⁹ Ja di nequü ua ya ngue hĩmbi ma maçat'i p'u ja ra häi mü ja ngue xtāni nsāya porque hĩmbi 'yēc'ei ra hya mman'Oja.

4

¹ A nuyá, nuna Oja nzongahü ngue di cūcju p'u ja rá ts'äya mma ngue di säyagahü. Pe tobe nĩmantho nzongahü. A nuyá, ya nts'utho, porque nthambenĩtho ngue di m'mü i'da ngue hĩnda ma maçat'i p'u ja rá ts'äya Oja. ² Porque tengutho na ra hya bi sicju ya, ngue nne Oja da yanju, xquet'a guehna ra hya bi si'ü yø ja'i bi mestho ra hya manjam'mø naya. Bi 'yøde hanja ra hya, pe hĩnte ni bøntho ngue bi 'yøde, porque hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi sifi. ³ Pe nuju, ngue ya dá ec'eihü ra hya bi man'Oja, ya di cūcju p'u ja rá ts'äya Oja. Pe nuyá yø ja'i hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi man'Oja, guehya yø ja'i bi zü Oja ya. Janangue ngüna bi man'Oja mam'met'o: "Janangue nu'mø mü 'dacra cue yø ja'i, dá xi p'üya, di ēmbi: Nuyá, ya hinga cū'ahü p'u ja ra häi xtá sänni ngue xcāni nsāyahü ya", bi 'yēmbi. Pe nuna ra ts'äya bi man'Oja ngue di unj, ya ja na astá gue'mø mü hocra ximhäi Oja. ⁴ Nup'u ja ra Maçá Libro nt'ot'i p'u ra hya ngue mma te bi 'yøt'Oja'a rá yoto ma pa. I mma ngue bi nsāya Oja'a rá yoto ma pa ngue bi jua'a te rá 'befi bi 'yøt'e. ⁵ Ya mahøn'a guehna ra ts'äya bi man'Oja 'mø yø pa mü 'yēmbyo ja'i naya: "Ya hĩnda zá ga cū'ahü p'u hapü mü ja ngue xcāni nsāyahü", bi 'yēmbi. ⁶ A nuyá yø ja'i rá müdi bi 'yøhna ra hoga hya na, nuna Oja, hĩmbi säyabi ya yø ja'i p'u ja rá ts'äya, porque hĩmbi 'yēc'ei yø ja'i te xifi. Pe nuyá, tobe nĩmantho nthø'mĩtho mü'da yø ja'i ngue da 'yēc'ei te mman'Oja ngue di unna ts'äya yø ja'i p'u ja rá ts'äya. ⁷ Astá guehyø pa di 'bühmü ya, hĩnguĩ thohna ra hya bi xi Oja yø ja'i ngue ena: "Nu ra pa ja p'üya", i ena. Nu'mø yø pa xa thogui, mü nzo Oja yø ja'i p'u ja ra dapo. Mü ma ndø ya'atho yø pa m'mefa p'üya, mahømbi bēnnabji Oja ra David hanja ra hya bi cuarpü ja ra Maçá Libro ngue bi 'yēna: "Nu ra pa ja p'üya, damj 'yøhna na ra hya xi'ahü Oja. Ogui festhohü ra hya mman'Oja ya", bi 'yēna.

⁸ Ja di nequü ua ya ngue nu'a ra ts'äya bi xi Oja yø ja'i ngue di unni, hinga guep'u ja ra häi manj zixyø ja'i ra Josué bi xi Oja. Porque nu'mø ra pa mü zixyø ja'i ra Josué, mü thogui ya'atho yø pa p'üya, mahømbi 'yēn'Oja ngue jap'u man'na ra pa ngue da yetyø ja'i p'u ja

rá tsäya. ⁹ Janangue nuyá, jap'u ra ts'äya xa nzänni ngue di säyabi yø ja'i Oja tengutho Oja ngue bi nsäya'a rá yoto ma pa. ¹⁰ Porque nu ra ja'i ngue da yarbü ha 'bü Oja ngue 'dap'u di nsäyau, guehna ra ja'i ya bi zep'u rá 'befi xa 'yøt'e, tengutho Oja 'mø mü jua'a te rá 'befi bi hoqui, bi nsäya. ¹¹ A nuyá, gáthoghü, damj hyahü ra ts'edi ya, ma ga ja ndummai ngue ga cāthü p'u ja rá ts'äya Oja. Man'nan'yo mü 'yøthü ngue gü 'yøthü tengutho bi 'yøt'ü yø ja'i hĩmbi 'yēc'ei ra hya bi xi Oja. Janangue Oja hĩmbi cūgrü ja rá ts'äya.

¹² Nuna rá hya Oja, tatetho ja rá ts'edi ngue di mpep'u ja rá n'yomfēni ra ja'i. Tengutho n'na ra juai xandø nts'a 'ne ja yoho yø het'i, njarbutho na ra hya mman'Oja ya. Porque thohra hya astá mbo rá mmai ra ja'i, bi 'uēspabi rá n'yomfēni ra ja'i. I øt'e ngue rá n'yomfēni ra ja'i di nequitho 'mø ngue xanho ogue hĩnguĩ ho. ¹³ A nuyá, nu te gāma hya ja mbo ma n'yomfēnihü ya, hĩnda zá ngue tema hya ga ajpahü Oja, ga ena ngue hĩnguĩ pađi te di mbēmhmü. Porque ma n'yomfēnihü, hĩnte juü, gā pa Oja te di mbēmhmü. Porque nuyá, guesē Oja ga dāphü ra güenda tengue nná 'yohü.

¹⁴ Nuna ra Jesús rá Ts'ant'ü Oja, bi yarbü mahēts'i, 'ne guehna di nnøpa mmäcjhü p'u ha 'bü Oja naya. Janangue nuyá, nneho ngue di ndü xandønho ma nt'ec'eihü. ¹⁵ Nuna ma mmäcjhü na, guehna di huēgahü 'mø nnü ngue di 'bü ndummai ngue hĩnguĩ nzaquigahü. Ya pađi te di thohmü 'mø di 'bü ndummaiü, porque 'ne'a bi njapi ngue xtá 'yøtra ts'oqui'a. Pe nuna, hĩn tema ts'oqui bi 'yø'na. ¹⁶ A nuyá, ma ga hāhü ra ts'edi ga nzohmü Oja ya. Gā āphü ra mate ngue da mäxçahü. Porque Oja ja rá nhuçate. Nu'mø ga xihmü ngue da mäxçahü, di mfāxte.

5

¹ Nu gátho yø mmäcja pøni ngue yø 'bet'o mmäcja yø judío, yø ja'itho tengutho yø mmjjudioui. Guehya t'ets'i ngue dyø representante yø ja'i p'u 'bü Oja ya. I ja yø 'befi ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja, para ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ² Guehna di huēcyø mmj'eiui hĩnguĩ pađi te øt'e, guehya tapthobi rá ts'oqui ngue hĩnguĩ nzaqui. Nu'a guí huēquĩ ngue 'neše na ra mmäcja hĩnguĩ nzaqui. ³ A nuna ra 'bet'o mmäcja, ngue 'neše na hĩnguĩ nzaqui na, rá müdi ørpa ra 'bøt'e Oja ngue di hocrá ts'oqui. Ja da 'yøtra 'bøt'e p'üya, ngue di nhohyø ts'oqui yø ja'i. ⁴ Nuna ra 'bet'o mmäcja, hĩnguĩ sänse rá 'befi pēfi ngue ra 'bet'o mmäcja. Tengutho ra Aarón, hĩmbi zänse rá 'befi ngue rá 'bet'o mmäcja Oja, sinoque Oja bi 'yēts'i.

⁵ A nuyá, nuna ra Jesucristo nnopa 'bet'o mmäcja Oja p'u ha 'buí. Hĩmbi zãnc na ngue dra 'bet'o mmäcja, sinoque Oja bi 'yets'i tengue pehya. Porque Oja bi 'yembj: "Gue'e ma Ts'ant'u'i. Da bahyo ja'i ya ngue gueca nĩ Papágu", bi 'yembj. ⁶ A nuyá, mahon'ã ot'i ra hya p'u ja ra Macã Libro ngue enã: "Nuyá, gue'e grã mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mĩ pehra mmäcja Melquisedec".

⁷ Nu'mõ mĩ m'mucua ja ra ximhã ra Cristo, nts'edi ga nzo Oja 'mõ bi mat'Oja, astã zoni. Porque Oja xtã nzã xtã nyani ngue hĩnxtã ndũ. Pe Oja òrpabi masu 'mõ bi zofo, porque mathogũtho nuũ mansu Oja. ⁸ Madague'a ngue rá Ts'ant'u Oja nã ra Cristo, pe para ngue dã zã dã 'yõrpabi rá pãhã Oja, bi n'unĩ ngue bi zã ra n'u. ⁹ A nuyá ngue hĩnte di 'bedi, gã bi 'yõ't'e te bi zãnnbabi Oja ngue dã thogui, janangue ya sã dã yanĩ para zantho yõ ja'i nuyã dã 'yõ't'e te xifi. ¹⁰ Rã Cristo, Oja bi 'yets'i ngue dã gohi ngue ra 'bet'o mmäcja, di thocra 'befi mĩ pehra mmäcja Melquisedec.

¹¹ Dĩ nne gã xi'ãhu hanja nã ra hyã dĩ mma. Pe xãnhennĩtho ha di zã gã mma, porque hĩngũ tĩnnĩ mmũ te di xi'ãhu. ¹² Ya manjam'mõtho guĩ ec'eiha ra Jesucristo ya. Nu'mõ gdĩ hãhu rá ts'edi ya, ya gdĩ xãnnbãhu rá hyã mĩ'dã yõ ja'i ya 'mõ. Pe astã guetya ngue hĩngũ tĩnnĩ mmũihu hanja ra hyã guĩ ec'eiha ya. Tobe nĩmantho guĩ nnehu ngue nu'mõ sãn'nahũ rá hyã Oja, dã gue'u yõ hyã hĩngũ hennĩ guĩ nne dã si'ãhu. Mahõngũ nne guĩ cohũu tengutho yõ basi ngue sidra xi'ba, conque ya ja ngue rã hmẽ dã zi. ¹³ A nu'ũ sidra xi'ba, gue'u yõ basi sutho 'nẽ hĩngũ padĩ ndana rá hyã njuãntho, ndana hĩn'na. ¹⁴ Pe nu'ũ ya si'ãhu hmẽ, gue'u yõ daja'i. Porque ya padĩ dã hyacra güenda te ga 'yo. Pa'mõ ngue xãnho te ga 'yo ogue hĩn'na.

6

¹ A nuyá, mã gã xãhmũ yõ hyã rá nsãui di xã yõ daja'i ya. A nu'ũ yõ hyã hĩngũ hennĩ guĩ xãhmũ p'u bã fudi güã pahmũ rá Cristo, 'yo guĩ nne ngue hõnt'ũ guĩ 'yõhmũ yõ hyã'u. Ya hĩnnĩ mantho ja gã xi'ãhu ngue hĩngũ 'yõthũ yõ nts'o bã n'youi ra castigo, ogue ja gã xi'ãhu ngue guĩ 'yec'eiha Oja. ² Ya hĩnnĩ mantho ja gã xi'ãhu ngue guĩ nxixyahũ, ogue ja gã xi'ãhu ngue guĩ japnĩ 'yechũ p'u ja yõ ya yõ 'yec'ei. Ya hĩnnĩ mantho ja gã xãn'nahũ ngue di bennate yõ ánima. Hĩnga ja gã xãn'nahũ ngue jatho ngue dã thaspabi rá güenda yõ ja'i, ngue ja dã zãnnbabi Oja te dã thogui para zantho n'na ngu n'na yõ ja'i. ³ Dã ne Oja ngue dã zã gã sigue gã xãhmũ mĩ'dã yõ hyã.

⁴ Porque nuyã yõ ja'i ya xã hyep'u rá Cristo, ya hĩnte nĩ bõntho ngue mahõndi

xãnnbabi rá hyã. Guehya bi xõjpahmã Oja yõ mmũ ya, bi nthehmãui rá njapi Oja. Ya bi nthehmãui rá Espĩritu Santo. ⁵ Ya bi dĩnhmã yõ mmũ ngue xãnho rá hyã Oja. Madague'a tobe hĩngũ sõhra Jesucristo ngue dĩ mãnda rá xĩmhã yõ pa bã ep'u, pe bi badĩ xãnho ya yõ ja'i ya ngue ja rá ts'edi. ⁶ Pe bi hyep'u rá Cristo m'mefa ya yõ ja'i ya. Ya hĩngũ sã ngue xõge rá ts'editho gã òrpe ngue hõndĩ 'bãtyõ mmũ, porque nuyã yõ ja'i njap'u, tengutho 'mõ mahõn dadi cuarpabi rá pont'i rá Ts'ant'u Oja. Di japi ngue thennĩ gãtho yõ ja'i mahõn'a.

⁷ Nuyã yõ ja'i ya, õt'e tengũtho yõ huãhĩ 'mõ bi n'ye, ngue sinnã hãĩ rá 'ye. Nu rá huãhĩ bi zinnĩ xãnho rá 'ye hãĩ, nu'mõ bi nja rá huãhĩ i põ mmanho, ya dã 'yõrpabi rá nho'a to bi mpefi. I n'youi rá njapi Oja. ⁸ Pe nu rá huãhĩ ngue bi zinnĩ xãnho rá 'ye hãĩ, 'nẽ hõndyõ 'ũni bi nja, ya dĩ nzõ, porque hĩnte dĩ mui. Guehya yõ ja'i dã japa castigo Oja ya.

⁹ Ague mã zi cu'ãhu, dá mangã nã ra hyã nã, pe hĩndĩ mmangã ngue gdĩ en'ãhu ngue ya xcã hẽhmũ p'u rá Cristo. Porque dĩ pacã ngue ya bi nyannĩ tehũ, janangue ya guĩ õthu rá nho. ¹⁰ Nuna Oja, gã gue'a te nĩ 'yup'u õt'e. Janangue nuna rá 'befi Oja guĩ òrpãhu, hĩndĩ pumbenĩ na. Dã gue'a rá 'bãxte njandyatho guĩ òrpabi nĩ mmũ'yec'eiha, xquet'a hĩndĩ pumbenĩ Oja. Nuna te gã rá nho guĩ òrpa nĩ mmũ'eiha, gue'a guĩ nẽquĩ ngue majuanĩ gadĩ mahmũ Oja'a. ¹¹ A nuyá, dĩ nnegã ya ngue nuna rá 'bãxte mĩ'a mpãhã nĩ mmũ guĩ òrpabi nĩ mmũ'yec'eiha, damĩ sigue ngue hangu rá pa dã gue'a guĩ 'yõthũ'a. Janangue nu te rá nho guĩ tõ'mi di 'da'ãhu Oja, ya rá seguro di 'da'ãhu. ¹² Man'nãnyo mĩ 'yõ't'e ngue hĩngũ 'yõthu ya yõ hyã dĩ xi'ãhu ya. Damĩ hyãhu rá ts'edi guĩ 'yõthu tengutho õtyõ 'yec'ei nu'ũ dĩ nẽquĩ ngue ja xãnho yõ nt'ec'ei. Nu hangu rá n'ũ thogui, gã seti, 'nẽ guehya yõ ja'i ya ngue di tocabi'a rá nho di yat'Oja ngue di unĩ.

¹³⁻¹⁶ A nu'mõ enã ngue majuanĩ te nne dã manyõ ja'i, i exã ntestigo Oja. Nu'mõ ya bi 'yexã ntestigo Oja rá ja'i p'uya, nu rá amigo yãui, ya hĩngũ sã dã 'yembj ngue hĩmmã juanĩ te xifi. A nuna Oja, bi yarpabi n'na rá hyã rá Abraham, pe nuna Oja hĩnjõngũ Tate ngue nuna. Janangue rá thuhuse bi nõni, bi xihra Abraham ngue dã jase Oja nã rá hyã bi mã. Bi 'yembj: "Nugã, majuanĩ te di xi'i, mathogũtho ga jap'a'i. Gã õt'e ngue emmeĩ dĩ nxannĩ basi di m'mũ", bi 'yembj. Pe rá Abraham, hĩmbi xõtrã mmũ nã rá hyã bi xi Oja. Sinoque tõ'mi, tõ'mi ngue dĩ nja, astã gue'mõ mĩ 'yehra pa ngue bi nja na te rá hyã xi yarpababi Oja ngue dĩ nja. ¹⁷ Oja bi nepe

ngue da badi xanho yø ja'i ngue majuanj gã di nja na te bi ma, hinte di m'medi. Pe comma ngue hinjo o to da 'yexã ntestigo Oja, rá thuhuse bi nõni para ngue da fadi ngue majuanj te mma. ¹⁸ Nu te gãma hya xicja Oja ngue di nja, i da xanho ra hya, porque Oja hingui fehni. A nuyá, ya dá áphu Oja ngue da yanju. Nu te ra hya xa mman'Oja, ya di haxu njuanj ngue ra seguro di nja. ¹⁹ Ya hindj yobeni ngue di tocagahu na ra nho di un'Oja. Porque nuna di nnõxu ngue di darcã ma n'yomfenhu ya, guehna ra Jesucristo bi 'bu mahets'i na. ²⁰ Nuna ra Jesús na yurbu mahets'i bi 'bui. Guehna faxcahu na ngue da zá ganj m'mahmu p'u bi 'bui. I cohi ngue rá mmãcja Oja para zantho. Di thocra 'befi mĩ pe ra Melquisedec.

7

¹ Nuna ra Melquisedec marã dast'abi p'u ja ra hñinj Salem. 'Nẽ guehna Oja maguese rá mmãcja na. Guehna ra Melquisedec bi ma bi c'at'ui ra Abraham 'mø mambá pengui ngue bá tapra tunhni yø dast'abi madj nsahni. Mĩ the p'uya, ra Melquisedec bi 'yãp'Oja ngue di japra Abraham. ² Pe ra Abraham, nu'a te gãma cosa bá hap'u ja ra tunhni bá taãa, bi hyacra diezmo ngue bi dãpra mmãcja Melquisedec. Nuna rá thuhu ra Melquisedec i nne da ma ngue ra dast'abi ngue otra nho. Ngue bi ndast'abi p'u ja ra hñinj Salem, janangue i hutyo ja'i ngue rá dast'abi di hojpabi yø ja'i di nsu. ³ Pe nuna ra Melquisedec hinha nt'ot'i ngue di mma te'o rá papá, ogue te'o rá mamá. Ni xingui fadi te'o rá mboxita. Ni xingui fadi temã pa bá mĩ, ni xingui fadi temã pa bi du. Hõntho nt'ot'i ngue marã mmãcja. Janangue nuyá, gui nhyepabi rá Ts'ant'u Oja ya, porque nuna guehna ra mmãcja para zantho na.

⁴ A nuyá, damj hyacju xandõnho ra güenda hanja ya ngue mathoguitho bi hnu mansu ra Melquisedec. Porque ra Abraham guehna ra 'yu na ngue yø judio, pe nu te gãma cosa bá hannbabi yø dast'abi bi dãpra tunhni, bi hyacra diezmo ngue bi dãpra Melquisedec. ⁵ A nuyá yø mmãcja ngue yø mbom'meto ra Levi, di manda ra ley bi 'yotra Moisés ngue nu'a te gãma cosa tynyø ja'i, da gumbabi ra diezmo. Madague'a yø menj p'u bá fadi bá m'mahra Abraham, pe da gumbahma rá diezmo. ⁶ Conque ra Levi hingrá menj ra Melquisedec, pe ra Melquisedec bi gumbabi ra diezmo ra Abraham nuna ya xi yarabi Oja ngue di japi. Pe ra Melquisedec mahõn'a bi 'yãp'Oja ngue di japra Abraham. ⁷ Ya fadi xanho hanja ya ngue nu ra ja'i mathoguitho hnu mansu, gue'a áp'Oja ngue di japra ja'i ngue co'a ga hnu mansu. ⁸ A nuyá yø mmãcja 'buhya, nu te gãma cosa tynyø ja'i,

jumbabi ra diezmo yø ja'i. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo ra mmãcja di thojpabi rá 'befi pefi. Pe nuna ra Melquisedec hindj nequi ngue bi guahrá 'befi na. Sinoque nt'ot'i p'u ja ra Macã Libro tengutho 'mø ngue di 'butho. ⁹ Nu'u yø mmãcja ngue yø judio 'buhya, jumbabi ra diezmo yø ja'i. Pe gãtho ya yø mmãcja ya, gue'a ra Levi rá 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahya. A nuna ra Levi, gue'a ra Abraham rá 'yu p'u bá fadi ngue bá m'mahna. Janangue nu'mø mĩ hyacra diezmo ra Abraham ngue bi dãpra Melquisedec, a nuna ra Levi co gãtho mĩ da yø mmãcja 'buhya, entho go ma dãpi ra diezmo rá Melquisedec. ¹⁰ Porque nu'mø mambá hacra diezmo ra Abraham ngue bi dãpra mmãcja Melquisedec, tengutho 'mø ngue bi gurpabi yø diezmo'u yø mbom'meto bi m'mu'a m'mefa.

¹¹ Nuyá yø mmãcja ya, di japa nts'edi yø judio ngue da danna ley bi 'yotra Moisés. Embi ngue di siguetho tengutho bá otra mmãcja Aarón. Pe nuna ra ley sihyø judio ngue di cumple ya, ya hin'yu rá ts'edi na ngue da zá di nhøjpai Oja yø ja'i na. Porque jatho ngue ma'da'yo man'na ra mmãcja di m'mui, pe hindã denth'o'a te mĩ otra mmãcja Aarón. Sinoque di thocra 'befi mĩ pehra mmãcja Melquisedec. ¹² A nuyá, ngue ya bi ma mapãdi yø mmãcja ya, xquet'a jatho ngue 'nehra ley di mpãhya. ¹³ Nuna ra 'da'yo mmãcja mmamp'u ja ra Macã Libro ngue di m'mahya, guehna ra Jesucristo na. Pe nuna rá Jesús, hingrá menj ra Levi, sinoque rá menj ra Judá. 'Nẽ nuyá yø menj ra Judá, hñjam'mø to xi bõni ngue dra mmãcja ya. ¹⁴ Ya fadi xanho ngue nuna ra Hmu Jesús, ra menj na ngue ra Judá. Pe nu'mø mambã exyo mmãcja ra Moisés, nuyá yø menj ra Judá hinte bi ma ngue di nja yø 'befi ngue di mmãcja ya.

¹⁵ Ja di nequi ua xanho ya ngue ma'da'yo man'na ra mmãcja di m'mui ngue di tocrã 'befi mĩ pehra mmãcja Melquisedec. ¹⁶ Nuna ra ley ga 'yo yø judio ngue i mma to di mmãcja, hinga guehna ra ley bi 'yexra Jesucristo na ngue di mmãcja na. Sinoque bi mmãcja na ra Jesucristo porque jase rá ts'edi ngue di m'mui para zantho. ¹⁷ Porque guese Oja bi 'yexna ra mmãcja na ngue bi 'yembj: "Gue'e grã mmãcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mĩ pehra mmãcja Melquisedec", bi 'yembj. ¹⁸ Porque ya bi zap'u rá ts'edi na ra ley madj manda yø hya manj n'yo yø ja'i m'meto ya. Ya hin'yu rá ts'edi ra ley ngue da yanyo ja'i. ¹⁹ Nuna ra ley bi 'yotra Moisés, hñjonni ja'i xtã nzã xtĩ hojpabi. Pe ja man'na ra hya ya ngue man'na tate ja rá ts'edi, porque guehna di nhøjpai Oja yø ja'i na.

²⁰ Guese Oja bi yat'i ngue di mmäcja na ra Jesucristo. ²¹ Gätho mü'da yø mmäcja da thotyø 'befi pefi ngue yø mmäcja. Pe nuna ra Jesucristo hønse na ngue Oja ya xi yat'i te gäma hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ngue Oja bi 'yembj: "Guecä drä Ojagä, majuanj te di xi'i. Nuna ra hya di xi'i, hijnonda zä di pädi. A nuyä, gue'e grä mmäcja para zantho ya. Gui thocra 'befi mi pëhra mmäcja Melquisedec", bi 'yembj. ²² Janangue nuna ra Jesús, mä datho ja rá ts'edi na ra cohi bi nja 'mø mi t'ets'i ngue'a rá ts'edi'a ra cohi mi ja m'met'o.

²³ Nu mü'da yø mmäcja xa m'mui, Gä xa ndu. Nu'mø bi du p'uya, n'nan'yo to di thojpabi yø 'befi. A nuyä, mandønngu dyø mmäcja xa m'mui, pe Gä xa thogui. ²⁴ Pe nuna ra Jesús, ya hinda du na. Nu'a te rá 'befi pefi ngue ra mmäcja, ya hijnam'mø da thogui, porque ya hijnondi ponnbj. ²⁵ Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja ya ngue bi 'yec'ei ra Jesús, ya hinda m'mehyø te. Porque nuna ra Jesús ya rá 'befitho'a ngue ra mmäcja para zantho p'u ha 'bë Oja ngue da mäxyø ja'i nuya ec'ei.

²⁶ Nuna ra Jesús, guehna ra 'bet'o mmäcja mä datho ngue nmj homhmä na. Hangu ra pa Gä ra nho øt'e. Hijn'yu rá ts'oqui. Hijnam'mø ngue di nnu manho yø ts'oqui øtyø ja'i. A nup'u mahets'i bi 'buhya, mä datho ngue bi hnu mansu ya. ²⁷ A nuya yø judío ngue yø 'bet'o mmäcja, n'na pa ngu n'na pa ørpabi ra 'bøt'e Oja ngue yø ts'oquise. M'mefa p'uya, ja da 'yotra 'bøt'e ngue di nhohyø ts'oqui mü'da yø ja'i. Pe nuna ra Jesús honda n'na ndi bi ndäse ngue bi tho, para zantho bi nøpa 'bøt'e yø ja'i. ²⁸ A nuna ra ley bi 'yotra Moisés, nuya yø ja'i ets'i ngue dra 'bet'o mmäcja, ja yø ts'oqui yø ja'i. M'mefa nguehna ra ley na, guese Oja cohi ntestigo na ra hya bi mä ngue rá Ts'ant'ese bi 'yets'i ngue para zantho ra m'met'o mmäcja. Madits'u te dadi 'bedi, para zantho øt'e xanho'a te rá 'befi.

8

¹ Nuna ra hya mä datho ja ts'edi ngue gui pahmä ya, guehna ra hya ngue ra Jesucristo di nnoða 'bet'o mmäcjahä naya. 'Në ya bi hup'u mahets'i ha bi ja rá n'yei Oja na. ² Nup'u mahets'i bi 'bë Oja, bi ja rá 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja. Hinga guecua ja yø njja bi hocyø ja'i øtra 'befi ngue ra 'bet'o mmäcja na. ³ Nu'a rá 'befi ja yø 'bet'o mmäcja, t'ets'i ngue da 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. Janangue ra Jesucristo xquet'a mü jatho ngue bi 'yørpabi ra 'bøt'e Oja. ⁴ Pe hinga guecua ja ra ximhäi 'buhra Jesús. Nu'mø ngue ja di 'bucua, ya hinguj sä da t'embj ngue ra 'bet'o mmäcja 'mø, porque yø 'bet'o mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, di sigue øtho yø 'bøt'e di manda ra

ley bi 'yotra Moisés. ⁵ Pe nu'a te yø 'befi yø mmäcja 'bucua ja ra ximhäi, høntho øt'e tengutho ra forma bi ja mahets'i. Porque nu'mø mü nyauj Oja ra Moisés, bi 'yembj: "Damj beñi xanho te ra forma dá ut'a'i p'u ja ra t'øhø dá nyauj, da ngu'a ra forma ra njja gui hocya", bi 'yembj. ⁶ A nujä ya, ngue mä 'bet'o mmäcjahä na ra Jesucristo, tate xandø nzaqui rá 'befi pefi ngue'a rá 'befi pëhyø mmäcja ua ja ra häi. Porque xandønho ra 'da'yo cohi bi hoqui ngue'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o. Nuna ra 'da'yo cohi bi nja ya, mathoguiitho xandønho ra hya di yat' Oja ngue di nja.

⁷ Nu'a ra cohi mü ja m'met'o, hijnonni ja'i bi bønñ ngue xta 'yøt'e te bi manda Oja. Janangue Oja bi hyoni ha di japi ngue ma'da'yo man'na ra cohi bi nja. ⁸ I nnu Oja ngue hinguj øtyø ja'i'a ra hya di manda. Janangue mmanna Maca Libro ngue Oja bi 'yëna: "Da 'yëhra pa ngue nuya yø judío ngue yø mmønngu Israel conyø mmngue Judea, ma'da'yo man'na ra cohi Gä cohme. ⁹ N'nan'yo man'na ra cohi di nja. Ya hinda ngu'a tengutho ra cohi dá co'be'u yø nyogui ja'i 'mø yø pa dambä jup'u ja ra häi Egipto. Porque nuna ra hya dá co'be yø ja'i ngue xta 'yøt'e, himbj 'yøt'e. Janangue dá hecäp'u yø ja'i. ¹⁰ Bá ep'u ra pa di nja na ra cohi di mma ngue ga co'be yø ja'i Israel. Nu'mø ya bi nja na ra hya na, Gä japyø ja'i ngue da djinyø mmui hanja na ra hya dadi manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e. Nuga p'uya, gueque drä Ojagä ya yø ja'i ya. Nuya p'uya, guehya mä ja'i ya. ¹¹ Dj ngüe di nnoho, Gä da baði te'ogui. Ya himmä hyoni ngue ja da xännbabi yø mmj'c'eiui ogue yø cu ja da xämbj te'ogui. Porque 'da di batyø ja'i te'ogui. ¹² Nu'a ra nts'o xa 'yøtyø ja'i, Gä punnbabi. Ya hinni mantho Gä mbënnbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yën'Oja. ¹³ A nuyä, Oja'i mma ngue ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nu'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o, di nequj xanho ngue ya bi thogui, porque ma'da'yo man'na ra cohi di nja. Nuna ra nyogui cohi mü ja, ya bi zep'u nä.

9

¹ Nu'a ra nyogui cohi mü ja m'met'o, xandønngu yø hya nt'ot'i ngue ha di danne Oja yø ja'i. Pe nup'u mü øtyø ndanne yø ja'i, gue'a ra njja ja ua ja ra ximhäi. ² Nu'a ra njja mü ja ua ja ra ximhäi, mü ja yoho yø cuarto. Nu'a rá müdi ra cuarto gui nhuti ngue ra xequi xa ndæxqui. Nup'u mbo ra cuarto, jap'u ra mfoxiyo. 'Në jap'u ra mæxa hapu t'uspabi yø thuhmë Oja ngue da nu. ³ Nu'a man'na ra cuarto brä ja mbo, nup'u ja ra goxthi, zap'u ra ulu ngue nnoða jut'i ra goxthi. Nup'u mbo p'uya, gue'a ra xequi

mathoguiho xā ndaxqui. ⁴ Brá jap'u n'na ra altar ngue ra oro, ja zop'u ra bopo. 'Ne jap'u n'na ra huada ngue gā ra oro maxōts'e, guehñā ra huada m'mets'i ra nyogui cohi mī ja m'met'o naya. Nup'u mbo ra huada, op'u n'na ra ts'oye ngue gā ra oro, ja op'u ra thūhmē nī hū ngue ra maná. Dā guehrā tōhō ra Aarón nuna bi 'doqui, ja op'u ja ra huada nā. 'Ne ja cup'u ja ra huada'u yō xindo nt'ot'i rá ley Oja, ngue ra nyogui cohi mī ja m'met'o. ⁵ Nup'u maxōts'e ra huada, 'da'a n'na nguadi yō hyo ra huada mahogui yoho yō anxē di nzōtyō zahua p'u maxōts'e ra huada. Porque nup'u maxōts'e ra huada ja m'met'e p'u ra ji guī nhohyō ts'oqui yō ja'ī. Pē nuyá, hīngui ja ngue 'bexca xi'ahū hanja nā ra hya naya.

⁶ Guehñā ra forma mī jap'u ja ra nija m'met'o naya. A nu'a rá mudi ra cuarto, n'na pa ngu n'na pa cōtyō mmācja ngue ōt'a te yō 'befi i ja. ⁷ Pē nu'a rá yoho ra cuarto brá ja mbo ngue mathoguiho xā ndaxqui, hōndra 'bet'o mmācja ja ra nt'ēdi ngue carbū. 'Ne hōnda n'na ndī n'na jeya i sā ngue dā yat'ambo. Nu'mō bi yat'ambo p'uya, nī dē ra ji dā pōt'e ngue di hocse rá ts'oqui, nē xquet'a nī dē ra ji dā pōt'e ngue dī nhohyō ts'oqui mī da yō ja'ī. ⁸ Nuya yō hya ja uaya, ra Espiritu Santo nnepe ngue gā pahma hanja nā ra hya ngue ra yogui cohi mī ja m'met'o. Mēnte yō tiempo ngue ōtyō ndanne yō mmācja p'u rá mudi ra cuarto, ya hīn'yu ra nt'ēdi to dā tho'ambo ra cuarto nuna mathoguiho xā ndaxqui. ⁹ Nuya yō hya ya, dī nēqui xanho ngue nuya yō 'bōt'e ōrpabi Oja yō mmācja, hīn'yu rá ts'edi ngue dā hyāt'i dā hyajpa ra nts'o ja yō mmāi yō ja'ī. ¹⁰ Nuya yō hya mī ja m'met'o, gue'a ngue dā huantho yō cosa dā zi yō ja'ī, i xihyō ja'ī temā forma dī mpet'e para ngue dā zā dā danne Oja. Pē gātho ya yō hya ya, bi nja rá ts'edi te mī ōtyō ja'ī mēnte tobe hīnmanī nja ra 'da'yo cohi bi 'yōt'ui Oja yō ja'ī.

¹¹ Pē nuyá, ya bá ēhra Cristo nuna bi gohi ngue mā 'bet'o mmācjahū ya. 'Ne guehñā bá hangahū ra nho mī ja ngue dī nja naya. Nup'u ja ra nija dī mpehra Cristo ngue ra 'bet'o mmācja ya, taťe ngue xandōnho. Hīnga ngu ra nija ja ua ja ra hāi ngue ra ja'ī bi hoqui. ¹² Ra Cristo ja yōrbū ja ra xēqui mathoguiho xā ndaxqui. Pē rá jise ra Cristo nī hya ngue dā pōt'e. Ya hīngrā ji ra ndanī ogue rá ji ra chivo nī hyā ngue dā pōt'e, tengutho ōtyō mmācja ua ja ra hāi. 'Nē ya hīnga xōxti yutho ya, sinoque n'na nditho bi yat'i para zantho ngue bi yanju. ¹³ Nu'a rá ji ra ndanī, ogue rá ji ra chivo, ogue rá 'bospi ra ngōdanī zop'u ja ra altar, nu'mō bi njapyō ja'ī nuna t'ēmbi ngue n'youi ra ts'oqui yō do'yo, ya dī nhohrá do'yo ra ja'ī. ¹⁴ Gomā guehrā ji ra Cristo ngue mā datho ja rá ts'edi ya. Porque guesē ra Espiritu Santo nuna 'bui para zantho bi hātrā ts'edi

ra Cristo bī ndāse ngue dā tho ngue bī nōpa 'bōt'e Oja. Conque ra Cristo, hīn'yu rá ts'oqui. Pē bī mānná ji ngue bi hoga mā ts'oquihū, mī ja ngue xcā mähā ra castigo. Pē nuyá, nuna majuanī ngue Oja i 'bui, ya sār'u gā hā ra ts'edi gā thannehū naya.

¹⁵ Gue'a ra hya'a ya, ngue rá Jesucristo go bi hocra 'da'yo cohi ja naya. Janangue nuya yō ja'ī nzon'na Oja ya ngue dā 'yēc'ēi ra Cristo, nu'a ra nho xa yarpabi Oja yō ja'ī ngue di unni para zantho, go di tocabi ya to nzofō. Porque ra Jesucristo gue'a i du'a ngue bi hoga mā ts'oquihū xa nja mēnte bī nja rá ts'edi ra ley mī ja m'met'o.

¹⁶ Ya guī nnuhū ngue nu'mō bī nanga n'na ra sacua hapū di consta'a te ja ngue dī nja m'mefa, nu'mō bi du'a to bi hocra sacua, nu'a ra sacua bi xots'i. Nuna ra hya bi zohra du, i ja rá ts'edi ra hya m'mefa. ¹⁷ Pē mēnte ngue 'butra ja'ī bi xoxra sacua, tobe hīn'yu rá ts'edi ra sacua. A nu'mō bi du'a to bi xoxra sacua, gue'mō ja rá ts'edi ra sacua 'mō. ¹⁸ Ī njarbatho nā ra nyogui cohi mī ja m'met'o ya. Nu'mō bi tho yō mbo'ōnī ngue dā 'bōt'e, ya ja rá ts'edi ra ley. ¹⁹ Nu ra Moisés, mī juadi bi xihyō ja'ī nā te gāma hya dī manda ra ley, bi gaca n'na nt'o ra isopo, i n'youi ra xide'yo xā nthenī. Nup'u ja rá ji yō ndanī 'nēhyō chivo, bi japra dehe, ja bi dīmbū ra t'o. Nu'a ra ji p'uya, bi naspabi p'u ja ra Libro ngue ra ley, xquet'a bi japra ji gātho yō ja'ī. ²⁰ Bi 'yēmbyo ja'ī p'uya: "Nuyá, gā cohū ra cohi Oja ya, ya bi xi'ahū temā hya ja ngue gđi n'yohe. Nuna ra ji jaua ya, guehñā dī hatra ts'edi ra hya bi xi'ahū Oja naya", bi 'yēmbi. ²¹ Ra Moisés bī naspabi ra ji p'u ja ra nija 'nē bī naspabi ra ji te gāma cosa ja mbonnija. ²² Nt'ot'i p'u ja ra ley ngue rá ji yō zū'ē i tho, nup'u ha pē ra ji, ya co mmanho. Pē mēnte hīnte ho ra ja'ī ngue dā 'yōtra 'bōt'e, hīn'yu rá mpunnbī ra ts'oqui.

²³ Nuya ja ra xīmhai, para ngue dā gommanho yō cosa i ja, māma hyonitho rá ji yō zū'ē mī tho ngue ra 'bōt'e, ngue majapi yō cosa. Pē nup'u mahēts'i ya, xquet'a bī jap'u ra 'bōt'e ngue mā datho ja rá ts'edi. ²⁴ Janangue ra Cristo ya hīnga guehra nija ja ua ja ra hāi bi hocyo ja'ī ja rá 'befi ngue ra mmācja ya. Porque ra nija ja ua ja ra xīmhai, hōntho uhra forma te bī ja mahēts'i. Ra Cristo p'uya, ya bi yōrbū mahēts'i bī 'bū Oja ngue dā mācxahū. ²⁵ A nuna ra 'bet'o mmācja ua ja ra hāi, nup'u ja ra cuarto mathoguiho xā ndaxqui, njeja njeja cāt'ambo ra mmācja ngue bi pōrpabi rá ji yō zū'ē i tho, ya hīngrā jise bi pōt'e. Pē ra Cristo hīnga xōxti dutho ngue hōnda gohi ngue ra 'bōt'e. ²⁶ Nu'mō dā ngu'a ngue xōxti dutho, astā gue'mō mamba fū'a nxīmhai xtabá ts'ānnbī ngue xōxti dutho 'mō. Pē nuna te bī nja ya, nu'mō nī ma

da gaxyø pa, ra Cristo bi zøcua, 'nē bi ndāse ngue da tho. Pe n'na nditho bi du para zantho, da gohi ngue ra 'bøt'e. Bi gurpi gätho yø ts'oqui yø ja'i. ²⁷ A nuyá, nu hangu yø ja'i 'bui, gätho ja ngue da du, pe hōnda n'na ndi da du. M'mefa p'uya da hyaspabi ra güenda Oja te xa n'yo yø ja'i. ²⁸ Njarbatho ra Cristo ya, n'na nditho bi du, bi gohi ngue ra 'bøt'e. Māndongu dyø ja'i bi hojpabi yø ts'oqui. Anuyá, māhōnda ep'ua, pe ya hīndi 'yēhē ngue da gurpabi yø ts'oqui yø ja'i ya, sinoque di 'yēhē ngue da yanyø ja'i nuya tømī ngue da ep'ua.

10

¹ Nuna ra Moisés bi 'yotra ley da n'yo yø judío. Pe nuna ra ley bi 'yoti', tengutho m'ø ngue drá xahatho na te ra nho ja ngue di nja m'mefa. Porque cona ley, hīmbi nequi xanho hanja na ra hya di nja m'mefa. Nuya yø ja'i mī thanne Oja, mī øtyø 'bøt'e di manda ra ley. Pe nuna ra 'bøt'e øtyø ja'i, hīnxma ma hajpabi yø ts'oqui yø ja'i na, porque njeja njeja øtho ra 'bøt'e yø ja'i māhōn'a. ² Nu'mø ngue da gue'a di nhohra ts'oqui ra ja'i'a, ngue da 'yøt'e te gāma hya di manda ra ley, ya hīnni mantho ngue da 'yøtyø 'bøt'e yø ja'i 'mø. Porque nu ra ja'i øtra 'bøt'e, n'na nditho 'mø enā ngue di hocrá ts'oqui, ya hīngui nne ngue nīmantho da du rá mmāi ra ja'i da 'yēnā ngue ja rá ts'oqui. ³ Ja di nequi p'uya ngue nuya yø ja'i njeja njeja øtho yø 'bøt'e, i sodyø mmāi ngue jadyø ts'oqui. ⁴ Nu rá ji ra ndāni ogue ra chivo 'mø bi tho, hīnjam'mø da zā da hyajpa yø ts'oqui yø ja'i.

⁵ Janangue ra Cristo, nu'mø ya ja ngue da øcua ja ra xīmhai, enna hya bi xi Oja: "Nu'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue pøt'e, hīngui nnu manho ngue gue'a di hocyø ts'oqui yø ja'i'a. Sinoque guá sānni ngue bá nja ma dōyo ngue guehna da gohi ngue ra 'bøt'e na. ⁶ Nu'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue øt'a'i ra 'bøt'e, 'nē uhyø ngø, zøp'ua ja ra altar ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i, ya hīnga gue'a guī nnu manho'a ya. ⁷ Janangue di engá p'uya: Dí 'bacā ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guī nnu manho. Tengutho ra hya nt'ot'i p'ua ja ra Maca Libro te ja ngue ga thogui, gue'a di nja'a ya", bi 'yēnā.

⁸ Rá mudi bi xi Oja ra Cristo, bi 'yēmbi ngue i patho ngue Oja hīngui nnu manho'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue ørpabi ra 'bøt'e ngue di hocyø ts'oqui yø ja'i. Nī xīnga gue'ua yø zu'ē ho yø ja'i ngue uhyø ngø p'ua ja ra altar ngue di nnu manho Oja. Madague'a ngue nt'ot'i p'ua ja ra ley'a te gā øtyø ja'i, pe ngutho hīngui nnu manho Oja te øtyø ja'i. ⁹ Pe ra Cristo māhømbi xi Oja, bi 'yēmbi: "Dí 'bacā ua ya ma Oja'i. Ga øt'a'a te guī nnu manho", bi 'yēmbi. Ja di nequi ua ya ngue ya bi zep'ua'ua yø 'bøt'e mī øtyø ja'i, go da zē'a te bi 'yotra

Cristo bi gohi ngue ra 'bøt'e. ¹⁰ Porque ra Jesucristo bi 'yøt'e te nnu manho Oja. Pe n'na nditho bi du, bi gohi ngue rá 'bøt'e Oja. Para zantho bi hojpabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹¹ Pe nu'ua yø mmäcja ngue yø judío, n'na pa ngu n'na pa di siguetho hodyø zu'ē ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja. Pe nuya yø 'bøt'e øtyø ja'i, hīnjam'mø da zā ngue da hyacra ts'oqui ya. ¹² A nuna ra Jesucristo, hōnda n'na ndi bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e. 'Nē ya bi hup'ua ja rá n'yēi Oja ya. ¹³ A nup'ua bi 'buhya, tømtho ngue da dapi gätho yø nshūi. ¹⁴ Ja di nequi ua ya ngue n'na nditho bi du, para zantho bi gohi ngue ra 'bøt'e ngue di punnbabi yø ts'oqui yø ja'i.

¹⁵ Ya di pahma ngue majuani na ra hya na, porque ngu'a mmanna Espiritu Santo p'ua ja ra Maca Libro ngue ena: ¹⁶ "Bá ep'ua ra di nja na ra cohi di mmā ngue ga cocā'be yø ja'i Israel. Nugá p'uya, ga japyø ja'i ngue da dīnyø mmāi hanja na ra hya dadj manda, di nja mpähä yø ja'i da 'yøtya yø hya dadi 'bepi da 'yøt'e", en'Oja. ¹⁷ Mahōn'a emp'uya: "Ya hīnni mantho ga mbēnnbabi yø ts'oqui xa 'yøtyø ja'i", bi 'yēnā. ¹⁸ Janangue nuyá, Oja ya bi punnga mā ts'oquiha. Ya hīmma hyoni ngue ra 'bøt'e ga ørpaha Oja ya ngue di hoga mā ts'oquiha.

¹⁹ A nuaa ja ra xīmhai, nup'ua ja ra xequi mathoguitho xa ndaxqui, hōndra 'bet'o mmäcja mī sä da yat'i. Pe nuya ma zi cu'aha, gā da zā ga thohma p'ua ja rá hmj rá dā Oja ya. Porque guesē ra Jesucristo bi du ngue bi hoga mā ts'oquiha. ²⁰ Mī zā mī du ra Jesucristo, bi cocra jut'i nu'a mī jurp'ua ha 'bu Oja. Bi xogaha ra 'yu ngue da zā ga thohma p'ua 'bu Oja. ²¹ Nuna ra Jesucristo di nnøpa 'bet'o mmäcjahua ya, guehna fāxçaha p'ua ha 'bu Oja naya. ²² Janangue ma ga cuathu p'ua ha 'bu Oja ya. Ga thanne co gätho mā mmāiha, hīnjam'mø ga nyøbēniha na mā nt'ēc'ēiha i ja. Nu'a mā ts'o n'yomfēniha mī ja, ya bi 'beque. Da guehna dō'yoha, bi meque para ngue da zā ga thohma p'ua 'bu Oja. ²³ Ma ga ha ra ts'edi ga ēc'ēiha ngue di nja ya yø hya di tømhma di nja. Porque nuya yø hya xa yat'Oja ngue di nja, di njahma. ²⁴ Xquet'a ma ga honi ha gdā nhyathu ra ts'edi ngue man'na gdā mahma mmic'ēi n'na ngu n'naja. 'Nē ga ha ra ts'edi ga øthua ra nho. ²⁵ I 'buhyo 'yēc'ēi ngue ya hīngui pap'ua ha di mpeti yø mmi'yēc'ēiui ya. Pe hīngui ja ngue ga tenthohua te øt'ua, sinoque ma ga mmähä p'ua ha di mpeti yø 'yēc'ēi, ga nhyatra ts'edi n'na ngu n'naja. I ja ts'editho ngue gue'a ga øthua, porque ya guī nnuha, man'na nī guatyø pa ngue da ep'ua mā Hmūha Jesucristo.

²⁶ Pe nu ra ja'i ngue ya pađi ndana ra hya majuani, 'nē sānni ngue ya di m'mua ngue ra

nts'o da 'yot'e, m'mefa ya hin'y'u ra 'bot'e di nhohra ts'oqui da 'yot'e. ²⁷ Sinoque hondra ndate sibi di danzo da japyo nsuiui Oja 'mø bi hyaspa ra güenda, gue'a tøm'i di nthæi'a. ²⁸ Conque ra ley bi 'yotra Moisés, nu'mø to m'i festho'a te ra hya mamp'u ja ra ley, co yoho hyu yø testigo da hyørpa ra hya, ya hinjondj huęqui, sinoque da tho. ²⁹ A xiya 'mø, çhague ngu gangu ra castigo da thogui te'o fespatho te mmanná Ts'ant'u Oja, da 'yembj ngue hñte nì bøntho ngue bi du rá Ts'ant'u Oja? Conque gue'a i du'a ngue bi hocra 'da'yo cohi, bi hyajpa ra nts'o yø ja'i. Pe yo ja'i, nu'a rá mate ra Espiritu Santo nne di unj, i thenma hyathobi. ³⁰ Pe ya dí pahmu te da 'yot'Oja. Porque bi 'yena: "Nugá go nì 'yehma xi ga jagá ra castigo. Go ga jut'á'a te otyø ja'i", bi 'yena. 'Nę bi man'Oja ngue da hyaspa ra güenda'u yø ja'i ya o rá 'ye. ³¹ Nuna Oja majuanj ngue 'bui, nu te'o da japra castigo, ra ndussutho te da thogui.

³² Damj bęmhmu yø pa xa thogui, nu'mø rá ts'utho xqui 'yęc'eihü ra hya ya. Mathoguitho gá sähü ra n'u ngue bi z'ahü yø ja'i. Pe gá hyät'i gá seti te bi 'yot'ahü yø ja'i. ³³ Bi nja yø pa ngue bi mpeti yø ja'i ngue thenma hya'ahü, 'nę bi un'ahü. Mj'da nji mmi'yęc'eihü p'uya gui hęthohü ha gui unyø ja'i, pe hingá sutho gui 'yot'e ngue nì amigohü'u to ma'ni. ³⁴ Nu'u yø 'yęc'ei bi ma fädi, gá fäts'i ngue gá unhnü te honj. Nu'mø bi fę'a te guí peshü, astá ja'ahü mpähä, porque gui pahmu ngue ma datho di muui na ra nho gui nthæi p'u mahęts'i, 'nę para zantho i ja na. ³⁵ Damj hyahü zammü ngue gui sigue da ngut'a gui 'yøthü yø pa di map'u. Porque xandöngu ra njut'i bi ja mahęts'i. ³⁶ Hont'a ja ngue gui 'yøthü ya, damj seti te gá ra n'u gui thohmu. Damj ja ndummü gui 'yørpahü rá pähä Oja, n'namhmu ngue di toca'ahü nā ra hya xa yat'Oja ngue di nja. ³⁷ Porque nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro nā ra hya bi man'Oja ngue ęna: "Ya hįmma 'ya'atho yø pa ya, ngue da ep'u'a ja ngue da ęę. Ya hįnni mantho da hmanya ngue di 'betyø pa. ³⁸ Nu ra ja'i bi nhohrá ts'oqui, di nyanna te ngue bi 'yęc'eigui. Pe nu ra ja'i hep'u ma hya, ya hįndi nnu manho te ot'e". ³⁹ Ague ma zi cu'ahü, hįngá hehmü p'u Oja, porque yø ja'i hep'u Oja, gue'u di m'm'e'u. Pe nuju, ngue dá ęc'eihü Oja, ya di nyanma tehu.

11

¹ Nu ra ja'i ęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, guehna ra ja'i haxa njuanj ngue di nja'a te tøm'i di nja. Pe di segura ngue majuanj di nja, madague'a ngue tobe hįngui nnu te 'be'a ja ngue di nja. ² Nuna Oja, bi

nu manho 'da ya yø nyogui ja'i xa m'mahma njam'mø porque bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja.

³ A nuyá, ngue di ęc'eihü ngue majuanj te mman'Oja ya, ya dí pahmu xanho ya ngue Oja høntho bi ma ngue di nja ra ximhäi, 'bexpi nja. Nu'a te gá dí nnuhü ngue ja ya, Oja bi hoqui. Porque ma m'met'o hįn tema cosa mį ja.

⁴ Nu ra Abel bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'a rá 'bot'e bi 'yot'e bi nu manho Oja. Pe nuna rá 'bot'e ra Cain, hįmbi nu manho Oja. Janangue di nęqui ngue Oja bi hojpa'i rá ts'oqui ra Abel ngue bi 'yęc'ei. A nuyá, madague'a ngue ya xa ndu ra Abel, pe di sigue xangathohü ngue ga øthü tengutho bi 'yot'e ngue bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja.

⁵ Nu ra Enoc bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Oja p'uya bi zixma tetho bi ma mahęts'i. 'Bexįmbi du na, ya hįnha mambj thįngua ja ra ximhäi, porque Oja bi zits'i. 'Nę mamp'u ja ra Maca Libro ngue Oja mį nnu manho te manj n'yo ra Enoc, m'mefa p'uya bi zits'i. ⁶ Pe nu ra ja'i hįngui ęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, ya hįngui sá da 'yęnna ja'i ngue nnu manho Oja te ga 'yo. A nuyá, nu ra ja'i nne ngue rá n'youi Oja, jatho ngue da 'yęc'ei ra ja'i ngue majuanj 'bū Oja, 'nę da 'yęc'ei ngue nu'u yø ja'i hon'Oja, gue'u di nsixui Oja'u.

⁷ Nu ra Noé bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Bi 'yęc'ei 'mø mį xi Oja ngue di nja ra ndate, madague'a tobe di 'bętra pa di nja'a te bi sifi. Pe bi hocra barco bi xi Oja ngue di hoqui. Ja di nyamp'u ra Noé co 'nę'u to 'bap'u ja rá ngu. Rąngue bi 'yęc'ei ra Noé na ra hya na, ya di ngui ngue ra ts'oqui øtyø ja'i nu'u hįngui ęc'ei te mman'Oja. 'Nę bi ma mahojpi rá ts'oqui ngue bi 'yęc'ei ngue majuanj'a te bi xifi.

⁸ Nu ra Abraham bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mø mį zon'na Oja, bi xifi ngue da bomp'u mį 'bui, di map'u ja ra häi xi xifi ngue da gohmi, 'nę bi 'yot'e te bi xifi. Bi bomp'u ja ra häi mį 'bui, bi ma. Nį xįngui pađi hapu danj mpa. ⁹ Mj zomp'u ja ra häi xi yarpabi Oja ngue drá mmeti, bi đimp'uya ngue 'bap'u yø ja'i yø mmeti ra häi. Pe ra Abraham bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja, bi mįhi hap'u di m'mai. Bi hocyø ngun'ulu, ja bi m'map'u. Mj m'mahra Isaac, ngut'a bi 'yot'e. Mj m'mahra Jacob, ngut'a bi 'yot'e, guehya bi tocabi ra hya xi yat'Oja m'met'o ya p'uya. ¹⁰ Porque ra Abraham bi dømj ngue danj m'map'u ja ra danįhņi bi ja mahęts'i. Guehna ra danįhņi ngue guesę Oja bi hoqui 'nę i ja para zantho nā.

¹¹ Xquet'a ra Sara bi 'yęc'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue madague'a ya ra bōdac'ei, pe bi m'mahrá ts'ant'u bi xi Oja ngue di m'mai. ¹² Da guehra Abraham

xquet'a ya ra bødac'ei, ya bi tho ra ora p'u ngue di m'mahyø basi. Pe madague'a, siempre bi m'mahra' ts'ant'u. Guehna bi nxandi, mandøngutho yø mbom'meto bi m'mai. Nu'a gangu tengutho yø sø bi ja maya ogue tengutho yø 'bomu dehe jap'u ja ra nnengui ra jathe, hingui sä di 'bede hangu gangu.

13 Gätho ya yø ja'i ya, bi m'mai, pe bi du. 'Ne himbi nu'a te ra hya xi yarpabi Oja. Pe comma ngue ec'ei ngue majuanj te mman'Oja, janjuanj ngue di johya porque padj xanho ngue di nja'a ra hya di yat'Oja ngue di nja. Janangue mente ra pa bi m'macua ja ra ximhai, bi ma ngue hingyo ngungua, sinoque da ma, danj mpa mahets'i. 14 A nuna yø ja'i ngue nguna ra hya i mma, ya di nequj xanho ngue guehya yø ja'i honna hai hapu danj m'mai para zantho. 15 Pe hinga guerp'u ja ra hai ba poni honi ngue danj m'mai. Porque nu'mø da gue'a, mi ja ra tiempo ngue xta mmengui ha bi 'yehē. 16 Nu'a ra hai honyø ja'i ngue danj m'mai, gue'a ra hai ma datho xandønho bi ja mahets'i. Janangue nuna Oja ya, ya hingui pesra sä mø mmanyø ja'i ngue embj: "Ma Oja'i". A nuna Oja, ya xa hojpabi n'na ra danjhni hapu danj m'mahya yø ja'i.

17 Nuna Oja, bi ne ngue da ba'a njuanj m'ngue ec'ei'a te bi xihra Abraham ogue hin'na. Bi xihra Abraham ngue da zixra ts'ant'u Isaac ngue da hyo, da 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Pe ra Abraham bi 'yec'ei te xi Oja, bi n'unj ngue xta hyo ra Isaac, xta 'yørpa ra 'bøt'e Oja. Ra Abraham bi 'yec'ei ngue majuanj te xi xi Oja ngue xi 'yembj: 18 "Nu'mø bi m'mahni ts'ant'u Isaac, di nxandi, di m'mai xandøngu n' 'beto", xi 'yembj. 19 Janangue ra Abraham bi 'yec'ei ngue majuanj ja ra ts'edi Oja ngue nu'mø xta ndu ra Isaac, ma'da'yo xti m'mai. Pe mi zä ngue himbi du ra Isaac, xntho ja ma'da'yo bi m'mai, porque ra Abraham ya xi zänni ngue xta hyo.

20 Nuna ra Isaac bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue ra Isaac bi zojpa ra hya yø ts'ant'u, bi xifi ngue da dinnbabi rä njapi Oja m'mefa. Guehna ra Jacob 'nehra Esaü.

21 Ra Jacob xquet'a bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mø n' ma da du, bi xi'u yoho yø ts'ant'u ra José ngue da dinnbabi rä njapi Oja. Nguna ra hya bi ma mente tosrä tønø ngue bi danne Oja.

22 Ra José xquet'a bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mø ya n' ma da du, bi xihyø judío ngue da 'yehra pa da bömp'u ja ra hai Egipto. 'Ne bi zohra hya ra José ngue nup'u Egipto hinda cop'u rá do'yo, sinoque da hyax'mø bi bömp'u Egipto.

23 Rá papá 'nehra' mamá ra Moisés bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja.

Janangue nu'mø ra pa mi m'mahra Moisés himbi zudra hya bi manda ra dast'abi, ngue nu'mø bi m'mahyø ts'ant'u yø judío, da thopi. Mi nu ngue ra Moisés mazihotho 'mø mi m'mai. Nhyushna bi 'yagui.

24 Ra Moisés bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue nu'mø mi ndan'yohu himbi nu manho ngue da gohi ngue rá tede na rá t'ixu ra dast'abi p'u ja ra hai Egipto. 25 Sinoque bi ne ngue 'dap'u da zäui ra n'u yø ja'i Oja. Himbi ne xta 'yøtra ts'oqui ngue xta hyep'u Oja ngue xta ngop'u mi 'bai, nup'u zits'adyø pa xti nja mpähä. 26 Nuna ra Moisés man'na xanho bi nu manho ngue da zä ra n'u tengutho ra n'u ja ngue da zä ra Cristo. Janangue nup'u Egipto himbi ne xtabä ngop'u ngue drä pmeti gätho ra mēnyu mi jap'u. Porque padj xanho ngue xandøngu rá njut'i Oja di nja m'mefa.

27 Ra Moisés bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Bi bömp'u ja ra hai Egipto, himbi zutho ngue mbøcue ra dast'abi. Himbi gohra mmui, porque padj ngue n'youi Oja, madague'a hingui hēti. 28 Ra Moisés bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja, bi 'bepi gätho yø judío ngue da hyo yø de'yo, da zä ra ngo ngue ra pascua. Nu rá ji yø de'yo da hyo, da gøspabi p'u ja yø goxthi, n'namhma ngue nu'mø bi thohra anxē ngue da hyo yø ts'ant'u mada, ya hinda hyopyø ts'ant'u yø judío.

29 Yø judío bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue bi zä bi thop'u ja ra Thenga Jathe, tengutho 'mø ngue dra 'yonhai p'u n' yo. Yø mmengu Egipto p'uya, xquet'a bi ne ngue xta thop'u ja ra jathe, pe bi go'mra jathe.

30 Yø judío bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Nyoto ma pa bi thesra hñinj Jericó. M'mefa p'uya bi xotyø jado madj thesra hñinj. 31 Nuna n'na ra xisu n' hu ngue ra Rahab ra mmengu Jericó, marä 'yots'om'ai na, xquet'a bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue hinga 'da'i duui yø mmengu Jericó, porque nuna ra xisu na, bi unna ts'äya'u yø judío bi ma bi axra hai m'met'o.

32 ¿Te 'be'a ga øt'e? ¿Ua xøgue mahyonitho ngue ga xi'ah mi'da yø hya di 'bedi? Pe ya hinga mbongui ra ora ga xi'ah te bi 'yøtra Gedeon, ra Barac, ra Sanson, ra Jeftē, ra David, ra Samuel, co gätho yø pøngahya Oja. 33 Nuya yø ja'i ya, gätho bi 'yec'ei ngue majuanj te mman'Oja. Janangue 'ba i'da bi 'yøtra tunhni, bi dapyø dast'abi mi nzaqui te mi mma. I 'bu i'da ngue bi 'yøtra ts'ut'abi xanho, bi nthēui rá njapi Oja xi yarp'i. I 'bu i'da ngue bi t'ennbu 'buhyo zate, pe himbi za yø zate. 34 I 'bu i'da ngue bi thørbu ja ra sibi, pe himbi nzo. I 'bu i'da, ya ja ngue da tho conna juai, pe pongui. Nu'u yø ja'i t'embj ngue hinga njuanj, gue'u bi hya ra ts'edi ngue bi ma ra tunhni 'ne bi dapyø nsñiui. 35 I

'bui da yø xisu ngue nu'mø bi du yø basi, Oja bi 'yøt'e ngue nu'a xa ndu mahøndi m'mai.

I 'bu i da p'uya, i nthut'i ngue ma'ani, sifi ngue nu'mø da hyep'u Oja, ya di mpommi ra ndate. Pe bi n'un'i ngue da du, bi ne ngue di tocabi'a ra nho di nja 'mø dan'i nja ra mbennate m'mefa. ³⁶ Mi'da p'uya, bi zã ra n'u ngue bi 'bei. 'Ne bi zã ra n'u ngue rá n'yemna hya yø ja'i. Mi'da p'uya, bi thut'i conyø cadena, bi ma fãdi. ³⁷ Mi'da p'uya, ga ndutho'a ngue bi 'bendo. Mi'da p'uya, bi ma maheque made ra ja'i conna thegui. Mi'da p'uya, majapi ngue da 'yøt'a te xants'o, pe hingu'i nne. Mi'da p'uya, ra juai ga ndu. Mi'da p'uya, bi n'yo ndap'u bi zã ngue hin'yua ha di nsãya. Bi nøpa he yø xide'yo ogue yø xi yø chivo bi hye. Mi'da p'uya, bi zã ra n'u ngue hyoya. 'Ne bi ma ma'ani, gã ra dummi ga 'bui. ³⁸ Nuya yø ja'i ya, yø ndø ho ja'i, hin haru da hyannabi yø ts'oc'ei 'bucua ja ra ximhai. Pe bi zã ra n'u ngue bi n'yo dapo, ni xingu'i padi haru dan'i mpa. Bi n'yop'u ja yø daxant'øhø. Bi m'map'u ja yø 'bido. Bi m'map'u ja yø hyado brã ja mbo hai.

³⁹ Gãtho ya yø ja'i ya, bi nu manho Oja, porque bi 'yec'ei ngue majuan'i te mman'Oja. Pe tobe himma t'unnitho'a te xa yarpabi Oja ngue di unni. ⁴⁰ Porque Oja bi zãnni ngue himbi nequj xanho hanja ra hya, asta guehyø pa di 'buhma ya. Ya xa nzãn'Oja ngue nuya yø nyogui ja'i da gdã nuthohu na ra nho xa yat'Oja ngue di 'dacju.

12

¹ Ya di nnuhu ya ngue mandøngu dyø ja'i bi zeti hangu ra n'u bi thogui, porque bi 'yec'ei ngue majuan'i te mman'Oja. Da guecu ya, ma ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmu. Nu'a di padi ngue da 'yøcahu ra nts'on'i, ma ga emhmu n'na nguadi'a. Nu'a ra ts'ouqi di ts'onga ma nt'ec'ehu, ma ga hehmu p'u'a. Ma ga ja ndummai hu yø pa di map'u ya, ngue nu te nnecu Oja gdã n'yohu, gue'a ga øthu'a. ² Zant'a da zo ma mmuihu ra Jesucristo. Porque guehna bi 'yøt'e ngue dá ec'ei hu ngue majuan'i te mman'Oja na. 'Ne go guehna da 'yøt'e ngue para zantho ga ec'ei hu xandønho. Nuna ra Jesús, madague'a ngue ra 'be'isã ngue to tup'u ja ra pont'i, pe nuna himbi 'besrá sã. Bi zeti hangu ra n'u bi thop'u ja ra pont'i, porque padi ngue nu'mø mi tho'a te ra n'u bi zã, ma datho ja mpãhã ngue dan'i mmip'u ja ra n'yeci Oja. ³ Nu'mø mi unyø ts'oc'ei na ra Jesús, dami bemhu hangu ra n'u bi zã. Janangue nuyá, 'yo di cohni mmuihu 'mø di sãhu ra n'u. ⁴ Mente gui homi ha gdi hyehmu p'u ra ts'ouqi ja ua ja ra ximhai, tobe hingu'i sã da hyo'ahu yø ts'oc'ei.

⁵ Mani pumbeni hu na ra hya xi'ahu Oja ngue ya yø basi'ahu. Nup'u ja ra Macã Libro, nt'oti p'u ra hya ngue bi 'yẽn'Oja: "Ague

ma basi'ahu, dami hyacu ra güenda xanho hanja ngue fep'ahu Oja. 'Yo di cohni mmuihu 'mø di hec'ahu Oja te gui øthu. ⁶ Porque Oja, nu'a ra ja'i di madi, nu'mø hinga gue'a øtra ja'i, di hejpi. Nu yø ja'i ngue ya yø basi Oja, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fei". ⁷ Nu'mø ngue gui sãhu ra n'u, dami bemhu ngue nuna Oja øt'e ngue yø basi'ahu, guehna fep'ahu na. Porque gãtho yø basi, nu'mø hinga gue'a øt'e, i fehyø papã. ⁸ Gãtho hu yø basi Oja, gã i fei, pe nu'mø hingu'i nne ngue da mep'ahu Oja, zha di zã gui 'yembu ngue ni Papãhu Oja 'mø? ⁹ Conque nu'mø marã ngue hu, nu'a ma papã bi tecju. Nu'mø hinga gue'a di øthu, i fegbahu. Pe xquet'a di nnu mansu hu. Janangue nuyá, goma gue'a ma Papãhu bi 'bu mahets'i ga enã ngue hinga øpahmu ma su ya. Porque nuna, i nnepe ngue nma'da'yo ma n'yomfeni hu. ¹⁰ Conque ma papãhu 'bucua ja ra ximhai mente ra pa bi tecju, i fegbahu 'mø enã ngue øcahu ra nho. Pe nuna Oja 'mø ngue i fegbahu, majuan'i ngue ni 'yup'u te øcahu, porque gã ra nho øt'e. I nnepe ngue gã ra nho gdã n'yohu, tengutho Oja ngue gã ra nho øt'e. ¹¹ Nu'mø ngue bi megbahu Oja, di sãhu ra n'u, hind'i nnu manhohu ra mfei di jacju. Pe nu'mø bi dinna mmuihu ngue da 'yøcahu ra nho'a te øt'e, ya hu ma mmuihu p'uya. Ya man'natho ga ja ndummi ga n'yo manhohu.

¹² Janangue nuyá, dami hyahu ra ts'edi ya, di ndu xandønho ni n'yomfeni hu. ¹³ Dami hyaxhu n'na ra hoga n'yomfeni ngue gui n'yohu xanho, n'namhma ngue nu'u yø ja'i hingu'i padi di n'yo xanho, da dinyø mmui ndana ra 'yu njuantho.

¹⁴ Dami ja ndummi ngue 'yo gadi njunthu. Dami hyehmu p'u'a te gãma nts'o i ja. Porque hinda nu Oja yø ja'i hingu'i nne da hyep'u ra nts'o. ¹⁵ Dami hyahmu na rá mate Oja nne di 'da'ahu, 'yo gadi costhohu. Dami mfahmu xandønho, man'nan'yo mi 'yøthu ngue to da bøni di ts'onnbabi rá nt'ec'ei ja mi'da yø ja'i. ¹⁶ 'Yo gyø 'yots'om'mai hu. 'Yo gui øthu tengutho bi 'yøtra Esaú ngue bi mespatho rá njapi Oja. Porque nuna ra Esaú, mi zã mi ntu manthuhu, hõnda n'na ra nts'ihme i pã'a rá erensia madi tocabi porque guehna ma dana. ¹⁷ Gui pahmu te bi 'yøtra Esaú. Januan'i ngue hangu ra mben'a m'mefa ngue xta nzo rá 'ye'a te mi ja xti unã papã. Pe ya himbi zã ha xti japrã hya. Madague'a ngue januan'i ja ra zon'a m'mefa, pe ya himbi dini ha xti xotra hya xi 'yøt'e.

¹⁸ Ague ma zi cu'ahu, nuna ra cohi bi 'dacju Oja ngue gdã n'yohu ya, ma'da'yo na, hinga 'da'igui'a ra nyogui cohi bi t'unna m'met'o yø judio ngue da n'yo. Nu'mø

mambi t'unna nyogui cohi yø judío ya, nu'a ra t'øhø ja ua ja ra ximhái bá nya Oja, ja bi map'u. Bi nu yø ja'i ngue di yoxni yø sibi. Bi nu yø ja'i ngue ja ra ts'abexui. Bi nu yø ja'i ngue 'yo ra ndate ndahi. ¹⁹ Bi 'yøhyø ja'i ngue bá nya Oja ngue nzofo. Nuya yø ja'i bi 'yøde ngue ts'ofu, bi nsu. Janangue bi 'yadi ngue ya hinni mantho da 'yøde tema hya mman'Oja. ²⁰ Porque øde te bi man'Oja ngue mada n'na ra mbo'ønitho da guarbu ja ra nexant'øhø, da tho ngue da 'bundo, ogue da tho conyo lansu. ²¹ Janjuani ngue ra ndussutho te bi nu yø ja'i. Xquet'a 'ngese ra Moisés bi 'yena: "Nugui, asta di huaqui ngue di su".

²² A nuju ya, nup'u nná máhä, gue'a ra t'øhø Siøn bi ja mahets'i ja ra hniñi bi 'bu Oja, ja nná máhä p'uya. Guehna ra Jerusalén bi ja mahets'i naya. Nup'u, xinga m'medetho yø mahuahí yø anxé i 'bui. ²³ Nu'mø gá bi mpeti yø anxé ngue da 'yespabi Oja, 'dap'u ga m'mahmu ya yø basi Oja ya xa cuarpabi yø thuhu p'u mahets'i. A nuna ma Ojahu guehna ra ts'ut'abi na ngue gátho yø ja'i. Nuya yø nyogui ja'i ya xa ndu 'ne xa hojpabi Oja yø ts'oqui, gá dadi ncuhu ya. ²⁴ Nuna ra Jesús, bi hocra 'da'yo cohi ja ya. Nu rá ji bi máni, i ja rá ts'edi ngue di hoga ma ts'oquih, hinga ngu rá ji ra Abel ngue n'ást'abitho.

²⁵ Janangue nuya, dami mfáhmú xandønho ya, man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui fespáthohu rá hya na Oja nzocju. Ya guí nnuhu ngue himbi mpommi ra castigo ya yø ja'i bi mespatho rá hya Oja 'mø ra pa mi zocua ja ra ximhái. Gomá guehya ngue gui 'yena ga mpomhmu ra castigo 'mø ga fespáthohu te mman'Oja nuna bi nzocsegahu asta mahets'i. ²⁶ Nu'mø yø pa xa thogui, nu'mø bá nya Oja ngue nzohyø ja'i ua ja ra hái, asta di 'yan'ahái. A nuya, mahøn'a en'Oja: "Nu'mø ngue høndá nyagá ya, ga øt'e ngue di 'yan'ahái 'ne ga øt'e ngue di 'yan'a te bi ja maya", bi 'yena. ²⁷ Ngue nguna ra hya mman'Oja da yøt'mø hombá nya ya, ya di nequi ngue Oja da hyajpabi yø 'befi te gá bi hoqui. Nu te da bønñi ngue hñdi 'yani, gue'a di nja para zantho'a. ²⁸ Nuna ra xequi hñdi 'yani, guerp'u ha di manda Oja ja ga m'mahmu p'u. Janangue nuya, ma ga ja mammadihu Oja ya. Ma ga thannehu Oja tengutho nnu manho ngue ga ørpahu. Porque Oja ni 'yup'u ngue mathoguiho ga nnu mansuhu. ²⁹ Porque Oja ra ndussutho, tengutho ra sibi ngue di juadi udi ha sudi.

13

¹ Hangu ra pa, dami mmañi n'na ngu n'na'ahu, tengutho 'mø ngue ega di ncuhu. ² Mami pumbenihu ya, ngue nu'mø to bi zop'u ja ni nguhu, dami unhnú ra ts'aya.

Porque 'bu'i da yø ja'i di unna ts'aya p'u ja yø ngu, pe hinguí padi ngue'mø yø anxé Oja'u di unna ts'aya.

³ Nu'mø to bi n'ofadi, dami fáxhu te honi. Dami fáxhu gui 'yø'ni güendahu tengutho 'mø ngue go gdi ofadihu. Gui fáxhu'sá ra n'u ngue ma'uni. Gui 'yø'ni güendahu entho go gui thohmu'a te ra n'u thogui.

⁴ Nu gátho yø ja'i ya xa nthati, da zupyø nthati bi 'yøt'e. 'Yo di homman'na di m'mahmi. Porque Oja da hyaspabi ra güenda yø 'yots'om'mái.

⁵ 'Yo sa güi emhmu ngue gue'a ra menyu ma datho di muui. Dami conformahu'a te ts'u macosa di 'da'ahu Oja. Porque Oja i ena: "Nugá, hin dadi pumben'i. 'Ne hinga hec'atho'i". ⁶ Janangue nuya ma mmi gá mamhmu na ra hya ja ua ya ngue ena: "Nuna ma Oja, guehna fáxcagui na. Ya hñdi sugá 'mø ja tema hya mbennagui yø ja'i".

⁷ Dami bemhmu te manñi n'yo'u yø mamhya bi xi'ahu rá hya Oja. Dami mepyahu'a te ra rho bi 'yøt'e mente bi m'mai, da ngu'a gui 'yøthu. A nuya yø mamhya mi da xanho yø nt'ec'ei ya, dami njathu p'uya, di ndu xanho ni nt'ec'ei hu.

⁸ Nuna ra Jesucristo, ngu'mø yø pa xa thogui, xi mmangudya, xquetho para zantho na, hñjam'mø ngue dadi mpádi. ⁹ Janangue mami n'uni da thá'ahu ngue hønt'o bi zä ma xádi gui tenhnu ngue hñda 'da'iguui na ra hya gui ec'ei hu ya. Dami hyannbahu rá mate Oja di 'da'ahu, gue'a di zajni nt'ec'ei hu'a. 'Yo di há'ahu ya yø ja'i hajtho te si, porque hinga gue'a di zacrá nt'ec'ei ra ja'i'a ngue da hyajtho te da zi.

¹⁰ A nuju, guehna ra Jesucristo di nnøpa 'bøt'e ngue di nhohma ts'oquihu. A nuya yø 'bet'o mmäcja ngue yø judío, 'be ho yø zu'ε ngue ørpabi ra 'bøt'e Oja ya, 'ne ja ra 'bøt'e ngue hñ'yu ra nt'edi da za ra ngø pøtyø ja'i.

¹¹ Nu rá ji ra zu'ε i tho, haxra mmäcja ni ma mbonñija, ja ra xequi mathoguiho xa nduxqui ja bi porbu ra ji gui nhoyø ts'oqui yø ja'i. Ra ngø p'uya bi nt'udi maxøts'e ra hññi. ¹² Njarbutho ra Jesús, bi zä ra n'u ngue bá tho maxøts'e ra hññi. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, guehna nnøpa 'bøt'e yø ja'i ngue i nhohma ts'oquihu na. ¹³ I embyø ja'i ngue ra 'be'isá te t'ørpa ra Jesús ngue bá tho maxøts'e ra hññi. Pe ma ga tenhmuhu ra Jesús, madague'a t'embi ngue ra 'be'isá ngue di ec'ei hu ra Jesús. ¹⁴ Porque nuna ja ra ximhái, hñ'yu gahu ua n'na ra hññi ngue di ja para zantho. Sinoque di tømhmú man'na ra hññi, nuna ja ngue di nja m'mefa.

¹⁵ Janangue nuya, ma ga ja mammadihu Oja para zantho, porque nuna ra Jesucristo ma 'bet'o mmäcjahú p'u 'bu Oja, go guehna haxpu 'bu Oja'a te nná ja mammadihu Oja na. ¹⁶ Mami pumbenihu, zant'a dami 'yøthu ra rho, gui fáxni mmiç'ei hu co nu'a te gui

peshu. Porque gue'a di nequj ngue gadi ja mamadihu Oja'a. A nu'mo ngu'a gui 'yothu, da numanho Oja te gui othu.

¹⁷ Nu'u yø n'yohu di manda p'u ja ra njja, dami 'yøt'e te da xi'ahu. Gui 'yørpahu masu xanho, porque gue'u fat'a ni tehu'u. I padj ngue nu'a ra 'befi øt'e, bá ep'u ra pa di dápra güenda Oja. Janangue dami 'yøt'e ngue di johyatho ni madihu, 'yo gui honnbahu ngue ha di du yø mmu. Porque nu'mø hingui 'yøc'ei te xi'ahu, ya hingui säp'u da mä'ahu xanho.

¹⁸ Dami marcahu Oja, porque nuguj di ena ngue ya xanho te nná 'yo, 'ne di nne ga sigue ngue nijantho ga n'yo xanho. ¹⁹ Nu'mø gá marcahu Oja, dami 'yáhm ngue da yøt'Oja ngue n'nahmantho ga mmagä p'u ga ma nu'ahu.

²⁰ Nuná Oja bi 'yøt'e ngue bi bennate ra Hmu Jesucristo 'mø mi du. Nu'a rá ji bi mäm'mø mi du, gue'a rá ji di ja ts'edi para zantho ngue di nja ra 'da'yo cohi i ja. I øt'e ngue nuná ra Cristo, guehna mä Macá Madihu na. 'Ne øt'Oja ngue yø 'yøc'ei di mmaði n'na ngu n'na. ²¹ Di nnegä ya ngue da 'yøt'Oja ngue da záp'u gui 'yørpahu'a te gá rá páhä, hñte di m'medi. Da ne Oja ngue conná ts'edi ra Jesucristo gui cohmu tengutho nnepe ngue gui cohmu. A nuyá, ma ga espahu ra Cristo para zantho. Da ngut'atho.

²² Ague mä zi cu'ahu, dami 'yøde xanho na ra hya ja ua di xi'ahu. Ya dá xi'i ha gdi japi te gui 'yøthu, pe hinga yap'utho pa ra hya. ²³ Di pen'nahu ra hya ngue nuná mä cuhu ra Timoteo mi ofadi, ya bi bøts'e. A nuyá, nu'mø ngue himma ya'atho da zøcua ya, 'da gdá m'e'be p'u ngue ga ma zengua'ahu.

²⁴ Dadi zengua gätho'u yø mamhya 'bup'u. Da gue'u mi'da mä cuhu, gá dadi zengua. A nuyá mä cuhu ngue yø mmengu Italia xquet'a di zengua'ahu.

²⁵ Oja di japi gätho'ahu. Da ngut'atho.

Ra Santiago Ja ua ra carta bi 'yo'tra Santiago.

¹ Nugā drá Santiago, rá mēfigā Oja, 'nē rá mēfigā mā Hmūhū Jesucristo. Dadi zenguagā'ū mā cū ngue yō mbom'metōjū rā Israel, nū'ū 'bui ndap'ū bi zā gā rá ngūnī nximhāi.

² Ague mā zi cū'āhū, damī johyahū ngue'mō 'damā 'dan'yo mān'ū guī sāhū.

³ Porque guī pahmū ngue nū'mō guī sāhū rā n'ū, 'nē hūmbī nts'onni nt'ēc'ēihū i ja, ya mān'natho guī seti te guī thohmū 'mō.

⁴ Damī seti xandōhno te guī thohmū, n'nāmhū ngue mān'na dī ndū nī nt'ēc'ēihū p'ūya, hūntē dā t'ēmbī ngue dī 'bedi.

⁵ Nū rā jā'ī ngue hūngū padī ha dī japi te thogui, dā 'yāp'a Oja ngue dā māt's'i.

A nūnā Oja dā xānbi ha dī japi. Nūnā Oja ēmmēj dī ho dī mfāxte, hūngū ēnā ngue hūn'na.

⁶ Pē nne dā 'yēc'ēi rā jā'ī ngue Oja dā māt's'i, 'yo dī yobēnī. Porque nū rā jā'ī ngue hūngā n'nat'a mbēnī, nī maua, nī mānū rā n'yomfēnī, ōt'e tengutho rā jathe 'mō ēnā ndahī.

⁷ Nū rā jā'ī ngue yobēnī, nūnā Oja hūntē dī unni.

⁸ Nū rā jā'ī ngue n'na rā hyā dā zānnī, 'nē yobēnī, hūnjām'mō dī tūnnā mmūi ndanā gue'a ēdā 'yōt'e.

⁹ A nū rā 'yēc'ēi ngue hyoya, t'ēmbī ngue hūntē dī mūui, pē dī johya hmahā. Porque Oja ēmbī ngue dī mūui rā hyoya.

¹⁰ Pē nū rā 'yēc'ēi ngue rā mmēmētī, dī johya hmahā 'mō bi dinnā mmūi ngue nū'a rā mēnyū i ja, hūntē dī mūui p'ū ja rā hmī rā dā Oja. Porque gātho yō mmēmētī dā thotho. Ya guī nūhū yō paxi 'mō bī ndōnī, hūngā ya'a rā pā hāt'i.

¹¹ Nū'a gā mpa rā hyadi 'mō mā pa, rā paxi dā 'yōt'ī, ya dā dāhrā dōnī, ya dī m'mē'a te ganho. Njarbatho rā mmēmētī 'mō dī xandra mēnyū ya ngue nnepe xangu dī nja, pē nū'mō bi dū, dā zotrā mēnyū xā xandī.

¹² Rā mmēnthī dī nthēui rā jā'ī dā zeti hangū rā n'ū dā thogui. Porque nū'a dā zeti te thogui, mmān'Oja ngue para zāntho 'dap'ū dī m'mūhmī. Guehna dī yarpabi Oja ya yō jā'ī dī mā Oja co gātho yō mmūi naya.

¹³ Nū'mō te'o so rá mmūi ngue dā 'yōtra nts'o, 'yo sā dī ēnā ngue Oja dī bēnnbabī'a rā nts'o nne dā 'yōt'e. Porque Oja hūngū so rá mmūi'a ngue temā nts'o dā 'yōt'a, 'nē hūndī bēnnbabī yō jā'ī ngue dā 'yōtra nts'o.

¹⁴ N'na ngū n'na yō jā'ī, i sōsē rá mmūi'a rā nts'o nne dā 'yōt'e.

¹⁵ Nū'mō ngue ya bī nja'a rā nts'o

so rá mmūi rā jā'ī dā 'yōt'e, ya rā ts'oqui bi 'yōtra jā'ī. Nūnā rā jā'ī ngue rā 'yōt'its'oqui, ya ndō'māte drā castigo 'mō ngue dī sigue.

¹⁶ Ague mā zi cū'āhū, nū'a rā nts'o so nī mmūi guī 'yōthū, 'yo sā guī ēmhū ngue Oja dī bēn'nahū'a.

¹⁷ Porque nū'a dī 'dācjū Oja, gātho gue'a tate xānhō'a. Nūnā Oja bādī un'a rā nho p'ūya, gue'a bi 'yōtyō nyot'ī bī ja māya. Nūya yō nyot'ī ya, dī pāhyō hmī ya, pē Oja hūnhā guī pā'a te mmān'a, nū'a mma, i mma.

¹⁸ Nū'mō mā ēc'ēihū nā rā hyā majuanī, nūnā Oja bā sānnī ngue bi 'dācjū rā 'da'yo te. Bi zigahū p'ū 'būhyō jā'ī para ngue dyō mudi 'yēc'ēihū nā. M'mefa p'ūya, xangu mī da yō jā'ī dā 'yēc'ēi rā hyā.

¹⁹ Ague mā zi cū'āhū, nū'mō tonj jā'ī dā zo'āhū, damī 'yōrpahū māsu. Hante ngue guī nyahū, 'be hyācra güēnda 'mō xānhō te guī nne guī mmāmhmū, ogue hūn'na. Nū'mō guī mbōcūēhū, hyācra güēnda ngue'mō nī 'yūp'ū guī mbōcūēhū, ogue hūn'na.

²⁰ Porque nū rā jā'ī mbōcūē, hūngū ōt'a te rā nho nnep'a Oja dā 'yōt'e.

²¹ Janangue nūyā, damī hyēhmū p'ū'a te gā xānts'o. 'Yo nīmantho guī ōthū'a te hūngā njuanī. Damī hyāhū mmūi guī 'yēc'ēihū nā rā hyā bī ma nthūhū p'ū ja nī mmūihū. A nūnā rā hyā nā, ja rá ts'ēdi ngue dā yan'na nī tehu.

²² Pē damī 'yōthū'a te xān'nahū nā rā hogā 'da'yo hyā. 'Yo sā guī hā'nī mmūihū ngue guī 'yēnā ngue hōntho guī 'yōxthohū rā hyā. Nū'a, hūn'na'a.

²³ Nū'a te'o hōntho nne ngue dā 'yōde te mmānā hogā 'da'yo hyā, 'nē hūngū ōt'a te mmānā hyā, i ōt'e tengutho n'na rā jā'ī hētrā hmī conna hyē.

²⁴ Nū'mō hētra hyē, i nūū rā hmī, pē nū'mō bi gū rā hyē p'ūya, ya dī pūmbēnī tengu rá hmī.

²⁵ Nū rā jā'ī bi 'yēt'a mmūi xandōhno'a te rā hyā dī mānda Oja, hūmbī pūmbēnī, nū te ode i hma, i ōt'e, guehna rā jā'ī dī jap'a Oja te gā 'yo nā. Porque rā hyā dī mānda Oja, tate ngue xandōhno, 'nē nūya yō jā'ī ēc'ēi te mmānā rā hyā nā, guehya ho yō mmūi ngue nne dā 'yōt'e te dī mānda Oja ya.

²⁶ Nū te'o gātho hūngū sammrā janī ngue xānts'o gā ya, 'yo sā dī hātrā mmūi, dā 'yēnā ngue rā 'yēc'ēi. Nūnā rā jā'ī nā, ya sādithe ngue thānne Oja nā.

²⁷ Nūnā Oja mā Papāhū, i nne nā ngue nū rā jā'ī majuanī ngue rā 'yēc'ēi, dā 'yōt'e te rā nsāui rá nt'ēc'ēi. Dā 'yōrpabi rā 'bāxte yō bāsj hūnjongū 'bui. 'Nē dā 'yōrpabi rā 'bāxte yō 'danxū 'mō hūn'ya te dā hyonī. 'Nē hūnda 'yōtra nts'o gā 'yo yō jā'ī ua ja rā xīmhāi.

2

¹ Ague mā zi cū'āhū, ngue guī ēc'ēihū nā mā Hmūhū Jesucristo maguesē, ya hūngū ho ngue'mō guī huanthohū to guī nne guī

mahm̄u. ² Xi'm̄o da yarbū ha gadī m̄p̄etiḥ n'na ra mm̄em̄meti di ha n'na ra mfo'yē ngue ra oro, di he ra ulu xanho. Xquet'a da 'yat'a n'na ra hyoya hinga njuani rá he. ³ Nē go guí nnu mānsūḥa nā ra n'yohu xanho rá he p'uya, gui 'yēmphū p'uya: "Dami m̄icua ja ra nthuts'í xanho", gui 'yēmphū. Pē nuna ra hyoya p'uya, gui 'yēmphū nā: "Nu'a'í gá 'bāhnu, ogue dami m̄icua hái". ⁴ Xi'm̄o ngue ngu'a gui 'yōthū, ya gui huantho to gadī mahm̄u 'm̄o. Ēntho go guí nts'ut'abihū ngue go gui sánhnu ndana gue'a ra ja'í di m̄uui, ndana h̄inte di m̄uui. Ya h̄ingra hoga n'yomfēni'a p'uya.

⁵ Ague mā zi cū'ahū, nuna Oja, ya xpā huan'nū yō hyoya ua ja ra ximhāi, ngue nu'm̄o bi 'yēc'ēi Oja, ěntho di mm̄em̄meti, h̄inda gue'a ja xangu rá mēnyu. Porque nuya yō hyoya, nu'a ra nho di un'Oja p'ū ha di m̄anda, go di tocabi ya. Guehñā ra nho mā yat'ibi ya yō ja'í di mā Oja co gātho yō m̄m̄ai ya. ⁶ Pē nu'ahū gadī 'berpahū rá sá yō hyoya. Go guí nnu mānsūḥa ya yō mm̄em̄meti, conque guehya yō ja'í di p̄ac'ahū ya. Nu'm̄o h̄ingá 'yōthū'a te di m̄anda ya, da ma mabent'í'ahū, da ts'ixaha p'ū ja ra ts'ut'abi. ⁷ Ya fadī ngue guí ēc'ēihū rá Cristo. Ķhanja ngue go guí nnu mānhohū ya yō mm̄em̄meti i ya mānts'o 'm̄o i hn̄on'a rá maçā thuhū nā ra Cristo?

⁸ Nup'ū ja ra Maçā Libro i nt'ot'i p'ū ra Ley i tate ngue m̄i'da yō ley, i enā: "Dami mahñi mm̄ic'ēiui tengutho gn̄i ne ngue di ma m̄amm̄adi'í". Nu'm̄o ngue majuanī guí ōthū'a te mm̄anna ra ley nā, ya xanho te guí ōthū 'm̄o. ⁹ Pē nu'm̄o guí huantho yō ja'í gadī mahm̄u, ya ra ts'oqui guí ōthū 'm̄o. Ya guí fēsthohū'a te mm̄amp'ū ja rá ley Oja. ¹⁰ Xi'm̄o ngue n'na ra ja'í da 'yōt'e gātho'a te nt'ot'i p'ū ja ra ley, pē con n'na parte di 'bedi h̄inda 'yōt'e, ya fēstho ra ley. Ya satho 'm̄o h̄inte bi 'yōt'e te mm̄amp'ū ja ra ley. ¹¹ Porque guesē Oja bi 'yēna: "Yo grá 'yots'om'māi". Mah̄on'a enā: "Yo grá hyote". A nuyá, nu'm̄o h̄ingra 'yots'om'māi rá ja'í, pē ra hyote, ya fēstho'a te mm̄amp'ū ja ra ley. ¹² Gā rá hya manho gdī nyahū. Nu'a te guí ōthū, dague'a te nnu manho Oja guí 'yōthū. Porque guí pahm̄u ngue da thats'ahū ra güenda connā 'da'yo ley bi zān'Oja ngue di n'yo yō ja'í nuya bi nyanī. ¹³ A nuyá, nu ra ja'í ngue h̄indi huēcrá mm̄ic'ēiui, h̄inda ma mahūēqui 'm̄o bi thaspabi rá güenda. Pē nu ra ja'í ngue ja rá nhūc̄ate, nu'm̄o bi thaxra güenda, h̄inte di njapi.

¹⁴ Ague mā zi cū'ahū, nu ra ja'í ena ngue ra 'yēc'ēi 'nē h̄in temā nho di nne da 'yōt'e, ya sāditho ngue enā rá 'yēc'ēi rá ja'í. ĶUa da zā di nyanna ja'í ngue h̄ontho da 'yēna ngue ja rá nt'ēc'ēi? ¹⁵ Xi'm̄o ngue di 'bahmā cū

ngue rá n'yohū ogue rá xisu, h̄in'yu rá ulu da hye, ogue h̄in'yu te da zi. ¹⁶ Nu n'na'ahū p'uya da 'yēmbi: "Da hyū n̄i mm̄ai ya. Nuya h̄indi sē'í ya, 'nē h̄ingui tū rá thuhu ya", da 'yēmbi. Pē nu'm̄o h̄indi unna ulu da hye 'nē h̄indi unni te da zi, Ķndana ra nho enā ōt'm̄o? ¹⁷ Njarb̄atho rá ja'í enā ngue ja rá nt'ēc'ēi ya. Nu'm̄o h̄ingui nne ngue temā nho da 'yōt'e, ya h̄imma juani ngue rá 'yēc'ēi ra ja'í.

¹⁸ Xi'm̄o di 'bai to da 'yēna: "Nuya 'bai to ja rá nt'ēc'ēi, x̄immi 'bai to ōtra nho", da 'yēna. Gā ēmbaya: "ĶHa di zā di nēqui ngue ja n̄i nt'ēc'ēi 'nē h̄in temā nho di fadī ngue guí ōt'e? A nugá, ya da zā guí padī ngue ja mā nt'ēc'ēi co nu'a te rá nho di ōt'e", gā ēmbi. ¹⁹ A nu'í, guí ēc'ēi ngue n'natho Oja. Xanho ngue guí ēc'ēi ngue h̄onda n'na Oja i 'bai. Pē xquet'a 'nēhyo ts'onthi i ēc'ēi ngue n'natho Oja. Nja ngue nu'ū yō ts'onthi i huaqui ngue su'a te da thogui. ²⁰ Nu'í, di 'be'á'í rá n'yomfēni. ĶUa h̄ingui padī ngue ra nt'ēc'ēi h̄in temā nho n'youi, h̄imma juani ngue rá 'yēc'ēi rá ja'í? ²¹ Nu mā mboxitahū rá Abraham bi 'yōt'e te bi xi Oja. Janangue bi hojpabi yō ts'oqui. Porque bi n'uni ngue xta h̄yo rá ts'ant'ū ngue xta 'yōrpabi rá 'bōt'e Oja. ²² Ya guí nnuḥū ngue h̄inga h̄ontho bi nja rá nt'ēc'ēi rá Abraham, sinoque bi 'yōt'e te rá nsāui rá nt'ēc'ēi. Co nu'a te bi 'yōt'e, di nēqui ngue majuanī ja rá nt'ēc'ēi. ²³ Ya bi nja'a te nt'ot'i p'ū ja ra Maçā Libro ngue enā: "Ra Abraham bi 'yēc'ēi ngue di nja'a te ra hya bi xi Oja. Nu'a i 'yēc'ēi p'uya, Oja bi hojpabi". 'Nē Oja bi 'yōt'e ngue rá amigo ra Abraham. ²⁴ Ya guí nnuḥū ngue nuna Oja, di hojpa yō ts'oqui yō ja'í ngue ōtra nho. Pē ngue da 'yēna ja'í ngue h̄ontho ēc'ēi, ya di punnbabi, nu'a, h̄in'na'a. ²⁵ Nu ra Rahab, mará 'yots'om'māi nā, pē Oja bi hojpabi yō ts'oqui ngue'a rá nho bi 'yōt'e. Porque nu'ū yō m'menhñi ra Josué bi ma di axra hái, bi zomp'ū m̄i 'bahñā rá xisu. Nu'm̄o m̄i thon'ū yō m'menhñi, bi 'yagui 'nē bi xifi ngue n'nanni mān'na ra 'yu di mengui, n'namh̄mā ngue h̄indi mbent'í. ²⁶ Xi rá ja'í ngue ya xandu, ya h̄inte pēfi. Njarb̄atho rá ja'í ngue h̄imma juani rá 'yēc'ēi ya, h̄in temā nho di nēqui ngue di ōt'e.

3

¹ Ague mā zi cū'ahū, nu'ahū ya, h̄ingui sá ngue to bi zā da 'yēna ngue di nxānbate rá hya Oja. Porque ya guí pahm̄u ngue nugāhe ngue di xānnbatehe rá hya Oja, mā datho ngue hascahe ra güenda Oja, a nu'ū h̄ingui xānnbate nzāni'ū. ² Gāthogahū ya, xangu yō n̄n̄idi h̄inga gue'a te di ōthū. Nu ra ja'í da 'yēna ngue gā gue'a rá hya mm̄anya, rá nzequi gā rá nho ga 'yo nā ra ja'í nā. Porque nu ra ja'í majuanī ngue padī da zamrá jani, guehñā da zā da zamrá mm̄ai ngue'a te rá

pähä rä do'yo na. ³ Nu'mø majapi ra freno p'u ja rá ne yø ndøfani, ya sá di ts'ammi p'uya, hĩnte di ja. Nup'u go da t'embj di ma, ja di map'u. ⁴ Nu yø barco, xanno'ho'u. Nu'mø bj nthœui ra ndahi i tønhi, pe hĩnguĩ ani. Porque nu'a di 'yonj, høntho da 'yannba rá nt'annbj ngue di n'yo, ya da ma ra barco nup'u go da nepe di ma. ⁵ A nu ma janihu ya, gue'a n'na ra parte n'youi ma do'yohu ngue zitchu. Pe nu'mø dá nyahu, nu'a n'na ne pømma nehũ, xangu nja'a.

Nu ra sibi ya, nu'mø ja bj mædi bj nzø, ra t'uspi. Pe da zã di juadi da 'yu'a n'na ra daxant'ohø 'mø bj ndaspi. ⁶ Njarbatho ma janihu ya, entho ra sibi na. Di ts'onna ja'i porque nu'a ra nts'o ja ua ja ra ximhai, gã go mmanã ma janihu. Brã thep'u ja ra nĩdu'a ra sibi udi. Porque mænte ra pa 'buhra ja'i, 'bæmman'u ra ja'i ngue ra ts'omhya pønnã ne. ⁷ A nu ra ja'i, i sã ngue di maxubi yø zu'e 'bui, yø zate, yø ts'int's'u, yø c'eya, 'nehyo zu'e 'bap'u ja ra jathe di maxubi yø ja'i. ⁸ Pe nu rá jani ra ja'i, hĩnjongui pøni ngue da hyãti da zammj. Porque gue'a n'na ra nts'o'a ngue hĩnguĩ sã di ts'ammi. Nu ra c'eya 'mø bi za ra ja'i, i tu ra ja'i. Njarbatho ma janihu ya, mman'i da yø hyã ngue n'youi ra ndate. ⁹ A nuyã, nuna ma janihu nnã espahu Oja nuna ma Papãhu. Guehna ma janihu nnã samhmũ yø ja'i na. Conque Oja go øt'a ngue ra ja'i ja rá te tengutho Oja. ¹⁰ Nuna ma nehũ espa Oja, guehna ma nehũ sate na. Ague ma zi cu'ahu, hĩnguĩ ho ngue ngu'a ga øthu. ¹¹ Xip'u pøhra hojtehe, hĩnguĩ sã ngue ja da bop'u ra ts'otho. ¹² Ague ma zi cu'ahu, hĩnguĩ sã ngue nup'u ja ra za ngue ra igo ja di nzap'u ra ndãt'ã ni hu ngue ra aceituna. Hĩnguĩ sã ngue nup'u ja rá 'yu ra uva ja di nzap'u ra igo. Hĩnguĩ sã ngue nup'u pø ra ts'otho, 'dap'u da bøhmj ra hojtehe.

¹³ Nu'mø to pøni ngue ra njammui ya, et'ammui ra hyã øde, ya da hnu ndana ra ja'i da 'yøtra nho. Nu'a ra hyã padj, gue'a øt'a, 'ne hĩnguĩ espase'a te øt'e. ¹⁴ I ja man'na ra hyã ya, nu rá ja'i ngue ra zeya, ra nequisui, honj ha di nu manhosø yø ja'i, guehna ra ja'i himma juani ngue ra njammui na. ¹⁵ A nuna ra hyã pahya yø ja'i njap'u, himma juani ngue Oja di bænnbabi ra hyã mma. Gue'a ra hyã pahyø ja'i 'bucua ja ra ximhai padj. Di theui tengutho rá n'yomfeni ra zithu na ra hyã na. ¹⁶ Porque nup'u ja ra nts'eya, ya hønðra sui ja. N'na ngu n'na yø ja'i honj ha di hnu mansuse, ya hĩn tema ntho ja'p'u. ¹⁷ Pe nu rá ja'i ngue Oja øt'e ngue ra njammui, rá mæditho di nequj ngue gã ra nho ga 'yo ra ja'i. 'Ne hĩngra nequisui, hĩnjondi njunt'ui, di jammansu rá mmjic'eiui. I ja rá yemmui. I øtra nho. Hĩnguĩ huantho'a fãts'i. Co gã rá mmui ga 'yøt'a te

øt'e. ¹⁸ Nu rá ja'i di ja ndummui ngue honj ha di nhojpau'i di njunt'ui, ya da zã di m'mũ mmanho m'mæfa.

4

¹ ¿Ua hĩnguĩ pahmu hanja ngue gadi njunthũ, xøgue hønðra nnemhya gui pefi n'na ngu n'na'ahu? Nu'a ra ts'on'yomfeni ja'ahu, gue'a tap'ahu'a, hĩnguĩ sã gui 'yøthu ra nho. ² Guĩ nnehu'a di ja ra cosa, pe hĩnguĩ sã gui tĩmhmu, gui nhotehu p'uya. Nu'mø te ga nup'abi ni mmic'eihi, gadi seyabahu. Guĩ fahmu ra njunt'i p'uya, gui nemhya n'na ngu n'na'ahu. Pe nu te gui nnehu, hĩndi n'na'ahu, porque hĩnga gue'a Oja gui ãphu. ³ A nu'mø ja te gui ãphu Oja, hĩndi 'da'ahu, porque hĩnga gue'a ni 'yup'u di un'a te gui ãphu Oja. Høntho gui n'ne ngue di ja te gui æhmũ p'u ha gui øni pãhãhu. ⁴ ¿Hanja ngue gui hehmu p'u Oja? ¿Ua hĩnguĩ pahmu ngue nuya yø ja'i øt'a te ga 'yo yø ja'i 'bucua ja ra ximhai, gue'u yø nsuiui Oja'u? Janangu nu to bi zã ngue nne da 'yøt'a te ra nts'o ga 'yo yø ja'i ua ja ra ximhai, gue'a cohi ngue rá nsuiui Oja'a. ⁵ ¿Ua gui emhmu ngue hĩnte ni bøntho'a te mmanp'u ja ra Maça Libro ngue ena: "Nuna Oja, bá penhna Espiritu Santo ngue da mæcju ua. Guehna hĩnguĩ nne naya ngue ga hehmu p'u Oja"? ⁶ Nuna Oja, øtra mæte ngue emmẽi fãxçahu. Porque nup'u ja ra Maça Libro, i ena: "Nuna Oja, hĩnguĩ nnu manho yø ja'i di 'yets'i. A nuyã, nu'u hĩndi 'yets'i, gue'u fãx'u", i ena. ⁷ Damj nehũ ya ngue gui 'yøpahu rá pãhã Oja. 'Yo gui ørpahu rá pãhã ra zithu, n'namhna ngue da hye'c'ahu p'u. ⁸ Damj 'yøt'e ngue man'na gdĩ pahmu Oja. A nuna Oja, da 'yøt'e ngue man'na di dinnj mmuihu hanja na. Ague gyø 'yøt'its'oquihu, damj hyehmu p'u ra nts'o gnĩ 'yohu. A nu yø ja'i ngue di ho rá pãhã ja ua ja ra ximhai 'ne ximmi nne Oja, da hyahyø mmui da hyep'u ra nts'o ja yø mmui yø ja'i, da den'na Oja. ⁹ Da du ni mmuihu, damj m'mũ ndummui ngue ja ni ts'oquihu. Nu'mø to thede ngue ja mpãhã, da gohi ngue ra ts'onni rá thede. Nu'mø gadi johyahu, da gohi ngue ra dummui'a gui johya. ¹⁰ Nu'mø gui thannehũ Oja, damj m'mãmma nhuẽhihu. Oja da 'yets'ahu 'mø ngu'a gui 'yøthu.

¹¹ Ague ma zi cu'ahu, ogadi n'yembahãi te gnĩ 'yo n'na ngu n'na'ahu. Nu te'o ngue en'a hãi te ga 'yo rá mmic'eiui, ogue haspa ra güenda te ga 'yo, guehna ra ja'i hĩnguĩ nnu manho te mmanã ley Oja na, embj ngue hĩnga gue'a i mma. Pe xi'mø gui hãxhu ra güenda te mmanã ley, 'ne hĩnguĩ øthu'a te ra hyã mmanã ley, ya gui sãnsø te gdĩ n'yohu tengutho ra ts'at'abi ngue di

mmāndase. ¹² Pɛ hɔnt'a Oja 'bui ngue bi unna ley, 'nɛ nu'á, gue'a ra ts'ut'abi'a. Nu'á, go da man'a ndana ra ja'i di nyani, ndana da ma ra castigo. Pɛ nu'áhu, zte go mang'u'ahu ngue guí haspa ra güenda mi'da yø ja'i te ga 'yo?

¹³ I 'bu i'da ngue di n'yɛmbi: "Nuya, ogue nixudi, ga mmähä p'u ja n'na ra danihni. Ga ma m'mahmu p'u n'na jeya, ga honi te ga pehmu, ga tahmu ra mɛnyu", di n'yɛmbi. Pɛ nu to mmanna tengu na, da 'yøhma ra hya ja ua. ¹⁴ Nu'i, hingui padi te ja ngue di nja nixudi. Hingui padi tema pa guí tu. Guí nnu 'mø ngue ja n'na ra guí, ja guí nnu ngue jap'u, ja guí nnu ya hin'y'u p'u, n'na zihmantho di m'medi. Guí njarbatho ya, guí thotho. ¹⁵ Nguna ra hya ja ngue guí mma, guí 'yɛna: "Nu'mø da ne Oja ngue ga m'mahmu njammj pa, ga øthu'a te ra 'bɛfi da zä ga øthu", guí 'yɛna. ¹⁶ Pɛ nu'i, ya gni 'bu'a ngue gadi 'yɛx'mø guí ya. 'Nɛ nu'a ra n'yɛts'i guí øt'e, hingui ho'a. ¹⁷ Nu ra ja'i padi ndana guehna ra nho da 'yøt'e, pɛ hingui øt'e, gue'a ra ts'oqui'a p'uya, ngue hingui nne da 'yøtra nho i padi.

5

¹ Ague gyø mmɛmmetiha, dami 'yøhma na ra hya jaua. Ga ma'a ts'oni ngue'a ra n'u ja ngue guí thohmu. ² Nu'a te guí peshu, ya xa 'ya. Nu yø hoga ulu xcä peshu, ya xa nzi yø zu'ɛ. ³ Xa mboxjuatho ni mɛnyuha ngue ra oro 'nɛ ra t'axi. Pɛ ngue xa mboxjuatho ni mɛnyuha, ya di nɛquí ngue nu'u yø ja'i hin'y'u ra mɛnyu, hingä 'yørpaha ra 'bäxte. Janangue guehna ra castigo guí thohmu na. Porque xøque xa petitho ni mɛnyu gadi xanthu asta guehyø pa ja p'uya. ⁴ Nu'u yø mɛfi bi mɛpɛ'u ja ni huahihä, hingä unhnu yø nzäbi. Di yap'aha ngue hingä juthu. Nuna Oja di mandase'a te gäma cosa i ja, øde te mmanya yø mɛfi di yapate. ⁵ Nua ja ra ximhäi, janjuani ngue gä m'mamma pähähu. Xøgue xa noc'athoha tengutho ra ts'adi manogui ngue da tho. ⁶ Nu'aha, nuya yø ja'i hñte ndupate, go guí sänhnu ngue da tho ya. Nuya p'uya, hingui täqui te guí sänhnu.

⁷ Janangue nuya ma zi cu'aha, oğadi xøhni mmähä, dami tømhmä'a ma Hmuha Jesucristo mɛnte da zønna pa da ɛhɛ. Conque nu'mø bi duhrä huahi n'na ra ja'i, hñdi xøträ mmäi, tømj astä gue'mø bi nja'a rá mudi thogui ra 'ye. A nu'mø bi n'ye'a rá yondi p'uya, ya padi ngue di noxo. ⁸ Xquet'a dami njathu p'uya, 'yo gadi xøhni mmähä. Porque ra pa da ɛp'u ra Hmu Jesucristo ya ni map'u.

⁹ Ague ma zi cu'aha, 'yo gadi nyapi n'na ngu n'na'aha, n'namhma ngue hñda thats'aha ra güenda. Porque nuna ra ts'ut'abi ja ngue da hyaxra güenda, guehna Oja na. Pɛ ya ni ma da ɛp'u na. ¹⁰ Nu'u yø pøngahya Oja himbi xøhyø mmäi, madague'a ja ra ora ngue bi zä ra n'u. Dami njathu p'uya, 'yo gadi xøhni mmähä. ¹¹ Porque di pahmu ngue ra mmenthj bi nthɛui ya yø pøngahya bi zeti hangu ra n'u bi thogui. Gä 'yøhma te ra n'u bi thohra Job, 'nɛ bi zeti. Xquet'a guí pahm'a te ra nho bi 'yørpabi Oja 'mø rá nzɛgui. Pɛ nuna Oja ɛmmɛi ja rá nhucate, 'nɛ ja rá yemmi.

¹² A nuya ma zi cu'aha, ja ua man'na ra hya ja ts'editho ga xi'aha. 'Yo te guí ɛxhu ntestigo 'mø guí yaha, ni xingra c'amahɛts'i, ni xingra häi, hin tema man'na ma cosa guí 'yɛxhu ntestigo. Nu'mø guí yaha, dami 'yɛmhmä: "ahä", ya hont'a guí mmamhmä'a. Nu'mø guí 'yɛmhmä ngue hin'na, ya hont'a. Oguí nnehngue da men'nahä ra castigo Oja co nuna te ra hya guí mmamhmä.

¹³ Nu'mø 'bui to sä ra n'u, da mat'Oja. Nu'mø to di johya, da dütø alabansa. ¹⁴ Nu'mø to di hɛɛni, da zon'u to bet'o p'u ja ra njja ngue da marpabi Oja. Da gøpa ra aceite ra därkehi mɛnte täprä 'bäxte ma Hmuha Jesucristo. ¹⁵ Nu'mø da 'yɛc'ɛi yø ja'i ngue ra Jesucristo da 'yøt'e ngue da yanna därkehi 'mø äprä 'bäxte, ra därkehi da zä. Nu'mø sä ra n'u ra därkehi ngue yø ts'oqui xä 'yøt'e, Oja ja rá mpunnbate. ¹⁶ Janangue nu'mø ja rá ts'oqui rá därkehi, da ma, n'namhma guí mmarpaha Oja. Ra därkehi da zä ha hɛmbi. A nu ra hoja'i 'mø ngue janjuani rá mmäi ga mmat'Oja, Oja i fäts'i. ¹⁷ Nu ra pøngahya Elias xquet'a ra ja'itho'a tenguthoju. Pɛ janjuani ngue rá mmäi i mat'Oja, bi 'yäpi ngue hñdi n'ye. 'Nɛ himbi n'ye nhyu jeya made. ¹⁸ Nu'mø mi mat'Oja mahøn'a p'uya, ngue bi 'yähra 'ye, mahømbi n'ye p'uya. Bi nja yø huahi yø ja'i bi uahi.

¹⁹ Ague ma zi cu'aha, nu'mø 'bui te'o xa hyɛp'u na ra hya majuanj, nu'a n'na'aha p'uya, da japi ngue da pengui mahøn'a. ²⁰ Dami pahmu ya ngue nu to di 'bärpa rá mmäi rá mmic'ɛiui ngue da hyɛp'u ra nts'o ga 'yo, ja bi yanna ja'i mi ja ngue da ma da ra castigo. Nu te gä rá ts'oqui xä 'yøt'e, gä bi mpunnbabi.

1 ra Bedu Ja ua rá mædi rá carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugá drá Bedu, rá representantegá rá Jesucristo. Dádi zenguagá'u to bá sohyø hæi, 'bep'u ja yø 'dan'yo hæi. 'B'u i'da p'u Ponto, 'nep'u Galacia, 'nep'u Capadocia, 'nep'u Asia, 'nep'u Bitinia. ² Bá huan'nahu Oja ma Papáhu, porque nuná, ya pádi te ja ngue di nja m'mefa. Rá Espíritu Santo bi 'yot'e ngue guí cohmu ngue yø ja'i Oja. I nne Oja ngue guí 'yøthu'a te di 'bep'áhu rá Jesucristo, gue'a di hoc'a ní ts'oquihu'a conná nguehrá ji bí máni. Dí nnegá ngue emmei di 'da'áhu rá njapi Oja 'ne dá hyut'a ní mmáihu.

³ Ma ga espahu Oja, nuna rá Oja 'ne rá Papá ma Hmuhu Jesucristo. Guehna emmei bi 'dacju rá mate na, porque bi 'yot'e ngue ma'da'yo dá m'máhu. Ma'da'yo dá m'máhu ngue bi benneat rá Jesucristo p'u ha bi t'águi. Janangue zant'a di tømhm'u'a te di 'dacju Oja ya. ⁴ Nu te di n'nacju, hingyø cosa ngue di m'mædi, ogue di nts'oní, ogue di m'manhni. Sinoque di tømhm'u'a rá nho bí ja mahets'i xa nzán'Oja di 'dacju. ⁵ Rángue guí ec'eihu Oja, nuya m'mádi'áhu conná ts'edi Oja asta gue'mø rá pa rá nze'gui. Nu'mø bi zønna pa p'uya, guí pahmu xandønho te gá rá nho di n'na'áhu rángue bi yan'áhu.

⁶ Janangue dami johyahu ya, madague'a di nja'mø dá du ní mmáihu ngue 'dama 'dan'yo man'u guí thohmu. ⁷ Porque guí thohmu rá n'u ngue di ts'á ní nt'ec'eihu. Guí pahmu ngue rá oro, xangu rá muui, pe di m'mædi. Pe nuna rá oro, guerp'u ja rá sibi ts'á ná ngue'mø 'datho ogue hin'na. A nuyá, nup'u ja rá hmi rá dá Oja, man'natho di muui ná ní nt'ec'eihu i ja, ngue rá muui rá oro. Nu'mø guí thohmu rá n'u, 'ne majuaní guí ec'eihu Oja, Oja dá nu manho'áhu 'ne dá 'yets'áhu 'mø rá pa dá ep'u rá Jesucristo. ⁸ Nu'a rá Jesucristo gadi mahmu ya, madague'a hingá nuhu. Nu'á, guí ec'eihu ya, madague'a hingui hethu. Pe gadi johyahu co n'na rá páhá hingui sá di hma te ganho. ⁹ Rángue guí ec'eihu ya, di nyanni tehu.

¹⁰ Yø pøngahya Oja, bi 'bet'o rá hya ngue'a rá mate Oja di 'da'áhu. Nuya yø pøngahya ya, bi ja ndummai bi hyoni te 'be'a nne dá 'yot'Oja ha di nyanyø ja'i. ¹¹ Porque rá Cristo bi 'yot'e ngue n'youi rá Espíritu Santo ya yø pøngahya. Nuna rá Espíritu Santo, bi japi dá 'yotra hya ngue rá Cristo i ja ngue dá zá rá n'u, m'mefa p'uya, di mmandase. Pe nuya yø pøngahya ya, bi ne extá mbađi te'o ma ja'i ná dá bøní ngue rá Cristo, ogue tema pa di m'mái. Emmei bi hyoni ná di ðini

hanja rá hya. ¹² Nuya p'uya, bi t'ut'i ngue hinda fadi te ga mbønna hya bi 'yot'i, asta ja guehyø pa dí 'bæhm'u ya dá fadi. A nuyá, nu te bi 'yot'u yø pøngahya'u, ya gá timhm'u te ga mbønna hya 'mø mí si'áhu rá hoga 'da'yo hya ya. Porque nu to bi xi'áhu rá hya, gue'a rá Espíritu Santo bá 'bennbabi mahets'i bi hãtra ts'edi. Ya gá pahmu ya yø hya ya, guehya emmei nne dá bæhyø anxé Oja ya.

¹³ Janangue dami tanni n'yomfenihu, 'ne dami samsé ní n'yomfenihu. Guí cãmfeni guí tømhm'u'a rá mate Oja di 'da'áhu 'mø bá ehra Jesucristo. ¹⁴ Nu te di 'bep'áhu ná Oja ma Papáhu, gue'a guí 'yøthu'a. Nu'a rá nts'o xca 'yøthu m'met'o 'mø hingmaní pahmu Oja, 'yo nimantho guí øthu'a ya. ¹⁵ Nuna Oja bi zo'áhu ngue dyø basi'áhu. Nuyá, tengutho Oja ngue tate xanho, xquet'a guí njathu p'uya ngue tate xtanho te gdi n'yohu. ¹⁶ Nup'u ja rá Macá Libro, nt'ot'i p'u rá hya ngue ena: "Dami 'yøthu'a tate xanho, porque nugá tate xanhogá", en'Oja. ¹⁷ Nu'mø guí mmat'Ojahu, guí emhm'u p'uya: "Ma Papá'i Oja", guí emhm'u. Pe nuna Oja, hinda huantho ndana rá ja'i dá hyaspa rá güenda te nná 'yo n'na ngu n'naju ná. Janangue jatho guí n'yo mansuhu mente rá pa guí 'yohu ua ja rá ximhái. ¹⁸ Nu'mø mam'met'o säditho te gmani m'máhu tengutho bi 'yut'a ní mboxitahu. A nuyá, ya guí pahmu'a te rá njut'i bi nja ngue bí ma mapøh'áhu. Nu'áhu, hingra oro ogue rá t'axi bí njut'i ngue guí mpøhm'u. ¹⁹ Sinoque gá mpøhm'u conná maca ji bí mánná Cristo 'mø mí du. Bi tho rá Cristo tengutho 'mø bi tho n'na rá de'yo ngue dá t'øtra 'bøt'e 'ne hinte mant'so di ja, sinoque di tate xtanho. ²⁰ Nuna rá Cristo, hante ngue di nhohra ximhái, ya bá ts'ännbi ngue dá du. Pe bi zønna pa bí m'mæcia ja rá ximhái 'ne bí du conná nguecu. ²¹ A nuyá, rángue gá pahmu rá Cristo, ya guí ec'eihu Oja ya. Nuna Oja bi xoxpu ha bi t'áhra Cristo 'ne bi 'yespabi. Janangue nuna guí ec'eihu ya, guehna Oja ná. A nu'a rá nho bí ja mahets'i guí tømhm'u, guehna Oja di 'da'áhu ná.

²² Nu'a te mmanna rá hya majuaní gue'a guí øthu'a, nu'a rá nts'o mí ja ní mmáihu m'met'o, bi hyacra Espíritu Santo'a. A nuyá, ya majuaní gadi mahni cuhu ya. Janangue dami ja ndummai guí sigue guí mahni cu n'na ngu n'na'áhu. ²³ Nuna rá hoga 'da'yo hya Oja, i ja para zantho ná. Rángue gá 'yec'eihu ná rá hya ya, ya ja'áhu rá 'da'yo te. Himbí n'na'áhu rá te ngue di njap'u rá nze'gui, sinoque guehna rá te i ja para zantho bí n'na'áhu. ²⁴ Nt'ot'i p'u ja rá Macá Libro rá hya ngue ena: "Nu gátho yø ja'i 'bui, tengutho yø paxi ngue dá thotho. Nu'a rá nho gá 'bæhyø ja'i, tengutho yø døní yø paxi

ngue da thotho. Ra paxi da 'yot'i, da dahrá dõní p'uya. ²⁵ Pe nuná rá hya Oja, ja para zantho ná". Nuná, guehna rá hya ná gue ra hoga 'da'yo hya bi ma ma òte'aha.

2

¹ A nuyá, dami hyehma p'ua te gâma nts'o i ja. O gui nneha gue maxõts'etho di nqugi gue xtã rho ni mmãihã, sinoque dami neha gue da gue'a te majuanj gui mmãmhã. O gui scyaha. O to gui nnõmmã'nhã. ² Nu yõ 'uene gue ts'udra pa xa mmj, i nne dra xi'ba gue di zacyõ do'yo. Gui njathã p'uya, dami neha ná rá hya Oja gue n'nat'a, para gue di zajni 'da'yo teha. Man'na man'na gdi tímhmã ra hya, astã gue'mõ da zadi gui mpõhmã. ³ Nguna gui 'yõthã ya, porque ya bi djnni mmãihã gue xanho rá mate Oja.

⁴ Man'na gdi hyomhmã hanja ná ra Cristo. Nuná, tengutho n'na rá do gue rá mádi bi thõmbã rá ngu Oja. Yõ ja'j bi ne bi 'yenna rá do ná, pe Oja bá huanhni gue da hyõmbã rá ngu. ⁵ Dami ne gue da nõpa do'aha Oja p'ua nthõe n'na rá ngu ngãmhmã't'Oja. Ne gue'aha da nõpa mmãcja'aha para gue gui gmat'Ojahã. I nnu manho'aha Oja, porque gui ec'eiã rá Jesucristo. ⁶ Nt'ot'i p'ua ja ra Macã Libro gue Oja i enã: "Nup'u Sión, ga peçã p'ua n'na rá do gue da nõpa ts'at'i ma ngu. Gue'a n'na rá do gue rá thanhni, gue tãte di muui. Nu to da 'yec'ei ná ra do ná, hñjam'mõ da zõnna pa da 'yenna ja'i gue hñmã juani'a te ec'ei'".

⁷ A nuyã gue gui ec'eiã rá Cristo, ya gui pahmã gue tãte di muui ná. Pe nt'ot'i te da thohya yõ ja'j hñguj ec'ei, i enã: "Nuna rá do hñbi nu manho yõ hyõnnigu, guehna rá do brã 'bepo p'ua brã fuhra jãdo ná". ⁸ Xquet'a nt'ot'i rá hyã gue enã: "Guehna rá do da 'yõ't'e gue di fesyo ja'j ná. Guehna rá mẽdo da 'yõ't'e gue da dãhyõ ja'j ná". Nuyã yõ ja'j di fes'na rá do ná, tengutho xpã ts'ãnnbi da thogu to hñguj ec'eiã rá hyã Oja.

⁹ Pe gue'aha ya yõ ja'j yõ thanhni Oja. Gue'aha ya yõ mmãcja thanne ná Oja mã dast'abiã. Nu'aha, ya gã hyehma p'ua rá nts'o gue ya yõ ja'j'aha Oja. Janãgue gui tãnsã rá hyã gue tãte xanho Oja. Guehna bi zo'aha 'mõ gmj 'yõhã p'ua ja rá 'bexuĩ gue rá nts'o, gue gdi mãhã p'ua ja rá nyot'i Oja. ¹⁰ Nu'mõ man'na rá pa, hñmãyo ja'j'aha Oja 'mõ. Pe nuyã, ya yõ ja'j'aha Oja ya. Nu'mõ man'na rá pa, hñmã tinnj mmãihã hanja ná rá mate Oja 'mõ. Pe nuyã, ya bi 'da'aha rá mate Oja ya.

ua. Dí xi'aha gue 'yo di tap'aha rá nts'o so ni mmãihã. Jatho gue gui sãmsẽ ni mmãihã. ¹² Dami n'yo manhoã p'ua ha 'bhhyõ ja'j hñguj ec'ei rá Cristo. Nuyã, guehya nnõmmã'nhã ya, embi gue gyõ ts'oc'eiã. Pe da zõnna pa da bãdi gue majuanj xanho te gui õthã. Janãgue da 'yẽspãbi Oja 'mõ rá pa da zõcua.

¹³ A nuyã, rángue gui nne gui yõrpãhã rá páhã Oja, dami 'yõthã te di manda yõ n'yõhã xa t'ẽts'i gue ja yõ cargo. Nu'a rá dast'abi di manda p'ua ja ni hãi gui 'bãhmã, dami 'yec'eiã. ¹⁴ Dami 'yec'eiã rá gobierno xa 'yexra dast'abi gue da gotyõ ts'oc'ei 'nẽ da nu manho'ua yõ ja'j õtra rho. ¹⁵ I nne Oja gue gui 'yõthã rá rho n'namhmã da gatyo hyã'ua yõ m'memmi ja'j hñguj pađi hanja rá hyã. ¹⁶ A nuyã, gue bi thõgãhã p'ua rá ley nunã mádi ja ts'edi gue ga mmãhã rá castigo ya, ya hñdi mandagãhã nãya. Pe 'yo sã gui emhmã gue sãtho mãhõnga õthã rá nts'o. Nu'ã, ya hñ'na'ã. Dami neha gue ya gui õhã rá 'ye Oja. Nu te di 'bep'aha Oja gui 'yõthã, dami 'yõthã. ¹⁷ Dami nu mãnsuhã gãtho yõ ja'j. Dami mãhni mmj 'yec'eiã. Mã datho gui sũhã Oja. Dami 'yõrpãhã mãsu rá dast'abi 'bet'o gue di manda p'ua ja ni hãihã.

¹⁸ Ague gyõ hñiquihã, dami 'yec'ei ni hmũhã, 'nẽ dami nu mãnsuhã. Hñga hõnt'ua yõ hoja'j ya mãntuđi gui 'yec'eiã, sinoque xquet'a 'nẽ'ua ya mãnzãqui gui 'yec'eiã. ¹⁹ Nunã Oja, i nnu manho to sã rá n'ua hñguj ja te rángue'a, di n'unj sã rá n'ua gue nne da 'yõrpa rá páhã Oja. ²⁰ Pe nu'mõ gui õthã rá ts'õqui 'nẽ gue'a rá 'bep'aha'ã, mãdague'a gui seti te t'õt'aha, pe ya hñ'yã te di nu manho'aha Oja 'mõ. A nu'mõ gue rá rho gui õthã, 'nẽ bi ma mã'ani'aha, 'nẽ gã sethe, ya gue'a di nu manho'aha Oja'ã. ²¹ Porque guehna i ts'o'aha ná gue gui njãhã p'ua. Nu rá Cristo bi zã rá n'ua connã guecã. Tengu bi 'yõtra Cristo, da ngu'a gui 'yõthã ya. ²² Porque rá Cristo hñmbi 'yõtra ts'õqui, 'nẽ hñ temã fehni bi thñnnbi. ²³ Nu'mõ mi ts'anj, hñ mãdi cots'a te ga ts'anj. Nu'mõ mi zã rá n'ua, hñmbi pihyõ ja'j. Sinoque di dãdra güenda te t'õrpe co nunã Oja hãxra güenda xanho. ²⁴ Rã Cristo bi 'dõmbã rá do'yo p'ua ja rá pont'j, bi tho connã guehã mã ts'õquihã. Bi ne gue ya da zep'ua rá ts'õqui di õthã, nnepe gue gã rá rho gdi m'mãmhmã. Bi n'unj gue bi zãtrã do'yo, go bi tho'ã rá ndãte mj ja gue xca thõhmã. ²⁵ Ya xqui hyehma rá 'yu tengutho yõ de'yo 'mõ bi n'uenj. Pe nuyã gã penjã p'ua 'bãhni mãdi fãt'ã ni teha.

3

¹¹ Ague mã zi cu'aha, gue'aha hñgyõ mmẽnguãhã ua ja rá ximhãi, porque gyõ mmẽnguãhã mãhẽts'j. A nuyã, gui sãyathõhã

¹ Ague gyõ xisuhã, dami 'yec'ei ni ãammehã. Nu rá xisu 'mõ 'bãhrã ãamme

ngue hinguí ɛc'ɛi rá hya Oja, da zonna pa da 'yɛc'ɛi mɔ da nu'a te ra nho gni 'báhmɔ. Himmá hyoni te guí xihmá ngue di 'yɛc'ɛi rá hya. ² Porque ra n'yohu da hyacra güenda hanja ngue guí 'bu mmanhohu, 'ne ja ni ts'uhu. ³ Nu'a te gdí nhocju, hinga hontho gui xɔ ni yahu ngue mahotho di nɛquí, ogue gui sarpahu yɔ oro, ogue gui hyehu ra ulu tate xanho. ⁴ Nu'a te gdí nhocju, gue'a te di nzai ngue dra dõni mbo ni mmuihu. Nu'mø gui yahu, mazihotho gdí nyahu. Nuná, guehna emmei di ho Oja na. ⁵ Manjam'mø ngu'a manj nhocyo xisu ngue mi nnu mansu Oja. Mi nnoɔ Oja 'ne mi ɛc'ɛi yo damme. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yɛc'ɛi rá Abraham, 'ne i hutj ngue rá hmu. Nuna ra Sara hinte bi zu, bi 'yɔt'a te xanho. A nu'ahu, ya gue'ahu yɔ t'ixu'ahu naya, ngue'mø gui 'yøthɔ tengutho bi 'y'na.

⁷ Yø n'yohu xquet'a di xifi, damj m'muhamu xanho ni xisuhu. Gui 'yørpahu masu, porque yø xisu hinguí nzaqui tengutho ga nzaqui'ahu. Damj suhu porque xquet'a 'nehya 'da'in'da'a thohu ra mate ngue ra 'da'yo te. Guehna gui 'yøthu naya, n'namhma ngue nu'mø guí mmat'Ojahu, da 'yø Oja te gui xihmu.

⁸ Ja ua na ra hya gui 'yøt'e gátho'ahu. Gui 'yøt'e ngue xøge da 'da'igu ni n'yomfɛnihu. Damj 'yøt'e tengutho 'mø ɛgadí ncuhu. Di nja ni yemmuihu. Ogadi 'yɛx'mø gui yahu. ⁹ Nu'mø xants'o te øt'ahu n'na ra ja'i, 'yo gadi cospaha te øt'e. Nu'mø ts'an'ahu, 'yo guí satehu. Hante damj 'yáphu Oja ngue di japi to san'ahu. Ya guí pahmu ngue gue'a i zo'ahu Oja'a, n'namhma di jap'ahu Oja. ¹⁰ Ngu'a nt'ot'i p'a ja ra Maca Libro ngue ɛna: "Nu'mø guí nne gui ho'a te gni 'báhmɔ, ogue guí nne guí nnuhu yø pa xanho, damj samni jani 'mø gui yahu, 'yo guí ya mants'ohu. 'Ne 'yo guí mmanna fɛhni p'u ha guí yahu. ¹¹ Damj hyehmu p'u ra nts'o, damj 'yøthu ra nho. Damj ja ndummai gui hyoni ha gdí hojpa yø mmui'hu sa'ahu. ¹² Porque Oja i nnu manho 'mø hɛtyø hoja'i. A nu'mø bi mat'Oja p'uya, Oja ørpa masu te xifi. Pɛ nu yø ja'i xants'o te øt'e, hinguí nnu manho Oja 'mø hɛti".

¹³ Te'o guí ɛna di an'ahu 'mø guí øthu ra nho? ¹⁴ A nu'mø guí sáhu ra n'u ngue ra nho guí øthu, ra mmenthi gá nthehu 'mø. Nu'mø bi pi'ahu yø ja'i, osá guí suhu, 'yo dadi fetni mmuihu. ¹⁵ Damj nu mansuhu ra Cristo, porque gue'a ni Hmu'hu'a. Nu'mø to da 'yánni hanja'a ni nt'ɛc'ɛihu i ja, zant'a ya gdí pa di te gdí thahmu. Nu to nzo'ahu, 'yørpahu masu, pɛ guí nya manhuchi ha gdí nyahu. ¹⁶ Nu'a guí pahmu ngue xanho, gue'a guí 'yøthu'a. Janangue da mes'yø sá'u nømman'ahu ngue guí ɛc'ɛihu ra Cristo. ¹⁷ Xi'mø nne Oja ngue gui sáhu ra n'u, man'na xanho gui sáhu ra n'u ngue guí nne guí 'yøthu ra nho,

hinda gue'a gui sáhu ra n'u ngue di ja ni ts'oquihu. ¹⁸ Ra Cristo bi zá ra n'u ngue bi tho. Gue'a i nhogui para zantho gá ma ts'oquihu'a. Nuna ra Cristo ngue ra hoja'i, bi du rángue ma ts'oquihu, para ngue ga nhøjpah Oja. Majuanj bi du rá do'yo ra Cristo, pɛ himbj du rá te. ¹⁹ Hante di bennate ra Cristo, bi ma bá xi'a n'na ra hya yø ánima ofádi. ²⁰ Guehya yø ja'i himbj 'yɛc'ɛi rá hya 'mø ra tiempo bi m'mahra Noé. Mente ra tiempo bi hocra barco ra Noé, bi zerpabi yø ja'i Oja. Høndi hyato nja'i bi nyani ngue bi 'yo ra barco gá nja ra ndate' ye. ²¹ Njarbatho na ra hya si'ahu ya, guí nyamhmu 'mø guí nxixyahu rángue bi bennate ra Cristo 'mø mi du. Nu'mø guí nxixyahu, hinga hontho ngue da bo ni do'yohu, sinoque gue'a ra hmeya'a ngue guí áphu Oja ngue di hoc'a ni ts'oquihu. ²² A nuyá, bi ma mahɛts'i ra Cristo, bi 'bup'u bi ja rá n'yei Oja. Gá di manda yø anxɛ, gátho'u bi ja yø 'bɛfi mahɛts'i, gá di manda.

4

¹ Bi zá ra n'u ra Cristo 'mø mi m'ucua ja ra ximhai. Da gue'ahu ya, 'yo guí su guí sáhu ra n'u, porque nu to sá ra n'u, gue'a hep'u ra ts'oqui'a. ² A nuyá, mente ra pa guí 'báhmɔ ua, 'yo guí øthu'a ra nts'o nnoða páhá yø ja'i, sinoque gue'a rá páhá Oja guí 'yøthu. ³ Da zep'uh'a ra nts'o xcá 'yøthu yø pa xá thogui ngue gmi øthu tengutho øtyø ja'i hinguí ɛc'ɛi Oja. Guehya yø ja'i hinguí nne di ts'ammj, øt'a te yø páháɛ. I itj, di hi yø ja'i p'u øt'a ngo, hinha rá nzegui si sej. A nu'mø thanne yø dahmu, xants'o te øt'e. ⁴ Nuya yø ja'i ya, hinguí 'yo yø mmai hanja, ngue ya hinguí nne guí 'yøthu'a te ra nts'o øt'e. Janangue nnoømman'ahu. ⁵ Nuyá, guehya da hyaspa ra güenda Oja ya. Porque Oja, ya xá nzánni ngue da hyaspa ra güenda i te, 'ne'u xandu. ⁶ A nuya yø ja'i ya xandu, bi sihra hoga 'da'yo hya 'mø manjam'mø. Nu to gá bi 'yɛc'ɛi na ra hya na, tengutho Oja ngue 'bui para zantho, njarbatho ya yø ja'i ya, 'buihyø te, madague'a ya xandu yø do'yo. Porque Oja bá sannbi ngue da du gátho yø ja'i.

⁷ N'na pa ngu n'na pa bá cuatra pa ngue da gúa'a nximhai. Janangue damj samni n'yomfɛnihu, damj pa di xanho ha gdí mat'Ojahu. ⁸ Nu'a ma datho ja ngue guí 'yøthu ya, jatho ngue emmei guí mmadi n'na ngu n'na'ahu. Porque ra ja'i di mahrá mmj'ɛui, madague'a thøjpatho hinguí ho te ørpabi, pɛ di punnbi. ⁹ Co n'na ra páhá, damj n'unna ts'aya n'na ngu n'na'ahu p'u ja ni ngumhmu. ¹⁰ N'na ngu n'na'ahu di 'da'ahu ra ts'edi Oja ngue da zá guí 'yøthu 'dama

'dan'yo ma'befi, n'namhma ngue gui faxni cuhu. Dami 'yot'e xanho ra 'befi bi n'na'ahu. ¹¹ Nu to ba ts'annbi ngue da manna hya, pe gue da gue'a ra hya Oja da ma. Nu to ba ts'annbi ngue da 'yotra 'baxte, da 'yormha ra 'baxte nnep'a Oja da 'yot'e. Nu te ga gui othu, dami 'yothu ngue nu to ec'ei ra Jesucristo da 'yespabi Oja. Nuná, guehna tate na, 'ne ja ra ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ague ma zi cu'ahu, ogadi 'yothohu 'mò bi ts'u'ahu. Porque jatho ngue da ts'u'ahu, n'namhma di nequi ngue'mò da ni nt'ec'eihu ogue hin'na. ¹³ Dami johyahu 'mò gui sáhu ra n'u tengutho bi zà ra Cristo. A nu'mò bi zocua'a, ma datho gui johyahu p'ya. Porque di nequi ngue maguese. ¹⁴ Nu'mò nnømman'u áhu yò ja'i ngue gui ec'eihu ra Cristo, ra mménthi gá nthéhu 'mò. Gue'a gui nequi'a ngue gui n'yohu na ra Espiritu Santo maguese. A nuya yò ja'i nnømman'u Oja, pe nu'áhu p'ya, gui nnu mansuhá Oja. ¹⁵ Nu to otra ts'oqui, jatho ngue da zà ra n'u. Tengu yò hyote, yò be, yò ts'oc'ei, 'ne'u di nthintyò asunto ja yò mmic'eiu. Pe nu'áhu mamj njahu p'u. ¹⁶ A nu'mò to sà ra n'u ngue tenna Cristo, 'yo di pesrà sà, sinoque di ja mammadí Oja ngue ec'ei ra Cristo. ¹⁷ Ya bi zonna pa da mudi da hyaspa ra güenda Oja yò ja'i. Pe rá mudiho da thascahu ra güenda ngue ya yò basigahu Oja. ¿Pe Hague ngu ra castigo da nu'u to hingui ec'ei na rá hoga 'da'yo hya Oja 'mò? ¹⁸ Nguna nt'ot'i p'u ja ra Macá Libro ngue éna: "Xi'mò ra hoja'i, xanhenñitho ha di nyanj, ¿hapu go di nequi'a ja rá ts'oqui 'ne hingui su Oja 'mò?" ¹⁹ A nuyá, nu'mò ya xpa nzán'Oja ngue da zà ra n'u to otra nho, di siguehma yò ja'i da 'yotra nho, 'ne di dapyò te Oja. Nuna Oja bá zanni ngue bá m'mahyò ja'i, hingui hegahu na.

5

¹ Nuya yò n'yohu 'bet'o p'u gadi mpetihu, xquet'a 'necá 'da'igu ma 'befigá'be'u, ngue dadi japá majuaní yò ja'i ha bi nja ngue bi du ra Cristo. Nuna ra ts'edi di unna Cristo 'mò bá ehé, 'da di tocathogáhe na. Jap'u n'na ra hya dí nne ga xi'áhu ya. ² Ague n'yò'áhu, dami fáhmu ya yò ja'i xá pet'a Oja p'u ha gui 'bahmu. Pe hingrá ts'editho gdi fáhmu, sinoque mpähá gdi fáhmu. 'Ne 'yo gui opháhu rá 'befi Oja ngue ra mnyu gui nnehu, sinoque gui fáhmu yò ja'i co n'na ra páhatho. ³ Yo gui nne ngue gui mandahu yò ja'i gui fáhmu. Nuya yò ja'i xa pet'a Oja, dami cámbahu ra 'yu te da m'mai. ⁴ A nu'mò bi zocua rá Hmu yò mádi, nu'a rá njapi Oja di 'da'áhu hinjam'mò da thogui. ⁵ Xquet'a yò ts'unt'u di xifi, nuya yò n'yohu 'bet'o p'u ha gadi mpetihu, dami 'yec'ei te

xi'áhu. A nuyá, gátho'áhu, 'yo gadi 'yex'mò gui yahu. Porque Oja hingui nnu manho'u di 'yets'i, pe di unná mate ya yò ja'i hindi 'yets'i. ⁶ Janangue ogadi 'yexhu, porque gui pahmu ngue hõnse Oja ja rá ts'edi. 'Ne da 'yehra pa ngue da 'yets'áhu Oja. ⁷ Nu'a te gui hemphu, dami xihmu Oja, porque guehna fá'áhu na. ⁸ Dami samni n'yomfenihu, dami mfáhmu xanho. Porque nu'a ni nsáihu gue'a ra zithu'a, ot'e tengutho n'na ra zate i gue, di thet'i ngue honj to da za. ⁹ Nu'a ra zithu dami tónhnu. Dami zajni mmáihu conná nguehni nt'ec'eihu. Ya gui padi ngue nu'a ra n'u gui sáhu, xquet'a ngut'a thohni cuhu 'bui gá ra ximhai. ¹⁰ Guese Oja bádi unj gátho rá mate, bi zon'nahu ngue para zantho di toca'áhu rá ts'edi di unna Cristo. Nu'mò ya bi tho'a ra n'u gui sáhu, ya mits'adyò pa da 'yot'Oja ngue ya hin tema nts'o nma thin'nahu, da 'yot'e ngue gui ndéhu, ya ra seguro ngue hinte gui jahu. ¹¹ Nuna Oja, tate ja rá ts'edi para zantho. Da ngut'atho.

¹² Ja ua ra carta dí pen'nahu, da gaxma cuhu ra Silvano. Dami 'yec'ei te da xi'áhu na. Himma ya'mótho dá ot'áhu na ra sacua jaua. Dí nne ngue ga há'áhu rá ts'edi, dadi ja'áhu majuaní ngue nuna ra hya dá ot'i, ja mmangua ha di njap'u di jap'áhu Oja. Co nuna rá hya naya, gá dahu. ¹³ I pen'nahu rá nzengua ya ni cuhu 'bocua Babilonia, nuya yò thanhni Oja tengutho'áhu. Nuna ra Marco, entho ma ts'unt'ugá na, xquet'a di zengua'áhu. ¹⁴ Dami nzengua n'na ngu n'na'áhu, co n'na rá beso tengutho gui nnu mansu'u exá di ncu. Dí nne ngue da hyu ni mmái gátho'áhu ngue gui n'yohu ra Jesucristo.

2 ra Bedu Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Bedu.

1 Nugá drá Simu, 'ne drá Bedu, rá mefigá ra Jesucristo, 'ne rá representantegá'a. Dadi zengua'u to gá ja ra hoga nt'éc'ei jagáhe ua. Porque nuna ma Yantehu Jesucristo, guehna ma Ojahu i nne na ngue to bi zá ma ja'i da 'yec'ei. ² Dí nne ngue man'na gdí pahmu Oja co 'nehna ma Hmuhu Jesucristo, n'namhma ngue man'na di jap'ahu 'ne man'na di hyut'a ni mmáihu.

3 Ya 'yo ma mmáihu ngue nzongahú ra Jesucristo, porque ya tímma mmáihu ngue maguesé na. Rángue dí pahmu ra Cristo ya, i ja rá ts'edi Oja da 'yot'e ngue nuna ra hya rá n'yoi ma nt'éc'ei, guehna gdá 'yohuna. ⁴ Janangue tate mazihotho ra hya mayat'i ngue dí n'nacju. 'Necju da zá ga othu ra nho ya, tengutho Oja ngue gá ra nho ot'e. Ya hinni mantho ga nne ga othu ra nts'o ja ua ja rá ximhái ya.

⁵ Janangue hinga hont'a di nja ni nt'éc'ei, dami ja ndummai ngue man'na gdí n'yo manhohu. Hinga hont'a gdí n'yo manhohu, dami 'yot'e ngue man'na di xohni n'yomfenihu. ⁶ Hinga hont'a di xohni n'yomfenihu, dami samse ni mmáihu. Hinga hont'a gdí samse ni mmáihu, dami seti te guí thohmu. Hinga hont'a gdí seti te guí thohmu, dami 'yorpahu rá páhá Oja. ⁷ Hinga hont'a gdí 'yorpahu rá páhá Oja, dami mahni cuhu. Hinga hont'a gdí mahni cuhu, dami mahmu gátho mi'da yó ja'i. ⁸ A nu'mò ngue guí othu ya yó hya dí xi'ahu ya, 'ne gadi ja ndummai ngue hunte di m'medi, ya hijnonda 'yembi ngue hinga gue'a guí othu p'uya. Ya hinga sárbatho gá pahmu na ma Hmuhu Jesucristo p'uya. ⁹ Pe nu te'o hinguí otya yó hya dí xi'aha ya, guehya njot'i yó n'yomfeni ya, tengutho 'mò di xáda, hinguí tynyo mmái ngue Oja bi punnbabi yó ts'oqui xa 'yot'a m'met'o.

¹⁰ Janangue nuya ma zi cu'ahu, dami ja ndummai guí n'yo manhohu, n'namhma ngue dí nequi ngue bá huan'nahú Oja, janangue bi zon'nahú. Nu'mò guí 'yothu na ra hya naya, ya hinha gni nyehmu Oja p'uya. ¹¹ Gue'a gdi seguraha'a ngue nup'u ha di manda para zantho na ma Yantehu ra Hmu Jesucristo, dí n'na'ahu ra nt'edi guí thohmu.

¹² Janangue thojpatho dí nne ga ben'nahú ya yó hya ya, madague'a ya guí pahmu hanja, 'ne hinguí yobeni ngue majuaní te mmaná ra hya bi san'nahú. ¹³ Mente di 'bui, dí gna ngue xanho te dí ot'e ngue di nzop'a

ni nzaquihu ngue gui 'yohmu ya yó hya ya. ¹⁴ Porque ma Hmuhu Jesucristo ya xa xiqui ngue himma ya'atho ga tu. ¹⁵ Janangue di hogá ma mmái ngue di xi'ahu na ra hya na, n'namhma ngue nu'mò ya xcá tugá, zant'a da zo ni mmáihu ya yó hya ya xtá xi'ahu.

¹⁶ Ya dá xán'nahú ra hya ngue jase rá ts'edi na ma Hmuhu Jesucristo, 'ne mahonda ecua na. Nuna ra hya na, hinga cuento na ngue dá ts'antho. Sinoque conma dá dá nuhe ngue maguesé na ra Jesucristo. ¹⁷ A nuna Oja rá Papá na, bá nya maya ngue espabi, bi 'yena: "Nuna 'bucua ya, guehna ma Ts'ant'u dadi madi. A nuyá, janjuaní ngue ja gampáha conná ngehna", bi 'yena. ¹⁸ Nu'a ra ora ngue nmi 'bucáhe p'u ja ra ndaxca nyuni na ma Hmuhu Jesucristo, nguna ra hya dá ocáhe ngue bá man'Oja bá nya maya.

¹⁹ Ya dí haxhu njuaní, ngue majuaní na ra hya bi 'yotyó pongahya Oja. Mahyonitho guí xáhmú na ra hya na, asta gue'mò bi xoc'a ni mmáihu xandónho ra Cristo. Porque nuna ra hya na, tengutho n'na ra lámpara mayot'i p'u ja ra 'bexui asta gue'mò bá poxra haxasó 'mò ni ma da hyats'i. ²⁰ I jatho guí pahmu ngue nuna ra hya bi 'yotyó pongahya Oja p'u ja ra Maca Libro, hinyó n'yomfenise yó pongahya ya yó hya bi 'yot'i. ²¹ Pe nuna ra hya bi manyó pongahya Oja, hijnam'mò ngue yó hyase bi ma, sinoque gue'a ra Espiritu Santo di beñnbabi ra hya mmam'mò bi xihyo ja'i rá hya Oja.

2

¹ Nu'mò yó pa xathogui, mi pón'ta yó judío ngue yó fehni pongahya. Pe xquet'a dí njarbu p'u guí 'báhmú ya, da bomp'u yó fehni xánnbate. Nt'aguitho guí cetyó hya, porque himma juani na ra hya xánnbate. Di ts'onyo ja'i ec'ei te mma. Nuya yó fehni xánnbate, da gón'a ra Hmu Jesucristo yó Yante. Pe ya ra castigo xónni da thogui ngehna ra hya da ma. ² Xangu yó ja'i da den'na ra nts'o ga 'yo ya yó fehni xánnbate. Go yó ts'oqui ya ngue nuya yó ja'i hinyó 'yec'ei nnomman'na majuaní ngue ra hoga nt'éc'ei jaju. ³ Nuya yó fehni xánnbate, i nne da gac'ahu ra mnyu co nu'u yó fehni i mma. Pe Oja, ya manjam'motho xpá nzánni ngue da ma ra castigo ya yó ja'i njap'u. Bá ep'u ra pa ngue ra castigo da thojap.

⁴ Porque Oja, himbi punnba'u yó anxé bi 'yotra ts'oqui, sinoque bi hyorbú ja ra nidu, bi dut'i conyo cadena, bi gorbú ja ra 'bexui. I njot'i asta gue'mò ra pa daní thaspa ra güenda. ⁵ Ni xinga gue'u yó nyogui ja'i bi m'ma 'mò manjam'mò xti punnbabi Oja. Sinoque bi go'mra dehe 'mò mi nja ra ndate 'ye bi jua'u yó ts'oc'ei. Hóndi hyato

nja'i conna Noe'u bi bongui ngue gätho. Guehna ra Noe bi xihyø ts'oc'ei ngue xti n'yo xanho. ⁶ Xquet'a bi jua Oja ra danihni Sodoma 'nehra danihni Gomorra. Bi 'yudi asta gue'mø mi gohi bi m'mospi. Bi 'yot'a Oja na ra ndate na, n'namhna ngue nuya yø ja'i xants'o te ga 'yo, da badi ngue ja ra castigo da thogui. ⁷ A nuna ra Lot ngue mara hoga n'yohu na, bi yan'Oja na. Nuna ra Lot madi unna n'yomfeni ngue nnuho te ga 'bähyø ja'i xants'o ga 'yo. ⁸ Nuna ra hoga n'yohu, nup'u mi 'bähyø ts'oc'ei, ja mi 'bap'u. N'na pa ngu n'na pa tar'man'u ra mmui ngue øde te mmanyø ja'i, 'ne i nnuuse te gama nts'o ga 'bähyø ja'i. ⁹ A nu yø ja'i ya thanne Oja, nu'mø ja'a man'u thogui, da zä da yan'Oja. Pe yø ts'oc'ei eppatho ra castigo da tho 'mø ra pa danj thaxra güenda. ¹⁰ Nuna Oja, ma datho da japra castigo gätho yø ja'i xants'o ga 'yo, guehya øt'a te yø pähäse, nu'a ra hya di manda Oja, 'be xingui ørpatho ra güenda'a.

Nuya yø fehni xänbäte hingui hant'a ga ya, ena ngue pase. Hingui su da zan'u Tate ja yø ts'edi. ¹¹ Conque yø anxæ, man'na Tate ja yø ts'edi, pe nu'mø 'bap'u ja ra hmi ra dä Oja, hingui sänni da zan'u cohyø ts'edi. ¹² Pe nuya yø n'yohu ya, hingui tinyø mmui ngue Tate ja yø ts'edi ya sani. 'Bei tengutho yø zu'ë, nu'a te so yø mmui, gue'a øt'a. Nu ra zu'ë nu'a ja ra danyu, i tho'mø bi zo. Njarbatho ya yø ja'i ya, ngue da du. ¹³ Da ma ra castigo ya yø ja'i ya, ngue di unna yø mmui yø mmic'ei. Porque di ho da 'yøtra nts'o so yø mmui, madague'a fadi. Nuya yø ja'i ya, nu'mø pap'u ja ra ngo gui øthæ, pes'yø sä yø 'yec'ei 'mø bi nu ngue 'bap'u. Pe 'be xingui tar'man'u yø mmui' te ra nts'o øt'e. ¹⁴ N'na ra xisu da nu, n'na di ho. Hinha ra nze'gui'a ra ts'oqui øt'e. Di ts'onna yø mmui yø ja'i hingui nzaqui yø nt'ec'ei. Nu te gä sähuyø dä, i nne ngue gä dyø mmæti. Guehya yø ja'i da ma ra castigo ya. ¹⁵ Gä ra m'mædi ga 'yo, nu'a ra hya njuantho, i hep'u'a. I øt'e tengutho bi 'yøtra fehni pøngahya Balaam nuna ra ts'ant'u ra Beor. Ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue bi ne xta ndahra menyu. ¹⁶ Nuna ra burru ra Balaam bi nya tengutho ra ja'i, bi hejpabi'a ra ts'oqui mi nne xta 'yøt'e. Bi zambabi ra mmui ra pøngahya, ena mi loco.

¹⁷ Nuya yø n'yohu ya, hinte manho da 'yøt'ahu. Gui nnuhu n'na ra poso 'mø xä xä ra dehe, ogue n'na ra jogui 'mø hingui 'ye, njarbatho yø hya ya. Guehya da map'u ja ra castigo, ja ra ts'abexui para zantho ya. ¹⁸ Porque espabi yø hya i mma, pe hinte di muui te mma. Nja ngue nuya yø ja'i ya xa hyep'u ra nts'o manj n'yo, i orpabi ngue di unna nt'edi honda 'yøtra nts'o tengutho ga 'yo mi'da yø ja'i. ¹⁹ I xihyø ja'i ngue da 'yøt'a te da nepyø mmui da 'yøt'e. Pe 'næse ya hingui sä da hyep'u ra nts'o ga 'yo ya.

N'na ngu n'na ra ja'i, nu'a te ra 'yu xa bent'i, ya hingui nne da hyegui. ²⁰ Nu ra ja'i ya bi hyep'u ra nts'o jua ja ra ximhai ngue bi ba'a ma Yantehæ ra Hmu Jesucristo, 'ne hondi 'bätræ mmui ngue da 'yøtra nts'o, ya man'na xanhets'i ra ts'oqui bi 'yøt'e ngue'a te ra ts'oqui mi ja m'met'o. ²¹ Man'na xanho ngue hinxta mba'a ra 'yu njuantho ya yø ja'i ya, ngue nu'mø mi badi hanja ra hya, m'mefa bi hyep'u'a ra maça hya bi 'bep'a Oja xti n'yo. ²² Go bi 'yøtya yø ja'i ya yø hya mahyegui, ngue ena: "Ra fo'yo, mahømbi zi ra ts'odi xi zogui. Nu ra ts'ædi ja bi ma m'met'e, mahømbi yarbu ja ra xabøhai".

3

¹ Ague ma zi cu'ahu, ya ra yoho na ra carta da ot'a ya ngue ga pen'nahæ. Mente guehya yoho yø carta ya, janjuani dadi ben'nahæ na te ra hya ya xa si'ahu, porque di nnegä ngue gui hyaxu n'na ra hoga n'yomfeni. ² Dami bæmhmu'a te ra hya bi manyø maça pøngahya Oja 'mø yø pa xathogui. Da gue'a ma Yantehæ ra Hmu Jesucristo dami bæmhmu'a te ra hya bi manda. Nu'u yø representante ra Cristo, ya bi xän'nahæ hanja ra hya. ³ Dami 'yørpahæ ra güenda na ra hya jua ya. Nu'mø hante da gua'a nximhai, di m'mahyø ja'i da dentho na ma nt'ec'eiha i ja, guehya da 'yøtho'a te gä yø pähäse xants'o. ⁴ Da 'yena: "Gui mmamhmu ngue ra Cristo bi ma ngue da ehæ. Xiya, çhapu 'bæhya? Ua ngut'a mpa xa thogui gue'mø xa ndu yø ndiua, 'ne xquetho te di nnuhu ngue ja, asta gue'mø mambä fu'a nximhai", da 'yena. ⁵ Nuya yø ja'i ya, nnerbu ena ngue hingui padi hanja ra hya, ya fadi ngue Oja bi hocra c'ammahets'i 'nehra hai. 'Ne bi zänni ngue bi nc'a ra hai made ra dehe, 'ne gue'a ra dehe gui mpepra hai 'mø bi n'ye ya. ⁶ 'Ne xquet'a gue'a ra dehe bi go'ma hai 'mø manjam'mø. Porque bi ma majuadi yø ja'i mi 'bæ'a nximhai ngue bi nja ra ndate 'ye. ⁷ Pe nuya te di nnuhu bi ja maya, daguecua ja ra hai, nuna Oja, ya xa nzänni ngue di nzø conna sibi. I nt'epitho ngue di nzø 'mø ra pa danj nja ra ts'at'abi. A nuya yø ts'oc'ei da ma ra castigo ya.

⁸ Honda n'na ra hya ja ya ma zi cu'ahu. O gadi pumbeniha. Nup'u ga mbæn'a ma Hmuha Jesucristo, nu'a n'na pa, tengutho 'mø da n'na mahuañi njeya'a. Nu'a n'na mahuañi njeya p'aya, tengutho 'mø da n'na patho p'u ga mbæn'a. ⁹ Nuna ma Hmuha Jesucristo bi ma ngue da ep'u. Pe nuya, 'bähyø ja'i embi ngue ya bi thohra pa p'u da ehæ. Pe hingui thohra pa p'u da ehæ, sinoque 'bet'o serpabi yø ja'i, hingui nnepe da ma ra castigo yø ja'i, i nnepe ngue gätho yø ja'i di 'bät'yø mmui da hyep'u ra nts'o ga 'yo.

¹⁰ Nu ra pa da ep'u ra Hmu, da gue'mo ra ora ngue hingui fadi, tengutho ra be'mo da zohø ngue ra xui hingui fadi. Nu'a ra ora'a, asta dadi thoni ra c'amahets'i. Nu te di nequi bi ja maya, ga da guadi di nzø. Nuua hai p'aya, nu te ga jaua, ga di nzø.

¹¹ Guehna ja ngue di ma majuadi te ga ja naya. Janangue ma datho i nne ngue gui nsuphu ha gdi thannehu Oja mente ra pa gui m'mahmu ua. ¹² A nuyá, ya gui tømhmæ ngue da zonna pa da e Oja. Dami ja ndummæihu ngue di nja ra 'befi Oja, n'namhma ngue n'nahmantho da ep'u. Nu'a ra pa'a, nu te bi ja maya di nzø conna sibi. Nu te ga bi ja maya da migui conna sibi. ¹³ Pe Oja, ya xa yarcæhu ngue di nja ra 'da'yo c'amahets'i, ne di nja ra 'da'yo hai. Nuná ra 'da'yo hai na, ga ra rho da m'mahyø ja'i. Guehna nthø'mitho di nja naya.

¹⁴ Janangue nuya ma zi cu'ahu, mente gui tømhmæ ya yø cosa ma'da'yo di nja ya, dami ja ndummæi ngue hin tema nts'o da din'nahu Oja. Nu'a te hindi zu'ahu Oja, gue'a gui 'yøthu'a. ¹⁵ Dami pahmu ngue nu'a hingua 'ye'a ma Hmuhu Jesucristo, porque nnepe da dinyø mmæi m'da yø ja'i ha di nyanyø te. Nuná ra hya di xi'ahu ya, xquet'a ngut'atho ra hya bi cuarpu ja ra carta bi men'nahu ma cuhu ra Pablo. Gue'a Oja bi benbabai na ra hya bi men'nahu. ¹⁶ Gætho'u m'da yø carta bi 'yot'i, bi cuarpu ya yø hya di xi'ahu ya, madague'a ja 'da yø carta xanhenni ha ga thinj te ga mbøni. Nu'u yø ja'i hingui padi xanho ra sacua p'aya, hingui nzaqui yø nt'ec'ei, i nne da ma te ga mbøn'a te mmamp'u ja ra sacua, pe hinga guerp'u ga mma. Njarbatho m'da yø hya nt'ot'i p'u ja ra Maca Libro ya, nu te ga mbøni, hinga guerp'u ga mmanyø ja'i. Ya di jase ra ja'i p'u da ma ra castigo.

¹⁷ Ague ma zi cu'ahu, ya gui pahmu ya yø hya bi si'ahu m'met'o ngue di m'mahyø fehni xænbate. Janangue dami mfahmu ya, 'yo gui nnehæ ngue nuya yø hyæte, da ja'i gui 'yøthu'a ra nts'o ga 'yo ya. Mami ts'onni nt'ec'ei i ja ngue go gdi mah'a.

¹⁸ Hante gue dami nehæ ngue nu'a ra mate na ra Hmu Jesucristo bi yanju, man'na gdi timhmæ hanja. Dami 'yøt'e ngue man'na di dinni mmæihu xanho te'o na. A nuná, guehna t'espabi na hangu ra pa para zantho. Da ngut'atho.

1 ra Xuua Ja ua rá mudi ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nuna ra Jesucristo di unna 'da'yo te, dadi cuat'aha ua ja ra carta te'o na. Guehna ya mi 'bui hangu ra pa na, hante ngue di nhohyø cosa i ja. Dá øhme te bi mamp'u ha bi nya. Di 'bähme p'u di he'the. Majuaní dá nuhe, 'ne dá thädi conma 'yeche. ² Nuna di unna 'da'yo te, bi 'yøt'e ngue da fadi te'o na. Dá nuhe, janangue nuya dadi jahe majuaní ngue dá nuhe. Nuyá, di xi'ahua ngue nuna di unna 'da'yo te, hin'yu ha bá fudi 'ne hinha rá nze'gui ngue 'bui. Nuna, mambi 'bep'u bi 'bührá Papá, pe bi zocua ngue dá nuhe. ³ Di xi'ahua ngue dá nugähe na, 'ne dá øseche te bi má, n'namhma ngue 'ne'aha 'da gdá n'amigohu na Oja má Papáhu, conna Jesucristo rá Ts'ant'u Oja. ⁴ Nuya di ot'aha ya yø hya jaua, n'namhma ngue man'na mathogutho gui johyaha.

⁵ Nuna ra hya bi xänngahe ra Jesucristo, guehna dí xi'aha naya, ngue nuna Oja xandønho, hin tema hya dadi nequi ngue hinga njuani. ⁶ Nu'mø dí ena ngue dadi n'amigohu Oja, 'ne hinga njuani te di øthu, ya di nequi ngue himma juani te di mmamhmu. 'Ne himma juani ngue di padi ga øthu ra nho. ⁷ A nu'mø dí 'yo manhohe tengutho Oja ngue gá ra nho øt'e, majuaní ngue dadi n'amigo n'na ngu n'naja 'mø. 'Ne di nhogui gátho má ts'oquihu conná guehrá ji bi mána Jesucristo.

⁸ A nu'mø ga ena ngue hin'yu ma ts'oquihu, dadi nhyäsehu 'mø, himma juani te di mmamhmu. ⁹ Pe nu'mø ga xihmu Oja ngue ja má ts'oquihu, di punnga má ts'oquihu, di hogah'a te gäma nts'ohu i ja. Porque Oja dá 'yøt'a te ni 'yup'u, di punngahe tengutho bi má. ¹⁰ Pe nu'mø ga ena ngue hin tema ts'oqui xtá øthu, nu'mø ya dí nnu bethanihu Oja 'mø. Nuna rá hya Oja p'uya, ya hinga edi ec'eiha.

2

¹ Ague má basi'aha, dí ot'aha ya yø hya jaua n'namhma ngue hingui 'yøthu ra ts'oqui. Pe nu'mø to bi 'yøtra ts'oqui, i 'bua má hojpatehu p'u bi 'bähma Papáhu. Nuna guehna ra Jesucristo na, 'ne guehna hin'yu rá ts'oqui na. ² Nuna ra Jesucristo bi dü ngue bi hoga má ts'oquihu, 'ne hinga hængtho gaha, sinoque bi dü ngue di hojpabi yø ts'oqui gátho yø ja'i 'bua nximhäi.

³ Nu'mø dí øthu te di manda Oja, ya di haxhu njuani ngue dí pahmu Oja 'mø. ⁴ Pe

nu te'o ngue ena: "Nugä dí pacä Oja", i ena, pe hingui øt'e te di manda Oja, nuná, guehna rá ja'i fehni na, himma juani ngue rá mpadiui Oja. ⁵ Nu rá ja'i ngue øt'e te di manda Oja, guehna majuaní ngue padi xanho ha di má Oja na. Gue'a gui nequi ngue n'youi Oja rá ja'i'a. ⁶ A nu rá ja'i ena ngue n'youi Oja, i ja ngue di n'yo tengutho i n'yo rá Jesucristo 'mø mi m'macua.

⁷ Ague má zi cu'aha, nuna ra hya dá ot'a ua ja ra carta dadi 'bep'aha gui 'yøthu ya, himma 'da'yo na. Guehna rá hya bi m'mep'i gui 'yøthu 'mø gamba ec'eiha rá hoga 'da'yo hya má m'met'o na. ⁸ A nuyá, entho má 'da'yo na rá hya dadi 'bep'i gui 'yøthu ya, porque majuaní ngue nuna rá hya na, ja di 'uecra 'bexui yucua ja rá ximhäi na. A nuya ngue ndap'u bi zá ma'yoni rá hya ya, entho di dayot'a n'na rá nyot'i p'u ni má ra hya. Nuna rá Jesucristo, nu te gá mmanna rá hya jaua, gá bi 'yøt'e. A nuyá, xquet'a 'ne'aha gui øthu'a te mmanna rá hya naya.

⁹ Nu rá ja'i ena ngue ya xanho te ga 'yo, pe nnu man'u drá cu, guehna rá ja'i di siguetho ngue xants'o ga 'yo na. ¹⁰ Nu rá ja'i di mahrá cu, ya xanho te ga 'yo. Hin'yu p'u di t'embí ngue go rá ts'oqui p'u øtra ts'oqui m'ida yø ja'i. ¹¹ Pe nu rá ja'i ngue nnu man'u drá cu, emma 'bui, pe ra nts'o ga 'yo. Hingui padi te dá n'yo, porque nu'a rá nts'o ja rá mmái, gue'a corpa rá n'yomfeni'a.

¹² Ague má basi'aha, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta jaua, porque ya bi punnga má ts'oquihu Oja ngue bi dü ra Jesucristo conná nguecu. ¹³ A nu yø daja'i, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmu te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'u, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta, porque ya gá taphu rá zithu.

Ague má basi'aha, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmu Oja má Papáhu. ¹⁴ A nu yø daja'i, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta, porque bi zoni gá pahmu te'o na ya mi 'bui hante ngue di nhohyø cosa i ja. A nu yø ts'ant'u, nguna rá hya dí ot'aha ua ja ra carta, porque gui dahu ngue gá 'yec'eiha rá hya Oja p'u ja ni mmái. Ya gá taphu rá zithu.

¹⁵ Yo gadi hohu rá nts'o jaua ja rá ximhäi. Nu to di ho rá nts'o jaua ja rá ximhäi, guehna rá ja'i hingui padi di ma'a má Papáhu na. ¹⁶ Porque nu'a te gá rá nts'o jaua ja rá ximhäi, hingrá ts'anni Oja, sinoque rá ts'annise yø ja'i. Nu yø ja'i øt'a te yø pähäse. Nu te gá hetí, gá nne ngue dyø mmeti, di 'yets'i ngue'a te ga 'bui. ¹⁷ Pe yø ja'i dá thogui, dá gue'a te yø pähä yø ja'i dá thogui. Pe nu rá ja'i ørpabi rá pähä Oja i 'bui para zantho.

18 Ague ma basi'ahu, ya ni ma da gaxra pa ya. Nu'ahu, ya xca 'yohmu ngue ra nsiui ra Cristo i ja ngue di m'mai. A nuyá, ya 'bai xangu yø ja'i su'a ra Cristo ya. Janangue di pahmu ngue ya ni ma da gaxra pa. 19 Nu ra ja'i ngue ra nsiui ra Cristo, guehna himma juani ngue ma mmi'yec'eiha na, janangue 'uegue. A nu'mø nmajuani ngue ma mmi'yec'eiha, 'daua gdi n'yohu'mø. Pe i 'uegue para ngue di nequi xanho ngue himma juani ma mmi'yec'eiha.

20 Pe nu'ahu, ya bá pen'nahu ra Espiritu Santo ra Cristo. Guehna ra Espiritu Santo ø'e ngue gui pahmu ndana ra hya majuanj, ndana himma juani. 21 Hinda' ot'a ua ja ra carta 'da yø hya hingui pahmu, sinoque ya gui pahmu ngue majuanj ya yø hya di xi'ahu. 'Ne gui pahmu ngue nuna ra hya majuanj, hin tema fehni n'youi.

22 Ma ga pahmu ndana ra ja'i fehni ya. Nuna ra fehni ya, guehna ra ja'i i mma ngue ra Jesús hinga guehna ra Cristo bá ex Oja ngue di ndast'abi na. Nuna p'uya, guehna ra nsiui ra Cristo na, porque cøn'a ra Papá, 'ne cønabá rá Ts'ant'u Oja. 23 Nu ra ja'i embi ngue hinga guehna ra Jesús rá Ts'ant'u Oja, guehna hingui n'youi ra Papá na. Pe nu ra ja'i i mma ngue ra Jesucristo, guehna rá Ts'ant'u Oja na, guehna ra ja'i n'youi ra Papá na.

24 Janangue dami 'yet'ammuihu na ra hya rá mudi gá 'yohmu. Nu'mø ngue gui et'ammuihu na ra hya rá mudi gá 'yohmu, ya gui n'yohu rá Ts'ant'u Oja 'mø, xquet'a 'ne'a ra Papá gui n'yohu p'uya. 25 'Ne xquet'a ra Jesucristo bi yat'i ngue di 'dacju ra 'da'yo te para zantho.

26 Dí ot'ahu na ra hya na, n'namhma gui pahmu ngue 'yop'u 'da ngue nne da hyä'ahu.

27 Ra Jesucristo bá penhna Espiritu Santo da má'ahu. Janangue nuyá, ya himma hyoni ngue to da xän'nahu te'yo ya yø fehni di xi'ahu ya. Porque gues'e'a ra Espiritu Santo da xän'nahu gátho, ndana majuanj, ndana himma juani. A nu'a te da xän'nahu na ra Espiritu Santo, ga gue'a majuanj, hinga fehni. Janangue nuyá, hont'a ra Cristo da 'yo ni mmuihu ya, porque gue'a xän'nahu ra Espiritu Santo'a.

28 Ague ma basi'ahu, hont'a ra Cristo da 'yo ma mmuihu ya, n'namhma ga hahu nzammui 'mø dá nuh'a, ya hinga pes'ma sáhu 'mø bá eh'e. 29 Ya gui pahma ngue ra Jesucristo, gá ra nho i n'yo'a. Xquet'a jatho ngue gui pahmu ya ngue nu to gá 'yo manho, gue'u yø basi Oja'u.

3

1 Ma ga pahmu ya ngue majuanj di macju na Oja ma Papáhu, porque nuyá, ya yø basi gáhu Oja ya. 'Ne majuanj ngue guecju

yø basi gáhu Oja. Pe mi'da yø ja'i, hingui padj ngue yø basi gáhu Oja'u, porque yø ja'i hingui pa Oja. 2 Ague ma zi cu'ahu, ya yø basi gáhu Oja ya, 'ne tobe hinda' pahmu xanho tengu ga cohmu 'mø rá nzegeui. Pe di pahmu ngue nu'mø bá ehra Jesucristo, ya ga cohmu tengutho'a, porque ya ga nnurpahu rá hmi tengu. 3 Nu te'o gá tø'mj ngue da gohi tengutho ra Jesucristo, ya hep'u ra nts'o, i nne di n'yo xanho ra ja'i tengutho i n'yo ra Jesucristo.

4 Nu to gá øtra ts'oqui, guehya nuispabi rá ley Oja ya. Porque ra ts'oqui, gue'a ngue nuh'is'i ra ley'a. 5 Ya gui pahmu ngue ra Jesucristo bá ecua ja ra ximhai ngue di hoga ma ts'oquihu. Pe nuna, hin tema ts'oqui bi 'yø'na. 6 Nu to gátho n'youi ra Jesucristo, ya hinda' sigueho øtra ts'oqui. Pe nu to gá øtra ts'oqui, guehya hingui timp'u ja yø mmui hanja na ra Jesucristo ya, 'ne hingui padj te'o na ra Cristo.

7 Ague ma basi'ahu, 'yo to di há'ahu ngue gui 'yøthu ra ts'oqui. Nu ra ja'i 'yo manho, ya xanho tengutho ra Jesucristo xanho'a. 8 Pe nu'u ga 'yot'a ngue ra ts'oqui ø'e, ra zithu n'youi'u. Porque ra zithu di sigueho øtra ts'oqui'u, asta gue'mø mambi da'mi bá øtra ts'oqui. Janangue bá ecua rá Ts'ant'u Oja ngue di ts'onna rá 'befi ra zithu.

9 Nu'u yø basi Oja, ya hingui øtra ts'oqui, porque ya bi nthui ra 'da'yo te di un'Oja. Ya hingui nne di sigue da 'yøtra ts'oqui, porque ya yø basi Oja. 10 Ja di nequi ua ya, ndana gue'a yø basi Oja, ndana gue'a yø basi ra zithu. Nu to gá hingui nne da 'yøtra nho, ogue hingui nne di mahrá mmic'eiui, guehya hingyø basi Oja ya.

11 Nuna ra hya rá mudi gá 'yohmu, guehna mmanna ngue n'na ngu n'naju, jatho ga madj gátho ma mmi'yec'eiha. 12 Hinga øthu tengutho ra Cain ngue mará n'youi ra zithu, janangue bi hyo rá n'yohu. ¿Ha bi nja ngue bi hyo? Bi hyo, porque ra Cain xants'o te mi ø'e, janangue bi seyabi rá n'yohu nuna mi øtra nho.

13 Ague ma zi cu'ahu, nu'mø bi nu man'ahu yø ja'i ua ja ra ximhai, 'yo gadi 'yøthohu hanja. 14 Porque mam'met'o emma di 'bøhmu, pe entho ya qtáda tuh'u. A nuyá, ya dá nthehu ra 'da'yo te ya. Dí pahmu ngue dá nthehu ra 'da'yo te, porque dadi mahma cùhu. Nu to hinda' mahyø cu, emma 'bui, pe entho ya xa ndu. 15 Nu to gá nnu man'u rá cu, satho ngue ra hyote. 'Ne gui pahmu ngue nu'a ya ga 'bu'a ngue ra hyote, hinga n'na di nthui ra 'da'yo te. 16 Ra Cristo bi 'yurcahu te ga mbøn'a ngue di mahrá mmic'eiui n'na, ngue bi n'uni bi du conná guecju. Xquet'a ga njathu p'uya, nu'mø ja ngue da thoju conná guehma cùhu, ya da zá. 17 Xi n'na

ra ja'i ngue xangu te da pats'i, 'ne da nu ra cu ngue hin'ya te da hyoni, nu'mo hindj hucqui ngue di unni te honi, zhague da nzá da 'yena ngue di ma Oja p'u ja ra mmai mo? 18 Ague ma basi'aha, hinga hontho da bomma neha ngue dadi mahma mmic'eihá, sinoque di nequí ngue majuaní dadi mahma, ma ga faxha ma mmic'eihá.

19 Nu'mo majuaní dadi mahma mmic'eihá, ya dí pahma njuani ngue di othu'a te mmanna hya Oja 'mò. Ya majuaní ngue hu ma mmaihá ngue ya hinda zacju Oja p'uya. 20 Xi'mo ngue su ma mmaihá ngue hindj othu xanho'a te mmanna hya, pe nu'a go da man'Oja, gue'a di nja'a, hinga nu'a go ga mmamhma. Porque pase Oja te ot'e. 21 A nuya ma zi cu'aha, nu'mo ya hingui su ma mmaihá ya, ya sap'u ga hahá ra ts'edi ga nzohma Oja 'mò. 22 Nu'mo te gáma cosa ga áphá Oja, di 'dacju Oja te dí nneha, porque nuya yò hya di manda, dí ec'eihá, nu te nnu manho Oja, gue'a dí othu'a. 23 Nuna ra hya di manda Oja, guehna ngue ga ec'eihá ra Jesucristo rá Ts'ant'u. 'Ne ga othu te dí manda na p'uya ngue n'na ngu n'najá ga madj gátho ma mmi'yec'eihá. 24 Nu to gá ot'a te ra hya di manda Oja, ya yò n'youi Oja. Nu'a nná pahma ngue di n'yohá Oja, ngue bá penngahá ra Espíritu Santo.

4

1 Ague ma zi cu'aha, nu to bi zá ma ja'i da 'yena ngue ra Espíritu Santo di bennbabi ra hya da ma, 'yo sá 'bexque'a guí ec'eihá te mma. 'Be dami hyacju ra güenda xandonho te ra hya mma, n'namhma guí pahma ngue'mò majuaní rá hya Oja mma, ogue hin'na. Porque xangu yò fehni pøngahya ya 'yo ndap'u bi zá. 2 Nuyá, ga xi'aha ha gdí pahma ngue'mò majuaní ra Espíritu Santo di bennba ra hya mmanna ja'i ogue hin'na. Nu to gátho mmanya ngue ra Jesucristo majuaní bi nja'i, guehna rá hya Oja mmanna. 3 Pe nu to gátho mmanya ngue himbi nja'i ra Jesucristo, guehna hingui n'youi ra Espíritu Santo na, sinoque guehna ra hya ngue rá nsuii ra Cristo na. Pe ya xcá 'yohma ngue ja ngue di n'yo ua ja ra ximhá'i'a ra hya ngue rá fehni. 'Ne ya 'yo'a ra hya'a ya. 4 Ague ma basi'aha, ya yò ja'i'aha Oja ya. Janangue ya gá taphu'u yò fehni pøngahya. Porque nuna ra Espíritu Santo guí n'yohá, man'na xanzaqui na ngue'a ra zithu n'youi yò ja'i ua ja ra ximhá'i. 5 Nu'u yò fehni pøngahya, yò n'yohá yò ja'i 'bucua ja ra ximhá'i'u, janangue mman'a te ja ua ja ra ximhá'i. Yò ja'i 'bucua ja ra ximhá'i p'uya, nnu manho ra hya mmanya yò fehni. 6 Pe nuju, ya yò ja'igahá Oja. Nu te'o ya rá mpadiui Oja

ya, di ho da 'yohya yò hya dí xännbahe yò ja'i. Pe nu to hingrá mpadiui Oja, hingui nne da 'yohya yò hya dí xännbahe yò ja'i. Guehna gdá pahma naya ndana ra ja'i majuaní ra hya mma, ndana ra ja'i himma juani te mma.

7 Ague ma zi cu'aha, nu'u ma mmi'yec'eihá ya, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najá'u ya. Porque nu'a di mahrá mmic'eiuí, guehna ot'a te rá ts'anni Oja na. Nu'a di mahrá mmic'eiuí, gue'a rá basi Oja'a. Gue'a rá mpadiui Oja'a. 8 A nua hindj mahrá mmic'eiuí, hingrá mpadiui Oja'a, porque Oja di madj gátho yò ja'i. 9 Ja di nequí p'uya ngue di macju, porque bá penhná 'dants'ant'u ua ja ra ximhá'i, para ngue da záp'u ga nthéna ra 'da'yo te conná ngue'a. 10 Xinda hangu gadi mahma Oja, pe hinjam'mò da zá ga ørpahe tengutho guí macju. Pe bi 'yurcahá Oja ha guí macju, ngue bá penhua rá Ts'ant'u ngue da du ngue di hoga ma ts'oquihá.

11 Ague ma zi cu'aha, nu'mo ngu'a bi 'yot'Oja ngue i macju, nu'u ma mmi'yec'eihá, jatho ngue ga mmahma n'na ngu n'najá'u ya. 12 Nuna Oja, hinjam'mò to dí nnu na. Pe nu'mò dadi mma di n'na ngu n'najá, ya dí n'yohá Oja 'mò. 'Ne majuaní dadi mahma Oja 'mò.

13 Nuna Oja bá penngahá ra Espíritu Santo, guehna ot'e ngue ga pahma ngue dí n'yohá Oja. 14 Nuna rá Tsant'u Oja, dá nusegáhe na, janangue dadi jahe majuaní ngue ra Papá bá penhná Ts'ant'u ua ja ra ximhá'i ngue da yanyò ja'i. 15 Nu ra ja'i mma ngue ec'e'í ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehna ra ja'i rá n'youi Oja na, ngu Oja, ngu ra ja'i hinha guí nhyegui. 16 Ya di pahma ngue di macju Oja, nu'a dí ec'e'í ngue majuaní'a.

Nuna Oja di madj gátho yò ja'i. Janangue nu ra ja'i di mahrá mmic'eiuí, ya rá n'youi Oja ra ja'i, n'na ngu n'na hinha guí nhyegui. 17 Jatho ga mahma Oja co gátho ma mmaihá, n'namhma ngue ya hinte ga suhá 'mò ra pa daní hyaxra güenda. A nua ja ra ximhá'i ya, nuna Oja rá Papá na ra Jesucristo, guehna ma Papáha na. 18 Nu ra ja'i ngue rá mmai guí ma Oja ya, ya hingui su da za Oja ra ja'i. Zhagui mantho da zu ra ja'i 'mò ya rá mmai guí madj? Su ra ja'i da za Oja, pe gue'mò hingrá mmai guí madj.

19 A nuju dadi mahma Oja ya, porque bi dímma mmaihá ngue rá madi go bi macju Oja. 20 A nu ra ja'i da 'yena ngue di ma Oja, pe nnu man'u drá cu, guehna ra ja'i fehni na. Porque ra ja'i hindj mahrá cu nuna i nnu, zhague da nzá di ma Oja nuna hingui nnu 'mò? 21 Guehna ra hya di manda Oja naya ngue nu ra ja'i ena ngue di ma Oja, jatho di mahrá cu.

5

1 Nu to gátho εc'ei ngue ra Jesús guehna ra Cristo na, guehna ra ja'i rá basi Oja na. A nuyá, nu ra ja'i dí mahrá mmj'n'yohauí, co 'ne' y yó basi ná ra n'yohu ma madj jatho ngue da ma ma madjibi. 2 Janangue nu'mó dadí mahmu Oja, 'ne dí oth'u'a ra hya dí manda, ya dí pahmu ngue nu'u yó basi Oja jatho da ma ma madj. 3 Porque ra ja'i dí ma Oja, gue'a ót'e te dí manda Oja'a. Nu'a te gá dí manda Oja, gá ót'e, hingui nnu manhn'nitho da 'yót'e. 4 Porque nu to gátho ya 'bui ngue rá basi Oja, ya hep'u ra nts'o jaua ja ra ximhái. Nuna ma nt'εc'eihu i ja, guehna ga thapra nts'o jaua ja ra ximhái na. 5 Hijnjongui sá da hyep'u ra nts'o jaua ja ra ximhái, høndya yó ja'i εc'ei ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesús, guehya yó ja'i hep'u ra nts'o ya.

6 Mambá εcua ra Jesucristo, bi fadi ngue rá Ts'ant'u Oja 'mó mi nxixya p'u ja ra dehe 'ne'mó mi mánná ji p'u bi du. Pe hinga hontho bi nxixya, sinoque bi nxixya 'ne bi tho. Guese rá Espiritu Santo di ja majuaní te'o ná ra Jesucristo. A nuna rá Espiritu Santo gá majuaní te mma. 7 Pe nuya hyu ya, badi ja majuaní p'u mahets'i ngue ra Jesucristo guehna rá Ts'ant'u Oja na. Nu'a rá madi, gue'a rá Papá. Rá yoho, gue'a rá Ts'ant'u Oja, nuna ót'e ngue fadi hanja Oja. Rá hyu p'uya, gue'a rá Espiritu Santo. Nuya hyu ya, 'da'igu mma. 8 'Necua ja ra ximhái, guehya di ja majuaní ya hyu yó hya ya, ja dí haxhu p'u njuani ngue rá Ts'ant'u Oja na ra Jesucristo. Nu'a rá madi, rá Espiritu Santo ót'e ngue timma mmuihu hanja ra hya. A nu'a rá yoho, bi nequi xanho 'mó mi nja ra nxixya. A nu'a rá hyu, bi fadi xanho 'mó mi tho ra Jesucristo. Gátho ya hyu ya, 'da'igu mma ngue guehna rá Ts'ant'u Oja na. 9 Xi'mó bi man'a n'na ra hya yó ja'i 'ne dá εc'eihu te bi ma, goma gue Oja hinga εc'eihu te mmamp'uya. A nuna Oja, guehna di jase majuaní te'o ná rá Ts'ant'u na. 10 Nu'a εc'eibi rá Ts'ant'u Oja, pase p'u ja rá mmui ra ja'i ngue majuaní te εc'ei. Nu'a hingui εc'ei'a te mman'Oja, guehna ra ja'i nnu bethani Oja na, porque hingui εc'ei'a ra hya bi man'Oja ngue te'o ná rá Ts'ant'u. 11 Guese Oja di jacju majuaní ngue di 'daju ra 'da'yo te para zantho. 'Ne nuna ra 'da'yo te na, di n'nacju 'mó ga εc'eihu rá Ts'ant'u Oja. 12 Nu'a to n'youi rá Ts'ant'u Oja, ya ja ra 'da'yo te. Pe nu to hingui n'youi rá Ts'ant'u Oja, ya hin'yu rá 'da'yo te.

da badi ngue ja ra 'da'yo te para zantho. 14 Nu'mó dá mat'Ojahu, di hahu nzammui, porque di haxu njuani ngue nu'mó dí áphu Oja n'na ra cosa nu'a da ne di 'daju, nuna Oja órpa masu te dí xihmu. 15 Nu'mó dí pahmu ngue órcahu masu Oja 'mó tema cosa dí áphu, nu'mó dá mat'Ojahu p'uya, dí pahmu ngue di 'daju Oja te dí áphu.

16 Nu'mó to padí ngue bi 'yót'a n'na ra ts'oqui rá cu. 'ne da zá dí mpunbji, da marpabi Oja. Oja p'uya di unna 'da'yo te 'mó ngue sá dí mpunnbabi rá ts'oqui. Porque ja ra ts'oqui ngue hin'yu rá punbji, ya ra castigotho tó'mra ja'i. Nuna ra ts'oqui na, hunte dí xi'ahu ngue da zá guj marpahu Oja ra ja'i ngue dí mpunbji. 17 Nu'a te xants'o, gá rá ts'oqui'a. Pe ja ra ts'oqui ngue sá dí mpunnbabi rá ja'i. 18 Dí pahmu ngue ra ja'i nnopa Papá Oja, ya hinga 'yot'a ngue ra ts'oqui da 'yót'e. Porque rá Ts'ant'u Oja fáhra ja'i ha ni ma, ya himma japi ra zithu di ts'onná rá mmui ra ja'i.

19 A nuyá, dí pahmu ngue yó basigahu Oja ya. A nuya gátho mi'da yó ja'i 'bui rá ngani nximhái, gá o rá 'ye rá zithu.

20 A nuyá, ya dí pahmu ngue rá Ts'ant'u Oja bá εcua, 'ne ya bi xoga ma n'yomfenihu ngue dá pahmu ndana gue'a majuaní Oja. A nuyá, ya dí n'yohu'a majuaní Oja ya, guehna ra Jesucristo rá Ts'ant'u Oja na. Guehna majuaní ngue Oja na, 'ne di unna 'da'yo te para zantho.

21 Ague ma basi'ahu, 'yo gui thannehu yó dahmu. Da ngut'átho.

13 Nuya to εc'eibi rá Ts'ant'u Oja, dá cuarpabi rá carta ya yó hya jaua, dí nnepe

2 ra Xuua Ja ua rá yoho ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hya Oja, dadi zenguağá na ma cu ngue ra xisu rá thanhni Oja. Xquet'a 'ne'u ni basí dadi zengua. A nugä, majuaní ngue gá dadi ma'ahu. 'Ne hinga hõngthogä, sinoque di ma'ahu gätho ya to pahna ra hya majuaní. ² Porque gäthogahu ya, 'da'igu ma nt'ec'ei hu i ja. 'Ne dí pahmu njuani ngue guehna majuaní na. Guehna ga ec'ei hu para zantho naya.

³ Nuna Oja ma Papáhu, da guehna ra Jesucristo rá Ts'unt'u, di huégahu, di 'dajm rá njapi, da hyurca ma mmuihu. Da 'yõt'e ngue ga haxhu na ra hya majuaní 'ne da 'yõt'e ngue ga mahma mmí'yec'ei hu.

⁴ Emmei dadi johya, porque dí haxa njuani ngue nu 'da ni ts'unt'u ya haxra hya majuaní tengutho di 'bejpahu Oja ma Papáhu ngue ga øthu. ⁵ A nuya ma zi cu'i, dí nne ga xi'i n'na ra hya ya. A nuna ra hya ga xi'i, himma 'da'yo na, sinoque 'da'iguui na ra hya bi m'ejpahm m'met'o ga øthu. Ngut'a dí xi'i ya ngue n'na ngu n'naju, jatho ga madi gätho ma mmí'yec'ei hu. ⁶ Nu'mø dadi mahmu Oja, gue'mø dí øthu'a te di manda Oja m'ø. A nuna ra hya di manda Oja p'uya, guehna ra hya ya xcá 'yøhm m'met'o na, gue'a ngue di mahra mmí'c'ei ui n'na.

⁷ Guehna dí xi'i naya, porque nua ja ra ximhäi, ya xangu yø mmamhya 'youa ngue yø fehni. Nuya p'uya, i mma ngue ra Jesucristo himma juani bi nja'i. Nu ra ja'i ngue nguna ra hya mmanya, guehna ra hyäte na, 'ne rá nsuiui ra Cristo. ⁸ Damí mfähmu n'namhma ngue hündi m'me'a ra 'befi guí øthu. Damí nehü ngue da ma ma juati xanho ra njut'i di n'na'ahu.

⁹ Nu ra ja'i ngue hinga hõnt'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo nne da ma, sinoque mmammí'da yø hya ngue himbi nxännbate ra Cristo, guehna ra ja'i hingui n'youi Oja na. Pe nu ra ja'i ngue hõnt'a te ra hya bi nxännbate ra Cristo i mma, nuna, guehna n'youi ra Papá na, da gue'a rá Ts'unt'u Oja n'youi. ¹⁰ Nu'mø to da zøp'u guí 'bähmu, da 'yena ngue da xän'nahu rá hya Oja, pe hingui xännbate'a ra hya bi nxännbate ra Cristo, 'yo gadi unna ts'äya p'u ja ni ngumhmu, 'ne 'yo gadi zengua. ¹¹ Porque nu'a di zengua na ra ja'i na, tengutho 'mø dadi hatra ts'edi ngue di nxännbate'a ra hya hinga gue'a.

¹² Xangu mi'da yø hya dí nne ga xi'ahu. Pe hündi nne ga cuati gätho yø hya ua ja ra carta ga pen'nahü. Porque dí tø'mi

ga mmap'u ga ma nu'ahu, n'namhma ga nyasehu, man'natho di njaju mpähä p'uya. ¹³ Dí zengua'i ya yø ts'unt'u ni juhue, xquet'a rá thanhni Oja na.

3 ra Xuua Ja ua rá hyu ra carta bi 'yo'tra Xuua.

¹ Nugä dí 'bet'o ngue rá hyä Oja, dädi zengua'i, ague ma ndø'amigo Gayo. Janjuani dädi mä'i.

² Ague ma zi cu'i, di äpä Oja ngue da mäxa'i te guí øt'e. 'Në dí äpi ngue xta nzaqu'i, tengutho ga nzaqui nü nt'ec'ei i ja. ³ Janjuani dá johya 'mø ma øde te mmanya ma cuhu bá sømp'u guí 'bui. Mj zä mj zocua, bi xiqui ngue gue'a ra hyä majuani guí hats'i. ⁴ Hjn'yegui man'na ra johya jag'mø di øde ngue nuya ma basj ya haxhna ra hyä majuani.

⁵ Ague ma zi cu'i, ya xanho te guí øt'e ngue guí ørpabi ra 'baxte'u ma cuhu, madaque'a n'nanni ni 'yehε, pε guí fäts'i. ⁶ Mambá pengya ma cuhu, bá sømp'u guí 'bui. Nu'mø ma mpetihe, bi xicje ngue emmei gadi madi. A nuyá, nu'mø bi mapu mahøn'a, damj 'yøtra mate ngue guí fäts'i te honi n'namhma dá zä di sigue'a te ga 'yo. Guí 'yørpabi tengutho nne Oja ngue guí 'yøt'e. ⁷ Porque nu'u 'yo ngue ørpabi rá 'befi ra Jesucristo. Nuya yø mefi ya, hingui tømj ngue gue'u yø ja'i hingui ec'ei Oja da mäts'i. ⁸ Janangue jatho ga fäxhu'u to mmanna ra hyä majuani, n'namhma ngue gätho gahu ga mfäxhu'a te ga 'yo ra hya.

⁹ Nugä dá ot'a n'na ra carta ga pennbabi yø ja'i di mpeti p'u ja ra nija. Pε nuna ra Diótfes ngue nne di m'met'o p'u 'bøhyø 'yec'ei, hingui ørpatho masu te dí xifi. ¹⁰ Janangue nu'mø ga mmagä p'uya, ga xi'ahu hanja ngue hingui säya mmanyo fahnj conná ngueque. 'Në hinga hønt'a øt'a p'uya, sinoque hindj unna ts'äya'u ma cuhu sømp'u 'bui. Nu'u te'o nne di unna ts'äya, hingui nnepe, 'në høn'athi p'u ha di mpeti yø 'yec'ei.

¹¹ Ague ma zi cu'i, 'yo guí øt'e tengu na ra nts'o øt'a dí xi'i ya. Sinoque gue'a xanho guí 'yøt'e. Nu ra ja'i øt'a te xanho, gue'a rá basj Oja'a. Pε nu'a to øt'a te xants'o, ya hingrä mpadiui Oja'a.

¹² Gätho yø ja'i i nnømmanho na ra Demetrio, 'në majuani'a te dí øde i hma. Nugähe xquet'a dädi jahe majuani ngue xanho te ga 'yo na, 'në guí pahmu ngue nu'mø dá mangähe n'na ra hya, majuani'a te dí mman'me.

¹³ I ja mi'da yø hyä dí nne ga xi'i, pε hindj nne gä ga cuatä ua ja ra carta yø hya.

¹⁴ Porque dí tømj ngue himma ya'atho ga mmap'u, ya dá zä ga nyasui p'uya.

¹⁵ Dä hyut'a ni mman Oja. Di zengua'i ni amigo 'bucua. 'Yøca ra mate damj zengua quits'u n'na ngu n'na'u ma amigogähe 'bøp'u guí 'bøhmu.

Ra Judas

Ja ua ra carta bi 'yo'tra Judas.

¹ Nuga drá Judas, rá mefigá ra Jesucristo, dadí n'yohugá'be ra Jacobo. Dadi zengua to gá bi zon'na Oja. Emméi di ma'áhu Oja. Ra Jesucristo p'uya, fá'áhu. ² Dí nne ngue man'na di dinní mmáhu ngue di huéc'áhu Oja. Dí nne ngue emméi di ma'áhu Oja 'né da hyut'a ní mmáhu.

³ Ague ma zi cu'áhu, janjuani dá ne ngue xa ot'áhu ra carta ya yó hya n'youi ná ra nho dá nthéhu ngue ya dá nyamhmu. Pé jap'áhu man'na ra hya ja ts'éditho ga otra carta ga pen'náhu p'á. 'Yo guí nnehu ngue to di ts'onna ra hya di éc'éihu, guehna ra hya i ja para zantho na. Pé n'na nditho bi un'Oja te'o gá o rá 'yé. ⁴ A nuyá, 'bu i'da yó ja'i ngue hingyó hoga 'yé'c'éi. I háte, guehya mmanya ngue sá ga siguetho ga óthu ra nts'o, porque ja rá mpunnbate Oja, i éna. Pé ngue nguna ra hya mma, ya cón'a má Ojah, co 'né'a má Hmúhu Jesucristo cóni. A nuyá p'uya, ya manjam'métho nt'ot'i p'á ja ra Maca Libro ngue guehya yó ja'i da ma ra castigo ya.

⁵ Madague'a ya guí pahmá na ra hya ga xi'áhu ya, pé dí nne ga ben'náhu te xa 'yot'Oja yó pa xa thogui. Porque nu'mó mambá jup'á ja ra hái Egipto ya yó ja'i Israel, m'mefa p'uya, bi hyo'á to hímbi 'yé'c'éi te bi ma. ⁶ Damí bémhmu te bi tho'á yó anxé hímbi zuprá 'befi mí pefi, sinoque bi zop'á te mí pep'á mahéts'i. Nuna Oja, xa ndut'i conyó cadena p'á ja ra 'béxui ménte da zónna pa dí nja ra ts'at'abi. ⁷ 'Né damí bémhmu te bi jap'a Oja'á yó mmengu p'á ja ra hnini Sodoma 'ngra hnini Gomorra conmi'da yó hnini guerp'áho mambí ja. Mí jap'á yó ja'i mí 'bup'á ngue 'yots'om'mái tengutho ótyó ja'i 'bup'á guí 'báhu ya ngue 'yots'om'mái. 'Bu i'da ngue yó mmín'yoháse mádi 'berpa rá sá tengutho 'mó dra xisu. Pé bi nzó ya yó hnini ya n'namhmu ngue nu to gátho ótyó ts'oqui da badí ngue di njaprá castigo m'mefa coná sibi para zantho.

⁸ Tengutho di xi'áhu ya, xquet'a njarbatho'a te ótyó fénhi xámbrate p'á guí 'báhu. Nu'á, di ts'antyó dá, éna ngue bi t'uti ngue da dá da 'yot'a xants'o ngue di ts'onnyó do'yo. Émbi ngue hingui ja ts'edi ga óthu ya yó hya di 'béjpa'hu Oja ga óthu. 'Né nnómman'á tate ja yó ts'edi. ⁹ Nu'mó mí du ra Moisés, nu'a ra 'bet'o anxé Miguel bí njun'má hyaui ra zithu ngue di nuennabí rá do'yo. Pé nu'a ra Miguel hímbi hya ra ts'edi xta nnómman'á ra zithu, xta 'yémbi ngue da ma ra castigo. Sinoque hontho émbi: "Di hec'a'i Oja", bi 'yémbi. ¹⁰ Pé nuyá

yó n'yohu di xi'áhu ya, nnómman'á ja yó ts'edi 'né hingui padí hanja. Tengutho yó zu'é ngue hin'yá yó n'yomféní, nu'a ra nts'o so yó mmá gue'a ó't'a, njarbatho ya di xi'áhu ya, guehya di m'mehya.

¹¹ Nuyá yó ja'i ya, hague ngu ra n'á dá zá ya. Porque tenthó ra nts'o bi 'yótra Caín. A nuyá p'uya, ótra ts'oqui ngue da dáhra ményu, tengutho bi 'yótra Balaam. Pé di m'medi tengutho ra Coré, di m'medi ngue hímbi ne xta 'yóde te mman'Oja. ¹² Nu'mó pap'á ja ra ngo guí óthu ya yó ja'i di xi'áhu ya, di 'berpabi yó sá'á yó ja'i njuantho yó 'yé'c'éi. Porque nuyá yó ja'i ya di ho dí nsihmé, pé hingui nnu mansu mí'da yó ja'i 'bup'á ja ra ngo. Hontho nne ngue di nniyase. A nuyá, hin temá nho da 'yot'áhu ya. Ya guí nnuhu n'na ra joguí 'mó bá há ra ndahí, 'né hímbi n'ye, njarbatho ya. Nuyá, guehya tengutho yó za hingui zé'mó bi zónna pa dí nzadi. Ya xandu, janangue hingui zadi, 'né majuaní ngue xandu ngue nu'mó mí sat'i, bi c'uts'i. ¹³ Nuyá yó ja'i ngue høndra nts'o ga 'yo, guehya yó ja'i guí nhyejpa yó fanthe jap'á ja ra jathe ya, nu'á ní gohra ts'othé xants'o rá fúgui hots'e, njarbatho ya. Guehya tengutho yó só mó dadi pomp'á thogui. Guehya da ma ra castigo para zantho ya, da map'á ja ra ts'a'béxui.

¹⁴ 'Dato yó papá bí m'mái bá fadi asta ra Adán, mí m'má rá yoto, ya ra Enoc. Guehna ra Enoc bí má te dí nja, bi 'yéna: "Nu'mó bá écua Oja, yó mahuahitho yó maca anxé da n'youi. ¹⁵ Dá éhé ngue da 'yópa ra ts'at'abi gátho yó ja'i. Gátho yó ts'oc'éi hingui é'c'éi Oja da ma ra castigo ngue'a te gáma nts'o xa 'yot'e, da gue'a te gáma ts'omhya xa xi Oja p'á ha ya", bi 'yéna. ¹⁶ Nuyá yó nemhya, hínjongui póni ngue di nnu manho. I nne ngue nu'a te go nnepyo mmái da 'yot'e, gue'a dí nja'a. Nu'mó ya, éna ngue pasc. Di hoqui te xihyo ja'i, para ngue da záp'á da gujpati te honi.

¹⁷ Ague ma zi cu'áhu, damí bémhmu na ra hya bi xi'áhu m'met'o ya yó representante má Hmúhu Jesucristo. ¹⁸ Nuyá, bí má ngue hante da gaxyó pa di 'yé'p'á, di m'mehyo ja'i ngue da denthó'á yó hya xánduxqui. Guehya yó ja'i da 'yótho'a ra nts'o so yó mmái ya. ¹⁹ Guehya yó n'yohu 'uényo ja'i ya. Gue'a ra 'yu cámbase yó n'yomféní da 'yot'e. Hinga gue'a ra 'yu di unna Espiritu Santo ga 'yo. ²⁰ Pé ague ma zi cu'áhu, damí 'yot'e ngue man'na di ndu ní maca nt'éc'éihu i ja. Nu'mó guí mmat'Ojah, damí unna 'yu ra Espiritu Santo ngue di ben'náhu te guí mmámhmu. ²¹ 'Yo gadí nthohu rá mate Oja. Nuna má Hmúhu Jesucristo ja rá nhucate ná. Ma ga tóhmhu ngue di 'dacj'á te para zantho.

²² Nu to yobɛni, dami hatha ra ts'edi ngue 'yo di thät'i. ²³ Pɛ nu'ua ya xa thät'i, dami yani, tengutho 'mø gui hya'a n'na ra nzunza di o sibi ngue hingui nnepe da guadi di nzø, gui jarba. Di nja ni nhuçateha ngue mi'da yø ja'i, pɛ dami mfähma, mamj njaha p'ua tengu øt'ua. Nup'ua gdi bɛmhma ya yø ja'i ya, tengutho 'mø xanguahyø ulu ngue'a ra nts'o ga 'yo, hingui sä ha di mbɛnnbi.

²⁴ Hønsɛ Oja ja rá mfadi, 'nɛ ja rá ts'edi ngue fä'aha hingui 'yøtha ra ts'oqui. Oja da 'yøt'e ngue hinte mantso da din'naha 'mø ra pa gui m'mähma p'ua ja rá hmi rá dä. Nu'a ra ora'a p'ua, ya da zä gui johyaha.
²⁵ Nunä Oja bi yanja connä guehra Jesu-cristo. Maguesɛ Oja ngue jase rá ts'edi, 'nɛ guehna tate hangu ra pa para zantho na. Da ngut'atho.

Apocalipsis Nuna ra Jesucristo, ja ua ya yø hya bi 'yutra Xuua, bi japi da badī te ja ngue dī nja m'mɛfa.

1 Nuya yø hya ja ua, guehya nnepra Jesucristo da fadi hanja ya. Oja bi japra Jesucristo ngue nu'u yø mɛfi Oja, da badī hanja ya yø hya ja ngue n'na zihmantho dī nja. Nugā drā Xuua, ra Jesucristo bā pɛnnagui rá anxɛ, bi jaqui dá padī hanja na ra hya na. 2 Ma ga xi'ahũ te gā dá nũ. Gā xi'ahũ hanja na te gāma hya dá øde. Ra Jesucristo bi xiqui xanho hanja na rá hya Oja.

3 Nuna rá hya Oja bi t'urqui, ra mmenthi dī nthɛui te' o dá manna hya p'u ha dī mpeti yø 'yɛc'ɛi. 'Nɛ xquet'a ra mmenthi dī nthɛui yø ja'í da 'yøde hanja ya yø hya nt'ot'i. Nu te ra hya da 'yøde, gue'a da 'yøt'a. A nuya yø hya ja ua, himma ya'atho dī nja ya.

4 Nugā drā Xuua dádi zɛnguag'a yø 'yɛc'ɛi rá m'map'u yoto yø hñinī rá njap'u ja ra hãi Asia. Oja dī jap'ahũ 'nɛ da hyut'a nī mmãihũ. Nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mī 'bui, 'nɛhyø pa dī map'u, hangu yø pa di sigue dī m'mui. Di jap'ahũ na ra Espiritu Santo, nuna ɛntho yoto yø nyot'i i nɛqui p'u nī hyandrã nthuts'i Oja. 5 Di jap'ahũ na ra Jesucristo, guehna xifi xanho yø ja'í hanja Oja na. Go rá mɛditho bi bɛnnatɛ 'mø mī dũ na, 'nɛ guehna ja rá ts'ɛdi ngue dī manda gátho yø dast'abi 'bucua ja ra ximhãi na. Guehna ra Cristo dī macju 'nɛ bi dũ. Nu'a rá ji bi mãni, gue'a i hoga ma ts'oquih'a. 6 Nuna ra Cristo øt'e ngue ma n'yohũ p'u ha dī manda ngue ndast'abi. Bi 'dacju rá 'bɛfi ngue dyø mmãcjahũ, para ngue dá zãp'u ga thannehu na Oja rá Papã. A nuyã, ma ga ɛspãhu na ra Cristo maguesɛ, ngue ja rá ts'ɛdi para zantho. Da ngut'atho.

7 A nuyã, nuna ra Cristo, nu'mø bi zøhø dī 'yɛ mahets'i, da n'youi ra gui. Gátho yø ja'í da nu. Nuya yø ja'í bi cuarpũ ja ra pont'í da nu 'mø bi zøhø. Nu'mø bi nu yø ja'í 'bucua ja ra ximhãi, gã dī nya dummui. Da ngut'atho.

8 Nuna ma Hmũhu Oja jase rá ts'ɛdi, nguna ra hya xicju, i ɛna: "A nugã para zantho dī 'bui, porque ya nmī 'bucã p'u bã fudi bá nja yø cosa ja ya. Da guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugã ga sigue ga m'mui para zantho", i ɛna. Porque nuna Oja i 'buhya, ximmangu dyø pa xa thogui ya mī 'bui, 'nɛhyø pa dī map'u, hangu yø pa di sigue dī m'mui.

9 Nugã drã Xuua, gã dádi ncũhu, gáthogahũ, ya ma n'yohũ ra Jesucristo. A nuyã, dī tocagahũ ngue dī sãhu ra n'u ya. Pɛ gã dī ohũ rá 'yɛ ra Cristo nuna dī hacju ra ts'ɛdi ngue ga seti hangu ra n'u ja ngue ga thohmũ. A nu'mø ma m'mucã p'u Patmos, ja n'na ra t'uhãi ja mæde rá jathe, ja dá op'u rá fãdi. Bi joqui ngue dá mambrã hya Oja, dá xicã yø ja'í te' o na ra Jesucristo. 10 Nuna n'na ra pa ngue mī thanne yø ja'í ra Hmũ Jesús, ra Espiritu Santo bi pãrcagui ma nthandī, 'da ma'dan'yo dá nu. Dã øcua ja ma xũtha ngue nt's'ɛdi gã nzocã n'na n'cɛi. Nup'u dá øde, tengutho 'mø bi 'bixtrã corneta. 11 Nu'a bi zoqui bi 'yɛngui:

—A nugã para zantho dī 'bui, porque ya nmī 'bucã p'u bã fudi bá nja yø cosa i ja ya. Dã guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugã ga sigue ga m'mui para zantho. Ague Xuua, dami cuatrã sãcua te gã gui nnu ya. Gui pɛnnbã rá sãcua yø 'yɛc'ɛi 'bui yoto yø hñinī rá njap'u ja ra hãi Asia. Nuya yoto yø hñinī ya, guehna rá hñinī Efeso, rá hñinī Esmirna, rá hñinī Pãrgamo, rá hñinī Tiatira, rá hñinī Sardis, rá hñinī Filadelfia, rá hñinī Laodicea.

12 Nugã drã Xuua, dá 'bãrbũya ngue dá hɛt'a nzoqui. Pɛ nu'mø ma 'bãt'i, dá nu yoto yø mfoxiyo ngue rá oro. 13 Nup'u ja'u yoto yø mfoxiyo p'uya, dá hɛti ngue ɛt'inde n'na rá n'yohũ. He rá he søt'e astã yø gua. Rã tiya p'uya, gã ra oro dī ngut'i. 14 Yø xta p'uya, gã rá t'axi, ɛna rá t'acxã xidɛ'yo ogue rá t'acxã sɛ. Yø dá p'uya, dī yoxnī tengutho rá thai rá sibi. 15 Yø gua p'uya, dī yoxnī tengutho rá t'ɛgui 'mø bã pømp'u ja ra orno ngue xa mma mats'uxt'i xandøho. Nu'a ga nt'øde 'mø bi nya p'uya, tengutho gui hĩ rá ndate dehe. 16 Nup'u ja rá 'yɛ ngue rá n'yɛi, i hã yoto yø sø. I pømp'u ja rá ne n'na ra ts'anjuai ja yoho yø hɛti. Rã hmj p'uya, dī yoxnī tengutho gui yotra hyadi 'mø hintɛ jutĩ.

17 Ma hɛrpũ 'bãi, dá tãgui tengutho n'na rá dũ, dá sop'u ja yø gua. Bi macrã 'yɛ ngue rá n'yɛi, bi doscagui, bi 'yɛngui:

—Yo gui su. Go guecã dī 'bui para zantho, porque ya nmī 'bucã p'u bã fudi bá nja yø cosa i ja ya. Dã guehya, nu yø cosa i ja, jap'u rá nzɛgui, pɛ nugã ga sigue ga m'mui para zantho. 18 Guecã dī 'bui hangu rá pa. 'Nɛ bi hñu ngue dá tu, pɛ nuya dī 'bui para zantho ya. Go dī hagã rá nsogui ngue rá ndate, go dī hagã rá nsogui p'u buhyø ãnima. 19 A nuyã, dami cuatrã sãcua te gãma hya gui nnu ya. Cuatrã sãcua'a te bi nja ya, dá gue'a te dī nja m'mɛfa. 20 Nuyã, ga xi'i te gã mbønya yoto yø sø gã nuaa ja ma n'yɛigã ya. Co 'nɛhya yoto yø mfoxiyo ngue ra oro dī mãsqui, ga xi'i te gã mbønĩ. Nuya yoto yø sø gã nu, guehya ga mbønĩ ngue yoto yø mɛfi Oja ya. Guehya 'bet'o p'u dī mpeti yø 'yɛc'ɛi ngue yoto yø hñinī ya. A nuya yoto yø

mfoxiyo gá nu, guehya ga mbøni gue yoto 'bui yø 'yεc'εi ya.

2

1 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Efeso. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna ja yoto yø sø p'u ja rá n'yεi, nuna di thərbu made ha ja yoto yø mfoxiyo gue rá oro. I εna: 2 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði gue gui há ra ts'edi gui ørpahu rá 'befi Oja. 'Nε gui seti hangu rá n'u gui thohmu. Dí paçá gue hñin gadi nsixu yø ts'oc'εi. 'Nε di paði gue pønyø ja'i gue nne da hyá'ahú, i εna gue ma representante. Pe gá hyaspahu rá güenda te ga 'yo ya yø ja'i ya, 'nε gá tinnbahu gue guehya fehni ya. 3 Gui seti hangu rá n'u gui thohmu, 'nε 'bu i'da gue εmmεi ørcagui má 'befi, hñina ga ngohyo mmái. 4 Pe nugá jap'u n'na rá hya nná s'u'ahú. Nuna rá hya ná gue zits'atho gadi macju, ya hñinj mantho gadi macju tengutho p'u bá fudi, gue janjuani gá hyo ni mmái gá macju. 5 Damj benj ha bi njap'u guá ets'i gue gadi macju. A nuyá, damj 'bá'nj mmái n'na zihmantho, damj macju tengutho gmi øthu m'met'o. A nu'mø gue hingui nne gui macju, ga mmagá p'u gue ga haçá ni mfoxiyohu p'u ha ja. 6 A nuna n'na rá hya jap'u gui øthu, di nnu manhogá na, gue madits'u gui nnu manhohu'u yø hya xännbabi yø ja'i rá Nicolás. A nugá p'uya, xquet'a 'nεqui madits'u di nnu manhogá na rá hya na. 7 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu rá ja'i da bøni gue da dapra nts'o i ja, ga unna nt'εdi gue da zaprá ndát'a rá za 'báp'u ja rá nhuaza Oja. Nu'mø bi za rá ndát'a rá ja'i, rá ja'i p'uya di m'mai para zantho, i εna".

8 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Esmirna. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna ya mi 'bu 'mø mambá fudi bá nja yø cosa i ja ya, 'nε di sigue di m'mai para zantho. Guehna bi du na, pe mahømbi m'mai. I εna: 9 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði gue xangu rá n'nu gui sáhu. 'nε di paði gue gui hyoyahu, gue hñin'yu rá mεnyu. Pe madague'a, tate di muui ná rá rho di 'da'ahú Oja. Dí paði gue nnoømman'ahú yø ja'i nuya εna gue yø judío. Pe nuya yø ja'i ya, guehya hingyo ja'i Oja ya, sinoque guehya yø ja'i rá zithu ya. 10 'Yo gui süh'a te rá n'u ja gue gui thohmu ya. Porque rá zithu di nja rá pa da 'yøt'e gue gui n'ofádiu. Ja da fap'u p'uya gue'mø majuanj gui εc'εigahu xanho, ogue hñin'a. Di sá'ahu rá n'u n'net'a má pa, pe 'yogui hεgahu madague'a gui tüh. Cabo ga

jut'ahú conná 'da'yo te para zantho. 11 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu rá ja'i da bøni gue da dapra nts'o i ja, ya hñinda tho'a rá yondi rá ndate, i εna".

12 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Pérgamo. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna pønná ne n'na rá juai mandø nts'atho, ja yoho yø hetí, i εna: 13 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði gue gui 'buhmu p'u ha 'buhyo ja'i di manda rá zithu. Pe di paði gue gui εc'εigahu xandønho. Nu'mø rá pa mi hatra ts'edi rá zithu'u ni mmεnguhu ya, gue bi bentra Antipas bi hyo, bi øpi gue xifi xanho yø ja'i hanja'a má hya, pe hingá hεgahu. 14 A nuyá, jap'u 'da yø hya gui øthu gue hñindi nnu manhogá. Porque nuna rá hya bi nxännbate manjam'mø rá Balaam, 'bup'u 'da ni amigohu gue tenna rá hya na. Guehna bi xännbabi rá Balac, bi xifi gue da japyø judío da 'yøtra ts'ogui, gue da zi'a te pørpabi yø dahmu, m'mefa p'uya di n'yots'om'mái. 15 Nuna man'na rá hya p'uya, xquet'a 'bup'u 'da ni amigohu gue tenna hya bi nxännbate rá Nicolás. Conque nuna rá hya xännbate na, madits'u gue di nnu manhogá na. 16 Pe nuyá, 'yo gadi unna 'yu yø ja'i gue di xáhya yø hya bi nxännbate na di xi'ahú ya. Damj xihyo ja'i gue nuna rá hya xännbi, da hyep'u. Porque nu'mø hñmbi ne yø ja'i da hyep'u ná rá hya di xádi, ga mmasegá p'u. Nuya yø ja'i hingui nne da hyep'u ya yø hya di xádi, ga sásεgá'be conná juai pømma ne. 17 Nu rá ja'i ja rá gu, da 'yøhya yø hya ja ua xihyo 'yεc'εi rá Espiritu Santo, i εna: Nu to da bøni gue da dapra nts'o i ja, ga japi da zi'a rá hme bi ja mahets'i, guehna rá hme hingui façua ja rá ximhái na. 'Nε ga unna n'na rá t'udo xa nt'axi. Nuna rá t'udo ga unni, nt'ot'i n'na rá thuhú ma'da'yo, hñjongui paði hanja. Sinoque ja gue da base hanja'a to da hyanna do, i εna".

18 Damj 'yotra carta, gui pennbabi rá mēfi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yεc'εi'a rá hñinj Tiatira. Ja ua ya yø hya gui 'yot'i, gui 'yεmbi: "Nguna rá hya mmanna Ts'ant'u Oja, nuna di yoxni yø dá tengutho gui 'yotra thai rá sibi. Yø gua p'uya, di yoxni tengutho rá t'εgui mats'uxt'i xandønho. I εna: 19 Dí paçá te gá gui øthu. Dí paði gue gadi macju 'nε di paði gue n'na ngu n'na gadi mmahmu. Dí paði gue gui εc'εigahu xandønho. Dí paði gue gui ørpahu rá 'befi Oja. Dí paði gue nu'a te rá n'u gui thohmu, gá gui sethu. Dí paði gue nu'a te rá rho gui øthu, man'na tate xanho te gui øthu ya, gue'mø rá mudí. 20 Pe nugá, jap'u n'na rá hya nná s'u'ahú. Porque nuna

ra hya xännbate ra Jezabel, gadi unthohu ra 'yu. Nuna ra xisu na, i ena ngue Oja di bennbabi ra hya xännbate, pe himma juani. Porque di padi ngue hat'u yo ja'i xännbi. Embi ngue satho di n'yots'om'mai ra ja'i, 'ne embi ngue satho da za ra ngø pørpabi yo dahmu. ²¹ Nugä di tømä na ra Jezabel, xamhmatho da hyep'u'a ra n'yots'om'mai ga 'yo, pe hingui nne da hyep'u. ²² Janangue nuyä, ga japi di hyenni da 'yoxrä t'ots'i. Ga japi da za ra n'u. Nu to ga xa hyät'i ngue n'yots'om'maiui, nu'mø hindi 'bät'yø mmäi ya hät'i ngue da hyep'u ra nts'o øt'e, xquet'a ga japi ngue mathoguiho da za ra n'u. ²³ Nuna ra Jezabel, ga hogä yo ja'i nuya xa hyät'i, i nnøpe ngue yo basi. Ja da bap'u yo 'yec'ei 'bai ndap'u bi za p'uya ngue di parbabi yo n'yomfni yo ja'i, nu te gäma hya mbemp'u ja yo mmui n'na ngu n'na, gä di padi. N'na ngu n'na'ahu, nu te gä gui øthu gue'a ra njut'i di nja'a.

²⁴ Pe nuna ra Jezabel xännbate ra hya p'u ja ra hñini Tiatira, xangu hingui nne gui tenhu na ra hya na. Porque nuya yo hya exä di xähyø ja'i ngue nne da badi xandønho te ega 'yo rä hya ra zithu, ya hingui nne gui xähu ya yo hya ya. Pe conñ parte, ya hin'yu te gdä s'ahu. ²⁵ Nuna ra hya ya xcä benthä, dami sigue ngue gue'a gdä n'yohu'a ya, asta gue'mø dä ecä mahøn'a. ²⁶ A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, 'ne da 'yøt'e te dadi 'bepi, 'ne di sigue da 'yøt'e asta guerp'u rä nzeGui, guehna ra ja'i ga unnä cargo ngue di manda yo naciön. ²⁷ Ma Papä bi 'dajma cargo, ga ja'ahu p'uya ga 'da'a ni cargohu. Pe mandø nzaquitho ra ts'edi ga 'da'ahu. Nu'mø himbi 'yøtyø ja'i na ra hya gui xihmu da 'yøt'e, gui japhu yo ja'i tengutho 'mø bi thespa ra t'egui n'na ra ts'øye, ngue 'bexti mpøde. ²⁸ Xquet'a ga 'da'ahu ra dasø bi pøx'mø xudi. ²⁹ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

3

¹ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Sardis. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui 'yembì: "Nguna ra hya mmanna to pennbabi ra Espiritu Santo ya yoto yo hñini, nuna ha yoto yo sø. I ena: Dí pacä te gä gui øthu. Dí padi ngue nup'u ha gui yah, gui ena ngue ya gui øthu xandønho rä 'befi Oja. Dí pacä p'uya ngue himma juani gui n'yohu rä ts'edi Oja. ² Yo nimantho gui säyathohu, dami mpefi ngue gui hathu ra ts'edi yo ja'i. 'Yo gui nnehu ngue nimantho da hyep'u Oja mi'da yo ja'i. Porque di nnugä ngue gui säyathohu, guehna hingui nnu manho ma Ojagä naya. ³ Man'nan'yo mi 'yøt'e ngue gui pumbeni ya yo hya bi sän'nahu. Nu te gäma hya bi

si'i gui 'yøthu, da gue'a gui 'yøthu'a. 'Yo nimantho gui säyathohu. Nu'mø hingä ja ndummai gui 'yøthu ya yo hya di xi'ahu ya, jagui thambeniha ya ga søcä p'u gui 'buhmu, tengutho 'mø bi zøhra be, porque hingui pahmu tema ora ga søhø. ⁴ Pe di padi ngue nup'u ja ra hñini Sardis, 'bep'u 'da yo 'yec'ei ngue hñini ts'on'yø he bi un'Oja. Guehya 'dap'u ga n'yo'be ya, da hye yo t'axca he. Gue'a yo njut'i'a ngue himbi ts'on'yø he bi t'unni. ⁵ A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da hye rä t'axca he'a, 'ne hingä thujpabi rä thuhu p'u ja ra libro nt'ot'i yo thuhu ya yo ja'i ja ra 'da'yo te. Nup'u 'buhma Papä, conyo anxæ 'dap'u 'buhmi, ja ga mmangä p'u ngue guehya ma ja'i ya. ⁶ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

⁷ Dami 'yotra carta gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Filadelfia. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui 'yembì: "Nguna ra hya mmanna majuanì ngue gä ra nho øt'e, 'ne nu'a ra hya mma gä majuanì. Guehna hannbabi rä nsogui rä dast'abi David. Nu'mø bi xocra goxthi, hñjongui sä da nøt'e. Nu'mø bi nøtra goxthi, hñjongui sä da xoqui. I ena: ⁸ Dí pacä te gä gui øthu. Dí padi ngue nuna ma 'befi, madj zits'u gui ha rä ts'edi gui 'yøthu na ra 'befi na. A nu'a gni 'yørpahu masu na ra hya di mma, hingui cøngahu ma thuhu, janangue dä xoc'ahu n'na ra goxthi ngue hñjongui sä da nøt'e. ⁹ A nuya yo ja'i o rä 'ye rä zithu, guehya exa ena ngue yo judio ya, pe himma juani ngue guehya ma ja'igä ya, sinoque fehni. A nuya yo ja'i ya, ga japä ngue di ndantyøhmü p'u ha gui 'buhmu. Ja da bap'u p'uya ngue dadi ma'ahu. ¹⁰ Nugä di xi'ahu ngue gui seti hangu ra n'u ja ngue gui thohmu. Nuna ra hya dä 'bep'i gui 'yøthu, gue'a gä 'yøthu'a. Janangue nuyä, ga faxahu 'mø gä sähu ra n'u dä thogu gätho yo ja'i 'bai rä nguñ nximhäi. Ja da fap'u ndana ra ja'i da bønì ngue xanho rä nt'ec'ei. ¹¹ N'na zilmantho ga ma ecä. 'Yo gadi thøhmu na ra hya ya xcä benthä, n'namhma ngue hingä n'nan'yo to di tocabi ra njut'i ja ngue di n'na'ahu. ¹² A nuyä, nu to da bønì ngue da dapra nts'o i ja, gue'a da gohi ngue drä døts'e rä ngu ma Oja'a. 'Ne hñjam'mø da 'uemp'u di m'mai. Nu'a rä thuhu ma Oja, ga cuarpabi rä ja'i. 'Ne ga cuarpabi rä ja'i rä thuhu na ra 'da'yo Jerusalén bi ja mañets'i, gue'a rä hñini ma Oja'a. 'Ne xquet'a ga cuarpabi rä ja'i ma 'da'yo thuhu. ¹³ Nu ra ja'i ja rä gu, da 'yøhna ra hya xihyø 'yec'ei ra Espiritu Santo".

¹⁴ Dami 'yotra carta, gui pennbabi rä mefi Oja 'bet'o p'u 'buhyo 'yec'ei'a ra hñini Laodicea. Ja ua ya yo hya gui 'yot'i, gui

'yembí: "Nguna ra hya mmana zant'a majuaní te mma. Nuna xifi xandonho yó ja'i hanja na ra hya majuaní. Conná nguehna bí nhoguí te gáma cosa bí zán'Oja ngue bí nja. I éna: ¹⁵ Dí pacá te gá guí óthm. Dí pađi ngue ní xinga gue'a guí hyegagui p'u, ní xinga gue'a gđi há ra ts'edi guí tennagui má hya. A nuyá, í nne guí sánni te guí 'yot'e. O bien ngue guí hyegagui p'u, ogue xingui hya ra ts'edi guí tennagui má hya. ¹⁶ P'e comma ngue xógue zí juat'atho guí éc'ei guí, nuya njuantho guí mma thi ya. ¹⁷ Guí éna ngue ya gyó mmemmetih, ya hunte gadi 'behm. Ya gá gue'a te guí ót'e guí émhmu ya. ¿Ua hín gadi umhm ra güenda ngue ra 'yanthi gá ntheh? Porque madi zits'u te dí ja'ah. Guí hyoyah nup'u go bí zá. Gyó xadáh nup'u go bí zá. Conque ní xingra ulu dí ja ngue guí hyeh. ¹⁸ Janangue dí xi'ah ngue guí tángbah ra oro má datho xandonho, ya xpá thop'u ja rá sibi. Nu'mø ngue dá guehna dí ja'ah na, ya majuaní ngue guí mmemmetih 'mø. 'Né guí tángbah ra ulu tate mandø nt'axitho guí hyeh, n'namhma ngue ya hínjí mantho guí pes'ni sá ngue dá hín'yu te guí hyeh. Damí tángbah ra 'yethi ní hu ngue rá colirio, dí coxní dáh, n'namhma ngue dá zá ní nxadá guí thohm. ¹⁹ A nuguí, nu'gá dáđi madi, nu'mø hinga gue'a ga 'yo, nuyá dí fei ngue dáđi hejpi te ót'e. Janangue nuyá, ga fep'ah 'mø ngue hinguí hya rá ts'edi guí 'bá'ni mmah ra. ²⁰ Dí 'bácá p'u ja rá goxthi dí nzonhategá. Nu'ra ja'í dá 'yode te dí xifi, dá xogagui rá mmui gá cat'i. Gá nsáya p'u ja rá mmui rá ja'í. Gá n'amigo'be, 'dap'u gá nsihme'be. ²¹ A nuyá, nu'ra ja'í dá bõni ngue dá dapra nts'o í ja, gá unna nt'edi ngue 'dap'u gá mmí'be p'u dáđi manda. Tenguthogá ngue dá dapra nts'o, janangue nup'u dí manda má Papá 'dap'u dí hu'be. ²² Nu'ra ja'í ja rá gu, dá 'yohna rá hya xihyø 'yec'ei rá Espiritu Santo".

4

¹ Mí tho'a te gáma hya dá nugá p'uya, mahøndá nnøts'e ngue dá hanmahets'i. Dá handa n'na rá goxthi ngue nsoqui. Nu'a nmi ya'be p'uya, nu'mø nzoqui, éna gue'mø m'mixt'i rá corneta'ga ya. Bí 'yengui: —Bí 'yecua ya. Gá ut'a'í te ja ngue dí nja m'mefa —bí 'yengui. ² Nu'a rá ora'a p'uya, bí párcagui má nthandí rá Espiritu Santo. Dá handa n'na rá nthuts'i bí ja mahets'i. Nup'u ja rá nthuts'i p'uya, ja hup'u Oja. ³ Nuna dá handi ngue huxp'u ja rá nthuts'i, dá nu ngue dí yoxni p'u hudí, tengutho guí yoxni rá dospi ngue rá jaspé, n'youi rá cah xá nthani ngue rá cornalina. Nup'u hudí, jap'u n'na rá nyot'i ngue rá sano, gá rá jaxhm. ⁴ Xá 'yeti'nde dáte magoho yø nthuts'i p'u hudí. N'na

ngu n'na'uyø nthuts'i hup'u n'na nc'ei, gá he yø t'axca he. 'Da'a n'na rá corona ngue rá oro oxyø ya. ⁵ Nup'u hu Oja, ja pøp'u yø hüei, ja nexpu yø ngáni 'mø bí nya. Nup'u ní hyandrá nthuts'i Oja, jap'u yoto yø nyot'i ngue danzø. Gue'u nnøpa ts'edi rá Espiritu Santo'u yø nyot'i. ⁶ Nup'u ja rá xequi socra nthuts'i p'uya, titho tengutho rá jathe p'u guí nēquí. P'e thotrá nthandí rá ja'í tengutho rá xito.

Nup'u ja rá nthuts'i, gá goho yø ts'at'í 'bái 'da'a n'na' ja yø te. Ngu rá hmi, ngu rá xutha, gá ja yø dá. ⁷ Nu'a rá madi, dí nēquí tengutho n'na rá dafanzata. Nu'a rá yoho, dí nēquí tengutho n'na rá ndøtoro. Nu'a rá hyu, ja rá hmi tengutho rá ja'í. Nu'a rá goho, dí nēquí tengutho rá dátani dí mahyø zahua. ⁸ Gá goho, í ja 'dato yø zahua n'na ng'u. Nup'u ja yø zahua, ngu yø 'bizahua, ngu maxøts'e, gá má zinni ja yø dá. Rá pa, rá xui hinguí sáya ngue éna:

—Nuna Oja na, guehna má datho dí nsupi. Guehna má datho dí nsupi. Guehna má datho dí nsupi. Guehna Oja rá hmu na ngue jase rá ts'edi, guehna 'buhna ya, 'nehyo pa xá thogui ya mí 'bui, 'nehyo pa dí map'u, hangu yø pa dí sigue dí m'mui —í éna.

⁹ Nguna ra hya gá 'yespabi Oja 'né dí ja mammađi Oja. N'na ndi ngu n'na ndi dá 'yespabi Oja, ¹⁰ nu'gá dáte magoho huxyø nthuts'i dí mäspu hu Oja, gá ndantyøhmu ngue thanne Oja nuna 'bui para zantho. N'na ngu n'na enyø corona ngue sop'u ní hyant'Oja. I éna:

¹¹ —Ague má Oja'í, gue'e má Hmu'ahé. Gue'e ní 'yup'u mathoguito dá hnu mansu'í. 'Né ní 'yup'u dá t'ets'a'í, porque jase ní ts'edi ngue gá hoqui tanto yø cosa í ja. Nu'í, bí nja'í mpähá guá sánni te bí nja, gue'a ja'a ya.

5

¹ Nuna Oja huxp'u ja rá nthuts'i, dá hēti ngue fo rá n'yei n'na rá sūcua ngue m'máni. Nt'ot'i mbo rá sūcua 'nø nt'ot'i maxøts'e. Nup'u ja rá nyaní rá sūcua n'youi yoto yø seyo sammi ngue hĩndi nxadi. ² Dá nu n'na rá anxé ngue mandø nzaquitho ga ya, rá ndøts'edi ga 'yøtra nt'anni, í éna:

—¿To dá bõni dí ntate ya ngue dá zá dá xõjpa yø seyo samra sūcua, para ngue dí nxadi? —bí 'yēna.

³ P'e hĩnjombi bõni ngue xta nzá dá xadi, ní xinga guēp'u mahets'i, ní xinga guecua ja rá hāi, ní xinga guēp'u 'buhyø ánima. Hĩnjombi bõni ngue xta nzá xta xõjpa yø seyo rá sūcua ngue xta nnu te nt'ot'i. ⁴ Nugá p'uya janjuaní ngue dí zoni, porque hĩnjombi bõni ngue xta xøcyø seyo ngue xta nnu yø letra nt'ot'i rá sūcua. ⁵ Nu'gá dáte magoho nja'í, bí 'yēnga n'na:

6

—Yo nimantho guí zoni, porque nuná nì hu ngue rá dafanzate, rá menì rá Judá 'nè rá menì rá dast'abi David, go bi dahna ya. Go dá zà dá xocya yoto yò seyo samra súcua naya.

6 Dá nugá n'na rá De'yo ngue 'bäp'u 'bu Oja p'uya. Dì nequì ngue n'yodui yò medi bì nja 'mò mì tho. Xá 'yēt'inde'u dī mäsru 'bu Oja. Ja yoto yò danì, ja yoto yò dá. Nuya yò dá p'uya, guehya nne dá ma ngue rá Espíritu Santo handì gá rá ngani nximhái. 7 Nuná rá De'yo, bi ganna súcua mì cá rá n'yei Oja p'u hudi. 8 Mì ganna súcua p'uya, nuya goho i 'bái n'na ngu n'na yò ts'at'i rá nthuts'i, co 'nēhya 'däte ma goho hup'u ja yò nthuts'i, gá bì ndantyohmu p'u 'bähra De'yo. I há 'da'a n'na rá 'bida nì hu ngue rá arpa. Nē the 'da'a n'na rá mohi ngue rá oro, yup'u rá hoga bopo. Nuná rá bopo, guehna rá mhmat'Oja ótyò ja'i ya o rá 'ye Oja ná. 9 'Nē tuta n'na rá thuhu ngue ma'da'yo, i enna thuhu: “Nu'i, gue'e nì 'yup'u ngue gui canna súcua, gui xõpa yò seyo n'youi. Porque gue'e bi tho'i, 'nē connì jì gá jurpabi yò ts'oqui yò ja'i ya o rá 'ye Oja. Guehya yò ja'i 'bai ndap'u bi zà yò hái, 'nē 'dama 'dan'yo yò hya gá nya n'na ngu n'na. 10 Gá unyò 'befi yò ja'i ngue dyò mmácja, para ngue dá dānnesē Oja. 'Nē gá unyò 'befi yò ja'i ngue dī ndast'abi, ngue dī manda gá rá ximhái”.

11 Ma nu mahon'a p'uya, dá nu ngue mandõngu dyò anxē xá 'yēt'inde'u 'däte magoho dī mats'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i. Pē nu'a gāngu yò anxē dá nugá, yò mahuahì ngue yò mahuahì'a gandõngu yò mahuahì yò anxē dá nugá ngue tuhu. 12 Janjuanì ngue rá ndòts'edi gá 'yēna:

—Nuná rá De'yo bi tho, guehna nì 'yup'u ngue dá 'respabi yò ja'i ná. Dá manyò ja'i ngue guehna jase rá ts'edi ná, 'nē dī manda'a te gāma cosa i ja, go guehna jase rá mfađi ná. Jananguē nì 'yup'u dá hnu mansu 'nē dá t'ēspi.

13 Dá ócá p'uya ngue mandõngutho i tuhu. Gátho'a te bá sän'Oja ngue ja yò te, gá tuhu, ngup'u mahets'i, nguua ja rá ximhái, ngup'u 'buhyò ánima, ngup'u ja yò jathe. Gá 'da ga 'yēntho:

—Nuná Oja hup'u ja rá nthuts'i, co 'nēhra De'yo, guehya má datho nne ngue dá hnu mansu ya. 'Nē dá hma ngue maguesē ja yò ts'edi. Guehya jatho ngue dá t'ēspi hangu rá pa ya —i ena.

14 A nu'a goho i 'bái n'na ngu n'na yò ts'at'i rá nthuts'i, 'da ga 'yēntho:

—Xandõnho ngue ngu'a dī nja —bi 'yēna.

A nuya mì 'däte magoho dī mäsru hu Oja p'uya, gá bì ndantyohmu ngue thanne Oja nuná 'bai para zantho.

1 Dá nugá rá De'yo p'uya, ngue bi xòts'a rá madi'u yoto yò seyo. Nu'a n'na'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i p'uya, rá ndò ts'edi ga ya, ena rá ngani p'u dá òde ngue engui:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

2 Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá t'axa ndõfani. Nu'a rá togue, fo rá 'ye n'na rá nsa. Bi t'unna n'na rá corona. Bì ma p'uya ngue dá ótra tunhni. Pē himbá thapi. Nuná, ndap'u bi zà nì ma bí tãhra tunhni.

3 Nu'a rá De'yo p'uya, mì xòts'a rá yoho rá seyo. Bì 'yēngá'a rá yoho 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

4 Ma nugá p'uya, bá ep'u n'na rá thēnga ndõfani. Nu'a rá togue, bi t'unná ts'edi ngue dá japi dī ndunhyò ja'i 'bucua ja rá ximhái. N'na ngu n'na dī nhyo. Bi t'unna n'na rá majuai.

5 Nu'a rá De'yo p'uya, mì xòts'a rá hyu rá seyo. Bì 'yēngá'a rá hyu 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá 'bondõfani. Nu'a rá togue p'uya há n'na rá pesa. 6 Dá ócá p'uya ngue bá nya'a hup'u made hapu 'bá'u goho 'bäp'u ja yò ts'at'i rá nthuts'i. Bì 'yēna:

—Nu'a n'na kilo rá trigo, dī muui'a te nthaha n'na pa rá nzábi. Nu'a hyu kilo rá cebada, dī muui'a te nthaha n'na pa rá nzábi. Pē rá aceite 'nēhra vino hinda nexrá muui'a —bi 'yēna.

7 Ra De'yo p'uya, mì xòts'a rá goho rá seyo. Bì 'yēngá'a rá goho i 'bäp'u ja rá ts'at'i rá nthuts'i p'uya:

—Bì 'yēcua, n'namhma gui hyēti xanho —bi 'yēngui.

8 Ma nhannigá p'uya, dá nu n'na rá nduhm ndõfani. Nu'a rá togue p'uya nì hu ngue rá Ndate. Nup'u ja rá xatha rá togue, bá 'befa p'u'a rá xequi 'buhyò ánima. Guehna bi t'unná ts'edi ngue dá hyo n'na cuarto yò ja'i 'bu'a nximhái ná. Dá japi ngue dī nhyo yò ja'i p'u ja yò tunhni dī nja, dá du yò ja'i ngue rá thuhu. Dá du yò ja'i ngue rá guehì. Dá du yò ja'i ngue dá za yò zate.

9 Ra De'yo p'uya, mì xòts'a rá cat'a rá seyo. Dá nugá yò te yò ánima xá tho ngue mmámbrá hya Oja. Guehya hingu sáya'a manì manna hya, jananguē bi tho. Nuya p'uya, gá 'bäp'u ja rá altar. 10 Yò ánima p'uya, nts'edi gá 'yēna:

—Ague grá Hmu má Oja'i, gue'e majuanì ngue gá rá nho gui ót'e. 'Nē dī pacãhe ngue dī nja'a te rá hya xcá má ngue dī nja. Xiya, çastã njam'mò gui hyaspabi rá güenda ya yò ja'i 'bu'a nximhái bi hyogãhe ya? —i ena.

11 Bi t'unyò t'axcá he ya yò ánima n'ást'abi, pɛ bi sifi ngue di nsáyahmá mīts'w rá pa. Dá dò'míts'w, astá gue'mò dá zúdi ngue dá thopya yò cù òrpa rá 'befi rá Cristo, tengutho i dú ya yò ánima.

12 Rá Dɛ'yo p'uya, mĩ xòts'a rá 'dato rá seyo. Dá nũ ngue mathoguitho bi 'yan'ahái. Rá hyadi bi gohi ngue rá pothi tengú rá 'bo'ulu. Rá zana bi gohi tengú rá ji ngue xá ntheni. 13 Bá hòhyò sò maya bi zo hái. Guí nnu 'mò ngue huatrá ndahí yò 'ya'igo, 'da guá hyómtho ngue so hái, bi njarbatho. 14 Rá c'ammahéts'i p'uya, bi m'medi tengutho 'mò m'máni n'na xit'ò rá xucua. Yò t'òhò 'ngyho t'uhái ja máde rá jathe, gá bi damp'w ha ja. 15 Yò dást'abi 'b'w'á nximhái p'uya, gátho yò hmu, gátho yò mmɛmmeti, gátho yò general, gátho m'ida yò ja'i ja yò ts'edi, gue'w 'b'hyò hmu, gue'w hĩnjo'o yò hmu, gá bi 'dagui, bi n'yamp'w ja yò 'bido. Bi yurbw ja yò hyado ja mbo rá hái. 16 Yò ja'i bi 'yɛmbyò t'òhò, bi 'yɛmbyò nyuni:

—Bá tãhmá ya, n'namhmá guí cogbahe, hĩnda dĩngãhe ná hup'w ja rá nthúts'i. Porque rá ndussutho rá castigo dá ja rá Dɛ'yo, hĩndĩ nne gá thocãhe'a rá castigo'a. 17 Nuya mfadi ngue bi zòhra pa di nja rá castigo ya. Ya hĩnjonda zã dá dáqui te di nja ya —i ɛnyò ja'i.

7

1 Mĩ tho'a te dá nugã p'uya, mahøndá handĩ goho yò anxɛ 'bãi ngoho mats'at'i nximhái, ngue samrá ndahí n'na ngu n'na. Hĩndĩ japi temã ndahí di n'yo maxòts'e rá hái, nĩ xĩnga guép'w ja rá jathe di japi di n'yo rá ndahí. Hĩndĩ japrá ndahí ngue temã za dá 'yanĩ. 2 Dã nugã man'na rá anxɛ p'uya, ngue bí 'yɛp'w nĩ bòxyadi. Hannbabi rá seyo ná majuanĩ ngue Oja i 'bwi. Nunã rá anxɛ, rá ndòts'edi i matya goho yò anxɛ xi t'unyò ts'edi ngue dá 'yòtrã ndate p'w ja rá hái 'nɛp'w ja rá jathe. 3 Bi 'yɛmbi:

—'Yo sã temã ndate guí òthw p'w ja rá hái, nĩ xĩnga guép'w ja rá jathe, nĩ xĩngyò za, dá ma má mɛɛpyagãhe ya yò ja'i yò mɛfi Oja, dá ma má seyobi yò dɛ yò ja'i —bi 'yɛmbi.

4 Dã òcã hangu gangu ya yò ja'i bi mɛ rá seyo Oja p'w ja yò dɛ. Nuya 'dɛ'ma yoho yò ts'unt'w rá Israel, nu hangu yò mɛnĩ 'bwi, n'na ciento 'nɛ yote magoho mahuañi bi zúdi. 5 Nunã rá Judá, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Rubén, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Gad, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. 6 Nunã rá Aser, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Neftalí, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi

bi ma má seyo. Nunã rá Manasés, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. 7 Nunã rá Simeón, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Leví, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Isacar, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. 8 Nunã rá Zabulón, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá José, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo. Nunã rá Benjamín, nuya yò mɛnĩ bi m'mw'a m'mɛfa, bi zwi 'dɛ'mayo mahuañi bi ma má seyo.

9 Mĩ tho'a te gá dá nugã p'uya, mahøndá nhanni, pɛ mandòngu dyò ja'i dá nu ngue xpí 'yɛhɛ 'damã 'dan'yo yò hái, ndap'w bi zã yò xɛqui, ndò yap'utho yò mmɛngu 'da. 'Nɛ 'damã 'dan'yo yò hyã ga ya n'na ngu n'na. Gá 'bãp'w nĩ hyant'a huxrá nthúts'i ha 'bãhra Dɛ'yo. Pɛ mandòngu dyò ja'i 'bũp'w, hĩngui sã di 'bede. Pɛ gá he yò t'axcã he, 'nɛ gá cã yò palma. 10 Gátho yò ja'i, gá mafi, pɛ rá ndòts'edi gá 'yɛna:

—Nunã ma Ojahw hũhnw ja rá nthúts'i ya, guehnã bi yanju ná, co 'nehra Dɛ'yo má Yantehw —i ɛnyò ja'i.

11 Gátho yò anxɛ, xã 'yɛt'inde ya 'dãte magoho ɛt'inde ya goho 'bãhyò ts'at'i rá nthúts'i, gá bi ndantyòhmu p'uya ngue thanne Oja. 12 I ɛna:

—Majuani ngue ngu'a bi nja ya. Pɛ nuyá, ma ga ja má mmadihw Oja hangú rá pa ya. Porque nunã guehnã jatho ngue gã ɛspãhw ná. Guehnã jasc rá mfadi ná. Guehnã má dãtho ja ngue dá hnu mansu ná. 'Nɛ jasc rá ts'edi. Nu te sãnni ngue di nja, gue'a nja'a. Dã ngut'atho.

13 Nu'a n'na'u 'dãte magoho p'uya bi 'yãngui, i ɛnã:

—¿Te'o ya he yò t'axcã he? ¿Harw gue xpí 'yɛhɛ? —bi 'yɛngui.

14 Nugã p'uya di ɛmbi:

—Ague grã hmu, nu'i go guí padi te'o.

Ya ɛngbaya:

—Nuyw, guehyw mathoguitho xã nzã rá ndate yw. 'Nɛ guehyw bi menyò he, bi bo yò he connã ji rá Dɛ'yo. 15 Janangue ja 'bãhnw nĩ hyandrá nhudĩ Oja ya. Rã pa rá xui thanne Oja nã hudĩ. Nunã Oja ya, guehnã fãdi ngue hĩnte dá ja. 16 A nuyá, ya hĩnni mantho di ntu manthuhũ. Ya hĩnni mantho di ntuñte. Ya hĩnni mantho dá zã rá n'w'a gampa rá hyadi. 17 Porque nunã rá Dɛ'yo 'bãhnw ja rá nhudĩ Oja ya, guehnã rá mãdi yò ja'i ná. 'Nɛ dá zixpũ pòhra dehe ngue rá 'dá'yo te. Nu'w yò guidã i ja ngue xã nzonĩ, dá dujpañi Oja.

8

1 Nuna ra De'yo, mi xots'a ra yoto ra seyo n'youi ra s'cu'a. Nup'u mahets'i comma maden'ora hinte bi 'yan'i. 2 Mi tho'a ra ora'a p'uya, da nug'a yoto yo anx'e 'bap'u ni hyandr'a n'hts'i Oja. Nuya yo anx'e bi t'unn'i 'da'a n'na ra corneta.

3 Homb'a ep'u man'na ra anx'e p'uya, ba den'na ra t'uts'i ga ra oro. Bi m'map'u ja ra altar. Pe xandongu yo bopo bi t'unn'i ngue da y'upa ra t'uts'i, da japra bopo p'u ja ra altar ngue ra oro. Ja n'youi p'u yo mhmat'Oja yo ja'i nuya o ra 'ye Oja. 4 Nu'a ra 'bifi ra bopo bi japra anx'e p'u hu Oja p'uya, ja n'youi p'u yo mhmat'Oja yo ja'i nuya o ra 'ye Oja. 5 Ra anx'e p'uya, nuna ra t'uts'i the, bi 'yuty' despi mi caxpa ja ra altar. Bi 'yemb'a ja ra ximhai p'uya. Bi nja yo ngani, bi nja yo huei. Bi 'yan'ahai. Janjuani ngue ra ndihi.

6 Nuya yoto yo anx'e ha 'da'a n'na yo corneta p'uya, bi ns'a ngue da mixt'i.

7 Nu'a ra mudi ra anx'e bi mixtra corneta. Bi nja yo ndo. Bi nja yo sibi n'youi ra ji. Ga bi 'yemb'a ja ra ximhai. Bi nz'o n'na xequi ra hai p'uya, pe himbi za hmade bi nz'o. Nup'u ja ra hai bi nz'o, bi nz'o yo za, bi nz'o yo c'amdapo.

8 Nu'a ra yoho ra anx'e p'uya, bi mixtra corneta. Nu'a da nug'a bi t'emb'a ja ra jathe p'uya, tengutho n'na ra daxant'oh'o 'mo ni danzo. Nup'u ja ra jathe bi zo, bi gohi ngue ra ji ra dehe. Pe himbi za hmade ra jathe bi ni. 9 Nup'u ha bi ni ja ra dehe p'uya, ga bi du yo zu'e mi 'bap'u. Yo barco mi 'yo maxots'e ra dehe, ga bi m'medi.

10 Nu'a ra hu' ra anx'e p'uya, bi mixtra corneta. Ba ta'a n'na ra das'o mahets'i p'uya, ba danzo. Bi zo ra so p'u ja yo dathe 'nep'u p'ohyo t'athe bi zo. Pe himbi za hmade yo dehe ja nximhai bi zo. 11 Nuna ra das'o, ni hu ngue ra ndate gandonju. Nup'u ja yo dehe bi zo, ga bi juhyo dehe. Mandongu dyo ja'i bi du ngue xanju ra dehe bi zi.

12 Nu'a ra goho ra anx'e p'uya, bi mixtra corneta. Bi boca n'na parte ra hyadi, pe himbi za hmade ra hyadi bi boqui. Xquet'a bi boca n'na parte ra zana. 'Ne bi boca n'na parte yo so. Nu'm'o ra pa, ngoho ora m'mexui ua ja ra ximhai. Nu'm'o ra xui, ngoho ora ngue hin tema so di nequi.

13 Da hand'a man'na ra anx'e p'uya, ngue bi 'yo mahets'i. Ra nd'o ts'edi ga 'y'ena:

—Hucate. Hucate. Hucate yo ja'i 'b'u'a nximhai 'mo bi mixty'o corneta ya mi hu' yo anx'e di 'behya —bi 'y'ena.

9

1 Nuna ra cut'a ra anx'e p'uya, bi mixtra corneta. Da hand'a n'na ra so ba ta mahets'i. Mi zocua ja ra ximhai, bi nequi ngue ra anx'e,

bi t'unn'a n'na ra nsogui ngue ra nsogui ra ots'i hinha ra nze'gui ganhe. 2 Mi xospa ra njo'mi ra ots'i, ba p'oxra 'bifi tengutho ra 'bifi n'na ra orno. Nu'a ra 'bifi ba p'ots'e, bi go'ma hai, bi 'berpabi ra thai ra hyadi. 3 Nup'u ja ra 'bifi p'uya, n'youi p'u yo mmacja t'axi. Nu'u yo mmacja t'axi p'uya bi t'unn'o ts'edi ngue da za yo ja'i tengutho ga sate yo ixtehe ua ja ra hai. 4 Bi si p'uya ngue h'indi ts'onyo c'amdapo ja ua ja ra hai. Ni xingyo za di ts'on'i. Sinoque bi sifi ngue da za yo ja'i nuya hingui n'youi ra seyo Oja p'u ja yo de. 5 Nuya yo ja'i da za, bi sifi ngue h'inda hyo, sinoque ncat'a zana bi t'unn'a nt'edi ngue di s'atra n'u yo ja'i. Pe nu'a ga n'u p'u sa, tengutho gan'u p'u sa ra ixtehe 'mo bi za ra ja'i. 6 Nu'u yo ja'i da za p'uya, da ne ngue da du ngue'a gan'u 'mo bi za, pe h'inda za da du. Ma da ne yo ja'i da du, pe h'indi ntheui ra ndate ya yo ja'i di sa ra n'u.

7 Nuya yo mmacja t'axi, nup'u gui nequi, ena yo ndofani ya xa ns'a ngue da ma ra tunhni. Nup'u ja yo ya, oxa n'na ra corona ngue ra oro. Yo hmi p'uya, ra hmi ra ja'i gui nequi. 8 Ja yo xta tengutho n'na ra xisu. Yo ts'i p'uya, ena yo ts'i yo dafanzate. 9 Ga ra t'egui yo njudi ja yo t'ya. Nu'a gui hi yo zahua, tengutho gui hi yo carro 'mo juty'o ndofani ni t'hi ngue ni ma ra tunhni. 10 Ja yo ts'u, tengutho yo ts'u yo ixtehe ngue ja yo 'bite. Di s'atra ndate yo ja'i 'mo bi mihi. Pe ncat'a zanatho ma t'unn'i ra nt'edi ngue da mi'hyo ja'i. 11 Nuya yo mmacja t'axi, 'bahyo hmu di manda, guehna n'na ra anx'e di manda p'u ja ra ots'i hinha ra nze'gui ganhe. Nuna ra anx'e na, nu'a ra hya ngue ra ebreo gui hut'i ngue ra Abadon. Nu ra hya ngue ra griego p'uya gui hut'i ngue ra Apolion, i nne da manna ra hya na ngue ra Hyote.

12 Ya ra maditho ra ndate na p'uya. Pe tobe di 'berhmi yoho di nja.

13 Mi mixtra corneta'a ra 'dato ra anx'e p'uya. Da ode ngue ba nya n'na n'ei p'u made ha maqui goho yo danj ra altar ngue ra oro, ha ni hyant'a Oja. 14 Nuna ba nya p'uya, bi zo'a ra 'dato ra anx'e mi ha ra corneta, bi 'yemb'i:

—Danj xoqui goho yo anx'e nthat'i p'u jonja dathe Eufrates.

15 Bi ma mathogue'u goho yo anx'e p'uya ngue da hyo n'na parte yo ja'i 'b'u'a nximhai. Pe h'inda za hmade da hyo. Ya yo 'befith'o'a, gue'a ba ts'annbi ngue da 'yor'm'o bi zonna ora, bi zonna pa, bi zonna jeya ngue da 'yot'a te ja ngue da 'yot'e. 16 Da oc'a p'uya, ngue mma hangu gangu yo t'ogue ngue yo ts'edi ni n'youi'u goho yo anx'e. Bi ma ngue yo ciento miyones yo ts'edi ni n'youi.

17 Guehna bi zahma da naya, da nu yo ndofani, da nu yo t'ogue. Nup'u ja yo t'ya yo t'ogue, ga ra t'egui yo njudi. N'youi yo cahu ngue ra theni, ra c'angu, ra c'axt'i, n'youi

p'ua ja yò njudi. Yò ndòfani p'uya, ena yò ya yò dafanzate yò ya. Yò ne yò ndòfani p'uya, pònyò sibi, pònyò 'bifi yanì ngue ra asufre. ¹⁸ Bi hyo yò ja'i ya hyu yò ndate pònyò ne yò ndòfani. Pè nu hangu gangu yò ja'i 'bui, himbi za hmàde bi hyo. ¹⁹ Anuya yò ndòfani, n'youi ra ndate yò ne, n'youi ra ndate yò ts'u. Porque yò ts'u yò ndòfani, ja yò ya ngue sate tengutho ra c'eya 'mò sa yò ja'i.

²⁰ Pè nuya yò ja'i bi bongui, ngue hin'i du ya yò ndate ya, himbi ne bi 'bätyò mmui ngue xtà hyep'u yò dahmu. Sinoque bi siguetho ngue thanne yò ts'onthi. Bi siguetho thanne yò dahmu ngue ra oro, ogue ra t'axi, ogue ra bronce, ogue ra do, ogue ra za. Conque nuya yò dahmu thanne yò ja'i, hingui 'yo, hingui zò yò dà, hingui òhra ya 'mò nzohyo ja'i. ²¹ Himbi ne xtà hyep'u'a te manì n'yo yò ja'i. Bi siguetho bi nhote, bi siguetho bi n'ete, bi siguetho bi n'yots'om'mäi, bi siguetho bi mpe.

10

¹ Mändø nzaquitho man'na ra anxè dá nugá ngue bi 'ye mahets'i bá o ra gui. Rá ya ra anxè, n'youi ra sano ngue ra 'becjanì. Rá hmì p'uya, di yoxnì tengu ra hyadi. Yò gua, gá ra sibi. ² Cä rá 'ye n'na ra súcua. Nu'a rá gua ngue ra n'yei, brá nnerbu ja ra jathe. Nu rá gua ngue ra gaha, brá nnerbu ja ra häi. ³ Dá òde ngue ra ndòts'edi ga ya, tengu 'mò guè ra ndòzate ngue nne di mmafi, njarbutho. Mì juadi bi mmafi, yoto yò ngáni dá òde ngue bi thoni. ⁴ Mì thoni'u yoto yò ngáni bá nya p'uya, dá ne xca cuarta súcua'u yò hya bi ma. Pè dá ø p'uya ngue bá nya mahets'i Oja, bi 'yengui:

—Nuna rá hya bi man'u yoto yò ngáni bi nya ya, 'yo gadi cuarta súcua, n'namhma ngue hinda fadi hanja ra hya —bi 'yengui.

⁵ A nuna ra anxè dá nugá ngue brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi, bi 'yesmaya rá 'ye ngue ra n'yei p'uya. ⁶ I exa ntestigo Oja nuna 'bui para zantho, bi hoqui te bi ja maya, bi hocra häi, bi hocra jathe, bi hoqui te gama cosa i ja. Bi 'yena:

—A nuyá, ya dá guehra ora ja p'uya. Ya hinn mantho dá thotra pa ya. ⁷ Porque nu'mò bi zonna ora dá mixtra corneta'a rá yoto ra anxè, ya bi nja gátho'a te xpá nzán'Oja di nja p'uya. Nuna rá hya Oja xa japyò pòngahya xa xihyo ja'i, ya gá bi nja'a te xa hmamp'uya.

⁸ Nu'a xtadá òde ngue bá nya mahets'i p'uya, mahombi zoqui, bi 'yengui:

—Ní ma ya. Damì cannababi ra súcua cá rá 'ye ra anxè brá nnerbu ja ra jathe, man'na rá gua p'uya brá nnerbu ja ra häi —bi 'yengui.

⁹ Dá magá p'u 'bähra anxè p'uya, ngue dá äpra súcua cá rá 'ye. Nuna rá anxè bi 'yengui:

—Ja ua ra súcua. Damì sa. Nu'p'u ja ni ne xtà n'u ra súcua tengutho ra t'afi. Pè nu'mò bi zòt'a mbo ni mmui, ya xtà nju —bi 'yengui.

¹⁰ Dá cangá ra súcua mì cá rá 'ye ra anxè p'uya ngue dá sa. Nu'mò má yafi, xan'u tengutho ra t'afi. Pè nu'mò má tut'i, ya mändø njutho. ¹¹ Ya bi t'engá p'uya:

—A nuyá, nuna te ra hya ja ngue da thogui gátho yò ja'i nuya 'dama' dan'yo yò hya ga ya ya, conyo dast'abi, gui mma te ja ngue dá thohya yò ja'i ya.

11

¹ Bi n'nacá n'na ra t'o ngue ra t'eni p'uya. Bi t'engui:

—Ga 'yo ya, damì 'yennbabi rá nija Oja, 'ne damì 'yenna altar. Damì pede hangu yò ja'i ndanne p'u ja ra nija. ² Pè nu'a ra thinnija, 'yogui eni. Porque nu'a, gue'a di t'unyò 'dan'yo ja'i'a. Nuya yò 'dan'yo ja'i, guehya yote má yoshná dá nepa häi rá macá danihni Oja ya. ³ Ga penhá yoho má m'menhni dá mangbagui má hya, mente gue'a n'na mahuahì 'ne yociento 'ne hyate ma pa. A nuya p'uya dá hyc yò he ngue di m'ma ndummai —bi 'yena.

⁴ Nuya yonc'ei ya, guehya ga nnøpe ngue yonza yò olivo ya. 'Ne guehya ga nnøpe ngue yoho yò mfoxiyo jap'u ni hyant'Oja di manda nximhäi. ⁵ Nu'mò toni ja'i dá ne dá hyo ya yonc'ei ya, hinda zá dá hyo. Porque ponna sibi yò ne, di juadi dá 'yuhyo nsaiui. Janangue nu to dá ne dá hyo, go dá duse ra ja'i nne di nhote. ⁶ Nuya p'uya, ja yò ts'edi ngue dá zá dá 'yòt'e ngue hindì n'ye mente rá pa dá mambrá hya Oja. 'Ne xquet'a ja yò ts'edi ngue dá zá dá 'yòt'e ngue dá gohi di nji rá dehe. 'Ne ja yò ts'edi ngue nua ja ra ximhäi, dá 'yòt'e ngue di nja yò ndate n'u, hont'a gomá ora dá nepe di nja. ⁷ Nu'mò bi juahyo 'befi ngue dá manna hya, rá ra ndate zu'è bi pøxpø ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe, guehna dá 'yørpabi rá tunhni na, dá dapi 'ne dá hyo ya yonc'ei ya. ⁸ Nuya yò ánima bi tho, nu yò do'yo bomp'u ja yò caye ja rá danihni bi ma macuati rá pont'i rá Hmu Jesús. Nuna rá hnini na, gui nhyejpabi rá hnini Sodoma 'ne gui nhyejpabi rá häi Egipto. ⁹ Nhyu pa made bi m'momp'u yò ánima. Himbi ma nt'ägui, porque bi hnepe ngue dá nu yò ja'i nuya 'bui ndap'u bi zá ngue 'dama' dan'yo yò hya ga ya. ¹⁰ Nuya yò ja'i 'b'u'a nximhäi 'mò bi nu ngue ya xa ndu, asta øt'ango ngue di johya. Nu te tini n'na ngu n'na di mpenni. Porque nuna rá hya Oja mi mmambya yonc'ei bi du, janjuanì ngue madì unnba yò mmui yò ja'i. ¹¹ Pè nu'mò mì gua'a nhyu pa made ngue bomp'u yò ánima, Oja bi 'yòt'e ngue mahombi m'mui. Nu to gá bi nu ngue ya 'bui mahøn'a, janjuanì ngue bi nsu. ¹² A nuya yonc'ei mi

mmambrá hya Oja m'met'o p'uya, bi 'yøde ngue bi ts'o mahęts'i, bi t'ęmbi:

—Bí 'yęhmj ua ya —t'ęmbi.

Bi ma mahęts'i p'uya, bi 'yo n'na ra gui. Nu'u yø nsuiu p'uya bi nutho ha i ma maya. ¹³ Nu'a ra ora'a p'uya, janjuani ngue bi 'yan'ahai. Nu hangu ga ndøngu yø ngu jap'u ja ra danihni, nu'a n'na ciento yø ngu, 'det'a yø ngu bi xot'i. 'Ne yoto mahuahj nja'i bi du ngue'a i 'yan'ahai. A nu'u yø ja'i himbi du p'uya, janjuani ngue bi nsu. Bi manyø ja'i p'uya ngue janjuani ja rá ts'edi Oja bí 'bø mahęts'i.

¹⁴ Ya bi tho'a rá yoho ra ndate ya, pe mahømbá erpu'a rá hyu ra ndate di nja.

¹⁵ Bi mixtrá corneta'a rá yoto ra anxę p'uya. Nu'u bá nya mahęts'i p'uya ra ndøts'edi ga nt'øde ra hya bi ma ngue ęna:

—A nuyá, nuna Oja co 'ęhřa Cristo, ya da 'yuhřa ts'edi ya, ngue para zantho di manda gá ra ximhai.

¹⁶ A nu'u 'däte magoho di mäspu ja rá nhudj Oja, gá bi m'memfo hai ngue bi danne Oja. ¹⁷ Gá 'da ga 'yęntho:

—Dađi ja mamadı'ahe ya grá Hmu. Gue'e grá Oja ngue jase ni ts'edi. Gue'e gui 'bøhya, 'ne ya gmi 'bui męnte yø pa xá thogui, 'ne gui sigue gui m'mai męnte yø pa di map'u. Jammađigahe ya ma Oja'i ngue ya gá d'mi gui manda te gá ja ya. ¹⁸ A nuyá yø ja'i 'bø'a nximhai mjbøcue, xá mmeſtho ni hya. A nuyá, xquet'a ya bi zønna pa gui mbøcue ya. Nu yø ánimá xandu, ya bi nzønna ora gui hyaspa ra güenda ya. Gui unyø nzabi ni męfi xá mmamp'a ni hya. Gátho yø ja'i ya o ni 'ye di ngüe di nnoho, te'o ngue nnu mansu'i, gá gui unyø nzabi. Ya bi zønna ora gui ju'a yø ja'i øřa nts'onj ua ja ra ximhai ya, ngue'a te gámá nts'o øt'e.

¹⁹ Dá nugá p'uya ngue bi xohřa nija Oja bí ja mahęts'i. Nup'u mbonnija, di nequi ngue jap'u ra huada m'mets'i ra cohi bi gohmi m'met'o Oja yø ja'i. Bi nja yø huei, janjuani di hi yø ngani. Bi 'yan'a hai, bi nja yø ndate ndo.

12

¹ Bi nequi p'u mahęts'i n'na ra hmęya ngue n'na ra xisu di mpáxa n'na ra ulu ja rá hmi tengu gui yotra hyadi. Nup'u tøgue di nequi ngue ra zana nnets'i. Rá ya p'uya, oxa n'na ra corona n'youi 'de'ma yoho yø ø. ² Nuna ra xisu p'uya, ya há rá basi, pe mafi ngue sá ra n'u ngue ya di m'meni.

³ Mahøndá handá mahęts'i p'uya, dá nu man'na ra hmęya ngue n'na ra ndate ts'ozu'ę xá ntheni, ja yoto yø ya, ja 'det'a yø danj. 'Da'a n'na ra corona oxyø ya. ⁴ Di futrá ts'u ngue bi hømýø ø bí ja maya, so ua ja rá hai.

Pe himbi zø hmåde'a gangu yø ø bá hømmi. Ra ndate zu'ę p'uya, bi m'máp'u ni hyandra xisu há rá basi. Høntho di m'meni, 'bexta zaprá basi. ⁵ Nuna ra xisu mi há ra basi, bi m'mührá ts'ant'u nuna ja ngue dá zedi di manda ua ja ra ximhai. Pe nuna ra ts'ant'u bi zixpu bí 'bø Oja ngue 'dap'u danj mmihmi. ⁶ Nuna ra xisu bi 'dagui, i map'u bi ja ra dapo, ya xi zännbabi Oja n'na ra xęqui di m'mai. Ja di t'unnbø te dá zi męnte n'na mahuahj 'ne yociento 'ne hyate ma pa.

⁷ Mi tho'a p'uya, bi nja n'na ra datunhni p'u mahęts'i. Bi 'yøřa tunhni'a rá hmu yø anxę ni hu ngue ra Miguel. Bi mfäxui mi'da yø anxę di manda. Bi ndunhui ná ra ndate zu'ę, 'ne xquet'a bi mfäxui yø anxę ná p'uya. ⁸ Pe nuna ra ndate zu'ę, bi 'behřa tunhni p'u mahęts'i. Ya hün'yu ha di m'mai. ⁹ Nuna ra ndate zu'ę bá t'ęngua ja ra ximhai, gá bá n'youi yø anxę di manda. Nuna, guehna ra nyogui c'ęya ni hu ngue ra zithu 'ne ra Satanás. Guehna hätyø ja'i 'bui gá rá ngani nximhai naya.

¹⁰ Mahøndá øde ngue bá nya maya man'na, pe rá ndøts'edi ga 'yęna:

—Ya bi zønna ora da yan'Oja yø ja'i ya. Oja ya uđi ngue ja rá ts'edi, dá guehřa Cristo ya uđi ngue ja rá ts'edi. Porque nuna ra pa ra xui mađi yahma cuhø p'u ha 'bø Oja, ya bá thøn'athi naya. ¹¹ Guehya ma cuhø bi dapra zithu ya, porque nu'a i du ra De'yo, ja rá ts'edi ngue bi hojpa yø ts'oqui. Guehya himbi zø bi ma ngue ęc'ei ra De'yo ya. Himbi zø bi manna hya, madague'a bi tho. ¹² Bi ja ra johya mahęts'i. Di johya to gá bí 'bøp'u. Pe huęcate yø ja'i 'bøp'u ja ra hai, da gue'ø 'bøp'u ja ra jathe, huęcate. Porque nup'u ja ra ximhai ya, ja 'bøp'u ra zithu. Janjuani ngue mbøcue ya, porque pađi ngue ya mjt's'u dra pa dá thaspa ra güenda —bi 'yęna.

¹³ Nuna ra ndate zu'ę 'mø mambá t'ęngua ja ra ximhai, bi hyoni ha 'bøhřa xisu nuna xi m'mührá ts'ant'u, porque sui. ¹⁴ Pe nuna ra xisu, Oja bí japi ngue bi nja yø zahua tengutho n'na ra pents'u, ngue bi zä bi 'dagui. Bi zop'u ra ndate zu'ę, bi map'u ja n'na ra dapo xi zännba Oja ngue di m'mai. Nup'u ja ra xęqui bi zøni, ja bi t'unnbø te bi zi męnte nhyu jęya mađe. ¹⁵ Nu'a ra ndate zu'ę, bi bömna dehe p'u ja rá ne, bi gohi ngue ra ndate dehe. Bi nepe ngue xtá nduxřa xisu 'mø xtj nthęui. ¹⁶ Pe ra xisu, bi mäxřa hai ngue bi dutra dehe bá pømp'u ja rá ne ra ndate zu'ę. ¹⁷ Janangue nuna ra ndate zu'ę mathoguitu bi mbøcue ngue sahna ra xisu himbi zadi. Bi ma p'uya ngue bi yøřpabi ra tunhni'ę yø basi ra xisu. Nuyá, guehya yø ja'i øt'e te di manda Oja ya, hingu i nne dá hye'a ra hya bi zohřa Jesucristo.

13

¹ Dá m'mäcä p'ü ja rá nenga jathe p'üya. Dá handí ngue bá pøxma xøts'e rá dehe man'na rá ndate ts'ozu'ε ja yoto yø ya, ja 'det'a yø daní, 'da'a n'na rá corona oxyø daní. Yø ya p'üya, nt'ot'i p'ü yø thuhu ngue hinguí nnu manho Oja. ² Nuna rá ndate ts'ozu'ε, dí nequi tengu rá tigre. Ja yø gua tengutho yø gua rá oso. Rá ne p'üya, tengutho rá ne rá dafanzate. Nuna man'na rá ts'ozu'ε ngue rá thení p'üya, guehna rá zithu na, bi japi bí nja rá ts'edi na rá ndate ts'ozu'ε bá pøxpü ja rá jathe. Bi unná nthuts'i ngue dá mndí, dí manda'u to dí manda rá zithu. ³ Nuna rá ts'ozu'ε p'üya, dí nequi ngue xí ts'ennbabi n'na rá ya, ya ja ngue dá du. Pe bi zä rá ts'et'i mí ja. Mí nu yø ja'i ngue bi zä rá ts'et'i, bí nsu gátho yø ja'i 'bui rá nguní nximhäi p'üya, ya í máhä yø ja'i na rá ndate zu'ε p'üya. ⁴ Bi danne yø ja'i rá zithu p'üya, porque bi bahyø ja'i ngue gue'a rá zithu xí unná ts'edi rá ndate ts'ozu'ε. 'Nese'a rá ndate ts'ozu'ε bi danne yø ja'i p'üya. I enyø ja'i:

—¿Harü gue 'buhman'na ngue tate tengu na rá ndate zu'ε? ¿Te'o dá boní ngue dá zä dí ndunhui na? —enyø ja'i.

⁵ Bi t'unná ts'edi na rá ndate ts'ozu'ε p'üya ngue bi xohrá ne, bí nya. Bi manyø hya ngue dí 'yets'i, 'ne bí manyø hya ngue nnømman'u Oja. 'Ne yote má yoshna bí ts'ännbí ngue dí nja rá ts'edi. ⁶ Bí nømman'u Oja p'üya. Bí nømman'ubi rá thuhu. Bi nømman'ubi rá njja Oja, co gátho'u bí 'bu mahets'i bí nømman'u. ⁷ Bi t'unná nt'edi p'üya ngue dá 'yøpabi rá tynhni yø ja'i ya o rá 'ye Oja, 'ne dá dapi. 'Ne bi t'unná nt'edi ngue dí manda gátho yø ja'i 'bui ndap'u bí zä yø häi, ngue 'dama 'dan'yo yø hya ga ya. ⁸ Nuna rá ndate ts'ozu'ε p'üya, gátho yø ja'i 'bui rá nguní nximhäi, gä bi danne. Guehya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'ü ja rá libro ca rá De'yo nuna bi tho. Nuna rá libro na, hante dí nhohra ximhäi ya bá nt'ot'ibi yø thuhu te'o gátho ja ngue dí nthéui rá 'da'yo te.

⁹ Nu rá ja'i ja rá gu, dá 'yøhya yø hya ja ua. ¹⁰ Nu rá ja'i sixrá mmic'eiui ngue dá got'i, xquet'a 'nese rá gote dá jot'i. Nu rá ja'i dá hyo rá mmic'eiui conná juai, xquet'a rá hyote jatho ngue dí du conná juai. Janangue nuya yø ja'i ya o rá 'ye Oja, jatho ngue dá zeti hangü rá n'u ja ngue dá thoguí, 'ne dá 'yεc'ei xanho ngue dí nja'a te rá hya bí man'Oja ngue dí nja.

¹¹ Mahøndá nugá man'na rá ts'ozu'ε p'üya ngue bá pøxma xøts'e rá häi. Nuna p'üya, ja yoho yø daní tengutho rá De'yo. A nu'mø mí nya, bí nya tengutho ga ya rá zithu nuna rá thenga zu'ε. ¹² Nu'a te gá rá ts'edi mí ja m'met'o na rá ndate ts'ozu'ε rá mædi, gue'a rá ts'edi bí japi bí nja'a, í nnutho te gä bí 'yøt'e. Nuna rá yoho rá ts'ozu'ε bá pøxpü ja rá häi, bí japyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue dá

danne na rá ndate ts'ozu'ε xpí bøxpü ja rá dehe, nuna xí zä rá ts'et'i m'met'o. ¹³ Nuna rá yoho rá ndate ts'ozu'ε p'üya bi 'yøtyø milagro, yø hmü yø dá yø ja'i asta øt'e ngue bi tähyø sibi mahets'i, so ua ja rá ximhäi. ¹⁴ Bi t'unná ts'edi ngue dá 'yøtyø milagro mænte n'youi na rá mmits'o zu'εui rá mædi. Bí nepe ngue gue'a di hyätyø ja'i 'bu'a nximhäi ngue dí máhä. Bi xihyø ja'i p'üya ngue bi hoca n'na rá dahmu dí nequi tengutho rá hmü na rá ndate ts'ozu'ε xí ts'eni conná juai 'ne xí zä rá ts'et'i. ¹⁵ Mí hoca dahmu yø ja'i p'üya, nu'a rá yoho rá ndate ts'ozu'ε xpí bøxa häi, bí t'unná ts'edi ngue bí japi bí nja rá te rá dahmu ngue dí nya. 'Ne dí manda na rá dahmu, ngue dá tho'u yø ja'i hinda ne dá danne. ¹⁶ Nuna rá ts'ozu'ε p'üya, bí ja ts'edi ngue gátho yø ja'i dá ma mamarcabi yø 'ye ngue yø n'yei ogue yø de. Gä bí ma mamarca yø ja'i, dingüε dinnoho, yø mæmmeti, yø hyoya, gue'u 'buhyo hmu, gue'u hünjo'o yø hmu, gä bí ma mamarca. ¹⁷ Ya hünjonda zä dá dai 'ne hünjonda zä dá má ngue'mø hinguí n'youi rá marca ngue rá thuhu rá ndate ts'ozu'ε, ogue gue'u hangü yø número n'youi rá thuhu. ¹⁸ I nne ngue dí 'nyomfení xanho rá ja'i, para ngue dá dinya yø hya ja ua. Dá zännbi hangü yø número pøts'e ngue n'youi rá thuhu rá ndate ts'ozu'ε. Gue'a rá número n'youi rá thuhu rá ja'i'a. Nuna rá número na, guehna ngue 'dato ciento 'ne hyate ma'dato.

14

¹ Má nhannigá mahøn'a p'üya, dá nugá rá De'yo 'bäp'u ja rá nyuni Sión. 'Dap'u 'bähmi'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuañi nja'i. Guehya nt'ot'ibi rá thuhu rá De'yo p'ü ja yø de ya, conná thuhu rá Papá. ² Mahøndá ocá m'ida yø hya bí ja mahets'i. Pe rá ndøts'edi gä nt'øde yø hya. Nup'u dá øde ngue gui hí yø hya, tengutho gui hí yø dehe, ogue tengutho p'ü gui thoní rá ngäni p'ü dá øde. Yø mæ'bida ngue yø arpa p'üya xandøngu dá øde. ³ Guehya tutá n'na rá 'da'yo thuhu p'ü ní hyandrá nhudi Oja ya, harü hühya 'date magoho dí mäspü hu Oja, harü 'bä'u goho 'bäp'u ja yø ts'at'i rá nthuts'i. Nuna rá thuhu tutí, hünjongui padí tema thuhu, sinoque pase'u n'na ciento 'ne yote magoho mahuañi, guehya yø ja'i bí nyanyø te ua ja rá ximhäi ya. ⁴ Guehya yø ja'i hinha ga hye Oja, bí nsupi hangü rá pa. 'Ne n'youi rá De'yo harü ní ma. Guehya yø ja'i rá mæditho bí ma mapøho p'ü 'buhyo ja'i nximhäi ya, para ngue dá zo rá 'ye Oja co 'nehra De'yo dá zo rá 'ye. ⁵ Guehya yø ja'i hünjam'mø bí manna fèhni ya. Nuna Oja, hün tema nts'o bí dinnbí ngue dí zui.

6 Dá handá man'na ra anxé bí 'yo maya p'uya. Immana hoga 'da'yo hya nuna ja rá ts'edi para zantho. Bi xihra hya yó ja'í 'búi gá rá ngani nximhái, nuya yó ja'í 'dama' dan'yo yó hya ga ya. 7 Pɛ ra ndòts'edi ga nt'òde ra hya bi ma, bi 'yembyò ja'í:

—Damj sùhà Oja. Damj 'yɛspahù, porque nuna Oja, ya bi zonna ora da hyaspa ra güenda yó ja'í ya. Damj thannehù na Oja bi hoqui te gá bí ja maya, 'nɛ bi hoqui te jaua ja ra hái. 'Nɛ bi hoqui te gá jap'ù ja ra jathe. 'Nɛ bi xityò dehe hapù gá pòhò —bi 'yembyò ja'í.

8 Mahòmbá ɛrpatho man'na ra anxé p'uya. Bi 'yɛna:

—Bi guadi. Bi guahra danjnhí Babilonia. Porque guehya yó ja'í Babilonia bi gutra 'yù na ra nts'o òtyò ja'í 'bu'a nximhái. I tentho'a te ra nts'o òtyò ja'í Babilonia.

9 Nuna rá hyu ra anxé bá nya maya p'uya, ra ndòts'edi ga 'yɛna:

—Nù to gá thanne ra ndate ts'ozu'ɛ 'nɛ thannebi rá dahmu, ogue dǐ n'unǐ da ma mamarcabi rá dɛ ogue rá 'yɛ, 10 guehya yó ja'í dǐ nthɛui rá castigo xa nzán'Oja ya. Porque nuya yó ja'í su Oja, ya xa nzánni ngue di sátra ndate p'ù ja ra sibi di danzò conna asufre. Da nduyò anxé Oja, da guehra De'yo da nutho te da thohya yó ja'í ya. 11 Nù'a rá 'bifi da pòxpù ha da zà ra ndate yó ja'í, para zantho dǐ nja rá 'bifi. Ra pa ra xui da zà ra ndate to thanne ra ndate ts'ozu'ɛ ogue thannebi rá dahmu, ogue ma marca ra ja'í conná thuhù ra ndate zu'ɛ. 12 Janangue nuya yó ja'í ya o rá 'yɛ Oja, jatho ngue da zeti hangu ra n'ù ja ngue da thogui. Da 'yòt'e te dǐ manda Oja, 'nɛ 'yò di he'a ga 'yɛɛ'ɛi ra Jesús.

13 Dá òcá man'na bá nya mahɛts'ǐ p'uya, bi 'yɛngui:

—Damj cuarta súcua ya yó hya jaua ya. Rá mɛn্থǐ dǐ nthɛui yó 'yɛɛ'ɛi di du'a ngue ɔrpa rá 'bɛfi ra Jesús. Porque guehna ra hya mmana Espiritu Santo na ngue ɛna: “Ya bi zɛp'ù'a te gá ra n'ù xa thogui. Nù'a rá 'bɛfi Oja xa 'yòrpe, bí ja rá njut'ǐ p'ù mahɛts'ǐ”.

14 Mahòndá handá maya p'uya, dá nu n'na rá t'axca gui, huxpù n'na nc'ɛi, oxrá ya n'na ra corona ngue ra oro. I ha rá t'ɛxu het'ǐ xandònho. 15 Nup'ù ja ra nija bí ja mahɛts'ǐ p'uya, bá pòmp'ù n'na ra anxé ngue ra ndòts'edi ga mmat'a huxma xòts'e ra gui. Bi 'yɛmbi:

—Ya bi yaxyò hmudá ja gá ra ximhái. Ya bi zonna ora gui hyets'ǐ —bi 'yɛmbi.

16 Nuna huxpù ja ra gui p'uya, bi hyɛxyò hmudá mǐ jap'ù ja ra hái. Gá bi peti.

17 Bá pòm man'na ra anxé p'ù bí ja ra nija mahɛts'ǐ p'uya. Bá hya man'na ra t'ɛxu ngue het'ǐ xandònho. 18 Nup'ù ja ra altar, bá nɛxpù man'na ra anxé ngue ja rá ts'edi ngue da ja

ra sibi. Ra ndòts'edi ga mmat'a ha ra t'ɛxu p'uya, bi 'yɛmbi:

—Ya bi yaxyò uva jap'ù ja ra ximhái. Damj hyɛqui —bi 'yɛmbi.

19 Nuna ra anxé ts'o p'uya, bi hyɛcyò uva mǐ jap'ù ja ra ximhái, gá bi peti. N'narbu bi gatyò uva ngue da thɛ'mǐ. Nuna ra hya na p'uya, i nne da ma ngue ra ndate castigo da ja Oja. 20 Nù'a yó uva bi ma nthɛ'mǐ p'ù maxòts'e ra danjnhí. Nup'ù bi ma nthɛ'mǐ yó uva, nu'a rá ngui bi bòni, gá ra jí. Nu'a ga 'yɛnsyò ya yó ndòfani 'mò njumbǐ rá freno, nup'ù ha pòxrá ne, gue'a ganhe ra jí'a. Nu'a ganzantǐ p'ù ha ja yó jí, bi ma astá hyu ciento kilómetro.

15

1 Dá handá mahɛts'ǐ man'na ra hmɛya ngue mathoguitho ra ndùssutho. Dá nu yoto yó anxé. N'na ngu n'na ya yó anxé, i ha ra n'ù ja ngue da ja. Nù'mò bí nja ya yoto yó ndate n'ù, ya bí nja gátho'a te ra castigo ja ngue da ja Oja p'uya.

2 Dá nugá n'na ra xɛqui ngue titho, tengutho ra jathe p'ù gui nɛqui, dǐ nɛqui tengutho ra xito 'mò brá o ra sibi mbo. Ja tòp'ù gátho ya yó ja'í xi dapra ndate ts'ozu'ɛ p'uya, ngue himbi ne bi dannebi rá dahmu. 'Nɛ himbi ne yó ja'í xtá mma mamarca conna número n'youi rá thuhù ra ndate ts'ozu'ɛ. Gá ha yó 'bida xi un'Oja. 3 I tɔtra thuhù mǐ tɔtra Moisés rá mɛfi Oja. Guehna ra thuhù tɔrpabi ra De'yo p'ù ha 'bái. I ɛna:

—Mathoguitho mazitho te gui ɔt'e grá Hmu, ma Oja'ǐ. I jase nǐ ts'edi. Majuanǐ ngue gá xanho te gui ɔt'e. Grá dast'abi ngue yó ja'í 'búi rá ngani nximhái. 4 ¿Te'o da bonya grá Hmu ngue da 'yɛna hinda nu mansu'ǐ? ¿Te'o da bòni ngue da 'yɛna hinda zà da 'yets'a'ǐ? Porque hòn'atho'ǐ ngue gá ra nho gui ɔt'e. A nuyá, da chɛ gátho yó ja'í 'bu'a nximhái ya ngue da danne'ǐ. Porque ya bí nu yó ja'ǐ te gui ɔt'e, gá gue'a nǐ 'yup'ù gui ɔt'e —bi 'yɛna.

5 Mǐ tho'a p'uya, dá nugá ngue bi kohra nija bí ja mahɛts'ǐ. Nup'ù mbonnija, ja dá nugá p'ù ra xɛqui mathoguitho xa ndaxqui, ja m'mets'ǐ p'ù xindo nt'ot'ǐ rá ley Oja.

6 Nup'ù ja ra nija p'uya, bá pòmp'ù yoto yó anxé ya xtá nu m'met'o ngue bá hya ra ndate n'ù ja ngue da ja. Gá di t'axca he, 'nɛ gá dǐ ngutra oro yó tɔya. 7 Nù'a n'na 'báp'ù ja rá nhudǐ Oja p'uya, bi unni 'da'a n'na ra mohi ngue ra oro'ù yoto yó anxé. Nup'ù ja yó mohi bi unni, ja yup'ù ra ndate castigo da ja Oja nuna 'búi para zantho. 8 Nup'ù mbonnija p'uya, yup'ù ra 'bifi n'youi rá ts'edi Oja maguessa. Pɛ hǐnjongui sá da yut'ambo nija. Da zà, pɛ astá gue'mò gá bí nja'ù yoto yó ndate n'ù ja ngue da ja yoto yó anxé.

16

1 Mahøndá òcá man'na ra hya bá nya p'ua ja ra nija mahęts'i p'uya. Pe ra ndòts'edi ga xi'ua yoto yò anxe, bi 'yembj:

—Nj máhã ya. Nu'ua yoto yò mohi gui thehã ngue n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ę p'uya, n'ę xi dannebi rá dahmu, bi nja yò ndate sasi ngue mandò n'wto.

2 Nu'a rá madi ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja ra hái. A nuya gátho yò ja'i mĩ n'youi rá marca ra ndate ts'ozu'ę p'uya, n'ę xi dannebi rá dahmu, bi nja yò ndate sasi ngue mandò n'wto.

3 Rá yoho ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja ra jathe. Ra dehe p'uya bi gohi ngue rá ji, ęnã bi ts'enna ánima. Gátho'ua mĩ ja yò te p'ua ja ra jathe, gã bi du.

4 Rá hyu ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja yò dathę, gátho p'ua ha pøhyo dehe. A nuyã, gátho yò dehe, gã bi gohi ngue rá ji. 5 Dã òde ngue bá nya ra anxe nu'a bi ts'onyo dehe, bi 'yena:

—Nu'i grã Hmu mã Oja'i, gue'e gui 'bahya. Męnte yò pa xã thogui xcã m'mai. Pe gã ra nho gni 'bui. A nuyã, nu'a ra castigo gui òtya, ya ni 'yup'ua ya. 6 Porque nuya gadi japrã castigo ya, guehya bi hyo yò ja'i o ni 'ye ya, n'ęhyo pøngahya xã mmamp'a'i ni hya, gã xã hyo. Janangue gui unyo njut'ia, gã japi ngue bi zi rá dehe bi nji.

7 Dã òcã mahøn'a p'uya ngue bá nya man'na p'ua ja ra altar. Bi 'yena:

—Nu'i grã Hmu mã Oja'i, gue'e majuanj ngue jase ni ts'edi. Nu'a te ra castigo gui òtya, ya ni 'yup'ua ya —bi 'yena.

8 Rá goho ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja ra hyadi. Ra hyadi p'uya man'na mandò ppatho. Mathoguiho uhyo ja'i'a ga ndõmpa. 9 Mathoguiho bi nzò yò ja'i ngue'a te ga ndõmpa ra hyadi. Pe hinguĩ nne yò ja'i di 'bätýò mmui ngue di n'uni dã 'yęspabi Oja. Sinoque man'na nnõmman'ua nã Oja ja rá ts'edi ngue bí pennbabi ra n'ua thogui.

10 Rã cut'a ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yõnnbabi p'ua ja rá nthuts'i ra ndate ts'ozu'ę. Nup'ua ha gã di manda na p'uya, gã bi gohi ngue rá 'bexui. Astã sa yò janj yò ja'i ngue sã ra ndate. 11 Pe madague'a bi zã ra ndate yò ja'i ngue yò ndate sasi, hĩmbi ne xti 'bätýò mmui ngue xta hęp'ua ra nts'o ga 'yo. Sinoque ęnã man'na bi nõmman'ua nã Oja bi 'bu mahęts'i.

12 Rã 'dato ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja ra dathe Eufrates. Ra dathe p'uya bi 'yot'i, para ngue dã zã dã tho'ua yò ts'edi yò dast'abi mambã ęp'ua, ni 'yep'ua ni bõxyadi.

13 Dã nugã p'ua ja rá ne ra ndate ts'ozu'ę xã nthenj, n'ęp'ua ja rá ne'a rá mmits'o zu'ęui, n'ęp'ua ja rá ne'a rá fehnj pøngahya, 'da'a n'na ra ts'onthi bá pømp'ua ja yò ne, di nęqui tengutho rá 'ue. 14 Guehya yò ts'onthi dã zã

dã 'yøtyø milagro. Bi bõni ngue di peti gátho yò dast'abi 'bu'a nximhãi. Nu'mò ra pa dã ęp'ua nã Oja jase rá ts'edi ngue dã hyaspa ra güenda gátho yò ja'i, guehya dã nanguj ngue dã 'yõrpabi rá datunhni Oja ya.

15 Gátho ya yò ja'i òhya yò hya nt'ot'i ua, damj 'yõhmũ xanho nã ra hya mmanãa Cristo, bi 'yena:

—Nu ra pa ga ma ęhe, n'na zihmantho ga sòhø, tengutho 'mò ha bi zõnnã bę, hinguĩ fadi temã pa dã zòhø, di njarbatho. Pe rá mmęnthi di nthęui to hinguĩ aha, i fãhrã t'acxã he n'nãmhmã ngue hĩndi n'yo mangøtho, n'ę hĩnda mesrã sã ngue dã hĩn'yu rá t'acxã he dã hye —i ęnã.

16 Nu'ua yò dast'abi bá ts'i p'uya, bi mpeti p'ua ja ra xęqui gui hutýo ja'i ga ya ra hya ngue ra ebreo, ngue rá Armagedón.

17 Rã yoto ra anxe p'uya, nu'a rá mohi mĩ the, bi 'yomp'ua ja ra ndahi. Nu'a ra nija bi ja mahęts'i ha ja rá nhudi Oja, ja bá nya p'ua man'na, pe ra ndòts'edi ga 'yena:

—Ja bi zep'ua te ja ngue di nja ya —bi 'yena.

18 Bi nja yò huei p'uya, bi nja yò ngãni. Janjuanj ngue ra ndihj. Bi 'yan'ahãi, mathoguiho ra ndòts'edi i 'yanj. Męnte yò pa xã m'mahyø ja'i ua ja ra ximhãi, hĩnjam'mò xi nja'a te bi nja. 19 Nunã ra danihni Babilonia, hyu xęqui bi bõni ngue bi t'i'ahãi. A nuya gátho yò hnini ja rá nganj nximhãi, gã bi xot'i. Oja bi unnã njut'ia ra hnini Babilonia, bi męnnbabi rá castigo ngue sui. 20 Gátho yò t'uhãi ja made yò jathe, n'ę yò t'òhø, ya hĩnha mambj nęqui. 21 Bi zoxyø ja'i yò ndate ndo bi nja. Pe mandò nnohotho, yote kilo ganhyu n'na ra ndo. Pe yò ja'i p'uya, nu'a ga nzã ra ndate ngue yò ndo bi nja, ęnã gue gue'a man'na ga nnõmman'ua Oja'a.

17

1 Bá ę'a n'na'ua yoto yò anxe mĩ the yò mohi p'uya. Bi 'yęngui:

—Bí 'yęcu ya. Ga ut'a'i ra castigo da thohnã xisu mathoguiho ra 'yots'om'mãi, huxmã xøts'e ra jathe. 2 Yò dast'abi 'bui gã rá nganj nximhãi, gã xã n'yots'om'mãiu nã ra xisu nã. Da guehyø ja'i 'bui gã rá nganj ra ximhãi, gã xã itibj ngue di sitra sęj ngue rá 'yots'om'mãi —bi 'yęngui.

3 Ra Espiritu Santo bi pãrcã mã nthandi. Ra anxe bi zixcagui p'ua bí ja ra dapo. Ja dã nugã p'ua n'na ra xisu huxmã xøts'e ra ndate ts'ozu'ę xanthenj, xpĩ bõxpu ja ra dehe. Nup'ua ja rá do'yo nã ra ts'ozu'ę p'uya, mã zinnj p'ua yò thuhũ nu'ua mma ngue hinguĩ nny manho Oja. Nunã ra ts'ozu'ę ja yoto yò ya n'ę ja 'det'a yò danj. 4 Nunã ra xisu p'uya, rá 'bojupoi rá he connã thenj. N'youi yò dõni ngue ra oro rá he, n'youi yò ts'ado

mazihotho guj nequj, n'youi yø do ni hu ngue ra perla. I the n'na ra mohi ngue ra oro. Nu'a te gá rá nts'o xa 'yøt'e, gue'a pop'u ja rá mohi'a, porque ja rá ts'oqui na ra xisu ngue rá 'yøts'om'mái. ⁵ Nt'ot'i n'na ra thuhj p'u ja rá d'e ra xisu ngue hinguj fadi te ga mbøni. Pe nu'a ga mbønna ra hya na ngue ena: "Nuna ra danihni Babilonia, guehna ra mamá na ngue gátho yø 'yøts'om'mái 'b'a'á nximhái, 'ne'a te gáma nts'o i ja". ⁶ Nuna ra xisu, dá nu ngue iji. Porque xa nzipyø ji ya yø ja'i Oja xa thopi ngue hinguj nsáya mma hanja na ra Jesús. A nugá p'uya dadi 'yøtho hanja te dá nu. ⁷ Ra anxé p'uya bi 'yengui:

—¿Hanja ngue gadi 'yøtho? Nugá ga xi'i te ga mbøn'a te gá nu ya, ngue ra xisu, huxra xatha ra ndate ts'ozu'ε, nuna ja yoto yø ya, 'ne ja 'det'a yø dani. ⁸ Nuna ra ndate ts'ozu'ε gá nu ya, guehna ya fadi ngue mi'b'u'a m'met'o naya, 'ne nuya hinha madi nequj ngue di 'buhya. Pe hōnda pøxpø ja ra ots'i hinha rá nzequi ganhe. Rá nzequi p'uya dá ma ra castigo. Asta gue'mø mambá fu'a nximhái, ya bá nt'ot'i p'u ja ra libro yø thuhu ya yø ja'i ja ngue di nthui ra 'da'yo te. Pe nuya yø ja'i hinga nt'ot'ibi yø thuhu p'u ja ra libro, nu'mø bi nu ngue di 'bui mahøn'a ra ndate ts'ozu'ε, dadi 'yøtho.

⁹ Nuya yø hya jaua, i nne ngue dá danj xanho rá n'yomfēni ra ja'i, para ngue dá dini xanho hanja ra hya. Nuya yoto yø ya ra ndate ts'ozu'ε, guehya ga mbøni ngue yoto yø nyuni nnoþa nthuts'i ra xisu ya. ¹⁰ Ne xquet'a nuya yoto yø ya i ja, ga mbøni ngue yoto yø dast'abi. Ya bi du'u cut'a yø dast'abi. A nu'a n'na'u p'uya, i nts'ut'abitho ya. A nu man'na p'uya, tobe hñdi bentrá cargo. Pe nu'mø ya bi mi ngue di bentrá cargo, hinga ya'átho di nts'ut'abi. ¹¹ Nuna ra ndate ts'ozu'ε mi fadi ngue mi 'b'u'a m'met'o, 'ne hinha madi nequj ngue di 'buhya, guehna rá hyato rá dast'abi di m'mahna. Mayø n'youi'u yoto yø dast'abi m'met'o. Rá nzequi ya, ya dá ma ra castigo.

¹² A nu'u 'det'a yø danj gá nurpi, gue'u ga mbøni ngue 'det'a yø dast'abi'u. A nuyá, tobe hñdi bentyø cargo ngue di ndast'abi ya, pe nu'mø ya bi bentyø cargo ngue di ndast'abi, 'da di ndast'abiu na ra ndate ts'ozu'ε p'uya. Pe hōnda n'na ora di ndast'abi. ¹³ Nuya 'det'a yø dast'abi 'da'igu dá ma. Di nhēcáhya, ngue nu te dá manna ra ndate ts'ozu'ε, gue'a dá 'yøt'a. ¹⁴ Guehya dá 'yørpá ra tunhni ra De'yo ya. Pe rá De'yo di ntatetho, porque guehna rá Hmu na ngue yø hmu. Guehna rá dast'abi na ngue yø dast'abi. A nuya yø ja'i hinha ni hychra De'yo p'uya, ya yø n'yohu, porque guehya yø thanhni Oja ya. Janangue bi zonhni ngue dá 'yεc'εi ra De'yo.

¹⁵ Ra anxé p'uya mahømbi 'yengui:

—Nuna ra jathe gá nu ngue huxra xisu ngue rá 'yøts'om'mái ya, ga mbøni ngue gue-

hya yø nación i ja gá rá ximhái ya. Guehya yø ja'i 'bup'u ja yø hñini, 'dama 'dan'yo yø hya ga ya ya. ¹⁶ Nu'u 'det'a yø danj gá nurpabi ra ndate ts'ozu'ε, guehya dá nu man'u'a ra xisu ngue rá 'yøts'om'mái ya. Guehya di sátra n'u ra xisu, asta dá møjpa ra xisu ngue dá za. Nu te di pongui dá 'yudi. ¹⁷ Nuya 'det'a yø dast'abi bi nhēcáhya ngue 'da'igu dá 'yøt'e. Di n'uni ngue rá ts'ozu'ε bi unyø ts'edi, ya gá 'yørpá Oja'a ngue ngu'a dá 'yøt'e n'namhma ngue di nja'a te xpa nzán'Oja ngue di nja. ¹⁸ Nuna ra xisu gá nu p'uya, gá mbøni ngue guehna ra danihni di manda gátho yø dast'abi 'b'u'a nximhái na.

18

¹ Mi tho'a te dá nugá p'uya, mahōnda nugá man'na ra anxé bi 'yε mahęts'i. Di nequj ngue xandø nzaqui, asta gá rá ximhái di yot'a te gui yoxni. ² Pe ra ndøts'edi ga mafi, i ena:

—Bi guadi. Bi guahra danihni Babilonia. Bi gohi ngue yø ngu yø ts'onthi ya. Ja bi 'yørbu yø 'bafi yø ts'int's' xandønts'o. ³ Porque gátho yø ja'i 'b'u'a nximhái xa iþibi rá vino jap'u gue'a rá 'yøts'om'mái ga 'yo. Nu'u yø dast'abi 'bui rá ngani nximhái, gá yø 'yøts'om'mái, porque øt'e tengutho mi øtya yø ja'i mi 'bup'u ja ra hñini. Gátho yø pøhø 'b'u'a nximhái, gátho xa mmēmmeti ngue mathoguithe manj unyø mēnyu ya yø ja'i ya.

⁴ Dá ocá man'na ra hya bi 'yε mahęts'i p'uya, bi 'yεna:

—Ague ma ja'i'ahu, dami pømhmu p'u ja ra danihni. 'Yogi øthua ra ts'oqui øtyø mmęngu p'u, n'namhma ngue hinguj thohmu'a ra castigo dá tho'u. ⁵ Porque nuya yø ts'oqui øt'e, xøgue ja di fixta p'u, i øni asta mahęts'i. Nuna Oja p'uya, ya hinguj hát'i dá zeti hangu ra nts'o øtyø ja'i.

⁶ Bi sihyø anxé p'uya, bi t'εmbj:

—Dami jahu ra castigo ya. Nu te xa 'yørpabi yø ja'i xa'ani, ndoble ra n'ani gui jahu ya. Nu'a te ga nzaqui ra vino xa unyø ja'i ngue xa nzi ya, ndoble drá nzaqui ra vino gui unhnø dá zi ya. ⁷ Mathoguithe xanja mpähá yø ja'i, xa 'yets'i ngue mi ja yø mēnyu. Gue'a mathoguithe ra n'u gui sáth'u'a ya. Porque mi emp'u ja yø mmæi: "enthø di ndast'abih'u ua di 'buhmu, hñte dadi 'behmu, 'ne hñjam'mø dá 'yehra pa ga nuhu'u ra dummmi", mi ena. ⁸ Janangue nuyá, n'na patho di nja ra ndate dá thohya. Di nzoni, di ntu manthuhu, dá du yø ja'i, di nzø ra hñini. Porque jase rá ts'edi na ra Hmu Oja, ngue dá japra castigo na ra hñini na.

⁹ Nu'u yø dast'abi 'b'u'a nximhái ngue 'da'igu xa 'yøt'ui ngue 'yøts'om'mái 'ne xa 'yets'i ngue ja yø mēnyu, guehya di nya dummmi ya, 'ne di nzom'mø bi nu bi nangra

'bifi ngue di nzø rā hñinj. ¹⁰ Yap'atho da 'bāhyø ja'i ngue da hyandi te di nja. Porque da zū yø ja'l'a rā castigo di nja. Da 'yembrā hñinj p'uya: "Huecate rā danihñi Babilonia. Mī ja rā ts'edi, pē nuya n'na ts'uquits'atho i nja rā castigo bi thohya", da 'yenyø ja'i.

¹¹ Nu'ū yø pøhø 'bwi gā rā ngani nximhäi, di nya dummāi 'nē di nzonj ngue te da thohrā danihñi. Porque ya hñj'o to da dāmbyo 'bēñi bā dū ngue da mā. ¹² Ya hñj'o to da dāmbyo 'bēñi ngue rā oro, ogue rā t'axi, ogue yø ts'udo mazihotho, ogue yø perla. Ya hñda thānyø hoga ulu nī hū ngue rā lino, ogue yø seda, ogue yø 'bojūpoi, ogue yø thenj. Ya hñda thānyø za 'dama' dan'yo gā yūni, nī xinga gue'ū yø danj māhotho gui nequi mō bi ma māhoqui, ogue yø hoga za, ogue yø bronze, ogue yø t'ēgi, ogue yø do ngue rā mármol. ¹³ Ya hñjonda dāmbyo 'bēñi ngue yø canela, ogue yø cosa māhoqui ngue māhotho gā yūni, rā bopo t'uts'i, rā mirra, rā perfume, rā vino, rā aceite, rā hojni ngue rā trigo. Ya hñjonda dānyø ndanj, ogue yø de'yo, ogue yø ndōfani. Ya hñjonda dānyø carro. Ya hñjonda dāmbya yø ja'i pā ngue øtra 'befi hinguī tahā. ¹⁴ Yø pøhø p'uya da 'yembrā hñinj: "Nu'ū yø cosa māthoguitho mādi ho'a nī mmāi gui si ya, ya hñ'yū p'ū'a ya. Para zantho gā 'behñi mēnyu co gātho'a tema cosa mī øt'a'i rā nho", da 'yēmbi.

¹⁵ Nu'ū yø pøhø mādi pøhya yø cosa ya, janjuani ngue xā mmēmetitho ngue'a te mī pāp'ū ja rā hñinj. Pē nuya yø ja'i ya, yap'atho da 'bāi ngue su'a rā castigo di njap'ū ja rā hñinj. Di nya dummāi p'uya, asta dara zoni. ¹⁶ Da 'yēna: "Huecate rā danihñi. Mī 'bwi tengutho n'na rā xisu ngue mī he yø ndøhoga ulu. Mī he yø ulu ngue rā 'bojūpoi. Mī he yø ulu ngue yø thenj, n'youi yø dōñi ngue rā oro, n'youi yø ts'udo mazihotho, n'youi yø perla. ¹⁷ Pē nuyá, n'na ts'uquits'atho i guadi te mī pēsa", da 'yēna.

Yø barco 'yop'ū ja yø jathe, op'ū yø ja'i ngue yø hmū, conyo pasajero, gātho'ū to ja yø 'befi, yap'atho da nsāya yø barco ngue da hyandyø ja'i te di nja. ¹⁸ Nu'mō bi hyandi ngue ya di nzø rā danihñi p'uya, asta dara mahyo ja'i. Da 'yēna: "¿Harū gue ja man'na rā danihñi tengu nū rā hñinj nū?" ¹⁹ Da 'yūxyø fonthāi yø ya yø ja'i p'uya, di nzonj. Di nya dummāi, da 'yēna: "Huecate rā danihñi. Gātho'ū to di 'yonyø barco p'ū ja yø jathe, xā mmēmetitho ngue ja mī mpāp'ū ja rā hñinj, ngue mayøndø mmēmeti yø mēhñinj. Pē nuya, n'na ts'uquits'atho i guadi te mī pēts'i", da 'yēna.

²⁰ Gā di johya'ū bī 'bū mahets'i conná ngue'a te bi thohrā danihñi. Di johya yø representante rā Cristo, co gātho yø pøngahya Oja. Gātho mī'da yø ja'i ya o rā 'yē Oja, gā di johya, Nu'ā rā castigo bi njapra hñinj, bi hyaspa rā güenda Oja'a te xā ja'āhū yø ja'i ya.

²¹ Man'na rā anxē p'uya, mandø nza-quithe, bi hyaxā n'na rā ndødo ngue hñgma nets'i'a ganhyū, ãntho rā molino. Bi 'yēnbū ja rā jathe p'uya. Bi 'yēmbi:

—Tengutho rā do jaua ya ngue hñ hapū nma hñū, di njarbatho nā rā danihñi Babilonia ya. Ya hñ hapū nmi nequi māhø'n'a. ²² Nup'ū ja yø caye rā hñinj, ya hñjam'mø nma t'øde māhø'n'a ngue di m'māhyø mē'bida ngue yø arpa. Ya hñma t'øde ngue di m'māhyø mixt'a corneta ogue yø flauta. Ya hñma hñū ngue di m'māhyø mēfi 'dama' dan'yo mā'befi da 'yøt'e. Ya hñma t'øde ngue dadi hī yø njññi. ²³ Ya hññi mantho da hñū ngue høndi nja yø nyot'i ngue yø lámpara. Ya hññi mantho da hñū ngue høn dadi hī yø ja'i p'ū di nja rā nthāti. Da guahrā danihñi, mādague'a ãntho mayø hmū'ū mādi mpøp'ū ja rā danihñi. Nu'ā te yø nt'ēte manj n'yo, mī hāt'i gātho yø ja'i 'bū'a nximhäi.

²⁴ Rā danihñi Babilonia bi japra castigo, porque xā hyopyø pøngahya Oja, 'nē xā hyo mī'da yø ja'i ngue o rā 'yē Oja. Go yø ts'oqui p'ū tho yø ja'i ya o rā 'yē Oja ya gā rā ngani nximhäi.

19

¹ Mī tho'a p'uya, māhøndá øcā mī'da yø hya p'ū mahets'i ngue mandøngu dyø ja'i rā ndøts'edi gā 'yēna:

—Ma gā espahū Oja ya. Porque guehñā mā Yantehū nā. 'Nē guehñā maguesē ja rā ts'edi nā. ² Porque nunā Oja hāspabi rā güenda yø ja'i, gā majuanj ngue gue'a nī 'yup'ū øt'e. A nuyá, bi japra castigo yø ja'i Babilonia ya. Nunā rā hñinj nā, ãntho n'na rā xisu ngue rā 'yots'om'māi. Xa ts'onj gā rā ximhäi ngue'a te rā 'yots'om'māi gā 'yo. Nunā Oja p'uya, di cots'i te xā njapyø mēfi xā thopi.

³ Māhømbi 'yenyø ja'i p'uya:

—Ma gā espahū Oja. Porque nunā rā 'bifi rā danihñi bī nzø, hñha di nsāya nū, di mfani para zantho —bi 'yēna.

⁴ Nuya 'dāte magoho di māsprū ja rā nhudi Oja p'uya, co 'nē'ū goho 'bāp'ū ja yø ts'ant'i rā nthuts'i, gā bi m'mēmfō häi ngue bi ðanne Oja p'ū hudi. Bi 'yēmbūya:

—Janjuani ngue nī 'yup'ū te bi hmā. A nuyá, ma gā espahū Oja ya —bi 'yēna.

⁵ Nup'ū hū Oja p'uya, bi t'ø hman'na rā hya ngue bi 'yēna:

—Nu to gā suprā xudi Oja ya, da ðanne, da 'yēspabi Oja di ngüē di nnoho —bi 'yēna.

⁶ Nu'ū yø hyā dā øde, mandøngu dyø ja'i di hī yø hya, tengutho p'ū gui hī yø ndøthe, tengutho p'ū gā nt'øde rā ngāni. Bi 'yēna hya:

—Nuna Oja ma Hmuḥu ya, ma ga εspahu. Porque guehna jase rá ts'edi ngue ndap' bi zà dī mǎnda nǎ. ⁷ Ma ga johyahu ya, dī nja'ahu mpáhà ngue ga εspahu Oja. Porque ya bi zonna ora dī nthatrá De'yo. Nuna rá xisu dá me, ya xa nsǎ. ⁸ Porque bi n'unj bi ma mahete rá hoga ulu xa nt'axi, di yoxnj.

Nuna rá t'axca he, guehna ga mbøni ngue gá rá nho ga 'yo yø ja'i ya o rá 'ye Oja nǎ. ⁹ Nuna rá anxε p'uya bi 'yengui:

—Damj cuatrá súcua ya yø hya ja ua ya. Ra mmenthj bi nthēui to bi t'ørpa rá invitación ngue dá nu rá ngo p'u dī nthatrá De'yo.

Mahømbi 'yengui:

—Nuya yø hya gá cuatrá súcua ya, guehya majuanj ngue rá hya Oja ya.

¹⁰ Nugá p'uya, dá ndatyøhmj p'u 'báhra anxε ngue dī nne xcá thanne. Pε rá anxε bi 'yengui:

—Hín'na, 'yo gui thannegui. Nugá xquet'a rá mēfigui Oja tengutho'i ngue rá mēfi' Oja, tengutho'uh mǐ'da nǐ cū ngue há rá ts'edi mmambrá hya rá Jesús. Hønsε Oja i ja ngue dá ma nthanne —bi 'yengui.

Nu'uh dī mpefi ngue mmambrá hya rá Jesús, gue'uh yø pøngahya Oja'uh.

¹¹ Dá nu p'uya ngue bá xohra c'amahets'i. Bī nēgui n'na rá t'axá ndøfani, huxpø n'na nc'ei. Nuna rá tøgue p'uya, guehna fadi ngue hinha ga hye Oja, gá majuanj te mma. Gá gue'a te øt'e. Porque nu'a rá tunhni øt'e, gá majuanj ngue gue'a rá ts'ut'abi nǐ 'yup'uh øt'e. ¹² Yø dá p'uya, di yoxnj tengutho gui 'yotrá thai rá sibi. 'Nε xangu yø corona jap'uh ja rá ya. Nt'ot'i n'na rá thuhj p'uh ja rá de ngue hingui fadi te ga mbøni. I pase tenj bøni. ¹³ Nu rá he, njots'i rá ji. Nuna gui hu rá thuhj, guehna nǐ hu ngue rá Hya Oja. ¹⁴ Gá nǐ den'uh yø ts'edi bi 'bǎ mahets'i, pε gá di tøgue huxyø t'axá ndøfani. 'Nε gá he yø hoga ulu ngue yø t'axca he. ¹⁵ Nup'uh ja rá ne rá tøgue nǐ 'bet'o p'uya, pømp'uh rá juai ngue het'i xandønho. Gue'a dī ndunhui yø ja'i 'bǎ nximhái'a. 'Nε dá zedi ngue dī mǎnda yø ja'i. Nu'mø bi hyaspa rá güenda yø ja'i, dá nēhǐ conyø gua tengutho 'mø tēm'yø uva rá ja'i conyø gua. Dá japi dá rá vīno nu'a n'youi rá ndate castigo dá ja nǎ Oja jase rá ts'edi. ¹⁶ Nup'uh ja rá pahnj nēhrá guxēndehe nt'ot'i p'uh n'na rá thuhj ngue εnǎ: "Guehna rá dast'abi naya ngue yø dast'abi 'bǎi. Guehna rá hmj naya ngue yø hmj 'bǎi", bi 'yεnǎ.

¹⁷ Dá handá man'na rá anxε ngue 'bǎp'uh ja rá hyadi p'uya. I mmatyø ts'intsh' yo maya. Pε rá ndøts'edi gá nzofo, bi 'yembj:

—Damj mpetihǎ ya. Porque dá 'yøt'ahǎ n'na rá dants'ihmε Oja. ¹⁸ Nuya gui saphu yø ngø yø dast'abi ya. Gui saphu yø ngø yø general, gátho yø ja'i ngue yø nεxhmjite. Gui

saphu yø ngø yø ndøfani. Gui saphu yø ngø yø tøgue. Gui saphu yø ngø yø ja'i 'bǎhyø hmj, dague'uh hijnjo'o yø hmj, dī ngüε dī nnoho, gá gui saphu yø ngø.

¹⁹ Dá nugá rá ndate ts'ozu'ε p'uya, gátho yø dast'abi 'bǎ'á nximhái, gá n'youi yø ts'edi. Ya xi mpeti ngue dá 'yørpabi rá tunhni'a rá tøgue huxrá ndøfani co gátho'uh yø ts'edi nǎ p'uya. ²⁰ Nuna rá ndate ts'ozu'ε p'uya, bi ma mbent'i ngue dá jot'i, 'da i mbent'ui nǎ rá fehni pøngahya xi 'yøtyø milagro m'met'o, ngue xi unná ts'edi nǎ rá ndate ts'ozu'ε. Porque gue'uh yø milagro bi 'yøtra fehni pøngahya i hyarpa yø mmui yø ja'i nuya bi n'unj bi mε rá marca rá ndate ts'ozu'ε, 'nε bi n'unyø ja'i bi dannebi rá dahmu. Janangue nuna rá ndate ts'ozu'ε ya, co 'nēhna rá fehni pøngahya, 'da i thøtho p'u ja rá zabi danzø conna sibi ngue rá asufre ya. ²¹ A nuya yø ja'i ngue yø 'yøt'a tunhni p'uya, i dū conna juai pønna ne rá tøgue. Nu'uh yø ngø yø ánima p'uya, gue'a i nniya yø ts'intsh' yo maya'a ngue bi zapyø ngø.

20

¹ Mǐ tho'a te dá nugá p'uya, dá nu man'na rá anxε bi 'ye mahets'i bá hyannbabi rá nsogui ra ots'i hinha rá nzeGUI ganhe. Bǎ cá rá 'ye n'na rá ndø cadena. ² Nuna rá anxε p'uya, bi bentra ndate ts'ozu'ε, nuna rá nyogui c'εya, gá mbøni ngue rá zithu nǐ hu ngue rá Satanás. N'na mahuaḥj njeya bi dut'i. ³ Bi hyørbu ja rá ots'i hinha rá nzeGUI ganhe p'uya. Ja bi gorbǎ rá zithu. Bi japra seyo maxøts'e rá ots'i para ngue hǐnǐ mantho dá hyätýø ja'i 'bǎ'á nximhái, asta gue'mø bi zøn'a n'na mahuaḥj njeya. Nu'mø bi tho'a n'na mahuaḥj njeya p'uya, mahønda ma mathøge njammj pa.

⁴ Mǐ tho'a te dá nugá p'uya, dá nu xangu yø nthuts'i. Ja hup'uh xi bentyø cargo ngue di nts'ut'abi dá hyaxra güenda. Guehya yø ja'i xi tho ya ngue bi t'øjpa yø ya. Bǐ n'upi ngue hingui säya mma hanja nǎ rá hya Oja, hingui säya mma hanja nǎ rá hya bi nxännbate rá Jesús. Guehya yø ja'i hǐmbj n'unj xtǎ ndanne rá ndate ts'ozu'ε ya. 'Nε hǐmbj dannebi rá dahmu. Xquet'a hǐmbj n'unj ngue xtǎ ma mamarcabi yø de, ogue yø 'ye. Dá nugá ya yø ja'i p'uya ngue mahømbj m'mǎi, 'nε 'dap'uh bi nts'ut'abiu rá Cristo n'na mahuaḥj njeya. ⁵ Guehya yø ja'i rá müdi bi bēnnate ya. Pε nu'uh mǐ'da yø ánima hinga 'bexpi bēnnate'uh, sinoque ja bi bēnnate 'mø mǐ gua'a n'na mahuaḥj njeya. ⁶ Ra mmenthǐ bi nthēui yø ja'i dī nthēui rá njapi Oja ngue rá müdi di bēnnate. Guehya dá gohi ngue yø mmäcǐjá dá danne Oja co 'nēhra Cristo dá danne. 'Nε 'dap'uh di nts'ut'abiu rá Cristo n'na mahuaḥj njeya.

Guehya yø ja'i hinda tho'a rá nyondi ra ndate di nja ya.

⁷ Nu'mø mi gua'a n'na mahuahí njeya p'uya, bi ma mathøgue ra zithu p'u ofadi. ⁸ Mahømbi ma dá hyátyø ja'i 'bui gá rá ngani nximhái. Gue'u yø ja'i guí nhuti ngue ra Gog 'nehra Magog. Bi ma di petyø ja'i ngue dá 'yørpabi rá tũnhni Oja. Pe mandøngu dyø ja'i bi peti, tengutho gangu yø 'bomu dehe p'u ja rá jathe. ⁹ Bá nangyø ja'i gá rá ngani nximhái. Bi mãsra danihni 'buhyø ja'i Oja. Guehna rá hñini di ma Oja na. Pe bi 'yøt'Oja p'uya ngue bá táhyø sibi mahets'i. Bi juadi bi 'yudi gátho yø nsuii. ¹⁰ Nuna rá zithu xi hyátyø ja'i p'uya, bi thørbu ja rá zabi danzø conná sibi ngue rá asufre. Guehna rá zabi xi thøtra ndate ts'oz'ε ná p'uya co 'ne'a rá fñni pøngahya xi thørbu. Nup'u bi thørbuya, ra pa rá xui ja dá ma ma'ñni p'u para zantho.

¹¹ Dá nugá n'na rá 'axa nthuts'i ngue ja hup'u Oja. Pe nup'u hu Oja p'uya, ra hai 'nehra c'amahets'i, gá bi m'merpuho, ya hinja mambj nεquí. ¹² Dá nugá yø ánima p'uya ngue 'bup'u 'bu Oja, di ngue di nnoho, gá 'bup'u. Bi ma nsots'i yø libro p'uya. Co 'ne'a man'na rá libro bi ma nsots'i, gue'a rá libro ngue mma to gá bi nthēui rá 'da'yo te. Nu'u yø ánima p'uya, bi thaspabi rá güenda te xi n'yo. Porque nu te gá xa 'yøtyø ja'i, gá nt'ot'i p'u ja yø libro. ¹³ 'Bup'u yø ánima xa ndup'u ja yø jathe. Nu hangu yø ánima xa ndu, gá 'bup'u. Gá bi thaspabi rá güenda te xa 'yøt'e n'na ngu n'na. ¹⁴ Ya hinda du yø ja'i, sinoque di m'mup'u ja rá castigo entho rá zabi di nc'uats'i conná sibi, gue'a rá yondi ra ndate'a p'uya. ¹⁵ Nu to gá himbj thinnbabi yø thuhu ngue dá nt'ot'i p'u ja rá libro ngue mma to di nthēui rá 'da'yo te, gá bi thørbu ja rá zabi di danzø.

21

¹ M'mefa p'uya, dá nugá rá 'da'yo c'amahets'i 'nehra 'da'yo hai. Nu'a ra c'amahets'i mi ja m'met'o 'nehra hai mi ja m'met'o, bi m'merpuho. A nu yø jathe mi ja, xquet'a gá bi m'merpu. ² Nugá drá Xuua, dá nugá rá maça danihni ngue ra 'da'yo Jerusalén bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. Xi nhoqui tengutho n'na rá novia 'mø xa nhoqui ngue dá mε rá ndø. ³ Dá øcá n'na rá hya bí 'yε mahets'i p'uya, pe rá ndøts'edi ga 'yεna:

—A nuyá, nuna Oja 'dap'u 'buhmi yø ja'i naya. 'Nε gue'u yø ja'i Oja'u. Yø ja'i p'uya, nuna Oja guehna yø Oja na. ⁴ Nuna Oja, dá dujpabi yø guidá yø ja'i mi ja m'met'o. Ya hinda du yø ja'i. Ya hinda nzonj, ya hinda nya dummui. Ya hinda hyenni. Porque nu hangu rá n'u mi ja m'met'o, gá bi zep'u.

⁵ Nuna Oja hup'u ja rá nthuts'i p'uya, bi 'yεna:

—Nuyá, ya dá øt'a ngue gá bi gom'dan'yo te mi ja m'met'o ya —bi' yεna.

Mahømbi nya p'uya, bi 'yεngui:

—Dami cuatro súcua ya yø hya ga mmangá ya. Porque nuya yø hya dí mmangá, gá majuanj. Guehya sä ngue gui 'yεc'ei ya yø hya di xi'i ya —bi 'yεngui.

⁶ Mahømbi 'yεngbuya:

—Ya bi nja'a te gá mi ja ngue di nja ya. A nugá dí 'bui para zantho. Porque ya nmi 'bucá p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Dá guehya nu yø cosa i ja, jap'u rá nzequi, pe nugá ga sigue ga m'mui para zantho. A nuyá, nu to tũthe, nup'u pøhra dehe ngue ra 'da'yo te, ga japi dá zitho, hñte dá gut'i. ⁷ Nguna ga ørpe to dá bønij ngue dá dapra nts'o i ja. Gue'a dá gohi ngue ma thap'a. Nugá p'uya, gueque drá Oja gra ja'i. ⁸ Pe yø ja'i ngue su dá zá rá n'u conná gueque, dá gue'u bi hyep'u ma hya, yø ts'oc'ei, yø hyote, yø 'yots'om'mái, yø 'yεte, 'ne'u thanne yø dahmu, gátho yø mambethani, guehya di tocabi dá map'u ja rá zabi di nc'uats'i ngue di danzø conná asufre ya. Gue'a rá yondi rá ndate'a p'uya.

⁹ Bá ε'a n'na'u yoto yø anxε mi theyø mohi ngue yu'u yoto yø ndate di nja, bi 'yεngui:

—Bí 'yεcua ya. Ga ut'a'i rá novia, rá xisu rá De'yo.

¹⁰ Ra Espiritu Santo bi pärca ma nhandi. Dá nu ngue rá anxε bi zixcagui p'u bí ja n'na rá danyuni xandønhets'i. Ja dá nugá p'u rá maça danihni Jerusalén ngue bí 'yε mahets'i bí 'bu Oja. ¹¹ Nuna rá danihni p'uya di yoxni, porque ja 'bup'u Oja. Nu'a gui yoxni, tengutho gui yoxni yø do mazitho, tengu yø do ngue rá jaspe. Nthanditho asta mbo rá hñini, porque rá hñini, ja tengutho rá xito ngue thotrá nhandi rá ja'i. ¹² Nuna rá hñini p'uya, gá rá jado rá nyani. 'Nε xanhets'i rá jado n'youi. Ja 'de'ma yoho yø goxthi. N'na ngu n'na yø goxthi p'uya, 'bái 'da'a n'na rá anxε. Nup'u ja yø goxthi p'uya, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yoho yø ts'unt'u rá Israel. ¹³ Nup'u ja rá hyo rá hñini ngue ni bøxyadi, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni gohi ngue norte, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni gohi ngue sur, ja hyu yø goxthi. Nup'u ja rá hyo rá hñini ni hyu rá hyadi, ja hyu yø goxthi. ¹⁴ Nu'a rá jado di thesra hñini p'uya, nup'u bá fudi, n'youi 'de'ma yoho yø do ngue brá bebo. N'na ngu n'na'u yø do, nt'ot'i p'u yø thuhu'u 'de'ma yonc'ei yø representante ra De'yo.

¹⁵ Nuna rá anxε bi zocá p'uya, há n'na rá t'o ngue rá oro ngue di 'yεnna danihni. Co 'nehyo goxthi dá 'yennbi, conná jado di thesra hñini dá 'yeni. ¹⁶ Ra danihni p'uya, ja

goho yø ts'at'i, gá 'da'igu ga njønni gá goho yø hyo. Ra anxé p'uya bi 'yenna danihni conna t'o i ha. Nu'a bi zæra t'eni mø ni 'yeni, yo mahuahi 'ne yo ciento kilómetro ga njønni ra hnini. Gá 'da'igu ga njønni gá goho yø hyo. Co 'ne'a ga nhts'i yø ngu, gá 'da'igu. ¹⁷ Mj 'yenna jado di thesra danihni p'uya, tengutho yø t'eni yø ja'i di 'yonj, njarbatho ra t'eni bi 'yøtra anxé. Bi zæ'i hyate magoho metro ra t'eni.

¹⁸ Nuná ra jado di thesra hnini p'uya, gá gue'u yø do mazihotho ni hu ngue ra jaspe n'youi. Ra hnini p'uya gá ra oro, pømhyats'i ra hnini tengutho ra xito. ¹⁹ Nu'u yø do brá n'youi ra ndacjado, mazihotho yø do n'youi. 'Dama 'dan'yo yø cæha yø dønj n'youi. Nu'a rá mædi rá do, rá dospj ni hu ngue ra jaspe. Nu'a rá yoho rá do, rá c'anga do ni hu ngue ra zafiro. Nu'a rá hyu rá do, rá 'boc'angui ni hu ngue rá ágata. Nu rá goho rá do, rá jæxhmú ni hu ngue rá esmeralda. ²⁰ Nu'a rá cut'a rá do, rá mego rá do, má uants'i rá t'axi ni hu ngue rá ónice. Nu'a rá 'dato rá do, rá thenga do ni hu ngue rá coralina. Nu'a rá yoto rá do, rá c'axt'i ni hu ngue rá crisólito. Nu'a rá hyato rá do, rá jæxhmú ni hu ngue rá berilo. Nu'a rá guto rá do, rá c'axt'i ni hu ngue rá topacio. Nu'a rá 'det'a rá do, xæ nc'ammj ni hu ngue rá crisoprása. Nu'a rá 'de'ma' da rá do, rá c'angui ni hu ngue rá jacinto. Nu'a rá 'de'ma yoho rá do, rá 'bojæpoi ni hu ngue rá amatista. ²¹ A nu'u 'de'ma yoho yø goxthi p'uya, gá ra perla'u 'de'ma yoho yø jut'i. N'na ra perla bi zits'i n'na ngu n'na yø jut'i. Nu'u yø caye ra danihni gá ra oro. Pømhyats'i yø caye tengutho rá xito.

²² Nup'u ja ra hnini, hinte ni njja dá nugá p'u. Porque nuná Oja má Hmuha jase rá ts'edi, guehna 'bæi gá rá nguñi ra hnini na. Da guehra De'yo p'uya, xquet'a 'bæi gá rá nguñi ra hnini. ²³ Nup'u ja ra hnini, ya himma hyoni p'u rá nyot'i ra hyadi, ogue rá nyot'i ra zana di yorbæ. Porque Oja co 'nehra De'yo, gue'u di yot'i gá rá nguñi ra hnini'u. ²⁴ Nu'a ra nyot'i bi næxpæ ja ra danihni, gue'a nnopæ nyot'i yø ja'i 'bæp'u ja yø nación. Nu'u yø dast'abi 'bæi gá rá nguñi nximhæi, nu te gæma cosa pets'i, gá penhni, ni map'u ja ra hnini ngue madæpi Oja. Porque nu'a te mat'unnj Oja, gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁵ Nu'u yø goxthi jap'u ja ra hnini, hangu ra pa nsoqui. Porque ya hin'yu p'u ra xui. ²⁶ Nu hangu yø ja'i 'bæp'u ja yø nación, nu te gá pets'i, gá hæxpæ ja ra danihni ngue madæpi Oja, porque gue'a ga ndanne Oja yø ja'i'a. ²⁷ Nup'u ja ra hnini, ya hin tema nts'o dá ma macat'i p'u. Nu ra ja'i xants'o te ga 'yo, ya hinda yærbæ'a. Ni xinga gue'u yø ja'i mmanna fehnj dá yærbæ. Nu'u yø ja'i dá ma macat'i p'u, gue'u yø ja'i nt'ot'ibi yø thuhj p'u ja ra libro cæ ra De'yo. Porque nuná ra libro

na, ja nt'ot'i p'u yø thuhj ya yø ja'i di nthæui ra 'da'yo te.

22

¹ M'mæfa p'uya, mahømbi 'yurcagui ra anxé p'u ja rá nhudj Oja co 'nehra De'yo, ja bí pøp'u n'na ra ndø hogdehe di unna 'da'yo te. Di yoxnj rá dehe tengu gui yøtra xito. ² Nuná rá dacaye jap'u ja ra hnini, made rá caye o rá 'yu rá dehe. 'Da'a n'na nguadi yø hyo rá dehe p'uya, 'bæp'u yø za di unna 'da'yo te. 'De'ma yondj zædi ngue n'na jeya. Porque n'nashna ngu n'nashna zadi. Nu'u yø xi rá za p'uya, gue'a rá nt'øthe ua ja ra ximhæi'a. ³ Hinjam'mø tema nts'o di njap'u ngue di nja rá castigo. Porque Oja co 'nehra De'yo, nup'u ja ra hnini ja rá nhudj p'u. Nu'u yø ja'i Oja p'uya, ja 'bæp'u ngue thanne. ⁴ Nuya yø ja'i ya, dá nupæ rá hmj Oja, 'ne nt'ot'ibi rá thuhj Oja p'u ja yø de yø ja'i. ⁵ Ya hin'yu ra xui p'u ja ra hnini. Yø ja'i 'bæp'u, ya hingui honyø lámpara di nyot'i. Ni xingra hyadi di honj ngue di yorpi. Porque guehna Oja yø nyot'i yø ja'i. A nu'u yø ja'i 'bæp'u ja ra hnini, gue'u di ndast'abi hangu rá pa'u.

⁶ Nuná ra anxé p'uya bi 'yengui:

—Nuya yø hya ja ua, gá majuanj ya. Da zæ gui 'yæc'ei gætho ya yø hya ya. Nuná ra Hmu má Ojahæ, nu'mø yø pa xathogui, xæ bænnbabi yø pøngahya ya yø hya bi má. E nu ra ora ja p'uya, nuná ra hya ja ngue di nja n'na zihmantho, gueæ rá anxé Oja bá penhya ngue dá xipyø mæfi Oja ya yø hya ja ua.

⁷ Nuná ra Jesús bi 'yæna:

—N'na zihmantho 'mø dá æcá —bi 'yæna.

Ra mmenthi di nthæui yø ja'i dá 'yæc'ei na ra hya ja ua, 'ne dá 'yøt'ya yø hya nt'ot'i ra libro ja ua.

⁸ Nugá drá Xuua, go dá øcá ya yø hya ja ua. Nu te dá nu, gue'a rá hya nt'ot'i'a. Høntho dá øde 'ne dá nu'a te ja ngue gæ nuu, dá ndant'yøhmj p'uya ngue di nne xca thanne rá anxé bi 'yurcagui ya yø hya dá nu. ⁹ Pæ rá anxé bi 'yengui:

—Hin'na, ogui thannegui. Porque xquet'a rá mæfithogá Oja tengutho'i ngue rá mæfi Oja. Co 'ne'u ni cü mmæmbræ hya Oja, co 'ne'u yø ja'i æc'ei na rá hya na 'ne di ho dá 'yøt'e te gæma hya nt'ot'i rá libro ja ua, gá yø mæfitho Oja. A nu'i, damj thanne Oja —bi 'yengui.

¹⁰ Pæ mahømbi 'yengui:

—'Yogui co'mra hya nt'ot'i rá libro ja ua. Porque man'na ni guatra pa di nja ya yø hya nt'ot'i ua. ¹¹ Nu ra ja'i ngue nne di siguetho rá nts'oc'ei, ya di siguehma rá nts'oc'ei 'mø —æna—. Nu ra ja'i di ho dá 'yøtra nts'o, ya di siguehma dá 'yøtra nts'o 'mø —æna—. Pæ

nũ rã ja'í di ho dã 'yøtrã nho, di siguehma dã 'yøtrã nho. A nũ rã ja'í ya xã unnã mmãi Oja, di siguehma dã den'Oja, 'yonjam'mø di hegui.

¹² Rã Jesús mahømbi 'yɛnã:

—A nuyã, n'na zihmantho 'mø dã ɛcã. Ga ma hanbãbi yø nzãbi n'na ngu n'na yø ja'í ngue ga jut'i. Ogue xanho, ogue xants'o te xa 'yøt'e, gue'a yø nzãbi dã hyan'a. ¹³ A nugã di 'bni para zãntho, porque ya nmi 'bucã p'u bá fudi bá nja yø cosa ja ya. Dã guehya, nũ yø cosa ja ya, jap'u rá nzequi, pɛ nugã ga sigu ga m'mai para zãntho.

¹⁴ Rã mmɛnthi bi nthɛui rã ja'í dã menyø he ngue hangũ rã pa xtã nt'axi. Porque guehya yø ja'í di njapi dã zaprã ndãt'ã rã za di unnã 'da'yo te ya. 'Nɛ di njapi dã yurbu ja rã danĩhi. ¹⁵ Pɛ nu'u yø ja'í himbi 'yɛc'ɛi ya yø hyã ja ua, dã gop'u thi'u. Yø 'yɛtɛ, yø 'yots'om'mãi, yø hyote, dã guehyø ja'í thãne yø dahmu, 'nɛhyø mambethani, gã dã go'a thi.

¹⁶ Rã Jesús mahømbi 'yɛnã:

—Nugã drã Jesús, dã penhnã mã anxɛ bi manya yø hyã ja ua, n'namhã dã sifi gãtho yø 'yɛc'ɛi di mpeti ndap'u bi zã. Go guecã rá mbom'metogã rã David, 'nɛ go guecã'a rã

dãsø bí pøx'mø xũdi di dayot'i rá thai —bi 'yɛnã.

¹⁷ Nũ'a rã Espiritu Santo co 'nɛhrã xisu rã De'yo, i ɛnã n'na ngu n'na:

—Bã ɛhɛ.

A nũ to gãtho øhya yø hyã ja ua, xquet'a jatho dã 'yɛnã:

—Bã ɛhɛ —dã 'yɛnã.

Nũ rã ja'í tuthe, dã ɛhɛ dã zidra dehe nũnã di unnã 'da'yo te. Hĩnte dã gut'i.

¹⁸ Nũ to gã øde hanja nã rá hyã Oja nt'ot'i rã libro ja ua, dãmĩ 'yøhmũ xanho hanja nã rã hyã nã. Nũ to dã hyuts'i zits'u rã hyã ja ua, xquet'a Oja dã hyuspabi'a rã ndãte nt'ot'i rã libro ja ua. ¹⁹ Nũ rã ja'í dã hyaquĩ zits'u ya yø hyã nt'ot'i rã libro ja ua, xquet'a dã hyajpabi Oja rá thũhũ rã ja'í p'u ja rã libro nt'ot'i yø thũhũ yø ja'í di nthɛui rã 'da'yo te. Ya hĩndi njapra ja'í di m'mup'u ja rã mãcã danĩhni mmãnnã libro ja ua.

²⁰ Nũ'a mmãnya yø hyã ja ua, i ɛnã:

—N'na zihmantho 'mø dã ɛcã —i ɛnã.

Xanho ngue ngu'a di nja. Bã ɛhɛ grã Hmu Jesús.

²¹ A nuyã, nũnã mã Hmũhũ Jesucristo, di japi gãtho'ãhũ. Dã ngut'atho.